TRESOR

del Valencià Meridional

Diccionari Temàtic i Fraseològic

Ovidi Carbonell (dir.)
Josep Tormo
Jordi Colomina

2011

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita dels autors i l'editor, llevat de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

© Dels autors:
Ovidi Carbonell, 2011
Josep Tormo, 2011
Jordi Colomina, 2011

© Dels editors:

1ª edició
ISBN: ***
DL: ***

Imprès a ***

Índex abreujat

Introducció v
Bibliografia xiv
Clau de fonts xxxvii
Abreviatures, marques i signes xli

TRESOR DEL VALENCIÀ MERIDIONAL 1

I. MÓN OBJECTIU

I.1. NATURA, ENTORN
I.1.A. NATURA 1
I.1.B. FAUNA 32
Índex d'ocells 70
Índex d'animals de la mar i el riu 103
I.1.C. FLORA 112
Índex de plantes 190
I.1.D. MATÈRIA 213

I.2. DIMENSIONS
I.2.A. ASPECTE EXTERN 223
I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART 248
I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA 260
I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA 272
I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT 278
I.2.F. TEMPERATURA 288
I.2.G. TEMPS 295
I.2.H. LLUM I COLOR 312
I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR 319

I.3. ACCIÓ, ACTIVITAT
I.3.A. ESDEVENIMENT 325
I.3.B. MODIFICACIÓ 330
I.3.C. ACTIVITAT 347

II. HOME I SOCIETAT

II.1. MÓN INFANTIL
II.1.A. XIQUET EN GENERAL 363
II.1.B. JOCS INFANTILS 375

II.2. HOME I DONA
II.2.A. DONA 381
II.2.B. HOME 383
II.2.C. NOMS 384

II.3. COS HUMÀ
II.3.A. PARTS DEL COS 386
II.3.B. SENTITS 400
II.3.C. FUNCIONS CORPORALS 408
II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS 416

II.3.E. CONSTITUCIÓ 423
II.3.F. EDAT 430
II.3.G. MORT 434
II.4. ALIMENTACIÓ
II.4.A. MENJAR 438
II.4.B. INGREDIENTS 448
II.4.C. CUINAR 454
II.4.D. GASTRONOMIA 464
II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA 471
II.4.F. BEGUDA 479
II.5. SALUT I MEDICINA
II.5.A. SALUT 488
II.5.B. MEDICINA 492
II.6. HABITATGE I ARTEFACTES
II.6.A. HABITATGE 508
II.6.B. POBLACIÓ 521
II.6.C. ARTEFACTES 534
II.7. ROBA I VESTIR
II.7.A. ROBA EN GENERAL 543
III.8. RELACIONS HUMANES
II.8.A. FAMÍLIA 554
II.8.B. GENT 559
II.8.C. RELACIONS PERSONALS 562
II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS 574
II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS 605
II.8.F. SENTIMENTS 648
II.8.G. CAPACITAT 692
II.8.H. CARÀCTER 697
II.8.I. COMPORTAMENT 725
II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA 745
9. ACTIVITATS HUMANES
II.9.A. ACTIVITATS GENERALS 757
II.9.B. TREBALL 824
II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ 834
II.9.D. DEFENSA 831
II.9.E. ECONOMIA 923
II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL 939

III. DISCURS

1. MARCADORS
III.1.A. MARCADORS ARGUMENTATIUS 971
III.1.B. EXPRESSIONS ADVERBIALS 977
III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES 980

ÍNDEXS

ÍNDEX CONCEPTUAL ALFABÈTIC 988

ÍNDEX TEMÀTIC GENERAL 1007

Introducció

El *Tresor del Valencià Meridional* és un tesaurus o diccionari ideològic, és a dir, ordenat per camps semàntics, de la modalitat del valencià meridional parlada des de les comarques de La Costera, La Safor i la Vall d'Albaida fins la frontera lingüística al sud de la província d'Alacant, a partir de fonts orals i escrites documentades. Per les seues característiques i extensió, és una obra única en la lingüística valenciana i hispànica. És un reflex fidel del valencià col·loquial i, per tant, constitueix l'única obra que presenta al públic de forma accessible el riquíssim patrimoni lingüístic de les nostres comarques. Per fer una comparança d'anar per casa, el nostre diccionari s'assembla a l'ordenació temàtica que trobem, per exemple, en uns grans magatzems. Imagineu quant difícil seria que els clients cercaren els productes d'un hipermercat exposats per orde alfabètic. Ben al contrari, les ordenacions més útils, quan el que es tracta de trobar és la *idea general* més que un article concret, són precisament les temàtiques. Tal és l'ordenació de les biblioteques i els magatzems de distribució.

Així, el *Tresor* inclou informació lèxica, fraseològica i paremiològica, ordenada segons criteris pragmàtics, dialectològics i etnolingüístics, de manera que constitueix una eina de producció lingüística que reflecteix les variants col·loquials de la modalitat estudiada i la seua distribició geogràfica en el màxim d'àmbits d'ús. En una gran quantitat de casos, i sobretot pel que fa a la fraseologia, la informació d'aquest diccionari és inèdita. En molts altres casos, el *Tresor* recull i sistematitza dades publicades en obres disperses i difícils d'aconseguir.

La nostra obra aprofita l'abundant producció autòctona en valencià col·loquial dels últims quaranta anys i l'afegeix al corpus lèxic i fraseològic local ja disponible en la lexicografia valenciana tradicional. Hem buidat col·leccions de sainets locals, periòdics, col·leccions i estudis de refranys i frases fetes a nivell local, així com glossaris locals i estudis etnobotànics, zoològics i d'arts i oficis, i hem dut a terme transcripcions de converses espontànies i programes radiofònics locals. Hem aprofitat també la documentació dialectològica publicada en monografies, articles, tesis doctorals i memòries de llicenciatura en les universitats valencianes. El resultat és una col·lecció de vora 60.000 unitats lèxiques i fraseològiques del valencià meridional local i col·loquial, excloent usos normativitzats que no estiguen documentats en textos procedents de la parla espontània.

Abast de l'obra

El criteri **geogràfic** és el d'incloure-hi termes i fraseologia procedent de la unitat geolingüística que parteix des de les comarques de La Costera i la Ribera Baixa, fins L'Alacantí i les Valls del Vinalopó, una unitat coneguda generalment com a **valencià meridional**, distinta del valencià central i de les varietats septentrionals. Tot i que la dialectologia distingueix dues varietats dins de la província d'Alacant (el valencià meridional pròpiament dit i el valencià meridional de l'alacantí-Vinalopó), una distinció basada sobretot en la fonètica i la influència castellana a les comarques més al sud, nosaltres hem decidit d'incloure'ls tots dos perquè junts constitueixen una unitat sociològica i cultural, estan englobats en bona part en la província d'Alacant i, a més, presenten una sorprenent unitat lèxica i fraseològica que hem constatat en el *Tresor*, només alterada superficialment per la variació fonètica.

El criteri **cronològic** és el d'incloure el lèxic i la fraseologia del valencià meridional contemporani, des de les obres lexicogràfiques de finals del XIX (especialment Martí Gadea), fins l'època actual.

Els criteris de selecció, compilació i transcripció han estat sobretot descriptius: s'arreplega fidelment el lèxic i la fraseologia col·loquial respectant escrupolosament la fonètica en totes les seues variants locals, únicament adaptant l'ortografia de l'entrada principal a les normes ortogràfiques de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), llistant les variants de pronunciació locals (en alfabet fonètic internacional) i indicant, si cal, si són acceptades o no per l'AVL. Així, per exemple, en:

eix [éiʃ] o *[léiʃ]

l'asterisc indica que *[léiʃ] és una pronunciació informal o no recomanada en la llengua culta, però usada en la llengua col·loquial. Igualment, en:

cadolla° [*clot en la penya on s'acumula l'aigua de pluja*] (Marina Baixa) (28) [*en la roca*] (Vall d'Albaida) (35) *[kaólaˈ] o *[kólaˈ] (Alacant) (29) *[kólaˈ] (Crevillent) (169)
codolla° (Alcoi) (2) (Alcoleja) (17)
covolla (Beneixama) (33)
godolla (Agullent) (35)
glodella [*clot en general en qualsevol lloc*] (Agullent) (35)

el cercolet ° indica que és forma recollida per l'AVL i per tant normativa. Les altres són variants no recollides per la norma, però no obstant formen part del patrimoni lingüístic valencià i, per eixa raó, mereixen la seua inclusió en el *Tresor*. Quan la pronunciació altera superficialment la forma bàsica, només incloïm transcripció fonètica. Si la variant divergeix clarament de la forma bàsica, o està molt estesa, la presentem íntegra llistada sota la forma bàsica. Els números fan referència a la font, segons el llistat inclós en aquesta introducció.

El *Tresor*, com quasi tots els tesaurus, no presenta definicions, ja que aquestes multiplicaríen al mens cinc vegades l'extensió de l'obra. No obstant, sí que presentem entre claudàtors [ ] una definició bàsica per a aquells termes que no es defineixen en altres obres normatives o que necessiten alguna mena d'aclaració. En els casos d'espècies biològiques, les llistem pel nom científic:

Exemple d'espècie botànica:

Agrimonia eupatoria

agrimònia° (Cocentaina) (42)
grimònia (Quatretonda) (50)
gramònica (Vall d'Albaida) (48)
mònica (Benilloba) (8) (Vall d'Albaida) (48)
malastrany (Bolulla) (23)
herba del malastrany (Bolulla) (23)
serverola° (Cocentaina) (42) (Quatretonda) (50)
herba serverola (Cocentaina) (42)
herba de sant Guillem (23)

Exemple d'espècie íctica:

Pomatomus saltatrix

golfàs° (Dénia) (135) (Gandia) (53) (Marina Alta) (36) (Alacant) (29)
golfar (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
sargana (La Vila, El Campello, Santa Pola) (269) (28) (257)
serra (Marina Alta) (36)
tallahams° (Dénia) (135)

El criteri principal és el d'incorporar la llengua viva en la seua totalitat, sense censura ni purisme innecesari, però tampoc hem fet un llistat totalment descriptiu i acrític, per això proporcionem informació sobre l'**acceptabilitat** del lèxic i fraseologia inclosos. No s'exclouen ni variants locals, ni manlleus d'altres llengües, ja es tracte d'arabismes (*a la babalà*), italianismes (*xino-xano*), anglicismes (*docs*, *comboixos*) gal·licismes (*beix*, *giroflat*), germanismes (*boc de cervesa*), aragonesismes (*cepello, bardomera, bonico*), o castellanismes, apareguen o no en els diccionaris normatius del valencià. Tot manlleu no assimilat apareix en cursiva. En el cas dels castellanismes que hom considera "barbarismes" (manlleus no acceptables en la llengua culta), s'indiquen amb cursiva i el señal ⓘ i, quan s'escau, si no existeix en el valencià meridional, s'hi proporciona entre < > la forma culta acceptada:

<posterma°, apostema° >
postema (21)
postesma (Tàrbena) (28)

arracades [aɾakâes] [*ant*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
orellans (Callosa) (28)
orellals (Tàrbena) (28)
pendientesⓘ (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
penientesⓘ (Cocentaina) (4)
pinientesⓘ (Alacant) (29)
pinyentesⓘ (Alacant) (29)

engrunsadora°
agrunsadora°
manxadora (Polop, Confrides, Relleu) (28) (Alcoleja) (259)
colúmpioⓘ

Fraseologia

La llengua es construeix i s'usa a dos nivells: el local i el supradialectal o estàndard. El nivell local és el que articula la major part de les experiències quotidianes; el nivell supradialectal és on s'articula la llengua escrita i oral interdialectal, amb excepcions com obres teatrals locals, diàlegs, etc. La interacció verbal amb els nostres semblants està, per tant, dominada pel dialecte local que és la vertadera *llengua materna*. Per mitjà de la llengua materna coneixem les més diverses situacions *pragmàtiques* d'ús —és a dir, com *aconseguir coses amb paraules* (Austin 1962): demostrar el nostre afecte, enuig, rebuig, alegria, sorpresa, por, etc. La major part d'estos recursos són fraseològics. La fraseologia no és simplement un ornament pintoresc que proporciona *color local*, sinó un instrument imprescindible per a organitzar el discurs, gestionar la nostra autoritat en la interacció verbal, i aconseguir, en definitiva, els nostres propòsits.

El *Tresor* és únic per la seua riquesa fraseològica, que comprén vora de 40.000 unitats. Menys del cinc per cent d'aquesta riquesa apareix als repertoris normatius o escolars de la llengua valenciana, i fins i tot una obra tan exhaustiva com és el *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'A.M. Alcover i F. de B. Moll (1926-1962, iniciada en 1901) està en certa mesura limitada per qüestions cronològiques, metodològiques i per la relativa escassedat de fonts primàries i informadors procedents de les comarques valencianes meridionals. Tot i que inclou part del cabal fraseològic valencià meridional, a partir sobre tot de l'obra lexicogràfica de Martí Gadea (1891), descura moltes altres fonts de l'època (per exemple, el repertori d'Alberola de 1928) i, en suma, la seua presentació alfabètica en deu gruixuts volúmens no permet arribar a la frase buscada si no es coneix d'antuvi. Pel que fa als diccionaris de locucions o frases fetes, com Raspall i Martí 1994, Espinal i Farré 2004, o Bort i Torras 2005, si bé són indispensables per a referència i producció en la modalitat estándard de la llengua comuna, presenten serioses limitacions quant a la variació dialectal de la llengua, amb el resultat d'un estranyament que nosaltres creiem evitable.

No obstant això, podem advertir que hi ha un cabal comú en la fraseologia valenciana meridional, general al territori estudiat, i hi ha a més altres realitzacions locals que canvien de població a població. Malauradament, el gran anivellament produït per la influència del castellà i la generalització de la llengua estàndard en la educació i els mitjans de comunicació són les principals causes que tant el cabal dialectal com la fraseologia local no formen ben bé part de la llengua activa en els parlants més jóvens.

El nostre *Tresor* aspira a esmenar aquestes mancances mitjançant la seua organització per temes, la qual permet una cerca ràpida de la fraseologia rellevant per a un camp o subcamp concret. Molts dels camps són *pragmàtics*, és a dir, estan orientats a la llengua com a acció i interacció social. Un exemple n'és el tractament de les locucions exclamatives. Hem considerat necessari, per exemple, establir una distinció entre el lèxic i la fraseologia que *descriu* determinats sentiments, i la fraseologia que *expressa* eixos sentiments, i que és d'índole pragmàtica. Així, per al subcamp ***indignació***, tenim una primera secció en la qual es recull lèxic i fraseologia descriptiva (que *descriu* la "indignació"), i una segona (amb la marca PRAGM) amb valor d'acte de parla (que *expressa* "indignació"):

indignació

clamar al cel
deixar emponnat -ada
deixar gelat -ada
encendre's com un lluquet
endur-se les mans al cap
estar emponçonyat -ada
estar en un crit
fer malalt

fer-se creus de (alguna cosa)
fer-se mala sang
etc.

expressar indignació PRAGM

«A on vas tu tan mudat -ada?»
«A quin sant...?»
«Açò clama al cel!»
«Açò ja se'n passa de castany oscur!»
«Açò no té nom!»
«Açò què ve a ser!»
«Ai!»
«Això clama al cel!»
«Això em fa negre!»
«Això no es pot comportar!»
«Això no es pot tolerar!»
«Això no passa ja més!»
«Això no té passera!»
«Això podríem fer !»
«Això què vol dir!»
etc.

En aquests casos es pot observar l'avantatge d'un tesaurus respecte dels diccionaris alfabètics tradicionals, en els quals l'ordenació és sintàctica, no pragmàtica, i que presenten a més serioses dificultats de definició, en ocasions altament repetitiva. Des del nostre punt de vista, el tesaurus ha de tenir un complement necessari no només en un diccionari alfabètic, sinó també en el corpus de contextos d'ús que són la seua font.

Presentem variants fraseològiques, només unificades quan es tracta de simples canvis en l'orde oracional que no són lingüísticament rellevants:

«Més val ser cap de lluç, que cua d'estruç» *[avestrús] (1)
«Val més ser cap de sardina, que cua de tollina» (Calp) (39)
«Val més ser cap de sardina, que cua de peix» (Ontinyent) (66)

Els números entre parèntesi fan referència a les fonts utilitzades.

El Tresor del Valencià Meridional *com a obra patrimonial*

El *Tresor del Valencià Meridional* vol, doncs, contribuir a reviscolar i rescatar de l'oblit l'enorme riquesa lèxica i fraseològica del valencià-català nostre i els seus admirables recursos expressius i pragmàtics. Ideològicament s'inscriu dins els esforços recents de la lingüística intercultural d'orientació *ecològica*, que ha superat la idealització del llenguatge pròpia de la lingüística del segle passat, abanderada d'una modernitat força necessària, però també dubtosa en tant que insostenible i depredadora, per a enfocar en el seu lloc el llenguatge com a manera d'articular pràctiques socials

(enfocament *pragmàtic*), i com a encontre de polítiques geolingüístiques (enfocament *sistèmic* i *ecològic*). Aquest últim enfocament amera tota la nostra obra, que dóna valor a les maneres relativament "nostres" d'expressar-nos, que sovint han sigut bandejades com a "altres", de "segon orde", si no directament rebutjades com a "deturpades", "incorrectes", "contaminades", etc. Si bé la petja d'altres llengües com el castellà en el valencià del sud és considerable —però també de l'històric aragonés, de l'àrab andalusí i, en menor mesura, del francés, del anglés i de l'italià— també ho és la d'altres variants del català, com ara el mallorquí importat des del segle XVII a la Marina, els manlleus interdialectals motivats pel comerç, la pesca i el trasvassament industrial entre València, Catalunya i les Illes, o els manlleus contemporanis producte dels mitjans de comunicació i de la globalització.

Els fenòmens que són normals en tota llengua i en tota varietat, són també un reflex d'un balanç de poder. Ningú no pot negar que s'ha intentat inhibir les possibilitats funcionals i les pràctiques socials del valencià en favor de la llengua castellana, circumscrivint-les a reductes controlats i en disminució: l'esfera privada, l'àmbit festiu, l'eslògan publicitari. D'altra banda, la planificació lingüística pròpia de les postures progressistes, que tenia per objectiu ampliar eixes possibilitats funcionals de la llengua, ens ha fornit un instrument idoni per a l'expressió del pensament formal, però no ha prestat suficient atenció a les *altres* manifestacions de la llengua, que al nostre parer són les que asseguren la seua supervivència: el vernacle oral i la seua riquesa lèxica i fraseològica, els subestàndards locals, els codis restringits de grups socials, el respecte a les variants autòctones que, encara que problemàtiques per a la comunicació interdialectal o supradialectal, són vehicle d'identitats culturals locals que mereixen tot el nostre respecte.

Reconéixer la relativitat de les formes elimina els problemes: un hom pot variar entre dir o escriure *mangalotxa* a Alcoi, *magalatxa* a Alacant, *maganxa* a Dénia o *maganya* a Calp: les maneres de dir poden ser com les maneres de vestir, o poden remetre a identitats sentides com a profundes, i l'interlocutor en qualsevol cas faria bé de reconéixer-les i acceptar-les, com accepta el seu color d'ulls o la manera de vestir, sense que calga assenyalar-li pedantment que tal paraula (o tal peça de roba) és inapropiada. La propietat depén de l'usuari, de les seues eleccions, i de la seua història. Potser eixa persona després use a València *maganya* o *maganxa*, varietats acceptades per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua[1], o potser retinga la variant local per subratllar el seu origen i identitat. Potser a Mallorca use *magarrufa*, i a Barcelona, simplement, *enganyifa* o *martingala*.

L'estàndard és útil perquè trascendeix les incoherències que es produïxen quan anem més enllà de la varietat local —tota varietat local *és intrínsecament coherent*, almenys en bona part, i es perd coherència quant major siga la confluència de parlars—, però l'estàndard *és molt limitat* i tendeix a privilegiar unes formes per

[1] A hores d'ara sense definir, per la qual cosa encara no podem estar segurs de quines seran les accepcions seleccionades i quines les excloses.

damunt d'altres. Voler presentar l'estàndard com a substitut de la riquesa dialectal és anti-ecològic i desorientador, perquè l'estàndard no ha de ser una entitat rígida, sinó flexible i que s'hauria de nodrir de les varietats locals. L'equilibri entre les manifestacions *locals* i *globals* de la llengua i de la identitat, com l'equilibri entre la identitat pròpia i les alienes, són pròpies del paradigma contemporani lingüístic i intercultural, postmodern, el qual reconeix el valor del flux i el canvi, així com les aportacions d'altres varietats o sistemes, però és contrari a tota forma de colonialisme cultural, a una modernitat forçada i basada en la traducció (del castellà o d'altres varietats), que acaba imposant limitacions a l'expressibilitat i pot arribar a comprometre la seua identitat (De Beaugrande 2006:13).

Esperem que els parlants del valencià meridional reconeguen ací el tresor que és patrimoni de tots nosaltres i s'animen a usar-lo, augmentar-lo, enriquir-lo i conservar-lo, com al llegat que és dels nostres avantpassats des de fa set segles i mig. És el nostre convenciment que el *Tresor del Valencià Meridional*, per al que s'han dedicat més de deu anys d'investigació constant, constitueix una obra única i utilíssima per a l'extensa comunitat valencianoparlant de la província d'Alacant i sud de la de València, a més de ser un reconeixement a un patrimoni lingüístic i cultural sovint oblidat, però extremadament ric i viu, malgrat la pressió de la llengua castellana i d'una normalització moltes voltes mal enfocada. No és una obra completa o totalment exhaustiva, perquè no és possible esgotar tota la riquesa de les fonts que tenim, ni dividir la realitat en subcamps infinits, i perquè la llengua continua desenvolupant-se i evolucionant, per la qual cosa el *Tresor* s'haurà d'augmentar, corregir i actualitzar en el futur[2]. A l'adreça tevam@usal.es podreu fer els comentaris escaients.

L'obra va partir com a un homenatge a la llengua dels nostres pares i avis: secular, variada, rica en recursos i expressivitat, tot un patrimoni no menys rellevant que el patrimoni arqueològic o el patrimoni natural de les nostres comarques. De la mateixa manera que una reconstrucció en el museu, o una repoblació de fauna i flora, no poden aspirar a substituir el cabdal d'informació d'un jaciment, o la varietat i exuberància d'un bosc autòcton, la nostra obra busca presentar tal com és, i ha estat, el patrimoni lingüístic de les nostres comarques sense altre propòsit que la seua conservació, ús i estudi, amb el convenciment que la seua veritat, a més de ser perfectament compatible amb els models de llengua culta, mostra a les clares la seua relació fraterna amb altres llengües i varietats hispàniques, inclòs el castellà, amb el qual la llengua ha mantingut, igualment que la societat alacantina i valenciana, una relació d'aportació mútua.

[2] Per raons d'urgència en l'edició, per exemple, hem fet un ús limitat d'obres molt específiques localment com el riquíssim Beltran 2005, o d'atles com ara l'*Atles del Domini Català*.

Aquesta obra és, en els seus inicis, producte del Projecte d'Investigació guanyador de la 2ª Beca d'Investigació "Vila de Cocentaina" (2003-5), concedida a Ovidi Carbonell i Cortés per l'Ajuntament de Cocentaina, amb el títol *Microtesaurus del Comtat i l'Alcoià. Recull lèxic, fraseològic i pragmàtic ordenat ideològicament*.

Salamanca, Alcoi, Alacant, febrer de 2011

Bibliografia general

a) Obres generals i fonts lexicogràfiques i fraseològiques

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006), *Diccionari Ortogràfic i de Pronunciació del Valencià* [DOPV]. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Alberola, Estanislau; Pèris Fuentes, Manuel; Fullana Mira, P. Lluís (1926). *Refraner valenciá*. València: Editorial «Arte y Letras».

Alcover, Antoni Mª; Moll, Francesc de B. *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Palma de Mallorca: Editorial Moll [DCVB]. I, 1926-30 (en fascicles); II, 1930-35, reed. I i II corr. i adaptats ortogràficament 1965; III, 1950; IV, 1951; V, 1953; VI, 1954; VII, 1955; VIII, 1957; IX, 1959; X, 1962.

Amades, Joan (1989). *Refranyer català*. Edició del *Refranyer català comentat*. Barcelona: Cercle de Lectors.

Aparicio Ortiz, José M (1999 (2*001 refranys i un grapat de dites i cançonetes d'Alzira i la seua comarca*. Selecció de Llorenç Giménez. Alzira: Ajuntament.

Atles Lingüístic del Valencià Meridional i Alacantí [ALVA], compilat per Josep Tormo Colomina. En preparació.

Atles del Domini Català. Barcelona: IEC. (2003-)

Austin, J. L. (1962). *How To Do Things With Words*. Oxford i Londres: Oxford University Press.

Bayerri, Enric (1936-1979). *Refraner català de la comarca de Tortosa. Recollit de milenars de documents i de la tradició oral més castiça, i explicat i comentat segons l'esperit de la terra pairal.* Volums I-IV: A-D. Tortosa: Editorial «La Gràfica», 528 ps. Vols. II-IV, Cooperativa Gráfica Dertosense.

Bort Pié, Núria; Torras i Conangla, Montserrat (2005). *Diccionari de frases fetes, refranes i locucions*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Brun Trigaud, Guylaine; Le Berre, Yves; Le Dû, Jean (2005), *Lectures de l'*Atlas linguistique de la France *de Gillieron et Edmont. Du temps dans l'espace*. Brest: Éditions du Comité des travaux historiques et scientifiques / Centre de recherche bretonne et celtique de Brest / Laboratoire Bases-Corpus-Langage.

Calendari La Neotípia. Amb refranys per tots els dies. Barcelona: Imp. La Neotípia, 1935. Il·lustracions de Carme Millà.

Calero López de Ayala, José Luis (1995), *Vocabulario dialectal de la Mancha conquense. Estudio etnolingüístico de la región*. Conca: Diputación de Cuenca, Área de Cultura.<z

Casellas, Fèlix; Casellas, David (2003). *Vocabulari de les comarques gironines*. Barcelona: La Busca Edicions. 733 ps.

Orellana, *Catalogo d·els Peixos qu·es Crien, e Peixquen, en lo Mar de Valencia* (1802). València: Viuda de Martin Peris.

Cinc mil refranys catalans i frases fetes, populars. Recull folklòric per Llibreria-Editorial Millà. Barcelona: Editorial Millà, 1965

Conca, Maria (1988). *Els refranys catalans*. València: Tres i Quatre

Corbera i Pou, Jaume (1983), *Vocabulari de barbarismes del català de Mallorca*. 2ª ed., corregida. Muro: Promotora Mallorquina de Mitjans de Difusió.

COROMINES, JOAN, *Breve diccionario etimológico de la lengua castellana*. Madrid: Gredos [BDE].

COROMINES, JOAN (1980-85), *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. 5 vols. Barcelona: Curial.

COROMINES, JOAN *Onomasticon Cataloniae*.

CORRIENTE, FEDERICO (1988), *El léxico árabe andalusí según P. de Alcalá*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid

CORRIENTE, FEDERICO (1996), *A Dictionary of Andalusi Arabic*. Leiden: Brill [CORR 1996]

CORRIENTE, FEDERICO (1999), *Diccionario de arabismos y voces afines en iberorromance*. Madrid: Gredos. [CORR 1999]

CORTELAZZO, MANLIO; ZOLLI, PAOLO (1999), *Dizionario etimologico della lingua italiana*. Milà: Zanichelli, 2ª ed.

Cortés, Concepció; Gramache, Domi (1992. *Dites i refranys de la nostra terra*. La Pobla Llarga: Ed. dels autors.

Diccionari de la llengua catalana. Enciclopèdia Catalana[DENC]

Diccionari Europeu: Català-Alemany/ Anglès/ Castellà/ Francès/ Italià. Barcelona: AVUI/ Generalitat de Catalunya-Departament de Benestar Social, 1995

Escrig, Josep. 1851. *Diccionario Valenciano-Castellano*. València: P. Aguilar [ESCRIG]. (Segona ed. 1871).

———; Llombart, Constantino. 1887. *Diccionari Valenciano-Castellano*, 2 vols. València: Librería de Pascual Aguilar [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1987] [ESCR-LL].

Fernández Lafuente, Guzmán (2004). *El habla dialectal de Casas de Benítez y pueblos vecinos*. Casas de Benítez (Conca): Excmo. Ayuntamiento de Casas de Benítez.

Ferrer Pastor, Francesc (1985). *Vocabulari Castellà-Valencià i Valencià-Castellà*. València: edició de l'autor.

——— (1985). *Diccionari general*. València: Editorial Denes. 4ª ed. 1994.

Font, Ramon (1988 [1900]). *Refranys de la llengua catalana*. Edició facsímil.

Fullana Mira, Lluis (1921). [1985]. *Vocabulari Ortogràfic Valencià-Castellà*. Edició ampliada i adaptada: *Vocabulari Valencià-Castellà, Castellano-Valenciano* Emilio Miedes Bisbal. València: Ed. Asval, xiv + 824 + xv p.

García Moya, Ricart (2006). *Diccionari històric del Idioma Valenciá Modern*. València: Associació Valenciana d'Informació i Difusió.

Gascón, Francesc (1999). *Estudi lexicològic i fraseològic de la parla de Beneixama (L'Alcoià)*. Universitat de València. Memoria de Llicenciatura inèdita.

Gironés Guillem, I. (1991). *Els pergamins d'Ontinyent*. Ontinyent: Ajuntament d'Ontinyent.

Griera, A. (1933). *Tresor de la Llengua, de les Tradicions i de la Cultura Popular de Catalunya*. 14 vols. Barcelona: Edicions Catalunya S.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1995). *Diccionari de la Llengua Catalana*. Barcelona/ Palma de Mallorca/ València: Diverses editorials [DIEC].

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA (1996). *Diccionari Valencià* (coord. Josep Lacreu). Segona edició. Alzira: Edicions Bromera/ Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana/ Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència [DIVAL].

Jiménez Lomas, Francisco (1886) [1946]. *Diccionario manual latino-español y español-latino*. Madrid: Librería y casa editorial Hernando. 9ª ed. [LOMAS]

Lamarca, Luis (1839). *Ensayo de un diccionario valenciano-castellano*. València: Imprenta de J. Ferrer de Orga [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1980].

Llácer i Bueno, Josep Joan (1985). *1000 refranys de La Marina*. Alacant: Publicaciones de la Caja de Ahorros Provincial de Alicante.

Martí y Gadea, Joaquim. (1891a). *Diccionario general valenciano-castellano* (2 vols.). Valencia: Imprenta de José Canales Romá [Reproducció facsímil València: París-Valencia, 1992] [JMGAD].

——— (1909). *Vocabulario valenciano-castellano en secciones*. València: Imprenta de Antonio López.

——— (1915). *Vocabulari monosilábich valenciá-castellá*. València: Imprenta de Antonio López [Reproducció facsimilar: València: Paris-Valencia, 1991].

Martí, Emili; Aparicio, Salvador (1989). *El léxico de Anna*. Anna: Excmo. Ayuntamiento de Anna.

Martí i Adell, Cristòfor (1988). *El nostre refranyer*. València: L'Esquer.

Martí Mestre, Joaquim (2006). *Diccionari històric del valencià col·loquial (segles XVII, XVIII i XIX)*. València: Publicacions de la Universitat de València.

Martines, Josep (1998), *El* Diccionario valenciano *de Josep Pla i Costa (1817-1890)*. Alacant: Institut de Cultura "Juan Gil-Albert"/ Generalitat Valenciana, Conselleria d'Educació i Ciència.

Mestre, F. (1915), "Vocabulari català de Tortosa", *BDE* 1915:4, ps. 80-115.

Moliner, María (1992). *Diccionario de uso del español*. 2 vols. Madrid: Gredos [MM].

Moll, Francesc de B (1987). *Diccionari Català-Castellà*. Sisena edició. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

Montés Penadés, J. (1989), *Recopilació dels refranys en valencià coneguts i dits a Ontinyent*. Ontinyent: Publicacions de Caixa Ontinyent.

Nehama, Joseph (1977) [2003], *Dictionnaire du judéo-espagnol*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto "Benito Arias Montano", ed. facsímil (2003) Gordes (França): Éditions de la Lette Sépharade.

Pascual, Vicent (1990). *Diccionari Tabarca Valencià-Castellà; Castellà-Valencià*. València: Difusora de Cultura Valenciana [TAB].

Pastor Fuster, Justo (1827). *Breve vocabulario valenciano-castellano sacado de varios autores*. Valencia: Imprenta de José Gimeno [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1991].

Pérez García, Emiliano (2005), *Sintiendo Riópar. Diccionario*. Monogràfic de *Zahora. Revista de Tradiciones Populares*, 46. Albacete: Diputación Provincial.

Raspall, Joana; Martí, Joan (1995), *Diccionari de locucions*. Barcelona: Edicions 62 [RASPALL-MARTÍ].

Raspall, Joana; Martí, Joan (1996), *Diccionari de frases fetes*. Barcelona: Edicions 62 [RASPALL-MARTÍ].

REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA (2005), *Diccionari ortogràfic valencià-castellà, castellà-valencià*. València: Real Acadèmia de Cultura Valenciana, tercera edició corregida i aumentada. [DRACV]

Reig, Eugeni S (1999). *Valencià en perill d'extinció*. València: Edició de l'autor.

——— (2005). *Valencià en perill d'extinció*. 2ª edició augmentada. València: Edició de l'autor.

——— (2008). *Les nostres paraules*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Romà Font, Francesc (1989). *Refranyer popular*. Alacant: Institut de Cultura «Juan Gil-Albert».

Ros, Carlos (1736). *Tratat de adages y refranys valencians, y practica pera escriure ab perfecciò la lengua valenciana*. Valencia: Josep Garcia [reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1979].

——— (1764). *Diccionario valenciano-castellano*. Valencia: Benito Monfort [reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1979].

Rosanes, Miguel (1864). *Miscelánea que comprende: Vocabulario valenciano-castellano, etc.* Valencia: Imprenta de José María Ayoldi [reproducció facsimilar: València: París-Valencia 1991].

Ruiz Negre, Antoni (1994). *Diccionari de sinonims, idees afins i contraris*. València: Del Senia al Segura.

Sánchez León, Cándido (1995). *Palabras y expresiones usadas en la provincia de Salamanca*. Revisión, reelaboración, edición e introducción a cargo de Antonio Llorente Maldonado de Guevara. Salamanca: Caja Salamanca y Soria [SÁNCHEZ].

Sanchis Guarner, Manuel (1951). *Calendari de refranys*. Barcelona: Editorial Barcino.

Saura (1906). *Diccionari Catalá-Castellá (y refrans, aforismes, frases proverbials y un vocabulari dels Sants més comuns)*. Barcelona: Llibreria de Pujal.

Simonet, Francisco Javier (1888), *Glosario de voces ibéricas y latinas usadas entre los mozárabes, precedido de un estudio sobre el dialecto hispano-mozárabe*. 2 vols. Madrid: Real Academia de la Historia. (Reimpr. facsímil Madrid: Ediciones Atlas, 1981).

Tamarit Yerbes, V (1979). *Refranero valenciano y su correspondencia en otros idiomas*. Valencia: Institución Alfonso el Magnánimo.

Valor Calatayud, Ernest (1984). *Breu refraner de dies, mesos i santets*. Alcoi: Caja de Ahorros de Alicante y Murcia.

——— (1986). *Refraneret musical. Recull folcloric*. Alcoi: Llorens Llibres.

Valor i Vives, Enric (1948). *Vocabulari castellut*. Editat per CASANOVA, *supra*.

Fonts escrites (primàries i secundàries) per a la recerca del valencià meridional, i obres dialectològiques d'altres indrets

Abad i Ruiz, D.; Mompó i Arques, Roc; Nebot i Navarro, Ximo; Vaquer i Aracil, Andreu J., *El ferrocarril Alcoi-Gandia (El "Xitxarra": 1893-1969)*. Alcoi: Monogràfic de la revista *Eines*, juny de 1991.

Abad i Segura, R. (s.d.) *Begudes alcoianes*. (Làmina dibuixada). Alcoi: Edició de l'autor.

——— (s.d.). *Dolços alcoians*. (Làmina dibuixada). Alcoi: Edició de l'autor.

——— (s.d.). *Menjars alcoians* (Làmina dibuixada). Alcoi: Edició de l'autor.

——— (s.d.). *Taretes alcoianes* (Làmina dibuixada). Alcoi: Edició de l'autor.

——— (1999). *Alcoy: sus calles y su historia*. Alcoi: Edició de l'autor en fascicles.

A.C (1934). "Explicasió de la Falla: El Timo del Monument", *Llibret de la Falla del Barrio de García Hernández*. Alcoi: Imp. E. Vañó.

Aguiló, C. (1994). *Bolets, llengua i cultura popular en el Migjorn de Mallorca*. Palma: Quaderns de Toponímia, Onomàstica i Cultura Popular.

Agulló i Guerra, Alexandre (1989). *Brots i esclafits verbals d'Alcoi i rotgle de pobles muntanyencs*. Alcoi: edició de l'autor.

Aleluyas del Sexto Centenario [reproducció facsímil]. Alcoi: Librería Lloréns (1976).

Alvar, Manuel (1971). *Cantos de boda judeo-españoles*. Madrid: CSIC/ Instituto Arias Montano.

Álvarez, Antonio; Perdiguero, Hermógenes (1994). *Toponimia de Castilla y León. Actas de la Reunión Científica sobre Toponimima de Castilla y León (Burgos, noviembre de 1992)*. Burgos: Facultad de Humanidades y Educación.

Amades, Joan (1982) [1951]. *Folklore de Catalunya*, 3 vols. Barcelona: Selecta.

——— (1966). *Las danzas de moros y cristianos*. València: Instituto Alfonso el Magnánimo

——— (1979). *Folklore de Catalunya: Cançoner*. Barcelona: Editorial Selecta.

——— (1987). *Costumari popular català. (El curs de l'any)*, 5 vols, Barcelona: Salvat Editores.

Amat Casares, Enrique (1994). *Historia de la fiesta de toros en Alcoy.* Alcoi: Gráficas Ciudad

Andrés Valor, Julio (c.1900). «L'aná a la Fira», dins Coloma 1990:65-84

Anònim (1408). *Llibre de la Çuna e Xara dels moros*. Ed. Barceló Torres, Carme, *Un tratado catalán medieval de derecho islámico: el Llibre de la Çuna e Xara dels moros*. Còrdova: Universidad de Córdoba. Área de Estudios Árabes e Islámicos, Cátedra de Lengua y Literatura Árabes.

Anònim (1802). *Catalogo d'els peixos, qu'es crien, e peixquen en lo Mar de València*. València: Viuda de Martin Peris [Reproducció facsimilar València: París-Valencia, 1979]

Anònim (1855). (Juan Bautista Llorens [?]) *La nit que venen els musics. Esenes alcoyanes*. Alcoi: Imp. y lit. de la Viuda é hijos de Martí [Reproducció facsimilar València: París-Valencia (1992); també a BOTELLA 1996, ps. 27-54]

Anònim (1855). (Juan Bautista Llorens [?]) *Mentres pasa la diana. Esenes alcoyanes*. Alcoi: Imp. y lit. de la Viuda é hijos de Martí [Reproducció facsimilar València: París-Valencia, 1992; també en Camilo Bito Linares, *Una mona per a dos*, Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*, 1997; també a BOTELLA 1996, ps. 56-87].

Anònim (1864). *Guía del forastero en Alcoy*. Alcoi: José Martí Casanova [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia/ Llibreria Misèria i Companyia, 1990]

Anònim (1866). *La creu del matrimoni representá en la Falla de la Plasa de la Trinitat en l'añ 1866. Cuento fantástic, programa y descripsió de les esenes que representa dita falla.* Xàtiva: Imprenta y Llibreria de Blay Bellver. Facsímil Sueca: Lletra Menuda, 1973.

Anònim (1868). *El Tullit de fá tres sigles. Episodi de la historia del robo y hallasgo del Santísim Sacrament ocurrits en Alcoy en l'añ 156*, dins CASTELLÓ CANDELA 1998, ps. 76-83.

Anònim (1882). *La botiga de Sent Chordi*, dins CASTELLÓ CANDELA, *infra* ps. 260-6.

Anònim (1895). *Terra y Cél* o *El Cavall de Sent Chordi*. Número extraordinari del periódic que's publica en el cél en el mateix titul, redactát per varies animetes de bón humor, en la llengua del Pardalót, que no te frenét, e illustrat per dos fills del animalucho que valen per déu. Alcoi, 15 ps.

Anònim (1981). "Cançons Marrakesch", *Filà Marrakesch. Año Alférez, abril 1981*. Alcoi: Filà Marrakesch, s.p.

Aparici Izquierdo, Ricardo (*et al.*) (1995). *Bolets de la Vall d'Albaida*. Ontinyent: Caixa d'Estalvis d'Ontinyent.

Aragonés Salvat, Albert (s.d.), "Notes i lectures d'astronomia popular". Comunicació presentada al *Congrés 'El segle XIX a les terres de cruïlla'* (Santa Bàrbara, 14, 15 i 16 de novembre de 2003), en premsa. (Versió electrònica http://usuaris.tinet.org/aragones/onosantab.htm)

Associació de Dones de Bellreguard (2006), *Receptari de cuina tradicional*. Bellreguard: Associació de Dones de Bellreguard.

Associació de Sant Jordi (1999). "Proyecto de Estatutos de la Festa". *Ciudad Semanal*, octubre 1999.

Aznar i Pérez, Josep Antoni (1987). *L'encís dels ababols*. Crevillent: Ajuntament de Crevillent.

Ballester, T. et al. (1992). *Els oficis tradicionals de la Marina Alta*. Alacant: Institut de Cultura "Juan Gil-Albert".

Bañó i Armiñana, Ricard (1995). «El llibre d'*Extravagants* del segle XIII de l'Arxiu Municipal d'Alcoi», en Colomina i Castanyer, Jordi (ed.), *Llengües en contacte als regnes de València i Múrcia (segles XIII-XV)*. Alacant: Universitat d'Alacant, ps. 135-144

——— (1999). *Manual de la història d'Alcoi*. Alcoi: Misèria i Companyia

Barber i Vallès, Antoni (1994). "Estudi etnogràfic i etnobotànic de l'artesania de la llata", *La Rella . Anuari de l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó* 10: 23-37.

———; Guardiola i Mora, Ismael (1995). *L'artesania de la llata a la Marina Alta. Un exemple d'aprofitament tradicional i equilibrat d'un recurs natural: el margalló*. Fundació Bancaixa.

———; M. R. Cabrera i I. Guardiola (1997). *Sobre la cultura de l'espart al territori valencià*. Fundació Bancaixa. València.

——— (2001). "Proposta de tipificació de les manufactures amb espart (*Stipa tenacissima L.*) al territori valencià (I)", *Revista Valenciana de Folclore*, 2: 95-117.

——— (2002). "Proposta de tipificació de les manufactures amb espart (*Stipa tenacissima L.*) al territori valencià (II)"; *Revista Valenciana de Folclore*, 3: 158-177.

———; Guardiola, Ismael; Almenara, M (1999). *Nits i peixos a les pesqueres de cingle. Estudi etnogràfic i històric de les pesqueres de cingle de la Marina Alta*. Poble Nou de Benitatxell: Associació Cultural Puig Llorença.

———; Redero Plaza, Sara (2006). *Estudi participatiu etnobiològic i etnoecològic de Beneixama*. S.l.: IDENTIA Institute.

Barceló Torres, M.C (1982). *Toponímia aràbiga del País Valencià. Alqueries i castells*. Xàtiva. Ajuntament de Xàtiva.

——— (1984a). «Precisiones sobre algunos arabismos en valenciano y otros nuevos». *Miscel·lània Sanchis Guarner*. València: Universitat de València

——— (1984b). *Minorías islámicas en el País Valenciano. Historia y dialecto*. València: Universidad de Valencia/ Instituto Hispano-Árabe de Cultura

Barnils, Pere (1929). "Més materials de contribució a l'estudi del català d'Alacant", *Butlletí de Dialectologia Catalana* 17, pp. 231-249

Bataller Català, Alexandre; Narbon Clavero, Carme (2005). *Les paraules de la seda. Llengua i cultura sericícola valenciana*. Gandia: Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals Alfons el Vell.

Belda Miró, Joan (1988). *Llibret del coto. Vocabulari fet en valencià i explicat en castellà*. Alcoi: edició de l'autor.

Beltran i Calvo, Vicent (1995). *El parlar de Callosa d'En Sarrià i de les valls de Tàrbena i Guadalest*. València: Denes/ Generalitat Valenciana/ Ajuntament de Callosa

——— (1997). *El parlar de Benissa*. Alacant: Ajuntament de Benissa/ Institut de Cultura "Juan Gil-Albert"/ Excma. Diputación Provincial de Alicante.

——— (1998). "Aproximació al lèxic de les valls centrals de la Marina", *Sarrià. Revista d'investigació i assaig de la comarca* 1 (Callosa d'en Sarrià: Organisme Autònom Administratiu de Cultura "Salvà-Pérez Miralles"), ps. 40-56.

———; Monjo i Mascaró, Joan-Lluís; Pérez i Navarro, Vicent-Josep (2004). *El parlar de Guardamar (un estudi del valencià meridional fronterer)*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

——— (2005). *El parlar de la Marina Alta*. (2 vols: I: *El contacte interdialectal valencianobalear*; II Annex: *Microatles lingüístic de la Marina Alta*). Alacant: Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana

——— (2008). *El parlar de les Valls del Vinalopó i del Carxe*. Petrer: Centre d'Estudis Locals del Vinalopó.

Bernabeu Rico, José Luis (1984). *Los límites simbólicos. Hombres de la Foia de Castalla y Vall de Xixona*. Alacant: Diputación Provincial de Alicante, Instituto de Estudios Alicantinos.

Bito Linares, Camilo. [1973] (1997). *Una mona per a dos*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*[MONA].

——— (1976a). *Convidats a festes,* dins Santacreu i Bito 1976, ps. 103-133.

——— (1976b). *Un moro més en casa*, dins Santacreu i Bito 1976, ps. 165-197.

——— (1978a). *L'hereu del fester i tres sainets més*. Alcoi: Caja de Ahorros de Alicante y Murcia, 122 ps.

——— (1978b). *L'hereu del fester*, dins Bito 1978a, ps. 7-34.

——— (1978c). *Els veïns de l'entresol*, dins Bito 1978a, ps. 35-68.

——— (1978d). *Un jubilat de cuidao*, dins Bito 1978a, ps. 69-84.

——— (1978e). *L'executiu*, dins Bito 1978a, ps. 85-110.

Blanco, Juan Francisco (ed.) (1999). *Usos y costumbres de nacimiento, matrimonio y muerte en Salamanca*. Salamanca: Diputación/ Centro de Cultura Tradicional.

Blay i Messeguer, Francesc-X.; Segura i Martí, Josep Mª (Coords.) (1994). *Guia bibliogràfica de l'Alcoià-Comtat*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi/ Institut de Cultura «Juan Gil-Albert»/ Associació Cultural Alcoià-Comtat/ Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics

Bodí i Beneyto, Francesc J (1995). *Volves i olives*. Picanya: Edicions del Bullent.

Borja, Joan (2005), *Llegendes del sud*. Picanya: Edicions del Bullent.

Botella, Jordi (1995). *El sainet fester*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi/ Institut de Cultura «Juan Gil-Albert»

——— (1997). *La sagrada família*. Alacant: Institut de Cultura Juan-Gil Albert

——— (1998). *Carta als reis*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi

——— (2000). *Estació terminal*. Alcoi: Marfil

Brotons García, Baltasar (2001). *El cultiu de la palmera datilera a Elx*. Elx: Ajuntament.

Brotons García, Baltasar; Soler Vicente, Antonia (1986). *S'ha perdut una cultura del Camp d'Elx*. Crevillent: Aprinta.

Buades i Ripoll, Isidre (1990). *Memòria d'un temps a l'horta*. Sant Joan d'Alacant: Asociación Cultural Lloixa.

——— (1995). *Històries de l'horta*. Benimagrell: Comissió de Festes de Benimagrell.

——— (1996). *Històries de l'horta II*. Benimagrell: Comissió de Festes de Benimagrell.

——— (2003). *Les rondalles de l'horta.* Recopilació d'Isidre Buades Ripoll. Sant Joan d'Alacant: Associació Cultural Lloixa.

Cabrera González, Mª Rosario (1977). *El cultivo de la viña y la elaboración de la pasa en la comarca de la Marina. Estudio lexicográfico y etnográfico.* Alacant: Caja de Ahorros Provincial de Alicante.

——— (1986). *Estudi de l'olivera, l'oliva i l'oli a les comarques alacantines*. Alacant.

——— (1997). *El món mariner a Dénia. Estudi etnolingüístic*. Dénia: Ajuntament de Dénia / Institut d'Estudis Comarcals de La Marina Alta / Institut d'Estudis "Juan Gil-Albert".

Calendario del Profeta. Alcoi, diverses eds.

Calero Picó, Antoni (1979a). *Guia excursionista de la Serra Aitana.* Alcoi: Edició de l'autor.

——— (1979b). *Guia excursionista de la Safor*. Alcoi: Edició de l'autor.

——— (1980). *Guia excursionista de la Serra Mariola*. Alcoi: Edició de l'autor.

——— (1997). *Cuentos alcoyanos*. Alcoi: Edició de l'autor.

Càmara i Sempere, Hèctor (2001), "Aproximació al vocabulari del Misteri d'Elx", *La Rella* 14 (2001), ps. 75-98.

Cantó, Gonzalo. [1917] 1976. *Alcoy en el alma (antología)*. Alcoi: Peña El Torrero

——— [1929] (1944). «Camí de la plasa», dins Gonzalo Cantó *et al*., *Estampas festeras*. Alcoi: Frente de Juventudes [Reimpresa dins Jordi Botella, *El sainet fester*, ps. 197-220]

Cantó Corchado, Pep [José L. Cantó] (1998). *Fauna urbana d'Alcoi*. Alcoi: Gerència de Medi Ambient.

——— (1999). *Mamífers terrestres de l'Alcoià i el Comtat*. Alcoi: Gregal, Serveis per al Medi Ambient.

Cantó, Miguel (1887) [1983]. *Veu de Festa: A San Chórdi Patró d'Alcóy*. Alcoi: Imp. F. Compañ; edició facsímil Alcoi: Llibreria Llorens.

Capó, Bernat (1994) [1999]. *Costumari valencià* (2 vols.). Picanya: Edicions del Bullent, segona edició, a cura de Tomàs Llopis i Guardiola.

Carbonell Botella, J (1908). *Tendrors. Poesies valencianes.* Alacant: Hijos de V. Costa. 2ª ed . 1983, Alacant: Caja de Ahorros Provincial de Alicante.

Cardenal, Toni (1994). *Fitonímia alcoiana*. Manuscrit cedit per l'autor, addicions a Climent s.d.

Cardenal, Arques, Antonio (1998). "Rincones únicos del Carrascal de Alcoy", *Lilia*. Alcoi: Archicofradía de la Virgen de los Lirios, ps. 95-97.

Caro Adam, Vicént; Ferrer Vercher, Chaume (1928). *No's pot dir la veritat o La nit de Panxes-Buides*, dins *Teatro Valensiá. Revista semanal lliteraria*, 111 (22 de juny de 1928) [Reimpresa dins Jordi Botella, *El sainet fester*, ps. 138-58]

Carril, Ángel (1991). *Etnomedicina. Acercamiento a la terapéutica popular*. Valladolid: Castilla Ediciones.

Casanova, Emili (1981). «Noves aportacions valencianes i aclariments al lèxic català», *Boletín de la Sociedad Castellonenca de Cultura* LVII, ps. 211-238.

——— (1988). «Aproximació a una toponímia d'aigües en català al País Valencià». En M. de Epalza (ed.) *Aigua i poblament musulmà*. Benissa: Ajuntament de Benissa, ps. 115-141

——— (1992). "El diccionari de la Vall d'Albaida. Una presentació". *Alba* 7, pp. 89-98.

——— (1994). "Notes sobre el parlar de la Marina Alta", *Aguaits* 10, pp. 73-85.

——— (1996). "Aportacions d'Enric Valor a la lexicografia catalana: el *Vocabulari Castellut* de 1948, d'Enric Valor i Josep Giner", dins *Actes del Simposi d'Estudi i Festa Enric Valor*. Alacant: Diputació d'Alacant, ps. 147-180 (conté, ps. 157-180, la *Llista de paraules del Fabra que caldrà esmenar*, per Enric Valor Vives).

Castañer Boronat, Francisco (2001), *Bon pilot, bon farinot. Col·lecció de refrans alcoians*. Dibuixos de Jaime Castañer Serra (orig. 1916-9). Alcoi: Círculo Industrial.

Castaño, Joan; Sansano, Gabriel (eds) (1998), *Història i crítica de la Festa d'Elx*. Alacant: Departament de Filologia Catalana, Universitat d'Alacant.

Castelló Candela (1997). *Inicios de la imprenta en Alcoy 1824-1897*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi/ Institut de Cultura "Juan Gil-Albert".

Cerdà Conca, Melecio (1986). *Miscelánea biarense.* Alcoi: Gráficas Ciudad.

Cerdà Gordo, Enrique (1967). *Monografía sobre la industria papelera*. Alcoi: Papeleras Reunidas.

——— (1997). *El Bambú, la marca y les bambuneres*. Alcoi: Misèria i Companyia.

Chiquillo Pérez, J.A.; García Pérez, H.; Gómez Blanch, G.; Pérez Lloréns, M.; Pérez Verdú, J.Ll (1983). *Quatretondeta. Història d'un poble*. Quatretondeta: Ajuntament.

Clara-Simó, Isabel (1983), *Júlia*. Barcelona: La Magrana. Edició revisada (2003), Alzira: Bromera.

Climent i Giner, Daniel (1992). *Les nostres plantes. Una aproximació multidisciplinar al món vegetal de les nostres terres*. Alacant: Editorial Aguaclara.

——— (1997). "Aproximació a la fitonímia popular del Baix Vinalopó". *El Tempir. Butlletí de l'Associació Cívica per la Normalització del Valencià* 12, pp. 10-18

——— «Noms populars de plantes a L'Alcoià i El Comtat», en premsa. Esborrany cedit per l'autor.

Climent Vaello, Ramón. [1994] (1996). *Les Xiques del Boato*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*

——— (1996). *Fester i divorciat*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*

Colomina i Castanyer, Jordi (1985). *L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística*. Alacant: Diputació Provincial d'Alacant, Institut d'Estudis «Juan Gil-Albert».

——— (1991). *El valencià de la Marina Baixa*. València: Generalitat Valenciana.

Coll Fornés, Josep Joan (2003). *Les falles de la República a Gandia*. Gandia: Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals Alfons el Vell.

Coloma Payá, Rafael. [1934] (1944). «El día de la Diana», dins Gonzalo Cantó *et al*., *Estampas festeras*. Alcoi: Frente de Juventudes [Reimpresa dins Jordi Botella, *El sainet fester*, ps (197-220]

——— (1944). «El pregó del Tio Graella», dins Gonzalo Cantó *et al*., *Estampas festeras*. Alcoi: Frente de Juventudes [Reimpresa dins Jordi Botella, *El sainet fester*, ps (197-220]

——— (1957). *Viaje por tierras de Alicante*. Prólogo de Azorín. Madrid: Afrodisio Aguado, S.A. Editores-Libreros.

——— (1961). *Antología de poesía festiva alcoyana*. Alcoi: Instituto Alcoyano de Cultura «Andrés Sempere»

——— (1966). *Lecturas alcoyanas*. Alcoi: Edició de l'autor (Imprenta La Victoria).

——— (1981). *La espiga de oro: recuerdos y memoriales*. Alcoi: edició de l'autor.

——— (1990). *Antología de poesía festiva alcoyana II*. Alcoi: edició de l'autor.

Coloma Pérez, Antonio (1985). *Situación laboral y socioeconómica de los obreros de la industria papelera de Alcoy, 1864-1884 (Documento testimonial obrero)*. Alcoi: Gráficas Ciudad.

Coloma Picó, Antonio (1974). *Jijona. Gentes y paisajes*. Alacant: Publicaciones de la Obra Social y Cultural de la Caja de Ahorros Provincial de Alicante.

Colón Domènech, Germà; Sánchez Adell, José (eds.) (1999). *Vida rural i ramadera*. Volum extraordinari del BSCC LXXV (3-4). 501 ps.

Comes i Nacher, Joan (1996). *No queda lo dit, sino lo escrit. Recull de refrans valencians*. València: Del Senia al Segura.

Conca Ferrús, Antoni (1996). *Plantes medicinals de la Vall d'Albaida*. Ontinyent: Caixa d'Estalvis d'Ontinyent, Obra Social/ Centre Excursionista d'Ontinyent.

Conejero Martínez, Vicente (1981). *Gremios e inicios de la Revolución Industrial en Alcoy*. Alacant: Diputación Provincial, Instituto de Estudios Alicantinos.

DD.AA (1976). *Antologia poètica de la Conca de La Safor*. Gandia: Edició dels autors.

DD.AA (1985). *Al trencall del maror*. La Vila Joiosa.

DD.AA (1990). *L'olivera i l'oli al Comtat*. Cocentaina: Centre d'Estudis Contestans.

DD.AA (1997). *Textos cordials. Els escriptors saforencs a Josep Iborra*. Gandia: CEIC Alfons el Vell.

Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (*DOPV*)

Díaz-Mas, Paloma (1997). *Los sefardíes. Historia, lengua y cultura*. Barcelona: Riopiedras.

Domingo i Francàs, Carles (1997). *Els noms de les formes del relleu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Institut Cartogràfic de Catalunya.

Domingo Pérez, Concepción (1983). "Notas sobre medidas agrarias valencianas". *Estudis* 9 (València), pp. 7-13.

El Cuento del Dumenche. València: Establiment tipográfic de Chusép Guix (1908-9)

El Nóu Pardalót. Semanari d'entretensió y pasatémps. (1899). Alcoi: Imprenta de José Martí.

El Fallero. Revista oficial de les Festes de Falles d'Alcoi (1934-1935).

El Temps. Setmanari d'informació general. València: Edicions del País Valencià.

Espí Valdés, Adrián (ed.) (1974). *Historia y anecdotario de la Cabalgata de los Reyes Magos de Alcoy*. Alcoi: Monte de Piedad y Caja de Ahorros de Alcoy.

——— (1982-1986). *Nostra Festa*. 6 vols. Alcoi: Asociación de San Jorge .

——— (pròleg i ed.) (1985). *El bando dels Reis Magos. (Antología de textos: 1924-1985)*. Alcoi: Excmo. Ayuntamiento de Alcoy

——— [1992] (1996). *La Nova se'n va a l'Orà*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

Espinàs, Josep M. (1998). *A peu pel Comtat i la Marina. Valencians, catalans, mallorquins i moriscos*. Barcelona: Edicions La Campana.

Espinosa Chapinel, Antonio (1972). *La parla marinera en Alicante*. Alacant

Fajarnés Cardona, Enrique (2000). *Recull de dites i refranys d'Eivissa*. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs.

Farfan Navarro, Mª Cruz (1990). *Real Monasterio y Convento de la Puridad. Catálogo de los fondos existentes en el Archivo del Reino de Valencia.* València: Conselleria.

Faus, Josefa (s.d.) *Estudio etnográfico de Rótova*. Tesi de Llicenciatura.

Febrer Forés, Vicente (2002). *Mi calle y su entorno*. Gandia: edició de l'autor.

Ferrando, Antoni (1989). «La llengua del Misteri d'Elx», a *La Corona d'Aragó i les llengües romàniques. Miscel·lània d'homenatge a Germà Colon,* Tübingen: M. Metzeltin, ps. 75-89.

Ferrer Cardona, Rafael (2000). *Mariola, jardí botànic*. Cocentaina: Ajuntament.

Ferrer Ginard, Andreu (1922) [1981]. *Cançonetes menorquines*. Maó: Edicions Nura, 2ª ed.

Ferrer, Pepe (1991), *"El Contrabando" en la Fiesta. (Aproximación histórica)*. Alcoi: Filà Maseros y Filà Andaluces.

Filà *Mudéjares*. 75 aniversario 1904-79. Año Alférez. Alcoi.

Fontavella González, Vicente (1952). *La huerta de Gandía*. Saragossa: Instituto "Juan Sebastián Elcano", CSIC.

Frasés i Vaello "Jordi", J (1982). *Una boda entre moros i cristians. Sainet d'ambient fester i alcoià.* Alcoi: edició de l'autor.

Galiana, Lluís (1768). *Rondalla de Rondalles* [vegeu PELLICER I BORRÀS, *infra*].

Galmés de Fuentes, Álvaro (1986). «Toponimia asturiana y asociación etimológica». *Lletres asturianes* 19 (Uviéu):31-39.

Galvañ Puig, Pedro (1998). *El Crevillent del Tio Ximo*. Sant Cugat del Vallès: Edició de l'autor.

García Agustín, Pilar; Víctor Gonzálvez i Josep Jacas (2003), *L'agricultura ecològica a la Comunitat Valenciana: per un menjar sa i segur*. Castelló: Universitat Jaume I.

García Albors, Enrique (1973). *Dulces y peladillas de Alcoy*. Alcoi: Instituto de Cultura «Andrés Sempere».

Garcia i Pérez, Joel (2000). «Les músiques, les cançons i les tradicions del Nadal alcoià», *Revista Valenciana de Folklore* 1 : *Dossier : Cançoner Popular*, ps. 61-70.

Garcia i Rosselló, J.; Beltran i Calvo, V (1994). *El parlar de Pedreguer*. Pedreguer: Ajuntament de Pedreguer/ Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta.

Garcia Frasquet, Gabriel (1988). *Catàleg de la premsa comarcal de La Safor (1880-1982)*. Gandia: Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals Alfons el Vell.

——— (1995). *Els bans de Gandia (1830-1874)*. València: Colomar Editors / Generalitat Valenciana / Ajuntament de Gandia.

——— (1996). *Sermons satírics, violes d'or i capellans poetes (La Safor 1900-1936)*. València: Editorial Saó.

Gascón, Francesc (2000). *Rondalles de la Vall d'Albaida i L'Alcoià*. Ilustracions de Paco Camús. Ontinyent: Ajuntament/ Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida.

Garcia Mas, Alfred; Leon Nicolàs, José Luis (2000). "L'almadrava *Isla de Tabarca*". *La Rella* 13, ps. 37-57.

Gil Barberà, Juan; Marín Mora, Enric (1997). *Medicina valenciana mágica y popular*. València: Carena Editors.

Gimeno, Antoni; Roura, Amadeu (1982). *Anys i panys. (Refranys i tradicions del curs de l'any)*. Barcelona.

Gimeno Menéndez, F (1982). «Aproximación sociolingüística a la comunidad de habla valenciana meridional», dins R. Ll. Ninyoles (ed.). *Estructura social al País Valencià*. València: Diputació Provincial, ps. 725-37.

Gisbert Botella, R.; Gisbert Cortés, J.X.; Gras Calatayud, V.; Llin García, D.; Moya Bernabeu, R.; Perez Pascual, F.; Pla Salvador, R.; Vilaplana Llopis, F (1998). *El Centro Excursionista de Alcoy, una batalla constante (1949-1999)*. Alcoi: Centre Excursionista d'Alcoi.

Gisbert Muñoz, Francesc (2005). *Els lluitadors*. Premi Enric Valor de Novel·la de l'Exma Diputació Provincial d'Alacant, 2004. Alzira: Bromera.

——— (2008), *Màgia per a un poble. Guia de creences i criatures màgiques populars*. Picanya: Edicions del Bullent.

Gisbert, Josep A. (ed) (2000). *Sucre & Borja. La canyamel dels ducs*. Gandia: Generalitat Valenciana, Ajuntament de Gandia, CEIC Alfons el Vell.

Gonga i Colomina, Josep E (2000). *La ciutat i els costums. Una aproximació a la vida quotidiana de la Gandia del XIX*. Simat de Valldigna: Edicions La Xara.

González i Caturla, Joaquim (1987), *Rondalles del Baix Vinalopó*. Alacant: Institut d'Estudis "Juan Gil-Albert".

——— (1998), *Rondalles de l'Alacantí. Contes populars*. Alacant: Aguaclara, col·lecció L'Aljub Nou.

Grau, Jordi; Lloréns, Ximo. (s.d.), *Estic de tu que bufe* (DVD). Alcoi: Cuadro Artístico de la Asociación de San Jorge.

Grup de Danses Carrascal (1998). *L'Asguilando. Cançons populars del Nadal Alcoià* (CD musical amb introducció i lletres). Alboraia: E.G. Tabalet / Grup de Danses Carrascal, amb el patrocini de la Filà Llana (Alférez 1999).

——— (2005). *Toc i repic. Músiques populars: del Carrascar a la Mariola* (CD musical amb introducció i lletres). Alboraia: E.G. Tabalet / Grup de Danses Carrascal

Guardiola, Pepa (1988), *Contes de riu-rau. Recull de contes populars de la Marina Alta*. Xàbia: Institut de Cultura "Juan Gil-Albert" / M.I. Ajuntament de la Vila de Xàbia.

Guía del forastero en Alcoy. Alcoi: José Martí Editor (1864).

Guijarro Toledo, Joan Ramon (2008). *El parlar de Sant Vicent del Raspeig i del Camp d'Alacant*. Sant Vicent del Raspeig: Cercle d'Estudis Sequet Però Sanet.

Guinot i Vilar, Salvador (1900). *Capolls mustigats (aplech de contalles de la meua terra)* [Castelló]. València.

Gurrea Crespo, Vicente (1984). *Bibliografía histórica de La Safor*, Gandia: Instituto "Duque Real Alfonso el Viejo".

Hellín Jimeno, Federico (1895). «Les Festes de Sant Chordi y els Festers», en Coloma 1990:23-42.

Historia de la Provincia de Alicante. Vol. VII: *Cultura popular e industrias tradicionales*. Múrcia: Ed. del Mediterráneo.

Ivars Pérez, Josep; Sendra Bañuls, Fernando (2000). *Molins hidràulics a la Marina Alta*. Teulada: Ajuntament de Teulada.

Jaén i Urban, Gaspar (1994). *Les palmeres del migjorn valencià*. València: Generalitat Valenciana: Consell Valencià de Cultura.

El Jornalero. Semanario defensor de los intereses del obrero. Alcoi (1889).

Jover Domínguez, Francesc (1986). «El Comtat. Una tradició vinatera». *R.F.M.C.* Cocentaina.

——— (1986). «El nostre passat vitivinícola". *Fira de Tots Sants*. Cocentaina.

——— (1987). «A Tots Sants, vi novell». *Ciudad. Extra Fira de Tots Sants*. Alcoi

——— (1988). «La tradició vinatera del Comtat», *Alberri* 1. Cocentaina: Centre d'Estudis Contestans,p ps. 123-163.

——— (1988b). «El blat i els molins de farina (vist per dites i refranys)». *Ciudad. Extra Fira de Tots Sants.* Alcoi.

——— (1990). «Olives, oli i almàsseres al Comtat», dins DD.AA (1990. *L'olivera i l'oli al Comtat*. Cocentaina: Centre d'Estudis Contestans, ps. 101-154.

——— (2000). «Què queda de la tradició vinatera que hi havia al Comtat? (i II)», *El Comtat* 162. Cocentaina: Ajuntament.

"Julio" (Anònim) (1997). «Sense resposta». *Alcoy. Revista de Fiestas de Moros y Cristianos*, p. 175.

La Defensa. Diario católico de avisos y noticias. (1904-1914). Alcoi: Imp. La Buena Prensa.

Labrado, Víctor (2004). *Quan anàvem a l'estraperlo*. Barcelona: Angle Editorial.

Llibret de la falla del Barri Garcia Hernández. Alcoi: Comisión Fallera Barrio García Hernández (1934).

Llopis Bertomeu, Vicente (1953). *Calpe*. València: Imprenta J. Nácher.

Llorca Ibi, Francesc Xavier (1994). *El llenguatge mariner de Benidorm. El lèxic de la navegació i de la pesca.* Memòria de llicenciatura dirigida pel Dr. Jordi Colomina i Castanyer. Alacant: Universitat d'Alacant.

——— (1998). *El llenguatge mariner de la comarca de La Marina*. Tesi doctoral inèdita. Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana.

——— (2000). *El llenguatge mariner de la Marina*. Alacant: Universitat.

——— (2008). *Llengua d'arraix. La parla almadravera valenciana.* València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Llorca Pascual, José. [1916] (1944). «Una costum popular alcoyana», dins Gonzalo Cantó *et al.*, *Estampas festeras*. Alcoy: Frente de Juventudes [Reimpresa dins Jordi Botella, *El sainet fester*, ps (197-220)].

Llorenç, Alfons (1986). *Món i misteri de la Festa d'Elx*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

Lloréns Barber, Ramon (1983), *Diccionario de Altea y sus cosas. Síntesis y breviario de vocablos alteanos*. Altea: Revista Altea / Ajuntament d'Altea.

Lloréns, Ximo (1996). *El fantasma de Jordà*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy.*

———; Climent, R.; Figuerola, Carlos, «El último viaje del Chicharra», *Ciudad*, Alcoi, 25-XI-1984.

Lloret Tarrasó, Josep (1976). "Josep Lloret Tarrasó", dins DD.AA., *Antologia poètica de la Conca de La Safor*. Gandia: Edició dels autors, ps. 97-107.

López Lafuente, Antonio (2005). "Les cançons de Santa Pola", *La Rella* 18, ps. 93-116.

López Mendizábal, Isaac (1968). "Etimologia de Xabier", *Euskera* XIII, Bilbao, ps. 75-81.

Maestre Moreno, Luis (1995). *Misteri d'Elx. Tradición y cultura*. Alacant: Diario La Verdad.

Marcos Casquero, Manuel-Antonio (1991). *El habla de Béjar. Léxico*. Salamanca: Centro de Estudios Salmantinos, 2ª ed.

Marian de Déu, Josep; Sanchis Carbonell, Josep (1994). *Sainets de Josep Maria Ortolà.* El tio del Canadà *(1970) i* L'home del sac *(1978). Comentari lingüístic i edició*. Ontinyent: Servei de Publicacions de l'Excel·lentíssim Ajuntament d'Ontinyent.

Martí i Casanova, Joan-Carles (2009). "Sóc més d'Elx que una tabala i parle català". *Extrem sud del País Valencià: d'Elx a Guardamar*, bloc personal (http://extremsud.blogspot.com/2009/10/soc-mes-delx-que-una-tabala-i-parle.html)

Martí i Gadea, Joaquim (1891b). *Ensisám de totes herbes*. València: Imp. de Chusép Canales Romà. [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1991.]

——— (1892). *Caps y centeners, ó brosa casera mesclada en retalls de sastre, versos de pipa y fona y algunes cansons á la valensiana y castellana: tot tret d'ahon estava per un Sarvacho vell en pensament de chove. Segon part del ENSISAM DE TOTES HERBES*. València: Imp. de Chusép Canales Romà. [Reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 2009.]

——— (1904). *Burrimaquia Alicantina*. València: Imprenta de Antonio López.

——— (1908). *Tipos, modismes y coses rares y curioses de la tèrra del Gè*. 3 vols. València: Imprenta de Antonio López. [Reproducció facsimilar: Valencia: París-Valencia, 1993.]

——— (1908b). *Els cudolets*. *Lligenda nòva forrada de vell. Copiada del natural per un sarvajo*. València.

——— (1981). *Tipos d'espardenya y sabata*. Alacant: CAPA (edició pòstuma). Pròleg d'Adolfo Domínguez Moltó.

Martí Mestre, Joaquim (1997). *Literatura de canya i cordell al País Valencià. Els col.loquis de temàtica jocosa i satírica. Edició i estudi lingüístic*. Paiporta: Comercial Denes.

Martín i Cantarino, Carles (1993). «El nom popular dels animals vertebrats terrestres a la comarca d'Alacant», *Quaderns de Migjorn. Revista d'estudis comarcals del sud del País Valencià* 1, ps. 161-168.

Martínez i Martínez, F (1912, 1920, 1947). *Folk-lore valencià. Coses de la meua terra.* València, 3 vols. Reed. facsímil Altea, 1987.

——— (1927). *Folk-lore valencià. Arreplega de llegendes, tradicions i costums del Reine de Valencia.* València.

Martínez Montoya, Manuel (1989). *Canciones populares crevillentinas*. Crevillent: Edició de l'autor.

——— (1991). *Refranes, dichos y apodos de Crevillente*. Crevillent: "El Cresol". Tertulia Artístico Literaria.

Martínez Morellá, Francisco (1966), *Quins temps aquells...! Añoranza, romans o lo que siga para conmemorar el día*. Alacant: Imprés en Sucesor de Such, Serra y Compañía.

Martínez Orozco, Josep (1935) [1982], *Salvament. Comèdia de mariners*. València: Grup Bèrnia.

Martínez Ruiz, A. (1950), *Cañís i cañisaes*. Monòver.

Martos, Josep Lluís; Segura i Llopes, Carles (1997). "Aproximació al lèxic agrícola del camp d'Alacant limítrof amb el camp d'Elx", *La Rella* 11, pp. 37-64.

——— (2000). *El valencià als llibrets de foguera (1928-1936)*. Alacant: Diputació d'Alacant, Instituto Alicantino de Cultura "Juan Gil-Albert".

Marzal, Álvaro (recop.) (1968). *Canciones y danzas del Condado de Cocentaina*. (n. 14 dels *Cuadernos de música folklórica valenciana*). València: Instituto Valenciano de Cultura/ Institución Alfonso el Magnánimo/ Diputación Provincial de Valencia.

Mas Espinosa, Anselmo (1978). *Crevillent. Coses pasaes del Poble, en broma i en serio. Tradisions, costums, persones i personages... En la veu del carré*. Crevillent: Ajuntament de Crevillent.

Mas i Miralles, Antoni (1999). "Aproximació a la variació de la parla de Santa Pola". *El Tempir. Butlletí de l'Associació Cívica per la Normalització del Valencià* 17, pp. 12-22.

Mascarell Gosp, Josep (1957). *De la vall al cim.* València: Ed. Sicània.

——— (1961). *Amics de Muntanya. Excursionisme i plantes medicinals*. València: Ed. Sicània.

——— (1977). *La Vall de la Safor*. València: Ed. de l'autor, Impremta Fermar. (Pròleg de Vicent Ventura Beltran, apunt biogràfic de Salvador Mascarell, correcció de Francesc Ferrer Pastor, revisió de Josep Tarrassó i dibuixos de Manuel Hernàndez.)

Matarredona Ferrándiz, Luis (1958). "Vocabulari fester", *Revista de Festes de Moros i Cristians d'Alcoi*.

Mellado, Ester; Morata, Rubén (2001). "El lèxic tèxtil a Crevillent", *Tempir* 19, pp. 47-52.

Mestre Palacio, Joaquín (1952). *Alcalalí. Monografía histórica*. València: Ediciones de divulgación cultural e histórica patrocinadas por don Gregorio Molina Ribera.

Mira i Castera, Joan Francesc (1981). *Població i llengua al País Valencià*. València: Institució Alfons el Magnànim.

Molina Picó, Enrique (1985). *Chirigotes festeres de Moros i Cristiáns al idioma de la Serra Mariola*. Banyeres: edició de l'autor.

Monferrer i Monfort, Àlvar (1995). *La salpassa.* València: Generalitat Valenciana, Sèrie Minor.

——— (1996). *Les festes de folls*. València: Generalitat Valenciana, Sèrie Minor.

——— (2000). *La Nit de Sant Joan*. València: Generalitat Valenciana, Sèrie Minor

Montoliu, Violeta (dir.) (1987). *Costumbres y folklore de Quatretonda (Valencia). Estudio etnológico por el "Grup de Danses Populars de Quatretonda"*. València: Grup de Danses Populars de Quatretonda.

Morant Marco, Evaristo (1997). *Monografia geohistòrica de Bellreguard (Memòries de Don Evaristo)*. Bellreguard: Ajuntament de Bellreguard. Obra pòstuma, ed. a cura de Miquel Escrivà Gregori.

Moreta Lara, Miguel A.; Álvarez Curiel, Francisco (1995). *Los andaluces en el refranero*. Málaga: Editorial Arguval.

Morlà, Pere Jacint (València [?], ca. 1605 – ca. 1656). *Poesies i col·loquis*. Introducció i edició d'Antoni Ferrando Francès. València: Edicions Alfons el Magnànim, 1995.

Moya Jover, Rafael (2000). *Queridos alcoyanos. Reflexiones sobre el parecido de familia de mis paisanos de Alcoy y claves del trato personal de su gente*. Alcoi: Edició de l'autor.

Muñoz, Donís (dir.) (2009). *Bellreguard (1900-1979). Anecdotari històric*. (DVD). Bellreguard: Ajuntament.

Navarro Medina, J. Damián (1988). *Estudio ornitológico de «El Hondo»*. Alacant: CAM.

Nebot, J.R.; Torró, J.; Mansanet, C.M.; Martínez, A (1993). *L'Alcoià i El Comtat: guia natural, històrica i cultural*. Alcoi: Joyeria y Relojería Nebot/ Centre de Professors de l'Alcoià-Comtat.

Nuin, Txema; Pla, Maria Lluïsa (2003?). *Tradició oral: Albaida i Aljorf.* Albaida: Ajuntament. [Recull etnogràfic de 250 contes, 30 refranys i 20 endevinalles.]

Nuño de la Rosa y Amores, Pedro (ed.) (2005), *Los vinos del sol*. Alacant: Diputació Provincial

"Ordenances ambientals municipals – recollida de fongs, bolets i esclata-sangs» Tríptic. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi-Gerència de Medi Ambient, 1998.

Ortolà, Josep Maria [⇒ Marian i Sanchis 1994]

Orts i Bosch, P.M. (1972). *Introducció a la història de la Vila de Vilajoiosa i el notari Andreu Mayor*. Alacant: Publicaciones de la Caja de Ahorros Provincial.

Pardo, Antonio (1995). "Este miliciano tiene nombre y apellidos", *Interviu*, 14 de marzo de 1995, ps. 50-52 [Entrevista a Mario Brotons].

Pasqual i Gisbert, Joan-Josep (2000). «Les danses de Muro», *Revista Valenciana de Folklore* 1 : *Dossier : Cançoner Popular*, ps. 105-111.

Peidro, Jordi; Peidro, Miquel (1996). *El segrest de S.M.*. Barcelona: Edicions 62.

Peidro, Miguel. [1995] 1997. *L'Univers Fester (Hi ha un alien a la Plaça de Dins!)*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

Pellicer i Bataller, Joan. *De la muntanya a la mar. Viatge pel riu Serpis.* Gandia: Centre de Professors.

——— (2000a). *Costumari botànic. Recerques etnobotàniques a les comarques centrals valencianes*. Picanya: Edicions del Bullent.

——— (2000b). *Costumari botànic [2]. Recerques etnobotàniques a les comarques centrals valencianes*. Picanya: Edicions del Bullent.

——— (2004). *Costumari botànic [3]. Recerques etnobotàniques a les comarques centrals valencianes*. Picanya: Edicions del Bullent.

———; Ferrer Solivares, Enric (1985). *Antologia d'escriptors de La Safor*. 2 vols. Gandia: Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals Alfons el Vell.

Pellicer Borràs, Joan E (1986). *La «Rondalla de Rondalles» de Lluís Galiana: Estudi lingüístic i edició*. València: Excel·lentíssim Ajuntament d'Ontinyent/ Institut de Filologia Valenciana/ Universitat de València.

Peral, Mª Assumpció; Sempere, Ramon; Mallebrera, Andreu; Valero, Salvador (1988). *Cançonetes de fil i cotó (cançons i records)*. Elx: Ràdio Elx.

Pérez Contel, R (1970). *Blat i pá en çent refranys valençians*. Xàtiva: Edició de l'autor a la "Imprenta d'en Ricart Matèu (antiga Imprenta Bellver)".

Pérez i Navarro, Josep Vicent (1997). "El parlar de Crevillent", *El Tempir. Butlletí de l'Associació Cívica per la Normalització del Valencià* 12, pp. 8-10

Pérez Reig, Leopold (1973). «Geografía de la 'Foia del Serpis'. Nuestra lengua vernácula». *Contestania*. Cocentaina.

Picó Bernabeu, Manuel (1995). *Balones. Històries, costums i retalls del meu poble*. Alacant: Diputació d'Alacant.

Picó i Pasqual, Miquel Àngel (1992). «Las canciones de trilla de Cocentaina», *Alberri* 5, ps. 122-137.

——— (2000). «Les cançons de batre de Cocentaina», versió valenciana de Picó 1992, dins *Revista Valenciana de Folklore* 1 : *Dossier : Cançoner Popular*, ps. 51-56.

Piera, Josep (1981) [2002], *El cingle verd*. Barcelona: Ediciones Destino.

——— (1995), *El paradís de les paraules. Història i poesia a l'Orient d'Al-Àndalus, s. XI-XIII*. Barcelona: Edicions 62.

Piqueras, Juan (1981), *La vid y el vino en el País Valenciano. Geografía económica, 1564-1980*. València: Departamento de Geografía e Historia, Universidad de Valencia.

Pitarch Alfonso, Carles (coord.); Ripoll Belda, Bene; García Silvestre, Immaculada (1999), *La Xaramita en Alcoi. El repertori de Bene Ripoll Peidro (1907-1999) i altres peces tradicionals*. Alcoi: Grup de Danses "Sant Jordi" d'Alcoi/ Taller de Música "Castell Vermell" d'Ibi.

Pons Moncho, F. (s.d.). *Trapig. La producción de azúcar en La Safor (siglos XIV-XVII)*. Gandia: Instituto "Duque Real Alfonso el Viejo".

Ponsoda Sanmartín, Joan J (1996). *El català i l'aragonès en els inicis del regne de València segons el Llibre de Cort de Justícia de Cocentaina (1269-1295)*. Alcoi: Marfil.

Puig i Torralva, Josep Maria (1899), *Lliris y carts; poesies valencianes*. València: Imp. Doménech.

Puig Pérez, Julio (1899). «La mona de Pascua». En Coloma 1990:45-52.

——— (1901). «L'entrá dels Reys». En Coloma 1990:52-62.

Ramón Morte, Alfredo (1991), "Valoración de la tradición oral como fuente en el estudio de nubes y tipos de tiempo" *Investigaciones Geográficas,* núm. 9 (1991), pp. 115-127.

——— (1992), *Clima y tradición oral en Alicante*. Alacant: Diputación Provincial de Alicante / Instituto de Cultura «Juan Gil-Albert».

Raül Verdú, Jordi (2001), *A la vora de la llar.* Alcoi: Marfil.

Revista de la Mare de Déu de Cocentaina [RMDC]

Revista de Moros i Cristians. Cocentaina. [RMCC]

Revista de Festes de Moros i Cristians. Alcoi. [RFMCA]

Revista de Festes de Moros i Cristians. Muro.

Revista de Festes de Moros i Cristians. Benilloba.

Riera i Fonts, Carles (1993). *Caracterització de l'idiolecte d'un parlant de Moià*. Barcelona: Editorial Claret [RIERA1993].

Riera i Riera, Manel (1992). *La llengua catalana a Andorra. Estudi dialectològic dels seuys parlars rurals*. Barcelona: Institut d'Estudis Andorrans.

Rodríguez Perea, Saturnino (2005), *Cosas del ayer... desde un lugar de La Mancha*. Villanueva de Alcardete (Toledo): Ed. de l'autor, 6ª ed. augmentada.

Román del Cerro, Juan L (1990). *El desciframiento de la lengua ibérica en "La Ofrenda de los Pueblos"*. Alacant: Editorial Aguaclara

Román del Cerro, Juan Luis; Epalza, Míkel de; y colaboradores (1983). *Toponimia mayor y menor de la provincia de Alicante. Listado por municipios.* Alacant: Diputació.

Romero López, Dolores (1994). *La besana de la memoria. Introducción al estudio filológico de la cultura rural toledana*. Salamanca: Caja Rural de Toledo.

Rubio, Pau; Clotet, Narcís (2002). *Coses que feia el meu avi.* Barcelona: Grata Lectura.

Sala Seva, Federico (1988). *El vivir de un pueblo. San Juan de Alicante ayer y hoy*. Alacant: Edició de l'autor.

Salvà i Ballester, Adolf. [1932-39] (1988). *De la marina i muntanya (Folklore)* Edició a cura de Rafael Alemany. Alacant: Institut d'Estudis «Juan Gil-Albert»/ Ajuntament de Callosa d'En Sarrià.

——— (1960). *La villa de Callosa de Ensarriá. Monografía histórica documentada*. Alacant: Institut d'Estudis Alacantins. Alacant 1960

Sánchez-Cutillas, Carmelina (1976), *Matèria de Bretanya*. València: Tres i Quatre.

Sanchis, Vicent (1999). *El tresor del vereder*. Revista literària *L'Aiguadolç* (Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta), Dénia 1999, núm. 25, pp. 74-81. *Festes Majors i Patronals, Rafelguaraf* 2000, pp. 15-20; amb il·lustracions d'Albert Abril. *Revista La Bellota*, Manuel 2000, pp. 8-12; amb il·lustracions d'Albert Abril. En procés de publicació per Edicions 96

——— (2002). *El geperut del Buixcarró i altres contes*. Simat de la Valldigna: Edicions La Xara.

Sanchis Guarner, Manuel (1987). *La llengua dels valencians*. Dotzena edició. València: Tres i Quatre.

Sanchis Lloréns, Rogelio (1982). *Cosas de mi pueblo*. Alcoi: Caja de Ahorros de Alicante y Murcia.

Sanchis Sivera, José (1932-5) [1993], *Vida íntima de los valencianos en la época foral*. Altea: Ediciones Aitana.

Sanchis, Josep; Satorres, Vicent (1999), *Vocabulari del tèxtil de la Vall d'Albaida*. Ontinyent: Ajuntament d'Ontinyent.

Sansalvador i Cortés, Just (1923) [1998]. *Cançons de Cocentaina I. Recopilades l'any 1923 per Just Sansalvador i Cortés*. Cocentaina: Centre d'Estudis Contestans/ Institut de Cultura "Juan Gil-Albert" [SANSALV].

Sansano, Gabriel; Castaño, Joan; Montesinos, Esther (1997). *Sainets il·licitans de la Restauració (1874-1896) (Una història del teatre a Elx al llarg del segle XIX. Estudi introductori, recopilació, edició i notes de Gabriel Sansano i Joan Castaño amb la col·laboració d'Esther Montesinos*. Alacant: Institut de Cultura "Juan Gil-Albert".

Sant-Celoni i Verger, Encarna (2002). *Al cor, la quimereta*. València: Tabarca Llibres.

Santacreu Sirvent, Armand [Armando]. [1964] (1997). *Un tapió per mig*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy* [Primera ed. a Santacreu i Bito 1976, ps. 65-102.] [TAP].

——— [1969] (1996). *Un fester en el segur*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*. [Primera ed. a Santacreu i Bito 1976, ps. 11-50.]

——— (1970a). *Primer la festa que els mobles*. Alcoi: edició de l'autor [Imprenta Industrial] [Reimpressió Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*, 1996].

——— (1970b). «Sigues realiste, home…!», *Filá Realistas. Capitán Moro 1970*. Alcoi: Filà Realistes.

——— (1971a). *Diccionari popular nadalenc*. Alcoi: Imprenta Industrial. Col·lecció Serrella I.

——— (1971b). *Retratos a l'oli... de bacallar*. Alcoi: Penya "El Birlo".

——— [1971c] (1997). *Festejar no es casarse*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

——— [1972a] (1997). *La herencia del judío*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

——— [1973] (1996). *Les dones del Primer Tro*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*. [Primera ed. a Santacreu i Bito 1976, ps. 135-163.]

——— [1977] (1996). *Em veig negre pa eixir de negre*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

——— (1978). *Les casuses d'un rei mago i El bando de Servando*. Alcoi: M. Hidalgo Beistegui S.A. (patroc.) [Gráficas Ciudad]

——— [1979] (1997). *Nou cadires i una androna*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*.

——— (1980). *Més dur que l'Alcoyano o Un penalti ben ficat*. Alcoi: Font i Miquel Construccions.

——— (1981). *L'aleta del cor* i *Nou cadires i una androna*. Alcoi.

——— (1981). *El chiquet del pleit*. Alcoi: edició de l'autor.

——— (1982). *Sant Roc, un barri extraordinari*. Alcoi : edició de l'autor [Alcoi: Gráficas Ciudad]

——— (1983). *Un tenori sigle XX*. Alcoi: edició de l'autor [Alcoi: Gráficas Ciudad]

——— (1984). «Recort de la Font de L'Horta», *Fiestas de San Roque, septiembre 1984*. Alcoi: Centro Parroquial de San Roque.

——— (1986a). *Tomasina vella busca dona jove* i *Pensat i Fet*. Alcoi: Filà Tomasinas. (*Tomasina vella busca dona jove* reimpr. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*, 1997).

——— (1986b). *Teatro: Pares i fills* / *L'harem del Capità* / *Los tornillos*. Alcoi: Ciudad Editorial.

——— (1987). *Teatro: Hotel Sifó* / *La Muller del Cavaller* / *La Concejala*. Alcoi: Peña Doña Rogelia.

——— (1990). *Els verds tenen la culpa - Per Alcoy i per Sant Jordi*. Alcoi: Filà Verds (*Per Alcoy i per Sant Jordi* reimpr. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*, 1996)

——— (1993a). *La saga del Palomino*. Alcoi: Filà Mudéjares.

——— (1993b). *El meu net Sant Jordiet*. Alcoi: edició de l'autor.

——— (1993c) [1991]. *Els renyons del masero. Comedia d'ambient alcoyà i fester en dos actes*, dins *Trilogia masera. Tres comedies festeres, alcoyanes (i maseres)*. Alcoi: Filà Maseros, ps. 15-73 [una altra edició a Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy*, 1996].

——— (1993d) [1977]. *L'aleta del cor*, dins *Trilogia masera. Tres comedies festeres, alcoyanes (i maseres)*. Alcoi: Filà Maseros, ps. 75-121.

——— (1993e) [1971]. *Llevadura de fester*, dins *Trilogia masera. Tres comedies festeres, alcoyanes (i maseres)*. Alcoi: Filà Maseros, ps. 123-169.

——— (1993f). *La verge i l'oroneta*. Alcoi: Alcoigraf, edició de l'autor

Santacreu i Sirvent, Armand; Bito i Linares, Camil (1976). *6 sainets alcoians i festers*. Alcoi: Gráficas Ciudad [edició patrocinada per Francisco Jover Pérez S.A.].

Segura i Lopes, Josep Carles (1996). *Estudi lingüístic del parlar d'Alacant*. Alacant: Generalitat Valenciana/ Institut de Cultura «Juan Gil-Albert».

——— (2001). *Variació dialectal i estandardització al Baix Vinalopó*. Tesi Doctoral dirigida per Jordi Colomina i Castanyer i Joan Josep Ponsoda Santmartí. Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana. 4 vols. (URL: http://hdl.handle.net/10045/5112)

——— (2003). *Una cruïlla lingüística. Caracterització del parlar del Baix Vinalopó*. Alacant: Universitat d'Alacant, Departament de Filologia Catalana.

Seijo Alonso, Francisco G. (1977). *Gastronomía de la provincia de Alicante*. Alacant: Editorial Villa.

——— (1979), *Fantasmas de la provincia de Alicante*. Alacant.

——— (1980). *Las bebidas valencianas*. Alacant: Editorial Villa.

——— (s.d.), *Curanderismo y medicina popular*. Alacant.

[CEP] Seminari de mestres de valencià de la Foia de Castalla i la Vall de Beneixama (1986), *Refranys populars de L'Alcoià*. Alcoi: Centre de Professors, 39 pp. [Bibl. Alcoi]

Sendra Bañuls, Fernando (1989). *El conreu de l'arròs a Pego*. Alacant: Instituto Alicantino de Cultura "Juan Gil-Albert".

——— (1995). *Plafons ceràmiques i imatges devocionals a la Marina Alta*. Alacant: Instituto Alicantino de Cultura "Juan Gil-Albert".

———; Almela Cots, Joan Miquel (2006). *Els pous de reg de Pego i les seues aigües*. Picanya: Edicions del Bullent.

Simó, Isabel-Clara (1983). *Júlia*. Barcelona: La Magrana. Nova edició (adaptada a la parla alcoiana): Alzira: Edicions Bromera, 2003.

Soler, S. (1991). "La manufactura de l'espart a Atzeneta", *Alba*: 5-6, 259-273.

Soler Vicente, Antonia; Brotons García, Baltasar (1986). *S'ha perdut una cultura del camp d'Elx*. Elx: Caja de Ahorros de Alicante y Murcia.

Toman, Jan; Felix, Jiří (1983). *Guía de campo*. Trad. cast. José Luis Gil Aristu. Madrid: Susaeta.

Tormo Colomina, Josep (1983-87). «Materials per a l'estudi del parlar d'Alcoi». *Alcoy. Revista de la fiesta de Moros y Cristianos*, I (1983), ps. 82-83; II (1985), ps. 96-97; III (1987), ps. 105-107; IV (1989), ps. 166-168.

——— (1988). «La pilota valenciana en Alcoi». *Alcoy. Revista de la fiesta de Moros y Cristianos*, ps. 150-2.

——— (1990-93). «El café gelat». *Alcoy. Revista de la fiesta de Moros y Cristianos*, I (1990); II (1991); III (1993).

——— (1991). «Ornitonímia murera. El nom popular dels ocells a Muro del Comtat». *Revista de Festes*. Muro del Comtat, ps. 31-32.

——— (1992). «Dos components idiosincràtics de la societat industrial alcoiana: els conceptes de ruralisme i laboriositat». *Eines. Revista interdisciplinar*, 13-14, ps. 27-32.

——— (1993?). «Modismes alcoians procedents del joc de pilota valenciana». *Eines. Revista interdisciplinar*, 15-16?, ps. 38-44.

——— (1993). «Ornitonímia alacantina. El nom popular dels ocells a la ciutat d'Alacant», *Quaderns de Migjorn. Revista d'estudis comarcals del sud del País Valencià* 1, ps. 205-214.

——— (1994-95). «La loteria de la Societat "El Trabajo" d'Alcoi. Història, sistema de joc, vocabulari i anecdotari d'un joc d'atzar tradicional». *Quaderns de migjorn* 2, ps. 247-271.

——— (1994-2000). «La influència religiosa en la parla i la toponímia alcoiana», *Lilia. Revista de la Archicofradía de la Virgen de los Lirios*. Alcoi: Archicofradía de la Virgen de los Lirios. I, 1994: 78-80; II, 1995: 80-82; III, 1996: 76-77 («Breu repertori d'hagiotopònims»); IV, 1997 86-88 («Interjeccions i exclamacions»); V, 1998: 82-85 («Els jocs de paraules, primera part»); VI, 1999; VII, 2000: 90-94 («Vocabulari religiós alcoià (Un breu repertori)»).

——— (1995). *El llenguatge tèxtil alcoià. La influència de la indústria tèxtil en la parla, la toponímia i la cançó popular alcoiana*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi/ Institut de Cultura "Juan Gil-Albert".

——— (1997). «Estampes populars alcoianes: Enric Gisbert Jordà, "El Tio La Glòria"». *Alcoy. Revista de la fiesta de Moros y Cristianos*, ps. 96-98.

——— (1999a). "Noves aportacions a *El Llenguatge Tèxtil Alcoià*" (Extra *Ciudad Textil-Hogar '99*).

——— (1999b). «L'Atles lingüístic del valencià meridional i alacantí (ALVA)», *Caplletra*, 26, Publicacions de l'Abadia de Montserrat-Institut de Filologia Valenciana, pàgs. 153-170.

——— (s.d.). «La barretina alcoiana i la catalana». Disponible en internet http://personal.redestb.es/publiclass/fira/barretina.htm .

Torró i Abad, J. (1992). *La formació d'un espai feudal. Alcoi de 1245 a 1305*. València: Diputació de València.

Trepat, Josep-Anton (1995). *Refranys de vora mar*. Barcelona: Noray.

Valero i Escandell, J.R. (1985) «Mentalitat social, nupcialitat i parella: els refranys d'Ibi» *Congrés d'Estudis de l'Alcoià-Comtat*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi

Valls, Enrique. (1931). *Me cáson l'Havana...!* Alcoi: Imprenta Hispania.

———. [1932] (1997). *Mati de Glòria*. Facsímil. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy* [MATGLO].

———. [1933] (2002). *La Verbena del Barrio*. Facsímil. Alcoi: Xarxa de Biblioteques Municipals d'Alcoi. Edició no venal. [VERB 1933]

Valls i Jordà, Joan (1947). *La cançó de Marìòla*. Alcoi: Imprenta Hispania.

——— (1960). *Tast d'eternitat*. València: Ed. Sicània.

——— [1964] (1997). *Tot per un balcó*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy.*

——— [1968] (1997). *La visita del Blavet*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy.*

——— (1972). *Sainets alcoians.* Alcoi: Instituto Alcoyano de Cultura "Andrés Sempere".[*El primer tro* (1963), *La visita del Blavet* (1968), *La filla del cóp* (1970), *El crit de la festa* (1972)] (Biblioteca Pública d'Alcoi.)

——— (s.d.). *Selecció de teatre.* [*Cabot, cabo, cabut* (1971), *El xafarot de mon pare* (1967), *Tot per un balcó* (1964), *Un valset de l'antigor* (1973)]. Exemplar mecanografiat. (Biblioteca Pública d'Alcoi.)

——— (s.d.). *Selecció de teatre.* [*Cada festa en el seu lloc* (1975), *Matí de Diana* (1974), *La vinguda del rei Pere* (1974), *L'Alfèris entra en casa* (1969)]. Exemplar mecanografiat.

——— [1974] (1997). *La vinguda del Rei Pere*. Alcoi: Ediciones Ciudad de Alcoy.

——— (1975). *Cent serafins.* Alcoi: Monte de Piedad y Caja de Ahorros de Alcoy.

——— (1983). *A cavall de la vida.* València: Víctor Orenga Edicions.

——— (1984). *La guapeta d'Alcassares*, Alcoi: Imp. Hispània Alcoiana.

Valor Albors, A. (1911) [Diversos poemes]: "A Sant Jordi"; "A la Verge de la Pietat", "Dolç record", "Fides, Amor". *La Defensa, Diario católico de avisos y noticias*, Alcoi

Valor Calatayud, Ernest (1980), «Interludi a la Festa Santroquera», *Fiestas de S. Roque. Alcoy, septiembre 1980*. Alcoi: Centro Parroquial San Roque.

——— (1981). *Les maníes de «Maníes»*. Alcoi: edició de l'autor.

——— (1981b). «Al fil del recort: la 'Vella' i els 'Marrakesch'», *Filà Marrakesch. Año Alférez, abril 1981*. Alcoi: Filà Marrakesch, s.p.

——— [1983] (1996). *Any de càrrec*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy.*

——— (1983). *Chiquillà santroquera.* Alcoi: edició de l'autor (Imp. Alcoi-Graf).

——— (1985). *Ací viu un fester*. Alcoi: edició de l'autor (Imp. Alcoi-Graf).

——— [1988] (1996). *Foraster d'Alcoy*. Alcoi: Ediciones *Ciudad de Alcoy.*

——— (1991). *Sinfonia del Carrascal*. Alcoi: Peña Doña Rogelia.

——— (1992). *Cançoner alcoyà. Recull folcloric*. Alcoi. Edició de l'autor.

——— (1996). *Epifanía alcoyana. Dotze decimes per a la festa dels Reis.* Alcoi: Edició de l'autor.

——— (1998). *La masera del Baró*. Alcoi: Edició de l'autor.

Valor i Serra, Jordi (1950). *Històries casolanes. Narracions de la muntanya alacantina*. Alacant/ Alcoi/ València: Lletres Valencianes.

——— (1959). *Narracions alacantines de muntanya i voramar*. Pròleg de Joan Valls Jordà. Dibuixos de Jordi Valor. València

——— (1964). «Alcoi, treball i nissaga», «El vell carrer de Sant Francesc», dins *Miscel·lània alcoiana*. Alcoi: Edició de l'autor (Imp. Hispania Alcoyana).

——— (1970a). *La nostra Serra de Mariola i la seva llegenda bimil·lenària. Seguit d'un apunt del Pirineu, una nota santjordiana i una d'estampes populars*. Alcoi: Edició de l'autor (Imp. Hispania Alcoyana).

——— (1970b). (230). «Aquells cavallets de cartró…», *Filá Realistas. Capitán Moro 1970*. Alcoi: Filà Realistes.

——— (1973). *Costumbrismo alcoyano. Ensayo de un esencialismo comunitario*. Alcoi: Edició de l'autor (Imp. Hispania Alcoyana).

——— (1982). *L'etern femení (Pirinenca)*. Alcoi: edició de l'autor (Imp. Hispania).

Valor i Vives, Enric. [1950-58] 1992-93. *Rondalles valencianes*. València: Albatros-Tàndem, 6 volums.

——— (1953). *Narracions de la Foia de Castalla*. Barcelona: Barcino.

——— [1980] (1991a). *Sense la terra promesa*. València: Tàndem.

——— [1983] (1991b). *Temps de batuda*. València: Tàndem.

——— (1991c). *Enllà de l'horitzó.* València: Tàndem.

———; Serrano, Rosa (1993). *Pràctiques de llengua, 6. Expressions peculiars de la llengua: locucions i frases fetes*. València: Tàndem edicions.

Valor, Enric; Giner, J. (1996). "Vocabulari castellut o Llista de paraules del Fabra que caldrà esmerar", dins E. Casanova (ed.), *Aportacions d'Enric Valor a la lexicografia catalana: el Vocabulari Castellut de 1948, d'Enric Valor i Josep Giner*, Simposi d'estudi i festa Enric Valor. Actes, Alacant, Diputació d'Alacant, 157-180.

van Lawick, Heike (1999). «Les petges dels parlars valencians en les *Rondalles* de Valor», dins Vicent Salvador; Heike van Lawick (eds.), *Valoriana. Estudis sobre l'obra d'Enric Valor*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I, ps. 179-187.

Veny i Clar, Joan (1959-60). «Paralelismos léxicos en los dialectos catalanes». *Revista de Filología Española* XLII, ps. 91-149; XLIII, ps. 117-202.

——— (1978). «El valencià meridional». *Estudis de geolingüística catalana*. Barcelona: Edicions 62.

——— (1979). «Problemas de adstrato en catalán». *Archivum*, XXIX-XXX, ps. 399-422.

——— (1986). *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Vicedo Francés, Empar; Carbonell, Adrià (1994). "El parlar d'Ibi en els seus refranys". Alcoi: *Congrés d'Estudis de l'Alcoià-Comtat*, pp. 321-336.

Vicedo Sanfelipe, Remigio (1925). *Guía de Alcoy*. Alcoi: Imp. El Serpis.

Viciana, Martí de (1564). *Crónica de la ínclita y coronada ciudad de Valencia*. València.

Victoriano Lavinya, Joaquim (ed.) (2002). *Mapa toponímic del terme municipal d'Alcoi*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi / Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics [426]

Victoriano Lavinya, Joaquim (ed.) (2002). *Mapa toponímic d'Alcoi*. Alcoi: Ajuntament d'Alcoi / Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics [427]

Vilaplana Sempere, Antonio (1872). «El festech de dos maseros». En COLOMA 1990, *supra,* ps. 11-19.

Villaplana Ferrer, Jesús (1988). *Introducció a la fauna vertebrada de La Safor*. Gandia: Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals "Alfons el Vell" / Conselleria d'Agricultura i Pesca.

——— (2003). *Biologia i mites dels ocells*. Simat de la Valldigna: Edicions La Xara.

Villar, Rafael (1982). *La lluna dins d'un cànter*. Gandia: Ajuntament de Gandia (XIX Premi Ausiàs March de Poesia, Gandia 1981).

Villena, Luis María (1970), "Los trigos duros en España". Saragossa: Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Zaragoza, Aragón y Rioja.

Vinaches, Lluïsa (1994). *La Vila xocolatera.* Alacant: Edició de l'autora. Imprès a Such Serra.

Vives Ciscar, J. (1882). *Los diccionarios y vocabularios valencianos*. València: Imprenta de Domenech [reproducció facsimilar: València: París-Valencia, 1987].

Zaragoza i Pérez, Josep, "Pep El Carreró" (1997). *De la Cala al Racó. Poesies benidormeres*. Ed. a cura de Francesc X. Llorca Ibi. Benidorm: Ajuntament de Benidorm / Diputació Provincial dAlacant, Institut de Cultura "Juan Gil-Albert".

Clau de fonts

Informants

(i1) Adelma Romeu Gomar (n. 1928, Alcoi)
(i2) Angeles Cortés García (n. 1944, Alcoi)
(i3) Rafael Cortés Cascant (n. 1913, Setla de Núnyes; pares de Benilloba, infantesa i joventut a Benilloba)
(i4) Angelita García Sirvent (n. 1915, Benifallim)
(i5) Mariu Sanjuán Cortés (n. 1911, Ibi, partida de La Sarga)
(i6) Ernesto Berenguer Picó (n. 1928, Alcoi)
(i7) David Carbonell Cortés (n. 1979, Alcoi) (268)
(i8) Amanda Romeu Gomar (n. 1920, Alcoi)
(i9) Anita García Mollá, Beniafé-Alcoi
(i10) Ana García, Alcoi
(i11) Carolina Berenguer Romeu, Alcoi
(i12) David Carbonell i Ana Aragonés, La Vila Joiosa
(i13) Fernando Florencio Quilis
(i14) Ovidio Carbonell Sanjuán, Alcoi
(i15) Ovidi Carbonell i Cortés, Alcoi
(i16) Ana Aragonés, La Vila Joiosa
(i17) Miguel Peidro, Alcoi
(i18) Nieves Satorre, Alcoi
(i19) Emília Gomar, Albaida
(i20) Jordi Cardenal, Alcoi
(i21) Joaquín Verdú Poveda, Alcoi
(i22) Pescateria Miñana, Bellreguard
(i23) Mª Àngels Torregrossa Juan, Muro
(i24) Rafa Santonja, Cocentaina
(i25) Dani Vilaplana Ferrer i, Alcoi
(i26) Ricard Sanchis Lloréns, Alcoi
(i27) Núria Cots Tomàs, Alcoi

Arxius personals i gravacions

(a1) [JTC]
(a2) [9c1a 19]
(a3) [9C1A 11]
(a4) [A36]
(a5) [9c1a 17]
(a6) [9c1a 27]
(a7) [9C1A 9]
(a8) [9C1A 10]
(a9) [A 0106]
(a10) [9C1A 31]
(a11) [9c1a 26]
(a12) [A 1]
(a13) [9c1a 23]
(a14) [A41]
(a15) [9C1A 29]
(a16) [9C1A 12]
(a17) [9c1a 18]
(a18) [9C1A 15]
(a19) [9C1A 14]
(a20) [9C1A 30]
(a21) 2006-05-22 19__05__00
(a22) [9c1a 21]
(a23) [9c1a 24]
(a24) [9c1a 20]
(a25) [S 03 / B 48]
(a26) [9C1A 16]
(a27) [A40]
(a28) [R 08/07]
(a29) [9c1a 22]
(a30) [conv 11 9]
(a31) [ERP, El Campello, entrevista inèdita]

Fonts publicades

° *DOPV* (*Diccionari Ortogràfic i de Pronunciació del Valencià*, AVL, 2006)
△ *DRACV / DGLLV* (*Diccionari ortogràfic val-cast/cast-val*, RACV 3ª ed. 2005, i *Diccionari General de la Llengua Valenciana*, AVL, López Verdejo 2010)
• *DIVAL* (*Diccionari Valencià*, Bromera, Lacreu 1995)
* *DIEC* (*Diccionari de la Llengua Catalana*, IEC 1995)
(PF) Pompeu Fabra, *Diccionari Alfabètic*
(F) Ferrer i Pastor, *Diccionari General*
(T) Vicent Pascual, *Diccionari Tabarca*
(M) F. de B. Moll, *Diccionari castellà-català, català-castellà*

(1) *Diccionario General Valenciano-Castellano*, Martí Gadea 1891
(2) *Diccionari d'Adelma. Diccionari alcoià* (Carbonell i Cortés [dir.], inèdit)
(3) *DCVB*
(4) Valor Calatayud 1998, *La masera del Baró*
(5) Valls, *Cent Serafins* [JV Ser]
(6) *ALVA* (Tormo Colomina en preparació. Les dades emprades són de Tormo 1999b i comunicacions personals de l'autor.)
(7) Abad Segura, *Begudes alcoianes*
(8) Valor Calatayud 1983 [1996], *Foraster d'Alcoy*
(9) Santacreu 1977, *L'aleta del cor*
(10) Valls 1968, *La visita del Blavet*
(11) *La Botiga de Sent Chordi* (1882), Castelló Candela 1997: 260-6
(12) Santacreu 1979, *Nou cadires i una androna*
(13) Valor Calatayud 1992, *Cançoner alcoià*
(14a) Diccionari Escrig 1851
(14b) Diccionari Escrig 1871
(15) Diccionari Escrig-Llombart 1887
(16) *DECLC*
(17) web Exemples Solts 2
(18) Vocabulari Fullana 1921
(19) Galiana 1768 [ed. Pellicer 1990], *Rondalla de Rondalles*
(20) Martí Gadea 1891, *Ensisám*
(21) Diccionaris Escrig-Llombart 1887 i Martí Gadea 1891
(22) Martí Gadea, *Tipos d'espardenya i sabata*, c. 1910.
(23) Pellicer, *Costumari Botànic* 2000-2004
(24) Mas 1978, Crevillent
(25) *El Nou Pardalòt*, Alcoi, 1866
(26) Gisbert 2005
(27) Castañer Boronat 2001,*Bon pilot, bon farinot*, Alcoi, 1916-9
(28) Colomina 1991
(29) Segura 1996
(30) Tormo 1995
(31) Sant-Celoni 2002
(32) Ortolà 1994, Ontinyent
(33) Gascón [M.Lic.] 1999, Beneixama
(34) Anguiz Pajarón 1984
(35) Casanova 1981
(36) Barber et al. 1998
(37) Gomis 1999
(38) Faus 1901
(39) Llopis Bertomeu 1953
(40) *El valencià d'Elig* (web)
(41) Morant 1997 (c.1960)

(42) Ferrer Cardona 2000
(43) Cardenal, s.p.
(44) Climent 1992, 1998*
(45) Reig 1999
(46) Mascarell 1977
(47) Romaguera 1983
(48) Conca Garcia 1994
(49) Picó 1995
(50) Climent 1997
(51) Capó 1994 (1999)
(52) Galvañ 1998
(53) Lloret Tarrasó 1976
(54) Falla P.Galdós 1933, Alacant
(55) Ivars et al. 2000
(56) Raül 2001
(57) Martínez 1920
(58) Valor Calatayud 1981
(59) RÀDIO ALCOI (*podcasts* gravats entre 2002 i 2007)
(60) Valls 1972, *Sainets alcoians*: 60a *El primer tro* (1963), 60b *La visita del Blavet* (1968), 60c *La filla del cóp* (1970), *El crit de la festa* (1972)
(61) Martí i Adell 1988
(62) Valls 1978
(63) Diccionari Pla c.1890
(64) Andrés 1900
(65) Llàcer i Bueno 1985, *1000 refranys de la Marina*
(66) Montes Penades 1989
(67) Lloréns Barber 1983
(68) Capó 1994 (1999)
(69) Beltran 1997
(70) Martí i Gadea 1904, *Burrimaquia*
(71) Martí i Gadea 1908b, *Cudolets*
(72) Valor, *Rondalles*
(73) Tormo *RFM*C 1990
(74) Santacreu 1980, *Alcoyano*
(75) Alberola-Fullana 1928
(76) GUARET, *Menjars* 1998
(77) Abad i Segura, *Dolços alcoians*
(78) Domingo i Francàs 1997
(79) Santacreu 1981
(80) Estatutos de la Festa, *Ciudad Semanal*, Alcoi, oct 1999
(81) Valor Calatayud *RFM*C, Alcoi
(82) Piera 2000
(83) Santacreu 1969, *Un fester en el segur*
(84) Valor i Serra 1959, *Narracions*
(85) ADF II
(86) Beltran 1998
(87) Valls 1974, *La vinguda del rei Pere*
(88) Valls 1947, *La cançó de Mariola* (1ª ed)
(89) Sansalvador 1923
(90) Valls 1963-1975
(91) Morlà 1995
(92) Martí i Gadea 1908, *Tipos, modismes...*
(93) Vinaches 1994
(94) Santacreu 1986b, *Pares i fills*
(95) Orts 1972, La Vila Joiosa
(96) Berenguer, *Marrakesch* 1968, Alcoi
(97) Valero 1985, Ibi
(98) Beltran et al. 2004
(99) Gonga 2000
(100) Cabrera 1997
(101) Coloma Picó 1974
(102) Reig 2005
(103) Fontavella 1952
(104) Caro Adam 1928, Alcoi
(105) Garcia Frasquet 1988, *Bans* Gandia 1857
(106) *El Comtat* 220
(107) Abad i Segura 1999, *Alcoy, sus calles y su historia*
(108) *El Comtat* 221
(109) *Calendari del Profeta* 1936, Alcoi
(110) Sanelo c. 1810 (Gulsoy 1964)
(111) Diccionari RACV 3ª ed 2005
(112) Tresor Griera 1933
(113) Martí i Gadea, *Vocabulari*
(114) Reig 2008
(115) *DRACV, DGLLV*
(116) Gascón 1999
(117) Valor i Serra 1959
(118) Segura 2003, *Valls del Vinalopó*
(119) Colomina 1985
(120) Puig 1899
(121) Bito 1976b
(122) Llorca 2000
(123) Rubio-Clotet 2002
(124) González Caturla 1998
(125) Roig Vila i Roig Vila 1997
(126) Grup Danses Carrascal 2005
(127) Villaplana 1988
(128) Nebot et al. 1993
(129) Valor i Serra 1950
(130) Valls 1977
(131) Valls 1972
(132) Santacreu 1986a
(133) Santacreu 1987a *La muller del cavaller*
(134) Santacreu 1987b *La concejala*
(135) Cabrera 1997
(136) Valor Calatayud 1991, *Sinfonia del Carrascal*
(137) Seijo 1980
(138) Sánchez Cutillas 1976
(139) Coloma 1957, *Viaje por tierras de Alicante*
(140) Valor Albors 1911, Alcoi
(141) *Revista de Festes d'Alcoi*
(142) *Nostra Festa*, Alcoi
(143) Vicedo 1925
(144) E. Valls 1932, *Matí de Glòria*
(145) Bito Llinares 1973, *Una mona per a dos*
(146) Segura 2002
(147) Montoliú 1987, Quatretonda
(148) Pérez i Navarro 1997, Crevillent
(149) Casanova 1992
(150) Casanova 1988
(151) Santacreu 1978, *Les casuses d'un rei mago*
(152) Gisbert Botella 1998
(153) Cerdá Gordo 1967
(154) Coloma Payá 1929
(155) Coloma Payá 1961
(156) Domingo Pérez 1983, *Medidas agrarias*
(157) Beltran 1995
(158) Conca Ferrús 1996
(159) Santacreu 1984, *El nebot de son tio*
(160) Espí 1974
(161) Valor, *Diccionari Castellut*
(162) Coloma Payá 1981
(163) Coloma Payá 1990
(164) *DIEC*
(165) *DIVAL*
(166) Picó 1995, Balones
(167) Garcia i Rosselló & Beltran i Calvo 1994
(168) Anònim 1753
(169) Aznar i Pérez 1987
(170) Martí i Gadea, *Troços*
(171) Bataller i Narbon 2005
(172) *ALDC*
(173) Ordenances Bolets Font Roja
(174) Aparici et al 1996
(175) Mas i Miralles 1999, Santa Pola
(176) Borja 2005
(177) Amat Casares 1994
(178) TRIMAS
(179) Santacreu 1964, *Un tapió per mig*
(180) Seijo1979
(181) Valls "Cançó de Mariola" 1947
(182) Valls 2007
(183) Valls, Enrique 1933, *La verbena del barrio*
(184) *El Jornalero*, Alcoi, 1889

(185) Roman 1937
(186) Martínez Orozco 1935
(186) Crida 1913
(187) Gascón 2000
(188) Giner, J. ap. *DECLC*
(189) Seijo 1977
(190) Valor, J. 1950
(191) Reig 1991
(192) Barnils 1929
(193) Cortés Gramache 1992
(194) Valls 1967
(195) García Moya 2006 i 2010, *DHIVAM*
(196) Ballester et al. 1992
(197) *Terra i cel* anònim 1895
(198) Vidal & Chaquet 1986
(199) ADF I
(200) Valor Calatayud 1984, *Tot per la festa*
(201) Valls 1980
(202) Casanova 1994
(203) Santacreu 1993c [1991], *Els renyons del masero*
(204) Romà Font 1985
(205) Batiste 1871
(206) Valor, Enric [1983] (1991b), *Temps de batuda*
(207) Ponsoda
(208) Beltran 2004
(209) *ALEP*
(210) Botella 1997
(211) Botella 2000, *Estació terminal*
(212) Tormo 1997
(213) Llorente, Cuento del Dumenche, 1908
(214) *Llibre de la Çuna e Xara dels moros*, 1408, ed. Barceló Torres 1989
(215) Manzanas de las Heras, *Refranys alcoians*
(216) Martínez Montoya 1989, *Refranes, dichos y apodos de Crevillente*
(217) Llorca Ibi 2008, *Llengua d'arraix*
(218) Santacreu 1970a, *Primer la festa que els mobles*
(219) Santacreu 1970b, «Sigues realiste, home…!», Filà Realistes 1970
(220) Matarredona, Marrakesch 1968
(221) Santacreu 1984
(222) Santacreu 1981b, *El chiquet del pleit*
(223) VV.AA. 1985, *Trencall del Maror*, La Vila Joiosa
(224) Santacreu HC 1986
(225) Amo *Canyís* ed. Montoro 1991, Monòver
(226) Espí, Marrakesch 1968
(227) Salvà Ballester 1988
(228) Sanchis Guarner Canyís 1973
(229) DIANA 1855
(230) Valor i Serra, Jordi, 1970, «Aquells cavallets de cartró…», Filà Realistas 1970
(231) Badenes
(232) Web Filà Manta Roja, Cocentaina http://www.fila-mantaroja.com/
(233) Cabrera 1977
(234) Garcia i Llopis 1991
(235) BDC, *Butlletí de Dialectologia Catalana* 1922
(236) BDC, *Butlletí de Dialectologia Catalona* 1937
(237) Tormo RFMC 1990
(238) Llorca 1998
(239) NF II
(240) Carmelo Calvo Rodríguez 1900
(241) Marco (ap Colom. (28)
(242) Santacreu-Bito 1976
(243) G. Caturla
(244) Villaplana 1988, La Safor
(245) Cantó Corchado II, 1999
(246) Sanchis Guarner (1956)
(247) Domingo Calabuig 2004
(248) Web filà Maseros Albaida http://www.maserosalbaida.es/
(249) DECast
(250) Cisterna 16
(251) [CD]
(252) Miedes
(253) Tormo (1993
(254) Boscà
(255) Martos i Segura 1997
(256) PCC
(257) Segura 2002
(258) Beltran 1996
(259) Tormo 1993
(260) Santacreu 1990, *Els verds tenen la culpa*
(261) Llorca 1994
(262) Segura 2006
(263) Receptari 2006
(264) Cantó Corchado I, 1998
(265) Martí Gadea, *Vocabulario*
(266) Soler i Brotons 1986, camp d'Elx
(267) ALDP
(268) DRACV 2005
(269) LMP: Alvar 1985-9, *Léxico de los marineros penisulares*
(270) *Diario Información* (Alacant)
(271) Diputació de Valencia (fulls turístics)
(272) Seijo 1979
(273) Sala Seva 1988
(274) García Moltó, RFMC 1958
(275) Matarredona 1958
(276) Cordon 1978
(277) Máiquez Canet, RFMC Alcoi, 1963
(278) Pastor Espí, A. RFMC Alcoi, 1963
(279) El Gratis 16/4/2007
(280) Amades 1951
(281) S. Doménech, RFMC 1963
(282) Marrakesch 1968
(283) Guió del *Betlem de Tirisiti*, Alcoi
(284) J. Cuenca Mora RFMC 1963
(285) Hellín 1895, Alcoi
(286) Montoliu
(287) Santacreu 1984
(288) Gregori
(289) Vicedo 1901
(290) Gómez de Mazparrota, Garcia Frasquet 1996
(291) Sainet 1855
(292) *Canyís*, Monòver
(293) Anònim 1882, Alcoi
(294) La mona de Pasqua en Alcoi
(295) García Vilaplana 1900 [1961]
(296) Ern. Valor, MANIES
(297) Tormo 1990 RFMC
(298) Filà Maseros Cocentaina http://www.filamaseros.esp.st/
(299) RFMC 1958 contrap.
(300) RFMC 1958 publ.
(301) TERRA Y CEL 1895
(302) Berenguer
(303) J.B.Llorens 1871
(304) TONATONI
(305) Valls, Guapeta 1984
(306) Badenes
(307) Garcia Medall & Quiles 1989
(308) E. Balaguer
(309) Garcia i Beltran 1994
(310) Tormo [El Trabajo]
(311) FGA
(312) Roc
(313) Canyisaes 1913
(314) Tarrasó 1976
(315) Navarro Medina 1988
(316) Alcoi, *Filà Chano*
(317) Capó, Costumari
(318) Forn Nou
(319) Rest. Mediterráneo
(320) Valor Marrakesch 1981
(321) Cançons Marrakesch 1981

(322) Sanchis 1982
(323) Santacreu 1993b, *El meu nét Sant Jordiet*
(324) Escrivà
(325) El Campello expo 1999
(326) Costa Mas 1977
(327) Barber et al. 1998
(328) Cabrera 1993
(329) Agulló i Guerra 1989
(330) Carbonell Cocentaina
(331) Mer i pic 99
(332) FID 81
(333) Valor, Enric, *Obres Completes*
(334) Bateig S.A. catàleg
(335) Nuño de la Rosa 2005
(336) Barceló 1984
(337) Menjars de La Safor
(338) Jover *Oli i olivera al Comtat*
(339) [JC]
(340) TOTFEST 1984
(341) Veny 1958-9, 1960
(342) *ALPI*
(343) Valls, E. 1931, *Me cáson l'Havana...!*, Alcoi
(344) [Asguilando]
(345) Cabanes-Amorós
(346) Torró, Alcoi
(347) Recerques a la web gravades
(348) Frasés Vaello 1982
(349) [Mg]
(350) Valls 1975, *Cent serafins*, Alcoi
(351) A. Pastor Espí, RFMC, 1963
(352) Herbario virtual de Banyeres de Mariola (http://herbariovirtualbanyeres.blogspot.com/)
(353) Peral, Sempere, Mallebrera i Valero 1988, Elx
(354) Garcia i Llopis, *Pilota*, 2001
(355) Catalans, *Menjars*, La Vila 2007
(356) Martínez i Martínez 1912
(357) Martínez i Martínez 1920
(358) Lloréns Barber, *IEA*
(359) *Creu Matrimoni* Xàtiva, 1866
(360) Guijarro Toledo 2008, Sant Vicent
(361) Beltran 2005, *El parlar de la Marina Alta*
(362) Martos & Segura 2000
(363) Beltran 2008, Vinalopó i El Carxe
(364) Molina Picó 1985, *Chirigotes*, Banyeres
(365) Belda 1988
(366) Bolets Font Roja
(367) Santacreu 1977 (1996). *Em veig negre*
(368) Santacreu 1993a. *La saga del Palomino*
(369) Puig 1901
(370) Tormo 1989
(371) Tormo 1992
(372) Tormo 1994
(373) Cantó, Gonzalo 1917
(374) Bito 1978, *L'hereu del fester*
(375) Vilaplana 1872
(376) El Teix, El Campello
(377) Tormo 2000
(378) Julio 1997, Alcoi
(379) Calero 1980, Alcoi
(380) Valor Calatayud 1983, *Chiquillà santroquera*, Alcoi
(381) *Guía* 1864, Alcoi
(382) Terol, *Índex general de consells i actes de l'Arxiu Municipal de Xàtiva (1500-1550)*
(383) Boluda Perucho 1999, *Els Manuals de Consells medievals de Xàtiva (1376-1380)*
(384) Sansano & Castaño 1997 *Sainets il·licitans de la Restauració (1874-1896)*, Elx
(385) Zaragoza 1997, *De la cala al racó*, Benidorm
(386) Pardo 1995
(387) Bernabeu Rico 1984, *Los límites simbólicos*
(388) Fitxes de toponímia menor, Generalitat Valenciana, *Toponímia dels pobles valencians.*
(389) Ramón Morte 1991, "Valoración de la tradición oral como fuente en el estudio de nubes y tipos de tiempo"
(390) Ramón Morte 1992, *Clima y tradición oral en Alicante*.
(391) Martínez Morellá 1966, *Quins temps aquells…!* Alacant
(392) Nicolàs Amorós Mllic. inèd. 1984
(393) González Arpide 1980, *Los tabarquinos* [font no fiable]
(394) Buades Ripoll 1988
(395) Buades Ripoll 1990
(396) Buades Ripoll 1995
(397) Buades Ripoll 1996
(398) Buades Ripoll 1998
(399) Buades Ripoll 2003
(400) Ros, Carlos (1736), *Tractat d'Adages…*
(401) Febrer Forés 2002, Gandia
(402) Gisbert 2000, *Sucre & Borja*
(403) Viciana, Martí de (1564). *Crónica de la ínclita y coronada ciudad de Valencia*
(404) Sanchis, Vicent 1999
(405) Sanchis, Vicent 2002
(406) Jaén 1994, *Palmeres*
(407) Cavanilles 1795-7
(408) Càmara i Sempere 2001, *Misteri d'Elx*
(409) Llorenç 1983, *Misteri d'Elx*
(410) Maestre Moreno 1995, *Misteri d'Elx*
(411) Abad i Segura, pòster *Taretes alcoianes*
(412) Martí i Casanova, blog, Elx
(413) http://elgabre.blogspot.com/ Crevillent infosolaria@gmail.com / http://www.flickr.com/photos/23724926@N08/
(414) Botella 1997, *Sagrada Família*
(415) Menjars d'Elx. I.E.S L'Assumpció. Elx
(416) Aguiló 1994
(417) López Lafuente 2005, *Les cançons de Santa Pola*
(418) Barber i Redero 2006, Beneixama
(419) Salvà 1960, *La Villa de Callosa*
(420) Valor-Giner 1950-55 (ap. DECLC)
(421) Brotons 2001, *El cultiu de la palmera datilera a Elx*
(422) *Mudéjares*, 75 aniversario 1904-79. Alcoi
(423) Santacreu 1971a, *Diccionari popular nadalenc*
(424) Santacreu 1983, *Un tenori sigle XX*
(425) Santacreu 1993, *La verge i l'oroneta*
(426) *Mapa toponímic del terme municipal d'Alcoi* (Victoriano 2002)
(427) *Mapa toponímic d'Alcoi* (Victoriano 2003)
(428) Martí i Gadea 1892, *Caps y centeners*
(429) Mascarell Gosp 1961, *Amics de Muntanya*
(430) Valls i Jordà 1960, *Tast d'eternitat*
(431) Valls i Jordà 1983, *A cavall de la vida*
(432) Muñoz 2009, *Bellreguard* (DVD)
(433) *DOPV*
(434) *DHIVAM II*
(435) *Refranys Alcoià* CEP 1986
(436) Monjo 1994, Gata
(437) Anònim 1868, *Tullit*, Alcoi
(438) Expressions xixonenques (http://ttt.teleco.upv.es/~faloco)
(439) Coloma Payá, *Sanc alcoiana*, 1934
(440) *El Fallero*, Alcoi 1934-5
(441) Expressions alzirenyes (Falla Camí Nou: http://www.fallacaminou.es)
(442) Peral, Sempere, Mallebrera i Valero 1988, Elx
(443) Confraries d'Ontinyent
(444) Sanchis Sivera (1932-5) [1993]
(445) González Agapito, *Història de l'educació*
(446) Proyecto Anthos: sistema de información sobre las plantas en España (Real Jardín Botánico) http://www.anthos.es
(447) Villena 1970
(448) García Agustín 2003

Abreviatures, marques i signes

PRAGM	ús pragmàtic (expressió d'estat d'ànim o expressió usada per a menar l'interlocutor a qualsevol tipus d'actuació).
[adj]	adjectiu
[adv]	adverbi
[ant]	antic, mot o expressió arcaica
[desp]	despectiu
[esp]	denominació entre especialistes (en nomenclatura biològica)
[est]	estandardització; català-valencià general usat en obres literàries
[euf]	eufemisme
exc.	excepte
excl.	exclussiu
[f]	femení
[fam]	familiar, registre familiar
[hum]	humorístic
[i.c.]	identificació corregida (espècies)
[inf]	informal, registre informal
[infant]	infantil, registre adreçat als xiquets
[intr]	verb intransitiu
[iro]	ús irònic
[m/f]	masculí o femení indistintament
[m]	masculí
[n]	nom, substantiu
[naut]	camp nàutic
[neg]	negatiu, connotació negativa
[poet]	llenguatge poètic

[pos]	positiu, connotació positiva
[s.l.]	sense localitzar
[s.i.]	sense identificar (espècies biològiques)
[s. desc.]	sense descripción (espècies biològiques)
[s. excl.]	Locució exclamativa SINTAGM desenrotllada a partir d'una frase feta, o frase feta desenrotllada a partir d'una locució exclamativa, procedents d'una font lexicogràfica, per raó d'homogeneïtat amb d'altres entrades paral·leles.
[tabú]	tabú, mot o expressió inacceptable en moltes circumstàncies
[topon.]	toponímia
[tr]	verb transitiu
[vb]	verb

« »	indica fraseologisme
( )	indica informació sobre el referent probable
[ ]	indica fragment que pot ometre's

villamarquí°	Mot o variant acceptada per l'AVL.
<fumdeterra°>	Mot o variant acceptada per l'AVL, quan no té realització exacta en el territori.
calçons^	Mot o variant usada per la RACV (adaptem sempre l'ortografia a les normes de l'AVL)
IEC: oreneta	Terme científic segons l'IEC o TERMCAT, quan no coincideix (o pot no coincidir) amb l'AVL (en nomenclatura biològica).
serrutx° <xerrac□>	Mot o variant acceptada per l'AVL però no pas per l'IEC; entre claudàtors i amb la marca □, es proporciona la forma acceptada per l'IEC
cantera° (!) <pedrera□>	Igual que l'anterior, quan l'IEC accepta el mot en un sentit divergent que no resulta evident en el DOPV, el qual no presenta definicions.
bossa de pastor•	Mot o variant acceptada pel DIEC / DIVAL (esp. quan no apareix al DOPV o hi pot haver confusió).

nylon	En cursiva, paraula estrangera aceptada, però gràficament.
sossiegoⒾ	Indica barbarisme (estrangerisme inaceptable per la llengua normativa), lèxic o fraseològic.
botiquíⒾ [farmaciola]	Al costat d'un barbarisme, quan aquest no té realització en el llenguatge col·loquial tradicional, mot correcte, entre claudàtors i com a comentari.
(!)	Mot o variant que indueix a confusió amb els termes normatius.
(?)	Indica adscripció o definició dubtosa.
*	Pronunciació considerada incorrecta per l'AVL.
[*a canvi de*]	Aclariment del sentit.
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*	Vegeu en la secció ...
⇒ *nadó, bebé*	Vegeu en la subsecció ...
→ *peçolar*	Mot o variant llistada amb covariants en la mateixa secció.

Les variants de pronunciació s'indiquen en transcripció fonètica excepte en els casos en què la divergència és molt notòria:

engimbori°
[aɲʤimbɔri] **(Alcoi)** (2)
*[aɲʤimbɔrik] **(Alcoi)** (2)
*[gaɲʤinbɔri] **(Alcoi)** (2)
*[arʤimbɔri] **(Beneixama)** (33)
*[alʤimbɔri] **(Beneixama)** (33)
encenvori **(Vall d'Albaida)** (35)

En camps semàntics com ara **comportament**, la informació s'organitza:

1. noms: concepte objectiu; adjectivació
2. noms: concepte abstracte, nominalització
3. accions, verbalitzacions, locucions i frases fetes
4. locucions exclamatives i refranys (parèmies)

TRESOR DEL VALENCIÀ MERIDIONAL

DICCIONARI IDEOLÒGIC I FRASEOLÒGIC

I. MÓN OBJECTIU

1. NATURA, ENTORN

a. NATURA

Natura, oratge

natura en general

natura
naturalesa
paisatge
indret
estatge

a l'aire lliure(33)
a la intempèrie(33)
al temperi° (!) (Alacant) (29)
a la serena(33)
al descobert [deskubért] (21)

embravit -ida [ambravít -ida]
ferèstec -ega

bovalar (Alcoi) (Gandia) (99)
canyar
carrascar
carrascal
coscollar
estepar [estepár] o *[astepár]
ginebrar
ginestar
llentisclar
ormada [ormâ]
olmar
pinada [pinâ]
  pinatada [pinatâ]
pinar
romeral
safranera
serveral (1)
teixeda
teixera
xopada [tʃopâ]
xopar

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> cultius*

serrero -a
serril
xafar la serra

sol
solana
ombra
ombria
<ombrall°>
  sombrallⒾ (i2)
  al *sombrall*Ⓘ (i15)
entre sol i ombra

⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR > llum, brill i foscor*

terremot°Ⓘ
terratrèmol [*ant*] (Alcoi) (2)

cel

la capa del cel
celatge
volta del cel

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE*

firmament

l'espai
univers
la carrera del Sol (1)
la carrera de la Lluna (1)
la carrera de les estreles (1)
el camí de Sant Jaume [Via Làctia]
cometa
estel / estrel amb rabo° [*cometa*] (57) (28)

estreles, estels

estel°
estrel° [astrél] (La Marina) (28) (Benissa) (69) (El Campello) (119)
estrela° [estréla] (119) [astréla] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
*estrella*① [estrélːa] o [estrélːa] (Vinalopó Mitjà, Guardamar, La Canyada, Finestrat) (119)

[*les Plèiades*]

les [set] cabrelles (1) (15) (28) (118) (98)
alçar-se les cabrelles (1)

[*el Cinturó d'Orió*]

els tres Reis [*Alnitak, Alnilam i Mintaka*] (390)
els tres Reixos
bordons (390)
deiols (Tabarca) (390)

[*Ósssa Major*]

el Carro
la carreta (Guardamar) (118) (342)
els cavalls [*Alkaid, Mizar i Alioth*] (Tabarca) (390)

ballar les estrels (Dénia) (100)
culejar les estrels (Dénia) (100)
caure les estrels (Dénia) (100)
despenjollar-se les estrels (Dénia) (100)
estrels ploroses (Dénia) (100)
celístia [*claretat de les estrelles a la lluna nova*] (Tabarca) (390)
fer la ratlla

planetes

[*Venus*]

l'estrel del dia [lastrél] (Dénia, La Vila, Altea) [sastrél] (Tàrbena) (28) (100) (86)
l'estel del dia (390)
l'estel [de l'alba] (1) (Marina Alta) (36)
estrelot (Dénia) (100)
*llucer*① (88)
secabasses [*com a element de predicció del temps*] (Santa Pola) (390) (268)

[*Mercuri*]

estrela patatera (Tabarca) (390)

la lluna

lluna
lluna plena
haver lluna
lluna al ple
lluna a ple (Dénia) (100)
estar al ple
estar la lluna a ple (Dénia) (100)
estar en el ple
estar fent el ple (la lluna) (Dénia) (100)
al ple de la lluna (Marina Alta) (36)
lluna en creixent (100)
lluna al quart creixent (100)
estar com un galló [la lluna] (100)
estar com una tallada de meló [taλâ]
lluna al quart minvant / *menguant*① (100)
flac [de la lluna] [*quart minvant*] (Tabarca) (390)
lluna nova
lluna penjada [peɲdʒâ] [(39)
la fosca (Dénia) (100)
haver fosca (Dénia, El Campello) (100) (37)
no haver fosca (Dénia, El Campello) (37)
època de fosca (122)

«Fa una fosca com una gola de llop» (Alcoià-Comtat) (329)
lluna alçada [alsâ] [(135)
lluna gitada [ʤitâ] [(135)
lluna barbada (Dénia) (100)
lluna embarbada [ambarbâ] (Dénia) (100)
(a)puntar la lluna (Dénia) (100)
moure la lluna (100)
halo de la lluna ⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> fenòmens atmosfèrics > halo de la lluna*
corona [de la lluna] [*difracció*] (390)
la minva (Alcoi) [mínva] o *[vímba] (Alacant) (29)
tindre influència (la lluna) (Dénia) (100)
posar-se lluenta (la lluna) (100)

alçar-se [*un astre*]
amagar-se [*un astre*]
apuntar [*un astre*] (100)
puntar [*un astre*](100)
pondre's [*un astre*]
traspondre's [*un astre*] [trespɔndre^{r}] (1)
post -a
posta
estar a la posta [*un astre*](100)

⇒ *I.2.G. TEMPS> dia*

«En lluna d'abril tardana, cap llaurador té esperança» (390)
«Fins que la lluna d'abril haja passat, no dónes l'hivern per acabat» (390)
«La lluna d'agost és clara, si la de gener no li pegara a la cara» (390)
«La lluna de gener és la més clara de totes» (329)
«La lluna plena és com un all»
«La lluna, quan li pots pegar una galtada, està creixent»
«Lluna creixent, muda de gent» (204)
«Lluna creixent, part diferent» (204)
«Lluna de gener, l'amor prevé» (204)
«Lluna de gener, l'amor primer» (204)
«Lluna de gener, lluna raïmera» (204)
«Lluna embarbada, aigua a carretades» (Dénia) (100)
«Lluna en creixent, gepa a ponent» (Alcoi) (27)
«Lluna gitada, mariner en peu» [gitâ] (Dénia) (100)
«Lluna minvant, part igualant» (204)
«Lluna morta, aigua a la porta» (204)
«Lluna nova de febrer, primer diumenge de Quaresma» (204)
«Lluna penjada, mariners en vetlada» [peŋʤâ] [vel·lâ] (Alcoi) (27)
«Lluna plena, porta nena» (204)
«Lluna tapada; boira o ruixada» (204)
«Lluna vella vés-hi amb cistella» (204)
«Lluna vermella, vent porta ella» (204)
«Més val comptar estreles, que boltóns» (Alcoi) (27)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> fenòmens atmosfèrics > halo de la lluna*

la terra

món
la terra
la bola del món

el sol

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> sol*

Oratge

oratge en general

temps
el temps que fa
oratge (92) (28) (Alacant) (29)
l'oratge que fa

«Quin temps fa?» (Alcoi) (2)
«Com està el temps ?» (Elx) (40)

bon temps en general

aclarir-se el cel (1)
aclarir-se el temps (1)
alçar-se el temps (1) (Beneixama) (33)
al ratllet de sol
anar de cara al dia
bonança (Marina Alta) (36)
començar a aclarir-se el temps (33)
desbarriar-se el temps [*aclarir-se*] (389) (390)
desduir-se el temps [*aclarir-se*] (Tabarca) (389) (390)
fer-se ras (Alcoi) (i14)
estar aguantant-se [bé] [*no arribar a ploure*] (i15)
fer bon estar
fer bon oratge (28) (Alacant) (29) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
fer bona fresca (La Vila) (93)
fer una frescoreta [*temps agradable*] (Vall d'Albaida) (35)
temps abonançat
temps aclarit
temps aclaridet -a
(tindre) un matí fi [*naut*] (Dénia) (100)
fer lluneta (126)

mal temps en general

dia bovo
dia esglaiat
dia lleganyós [ʎaganʝós]
estar trastornat el temps (i4)
fer un -a (pluja, neu, etc.) que no para en tot el dia (Beneixama) (33)
fer mal oratge (Alacant) (29) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
temps rebolicat

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> la mar, estat de la mar*

expressions sobre l'oratge

«El març enganyà sa mare!» (Gandia) (3)
«Març, marcet, vine a vore'm que tinc fred»
«Març, marçot, un dia bo i un altre roïnot»
«Març, marçal, un dia bo i l'altre mal» (Altea) (3)
«En abril, l'acovil»
«En maig, vés com vas» (Calp) (39)
«La Mare de Déu en lo llit, amanix-li la jupa al marit»
«No et fies de gaita que de nit s'afaita»
«Tenint aigua, oli i farina...!»
«L'octubret, octubret, s'emporta el calor i *mos* deixa el fred»
«Si la Candelària plora, l'hivern ja està fora; si la candelària riu, hivern i estiu»
«En hivern per la moquita, i en estiu per la calor, la meua Maria Rosa sempre porta mocador»

calor

calor
calores
llorençada [*moment de l'any en què fa més calor*] (390)

basca [*calor i humitat*] (390)
botxorn (Alacant) (29)
  bojorn (Alacant) (29)
  borjor (Benilloba) (i3)
calfar a muntó (100)
calfar molt el sol (100)
calima° (Alcoi) (2)
  caligua (Sant Vicent del Raspeig) (360)
  calina° (Alcoi) (2) (a1) (Alacant) (29) (Elx) (40)
  calitja° (Sant Vicent del Raspeig) (360)
  calitxa (Alcoi) (a1)
  vel (390)
caure aplomat el sol
caure una calina (Elx) (40)
recalfada [rekalfâ]
seca

calda
caldo°
caldós° -a (28)
caloraça
encenor [f] [ansenôr] (Beneixama) (33)
fer basca (Alcoi) (2) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
fer brasentor (Sant Vicent del Raspeig) (360)
fer calor
fer caldo°
fer calima → *calima*
fer molta calda (Sant Vicent del Raspeig) (360)
fer un sol que torra (Alcoi) (a1)
picar la calor (Dénia) (100)

«Fa una calor que el món s'encén»
«Quina calor!»
«Quina calor!» «Calor forastera!» [*resposta*]
«Quina encenor!» (Beneixama) (33)
«Fa una calina!»
«Fa una calitxa!»
«Fa un caldo°!»
«Fa un caldo° que deny!»
«Fa una calda!»
«Quina caloraça!»
«L'oratge *mos* vol semar» (5)

«Dia de basca, perilla borrasca» (390)

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> CALOR* (en general)

fred

fred [frét]
barruntar [*fer molt fred, reforçar-se el fred*] (Crevillent) (118)
brisaina [*vent gelat*] (Marina Alta) (361)
busaina (a1) (28) (Benimantell) (28) (69) (Beniardà) (361)
busanya (Baix Vinalopó) (118)
bisaina (Benissa) (69)
fer bisaina (Callosa) (69)
canelló
carraix (Santa Pola) (118) (175)
fer fred [fret]
fer frescor
fer frescoreta (100)
fer gelor
fer grans freds
fer més fred que en Chinchilla (Alzira) (441)
fer més fred que en la Sibèria (Alzira) (441)
fer pèlis
[fer un fred / aire] que pareix que el filen les bruixes (92)
fer un fred com si el filaren les monges (Alcoi) (a1)
fer un fred com un dimoni (Alzira) (441)
fer un fred de neu
fer un fred que gela / es gelen les paraules (Alcoi) (27)
fer un fred que pela (100) (360) (441)
fer un fred que rau (Balones) (22)
fer un fred que sacramenta
fer un fred que talla
fer un fred que tirita (Alcoi) (27)
fer un rusqui
fer una gelor de por (30)
fred ditxós (Alcoi) (2) (a1)
fretorro
friolera (5)
gelar
gelar-se
gelera (5)
gelina (Gata) (361)
gelor (Alcoi) (a1)
pelaina (Xaló) (361)
refrescar
vindre una trompada de fred

«Cau una bisaineta!» (Benissa) (69)
«Com rasca hui!»
«En abril no et lleves fil»
«En el fred de gener, a la llar i no al carrer»
«Fa un oratge com per a secar botifarrons» (Alcoi) (27)
«Gelades de gener, em maquen el colomer»

«L'octubret, octubret, s'emporta el calor i *mos* deixa el fred»

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> FRED* (en general)

el celatge

celatge (1) (100) (116)
celatge clar [*naut*] (Dénia) (100)
celatge deficient [*naut*] *[difisiént] (Dénia) (100)

alba-roja [*vermellor a l'alba o crepuscle*] (Benilloba) (3)
cel ras
arrasar-se [el cel]
estar més ras que un ull de peix
blavejar (el cel) (Alacant) (29)
blavor (del cel) (Alacant) (29)
nit estrellada [astrelâ] (100)

núvols

anous (Dénia) (100)
banderola
bandera flamenca (s.l.) (389)
barbes d'*auelo*® [güelo] (Dénia) (100)
cabirol
cel lleganyós (Beneixama) (33)
cel penjollós (Dénia) (100)
cel teranyinat
celatges [*núvols subtils amb ràfegues de color de foc que ixen a l'alba i al crepuscle*] (21)
cell
mal cell
gat d'Eivissa (Dénia) (100)
llop de Dénia (Quatretonda) (147)
massa de núvols (100)
núvol [núvol] o *[núgol]
núvols baixets (100)
núvols rojos (100)
núvol llarg (Dénia) (100)
núvol gros (Dénia) (100)
núvol llis (Dénia) (100)
núvols penjollosos [*que presenten a la seua base altres núvols annexos: virgae, pannus, etc.*] (390)
núvols redonosos (Dénia) (100)
núvols rodonos (Dénia) (100)
núvols sobreposts [*a distintes altures*] (390)
núvols com anous (Dénia) (100)
núvols en creu (Dénia) (100)
núvol Sidoro (Dénia) (100) (Quatretonda) (147)
núvols mascles (Dénia) (100)
núvols femelles (Dénia) (100)
Pep de bufa (Quatretonda) (147)
roges (Quatretonda) (147)
tel (21)
telerany

[*clariana*]

clariana [*que deixa passar la llum del sol*] (21) (Alacant) (29) (Tabarca) (390)
clarura [*que deixa passar la llum del sol*] (Alcoi) (2) (a1)
ull de cel [*que deixa passar la llum del sol*]
ullet de sol [*que deixa passar la llum del sol*] (Alcoi) (a2)

[*moviments i estats dels núvols*]

desvanir-se el núvol (Balones) (22)
rodar els núvols (Dénia) (100)
redolar els núvols (Dénia) (100)
tindre els baixos carregats (390)

[*cirrus*]

bardissa (21)
camins (Amadorio) (389)
gambirots [*cirrus / altocumulus* radiatus] (Baix Vinalopó) (389) (390)
closca de ceba [*cirrostratus fibrosus/ nebulosus; altostratus; cirrus spisatus duplicatus*] (Baix Vinalopó) (389) (Tabarca) (390)
rams (Relleu) (390)
roca [*cirrostratus fibrosus/ nebulosus; altostratus; cirrus spisatus duplicatus*] (Baix Vinalopó) (389)
esmoladors *[asmolaôˈs] [*cirrus uncinus*] (Tabarca) (389) (390)
esmoladora (Dénia) (100)

«El divendres sol ponent i amb roca, el dilluns aigua fins la bajoca» (Baix Vinalopó) (389)

[*altocumulus*]

cel aborrellonat
cel a borreguets (390)
cel a borrellonets
cel emborregat (Calp) (39) (Valls del Vinalopó) (118)
cel borregat (Bellreguard) (41)
cel de cotó (s.l.) (389) (390)

(refranys relacionats) ⇒ *predicció del temps*

[*altocumulus lenticularis*]

barret [*stratocumulus o altocumulus al cim de la muntanya*] (general) (389) (390)
blanura (Petrer) (389) (390)
boira (389)
boireta (Alacantí, Orxeta) (389)
capa (Marina Alta, La Safor) (389)
capell (389)
capella (Comtat) (389)
capot (La Safor) (389)
capolet (s.l.) (389)
cassola (Alcoià) (389) (390)
forrellat [tancat] [forelát] o *[folerát] [*stratocumulus o altocumulus quan uneix els cims de dues o més muntanyes*] (Sella, Relleu) (389) (390)
gorreta (Calp) (389)
pontet [*stratocumulus o altocumulus quan uneix els cims de dues o més muntanyes*] (Alacantí) (389) (390)
mantell (s.l.) (389)
mantellina (Xàbia, Calp) (389) (39)
mantell (s.l.) (389)

coronat -ada [*muntanya amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Alacantí) (390) (Marina Baixa) (39)
embardat -ada (Biar) (435)
emblanurat -ada (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Petrer, La Romana) (390)
enlleganyar-se la muntanya (Xàtiva) (347)
pres -a (Calp) (39)
tapat -ada (El Campello) (37)

(refranys relacionats) ⇒ *predicció del temps*

[*altostratus*]

núvols penjollosos [*altostratus + pannus*] (389) (390)
núvols sobreposts [*altostratus duplicatus*] (389) (390)
parasol [*stratocumulus o altostratus quan tapen el sol al capvespre*] (Tabarca) (360)
cel de panxa de burra [*altostratus + nimbostratus*] (389) (Sant Vicent del Raspeig) (360)

«Cel de panxa de burra, aigua / pluja segura» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Núvols sobreposts i penjollosos, aiguassons copiosos» (389) (390)

[*stratocumulus*]

parasol [*stratocumulus o altostratus quan tapen el sol al capvespre*] (Tabarca) (390)
núvols amb baixos carregats (Baix Vinalopó) (389)

[*cumulonimbus*]

torre
torres (general) (390)
torrelló (Alt Vinalopó) (389)
torres de València (Beneixama, La Canyada) (390)
cel atorrellonat
palmera [*cumulonimbus capillatus*] (Baix Segura) (389)
palmeres (Quatretonda) (147)
núvol carregat d'aigua (100)
núvol negre (389) (100)
nuvolada (Alcoi) (i3) (4)
nuvolada fosca [nuvolâ] (389)

arrasar-se la mar (389)
la negror (Dénia) (100)

fer-se la negror (Dénia) (100)
temps podrit (389)

cel cobert

aborrallonar-se *[aborolʌonáʳse] [*ennuvolar-se*] (Xaló) (361)
anar-se'n el sol
clarura
cloure's el temps (Alcoi) (2)
cloure's el cel (L'Alfàs) (28)
cel clos (72) (28)
cel entoldat (Dénia) (100)
cel nuvolat (Dénia) (100)*[nugolát] (Ibi) (34)
cel nuvolós (100)
cel penjollós (100)
tindre penjolls el cel (100)
desbaratar-se el dia
desnuvolar-se
encapotat
ennuvolat [annuvolát] (Alcoi) (a1)
estar ennuvolat [annuvolát] (Alcoi) (a1)
estar el cel clos [klɔs] (La Marina) (86) (Alcoi) (a1)
estar el temps clos [klɔs] (Alcoi) (a1) (100)
estar mig núvol
estar núvol
fer-se núvol
nuvolada [nuvolâ]
nuvolar-se
nuvolós
tapar-se el sol

boira

boira [bɔira] (resta de territoris) (360) *[bɔria] (Alacant) (Sant Vicent del Raspeig) (360) (390)
boiregada [*espessa*] *[boriegâ] (Alacant) (72) (29) (29)
blanura (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Sant Vicent del Raspeig) (360) (Baix Vinalopó) (118)
emboirat -ada
boira geladora (i15)
boira pixadora (Alcoi) (i6)
boira pixona (Marina Alta) (361)
boira plorona (Alcoi) (a1)
boira *serrada*Φ (La Vila) (28) [bɔria serâ] (Alacant) (29)
boira terrera (1) [*baixa*] (Alacant) (29)
calina° [*en estiu, aire càlid amb aerosol abundant*] (390)
calima° (Alcoi) (i14)
calitja° (28)
eixir el dia emboiregat [amboiregát]
[cel] emboiregat -ada [amboiregát -â] o *[amboiragát] (Dénia)
estar emboiregat [amboiregát]
cel entoldat (100)
nebla (Dénia) (100)
neblina (Calp) (39)
neblit -ida
pa de boira [*boira espesa d'advecció d'origen marí*] (Tabarca) (390)
pixaboira (Castells de Serella) (361)
temps emboiregat (100)

endrapir° [la boira] (el cel, el bosc) [*tr*] (72) (28)
endrapir-se° (el cel, el bosc) [*intr*] (72) (28)
pixar la boira
repixar la boira (Alcoià-Comtat) (329)
cerndre la boira
escampar la boira
*serrar-se*Φ la boira (Benidorm) (28)

«El riu d'Alcoi emboiregat, als tres dies banyat»
«El riu d'Alcoi boiregat, als tres dies, banyat» (Ibi) (34)
«Boira al dematí, calma o vent de garbí» (390)
«Boira terrera, aigua s'espera»
«Boira terrera, mal de ventre o cagalera» (Alcoi) (27)
«Boira terrera, mal de ventre o caguera» (Alcoi) (a1)
«Boira en la penya, aigua en l'esquena» (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Castalla) (387)
«La neblina, per on entra, ix; si no hui, demà pel matí» (Calp) (39)
«Ponent i blanura, aigua segura» (Castalla) (387)

fenòmens atmosfèrics

halo de la lluna

halo [*de la lluna*]
cércol [de la lluna] (Alacant) (29)
galdufa (Camp d'Alacant) (389)
gandufa (Camp d'Alacant) (389) (390)
gallufa (Alt Vinalopó) (389) (El Ràfol) (361)
rogle (Alcoi, Elx) (a1) (389)
tana (Dénia) (100) (Marina Alta) (361) (Marina Baixa) (86)
tora (Pego) (361)
lluna amb ull de perdiu (Dénia) (100)

dur tana (la lluna) (Dénia) (100)
estar en el rogle (la lluna) (Dénia) (100)
fer gandufa (la lluna)
fer rogle (la lluna)
portar gandufa (la lluna)
portar rogle (la lluna) 100)
portar tana (la lluna) (Alacant) (29)

«La lluna porta gandufa. ¿Què es gandufa? Tres pets i una bufa» [*broma lingüística*] (Vall d'Albaida) (i1)
«La lluna porta gallufa. ¿Què es gallufa? Tres pets i una bufa» (El Ràfol) (361)
«Què es gandufa? Tres pets i una bufa» (Camp d'Alacant) (390)
«La lluna porta rogle. ¿Què es rogle? Els collons del tio Nofre!» (Alcoi) (a1)
«La lluna du tana. ¿Què és tana? Un cagalló enrotllat amb llana» (Marina Baixa) (86) (Marina Alta) (361)

«Lluna amb cèrcol, porta vent» (204)
«Lluna amb corona, aigua dona» (390)
«Lluna amb ull de perdiu, potser duga vent garbí» (204)
«Quan la lluna té rogle, canvi de temps»
«Lluna enrotglâ, el temps canviarà» (Alcoi) (27)
«Lluna rotglada, pluja o ventada» (204)
«Quan la lluna té rotgle, dins de dos dies, aigua o aire» (Alcoià-Comtat) (329)
«Rotgle de lluna estrellat, dins de tres dies, eixut o banyat» (Alcoià-Comtat) (329)

⇒ *predicció del temps*
⇒ *I.1.A. NATURA> firmament > la lluna*

rojor del cel

rojor
cel rogenc (390)
sol rogenc (general) (390)
sol en rogent (Altea) (390)
sol rogent (Altea) (390)
bandera flamenca [*irisació de la llum en cirrus o altocúmulus*] (Tabarca) (390)
camí rosat [*cirrus allargassat de color vermell a la posta*] (Relleu) (390)
barbarroja (390)
arrebols[Ⓘ] (390)

«*Arrebols*[Ⓘ] d'orient, aire amaneixent» (390)
«Barbarroja, mal vent porta» (390)
«Cel rogenc, pluja o vent» (390)
«Sol en rogent, vent al ponent» (Altea) (390)

raig de Sant Martí

raig de Sant Martí
rall de Sant Martí (Alcoi) (2)
ratlla de Sant Martí (Vilallonga) (46) (La Costera) (198) (Marina Alta) (361)
arc (Baix Vinalopó) (118)
arco[Ⓘ]
arco iris[Ⓘ]

banderes [*fragmentat*] (Tabarca) (118)

«El rall de Sant Martí, la pluja ja està ací» (Alcoi) (a1)

«Arc de matí la pluja esta ací» (Alcoià-Comtat) (329)

«Arc de vesprada la pluja és passada» [vesprâ] [pasâ] (Alcoià-Comtat) (329)

⇒ *tempesta*

foc de Sant Elm

llum de Sant Telm (Santa Pola, Tabarca) (390)

humitat i rosada

humitat

humitat
fer una melassa (Alcoi) (i1)
[temps] humit
temps blanós (Baix Vinalopó) (118)
llacor (Baix Vinalopó) (118)
viscor (Alacant) (29)

rosada

ros
rosada (La Marina i La Safor) (103)
rosat -ada
reixiu [reiʃíu] *[reʃíu] o *[riʃíu] (Alacant) (29) (Sant Vicent del Raspeig) (360) (L'Alcoià i El Comtat) (La Nucia, Polop, Vall de Guadalest) (86)
reixiuada (Altea, Benidorm) (28)
fer una reixiuada forta (72) (28)

gebre

gelada [gelâ]
gelada blanca [gelâ blanca] (Beniarbeig, Sanet) (361)
rosada [rozâ] (!) [*gebre*] (L'Alcoià i El Comtat)
escarxaⓅ [askártʃa]

neu

aiguaneu
bruixó (Alcoi) (a1)
bruixonet (Alcoi) (a1)
fer bruixó (Alcoi) (a1)
fer un bruixonet (Alcoi) (a1)
estar agarrant-se [la neu]
desfer-se la neu
fer busquetes
fer pèsta
calabruixó° (3) (!) [*pluja menuda amb gel*] (Alcoi) (45)
carabruixó (3) (Alcoi) (45)
matacabres
fer-se una clapa la neu
neu
nevar
nevassejar [*nevar lleugerament*] (Alcoi) (a1)
nevarsar (Vall de Laguar, Vall de Gallinera, Xaló) (361)
nevarsejar (Castalla) (72) (331) (28)
nevutxar (Vall d'Alcalà) (361)
passar la neu
un talló de neu
un tallonet de neu
volva [bolva]

«A Tots Sants, neu en els alts» (Alcoi) (2)
«Any de neu, any de Déu» (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Any de neus, any de bens» (Ibi) (34)
«Ni mala veïna, ni neu marcelina» [*neu de març*] (Pego) (3)

pluja

ploguda (espp. Marina Alta) (361)
ploure
pluja
aigua del cel [*oposada a la de la mar*] (390) (Albaida, Altea) (112)

ploure poc

bolvinet (Bolulla) (361)
borrasquina (Vall de Laguar, Xaló) (361)

bruixó (Marina Baixa) (28)
bruixonet (Callosa) (28)
calabruixó *[kalabuiʃó] (Comtat) *[karabruiʃó] (L'Alfàs) (28)
caliu [*lleugera*] (Alacant) (29)
caure gotim (1)
caure l'aigua moixa
caure / fer quatre gotes (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
cendre (Alacant) (3) (Marina Alta) (361)
«Cern» (Marina Alta) (361)
«Està cernent» (Marina Alta) (361)
cernejar (Oliva) (361)
escampiar (Alacant) (29)
estar busquejant
fer gotes / gotetes
fer gotinyes (L'Alfàs) (28)
fer la saó (Benilloba) (i3)
fer olor a aigua (Alcoi) (i1)
fer pixum
fer saó (Alcoi) (2) (a1)
fer caliu (la pluja) [*poc saó*](28)
fer una caliuada (la pluja) [*poc saó*](28)
fer un caliuet (la pluja) [*poc saó*](28)
fer un musmull (Beneixama) (33)
fer un musmullet (Beneixama) (33)
fer un murmullet (Benifallim) (i4) (Alcoi) (i2)
gotinyar (Alcoi, La Vila, L'Alfàs) (72) (28) (Alacant) (29)
gotinejar (Vall de Gallinera) (361)
haver pixat un pardalet
llovisnar[①] (Benialí) (361)
lluvisnar[①] (Vall de Laguar, Vall d'Ebo, Fleix) (361)
lluïsnar (Beniàia, Benirrama, Alpatró) (361)
llouisnar (Benissivà) (361)
mollim (Pedreguer) (361)
mollisnar (Alcoi) (a1)
mull-mull (Alcoi) (i1) (3) (Planes) (361)
murmull
musmull (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
murmullet (Benifallim) (i4) (Alcoi) (i2)
musmullet (Beneixama) (33)
ploure cernudet (Callosa d'En Sarrià) (361)
ploure menut (1) (15)
ploure moixet
plovisnar (Dénia) (100) (Marina Alta) (361)
plovisnet (Sanet) (361)
plovisquejar (Alacant) (29)
ploviteig (Alcoi) (2)
plovitejar (Alcoi) (2) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
pluja menuda (1) (15) (Xeresa)
polsim [polsím] o [polzím] (Marina Alta) (361)
ventpluig (113) (Xàbia, Teulada, Llíber, Gata, Poble Nou) (361) [ʎemprúʤ] (Beniardà) (361)
xirimiri
xispejar (Alcoi) (Guardamar) (3)

«Plou poc però per a lo poc que plou, plou prou» (Alcoi) (La Costera) (198)
«Pluja menuda, a tots ajuda» (Xeresa)

ploure molt

agarrar-se el temps (1) (Ibi) (34)
aigualada [aigwalâ]
aiguarrada [aigwaɾâ]
aiguassó (390)
aiguavés
aiguavessonada
esgavissonada [asgavisonâ] (Relleu) (28)
aigüerol [aujerɔl] (Dénia) (100)
aigüerolet [aujerolét] (Dénia) (100)
aigüeta
algavés [*ruixat fort de poca durada*] (Alcoi) (2)
alguavés
algabàs (Monòver) (225)
algavessada (1)
algavessó (Alcoi, Cocentaina, La Torre) (28) (Vall d'Alcalà) (361)
algavessonet (Alcoi) (a1)
any plovedor
apretar°
arremulló (Alacant) (29)
arruixada [aɾuiʃâ]
arruixadeta
arruixó
arruixonot

borrasquina [*plugim*] (Bolulla, Tàrbena) (86)
caure llances
caure un aigua a Déu misericòrdia
caure una aigua de Déu misericòrdia
caure una bona
caure una cortina d'aigua (30)
caure una pluja de Déu misericòrdia
caure una samansa d'aigua (Beneixama) (33)
caure xussos de punta
deixar-la caure quan plou
descarregar el núvol (1)
dia bovo
dia esglaiat
dia lleganyós
dia xopat
diluvi
donar l'aigua a mars
esbatussada [asbatusâ] (Marina Baixa) (28)
esbatussó [asbatusó] (Alcoi) (2)
esbatussó d'aigua (i3)
esgarrar-se
estropissó d'aigua (i1)
fer un esbatussó
garrotada (Guardamar) (3)
una marçada (Dénia) (361)
una nuvolada
núvol d'estiu (21)
nuvolada d'estiu
obrir-se l'aixeta
passat per aigua
pegar-se un arruixonot
ploure a bots i barrals (Marina Baixa) (28)
ploure a cànters (1) (15)
ploure a manta (Sant Vicent del Raspeig) (360)
ploure a mars (1) (15) (Alacant, Bacarot) (29)
ploure a réjol *[rétʃo] (Elx) (29) (40)
ploure amb gana
ploure amb ganes (Sant Vicent del Raspeig) (360)
ploure clos (Marina Baixa) (28)
ploure llances de punta
ploure xussos de punta
plovedor
plujassa (Xeresa)
ramalada [ramalâ] (Alzira, Llanera, Massalavés) (Benilloba, Benialí, Calp, Beniopa, Polinyà, Crevillent, El Campello) (3) (Alacant) (29)
ruixada [ruiʃâ]
samansada [samansâ] (Beneixama) (33)
senyalar aigua [els núvols] (100)
ser la plorera dels àngels
tirar-la
tirar-la a cànters
trompada d'aigua [trompâ] (i1)
venir un colp d'aigua
(fer) ventpluig (Marina Baixa) (28) (86) (Beneixama) (33)
llempruig (Beniardà) (86)
ventplujar (Beneixama) (33)
vindre carregats d'aigua [els núvols] (100)
vindre un colp d'aigua (Alcoi) (2)
voler ploure (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
xapalló (Alacant) (29)
xaparronada [tʃaparonâ] (Alcoi) (2)
xubasco (100)
xubascos de mals vents [*naut*] (100)

«Aigua de gener, ompli botes i graners» (Alcoi) (27)
«La plujassa, tot ho arrassa» (Xeresa)
«Lo que cau del cel, no fa mal» (Alcoi) (27)
«Mai plou amb tanta gana, com quan plou de tramuntana» (Xeresa)
«Mal siga no ploga!»
«Pluges marcelles, caragols i roselles» (Pego) (112) (3)
«Quan plou, plou; quan fa vent, malament» (Xeresa)
«Si plou, la deixarem caure com en Alcoi»
«A l'abril, aigües mil»
«El Castell ha de banyar-se!» (Alcoi) (2)
«Si veus plantar el Castell des del Cantó del Pinyó, al cap d'un ratet voràs un esbatussó» (Alcoi) (2)
«Vol ploure» (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

deixar de ploure

escampar
escampiar (Marina Baixa) (28)
parar l'aigua
passar l'aigua

⇒ *I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT> aigua fluent*

predicció del temps

els brillants [*predicció del temps durant quaranta dies a partir dels tres primers dies d'abril*] (Foia de Castalla i Vall de Xixona) (387)
els brillants d'abril (La Marina) (390)
les cabanyelles [*predicció del temps de l'any a partir del que fa en els dotze primers dies d'agost*] (general) (387)
la lluna d'octubre [*predicció del temps durant les set llunes successives a partir del que fa en la lluna d'octubre*] (Foia de Castalla i Vall de Xixona) (387)

núvol d'aire (21)
senyalar aigua [els núvols] (100)
senyalar vent (els nuvols) (Dénia) (100)
calendari de la caputxa [kalandári]
Calendari del Profeta (Alcoi)

«Calendari nou, que dóna aigua quan plou!» [*iro*] (1)
«Calendari nou, que senyala l'aigua quan plou!» [*iro*] (Alcoi) (27) (329)
«A la platja bassetes, amunt barquetes» (Campello, Santa Pola, Tabarca) (390)
«Arc per la matinada, prepara la caputxina» [matinâ] (Calp) (39)
«Blanura en el Cid, aigua per baix del llit» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Petrer) (390)
«Boira en Mariola, pica espart i fes corda» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Ontinyent) (66)
«Boira terrera, aigua s'espera»
«Boira en Benicadell, pica espart i fes cordell» (Alcoià-Comtat) (329)
«Boira en el castell, pica espart i fes cordell» (Cocentaina) (329)
«Boira en la penya, aigua en l'esquena» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Castalla) (387)
«Boira pels tossals, aigua pels barrancs» (389)
«Boireta al Maigmó, aigua al faldó» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Boireta en la serra d'Orxeta, aigua segureta» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Cabeçó tapat, als tres dies sec o banyat» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (El Campello) (37)
«Cabeçó coronat, dins de tres dies banyat» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Cabeçó coronat, als tres dies sec o banyat» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Alacantí) (390)
«Cabeçó, Maigmó i Ventós tapats, demà plourà» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Cel a borreguets, neu a cabassets» [*altocumulus*] (Alcoi) (2)
«El cel a borreguets, la neu a cabassets» [*altocumulus*] (Alcoi) (2) (Alcoià-Comtat) (329)
«El cel a borreguets, la neu a montonets» (Alcoià-Comtat) (329)
«Cel borregat, als tres dies banyat» [*altocumulus*] (Bellreguard) (41)
«Cel emborregat, als tres dies banyat» [*altocumulus*] (Calp) (39) (Ibi) (34)
«Cel aborregat, dins [de] tres dies banyat» [*altocumulus*] (Altea) (57) (Castalla) (387)
«Cel a borreguets, aigua a canterets» [*altocumulus*] (1) (390) (La Costera) (198) (Xeresa) (Ontinyent) (66) (Ibi) (34) (Castalla) (387) (Altea) (57) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Cel de cotó, llevant bufader» [*altocumulus*] (390)
«Cel de panxa de burra, aigua / pluja segura» (Sant Vicent del Raspeig) (360) (389)
«El divendres sol ponent i amb roca, el dilluns aigua fins la bajoca» (Baix Vinalopó) (389)
«El Reconco embardat, als tres dies eixut o mullat» (Biar) (435)
«Els núvols rojos senyalen vent» (Dénia) (100)
«Cel estrellat, temps variat» (Xeresa)

«El cauet, senyal de fred» (El Campello) (28)
«Fred per Sant Antó i, per Sant Llorenç, calor» (390)
«Forrellat tancat damunt del Cabeçó d'Or, pluja» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Gavines per terra, temporal per la mar» (Calp) (39)
«Ifac coronat, als tres dies banyat» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Calp) (39)
«La Llorença presa, vent a garbí o aigua del cel» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Calp) (39)
«Llampa per Toix, aigua segura» (Calp) (39)
«Llebeig, aigua veig» (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Llebeig al esmorzar, aigua a sopar» (Calp) (39)
«Llevant per la matina, prepara la capotina» (Xàbia) (3)
«Lluna amb corona, aigua dona» (390)
«Lluna penjada, mariner en vela» [peɲdʒâ] (Calp) (39)
«Lluna amb ull de perdigot, pot ser un garbí fort» [*quan els núvols deixen passar la llum de la lluna*] (Tabarca, Alacant) (390)
«Montgó amb mantellina, aigua veïna» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Calp) (39)
«Montgó amb mantellina, aigua s'aveïna» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (La Marina) (390)
«Neu a la muntanya, fred a la plana» (La Safor) (Xeresa)
«Nit clara d'hivern, a l'endemà dia d'infern» (La Safor) (Xeresa)
«No et fies de gaita que de nit s'afaita»
«Nuvolada a la posta, gregal a la porta» (La Safor) (Xeresa)
«Núvols en Bèrnia, llevant segur» (389)
«Núvols sobreposts i penjollosos, aiguassons copiosos» (390)
«Peix surant, calma o vent a llevant» (Calp) (39)
«Peix surant, boira o vent de llevant» (Xàbia) (3)
«Ponent i blanura, aigua segura» (Castalla) (387)
«Posta de sol rogent, pluja o vent» (Castell de Guadalest) (28)
«Pluja per Sant *Marcos*, quaranta dies de *xarcos*[①]» (Calp) (39)
«Puig Campana amb capell, peixcador a la cabanya a picar espart per a fer cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (El Campello) (37)
«Puig Campana té capell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (La Vila) (28)
«Puig Campana porta capell, picà espart per a fer cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Altea) (57) (57)
«Quan el sol es pon amb capa, ningú s'escapa» (Xeresa)
«Quan les mosques piquen i es llaven els gats, aigua a grapats» (Alcoià-Comtat) (329)
« Quan els núvols fan un pontet entre el Cabeçó i el Cabeçonet, plourà» (Alacantí) (390)
«Quan Ifac porta capell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Calp) (39) (28)
«Quan Ifac porta gorreta, aigua segureta» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Quan / Si el Maigmó porta capell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Quan / Si el Mondúver fa capell, pica espart i fes cordell» (La Safor) (99) (Xeresa)
«Quan Mariola es posa barret, Nadalet ens vindrà nevadet» (Alcoià-Comtat) (329)
«Quan la boira pastura, aigua segura» (Xeresa)
«Quan la formiga tanca el formiguer, el cel plora i es riu el moliner» (Xeresa)
«Quan les mosques piquen i es llaven els gats, l'aigua a grapats» (La Costera) (198)
«Quan Montgó es posa la capa i Bèrnia la mantellina, ningú al temporal escapa ni te ronda la fadrina» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Quan Puig Campana té capell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Quan / Si Segària porta capa i el Montgó capot, vés cap a casa, llaurador,

que no et faltarà raó» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389) (390)
«Quan Serella fa capella, beu-te l'aigua i guarda't d'ella» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Quan Vernissa fa capa, i Santa Anna fa capoll, llaurador vés a casa, pica espart i fes cordell» (Xàtiva) (347)
«Si al Puig Campana el núvol es posa, tronada ens toca» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Si calma el vendaval i per el sud se te rola, és segur el temporal amb aigua *hasta*Ⓘ la gola» (Calp) (39)
«Si la Candelària plora, hivern fora; i si es riu, ja ve l'estiu» (Xeresa)
«Si la Candelària plora, l'hivern ja està fora; i si es riu, hivern i estiu» (ALCOI) (2)
«Si / Quan la Candelària flora, l'hivern ja està fora; i si no flora, ni dins ni fora» (Calp) (39) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Si la Candelària riu, ja ve l'estiu; si plora, l'hivern fora» (Ontinyent) (66)
«Si la mar arrassa, veste'n a casa; i si s'engola, vés i espigola» (La Safor) (Xeresa)
«Si la nit de Sant Joan hi ha llevant, mal any» (Castalla) (387)
«Si Mariola fa boira i Benicadell fa capdell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Ontinyent) (66)
«Si Mariola fa cassola, pica espart i fes sola» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (Alcoià) (390)
«Si Mariola fa cassola i Cestulles capell, pica espart i fes cordell» [*amb stratocumulus o altocumulus al cim*] (389)
«Sol a roglets, aigua a xarquets» (Alcoià-Comtat) (329)
«Sol amb barba, llevant o aigua» (Calp) (39)
«Sol rogent, aire de ponent» (La Safor) (Xeresa)
«Trons de matí, la pluja esta ací» (Alcoià-Comtat) (329)
«Trons de *vesprà* la pluja se'n va» (Alcoià-Comtat) (329)
«Trons! Prompte plourà» (Alcoià-Comtat) (329)
«Vent de Llebeig, aigua veig» (Sant Vicent del Raspeig) (360)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA, refranys agrícoles*
⇒ *I.2.G. TEMPS> any, calendari*

sol

abonançar -se
abonançat -ada
aclarir-se el dia (Alcoi) (2) (Elx) (40)
al rall de sol
al ratllet de sol
al / en el ressol
amagar-se el sol
calitjar el sol (Guadalest, Benimantell) (28)
caure el sol aplomat
caure el sol de ferm (Crevillent) (24)
caure un sol que atalba (Alcoi) (2)
caure un sol que tolva (Monòver) (28)
decantar-se el sol
estar ras
fer bon sol
fer ressol
fer sol
fer solet (126)
fer un dia com les peladilles [bo] (Alcoi) (i2)
fer un dia de diana (Alcoi)
fer un diasso (Alcoi) (2)
fer un sol que abrasa (Crevillent) (24)
fer un sol que atalba (Alacant) (29)
fer un sol que crema
fer un sol que torra
no acabar d'eixir el sol
passar de trànsit
pegar el sol
pegar el sol de calent (28)
pegar tota la solana
pillar el sol de rastell
pondre's el sol
pondre's el sol amb capa
portar aigua el sol
refil del sol

[estar] en tot el refil del sol (1)
ressol (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
sol amb barba (Calp) (39)
sol d'aigua [áuja]
sol de cànter
sol de justícia
sol de neu
sol de perol
sol embarbat (Dénia) (100)
sol enfosquit (Dénia) (100)
sol esglaiat
sol fort
sol rogenc (La Safor) (Xeresa)
solana
solell (5)
solet
ullada de sol (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
ullet de sol
venir de rastell
vindre de rastell

ombra
sombraⒹ
sombretaⒹ
estar a l'ombra
aguantar-se a l'ombra com el pàmpol (Guardamar) (98)

«Arròs i sol, mai hi ha prou» (Calp) (39)

«Fa un dia com les peladilles!» [*bo*] (Alcoi) (i2)
«Nostre Senyor ja s'ha mort!» [*en rebre la llum càlida del sol*] (Benisili)

estat de la mar

mar (100)
l'estat de la mar (100)

llambrar [*fosforescència*] (s.l.) (390) ⇒ *llampar* (*II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> la pesca> accions del peix*)

ones, maror

[*vent sobre la mar*]

aiguatge (63)
borrar (el vent) (100)
borró (100)
ratllar l'aigua el vent (100)
mar arrissada (100)
batre (el vent) (100)

[*ona*]

ona° (La Marina) (100) (Alacant) (29)
olaⒹ
aona (Cullera) (28)
agona (La Safor) (28)
el maror [*positiu*] (La Vila) (98)
la maror (Altea) (28)
la maror [*negativa*] (La Vila) (28)
mareta (La Vila) (98) (Altea) (28)
coll de mar [1] (Dénia, Altea, La Vila) (100) (57) (28)
collet de mar (Calp) (39)
colp de mar (Benidorm) (138) (28) (390)
golpⒹ de mar (Guardamar) (98)
serra d'aigua [*gran*] (Altea) (57) (28)
cresta (de l'ona) (100)
crestall (de l'ona) (57) (28)
esclatar les ones (Alacant) (29)
rompre l'ona (100)
el rompent (100)
estar rompent (l'ona) (100) (37)
arpar l'ona (Dénia) (100)
arfar l'ona (Dénia) (100)
pegar un colp de mar
pegar un coll de mar (100)
escala (de mar) (Guardamar) (98)
escalada (d'ones) [askalâ] (Dénia, Guardamar) (100)
escampar (100)
esqueiassar (l'ona, el vent) (Dénia) (100)
falcada [falkâ] (100)
<si°>

*seno*① (100)
estar dins del *seno*① (100)
escampar l'ona (100)
allargar l'ona (100)
plegar la mar (100)
tocar en terra (l'ona) (100)
tombar la cresta (de l'ona, el vent) (100)
tocar baix (l'ona) (100)
carejar (les ones) [*batre les roques les ones*] (Marina Alta) (36)

[escuma]

bromera°
escuma°(57) (28)
espuma°
broma (Marina Alta) (36)
espumaralls (57) (28)
fer blanquines (100)
fer cabres
fer galls (57) (28)
vindre engallades les ones (57) (28)
mar de borreguets (El Campello) (390)
mar de fora (Tabarca) (390)

corrent i marea

ressaca [1] [*moviment de la mar*]
reixaca (La Vila) (28) (Alacant) (29)
raixaca (La Vila) (28)
retxaca (Guardamar) (98)
corrent (100)
filero (37)
baixamar (100)
marea
marea de llevant (Dénia) (100)
marea de garbí (Dénia) (100)
arrastrar° la marea (el vent) (100)
pujar la mar (100)
estar plena la mar (100)
ressaca [2] [*del corrent*] (100)
rompre (la mar) (100)
trencar la mar (100)
rompre els prims (Dénia) (100)
calmes
les calmes de gener *[ginér] (100)
minves
les minves de gener (Dénia) (100) (Altea) (57) (57)
plegar (la mar) (100)
vindre de llunt (la mar) (100)
vindre de prop (la mar) (100)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE*

marejada i tempesta

marejada

marejada [maredʒâ] (100)
vindre la marejada (100)
marejadeta [maredʒaêta] (100)
marejol (Dénia) (100) (Altea, Benidorm) (28)
marajol (Altea) (28)
marijol (Dénia) (100)
marejolet (100)
marijolet (Dénia, a v.) (100)
trapig [(!) *menys intens*] (Guardamar) (98)
trapitxol [(!) *menys intens*] (Guardamar) (98)
mar picada (100)
picar-se la mar (100)
rebolicar-se la mar (100)
cabres (100)
cabreig (100)
cabrejada [kabredʒâ] (100)
cabrejar-se la mar (100)
haver-hi colls de mar (57) (28)
haver-hi una cabrejada de por (100)
haver-hi mala maror (La Vila) (28)
haver-hi una maror de la fi del món (138) (28)
fer-se brava la mar (100)
tornar-se oleatge (37)
estar grossota la mar (Guardamar) (98)
estar junta la mar (Guardamar) (98)

estar espessegada la mar [aspesegâ] (Guardamar) (98)
mar de fons [fóndo] (37)
trepig° (Dénia) (100)
temporal (98)
tràngol (100)
tàngol (100)
trangolet (100)
temporal de mar de llevant (37)
remogor [remogô] (Guardamar) (98)
mar arbolada [arbolâ] (100)
mar arboladeta [arbolaêta] (100)
arbolar-se la mar (100)
estar la mar arbolada (100)
mar de llamp [*canvi en l'estat de la mar produït per una turbonada blanca o airada*] (Tabarca) (390)
mar esvorada [*quan les ones cavalquen unes sobre altres*] (Tabarca) (390)
mar llarga (100)
mar desfeta (100)
mar grossa (100)
mar de travessia (37)
mar llarguera (100)
mar brava (100) (390)
haver molta mar (100)
mar de capa (100) [*temporal desfet que encara presenta dificultats per a navegar*] (Tabarca) (390)

tempesta

tarumbesca (Beneixama) (33)
tempesta (88)
tempestat
temporal (100)
temporal de mar [*naut*] (100)
temporal de *norte*Φ (Dénia) (100)
tormenta
borrasca
cicló (100)
coll de mar [2] [*tempesta marina*] (Tabarca) (390)
equinocci *[ekinóksio] [*tempesta forta*] (Altea) (390)
[fer] passar l'equinocci
remolí (100)
rebolicar-se
arrebolicat -ada
preparar-se el temps
eixir un núvol de mala part
estar arenós el temps
haver-hi mala mar [*naut*]
avinguda d'aigües (Gandia) (99)
riuada [riwâ]
pantanada [paṇtanâ]

tromba marina

mànega° (100)
màniga° (Altea) (390)
mànega d'aigua
màniga d'aigua (Marina Baixa) (67) (28)
tromba marina (100)

«Déu és viu, Déu és nat, Déu és ressuscitat; així talle jo eixa màniga d'aigua, com lo que he dit és veritat» [*conjur*] (Altea) (390)

tronada

tronada [tronâ]
tronadissa
tronar
estar canviant els mobles Sant Pere
estar mudant els mobles Sant Pere
estar Sant Pere mudant els *trastos*Φ (Sant Vicent del Raspeig) (360)

«Això és Sant Pere que està canviant els mobles»
«Amagueu els patos que ve la tronâ»
«A Sant Bertomeu, tronades arreu» (Calp) (28) (39)
«Mà a la barraca!» (Sant Vicent del Raspeig) (360)

calamarsa, pedra

apedregar (390)

caure / ser com ous de gallina
caure pedra
caure pedra del cel (1)
despullar els arbres
granissolada° *[granizolâ]
granissada° *[granizâ]
granissar° *[granizâr] (Alcoi) (2)
granissol° *[granízol] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
pedra° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pedregada [pedregâ]
  pedregó (La Font de la Figuera, Aielo de Malferit) (16)
  apedregó (Beneixama) (33)
tarumbesca (Beneixama) (33)

remor [*en els núvols, produïda pel xoc dels grans de gel*] (s.l.) (389)

«Bon dia és el que plou i no pedrega» (Xeresa)

tormenta elèctrica

núvol
llampar (Marina Baixa) (28)
llampa [*tempesta*](28)

raig (100)
  *ràio*①
rall
centella
llamp (Alcoi, Dénia) (100)
rellamp (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rellàmpec (Alcoi) [*ant*]
rellampegar (Alcoi) (a1)
un rellamot [*rellamp gran*] (Alcoi) (a1)
culebrina (Dénia) (100)
llampets soltets (Dénia) (100)

«Llampant per la mar, llenya en el fogar» (Calp) (39)

vent

noms dels vents

[*nord*]

nord
  nortet [*naut*](100)
  *norte*① (Dénia) (100)
tramuntana
  [tramuntána] (Alcoi) (2)
  *[tremuntána] (Cocentaina) (Benilloba)
  *[tremontána] (Alacant) (29)
  *[tramuntáɲa]
alcoià (Xixona) (3)

[*nordest*]

gregal (390)
gregalada [*temporal*] (390)
cremadell (Tabarca) (390)
llevant de València [*nord-nord-est*] (Benilloba) (3)
oreig [*fort; de muntanya*] (Tabarca) (390)
Narbonés (Dénia) (100)
  arbonés
  albòrnes (1)
  alboneig (Elx) (118) (192)
provença°(Bocairent) (112)
plovença (1)
vent de Provença (Cocentaina) (112)
vent de plovença (Cocentaina) (112)
vent de bacora (Dénia) (100)
vent fora [*naut*] (Dénia) (100)
vent a la creu [*naut*] (Dénia) (100)
(vent de) matamón (Pego) (3) (28)

«Gregal per la matinada, per la vesprada aigua» (390)

[*est*]

llevant (390)
llevantol (Dénia) (100) (Cullera) (3)
llevantolet (Dénia) (100)
*llevantecillo*① (Dénia) (100)
llevantitxol
llevantada [λevantâ] (100) (37) (390)
garbí (Gandia)

garbinada *[temporal]* (390)
garbinet (Gandia)
solà (390)

«En l'hivern i en l'estiu, el solà es roïn» (390)
«Vent de llevant, aigua per davant» (390)

[sud]

migjorn (Dénia) (100)
cartagena (Camp d'Alacant) (390)
garbinol (390)
vent de Dénia (Cullera) (112)
vent del Montgó (Cullera) (112)
vent d'Elx (Pego) (112)
vent alacantí (Xàtiva) (390)
vent de l'Àfrica (Benissa) (112)

[sudest]

xaloc
  aixaloc
  aixaló (390)
  xaloquet (Dénia) (100)
  xaloquell (Dénia) (100)
xalocada [tʃalokâ] (Dénia) (100)
garbí (Dénia) (100)
vent a garbí (Dénia) (100)
vent al xaloc (Dénia) (100)

«En fer aire de l'aixaló, llenya al racó» (390)

[sudoest]

llebeig (Alcoi) (El Campello) (37) (Alacant) (29)
llebetjol (Dénia) (100)
llebetjolet (Dénia) (100)
llebetjada *[fort]* [ʎebedʒâ] (Dénia) [ʎebeidʒâ] (El Campello) (100) (37)
  llebetjada amb sang *[molt fort]* (Dénia) (100)
morisc (Castalla)
garbí (Dénia) (100) (Elx, Pego, Alcoi, Novelda) (390)
daval (Dénia) (100)
davalada [davalâ] (Dénia) (100)

cartagena (Camp d'Alacant) (390)
cartagener[o] (Baix Vinalopó) (118)
aire del barranc de la Fós (Bocairent) (112)
vent del moro (Alacant) (29)
vent de vers Segària (Pego) [vesagária] (112)

«Vent de llebeig, aigua veig» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Del llebeig, aigua veig» (390)
«Boira pel matí, calma o vent de garbí» (390)

[oest]

ponent (Alcoi) (El Campello) (37)
ponentol (Dénia) (100) (390)
ponentada [ponentâ] (37) (390)
vent al ponent (Dénia) (100)
vent de matamón *[fort]* (Altea) (227) (28)
vent a la terra (Dénia) (100)
vent de Gallinera (Pego) (112)
aire castellà (Alcoi) (390)
seré (390)

«De ponent ni vent, ni gent, ni casament» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Ponent, aigua fresca i vi calent» (390)

[nordoest]

mestral (100) (El Campello) (37)
  menestral (i3)
  maestral (La Vila, Benidorm, Benissa) (28) (Calp) (361) (Alacant) (29)
  vent al mestral (Dénia) (100)
  vent de mestral (100)
castellà [kastaʎá] (Alcoi) (390)
  aire castellà (Alcoi) (390)
cremadís *[fred]* (390)
el tio del destral *[astrál] (Altea) (390)
cerç (390)
oratge *[vent de l'oest-nordoest]* (Dénia) (100) (390)
oratjol *[vent de l'oest-nordoest suau]* (Dénia) (100) *[oredʒól] (Altea) (390)
provença (!) (Alcoi) (a1)
vent a l'oratge *[vent al nordoest]* (Dénia) (100)
vent d'Aragó (Albaida) (112)

« Déu ens lliure de tot mal, i de ratxa de mestral» (390)
«Fa un oratge, com per a secar butifarrons» (390)
«Vent castellà, roí a l'hivern, pitjor a l'estiu» (Alcoi) (390)

aire, vent

abatollar el vent [*fer malbé*] (28)
afluixar el vent (100)
agarrar bons dies de vent [*naut*] (100)
agarrar vents forts [*naut*](100)
airada [airâ] (Alcoi) (i1)
airàs (Saix) (290)
aire afalagador
airejada [airedʒâ] (Beneixama) (33)
airet de la matinada
Peret de les matinades [*hum*] (Alcoià-Comtat) (1) (92)
airot
airús
airusset
airusseu
airussiu
acanalar-se l'aire
anar donant-se (el vent) [*naut*](100)
anar rodant (el vent) (100)
apretar° ^ (el vent) [*naut*](100)
baquejar [el vent] [*fer malbé, les plantes, etc*] (Cocentaina) (28)
bocana d'aire
borrar (el vent a la mar) [*naut*](100)
bramar (el vent) (100)
buf
bufa d'aire
bufar [el vent](100)
brisaina ⇒ *fred*
car [NAUT] [*lloc d'on bufa el vent, respecte de la posició del car o antena*] *[kárt] o *[kárti] (Tabarca) (390)
car de fora [NAUT] [*vent que bufa del mar a la terra, respecte de la posició del car o antena*] (Tabarca) (390)
car de terra [NAUT] [*vent que bufa de la terra al mar, respecte de la posició del car o antena*]
caure el vent (100)
corrent d'aire
embatar
embatant
fer aire
fer airet
fer busaina (Alcocer) (a1) (Benimantell) (207) (28)
fer buselis (Vall d'Albaida) (35) (28)
[fer un fred / aire] que pareix que el filen les bruixes (92)
fer un airet com si el filaren les monges (Alcoi) (2) (a1)
fer una ventolera (Alcoi) (i1)
fer vent (Dénia) (100)
fer vent a grosses (Benidorm) (28)
gambosins (La Marina) (122)
girar l'aire
girar-se aire
griset (a1) (28)
haver oratge (Dénia) (100)
lleugeret [λaudʒerét] (37)
moure [de llevant, etc.] (23)
oratge [*vent terral*] (La Vila) (28)
oratget (Altea, Benidorm) (28)
orejol (Altea, Benidorm) (28)
pegar el vent (100)
pegar un colp de vent (100)
pegar-te el vent (100)
pèlis [*vent fred*]
posta d'aire
ratxa (100) (390)
raixa (La Vila) (269) (28)
ratxada [ratʃâ] (Calp) (28) (390)
ratxejar (100)
refoio (La Vila, Benidorm) (28)
refrega [*naut*] (Benidorm) (28)
regolfar l'aire
reinar el vent (100)
remolí (100)
rodar (el vent) (Dénia) (100)
rolar (Calp) (39)
roncar (el vent) [*naut*] (100)

sotbancar el vent
terral (Dénia) (100)
una entrada (de vent) (Dénia) (100)
un bram d'aire
un pèl d'aire
un ponent
vent
ventet
vent apuntalat [*naut*] [*vent que bat pel costat de la nau*] (Pego) (112)
vent a ratxes (100)
vent al golf [*naut*] (Dénia) (100)
vent a la creu [*naut*] (Dénia) (100)
vent a la mar [*naut*] (100)
vent a la terra [*naut*] (Dénia) (100)
vent bonanciu [*naut*] (Dénia) (100)
vent de dalt [*naut*](100)
vent de dins [*naut*](100)
vent de popa [*naut*] (100)
vent de proa [*naut*] (100)
vent de xanar [*naut*] (100)
vent desapacible (100)
vent fora [*naut*] (Dénia) (100)
vent fresc
vent frescatxó
vent gelat
vent llarg (100)
vent molt mal [*naut*] (Dénia) (100)
vent patidor [*naut*] (Dénia) (100)
vent per l'amura [*naut*] (100)
vent perillós [*naut*] (Dénia) (100)
vent traïdor [*naut*] (Dénia) (100)
ventolera (Alcoi) (i1) (57)
ventussol (Dénia) (100)
xègno (Benilloba) (i3)
xènno (Benilloba) (i3)

calma, absència de vent

bonança (Tabarca) (390) (Guardamar) (98) (Alacant) (29)
boneia (Tabarca) (390)
calma (100)
calma blanca (100)
calma de vent (100)
calma xifa (Tabarca) (390)
calma xitxa (100) (37) (390)
calmar-se la mar (100)
  escalmar-se la mar (El Campello) (37)
caure morta la mar (100)
estar (la mar) com un espill (100)
estar (la mar) com una bassa d'oli (37)
la mar calma (100)
la mar plana (100)
mancada (390)
mancar el vent (390)
mar blanca (100) (390)
mar tranquil·la (100)
no bufar ni un pèl d'aire
no còrrer ni un pèl d'aire (Alcoi) (i3)
no fer ni un pèl d'aire (Alcoi) (i3)
no fer ni una bafa (Vall d'Albaida) (35)
no fer ni una gota d'aire
no haver mar (100)
no haver-hi ni gota d'aire
recalmó (28)
  recalmonet (28)
ser un matí fi (100)
venir la calma (100)

«En calma tots són bons mariners» (390)
«La mar de ponent és com la plor de les dones; manca el vent, manca la mar» (390)
«Pastor de muntanya, sempre veu la mar plana» (Marina Alta) (36)

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> la mar; estat de la mar*

expressions

«Aire del Pitxoc, atranca la porta i encén el foc»
«Aire ponent, vi calent»
«De l'aire no mana ningú»

«El llebeig la mou i el llevant la plou» (Alcoi) (2)
«El llevant la porta, i el ponent se l'emporta» (Calp) (39)
«El llevant se'n va a dormir amb sa mare» (Altea) (3)
«El mestral, entra per la porta i se n'ix pel fumeral» (La Safor) (Xeresa)
«El morisc la mou i el llevant la plou» (Alcoi) (2)
«El ponent la mou i el llevant la plou» (Xeresa) (Calp) (39) (Cullera) (112)
«El vent de garbí, a les set se'n va a dormir» (La Safor) (Xeresa)
«En la terra del Jesuset, en no fer aire ja no fa fred»
«Fa un aire que talla!»
«Fa un aire que te s'emporta!»
«La provença, als huit dies comença»
«La tramuntana, tots els racons agrana» (La Safor) (Xeresa)
«Llevant, aigua per davant» (La Safor) (Xeresa)
«Migjorn, aigua enjorn» (La Safor) (Xeresa)
«Si s'en volem, amb els coloms trobarem!»
«Tramuntana no té abric; home pobre no té amic ... i si el té no és molt ric» (Balones) (22)
«Vent a garbí i nuvolat, enganya a l'amo i al criat» (Calp) (39)
«Xaloc, tanca la porta i fes bon foc» (Xeresa)

Relleu, geografia

relleu

agulla (170)
aigua de peu
aiguamoll [auiamółλ] (Vilallonga) (46)
aiguavessant°
  auiassans (Vilallonga) (46)
  aigües vessants *[vesáns] (Vall d'Albaida) (63)
aigüera (28)
aigües fermes [*segures o constants*]
aigüeta
albarís
albufera
algoletja [*terra d'al·luvió vora un riu*] (Marina Baixa) (28) (Callosa) (361) [asgoléja] (Benigembla) (16) (361) (Pego) (361)
algepsar
alt
alter (Vilallonga) (46)
alteret (Vilallonga) (46)
alteró (Alcoià-Comtat) (Vall d'Albaida) (35)
alteronàs (1)
alteronot (1)
altet
amerador (Xixona) (101)
ampit [*d'una muntanya*] (Tàrbena, Vall de Gallinera) (28) (Atzúvia) (361)
anfractuós -a [*terreny*]
arena
argila
arrant (28)
aspre [*n*](28)
badina (21)
  bavina (1)
baguana [*obaga*] (Vall d'Albaida) (35)
baixada [*vessant*] [*naut*] (Dénia) (100)
barranc ⇒ *barranc*
barrinós -a
bassa [*toll*] (Benissa, Gata, Pego, Xàbia) (361)
bassada [*toll*] (Senija) (361)
bassal (1)
bassiet
bastida (Quatretonda) (147)
bolo
boqueres [*galeries*] (Altea) (28)
botjar
brull
cabeç (Xixona) (101)

cabeçó (Busot) (Ibi) (426)
cabeçolet (1)
cabeçot (1)
cabrasses (Confrides) (28)
cadolla° [*clot en la penya on s'acumula l'aigua de pluja*] (Marina Baixa) (28) [*en la roca*] (Vall d'Albaida) (35)
*[kaóλa] (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
*[kaóλa] o *[kóλa] (Alacant) (29)
*[kóλa] (Crevillent) (169) (Novelda, La Romana) (363)
codolla (Alcoi) (2) (426) (Alcoleja) (17) (Llíber, Xaló) (361)
covolla *[kovóλa] (Beneixama) (33) *[kobóλa] (Petrer) (363)
godolla (Agullent) (35)
glodella [*en qualsevol lloc*] (Agullent) (35)
calderó (Monòver, El Pinós, El Carxe, L'Alguenya) (363)
caedor [*d'un marge*] (Polop) (28)
canal [1] *f* (1) (Alcoi) (426)
canal [2] *m* [*naut*] (1)
canaleta (28)
canalís (72) (28)
cantal (Alcoi) (426)
cantalar (28) (33)
cap
carada [*vessant*] (Alacant) (29) (Camp d'Elx) (118)
carall bernat
cavall bernat (Alcoi, Cocentaina, Vilallonga)
cavall de Bernat
cara-sol
cara del moro (Alacant, Barx) (170)
carbonera
carcall (de penya) [*en la roca*] (Fontanars) (28)
carcallar (Sella) (28)
cascallar (Benigànim) (28)
carcany [*entre penyes*] (Bocairent, Vall d'Albaida) (16) (28)
carena [*cresta*] (Alcoi) [keréna] (El Comtat) (Vall d'Albaida) (35) (Alacant) (29)
carpits (de roques) (88)
caure la roca a clapes
centell [*pedres punxegudes*] (Llíber, Xaló) (361)
cim
cimera (88)
cint [sint] o *[sink] (Alcoi)
clapissa (Alcoi) (a1)
glapissa (Marina Baixa) (28)
claper (Marina Alta) (28)
clavill [*badall en la roca*] (36)
clot
clota [*clot en terreny fangós*] (Guardamar) (118) (98)
cavacoto [*clot*] (Beneixama) (33)
cocó [1] [*clot*] (Alacant, Tollos) (Vilallonga) (46) [kokó] o [kukó] (Marina Alta) (361)
alcocó (La Vila) (28)
recolp [*clot*] (Alacant) (29)
cocó [2] [*turó*] [*TOPON*] (Alacant) (29)
cocoll [*TOPON*] (Tàrbena, Xaló) (28)
coll° [*collada°*] (Quatretonda) (147)
collado (Alacant) (29)
collao (Alcoi) (2) (426) (Alacant) (29) (Altea-Calp) (176)
collaet
collaret (Tàrbena) (28)
coma [1] [*valleta*](72) (28) (Quatretonda) (147)
coma [2] [*tossal*] (!) (71) (3) (Calp) (176)
comellar [*TOPON*] (Alcoi)
conca
contracap [*naut*] (100)
corbella [*fondalada*] (L'Orxa) (16) (28)
corbó [*TOPON*] [*cim*] (Ibi, Xixona, Alcoi) (426)
cordellera° (Tàrbena) (72) (28)
cornialet (Altea) (28)
corona [*d'un tossal*] (28)
coroneta [*d'un tossal, coll*] (70) (28)
costa
costera
esgolador (Alacant) (29)
esgolera (Alacant) (29)
cova ⇒ *cova*
cresta (88)
crestall
crestallet (Altea) (138) (176)
crestó
cuixarres (Quatretonda) (147)
engolidor (1) (Barx)
enrunar
escagassada → *solsida*
escabrós -a (88)

esclapissada [*TOPON*] (Gandia) (23)
esgolador → *costera*
esmoladora (Finestrat, Tàrbena) (28)
esplanissada
estany (Gandia, Marina Baixa) (28)
estret [astrét]
fang ⇒ *terra, fang*
fiter [*puntes de pedra sota terra*] (Llíber) (361)
foia
foiaderetes [*TOPON*] (Alcoi) (173)
fondet
fondo [*TOPON*] (28) (Alcoi, Onil) (426)
fondó (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Beniardà) (28)
  alfondó (La Vila) (28)
fontanars (Muro) (28)
fontanella (Benidorm) (28)
foradat -ada (28)
forat (28)
forata [*TOPON*] (28)
forc
  forquet (Marina Baixa) (28)
forca (Sella, La Nucia) (28)
forcall (Castalla)
fossa (Calp) (28)
frau [*estret*] (Benimassot) (28)
freu [fréu] [*naut*] (Benidorm, El Campello) (28) (37)
glapa (Beniarbeig) (361)
glapisa
goleró [*estret*] (Marina Baixa) (28)
gorg (1) (Canals, Anna) (311) (Oliva) [*TOPON*]
  gorg d'aigua
illa (Benidorm) (356) (Altea) (356) (357) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (118) (139) (Dénia) (100)
  *isla*Φ (1) (14) (15)
illot (37) (100)
llac
llacuna [*TOPON*] (Alcoi) (426)
llàcoba
lloma (Alcoi, Ibi) (426)
llombo
llosa (28)
llosar (28)
mallada
  malladeta (Barx) (170)
  almaixada (Mutxamel)
la Mar Gran [*l'Atlàntic*] (37)
marge
marjal (Castalla) (387) (Pego)
  amarjal (105)
mitjans (La Vila, Elx) (28)
mola (Alcoi, La Vila, Confrides, Benifato, Orxeta) (28)
molló° (Confrides) (28)
  mulló (Benimantell) (28)
montanya
montitxol
morro (100) (Alcoi, Penáguila) (426)
  morret (La Torre de les Maçanes) (272)
mota [*turó petit*] (Alcoi) (426)
  moteta (Alcoi) (426)
mota [*duna*]
  motes [*duna*] (La Safor) (23)
  dunes
  muntanyars [de dunes] (Xeraco) (23)
muntada
muntanya
muntitjol
olla (Altea) (28)
ombria (Alcoi) (Callosa) (28) (Alacant) (29)
pedra ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA*
pedregal (Alacant) (29)
pedrera
  cantera° (28)
pedrusca → *runar*
penal [*d'un marge*] (Callosa) (28)
penya°[1]
penya[2] [*serra*] (Marina Alta) (361)
penyal° (Marina Alta) (28)
penya-segat ⇒ *barranc, penya-segat*
penyó (Marina Baixa) (28)
picatxo (Benifato) (28)
pilar
pinyonada
plana°
planet
planiol° (Callosa, Bèrnia, Llíber) (28)
planissa° (20) (72) (28) (Alacant) (29)

planícia° (Beniardà) (28)
platja [plája]
portell (28)
portitxol (Alacantí; Tàrbena, Altea) (28)
puig (28)
pujada [puʤâ] (66)
pujadeta *[puʤaêta]
pujadoret *[puʤaorét]
puntal
querena
rambla
rampinal [*lloma petita*] (Vall d'Albaida) (35)
rastellera
rebanc (72) (117) (3)
recingle [1] [*cingle*] (28)
recingle [2] [*muntanya intransitable*] (428) (Penàguila) (72) (28)
reclot [TOPON] [*serra*] (La Romana) (72) (117) (3)
redol [*rogle, rodal*] (Benirrama, Llíber) (361)
regallador [*pedrera natural*](La Vila) (a1) (28)
regat
reguerot [*aigüera*] (Callosa, Altea) (72) (28)
relleu
remarge (23)
repetjó
replà (28)
replana (72) (28)
replanell (Castalla) (72) (3) (Alacant) (29)
replaniua
reprimala [TOPON] [*primalla?*] (Gandia) (23)
retura (Monòver, El Pinós, Sella) (16) (28)
riba
ribàs
riera (i3)
riu ⇒ *el riu*
riuada
rocar (1) (3)
romput (Confrides, Guadalest) (28)
rotes (Dénia, Altea, La Nucia)[TOPON](28)
runa
runar (Alcoià, Comtat) (Marina Baixa) (28) (86)
  pedrissa (Monòver) (388)
  pedrusca (Marina Baixa) (28)
runes
salar (Alacant) (29)
saladar
serra
serrat (Sella) (72) (28)
serrallo [TOPON] (Alcoi) (2)
serrella [TOPON] (Benasau)
serrello (Crevillent, El Pinós) (3)
solana (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
  carada del sol [karâ] (Camp d'Elx) (118)
solanera (Alacant) (29)
solanero (Alacant) (29)
la part del sol eixint (Alacant) (29)
solsida [*esllavissada*] (Alcoià-Comtat) (Benimantell) (28) [solsída] o [sulsída] (Vall d'Albaida) (35)
  esvencada [azveŋkâ] (Pego) (3)
  escagassada (Marina Alta) (361)
  escagatxada (Altea) (28)
  escagassó (de terra) (Marina Baixa) (28)
  escagassar-se un marge
solsir (Alcoi) [sulsí˙] (Alacant) (29)
solsir-se
som
  somo
sopalmo [*vessant d'un marge*] (Alacant) (29)
sospalma [*el mig de la serra*] (Altea) (29)
sumat
talaia [TOPON] (Banyeres) (426)
talecó (Alcoi) (426)
talladura
tap
tap blanc
tap blau
tap viu
tapir
tarús
terra
terra de llosa
terra de perols
terra de tap
terra de teula
terramper
terreguer
terrer[1]
terrer[2] [*sòl de terra, no de roca*] (Alacant) (29)

tindre una bona encarada [la muntanya] [ankarâ]
toll
tosca
toscar
  toscaret (Alcoi) (388)
  tosquera (Onil) (387)
tossal (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Altea) (57) (57)
  trossal (Vilallonga) (46)
tossot
trencall (1) (15)
trencalls [*cimeres*] (Vilallonga) (46)
troncal
ull
ullal (Gandia) (Simat de la Valldigna) (170)
umbrienc -a
  umbrinc -a (i3)
vallada [vaλâ]
verdegal
vessant [*f*] (Alacant) (29)
xarpolar

barranc

arrim [*pendent vertical*] (Atzúvia, Pego) (202) (361)
barranc
barrancada [barankâ]
barrancó (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29) (Alcoi) (426)
barranquera (Marina Baixa) (28)
boca del barranc (28)
caixer [del riu] [keiʃêr] (Vall d'Albaida) (35)
derramador (Monòver) (388)
esgolador [asgolaôr] (Alacant) (29)
  esgoladora [asgolaôr]
  esgolera (Alacant) (29)
espenyador [aspeɲaôr]
esvarador [asvaraôr] (Monòver) (388)
pendís (23)
penjat (Alcoi) (2) (Marina Baixa) (28)
  penjadet
regall (Alcoi) (2) (Relleu) (28)
regallador (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
replà
replana [*TOPON*] (Alcoi) (426)
rima
rimar
rutlladores (Llíber, Xaló) (28)
sint [síṇt] o *[síṇk] (Alcoi) (2)
tallat
talús°
  tarús° (Alacant) (29)
trencadura (Alcoi) (426)
trencat

«Pujar un regall, una pata amunt, dos avall» (Alcoi) (i6)

penya-segat

caiguda [*vessant*] [*naut*] (Benidorm) (28)
cantil (57) (28) [*esp. submarí*] (Santa Pola) (118)
cantilat (Santa Pola) (118)
caralló (Baix Vinalopó) (118)
cingle
cingló (Marina Alta) (36)
cinglonet (Marina Alta) (36)
costa [*de forma corba*] (Alcoi) (361)
recingle (Murla) (361)
recingló (Marina Alta) (36)
penya-segat (La Marina)
reparat (Altea) (57) (57) (28)
riba [*precipici*] (Alcoi) (2)
ribàs [*precipici*] (Calp, Murla, Tormos) (361)
balma (36)
cantal [*roca gran independent en un cingle marí*] (Marina Alta) (36)
cantalar (Marina Alta) (36)
urques (Calp) [*cletes on hi havia les pesqueres*] (176)

cova

cova
caverna

avenc (La Marina, La Safor) (28) (46) (92)
(Quatretonda) (147)
sima
sitja

abric
calcavó (Alacant) (29)
coval (Marina Alta) (36)
rimall [*abric*] (Vall de Laguar) (361)
sopalma°
sopalmo [*TOPON*] (Ibi) (28) (29)

degotís [*gotera*] (Marina Alta, Tàrbena, Callosa)
(Parcent, Xaló, Vall de Gallinera) (28)
gotissos (Callosa) (28)
vertenc [*font subterrània*] (Vilallonga) (46)

estalactites

canelló (23)
canelobre°
canalobre (361)
canalobra (Atzúvia) (361)
degotim (Balones) (92)
degotís (Tàrbena) (28) (86) (Benigembla, Vall de
Gallinera, Llíber, Parcent, Xaló) (361)

el riu

riu
riuet
riu sec
roll (Marina Baixa) (28)

llit
mare del riu (1)
riera[1] [*llit, caixer*](1) (i3)

bocana
riera[2] (1)
caleta de riu (1)
gola del riu (Altea, La Vila) (28)
meandre
naiximent
rambla
regall (Alcoi) (2)
regallador (Alacant) (29)
revolta [de riu]
riba [*generalm. espadat a la vora d'un riu*] (Alcoi) (2)
costa (Alcoi) (2)
vora del riu

⇒ *I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT*

la mar

costa i platja

la mar de terra (Dénia) (100)
més en terra (Dénia) (100)
la mar de fora (100) (122)
la mar de fons (100)
la Mar Gran (Dénia, El Campello) (100)
la vora [*el litoral*] (Dénia) (100)
a la vora (100)
a la voreta (100)
l'orellada [orellâ] (Crevillent) (24)
l'orelladeta [orellaêta] (Crevillent) (24)
la terra (Dénia) (100)
terra (100)
vore's terra (100)
llenç de mar (Altea, La Vila) (28)
horitzó (100)
ratlla del cel (390)
cala (100)
caleta (100)
calador (100)
cap (100)
delta (100)
freu [fréu] [*naut*](Benidorm, El Campello) (28) (37)
illa (100)
*isla*Φ
illot (100)
marell (Dénia) (100)
marells (Dénia) (100)

platja [pládʒa] [*en la costa*] (Alacant) (29) [plája] [*a l'interior*]
platjar (Dénia) (100)
planasso [*planúria d'arena o alguers mar endins*] (Moraira) (36)
punta (100)
rada (100)
remels [*plataforma rocosa d'abrasió*] (Marina Alta) (36)

penya-segat ⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA, penya-segat*

senyes (Dénia) (100)
  senyes mestres (Dénia) (100)
  senyes accessòries (Dénia) (100)
enfilacions (Dénia) (100)
referències (Dénia) (100)

la fondària

braça (36)
la flor d'aigua (122)
mitjant aigua (122)

lo terra (Marina Baixa) (122)
terraira [*30-70 braces*] (Marina Baixa) (122)
  en terra (122)
fora canto [*160-170 braces*] (Marina Baixa) (122)
al canto de fora [*350-400 braces*] (Marina Baixa) (122)

anar aguantant l'aigua (Marina Baixa) (122)

el fons marí

el pis (122)
  el *piso*Φ [pízo] (98)
(el) net (28)
  el *llímpio*Φ (Guardamar) (98)
(el) brut (100) (28)
estar en brut (98)
estar en net / *llímpio*Φ (98)

[*algues*]

alguer (122) (100) (28) (36)
  estar espigat l'alguer (98)
  fer la flor l'alguer (98)
  punxar l'alguer (98)
  ramals [*d'alguer*] (Guardamar) (98)
garbellot (d'algues) (Benidorm) (28)
herba de la mar (98)
baver
gramissal
vairàs (Dénia) (100)

alga ⇒ *I.1.C. FLORA > Plantes silvestres> Posidonia oceanica*
alga roja [*filum Rodophita*]
algueta (Guardamar) (98)
coleta (Guardamar) (98)
  cama-roges (Guardamar) (98)
grama (Guardamar) (98)
pèl (Guardamar) (98)
xurros (?) (Guardamar) (98)

[*roques*]

antina° (Dénia, Benidorm, El Campello) (100) (28)
antinar (Dénia) (100)
  antinars de terra (Dénia) (100)
  antinars de fora (Dénia) (100)
baix(100)
prim (Dénia) (100)
prims (Dénia) (100)
roca (100)
sec (Benidorm) (3) (28)
sequet (Altea) (67) (28)
tinent (Dénia) (100)
  enganxador (Dénia) (100)

[*arena*]

arena (122)
  arena fina(100)
  arena grossa(100)
  arena de gra(100)
arenal (100)
banc d'arena (100)
barbada[1] [barbâ] o [barbáda] [*roca amb alga*] (general) (23) (122) (28) (98) (39) (29)
barbada[2] [barbâ] [*escaló*] (Moraira) (28)
barbades de l'arena (122)
barbada de fora (122) (100)
barbada d'en terra(100)
barra (Dénia) (100)

[*altres*]

bols de batuda (Benidorm) (28)
brutea (122)
candeleros [*corall*] (122)
cantet de la barbada [barbâ] (122)
clota [*depressió submarina*] (Tabarca) (118)
clotada [klotâ] (98)
fang (122)
faralló (100)
farallons (Dénia) (100)
farallons de terra (Dénia) (100)
grava (100)
gravar (100)
graveta (100)
gravilla (100)
llepó [*brutícia*] (Altea, Benidorm) (122) (28)
  llépol (La Vila) (122)
mar ampla (Dénia) (100)
mar lliure (Dénia) (100)
matamar (Dénia) (100)
mitjà (100)
mitjanet (100)
l'orellada [orelâ] (Guardamar) (98)
placer (Dénia) (100)
  placer d'estar (Dénia) (100)
  placer de platja (Dénia) (100)
reclau (Dénia) (100)
remels (Dénia) (100)
remelsos (Dénia) (100)
reolla (98)
rompent (100)
sec (Dénia) (100)
sequet (Dénia) (100)

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA*

terra, fang

agarrar aiguamoll
albardar-se (la terra) (Alacant) (29)
bardomera (Alacant) (29)
corfa (de la terra) (Vilallonga) (46)
cenoⒹ (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
clapa [de terra, algeps, etc.] (Alcoi) (28)
  glapa (Marina Baixa) (28)
enfangada [anfaŋgá]
entarrossat -ada
estar en saó (Alacant) (29)
estar moll -a [*la terra, el bancal*] (Benilloba) (i3)
enxarcar-seⒹ (la terra)
fang
fanguero (Alcoi) (a1)
fanguinero (Pedreguer) (361)
fangutxar (Alacant) (29)
fangutxer (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
fangutxo (Alacant) (29)
fangutxero (Alacant) (29)
fer (molt, poc, etc.) guaret
fer saó
fer-se un trespol (el bancal) [*entollar-se*] (Alacant) (29)
gasó de terra (21) (28) [gazó] (Alcoi) (3) *[asgarzó] (Benimaurell) (361) [asgrazó] (Benimaurell) (361)
  gasonet (Callosa) (28)
gatxull [*fang aigualós*] (general) (2) (361) (Alcoi) (Callosa, La Vila, Benimantell, La Safor: La Font; Marina Alta: Dénia) (55) (28) (86)
  gatxú
  catxull (Callosa) (28) (Xàbia) (361)
  batxum (Gata) (28)
gleva (28) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

guaret
guaretó
guaretons
llacor [*saó, bon punt d'humitat de la terra*] (Castalla, Ontinyent, Bocairent) (Valls del Vinalopó) (118)
  llecor (Valls del Vinalopó) (118)
  llecoreta (Marina Alta) (361)
llagareig (Beneixama) (33)
  llagaretjo (Beneixama) (33)
llepó [*fang verd en aigües estancades*] (361)
llesca [de terra] apilotada (Alacant) (29)
llim
llimac (1)
llosa (La Vila) (28)
llot (21) (72) (28)
  allòt (Tàrbena) (28) (86)
  llot corromput (1)
  llot verd (1)
llotós -a (21)
moll -a
molla (de la terra) (Alacant) (29)
  panna° (Alcoi) (5) (L'Alfàs, Confrides, Benimantell, Tàrbena) (28)
  pagna (Callosa) (28)
pastetes
rufenc -a
samarroques [*taques de fang en la roba*] (Alcoi) (i1)
saó
sequeral (Alacant) (29)
ser un femer (Alacant) (29)
tap
tap blanc
tap blau
tarquim (Alacant) (29)
terra entarquimada (Alacant) (29)
taules (Alcoi) (a1)
teco (Alacant) (29)
tempir [*saó*] (Camp d'Elx, Bacarot) (29)
terra
terra d'albarís (Agres)
terra de sembra
terra espartosa (Castalla)
terra granillosa (28)
terra rufenca
terreguera [*pols de terra*] (Monòver) (3)
terròs *[tarɔs] (Alacant) (29)
un bocinet de terra (Balones) (22)
xafunguero (Callosa) (86)
xarquim [*llot*] (Benimaurell) (361)

estacar-se
estacar-se fins / *d'hasta* els ginolls (Alcoi) (a1)

colgar
soterrar

b. FAUNA

Fauna en general

animals en general

animal
animal de ploma ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AVICULTURA*
femella
mascle
salvatge
  sovatge (Bolulla, Tàrbena) (86)

descuat -ada
escalivat -ada (Benimantell) (28)

cos de l'animal

asta
banya [*del bou*] (46)
banyut -uda (46)
barballera (Castalla)
arpa° (28) (Alacant) (29)
  arpejar (28)
sarpa°(Alacant) (29)
garra
garreta
pata
pota
pota [*casc*] (Alacant) (29)
ambelló [*turmell dels quadrúpedes*] (1)
ambellerol (1)
ambellol (15)
quallaret [*estòmac del cabrit*] (Alacant) (29)
besanca (Alcoi) (Beneixama) (33)
les butzes (Vilallonga) (46)
dau
morret
morro
morros
ventrada

coa [*de peix o pardal*] (Marina Alta) (69)
cua [*de peix o pardal*] (Marina Baixa, L'Alcoià) (69)
rabo° [*de mamífer, rèptil o ocell*]

⇒ *I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> cos de les aus*

excrements

cagarrutades [*conill*]
fallega [*conill*]
  fallegar
monyiga
monyigo

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CACERA*

animals imaginaris

drac (Alcoi) (a1)
gambosins° (Almudaina) (3)
  gambusins (Alcoi) (a1)
  gambussinos (Alcoi) (2)
  gamussinos (Alcoi) (2)

«Marieta té una treta per a caçar
  gambusins: uno aguanta la taleca, i
  l'altre va posant-los dins» (Alcoi) (a1)

picadures i accions dels animals

fibló [*d'un insecte*] (21) (Marina Alta) [fibló] o *[fibró] (69) (361)
  fiçó° (1) (Marina Baixa, Comtat, Alcoià, Alacantí, Valls del Vinalopó) (86) (69)
  fusó (Alcoi) (5) (30) (Beniardà, Callosa, Tàrbena) (86)

fuçó (Marina Baixa, Comtat, Alcoià, Alacantí, Valls del Vinalopó) (69)
tiçó (Atzúvia) (361)
agulló (Vall d'Albaida) (63)

picar un bitxo
picar un mosifuig [*petit*] (Beneixama) (33)
picar un sapet (Beneixama) (33)
pegar una fiçonada° [fizonâ] (Ontinyent) (32)
pegar una fiçotada [fisotâ] (Monòver) (16)
pegar una fusonada (Alcoi) (a1) [fuzonâ] (30)
[pegar] una agullonada (Vall d'Albaida) (63)
agullonar (Vall d'Albaida) (63)

«Em va picar un mosquit com un cavall!» (Alcoi) (a2)

empalagós -a [ampalagós -a] (una mosca, un insecte)

remugar [*els mamífers remugants*] (Alacant) (29)

auixar [*espantar un insecte*] (Alacant) (29) (Benilloba) (i3)

sons d'animals

aücar [*el llop*]

belar [*ovella, vaca*]
bel [*ovella*] (5)

bubar [*gos*] (Marina Baixa) (28) (Altea) (86) (176)
clapir° [*gos, rabosa*] (72) (28)
glapir° (Benimantell) (28)
llapir (Alacant) (29) [*lladrucs aguts i breus*] (Valls del Vinalopó) (118)
clapit [*gos, rabosa*] (72) (28)
grunyir [*gos*] (Alacant) (29)
lladrar [*gos*]
<udolar°>
dular [*gos*] (1) (Benissa, Xaló) (69) (361)
ular [*gos*] (Alacant) (29) (Calp, Senija) (361)
adular [*gos*] (Marina Baixa, Xixona) (28)
aülar [*gos*] (Dénia, Teulada) (361)
xillar [*porc, rata, conill*]
grunyir [*porc*] (1) (a1)

bramar [*ase, ruc, cavall*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
bram [*ase, ruc*]

cantar [*pardal; gall; cigala, xitxarra*]
tindre el cant tallat [*la cigala*] (Alacant) (29)
tindre el cant seguit [*la xitxarra*] (Alacant) (29)
cacarejar [*gall*]
coquejar [*gallina*]
piu [*pardal*]
piular [*pardal*] (29)
refilar [*rossinyol*] (5)
repassar [*verderol*] (37)
sitar [*tord*]
trinar [*pardal*] (88)
txoqueig [*tord*]
txoquejar [*tord*]
pegar una cantadeta [*ocell*]
armar / fer cantòries [*els ocells*] (428) (92) (57) (28)

borumbejar [*colom*] (Sanet, La Xara) (361)
bujar (Pedreguer, El Ràfol) (69) (361)
busejar (Dénia) (361)
corruquejar° (La Marina) (86) (Benissa, Calp, Teulada, Parcent) (69)
cucurrejar (Alcoi) (a1) (Jesús Pobre, Senija) (361)
fer-se l'amor (els coloms) (Alcoi) (i2)
gorrumbejar (Vall de Laguar) (361)
gruguejar (Gata) (69) (361)
rumbar (Alcoi) (i1) (Atzúvia, Pego) (69) (361)
rumbejar° (Xàbia, Orba, Tormos, Benimeli, Beniarbeig) (69) (361)

maular° [*gat*] (Alcoi) (Bolulla, Polop, La Nucia, Vall de Guadalest) (86) (Alacant) (29)
meular (Tàrbena) (28) (Callosa) (86)
<miolar°> [*gat*]
miular (Marina Alta) (28)

rellinxo [*cavall*]

remugar

rugir [*lleó*] (88)

brunzir un insecte

brunzir°
brumir°(Alcoi) (28)
bromir (Alacant) (29)
bomir (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
romir (Baix Vinalopó) (118) (Monòver, Fondó de les Neus) (363)
rumir (Alacant) (29) (Crevillent) (24) (L'Alguenya, El Carxe, Fondó dels Frares, Monòver, Novelda, El Pinós, Jumella [C. del Trigo]) (363)
brunir (Alcoi) (2)
brunyir°
zumir (La Romana) (363)

brunzit
brumit (28)
brunit (Alcoi) (2)
brunyit

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> artròpodes> insectes i altres artròpodes*

mimologismes

«Blat barat, blat barat!» [*guatla*] (1) (Benilloba) (i3) (Marina Alta) (361)
«Blat segat, blat segat!» [*guatla*] (Benissa) (51)
«Guatlarà» (Pego) (361) [*guatla*]
«Pàlpa-la!» (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (361) [*guatla*]
«Set per huit!» (Alacant) (29) (Benissa, Jesús Pobre, Poble Nou, La Xara) (361) [*guatla*]
«Set per vuit, guatlarà!» (Teulada) (361) [*guatla*]
«Uà, ua-là, uà, ua-là» [*guatla*]
«Xoroc xoc xocó» [*perdiu*]
«Quitixic, quitixic» [*reiet*]
«Tiguidic, tiguidic» [*rossinyol*]
«Tot estiu, tot estiu» *[istíu] (Alacant) (29) [*totestiu, Parus major*]
«Tot hivern, tot hivern» [*mongeta*] (Tàngel, Santa Faç) (29) [*s.i.*]
«Jo tinc un vestit, tallat i cosit» [*orandelles*] (Alcoi) (243) (29)
«Pat, pat, pat» [*ànec*]
«Piu, piu» [*alacrà*] (1) (92) (3)
«Ric, ric» [*grill*] (1) (1) (92) (3)
«Xu, xu, xu, xu, xu» [*ocells*]
«Mix, mix, mix» [*gat, usat per a cridar-lo*]

grups d'animals

una sinada de gats [sinâ]
un moscam
una serrada de pardals [serâ] (Alcoi) (Alacant nord) (29)
una molada de pardals (Alacant sud) (29)
un ramadet d'ovelles
una ramada de coloms [ramâ]
el pilot de coloms
el bandol de coloms
un arrebuixó d'orandelles (i3)
una xama de gossos (Biar)

⇒ *I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> conjunt (partitius específics)*

malalties dels animals

veterinari

el menescal
merescal (Altea, La Vila) (28)

malalties

arrunsament de nervis *[nyérvi^{i}s] (1)
caparrut -uda (1)
patxuquera (Penàguila) (23)
sarnós -a
la roja [*dels porcs*] (Barx) (23)

⇒ *MENJAR> carn*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> RAMADERIA*
⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES*
⇒ *I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA*
⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU*

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AVICULTURA*

Animals terrestres

mamífers

Apodemus sylvaticus

ratolí (2) (La Safor) (244)

Arvicola sapidus

rata d'aigua
talpó (La Safor) (244)

Bos taurus

bou [bɔu] (general) o *[báu] (Beneixama) (33)
vaca

jònec [*jove*] (Alcoi) (a1)
primal [*vedella des d'un any fins a dos o tres*] (Alcoi, Benilloba) (3)

xerro [tʃéro] [*vedella jove*] (Alacant) (29) (Monòver, Crevillent, El Pinós, Guardamar) (3)
xerret (Alacant) (29)

Capra hircus

cabra
cabra andosca [*de més de tres anys*] (Alcoi, Vall de Gallinera) (3)
cabra barrejada [barəʤâ]
cabra cernegra
cabra comellana
cabra paloma
cabra perdigona
cabra pinta
cabra pintada [pintâ]
cabra valenciana

boc [búk] [*ant*] [*mascle de la cabra*] (Alcoi) (2)
cabró
crestó [*boc castrat*] (Alcoi) (16)
*rebeco*① [*cabra salvatge*] (Alcoi) (2)
cabritet [*cria*]
xoto° [*cria*]

baciu [*ramat de xotes*] (Alacant) (29)
barbellera [*de les cabres*] (Alacant) (29)

menjar més que un boc [búk] (Alcoi) (i1)

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> RAMADERIA*

Crocidura russula, Suncus etruscus

musaranya° [*Crocidura russula*] (Alcoi) (2)
musaranyeta [*Suncus etruscus*] (Alcoi) (2)
mussarany [*Crocidura russula, Suncus etruscus*] (La Safor) (244)
musarany (Callosa, Altea) (28)
busarany (71) (Bolulla) (28) (gen. a La Marina, exc. Vall de Guadalest) (86)
fussarany (La Safor) (244)
bugaranya (Baix Vinalopó) (118)
gambosí° (La Safor) (244) (Vall de Guadalest) (86)

Elyomis quercinus

rata d'estoreta

Equus asinus

ase [♂] (Alacant) (29)
somera [♀]
ruc
burro
matxet

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CAVALLERIES*

Equus caballus

cavall [♂]

egua *[éwa] (Alcoi) [♀] (29) (a1)
haca (Alcoi) [♀] (29) (Vall d'Albaida) (63)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CAVALLERIES*

Erinaceus europaeus; E. algirus

eriçó

Felis sylvestris

gat salvatge
gat salvat (Benilloba) (i3) (Alcoi) (a1) (Finestrat, Altea) (28) (Alacant, Benidorm) (3)
gat sarval (La Safor) (244)
gat cerval / serval (Altea) (57) (28) (Alacant) (29)
gat marí (La Safor) (244)

Genetta genetta

<geneta°>
gineta° (La Safor) (244)
gat moro (Alcoi) (2)

Lepus granatensis; L. europaeus

llebre

Martes foina

fugina° (Alcoi) (244) (245)
fagina° (Marina Baixa, La Safor) (244) (28)
fegina (Tàrbena) (28)
gardunyaⒹ (La Safor) (244)

Mus musculus

ratolí
ratá (Alacant) (29) [*s.i.*][*s.i.*]

Mustela nivalis

mostela *[mustéla] (La Safor) (244)
fugineta (Alcoi) (2)

Mustela putorius

furó

Oryctolagus cuniculus

conill [♂]
conilla [♀]
catxap [*jove*] (Altea) (28) (Benissa) (69) (Alacant) (29)
catxapet (Alacant) (29)
conillet
conilleu
conilliu

Ovis aries

ovella (major part de la Marina Alta) (69) (Alacant) (29)
auella (Alcoi) (Benissa, Senija, Teulada i Calp) (69) (Alacant) (29)
uella (Benissa, Senija, Teulada i Calp) (69)
agüella (Vilallonga) (46)
ovella barrejada [baredʒâ] (Alcoi) (a1)
mardà [*mascle*] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
moltó [*mascle castrat*]

[*de menys d'un any, anyell*]

corder
corderet
recordí [*recordell, nat en la segona cria de l'any*] (Alcoi, Pego) (3) (Gandia) (28)
regordí (Ador) (3) (La Marina, Ador) (28)
recordina [*recordera, ovella que ha recordellat*] (Alcoi, Gandia) (3)
regordina (Ador) (3) (La Marina, Ador) (28)

recordinar [*recordellar, parir per segona vegada dins l'any l'ovella o cabra*] (Gandia, Alcoi) (3)

[*de més de tres anys*]

ovella / borrego° ˚andosc -a (Alcoi) [*andósko] (Vall de Gallinera) (3)
ovella matxorra
birra [*ovella vella*] (Alcoi, Serra d'Aitana) (92) (3) (20)
guirra [*ovella de raça valenciana*] (Castalla) (387)

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> RAMADERIA*
⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS> la carn> carn de corder*

Pipistrellus pipistrellus, Rhinolophus ferrumequinum, Myotis myotis, M. blythi, Miniopterus schreibersi, Tadarida teniotis

rata penada [penáda] (63) o [penâ] (Vall d'Albaida) (63) (Benilloba, La Safor) (244)
rata pelada [pelâ] (Tabarca) (118)
rateta voladora (Tàrbena) (6)
repenat (Agres) (6)
ratot (Alcoi) (88) (6) (Cocentaina) (6)
<muricec°>
murciego (Beneixama, Camp de Mirra) (6)
muciego (Biar) (246) (29) (6) (Banyeres de Mariola, La Canyada de Biar, Onil) (6)
muixego (Alfafara, Bocairent) (6)
muciguello (Elx) (347)
muceguello (Aielo de Malferit) (6)
moceguello° [mosseguello°] (Crevillent) (6) (3) (Alacant) (6) (Elx) (6) (sud d'Alacant) (29) (Llanera de Ranes, Moixent) (246) (29) (Moixent, Vallada, Alfarrasí) (6)
moceguillo (Guardamar) (6) (3) (246) (29) (Santa Pola) (6) (118) (Alacant) (6) (sud d'Alacant) (29) (La Romana, Fondó dels Frares) (363)
mossaguillo (Guardamar) (118)
mocenillo (Alacant) (6) (sud d'Alacant) (29)
mociguello (Elx) (3) (6) (L'Altet, Torrellano, Marina de Pinet) (118) (Vall d'Albaida) (63) (Alacant, L'Olleria) (6)
morceguello (Marina de Pinet) (118) (Alacant) (6) (29) (Elx) (6)
morceguillo (Santa Pola) (118)
morciguello (Elx, Alacant) (6)
murciguello (L'Altet) (118)
monaguillo (Fondó de les Neus, L'Alguenya, Novelda) (363)
moneguillo (Guardamar) (118)
monessillo (sud d'Alacant) (29)
monesillo (sud d'Alacant) (29) (Fondó de les Neus, L'Alguenya, Novelda) (6) (363) (Agost, Fondó dels Frares, Alacant) (6)
morreguillo (Petrer) (363)
morzeguillo (Font de la Figuera, Novelda) (6)
morzígol (Fontanars dels Alforins, Ontinyent) (6)
borreguillo (El Pinós, Monòver, El Carxe) (6) (29) (363)
mocigaló° (Castalla) (6)
mocegaló (Castalla) (6) (29)
muciàlago (La Safra [Villena]) (6)
muciélago (Onil) (6)
murciàlago (Novelda) (363)
murciélago (Onil) (6)

morsígol (Ontinyent) (32)

Elyomis quercinus

rata cellarda (244)

Rattus norvegicus, Rattus rattus

rata
rató (Alacant) (29)

Suncus etruscus ⇒ *Crocidula russula*

Sus scrofa

javalí° [ʤavalí] o *[ʤabalí] (La Safor) (244)
porc javalí° (Alcoi) (a1) (La Safor) (244)

Meles meles

teixó (244)

Mus musculus,Mus spretus, Apodemus sylvaticus

ratolí (1)

Microtus duodecimcostatus (= Pytimys d. / Pytimys ibericus)

<talpó°>

talp (Alcoi) (2) (Alcoi) (3)
talpó (La Safor) (244)
tarpó (Vilallonga) (46)
tapó (Benidorm) (3)

⇒ *Talpa europaea*

Talpa europaea

<talp°>

talp (Alcoi) (2) (Alcoi) (3)
talpó (La Safor) (244)
tarpó (Vilallonga) (46)
tapó (Benidorm) (3)

⇒ *Microtus duodecimcostatus*

Vulpes vulpes

rabosa

Altres

camell
gamell (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
cervo (Vilallonga) (46) (Elx) (3)
conill de les Índies [ínies] (Vilallonga) (46)
elefant [alefán]
esquirol (Quatretonda)
gat ⇒ *gat i gos*
gos ⇒ *gat i gos*
[poll] gramàntol
haca
jònec
llop
llúdria (21) (244)
mico
mono -a
mosqueta
orso -a
ovella [ovélа] o *[auélа] [Alcoi]
porc ⇒ *porc*
rabosot
ratera
rebec *[rebéko] (Alcoi) (2)
rossí
xot
xotet (46)

xoto

encabritar-se [aŋkabritárse] (un cavall o ruc)

mamífers marins

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> mamífers marins*

gat

gat
mau
minino
mixí, mixina
mixano (45)
mixinot
mixonot
rapamanetes
una sinada de gats [sinâ]

gat corregut [*vell i amb experiència*]
gat pelat [*vell*]
gat rovellat [*vell*]
gat tort [*dolent*]
gat serval → *Felis sylvestris*
gat salvat → *Felis sylvestris*
gat vell

accions

acaçar el gat les rates (Benissa, Ontinyent) (112)
arrapar
bufar
bufar-li (a algú)
caure de peus / de potes
eriçar-se
eriçat -ada
estar el gat en una ferradura [*eriçat*] (Alcoi)
llavar-se
fer una llavadeta *[λavaéta] (Alcoi)
maular ⇒ *sons d'animals*
roncar [*fer un soroll de satisfacció*]
*ronronejar*①

«Gat miulador, poc acaçador» (227) (28)
«Qui té un gat, amb ell combat»

gos

gos
gossa
gosset
gosseta
xixet
xixo

una xama de gossos (Biar)

castes

babitxa (1)
babitxó (1)
gos albelloner (63)
gos coniller (1)
gos d'aigua (63)
gos d'ajuda (63)
  gos de presa (63)
gos de castes mesclades (63)
gos de conills (63)
gos falderet (63)
gos llebrer (63)
gos mostí (63)
gos patxó (Alcoi) (a1)
gos perdiguer (21) (63)
gos rabiós
gos *ratero*[Ⓓ]
gos silvestre d'América (63)

accions

anar d'eixida (la gossa) [*en zel*] (63)
amussar° el gos [*incitar*] (Alacant, Alcoi, Penàguila, Pego) (86)
  a(l)
  mursar el gos (Polop) (28)
  amuixar el gos (La Vila) (28) (Benimagrell) (29)
  amutxar el gos (Beniarrés) (28) (Benissa) (69)
  amuixcar (Alacant) (29)
  muixcar el gos (Novelda) (28)
  esmussar el gos [asmusâ^{r}] (Cocentaina)
  enviscar el gos (Alcoi) (28)
  guissar el gos (Xixona) (28)
  atxutxar[Ⓓ] el gos
fer envestir (els gossos) (63)

auixar [*espantar*] (Alacant) (29) (Benilloba) (i3)
envestir [*el gos*] (Alacant) (29)
empalagós -a [ampalagós -a] (un gos)
enjogassar el gos [ajnʤugasár]
enjogassat -ada [ajnʤugasát -ada]

alegar [*ensinistrar*] (La Marina, Vall d'Albaida, l'Horta de Gandia, Riberes del Xúquer) (69) (361)
ensenyar (els gossos) (63)
tindre (el gos, etc.) avesat *[aveât] (Alacant) (29)
ben ensenyat
ben ensenyadet
mal ensenyat

portar el gos lligat (53)
portar el gos solt (53)
corretja
boç (53) (Alacant) (29)

«No tinga por; [que] no fa res!» (Monòver) (225) (228)

«Xet, xet!» (Gandia, Vall de Gallinera) (28) (3)

⇒ *sons d'animals*

porc

gorrinyet
gorrinyol
marranxó
  marrano[Ⓓ] (Alacant) (29)
porc
  cerdo[Ⓓ]
  porc mesell
porquet
tatxí
tatxinet
xino (1) (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)
xinxet

truja (1)
bacona
llavora

«Cotxi, cotxi!» [*crit per cridar el porc*] (Gandia) (3)

⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS> la carn*

artròpodes

bitxo
bitxet
<eruga°>
gruga[*] *[larva]* (1)
gruga negra *[vernal]* (Pego) (361)
gruga verda *[estival]* (Pego) (361)
papera *[cuc llarguerut verinós]* (Almudaina) (3)
callós *[cuc]* (Benissa) (69) (Atzúvia, Beniarbeig, Pego, Sagra) (361)

insectes i altres artròpodes

[*anisòpters: libèl·lules*]

Anax imperator, etc.

IEC: espiadimonis°, parot°

libèl·lula°
agulla (Benimaurell) (361)
avió (Oriola [Barba-Roja], Fondó de les Neus, El Carxe, Fondó dels Frares, Novelda, Jumella [Canyada del Trigo]) (363)
avion[Ⓘ] (La Romana) (363)
bumberot (!) (Pego) (361)
cavall de serp (Alcoi, Benilloba, Confrides) (28)
cavalla [♀] (Vilallonga) (46) (Orba) (361)
cavallot [♂] (Vilallonga) (46)
cavallet (Bolulla) (a1) (28) (Alacant) (29) (Beniaia, Benigembla, Calp, Castells de Serrella, Parcent, Xaló) (361) (El Pinós, Monòver) (363)
cavallet d'aigua (La Vila) (209) (28)
cavallet de l'aigua (Monòver) (363)
cavallet de riu (La Vila) (a1) (28)
cavallet de séquia (Callosa, Bolulla) (86)
cavallet de serp (Vall de Guadalest) (86)
cavallet del diable (Tàngel, Benimagrell) (29)
coa de cavall (Tàrbena) (28)
diablet (Ondara) (361)
dianxa *[més menuda]* (Gata) (361)
dianxo (Gata) (361)
fidèua (Benialí, Benissivà) (361)
gambosí (Poble Nou, Teulada) (361)
gavatxo (Tormos) (361)
gavatxet (Benidoleig, Dénia, La Llosa, Els Poblets, La Xara) (361)
grandaio (Pego) (361)
judio (Benimeli, Ràfol, Sagra, Sanet, El Verger) (361)
judiet (Beniarbeig, Sanet) (361)
julibeu (Jesús Pobre, Pedreguer) (361)
mare cavalla (Bolulla) (28)
mare de cavall (Murla) (361)
mareta de cavall (Benidorm) (28)
maroteta° [♀] (La Marina) (21) (138) (28)
matacavallets (Alcoi) (2)
miquelet (Llíber) (361)
paraguai (Benissa) (361)
pardalet de l'estiu (Vall d'Alcalà, Benigembla) (361)
parit (Orba) (361)
parot° (Dénia, Murla, Xaló) (361)
parotet° [♂] (La Marina) (21) (138) (28) (Gandia) (i1)
reiet (Atzúvia) (361)
sereno (El Pinós) (363)
teixidor (Campell, Fleix) (361)
treu-ull(s) (Alpatró, Vall d'Ebo) (361)
volantí de fontana (Xàbia) (361)

[*coleòpters: corcs, escarabats i lluernes*]

escarabat en general

escarabat [askarabát] o *[askaravát] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Benissa) (69) (Vall d'Alcalà, Beniaia, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera) (361)
escarbat (Benissa) (69) (Llíber, Xaló, Teulada) (69) (Atzúvia, Benissa, Calp, Poble Nou, Ondara, Pego, Senija, Xàbia) (361)
escarbatol (Pedreguer, Parcent, la Llosa) (69) (Alcanalí, Benidoleig, El Ràfol) (361)
escarabatol (Sanet) (69) (Benimeli, Sagra, Sanet) (361)
paragüelo *[s.i.]* (Poble Nou de Benitatxell) (69)

«Negre alegre, ros penós» (Pedreguer) (361)

Anobium punctatum, etc.

corc° (Xaló, Llíber, Pedreguer) (69) (Tàrbena) (86)
corca° (20) (Marina Baixa) (28)
corcó° (Alcoi, Marina Baixa, Alacant) (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)

Ateuchus sacer

IEC: escarabat piloter, escarabat boller

escarabat bolero (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
furgamerdus [*escarabat piloter*] (Fondó de les Neus) (363)

Coccinella septempunctata

gallineta cega (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gallineta de Nostre Senyor (Biar, El Pinós)
papela (Rebolledo) (29)
soldat (Tàngel) (29)

«Gallineta cega, puja-te'n al cel, i voràs a Sant Miquel» (Alcoi) (2)

Leptinotarsa decemlineata

alemà (Atzúvia) (361)

Nyctophila reichei; Lampyris noctícula

lluerna° (Dénia) (69) (361) [λuérna] (Alcoi) (2)
lluarna (Alcoi) (2)
lliuerna (Xixona) (29)
llanterna (Alacant) (29) (Bacarot) (29) (Dénia) (361) (La Romana [O. de l'Algaiat]) (363)
lluverna (Alacant) (29) (Bacarot) (29) (La Romana) (363)
llumterna (l'Altet) (29)
belluerna (Callosa, L'Alfàs, Benimantell, Penàguila) (28) (Marina Baixa, Benissa) (69) (28) (44) (Benissa, Castells de Serrella, Senija, Teulada) (361)
balluerna (La Vila) (28)
cuquet de llum (Tàrbena) (28) (Xàbia, Poble Nou de Benitatxell) (69) (Marina Alta) (361) (Novelda, Petrer) (363)
fraret *[flarét] (Callosa) (86) (Beniarbeig, Calp, Jesús Pobre, Ondara, Teulada) (361)

[*díptersː mosques i mosquits*]

Díptera gros prototípic

mosca (29)
moixca (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)

mosca apegalosa [*molesta*]
mosca collonera [*molesta*]
mosca traïdora [*molesta*] (5)

Bactrocera (Dacus) oleae

mosca de l'olivera

Calliphora vomitoria (= *Musca vomitoria*) / *C. erytrocephala* (= *C. vicina*)

TERMCAT: mosca blava

moscarda (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

Cucilidae

mosquit [*Culex pipiens / Anopheles spp.*]

mosquit tigre [*Aedes albopictus*]
marfull [*cínife, mosquit gros*] (Alcoi) (Alacant, Elx) (29) (118) [*s.i.*]
mongeta [*mosquit minúscul que pica fort*] (El Pinós) (363)
mordifuig [*mosquit petit*] (Monòver) (363)
mosifuig [*insecte que pica i desapareix; pot ser també la puça, Pulex spp.*] (Beneixama) (33)
rondalles [*mosquits petits que canten*] (Vilallonga) (46) (Pego) (361)
tarantelles [*mosquits petits a la vora de la mar, de ràpid vol*] (Benissa) (361)
un vol de tarantelles (361)

Hippobosca equina

mosca d'ase (Alacant) (29)
mosca d'atze (Busot) (29)

Lucilia caesar

mosca verda

Musca domestica

mosca (29)
moixca (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)

mosca fina (5)
mosca parda (5)
mosca resadora (5)
mosqueta

Sarcophaga carnaria

TERMCAT: mosca de la carn, mosca vironera

moscarda (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

Tabanidae

TERMCAT: tàvec

tavà [*Tabanus spp.*]
tave (Alacant) (29)
tàver (Bacarot) (29)
tavà (Alacant) (29) (Vall d'Alcalà) (361)
tabà (l'Alcoraia) (29) (Marina Alta) (361)
tabal (Marina Alta) (361)
tabanc (Vall de Laguar, Vall d'Alcalà, La Llosa, Gata) (361)
tabac (Verdegàs) (29) (Benissa, Senija, Teulada) (361)
tavac (Verdegàs) (29)

[*hemípters: cigales, mosquetes, purgons, xinxes*]

Aleyrodidae

mosca blanca (general) (Alacant) (29)

Aphis spp.

purgó

Cicada plebeja

cigala° [*de cant tallat*] (Alacant) (29) (La Romana) (363)
xitxarra (general) (2) (361) [*de cant seguit*] (Alacant) (29)
xitxarda (Parcent) (361)
xinxarda (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Castells de Serrella, Vall d'Ebo) (361)

Cimex lecticularis

xinxa (Alacant) (29)
xinxa dels llits

Gerris najas / G. lacustris / Hygrotrechus conformis

sabater° (Vall d'Alcalà) (361)
parís-pariràs (Sagra) (361)
trisparís (La Nucia) (28) (361)
teixidor (Alcoi) (a1)

[*himenòpters: abelles i formigues*]

Apis mellifera

abella ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> APICULTURA*
albella (El Carxe, Monòver, Novelda, L'Alguenya) (363)

[*mascle de l'abella*]

abijorroⒹ (Benimagrell) (29) (Alacant) (29)
abellot°
abegot (Alcoi) (45)

Bombus spp.

bumbot° (Benilloba) (3) (Tàrbena, Confrides, Benimantell) (86) (Xixona) [*ant*] (110)
bombot (Marina Baixa) (28)
bombot / bumbot (Tàrbena, Bolulla, Callosa, Vall de Guadalest, Polop, la Nucia) (69)
bombiró (Crevillent, Guardamar, Marina del Vinalopó) (118)
bomberol (Ombria de la Sarsa) (363)
bombirol (Fondó de les Neus) (363)
bomidor (Elx) (118) (192)
boviró (Elx) (118)

borinot° (Vall de Gallinera, la Vall d'Alcalà, Vall dEbo) (69) (Alcoi) [*ant, ara fig*]
boriol (Alcoi) (3) (29)
bromerol° (Alcoi) (2)
brumerol (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (L'Altet, Torrellano, Tabarca) (118) (Petrer) (363)
blumerol
bubot (La Vila) (28) (69)
bumberol° (Ibi) (34) (Biar, El Pinós) (3) (Moralet) (29) (Alacant) (29) (El Carxe, Monòver, La Romana, L'Alguenya) (363)
bumberot (Teulada, Poble Nou de Benitatxell) (69)
bumeró (Santa Pola) (118)
bumerol (Novelda) (363)
borumbot° (Pego, Sanet, Calp) (3) (L'Alfàs) (28) (Altea) (86)
burumbot (Benidorm) (28)
borumbot / burumbot (Benissa, Senija, Gata, Pedreguer, Xaló, Pego, Orba, Calp, Altea, Benidorm) (69)
bambirol (Beneixama) (33)
momirol (La Canalosa [Fondó de les Neus]) (363)
mumerol (Fondó dels Frares) (363)
abejorroⒾ *[abetʃórro] (Guardamar) (29)

«Brumerol negre, vista alegre; brumerol roig, no esperes goig» (Alcoi) (2)
«Bumberol negre, senyal de rebre» (Ibi) (34)
«Bumberol negre, vista alegre; bumberol roig, senyal de goig» (Alcoi) (28)
«Brumerol roig, no esperes goig» (Alcoi) (27)
«Bumberol roig, senyal de goig» (Ibi) (34)

Polistes spp.

vespa (29)
avispaⒾ (Vinalopó Mitjà) (363)
alvispaⒾ (Monòver) (363)
vesper [*niu*] (88)
abeller [*niu*] (Vall d'Albaida) (63)

Vespa crabro

IEC: vespa xana

abitxorro (La Romana, Monòver) (363)
abejorroⒾ (El Pinós, Monòver) (363)
abijorroⒾ [*s.i. - V. crabro? / Eumenes spp.?*] [*vespa gran i completament negra*] (Bacarot) (29)

forn [*niu de la vespa*] (Alacant) (29)
llobet [*vespa de picada forta que niua a terra*] (?) (Alacant) (29) (Camp d'Alacant) (29) (La Romana) [*s.i., s.desc.*] (363)
miquelet [*espècie semblant a una abella*] (?) (La Llosa, Xàbia, Xaló) (361)

Apocrita (formigues)

formiga
formiga roja
formigó[1] (Alacant) (29)
formigó[2] [=*formiga*] (Elx) (3) (29)

cuc d'ala [*formiga mascle*] (Crevillent) (98)

[*lepidòpters: papallones*]

cuc
palometa
paloma

Thaumetopoea pityocampa

processionària del pi
cuc del pi
bossa / *bolsa*Ⓘ de cucs
bossó / *bolsó*Ⓘ

Tinea pellionella

arna (46)
polillaⒾ

[*ortòpters: llagostes i grills*]

Acheta domesticus

grill
enriquet (Vall d'Alcalà) (361)

Caelifera, esp. *Calliptamus wattenwyllianus, Eyprepocnemis plorans* (saltamartins); *Dociostaurus maroccanus, Locusta migratoria cinerascens* (llagostes), etc.

llagostí° (Alacant) (29) (Fondó de les Neus, El Pinós, Fondó dels Frares, Monòver, Petrer) (363)
llangostí° (Favanella [Canyada de l'Alenya], La Romana, Fondó de les Neus, Monòver, El Pinós, Jumella [Canyada del Trigo]) (363)
bellagostí (Penàguila) (28)
xarate (La Romana [O. de l'Algaiat], Favanella [Canyada de l'Alenya]) (363)

Gryllotalpa gryllotalpa (= G. vulgaris)

IEC: cadell

cadell° (Vilallonga) (46) (3) (Alcoi) (3)
barrina (Alcoi) (a1) (Calp) (3)
barrineta (Alcoi) (a1)
llobet (Biar, Benilloba) (3) (29) (Confrides) (a1) (28)
tallacebes (Ontinyent) (32) [*s.i.*]

[*altres insectes*]

Blatta orientalis (Blattodea)

panderola° (La Safor, Dénia, Pego, Guardamar, Crevillent, Novelda) (28) [*vespa* (El Fondó de les Neus) (244) (118) (Vall d'Ebo, Pego, Teulada) (361)
panerola° (La Vila, Alcoi, Albaida) (28) (Alacant) (29) (Elx, Santa Pola, L'Altet, Torrellano, Tabarca) (118) (Benissa, Poble Nou) (361)
escarabat° (Alcoi) (i1)
corredora (La Llosa, Pedreguer) (361)
tartana (Jesús Pobre) (361)
cucaratxaⒹ
cucatatxaⒹ (23)

Forficula auricularia (Dermaptera)

<papaorelles° >
<rapacul° >
rabacul (Alcoi)
rapa-cul (Confrides) (a1) (28) (Vall de Guadalest, Polop, La Nucia) (86) (Atzúvia, Beniaia, Campell, Castells de Serrella, Fleix, Pego, Els Poblets, El Verger) (361)
rasca-cul (Callosa) (86)
rasca-culet (Callosa) (28)
talla-nassos (Bolulla, Tàrbena) (86) (Benidoleig, Benimeli, Dénia, Gata, La Llosa, Ondara, Pedreguer, Ràfol, Sagra, Tormos, Xaló) (361)
tallacames° (Alcoi) (3) (21) (111)
talladits° (Gandia) (3)
tenalles (Benissa, Poble Nou, Teulada) (361)
estenelles (Benimaurell, Calp, Vall d'Ebo, Alpatró, Parcent, Xàbia) (361)
tisoretes [astiδorétes] o [astizorétes] (Marina Alta) (361)
estisora (Alacant) (29)
estisoreta [astizoréta] (Alcoi) (a1)

Lepisma saccharina

peixet

Mantis religiosa (Mantodea)

senyoreta (Alacant) (29)
tocacampanes (Alcoi) (a1) (Alacant) (29) (Marina Alta) (361) (Petrer, Novelda, La Romana) (363)
repicacampanes (El Pinós, Monòver, L'Alguenya, Fondó de les Neus) (363)
revoltacampanes (Atzúvia, Beniarbeig, Gata, Jesús Pobre, La Llosa, Sanet, Teulada, Xàbia) (361)
campanar (Benimeli, Sagra) (361)
plegamanos (Vall de Laguar, Tàrbena) (361)
tallanassos (Benigembla, Parcent) (361)
teresa (Torre del Rico [Jumella]) (363)
teressa (Fondó dels Frares) (363)
tereseta (Alcoraia) (29)
teressita (El Carxe) (363)

Naucoris maculatus

TERMCAT: cotimanya°

futimanya° (Xàtiva, Silla) (114)
cutimanya (Sueca, Cullera) (16) (114)
cutumanya (Sagra) (361)

Pediculus humanus

poll (29)
tití *[infantil]* (Gandia) (3)

llémena [ou] (29) [lémena] (general) o *[lémna] (La Nucia) (86) (Marina Alta, Orba) (361) (Benigembla, Menimaurell, Calp, Campell, Castells de Serrella, Murla, Orba) (361)
llémenes (general, en plural)
llema (Guardamar, Marina de Segura) (118) (Beniaia) (361)
llemeta (Guardamar) (118)
llimeta (Guardamar, Marina de Segura) (118)
lleme (La Romana, Monòver, Petrer. Favanella [O. de la Sarsa], Jumella [C. del Trigo]) (363)
llemes (Crevillent, Torrellano, Elx) (118)
llemen (Camp d'Elx) (118) (Novelda, L'Alguenya) (363)
llémens (Baix Vinalopó) (118)

Pthirus pubis

cabra (1) (15)
lladella (21)

Pulex irritans (sifonàpter)

puça

Ixodioidea

IEC / TERMCAT: paparra°

caparra[-]°
caparra roseta [*Ixodes ricinos*] (Alacant) (29)

No identificat

boriol [*petit insecte volador, negre, que busca la flor dels ceps, blat, faves, etc.*] (Alcoi, Ador) (3)

miriàpodes (centpeus)

Ommatoiulus rutilans / O. sabulosus / Cylindroiulus punctatus (?)/ Julus spp. / Blaniulius spp.

TERMCAT: milpeus°

capçana (Marina Alta) (361)
centcames (Castells de Serrella) (361)
diner (Vall d'Alcalà) (361)
gallineta cega (Pedreguer) (361)
gitana (Marina Alta) (361)
somereta (Monòver) (363)
pelegrí
pelegrino (El Carxe) (363)

cuc de la humitat (?) (Alacant) (29) [*s.i.*]
cuc de pluja (?) (Alacant) (29) [*s.i.*]
cuc de l'aigua (?) (Alacant) (29) [*s.i.*]

Scolopendra singulata

centpeus° (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)
centcames (Benissa) (69) (Alacant) (29) (Vall de Gallinera, Xàbia) (361)
cuquet de cent cames (Poble Nou, Teulada) (361)
gallineta (1)
mare d'alacrà (Altea) (3) (Moralet) (29)
alacranera (Moralet) (29) (Benissa) (69) (Vall de Laguar, Benissa, Castells de Serrella) (361)
mare cent-cames (Pego, Sanet) (3)
mare de cent cames (Marina Alta) (361)
mare de cent cametes (Callosa, Bolulla) (28) (86)
mareta de cent cametes (Callosa, Bolulla) (28)
mare de Déu de cent cames (Vall de Laguar, Benirrama, Fleix, Parcent) (361)

⇒ *anèl·lids i cucs*

crustacis terrestres

Armadillidium vulgare / Oniscus murarius

IEC: porquet de Sant Antoni

boleta de la cinqueta (Ombria de l'Algaiat [La Romana]) (363)
centimet (Alcoi) (a1) (361)
cuquet de bola (Xàbia) (361)

[cuquet de] Sant Antoni (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
porcellana (Benissa) (69)
porquet (Alacant) (29) [*s.i.*] (La Font d'En Carrós, Benigembla) (361)
porquet de Sant Antoni (Monòver) (363) (Dénia, Pego, Atzúvia, El Verger, La Xara, Murla, Parcent, Tàrbena) (361)
marranet (Alacant) (29) [*s.i.*]
marraneta (Alacant) (29) (El Carxe, El Pinós) (363)
marranet de Sant Antoni (Alacant) (29)
gorrí (Cocentaina) (a1) (361)
gorrina (Marina Baixa, Planes) (86) (1) (3) (165) (Petrer) (363) (Fageca) (6)
gorrinya (Castells de Serrella) (361)
xinet (Novelda, La Romana, L'Alguenya) (363)
cerdetⓘ (Oliva, Vilallonga) (361)
cerdetaⓘ (Altea) (86)

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> marisc i altres invertebrats> crustacis aquàtics*

aràcnids

alacrà
alacrana
alacrà d'esteveta (Alacant) (29)

alguatzil° de mosques [agwazíl] [*Salticus scenicus*] (Vall d'Albaida) (63)
aranya negra
aranya
aranya negra (Alacant) (29)
aranya camada (Alacant) (29)
civil [*aranyeta petita*] (Alcoi) (a1)
taràntula
tarantola (La Romana) (363)
tarantuela (La Romana) (363)

teranyina *[tarajnína] (general) (29)
taratinya (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)

estris per a caçar o espantar insectes

ahuixador°
ahuixar° [auʃár], [auiʃár] (Altea) (67) [aguʃár] (Beneixama) (33)
flitar [*tirar insecticida*]
tirar flit
matamosques
un flitero (Alcoi) (a1)

caragols i anèl·lids

caragols

Cepaea spp. / C. nemoralis

IEC:caragol de camp

viuda (?) (Beneixama) (247) (Cocentaina) (76)

Cepaea hortensis

avellanenc (!) Bellreguard) (23)
xona (Alcoià, Comtat) (?)
guixoneta (El Campello) (102)

Eobania vermiculata

barbatxo ratllat (?) (Beneixama) (247)
viuda (?) (Benilloba) (i3)
vaqueta (Bellreguard) (23)
guixoneta de mancal (El Campello) (102)

Helix spp.

[*petit*]

caragolí (Senija, Gata, Pedreguer, Orba) (69)
caragolins

Helix alonensis (= Iberus alonensis)

IEC: caragol de les vinyes, caragol vinyal

moro (?) (Benilloba) (i3)
xona (?) (Beneixama)
serrà (?) (Beneixama) (Crevillent, Santa Pola, Guardamar) (Elx) (40)
serranet (Crevillent, Santa Pola, Guardamar) (a25)
serranoⓘ (El Campello) (102)
serraí (?) (Altea) (176)
xona (?) (Bellreguard) (23)

xones blanques de la serra (?) (Gandia)
xoneta de muntanya (?) (Vilallonga)
xonetes (?) (Xeresa)
caragol de vinya (?) (La Vila)

Helix aspersa

IEC: caragol sapenc

calapater (Benissa) (69) (249) (Alacant) (29)
calapatero [*més acaramullat*] (Monòver) (363)
caragol calapater (Alacant) (29)
calafater (Calp) (69) (361) (Altea) (176)
escarbater (Alcanalí) (69) (Alcanalí, Beniarbeig, Benidoleig, El Ràfol) (361)
escarpater (Gata) (361)
calap (El Verger) (69) (Pego) (3) (Els Poblets) (361)
carapato (Xàbia) (69) (361)
carapater (Elx) (Benissa, Senija) (361)
carapeter (Elx)
carapaté (Crevillent)
carabater (Benimeli, Sagra, Tormos) (361)
pataquer (Teulada, Poble Nou de Benitatxell) (69)
baver (La Xara) (361)
bover (!) (Pedreguer, Xaló, Llíber) (69) (Jesús Pobre, la Llosa) (361)
barbatxo (Beneixama) (Benilloba) (i3) (El Campello) (102) (Elx) (40) (Vinalopó Mitjà) (363)
caragol barbatxo (Alcoi, Alacant) (3) (29)

caragol saput (Beneixama) (247)

moro (Gandia, Pego) (3) (Bellreguard) (23) (Vilallonga) (Xeresa) (Dénia) (Guardamar) (3) (Albaida) (i19) (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Atzúvia, Beniaia, Benigembla, Castells de Serrella, Dénia, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera, Murla, Ondara, Orba, Pego) (361)
moret (?) (Santa Pola, Guardamar)
moruno (?) (Guardamar)

caragol de banya negra (76)
xona (Alcoi) [*urbà*] (i15)

«Els caragols barbatxos tenen molt mala bava» (Alcoi) (45)
«Els moros fan molta bava» (Bellreguard) (23)

Otala lactea

IEC: caragol moro

moro (76)
caragol moro (Vilallonga) (46) (Dénia, Ondara, Orba) (69)

Otala spp. / O. punctata

viuda (Benilloba) (i3)
cristiana (Gandia) (3) (Bellreguard) (23)
crestiana (Ador) (3)
cristià (Xeresa) (250) (Sanet) (3)
caragol cristià (L'Alguenya, Monòver, La Romana) (363)
cristianet (Guardamar) (a25)
regina (?) (Benidorm)
serrà (?) (Novelda) (251)

Pseudotachea splendida

regina (Benidorm) (3) (28)
regineta [radʒinéta] (Tàrbena) (86) (La Nucia, Polop) (86)
reginetes [radʒinétes] (La Vila, Benidorm) (28) (Relleu) (a1) (28)
xona (Alcoi, Cocentaina) (1) (76) (Bolulla, Tàrbena, Vall de Guadalest) (86) (Alacant) (29) (Guardamar) (Altea) (176)
xoneta (Alacant) (29) (Guardamar) (Vinalopó Mitjà) (363)
aixona (1) (Altea) (86) [ʃóna], [aiʃóna] o [tʃóna] (Bellreguard) (23)
eixona (1)
aixoneta (Callosa) (86)
guixoneta (Alacant) (29) [*s.i.*] (El Campello) (102)
xola [tʃɔla] (Novelda) (251) (Vinalopó Mitjà) (363)
xoletes (Novelda) (251)
xoneta de muntanya (Vilallonga) (46)
xones blanques de la serra (La Safor) (82) (23)
caragol xonet (Elx) (40)
serranita[Ⓘ] (Alcoi)

caragol sord (Sanet) (3)
peter (Torrellano, Marina de Santa Pola)
peteret (Torrellano, Marina de Santa Pola)
vaqueta (21) (82) (23)
vaqueta de muntanya (1)

Sphincterochila candidissima

moro *(?)* (1) (Alcoi) (2)
caragola *(?)* (1)
judioⒹ (?) (Beneixama) (247) (El Campello) (102) (Monòver, Fondó de les Neus) (363)
jodioⒹ (Guardamar) (98)
blanquet *(?)* (Beneixama) (247)
caragol de banya negra *(?)* (Cocentaina) (76)
jesuïta (El Campello) (102)

Theba spp. / Th. pisana

amelder (El Campello) (102)
amelderet (El Campello) (102)
avellanenc° (111) (Alcoi) (Cullera) (3) (Cocentaina) (76) (La Vila) (122) (Gandia, Pego, Benidorm) (3) (Bellreguard) (23) (Benigembla, Benissivà, La Llosa, Murla, Ondara) (361)
[avɛlaréŋk] (Altea, L'Alfàs) (122) (176)
[avɛleréŋk] (Altea) (122)
[vɛlaréŋk] (Teulada) (69) (361)
[vɛlanéŋk] (Benissa, El Verger, Xàbia) (69) (361)
[vɛleréŋk] (Benidorm) (122) (28) (Calp, Poble Nou de Benitatxell, Dénia) (69) (Els Poblets) (361)
[vilaréŋk] (Xaló) (361)
[vilereŋk] (Callosa?) (86)
avellanenquet (Alcoi) (a1)
caragol d'horta (Fondó de les Neus, Monòver) (363)
caragol de vinya (La Vila) (122) (Monòver, Fondó de les Neus, Novelda, Petrer) (363)
caragolet (Vall d'Alcalà, Beniaia, Castells de Serrella, Vall de Gallinera) (361)
caragolí (Vall de Laguar, Alcanalí, Benimeli, Gata, Jesús Pobre, Llíber, La Llosa, Murla, Orba, Pedreguer, El Ràfol, Sagra, Sanet, Tormos, La Xara) (361)
xoneta (Benilloba) (i3)
xupalandero (El Pinós) (363) (Beneixama) [*s.i.*] (247)
xuparrandero (El Carxe) (363)

«Caragols avellanencs, poca corfa i poca molla» (252) (28)

sense identificar

barbatxo ratllat (Beneixama) (247)
caragol de sèquia (Bellreguard) (23)
caragol tenat [*més petit que el xonet; Theba spp.?*] (Elx) (40)
caragolet de les berrugues (Bellreguard) (23)

llimacs o bavoses

bavosa (Alcoi) (Pego) (3)
molla [mɔλa] (Alcoi) (a1) (Beniarbeig) (361)
mòllera (Guardamar) (98)
caragol moll (Vall d'Albaida) (63)
caragol de pou (Vall d'Albaida) (63)

parts, aspecte i accions dels caragols

escorfa (Alcoi) (i1)
entreverat [*pauta de l'escorfa*] (Alcoi) (i6)
banya
qüernetsⒹ del caragol (1)
traure la banya
amb la banya fora (76)
soltar el moc (76)
estar ben enganyats

caragol boquimoll [*jove, amb boca fràgil*] (Beneixama) (247) (Bellreguard) (23)
«En juliol, ni dona ni caragol» (Bellreguard) (23)
«El caragol i la dona, a tota hora és bona» (Alcoi) (a1)

anèl·lids i cucs

Cuc en general

cuc
cuc pelut
cuca pamela (Benissa) (361)
grémena [*cuc rogenc llarg usat com a reclam per a rateres*] (Benissa) (361) (Pobla de Benifassà) (3)

avivat -ada de cucs (1)
haver-hi un aviver de cucs (1)

⇒ *miriàpodes (centpeus)*

Lumbricus terrestris

llombrígol° (Alcoi) (2) (Castells de Serrella) (361)
llambrígol° (Altea, Confrides, Benimantell) (28) (Alcoi, Albaida, Gandia, Pego) (3) (28) (Vall d'Alcalà, Atzúvia, Beniarbeig, Calp, Campell, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera, Murla, Ondara, Pego, Senija, El Verger, Xaló) (361)
llambrigo (Alcanalí) (361)
llembrígol (Beniaia) (361)
jambrígol (La Vila, Callosa) (28) (Benidoleig, Benimaurell, Benissa, Calp, Castells de Serrella, Dénia, Fleix, Llíber, La Llosa, Poble Nou, Orba, Parcent, Els Poblets, Ràfol, Sagra, Sanet, Teulada, Xàbia) (361)
jombrígol (Polop, Tàrbena) (28) (Jesús Pobre, Pedreguer) (361)
txambrígol (Benissa, Calp, Gata) (361)
ambrígol (Murla) (361)
llombriu
llombrissa (Alacant) (29)
llombrisa (Alacant) (29) (L'Alguenya, La Romana, Fondó dels Frares, Fondó de les Neus, Novelda) (363)

[*marí: grup dels poliquets*]

llombrígol (Marina Alta) (36)

rèptils i anfibis

anfibis

gallipato [*Pleurodeles waltl*]
ofegabous (La Safor) (244)

granota [*Rana spp., R. perezi*] (general) (Alacant) (29)
renoca [*granota*] (Alacant) (29) [*s.i.*] (La Romana, L'Alguenya) (363)
renoc (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
ranaⓘ (El Carxe, El Pinós, Petrer, Monòver) (363)
renoc [*Bufo spp.*] [*Pelodytes punctatus*] (Tavernes) (244) (zona central i meridional d'Alacant: Verdegàs, Canyada, Alcoraia, Moralet, Bacarot, Rebolledo, Sant Vicent) (29)
ranoc
granot [*Pelobates cultripes*] (La Safor) (244)
gripau [*est*] [*Bufo spp.* (B. *bufo, B. calamita*)]
galipau (Barx) (16) (Forna) (69)
garipau (Xeraco) (16)
giripau (Tavernes) (16)
sapo°
gripau verd [*Bufo viridis*] (La Safor) (244)
tòtil [*Alytes obstetricans boscai*]

[*capgròs*]

cullereta (Alcoià-Comtat) (El Carxe, El Pinós, Monòver, Petrer) (363)
cullerot (Marina Alta) (69)
cabeçotet (Fondó de les Neus) (363)
cabirot (Relleu) (a1) (28)
cabot (L'Altet) (118) (Alacant) (29)
cabotet (Alacant) (29)
cabut (Crevillent) (169) (Tàngel) (29) (Novelda, La Romana) (363)
capot (Xaló, Llíber, Pedreguer) (69)
capsot (Camp d'Elx, Torrellano) (118)
granot (Bolulla) (86) (La Llosa) (69)
granota (Vinalopó Mitjà: Cases del Senyor) (363)
panxudeta [paɲtʃuêta] (Camp d'Elx) (118)
peixet (Vinalopó Mitjà: Ombria de l'Algaiat [La Romana]) (363)
ranetaⓘ (L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)
renacuajoⓘ (Crevillent) (118)

serps

serp [*Malpolon monspessulanus, Coronella girondica, Coluber hippocrepis*]
àspid (Alcoi) (2)
espí (Rebolledo, Alacant) (29)

escurçó [askursó] [*Viperidae, V. latasti*] (46) (Alacant) (29)
alcurçó (Alcoi) (a1)
escurçó d'aigua [*Natrix maura*] (La Safor) (244)
sacre [*Elaphe scalaris*] [*Coluber scalaris*] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
serp d'aigua [*Natrix maura*, (245), *N. natrix* (244)]
serp verda [*Malpolon monspessulanus*]
vipra [*Viperidae*] (Alcoi)

altres rèptils

dragó [*Tarentola mauritanica, Hemidactylus turcicus, Platydactilus muralis*] (29)
dragonet (Alacant) (29)
andragó (Callosa) (244) (28) (46) (Gandia, Pego, Benialí, Alacant) (3)
andregó (Benissa) (69) (Ador, Sanet) (3)
adragó (La Vila) (28) (Cullera) (3)
lesna
l'esna (Beneixama) (418) [*s.i.*]
sargantana [*Podarcis spp., Lacerta spp. Acanthodactylus spp., Algyroides spp., Psammodromus spp.*] [*Catananche caerulea*]
[sargantána] (Alacant, Elx) (3)
*[sagrantánɛ] (Alcoi) (3)
*[sagrantána] (Xàtiva, Pego) (3)
*[segrantána] (Cocentaina, Almudaina, Alpatró, Sanet) (3)
*[saŋgrantána] (Cullera, Alacant) (3) (29)
fardatxina (Baix Vinalopó) (118) (Beneixama) (418) [*s.i.*]
sargantana de cua llarga [*Psammodromus algirus*]
mamacabres (La Safor) (244)
mamacabra (Marina Baixa) (28)
sangonera [*Antobdelii*] (Alacant) (29)
xingonera (Cocentaina) (a1)
serpeta cega [*Blanus cinereus*]
fardatxo° [*Lacertidae, L. lepida*] (L'Alcoià, El Comtat) (La Safor: Gandia) (3) (Marina Alta: Gata, Teulada, Llíber, Xaló, Castells de Serrella, Xàbia) (69) (Marina Baixa: La Vila) (28) (Baix Vinalopó) (118) (3)
sarvatxo° (El Comtat: Benilloba) (3) (Vall d'Albaida) (3) (La Safor) (244) (3) (Marina Alta: Pego, Sanet i els Negrals, Benialí) (3) (Marina Baixa: Benidorm, La Vila, Altea, Bolulla, Confrides, Relleu) (a1) (28) (86) (Calp) (3)
servatxo (Benissa) (69)
sereneta (Castalla)
tortuga [*Testudo hermanni*] (244)
tortuga d'aigua (*Emys orbicularis, Mauremys caspica*) (La Safor) (244)

Ornitologia

aus en general

[aus de granja] ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AVICULTURA*

animal de ploma
ocell
aucell (sovint poet) (88)
aucellet (Balones) (23)
pardal

pardal[s] de vinguda
pardal(s) de passe (La Vila, Benidorm) (28) (Alacant) (29)
pardal[s] de gabieta (Alcoi) (a1)

pardalet
pardalet / pollet en canonets
pardalot
poll
pollet
porretó (57) (28)
caganius (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)

«En abril, cada pardal fa el seu niu»

cos de les aus

ala
bec (Tàrbena) (86) (Vall d'Ebo, Llíber, Xaló) (361)
bequet
picⒹ
picoⒹ
tramús [*part groga del bec dels pardals de cria*] (21)

ploma
plumaⒹ
plomadeta
plomissó° (Alcoi) (2)
plomissol° (Alacant) (29)
canonets
canyot (Alacant) (29)
banyes (del brúfol) (Benissa) (69)

pap
butxⒹ (Alacant) (29)
morella
mollera (Alacant) (29)

cuixa
entrecuixa (Calp, Alcanalí, Castells de Serrella, Tàrbena) (69)
besanca (general) (69)

carpó (1) (La Marina) (86) (Bacarot, L'Altet) (29)
crepó (1)
escarpó (Bolulla, Tàrbena, Beniardà) (86)
copró *[kopló] (Alacant) (29) [kopró] (Torrellano) (29)
rabello (Alacantí, Valls del Vinalopó) (118)

cua° (Marina Baixa, Alcoià-Comtat, La Safor, Vall d'Albaida) (361)
coa° (Marina Alta) (361)

pit
pitera (57) (28)
petxugaⒹ
tindre una pitera com un indià (57) (28)
tindre una pitera com a popa de fragata (57) (28)
oliveta
ouera
ouereta
rovellets

barballera
barbellera
pengerolles
pengerolles del pavo
pengerolles del polit
pengerolles del titot

[poll, pardal] arropit (113)

⇒ *MENJAR (1): INGREDIENTS> la carn*

accions

abatre's [*l'àliga, etc.*] (1)
ajocar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63)
ajocat -ada
anar-se'n a la joca
apeonar la perdiu
arropir-se (els animals de ploma) (1)
culastrejar (la perdiu)
culatejar
brofagada [brofagâ]
espampolar-se el pardal
fer bolo [*embotjar-se, els gafarrons*] (Balones) (23)
fer brofagades
fer el polit [*unflar-se el titot*] (Alacant) (29)
menjar alpistre *[ampístre]
pelejar (Alacant) (29)
pelmuda° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pelmudar° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
permudar (Alcoi) (a1)

⇒ *I.1.B. ANIMALS> sons d'animals*

nius, nidificació

buitrera
caganius

dormidor
haure nius
joca
niu
niuatxada

espècies

Acanthis cannabina ⇒ *Carduelis cannabina*

Accipiter gentilis

esparver [asparvér] (Alcoi) (a1)

Accipiter nisus

esparver [asparvér]
esparreguer (Gata, Pedreguer) (361)

Acrocephalus arundinaceus

carrac (La Safor) (244)
xarrac (La Safor) (244)
peret (La Safor) (244)

Acrocephalus scirpaceus

cagaestaques (Alcoi) (a1)

Actitis hypoleucos

piuló (La Safor) (244)
piulador (La Safor) (244)

Aeghitalos caudatus

capellana de cua llarga
ferreret de cua llarga (La Safor) (244)

Alauda arvensis

alosa°
aloixa
cogullada sense monyo
torrudana *[toɾuâna] (Alcoi) (a1)
terrerola° (Alcoi) (253) (29)
terderola (Alcoi) (253) (29)
ternerola (Alcoi) (253) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
terreola (La Safor) (244) ⇒ *Lullula arborea*

Alca torda

cauet (La Safor, Altea, La Vila) (244) (269) (a1) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
quiuet (El Campello) (28)

⇒ *Troglodytes troglodytes*

«El cauet, senyal de fred» (El Campello) (28)

Alcedo atthis

blavet (La Safor) (244) (Marina Alta) (361)
blauet (La Safor) (244)
martinet (Alcoi) (a1) (La Safor) (244) (Ondara, El Verger) (361)
reiet (La Safor) (244)
passariu (La Safor) (244)
buidabutxaques [buidabudʒákes] (Crevillent) (413)

Alectoris rufa

perdiu (244) (255)

Anas spp.

ànec
ànet
pato°①

Anas acuta

cua de jonc (La Safor) (244)

Anas clypeata

cullerot (La Safor) (244)
bragat (La Safor) (244) (Crevillent) (413)
paleto (Crevillent) (413)

Anas crecca

IEC: xarxet

sarcet° (Alcoi) (a1) (La Safor) (244)

Anas penelope

piulador (La Safor) (244)
piuló (La Safor) (244)
piula (La Safor) (244)

Anas platyrhynchos

<ànec>
ànet°
anedet
coll-verd (La Safor) (244)
gabre [♂] (Crevillent) (413) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
ànera [♀] (Crevillent) (413) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
pato°Φ (general) (255)

Anas querquedula

carrac (La Safor) (244)
carraquet (La Safor) (244)
roncadell (La Safor) (244) (254)
roncadoret [roŋkaorét] (La Safor) (244)

Anas strepera

cendroset (La Safor) (244)
ascle (La Safor) (244) (254)
cantar [♂] (Baix Vinalopó) (118) (315)
cantara [♀] (Baix Vinalopó) (118) (315)

Anser anser

oca (La Safor) (244)

Anthus campestris

sita (La Safor) (244)

Anthus pratensis

IEC: titella

brulleta (Llíber, Xaló) (361)
cucala (Alcoi) (2)
cucaleta (Alcoi) (16)
güeleta (Xàbia) (361)
rulleta (Vall d'Alcalà) (361)
sit (La Safor) (244)
sita (La Safor) (244)
sitet (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
siteta (Muro) (a1)
sitreta (La Safor) (244)
sordet (Atzúvia, Vall d'Ebo, Parcent) (361)
sordeta (La Safor) (244) (general Marina Alta) (361)
tita (Monòver) (363)
velleta (Poble Nou, Parcent, Teulada) (361)

Anthus spinoletta

titet d'estiu (La Safor) (244)

Anythya ferina

cap-roig (La Safor) (244)
boix (La Safor) (244)

Apus apus

<falzia°, falcillot°, falciot° >
falzia [fálsia] (Xàbia, Xaló, Pedreguer) (Gata, Pego) (69) [fálzia] (Pego) (28) (Alacant) (29) (209) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
falzia (comuna) (La Safor) (244) (29) (209)
valzia (Novelda) (28) (29) (209)
franzallot
franzellot (Alcoi, Callosa, La Nucia, Relleu, Alacant) (256) (28) (16) (29)
franzullot (Alcoi) (i6)
francillot (Alacant) (29)
franzillot (Alcoi, Altea, La Vila, Confrides, Bolulla) (a1) (28)
falzilla (Aigües, Busot, Xixona) (29)
franzilla (Benissa) (28) (Calp, Castells de Serrella) (361) [frenzíλa] (69)
frenzilla (Calp) (69)
falcida (Parcent) (28) (69)
falcitxa (Castalla) (29)
falcija (Vinalopó Mitjà) (363)
corbellot (Xàbia) (28)
vencell (Alacant) (29)
vencillot (Altea) (67) (28)
vencill (Guardamar) (98)
vencillet (Guardamar) (98)
avió (Elx) (3) (29)
envió (Crevillent) (98)

Apus melba

falzia de panxa blanca (La Safor) (244)
falcillot de panxa blanca

Aquila chrysaetos

àguila
àliga
àliga xotera (La Safor) (244)

àguila reial (La Safor) (244)

Aquila spp. / *Circaetus gallicus*

àguila
àliga (Cocentaina) (a1) (Alacant) (29)
aguiló [jove]

Ardea spp.

agró
garsa (Alcoi, La Safor) (256) (244) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
ganta [poet] (21)

Ardea cinerea

agró
garsa (Alcoi, La Safor) (256) (244)
garsa reial (La Safor) (244)

Ardea purpurea

agró (La Safor) (244)
boure (La Safor) (244)

Ardeola ralloides

oroval (La Safor) (244) (254)
esplugabous (La Safor) (244)

Asio flammeus

mussol marí (La Safor) (244)

Asio otus ⇒ *Otus scops*

Athene noctua

mussol°
mutxol (Beneixama) (33) (Campello, Alacant, Monòver, Guardamar, Elx) (3) (118) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Bubo bubo

brúfol (Tàrbena, Jesús Pobre) (28) (Vilallonga) (46) (Benissa) (69) (Marina Alta) (361)
brufo (Gata) (28)
brufol
bubo (La Safor) (244) (Pego) (361) (L'Alcoraia, Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (29) (255) (Vinalopó Mitjà) (363)
buf (Cocentaina) (a1)
bufo (Alcoi, Callosa, Confrides) (a1) (28) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
búfol (Relleu) (28) (Alacant) (29)
duc (La Safor) (244)

Bubulcus ibis

esplugabous (La Safor) (244)

Burhinus oedicnemus

IEC: torlit

llebrenc (La Safor) (244) (28)
ximerlit (Benissa, Calp, Gata, Jesús Pobre, Teulada) (361)
xemerlí (Gata, Xàbia) (361)
xorlit (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Buteo buteo

aguiló (?) (Alcoi) (a1)

Calandrella brachydactyla

terredolí (La Safor) (244)
xurra (Verdegàs) (29) [s.i.] (Baix Vinalopó) (118)

Calandrella cinerea

terrerola (Alcoi) (a1)
terderola

Calidris alba / *C. alpina*

corriol (La Safor) (244)

Caprimulgus europaeus / *C. ruficullollis*

enganya-pastors (La Safor) (244) (Relleu) (28) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
saboc [sabɔk] (Alcoià, La Safor) (72) (a1) (244) [sebɔk] (La Vila) (a1) (28)
xot (La Safor) (244)

Carduelis cannabina (= Acanthis c.)

passerell

passarell (El Campello, Alacant) (3) (29) (Monòver, Jumella [Canyada del Trigo], El Pinós) (363)

paixarell (Alcoi, Elx, Xàtiva) [paʃaréλ] (Alcoi) (3) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Monòver) (363)

paixerell

patxarell (La Safor) (244) (3) (28) (La Vila, Relleu, L'Alfàs, Xaló, Vall de Gallinera) (28) (Busot, Aigües) (29) (Marina Alta) (28) (29) (361)

patxerell (Altea, Parcent, Benialí) (57) (28)

pitxerell (Murla) (361)

pagerell (Xàbia) (361)

pajarell (Teulada) (361)

pàixaro

pàixera

Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)

cadernera (Alacant) (29)

cadarnera

cagarnera (Benilloba, La Safor, Tàrbena, Altea) (i3) (244) (28) (Benissa) (69) (Marina Alta) (361) (Alacant) (29) (Petrer, Novelda, La Romana) (363) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

caguernera (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

cavarnera (Benilloba) (i3)

cavernera (Alcoi) (a1) (256)

carganera (Alacant, El Campello, El Pinós) (3) (29) (L'Alfàs, La Vila) (28) (166) (Benissa) (69) (Pedreguer) (23) (El Carxe, El Pinós, Monòver, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)

Carduelis chloris (= Chloris chloris)

IEC: verdum, verderol

verderol (29) (255)

Carduelis spinus

<lluer°•>

llueret° (La Safor) (244)
*[λiwarét] (Tàngel, Mutxamel) (29)
*[λiwerét] (Benimagrell, L'Alfàs) (29) (Dénia) (361)
*[λiwrét] (Atzúvia, Pego) (361)
*[λuverét] (Verdegàs) (29)
*[λaverét] (La Nucia) (86) (29)
*[λoverét] (Altea, Callosa) (86) (29)
*[logrerét] (Callosa) (86)
*[λuirét] (Ondara, La Xara) (361)

llogueret (Bolulla, Altea) (a1) (57) (28) (86) (Llíber, Xaló) (361)

llauret (Xàbia) (361)

llauraoret (Benissa, Calp, El Campell, Fleix, Poble Nou, Senija, Teulada) (29) (361)

ogaril (Guardamar) (29) (Fondó de les Neus) (363)

niueret
[niwerét] (Alcoi) (a1) (256) (La Vila, Confrides, Benimantell, Finestrat) (28) (Polop, Vall de Guadalest) (86) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Petrer) (363)
*[niwarét] (Alcoi) (a1)
*[ɲiwerét] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (29) (255)

nyiri [*llueret?*] (Verdegás) (29) [*s.i.*]

guiri (Monóver) (29) (363)

virulí (Novelda) (363)

figureta (Tàrbena) (86) (Alcanalí, Benigembla, Castells de Serrella, Parcent) (361)

xiuet (La Safor) (244)

franceset (La Safor) (244)

lliberal (La Safor) (244)

lluïset (La Safor) (244)

gabatxet (La Safor) (244)

trulix (La Safor) (244)

tèrit (Orba) (361)

tiero (Benimeli, Murla, Ràfol, Sagra) (361)

colí (Gata, Benidoleig, La Llosa) (361)

colinc (Pedreguer, Jesús Pobre) (361)

Cercotrichas galactotes

rossarda (Alcoi) (a1) (Gata, Llíber, La Llosa, Parcent, Pedreguer) (361)

rosarda (La Safor) (244)

rosalda (Calp) (361)

alça-rabos (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (El Carxe, El Pinós, Monòver) (363)

*alzacola*① (La Safor) (244)

Certhia brachydactyla

raspinell

pica-soques (La Safor) (244) (Tàrbena) (28)

Cettia cetti

rossinyol bord (244)

Charadrius alexandrinus

piuló de mar (La Safor) (244)

Charadrius dubius

corriol menut (La Safor) (244)

Charadrius hiaticula

corriol gran (La Safor) (244)

Chlidonias hybrida / *Ch. niger*

fumarell (La Safor) (244)
fumatell (La Safor) (244)

Chloris chloris ⇒ *Carduelis chloris*

Chroicocephalus ridibundus = *Larus ridibundus*

gavina (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
gavina vulgar (La Safor) (244)

Ciconia ciconia

cigonya
cigüenyaⓘ
ganta [*ant i poet*]

Cinclus cinclus

merla d'aigua (Alcoi) (a1)

Circus aeroginosus

arpallot (La Safor) (244)

Cisticola juncidis

IEC: trist

trit (Alcoi) (2)
siset (La Safor) (244)
reiet (La Safor) (244)
garraixet (Vall de Laguar) (361)
setrillet (Jesús Pobre, Pedreguer) (361)
bolsicó (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
butxaqueta (Atzúvia, Sagra) (361)

Coccothraustes coccothraustes

IEC: durbec°

pictort (Benissa, La Llosa, Ondara, Pego) (69) (361)
picatort (EL Carxe, Jumella [Torre del Rico]) (363)
esclafallidons (Llíber, Xaló, Teulada, Parcent, Vall de Laguar, La Llosa, Murla) (69) (361)
esclafitelló (Benissa) (361)
trencapinyons (Alacant) (29)
trencapinyols (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
trencalledons *[trenkaλeóns] (Tàngel) (29)
teuladí francès (Alcoi) (a1) (256)

Columba spp.

colom ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> COLOMBOFÍLIA*

Columba oenas

cerrilet (La Safor) (244)
colom cerril (La Safor) (244)
colom roquer (La Safor) (244)

Columba palumbus

tudó (Alcoi) (a1)
todó (Alcoi) (a1)
todo (Gata, Jesús Pobre) (361)
tendó (Xàbia) (361)
torcàs (La Safor) (244) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Vinalopó Mitjà) (363)

Corvus corax

corb [kórp]

Corvus corone / *C. corone cornix*

cornella
corneta (Alcoi) (a1) (Monòver) (363)
cuerneta

Corvus frugilegus

IEC: graula

gralla

Corvus monedula

IEC: gralla

gralla (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) [*s.i.*] (363)
gralleta (La Safor) (127)
gralla de cames negres (La Safor) (244)

Coturnix coturnix

guatla (Alcoi) (Cocentaina) (Benilloba) (Alacant) (29) [wála] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) [gwála] (Vinalopó Mitjà) (363)
pasqualet (Crevillent) (361)
guatla rodona (La Safor) (244)
codorniu [*urbà*] (Alacant) (29)

Crex crex

guatla maresa (La Safor) (244)

Cuculus canorus

cuco (Alcoi) (2) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
cuquello (Alcoi, La Safor) (a1) (244) (Vinalopó Mitjà) (363) (Marina Alta) (361)
puput (!) (Vall de Laguar, Vall de Gallinera) (361)

⇒ *Upupa epops*

«Si el cinc d'abril no em sentiu, o estic mort, o estic captiu» (Alcoià-Comtat) (329)

Delichon urbica

IEC: oroneta cuablanca, cabot

oroneta° (Benimantell, Confrides, Callosa, Altea) (57) (227) (28) (86) (29) (Castalla) (161)
oreneta° (Relleu, Bolulla) (a1) (28) (29)
oronet (La Safor) (244) (Sagra, Tormos) (361)
oronella (!) (La Safor) (244) (Benimantell, Castell de Guadalest) (28) (29)
orendella (!) (Alcoi) (a1)
orendella de camp (Alcoi) (245)
orellonet (Vall d'Alcalà) (361)
avió (Guardamar) (98)
avionet (La Safor) (244) (Alacant) (29)
avioneta (Alacant) (29)
cabotet (Campell, Fleix, Murla) (361)
capotet (Parcent) (361)
calbot (Benimaurell) (361)
morteret (?) (Alpatró) (361)
pardet (Gata, Pedreguer) (361)
roqueret (Benissa, Llíber) (361)
roquerol (Alcanalí, Gata, Jesús Pobre, La Llosa, Orba, Pedreguer, Xaló) (361)
golondrinaⓘ blanca (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

«A Sant Macià, l'orendella ve i el tord se'n va» (Alcoi) (a1) (28)

⇒ *Hirundo rustica*

Dryocopus martius / *Dendrocopus major*

pigot
picot
picatroncs (Alcoi) (a1)
carpinteroⓘ (Alcoi, Cocentaina) (a1) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
pigot verd

Egretta garzetta

garsa blanca (127)

Emberiza calandra

cruixidell° (Alcoi) (a1)
cluixidell [kluʃidéλ] o [kluʃiéλ] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Emberiza cia

sit de serra (?) (Alcoi) (a1)
sit (La Safor) (244) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
xit (Monòver) (363)

Emberiza cirlus

sit paller (?) (Alcoi) (a1)
sit (La Safor) (244) (Alacant) (29)
sito (Alacant) (29)
escrivanet (La Safor)

Emberiza citrinella

verderola (Alcoi) (a1)

Emberiza hortulana

sit (Alcoi) (a1)
sit hortolà (Alcoi) (a1)
sit d'horta (Alcoi) (a1)

Erithacus rubecula

<pit-roig°>
reiet° (Alcoi) (a1) (Vall de Guadalest, Altea) (86) (Alacant) (29) (Benilloba) (i3) (Atzúvia, Beniaia, Campell, Castells de Serrella) (361)
reiet de tord (Tànger, Santa Faç, El Palamó, Montnegre, Horta d'Alacant) (255)
*auelet*Φ (l'Altet) (69) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
*auelet*Φ del fred (Alcoi) (a1)
aueluc (Alacant) (29)
aueluc del fred (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
auelut (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
pardalet del fred (Alcoraia) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (29) (255)
pic-roig (Benissa) (69) (Marina Alta: Benidoleig, Calp, Vall d'Ebo, Gata, Murla, Poble Nou, Orba, Parcent, Els Poblets, Sagra, Senija, Tormos, El Verger) (361)
piquet-roig (Vall d'Alcalà, Beniarbeig, Ondara, Sanet) (361)
pin-roig (Benirrama, Benissivà) (361)
pap-roig (Pego) (361)
cap-roig (Pego) (361)
buget-roget (Torrellano) (118) (69)
bibe-roig (Polop) (86)
pebe-roig (El Verger) (361)
pepe-roig (La Nucia) (86)
pebre-roig (La Nucia) (86)
pebre-rogero (La Safor, Marina Alta) (127)
collet-roig (Jesús Pobre, La Llosa, El Patró, Pedreguer) (361)
pitet (La Safor, Marina Alta) (127)
petit-roig (Llíber, Xaló) (361)
bitxac del coll roig [vitʃég] (Xàbia) (361)
pitxac (Novelda, La Romana, Jumella [Torre del Rico, Canyada del Trigo], Favanella [Canyada de l'Alenya]) (363)
pitxac de clavell (Monòver) (363)
pitxac de la barbeta encarnada (Monòver) (363)
pitxac de la goleta (La Romana) (363)
roget (La Safor, Marina Alta) (127)
barba-roja (La Safor, Marina Alta) (127)
otxa encarnada (Alacant) (29) (Canyada del Fenollar, Verdegàs, Moralet) (255)
otxeta (Canyada del Fenollar, Verdegàs, Moralet) (255)
barraqueret (Benissa) [*s.i.*] (69)
*barraquero*Φ (Crevillent, Torrellano, l'Altet) (69)

⇒ *Alcedo atthis*

Falco columbarius

esmirla (Alcoi) (a1)
esmirra

Falco peregrinus

falcó (Alcoi) (a1) (Alacant) (255)
falcó reial (Alcoi, La Safor) (a1) (244)

Falco tinnunculus / *naumanni*

xoriguer
xoliguer [ʃoliyér] (Pedreguer) (361) [tʃoliyér] (Vall de Laguar, Atzúvia, Benidoleig, Castells de Serrella, Vall de Gallinera, Xaló) (361) [ajʃoliyér] (Vall d'Ebo) (361)
joliguer
soliguer (Alcoià, La Safor) (Alacantí, Altea) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Marina Alta) (361)
soriguer

Ficedula hypoleuca

papamosques

Fratercula arctica

flaret (La Safor) (244)

Fringilla spp.

xau (Alacant) (29)

Fringilla carduelis ⇒ *Carduelis carduelis*

Fringilla coelebs

pinsà° (Marina Alta) (361)
prinsà (Alcoi) (a1) (256)
pinsat (La Safor) (244) Xàbia) (361)
xeu (Benidorm) (3)

xau (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Vinalopó Mitjà) (363)
xóu (?) (Aigües) (29)

⇒ *Passer domesticus*
⇒ *Phylloscopus spp.*

Fringilla montifringilla

pinsà francès (Alcoi) (a1)
pinsà reial (La Safor) (244)
xau real (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Fringilla serinus ⇒ *Serinus serinus*

Fulica atra

fotja (Alcoià, La Safor) (a1) (244) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
peu verd (Alcoi) (a1)

Galerida cristata / *G. theklae*

cogullada
[koguʟâ] (Alcoi) (a1)
*[kaguʟâ] (Alcoi)
*[kauʟâ] (Benilloba, La Safor) (244) (Aigües, Busot) (29)
*[kuʟâ] (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Monòver, Jumella [Torre del Rico], Oriola [Barba-Roja]) (363)
*[koʟâ] (Busot) (29)
cullada caraputxada *[kuʟâ karaputʃâ] (Jumella [Torre del Rico]) (363)
cullada ratera *[kuʟâ] (Monòver) (363)
terrera (Alacant) (29)

Gallinago gallinago

bequeruda (244)

Gallinago major

bequeruda (Alcoi) (a1)

Gallinula chloropus

polla d'aigua (Alcoià, La Safor) (a1) (244)

Garrulus glandarius

IEC: gaig

gall (a1) (28) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
gallo (Alcoi) (a1)
gàio (La Safor) (244) (254)
gallet (254) (a1) (28)
guillet (Confrides) (a1) (28)

Glareola pratincola

carregada (La Safor) (244) (254)

Grus grus

grulla (La Safor) (244)

Gyps fulvus

voltor (127)
*buitre*①

Haematopus ostralegus

garsa de mar (La Safor) (244)
sampa-ostres (La Safor) (244) (254)

Hidrobates pelagicus

escateret (La Vila, Dénia) (28)
escateret de l'illa (La Vila) (a1) (28)

Hieraetus fasciatus

àguila
àliga
àguila de panxa blanca (La Safor) (244)

Himantopus himantopus

camallonga (La Safor) (244)

Hippolais icterina

buscareta (El Carxe, EL Pinós, Monòver) (363)
trencacimals (?) (Alcoi) (a1)
esgarracimals (Cocentaina, JTC)

Hippolais polyglotta

DIEC: busqueta

xera (Vall de Laguar, Atzúvia, Benigembla, Benialí, Benirrama, Vall d'Ebo, Murla, Parcent) (361) *[tʃéra] (Sanet) (361)

xara (Orba, Sagra) (361)
xera comuna (La Safor) (244)
xenna°
*[tʃénna] (Vall d'Alcalà, Benissa, Gata, Alpatró, Senija, Teulada, Xaló, Xàbia) (255)
*[tʃéna] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
*[tʃána] (Alacant) (29) (Castalla) (72) (3)
*[tʃánna] (Alcanalí, Llíber, Ràfol) (361)
*[tʃánla] (Pego) (361)
*[tʃágna] (Jesús Pobre, Pedreguer, Els Poblets) (361)
*[tʃégna] (Beniarbeig, Calp, Castells de Serrella, Gata, Jesús Pobre, Ondara, El Verger, La Xara) (361)
xerna° (La Safor) (244) (Xàtiva) (3)
xanot (Alacant) (29)

Hirundo rupestris

pardet (Alcoi) (a1)

Hirundo rustica

DIEC: oreneta

oronella° (La Safor) (244) (Benimantell, Castell de Guadalest) (a1) (57) (28) (Marina Alta) (361)
orendella° (Alcoi, Bolulla) (a1) (28) (86) (Aigües, Busot) (29)
orandella (Altea, Confrides, Relleu, La Vila, Alcoi) (28) (Benimagrell, Santa Faç, Sant Joan, El Campello) (29) (Castells de Serrella) (258) (Castalla) (161) (L'Abdet, Beniardà, Benifato, Callosa, Confrides) (86)
aurandella (Mutxamel, Tànger) (29)
orandilla (Balones) (20) (a1) (28)
orondella
ondarella (Benimantell, Castell de Guadalest) (258) [*s.l.*] (44) (86)
gurrunella (Tàrbena) (28)
gorrunella (Tàrbena) (28) (86)
oroneta (!) (Montnegre, Xixona, Tibi, Castalla, La Vila) (29)
oreneta (!)
oraneta (!)
falzia (!) (Gata, Xàbia) (258) (Dénia)
esfalzia (!) (Poble Nou) (258) (361)
golondrinaⒹ (L'Alacantí) (29) (Guardamar) (98) (Vinalopó Mitjà) (363)
golondrinaⒹ negra (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

⇒ *Delichon urbica*
⇒ *Apus apus*

«A Sant Macià, l'oronella ve i el tord se'n va» (20)
«Per Sant Macià, l'oroneta sol tornar»
«Per l'abril, oronetes mil»
«Per Sant Josep, cada oroneta en son indret»

Ixobrychus minutus

boure (La Safor) (244)
baure (Ondara) (361)
esplugabous (La Safor) (244)

Jynx torquilla

formiguer (Alcoià, La Safor) (a1) (244) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Lanius collurio

capsot° (Alcoi) (a1)

Lanius excubitor

DIEC: botxí

botxí (Alcoi) (a1) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Monòver, El Pinós) (363)
capsot° (Alcoi, Xàtiva, Gandia, Sueca, Cullera) (3)
capsot° botxí (Alcoià, La Safor) (a1) (244) (Alacant) (29)
capsot marí (La Safor) (244)
capsot carnisser (La Safor) (244)
capsigrany (!) (Gata, Jesús Pobre, Pedreguer, Teulada, Xàbia) (361)
carrutxa (El Carxe) (363)

⇒ *L. senator*

Lanius senator

DIEC: capsigrany

capsot° (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Vinalopó mitjà) [*i.c.*] (363)

capsot comú (La Safor) (244)

Larus spp. / *L. audoinii* / *L. minutus* / *L. fuscus*

gavina° (La Safor) (244) (Alacant) (29)
cauet (Alacant; El Campello) (269) (29)
quiuet (La Vila) [*s.i.*] (29)

Larus cachinnans

gavina reial (La Safor) (244)

Larus ridibundus ⇒ *Chroicocephalus ridibundus*

Limosa limosa

tètol (La Safor) (244) (254)

Locustella luscinioides

busquereta (?) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
mosquereta (?) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
buixquerot (Alacant) (29)

Loxia curvirostra

trencapinyons (Alcoi) (Jesús Pobre, Pedreguer, La Xara, Xàbia) (361)
trencapinyols (Beniarbeig) (361)
pictort (La Safor) (244)
picotort (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Lullula arborea

cotoliu (La Safor) (244)
torrudana (Alacant, Pego, Benidorm i Sanet) (3) (29)
*[toɾuâna] (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
*[tuɾuâna] (Alacant) (29)
*[taɾuâna] (Alacant) (29)

⇒ *Alauda arvensis*

Luscinia megarhynchos

rossinyol° (general) (29) (255) [rusiɲɔl] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
ruisenyol (Alacant) (29)
ruissinyol (Alacant) (29)

Luscinia svecica

cotxa blava (Crevillent) (413)

Lymnocryptes minimus

bequet (La Safor) (244)

Melanocorypha calandra

calàndria
calandra (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
calàndia (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Melopsittacus sp
.

perico

Merops apiaster

abellerol° (Alcoi) (La Safor) (244)
*[bɾeʎeɾɔl] (Benidoleig, Benimeli, Dénia, Jesús Pobre, Llíber, La Llosa, Murla, Ondara, Orba, Pedreguer, Els Poblets, Ràfol, Sagra, Tormos, El Verger, Xaló, La Xara) (361)
*[ambɾeʎeɾɔl] (Ondara) (361)
*[bɾeʎeɾɔl] (Vall d'Alcalà, Atzúvia, Beniaia, Benidoleig, Calp, Vall de Gallinera, Pego, Xaló) (361)
*[ambeʎeɾɔl] (Vall d'Alcalà, Parcent) (361)
*[asbeʎeɾɔl] (Vall de Laguar, Vall d'Ebo, Benissivà) (361)
*[veʎeɾɔl] (Benissa, Teulada) (361)
[a]bellerola (Xàbia, Gata) (361)
abagerugo (Crevillent) (118)
abegeruc (Alacant) (29)
abegerugo (Torrellano) (118)
abetxerugo (Camp d'Elx) (118)
abitxirugo (Camp d'Elx) (118)
abugerol (Rebolledo) (259) (29)
bagerugo (Alcoi) (259) (29) (Crevillent) (413) [*i.c.*] (98) (Vinalopó Mitjà) (363)
batxirugo (Fondó de les Neus) (363)
begerol (El Campello) (255)
begeruc (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
begerugo (L'Altet, Camp d'Elx, Guardamar) (118)
bigirugo (Camp d'Elx) (118)
bugerol (Moralet i Verdegàs) (259) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
geverol (Agost) (255)
vegeruc (Alcoi) (259) (29)
vegerol (Mutxamel) (255)

vertxerol (Santa Faç, Benimagrell, Sant Joan, Mutxamel, Tàngel) (255)
vergerol (Santa Faç, Benimagrell, Sant Joan, Mutxamel, Tàngel) (259) (29) (255)

Miliaria calandra

cruixidell° (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
cluixidell (La Safor) (244)
cluixidenc (La Safor) (244)
cluxidell (Alacant) (29)
clossiguell (Alacant) (29)
clu(i)xiell (Alacant) (29)
clossivell (Alacant) (29)
picfort (La Safor) (244)

Monticola solitarius / *M. cyaneus*

merla de muntanya (La Safor) (244)
pàixera (Tàrbena) [páiʃera] o [páʃera] (28)
pàixquera (Confrides) [páiʃkera] o [páʃkera] (a1) (28)
pàtxera (Vall de Gallinera) (28) (361)
solitari (Alcoi, La Safor) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Motacilla alba

IEC: cuereta

cueta° (Altea) (86) (Busot) (29) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
cueta blanca (La Safor) (244)
cueta d'all blanca (La Safor) (244)
coeta (La Vila) (28) (Benissa, Senija, Calp, Teulada, Poble Nou de Benitatxell, Xàbia, Pego) (69)
ferreret (Bolulla) (86)
pajaritaⒾ (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
pardaleta (Novelda, La Romana, L'Alguenya) (363)
perpissa (El Carxe, El Pinós, Monòver, Petrer) (363)
rero (Callosa) (86)
senyoreta (Polop) (86)
tetina° (Vall de Guadalest) (86) (Alpatró, Vall de Gallinera) (3) (Xaló, Llíber, Gata, Pedreguer, Orba, Ondara) (69) (La Safor) (127)
titina° (Tàrbena) (86) (Altea) (227) (3) (Marina Alta, Vall de Guadalest, Vall de Seta, L'Orxa) (361)
totina (Beniardà) (86)
tatina (Xaló, Llíber, Gata, Pedreguer, Orba, Ondara) (69)
tetina blanca (La Safor) (244)
tetineta blanca (La Safor) (244)
tita (La Nucia) (86)
tita d'herba (Benifato) (86)
jerovita (Alcoi) (a1)
jorevita (Alcoi) (a1)
jorovita (Alcoi) (a1)
xirivita (Alcoi) (2)
xerovita (Alcoi) (a1)
xiriuita (Busot) (29)
xirimita (La Nucia) (86)
xorovita (Alcoi) (a1) (Castell de Guadalest) (86)
xorevita (Cocentaina) (a1)
xorivita (Cocentaina) (a1)

Motacilla cinerea

cueta groga (La Safor) (244)
cueta d'all groga (La Safor) (244)
tetina groga (La Safor) (244)
tetineta groga (La Safor) (244)
jerovita groga (Alcoi)

Motacilla flava

jerovita d'aigua (Alcoi) (a1)
jerovita groga (Alcoi) (a1)
cueta groga (La Safor) (244) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
tetina groga (La Safor) (244)
tetineta groga (La Safor) (244)

Muscicapa striata

busquereta (Alcoi) (1)
buixquereta (Alcoi) (1)
buixquera (Marina Baixa) (a1) (28)
buixquerot (Altea, Benimantell) (28)
mosquerola (La Safor) (244)
bitxal (La Safor) (244)

Neophron percnopterus

mongeta (?) (Alacant) (29)

Netta rufina

sivert (La Safor) (244)
xisvert (La Safor) (244)
pato coronat (La Safor) (244)

Numenius arquata

siglot (La Safor) (244) (254)

Nycticorax nycticorax

martinet (La Safor) (244)

Oenanthe hispanica

coliflare (Monòver, L'Alguenya, Jumella [Torre del Rico]) (363)

Oenanthe leucura / O. oenanthe

merla de cua blanca (La Safor) [*O. leucura*] (244)
merla xotera (La Safor) (244)
cul-blanc [*O. leucura*] (La Safor) (244) (Verdegàs) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
coliblanca [*O. leucura*] (Monòver, L'Alguenya) (363)
còlbit° (La Safor) (244) (Marina Alta) (361)
xòlbit° (Vall de Laguar, Vall d'Alcalà, Benidoleig, La Llosa, Murla, Orba) (361)
xòlvit (Vall de Guadalest) (86) (Parcent, L'Alfàs) (361)
xólvit (Busot, Aigües, el Campello) (29)
xolvi (Busot, Aigües, el Campello) (29)
capaira (Callosa) (86)
caplaira (Bolulla) (86)
capelaire (Tàrbena) (86)
cagampedra [*O. oenanthe*] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Oriolus oriolus

papafigos (Alcoi) (a1)
papafigo (Relleu) (a1) (28) (Alcanalí, Benissa, Jesús Pobre, Llíber, Xaló, La Xara) (361)
parpafigo (El Pinós) (363)
panfígol (La Safor) (244) [pamfígol] (Vall de Laguar, Murla, Orba) (361) [pamfígo] (La Llosa, Parcent, Pedreguer) (361)
bacorer (La Safor) (244)
bacorero (Monòver) (363)
groc (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Otis tarda

avitarda
alvetarda (Alcoi) (a1)
avetarda (Alcoi) (a1)

Otus scops / Asio otus

corneta (Alcoi) (a1) (256) (Almudaina, Benialí, Patró, Altea i Sanet) (3) (La Safor) (244) (Marina Baixa) (72) (28) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
cornella (72) (28)
corna (Relleu) (a1) (28)
moixeta (La Safor) (244)
miula (Callosa) (86)

Parus ater

IEC: mallerenga petita

capellana menudeta
ferreret dels pins (La Safor) (244)
flaret xiquetet (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
flaret xiquitiu (Alacant) (29)
flaret xicotiu (Alacant) (29)

Parus cristatus

caputxí (Monòver) (363)
ferreret de cresta (La Safor) (244)

Parus major

IEC: mallerenga carbonera, totestiu

capellana° (Alcoi) (a1) (256) (Vall de Guadalest) (86) (El Carxe, El Pinós, Monòver, La Romana) (363)
capellà (Marina Baixa) (86) (La Vila) (28) (Benissa, Senija, Calp) (69) (361) (Benilloba) (i3)
capellanet (Sant Joan, Santa Faç, Benimagrell) (29)
retoret (Vall de Gallinera: Benialí, Alpatró) (69) (361)
flaret (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Petrer, Novelda, Fondó dels Frares, L'Alguenya) (363)
primavera (Tàrbena) (86) (Vall de Laguar) (361)
totestiu° (La Safor) (244) *[totistíu] (Gata, Pego, Vall d'Ebo, Gata, Poble Nou, Teulada) (361) (69) (Tángel, Santa Faç, Benimagrell,

Sant Joan, Mutxamel) (29) (Fondó de les Neus) (363)

catastiu (La Safor) (244)

tatastiu (La Safor) (244)

estiverol (Xàbia) (69)

carboneret (La Safor) (244)

ferreret (Xaló, Pedreguer, Dénia, Orba, Vall d'Alcalà, Benidoleig, Benigembla, Benimeli, Castells de Serrella, Jesús Pobre, Llíber, La Llosa, Murla, Ondara, Parcent, Els Poblets, Ràfol, Sagra, El Verger, La Xara) (69) (361)

otxa carbonera (Alacant) (29)

xinximet (Gata) (?) (361)

xinximillo (Verdegàs) (29)

«Tot estiu, tot estiu» *[istíu] (Alacant) (29) (Benissa) (69)

Passer domesticus

teuladí°
*[teulaí] (Alcoi) (2)
*[taulaí] (L'Alacantí) (37) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
*[teulerí] o *[taularí] (Busot) (29)

xeu (Agullent) (35) (Albaida) (29)

*gorrió*Φ (Crevillent) (24) (Oriola [Barba-Roja], Fondó de les Neus, Fondó dels Frares,) (363)

⇒ *Fringilla coelebs*
⇒ *Phylloscopus spp.*

Passer hispaniolensis

teuladí moro (La Safor) (244)

Passer montanus

IEC: pardal xarrec, teuladí moresc

teuladí de serra *[teulaí] (Alcoi) (a1)*[taulaí] (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
teuladí castellà (La Safor) (244)
teuladí de ribàs *[taulaí] (Alacant) (29)
teuladí mariner (La Safor) (244)
marineret (La Safor) (244)
teuletano (La Safor) (244)
castellanet (La Safor) (244)

Perdix perdix

perdiu

perdigot [♂]
perdiueta [*jove*]
mascle de mistó
mascle de pistó

Pernis apivorus

pilot
pilotero (La Safor) (244) (254)

Petronia petronia

teuladí castellà (Alcoi) (a1)
perissó (Benissa) (361)
tordana (La Safor) (244)

Philomachus pugnax

redonell (La Safor) (244) (254)

Phoenicurus ochrurus / *P. phoenicurus*

IEC: cotxa fumada (*P. ochrurus*)
IEC: cotxa cua-roja, cua-roja (*P. phoenicurus*)

cueta roja (Alcoi) (a1) (256)
cua-roja (La Safor) (127)
culroig (Alacant) (29)
culroja (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
roget de cua-roja (La Safor) (244)
picasalses (La Safor) (244)
pardalet de bèrum (La Llosa) (361)
bitxac calderer [vitʃég] [*P. ochrurus*] (Xàbia) (361)
calderera (Xaló) (361)
calderó (Orba) (361)
bitxac de la coa roja [vitʃég] [*P. phoenicurus*] (Xàbia) (361)
pitxac de xumenera (Monòver) (363)

Phoenicopterus ruber / *P. roseus*

flamenc (La Safor) (244) (Alacant) (29)

Phylloscopus spp.

xiuet (Alacant) (29)
xèu (Benidorm, Alcoi, Agullent) (28) (29)
xau (Finestrat, Relleu, Altea) (28) (29)
xou (La Nucia, La Vila) (28) (29)
xou real (La Vila) (28) (29)
xau roquer (Relleu) (28) (29)⇒ *Fringilla coelebs*
⇒ *Passer domesticus*

Phylloscopus collybita

IEC: mosquiter groc petit

mosquiter° (Alcoi) (2)
matamosques *[matamóiʃkes] (Crevillent) (118)
molleta de caragol (Elx, Torrellano) (118)
sitet° (La Safor) (244)
xiuit (Gata, Jesús Pobre, Pedreguer, La Xara) (361)
gurritictec (El Verger) (361)
cagamànecs° (La Safor) (244)

⇒ *Troglodytes troglodytes*

Phylloscopus sibilatrix

IEC: mosquiter xiulaire

xiriuita (Busot) (29)
lluïset (?) (Sanet) (361)
uita (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
uitet (Alcoi) (a1) (Alcanalí, Benigembla, La Llosa, Poble Nou, Orba, Teulada, Xàbia) (361)
nyec (Gata, Pedreguer, La Xara) (361)
pruna (Benissa, Calp, Senija) (361)
pruneta (Benissa, Calp, Senija) (361)
sossuït (Pego) (361)
suïtet (Atzúvia) (361)

Phylloscopus trochilus / *P. bonello*

IEC: mosquiter groc gros

sitet (La Safor) (244)
molleta de caragol (Elx, Torrellano) (118)

Pica pica

IEC: garsa, blanca

blanca (general) (29) (255)
xaramitana (?) (Montnegre) (29)

Picus viridis

picot (127)

Pluvialis spp.

xorlit (Alcoi) (a1)

Pluvialis apricaria

rodonell (La Safor) (244)

Podiceps nigricollis

escabussó reial (La Safor) (244)
morell capellut (La Safor) (244)

Porzana porzana

picardó (La Safor) (244)
picardó ver (La Safor) (244)
picardó de la Quaresma (La Safor) (244)

Porzana pusilla

picardó (La Safor) (244)
picardonet (La Safor) (244)
rascló(La Safor) (244)

Ptyonoprogne rupestris

pardet
roquer (La Safor) (244)
roqueret(Altea) (3)

Pyrrhocorax pyrrhocorax

gralla de cames roges (La Safor) (244)
gralla de *pic*-roig (La Safor) (244)

Rallus aquaticus

picardó (La Safor) (244)
picardó del *pic* llarg (La Safor) (244)

Recurvirostra avosetta

primavera (La Safor) (244) (254)

Regulus ignicapillus

reiet
reiet coronat (La Safor) (127)

Regulus regulus

reiet (general) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
safraner (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
safraneret (Alcoi) (a1)

Riparia riparia

pardet (Alcoi) (a1) (Alcoi) (259) (29)
parpalló (La Safor) (244)
avió (Alcoi) (259) (29)
avionet (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Saxicola aurita / S. calandra

culiblanc (Alcoi) (a1)

Saxicola oenanthe

còlbit° (Alcoi) (a1) (1) (Albaida, Teulada) (16) (Almudaina) (3) (Gata, Benigànim) (16)
còlbi (Quatretonda) (16)
còlpi (Xixona) (Giner 1935, 16)
xòlbit (Alcoi) (Gandia) (3)
xòlvit (Tàrbena) (?) (a1) (28)
caplaira (Bolulla) (?) (28)
capelaire (Tàrbena) (28)

⇒ *Oenanthe leucura*

Saxicola torquata

cagamànecs (Alcoi, La Safor) (a1) (244) (Marina Alta) (361)
cagamànic(s) (Santa Faç, Aigües de Busot) (29)
cagaestaques (Alcoi) (Verdegàs) (29)
cabet negret
capet negret (Castells de Serrella, Xaló) (361)
bitxac°
bitxec° [bitʃék] (Alcoi, Confrides) (a1)
vitxèc (Balones, Callosa) (1)
vitxac (Altea) (28)
pitxac (La Canyada, Novelda) (a1) (28)
pitxòc (Balones) (22)
bilzec [bilzék] o [vilzák] (Camp d'Elx) (29)
bitzec [bitzék], [viʤák] o [vitʃák] (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
vitxèca (Confrides) (a1)
bitxèca (Confrides) (a1)
xibec (Teulada) (361)
patxacada [patʃakâ] (La Vila) (28)

Saxicola rubetra

cagamànecs (La Safor) (244)

Scolopax rusticola

becada [bekâ] (a1) (244)
becassa (Benissa, Altea, Callosa, Bolulla, Castell de Guadalest) (69) (361)
gallineta (Llíber, La Llosa, Ondara, Pego i Pedreguer) (69) (361)
cega (Teulada, Castells de Serrella) (69) (361)

Serinus canarius

canari

Serinus serinus (= Fringilla serinus)

gafarró° (Alcoi) (i1) (Benilloba) (i3) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Vinalopó Mitjà) (363)
gamfarró (Polop, La Nucia) (86) (Teulada, Gata) (69)
camfarró (Altea) (86) (La Marina: Benissa, Senija, Calp, Altea, l'Alfàs, Relleu) (69)

Sterna sandvicensis

tisoreta (La Safor) (244)

Streptopelia decaocto

tòrtola casera (Alcoi) (a1)

Streptopelia turtur

tòrtola (Alcoi, La Safor) (a1) (244) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Strix aluco

DIEC: gamarús

caro (113) (Cocentaina) (a1) (La Safor) (244) (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
enganya-pastors (Alcoi) (a1)

Sturnus unicolor

tord negre (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

estornell (La Safor) (244)

Sturnus vulgaris

estornell [astornéλ] (Verdegàs) (29)
tornell (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
tord (Vinalopó Mitjà) (363)

Sylvia spp. / S. communis

busquereta° (Alcoi) (256)
buixquereta (Alcoi) (a1) (256) (88) *[buʃkeréta] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1) (256)
buixquera (Alacant) (29)
muixquereta (Alacant) (29)
mosquereta (Alacant) (29)
mosquerot (?) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
busquerot (?) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
xenna (Alcoià)
xègna (Comtat)
xera (La Safor) (244)

Sylvia atricapilla ♀

xenna del cabet roget (Alcoi) (a1)
cabet roget (Alcoi) (a1)
xera de cap roig (La Safor) (244)
capellanet (La Safor) (244)
xera fosca (La Safor) (244)

Sylvia atricapilla ♂

xenna del cabet negret (Alcoi) (a1)
cabet negret (Alcoi) (a1)
xera de cap negre (La Safor) (244)
capellanet (La Safor) (244)
xera fosca (La Safor) (244)

Sylvia borin

xenna
xegna
xenneta
xenna d'esbarzer
xera (La Safor) (244)

Sylvia conspicillata

xera (La Safor) (244)

Sylvia melanocephala

carboner (Alcoi) (2)
xenna del cap negre (Alcoi) (2)
fumat (La Safor) (244)
xera de cap negre (La Safor) (244)

Sylvia undata

pardalet d'espino [pardalét aspíno] (Verdegàs, Aigües) (29) [*s.i.*] (Baix Vinalopó) (118)
xera de cua llarga (La Safor) (244)

Tachybaptus ruficollis

escabussonet (La Safor) (244)
boixet (La Safor) (244)

Tringa erythropus

redonell (La Safor) (244)

Tringa ochropus

IEC: xivita, xerlovita

piuló (La Safor) (244)
piulador (La Safor) (244)

Tringa totanus

redonell (La Safor) (244)
piuló (La Safor) (244)

Troglodytes troglodytes

busarany (Castells de Serrella, Llíber, Xaló) (361)
busqueta (Vall de Laguar) (361)
caragolet° (La Safor) (244)
coronel (La Safor) (244)
matamosques [matamóiʃkes] (Crevillent) (118)
passaforats (Alcoi) (256) (Confrides) (a1) (28) (Castells de Serrella, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera) (361)
puceta (Callosa) (?) [*n.i.*] (86)
quiuet (La Vila) (a1) (28)
tastaranyit (Alcoi) (a1)
xitxa (Guardamar) (98)
xitxeta (Guardamar) (98)

xinxeta (Guardamar) (118)

⇒ *Alca torda*

Turdus spp.

tord (29)

Turdus cynaeus.

merla (Alacant) (29)

Turdus iliacus

tord negre (Alcoi) (264)
tord cellard° (Alcoi, Confrides) (a1) (28)
  tord cellaret (Alcoi) (a1)
  tord celleret (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
tord castellà (La Safor) (244)
tord madrilenyo (La Safor) (244)
tord manxego (La Safor) (244)
tord franceset (La Safor) (244)

Turdus merula

merla
mèrlera (Vall de Gallinera) (361)
ammèllera (Benimaurell) (361)
mèllera (Benirrama, Benissivà, Alpatró) (361)

Turdus philomelus

tord [tórt] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
tord blanc (Alcoi) (a1)
tord comú (La Safor) (244)
tordenxa (Vinalopó Mitjà) (363)

Turdus pilaris

griva (Alcoi) (a1) (Agres) (23)
tordanxa (La Safor) (244) (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
estordanxa (La Safor) (244)

⇒ *T. viscivorus*

Turdus torquatus

merla collarada [kolarâ] (Alcoi) (a1)

Turdus viscivorus / *T. torquatus*

tordanxa (Alcoi) (a1)
tordentxa
griva [*Turdus viscivorus*] (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Vinalopó Mitjà) [*s.i.*] (363)
grifa (La Safor) (244)
guia de tord [*Turdus viscivorus*] (Alacant) (29)
tord real (La Safor) (244)

⇒ *T. pilaris*

Tyto alba

IEC: òliba

<òliba°>
òliva (Bacarot, Rebolledo [Alacant], L'Altet, Torrellano) (255)
òbila (Alcoi) (L'Altet, Torrellano, Mutxamel, Montnegre, El Campello) (29)
òvila (Alacant) (29)
òbila llantiera
moixa (La Safor) (244) (Xàtiva) (3)
mifa (Alacant) (3)
letxussaⓘ (sud d'Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Monòver) (363)
letxusnaⓘ (Monòver) (363)
lletxussaⓘ (sud d'Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)

Upupa epops

IEC: puput

puput°• [f] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
paput (Benilloba) (i3) [m] (general Marina Alta) (361)
poput (Alacant) (29) (Fondó de les Neus, Favanella [O. de la Sarsa], Jumella [C. del Trigo]) (363)
apaput (Alcoi) (a1) (Alacant) (29) [m] (Xàbia) (361)
apoput (Alacant) (29) (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255) (Monòver, El Pinós, Jumella [Torre del Rico]) (363)
putput
purput (Alacant) (29)
porput (La Safor) (127) [m] (Castells de Serrella) (361)

parput (La Safor) (127) [m] (Orba, Parcent) (361)
palput°° (La Safor) (127)
Mare de Déu de teulades (Vall de Gallinera) (3) (361)
Mare de Déu pintada (Vall de Laguar) (361)
mareta de teulades (Vall de Gallinera) (127)

Vanellus vanellus

DOPV: juia°, fredeluga°

judia° (La Safor) (244) (Vall d'Albaida) (63) (Monòver) (363) *[ʤodía] (Alcoi) (a1) *[ʤuía] (Bacarot, Rebolledo [Alacant]) (255)
nyívit (Vall d'Albaida) (63) (21)

«Quan la judia ve a l'horta, fes foc i tanca la porta» (La Safor) (244)

Zonotrichia albicollis

greixoset (Sagra, Gata) (361)

ocells no identificats

barraqueret (Benissa) (361)
cabeçot (Jumella [Torre del Rico]) (363) [*s.i.*]
cul-en-pena (Verdegàs) (29) [*s.i.*]
farfereta (Tànger) (29) [*s.i.*]
ginela (Altea) (3)
merlanxa (Verdegás) (29)
roda-soques (Pego) (361)
teuladí de garrofer (Alacant) (29) [*s.i.*]
viuda (Verdegàs) (29) [*s.i.*]
xurreta (Favanella [Canyada de l'Alenya]) (363) [*s.i.*]
xarreu (Jesús Pobre) (361)
xarroc (Pego) (361)
xacarraca (Santa Faç) (29) [*s.i.*]
xuplacampanes (Pego) (361)

ÍNDEX D'OCELLS

abagerugo ⇒ Merops apiaster
abegeruc ⇒ Merops apiaster
abegerugo ⇒ Merops apiaster
abellerol ⇒ Merops apiaster
abetxerugo ⇒ Merops apiaster
abitxirugo ⇒ Merops apiaster
abugerol ⇒ Merops apiaster
agró ⇒ Ardea cinerea
agró ⇒ Ardea purpurea
agró ⇒ Ardea spp.
àguila ⇒ Aquila chrysaetos
àguila ⇒ Aquila spp. / Circaetus gallicus
àguila ⇒ Hieraetus fasciatus
àguila de panxa blanca ⇒ Hieraetus fasciatus
àguila reial ⇒ Aquila chrysaetos
aguiló ⇒ Aquila spp. / Circaetus gallicus
aguiló ⇒ Buteo buteo
alça-rabos ⇒ Cercotrichas galactotes
àliga ⇒ Aquila chrysaetos
àliga ⇒ Aquila spp. / Circaetus gallicus
àliga ⇒ Hieraetus fasciatus
àliga xotera ⇒ Aquila chrysaetos
aloixa ⇒ Alauda arvensis
alosa ⇒ Alauda arvensis
alvetarda ⇒ Otis tarda
alzacola ⇒ Cercotrichas galactotes
ammèllera ⇒ Turdus merula
ànec ⇒ Anas platyrhynchos
ànec ⇒ Anas spp.
anedet ⇒ Anas platyrhynchos
ànet ⇒ Anas platyrhynchos
ànet ⇒ Anas spp.
apaput ⇒ Upupa epops
apoput ⇒ Upupa epops
arpallot ⇒ Circus aeroginosus
ascle ⇒ Anas strepera
auelet ⇒ Erithacus rubecula
auelet del fred ⇒ Erithacus rubecula
aueluc ⇒ Erithacus rubecula
aueluc del fred ⇒ Erithacus rubecula
auelut ⇒ Erithacus rubecula
aurandella ⇒ Hirundo rustica
avetarda ⇒ Otis tarda
avió ⇒ Apus apus
avió ⇒ Delichon urbica
avió ⇒ Riparia riparia
avionet ⇒ Delichon urbica
avionet ⇒ Riparia riparia
avioneta ⇒ Delichon urbica
avitarda ⇒ Otis tarda
bacorer ⇒ Oriolus oriolus
bacorero ⇒ Oriolus oriolus
bagerugo ⇒ Merops apiaster
barba-roja ⇒ Erithacus rubecula
barraqueret ⇒ Erithacus rubecula
barraquero ⇒ Erithacus rubecula
batxirugo ⇒ Merops apiaster
baure ⇒ Ixobrychus minutus
becada ⇒ Scolopax rusticola
becassa ⇒ Scolopax rusticola
begerol ⇒ Merops apiaster
begeruc ⇒ Merops apiaster
begerugo ⇒ Merops apiaster
bequeruda ⇒ Gallinago gallinago
bequeruda ⇒ Gallinago major
bequet ⇒ Lymnocryptes minimus
bibe-roig ⇒ Erithacus rubecula
bigirugo ⇒ Merops apiaster
bilzec ⇒ Saxicola torquata
bitxac ⇒ Saxicola torquata
bitxac calderer ⇒ Phoenicurus spp.
bitxac de la coa roja ⇒ Phoenicurus spp.
bitxac del coll roig ⇒ Erithacus rubecula
bitxal ⇒ Muscicapa striata
bitxec ⇒ Saxicola torquata
bitxèca ⇒ Saxicola torquata
bitzec ⇒ Saxicola torquata
blanca ⇒ Pica pica
blauet ⇒ Alcedo atthis
blavet ⇒ Alcedo atthis
boix ⇒ Anythya ferina
boixet ⇒ Tachybaptus ruficollis
bolsicó ⇒ Cisticola juncidis
botxí ⇒ Lanius excubitor
boure ⇒ Ardea purpurea
boure ⇒ Ixobrychus minutus
brufo ⇒ Bubo bubo
brufol ⇒ Bubo bubo
brúfol ⇒ Bubo bubo
brulleta ⇒ Anthus pratensis
bubo ⇒ Bubo bubo
buf ⇒ Bubo bubo
bufo ⇒ Bubo bubo
búfol ⇒ Bubo bubo
bugerol ⇒ Merops apiaster
buget-roget ⇒ Erithacus rubecula

buitre ⇒ Gyps fulvus
buixquera ⇒ Muscicapa striata
buixquera ⇒ Sylvia spp. / S. communis
buixquereta ⇒ Muscicapa striata
buixquereta ⇒ Sylvia spp. / S. communis
buixquerot ⇒ Locustella luscinioides
buixquerot ⇒ Muscicapa striata
busarany ⇒ Troglodytes troglodytes
busquereta ⇒ Locustella luscinioides
busquereta ⇒ Muscicapa striata
busquereta ⇒ Sylvia spp. / S. communis
busquerot ⇒ Sylvia spp.
busqueta ⇒ Troglodytes troglodytes
butxaqueta ⇒ Cisticola juncidis
cabeçot ⇒ s.i.
cabet negret ⇒ Saxicola torquata
cabet negret ⇒ Sylvia atricapilla
cabet roget ⇒ Sylvia atricapilla
cabotet ⇒ Delichon urbica
cadarnera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
cadernera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
cagaestaques ⇒ Acrocephalus scirpaceus
cagaestaques ⇒ Saxicola torquata
cagamànecs ⇒ Phylloscopus collybita
cagamànecs ⇒ Saxicola rubetra
cagamànecs ⇒ Saxicola torquata
cagamànic(s) ⇒ Saxicola torquata
cagampedra ⇒ Oenanthe oenanthe
cagarnera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
caguernera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
calàndia ⇒ Melanocorypha calandra
calandra ⇒ Melanocorypha calandra
calàndria ⇒ Melanocorypha calandra
calbot ⇒ Delichon urbica
calderera ⇒ Phoenicurus spp.
calderó ⇒ Phoenicurus spp.
camallonga ⇒ Himantopus himantopus
camfarró ⇒ Serinus serinus (= Fringilla serinus)
canari ⇒ Serinus canarius
cantar ⇒ Anas strepera
cantara ⇒ Anas strepera
capaira ⇒ Oenanthe leucura
capelaire ⇒ Oenanthe leucura
capelaire ⇒ Saxicola oenanthe
capellà ⇒ Parus major
capellana ⇒ Parus major
capellana de cua llarga ⇒ Aeghitalos caudatus
capellana menudeta ⇒ Parus ater
capellanet ⇒ Parus major
capellanet ⇒ Sylvia atricapilla
capellanet ⇒ Sylvia atricapilla
capet negret ⇒ Saxicola torquata
caplaira ⇒ Oenanthe leucura
caplaira ⇒ Saxicola oenanthe
capotet ⇒ Delichon urbica
cap-roig ⇒ Anythya ferina
cap-roig ⇒ Erithacus rubecula
capsigrany ⇒ Lanius excubitor
capsot ⇒ Lanius collurio
capsot ⇒ Lanius excubitor
capsot ⇒ Lanius senator
capsot carnisser ⇒ Lanius excubitor
capsot comú ⇒ Lanius senator
capsot marí ⇒ Lanius excubitor
capsotbotxí ⇒ Lanius excubitor
caputxí ⇒ Parus cristatus
caragolet ⇒ Troglodytes troglodytes
carboner ⇒ Sylvia melanocephala
carboneret ⇒ Parus major
carganera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
caro ⇒ Strix aluco
carpintero ⇒ Dryocopus martius / Dendrocopus major
carrac ⇒ Acrocephalus arundinaceus
carrac ⇒ Anas querquedula
carraquet ⇒ Anas querquedula
carregada ⇒ Glareola pratincola
carrutxa ⇒ Lanius excubitor
castellanet ⇒ Passer montanus
catastiu ⇒ Parus major
cauet ⇒ Alca torda
cauet ⇒ Larus spp. / L. Audoinii / L. Minutus / L. fuscus
cavarnera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
cavernera ⇒ Carduelis carduelis (= Fringilla carduelis)
cega ⇒ Scolopax rusticola
cendroset ⇒ Anas strepera
cerrilet ⇒ Columba oenas
cigonya ⇒ Ciconia ciconia
cigüenya ⇒ Ciconia ciconia
clossiguell ⇒ Miliaria calandra
clossivell ⇒ Miliaria calandra
clu(i)xiell ⇒ Miliaria calandra
cluixidell ⇒ Emberiza calandra
cluixidell ⇒ Miliaria calandra
cluixidenc ⇒ Miliaria calandra
cluxidell ⇒ Miliaria calandra
codorniu ⇒ Coturnix coturnix
coeta ⇒ Motacilla alba
cogullada ⇒ Galerida cristata / G. theklae
cogullada ⇒ Galerida cristata / G. theklae
cogullada ⇒ Galerida cristata / G. theklae
cogullada ⇒ Galerida cristata / G. theklae
cogullada sense monyo ⇒ Alauda arvensis
còlbit ⇒ Oenanthe leucura
còlbit ⇒ Saxicola oenanthe

colí ⇒ Carduelis spinus
coliblanca ⇒ Oenanthe leucura
coliflare ⇒ Oenanthe hispanica
colinc ⇒ Carduelis spinus
collet-roig ⇒ Erithacus rubecula
coll-verd ⇒ Anas platyrhynchos
colom ⇒ Columba spp.
colom cerril ⇒ Columba oenas
colom roquer ⇒ Columba oenas
corb ⇒ Corvus corax
corbellot ⇒ Apus apus
corna ⇒ Otusscops / Asio otus
cornella ⇒ Corvus corone / C. corone cornix
cornella ⇒ Otusscops / Asio otus
corneta ⇒ Corvus corone / C. corone cornix
corneta ⇒ Otusscops / Asio otus
coronel ⇒ Troglodytes troglodytes
corriol ⇒ Calidris albaC. alpina
corriol gran ⇒ Charadrius hiaticula
corriol menut ⇒ Charadrius dubius
cotoliu ⇒ Lullula arborea
cruixidell ⇒ Emberiza calandra
cruixidell ⇒ Miliaria calandra
cua de jonc ⇒ Anas acuta
cua-roja ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
cucala ⇒ Anthus pratensis
cucaleta ⇒ Anthus pratensis
cuco ⇒ Cuculus canorus
cuerneta ⇒ Corvus corone / C. corone cornix
cueta ⇒ Motacilla alba
cueta blanca ⇒ Motacilla alba
cueta d'all blanca ⇒ Motacilla alba
cueta d'all groga ⇒ Motacilla cinerea
cueta groga ⇒ Motacilla cinerea
cueta groga ⇒ Motacilla flava
cueta roja ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
cul-blanc ⇒ Oenanthe leucura
cul-en-pena ⇒ s.i.
culiblanc ⇒ Saxicola aurita / S. calandra
cullada caraputxada ⇒ Galerida cristata
cullada ratera ⇒ Galerida cristata
cullerot, bragat ⇒ Anas clypeata
culroig ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
culroja ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
cuquello ⇒ Cuculus canorus
duc ⇒ Bubo bubo
enganya-pastors ⇒ Caprimulgus europaeus / C. ruficullollis
enganya-pastors ⇒ Strix aluco
envió ⇒ Apus apus
escabussó reial ⇒ Podiceps nigricollis
escabussonet ⇒ Tachybaptus ruficollis
escateret ⇒ Hidrobates pelagicus
escateret de l'illa ⇒ Hidrobates pelagicus
esclafallidons ⇒ Coccothraustes coccothraustes
esclafitelló ⇒ Coccothraustes coccothraustes
escrivanet ⇒ Emberiza cirlus
esfalzia ⇒ Hirundo rustica
esgarracimals ⇒ Hippolais icterina
esmirla ⇒ Falco columbarius
esmirra ⇒ Falco columbarius
esparreguer ⇒ Accipiter nisus
esparver ⇒ Accipiter gentilis
esparver ⇒ Accipiter nisus
esplugabous ⇒ Ardeola ralloides
esplugabous ⇒ Bubulcus ibis
esplugabous ⇒ Ixobrychus minutus
estiverol ⇒ Parus major
estordanxa ⇒ Turdus pilaris
estornell ⇒ Sturnus unicolor
estornell ⇒ Sturnus vulgaris
falcida ⇒ Apus apus
falcija ⇒ Apus apus
falcillot ⇒ Apus apus
falcillot de panxa blanca ⇒ Apus melba
falciot ⇒ Apus apus
falcitxa ⇒ Apus apus
falcó ⇒ Falco peregrinus
falcóreial ⇒ Falco peregrinus
falzia ⇒ Apus apus
falzia ⇒ Apus apus
falzia ⇒ Hirundo rustica
falzia comuna ⇒ Apus apus
falzia de panxa blanca ⇒ Apus melba
falzilla ⇒ Apus apus
farfereta ⇒ s.i.
ferreret ⇒ Motacilla alba
ferreret ⇒ Parus major
ferreret de cresta ⇒ Parus cristatus
ferreret de cua llarga ⇒ Aeghitalos caudatus
ferreret dels pins ⇒ Parus ater
figureta ⇒ Carduelis spinus
flamenc ⇒ Phoenicopterus ruber / P. roseus
flaret ⇒ Fratercula arctica
flaret ⇒ Parus major
flaret xicotiu ⇒ Parus ater
flaret xiquetet ⇒ Parus ater
flaret xiquitiu ⇒ Parus ater
formiguer ⇒ Jynx torquilla
fotja ⇒ Fulica atra
franceset ⇒ Carduelis spinus
francillot ⇒ Apus apus
franzallot ⇒ Apus apus
franzellot ⇒ Apus apus
franzilla ⇒ Apus apus

franzillot ⇒ Apus apus
franzullot ⇒ Apus apus
frenzilla ⇒ Apus apus
fumarell ⇒ Chlidonias hybrida / Ch. niger
fumat ⇒ Sylvia melanocephala
fumatell ⇒ Chlidonias hybrida / Ch. niger
gabatxet ⇒ Carduelis spinus
gafarró ⇒ Serinus serinus (= Fringilla serinus)
gàio ⇒ Garrulus glandarius
gall ⇒ Garrulus glandarius
gallet ⇒ Garrulus glandarius
gallineta ⇒ Scolopax rusticola
gallo ⇒ Garrulus glandarius
gamfarró ⇒ Serinus serinus (= Fringilla serinus)
ganta ⇒ Ardea spp.
ganta ⇒ Ciconia ciconia
garraixet ⇒ Cisticola juncidis
garsa ⇒ Ardea cinerea
garsa ⇒ Ardea spp.
garsa blanca ⇒ Egretta garzetta
garsa de mar ⇒ Haematopus ostralegus
garsa reial ⇒ Ardea cinerea
gavina ⇒ Chroicocephalus ridibundus
gavina ⇒ Larus spp.
gavina reial ⇒ Larus cachinnans
gavina vulgar ⇒ Croicocephalus ridibundus
gavina vulgar ⇒ Larus ridibundus
geverol ⇒ Merops apiaster
ginela ⇒ s.i.
golondrina ⇒ Hirundo rustica
golondrina blanca ⇒ Delichon urbica
golondrina negra ⇒ Hirundo rustica
gorrió ⇒ Passer domesticus
gorrunella ⇒ Hirundo rustica
gralla ⇒ Corvus frugilegus
gralla ⇒ Corvus monedula
gralla de cames negres ⇒ Corvus monedula
gralla de cames roges ⇒ Pyrrhocorax pyrrhocorax
gralla de pic-roig ⇒ Pyrrhocorax pyrrhocorax
gralleta ⇒ Corvus monedula
greixoset ⇒ Zonotrichia albicollis
grifa ⇒ Turdus viscivorus
griva ⇒ Turdus pilaris
griva ⇒ Turdus viscivorus
groc ⇒ Oriolus oriolus
grulla ⇒ Grus grus
guatla ⇒ Coturnix coturnix
guatla maresa ⇒ Crex crex
guatla rodona ⇒ Coturnix coturnix
güeleta ⇒ Anthus pratensis
guia de tord ⇒ Turdus viscivorus
guillet ⇒ Garrulus glandarius
guiri ⇒ Carduelis spinus
gurritictec ⇒ Phylloscopus collybita
gurrunella ⇒ Hirundo rustica
huitet ⇒ Phylloscopus sibilatrix
jerovita ⇒ Motacilla alba
jerovita d'aigua ⇒ Motacilla flava
jerovita groga ⇒ Motacilla cinerea
jerovita groga ⇒ Motacilla flava
joliguer ⇒ Falco tinnunculus / F. naumanni
jorevita ⇒ Motacilla alba
jorovita ⇒ Motacilla alba
judia ⇒ Vanellus vanellus
letxusna ⇒ Tyto alba
letxussa ⇒ Tyto alba
llauraoret ⇒ Carduelis spinus
llauret ⇒ Carduelis spinus
llebrenc ⇒ Burhinus oedicnemus
lletxussa ⇒ Tyto alba
lliberal ⇒ Carduelis spinus
llogueret ⇒ Carduelis spinus
lluer ⇒ Carduelis spinus
llueret ⇒ Carduelis spinus
llueret ⇒ Carduelis spinus
lluïset ⇒ Carduelis spinus
lluïset ⇒ Phylloscopus sibilatrix
Mare de Déu de teulades ⇒ Upupa epops
Mare de Déu pintada ⇒ Upupa epops
mareta de teulades ⇒ Upupa epops
marineret ⇒ Passer montanus
martinet ⇒ Alcedo atthis
martinet ⇒ Nycticorax nycticorax
mascle de mistó ⇒ Perdix perdix
mascle de pistó ⇒ Perdix perdix
matamosques ⇒ Phylloscopus collybita
matamosques ⇒ Troglodytes troglodytes
mèllera ⇒ Turdus merula
merla ⇒ Turdus merula
merla ⇒ Turdus cynaeus.
merla collarada ⇒ Turdus torquatus
merla d'aigua ⇒ Cinclus cinclus
merla de cua blanca ⇒ Oenanthe leucura
merla de muntanya ⇒ Monticola solitarius / M. cyaneus
merla xotera ⇒ Oenanthe leucura
merlanxa ⇒ s.i.
mèrlera ⇒ Turdus merula
miula ⇒ Otusscops / Asio otus
moixa ⇒ Tyto alba
moixeta ⇒ Otusscops / Asio otus
molleta de caragol ⇒ Phylloscopus collybita
molleta de caragol ⇒ Phylloscopus trochilus / P. bonello
mongeta ⇒ Neophron percnopterus
morell capellut ⇒ Podiceps nigricollis

morteret ⇒ Delichon urbica
mosquereta ⇒ Locustella luscinioides
mosquereta ⇒ Sylvia spp. / S. communis
mosquerola ⇒ Muscicapa striata
mosquerot ⇒ Sylvia spp.
mosquiter ⇒ Phylloscopus collybita
muixquereta ⇒ Sylvia spp. / S. communis
mussol ⇒ Athene noctua
mussol marí ⇒ Asio flammeus
mutxol ⇒ Athene noctua
niueret ⇒ Carduelis spinus
nyec ⇒ Phylloscopus sibilatrix
nyiri ⇒ Carduelis spinus
nyívit ⇒ Vanellus vanellus
òbila ⇒ Tyto alba
òbila llantiera ⇒ Tyto alba
oca ⇒ Anser anser
ogaril ⇒ Carduelis spinus
òliba ⇒ Tyto alba
òliva ⇒ Tyto alba
ondarella ⇒ Hirundo rustica
orandella ⇒ Hirundo rustica
orandilla ⇒ Hirundo rustica
oraneta ⇒ Hirundo rustica
orellonet ⇒ Delichon urbica
orendella ⇒ Delichon urbica
orendella ⇒ Hirundo rustica
orendella de camp ⇒ Delichon urbica
oreneta ⇒ Delichon urbica
oreneta ⇒ Hirundo rustica
orondella ⇒ Hirundo rustica
oronella ⇒ Delichon urbica
oronella ⇒ Hirundo rustica
oronet ⇒ Delichon urbica
oroneta ⇒ Delichon urbica
oroneta ⇒ Hirundo rustica
oroval ⇒ Ardeola ralloides
otxa carbonera ⇒ Parus major
otxa encarnada ⇒ Erithacus rubecula
otxeta ⇒ Erithacus rubecula
òvila ⇒ Tyto alba
pagerell ⇒ Carduelis cannabina
paixarell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pàixaro ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pàixera ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pàixera ⇒ Monticola solitarius / M. cyaneus
paixerell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pàixquera ⇒ Monticola solitarius / M. cyaneus
pajarell ⇒ Carduelis cannabina
pajarita ⇒ Motacilla alba
palput ⇒ Upupa epops
panfígol ⇒ Oriolus oriolus
papafigo ⇒ Oriolus oriolus
papafigos ⇒ Oriolus oriolus
papamosques ⇒ Ficedula hypoleuca
pap-roig ⇒ Erithacus rubecula
paput ⇒ Upupa epops
pardalet d'*espino* ⇒ Sylvia undata
pardalet de bèrum ⇒ Phoenicurus spp.
pardalet del fred ⇒ Erithacus rubecula
pardaleta ⇒ Motacilla alba
pardet ⇒ Delichon urbica
pardet ⇒ Hirundo rupestris
pardet ⇒ Ptyonoprogne rupestris
pardet ⇒ Riparia riparia
parpafigo ⇒ Oriolus oriolus
parpalló ⇒ Riparia riparia
parput ⇒ Upupa epops
pasqualet ⇒ Coturnix coturnix
passaforats ⇒ Troglodytes troglodytes
passarell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
passariu ⇒ Alcedo atthis
passerell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pato ⇒ Anas platyrhynchos
pato ⇒ Anas spp.
pato coronat ⇒ Netta rufina
patxacada ⇒ Saxicola torquata
patxarell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pàtxera ⇒ Monticola solitarius / M. cyaneus
patxerell ⇒ Carduelis cannabina (= Acanthis c.)
pebe-roig ⇒ Erithacus rubecula
pebre-rogero ⇒ Erithacus rubecula
pebre-roig ⇒ Erithacus rubecula
pepe-roig ⇒ Erithacus rubecula
perdigot ⇒ Perdix perdix
perdiu ⇒ Perdix perdix
perdiu ⇒ Alectoris rufa
perdiueta ⇒ Perdix perdix
peret ⇒ Acrocephalus arundinaceus
perico ⇒ Melopsittacus sp
perissó ⇒ Petronia petronia
perpissa ⇒ Motacilla alba
petit-roig ⇒ Erithacus rubecula
peuverd ⇒ Fulica atra
picardó ⇒ Porzana porzana
picardó ⇒ Porzana pusilla
picardó ⇒ Rallus aquaticus
picardó de la Quaresma ⇒ Porzana porzana
picardó del pic-llarg ⇒ Rallus aquaticus
picardó ver ⇒ Porzana porzana
picardonet ⇒ Porzana pusilla
picasalses ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
pica-soques ⇒ Certhia brachydactyla
picatort ⇒ Coccothraustes coccothraustes

picatroncs ⇒ Dryocopus martius / Dendrocopus major
picfort ⇒ Miliaria calandra
picot ⇒ Dryocopus martius / Dendrocopus major
picot ⇒ Picus viridis
picotort ⇒ Loxia curvirostra
pic-roig ⇒ Erithacus rubecula
pictort ⇒ Coccothraustes coccothraustes
pictort ⇒ Loxia curvirostra
pigot ⇒ Dryocopus martius / Dendrocopus major
pigot verd ⇒ Dryocopus martius / Dendrocopus major
pilot ⇒ Pernis apivorus
pilotero ⇒ Pernis apivorus
pin-roig ⇒ Erithacus rubecula
pinsà ⇒ Fringilla coelebs
pinsà francès ⇒ Fringilla montifringilla
pinsà reial ⇒ Fringilla montifringilla
pinsat ⇒ Fringilla coelebs
piquet-roig ⇒ Erithacus rubecula
pitet ⇒ Erithacus rubecula
pitxac ⇒ Erithacus rubecula
pitxac ⇒ Saxicola torquata
pitxac de clavell ⇒ Erithacus rubecula
pitxac de la barbeta encarnada ⇒ Erithacus rubecula
pitxac de la goleta ⇒ Erithacus rubecula
pitxac de xumenera ⇒ Phoenicurus ochrurus
pitxerell ⇒ Carduelis cannabina
pitxòc ⇒ Saxicola torquata
piula ⇒ Anas penelope
piulador ⇒ Actitis hypoleucos
piulador ⇒ Anas penelope
piulador ⇒ Tringa ochropus
piuló ⇒ Actitis hypoleucos
piuló ⇒ Anas penelope
piuló ⇒ Tringa ochropus
piuló ⇒ Tringa totanus
piuló de mar ⇒ Charadrius alexandrinus
polla d'aigua ⇒ Gallinula chloropus
poput ⇒ Upupa epops
porput ⇒ Upupa epops
primavera ⇒ Parus major
primavera ⇒ Recurvirostra avosetta
prinsà ⇒ Fringilla coelebs
puceta ⇒ Troglodytes troglodytes
puput ⇒ Cuculus canorus
puput ⇒ Upupa epops
purput ⇒ Upupa epops
putput ⇒ Upupa epops
quiuet ⇒ Alca torda
quiuet ⇒ Larus spp. / L. Audoinii / L. Minutus / L. fuscus
quiuet ⇒ Troglodytes troglodytes
rascló ⇒ Porzana pusilla
raspinell ⇒ Certhia brachydactyla
redonell ⇒ Philomachus pugnax
redonell ⇒ Tringa erythropus
redonell ⇒ Tringa totanus
reiet ⇒ Alcedo atthis
reiet ⇒ Cisticola juncidis
reiet ⇒ Erithacus rubecula
reiet ⇒ Regulus regulus
reiet coronat ⇒ Regulus ignicapillus
reiet de tord ⇒ Erithacus rubecula
rero ⇒ Motacilla alba
retoret ⇒ Parus major
rodonell ⇒ Pluvialis apricaria
roget ⇒ Erithacus rubecula
roget de cua-roja ⇒ Phoenicurus ochrurus / P. phoenicurus
roncadell ⇒ Anas querquedula
roncadoret ⇒ Anas querquedula
roquer ⇒ Ptyonoprogne rupestris
roqueret ⇒ Delichon urbica
roqueret ⇒ Ptyonoprogne rupestris
roquerol ⇒ Delichon urbica
rosalda ⇒ Cercotrichas galactotes
rosarda ⇒ Cercotrichas galactotes
rossarda ⇒ Cercotrichas galactotes
rossinyol ⇒ Luscinia megarhynchos
rossinyol bord ⇒ Cettia cetti
ruisenyol ⇒ Luscinia megarhynchos
ruissinyol ⇒ Luscinia megarhynchos
rulleta ⇒ Anthus pratensis
saboc ⇒ Caprimulgus europaeus / C. ruficullollis
safraneret ⇒ Regulus regulus
sampa-ostres ⇒ Haematopus ostralegus
sarcet ⇒ Anas crecca
senyoreta ⇒ Motacilla alba
setrillet ⇒ Cisticola juncidis
siglot ⇒ Numenius arquata
siset ⇒ Cisticola juncidis
sit ⇒ Anthus pratensis
sit ⇒ Emberiza cia
sit ⇒ Emberiza cirlus
sit ⇒ Emberiza hortulana
sit d'horta ⇒ Emberiza hortulana
sit de serra ⇒ Emberiza cia
sit hortolà ⇒ Emberiza hortulana
sit paller ⇒ Emberiza cirlus
sita ⇒ Anthus campestris
sita ⇒ Anthus pratensis
sitet ⇒ >Anthus pratensis
sitet ⇒ Phylloscopus collybita
sitet ⇒ Phylloscopus trochilus / P. bonello
siteta ⇒ Anthus pratensis
sito ⇒ Emberiza cirlus
sitreta ⇒ Anthus pratensis

sivert ⇒ Netta rufina
soliguer ⇒ Falco tinnunculus / F. naumanni
solitari ⇒ Monticola solitarius / M. cyaneus
sordet ⇒ Anthus pratensis
sordeta ⇒ Anthus pratensis
soriguer ⇒ Falco tinnunculus / F. naumanni
sossuït ⇒ Phylloscopus sibilatrix
suïtet ⇒ Phylloscopus sibilatrix
tastaranyit ⇒ Troglodytes troglodytes
tatastiu ⇒ Parus major
tatina ⇒ Motacilla alba
tendó ⇒ Columba palumbus
terderola ⇒ Alauda arvensis
terderola ⇒ Calandrella cinerea
tèrit ⇒ Carduelis spinus
ternerola ⇒ Alauda arvensis
terredolí ⇒ Calandrella brachydactyla
terreola ⇒ Alauda arvensis
terrera ⇒ Galerida cristata / G. theklae
terrerola ⇒ Alauda arvensis
terrerola ⇒ Calandrella cinerea
tetina ⇒ Motacilla alba
tetina blanca ⇒ Motacilla alba
tetina groga ⇒ Motacilla cinerea
tetina groga ⇒ Motacilla flava
tetineta blanca ⇒ Motacilla alba
tetineta groga ⇒ Motacilla cinerea
tetineta groga ⇒ Motacilla flava
tètol ⇒ Limosa limosa
teuladí ⇒ Passer domesticus
teuladí ⇒ Passer domesticus
teuladí ⇒ Passer domesticus
teuladí ⇒ Passer domesticus
teuladí castellà ⇒ Passer montanus
teuladí castellà ⇒ Petronia petronia
teuladí de garrofer ⇒ s.i.
teuladí de ribàs ⇒ Passer montanus
teuladí de serra ⇒ Passer montanus
teuladí francès ⇒ Coccothraustes coccothraustes
teuladí mariner ⇒ Passer montanus
teuladí moro ⇒ Passer hispaniolensis
teuletano ⇒ Passer montanus
tiero ⇒ Carduelis spinus
tisoreta ⇒ Sterna sandvicensis
tita ⇒ Anthus pratensis
tita ⇒ Motacilla alba
tita d'herba ⇒ Motacilla alba
titet d'estiu ⇒ Anthus spinoletta
titina ⇒ Motacilla alba
todo ⇒ Columba palumbus
todó ⇒ Columba palumbus
torcàs ⇒ Columba palumbus
tord ⇒ Sturnus vulgaris
tord ⇒ Turdus philomelus
tord ⇒ Turdus spp.
tord blanc ⇒ Turdus philomelus
tord castellà ⇒ Turdus iliacus
tord cellard ⇒ Turdus iliacus
tord cellaret ⇒ Turdus iliacus
tord celleret ⇒ Turdus iliacus
tord comú ⇒ Turdus philomelus
tord franceset ⇒ Turdus iliacus
tord madrilenyo ⇒ Turdus iliacus
tord manxego ⇒ Turdus iliacus
tord negre ⇒ Sturnus unicolor
tord negre ⇒ Turdus iliacus
tord real ⇒ Turdus viscivorus
tordana ⇒ Petronia petronia
tordanxa ⇒ Turdus pilaris
tordanxa ⇒ Turdus viscivorus / T. torquatus
tordentxa ⇒ Turdus viscivorus / T. torquatus
tordenxa ⇒ Turdus philomelus
tornell ⇒ Sturnus vulgaris
torrudana ⇒ Alauda arvensis
torrudana ⇒ Lullula arborea
tòrtola ⇒ Streptopelia turtur
tòrtola casera ⇒ Streptopelia decaocto
Tot estiu, tot estiu ⇒ Parus major
totestiu ⇒ Parus major
totina ⇒ Motacilla alba
trencacimals ⇒ Hippolais icterina
trencalledons ⇒ Coccothraustes coccothraustes
trencapinyols ⇒ Coccothraustes coccothraustes
trencapinyols ⇒ Loxia curvirostra
trencapinyons ⇒ Coccothraustes coccothraustes
trencapinyons ⇒ Loxia curvirostra
trit ⇒ Cisticola juncidis
trulix ⇒ Carduelis spinus
tudó ⇒ Columba palumbus
uita ⇒ Phylloscopus sibilatrix
uitet ⇒ Phylloscopus sibilatrix
valzia ⇒ Apus apus
vegerol ⇒ Merops apiaster
vegeruc ⇒ Merops apiaster
velleta ⇒ Anthus pratensis
vencell ⇒ Apus apus
vencill ⇒ Apus apus
vencillet ⇒ Apus apus
vencillot ⇒ Apus apus
verderol ⇒ Carduelis chloris (= Chloris chloris)
verderola ⇒ Emberiza citrinella
vergerol ⇒ Merops apiaster
vertxerol ⇒ Merops apiaster
virulí ⇒ Carduelis spinus

vitxac ⇒ Saxicola torquata
vitxèc ⇒ Saxicola torquata
vitxèca ⇒ Saxicola torquata
viuda ⇒ s.i.
voltor ⇒ Gyps fulvus
xacarraca ⇒ s.i.
xanot ⇒ Hippolais polyglotta
xara ⇒ Hippolais polyglotta
xaramitana ⇒ Pica pica
xarrac ⇒ Acrocephalus arundinaceus
xarreu ⇒ s.i.
xarroc ⇒ s.i.
xau ⇒ Fringilla coelebs
xau ⇒ Fringilla spp.
xau ⇒ Phylloscopus spp.
xau real ⇒ Fringilla montifringilla
xau roquer ⇒ Phylloscopus spp.
xegna ⇒ Sylvia borin
xègna ⇒ Sylvia spp. / S. communis
xemerlí ⇒ Burhinus oenicdemus
xena ⇒ Hippolais polyglotta
xenna ⇒ Sylvia borin
xenna ⇒ Hippolais polyglotta
xenna ⇒ Sylvia spp. / S. communis
xenna d'esbarzer ⇒ Sylvia borin
xenna del cabet negret ⇒ Sylvia atricapilla
xenna del cabet roget ⇒ Sylvia atricapilla
xenna del cap negre ⇒ Sylvia melanocephala
xenneta ⇒ Sylvia borin
xera ⇒ Hippolais polyglotta
xera ⇒ Sylvia borin
xera ⇒ Sylvia conspicillata
xera ⇒ Sylvia spp. / S. communis
xera comuna ⇒ Hippolais polyglotta
xera de cap negre ⇒ Sylvia atricapilla
xera de cap negre ⇒ Sylvia melanocephala
xera de cap roig ⇒ Sylvia atricapilla
xera de cua llarga ⇒ Sylvia undata
xera fosca ⇒ Sylvia atricapilla
xera fosca ⇒ Sylvia atricapilla
xerna ⇒ Hippolais polyglotta
xerovita ⇒ Motacilla alba
xeu ⇒ Fringilla coelebs
xeu ⇒ Passer domesticus
xèu ⇒ Phylloscopus spp.
xibec ⇒ Saxicola torquata
xiell ⇒ Miliaria calandra
ximerlit ⇒ Burhinus oenicdemus
xinxeta ⇒ Troglodytes troglodytes
xinximet ⇒ Parus major
xinximillo ⇒ Parus major
xirimita ⇒ Motacilla alba
xiriuita ⇒ Motacilla alba
xiriuita ⇒ Phylloscopus sibilatrix
xirivita ⇒ Motacilla alba
xisvert ⇒ Netta rufina
xit ⇒ Emberiza cia
xitxa ⇒ Troglodytes troglodytes
xitxeta ⇒ Troglodytes troglodytes
xiuet ⇒ Carduelis spinus
xiuet ⇒ Phylloscopus spp.
xiuit ⇒ Phylloscopus collybita
xòlbit ⇒ Oenanthe leucura
xòlbit ⇒ Saxicola oenanthe
xoliguer ⇒ Falco tinnunculus
xolvi ⇒ Oenanthe leucura
xólvit ⇒ Oenanthe leucura
xòlvit ⇒ Oenanthe leucura
xòlvit ⇒ Saxicola oenanthe
xorevita ⇒ Motacilla alba
xoriguer ⇒ Falco tinnunculus / F. naumanni
xorivita ⇒ Motacilla alba
xorlit ⇒ Burhinus oedicnemus
xorlit ⇒ Pluvialis spp.
xorovita ⇒ Motacilla alba
xot ⇒ Caprimulgus europaeus / C. ruficullollis
xóu ⇒ Fringilla coelebs
xou ⇒ Phylloscopus spp.
xou real ⇒ Phylloscopus spp.
xuplacampanes ⇒ s.i.
xurra ⇒ Calandrella brachydactyla
xurreta ⇒ s.i.

Animals de la mar i el riu

peix

peix
peixotet
cria de peix (Guardamar) (98)

peix acabat de nàixer (135)
peix amolat (135)
peix bestinal [*de mar obert*] (122)
peix (de) bestina [*peixos selacis, considerats de menys valor i destinats per a suquet o caldero, com la rajada, la tremolosa o el milà*] (Altea) (67) (356) (28) (98) (Tabarca) (118)
peix blanet (135)
peix blanquet
peix bovo (135)
peix caçó (135) (122)
peix d'arena (122)
peix d'escata (135) (36)
peix de badia (122)
peix de baix (122)
peix de botella [*ornamental*] (Guardamar) (98)
peix de cabasset [*de pesquera de cingle*] (Marina Alta) (36)
peix de fitora (Marina Alta) (36)
peix de fondo° (135)
peix de passa (Marina Alta) (36)
peix de pis (122)
  peix de *pisso*ⓘ (98)
peix de roca
peix de vora (135)
peix fi (135)
peix fort (135)
peix *ligero*ⓘ (135)
peix menut (135)
peix ouat (135)
peix pussat [*malalt*] (Guardamar) (98)
  vindre pussat
peix que nada per aigües altes (122)
peix surander (122)
peix *torpe*ⓘ (135)
peix viu (135)
peix vivaratxo (135)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ > Nàutica i pesca > la pesca > grups de peixos*

aladroc (!) [*genèric com a peix menut*] (Vall d'Albaida) (63)
amploia [*krill, peix menut arraulit al voltant d'un llum*] (Xàbia, Marina Alta) (36)
barbulla (98)
barbulles (98)
carnada [karnâ]
mal-armats (57) (28)
morralla (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
moixonet (Altea) (28)
moixum (Vilallonga) (46)
peix de bestina (28)

mascle
  matxoⓘ
femella

parts del peix

aleró (Guardamar) (98)
aleta
bufa (98)
cap
cua
dents
  tires de dents (98)
escata (29)
  escamaⓘ (Guardamar) (98)
espina
espineta
faralló (Guardamar) (98)
fetge
ganya (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
ganyes de bacallar (Alcoi) (5)

garrofeta
gleves
greix (98)
grassaⒹ (Guardamar) (98)
tossinoⒹ (Guardamar) (98)
melis [*en cuinar-lo*] (Guardamar) (98)
llom
llomoⒹ (Guardamar) (98)
meliquera (Guardamar) (98)
molla (98)
ou [ɔu] o *[áu] (Guardamar) (98)
panxa (Guardamar) (98)
pell
porquera [*dins el ventre*] (Guardamar) (98)
pua (98)
pueta (98)
raspa
sorra (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
les sorres (135)
tendrum
tel (98)
tripaⒹ
trompa (Guardamar) (98)
ventresca

escatós -a [askatós]
pell rasposa (98)
amb llistetes(98)
amb piques (Guardamar) (98)
amb *llunares*Ⓓ (Guardamar) (98)
amb manxes(98)

parts del marisc

conxaⒹ [*petxina, conquilla*]
petxina
closca
caragola
òs de la sèpia
barqueta [*de la sèpia*]
sèpia
pates
bigots [*de les gambes*]
pell [*de les gambes*]

mamífers marins

Cetacis misticets o odontocets

balena° *[balséna]

Balaenoptera physalus

òrguena (?) (21) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Globicephalla melaena

cap d'olla (Dénia, La Vila) (135) (28) (Guardamar, Tabarca) (118) (269)

Delphinus delphi

galfí° (Alacant) (29)
garfí (Santa Pola) (28)
delfí°
búfano (?) (Santa Pola, Tabarca) (118) (269)
marroc [*gran*] (Dénia) (135) (Altea, Benidorm) (28) [*petit*] (?) (Dénia) (361)

Focidae

foca
llop marí (28)

Orcinus orca

espadàs (Benidorm) (122) (28)
llàmia (Tabarca) (118) (257)

rèptils marins

Caretta caretta

tortuga (135)

peixos de la mar

Acipenser sturio (*diàdrom*)

esturió [asturió] (Dénia) (135) (Calp) (39)

Alopias vulpinus

rabosa (Dénia) (135) (Santa Pola) (257)

Alosa fallax nilotica

saboga (1) (265) (Dénia) (135) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257) (98)

Anguilla anguilla

anguila
anguila maresa (Dénia) (135)
anguila de mar (Dénia) (135)
angula (Dénia) (135)
anguileta (Alacant) (29)

Aphia minuta

boqueró (!) (Elx) (3)
xanclete (Santa Pola) (257)
xanquete (Santa Pola) (257)

Apogon imberbis

roquera (Guardamar) (98)
peixet roqueret encarnat (Guardamar) (98)
peix de botella (Guardamar) (98) (257)

Argentina sphyraena

passamar (Dénia) (135) (Marina Alta) (361)
passamaret (Dénia) (135)
platero (Dénia) (135)
plateret (Dénia) (135)
boqueró de plata (Guardamar)
boqueró del rei (Guardamar)

Argyrosomus regius

reig (135)

⇒ *Schianea umbra*
⇒ *Umbrina cirrosa*

Arnoglossus laterna

peluda [pelúa] (Guardamar) (?) (98) (Benidorm) (28)
pelüa (La Vila) (28)
peluda de randa (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Lepidorhombus boscii*

Atherina spp.

IEC xanguet, moixó, cabeçuda, joell

Atherina hepsetus

moixonet [muʃonét] (Santa Pola, Guardamar) (257)

Atherina presbyter (=*A. mochon* [*anf*])

moixó° (1) (265) (Dénia) (135) (Ondara) (361)
muixó (Benidorm) (28)
muxó (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
moixonet (Dénia) (135)
moixoneta (Alacant) (29)
cabeçuda (Tabarca) (257)
reiet (?) (257)
tomba-barcos (?) (Alcoi) (i3)

Auxis bisus

melva (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Auxis rochei

melva (135) (98) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Balistes capriscus

escopeta (Guardamar) (98) (Santa Pola, Guardamar) (257)

Balistes carolinensis

reputa (Dénia) (135)

Belone belone sspp. belone

agulla [aúλa] (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar) (257)
agullot [auλɔt] (Dénia) (135)
agulla palada [palâ] (Guardamar) (98)
agulla palar (Guardamar) (98) (!) [*possible confusió amb tipus d'emperador*] (98)
llombriseta (Guardamar) (257)

⇒ *Xiphias gladius*

Blennius spp.

bavosa (Dénia) (135) (Alacant) (29)
bavosetes (Guardamar) (98)
bavaloses (Tabarca) (98)
putes (Tabarca) (98)

Blennius gattorugine

⇒ *Parablennius gattorugine*

Blennius ocellaris

bavosa (Dénia) (135)

Blennius pavo (= *Salaria / Lipophrys pavo*)

bavosa (Dénia) (135)

Blennius sanguinolentus

bavosa (Dénia) (135)

Boops boops

boga (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (361) (Marina Baixa) (122) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Boops salpa ⇒ *Sarpa salpa*

Box boops ⇒ *Boops boops*

Box salpa ⇒ *Sarpa salpa*

Bothus podas podas

rèmol (Marina Alta) (36)
tapaculs (Dénia) (135) (Guardamar) (257)
taparrabos (Dénia) (135)

Brama brama

IEC: castanyola*

palometa (!) (Dénia) (135)
sapupa (Guardamar) (257)
saputa (Santa Pola) (257)
*japuta*① [hapúta] (Dénia) (135) (Ondara) (361)

Callionymus festivus

fardatxo (1)

Campogramma glaycos

palomina (Guardamar) (98)

⇒ *Lichia amia*

Capros aper

xavo (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

Caranx rhonchus

sorell blau (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Trachurus trachurus*

Carcharodon carcharias

tiburó (general) (257)
tauró (Santa Pola) (257)

Centrophorus granulosus

IEC gutxo brut

<quelve° > (València)
quelva [kélva] (!) (La Vila, Alacant, Santa Pola) (28)

⇒ *Squalus acanthias*

Cepola macrophtalma / *C. rubescens*

veta (135) (98) (Bellreguard) (i22) (Santa Pola, Tabarca) (257)
cinta (Guardamar) (257)

Cetorhinus maximus

pelegrí [pelegrí] o [peregrí] (Dénia) (135)
marraix gegant (Santa Pola, Guardamar) (257)

Cheilopogon heterurus /Hirundichthys (Exonautes) rondeletti / Exocoetus volitans

oroneta (Marina Alta) (36) (Dénia) (135) (Marina Baixa) (122) (Benidorm, Altea) (57) (28) [uronéta] (Guardamar) (98) (257) [orenéta] (Tabarca) (257)
orona (Marina Alta) (36)

Chelidonichthys (Aspitrigla) cuculus

rafet (Dénia, Guardamar) (135) (98)

Chelidonichthys (Aspitrigla) obscura

velleta (Dénia) (135)

Chelidonichthys lastoviza

⇒ *Trigloporus lastoviza*

Chelon labrosus

llissa (Dénia) (135)
llisseta (Dénia) (135)
mújol (Dénia) (135)

Chromis chromis

IEC castanyoleta, moret

moret• (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)
castanyola (Tabarca) (257)

Chrysophrys aurata ⇒ *Sparus aurata*

Citharus linguatula ⇒ *C. macrolepidotus*

Clupea harengus

alatxa (Benidorm, La Vila, Guardamar) (28) (98) (Alacant) (29) (3)
la latxa (El Campello) (28) (a1)
areng [aréŋk] (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
alatxa marassa [*alatxa més gran de l'habitual*] (Marina Baixa) (122)

⇒ *Sardinella aurita*

Citharus macrolepidotus

palaia° (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) (Xàbia) (361)
pelada [pelâ] (Dénia) (135) (Callosa) (28) [*s.i.*] (29) (Marina Alta) (361)
pelaia (Beniardà) (361)
peluda (Dénia) (135) (98) (361) (Altea) (361)
palada [palâ] (La Vila) (28) [*s.i.*] (29) (La Safor, Pego, Atzúvia, Alpatró) (361)

⇒ *Pleuronectes spp.*

Conger conger

congre (Dénia) (135) (Guardamar) (36) (Alacant) (29) (1) (265) (122) (Santa Pola, Tabarca) (257)

Coris julis

IEC donzella, juliola

donzella° (Dénia) (135) *[donsélla] (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
júlia (El Campello) (37)

Corvina nigra

⇒ *Sciaena umbra*

Coryphaena hippurus

llampuga° (Dénia) (135) (Benidorm, La Vila, Altea) (28) (Alacant) (29) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
llampulga
llampua (1) (265)
sabre (Dénia) (135)

Crenilabrus spp. ⇒ *Symphodus spp.*

Ctenolabrus suillus

tonto[Ⓘ] (Guardamar) (98)
verderol (Santa Pola, Alacant) (98)

Dactylopterus volitans

soliguer (135)
soriguer (Dénia) (135)
soriguell (Santa Pola) (257)
golondrina[Ⓘ] (Guardamar) (98)
xitxarra (Guardamar) (98) (257)

Dalatias lichia (= *Scymnorhinus lichia*)

negra (Santa Pola) (257)

Dasyatis pastinaca

IEC escurçana

milà (Dénia) (!) (135) ⇒ *Myliobatis aquila*
xutxo[Ⓘ] (Cullera) (135)

Dentex dentex (= D. vulgaris)

déntol (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (El Campello) (Marina Baixa) (122) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Dicentrarchus labrax

llobarro° (135) (98) (121) (28) (121) (36) (Alacant) (29) (5) (244) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
llabarro (Dénia) (135)

Dicologoglossa cuneata

lenguado

⇒ *Solea spp.*

Diplodus annularis (= Sargus anularis)

esparralló° [asparaλó] (Dénia, Benidorm, La Vila) (135) (28) (Alacant) (29)
esparrelló (El Campello) (a1) (28) (1)
raspalló (Altea) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (28) (257)

«L'esparralló, beu-te el caldo° i tira-lo» (Dénia) (135)

⇒ *Diplodus vulgaris*

Diplodus puntazzo

morrut (Marina Alta) (36)
morruda (Marina Alta) (36) (Dénia) (135) [morúda] o *[morúa] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257)
tromput (Guardamar) (98)
trompudet [trompuét] (Guardamar) (98)
trompuda [trompúa] (Guardamar) (98) (257)

⇒ *Mugil saliens*

Diplodus sargus

sarg• (Marina Alta) (36) (Dénia) (135) (Benidorm) (122) (Altea) (28) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257)
sarguet (Dénia) (135)

Diplodus vulgaris

<variada°•>
vidriat (Marina Alta) (36)
vidriada° (Dénia) (135) (361) (Marina Baixa) (122)
vedriada [vedriâ] (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257)
vedrià (Alacant) (29)
vidrià (La Vila) (29)

⇒ *Diplodus vulgaris*

Echelus myrus

matiner (Dénia) (135) (361)

Echiichthys vipera ⇒ *Trachinus vipera*

Engraulis encrasiocholus

aladroc (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Santa Pola) (257)
boqueró (Dénia, Guardamar, Crevillent, El Campello) (135) (98) (Elx) (3) (257) (Alacant) (29) [bukeró] (Santa Pola) (257)

búcaro (?) (Tabarca) (257)
búquero (?) (Tabarca) (257)
anxova (Dénia) (135)
moixum (Vilallonga) (46)

Epinephelus aeneus (?) [alguer] (cast. cherna de ley)

xerna (Benidorm) (?) (28) [*s.i.*]

⇒ *E. alexandrinus* / ⇒ *E. marginatus* / ⇒ *Polyprion americanus*

Epinephelus alexandrinus [roca] *(?)* / *Mycteroperca rubra (?)*

meret de perot (Benidorm) (?) (28) (Dénia) (28) (254)
peret de merot (La Vila) (28) (254) (98)

⇒ *E. aeneus* / ⇒ *E. marginatus* / ⇒ *Polyprion americanus*

Epinephelus marginatus / *Epinephelus caninus* (*cherna, mero dèntol)*

mero (135) (98) (3) (28) (36) [méro] o *[méro] (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

⇒ *E. alexandrinus* / ⇒ *E. aeneus* / ⇒ *Polyprion americanus*

Etmopterus spinax (= *Spinax niger*)

gatamoixa (Santa Pola) (257)

Euthynnus pelamis

llistat (Dénia) (135)
*alistado*① (Santa Pola, Guardamar) (257)
*listao*① (Santa Pola, Guardamar) (257)
bonyítol *listao*① (Dénia) (135)

Euthynnus quadripunctatus

bacoreta (135) (257)

⇒ *Gymnosarda alleterata*

Exocoetus volitans

⇒ *Cheilopogon heterus*

Gadus callarias

abadejo [baéʤo] (Vilallonga) (46) (29) (Crevillent, Santa Pola) (257)
abadeget [baeʤét] (Bellreguard) (i22)
bacallar (!) (98) (29) (Santa Pola, Guardamar, Elx) (257)

⇒ *G. morrhua*

Gadus capelanus

⇒ *Trisopterus minutus*

Gadus morrhua

bacallar° (Alcoià; Comtat; La Marina: Poble Nou de Benitatxell, Teulada, Calp, Castell de Castells, Dénia; Monòver, Elx, Guardamar) (69) (Alacant) (29) (Marina Baixa, Alacantí) (361)
bacallà°• (Vinalopó Mitjà) (363)
bacallat (Sanet) (110)
abadejo° (Xàbia) (361) [baéʤo] (Benissa, Poble Nou de Benitatxell, Teulada) (La Safor, Marina Alta) (361) [abaéʤo] (Crevillent) (69) (29) [baétʃo] (Quatretondeta)

Gadus poutassou

⇒ *Micromesistious poutassou*

Galeorhinus galeus

cassó (La Vila) (28) (Benidorm) (122)

Galeus melastomus

moixa (Dénia) (135)

Gobius spp.

bavosetes (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)
bavalosa (Tabarca) (257)
cabot (Alacant) (29) (Santa Pola, Tabarca) (257)
raboseta (Santa Pola) (257)

Gobius cobitis

sapo (Santa Pola, Guardamar) (257)

Gobius niger

raboseta (Santa Pola) (257)
cabot (Santa Pola) (257)

Gobius paganellus

cabot (Dénia) (135)
burret (Santa Pola) (257)
burret [jove] (Dénia) (135)

Gymnosarda alleterata

bacoreta (Guardamar) (98)

⇒ *Euthynnus pelamis*

Helicolenus dactylopterus

IEC penegal, serrà penegal

gallina (?) (Alcoi) (2) (Alacant) (29) [*s.i.*]
gallineta (Dénia) (135)
gallineta imperial (?) (Guardamar) (98)
escorpeta [askorpéta] (Dénia) (135)
rascasseta roja (Dénia) (135)
panagal (Santa Pola, Guardamar) (257)
panegol (Santa Pola) (257)

Heptranchias perlo

moixina (La Vila) (28)
tauró (Santa Pola) (257)

Hippocampus ramulosus

cavallet
cavallet de mar
cavallet de la mar pl. *[kavalés] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) (98)
cavallet de Dénia (Dénia) (135)
cavallet de la terciana (Tabarca) (98)

Hirundichthys (*Exonautes*) *rondeletti*

⇒ *Cheilopogon heterus*

Hoplostethus mediterraneus

rellotge *[relɔ́ɲdʒe] (Dénia) (135) (Santa Pola) (257)

Isurus oxyrinchus

marraix (Dénia) (135)
peix marraix (Alcoi) (184)

Labrus spp.

IEC tords, grívies

griva (14) (1) (3)
tord (Alacant) (29) (Tabarca) (257)
*tontos*① (Guardamar) (98) (257)
saboneros (Guardamar) (98)

⇒ *Symphodus tinca*
⇒ *Crenilabrus tinca*

Labrus bergylta (*escàs al Mediterrani*)

IEC tord blau, grívia

grívia• (Dénia) (135)
tord (Dénia) (135)⇒ *L. merula*

Labrus bimaculatus

CSIC pastanaga, gallet de rei, músic, xuclà

tord (Dénia) (135)
serra (!) (Guardamar, Santa Pola) (98) [*s.i.*]
serreta (21)

Labrus merula

IEC tord negre, tord massot

*tordo*① (Santa Pola, Guardamar) (257)
tord negre (Dénia) (135)
tord redó (Dénia) (135)

Labrus turdus

tord (Dénia) (135)
grisa (Guardamar) (98) (257)

Labrus viridis

IEC tord verd

griva (14) (1) (3)

Lamna cornubica (= Lamna nasus)

marraix (Guardamar) (Benidorm, Altea, La Vila) (28) (Alacant) (29) (Santa Pola, Tabarca) (257)

Lepidopodus spp.

sabre (Dénia) (135) (Santa Pola, Cullera) (269) (28) (Santa Pola, Tabarca) (257)
*sable*① (Dénia) (135) (La Vila) (28) (Guardamar) (257)
espasa (Dénia) (135)
serra (La Vila, Alacant, Santa Pola) (28) (257)

Lepidorhombus boscii

peluda amb randa (Dénia) (135) (98)

⇒ *Arnoglossus laterna*

Lepidotrigla cavillone

cabet (Dénia) (135)
cabut (Dénia) (135)

⇒ *Trigla lucerna*

Lichia amia

IEC: palomida

palometa° (Dénia) (135)
palomida° (Dénia) (135)
palomina° (Dénia) (135) (Alacant) (29)
paloma (Tabarca) (118) (257)
lletxola° (Benidorm, El Campello) (28)
letxola (Benidorm, Altea, L'Alfàs) (28) (Alacant) (29) [letʃola] (Dénia, Santa Pola) (28) (Santa Pola, Tabarca) (257) (118)
litxola (Benidorm) (28)
itxola (Benidorm, La Vila) (28)
sérvia [*gran*] (Guardamar, Marina del Vinalopó, Tabarca) (98) (257)
serviola (Guardamar) (98) (257)

⇒ *Trachynotus ovatus*
⇒ *Campogramma glaycos*
⇒ *Seriola dumerilii*

Lithognatus mormyrus

mabre° (Marina Baixa) (122) (Guardamar) (98) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
mabra (Dénia) (135)

Liza aurata (= Mugil auratus)

galtí (Dénia) (135) (361)
galtiroig (Guardamar, La Vila, Benidorm) (98) (28) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar) (257) (Altea, La Vila, Benidorm) (238) (361)
galtiroget [*jove*] (Guardamar) (98)
galta-roja (Santa Pola) (257)
mújol (Benidorm) (238) (361)
mújol de la galta roja (Tabarca) (257)

⇒ *Mugil spp.*

Liza saliens (= *Mugil saliens*)

morrut (Santa Pola) (257)
morrogut (Guardamar) (257)

Lophius piscatorius

rap (135) (98) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
rap gran (Dénia) (135)

Macrorhamphosus scolopax

trompeter (135) [*i.c.*] (Santa Pola) (257)

Maena maena

⇒ *Spicara maena*

Merluccius merluccius

lluç [*gran*] (135) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
llucet [*jove*] (135) (Alacant) (29)
*merlussa*① [*gran*] (Guardamar) (98) (257)
merlussa blanca (Guardamar) (98)
merlussa negra (Guardamar) (98)

Micromesistius poutassou (= *Gadus poutassou*)

bacallaret (Dénia, Guardamar) (135) (98) (Alacant) (29) [*s.i.*] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
abadeget [abaeʤét] (Dénia) (135)
capellà [sec] (135)

⇒ *Pleuronectes platesa*

Mobula mobular

manta (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
rajada manta (Dénia) [raʤâ] (135)

Mola mola

bot (Dénia, La Vila, Benidorm, Guardamar) (135) (28) (98) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
peix lluna (Dénia) (135)

Mugil spp.

llissa° [λísa] o *[λíza] (Alacant) (29) (1) (265) (21) (122)

Mugil cephalus

llissa° (Benidorm, La Vila, Altea) (28) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
llissa cabuda (Dénia) (135)
llissa calba negra (21)
llissa llobarrera (Tabarca) (257)
galua (Santa Pola) (257)
mújol (257)
pardet (Guardamar) (98) [*s.i.*] (257)
pardonet [*jove*] (Guardamar) (98) [*s.i.*] (257)
llissó [*jove*] (Santa Pola) (257)
llisseta [*jove*] (Guardamar) (257)
llissa marcesa [*la que abunda al mes de març*] (Marina Alta) (36)

⇒ *Liza spp.*
⇒ *Oedalechilus labeo*

Mugil saliens

⇒ *Liza saliens*

Mullus spp.

moll (Marina Baixa) (122) (Alacant) (29)

Mullus barbatus

moll (Guardamar) (257)
mollet (Alcoi) (135)
moll de fang (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) (98)
moll blanc (Santa Pola, Guardamar) (257) (98)
moll de platja (Dénia) (135)

Mullus surmuletus

moll de roca (135) (98) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
moll de roca de la vireta (Guardamar) (98)
moll encarnat (Santa Pola) (257)

Muraena helena

morena (135) (36) (98) (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Mustelus mustelus

mussola (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
mussoleta (Dénia) (135)
mussol (?) (Santa Pola) (262)
mutxol (?) (Crevillent) (24)
passadora [pasaóra] (Santa Pola) (257)

Myliobatis aquila

IEC: milà˙, milana˙

milà˙ (Dénia, Calp) (135) (361) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
tòtina (Guardamar) (!) ⇒ *Todaropsis eblanae* (cefalòpode) (Santa Pola, Guardamar) (257)
xutxo (Santa Pola) (257)

⇒ *Dasyatis pastinaca*

Naucrates ductor

pàmpol (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) (98)

Oblada melanura

oblada [oblada] o [oblâ] (Marina Alta) (36)
obladeta [oblaêta] (Marina Alta) (36)
doblada [doblâ] (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257) (Marina Baixa) (122)

Oedalechilus labeo

morrogut (Guardamar) (98)

⇒ *Mugil cephalus*

Ophisurus serpens

serp (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

Ophisurus rufus

serp (Dénia) (135)

Oxynotus centrina

porquet (Dénia) (135)
marranet (Santa Pola, Guardamar) (257)

Pagellus acarne

besuc (Dénia) (135) (Benidorm, La Vila, L'Alfàs, El Campello) (28) (122) (Alacant) (29)
besuc blanc (Santa Pola, Guardamar) (257)
*besugo*Φ [*urbà*]

Pagellus bogaraveo

patxà (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Pagellus centrodontus

besuc de la manxa (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
besuc de la manxa negra (Guardamar) (98)

Pagellus erythrinus

IEC pagell

pagell (1) (265) (135) (98) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

pagelló (?) (Calp) [*s.i.*] (39)

Pagrus pagrus

pagre (98) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Parablennius gattorugine (= *Blennius gattorugine*)

sorret (Guardamar) (98) (257)

Paralipophrys trigloides

futarra [*s.i.*] (Santa Pola) (257)

Peristedium cataphractum

malarmat (Dénia) (135) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257) (98)

Petromyzon marinus

pus (Santa Pola, Guardamar) (257)
xuplatimons (Santa Pola) (257)

Phycis blennoides

furó (Dénia) (135)
furonet de fang (Dénia) (135)
bròtola° (Alacant) (29) (28) (98)

Phycis phycis

furó (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
furonet de roca (Dénia) (135)
brótola (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Pleuronectes spp.

palaia°(1) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
palâ (La Vila) (28) [*s.i.*] (29) (22)
pelâ (Callosa) (28) [*s.i.*] (29) (22)
pelada (1) (265)

⇒ *Citharus linguatula*

Pleuronectes platesa

capellà (Alacant) (29)

⇒ *Micromesistius poutassou*

Polyprion americanus

doc (La Vila) (?) (28) [*s.i.*]
dot (Benidorm) (?) (122) (28) [*s.i.*] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
llenguadoc (Dénia) (?) (28) [*s.i.*]
xerna (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)
xerla (Dénia) (135)
gerla (Dénia) (135)
gerna (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (98) (257)
algerna (Santa Pola, Guardamar) (257)
pàmpol rascat (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

⇒ *E. aeneus* / ⇒ *E. alexandrinus* / ⇒ *E. marginatus*

Pomadasys incisus

roncador [ronkaôˈ] (Dénia) (135) (Tabarca, Guardamar) (257)

Pomatomus saltatrix

IEC tallahams

golfàs° (Dénia) (135) (Gandia) (53) (Marina Alta) (36) (Alacant) (29) (Benissa, Dénia, Xàbia) (361)
golfar (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
sargana (La Vila, El Campello, Santa Pola) (269) (28) (257)
serra (Marina Alta) (36)
anxova (Benidorm) (238) (361)
tallahams° (Dénia) (135)

Prionace glauca

tintorera (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Psetta maxima

⇒ *Scophtalmus maximus*

Raja spp.

rajada [radʒâ] (98) (Marina Alta) (36)
retxada [retʃâ] (?) (Ontinyent) (66)
escrita [*jove*] (Guardamar) ⇒ *R. montagui*
tapaculs [*mitjà*] (Guardamar) ⇒ *Bothus podas podas*

Raja asterias

rajada de platja [radʒâ] (Dénia) (135)

Raja batis

rajada de botons [radʒâ] (Dénia) (135)
rajada botonera [radʒâ] (Dénia) (135)

Raja clavata

morell (Dénia) (135) (361)
rajada [radʒâ] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Raja montagui

escrita (Guardamar) (257)
rajada escrita [radʒâ askríta] (Dénia) (135)

Raja (Dipturus) oxyrinchus

caputxó (Dénia) (135)
caputxo (Santa Pola) (257)

Rhinobatos spp.

guitarra (Santa Pola) (257)
rella (Guardamar) (257)

Rhina squatina ⇒ *Squatina squatina*

Sarda sarda

bonítol° (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
bonyítol° (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Alacant) (29) (Alcoi) (2) (5) (Benissa, Ondara, Xàbia, Dénia, Calp) (361)

Sardina pilchardus

sardina (general) (135) (98) (257)

«Flor d'ametler, sardina en l'Alguer» (Benidorm) (28)

Sardinella aurita

alatxa (Dénia, Guardamar) (135) (98) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
latxa (Dénia) (135)

Sargus anularis ⇒ *Diplodus anularis*

Sarpa salpa (= Boops salpa / Box salpa)

salpa (135) (98) (36) (Alacant) (29) (164) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

«La salpa i la dona, tot l'any és bona» (Dénia) (135)

Sciaena cirrhosa (= Umbrina cirrhosa)

corball (Marina Alta) (36) (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
corba ratxera (Dénia) (135)
corballina [jove] (Dénia) (135)
varruato (Tabarca) (257)

⇒ *Scianea umbra*
⇒ *Argyrosomus regius*

Sciaena umbra (= *Corvina nigra*)

corba (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
corbina (Dénia) (135)

⇒ *Sciaena cirrosa*
⇒ *Argyrosomus regius*

Scomber colias

cavalla (Alacant) (29) (1) (265)

Scomber scombrus

IEC: verat

cavalla (!) (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
verat *[varát] (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Scomber pneumatophorus japonicus*

Scomber [pneumatophorus] japonicus

IEC: bis, verat d'ull gros

vísol (Dénia) (135) (361) (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)
viso (Dénia) (135)
visolet (Guardamar) (257)
guisolet (Elx, Camp d'Elx, Torrellano, Marina del Vinalopó, Tabarca) (257)
verat° (Dénia) (135) (Marina Baixa) (122)
varat (Dénia, Guardamar) (135) (98)
cavalla (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
cavalla de l'ull gran (Guardamar) (98)

⇒ *Scomber scombrus*

Scomberesox saurus

IEC: agulla tonyinera, trumfau

saltó (Dénia) (135) (La Vila, Benidorm) (28) (Santa Pola, Guardamar) (257)
agulla [aúλa] (Marina Alta) (36)

⇒ *Belone belone*

Scophthalmus maximus (= *Psetta maxima*)

IEC: rèmol empetxinat / de petxines

rémol (Santa Pola, Guardamar) (257)
rèmol escarxat (Dénia) (135)
robagallo (Santa Pola, Guardamar) (257) (Calp) (361)
robagallos (Guardamar) (98)

⇒ *Scophtalmus rhombus*

Scophthalmus rhombus (= *Rhombus laevis / Pleuronectes laevis / P. rhombus*)

IEC: rèmol

rémol° (Guardamar) (98) (Santa Pola, Guardamar) (257)
rèmol (Dénia) (135)
*rodaballo*Φ [roabálo] (Santa Pola) (257) (Ondara) (361)

⇒ *Scophthalmus maximus*

Scorpaena notata

IEC: captinyós, escòrpora de roquer

rascassa roja (Tabarca) (257)

Scorpaena porcus

IEC: rascassa, escórpora

rascassa (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
gallineta (Guardamar) (98)
escorpa [askórpa] o *[askòrpa] (Alacant) (29)

Scorpaena scrofa

IEC: cap-roig, escòrpora dels bruts / groga

escorpa [askórpa] (Dénia) (135) (Marina Alta) (36)
gallineta (Marina Baixa) (122) (3) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Scorpaena ustulata

rascassa (Guardamar) (98)

Scyliorhinus canicula

gat• (Dénia, Guardamar) (135)
gatet (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
gatvaire *[garváile] o *[galváile] (!) (Guardamar)

⇒ *S. stellaris*

Scyliorhinus stellaris

<gatvaire°>
gat (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Seriola dumerilii

cèrvia° [sérvia] [*gran*] (Guardamar) (118)
cerviola° (Altea, Benissa) (135) (Calp) (361) (Guardamar) (118)
aletxa (Guardamar) (98) (98) (118) (257)
letxa (Dénia, Guardamar) (135) (98) (98) (118) (361)
lletxa (?) (Marina Alta) (36)
letxeta (Dénia) (135)
letxola (Marina Baixa) (122) (Dénia) (Santa Pola, Tabarca) (118) (257) [*jove*] (Guardamar) (135) (98)
letxoleta (Dénia) (135)
letxa verda (Dénia) (135)
verderol (Santa Pola) (257) [*jove*] (Dénia) (135)
*dorado*① (Dénia) (135)
tonto negre (Guardamar) (257)
tonto verd (Guardamar) (257)
gerneta [*jove*] (Guardamar) (98)
algerneta [*jove*] (Guardamar) (257)

⇒ *Lichia amia*

Serranus spp.

vaca (Alacant) (29)

Serranus cabrilla

serrà (Dénia) (135) (Benidorm) (28)
serrano (Dénia) (135) (Marina Alta) (36) (La Vila) (28)

Serranus hepatus

serranet (Santa Pola) (257)

Serranus scriba

vaca (Santa Pola, Guardamar) (257)
vaqueta (135)

Solea spp.

lenguado [lengwádo] o *[lengwâo] (135)

⇒ *Dicologoglossa cuneata*

Solea kleinii / S. lascaris (?)

soldat (Alacant) (29) [*s.i.*] (3) (Benidorm) (122) [*s.i.*]
lenguado de platja (Guardamar) (98)
*sortija*① [sortíha] (Guardamar) (98) (257)

Solea nassuta

*lenguado*Φ (Dénia) [lengwâo] (Guardamar) (135) (98)

Solea vulgaris vulgaris

llenguado° (Alcoi) [ʎeŋgwádo] o *[ʎeŋgwâo] (29) (244) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
*lenguado*Φ (Dénia) (135)

Sparus aurata (= Chrysophrys aurata)

orada° [orâ] (Dénia) (135) (Gandia) (53)
*dorada*Φ [dorâ] (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) (98)

Spicara spp.

xerret (Dénia) (El Campello) (135) (37)
gerret (Alacant) (29)
caramel (El Campello) (37)

Spicara maena (= *Maena maena*)

IEC xucla

sucla (Dénia) (135) (Guardamar) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257)
sufla (Ondara) (361)
supla (Alacant) (29)
xucla• [tʃúkla] o [ʃúkla] (Dénia) (135) (361)
xupla (Tabarca) (257)
xerret (Dénia) (135)
gerret (Santa Pola, Tabarca) (257)
matasoldats (Santa Pola, Tabarca) (257)
ruel (Guardamar) (257)
caramel (Guardamar) (257)

Spicara smaris (= Smaris vulgaris)

IEC gerret

gerret• (Alacant) (29)
xerret (Dénia) (135)
xerrec (Dénia) (135)
xucla (Dénia) (!) (135)⇒ *S. maena*

Sphyrna zygaena

cornuda (Dénia) (135) (361)
*qüernua*Φ (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (98) (257)
peix *martillo*Φ (urbà)

Sphyraena sphyraena (= S. vulgaris)

espet [aspét] (i1) (Dénia, Guardamar) (135) (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Santa Pola, Guardamar) (257)
espet imperial (Guardamar) (98)
*barracuda*Φ *[baɾakúa] [*gran*] (Guardamar) (98)

Spondyliosoma cantharus (= Cantharus cantharus)

IEC càntera

xopa° (Dénia, Guardamar) (135) (98) (Marina Alta) (36) (Alacant) (29) [*s.i.*] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (118) (257)

Squalus acanthias

agulla (Vall d'Albaida) (63)
agullat• *[aulát] (Dénia) (135) [agulát] (Vall d'Albaida) (63)
ullado (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Squalus blainvillei

ullado [ulâo] (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
ullat (Dénia) (135)
aullat (Dénia) (135)
quelve (Santa Pola, Guardamar) (257)

Squatina squatina (= Rhina squatina)

àngel (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Marina Alta) (361)
angelot (Santa Pola) (257)
escat (Dénia, Guardamar) (135) (Alacant) (29) [*s.i.*] (22) (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Torpedo spp.*

Symphodus (Crenilabrus) mediterraneus / S. tinca

IEC llavió, rossinyol

tord (Dénia) (!) (135)

saboner (Tabarca) (257)
sabonero (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Labrus spp.*

Syngnathus spp.

llombrisetes (Guardamar) (98)

Thalassoma pavo

fadrí (Santa Pola, Tabarca) (257)

Thunnus alalunga

bacora (Dénia) (135)
bacoreta (Alacant) (29)

Thunnus thynnus

tonyina (Dénia) (135) (Marina Baixa) (122) (Alacant) (29) (Alcoi) (2) (Guardamar, Tabarca) (257) [tuɲína] (Santa Pola) (257)
tollina (Dénia) (135) (Vilallonga) (46) (Calp) (39)
tonyina negra [*en saladura*] (Oliva) (Bellreguard) (263) (i22)

Torpedo marmorata

IEC tremoló•, tremolosa•

àngel (Santa Pola, Guardamar) (257) (98)
tremolosa• (Alacant) (29) [*s.i.*] (Santa Pola, Tabarca) (98) (257) (Calp, Ondara) (361)
vaca tremolosa (Dénia) (135)

enrampar [*fer una descàrrega elèctrica*] (Marina Alta) (361)

⇒ *Squatina squatina*

Trachinus spp.

aranya (135) (98) (Bellreguard) (i22)

Trachinus draco

aranya (Marina Alta) (36) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
aranya blanca (Dénia) (135)
aranya de roca (Guardamar) (98)
aranya negra (Santa Pola) (257)
aranya vera (Dénia) (135)
aranyot (Dénia) (135)
aranyeta [*jove*] (Dénia) (135)

Trachinus vipera

aranya (135) (98)
aranya de platja (Guardamar) (98)
aranyot (Dénia) (135)
aranyeta [*jove*] (Dénia) (135)

Trachurus trachurus

sorell (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Calp) (39) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Guardamar) (98) (257) [suréλ] (Tabarca) (257)
sorell blanc (Dénia) (135)

⇒ *Caranx rhonchus*

Trachynotus ovatus

palometa (Dénia) (135)
palomina (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
palomida (Dénia) (!) (135)

⇒ *Lychia amia*

Trigla lucerna

juliola°
joliola (Guardamar) (98) (El Campello) (28) (Santa Pola, Tabarca) (257)
juriola (Dénia) (135) (361)
joriola (Dénia) (135) (La Vila, Benidorm) (28) (Santa Pola, Tabarca) (257)
oriola (Benidorm) (28)
cabut (Dénia) (135) (Ondara) (361) (Bellreguard) (i22)
cap dur (Dénia) (135)
cauçot (Guardamar) (98)

⇒ *Lepidotrigla cavillone*

Trigla lyra

garneu (Dénia, La Vila, El Campello, Santa Pola) (135) (269) (28) (Tabarca, Guardamar) (257)

Trigla pini

rafet (La Vila, Alacant, Santa Pola) (269) (28) (Guardamar, Tabarca) (257) (Marina Alta) [*s.i.*] (361)

Trigloporus lastoviza (= *Trigla lineata* / *Chelidonichthys lastoviza*)

borratxo (135)
bovo (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)
paula (Santa Pola, Guardamar) (257)

Trisopterus minutus capellanus (= *Gadus capelanus*)

mòllera (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)
mòllera blanca (Dénia) (135)

Trygon pastinaca

manta (Guardamar)
milà (Guardamar) ⇒ *Myliobatis aquila*

Umbrina cirrhosa

⇒ *Sciaena cirrhosa*

Uranoscopus scaber

rat (Benidorm) (28) (3)
rata (Dénia) (135) (Benidorm) (28) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar) (257)
gallineta (Marina Baixa) (122) (3)

Xiphias gladius

emperador [amperaôr] (1) (265) (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Marina Baixa) (122) (Guardamar, Tabarca) (98) (257)
peix espasa [aspáza] (1) (265) (135)
peix d'espà (Santa Pola) (257)
agulla palar (Santa Pola, Guardamar) (257)

⇒ *Belone belone*

Xyrichthys novacula

raor (Dénia) (135)
raoret (Benidorm, La Vila) (28)

Zeus faber

gall (Dénia) (135) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar) (257)
gall de Sant Pere *[pédro] (Dénia) (135)

la mà del Senyor [*taca que té als costats*] (Guardamar) (98)

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> la pesca> accions del peix*

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> la pesca*

peixos de riu

agulla (*Syngnathus abaster*) (244)
alburn (*Alburnus alburnus*)
gardon (1) (?)
anguila (*Anguilla anguilla*) (244) (La Safor) (244) (46) (Santa Pola, Guardamar) (257)
anguileta (Santa Pola) (257)
angula (Marina del Vinalopó) (257)
bagra (*Squalius cephalus*) (1)
barb (*Barbus spp.*) (245) (244) (257)
barb comú (*Barbus barbus*) (La Safor) (244) (46)
black-bass (*Micropterus salmoides*) (La Safor) (244) (46)
boga (*Chondrostoma polylepis*)
madrilla (21)
carpa (*Cyprinus carpio*) (244) (46) (257)
carpí (*Carassius carassius*) (244) (La Safor) (244) (46)
fartet (*Aphanius iberus*) (Alcoi) (245) (244) (La Safor) (244) (46)
pardet (Marina del Vinalopó) (257)
gambússia (*Gambusia affinis*) (La Safor) (244) (46)
gobi (*Gobio gobio*) (21)
llisa cabuda [*catàdrom: de mar i riu*] (*Mugil cephalus*) (244) (La Safor) (244) (46)
múgol (257)
llisa galtirroja (*Liza aurata*) (244)
llisa morruda (*Mugil labeo*) (244)
madrilla (1) (*Chondrostoma turiense* / =? *Chandostroma toxostoma*) (La Safor) (244) (46)

madrilla (2) (*Leuciscus cephalus pyraenaicus*) (245) (244)
madrija(21)
madrilla (3) (*Rutilus arcasii*) (245)
peix roig (*Carassius auratus*) (245) (244)
perca americana (*Micropterus salmoides*) (La Safor) (244) (46)
punxoset (*Gasterosteus aculeatus*) (244)
raboseta (*Cobitis paludicola*) (244)
samaruc (1) (*Valencia hispanica*) (Alcoi) (245) (244) (La Safor) (244) (46) (Alacant) (29) (Santa Pola, Guardamar) (257)
samarruc
samaruquet (1)
samaruc (2) (*Gambusia affinis holbroocki*) (244)
sorellet (*Gasterosteus aculeatus*) (La Safor) (244) (46)
tenca (*Cyprinus carpio*) (La Safor) (244)
truita (*Salmo trutta, Salmo gairdnieri*) (1) (244)
truita arc iris (*Salmo gairdnieri*) (El Comtat, La Safor) (244) (46)

marisc i altres invertebrats

equinoderms asteroïdeus: estrelles de mar

Astropecten aranciacus

estrella de mar [astrɛla] (135) (98) [s.i.] [estréʎa] (Santa Pola, Guardamar) (257) [estréla] (Tabarca) (257)

Echinaster sepositus

estrella de mar [astrɛla] (135) (98) [s.i.] [estréʎa] (Santa Pola, Guardamar) (257) [estréla] (Tabarca) (257)

equinoderms equinoïdeus: eriçons o garotes

Arbacia lixula

IEC garota negra

boga marina negra (Santa Pola) (118) (257)
eriçó moresc (68)

Paracentrotus lividus

IEC garota violeta

eriçó° [arisó] (general) (361) (Dénia) (135) (Alacant) (29)
eriçó de mar (Alcoià-Comtat)
olleta (Dénia) (135) (La Vila, Altea) (28) (86) (Calp, Altea) (361)
bogamarí° (Altea) (135) (Xàbia) (361)
boga marina (Guardamar) (98) (Alacant) (29) (L'Altet, Santa Pola) (118)
boga marina encarnada [s.i.] (Santa Pola) (257)
paparinell° (Benidorm) també *[palparinéʎ] o *[parparinéʎ] (28) (111)

Sphaerechinus granularis

IEC: garota violeta

monja (Dénia) (135)
mongeta (Dénia) (135)

equinoderms holoturoïdeus

Holoturia spp.

cuc (Santa Pola, Guardamar) (257)
espardenya (?) (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

Holoturia tubulosa

botifarra (Dénia) (135)

Stichopus regalis

petaca (Dénia) (135)

mol·luscs bivalves

Acanthocardia (Rudicardium) tuberculata

petxinot roig (Dénia) (135)

Arca noae

caixeta [kaiʃéta] o [kaʃéta] (Dénia) (135)

Callista chione

petxina lluenta (Dénia) (135)

Cerastoderma edule (= *Cardium edule*)

IEC: escopinya de gallet

vedrigó (Dénia) (135)
grava (Marina Alta, Pedreguer) (361)
petxina (Santa Pola) (257)
xapina (Crevillent) (257)
berberetxo° (general) (361) (2)

Cerastoderma glaucum

vedrigó verd [vért] (Dénia) (135)

Cerastoderma tuberculatum

ou ratllat (Dénia) (135)

Chamelea gallina

xirla (Guardamar) (257)

Crassostrea angulata

ostió (Dénia) (135)

Donax trunculus

petxina (Bellreguard)
tellina (Dénia, Guardamar) (?) (135) (98)

Ensis ensis

canut (Dénia) (135)
navaixa [naváiʃa]
*navaja*Φ (Guardamar) (98)

Glycimeris glycimeris

petxinot negre (Dénia) (135)

Haliotis lamellosa

*almeja*Φ grixera [alméha] (Santa Pola) (257)

Litophaga litophaga

dàtil (Dénia) (135)

Lutraria lutraria

ou (Dénia) (135)

Mactra corallina

petxinot

Mythilus edulis / M. galloprovincialis

clòtxina [klədʒina] (Alcoi) o [klətʃina] (Dénia)
*mejillón*Φ [mehiλó] (Dénia: en conserva) (135) (Guardamar: genèric) (98)
musclo (Benidorm, Dénia, Alacant, Santa Pola) (28)

Ostrea edulis

ostió (Santa Pola,) (257)
ostra (135) (Guardamar) (257)

Patella coerulea

petxina (Dénia, Guardamar) (135) (98) [*s.i.*] (Alacant) (29) [*s.i.*]
petxineta (Santa Pola) (118) (257)
pitxina (Alacant) (29) [*s.i.*] (Ondara) (361)
petxilina (Dénia) (135)
pitxilina (Marina Alta) (361)
pitxirina (Xàbia) (361)
petxelina° (Dénia) (135) (Marina Baixa) (86) (Alacant) (29) [*s.i.*] (L'Altet) (257)
xepelina (Santa Pola, Tabarca) (257)
xirla (Dénia) (135) (Alcoi) (i2)
lapa (Santa Pola, Guardamar) (118)
lepa (Santa Pola) (118)
llapa de mar (Torrellano) (118) (257)

Pecten jacobaeus

petxina blanca (Santa Pola) (257)
petxina d'abanico (Santa Pola) (257)
petxina crestina (Dénia) (135)

Pinna nobilis

nacra (Dénia) (135) (Santa Pola) (257)
naca (Guardamar) (98)

Rutidapes decussatus

*almeja*Φ [alméha] (135)

Solen marginatus

navaixa [naváiʃa] (Alcoi) o [naváʃa] (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

Teredo navalis

canyut [*broma, corc marí*] (Santa Pola) (257)

Venus spp.

cuquina (Guardamar (?)) (98) [*s.i.*]
*almeja*Φ [alméha] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257)

mol·luscs gasteròpodes

Cerithium vulgatum

caragol de barrina (Santa Pola, Guardamar) (118) (269) (257)

Charonia lampas (= *Triton variegatum*)

botzineta [bosinéta] (Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (118)
caragolet (Guardamar) (118)
caragola (Santa Pola) (118)

Murex brandaris

canaïlla (Guardamar) (98)
canyadilla (Guardamar) (118) (98) (257)
caragol (Guardamar) (98)
caragolet (Guardamar) (98)
caragol punxós (Guardamar) (98) (118) (269) (Santa Pola) (118) (269)

Murex trunculus

caragol de la perla (Santa Pola) (118) (269) (257)

Patella spp.

IEC: pegellida°

petxelina° (La Marina, Alacant) (57) (57) (28) (29) (Altea) (67) (L'Altet) (257)
petxelida (Xàbia, Poble Nou de Benitatxell) (28) (36)
petxilida (Xàbia, Poble Nou de Benitatxell, Calp (?)) (36)
petgelina (El Campello) (3)
pitxilina (Marina Alta) (361) (La Vila) (28)
pitxirina (Xàbia) (361)
petxilina (La Vila, El Campello) (28) (Alacant) (29)
*lapa*Φ (Guardamar) (98) (Alacant) (29)

Triton variegatum

botzina [bosína] (Guardamar) (98) (Santa Pola, Tabarca) (257)
botzineta [bosinéta] (Guardamar) (98) (Santa Pola, Tabarca) (257)
caragola (Santa Pola) (257)
corn [kɔrn] (Marina Baixa) (92) (28)

Espècies de caragols amb punxes

caragol (Guardamar) (98)
caragolet (Guardamar) (98)
caragol punxós (Guardamar) (98)

Altres

llombrisa (Guardamar) (98) [*s.i.*]

mol·luscs cefalòpodes

Eledone cirrosa

polp blanc (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (257)

Eledone moschata

IEC: pop / polp mesquer, pop / polp pudent

polp negre (Dénia) (135)
polp mesquer (Marina Alta) (36) *[miʃkér] (Guardamar, Santa Pola) (257)
polp de roca (!) (Dénia) (135)

Loligo vulgaris

calamar (135) (36) (Alacant) (29)
calamaret [*jove*] (Alacant) (29)
puntilletaⒾ [*jove*] (Dénia) (135)

pota de calamar (122)
moc de calamar (36)
móca de calamar [*ous*] (Guardamar, Santa Pola) (257)
mórca de calamar [*ous*] (Guardamar, Santa Pola) (257)

Octopus macropus

canaella (Dénia) (135)
pulpa (Guardamar) (98)

Octopus vulgaris

polp (135) (36) (Guardamar) (257)
polp roquer (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Tabarca) (257)
polp ver [*ventoses*] (Guardamar, Santa Pola) (257)

bossa [*cos*] (Santa Pola) (257)
cames [*braços*] (Santa Pola) (257)
pates [*braços*] (Santa Pola) (257)
petxines del polp [*ventoses*] (Dénia, Alacant, Santa Pola) (28) (257)
petxelines del polp [*ventoses*] (La Vila) (28)

Sepia elegans

sipió (257)
sepió (Dénia) (135)
sepionet (Dénia) (135)

Sepia officinalis

sépia° (135) (36) (Tabarca) (257)
sípia° (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Sepiola rondeletti

bosseta (Dénia) (135)
bolsicó (Santa Pola, Guardamar) (257)
morret (Dénia) (135)
polpeta (Dénia) (135)

Todarodes sagittatus (= *Ommastrephes sagittatus*)

passamar (Alacant) (29) [*s.i.*] (Santa Pola,Tabarca, Guardamar) (118) (257) (Benidorm) (122) (28)
passamaret (Callosa) (28) [*s.i.*]
pota (Benidorm) (122) (28) (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Todaropsis eblanae

pota (Dénia, Guardamar (?)) (135) (98) [*s.i.*]
tótena (Dénia) (135) (!) ⇒ *Myliobates aquila* (peix)
volador (Dénia) (135)

espongiaris

Euspongia officinalis

esponja [aspóɲdʒa] (135)

Microcosmus sulcatus

llima (Dénia) (135)

Suberitis domuncula

taronja (Dénia) (135)

celenteris (meduses)

medusa
moca (Dénia) (135) (La Vila) (28) (Cullera) (267) (28)
morca [*gran*] (Guardamar, Tabarca) (98) (257)
aigua-mala (Guardamar) (98)

Chrysaora hysoscella

moca (Dénia) (135)
morca (Guardamar) (98) [*s.i.*]

Cotylorhiza tuberculata

moca (Dénia)
morca (Guardamar) (98) [*s.i.*] (22)

Pelagia nocticula

moca (Dénia)
morca (Guardamar, Tabarca) (98) (257)
*almendrilla*① [*jove*] (?) (Guardamar) (?) (98) [*s.i.*]

Physalia physalis

born [bɔrn] (Dénia) (135) (269) (28)
moca (Dénia) (135)
barquet (Guardamar) (98)

Rhizostoma pulmo

moca (Dénia) (135) (La Vila) (28) (Cullera) (267) (28)
morca [mórka] (Guardamar) (98) [*s.i.*] (Benidorm) (28)

No identificat

clavell [*petita, blanca*] (Guardamar) (98)

⇒ *I.1.B. FAUNA> caragols i anèl·lids*

celenteris (coralls)

Corallina officinalis

rams (Santa Pola) (257)

Corallium rubrus

coral roig (Dénia) (135)
candeleros (Guardamar) (98) (Marina Baixa) (122)
gramissal (Guardamar) (257)
grapissal (Santa Pola) (257)

Madrepora spp. (?)

crespellar fi (Guardamar) (98) [*s.i.*]
crespellar d'olivera (Guardamar) (98) [*s.i.*]
oliveres (Guardamar) (98) [*s.i.*]

celenteris (anèmones)

Actinia equina

tomaca (Dénia) (135)
totxera (Santa Pola) (257)
soca (Santa Pola) (257)

Anemonia sulcata

ortiga (Dénia) (135)
ortiga de mar (Santa Pola) (257)
ortiga marina (Santa Pola) (257)

Calliactis parasitica

figa (Dénia) (135) (Santa Pola, Guardamar) (98) (257)

Gorgoniidae

olivera (Santa Pola, Guardamar) (257)

Microcosmus sulcatus

llimó (Santa Pola) (257)

crustacis aquàtics

***Crancs: Denominació en general** (braquiürs i anomurs)*

cranc° (Marina Baixa, Alacantí) (23) (28) (29) (69) (Marina Alta) (361)
cran (Benigembla, Parcent) (361)
cra (La Vall de Laguar, Benigembla) (361)
carranc° (Alcoi) (28) (Vall d'Alcalà, Atzúvia, Beniaia, Vall d'Ebo, Gata, Vall de Gallinera, Llíber, Parcent) (361)

caranc (Marina Alta) (28) (Benissa, Calp, Teulada, Poble Nou, Xàbia, Ondara, Dénia) (69) (361)
clanc (Benidorm) (122) (28)
clènc (La Vila) (28)
enclènc (La Vila) (28)
cra (Vall de Laguar, Tàrbena, Bolulla) (69) (86)
*cangreho*① (Crevillent) (257)
xinito [*cranc menut*] (Guardamar) (257)

Espècies individuals:

Aristaemorpha foliacea

xoriço (Dénia) (135) (Santa Pola) (257)
gamba xoriço (La Vila) (?) (268) [*s.i.*]

Aristeus antennatus

gamba rosada [rozâ] (Dénia) (135)
gamba encarnada (Santa Pola, Guardamar) (257)
gamba roja (Dénia) (135) (Guardamar) (98)

Calappa granulatta

pessic (Dénia) (135) (Calp) (39) (Guardamar, Santa Pola, Tabarca) (98) (257) (Santa Pola) (257)

Cancer pagurus

bouet de roca (Dénia) (135)
cranc de roca (Guardamar) (98) [*s.i.*]
cranca peluda (?) (Santa Pola) (257)
faula (?) (Tabarca) (257)

⇒ *Eriphia verrucosa*

Carcinus maenas

cranc (Benidorm) (122) (28)
cranc blanc (Santa Pola) (257)
caranc timber (Dénia) (135)

Crangon spp.

gambosí (L'Altet, Santa Pola, Guardamar, Tabarca) (257) [*s.i.*] (122) (Alacant) (29)
quisquilla (Dénia) (135) [keskíʎa] (Guardamar) (98)
gramantolet (Dénia) (135)

Daphnia duplex

puceta d'aigua (Alcoi) (3)

Eriphia verrucosa

cranca (Alcoi) (?) (29) [*s.i.*]
cranca peluda (Alcoi) (?) (29) [*s.i.*]
cranc pelut (Guardamar) (?) (98) [*s.i.*]
caranc pelut (Dénia) (135)
carranca (?) (Senija, Llíber, Gata, Pego) (69)

⇒ *Cancer pagurus*

Homarus gammarus (H. vulgaris)

IEC: llamàntol

<gramàntol°ᴬ, llamàntol°ᴬ, llomàntol°, llomantoᴬ>
gramàntol° (Alacant) (29) (Calp, Teulada, Xàbia) (361)
gramàntul (Dénia, El Campello) (55) (28) (Benimeli, Gata, Orba, Tormos, El Verger) (361)
gramantus (Pedreguer) (361)
llamàntol° (Calp) (28)
bogamant (La Vila, Alacant) (269) (28) (29) (Guardamar) (257)
bogavant (Dénia) (135) (Santa Pola) (257)
bogamàntol (Santa Pola) (269) (28) (257)
bogamans (Guardamar) (98)
sastre (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Liocarcinus depurator

caranc (Dénia) (135)
carranc (Dénia) (135)

Liocarcinus puber

nyécora (Dénia) (135)

Liocarcinus vernalis

caranc (Dénia) (135)

Macropodia longirostris

cranc rabosut (Benidorm) (122) (28)

Maja crispata / M. squinado

cabra° (Dénia) (135) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (3) (257) (98) [*s.i.*]
cabreta (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257) (98) [*s.i.*]
matxo [*gran*] (Santa Pola) (257)

Munida rugosa

sastre (Dénia) (135)

Nephrops norvegicus

IEC: escamarlà°

gramàntol° (Dénia) (135) (Alacant, Santa Pola) (269) (28) (Calp) (3)
gramàntul (Dénia) (135)
garmàntul (Dénia) (135)
esgarmalan (Dénia) (135)
gramanto (Guardamar) (98) (La Vila) (269) (28) (Tabarca, Santa Pola) (98) (118)
cigala [*urbà*] (!)

⇒ *Homarus gammarus*
⇒ *Scyllarus arctus*

Pagurus spp.

ermità
armitanyoⓉ (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Palaemon serratus

gamba de peixcar (Santa Pola) (257)
gambeta (Santa Pola) (257)
gambeta xicoteta (Dénia) (135)
gambó (Guardamar) (?) (98)

Palinurus elephas

llagosta• (Dénia) (135) (122)
llangosta (Dénia) (135) (Guardamar) (98) (Alacant) (29) (Santa Pola, Tabarca) (257)

Parapenaeus longirostris

gamba (135)
gamba blanca (Dénia) (135) (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Pennaeus kerathurus

llagostí (1) (265) (Marina Alta) (36) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257) (Crevillent) (24)

Pennaeus trisulcatus

llagostí (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
llagostí ratllat (Dénia) (135)
llangostí ratllat (Dénia) (135)

Plesiopenaeus edwardsianus

caravinero (Dénia) (135)
carabinero (Guardamar) (98) (Santa Pola) (257)

Pollicipes cornucopia (= P. pollicipes)

peu de cabra (Dénia) (135) (Santa Pola) (118) (257)
percebe°^ [*ús no mariner*]

Pontocaris cataphracta

gambeta roquera (Dénia) (135)

Portumus corrugatus

cranc d'arena (Benidorm) (122) (28)
crancs xavegueros [ʃavegéros] (viuen a la platja) (Guardamar) (?) (98)

Scyllarides latus

cigala (Marina Alta) (36)
espardenya (Dénia) (135) (?) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)
espardenya negra (?) (Tabarca) (257)
espardenyot (Dénia) (135)
sabata (Dénia) (135)

Scyllarus arctus

IEC: cigala

cigala (Dénia) (135) (Santa Pola, Tabarca, Guardamar) (257)

Squilla mantis

galera• (general) (135) (98) (39) (257)
bitxo [*urbà*] (Alcoi)

No identificats

balances (cranc) (Guardamar) (98) [*s.i.*]
balancetes (cranc) (Guardamar) (98) [*s.i.*]
cuquet [*petits crustacis saltadors*] (Guardamar) (98)
gambeta de riu (La Safor) (82) (23)
gambó (Guardamar) (98) [*s.i.*]
gambot (Alacant) (29)
jambresa [*cuc*] (La Vila) (a1) (28)
jambrisa [*cuc*] (La Vila) (a1) (28)
llisa (1)
pateiro (Santa Pola) (257)
plàstic (Guardamar) (98) [*s.i.*]
pota (122)
pus [*petits crustacis saltadors*] (Guardamar) (98)

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> artròpodes> crustacis terrestres*

mol·luscs fòssils

panet de bruixa (Callosa, Bolulla) (86)
pota de bou [*Ostrea leymeri*] (Gandia) (3)

ÍNDEX D'ANIMALS DEL MAR I EL RIU

abadeget ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus callarias
abadeget ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Micromesistius poutassou
abadejo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus callarias
abadejo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus morrhua
agulla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Belone belone sspp. belone
agulla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomberesox saurus
agulla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus acanthias
agulla ⇒ PEIXOS DE RIU> Syngnathus abaster
agulla palada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Belone belone sspp. belone
agulla palar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Belone belone sspp. belone
agulla palar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xiphias gladius
agullat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus acanthias
agullot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Belone belone sspp. belone
aigua-mala ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses)
aladroc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus
alatxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Clupea harengus
alatxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sardinella aurita
alatxa marassa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Clupea harengus
alburn ⇒ PEIXOS DE RIU> Alburnus alburnus
aletxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
algerna ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
algerneta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
alistao ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Euthynnus pelamis
almeja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Rutidapes decussatus
almeja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Venus spp.
almeja grixera ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Haliotis lamellosa
almendrilla ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Pelagia nocticula
àngel ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squatina squatina (= Rhina squatina)
àngel ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Torpedo marmorata
angelot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squatina squatina (= Rhina squatina)
anguila ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Anguilla anguilla
anguila ⇒ PEIXOS DE RIU> Anguilla anguilla
anguila de mar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Anguilla anguilla
anguila maresa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Anguilla anguilla
anguileta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Anguilla anguilla
angula ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Anguilla anguilla
anxova ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus
anxova ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
aranya ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus spp.
aranya ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranya ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus vipera
aranya blanca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranya de platja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus vipera
aranya de roca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranya negra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranya vera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranyeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranyeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus vipera
aranyot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus draco
aranyot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachinus vipera
areng ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Clupea harengus
armitanyo ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pagurus spp.
aüllat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus blainvillei
bacallà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus morrhua
bacallar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus callarias
bacallar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus morrhua
bacallaret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Micromesistius poutassou
bacallat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gadus morrhua
bacora ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thunnus alalunga
bacoreta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Euthynnus quadripunctatus
bacoreta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gymnosarda alleterata
bacoreta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thunnus alalunga
bagra ⇒ PEIXOS DE RIU> Squalius cephalus
balances ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
balancetes ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
balena ⇒ MAMÍFERS MARINS
barb ⇒ PEIXOS DE RIU> Barbus spp.
barb comú ⇒ PEIXOS DE RIU> Barbus barbus
barquet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Physalia physalis
barracuda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyraena sphyraena (= S. vulgaris)
bavaloses ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius spp.
bavosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius spp.
bavosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius ocellaris
bavosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius pavo
bavosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius sanguinolentus
bavosetes ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius spp.
bavosetes ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius spp.
berberetxo ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma edule
besuc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus acarne
besuc blanc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus acarne
besuc de la manxa [negra] ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus centrodontus
besugo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus acarne
bitxo ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Squilla mantis
black-bass ⇒ PEIXOS DE RIU> Micropterus salmoides

bocines ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols llisos

bocinetes ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols llisos

boga ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Boops boops

boga ⇒ PEIXOS DE RIU> Chondrostoma polylepis

boga marina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus

bogamans ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris

bogamant ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris

bogamàntol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris

bogamarí ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus

bogavant ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris

bolsicó ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepiola rondeletti

bonítol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sarda sarda

bonyítol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sarda sarda

bonyítol listao ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Euthynnus pelamis

boqueró ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Aphia minuta

boqueró ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus

boqueró de plata ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena

boqueró del rei ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena

born ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Physalia physalis

borratxo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigloporus lastoviza

bosseta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepiola rondeletti

bot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mola mola

botifarra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Holoturia tubulosa

bouet de roca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Cancer pagurus

bovo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigloporus lastoviza

brótola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Phycis phycis

bròtola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Phycis blennoides

búcaro ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus

búquero ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus

burret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius paganellus

cabeçuda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter

cabet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidotrigla cavillone

cabot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius spp.

cabot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius niger

cabot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius paganellus

cabra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Maja crispata / M. squinado

cabreta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Maja crispata / M. squinado

cabut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidotrigla cavillone

cabut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna

caixeta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Arca noae

calamar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Loligo vulgaris

calamaret ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Loligo vulgaris

canaella ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus macropus

canaïlla ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Murex brandaris

candeleros ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (coralls) > s.i.

càntera ⇒ PEIXOS DE LA MAR>

canyut ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> mol·luscs bivalves > Teredo navalis

canut ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ensis ensis

cap d'olla ⇒ MAMÍFERS MARINS> Globicephalla melaena

cap dur ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna

capellà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Micromesistius poutassou

capellà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pleuronectes platesa

caputxo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja oxyrinchus

caputxó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja oxyrinchus

carabinero ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Plesiopenaeus edwardsianus

caragol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Murex brandaris

caragol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols amb punxes

caragol punxós ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Murex brandaris

caragol punxós ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols amb punxes

caragolet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Murex brandaris

caragolet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols amb punxes

caramel ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara spp.

caranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

caranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Liocarcinus depurator

caranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Liocarcinus vernalis

caranc pelut ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Eriphia verrucosa

caranc timber ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Carcinus maenas

caravinero ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Plesiopenaeus edwardsianus

carpa ⇒ PEIXOS DE RIU> Cyprinus carpio

carpí ⇒ PEIXOS DE RIU> Carassius carassius

carranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

carranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Liocarcinus depurator

carranca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Eriphia verrucosa

cassó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Galeorhinus galeus

castanyola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chromis chromis

cauçot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna

cavalla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber colias

cavalla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber scombrus

cavalla de l'ull gran ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus

cavallet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hippocampus ramulosus

cavallet de Dénia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hippocampus ramulosus

cavallet de la mar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hippocampus ramulosus

cavallet de la terciana ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hippocampus ramulosus

cavallet de mar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hippocampus ramulosus

cèrvia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii

cerviola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii

cigala ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Scyllarides latus

cigala ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Scyllarus arctus

cinta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cepola spp.

clanc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

clavell ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > s.i.

clènc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

clòtxina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Mythilus edulis / M. galloprovincialis

congre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Conger conger

coral roig ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (coralls) > Corallium rubrus

corba ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena umbra

corba ratxera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena cirrhosa (= Umbrina cirrhosa)

corball ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena cirrhosa (= Umbrina cirrhosa)

corballina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena cirrhosa (= Umbrina cirrhosa)

corbina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena umbra

corn ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Espècies de caragols llisos

cornuda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyrna zygaena

cra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

cranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

cranc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Carcinus maenas

cranc blanc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Carcinus maenas

cranc d'arena ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Portumus corrugatus

cranc de roca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Cancer pagurus

cranc pelut ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Eriphia verrucosa

cranc rabosut ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Macropodia longirostris

cranca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Eriphia verrucosa

cranca peluda ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Cancer pagurus

cranca peluda ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Eriphia verrucosa

crancs xavegueros ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Portumus corrugatus

crespellar d'olivera ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (coralls) > Madrepora spp. (?)

crespellar fi ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (coralls) > Madrepora spp. (?)

cuquet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats

cuquina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Venus spp.

dàtil ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Litophaga litophaga

delfí ⇒ MAMÍFERS MARINS> Delphinus delphi

déntol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dentex dentex (= D. vulgaris)

doblada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oblada melanura

doc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus

donzella ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coris julis

dorada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sparus aurata (= Chrysophrys aurata)

dorado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii

dot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus

emperador ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xiphias gladius

enclènc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > crancs

eriçó ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus

eriçó de mar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus

eriçó moresc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Arbacia lixula

ermità ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pagurus spp.

escat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squatina squatina (= Rhina squatina)

escopeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Balistes capriscus

escorpa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena porcus

escorpa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena scrofa

escorpeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus

escrita ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja spp.

escrita ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja montagui

esgarmalan ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Nephrops norvegicus

espadàs ⇒ MAMÍFERS MARINS> Orcinus orca

espardenya ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> equinoderms holoturoïdeus> Holoturia spp.

espardenya ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Scyllarides latus

espardenya negra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Scyllarides latus

espardenyot ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Scyllarides latus

esparralló ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus annularis (= Sargus anularis)

esparrelló ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus annularis (= Sargus anularis)

espasa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidopodus sp,

espet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyraena sphyraena (= S. vulgaris)

espet imperial ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyraena sphyraena (= S. vulgaris)

esponja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Euspongia officinalis

estrella de mar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Astropecten aranciacus

estrella de mar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Echinaster sepositus
esturió ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Acipenser sturio
fadrí ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thalassoma pavo
fardatxo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Callionymus festivus
fartet ⇒ PEIXOS DE RIU> Aphanius iberus
faula ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Cancer pagurus
figa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (anèmones) > Calliactis parasitica
foca ⇒ MAMÍFERS MARINS> Focidae
furó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Physis blennoides
furó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Physis physis
furonet de fang ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Physis blennoides
furonet de roca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Physis physis
futarra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Paralipophrys trigloides
galera ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Squilla mantis
galfí ⇒ MAMÍFERS MARINS> Delphinus delphi
gall ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Zeus faber
gall de Sant Pere ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Zeus faber
gallina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
gallineta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
gallineta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena porcus
gallineta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena scrofa
gallineta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Uranoscopus scaber
gallineta imperial ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
galta-roja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
galtí ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
galtiroget ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
galtiroig ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
galua ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
gamba ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Parapenaeus longirostris
gamba blanca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Parapenaeus longirostris
gamba roja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Aristeus antennatus
gamba rosada ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Aristeus antennatus
gamba xoriço ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Aristaemorpha foliacea
gambeta de riu ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
gambeta roquera ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Pontocaris cataphracta
gambeta xicoteta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Palaemon serratus
gambó ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Palaemon serratus
gambó ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
gambosí ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Crangon spp.
gambot ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
gambússia ⇒ PEIXOS DE RIU> Gambusia affinis
gardon ⇒ PEIXOS DE RIU> Alburnus alburnus (à)
garfí ⇒ MAMÍFERS MARINS> Delphinus delphi
garmàntul ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Nephrops norvegicus
garneu ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lyra
gat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scyliorhinus canicula
gat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scyliorhinus stellaris
gatamoixa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Etmopterus spinax
gatet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scyliorhinus canicula
gatvaire ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scyliorhinus canicula
gatvaire ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scyliorhinus stellaris
gerla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
gerna ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
gerneta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
gerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara spp.
gerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
gerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara smaris (= Smaris vulgaris)
gobi ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobio gobio
golfar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
golfàs ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
golondrina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dactylopterus volitans
gramanto ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Nephrops norvegicus
gramàntol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris
gramàntol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Nephrops norvegicus
gramantolet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Crangon spp.
gramàntul ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Homarus gammarus / H. vulgaris
gramàntul ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individuals > Nephrops norvegicus
grava ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma edule
grisa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus turdus
griva ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus spp.
griva ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus viridis
grívia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus bergyltascàs al Mediterrani)
guisolet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
guitarra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Rhinobatos spp.
itxola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
jambresa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
jambrisa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
japuta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Brama brama
joliola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna
joriola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna
júlia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coris julis
juliola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna
juriola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna
la latxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Clupea harengus
lapa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
latxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sardinella aurita

lenguado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dicologoglossa cuneata
lenguado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea spp.
lenguado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea nassuta
lenguado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea vulgaris vulgaris
lenguado de platja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea kleinii /S. Lascaris
letxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
letxa verda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
letxeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
letxola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
letxola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
letxoleta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
listao ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Euthynnus pelamis
litxola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
llabarro ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dicentrarchus labrax
llagosta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Palinurus elephas
llagostí ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pennaeus kerathurus
llagostí ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pennaeus trisulcatus
llagostí ratllat ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pennaeus trisulcatus
llamàntol ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Homarus gammarus / H. vulgaris
llàmia ⇒ MAMÍFERS MARINS> Orcinus orca
llampua ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coryphaena hippurus
llampuga ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coryphaena hippurus
llampuga ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coryphaena hippurus
llampulga ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coryphaena hippurus
llangosta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Palinurus elephas
llangostí ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
llangostí ratllat ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pennaeus trisulcatus
llenguado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea vulgaris vulgaris
llenguadoc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
lletxa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
lletxola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
llima ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Microcosmus sulcatus
llisa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil spp.
llisa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
llisa cabuda ⇒ PEIXOS DE RIU> Mugil cephalus
llisa calba negra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llisa galtirroja ⇒ PEIXOS DE RIU> Liza aurata
llisa morruda ⇒ PEIXOS DE RIU> Mugil labeo
llissa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chelon labrosus
llissa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil spp.
llissa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llissa cabuda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llissa llobarrera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llissa marcesa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llissó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llisseta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
llisseta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chelon labrosus
llistat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Euthynnus pelamis
llobarro ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dicentrarchus labrax
llombrisa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> n.i.
llombriseta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Belone belone sspp. belone
llombrisetes ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Syngnathus spp.
llop marí ⇒ MAMÍFERS MARINS> Focidae
lluç ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Merluccius merluccius
llucet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Merluccius merluccius
mabra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lithognatus mormyrus
mabre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lithognatus mormyrus
madrija ⇒ PEIXOS DE RIU> Leuciscus cephalus pyraenaicus
madrilla ⇒ PEIXOS DE RIU> Chondrostoma polylepis
madrilla ⇒ PEIXOS DE RIU> Chondrostoma turiense / =? Chandostroma toxostoma
madrilla ⇒ PEIXOS DE RIU> Leuciscus cephalus pyraenaicus
madrilla ⇒ PEIXOS DE RIU> Rutilus arcasii
malarmat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Peristedium cataphractum
manta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mobula mobular
manta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trygon pastinaca
marraix ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Isurus oxyrinchus
marraix ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lamna cornubica (= Lamna nasus)
marraix gegant ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cetorhinus maximus
marranet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oxynotus centrina
marroc ⇒ MAMÍFERS MARINS> Delphinus delphi
matasoldats ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
matiner ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Echelus myrus
medusa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses)
mejilló ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Mythilus edulis / M. galloprovincialis
melva ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Auxis bisus
melva ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Auxis rochei
meret de perot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Epinephelus alexandrinus [roca] (?)Mycteroperca rubra (?)
merlussa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Merluccius merluccius
merlussa blanca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Merluccius merluccius
merlussa negra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Merluccius merluccius
mero ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Epinephelus marginatus / E. caninus
milà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dasyatis pastinaca
milà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Myliobatis aquila
milà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trygon pastinaca
moc de calamar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Loligo vulgaris
moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses)
moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Chrysaora hysoscella
moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Cotylorhiza tuberculata
moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Pelagia nocticula
moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Physalia physalis

moca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Rhizostoma pulmo
moixa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Galeus melastomus
moixina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Heptranchias perlo
moixó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter
moixonet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter
moixonet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina hepsetus
moixoneta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter
moixum ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Engraulis encrasiocholus
moll ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus spp.
moll ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus barbatus
moll blanc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus barbatus
moll de fang ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus barbatus
moll de platja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus barbatus
moll de roca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus surmuletus
moll de roca de la vireta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus surmuletus
moll encarnat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus surmuletus
mòllera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trisopterus minutus capelanus
mòllera blanca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trisopterus minutus capelanus
mollet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mullus barbatus
mongeta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sphaerechinus granularis
monja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sphaerechinus granularis
morca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses)
morca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Chrysaora hysoscella
morca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Cotylorhiza tuberculata
morca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Pelagia noctícula
morca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (meduses) > Rhizostoma pulmo
morell ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja clavata
morena ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Muraena helena
moret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chromis chromis
morret ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepiola rondeletti
morrogut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oedalechilus labeo
morrogut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza saliens
morruda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus puntazzo
morrut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus puntazzo
morrut ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza saliens
muixó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter (=A. mochon [ant])
múJol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chelon labrosus
múJol ⇒ PEIXOS DE RIU> Mugil cephalus
múJol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
múJol de la galta roja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Liza aurata (= Mugil auratus)
musclo ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Mythilus edulis / M. galloprovincialis
mussol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mustelus mustelus
mussola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mustelus mustelus
mussoleta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mustelus mustelus
mutxol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mustelus mustelus
muxó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter
naca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Pinna nobilis
nacra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Pinna nobilis
navaixa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ensis ensis
navaixa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Solen marginatus
navaja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ensis ensis
negra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dalatias lichia
nyécora ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Liocarcinus puber
oblada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oblada melanura
obladeta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oblada melanura
oliveres ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (coralls) > Madrepora spp. (?)
olleta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus
orada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sparus aurata (= Chrysophrys aurata)
òrguena ⇒ MAMÍFERS MARINS> Balaenoptera physalus
oriola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla lucerna
orona ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cheilopogon heterus
oroneta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cheilopogon heterus
ortiga ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (anèmones) > Anemonia sulcata
ostió ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Crassostrea angulata
ostió ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ostrea edulis
ostra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ostrea edulis
ou ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Lutraria lutraria
ou ratllat ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma tuberculatum
pagell ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus erythrinus
pagelló ? ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus erythrinus
pagre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagrus pagrus
palâ ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus linguatula
palâ ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pleuronectes spp.
palaia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus linguatula
palaia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pleuronectes spp.
paloma ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
palometa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Brama brama
palometa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
palometa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachynotus ovatus
palomida ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
palomida ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachynotus ovatus
palomina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Campogramma glaycos
palomina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
palomina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachynotus ovatus
pàmpol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Naucrates ductor
pàmpol rascat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
panegal ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
panegol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
panet de bruixa ⇒ MOL·LUSCS FÒSSILS
paparinell ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Paracentrotus lividus
pardet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus
pardonet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mugil cephalus

passadora ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mustelus mustelus
passamar ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena
passamar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ommastrephes sagittatus (=Todaroes sagittatus)
passamar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todarotes sagittatus
passamaret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena
passamaret ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todarotes sagittatus
passavant ⇒ PEIXOS DE LA MAR> s.i.
patxà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pagellus bogaraveo
paula ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigloporus lastoviza
peix de botella ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Apogon imberbis
peix d'espà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xiphias gladius
peix espasa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xiphias gladius
peix lluna ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mola mola
peix marraix ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Isurus oxyrinchus
peix martillo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyrna zygaena
peix roig ⇒ PEIXOS DE RIU> Carassius auratus
peixet de rei ⇒ PEIXOS DE LA MAR> s.i.
peixet roqueret encarnat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Apogon imberbis
pelâ ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus linguatula
pelâ ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pleuronectes spp.
pelada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus macrolepidotus
pelada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pleuronectes spp.
pelaia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus linguatula
pelegrí ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cetorhinus maximus
peluda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Arnoglossus laterna
peluda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Citharus macrolepidotus
peluda amb randa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidorhombus boscii
peluda de randa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Arnoglossus laterna
pelüa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Arnoglossus laterna
perca americana ⇒ PEIXOS DE RIU> Micropterus salmoides
percebe ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pollicipes cornucopiae
peret de merot ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Epinephelus alexandrinus [roca] (?)Mycteroperca rubra (?)
pessic ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Calappa granulatta
petaca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Stichopus regalis
petgelina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
petxelida ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
petxelina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
petxelina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
petxelines del polp ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus vulgaris
petxilida ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
petxilina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
petxilina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
petxina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Donax trunculus
petxina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
petxina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma edule
petxina blanca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Pecten jacobaeus
petxina crestina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Pecten jacobaeus
petxina d'abanico ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Pecten jacobaeus
petxina lluenta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Callista chione
petxines del polp ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus vulgaris
petxinot ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Mactra corallina
petxinot negre ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Glycimeris glycimeris
petxinot roig ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Acanthocardium tuberculata
peu de cabra ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Pollicipes cornucopiae
pitxilina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
pitxirina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella spp.
pitxina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
plàstic ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
plateret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena
platero ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argentina sphyraena
polp ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus vulgaris
polp blanc ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Eledone cirrosa
polp de roca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Eledone mostacha
polp mesquer ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Eledone moschata
polp negre ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Eledone moschata
polp roquer ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus vulgaris
polpeta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepiola rondeletti
porquet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Oxynotus centrina
pota ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Ommastrephes sagittatus (=Todaroes sagittatus)
pota ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todaropsis eblanae
pota ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todarotes sagittatus
pota ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> no identificats
pota de bou ⇒ MOL·LUSCS FÒSSILS
pota de calamar ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Loligo vulgaris
puceta d'aigua ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Daphnia duplex
pulpa ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Octopus macropus
puntilleta ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Loligo vulgaris
punxoset ⇒ PEIXOS DE RIU> Gasterosteus aculeatus
pus ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Petromyzon marinus
putes ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Blennius spp.
qüernua ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sphyrna zygaena
quelva ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Centrophorus granulosus
quelve ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Centrophorus granulosus
quelve ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus blainvillei
quisquilla ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Crangon spp.
rabosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Alopias vulpinus

raboseta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius spp.
raboseta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius niger
raboseta ⇒ PEIXOS DE RIU> Cobitis paludicola
rafet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chelidonichthysspitrigla) cuculus
rafet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trigla pini
rajada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja spp.
rajada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja clavata
rajada botonera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja batis
rajada de botons ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja batis
rajada de platja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja asterias
rajada escrita ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja montagui
rajada manta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Mobula mobular
raor ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xyrichthys novacula
raoret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Xyrichthys novacula
rap ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lophius piscatorius
rap gran ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lophius piscatorius
rascassa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena porcus
rascassa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena ustulata
rascassa roja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scorpaena notata
rascasseta roja ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Helicolenus dactylopterus
raspalló ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus annularis (= Sargus anularis)
rat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Uranoscopus scaber
rata ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Uranoscopus scaber
reiet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter
reig ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Argyrosomus regius
rella ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Rhinobatos spp.
rellotge ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Hoplostethus mediterraneus
rémol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus maximus
rémol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus rhombus
rèmol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Bothus podas podas
rèmol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus rhombus
rèmol escarxat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus maximus
reputa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Balistes carolinensis
retxada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja spp.
robagallo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus maximus
robagallos ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus maximus
rodaballo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scophthalmus rhombus
roncador ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomadasys incisus
roquera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Apogon imberbis
ruel ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
sabata ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Scyllarides latus
sable ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidopodus sp,
saboga ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Alosa falax nilotica
saboner ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Symphodus spp.
sabonero ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Symphodus spp.
saboneros ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus spp.
sabre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Coryphaena hippurus
sabre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidopodus sp,
salpa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sarpa salpa (= Boops salpa / Box salpa)
saltó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomberesox saurus
samarruc ⇒ PEIXOS DE RIU> Valencia hispanica
samaruc ⇒ PEIXOS DE RIU> Valencia hispanica
samaruc ⇒ PEIXOS DE RIU> Gambusia affinis holbroocki
samaruquet ⇒ PEIXOS DE RIU> Valencia hispanica
sapo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Gobius cobitis
sapupa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Brama brama
saputa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Brama brama
sardina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sardina pilchardus
sarg ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus sargus
sargana ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
sarguet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus sargus
sastre ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Homarus gammarus / H. vulgaris
sastre ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Munida rugosa
sépia ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepia officinalis
sepió ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepia elegans
sepionet ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepia elegans
serp ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Ophisurus serpens
serp ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Ophisurus rufus
serra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus bimaculatus
serra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lepidopodus sp,
serra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
serrà ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Serranus cabrilla
serranet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Serranus hepatus
serrano ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Serranus cabrilla
serreta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus bimaculatus
sérvia ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
serviola ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Lichia amia
sípia ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepia officinalis
sipió ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Sepia elegans
soldat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea kleinii /S. Lascaris
soliguer ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dactylopterus volitans
sorell ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachurus trachurus
sorell blanc ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Trachurus trachurus
sorell blau ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Caranx rhonchus
sorellet ⇒ PEIXOS DE RIU> Gasterosteus aculeatus
soriguell ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dactylopterus volitans
soriguer ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dactylopterus volitans
sorret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Parablennius gattorugine
sortija ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Solea kleinii /S. Lascaris
sucla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
sufla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
supla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
tallahams ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Pomatomus saltatrix
tapaculs ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Bothus podas podas
tapaculs ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Raja spp.
taparrabos ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Bothus podas podas
taronja ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Suberitis domuncula
tauró ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Carcharodon carcharias
tauró ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Heptranchias perlo
tellina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Donax trunculus

tenca ⇒ PEIXOS DE RIU> Cyprinus carpio
tintorera ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Prionace glauca
tollina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thunnus thynnus
tomaca ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> celenteris (anèmones) > Actinia equina
tomba-barcos ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Atherina presbyter (=A. mochon [ant])
tonto ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Ctenolabrus suillus
tonto negre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
tonto verd ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
tontos ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus spp.
tonyina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thunnus thynnus
tonyina negra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Thunnus thynnus
tord ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus spp.
tord ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus bergyltascàs al Mediterrani)
tord ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus bimaculatus
tord ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus turdus
tord ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Symphodus spp.
tord negre ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus merula
tord redó ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus merula
tordo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Labrus merula
tortuga ⇒ RÈPTILS MARINS> Caretta caretta
tótena ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todaropsis eblanae
tòtina ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Myliobatis aquila
tremolosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Torpedo marmorata
trompeter ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Macrorhamphosus scolopax
trompuda ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus puntazzo
trompudet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus puntazzo
tromput ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus puntazzo
truita ⇒ PEIXOS DE RIU> Salmo trutta, Salmo gairdnieri
truita arc iris ⇒ PEIXOS DE RIU> Salmo gairdnieri
ullado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus acanthias
ullado ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus blainvillei
ullat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Squalus blainvillei
vaca ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Serranus spp.
vaca tremolosa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Torpedo marmorata
vaqueta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Serranus scriba
varat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
varruato ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Sciaena cirrhosa
vedrià ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus vulgaris
vedriada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus vulgaris
vedrigó ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma edule
vedrigó verd ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma glaucum
velleta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Chelidonichthys obscura
verat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber scombrus
verat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
verderol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Ctenolabrus suillus
verderol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Seriola dumerilii
veta ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Cepola macrophtalma / C. rubescens
vidrià ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus vulgaris
vidriada ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus vulgaris
vidriat ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Diplodus vulgaris
viso ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
vísol ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
visolet ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Scomber [pneumatophorus] japonicus
volador ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Todaropsis eblanae
xanclete ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Aphia minuta
xanquete ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Aphia minuta
xapina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Cerastoderma edule
xavo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Capros aper
xepelina ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
xerla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
xerna ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Epinephelus aeneus
xerna ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Polyprion americanus
xerrec ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara smaris (= Smaris vulgaris)
xerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara spp.
xerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
xerret ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara smaris (= Smaris vulgaris)
xirla ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Patella coerulea
xirla ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> Chamelea gallina
xitxarra ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dactylopterus volitans
xopa ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spondyliosoma cantharus (= Cantharus cantharus)
xoriço ⇒ MARISC I ALTRES INVERTEBRATS> crustacs aquàtics > espècies individals > Aristaemorpha foliacea
xucla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
xucla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara smaris (= Smaris vulgaris)
xupla ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Spicara maena
xuplatimons ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Petromyzon marinus
xutxo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Dasyatis pastinaca
xutxo ⇒ PEIXOS DE LA MAR> Myliobatis aquila

c. FLORA

Vegetació

parts de la planta

planta
(planta) emparradora [*enfiladissa*] (Gata, Orba, Parcent, Pedreguer, Teulada, Xàbia) (361)
(planta) emparriladora (Callosa, Bolulla) (86)
emparraladora (Tàrbena) (86) (Benigembla, Llíber, Poble Nou, Pego, Sanet, Xaló) (361)

(planta) rantera (Alacant) (29)
(planta) *rastrera*① (Parcent) (23)

verdí [*molsa*] (Alacant) (29) (El Pinós) (363)
*musgo*①

llimac (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)

arbre *[álbre] o *[ábre]
arbre silvestre (63)
arbre bord [bórt] [*silvestre*] (Vall d'Albaida) (63)
[arbre] jovençol (Alcoi) (423)

donar-se [*créixer bé*] (i2)
enfilar-se
fer-se un bosc (i3)

«*Hi ha que*① vore, com es dóna» <*cal*> (i2)

⇒ *II.3.F. CRÉIXER*

el brancam

*tall*①
penca
tronxo[1] (Alcoi) (i1)
tronxo[2] [*penca*] (Verdegàs) (29)
tronc
tronc enfusellat (57) (28)
creuellera [*d'un arbre*] (72) (28)
creuera (Alacant) (29)
creuellera (Castalla) (333)
enforcadura (Marina Alta) (65)
rama
branca
bastó
bessa [*branca grosa que naix de l'enforcadura de l'arbre*] (Marina Alta) (65)
brosta [*branqueta tendra i prima*] (Agullent) (35)
garba
garbó (23)
pollanc (Confrides) (a1) (28)

escorfa [askɔrfa] (Alcoi) (2)
rosca [*de pi*] (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)

nafra [*ferida o tall*] (Llíber, El Verger, Xaló) (361)
nyasco [*pelat d'un arbre*] (Castells de Serrella) (361)

el fullam

fulla
fullam
fullatge (88)
bolic
brossa (28)
brosses
brosseguer
brosta (46) (Agullent) (35) (86) (65) (69) (69)
bruscall (Alacant) (29)
margenada [mardʒenâ] [*de plantes*] (Benifallim) (23)
pinotxa [*agulles de pi*] (Alcoi) (Alacant) (29)
ramatge

ramell
ramulla° (Alcoi) (Benilloba) (i3) (Altea) (67) (72) (28) (Alacant) (29) (69)
  remulla (Alacant) (29)
ramutxa° (69) (Xàbia) (69)
  remutxa (Beniarbeig) (69)
ramutxalla (Tàrbena) (28)
  remutxalla (Tàrbena) (86)
ronya [*rametes bordes*] (Alacant) (29)
secall (Altea) (67) (28)

plomall [*de la canya, etc.*] (Bellreguard) (23)
gim (Daimús) (23)
xim (La Safor) (23)
floc (Benimantell) (28)
floca (Dénia) (138) (28)
flocall (Castalla) (72) (28)

cimal (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
copa
cóp (92)
cóp de l'arbre
cormull (Camp d'Elx) (118)
caperull de l'arbre (Marina Alta, Tàrbena) (28)
caraputxo (Guardamar) (118)

l'arrelam

raïl (La Vila, Benidorm, Finestrat, Alcoi, Monòver) (28) (Alacant) (29)
  arraïl (Callosa, Alacant) (28)
  rel (Tàrbena, Xaló, Xàbia) (209) (172) (28)
relum [*rels petites*] (Tàrbena) (28)
    relumet (Parcent) (28)
    arrelum (Benissivà) (28) (Sueca, Ador, Gandia) (3)
raïlam
  raigam
raïlamenta
soca
socó (Alacant) (29)
bolic de raïls
cepelló

barbat [*planter amb raïls*] (Vilallonga) (46)
rabassa [*espp. de l'olivera*] (Vall d'Albaida) (28) (Alacant) (29)
  rebassa (Callosa) (28)
panna (El Comtat, La Marina) (1) (28)

els brots

borró [*de l'arbre fruiter*] (Vilallonga) (46)
bri
  brinet [*d'herba*]
brot
cúgol° [*grill de l'all tendre*] (Alcoià-Comtat) (20) (Gandia)
  cúdol (Benimantell) (!) (28) (Callosa, Llíber, Orba, Xaló) (361)
  cúvol (Xàtiva) (3)
gal·la
  gal·lera (28)
esgall
esqueix
grum [*borró, primer brot d'un ametler o olivera*] (general) (361)
mamó [*ull o rebrot que ix a la soca o al peu d'un arbre*] (Benimeli, El Ràfol) (361)
reboll (Tàrbena) (23) (Polop, Callosa) (28)
  raboll (86)
rebrot
rebrotí (Cocentaina) (Alcoleja) (23) (Benilloba) (i3)*[rabotí] (Alacant) (29)
rebrotim
rebrotiu
refillol (Ràfol d'Almúnia) (23)
<tany° >
  tanyoⓐ (Beneixama) (33)
  retanyí (Biar) (3) (33)
ull
  ullet
  cóp (Albaida) (23)
ullol [*brot de la palma o margalló*] (1) (Altea) (356) (16) (Simat de Valldigna) (16)
verdanc (428)
verduc (Alcoi) (2)
cimarró -ona

despuntar (Campell) (23)
moure
estar movent [moen^{t}] (Benifallim) (i4)
florir
traure filloles un arbre

la flor

flor
florit -ida
abollonat -ada [de flors]
badoc [1] [*flor de la carabassera*] (Castelló de Rugat) (23)
capoll
capollet
botó
botja
cabota
caboteta
carxofeta (23)
començar a obrir-se la flor (5)
corol·la (88)
en esclat (5)
en flor (76)
esclatar les flors (Alacant) (29)
escombrar [*caure la flor o els fruits menuts*] (Alacant) (29)
espletar les flors
esplet (5)
estill (Alacant) (29)
gatell [*inflorescència del salze*] (23)
granat -ada (76)
grum [*de l'ametler, de l'olivera*] (Alcoi) (Castalla) (29) (72)
mostra [*del garrofer*] (Alacant) (29)
traure mostra
caure rebecats -ades (les flors, els fruits) (28)

pom (Alcoi) (i1)
pomell (Benilloba) (Alcoi) (i3) (29)
ramell (Alacant) (29)

el fruit

fruit
fruita *[frúta]
fruita albar [*d'os fluix*] (1)
fruita closa

rebordonit -ida [*fruita borda*] (Alacant) (29)
eixir de sa llei [*fruita borda*] (Alacant) (29)
rebordonat -ada [*fruita malbé*] (Alacant) (29)
pom [*de fruites*] (Alacant) (29)
pomell [*de fruites o flors*] (Benilloba) (Alcoi) (i3) (29)
ramás [*manat dels dàtils*] (Alacant) (29)

baina (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  beineta (Teulada) (176)
  bajoqueta (Alcoi) (2)
cota (Vilallonga) (46)
tavella (Elx) (118) (Castelló de Rugat) (23)
  tobella (23) (s.l.)
tavelletes [*bainetes que fa l'espigó dels ràvens*] (Gata) (23) (Elx) (118)

búfol° de la taronja / llima (Cocentaina) (i24)
corfa° de meló (Alcoi) (2)
corfa° de taronja (Alcoi) (2)
corfes d'almetla (Alcoi) (2)
corfes d'anous (Alcoi) (2)
corfes de la bresquilla (Alcoi) (2)
corfes de la pera (Alcoi) (2)
corfes de la poma (Alcoi) (2)
escorfa° [askɔrfa] [*de l'ametla, anou, llima, meló*] (Alcoi) (2)
clofoll° [*closca*] [*de l'ametla*] (Marina Baixa) (28)
  clafoll° (Benimantell) (28) [*de la ceba*] (Benimantell, Castell de Guadalest, Callosa) (86) (Benissa) (69) (Calp, Teulada) (69)
  esclafoll (Tàrbena) (28) [*de la ceba*] (Bolulla) (86) (Xaló i Pedreguer) (69)
  carfoll (Benilloba) (i3)
  corfoll (Benissa) (69) (Dénia, Ondara, Pego, Orba) (69) (Alcoi) (i2) (29)
pell [*de la taronja, queradilla, castanya, pi, ceba*] (Alcoi) (2)
pellorfa [*de la fruita*] (Alacant) (29)
rosca [*de pi*] (Marina Baixa) (28)

cor
coret

galló [1] [*llavor d'un all*] (Gandia) (23)
gra (Castells de Serrella, Rugat) (23)
grum (Castells de Serrella) (23) (361)

galló [2] [*d'un cítric*]
gall (Altea) (86)
grill (Tàrbena) (86)

gallonets (Alcoi) (2)
gallets (Elx) (3)

espiga [aspíga]
espiga del blat
espiga rosera [aspíga rozéra] [*panolla*] (Alcoi) (2)

panolla° [del panís] (Alcoi) (a1)
panotxa° (Alacant) (29)

espigó
peçó
la part de la flor (76)
badoc [2] [*magrana badada*] (Vilallonga) (46)
tindre badocs [*el magraner*] (Vilallonga) (46)
ramàs [*de dàtils*] (Elx) (3)

moniato
moniatet (23)
xufeta (23)

la llavor

llavor
siment (sud d'Alacant) (29)
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> fases, estats i condiciona dels conreus*

[*llavor de la tomata o pebrera*]

vinça (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)

[*vil·lans o llavors voladores del llicsó i altres cards*]

uelets (Bellreguard, l'Alqueria de la Comtessa, Rafelcofer, Miramar, Gandia, Barx, Cullera, Quatretonda, Xàtiva, la Pobla de Farnals) (23)
auelets (Simat, Beniarrés, Otos) (23)
auelos (Ontinyent, Albaida, Castelló de Rugat, Algemesí) (23)
uelos (Tavernes de Valldigna) (23)
animetes (Cullera) (23)
angelets (la Vila Joiosa, Elx) (23)
dimoniets (s.l.) (23)
bruixetes (Xeresa, Xeraco, Alfondeguilla) (23)
molinets (Elx) (23)
borriols (Cocentaina) (23)
brumerols (Benilloba) (i3) (2)
voladorets (Alcoi) (2) (a1)
pinta-raïms (Petrer) (23)

les espines i esquerdes

espina
punxa
tindre punxes
ser espinós -a

esgarda [asgárda]
esguerda [asgérdé] (Comtat)
esguella [asgéla] (Alcoi) (2)
esguelladeta [asgeλaêta] (Alcoi) (2)
*astella*Φ (Alcoi) (2)

vegetació, el boscam

bosc
boscós -a
albruixell (1)
bruixell (1)
brossegar (21)

brossegal (1) (Baix Vinalopó) (118)
garriga (Vall de Gallinera)
herbassal (1)
botja (Alcoi) (a1)
maleaⒹ (92)
matoll (72) (28)
matollada (Marina Baixa) (28)
matullada (92) (72) (28)
clarura
tofut -uda (23)

bledà -ana [poet] (330)
bledania [poet] (330)
verdor
paréixer una catifa de verdor (92)

⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA
⇒ II.4.A. MENJAR> verdura

Plantes silvestres

Acanthus mollis

acant°
bledera borda (Piles) (23)
branca ursina (1) (Alcoi) (43)
carnera° (Alcoi, Benissili, La Vall de Laguar) (23)
herba carnera (Alcoleja) (23)
herba gegant (Alcoi) (43)
herba geganta (23)

Achillea millefolium

milfulles (Alcoi) (43)
milenramaⒹ (Cocentaina) (42)

Adiantum capillus-veneris

falzia (Benialí, Benissivà, Planes, Benialfaquí) (23) (Marina Alta) (361)
falzia de pou (Banyeres, La Font d'En Carrós) (23) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)
franzilla (Benilloba) (23)
frengilla (Penàguila) (23)
frenzilla (Benillup, Alcoleja, Benissili) (23)
trenzilla (Callosa) (23)
herba de pou (Castells de Serrella) (23)
buscallibres (Xeraco) (23)

Agave americana

atzavara [alsabára] (Baix Vinalopó) (118)
pitera° (23) (48)

[*tronc de la flor*]

atzavaró [arsabaró] (Baix Vinalopó) (118)

Agrimonia eupatoria

agrimònia° (Cocentaina) (42)
grimònia (Quatretonda) (147)
gramònica (Vall d'Albaida) (48)
mònica (Benilloba) (i3) (Vall d'Albaida) (48)
malastrany (Bolulla) (23)
herba del malastrany (Bolulla) (23)
serverola° (Cocentaina) (42) (Quatretonda) (147)
herba serverola (Cocentaina) (42)
herba de sant Guillem (23)

Agropyrum junceum

jull de la platja (La Safor) (47)

Ailanthus altissima

pudeguera (Alcoi) (2)
pudorina (Alcoi) (i13)
vareta de pudor (Vall d'Albaida) (48)

Ajuga iva

IEC: iva

sempreviva (Benimaurell) (23)
sempreviva vera (Benimaurell) (23)

Ajuga chamaepytis

herba de la inflamació (la Font de la Figuera) (23)
iva (la Vall d'Albaida) (!) (23)

⇒ *Ajuga iva*

Alisma plantago-aquatica

plantatge (La Safor) (47)

Aloe vera

IEC: àloe || sèver (extracte)

asséver° (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63)
asseve (Alcoi) (2) (Bellreguard) (23) (Vall d'Albaida) (63)

giripiga° [*el xarop*] (Balones) (22) (20)
geripiga^

Althaea officinalis

altea (1) (Altea) (67)
alcea (Altea) (67)
malvarisc (Cocentaina) (42)
malví ?

ungüent d'Altea [*malvavisc*] (1)

Alyssum maritimum

cap-blanc (La Safor) (47)

Amaranthus spp. (A. albus, A. blitoides [= A. blitum], A. retroflexus, A. hybridus, A. viridis, A. muricatus)

blet (Vall d'Albaida) (48) (Alfauir, Terrateig, Salem, Benimaurell, Beniarrés, l'Atzúvia, Alpatró, Ebo, Benirrama, Castells de Serrella, Biar, Xixona) (23) (Baix Vinalopó) (118)
ablet (Barx, Almiserà, Alcalà de la Jovada, Castelló de Rugat) (23)
diablets (l'Orxa) (23)
abrets (Canals) (23)
blec (Rafelcofer, Daimús, Castellonet de la Conquesta, Beniatjar, Carrícola, la Font de la Figuera) (23)
blet roig (Beniarrés) (23)
blet-bacallar (Beniarrés) (23)
blet ver (Sagra)
bacallar (Cocentaina) (23)
soca-roja (Bellreguard, els Pedregals) (23)
herba-roja (Miramar) (23)
brossa roja (Gandia, Oliva, la Font d'en Carròs) (23)
pinet (Benidoleig) (23)
herba pudenta (Beniopa) (23)

Amaranthus retroflexus

amarant [*esf*] (La Safor) (47)

Amelancher ovalis

palinesto (Alcoi) (43)
palinest (Vilallonga) (46) [*s.i.*] (23)
nyesto (Alcoi) (a1)

Ammophila arenaria

canya d'arenal (La Safor) (47)

Anacyclus valentinus

botonets (Alacant) (29)
moixino (Alacant) (29)
muixino (Verdegàs, Canyada) (29)
muiximo (Verdegàs, Canyada) (29)
moixino bord (Verdegàs) (44) (29)

Anagallis arvensis

anagall° (La Safor) (47)
alfabegueta borda *[alfabigéta] (Elx) (118) (50)
sabonera (Pedreguer) (361)
herba sabonera (La Llosa) (361)
mataconills (Verdegàs, Canyada, Alcoraia [Alacant]) (29)

Andryala integrifolia

herba blanca / herbes blanques (Alcalà de la Jovada, Beniaia) (23)
cama-roja blanca (Pedreguer) (23)
herba de l'ull (Salem) (23)

herba de l'ull blanc (Salem) (23)
punxonets (Alcalà de la Jovada) (23)

Andryala ragusina

llonge (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi, Castells de Serrella, Penàguila, Benifallim, Fageca, Benimassot, Sella, Montitxelvo, Salem, Beniarrés) (23)

Anetum graveolens

herba anet (Cocentaina) (42)

Anthemis nobilis

mançanilla(Cocentaina) (42)
camamilla (Cocentaina) (42)

Antirrhinum majus / A. barrelieri

sabateta / sabatetes de la Mare de Déu (Beniarrés, Fageca, Famorca, Benimassot, l'Abdet)
sabateta / sabatetes del Nostre Senyor (Parcent, Castelló de Rugat, Aielo de Malferit, Planes, Beniaia)
sabatetes de sant Josep (l'Atzúvia)
sabateta / sabatetes (Benialí, Fageca, Famorca, Fondeguilla)
herba sabatera (Agres)
conillets (Alacant) (29)
morret de conill (?)
dragonets (Alcoi) (Vall d'Albaida) (48)
gossets (Alcalà de la Jovada)
boca de gall (Alcalà de la Jovada)
boqueta de llop (Barx)
quico-té-fam (Albaida, Barxeta)
quico-fam (Salem)

Anthriscus cerefolium

cerfull°^ (21)

⇒ *Myrrhis odorata*

Anthriscus sylvestris

cerfull bord (3) (s.l.)

Anthyllis cytisoides

albada [albâ] (Marina Alta) (36)
albaida (Quatretonda) (147)
botja blanca (1) (2) (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29)

Anthyllis terniflora

botja blanca (Alacant) (29)

Anthyllis vulneraria

vulnerària (Cocentaina) (42)

Aphyllanthes monspeliensis

junça (Benialfaquí, Tàrbena, Abdet, Confrides) (23) (Biar) (23)
donzilloⒹ (Castells de Serrella, Parcent, Ebo, Benidoleig, La Vall de Laguar) (23)
juncilloⒹ (Planes, Catamarruc, Ràfol d'Almúnia, Sanet i els Negrals, Benimeli, Biar) (23)
junquilloⒹ (Beneixama) (23)

⇒ *Cyperus rotundus*

Apium nodiflorum

crèixen bord (Vall d'Albaida) (48)

Arbutus unedo ⇒ *2) arbres*

Arctium lappa

bardana (Cocentaina) (42)

Arenaria spp.

arenària (Alcoi) (i1) (Vilallonga) (46)

Arenaria aggregata (?)

trenca-pedres (?)

Arenaria rubra

arenària vermella (Cocentaina) (42)

Arisarum vulgare

rapa (Marina Alta) (23) (361)
rapallengua (Calp) (23) (Benigembla, Murla, Sagra) (361) [*s.i.*]
cresols (Parcent) (23)
cresola (Vall d'Albaida) (35)
cresolera (La Safor, Marina Alta) (98) (23) (47) (Vall d'Albaida) (48)

cresolet (Benissa, Castelló de Rugat, Finestrat) (28) (44)
cresolet de frare [fláre] [*la flor*] (Pego) (23)
farolets (Castelló de Rugat) (23)
dragoneta (Ebo) (23)
frare cugot [fláre] (23)

«Terra de calcides [⇒ *Circium arvense*] no la dónes a tes filles, i terra de cresolet, guarda-la per al rebesnet» (Benimantell) (28)
«Terra que cria rapa, ni es ven, ni és barata» (Callosa) (23)

Aristolochia paucinervis

carabassetes de pudor (Vall d'Albaida) (48)

Aristolochia pistolochia

carabassetes de pudor (Vall d'Albaida) (48)

Artemisia absinthium

absenta°
ausènta (Alcoi) (a1)
donzell (Alacant) (29)
donzell mascle (Cocentaina) (42)
herba dels versos (Alcoi) (43)
herba santa (!)

⇒ *A. verlotorum*
⇒ *Haplophyllum linifolium*

Artemisia arborescens

donzell (23) (48)

Artemisia campestris

botja rossa (Benissa, Calp, Gata) (23) (Teulada) (361) [*s.i.*]
botja pansera (Gata) (23)
herba pansera (Xàbia) (23)
herba escaldaora (Jesús Pobre, Senija) (23)

Artemisia cina

santònica (Alcoi) (2)

Artiplex hortense

espinac de carn (Cocentaina) (42)

Artemisia verlotorum

absenta (Alcoi) (43)

⇒ *A. absinthium*
⇒ *Haplophyllum linifolium*

Arundo donax

canya (48)
canya vana (23)
canyeta (Alcoi) (2)
canyar
canyada

pell de canya (Alcoleja) (23)

[*inflorescència*]

plomall (Bellreguard) (23) (Elx) (146)
gim (Daimús) (23)
xim (La Safor) (23)
floc (Benimantell) (28)
floca (Dénia) (138) (28)
flocall (Castalla) (72) (28)

Asparagus acutifolius

esparreguera° [asparegéra] o *[asparagéra] (23)
esparraguera (Vall d'Albaida) (48)
aspareguera (Benigànim) (23)

Asparagus albus

arnet (Tabarca) (118) (50)

Asparagus horridus

esparraguera amarga (Vall d'Albaida) (48)

Asparagus officinalis ⇒ PLANTES CULTIVADES

Asperula aristata / *A. cynanchica*

canyeta d'or (Cocentaina) (42)
herba prima (Ares d'en Bosch) (23)

ramell-fet (Barx) (23)
vareta d'or (Alcoleja, Simat, Fleix, Beneixama) (23) (Vilallonga) (46)
*varita de oro*① (Xaló) (23)

⇒ *Solidago virga aurea*

Asphodelus fistulosus

vareta
vareta de Sant Josep (Alcoi) (a1) (Benasau) (Vall d'Albaida) (48) (Bellreguard, Rafelcofer, la Font d'en Carròs, Gandia, Manuel, Barxeta) (23)
vareta de la virtut (Simat) (23)
vara de *San José*① (Guardamar) (118) (98)
caramuixa *[kalabúiʃa] (Crevillent) (118) *[karambúiʃa] (Torrellano) (118)
porrines (Alacant) (29)
caboteta de misto (Baix Vinalopó) (118) (50)
cebollí (La Safor) (47)
gamó (?) (Guardamar) (118) (98)
gamonera (Marina del Vinalopó) (118)
gamoneta (Ebo) (23)
mistera (Baix Vinalopó) (118)
sardineta (?) (Marina del Vinalopó) (118)

⇒ *Philadelphus coronarius*
⇒ *Salix eriocephala*
⇒ *Polianthes tuberosa*
⇒ *Asphodelus cerasifer*

Asphodelus microcarpus

gamó menut (La Safor) (47)

Asphodelus ramosus / A. cerasiferus

gamó° (Ebo, Ibi, Benimaurell, Alcoleja) (23) (3)
gamon (Alcoi) (43)
gamonera (Biar, El Pinós) (3) (Castells de Serrella, Benimaurell, L'Atzúvia, Castalla, Tibi, Biar, Beneixama, Beniaia) (23)
porrassa (Agres) (23)

[*càpsula*]

albó
gal·la (Castells de Serrella) (23)
baleta (Ebo) (23)

Asplenium ceterach o Ceterach officinarum

dauradella (Alcoi, Cocentaina) (43) (42)
doradella (Vilallonga) (46)

Atriplex halimus

salado *[saláo] (Alacant) (29)

Avena byzanthina, A. barbata, A. sterilis

civada [sivâ] (Bellreguard, Beniaia) (23)
civada [sivâ] [*Avena barbata*] (Vall d'Albaida) (48)
cagula (Benimarfull) (23)
caüla^ (Orba, Quatretonda, Vall de Gallinera, Vall d'Alcalà) (16) (Bellreguard, Pego, Benidoleig, Beniaia, Alcalà de la Jovada, Planes, Muro) (23)
cugula (Callosa d'En Sarrià) (23) [*Avena sterilis*] (Alacant) (29)
cogula^ (Cocentaina, Alcoi, Ontinyent) (23)
cogula [*Avena byzanthina*] (Vall d'Albaida) (48)
coüla (Tibi, Agres) (23)
covula (Tàrbena) (23)
cula (Aielo de Malferit) (16) (Beneixama) (23) [*Avena sterilis*] (Alacant) (29)

«En terra de molta coüla, de forment collita nul·la» (23)

Avena sativa

avena [véna] (Marina Alta) (69) (361)
avena cogullada

Bassia scoparia

bellverd (Benissa) (23)

Beta vulgaris ⇒ *PLANTES CULTIVADES*

Biscutella auriculata

herba de les llunetes (Cocentaina) (42)

Borago officinalis

borraja (Callosa) (23) *[boráha] (Baix Vinalopó) (118) (50)
borratja (Benirrama, Benialí, Benissivà, Benissili) (23)
borratxa (Barx, La Font d'En Carrós) (23)
borratges (Vilallonga) (46)

bovina (Alcoi) (301) (1)
pa-i-peixet (Bolulla) (23)

Brachypodium phoenicoides

segadissa (Marina Alta, L'Alcoià, El Comtat) (23) (Callosa, Tàrbena, Altea, Relleu) (28) (44) (Tàngel) (29)
segaïssa (La Marina, Vall d'Albaida, L'Alcoià, El Comtat) (23) (67) (28)
brossa segadissa (Aielo de Rugat) (23)
brossa segaïssa (Pla de Corrals) (23)
fenàs (Almudaina, Agres, Alfafara, Otos, Ontinyent) (23) (Vall d'Albaida) (48)
fenàs ver (Beniatjar) (23)
fenàs llis (Benialí, Beniatjar) (23)
fenàs gran (Alfafara) (23)
fenàs de marge (Alfauir) (23)
herba llisa (Alcoi) (43)
herba de marge (Vilallonga, Ador, Ròtova) (23)
brossa de marge (Bellreguard, Oliva, Beniflà, Barx, Alcalà de la Jovada) (23)
marge (Alquerieta de Guardamar, Daimús, Bellreguard, La Font d'En Carrós, Potries) (23)
segamà (La Marina: Pedreguer, Gata, Benissa, Calp, Xaló) (23)

⇒ *Brachipodium retusum*

Brachypodium retusum / sov. B. phoenicoides

fenàs (Quatretonda) (147) (Vilallonga, Castells, Ebo, Beniaia, Benimeli, Sanet i els Negrals, Ràfol d'Almúnia, Benilloba, Penàguila, Benifallim, La Torre, La Nucia) (23) (Benissa) (23) (Alcoleja, Balones, Banyeres, Benasau, Gaianes) (44) (Alacant) (29)
fenasset (Benialí, Almudaina) (23)
fenàs rutllet (Benialí, Almudaina) (23)
fenàs de botgeta (Almudaina) (23)
llistó (La Safor) (47)
serrello (!) (Biar, Beneixama) (23)
serrallet (Biar, Beneixama) (23)
server (Tibi) (23)
serveret (Vall d'Albaida) (48)
servero (Quatretonda, Castalla) (23)
«El fenàs allarga la vista i acurta el pas» (Pego) (23)

⇒ *B. phoenicoides*
⇒ *Helictotrichon filifolium*

Brassica oleracea ⇒ *PLANTES CULTIVADES*

Bromus spp. (*B. erectus, B. racemosus, B. rubens sspp. eurubens* o *B. sterilis*) (23)

espigadella [espigadélλa] o *[aspigaêλa] (Alcoleja, Penàguila i Benilloba) (23); (Xixona) (44) (3) (Alcoi) (44) (43)

Bunium bulbocastanium

sorelló (Castells de Serrella) (23)
serelló (Famorca, Fageca) (23) [*arrel*]
queradilletes

anar a buscar serrellons (23)

Bupleurum fruticescens

fenollet (Balones) (44)
fenoll / fenollet de rabosa (Catamarruc) (23)
fenollet bord (Beneixama) (23)
fenollet de pastor (Tàrbena) (23)
fenolleta (Ares d'en Bosch) (23)
fenollera (Benimassot) (23)
herba sapera (Dénia) (23)
profitosa (Vall d'Albaida) (48)
herba profitosa (Agres) (23)
profitosa (Agres) (23)
topet de bau (Biar) (23)

Cakile maritima

rave de mar (La Safor) (47)

Calamintha nepeta

borriol (Vall d'Albaida) (48)
poliol negre (Vall d'Albaida) (48)
menta (Quatretonda) (147)

Calendula arvensis (= C. officinalis)

ungla de gat
ungleta de gat (Ebo, Pedreguer, Gata) (23)
ungla (Beniarbeig) (23)
gata-rabiosa (Bocairent) (23)

pet de flare° (Castelló de les Gerres) (23)
herba conillera (Sanet i els Negrals, Benimeli, el Ràfol d'Almúnia, Sagra, Fleix, Artana) (23)
herba del panet (Altea) (23)
boqueta de pardalet (la Font de la Figuera) (23)
fartabous (la Llosa de Ranes) (23)
calèndula (Cocentaina) (42)

Calicotome spinosa

argilaga° (Benilloba) (3) (29) (Alacant) (29)
argelaga (Vall d'Albaida) (48)
algilaga (Altea) (57) (28)
angilaga (Alcoi) (2)
angelaga (Vilallonga) (46) (Ador, Pego) (3) (29)
gigalera (Cocentaina)
cabrona (Sanet, Jesús Pobre) (69) (361)
encabrona (Xaló, Alcanalí, Vall de Laguar, Atzúvia, La Llosa, Tormos) (69) (361)
encambrona (Benissa) (69) (Calp, Castells de Serrella) [sic: *encambona*] (361)
cambronera° (Benirrama) (23) (El Verger) (361)
cambronera borda (Benirrama) (23)
cambrona (Ebo, Castells de Serrella, Xàbia, Teulada, Pego, Xàbia, Dénia, Senija) (23) (69) (361)
punxa-cambrona (Parcent) (23) (Tàrbena) (28)
punxa-cabrona (Parcent) (23)
gilaga-cabrona (Catamarruc) (23)
argilaga negra (Vall d'Alcalà) (23)
argilagueta negra (Vall d'Alcalà) (23)
argilaga de forn (Cocentaina) (23)

«Més val agarrar-se a una cambrona que a una ona» (Xàbia) (23)

Calluna vulgaris

xipell (Cocentaina) (42)

⇒ *Erica multiflora*

Campanula spp.

campaneta (Alcoi) (2)
campanillaⒾ (Alcoi) (2)

Capparis spinosa

taperera° (La Safor, La Marina) (23) (47)
tapenera (L'Alcoià, El Comtat) (23)

[*flor adobada*]

tàpera° (Callosa) (23)
tàpara
tàpena (L'Alcoià, El Comtat) (23)
tàpens (Callosa) (23)

[*fruit adobat*]

taperot° (Balones) (22)
tapenot (L'Alcoià, El Comtat) (23)

⇒ *II.4.D. GASTRONOMIA> aigua-sal*

Capsella bursa-pastoris

bossa de pastor• (Alcoi) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47)
ravenell (Vilallonga) (46)

Carduncellus dianius

herba santa (Dénia, Jesús Pobre) (23)
herba santa del Montgó (Dénia) (23)
card sant (Dénia) (23)

Carpobrotus edulis

IEC: bàlsam

platanera de mar (Gandia) (23)
cura-ho-tot (Vall d'Albaida) (48)
curalotodoⒾ (Gandia) (23)

[*la fulla*]

platanets (Bellreguard, Miramar, Daimús, Piles) (23)
plàtano de mar (Daimús) (23)
dàtil de mar (Daimús) (23)
ditets (la Font de la Figuera, Petrer) (23)
ungla de gat (Oliva, Vilamarxant) (23)

Carpobrotus acinaciformis

IEC: bàlsam; bàlsam menut

cuquets (Baix Vinalopó) (23)
xorrosa (Vinalopó Mitjà) (23)

ungla de gat (L'Alacantí) (23)

Carthamus tinctorius

DOPV: alasfor°, alasflor°

alassor (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
card alassor (Cocentaina) (42)
safranó (Cocentaina) (42)

Carum carvi

carauala (Alcoi) (i1)
carauał·la (Alcoi) (a1)

⇒ *Polypodium cambricum*

Catharanthus roseus

baladrina (Oliva) (23)
baladret (Barxeta) (23)
alegria / alegries (Bellreguard, Vilallonga) (23)
cacauereta (Potries, Xeraco) (23)
garroferet (23) (s.l.)
garrofereta borda (23) (s.l.)
pastoreta (el Grau de Gandia) (23)

Caulerpa racemosa [alga]

llepó [*alga*] (347)

Celtis australis ⇒ *2) arbres*

Centaurea aspera sspp. aspera

bracera (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
herba bracera (Cocentaina) (42)

Centaurea calcitrapa

obri l'ull
obriülls (Alcoi) (44) (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29)
abriohosⓓ (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)

⇒ *Pallenis spinosa*
⇒ *Tribulus terrestris*

Centaurea cyanus

arnalla (Balones) (49)

Centaurea salmantica

raspallera (Vall d'Albaida) (48) (Catamarruc, Terrateig, Castelló de Rugat, Salem, Llutxent, Quatretonda, Otos, Carrícola, Atzeneta d'Albaida, Palomar, Cocentaina, Alfafara, Ontinyent, la Font de la Figuera, Manuel) (23)
raspallera vera (Beniarrés) (23)
herba ramassera (Benimassot) (23)
ramassera (Oliva, la Font d'en Carròs, Rafelcofer, Pego, l'Atzúvia, Pedreguer, Famorca, Fageca, Benimantell) (23)

Centaurium spp.

centaura (Alcoi) (Vilallonga) (46)

Centaurium pulchellum

pericó (Benifallim) (44)

Centaurium quadrifolium

centaura (Beneixama) (23)
santaula (Villalonga, Forna, Ràfol d'Almúnia, Vall de Laguar, Parcent, Callosa, Benimeli, Sanet i els Negrals, Benimaurell) (23)
santataula (Castells de Serrella) (23)
santaura (Alcoi, Biar) (23)
sanpaula
santaula para-taula (Benigànim, Parcent) (23)
flor de Sant Joan (Albaida) (23)
herbeta amarga (Vall d'Albaida) (48)
perico (L'Orxa, Benialfaquí, Planes, Benifallim, Benissili, La Carroja) (23)
perico roig (Benissili, La Carroja) (23)
pericó roig (Banyeres) (23) (Vall d'Albaida) (48)
santa Àgueda (Banyeres) (23)
(a)
caba-cases (Ràfol d'Almúnia) (23)

«Centaura, para taula» (Benigànim, Parcent) (23)

Centaurium umbellatum

flor de Sant Pere (Cocentaina) (42)

⇒ *Erythera centaurium*

Centranthus / Valeriana ruber

valeriana (L'Orxa) (23)

favar bord (Parcent) (23)
favera borda (Castells de Serrella) (23)
fava borda (La Nucia) (23)
favera (Vall de Laguar) (23)
herba de bou (Benirrama) (23)

Ceratonia siliqua ⇒ *3) arbres fruiters*

Cerinthe major

ceriflor (3) (164) (165) (1) (23)

Ceterach officinarum / Asplenium ceterach

dauradella° (Alcoi) (43) (Cocentaina) (42) (Vall d'Albaida) (48)
dorada [dorâ] (Beniaia) (23)
herba dorada [dorâ] (Benialí, Benissiva) (23)
herbeta dorada [dorâ] (Forna, Barx, Parcent, Benimaurell) (23)
sardineta (La Vall de Laguar, Fleix) (23)
corbelleta (Pedreguer) (23)
serpeta (Castells de Serrella (?)) (23)
peixets (Castells de Serrella (?)) (23)
herba de la sang (Castells de Serrella) (23)
herbeta de la sang (Castells de Serrella) (23)

Chaenorrhinum origanifolium

conillets (Alcoi) (43)

Chamaerops humilis

margalló°(48) (Quatretonda) (147) (Alacant) (29)
palma (Castells de Serrella) (23)
palma margallonera (Benimaurell) (23)
palmera (Fleix) (23)
palmera de rabosa (Alacant) (29)
palmissó (La Font d'En Carrós) (23)
palmito

[*fulla*]

palma
ullol [*naixent*] (Castells de Serrella) (23)
guitarra (Castells de Serrella) (23)
guiterra (Castells de Serrella) (23)

[*flor*]

fillola (Villalonga, Oliva, Forna) (23)
fullola de moro (Alcoi)
bronxa (Benifairó) (16)

[*fruits*]

pa de rabosa (La Safor) (244) (23)
panets de rabosa (Beniarjó) (23)
dàtils de rabosa (Oliva) (23)
palmissó (Oliva) (23) (Benifairó) (16)

[*medul·la comestible*]

margalló
fillola (Alacant) (29) (Benifairó) (16)
viola (Xaló) (361)
les violes de Sant Antoni (Xaló) (361)

[*camp*]

palmissar [parmisál] (La Vila) (28)
palmosa (Polop) (28)

«El margalló, quan el busquen, busca-lo» (Ebo) (23)
«A Sant Blai, (els margallons) més dolços que mai» (Benimaurell) (23)

Chelidonium majus

herba d'oronetes (Cocentaina) (42)

Chenopodium spp.

blet (La Safor) (47)

Chenopodium album

blet (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)

Chenopodium ambrosoides

te bord (Bellreguard, Miramar, L'Alquerieta de Guardamar) (23)

Chenopodium vulvaria

blet pudent (Vall d'Albaida) (48)
floreta (Alacant) (29)
herba blanca (Alacant) (29)
herba pudenta [pwénta] (Alacant) (29)

Chiliademus glutinosus

àrnica (Vall d'Albaida) (48)
te de roca (Vall d'Albaida) (48)

Chondrilla juncea

llonja (Biar) (23)
llonge (Biar) (3) (28)
llònge [ʎɔŋdʒe] (Alacant) (29) (La Vila) (a1) (28)
morret de bou (Benissili) (23)
xicòria (Benialfaquí) (23)
xicloina (Castells de Serrella) (23)
cama-roja dolça (Margarida) (23)
cama-roja amarga (Benialfaquí) (23)

Circium arvense

calcida° (La Marina) (23) (23) (28) (L'Alcoià) (Alcoi) (a1) (El Comtat) (44)
calciga (La Safor) (23)
calcina (Baix Vinalopó) (118) (50)

«Terra de calcides no la dónes a tes filles» (20)
«Terra de calcides no la dónes a tes filles, i terra de cresolet (*Arisarum vulgare*), guarda-la per al rebesnet» (Benimantell) (28)

Cistanche phelipaea

pell de frare (Alcoraia) (29)
pet de frare (Verdegàs) (29)

Cistus albidus

estepa [astépa] o [estépa] (Biar, Beneixama, Castalla, Tibi, Benifallim, Penàguila) (23) (Alcoleja, Banyeres, Gaianes) (44) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)
estepera (Ebo, Beniaia, Castalla, Catamarruc) (23) (Agres, Balones) (44) (1)
estepa blanca (Beniarrés, Benirrama, Castells de Serrella, Parcent) (23)
estepera blanca (Benirrama, Castells de Serrella) (23) (1)
xara

estepar (Alcoi) (23)
aixaral

Cistus clussi

matagall° (Biar, Beneixama, Banyeres, Castalla, Tibi, La Torre de les Maçanes, Quatretonda) (23) (44) (Vall d'Albaida) (48)
romer mascle (Gandia) (23) (Banyeres) (44)
socarell (Benissa) (23)

Citrus bergamia

vergamota

Citrus limon ⇒ 3) arbres fruiters

Cladium mariscus

segamà / segamans (Bellreguard, Miramar, Piles, Daimús, Gandia) (23)
mansega (València, Silla, Sollana, El Palmar) (23)
tallamans (Pego) (23)

Clematis flammula

vidriella (Benirrama, Beniaia, Margarida, Planes, L'Orxa, Alcoleja, Benifallim) (23)
vedriella (Benirrama, Benissili, Benialfaquí, Almudaina, Planes) (23)
vidriera (Pego, Parcent, Bolulla, L'Orxa) (23)
vedriera (Cocentaina, Quatretonda, Castells de Serrella) (23)
vedriguera (Castells de Serrella) (23)
santjoanera (Oliva, Forna) (23)
Sant Joanet (Ebo) (23)
Sant Joanets (Xàbia, Sanet i els Negrals, Benimeli, Ràfol d'Almúnia, Sagra, Tormos, Vall de Laguar, Castells de Serrella) (23)
corona de Sant Joan (Ròtova, Pedreguer) (23)
coroneta de Sant Joan (Ròtova, Pedreguer) (23)
coroneta del Nostre Senyor (Lloc Nou d'Almiserà) (23)
engarlandera (Xàbia) (23)

esguirlanda (Xàbia) (23)
asguirlandera (La Font d'En Carrós) (23)

Colutea arborescens

espantallops (Alcoi) (43) (Quatretonda) (147)

Convolvulus althaeoides

corretjola (Vall d'Albaida) (48)

Convulvulus arvensis

corretjola° (Alacantí, Marina Alta, La Safor) (98) (361) (Ibi, Xixona) (a1) (43) (72) (23) (Vall d'Albaida) (48)
cornijola (Catamarruc) (23)
cornitxola (Planes) (23)
corretjoleta (Castells de Serrella) (23)
corritjola (Bellreguard, Castells de Serrella, Tàrbena) (23) (28) (361)
corrinjola (Bellreguard, Quatretonda) (23)
corrintxola (Muro, Planes) (44) (a1)
currintxola (Forna) (23)
corriola (Alcoi, La Vila, Callosa, La Nucia) (i1) (23) (28) (Alacant) (29) (Cocentaina) (a1)
corrioleta (Alcoi, Cocentaina) (i1)

Coriaria myrtifolia

IEC: roldor, raola

borratxera (Vilallonga) (23)
matacabra (Callosa d'en Sarrià, la Nucia) (23) (23) (Marina Alta) (361)
emborratxacabres (23) (s.l.)
roldor° (23) (s.l.)
rondó (el Castell de Guadalest, Benimantell) (23)
rodó (Benimantell) (23)

Coris monspeliensis

pinzell (Quatretonda) (147)
sempito real (Vall d'Albaida) (48)

Coronilla glauca

canaris (Cocentaina) (42)

Coronila juncae

ginestrera (Vall d'Albaida) (48)

Coronilla minima

gentillola (Alacant) (29)
dentillola (Aigües, Busot i Mutxamel) (44) (29)

Coronilla scorpioides

herba escorpí (Cocentaina) (42)
(herba de l') enamorada [anemorâ] o [nemorâ] (Beniaia, Benissili, Alcoleja, Tàrbena) (23)

Corylus avellana ⇒ *3) arbres fruiters*

Crataegus azarolus ⇒ *3) arbres fruiters*

Crataegus monogyna

IEC/TERMCAT: arç blanc, espinalb

arç blanc (Cocentaina) (42)
espí blanc (Cocentaina) (42)
espinal (Castells de Serrella, Tàrbena, Villalonga, Vall de Laguar, Almudaina, Penàguila, Alcoi, Benimassot) (23) (Alcoi) (i6) (23)
espinal blanc (La Torre de les Maçanes) (23)
*aspino*Φ blanc (La Torre de les Maçanes) (23)
bolquerets (Oliva, Pedreguer) (23)
bolqueret(s) del Nostre Senyor (Bellreguard, Miramar, Castelló de les Gerres, La Font d'En Carrós) (23)
bolquerets de la Mare de Déu (Beniarjó, Quatretonda) (23)
robeta de la Mare de Déu (Castelló de les Gerres) (23)
cirerer de pastor (Bellreguard, Miramar) (23)
cireret de pastor (Parcent) (23)
cireretes de Laguar (Pego, Ebo) (23)
garbuller° (Pedreguer) (361)
garguller° (Pego, Dénia, Xeresa, Parcent) (23) (Banyeres, Muro) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Calp) (3) (Vilallonga) (46) (Pego, Xaló, Gata) (361)
engarguller [aŋgarguʎér] (Muro) (23)
engarguller de cirereta (Quatretonda) (23)
engarbuller de cirereta (Quatretonda) (23)
aguller (Margarida, Planes, Benialfaquí) (23)
arguller (Benimassot) (23)
graüller (Xàbia) (23) (361)
serolera borda (La Torre de les Maçanes) (23)
mallol (Alcoi) (44)

tapaculs (Beneixama) (23)

[*fruit*]

cireretes de pastor
cireretes de la Mare de Déu (Castelló de les Gerres) (23)
cireretes d'espinal (Penàguila) (23)
cireretes de Laguar (Pego) (23)
graüll (Xàbia) (23) (361)

espinalar

«Cireretes de Laguar, mirar i no tocar» (Pego) (23)

⇒ *Rhamnus lycioides sspp. oleolides*

Crepis vesicaria

cap-roig (l'Atzúvia, Alpatró, Alcalà de la Jovada, Beniaia, Catamarruc, Beniarbeig, Parcent) (23)
cama-rojot (Castelló de Rugat, Albaida) (23)
cama-roja roja (Margarida) (23)
cama-roja del capoll (Potries) (23)
cama-roja del capollet (Potries) (23)

Crocus salzmannii

safrà bord (Vall d'Albaida) (48)

Crocus sativus

safrà

Cupressus sempervirens

xiprer° (Vall d'Albaida) (48)
ciprer° (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi) (a1)

Cuscuta epithymum

barbes de caputxí (Banyeres) (44) (Cocentaina) (42)
cabell d'àngel (L'Altet) (118)
cabells de la Mare de Déu (Vall d'Albaida) (48)

Cydonia vulgaris ⇒ *3) arbres fruiters*

Cynara cardunculus

alcacil (Alacant) (29)
card (Cocentaina) (2)
card de menjar (Cocentaina) (42)

Cynodon dactylon

gram (Vall d'Albaida) (48) (Benifallim) (i4) (Benilloba) (i3) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (23)
agram (Alacant) (29)
grama (Cocentaina) (42)

gram d'horta (23)
gram de secà (Xeraco) (23)
gram corredor (23)

Cynoglossum cheirifolium

besneula (Vall d'Albaida) (48)

Cynoglossum creticum

besneula [besnéula] o [besnéula] (Alacant) (29) (138) (28) (Baix Vinalopó) (118) (50) (Quatretonda) (Ebo, Castells de Serrella, Beniali, Benissiva, Beniaia, La Font d'En Carrós, Beneixama) (23) (Vall d'Albaida) (48)
besnyeula (Alcoi) (a1) (Tavernes) (29)
berneula (Dénia, Polop) (44) (28) (Pego) (23)
bernévola (Llíber) (29)
bernèula (Polop, Dénia, Quatretonda) (28) (29) (Baix Vinalopó) (118) (50)
herba capçotera (Alacant) (29)
herba de gos (Vilallonga) (23)

Cyperus difformis

junça (Castelló de la Ribera) (347)

Cyperus rotundus

junça (Benasau) (44)
juncça (Gaianes) (44)
xufa (Alacant) (29)
xufa borda (Vall d'Albaida) (48) (Verdegàs) (44) (29)
⇒ *Aphyllantes monspeliensis*

[espècie semblant cultivada ⇒ *I.1.c> plantes cultivades> Cyperus esculentus*]

Cypripedium calceolus

sabatetes del Nostre Senyor (Benilloba) (i3)

Cytinus hypocistis

margalida (Castells de Serrella) (23)
margalita (Castells de Serrella) (23)
margaliteta d'estepa (Castells de Serrella) (23)

[*fruit*]

mamelletes (Castells de Serrella) (23)

Cytisus patens

ginesta borda (Alcoi) (43)

Daphne gnidium

matapoll (general) (28) (23) (43) (i2) (44) (48) (46) (47)

Datura metel

pudent (La Safor) (47)

Daucus carota ssp carota

[*silvestre*]

pastanaga° (Comtat, Marina Alta, La Safor, Vall d'Albaida) (23) (72) (28) (a1) (28) (48) (La Rambla [Alcoi]) (a1)
pastanaga vera (Benidoleig) (23)
pastenaga° (Comtat, Marina Alta, La Safor, Vall d'Albaida) (23)
pastenagueta (Benialfaquí) (23)
carlota borda (Bellreguard, La Torre de les Maçanes) (23)
safanòria borda (Bellreguard, La Torre de les Maçanes) (23) (Barxell [Alcoi]) (a1)

[*varietats cultivades*]

⇒ *PLANTES CULTIVADES*> *Daucus carota ssp. carota*

Daphne laureola

lloreret

Dianthus spp. (*Dianthus caryophillus* o *Dianthus fimbriatus*)

clavellina

Dictamus hispanicus

timó real (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi, Banyeres, Beneixama, Biar, Bocairent, Castalla, Albaida, Beniaia, Tàrbena, Alcoleja, Confrides) (23) (Gaianes) (44)
tamo real (Beneixama) (23)
monreal (Bolulla) (23)
alfàbega de pastor [alfábega], *[alfábiga] o *[amfábiga] (Forna, Benimaurell, Castells de Serrella, Benissili, Beniaia, Barx, Gandia, L'Orxa, Quatretonda) (23) (Vilallonga) (46)
alfàbrega de pastor (Quatretonda) (147)

Digitalis obscura

didalera (La Safor) (47)
clavellinera borda (Vall d'Albaida) (48)
cornijola (Cocentaina) (42)

Diplotaxis erucoides

ravenell° (Alcalà de la Jovada) (23) (Vilallonga) (46)
ravanell (La Safor, Vall de Gallinera, Vall de Laguar, Vall d'Alcalà, Beniaia, La Retoria, El Verger, Setla, Benimeli, Sanet i els Negrals, Ràfol d'Almúnia, Pedreguer, Callosa, Benialfaquí, Almudaina, Beniarrés) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Benasau, Benilloba, Gaianes) (44) (Alcoi) (43) (47)
revenell (Tàrbena) (23)
ravenissa° groga (Beneixama ?) (33)
citró° (Cocentaina, Benifallim, Quatretonda, Abdet, Confrides) (23) (Alcoi, Alcoleja, Balones, Banyeres, Muro) (44) (Alacant) (29)
la citró (Beneixama, Biar, Castalla, Ibi, Tibi) (23) (33)
acitró (Onil) (44)
l'acitró

citrons

Diplotaxis virgata

ravanell mascle (Vall d'Albaida) (48)

Dipsacus fullonum

cardinxa (Vall d'Albaida) (48)

Dittrichia viscosa ⇒ *Inula viscosa*

Dorycnium hirsutum

coronela (Gandia, Castells de Serrella, Barx, Beneixama, Benifallim, la Torre de les Maçanes, Penàguila, Tibi) (Alcoi) (43) (44) (23)
coronel·la (Callosa) (72) (28) (Vall d'Albaida) (48)
flor de coronela (Cocentaina) (42)
pastoral (Biar) (23)
herba de(l) pastor (Alcoi) (43)
herba de la inflamació
botja peluda(Cocentaina) (42)

⇒ *D. rectum*

Dorycnium pentaphyllum

mantell (Vall d'Albaida) (48)
coronela (Quatretonda) (147)

Dorycnium rectum

coronela (Alcoi) (Grau de Gandia) (23)
flor de coronela (Cocentaina) (42)
salamerossa (Planes) (23)
herba de la inflamació (Planes) (23)

⇒ *D. hirsutum*

Dypsacus silvestris

cardinxa (Alcoi) (2)

Echinophora spinosa

equinòfora [*est*] (La Safor) (47)

Echium italicum

coral (Alcoi) (44) (29)

Echium parviflorum

carrossí (Alacant) (29)

Equisetum arvense

cola de cavall (Benilloba) (i3)
cua de cavall (Alcoleja) (44) (Cocentaina) (42)
canudet (Castells de Serrella) (361)
nuguet (Sagra) (361) (Callosa) (28) (157)
pinet (Alcoleja) (23) (44)

Equisetum ramosissimum

cua de cavall (Alcoi) (44) (Planes) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Forna) (23)
coa de cavall (Bellreguard, Daimús, Beniaia, Benissili) (23)
coeta de cavall (Ebo) (23)
coa de cavall fina (Castelló de les Gerres) (23)
herba cavallar (Benialí-Benissivà) (23)
junquillo (Vall d'Albaida) (48)
pinet (Alcoi) (44) (Planes) (23) (Alcoleja) (23)
canut (Aielo de Rugat) (23)
canudet (Miramar, Daimús) (23)
nuguets (Catamarruc, Benissili) (23)
rabo de sargantana (Beniarjó) (23)
besnuga (Oliva) (23)

Equisetum telmateja

coa de cavall (general) (23)
cua de cavall (Planes, Forna, Aielo de Rugat, Benimassot) (23) (Vall d'Albaida) (48)
coa de cavall grossa (Castelló de les Gerres) (23)
besnuga (Oliva) (23)
pinassó (Vall d'Albaida) (48)

Erianthus ravennae

canyamissa (Vall d'Albaida) (48)

Erica arborea

bruc (Barx, Pinet, Pla de Corrals, Quatretonda) (23)
petorrera (La Vila, Altea) (28)
herba petorrera (La Vila, Altea) (28)
petorrí (Callosa, Altea) (28)

brugar (Quatretonda) (23)

Erica multiflora

<bruc°> (valencià meridional) (16) (29)

cepell° (Alcoià, Comtat, La Safor) (Vilallonga) (46) (23) (44) (46) (47) (Vall d'Albaida) (48) (147) (Quatretonda) (147) (Benissa) (69) (Vall d'Alcalà, Benissa, Calp, La Llosa, Poble Nou, Parcent, Teulada) (361)
cepello (Alcoià, Comtat, Vall d'Albaida) (Biar, Castalla, Tibi, Penàguila) (23) (a1) (28) (Alcoi) (368) (Alacantí) (29) (La Torre de les Maçanes, Xixona) (16)
cipell (Atzúvia, Vall d'Ebo) (361)
cepetell (Senija) (69) (361)
estapell (Gata) (69) (361)
xipell (L'Orxa, Vall de Gallinera) (16) (29) (69) (Benirrama, Margarida) (23) (Beniaia) (361)
petelló (Castalla) (161)
petorra (Vall d'Albaida) (48)
petorret(s) (Vall d'Albaida, La Safor) (23)
petorreigs (Aielo de Rugat) (23)
petorrell (Pedreguer, Sanet, Alcanalí) (23) (69) (Vall de Laguar, Vall d'Alcalà, Benidoleig, Jesús Pobre, La Llosa, Murla) (361)
petorrera° (Penàguila, Benifallim, La Nucia) (23) (Beniardà, Benifato, Confrides, Altea) (86)
petorro° (valencià meridional) (16) (29) (Llutxent, Benigànim, Xàbia) (16) (Castelló de les Gerres, Albaida) (23) (Altea) (86) (Xaló, Xàbia, Dénia) (69) (Atzúvia, Benimeli, Castells de Serrella, Vall de Gallinera, Pego, El Ràfol, Sagra, El Verger) (361)
petorrí° (Callosa, La Nucia, Potries) (23) (Tàrbena, Bolulla, Polop, Castell de Guadalest, Benimantell) (Callosa) (86) (Benissa) (69) (Calp, Poble Nou, Teulada) (361)
peturro (Quatretonda) (147)
tirapets (Cocentaina) (44)

cepellar (28)

Erinacea anthyllis

cadireta de pastor [kaðiréta] o [kairéta] (Alcoi) (43) (44) (Agres) (44) (Banyeres) (44) (Benifallim) (i4) (Alcalà de la Jovada, Beniàia, Castells de Serrella, Famorca, Penàguila, Tibi, Bocairent, Agres) (23)
cadireta de pastoret (Cocentaina) (23)
coixí de monja
coixinet de monja (Agres, Cocentaina) (23)
coixinet de pastor (Vall d'Albaida) (48)
eriçó [erisó] o [arisó] (Benasau) (44) (Fageca, Penàguila, Bocairent, Agres) (23) (Marina Alta) (361)

Erodium ciconium

rellotget
filoses (Vall d'Albaida) (48)

Erodium malacoides

agulles (Alacant) (29) (Xàbia) (23) *[aúλes] (Bellreguard) (23)
agulletes (Benissa, Benimassot)
gulletes (Xaló) (23)
ulleres (Xaló) (23)
aülles de Maria (Castellonet de la Conquesta) (23)
agulles maries (Manuel) (23)
agulletes roges (Alcalà de la Jovada) (23)
marià fila (23)
maries filles (Ròtova, Almiserà) (23)
filla marià (Alfauir) (23)
filles maries (Quatretonda) (23)
gerani filamaria (Tàrbena) (23)
rellongera° (Tàrbena) (23)
rellongets° (Beniarjó, Castelló de Rugat) (23)
rellongeres° (Beniarjó, Castelló de Rugat) (23)
tenedor (Beniarjó, Castelló de Rugat) (23)
tenedors (Beniarjó, Castelló de Rugat) (23)
dentetes de conill (Alcalà de la Jovada) (23)
malví de pic de pardal (l'Alquerieta de Guardamar) (23)

⇒ *Scandix pecten-veneris*

Eruca sativa o Eruca vesicaria

ruca (Alcoi) (i6) (23) (Cocentaina, Benimarfull) (23) (Gaianes) (44) (Alacant) (29)
oruga vera (Alcoi) (23)

Erucastrum nasturtiifolium

ravaníssia (1)
raveníssia (Balones) (44)

Eryngium campestre

panical° (Alcoi) (Vall d'Albaida) (48)
card panical (Vall d'Albaida) (48)
panicar (Alacant) (29)
panicard (Alacant) (29) (Biar) (23)

panyical (Benasau) (44)
pernical (Gorga) (23)

Eryngium maritimum

panical marí (La Safor) (47)

Erythera centaurium

flor de Sant Pere (Cocentaina) (42)
⇒ *Centaurium umbellatum*

Euphorbia spp. (E. characias / E. mariolensis / E. serrata / E. dendroides / E. nicaeensis)

lletera (Vall d'Albaida) (48) (Comtat) (Penàguila) (23) (Banyeres) (44) (Benilloba) (i3)
lletrera d'enviscar (Alcoi) (43)
lleteres (Vall d'Albaida) (48)
lleteresa (Alcoleja) (44)
lleterola (Alcoi) (43) (Balones) (44) (La Safor) (47)
lletrera (Quatretonda) (147)
lletreguera (Penàguila, Castalla, Alcoleja) (23)

Ferula communis

canyafera (1) (15)
canya fera (1)
canyaferla (Benimaurell) (23) (15)
canyafel (Castells de Serrella) (23) (Dénia) (361)
fenollasssa (Benimaurell) (23)

Festuca ovina

barcea (Alcoi) (43)

Ficus carica ⇒ 3) arbres fruiters

Foeniculum vulgare

fenoll (Vall d'Albaida) (48)

Fraxinus ornus ⇒ 2) arbres

Fumana ericoides

herba de la sang (Alacant) (29)

Fumaria spp. (espp. F. officinalis, parviflora, densiflora, o capreolata)

<fumdeterra°>
fumaterra (Agres) (44)
fumilisterra (Cocentaina) (42)
fel de terra (Callosa) (28)
felibusterri (Benasau) (44)
felibusteli [fɛlibustéri] (1) (!)
felis-mustelis (Agost) (29)
ferri-busterri [fɛribustéri] (Alcoi) (44) (Alcoleja, La Torre de les Maçanes [*flor roja*], Albaida, Castelló de la Ribera) (44) (23) (Catamarruc, Benilloba, Penàguila) (23) (El Palamó, El Campello) (29)
ferri-musterri (Gaianes) (44) (Gorga) (23)
firri-busterri (Moralet) (29)
serri-musterri (Castelló de les Gerres) (23)
terri-busterri (Balones, Benifallim) (23) (Santa Faç) (29)
terri-musterri (Alcoi, Benifallim) (44) (23)
cendrellosa (La Torre de les Maçanes [flor blanca]) (23)
herba ponedora (Castells de Serrella) (23)
ponedora (Castells de Castells, L'Atzúvia, Benirrama, Margarida, el Verger, els Poblets, Sanet i els Negrals, Benimeli, el Ràfol d'Almúnia, Pedreguer, Bolulla, Callosa d'en Sarrià) (23) (Marina Alta) (361)
farta-bous (Pego) (23)
infla-bou (Vall d'Albaida) (48)
infla-bou(s) (Beneixama, Castalla, Tibi, Xixona(23)
unfla-bous (Daimús) (23)
gatamoro (Almudaina) (23)
julivert bord (Bellreguard, Daimús, Beniaia, Tàrbena, Callosa) (23) (Vilallonga) (46) [*s.i.*] (La Safor) (47) (Benilloba) (44)
julivert de rata (Biar, Beneixama) (23)
mataconills (Miramar) (23) (Murla) (361)

Galactites tomentosa

calciga (La Safor) (47)

Galega officinalis

herba gallega (Cocentaina) (42)

Galium aparine

arrapa-goles (Vall d'Albaida) (48)

Galium lucidum

herba de bou (Balones) (44)

Genista scorpius

argilaga°
argelaga (Vall d'Albaida) (48)
argelaga vera (Vall d'Albaida) (48)
algilaga (Altea) (57) (28)
angilaga (Alcoi) (2)
angelaga (Vilallonga) (46)
gigalera (Cocentaina) (2)
argelaga de marge (Billeneta) (23)
argelaga parda (Beneixama) (23)
angilaga parda (Aín) (23)
angilaga negra (Famorca, Fageca, Benimassot, Gorga, Alcoleja, Penàguila, Benifallim, la Torre de les Maçanes, Tibi, Castalla) (23)
angigala negra (Benimantell) (23)
angigala negra o vera (Penàguila) (23)
angilaga negrella (la Torre de les Maçanes) (23)
angelaga borda (Salem) (23)
angilaga borda (Beniarrés, la Font de la Figuera) (23)
argilaga borda (Castalla, Agres, Alfafara) (23)
angilaga de conill (Gorga, Balones, Penàguila, Ares d'en Bosch) (23)

⇒ *Ulex parviflorus*

Geranium colombinum (!)

peu de colom (Cocentaina) (43)

Gladiolus illyricus

espadella (Vall d'Albaida) (48)

Gladiolus italicus

espadella (Vall d'Albaida) (48)

Globularia alypum

sagullada
[sauλâ] (Altea, Bolulla) (28) (Benirrama, Gandia, La Font d'En Carrós, Forna, Callosa, La Vall de Laguar, Penàguila) (Vilallonga) (46) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Tàngel, Benimagrell, Santa Faç) (29)
[sauλáda] (Altea) (57) (28) (La Safor) (47)
[soguλâ] (Callosa) (23) (Alcoi) (43) (Gaianes, Banyeres) (44) (Penàguila) (23) (Vilallonga) (46)
cogullada (Cocentaina) (42)
sagullâ (1)
senet de pobre (Cocentaina) (42)

Glycyrrhiza glabra

regalíssia° (Vall d'Albaida) (48) (Bellreguard, Castelló de Rugat, Atzeneta, Albaida, la Font de la Figuera, Petrer) (23)
regalèssia° (Cocentaina) (42) (Ontinyent) (23)
regalícsia (Benilloba) (i2)

regalíssia de bastó (Bellreguard, Gandia, Daimús, Tavernes de Valldigna, Simat, Oliva, Dénia, Pego, Pedreguer) (23)
regalíssia de *palo*① (Gandia, Beniarjó) (23)
regalíssia de vara (Simat, Alzira, Algemesí) (23)
regalíssia de vareta (Barx, l'Olleria) (23)
regalíssia mora (Castelló de Rugat) (23)

[*extracte negre de l'arrel venut a barretes*]

regalíssia (Bellreguard, Pedreguer) (23)
regalíssia de moro (Gandia, Algemesí) (23)
regalíssia en pastilles (Daimús) (23)
puro moro (Castelló de Rugat) (23)
extracte negre (Adzeneta d'Albaida) (23)
estraite (Petrer, la Romana) (23)

[*extracte negre amb essència d'anís*]

regalíssia de botifarra (Gandia) (23)

Halogeton sativus

barrella (Baix Vinalopó) (118) (50) (Guardamar) (118) (98)
barrella fina (Baix Vinalopó) (118) (50)

Haplophyllum linifolium

absenta (Quatretonda) (147)

⇒ *Artemisia absinthium*
⇒ *Artemisia verlotorum*

Hedeoma puligoides

poliol (Cocentaina) (42)
poliol de Mariola (Cocentaina) (42)

Hedera helix

hedra (23) (28) (48) (44) (23) (88)
hedrera (23) (28) (Alcoleja) (44)

hedra trepadora

Hedysarum boveanum

estaca-rossí (Alcalà de la Jovada, Beniaia, Benilloba, Tollos, Tàrbena, Agres, Quatretonda de Seta, Ares d'en Bosch, Benasau, Alcoleja, Sella, Aielo de Malferit) (23)
taca-rossí (Fageca, Benimassot, Benillup) (23)
cata-rossí (Famorca) (23)
estaquem (Benissa) (23)
A Benimassot, un vell llaurador ens feia la diferència entre el taca-rossí o taca-rossí bord (Benimassot) (23)
taca-rossí blanc (Benimassot) (23)

⇒ *Onobrychis viciifolia*

Helianthemum spp. (H. *origanifolium, H. marifolium,* (44) o *H. cinereum* [CONCA]

setge (Vilallonga) (46) (Vall d'Albaida) (48) (Cocentaina) (42) (Alcoi) (2) (29)
escrofulària (Vilallonga) (46)

«Qui pren setge, no li cal metge»
«A on hi ha setge, no entra el metge» (Alcoi) (27)

Helianthemum lavandulifolium

romer blanc (Alcoi) (2) (Cocentaina) (42)

Helianthus annus

gira-sol (48)
pipes (Vall d'Albaida) (48)

Helianthus tuberosus

pataquera (Vall d'Albaida) (48)

Helichrysum stoechas

botja (Beneixama) (23)
botja fematera (Benifallim) (44) (23) (Penàguila, Beneixama, Planes, Ebo) (23) (Benilloba) (i3)
botja femetera
botja blanca
herba capçotera (Alacant) (29)
herba fematera (Planes, Penàguila) (23)
ajoca-sapos (Vall d'Albaida) (48)

Helictotrichon filifolium

IEC: cerrell

<cerrell° >
<serrell° >
serrello (Balones) (44)

⇒ *Brachypodium spp.*

Heliotropium europaeum

gira-sol (Vall d'Albaida) (48)
herba passarellera (Alacant) (29)
herba paissarellera (Balones) (23)
herba paixarellera [paʃarelléra] (Alacant) (29) (La Font d'en Carrós, Beniopa, Xeresa, Bellreguard, Gandia, Calp) (23) (Alcoi) (a1)
herba paixarella [paʃaréλa] (Alacant) (29)
herba patxerellera (Altea) (28)

Herniaria cinerea

arenària (Vall d'Albaida) (48) (la Vall de Laguar, Gata, Salem) (23)
herba urinària (Benidoleig)
herbeta urinària (Potries) (23)
orinària (Alcalà de la Jovada) (23)
herba d'orinar (Alcalà de la Jovada) (23)
mantellina (l'Abdet) (23)
santangrano (Pedreguer, Parcent) (23)

Hieracium pilosella

<pelosella°>
penosella (Castells de Serrella) (361)
pinosella (Alacant) (29)

Hordeum murinum

civadella (Benilloba) (44)
civadilla (Alacant) (29)
civadeta borda (Alcoi) (44) (Verdegàs) (29)
espigadella [espiGadélˡa] o *[aspiGaêlˡa] (Alcoleja, Penàguila i Benilloba) (23); (Xixona) (44) (3) (Alacant) (29)
gospins (Banyeres) (44)
margall (Alcoi) (43) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) (Alacant) (29)
margall d'espiga (Alqueria de Guardamar, Sanet i Negrals, Benimeli, Pedreguer) (23)
margall d'espigaïlla (Beneixama) (23)
margall espigat (La Font d'en Carròs) (23)
margall bord (Bellreguard, Verger, Setla, Ràfol d'Almúnia) (23)
margall d'ordi (Benidoleig) (23)
margall punxós (Oliva) (23)
margall de llepassa (Beniopa) (23)
nóvios (Bellreguard) (23)
tapons (Catamarruc) (23)
alçatapons (Gorga) (23)
ximet (Confrides) (23)
fletxes (Bellreguard) (23) (Vall d'Albaida) (48)
ferratja (Pego) (23)

⇒ *Bromus spp.*

Hyoscyamus albus

IEC: jusquiam blanc

belenyo (Vall d'Albaida) (48) (Baix Vinalopó) (118) (50)
velenyo (La Safor) (47)
abelenyo (Benissa) (23)
benyenyo (Gandia, Forna, Castells de Serrella, Planes, Sella) (23)
benenyo (Famorca) (23)
gotets (La Safor) (47)

Hyoscyamus niger

IEC: jusquiam negre

belenyo (Cocentaina) (42)

Hyparrhenia hirta (= Andropogon hirtus)

albellatge° (Quatretonda) (147)
albelatge (La Vila, El Campello) (28) (Vilallonga, Beniarrés, La Nucia) (23) (Alacant) (29) (Crevillent) (118) (50) (Tormos) (361)
almel·latge (Callosa, Benimantell) (28)
alvelatge (La Torre de les Maçanes) (23)
ambelatge (Alacant) (29) (Murla) (69) (361)
asbelatge (Pego, Ebo, Benidoleig, Benirrama, La Vall de Laguar, Forna, Pedreguer, Ràfol d'Almúnia, Sanet i Negrals, Benimeli) (23) (Teulada, Xaló, Alcanalí, Pedreguer, Benigembla, Jesús Pobre, La Llosa, Parcent, Sagra, Teulada) (69) (361)
esbelatge (El Verger, Setla) (23)
arbelatge (Alcoi) (44) (29) (L'Altet) (118) (50)
(h)erbelatge (Benimaurell) (23) (Vall de Laguar) (361)
belatge (Almudaina) (3) (28) (Potries, Albaida, Beniali, Benilloba) (23) (Benissa, Castells de Serrella, Dénia, Jesús Pobre, Senija) (69) (361)
jaç (Oliva) (23)
palla de cavall (?) (Elx) (118) (50)
piló (Oliva) (23)
aspartera (Miramar) (23)

Hypericum ericoides

àrnica (Baix Vinalopó) (118) (50)
cor de roca (Alcoi) (43) (Gandia) (23) (Vilallonga) (46)
cor de penya (La Vall de Laguar) (23)
esperit de roca (Gandia) (23)
pinell d'or (Banyeres, Planes) (44)
pinet d'or (Cocentaina) (42)
rompepiedrasⒾ (Biar) (23)

⇒ *Teucrium thymifolium*

Hypericum perforatum

herba de Sant Joan (Foia de Castalla) (42)
herba del pericó (Cocentaina) (42)
pericó (Vall d'Albaida) (48)
hipèric (Cocentaina) (42)

oli d'Aparici [*preparació vulnerària*] (1)
oli de Sant Joan

Hypochoeris radicata

coleta (Bellreguard, Quatretonda d'Albaida) (23)

coleta fina (Castelló de les Gerres) (23)
xicloina (Beniaia) (23)

⇒ *Picris echioides*

Imperata cylindrica

sisca (Vall d'Albaida) (48)

Inula crithmoides

herba niuerera [niweléra] (Alacant) (29)
herba lliueretera (Santa Faç) (29)

Inula viscosa (=Dittrichia viscosa)

olivarda° (Biar, Beneixama, Banyeres) (23) (Benimaurell) (23) (La Safor) (47)
jolivarda (Alcoi, Gaianes) (44) (Agres, Planes, Gorga) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46) (La Marina) (29)
joliverda (Benasau) (44) (Penàguila, Benifallim) (23) (Alacant) (29) (Confrides, Vall de Guadalest) (29) (44)
julivarda (L'Orxa, Planes, Penàguila) (23)

Ipomoea purpurea

campaneta (Vall d'Albaida) (48)

Iris germanica

lliri (Vall d'Albaida) (48)
lliri blau
joliblau (Alcoi) (44)
giriblau (Callosa d'En Sarrià, Penàguila, Tibi) (23) (Alcoi) (i2) (Benasau) (44)
girablau (Alcoleja, La Torre de les Maçanes) (23)
ganjol (Bellreguard, Castelló de les Gerres, Beniaia, Alcalà de la Jovada, Barx) (23) (Tàrbena, Ebo, Parcent, Tormos, Vall de Laguar, Alcanalí, Castells de Serrella, Vall de Gallinera, Jesús Pobre, La Llosa, Murla, Orba, El Verger, Xaló) (28) (361)
ganjolera (23) (Sagra) (361)
gajol (Benissa, Calp, Teulada, Pego) (361)
flor de burro (Tibi) (23)

Iris pseudocorus

lliri groc (La Safor) (47)

ganjol (Daimús) (23) (Alquerieta de Guardamar) (23)
gatjol (Daimús) (23)
ganjolera (Daimús) (23)
bova de gatjol (Daimús) (23)
bova de ganjol (Miramar) (23)
bova granotera (Bellreguard, Miramar, Marenys de Rafalcaíd, Pego) (23)
bova bavosa / bova ampla (Daimús) (23)
bova (Piles) (23)

Jasminum officinalis

IEC/TERMCAT: gessamí, llessamí

gesmiler° (Gandia, Benirredrà, Otos, Algemesí) (23) (La Nucia, La Vila) (28)
gesminer° (Albaida, Agullent) (23) (Alacant) (29)
germiler (Bellreguard, Daimús, Oliva, Beniarbeig, Pedreguer, Alcalà de la Jovada, Castelló de Rugat, Simat de Valldigna, L'Alcúdia de Crespins) (23) (Benidorm) (28)
jarmiler (Daimús) (23)
jasmiler (Albaida, Agullent) (23)
jasminer (Alcoi, Petrer) (23) (Alacant) (29)

[*la flor*]

gesmil° (Gandia, Benirredrà, Otos, Algemesí) (23) (La Nucia, La Vila) (28) (Alacant) (29)
gesmí° (Albaida, Agullent) (23) (Alacant) (29)
germil (Bellreguard, Daimús, Oliva, Beniarbeig, Pedreguer, Alcalà de la Jovada, Castelló de Rugat, Simat de Valldigna, L'Alcúdia de Crespins) (23) (Benidorm) (28) (Vall d'Ebo) (361)
germí (Pedreguer, Calp, Dénia, Xàbia) (23) (361)
jasmí (Alacant) (29)
jasmil
jarmí (Llíber, Poble Nou, Teulada) (361)
jarmil (Daimús) (23) (Vall de Laguar, Vall de Gallinera, Orba) (361)
jasminer (Alcoi, Petrer) (23)

[*el pomell de flors dut com a ornament*]

bronxa / bronxeta (Bellreguard, Daimús, Oliva, Gandia, Benirredrà, Beniarbeig, Alcalà de la Jovada, Simat de Valldigna, Algemesí) (23)
bronja (Ontinyent, Alcúdia de Crespins) (23)
pomellet (Ontinyent, Alcúdia de Crespins) (23)
ramellet (Albaida, Alcoi) (23)

Jasonia glutinosa

te de penya (Biar) (23)
te de roca (Alcoi) (43) (Penàguila) (23) (Vilallonga) (46)
àrnica (44) (23) (43) (23) (23)
èrnica (Biar) (23)

Jasonia saxatilis

àrnica (44) (23) (43) (23) (23)
èrnica (Biar) (23)

Juglans regia ⇒ 2) arbres

Juniperus communis ⇒ 2) arbres

Juniperus oxycedrus ⇒ 2) arbres

Juniperus phoenicea ⇒ 2) arbres

Knautia arvensis

escabiosa(Cocentaina) (42)

Kochia scoparia

visc verd (Alacant) (29)

Lactuca serriola ⇒ plantes cultivades

Lamium amplexicaule

conillets (Alcoi) (44)
sabatetes de la Mare de Déu (!) (Alcoleja) (44)

Lappa officinalis

llepassa (Alcoi) (43) (a1)

Lathyrus sativus

guixa (Alcoi) (2) (29)

Laurus nobilis ⇒ 2) arbres

Lavandula dentata

espígol dentat (La Safor) (47)

Lavandula latifolia

espígol [aspígol] (Agres, Alcoi, Balones, Banyeres, Gaianes) (44) (Vilallonga) (46) (Vall d'Albaida) (48)

Lavandula multifida

espigolina (Alcoi) (44)

Lavandula spica

espígol (Alacant) (29)
espígol femella (Alcoi) (43) (Cocentaina) (42)

Lavandula stoechas

brosseta de Sant Pere (Benimantell) (28)
cabeçuda (Vall d'Albaida) (44)
cabut (Vilallonga) (46)
cantauesso (Crevillent) (24) (Alcoi) (a1)
cantueso (Cocentaina) (137)
tomanil (Vilallonga)

Lavatera maritima

malva blanca (Tibi) (23)

Lemna spp.

llentilla° (La Safor) (47)
dentilla
pa d'aigua [est?] (La Safor) (47)

Lens culinaris sspp. esculenta ⇒ plantes cultivades

Lens nigricans

llentilles (Vall d'Albaida) (48)

Leontodon tuberosum

mamelletes (l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Rafelcofer, la Font d'en Carròs, Oliva, Beniarbeig, Alcalà de la Jovada) (23)
mamelludetes (Oliva) (23)
herba de mamelleta (23)
mamelletes de vaca (Potries, l'Atzúvia) (23)
mamelletes de monja (Benissili) (23)
cabotetes (Pedreguer) (23)
cabotetes de gall (Xàbia) (23)
xufera (Ador) (47)

Lepidium graminifolium

morritort (Bellreguard, Cocentaina, l'Alqueria d'Asnar, Xàtiva) (23) (Alcoi) (a1) (Ibi) (a1)
morrotort (Alcoi) (23) (a1) (Ibi) (a1)

Lepidium labra

gata rabiosa (Alcoi) (44)

Lepidum sativum (?)

morritort (Alacant) (29)

Leuzea conifera = Centaurea conifera

carxofeta de muntanya (23)
carxofeta de sant Joan (23)
carxofera de sant Joan (Vall d'Albaida) (48)
carxofa almorranera (Llocnou de Sant Jeroni) (23)
carxofa per les almorranes (Cocentaina) (23) carxofeta (Alcoi) (44)
carxofetes (Beniàia) (23)
carxofa borda (Beniarrés) (23)
carxofeta borda (Beniarrés) (23)
pinya de Sant Joan (Vall d'Albaida) (44)

Limoniastrum monopelatum

ajoca-sapos [*comestible*] (La Safor) [*s.i.*] (47) [dʒɔkasápos] (Pego, Bolulla) (361)

⇒ *Helichrysum stoechas*
⇒ *Solanum nigrum*

Linaria cymbalaria

picardia (La Safor) (47)

Linum narbonense

lli (Quatretonda) (147)

Lippia triphylla

herba Lluïsa (Cocentaina) (42)
marialluïsa (Alcoi) (159) (Cocentaina) (42) (Biar, Tibi) (23)

Lithodora fruticosa

herbeta de la sang (Vall d'Albaida) (48)

Lithospermum fruticosum

herba de la sang (Alacant) (29)
herbeta de la sang (Alcoi, Catamarruc, Tibi) (23)
herba la sang (Guardamar, Torrellano, l'Altet, la Marina d'Elx) (118)
herbeta [de] la sang (Guardamar, Torrellano, l'Altet, la Marina d'Elx) (118)
herba de les set sangs (Banyeres) (23)
herba de les set sagnies (Cocentaina) (42)
setsagnies (Alcoi) (43)
set sangries (Vilallonga) (46)
rabo de gat (Alacant) (29)
rabogat (Alacant) (29)
rabet de gat (Alacant) (29)
asprella (Guardamar) (118)
asprilla (Elx, Crevillent) (118)

Lobularia maritima

floreta de gos (Pego, l'Atzúvia, Benissa) (23)
pixagossos (Castells de Serrella, Parcent, Calp) (23)
pixat de gos (Pedreguer) (23)
saliveta del Senyor (Petrer) (23)
saliva de monja (Vilallonga, Tavernes de Valldigna) (23)
saliva del dimoni (Tavernes de Valldigna) (23)
escupinyà (Barx) (23)
ravanell de gafarró (Artana) (23)
ravaníssia borda (Oliva) (23)
herba o flor de terra (Moixent) (23)
escupinyaes del dimoni (Tavernes de la Valldigna) (23)
torrotito (Cullera) (23)

Lolium rigidum

margall (Alcoi) (43)

Lonicera implexa

lligabosc (Cocentaina) (42) (Vilallonga) (46) (Alcoi) (43) (a1)
mare-selva (Vilallonga) (46)
mataserva (Benirrama) (23)
angelera (Alcalà de la Jovada) (23)
piponera (Castells de Serrella) (23)
pipera (Castells de Serrella, Benimaurell) (23)

Lotus corniculatus

cuernecilloⒹ (Cocentaina) (42)

Lycium europaeum (= L. intricatum)

cambrona (Xàbia) (44) (28)
cambronera (Dénia) (44) (28) (3)
ancambrona (Llíber) (28)
ancambronera (Barx) (16) (28)
punxa cambrona (Xàbia) (28)
arnet (Tabarca) (118) (50)

Lycium intricatum ⇒ *L. europaeum*

Lycopus europaeus

peu de llop (La Safor) (47)

Lygeum spartum

albardí (1) (407) (Baix Vinalopó) (118)
almasset (72) (44) (28) (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (98)
armusset (Baix Vinalopó) (118)
masset (Altea) (28)
espart bord (El Campello) (44) (29)

Lythrum salicaria

salicària (La Safor) (47)

Malus silvestris ⇒ *3) arbres fruiters*

Malva spp. / Malva sylvestris

malva (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) (Vilallonga) (46) (Alcoi) (2) (Cocentaina) (42)
melva (Alacant) (29)

Marrubium vulgare

malrubí° (Vall d'Albaida) (48)
marrubí° (Alcoi) (45) (Cocentaina) (42)
manrúbioⒹ (Alcoi) (44) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (Pego, Benissili, Beniaia, Benimassot, Biar, Beneixama, Tibi, Gandia) (23)
malrúbioⒹ (Tàrbena) (23)
menta de burro (Muro) (44)

Matricaria chamomila

mançanilla (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46) (Alcoi) (2)

Medicago littoralis

melgó marí (La Safor) (47)

Medicago sativa

IEC: alfals, userda

alfals° (Vall d'Albaida) (48) (Balones) (49) (Bellreguard, Gandia, Forna, Carrícola, Murla, Canals, Altea) (23)
alfàs (Pego, Cullera, Alzira, Carlet) (23)
herbalfalfa (Alacant) (29)
herbanfalfa (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
herba alfals (La Senserrá [Alacant]) (29) (Marina Alta) (361)
herba alfàs (Potries) (23)
herba (Bellreguard, Beniarjó, Carrícola, la Font de la Figuera) (23) (Cocentaina) (a1)
herba fals (Dénia) (361)
herba vera (Algemesí, Benifairó) (23)
melga (la Font de la Figuera) (23)
melguera (la Font de la Figuera) (23)

herba alfals vera (Forna) (23)
herba borda [*silvestre*] (23)
herba alfals borda [*silvestre*] (Forna, Carrícola) (23)
alfalfí [*silvestre*] (la Torre de les Maçanes, Altea) (23) (Balones) (49)
falpí [*silvestre*] (Benimassot) (23)

barreta [*la primera sega de l'alfals*] (Fageca) (23)
borró [*trèvols escampats, Medicago orbicularis i altres*] (23)

bessa [bẹsa] [*arrel de l'herba alfals*] (Ontinyent) (23)

Melissa officinalis

tarongina (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29) (Cocentaina) (42)
herba melissa (Cocentaina) (42)

Mentha aquatica

menta d'aigua (La Safor) (47)

Mentha pulegium

poliol°
poriol
poliol de riu (Banyeres) (23)
poliol menta (Cocentaina) (42)
menta (Ebo, La Vall d'Alcalà) (23)
herbeta de la bassa (Benirrama) (23)

Mentha rotundifolia

menta borda (La Safor) (47)

Mentha silvestris

herba-sana (Alacant) (29)

Mentha spicata

herba-sana°
herba-sana vera
albarsana (Bellreguard) (23)
albassana (Alcoi) (160) (Alacant) (29) (Tibi) (23)

Mentha suaveolens

mentastre (Vall d'Albaida) (48)

Mentha viridis

herba-sana (Alacant) (29)

Mercurialis tomentosa

malcoratge° (Alcoi) (43)
melcoratge° (Cocentaina) (42) (Gandia) (23)
orella de rata (Planes, Beneixama) (23) (Alcoi) (44) (Vilallonga) (46)
orelleta de rata (Vall d'Albaida) (48)

Merendera filifolia

safranera (Alcoi) (44)

Mespilus germanica [*silvestre*]

IEC: nesprer, nesprera

nesprer° (Bellreguard, Miramar, L'Azúvia, Beniarbeig, Pedreguer) (23)
nyesprer (Gandia, Bellreguard, Otos, Alcoi) (23)
nyesprer de la corona (Polop) (23)
nesprera° (Oliva, Petrer) (23)
nesplera° (Cullera) (3)
nyesprera (Callosa d'en Sarrià, Polop, Ròtova, Castelló de Rugat) (23)

[*fruit*]

IEC: nespra

nespra° (Oliva, Bellreguard, Miramar, L'Atzúvia Beniarbeig, Pedreguer, Petrer) (23) (51)
nyespra (Gandia, Bellreguard, Ròtova, Castell de Guadalest, Benidorm, Castelló de Rugat, Otos. Alcoi, Foia de Castalla) (23)

«Amb temps i palla maduren les nespres» (Benissa) (51) (164)

⇒ *ARBRES FRUITERS*> *Eriobotrya japonica*

Micromeria fruticosa ⇒ *Satureja fruticosa*

Mirabilis jalapa

donpedro (Bellreguard, Mira¬mar, Oliva, el Ràfol d'Almúnia) (23)
mampedro (Bellreguard) (23)
llampedro (Barxeta, Quatretonda de la Vall d'Albaida) (23)
llampedrer (Quatretonda) (23)

Moricandia arvensis (*més rara*) / *M. moricandioides*

coletxó° (Alacantí) (28)
colejó (Alacantí) (29)
colejos (Alcoi, Balones) (i1) (44)
colejo (Alacantí, Marina Baixa) (Callosa, Bolulla) (28) (Alacant) (29)
coléjol (Alacantí) (29)
colejol (Alcoraia) (29)
coléjols (Monòver) (28)
alcolejo (Alacantí) (28)

⇒ *Silene venosa*

Muscari neglectum

margarita
moc de frare (Alcoi) (44) (Benifallim) (i4)
canterellets (Baix Vinalopó) (118) (50)
cantericos[Ⓘ] (Baix Vinalopó) (118) (50)

[*fruit*]

moc de frare

Myrrhis odorata

mirris°

⇒ *Anthriscus cerefolium*
⇒ *Anthriscus sylvestris*

Myrtus communis

murta (Alcoià, Comtat) (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29)
murtra (Vilallonga) (46)

Narcissus tazetta

flor de Sant Josep (Vall d'Albaida) (48)
nadaletes (La Safor) (47)
nadaleta (Bellreguard, Miramar, Gandia, la Font d'en Carròs, Beniflà, Xeraco, Benimeli, Carrícola, Albaida, Ontinyent, Alfafara) (23)
flor de Nadal (Terrateig) (23)
santvicentets (Salem) (23)
floreta de gos (Benimeli) (23)
pixat de burro (vall del Vernissa) (23)

Nasturtium officinale

crèixens (Vall d'Albaida) (48)

Nepeta cataria

nepta (?) (Vall d'Albaida) (361) [sic: *Mentha sp.*]

Nerium oleander

baladre (48) (46) (47) (29) (118) (50)

Nicotiana glauca

arbre bovo (Baix Vinalopó) (118) (50)
galan (Tabarca) (118) (50)
tabaquera (Alcoi) (44)
tabac bord (La Safor) (47)

Ocimum basilicum

alfàbega (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (50)
alfàbrega

Olea europaea var. europaea

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA, les oliveres*

Olea europaea var. sylvestris

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA, les oliveres*

Onobrychis viciifolia

herba mora
taca-rossí ver (Benimassot) (23)
taca-rossí de bancal (Benimassot) (23)

⇒ *Hedysarum boveanum*

Ononis aragonensis

herba orinària (Cocentaina) (42)
herba urinària (Cocentaina) (42)
nona (Alcoi, Cocentaina) (23)

Ononis minutissima

gavó menut (Cocentaina) (42)

Ononis natrix

gorromino (Cocentaina) (42)

Ononis spinosa

gatunya (Cocentaina) (42)

Ononis viscosa sspp. breviflora

gorromino (Vall d'Albaida) (48) (Cocentaina, Carrícola, Quatretonda d'Albaida, Beneixama, Benifallim, Benasau, Beniali, Alcalà de la Jovada, Pedreguer, Palma de Gandia, Manuel) (23)

Ophrys apifera

abellera (23)
abelletes (Castelló de Rugat, Parcent) (23)
flor d'abella (23)
mosques (23)

sabatetes de la Mare de Déu (Jesús Pobre, Benissa) (23)
sabatetes (Pedreguer) (23)

Ophrys fusca

mosques (23) (s.l.)

Ophrys lutea

abellera groga (Vall d'Albaida) (48)

Ophrys scolopax

abellera (Vall d'Albaida) (48)

Ophrys speculum

espill de Venus [est] (43)
mosqueta
mosques blaves (Gata) (23)
flor de Pasqua (Alcoi) (44)

Opuntia ficus-barbarica = O. ficusindica

figuera de pala (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) (Alcoi) (a1)
palera (Alcoi) (44)

Origanum mejorana

orenga de serra (Cocentaina) (42)
amàrac (Alcoi) (2)
almarduix

⇒ *Origanum vulgare*

Origanum virens

orenga borda (Vall d'Albaida) (48)
orenga de serra (Cocentaina) (42)

Origanum vulgare

amàrac [est] (2)
almarduix
moraduix (Alcoi) (2)
amoraduix (1)
almoraduix (1)
orenga (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
orenga de serra (Cocentaina) (42)
urenga (Alacant) (29)

⇒ *Origanum mejorana*

Oryza sativa ⇒ *PLANTES CULTIVADES*

Oryzopsis paradoxa / Oryzopsis miliacea

nugadella (Tibi, Benidoleig, la Nucia, Xaló) (23)
nugatella (Callosa d'en Sarrià) (23)
nugaella (Benimassot, Penàguila, la Torre de les Maçanes, Petrer) (23) (L'Altet, Torrellano) (118) (50)
nugavella (Gata, Calp) (23)
nugagavella (Gata) (23)
nogaella (Baix Vinalopó) (118) (50)
ogaella (Baix Vinalopó) (118) (50)
herba nigà (Aielo de Malferit) (23)
herba nues (la Font de la Figuera) (23)
herba nuc (Forna, l'Atzúvia, Pedreguer) (23)
herba de nuc (Benirrama) (23)
herba nugosa (Vilallonga) (23)
herba del nuguet (el Ràfol d'Almúnia) (23)
nuguet (Beniarbeig, Pedreguer) (23)
fenàs del nuc (Pego, Parcent) (23)
brossa de nuc (el Genovés) (23)
cabellet d'àngel (Crevillent) (118)
fenàs de l'arrosset (Cocentaina) (23)
fenàs de palera (Parcent) (23)
herba de palera (Jesús Pobre) (23)
fenàs de canonet (Quatretonda de la Vall d'Albaida) (23)
herba de canut (els Poblets, el Verger) (23)
herba de cementeri (el Ràfol d'Almúnia, Sanet i els Negrals, Benimeli) (23)
herba de burro (Ròtova) (23)
herba de gitano (Pedreguer) (23)
brossa gitana (Rafelcofer, Aielo de Rugat, Castelló de Rugat, la Llosa de Ranes) (23)
brossa de conill (Vilamarxant) (23)
brossa dura (Quatretonda de la Vall d'Albaida) (23)
menja-matxo (Otos) (23)
arròs de pardalet (Tàrbena, Planes) (23)
ambelatge de cagarnera (Alfauir) (23)
herba de cagarnera (Xeraco) (23)
alpiste bord (l'Abdet) (23)
tremolosa (Alcalà de la Jovada) (23)
coa de cavall (la Vall de Laguar) (23)
segamans (23)

Oxalis pes-caprae

agret° (Benasau) (44) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (98)
agrets (Vall d'Albaida) (48) (Baix Vinalopó) (118) (98)
vinagret (Xaló) (361) [*s.i.*]
agriella (Castalla) (161)
agrella (Vilallonga) (46) (Vall d'Albaida) (63)
agrito (Alacant) (29)
agrítol (Alacant) (29) (Guardamar) (118) (98)
grítol (Alacant) (29)

Pallenis spinosa

abriohosⒹ (Baix Vinalopó) (118)

⇒ *Centaurea calcitrapa*
⇒ *Tribulus terrestris*

Pancratium maritimum

assutzena de mar (La Safor) (47)

Papaver spp.

rosella (Vall d'Albaida) (48)

Papaver rhoeas / P. dubium

ababol (Crevillent, Cabdet) (244) (3) (169) (57)
rosella (Cocentaina) (42) (Banyeres, Benasau, Benilloba) (44) (2) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (Alcoi) (a1) (Vinalopó Mitjà) (363)
ronzella (Vinalopó Mitjà) (363)
rosella vera [*P. rhoeas*] (La Safor) (47)
rosella borda [*P. dubium*] (La Safor) (47)
rosella gitana [*P. dubium*] (La Safor) (47)

[*la flor*]

ababol
rosella
ronzella (Vinalopó Mitjà) (363)
amapolaⒹ (Alacant) (29)

Papaver somniferum sspp. setigerum

cascall (L'Alcoià-Comtat) (2) (Vall d'Albaida) (48) [kaʲʃkáʎ] (Alacant) (29)

[*inflorescència*]

caboteta
cabotetes de cascall

Parietaria judaica / P. officinalis

parietària (Vilallonga) (46)
morella (Benialí, Benissivà, Catamarruc, Planes, Margarida) (23) (Alacant) (29) (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Beniaia, Vall de Gallinera) (361)
morella de roca (Cocentaina) (42)
morella roquera (Almudaina, Beniaia, Alcoleja) (23) (Banyeres) (44) (Bellreguard, Daimús, Castelló de Rugat) (23) (Vilallonga) (46) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Quatretonda) (23) (Setla, El Verger, Pedreguer, Sanet i Els Negrals) (23) (Benimeli, Almudaina, Beniaia, Alcoleja, Benimassot) (23) (La Safor) (47) (Benidoleig, Benimeli, Els Poblets, El Ràfol, Tormos) (361)
morella ruquera (Benialfaquí) (23)
roca morella (23)
maria roquera (Oliva, Forna, Pego, L'Atzúvia) (23) (361)
rapa-morella (Vall d'Ebo, Benigembla) (23) (361)
molla roquera (Tàrbena) (23) (Senija) (361)
mollera roquera (Calp) (361)
mollera ruquera (Benissa) (361)
brossa roquera (Miramar, Oliva) (23)
roquera (Daimús, Potries) (23)
herba paret (23)
herba roquera (Parcent, Castells de Serrella, Callosa, Penàguila, Pedreguer, Benimassot, Benidoleig, Gata, Jesús Pobre, La Llosa, Murla, Sagra) (23) (361)
brossa de cementeri (Bellreguard) (23)
llavatassa (Benimantell, Castell de Guadalest) (86)
llavatasses (Tàrbena) (23)
renta-botelles (Xàbia) (361)
renta-pitxers (Teulada, Poble Nou) (361)
renta-setrills (Bolulla) (86)
trenca-setrills (Bolulla) (86)
apegalosa [peɣalóza] (Vall d'Alcalà) (361)

Paronychia argentea

herba de la sang (Cocentaina) (42)
arracades *[rekâes] (Parcent) (23)

pendientes[①] (Beniaia) (23)
capsotera (Beneixama, Benilloba) (Ebo, Benimassot) (23)
cotonet (Castelló de les Gerres) (23)
flor de terra (Benidoleig) (23)
herba nevadeta (Cocentaina) (42)
nevadilla[①] (Cocentaina) (42)
mantellina (Vall d'Albaida) (48)
mantellineta (Bolulla, Agres) (23)
manto de la Virgen[①] (Biar) (23)
plateta (Castelló de les Gerres) (23)
sanguinària (Cocentaina) (42) (Gandia, Beniaia) (23)
sanguinària blanca (Cocentaina) (42)
santangrano (Pedreguer, Parcent) (23)

Paronychia capitata

capsotera (Beneixama, Benilloba) (23)
herba nevadeta (Cocentaina) (42)
mantellina (Vall d'Albaida) (48)
mantellineta (Agres) (23)
manto de la Virgen[①]
sanguinària (Cocentaina) (42)
sanguinària blanca (Cocentaina) (42)

Pencedanum hispanicum

ampelatòria (Vall d'Albaida) (48)

Petroselinum crispus

julivert
jolivert (Vall d'Albaida) (48)

Phagnalon saxatilis

artemisa borda (23)
botgeta (Benirrama, Pedreguer) (23)
botgeta d'esca (Castells de Serrella) (23)
botgetes (Benirrama, Pedreguer) (23)
botja d'esca (Castells de Serrella) (23)
donzell (Biar) (23)
escrà (Vall d'Albaida) (48)
iesquera (Pedreguer) (23)
mançanilla borda (23)

Phalaris brachystachys

escaiola (Vall d'Albaida) (48)

Phalaris canariensis

escaiola (Vall d'Albaida) (48)

llavor d'*alpiste*[①] (Cocentaina) (42)

Philadelphus coronarius

vareta de Sant Josep (!) (Bellreguard, Palmera, l'Alqueria, Rafelcofer, Oliva, Potries, Vilallonga, Gandia, Ròtova, Simat, Beniarbeig, Benidoleig, Benimeli, Benissivà, Benitaia, Alcalà de la Jovada, Terrateig, Castell de Guadalest, Benimantell, Benifato, Castells de Serrella, Bocairent, la Canyada, Beneixama) (23)
rameta de Sant Josep (Salem) (23)
floreta de Sant Josep (Ontinyent) (23)
flor de Sant Josep (Muro, Benifaió de la Ribera) (23)
xeringuilla°
querenquillera (Salem, Carrícola) (23)
quirinquillera (Barxeta) (23)
queringuillera (Parcent) (23)
salinda[①] (Vilallonga) (23)

⇒ *Polianthes tuberosa*
⇒ *Asphodelus cerasifer*
⇒ *Asphodelus fistulosus*
⇒ *Salix eriocephala*

Phlomis crinita

cresolera (Quatretonda) (147)

Phlomis lychnitis

candelera (Bolulla) (23)
clavellet de pastor (Pedreguer) (23)
clavellinera de pastor (Pedreguer) (23)
cresolera (Vall d'Albaida) (48)
herbeta blanqueta (Alcalà de la Jovada) (23)
orella de llebre (!) (Alcoi) (43) (Gandia, Pedreguer) (23)
orelleta de llebre (Tibi) (23)
rabet de gat (!) (Gorga, Pedreguer) (23)
rabet de gat bord (La Vall de Laguar) (23)
trenca-pedres (Parcent) (23)

urinària (Pedreguer) (23)

Phoeniculum vulgare

anís (silvestre) (Vilallonga) (46)

Phoenix dactylifera ⇒ 3) arbres fruiters

Phyllitis scolopendrium

llengua de cérvol (Beniaia, Vilallonga, Ebo) (23)

Phragmites communis / P. australis

senill° (La Safor) (23) (Vall d'Albaida) [*P. australis*] (48)
senilló
carrís° (Alcoià-Comtat, Alacant) (23) (43)
carrissos° (Alcoià-Comtat) (72) (23)
càrritx° [*ant*] (El Campello) (28)
carritx (La Safor, Alacant) (28)
canyís (La Safor) (47)

[*inflorescència*]

plomall (Bellreguard) (23)
gim (Daimús) (23)
gimet del senill (Daimús) (23)
floc (Benimantell) (28)
floca (Dénia) (138) (28)
flocall (Castalla) (72) (28)

canyetes de carrís (Benimarfull) (23)

carritxal [*ant*] (El Campello) (28)

Picris echioides

coleta punxonosa (Castelló de les Gerres, Quatretonda) (23)
llengua de bou (Bellreguard, Miramar, Daimús, Barx, Benidoleig, Pedreguer, Parcent, Tàrbena) (23)

⇒ *Hypochoeris radicata*

Pimpinella gracilis / P. anisum

batafaluga° (Alcoi) (44)
botifaluga (Calp) (361)
matafaluga° (Alcoi) (i14) (Benilloba) (i3) (Alacant) (29) (Marina Alta) (361)
matafoluga (Gata) (361)
matalafua
matalafuga (Castalla) (387)
anís (Cocentaina) (42)

Pinus halepensis ⇒ 2) arbres

Pinus pinaster ⇒ 2) arbres

Pinus pinea⇒ 2) arbres

Pistacia lentiscus

llentiscle (Beneixama) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi, Banyeres, Castalla, Tibi) (44) (La Safor) (47)
ventiscle (La Torre de les Maçanes) (23)
dentiscle (Biar) (23)
gentiscle (Alcoi) (23) (Alacant) (29)
mata (Callosa) (28) (Castells de Serella, Parcent, Murla, La Vall de Laguar, Ebo, La Font d'En Carrós, Forna, Quatretonda) (23) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) (Vilallonga) (46) (Marina Alta) (361)
mata llentisclera (Benirrama) (23)
mata ventrisquera (Benirrama) (23)

llentisclar (Castalla) (44)
matissal (Benidorm) (28)

Pistacia terebinthus

cornicabra° (Alcoià, Comtat, Marina Alta, Tàrbena) (Alcoi) (43) (23) (28)
conicabra (Marina Baixa) (23)
garrofer bord (La Font de la Figuera) (44)
mata vera (Marina Alta) (23)
noguerola (Vall d'Albaida) (48)
terebint (Alcoi) (43)

Pisum sativum

pesolera (Vall d'Albaida) (48)

Plantago spp.

plantatge (Alacant) (29)

Plantago afra

saragatona (Vall d'Albaida) (48)

Plantago albicans

pelosella° (Castells de Serrella) (23)
penosella° (L'Alcoià, El Comtat, La Marina) (23) (Vall d'Albaida) (48)
perosella (Alcoleja) (28)
pinosella (Biar, Beneixama, Agres, Castalla) (23)
panosella (Tàrbena) (23)
herba-fam (Vall d'Albaida) (48) (Pobla del Duc, Quatretonda) (23)
herba de foc (Pedreguer) (23)
mal-llaurat (Barx, Parcent, La Llosa) (23) (361)
mal-llaure (Dénia, Xaló) (361)

⇒ *Ranunculus sceleratus*

«La terra que cria penosella, desfes-te'n d'ella; i la que cria cresolet, per al rebesnét» (Benimantell) (28)
«Terra de penosella, caga't en ella» (Beniarrés) (23)
«Terra de penosella, fuig d'ella» (Abdet) (23)
«Bancal de penosella, caga't en ella» (Benimassot) (23)
«Penosella, arrere d'ella» (Castells de Serrella) (23)
«Penosella, lluny d'ella» (Castells de Serrella) (23)

Plantago coronopus

cames de rata (L'Orxa) (23)
dragonets (Alcalà) (23)
muixana (Quatretonda) (23)
muixaneta rapana (Beniarrés) (23)
penosella (Vall d'Albaida) (48)
rapana (Beniarrés) (23)
rampet (Barx, Palma de Gandia) [*comestible*] (47)

Plantago lanceolata

herba de cinc costelles (Vall d'Albaida) (48)

Plantago major

llanten (Vall d'Albaida) (48)

Plantago major

plantatge (Alcoi) (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46)
penosella (Penàguila) (44)

Plantago sempervirens

saragatona (Vall d'Albaida) (48)

Platanus hybrida ⇒ *2) arbres*

Poa ligulata

espigueta (Alcoi) (43)

Polygonum aviculare

centinòdia (Benirrama) (23)
herbeta urinària (Potries) (23)
arenària (Salem) (23)
almetleret (Cocentaina) (23)
ammetleret bord (Beniarrés) (23)
canyaret (Alcalà de la Jovada) (23)

Polypodium cambricum

calauala (Benirrama, Pedreguer) (23)
carauala (Benirrama, Benissili) (23)
regalíssia de falaguera [*el rizoma*] (23)

⇒ *Carum carvi*

Populus alba ⇒ *2) arbres*

Populus nigra ⇒ *2) arbres*

Portulaca oleracea

verdolaga (Alcoi, Gaianes) (44) (Vilallonga) (46) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) [verdolága], [verdulága] o [verdalága] (Alacant) (29)

Posidonia oceanica

alga (23)
alga de fulla ampla (Vall d'Albaida) (23)

[*egagròpiles, conglomerats en forma redona*]

bolos (23)
pilotes (23)

[*fruits*]

olives de mar (23)

⇒ *I.1.A. RELLEU, GEOGRAFIA> el fons marí*

Potentilla caulescens

peu de Déu (Alcoi, Agres) (43)

Potentilla reptans

cinc-en-rama (Cocentaina) (42)
sarpa de llop (Vall d'Albaida) (48)

Poterium sanguisorba

herba pimpinella (Cocentaina) (42)

Prunus armeniaca ⇒ *3) arbres fruiters*

Prunus avium ⇒ *3) arbres fruiters*

Prunus dulcis ⇒ *3) arbres fruiters*

Prunus mahaleb ⇒ *3) arbres fruiters*

Prunus persica ⇒ *3) arbres fruiters*

Prunus spinosa

aranyó (La Vila) (28)
aranyoner (Confrides) (a1) (28) (Bocairent, Benimantell) (16) (Cocentaina) (42)
espinalet (Agres) (44)

Psoralea bituminosa

herba pudenta (Vall d'Albaida) (48)
gira-sol[s] (Vall d'Albaida) (48) (Tàrbena, Castells de Serrella, Ebo, Beniaia, Catamarruc, Forna, La Font d'En Carrós, L'Orxa, Pedreguer) (23)
gira-sol de marge (Ebo) (23)
trévols pudents (Pedreguer) (23)

Pteridium aquilinum i altres

falaguera (Vall d'Albaida) (48) (Quatretonda) (147) (Vilallonga) (46) (Quatretondeta) (44) (Alcoi) (Banyeres) (23) (Alacant) (29)
*heletxo*Φ (zones urbanes)

«La flor de la falaguera / és herba recomanà / per a fer vindre la caguera, / si estàs malalt de la parà» (Banyeres)
«En el camp creix una flor / que li diuen falaguera, / que la nit de Sant Joan, / florix, grana i es seca» (Alcoi) (2)
«A la serra hi ha una mata / que li diuen falaguera, que en la nit de Sant Joan / la flor, grana i s'asseca» (Alacant) (29)

Pulicaria dysenterica

herba de Sant Roc (Vall d'Albaida) (48) (Cocentaina) (42) (164) (165)

Punica granatum ⇒ *3) arbres fruiters*

Pyrus malus ⇒ *3) arbres fruiters*

Quercus coccifera ⇒ *2) arbres*

Quercus faginea ⇒ *2) arbres*

Quercus ilex ⇒ *2) arbres*

Ranunculus bulbosus

flor / floreta de la serpassa (Bellreguard, Almoines, Beniarjó, Alfauir) (23)
flor / floreta de la sarpassa (Piles) (23)
flor / floreta de Pasqua (Bellreguard, Alfauir) (23)
floreta de la Candelària (Bellreguard) (23)

⇒ *Vinca difformis*
⇒ *Helichrysum stoechas*
⇒ *Asteriscus maritimus*
⇒ *Sambucus nigra*
⇒ *Iris pseudacorus*
⇒ *Iris germanica*

Ranunculus sceleratus

herba de foc (352)

⇒ *Plantago albicans*

Raphanus sativus / R. raphanistrum ⇒ *plantes cultivades*

Reichardia tingitana

herba dolça (Vall d'Albaida) (48)

Retama spherocarpa

ginesta (Vall d'Albaida) (48)

Rhamnus alaternus

aladern° (Cocentaina) (42)
alavern (Vall d'Albaida) (63)
guillomo
mesto (Biar, Beneixama, Castalla) (23) (Alcoi, Ibi) (44) (Barx, Parcent) (23)
nesto (Vall d'Albaida) (48) (Ontinyent) (23)
nestro (Penàguila) (23)
nyesto (Alcoi) (43) (Benifallim) (23) (Gaianes) (44) (Barx, Montitxelvo, Parcent, Catamarruc) (23) (Castells de Serrella, Llíber, Xaló) (361)
niesto (Benidoleig, el Ràfol d'Almúnia) (23)
iniesto (Cocentaina) (42)
inyestro
néstol (Sanet i els Negrals, Benimeli, Almudaina) (23)
nyéstol (Almudaina) (23) (Agres, Balones) (44) (Tàrbena) (16) (361)
nyestolera (Margarida) (23)
nyestro (Benilloba) (i3) (Penàguila, Tibi) (23) (Benialfaquí, la Vall d'Alcalà, Beniaia, la Torre de les Maçanes) (23) (Castells de Serrella) (361)
ernesto (Banyeres) (23)
nyisto (Beniarrés) (23)
nyistro (Beniarrés) (23)
nyestolera (Margarida) (23)
palinesto (Cocentaina) (42) (Gandia) (23)
palomesto (Cocentaina) (42) (Castelló de les Gerres) (23)
mombrú (Pego, l'Atzúvia) (23)
mampúdol (Benirrama) (23)
mompúdol (Benirrama) (23)
soflaina (Xàbia, Dénia, Pedreguer) (23) (361)
sofraira (Xàbia) (23) (361)
dineret (la Vall de Laguar, el Ràfol d'Almúnia) (23)
punxeta (Forna) (23)
herba de foc (Jesús Pobre) (361)

Rhamnus lycioides / R. oleoides

arçot (Marina Baixa) (44)
espí (Baix Vinalopó) (44) (Atzeneta) (23)
espí negre (Marina Baixa) (44)
*espino*Φ *[espíno] o *[aspíno] (L'Alacantí) (44) (Castells de Serrella, Ibi, Tibi, Sella, Fageca, Benialfaquí, Agres) (23)
espinal (Calp) (23)
espinal negre (Beniarbeig) (23)
*espino*Φ negre *[aspíno] (la Torre de les Maçanes)
buscabaralla (Benidoleig, Benimaurell)
garguller (Vilallonga de la Safor, Forna, Castells de Serrella, Ebo, Tàrbena, Sanet i els Negrals, Benimeli, Pedreguer, Parcent) (23)
garbuller negre (Quatretonda de la Vall d'Albaida) (23)
genebrisa borda (Alfauir) (23)

⇒ *Crataegus monogyna*

Rhamnus lycioides sspp. oleolides

espí mascle (L'Alacantí) (44)

Rhinanthus minor

fenoll (Vilallonga) (46)

Ricinus communis

ricí (Vall d'Albaida) (48)
figuera infernal (Marenys de Rafalcaíd, Potries, Carrícola) (23)
figuereta del dimoni (Manuel) (23)
figuera del diable (23)

Rosa spp.

roser

[*la flor*]

rosa

Rosa agrestis

rosar bord (Vall d'Albaida) (48)

Rosa canina

gavarrera (Biar) (3)
rapacul

rapaculs

⇒ *Rosa sempervirens*

Rosa sempervirens

IEC: roser silvestre, gavarrera

gavarrera°(Vall d'Albaida) (48)
gavarnera (Fageca) (23)
roser bord (Agres, Benissa, Castell de Guadalest) (23) (Alcoi) (a1)
tapacul (Gorga) (23)
tapaculs (Alcosser de Planes) (23)

⇒ *Rosa canina*

Rosmarinus officinalis

romer (48) (46) (47)

Rubia peregrina = R. tinctoria / Rubia peregrina sspp. longifolia

rúbia de tint (Cocentaina) (42)
rúbia tintòrea (Cocentaina) (23)
rúbia tintorera (Cocentaina) (42)
tintorera (Cocentaina) (23)
rapadora (?) (Alacant) (29)
rapallengua (Parcent, Benissa, Pinós de Benissa, Pedreguer) (23)
llengüetes (Forna) (23)
llengua de bou (Atzúvia) (23)
llapassa (Biar) (23)
greixolera (Benimarco) (23)
greixonera (Benissa) (23)
roja (Forna) (42) (23)
cama-roja (Alacant) (29)
roja [*la mata*]
rubiatet [*l'arrel*] (Forna)

Rubus spp. (*espp. R. ulmifolius)*

esbarzer° (Ebo, Parcent) (23) (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47)
albarzer (Alcoi) (Cocentaina, Muro, Planes, Almudaina, Sanet i els Negrals, Benimeli, Beniarrés, Alcoleja, Penàguila, Benifallim, La Torre de les Maçanes, Aielo de Rugat) (23) (2) (92)
ambarzer (Albaida) (23)
ambrazer (Benilloba) (i3) (Bellreguard, Daimús, Castells de Serrella) (23)
embrazer (Vilallonga) (46)
albardissa (Alfafara) (23)
gerdó° (!) (Alcoi) (43) ⇒ *R. idaeus*
arnet (!) (Beneixama, Biar) (23) (Alcoi) (a1)
arner (Alcoi) (23) (a1)

[*fruit*]

móra
móra d'esbarzer (23)

Rubus idaeus

gerdonera (Cocentaina) (42)

Rumex acetosa

acedera (Cocentaina) (42)
agrella (Cocentaina) (42)

Rumex crispus

llengua de vaca (Alcoi) (43) (3)
paradella (Vall d'Albaida) (48) (Beniarrés) (23)
paraella (Beniarjó, Benialí, Benissivà) (23)
panaella (Beniarjó, l'Orxa) (23)
panadella (Beniarjó, Benialí, Benissivà) (23)
esparadella (el Grau de Gandia, Ebo, Benissili) (23)
esparadelletes (Beniàia) (23)
asparadella (Beniàia, Benidoleig) (23)
asparaella (el Verger, Setla) (23)

Rumex intermedius

agrets (Beniàia) (23)

Rumex pulcher

paradella (Vall d'Albaida) (48)

Ruscus aculeatus / R. hypoglossum

brusc (Vilallonga) (46)
brusco (Alcoi) (43) (Alacant) (29)
cirerer de Betlem (Alcoi) (2)
rusc (Benirrama) (23)

Ruta angustifolia

ruda (Vall d'Albaida) (48)

Ruta graveolens

ruda (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) *[rúa] (Alacant) (29)

Saccharum officinarum

canyamel (Alcoi) (2)

Salix atrocinerea

gatell (Vall d'Albaida) (48)

Salix ealeagnos

sarga (general) (23)
sarguera (Ebo) (23)
vímet (Castells de Serrella) (23)
vimen (Castells de Serrella, Benialfaquí) (23)

Salix viminalis

vímen (Alcoi) (a1)

Salsola genistoides

escobella (Alacant) (29)

Salsola kali

barrela punxosa (La Safor) (47)
barrella punxosa (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (50)
espinadella (Baix Vinalopó) (118) (50)
herba arenària (Gata) (23)
malveí (Beneixama) (23)
salicòrnia (Vall d'Albaida) (48)
calicòrnio (La Font de la Figuera) (23)
selicòrnio (la Font de la Figuera) (23)

Salvia spp.

sàlvia (Alacant) (29)

Salvia blancoana

sàlvia (Vall d'Albaida) (48)

Salvia microphylla

amor de fadrí (Parcent, Benissa, Calp, Callosa d'en Sarrià, el Castell de Guadalest, Castelló de les Gerres, Benimassot, Balones, la Torre de les Maçanes) (23)
amor de xic fadrí (Castelló de les Gerres) (23)
sogra i nora (Llutxent, Ontinyent, Llíria) (23)
fanàtic (Lloc Nou de Sant Jeroni) (23)

Salvia officinalis

sàlvia (46)
salvieta

Salvia pratensis

tàrrec (Cocentaina) (42)

Salvia sclarea

amaro (Baix Vinalopó) (118)
sàlvia amaro (Cocentaina) (42)

Salvia verbenaca

tàrrec° (Vall d'Albaida) (48) (Benirrama, Beniaia, Castells de Serrella, la Vall de Laguar, Benimeli, l'Atzúvia, Tibi) (23)
tèrrec (la Vall de Laguar, Pego) (23)
fèrric (Beniaia) (23)
terri (l'Orxa) (23)

Sambucus ebulus

évol° (Vall d'Albaida) [*esf*] (44)
évols° (Sanet) (3)
evo (Aielo de Malferit) (23)
evolera (Sanet) (3)
saüc bord (Castells de Serrella) (23)
saüc pudent (Castells de Serrella) (23)
matapuça (Agres) (23)
matapuces (Castells de Serrella) (23)
evolar [*camp*] (Sanet) (3)

Sambucus nigra

saüc (Vall d'Albaida) (48) (Castelló de Rugat, Beniarrés, Alcoleja, Quatretondeta) (23)
saüquer(Forna, Beniaia, Castelló de Rugat, Alcoleja) (23)
sabuquer (23)

Sanguisorba minor

pimpinella° [*est*]
pimpinel·la (Vall d'Albaida) (48) (Pedreguer) (23)
peripinel·la (Jesús Pobre) (23)
peritinel·la (Parcent) (23) (Marina Alta) (361)
peritinenla (Parcent) (23)
pretinel·la (Pedreguer) (23)
pepinella (Beniarrés, Benissa) (23)
pepinèl·la (Tàrbena) (361)
peritxinèla (Dénia) (361)
herba de pimpinella (Potries) (23)

Santolina chamaecyparissus

camamirla (Cocentaina) (42) (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi) (a1)
camamiłla
camamirla amarga (Alcoi) (2)
cagamirla (Alacant) (29)

[*inflorescència*]

caboteta
cabotetes de camamirla

Sarcocapnos saetabensis / S. enneaphylla

oreja de ratón® (Cocentaina) (42) (Alcoi, Cocentaina, Banyeres) (23)

Satureja calamintha

boriol (Alacant) (29)

Satureja hortensis

frigola (Potries)
gerovina (Beniarrés) (23)
sajolida (Alcoi, Cocentaina, Ibi) (23) (Vilallonga) (46)
sejolia (Alcoi) (139) (Biar) (23)
sejolida (Banyeres, Gorga) (23)
sejolina (Agres, Planes, Almudaina, Gorga) (23)

Satureja fruticosa (= Micromeria fruticosa)

poliol blanc(Cocentaina) (42) (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi, Cocentaina) (23) (42)
poriol blanc (Alcoi) (23)
puriol (Ebo, Castells de Serrella) (23)
poriol (Castells de Serrella) (23)
purriol (Ebo) (23)
boriol (La Vall d'Alcalà) (23)

Satureja intricata

sejolida (Vall d'Albaida) (48)

Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)

sejolida (Beniarbeig, Sanet, Tormos) (361)
sejolina (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Atzúvia, Orba, Alpatró, El Verger) (361)
serjoliva (Pedreguer) (361)
serjuliva (Xaló) (361)
sajoliva (Alcanalí, La Llosa) (361)
sejoliva (Atzúvia, Jesús Pobre, Murla) (361)
herbaolives (Alacant) (29)

Saxifraga vayredana

herba seguimona (Cocentaina) (42)

Scandix pecten-veneris

agulletes (Beniaia, Alcalà de la Jovada, Benirrama, Orba, Fageca) *[guλétes] (Castells de Serrella, Famorca, Fageca) (23)

⇒ *Erodium malacoides*

Scirpus holoschoenus

jonc (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)

Scirpus littoralis

jonça (La Safor) (47)

Scirpus maritimus

jonça marítima [*est*] (La Safor) (47)
xufa (s.l.) (448)

Scirpus mucronatus

punyalera (3) (448)

Scolopentium officinalis

llengua de cérvol° (Vilallonga) (46)
llengua cervo (Villalonga) (46)

Scolymus hispanicus

cardet (general) (23)
card de moro (23)

Scolymus maculatus

catalina (Benilloba) (i3)

Scorpiurus subvillosus

llengua d'ovella (Catamarruc, Benialfaquí, Benissili, Castells de Serrella, Balones, Abdet, Castelló de Rugat) (23)
llengua de bou (Alcalà de la Jovada) (23)
llengua de borrego (Benimassot) (23)
llengua de pardalet (Beniaia) (23)
orellola (El Verger, Els Poblets, Sanet i Negrals, Benimeli, Ràfol d'Almúnia, Parcent, Benimaurell) (23)
orellotes (Forna) (23)
orelleta de llebre (Tàrbena) (23)
orelletes de conill (Beniarrés) (23)

Scrophularia aquatica

escrofulària aquàtica [*est*] (La Safor) (47)

Scrophularia sciophyla

ruda fina (Cocentaina) (42)

Sedum spp. / S. sediforme

<crespinell°·>
caspinell (Benissa Calp, Teulada, Xàbia) (69)
escarpinell (Alpatró) (361)
gaspinell (Benialí, Benirrama) (361)
raïmet de gat (Benigembla, Murla, Parcent) (361)
raïm de pastor· (Marina Alta) (361) *[rimét] (Gata) (361)
raïmet de pastor (Alcoi) (Vall d'Albaida) (48)

Setaria spp.

llepassa (Vall d'Albaida) (48)
cerreig (La Safor) (47)

Setaria verticillata

IEC: xereix aferradís

llepassa (Alacant) (29)
llapassa (Alacant) (29) (Crevillent, Torrellano, L'Altet) (118)
panissola (Elx) (118) (Gata, Xàbia) (361)
serrello (Alacant, Crevillent, el Pinós) (29)
serreig (Pego, Pedreguer) (361)
serreig apegalós (Pego) (361)
serreig moscat (Pego) (361)
serreig paraiguós (Pego) (361)
serrig (Guardamar) (118)
serritxe (Valls del Vinalopó) (118)

Setaria viridis

IEC: xereix, serreig, panissola

serrello (Alacant, Crevillent, el Pinós) (29)

Sideritis angustifolia

rabet de gat (Vilallonga) (46) (Alcoi) (139) (Vall d'Albaida) (48)
rabet de gat bord (Alcoi, Banyeres) (23)

Sideritis hirsuta

rabo° de gat (Alacant) (29)
rabogat (Alacant) (29)
rabet de gat (Alacant) (29) (Benissili) (23)
rabet de gat mascle(Vall d'Albaida) (48)
rabet de gat ver (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi, Cocentaina, Banyeres, Bocairent) (23)
rabet de gat fi (Alcoi, Banyeres) (23)

Sideritis incana

rabet de gat ver(Cocentaina) (42)

Sideritis saetabensis

rabet de gat (Cocentaina) (42)

Silene venosa

colitx (Balones) (166)
colitxo

Silene latifolia

xiulitera (Benirrama, Beniaia, Alcalà de la Jovada, Castells de Serrella) (23)

Silene vulgaris / S. inflata

conillets (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi) (44) (Benilloba) (i3)

Silybum marianum

card (Vall d'Albaida) (48)
card marià (Gandia, Penàguila) (23)
card de la Llet de la Mare de Déu (Xàtiva) (23)
card blanc (Pedreguer) (23)
cardo borriqueroⓅ (Gandia) (23)

[*vil·lans o llavors voladores*]

⇒ *vegetació, parts de la planta> la llavor*

Smilax aspera

arítjol (Castells de Serrella, Pego, Benimeli, Pedreguer, Vall de Laguar, Benirrama, Ebo, Parcent, Beniaia, Xàbia, L'Orxa, Benissa, Llíber, La Llosa, Sagra, Sanet, Teulada, Tormos, Xaló) (23) (361)
llengüeta de pardalet (La Font d'En Carrós, Vilallonga, Forna) (23)
llengua de perdiu (Vilallonga) (46)
llengüeta de perdiu
llengüeta de perdiueta
sarsa-parrella (Quatretonda) (147) (Vilallonga) (46) (Cocentaina) (42)
sarsa-parrilla (Gata, Pedreguer, Gandia, Banyeres, Beniarrés) (23)
banya de bou (Ador) (23)
fetgera de bou (Vall d'Albaida) (48)

Solanum nigrum

tomaquera borda (Bellreguard, Daimús, Benialí, Ebo, Beniaia, La Vall de Laguar, La Nucia, Alcoi, Beneixama) (23) (Vilallonga) (46)
tomaqueta borda (Cocentaina) (42)
tomaquera del diable (Ebo) (23)
arsènic (Bellreguard) (23) (Vilallonga) (46)
morella-en-gra (Bellreguard, Sanet i Els Negrals, Benimeli) (23)
ajoca-sapos (Forna) (23)
joca-sapos (Oliva) (23)

Solidago virga aurea

vara d'or (Cocentaina) (42) (23)

⇒ *Asperula aristata*
⇒ *Solidago virga aurea*

Sonchus spp.

lletsó
llicsió (Alcoi) (i1) (Benifallim) (i4)
llicsó (Benilloba) (i3) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47)
llinsó (Alacant) (29)
llinsó de perdiu (Alacant) (29)
llinsó d'ase (Alacant) (29)
dent de lleó (Vilallonga) (46)

Sonchus asper

llicsó (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)

Sonchus maritimus

llicsó (La Safor) (47)

Sonchus oleraceus

llicsó° (Bellreguard, Pego, El Verger, els Poblets, Sanet i Els Negrals, Benimeli, Ràfol d'Almúnia, Penàguila) (23) (Benilloba) (2) (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47)
llicsó d'ase (Castells de Serrella, Tàrbena, Penàguila, Gorga, Benimassot, Callosa d'En Sarrià) (23)
llicsó de burro (Pamis, Catamarruc, Almudaina, Planes, Benidoleig, Montitxelvo) (23)
llicsó burrero (Benialfaquí) (23)
llicsó d'espasa (Alcoleja) (23)
llicsó de bancal (Alcoleja, Pedreguer) (23)
llinsó (Alcoleja) (23)
llinsó d'ase (Alcoleja) (23)
llicsió (Beneixama) (23) (Alcoi) (2)

serralla (Castalla, Tibi, Alcoleja, Penàguila, La Torre de les Maçanes, Benilloba) (23) (Alacant) (29)

Sonchus tenerrimus

llicsó de perdiu (Castells de Serrella, Forna, Pego, Ebo, Montitxelvo, Castelló de les Gerres, Beniaia, Catamarruc, Almudaina, Gorga, Quatretonda, Pedreguer) (23)
llinsó de perdiu (Alcoleja) (23)
llicsó de perdiueta (Castells de Serrella) (23)
llicsó perdigotero (Alcoleja) (23)
llicsó de pardalet (Oliva, La Font d'En Carrós, Beniaia, Penàguila) (23) (La Safor) (47)
llicsió de pardalet (Benifallim) (23)
llicsó de fulla de pic de pardal (Daimús) (23)
llicsó de penya (Pamis) (23)
llicsó de parreta (Els Poblets) (23)
llicsó de paret / llicsó de marge (Benissili, Benimaurell, Beniaia, Castells de Serrella, Benidoleig, La Vall de Laguar, Pedreguer) (23) (La Safor) (47)
llicsó de pastor (Sanet i Els Negrals, Benimeli) (23)
llicsó rull / rullet (Ràfol de Salem, Benilloba) (23)
llicsó ver (Benialfaquí) (23)
allissó (La Torre de les Maçanes, Castalla, Tibi) (23)
allicsó (Castalla, Tibi) (23)
ruqueret (Vall d'Albaida) (48)

Sorbus domestica ⇒ 3) arbres fruiters

server (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29)

[*fruit*]

server (Alacant) (29)
serva (Altea, Tárbena, Alacant) (28) (29)
sévia (La Vila) (a1) (29)
sébia (La Vila) (a1) (29)

Sorghum halepense

canyota (general) (23) (28) (48)

Sparganium erectum

espargani (La Safor) [*esp*] (47)
bova de tres cantos (Daimús, Marells de Rafalcaid, Beniopa, Gandia, Bellreguard, Miramar, el Grau de Gandia, Xeraco, Tavernes de Valldigna) (23)
bova de tres cantons (Piles) (23)
bova de tres talls (Piles) (23)
bova borlera (Pego) (23)
bova de borles (Pego) (23)

Spartium junceum

ginesta (Alcoi) (2) (Vilallonga) (46)
espart (La Safor) (47)
retamaⓘ (Alcoi) (2)

totxera [*mata de l'espart*] (Alacant) (29)

menada d'espart

Spergularia rubra

herba vermella (Cocentaina) (42)

Stachys heraclea

herba santònica (I) (Cocentaina) (42) (23)
santònica (Vall d'Albaida) (48) (Cocentaina) (42) (Alcoi, Cocentaina, Banyeres, Beneixama) (23)
herba de sant Blai (Cocentaina) (23)

Stachys hirta

rabo° de gat (Alacant) (29)
rabogat (Alacant) (29)
rabet de gat (Alacant) (29)

Stachys ocymastrum

alfàbega borda (Cocentaina) (42)

Stellaria media

borró (Vall d'Albaida) (48)

Stipa juncea

sanadella (La Safor) (47)

Stipa tenacissima

espart [aspárt] (general) (23) (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (48)
totxa [*mata*] (Almudaina, Altea) (3)
totxera [*mata de l'espart*] (Alacant) (29) (Beneixama) (23)

atotxons [*espigues immadures*] (Beneixama) (23)

[*camp*]

espartal
crial (37)

Symphytum officinale

consolta (Alacant) (29)

Tamarix spp.

⇒ ARBRES NO FRUITERS

Tanacetum vulgare

herba dels verms (Cocentaina) (42)

Taraxacum erythospermum

cama-roja (Vall d'Albaida) (48)

Taraxacum officinale

amargó (Balones) (49)
dent de lleó (La Safor) (47) (Baix Vinalopó) (118) (50) (98)

Teucrium buxifolium

trenca-pedres (Planes) (23)
*rompepiedras*① (s.l.) (23)
*rompepeñas*① (s.l.) (23)

Teucrium flavum

quina (Benirrama) (23)
quina borda (Pego) (23)
herba escurçonera (Parcent, Benissa) (23)

Taraxacum vulgare

cama-roja (Vall d'Albaida) (48)

Teucrium capitatum / Teucrium polium sspp. capitatum

IEC: timó blanc

timó mascle (Vall d'Albaida) (48) (23) (Ebo, Benirrama, Benialí, Benissivà, Benissili, Planes, la Vall de Laguar, Forna, Oliva, Gandia, Castelló de les Gerres, Quatretonda, Albaida, Beneixama) (23)
timó ver (l'Orxa) (23)
frígola vera (Pedreguer) (23)
fríula vera (Benidoleig) (23)
fríula blanca (Benidoleig) (23)
frígola mascle (el Ràfol d'Almúnia) (23)
frígula mascle (Sanet i els Negrals, Benimeli) (23)
fríula mascle (Parcent, Benimeli) (23)
herbeta del mal-de-ventre (Benirrama) (23)

⇒ *Teucrium polium*

Teucrium chamaedrys

camedrí (La Safor) (47)
escarlòpia (Vall d'Albaida) (48)
brotònica (Cocentaina) (42)
herba brotònica (Cocentaina) (42)

Teucrium polium

timó mascle (Vall d'Albaida) (48) (La Safor) (47) (Cocentaina) (42)

⇒ *Teucrium capitatum*

Teucrium polium sspp. homotrichum

herba cuquera (!) (Balones) (44)

Teucrium thymifolium

*rompe-piedra*① (Vall d'Albaida) (48)

⇒ *Hypericum ericoides*

Teucrium verticillatum

pinet (Alacant) (29)

Thapsia villosa

mata-moros (Vall d'Albaida) (48)

Thymelaea hirsuta

bufalaga° (Gandia, Xeraco, Barx, Terrateig, Petrer, Agost) (23)
barra (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (50) (Guardamar) (98)
botja (Torrellano) (118) (50)
herba verderolera (Alacant) (29)
palma marina (Benissa, Calp, Altea, Xixona, Bolulla) (23)
palmarina (Alacant) (29)
palmerina° (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118) (Castalla, Tibi) (23)
passerina (Guardamar) (118) (50)
moc de gall (Beniopa) (23) (Pego) (361) [*s.i.*]
moc de polit (Manuel) (23)

Thymelaea tinctoria

merdacruix (Biar, Banyeres, Beneixama) (23)

Thymus spp.

friula (Alacant) (29)

Thymus capitatus

pebrella (Xàbia, Benissa, Calp) (23)

⇒ *Thymus piperella*

Thymus moroderi (= T. longiflorus)

cantuesso (Benissa, Xixona, Mutxamel, Petrer) (23)
cantauesso (Alacant) (29) (La Vila Joiosa, Petrer) (23) (Baix Vinalopó) (118) (50) (98)

⇒ *Lavandula stoechas*

Thymus piperella

pebrella (Vall d'Albaida) (48) (147) (Alcoià, Comtat) (46) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (Quatretonda) (147) (Vilallonga) (46) (Pego) (23)
febrella (Pego) (23)
pebrinella (Biar) (23)
timó bord (Ador) (23)

Thymus serpyllum

serpoll°
serpol (Cocentaina) (42)

Thymus vulgaris ssp vulgaris

timó° / timonet (general al N de la lín. Busot-Biar) (Petrer, Monòver, El Pinós, Aigües de Busot, Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel) (119) (La Safor, Marina Alta, Vall d'Albaida, Alcoià-Comtat) (23) (Altea) (a1) (28) (Alacant) (29) (69) (48) (La Safor) (47) (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Atzúvia, Beniaia, Benigembla, Castells de Serrella, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera) (361)
timó femella (Forna) (23)
timonet (Altea) (a1) (28) (Vilallonga) (46) (Alcoi) (2)
tomello° (Beniopa) (23) (Alacant, Sant Vicent, Agost, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares, Fondó de les Neus, Elx, Crevillent, Santa Pola, Guardamar) (119) (29) (118) (98)
tomellet (Crevillent) (24)
tomanil (Pla de Corrals) (23) (Vilallonga) (46)
frígola° (La Vila) (28) (Marina Alta: Alcanalí, Benissa, Dénia, Gata, Jesús Pobre, Poble Nou, Ondara, Pego, Pedreguer, Els Poblets, Teulada, El Verger, Xaló, La Xara) (23) (69)
frigola (Barx Oliva, La Font d'en Carrós, Benirredrà) (23) (Vilallonga) (46)
fríula (Sagra, Benidoleig, Pamis, Benimeli, Parcent, Murla, Benigembla, La Vall de Laguar) (23) (69) (Calp) (69)
frígula (Parcent) (28) (Sanet i els Negrals, Benimeli, Ràfol d'Almúnia) (23) (Beniarbeig) (361)
friula (Altea) (67) (57) (28) (86) (Alacant) (29) (Vall de Laguar, Benidoleig, Benigembla, Benimeli, Calp, Dénia, Llíber, La Llosa, Murla, Orba, Parcent, El Ràfol, Sagra, Sanet, Senija, Tormos) (361)
friüla borda (Benidoleig, Sagra) (23)
botja (Xàbia, Callosa) (69) (86) (361)

Tilia platypyllos

til·la (42)

Tolpis barbata

cama-roja de carrissal (Baix Vinalopó) (118) (50)

Trachelium caeruleum

cirerets (Beniaia, Catamarruc) (23)

flor de Sant Joan (Planes, Alcoi) (23)
orogal (Benirrama, Alcalà de la Jovada) (23)

Tribulus terrestris

revetó, revetons (Oliva) (23)
talons (Murla) (23)
queixals de *uela*[Φ] (Forna) (23)
cigronera (Pedreguer) (23)
abriohos[Φ] (Baix Vinalopó) (118)

⇒ *Centaurea calcitrapa*
⇒ *Pallenis spinosa*

Trifolium repens

trèvol (Vall d'Albaida) (48) (Bellreguard) (23)
trèvol blanc (Beniopa) (23)
trèvol escampat (Piles) (23)
trevolera (Beniopa) (23)
trebolera (Beniopa) (23)
picatalons (Murla) [*cabotetes del trèvol*] (361)

Trifolium pratense

trèvol (Vall d'Albaida) (48)
trèvol roig (Beniopa) (23)
trebolera (Beniopa) (23)

Typha spp. (T. angustifolia / T. latifolia)

boga (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi) (a1) (Gandia) (99) (La Safor) (47) (Alacant) (29) (Benissa, Senija, Calp, Gata, Dénia, Xaló, Llíber) (69) (361)
bova (Teulada, Poble Nou de Benitatxell, Xàbia, Pedreguer, Ondara, Pego, Orba, Murla) (69) (361)

Ulex parviflorus

argilaga° (La Safor) (47)
argelaga (Vall d'Albaida) (48)
algilaga (Altea) (57) (28) (Marina Alta) (361)
angilaga (Alcoi) (2)
angelaga (Vilallonga) (46) (Alcanalí, Benidoleig, La Llosa, Sagra, Sanet, Teulada, Tormos) (361)
angegala (Benidoleig, Benigembla, Orba) (361)
angigala (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Beniaia, Castells de Serrella, Gata) (361)
gigalera (Cocentaina)
argelaga de forn (Cocentaina) (42)

⇒ *Genista scorpius*

Ulmus minor ⇒ *2) arbres*

Ulva lactuca [alga]

llimac [*alga*] (Guardamar, Santa Pola, Tabarca) (257)

Umbilicus rupestris

cor de roca (Vall d'Albaida) (48)
sombreret / sombrerets (Pego, Castells de Serrella, Castelló de Rugat) (23)
curamal (Bolulla) (23)
campanillos (Alcalà de la Jovada) (23)

Urospermum picroides

morro de porc (Benimaurell, Ondara, Pedreguer, Gata, Jesús Pobre, Ondara) (23)
morret de porc (Beniaia) (23)
coleta de porc (Benimeli) (23)
coleta (Vilallonga, Palma de Gandia, Benirrama, Benialí, Benissivà, Benitaia, Benissili, Beniaia, Tàrbena) (23)
citró (Beniarjó, Potries, la Font d'en Carròs, Benipeixcar, Almiserà) (23)
cap-roig (Xaló) (23)
borró (l'Abdet) (23)
borratxa (Salem, el Ràfol de Salem, Albaida) (23)
borratxa borda (Albaida) (23)
llicsó d'ase (Tormos) (23)

Urtica spp.

ortiga (Vilallonga) (46)
ronxa (Verdegás) (29)

Urtica dioica

ortiga (La Safor) (47) (Alacant) (29)
ronxa (Verdegàs) (29)

Urtica membranacea

ortiga gran (Vall d'Albaida) (48)

Urtica pilulifera

ortiga (Alacant) (29)
ronxa (Verdegás) (29)

Urtica urens

ortiga (23) (48) (Alacant) (29) (Vall d'Alcalà, Beniaia, Benimaurell, Benissa, Castells de Serrella, Vall d'Ebo, Vall de Gallinera, Murla, Senija) (361)
formiga (Benigembla) (361)
guardiana [gorðjána] (Vall d'Alcalà) (361)
guardians (Alcoi) (23) (Monòver) (361)
herba piquera (Llíber, Xaló) (361)
matos (La Llosa) (361)
pato (Pedreguer) (23)
patos (La Nucia, Polop) (86) (Beniarbeig, Benidoleig, Dénia, Jesús Pobre, Poble Nou, Ondara, Orba, Pedreguer, Els Poblets, Sagra, Teulada, La Xara, Xàbia) (361)
pica-mato (Altea) (86) (Atzúvia, Beniaia, Benimeli, Vall de Gallinera, Pego, Parcent, Sanet) (361)
pica-matos gran (La Safor) (47)
pica-pacos (Gata) (361)
pica-pardos (Vall de Laguar) (361)
pica-pato (Cocentaina, Beniarrés) (23)
pica-patos (Cocentaina) (El Ràfol, Tormos) (361)
pica-picando (Beniardà) (86)
mara-gato (Bellreguard) (23)
serenator (Tavernes) (23)
ronxa (Verdegás) (29)

Vaccaria hispanica

coletes (Vall d'Albaida) (48)

Verbascum sinuatum

herba ploronera (Cocentaina) (42)

Verbascum thapsus

<trepó°>
trèpol (1)
treponera (Xaló, Callosa d'En Sarrià) (23) (Vall de Laguar, Vall d'Alcalà, Xaló) (361)
traponera (Benirrama, Benimaurell) (23)
herba traponera (La Llosa) (361)
col de moro (Ebo) (23)
gordolobo (L'Orxa) (23) (Cocentaina) (42) (Alcoi) (16) (361)
gordollobo (Alcoi) (181)
gordellobo (Confrides, Xixona) (16) (361)
bordellobo (Parcent) (23)
gordellop (Alcoi) (16) (361)
*guardalobo*Φ (Castells de Serrella, Beniaia, Catamarruc, Benimassot) (23) (Benissa, Teulada) (361) (Vall d'Alcalà, Vall de Gallinera) (16) (361)
*guardallobo*Φ
orella de burro (Catamarruc) (23)
ginestó (Cocentaina) (42)

Verbena spp.

berbena (46)

Verbena officinalis

berbena (Vall d'Albaida) (48)
herba berbena (Cocentaina) (42)
verbena borda (Vall d'Albaida) (48)

Veronica officinalis

verònica (Vilallonga) (46)

Veronica anagallis-aquatica

herba de folls (352)

Viburnum tinus

IEC: marfull

llorer bord (Alcoi) (43) (Benirrama, Benialí, Penàguila, Benidoleig, Benimaurell, Alcalà de la Jovada) (23)
lloreret° (Castells de Serrella) (23)
marfull° (Alcoi) (Quatretonda) (147) (Benyeres, Penàguila, Callosa d'En Sarrià) (23)

⇒ *Daphne laureola*

Vicia ervilia

edro [édro]

edros (Balones) (22) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
iedros (Alacant) (29)
evo (Marina Alta) (361)
evos (Tàrbena) (1) (28)
èvol (Sanet) (28)
vèrça (Callosa) (28)
vèrça borda (Callosa) (28)
evolera (Sanet) (28)
evolar (Sanet) (28)

Vicia monantha

verça [vérsa] (Alacant) (29)

Vicia sativa

veça
veces (Vall d'Albaida) (48)

Vinca difformis

flor / floreta de la serpassa (Bolulla, El Castell de Guadalest, L'Abdet, Benirrama, Alcalà de la Jovada) (23)
vareta de la serpassa (Alcalà de la Jovada) (23)
flor / floreta de Pasqua (Benialí, Benissivà, Benissili) (23)
flor del sol post (Planes) (23)
gesmil bord (Castelló de Rugat) (23)

Viola alba ssp denhardtii

violeta (Vall d'Albaida) (48)
violera borda (Alfafara) (23)

Viscum album

visc

Withania frutescens

arnet (Tabarca) (118) (50)

Xanthium italicum

llapassa borda (La Safor) (47)

Xanthium spinosum

caïllos (Guardamar) (118) (98)
enganxa-monyos (Vall d'Albaida) (48)
rascamonyo (Crevillent) (118)

Zantedeschia aethiopica

lliri (Alcoi) (2)

Zea mays

⇒ *PLANTES CULTIVADES*

Zizyphus vulgaris / *Z. jujoba*

ginjoler (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)

[*fruit*]

gínjol (Alcoi) (i1) (Cocentaina) (42) (Alacant) (29)

espècies no identificades

amor de fadrí [*planta flairosa*] (Alacant) (29) [*s.i.*]
barbellera [*botgeta pareguda a l'asbelatge*] (Sagra) (361)
barró [*planta típica dels arenals*] (Alacant) (29)
boges d'olor (Alacant) (29)
borreguets (Alacant) (29) [*s.i.*]
canxonca [*comestible*] (La Safor) (47)
civadeta borda [*herba semblant al margall però més menuda*] (Verdegàs) (29) [*s.i.*]
civadilla [*herba semblant al margall però més menuda*] (Alacant) (29) [*s.i.*]
coletes [*comestible*] (La Safor) (47)
coll de colom (Alacant) (29) [*s.i.*]
cosconella [*semblant a la cama-roja, però amb la fulla blanca*] (Sagra) (361)
lletsonia (Benimaurell) (361)
fenollassa [*s'apega i forma una capçana*] (Marina Alta) (361)
floriana [*semblant a la ravenissia*] (Alacant) (29) [*s.i.*]
greixonera (Benissa) (361)
herba blanca [*comestible*] (La Safor) (47)
herba del porc [*comestible*] (La Safor) (47)
mata de l'arracada [arakâ] (Alacant) (29)
mata del *piniente*® (Alacant) (29)
melonets bords (Alacant) (29)
mendastre [*semblant als esbarzers que ix pels màrgens i s'agafa a la pedra*] (Marina Alta) (361)
nuadella (Alacant) (29) [*s.i.*]
nugaella (Alacant) (29) [*s.i.*]

pa-amb-vi [sópamví] (Alacant) (29) [*s.i.*]
palera de santa Teresa (Alacant) (29)
pedrenca [*de la mateixa família que el gram*] (Jesús Pobre, Pego) (361)
planetes [*comestible*] (La Safor) (47)
rabassera [*comestible*] (La Safor) (47)
ràcio (Tabarca) (139)
ramás (Alacant) (29)
rènit (Sagra) [*planta de fulles amples, de saba lletosa que fa fins 1 m*] (361)
verderola (Alacant) (29) [*s.i.*]
xog (Tabarca) (139) [= *xoca? Xanthium spinosum?*]

Plantes cultivades

Arbres cultivats: ⇒ *I.1.C. FLORA*> *ARBRES FRUITERS O DE CONREU*

Allium ampeloprasum

all porro
porrit (23)
all tendre

cúgol° [*grill de l'all tendre*] (Alcoià-Comtat) (20) (Gandia)
cúdol (Benimantell) (!) (28) (Callosa, Llíber, Orba, Xaló) (361)
cúvol (Xàtiva) (3)

Allium cepa

cebera

[*varietats*]

ceba de gra [*tardana*] (La Safor) (103) (23)
ceba daurada (23)
ceba bavosa [*primerenca*] (La Safor) (103) (23)
ceba Llíria (La Safor) (103)
ceba tendra

[*pell*]

pell de ceba (La Safor) (23)
tel de ceba (21)
corfoll° [de la ceba] (Alcoià, Comtat, Marina Alta) (28) (69)
carfoll (Benilloba) (i3)
clafoll° (Callosa, Benissa, Calp, Teulada) (28) (69)
esclafoll (Tàrbena, Xaló, Pedreguer) (69)

[*bulb*]

ceba
ceba tendra
cebollí[1] (Altea) (28)
cebollí[2] [*ceba per a plantar*] (Alacant) (29)

carambuixes [*ceba porrina*] (Bacarot) (29)
carambruixes [*ceba porrina*] (Bacarot) (29)

«A on entra la ceba no entra el doctor» (1)
«Si la ceba no grilla i l'alficòs grana, a Sant Hipólit, bona diana» (Cocentaina) (1)

Allium roseum

all de bruixa (Cocentaina) (23)
all porrit (Bellreguard) (23)
all porro (Vall d'Albaida) (48)

Allium sativum

all
alls blancs (Cocentaina) (43)

[*grup de llavors*]

cabeça [d'alls]

[*rastre de cabeces*]

cama d'alls (Alcoi) (2)
garba d'alls
garbera d'alls

[*llavor*]

galló (Gandia) (23)
gra (Castells de Serrella, Rugat) (23)
grum (Castells de Serrella) (23) (361)

Apium graveolens

api [ápi] o [ápit] (Alcoi) (2)
  celerí *[salerí] (Tàrbena) (86)

Asparagus officinalis

esparraguera

espàrrec [aspárek]

Beta vulgaris

bledera (general) (23)

[*fulles*]

bleda (general) (23) (Vall d'Albaida) (48)

Brassica rapa var. rapa

nap (general)

Brassica oleracea

col° (general) (48) (23) (5)
col-i-flor°
floricol° (general) (69)

tronxo [*tija de la inflorescència*]

Capsicum anuum

pebre (general) (Alcoi) (a1) (Cocentaina) (23)
pebrera (Alcoi) (a1) (23)
bajoquera

[*camp*]

bajoqueral

bajoquetar

[*varietats del fruit*]

pebre (La Safor) (82) (23)
bajoca (L'Alcoià, El Comtat) (23)
pebrera (El Comtat, La Safor) (82) (23) (Alacant , Pego, Benidorm, Monóver) (3) (29)
pebrereta (La Vila) (i12)
pebrerot (Monóver) (167) (29)
pimentó (Vall d'Albaida) (3) (82) (La Marina Alta) (82) (La Safor) (3) (29)
permintó (Crevillent) (24)
pebrot
pebràs

bajoca roja (Alcoià) (76)
(pebre) morrongo (La Safor) (23)
pebre mullo (Beniopa) (23)
pebre de tres cantons (Beniopa, PELL)
pebre de quatre morros (Abdet) (23)
bajoca morruda (Benifallim) (23)
bajoca morrona (Tibi) (23)
bajoca de quatre morros (Beniarrés) (23)
bajoca de quatre picos (Tibi) (23)

pebre italià (23) (82)
pebre verd

pebre entreverat

pebrera d'enrastrar (Penàguila) (23)
bajoques d'enrastrar (L'Alcoià, EL Comtat) (76)

[*varietat coent*]

vitet (La Safor, El Comtat) (23) (Vall d'Alcalà) (69) [*petits*] (Vilallonga) (46)
vitet coent (Xixona) (23)
vitet dolç (Xixona) (23)
coent [kwént] (Benissa, Senija, Gata, Calp, Teulada) (69)
ditet (Alcoià, Comtat, Marina Alta, Vall d'Albaida, Alacantí) (Alcoi) (Cocentaina) (76) (23) (Altea) (86) (Xaló, Xàbia, Pedreguer) (69) (Alacant) (29)
ditet picant (Castalla) (23)
ditet dolç (Castalla) (23)

viró (Marina Baixa) (23) (Tàrbena, Callosa, Confrides, Benimantell, Altea, L'Alfàs) (28) (29) (Vall de Guadalest) (86) (Castells de Serrella) (69) (Alacant) (29) (El Campello) (3) (29)
vironet (Marina Baixa) (23)
virot (Tàrbena) (29)
vissó (Adzeneta) (23) [*grans*] (Vilallonga) (46)
vissonet (Vilallonga, Adzeneta) (23)
vissolet (Benimarfull) (23)
visolet (Benialfaquí, Benimarfull, Beniarrés, Muro, Agres) (23) [bizolét] (Benilloba) (23)
vitons (Forna) (23)
vitorino (Forna) (23)
vetorino (Oliva, Piles) (23)
xitxó (Fleix) (23) (Vall de Laguar) (69)
cornet (Ibi, Onil) (23)
qüernet coent (Tibi) (23)
qüernet dolç (Tibi) (23)
quarnet (Xixona, Tibi) (23)
coralet (Ròtova, Fraga) (23)
pebre de bisolet
pebre de bitets
bajoques blanques (L'Alcoià) (76)

nyora [ɲóra] (Alcoi) (2) (29) [ɲərə] (Camp d'Elx)
nyoreta (La Safor, El Comtat) (23) (46)
nyora de l'infern [*coenta*] (Alacant) (29)

bajoca torrada [toɾâ]

plantar pebre (Alcoi) (a1)

Cicer arietinum

cigroner
cigronera

[*fruit*]

cigró

Cichorium endivia

escarola [askerɔla]

Cichorium endivia ssp. divaricatum

endívia [andívia] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
endíbia
envídia
escarola [askerɔlə] (a1) [eskerɔla] (Alacant) (29)

Cichorium intybus

cama-roja° (Alcoi) (44) (43) (Vall d'Albaida) (48) (Ebo, Bellreguard, Miramar, Beniaia, Catamarruc) (23) (La Safor) (47) (Vilallonga) (46) (Baix Vinalopó) (118) (50) (98)
xicoira° (La Safor) (47) (Cocentaina) (42)
xicòria° (Alcoi) (43)

Citrullus lanatus (= [ant] Cucumis citrullus)

melonera
meloner

[*fruit*]

síndria [*ant*]
meló canari (La Safor) (103)
meló d'aigua (La Vila) (28) (Alacant) (29) (Callosa d'en Sarrià, la Vila Joiosa, Alcoi, Cocentaina, Muro, Planes, Ontinyent, Bocairent, Banyeres, la Canyada, Onil, Xixona, el Campello, Petrer, la Romana, Agost, Elx, Guardamar del Segura, la Marina del Pinet al Baix Vinalopó) (23)
meló de l'aigua (Callosa) (28)
meló de Saix (Benilloba) (i3) [meló da sáiʃ] (Alcoi) (a1)
meló d'Alger (Marina Alta, El Comtat, Tàrbena, Confrides) (28) (La Safor: Bellreguard, Miramar, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Xeraco) (23) (Pego, Beniarrés, Aielo de Malferit, la Font de la Figuera, Moixent, Alcúdia de Crespins, Canals, Xàtiva) (23) (Vall d'Albaida) (63)

[*camp*]

melonar

[*varietats*]

melona [*llargueruf*] (3) (La Safor) (23)
albudeca [*d'inferior qualitat, sonso*] (Vall d'Albaida) (63) (Monòver) (3) (1)

Cucumis flexuosus

alficossera [alfikoséra] o *[amfikoséra]

[*fruit*]

alficòs° (Pego, Barx, Cullera, Alberic, Xixona, Elx) (23) (Teulada, Xàbia, Pego) (69) (L'Atzúvia, Benialí, Poble Nou, Pego, Parcent, Els Poblets, Sagra, Teulada, El Verger, Xàbia) (361)
amficòs (Alcoi) (2) (Bellreguard, Palmera, l'Alqueria de la Comtessa, Rafelcofer, Gandia, Beniarbeig, l'Atzúvia, Alcalà de la Jovada, Beniarrés, l'Orxa, Cocentaina, Canals, el Campello, Montaverner) (23) (Vall d'Alcalà, Beniaia, Benirrama, Alpatró) (361)
anficòs
aficòs (Dénia) (361)
ficosi (Pedreguer) (23)
ficòs (Gata, Ondara, Orba) (69) (Alcanalí, L'Atzúvia, Beniarbeig, Benigembla, Benimaurell, Callosa, Castells de Serrella, Dénia, Vall d'Ebo, Gata, Jesús Pobre, Murla, Parcent, Orba, Senija, Xàbia) (361)
ficossi (Benidoleig, Benigembla, Benimeli, Campell, Llíber, La Llosa, Pedreguer, Ràfol d'Almúnia, Sanet, Tormos, Xaló) (361)
ficòssia (Xaló, Llíber, Pedreguer, la Llosa, Tárbena) (69)
alquifòs [alkifɔs] o [kifɔs] (Benissa) (69) (361)
quifós (Benissa) (361)

[*camp*]

alficossar

Cucumis melo

melonera

[*fruit*]

meló
meló d'olor (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Alcoi, Onil, Xixona, la Vila Joiosa, el Campello, la Canyada, Agost, Petrer) (23) *[aulôr] (Benilloba) (i3)
meló de tot l'any (La Safor: Bellreguard, Miramar, Piles, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia, Xeraco; Beniarrés, Bocairent, Aielo de Malferit, Moixent, l'Alcúdia de Crespins, Canals, Xàtiva) (23) [*de corfa més dura*] (Petrer) (23)
meló d'any (Guardamar del Segura) (23)
meló de l'olor *[aulô] (Petrer) (23)
meló de foc (23) (s.l.)

[*fruit*]

melonar (23)

[*varietats*]

meló de bac [*que es cull a mitjan madurar*] (Alcoi) (3)
meló de la mala cara (Alcoi) (3)
meló de peça de formatge (Sueca) (3)
meló de pell de granota (Sueca) (3)
meló ginjolat (La Safor) (103)
meló groc d'Ontinyent (La Safor) (103)
meló tendral (Alcoi) (5) (3) (La Safor) (103)
colombros [*de la darrera flor*] (Vilallonga) (46)
albudeca [*d'inferior qualitat, sonso*] (Vall d'Albaida) (63) (Monòver) (3) (1)

encetar (un meló, etc.) [ansetár]
ensajar (un meló, etc.) (Vilallonga) (46)

Cucumis sativus

cogombre° (Pego) (23) (Alfafara) (44)
cogobre (Pego) (23)
cobrombo (23) (s.l.)
cabrombo (Xàbia) (23)
combrombo (La Marina) (28) (Tàrbena, Callosa d'en Sarrià) (23) (Bolulla, Beniardà) (28) (Callosa, Bolulla, Tàrbena, Polop, Castells de Serrella) (86)
pepino°Φ (Alcoi) (2)
pepinell [*varietat*] (Xixona) (16) (La Vila Joiosa) (347)

Cucurbita spp.

carabassera

[*fruit*]

carabassa

[*varietats*]

carabassa porquina [*Cucurbita pepo*] (Gandia, Alcoi, Alacant) (3)
carabassa de quaranta dies (Alcoi) (3)

carabasseta de quaranta dies (Alcoi) (a1)
carabassa fornera (Alacant) (3)
carabassa gitana (Alcoi) (3)
carabassa panesca (Gandia) (3)
carabassó [*Cucurbita pepo*]

«Carabassa, ni poca ni massa» (3)

Cynara cardunculus

penquera (23)

[*peçó i nervi*]

penca (23)
penques
penques del terreno (i2)
card (23)
cardet (Vistabella) (23) (76) *[kartét] (Tàrbena) (86)
tronxo (Callosa) (86)

[*flors*]

herba collera (Vistabella) (23)
herba-col (23)
flor de la carxofa de penques de menjar (Agres) (23)

brull [*flors seques per a tallar la llet i fer mató o brull i altres formatges*] (23)

Cynara scolymus

[*planta*]

carxofera
encarnella (Elx, Santa Pola) (118)
ancanària (Guardamar) (118)
acarxofa (Crevillent) (118)
alcarxofa (Crevillent) (118)
alcatxofa (Crevillent) (118)

[*fruit*]

carxofa
cotxofa [kotʃɔfɔ] (Pego) (3)

coret de la carxofa

[*camp*]

carxofar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

Cyperus esculentus var. *sativus*

[*planta*]

xufa

[*tubercle*]

xufa

[*varietats*]

xufa llargueta (Horta Nord) (433)
xufa ametla *[arméla] (Horta Nord) (433)
xufa tendra [*acabada de recolectar i llavar*] (433)
xufa seca [*assecada*] (433)
xufa seca colliter [*calibre mínim de 5 mm*] (433)
xufa seca gransa [*calibre igual o superior a 7,5 mm*] (433)
baixos [*calibre inferior a 5 mm*] (433)
destriament *[destríɔ] (433)

[espècie semblant silvestre ⇒ *I.1.c> plantes cultivades> Cyperus rotundus*]

Daucus carota ssp. carota

pastanaga° [*Daucus carota*] ⇒ *I.1.C. FLORA*
[*varietat comercial morada*]
safanòria
[*varietat comercial taronja*]
pastanaga° (Comtat, Marina Alta, La Safor, Vall d'Albaida) (361)
pastenaga° (Comtat, Marina Alta, La Safor, Vall d'Albaida) (361)
carlota° [karlóta] (Alcoi) [karlɔta] (L'Alfàs) (28)
carrota [karɔta] (Callosa) (28) (Beniardà, Bolulla, Callosa, Confrides, Polop, Tàrbena) (86)
garrota [garɔta] (Polop, Altea) (28)

Dolichos unguiculatus ⇒ *Phaseolus vulgaris*

Hordeum vulgare

civada [sivâ] (general)
ordi (Marina Alta) (361)

Ipomoea batatas (= *Convulvulus batatas*)

moniatera (general) (23)
pataquera (Callosa d'en Sarrià) (23)

[*tubèrcul*°]

moniato° (general) (23) (Alcoi, La Nucia) (28)
pataca° (Callosa, L'Alfàs, La Vila) (28) (86) (Callosa d'en Sarrià) (23)
bataca (Bolulla) (a1) (28)

Lactuca sativa

encisam° [ansisám] (Beniarrés, conca de La Safor i Vall d'Albaida en general) (23) (46)
lletuga° (Fageca, Tollos, Alcoleja, Tibi, la Marina Alta, la Marina Baixa i l'Alacantí en general) (23)
ensalada° [ansalâ] (L'Alcoià i El Comtat en general) (23)

cóp d'ensalada [ansalâ]
cóp de l'ensalada
fulla de lletuga
copet [*espècie de lletuga*] (Alacant) (29)

[*camp*]

camp d'ensalades (Beneixama) (23)
tauleta d'ensalades (Bocairent) (23)

Lactuca serriola

encisamet (Miramar, Salem) (23)
encisam(et) bord (Albaida, Castelló de les Gerres) (23)
lletugueta (Beniàia, Benimassot) (23)
lletuga borda (Beniàia) (23)
lletosa (Xeraco, Pedreguer) (23)
xicloina (Cocentaina) (23)

Lens culinaris ssp. esculenta

llentillera (Beniarjó, Benitaia, Agres, La Foia de Castalla, Algemesí) (23)
lentillera (Castelló de la Ribera) (23)
dentillera (Bellreguard, Almoines, la Font d'en Carròs, Gandia, Beniopa, Rafelcofer, Pego, Sanet i els Negrals, Benimeli, Pedreguer, Murla, Benirrama, Benitaia, Benissivà, Benitaia, Beniaia, Alcosser de Planes, Penella, la foia de Castalla, Carrícola, el Castell de Guadalest, la Canyada, Beneixama, Bocairent, Aielo de Malferit) (23)
gentillera (Vilallonga, Ador, Ròtova, Vinaròs) (23)
guentillera (Ebo, Orba, Benigembla) (23)
entillera (Castells de Serrella) (23)

[*fruit*]

llentilla°(Beniarjó, Benitaia, Agres, La Foia de Castalla, Cullera, Benifaió, Algemesí) (23) (5)
lentilla (Castelló de la Ribera)
dentilla (Alcoi) (Benissa) (69) (Gandia, Pego, Sanet) (3) (29) (Alacant) (29) (Bellreguard, Rafelcofer, Almoines, la Font d'en Carròs, Gandia, Beniopa, Barx, Pego, Sanet i els Negrals, Benimeli, Pedreguer, Murla, Calp, Benissa, el Castell de Guadalest, la Vila Joiosa, Benirrama, Benitaia, Benissivà, Benitaia, Beniarrés, Alcosser de Planes, Penella, la foia de Castalla, Onil, la Canyada, Beneixama, Bocairent, Aielo de Malferit, Carrícola) (23)
gentilla (Bacarot [Alacant]) (29) (Elx) (3) (29) (Vilallonga, Ador, Ròtova, Vinaròs) (23)
guentilla (Orba, Fleix, Benigembla) (69) (Ebo, Orba, Benigembla) (23)
jantilla (Elx) (3) (29)
entilla (Castells de Serrella, Tàrbena) (69) (23)

Linum usitatissimum

IEC: llinosa

llinós

caboteta del llinòs

⇒ *PLANTES SILVESTRES*> *Linum narbonense*

Lupinus albus

tramussera
tramussera vera
tramusser
tramusser ver

[*fruit*]

tramús (23)

Lycopersicum esculentum (=Solanum lycopersicum)

[*planta*]

tomaquera (general) (Vall d'Albaida) (48)

[*fruit*]

tomaca (Alcoi) (2)
  tumaca (Cocentaina) (a1)
  tomata (Vall d'Albaida) (i2) (29) (a1) (Beneixama) (33) (Vinalopó Mitjà) (363)

[*varietats*]

tomaca de Mutxamel
tomaca del Raf
tomaca de la pereta (Alcoi) (3)
tomaca del perellonet (Alcoi) (3)

les vinces de la tomaca

Medicago sativa ⇒ *PLANTES SILVESTRE*

Nicotiana tabacum

tabac
  *tabaco*①
tabaquera

⇒ *PLANTES SILVESTRES* > *Nicotiana glauca*

Oryza sativa

arròs

[*parts*]

gra (115)
pallús (115) (375)
clèixca (La Vila) (28)

[*estats*]

arròs blanc [*sense pallús*] (1) (115)
arròs aplanat [*la planta vençuda*] (115)
  arròs gitat (115)
  arròs coscollat (115)
  arròs solsit (115)
arròs matisat [*amb parafina*] (115)
arròs apanollat (115)
arròs roig [*amb pallús*] (1) (115)

[*defectes*]

arròs a mig grà [*omplint mig pallús*] (115)
arròs cucat [*atacat pel lepidòpter* Chilo suppressalis] (347)
arròs encourat [*podrit en el camp*] (115)
arròs enterrejat [*amb terra*] (115)
arròs minso [*mal granat*] (115)
arròs moscat [*amb taques, atacat pel fong* Drechslera oryzae, o *per l'heteròpter (xinxa)* Eysarcoris inconspicuus] (115)
arròs pixat [*podrit en el camp*] (115)
arròs prim (115)
arròs quebrassat [*amb escletxes*] (115)
arròs grillat (115)
arròs favat [*no completament blanc*] (115)
arròs rebordonit [*de baixa qualitat*] (115)
pudenta de l'arròs

[*varietats*]

arròs amonquilí (115)
  arròs monquilí
  arròs monquelí (347)
arròs badia (347)
arròs balilla [*xicotet*] (Daimús) (23)
arròs benlloc (3) (115)
  arròs belloc (Daimús) (23)
  arròs bell-lloc (Oliva) (23)
arròs bomba (general) (3) (115) (Pego, Oliva, Daimús) (23)
arròs bombó (Pego) (23)
arròs colussa (Pego) (23)
arròs de peix
arròs del saüc (Gandia) (3) (115)
arròs estirpe (Daimús) (23)
arròs francés (Pego, Oliva) (23)
arròs granja (115)
arròs integral (115)
arròs llarg

arròs pegonil (Pego) (23)
arròs sénia [*varietat estàndard valenciana*] (347)
arròs sollana (Daimús) (23)

[*el camp*]

arrossar (23)

un guaix d'arròs [*manoll de 3-5 tiges d'arròs*] (Ribera Baixa) (347)

⇒ *II.4.D. GASTRONOMIA*
⇒ *II. 9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> Agricultura*

Pastinaca sativa

xirivia [*P. sativa ssp. sativa*]
xirivia borda [*P. sativa ssp. sylvestris*]

Phaseolus lunatus ⇒ *Phaseolus vulgaris*

Phaseolus vulgaris

[*planta*]

tavellera (Alacant) (29)
fesolera
fresolera
bajoquera

bajoqueta mata baixa (23)
bajoqueta mata alta (23)
bajoqueta d'emparrar (23)

traure campanar (la mata)
no traure campanar (la mata)
emparrar (la mata)

[*fruit*]

fesol° (La Safor, l'Atzúvia, Vilamarxant) (23)
fresol° (Castells de Serrella, Callosa d'en Sarrià, l'Abdet, Tàrbena, Catamarruc, Planes, Alcosser de Planes, Muro, Banyeres, Onil, Biar, Beneixama, la Canyada, Aielo de Malferit) (23) (Alcoi) (5) (Alacant) (29)

[*fruit verd*]

bajoca (23)
bajoqueta (23)

[*el camp*]

fesolar (23)
fresolar (23)
bajocar (23)

[*varietats i espècies afins sota la mateixa categoria*]

fesol fartet (La Safor) (82) (Bellreguard, Oliva, Miramar, Gandia, Beniflà) (23)
fesol roget (Gandia) (23)
fesol morú roig (Cocentaina) (23)
fesols de corfa bona [*corfa blanca*] (Bellreguard, Gandia) (23) (Vilallonga) (46)
fesols de desfer (La Safor) (82) (23)
fesols de manteca (Gandia) (23) (Vilallonga) (46) (Tàrbena) (23)
fesols mantequeta (23)
fesols de llei (Vilallonga) (46)
fesol picarrassà (Pego) [*sense fil*] (23)
fesols de ferradura [*verds*] (23) (Vilallonga) (46)
fesols de la corbella (23)
fesols de trencar (23)
fesols del plomall (23)
fesols del plomallet (23)
fesols de Buenos Aires (23)
fesols d'Argentina (Pego) [*roig i blanc*] (23)
fesols argentinos (Tàrbena) (23)
fesols del metge [*morat*] (Tàrbena) (23) (Castell de Guadalest) (23)
fesols alteanets (Tàrbena) (23)
fesol de l'Orxa (Grau de Gandia) (23)
fesol orxano (23)
fesol l'orxano (23)
fesols del barco (23)
fesols de barqueta (23)
fesol pinet (Grau de Gandia) (23)
fesols del pinet (Grau de Gandia) (23) (Vilallonga) (46) (Gandia) (53)
fesols de botgeta (Vilallonga) (46)
fesol de la botgeta (Grau de Gandia) (23)
fesol dacsero (Gandia, Grau de Gandia) (23)
fesols de dacsar (23)
fesols de dins la dacsa (23)

fesols belos (Tàrbena) (23)
fesols moriscos (Tàrbena) (23)
fesols del renyonet (23)
fesols de tavella (Castelló de Rugat) (23)
fesols de la tobella (23) (s.l.)
fesols peloteros (Castell de Guadalest) (23)
fesols de la seda (Castell de Guadalest) (23)
fesols de la mongeta (Castell de Guadalest) (23)
fesols moratxos (Vilallonga) (46)
fesols pintats (La Safor) (82) (23)
fesols de garrofa (Vilallonga) (46)
fesols de la peladilla (La Safor) (82) (23)
(Vilallonga) (46) (Aielo de Malferit) *[pelaíʎa]
(la Safor, Tàrbena, la Canyada) (23) [fresɔls]
(Alcoi) (2)
fesols peladilleros *[pelaiʎéros] (23)
fesols de corfa groga [*mata alta*] (23) (s.l.)
fesol sentano
bajoqueta ampla (Cocentaina) (76)
bajoqueta francesa (23)
bajoquetes del filet (Alcoi) (2)
bajoquetes filoses (Alcoi) (2)
bajoquetes de la manteca (Alcoi) (2)
bajoques / bajoquetes de la punyadeta (Alcoi) (2)
bajoquetes de Santa Anna (Alcoi) (2)
bajoquinets (Alcoi) (2)

ALTRES FESOLS: *Vigna sesquipedalis; Vigna unguiculata; Dolichos unguiculatus*

fesol de careta (La Safor) (82) (23)
fesol careto (Bellreguard, Miramar, Gandia, Potries) (23)
bajoca de marjal (Pego) (23)
caretos [*molt granats*] (Pego) (23)
bajoqueta de metro (Vila-marxant) (23)

ALTRES FESOLS: *Phaseolus lunatus*

fesols de la garrofa (Tavernes de Valldigna) (23)
garrofons (Oliva, València) (23)
bajocó (Vilamarxant) (23)

Raphanus sativus / R. raphanistrum

ravanissa (1) (Alcoi) (L'Alcoraia) (29) (Alacant) (29)
ravenissa (Alacant) (29)
revanícssia (Alacant) (29)

Raphanus sativus

rave

Setaria italica

IEC: panís

panissola[a] (446)
panisso[Φ]

Solanum melongea

alberginer
barginera (Bellreguard, Miramar, Piles, la Font d'en Carròs, Beniarjó, Castells de Serrella, Millena, Beniarrés, la Nucia) (23)
albarginera (el Real de Gandia, Tavernes de Valldigna, Benimaurell, Alcalà de la Jovada, l'Abdet, Alcoi, Agres, Otos, Albaida, Palomar, Ontinyent, Castelló de Rugat, Aielo de Malferit, la Llosa de Ranes, Castelló de la Ribera) (23)
barginier (Castells de Serrella) (23)
barginiera (Castells de Serrella) (23)
bargingera (Tàrbena, Callosa d'en Sarrià) (23)
basinier (Gata) (23)
basiniera (Verger, Setla, Pedreguer) (23)
bassiniera (Calp) (23)
asbarziniera (Gata) (23)
arbasiniera (Gata) (23)

[*fruit*]

albergínia° (Benimaurell) (23)
albargina° (Alcoi, Benidorm, La Vila) (5) (Polop, Altea) (86) (Benimaurell, Benimeli, Alcalà de la Jovada, l'Abdet, Sella, Benillup, Alcoi, Agres, Castelló de Rugat, Otos, Albaida, Palomar, Ontinyent, Aielo de Malferit, el Real de Gandia, Tavernes de Valldigna, Carcaixent, Canals, la Llosa de Ranes, Castelló de la Ribera, Benifaió, el Romaní, la Font de la Figuera, Vilamarxant, Llíria) (23) (Vall d'Albaida) (63) (Vall d'Alcalà, Beniaia, Benissivà, Alpatró) (361)
albergina° [alberdʒína] o *[amberdʒína] (Alcoi) (2)
albargenya (la Canyada) (23)
albargínja (Beniarbeig) (361)

albarzínia (Benissa) (69) (Ondara, Beniarbeig, Dénia) (23) (Vall d'Alcalà, L'Atzúvia, Beniarbeig, Benidoleig, Benigembla, Benialí, Benimeli, Benissa, Ondara, Els Poblets, El Ràfol d'Almúnia, Sagra, Teulada, Tormos, El Verger) (361)
albarzénia / asbarzénia (Xàbia) (69) (361)
albarzeina / asbarzeina (Xàbia) (69) (361)
albasínia (Benissa) (361)
asbarzínia (Benissa) (69) (Beniarbeig, Benissa, Gata, Jesús Pobre, Sagra, Sanet, Tormos) (361)
asbasínia (Xaló, Llíber) (69) (Benimeli) (23)
asbassínia (Parcent) (23)
asbarzínia (Gata, Jesús Pobre) (69) (Ondara, Gata, Benissa) (23)
asbarzènia (Xàbia) (23)
asbatzínia (Parcent) (361)
arbasínia (Gata) (23)
bargina (Confrides) (28) (Bolulla, La Nucia, Vall de Guadalest) (86) (Bellreguard, Miramar, Piles, Beniarjó, la Font d'en Carròs, Castells de Serrella, Millena, Beniarrés, la Nucia) (23) (Beniaia, Parcent) (361)
bargínia (Castells de Serrella) (23) (361)
barginja (Callosa, Tàrbena) (28) (86) (69) (23) (Castells de Serrella) (361)
barzínia (Pedreguer, Calp) (23) (Vall d'Alcalà, L'Atzúvia, Benigemba, Benirrama, Dénia, Murla, Poble Nou, Orba) (361)
barsínia (Vilallonga) (46)
brasínia (Senija) (69) (361)
basínia (Calp, Pedreguer, Pego) (69) (Vall d'Alcalà, Vall de Laguar, Alcalalí, Calp, Dénia, Vall d'Ebo, La Llosa, Poble Nou, Pego, Pedreguer, Teulada, La Xara) (361)
bassínia (Dénia, Fleix, Calp) (23)
basínia (Pego, l'Atzúvia, Pedreguer, Verger, Setla, Calp, Benissa, Fageca) (23)
*berenjena*Φ [berenhéna] (Vinalopó Mitjà) (363)

[*varietats*]

basinió [*fruit de la varietat redona*] (Pedreguer) (23)

Solanum tuberosum

creïllera°ᵃ
queradillera° (Penàguila, Ontinyent) (Alcoi) (23)
caraïllera (Bellreguard, Miramar) (23)

[*tubèrcul*°]

creïlla°ᵃ [*est*] (Alacant) (29)
queradilla° (L'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida) (2) (23)
caraïlla (Bellreguard, Miramar) (23)
caredilla (Gata) (23)
credilla (Famorca) (23)
craïlla (Guardamar) (118)
creiaïlla (Cullera) (3)
creidilla (Vilallonga) (46)
crilla (Alacant) (29) (Camp d'Elx) (118)
queraïlla (Alacant) (29) (Elx, Guardamar, Crevillent, Santa Pola, Tabarca) (118)
queredilla (Castells de Serrella) (23)
quereïlla (Cullera) (3)
querilla (Alacant) (29) (Torrellano) (118)

[*varietats*]

queradilles novelles (Alcoi) (i2)

Solanum tuberosum

creïllera°ᵃ

Sorghum bicolor (= S. vulgare)

IEC: melca°

dacseta (1) (115)
dacseta de bou (1) (115)
dacseta roja (1) (115)

Spinacia oleracea

espinacs (general) (5)

Triticum spp. i relacionats

Triticum aestivum

blat (general) (23)
blat [=*forment*] (Moralet) (29)
forment [=*blat*] (Verdegás, Moralet [Alacant]) (29) (Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Sant Vicent del Raspeig, Alacant, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares, Crevillent, Elx, Santa Pola, Guardamar) (119)

[*parts*]

capell del blat (Tàrbena) (28)
espiga [*inflorescència*]
llagasta [*pellorfa de l'ordi o segó*] (Torrellano) (118)
aresta (23)
segó [*corfes: pericarpi, testa i capa*]
reprim
palla

arrojar-se [*el blat*] (Alacant) (29)
fer rojors [*el blat*] (Benilloba) (i3)
atisconar-se [*el blat*] (1)
fer canya (el blat o forment) (1)

[*varietats*]

blat amorós (Ares d'En Bosc) (23)
blat candial *[kandeál] (Castelló de Rugat, Pedreguer) (23)
blat ciscó (Alcoi) (3) (a1)
blat fartó [*de gra més gros, espiga amb més aresta; inferior qualitat*] (Benissa) (51) (La Font d'En Carrós, Castelló de Rugat, Pedreguer) (23)
blat florència [*sense aresta*] (Alcoi, Benimarfull) (23)
blat fort [*aresta negra*] (21)
blat gateta (Pedreguer) (23)
blat "no t'encantes" (La Font d'En Carrós) (23)
blat picat
blat pelut (Benissa) (51)
blat roig (21) (Benialí) (23)
blat russet (Alcalà de la Jovada) (23)
blat silvestre
blat tarbener [*espiga curta*] (Benissa) (51)
blat tosell (21)
blat tremesí [*primerenc*] (Ares d'En Bosc) (23)
blat trobat (Abdet) (23)
blat ventana [*roget*] (La Font d'En Carrós, Forna, Alcalà de la Jovada) (23)
blat xamorro [*sense aresta*] (Abdet) (23)
blat xeixa [jéʃa] (Beneixama) (116) [séiʃa] (Alcoi) (3) (Balones) (92)
blat xerrell (Castalla) (72) (117) (3)

ALTRES BLATS: Aegilops geniculata (= Triticum ovatum)

blat moro (1)
blat de moro (446)

ALTRES BLATS: Aegilops triuncialis

blat bord (446)

ALTRES BLATS: Secale cereale

ségol° (1) [*est*] (129)
blat *centeno*① (Forna) (23)
*centeno*①ₐ (115) (14) (92) (383)

ALTRES BLATS: Triticum durum (= Lolium remotum)

blat rojal [*d'excel·lent qualitat*] (446) (21) (Benissa) (51) (Forna, Alcalà de la Jovada, Pedreguer) (23)
blat del terreno (Alcalà de la Jovada) (23)
blat fartó (115) (446)

ALTRES BLATS: Triticum spelta

espelta [*de vegades considerat subespècie: T.. aestivum ssp. compactum*] (383)

ALTRES BLATS: Triticum turgidum

blat blancal [*blat bojal*] (446)
blat assolacambres (Benissa) (51) (La Font d'En Carrós) (23)
blat solacambres (Forna, Ares d'En Bosc, Alcalà de la Jovada, Benialí, Pedreguer, Alcoi, Benimarfull) (23) (447)
blat fartó (447)

ALTRES BLATS: barreges

blat mestall [*barreja de forment blancal (T.turgidum), seixa i ségol*] (115) (21) (Marina Baixa) (28)

Vicia faba

favera

[*fruit*]

fava
fava tendra

[*parts*]

cota [*tavella*] (La Safor) (82)
coteta (La Safor) (82)
casaca (45)
pell (Alcoi) (2)
pellorfa (Crevillent, Elx, Santa Pola) [pillɔrfa] (Guardamar) (118)
tavella (Elx) (118)

galló [*gra*] (general)

[*varietats*]

fava panesca (1) (115)
favó (La Safor) (103) (Alcoi) (a1)

⇒ *Plantes silvestres* > *Centranthus spp*

Vigna sesquipedalis ⇒ *Phaseolus vulgaris*

Vigna unguiculata ⇒ *Phaseolus vulgaris*

Zea mays

[*el camp*]

panissal
panissar (23)
dacsar (23)

[*la mata*]

dacsera (La Safor, La Marina, Alcoià, Comtat, Vall d'Albaida) (23)
panissera (L'Alcoià, Valls del Vinalopó) (23)

[*el gra*]

IEC: blat de moro, blat de l'índia, panís, dacsa

dacsa (La Safor, La Marina, Alcoià, Comtat, Vall d'Albaida, L'Alacantí, Crevillent) (244) (23) (Benissa) (69)
panís (L'Alcoià, Valls del Vinalopó) (23) (Vinalopó Mitjà) (363) (Benissa) (69)

granyó (Crevillent) (52) (muntanyes d'Alacant) (3)

espiga / dacsa borlera (Oliva) (23)
dacsa de bombes (Xàbia) (23)
dacsa clotxera (La Nucia) (23)
espiga / dacsa de rostir (Tibi) (23)
espiga / dacsa esclafitosa (Vilallonga) (23)
dacsa esclafitonera (La Font d'En Carrós, Castelló de les Gerres) (23)
dacsa esclafidora (Forna, Quatretonda, Albaida) (Cullera) (23)
espiga / dacsa mongera (Ebo, Miramar, Benirrama, Benialí, Benissivà, Beniopa, Barx) (23)
espiga / dacsa rosera (L'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida) (Alcoi) (23)
espiga / dacsa torratera (Miramar, Potries, Daimús, Beniflà, Alqueria de la Comtessa) (23)
dacsa torronera (Piles) (23)
espiga / dacsa xofera (Castells de Serrella) (23)
dacsa xofidora (Tàrbena) (23)
espiga rosera
panís roser (Alcoi) (L'Alcoià, Xixona, Benilloba) (23)

[*la tija*]

canyot (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
dacsó (La Safor) (103)

[*la inflorescència*]

cap (Bellreguard, Barx, Forna, La Font d'En Carrós) (23)
plomall (Miramar, Daimús, Gandia) (23)
espigó (Cocentaina) (23)
floc (Agres) (23)

[*l'espiga*]

espiga (23)
espigó [*sense grans*] (Bellreguard, Miramar, Piles, Alcalà, Xixona, tibi, Castalla, La Torre, Onil) (23)
panolla° [del panís] (Alcoi) (a1)
panotxa° (Alacant) (29)

[*la cabellera*]

cabellera de dacsa (23)
cabellera de panís
pèl de dacsa (23)
pèl de panís (23)
floc [*conjunt de fils*] (329)

[*la membrana de la panotxa*]

palloc° (L'Alcoià, El Comtat, Marina Alta, Marina Baixa, Vall d'Albaida, L'Alacantí) (Elx, Crevillent, Santa Pola) (118) (Xixona, Castalla, Tibi, La Torre de les Maçanes, Onil, Benifallim, Alcoleja, Penàguila, Fageca, Pego, Ebo, Benirrama, Alpatró, Alcalà de la Jovada, Beniaia, Benissa, Beniarrés, Planes, Benimarfull, Almudaina, Benilloba, Gorga, Benialfaquí, Alcoi, Cocentaina, Quatretonda) (23) (Calp) (69) (Vall de Guadalest) (86) (Dénia, La Vila) (28) (Alacant) (29)

pallot° (Elx) (118) (Atzúvia, Pedreguer, Calp) (23) (Pego, Xàbia) (209) (28) (Dénia, Benissa) (69) (Calp, Alacant) (3)

palleroc (Tàrbena) (28) (86) (Vall de Laguar, Castells de Serrella, Parcent) (23)

pallerot (Orba) (28) (Castells de Serrella, Tàrbena) (23) (Llíber, Xaló, La Llosa) (69)

pellorfa° (23)
ɔrfa] (Alcoi) o [pillɔrfa] (Elx, Crevillent, Santa Pola) (29) (Altea, La Nucia, Polop) (86)

pallorfa (La Safor, Marina Alta) (23) (401)

espigó (Ontinyent) (23)

fullola (Callosa) (23)

fullaraca (Bolulla, Callosa) (86)

[*el manoll*]

penjoll [*manoll*] Miramar) (23)

flare [*manoll*] (Alcoi) (23)

[*el gra esclafit*]

⇒ *II.4.B. MENJAR*> INGREDIENTS, *fruits secs*

[*el gra torrat*]

⇒ *II.4.B. MENJAR*> INGREDIENTS, *fruits secs*

«Floc i palloc, càrrega de fem» (Alcoià) (329)

Arbres no fruiters

Acacia farnesiana

aromer (Elx) (406) (118)

aromera (Baix Vinalopó) (118) (50)

Acacia spp.

acàcia

Acer spp.

arç

Acer opalus

IEC: auró, erable°

auró° (Alcoi) (23)

oró (Benifato, Benimantell) (23) (Alcoi) (2)

uró (Alcoi) (23)

l'oro (Confrides, l'Abdet, Benifato, Benimantell, el Castell de Guadalest) (23) (Alcoi) [*ant*] (168)

l'arbre de l'oro (Benifato) (23)

Arbutus unedo (arboç) ⇒ *3) arbres fruiters*

Buxus sempervirens

boix

Celtis australis (*llidoner, lledoner*) ⇒ *3) arbres fruiters*

Crataegus azarolus (*seroler*) ⇒ *3) arbres fruiters*

Cupressus sempervirens

IEC: xiprer

ciprer° (general) (23) (Alcoi) (2) (Benilloba) (i3) (Banyeres, Gaianes) (44) (Alacant) (29)

xiprer [tʃipréʳ] (Muro) (44)

xiprer teulejat

[*fruit*]

pinyes de ciprer (23)

pinyetes del calvari (Simat) (23)

boles de ciprer (Forna) (23)

Eucalyptus globulus / E. officinalis

eucaliptus° (general) (42) (23)
eucalipte (Alcoi) (2)
caliptus (general) (23)
calistro (Baix Vinalopó) (118) (50)

pell d'eucaliptus (Cocentaina) (42)

Fraxinus ornus

IEC: freixe

fleix° (Vall d'Albaida) (48) (28) (Teulada) (361)
fletx (Vall de Laguar, Vall d'Ebo, Xàbia) (361)
fletxer (La Llosa) (361)
fleixe de flor (Quatretonda) (147)

fleixera (Tàrbena) (28)
fleixar (Marina Baixa) (28)

mannà [*xarop*] (1) (44) (28)

Juglans regia (*anouer, noguera*) ⇒ 3) *arbres fruiters*

Juniperus communis

ginebre [*escàs*] (Alcoi, Castalla) (43)

Juniperus oxycedrus

ginebre (Barx, Planes, Balones, Tibi, Castalla, Biar, Beneixama, Banyeres, Parcent, Tàrbena, Abdet, Confrides, Ares d'en Bosch, Alcoleja, Penàguila, Benifallim, Agres) (23) (Alcoi, Benasau, Gaianes, Muro) (44) (Tàrbena, La Vila) (28) (Quatretonda) (147) (Vall d'Albaida) (48) (Vilallonga) (46) (Beneixama, Castalla, Banyeres) (44)
ginebrer (Castells de Serrella) (23)
ginebrera (Castells de Serrella, Ràfol d'Almúnia, Benimeli) (23)
ginebrissa (Vilallonga) (23)
ginebrisa (Marxuquera) (23)
ginebrina (La Font d'En Carrós, Vilallonga, Xàbia) (23) (Altea) (57) (28)
càdec (Vilallonga) (23)

oli de ginebre
oli de càdec (Vilallonga) (23)

Juniperus phoenicea

savina (Vall d'Albaida) (48) (Alcoi) (i6) (Castalla) (44) (Vilallonga) (46)
sevina (Planes, Biar, Alcoi, Agres) (23)

Laurus nobilis

llorer° (48) (Alcoi) (2) (29)
lloret (Miramar) (23) (Callosa) (86)
nyorer (Bolulla) (86)
corona de llorer (Alacant) (29)

Myoporum acuminatum

gandul (Alacant) (29) (37)

Pinus spp.

pi
pinatell [*jove*] (Castalla) (161)

Pinus halepensis

pi (Vall d'Albaida) (48)
pi blanc (La Safor) (47) (Quatretonda) (147)
pi bord (Banyeres) (44) (Quatretonda) (23)
pi carrasco
pi de trompot (Biar, Beneixama, Banyeres) (23)

Pinus pinaster

pi pinastre (La Safor) (47)
pi rodeno (Vall d'Albaida) (48) (Quatretonda) (147)

Pinus pinea

pi donzell (Tibi, Castalla) (23)
pi pinyer (23)
pi pinyoner (Quatretonda) (147) (Sant Joan) (399) (Baix Vinalopó) (118)
pi ver (Benilloba) (i3) (Alcoi, Banyeres, Benasau) (44) (Vall d'Albaida) (48)

Platanus hybrida

plàtan (Vall d'Albaida) (48)

Phoenix dactylifera ⇒ *3) arbres fruiters*

Populus spp.

xop

boriolets [*cotó, llavor dels xops*] (Alcoi) (i1)

Populus alba

àlber°
- alber (Vilallonga, Gandia) (23) (Vall d'Albaida) (48)
- albre
- arbre
- albre blanc (Tibi) (23)
- arbre blanc [árbre] o *[ábre] (Alcoleja, Penàguila, Benifallim, Tàrbena, l'Orxa) (23) (Vall d'Albaida) (63) [árbre] (La Marina) (28)

xop (Vall d'Albaida) (63)

xop blanc (Planes, l'Orxa, la vall de Laguar, Castalla, Castelló de Rugat) (23)

xop ver (l'Orxa) (23)

orm blanc (Beniarrés, Alcosser de Planes, Muro, Penàguila, la Torre de les Maçanes) (23)

albereda

albers

boriolets [*cotó, llavor dels xops*] (Alcoi) (i1)

Populus canadiensis

xopa (La Marina) (23)

Populus deltoides

carolina [*est*] (23) [*s.l.*]

xop carolí [*est*] (23) [*s.l.*]

xop de Virgínia [*est*] (23) [*s.l.*]

Populus euphratica

xop d'Elx (Elx) (44) (23)

Populus nigra

xop (Vall d'Albaida) (48) (63) (Alcoià-Comtat) (2) (La Safor) (23)

xop negre (Beniarrés) (23)

xop del *terreno*ⓘ (Beniarrés) (23)

xop bord (Castelló de Rugat) (23)

poll [*ant, TOPON*] (Pego, Alfauir, Llosa de Ranes) (23)

pollenc [*ant, TOPON*] (Pinet) (23)

xop llombard [*Populus nigra var. itàlica*] [*est*] (23) (s.l.)

xop italià [*Populus nigra var. itàlica*] [*est*] (23) (s.l.)

xopada [tʃopâ]

xopar

xopera

Populus tremula

trèmol (23) (s.l.)

trem (23) (s.l.)

tremolí (23) (s.l.)

Quercus spp.

[*fruit*]

bellota

[*camp*]

alzinar [*est*] (1)

[*adjectiu*]

alzineny -a [*est*] (1)

Quercus coccifera

carrascó (Alcoi) (i6)

carrascolla (Banyeres) (44)

carrascolla roja (Beneixama) (23)

cascolla (Banyeres) (44)

coscoll (Quatretonda) (147) (Vilallonga) (46) (La Safor) (47) (Marina Alta) (361)

coscolla (Alcoi, Benasau, La Font) (44) (Vall d'Albaida) (48)

coscollar

coscolles (Gaianes) (44)

coscollera (Santa Pola) *[kaskolléra] (118) (50)
bellotera borda (Crevillent) (118) (50)
mata roja (Banyeres)

Quercus faginea sspp. faginea / valentina

gal·ler (Alcoi, Ibi, Banyeres) (44) (Vall d'Albaida) (48)
gal·lera (Benifallim) (23)
carrasca gal·lera
roure (Penàguila) (23)

gal·la [*protuberància als brots i ulls tendres*]

Quercus ilex

carrasca (Vall d'Albaida) (48)
carrascó [*jove*] (70) (28)
alzina *[alsína] [*est*] (1)
alzina verda [*est*] (1)
bellotera (Alacant, Vall de Gallinera, Crevillent) (3) (Santa Pola, Crevillent) (118) (50)
abelloter (Guardamar) (118)

[*camp*]

carrascal° (Alcoi) (2)
carrasqueral (Benimantell) (28)
alzinar d'alzines verdes [*est*] (1)

Quercus suber

alzina surera [*est*] (1)
surera

[*escorfa*]

suro

[*camp*]

alzinar d'alzines sureres [*est*] (1)

Robinia pseudocacia

acàcia de bola (37)

Tamarix spp.

tamarit (Alacant) (29) (Vilallonga) (46)

Tamarix africana

tamariu (Vall d'Albaida) (48)
tamarit (Alacant) (29) (Tibi, Poble Nou de Benitatxell, Gandia, Pego) (23)
tamarí (Miramar, Alquerieta de Guardamar, Els Pedregals, Piles, Oliva, La Font d'En Carrós, Gandia, Callosa d'En Sarrià, Benimarfull, Cocentaina) (23)

Tamarix gallica

tamarit (La Safor) (47) (Alacant) (29)

Taxus baccata

teix (general) (Penàguila) (23)
teixera (Agres) (23)

varita de oroⒹ (Xaló, Benissa) (23)

[*camp*]

teixeda (Agres) (2) (Alcoi) [*ant*] (2)

Ulmus minor

om° (La Safor, Marina Alta, Vall d'Albaida) (23) (28)
olm° (Bocairent) (23) (Balones) (22) (28) (Alacant) (29)
orm (L'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida, Valls del Vinalopó, L'Alacantí) [órm] o [ɔrm] (Alacant) (29) (23) (3) (Alcoi) (209) (28) (48)
orm negre (Beniarrés) (23)
orp (Benimantell, Callosa, Bolulla) (28)
olp (La Vila) (a1) (28)
mosquiter (Miramar, Daimús, Gandia) (23)
olmoⒹ (Elx) (44) (118)

roure
piquet
pinatell

Arbres fruiters o de conreu

Arbutus unedo

arbocer° (Alcoi) (Cocentaina) (42)
arborcer (Vall d'Albaida) (48)
albocer (Benidorm) (28)
alborcer (Altea, Callosa, Confrides) (28) (Benilloba) (3)
alborcera (Gandia) (3)
amborcer (Vilallonga) (46)
auborcer (Barx) (23)
borcer (Pedreguer) (23)
bocer (Benissa) (69)
madronyer (Biar, Beneixama, Tibi) (23)
madronyera (Tibi) (23)

[*fruit*]

arboç° (Alcoi) (2)
alboç (Benidorm) (28)
alborç (Altea, Callosa, Confrides) (28)
alborço (Benilloba) (3)
amborços (Vilallonga) (46)
auboç (Barx) (23)
boç, boços (Benissa) (69)

Celtis australis

llidoner°
lledoner° (La Vila) (23) (Alacant) (29)
lledoner (Vall d'Albaida) (48)
allidoner (Albaida) (23)
llidroner (Callosa) (23)
lidroner (Tàrbena) (23)
llironer (Penàguila) (23)
lleoner (L'Altet) (118) [*fruit*]

llidó°
lledó° (La Vila) (23) (Alacant) (29)
llidró (Callosa) (23)
lliró (Penàguila) (23) (Alacant) (29)
lidró (Tàrbena) (23)
lleó (L'Altet) (118) (Alacant) (29)

fer llidons [*buscar i collir el fruit*]

Ceratonia siliqua

garrofer (48)
garrofera [♀]
garrofer bord
badoc [♂] (Ròtova) (23)
garrofer borrell (L'Atzúvia) (23)
(garrofer) borrer (Benirrama, Parcent) (23)
garrofer judio (Beniarjó, Almudaina, La Nucia) (23)
garrofer judeo (Benimeli, Sanet i els Negrals) (23)
garrofer costella d'ase (Quatretonda)
garrofer costellut (Quatretonda)
garrofer de moro (Gandia) (170)
garrofer llindar (Quatretonda)
garrofer melar (Quatretonda)
garrofer meler (Quatretonda)
garrofer negre (Quatretonda)
garrofera llisa (La Safor) (103)
garrofera matalafera (La Safor) (103)
garrofera mata-la-fam (La Safor) (103)

[*fruit*]

garrofa
garrofa secaina [*seca*] (Alacant) (29) (Altea) (67) (28)

[*varietats*]

garrofa borrera (Vall de Laguar) (23)
garrofa de Santa Maria (Vall de Laguar) (23)
garrofes d'espilluc (3)
garrofa melera (23)
garrofa roja (23)
garrofa rojal (23)
garrofa xopeta (Tàrbena) (28)

[*llavor*]

garrofí (23)

[*rama borda*]

badoc (Vilallonga) (46)

«El garrofer vol vore la mar» (La Marina) (23)
«El garrofer vol companyia» (Parcent) (23)
«En juliol, la garrofa es posa de dol» (23)

Citrus aurantium

taronger bord (23)
taronger agre (23)
taronger amarg(Cocentaina) (42)
cebollí [*planter de pinyols de taronger bord per a empeltar*] (Cullera) (3)

Citrus cinensis

taronger [tarəɲdʒé^{r}] o *[terəɲdʒé^{r}]

[*flor*]

alzar (Guardamar) (118) (98)

[*fruit*]

taronja° [tarəɲdʒa] o *[terəɲdʒa]

[*varietats*]

taronja Alberola (Bellreguard) (23)
taronja blanca (46) (23)
taronja blanca comuna (Bellreguard) (41)
taronja blanca selecta (Bellreguard) (41)
taronja cadenera (103) (41) (23)
  taronja cadenera visieda (Bellreguard) (41)
  taronja cadenera torregrossa (Bellreguard) (41)
taronja californiana (46)
(taronja) clementina (46) (103) (41)
taronja comuna (103)
taronja de la verda (46)
taronja de sang de rossí (46)
taronja entrefina (103)
taronja imperial (46) (23)
taronja murtera (46) (103)
  taronja mortera (Bellreguard) (23)
taronja nàvel (46) (103) (23)
taronja nàvel-sang (46)
taronja nàvel sanguina (Bellreguard) (41)
taronja navelina (Gandia) (53) (Bellreguard) (41)
taronja Peret (Bellreguard) (23)
taronja salustiana (46) (41) (23)
  taronja soluciana (Bellreguard) (23)
taronja sanguina (La Safor, L'Alcoià) (46) (28) (103) (Alacant) (29)
taronja de la sang (Alacant) (29)
taronja sanguina oval (Bellreguard) (41)
taronja sanguina doble fina (Bellreguard) (41)
taronja doblefina(103)
  roba de pobres [*hum*] (Bellreguard) (41)
taronja sanguina murtera (Bellreguard) (41)
taronja sanguineli (La Nucia, Callosa) (28) (Benidoleig) (16) (Bellreguard) (41) (23)
taronja sang (Bellreguard) (23)
taronja de la sang (Vilallonga) (46) (Gandia) (53)
taronja satsuma (46) (41)
taronja València late (46) (103) (41)
taronja verna (103) (23)
  taronja verda (Bellreguard) (23)
taronja verna alberoles (Bellreguard) (41)
taronja verna perets (Bellreguard) (41)
taronja victòria (41)
taronja washingtona (46) (103)
  taronja wassintona (23)
  taronja massentona (Alcoi) (a1)
taronja Washington-navel (41)
mandarina (103) (41)

«Val més taronja i magrana que passar gana» (Xeresa)

Citrus deliciosa

taronger mandarí (23)
mandariner (23)

manderí (23)
banderí (23)

[*fruit*]

mandarina (23)
banderina (23)

Citrus grandis

aranger gran (23)
pomelo$^{\Phi}$ (23)

Citrus limon

llimoner° (Alcoià, Comtat) (23) (Baix Vinalopó) (118)
llimera° (La Safor, La Valldigna, Vall de Gallinera) (23)

[*fruit*]

llima[1] °
llima[2] [*llimona dolça*] (Alacant, Xixona) (29)
llimó° (Baix Vinalopó) (118) (Vinalopó Mitjà) (363) (Alacant, Xixona) (29)
llima recordina (Callosa) (28)
llima regordina (Polop) (28)

Citrus medica

<poncem, poncir>

poncil° (Alacant) (29)
cidro (País Valencià) (3)
naronja (País Valencià) (3)

Corylus avellana

avellaner (Vall d'Albaida) (48) (Cocentaina) (42)

Crataegus azarolus

IEC/TERMCAT: atzeroler

soroller° (Bellreguard) (23) (Banyeres, Gaianes) (44)
seroler / ceroler (Alcoi, La Torre de les Maçanes) (23) (Alcoi, Gaianes) (28) (44) (Alacant) (29) (Marina Baixa) (28)
serolera (Alcoi, La Torre de les Maçanes) (23) (Alqueria d'Asnar, Muro) (44)
serolera (Alqueria d'Asnar, Muro) (44)
siroler (Penàguila) (23)
sorolla (Alcoi, Gaianes) (44) (i6)
[*fruit*]

cerol° (Alcoi)
sorolla (Bellreguard) (23) (Banyeres) (44)
serola / cerola (Alcoi, La Torre de les Maçanes) (23) (Gaianes) (44) (La Marina) (86) (Alacant) (29)
sirola (Penàguila) (23)

Cydonia vulgaris

codonyer (Alacant) (29) (Alcoi) (5)
codonyera (Alcoi) (2)
conyer (Alacant) (29)

[*fruit*]

codony (Alacant) (29)
codony (Alacant) (29)
cony (Alacant) (29)
codonyeta (Alacant) (29)
conyeta (Alacant) (29) (Elx) (415)

Diospyros kaki

caquier° (Alcoi) (2)
caquisser° (Callosa) (28) (86)
caquiner (Vall d'Alcalà, Vall de Gallinera) (361)

[*fruit*]

caqui

Eriobotrya japonica [*cultivada*]

IEC: nesprer, nesprera, nesprer del Japó

nesprer°
nesperer (Ares d'en Bosch) (23)
nesproler (Alcoi) (2)
nisprer° (Bellreguard, Miramar, Daimús, Gandia, Fontanars dels Alforins) (23)
nisprero (Pedreguer, Altea) (23)
nyisprer°$^{\Delta}$ (Altea) (23)

nyisprero (Altea) (23)
nyespler[^]
nyesprer° (Callosa d'en Sarrià, Polop) (23)
nyespro° (Catamarruc) (23)

⇒ *Mespilus germanica* [silvestre]

[*fruit*]

IEC: nespra

nespra° (Pego) (3)
nespla° (Cullera) (3)
níspol (Moralet, Biar) (28) (3) (29)
níspola (Alacant, El Pinós) (28) (3) (29)
níspolo (Crevillent) (28) (3) (29)
nispoló (Mutxamel) (28) (3) (29)
nispre (Crevillent, Castalla) (28) (3) (29)
nispro° (Bacarot, La Vila, Benidorm) (28) (3) (29) (Alacant) (29) (Bellreguard, Miramar, Gandia, Pedreguer, Altea) (23)
nísprol (Alacant) (29)
nyefro (L'Abdet, Beniardà) (86)
nyespla°[^] (Altea) (28)
nyespra° (Alcoi) (Polop) (29) (23)
nyespra d'hivern (Polop) (86)
nyespra de la coroneta (Polop) (86)
nyespro° (Callosa, Finestrat, Benimantell, Castell de Guadalest) (28) (3) (29) (Benifato, Bolulla, Confrides, Tàrbena) (86) (Catamarruc) (23)
nyespró (La Nucia) (28) (3) (29) (86) (23)
nyíspolo (Verdegàs) (29)
nyispro°[^] (Altea) (28) (3) (29) (86) (23)
nyisprol (Carlet) (347)

[*varietats*]

nisprero bord (Altea) (23)
nisprero polopí (Altea) (23)
nisprero Nadal (Altea) (23)
nisprero algerí (Altea) (23)

Ficus carica

figuera
figuera poletana (147)
figuera vernesca (147)
bacorera

figuera borda
cabrafiguera (Marina Baixa) (28)
cabrafiga (Marina Baixa) (28) [*camp*]
figueral (28)
figueret [*ant*] (28)

[*fruit*]

figa [*tercera collita*]
figó [*immadur*]
figot [*segona collita*] (176)
bacora [*primerenc, primera collita*]
albacora (Crevillent) (52)
figa secaina [*seca*] (Alacant) (29)
figa secallona [*seca*] (Tàrbena) (28)
albugó [*figa menuda que no creix més*] (Camp d'Elx) (118)
macoca [*bacora pansida*] (Alacant) (29) (Crevillent) (52)
xalefa [*bacora seca*] [tʃaléfa] (Alacant) (29)

[*parts*]

peçó
redó [*f.*] [reô] (Crevillent) (52)

[*varietats*]

figa agostenca (Baix Vinalopó) (118)
figa blanca (Bellreguard, Ebo, Benimeli, La Torre) (23) (Baix Vinalopó) (118)
blanca vera (1) (Parcent) (23)
blanca borda (1)
blanqueta (Benimeli) (23)
figa bordissot (Ebo) (23)
de bordissot (1)
bordassot (Parcent) (23)
burgassot (La Torre) (23)
burjassot (Vilallonga) (46)
figa blanca (Benimaurell) (23)
figa cameta (Ebo, Parcent, La Torre) (23)
figa de cameta (1) (Alacant) (29)
cameta de la Vall (Gallinera) (23)

figa colar (Alacant) (29)
figa de carabasseta (Vilallonga) (46)
figa de fraga (Vilallonga) (46)
figa de l'ull blanc (21)
figa de Pamis (Pego) (3) (Vilallonga) (46) (21)
figa blanca de Pamis (Ebo) (23)
figa clavillada
figa de la gota de mel (Bellreguard, Benimeli) (23)
figa gina (Benissa, La Llosa, Teulada) (361)
gines (Benimaurell) (23)
figa goteta de [la] mel (Quatretonda) (Alcoi) (Alcoi) (3)
figa gota de mel (Ebo, La Torre) (23)
figa de pell de bou (Baix Vinalopó) (118)
figa de porc (La Torre) (23)
figa de sang de rossí (21) (Alcoi) (Alcoi) (3) (Vilallonga) (46)
figa de volta de gaiato (Vilallonga) (46)
figa del peçonet (1)
figa garsalia (Ebo) (23)
figa hostenca (1)
figa napolitana (5) (1)
figa napoletana (Baix Vinalopó) (118)
figa poletana (Alcoi, Gandia, Pego) (3) (Benimaurell, Bellreguard, Oliva, Ebo, Parcent, Benimeli, La Torre) (23) (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
figa negra (1) (Quatretonda) (Pego, Oliva) (3) (Benimaurell) (23) (Vilallonga) (46)
figa bacorera (Oliva, Ebo, Parcent, Benimeli, Benimaurell, La Torre) (23)
figa de porc (Vilallonga) (46)
figa lloral (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
figa negrella (1) (La Torre) (23)
figa palejal (21) (Pego) (3)
figa panesca (21)
figa ratlladeta (Ebo, Benimeli, Benimaurell) (23)
figa rebecada (28)
figa rogeta (Alcoi, Gandia, Ebo) (3) (23) (Vilallonga) (46)
figa ruscina (Benimaurell) (23)
figa sèjol (1)
figa tapaculs (Ebo, Parcent, Benimaurell) (23)
figa tendral (Alcoi) (3)
figa ull de perdiu (21) (Quatretonda, Oliva) (23)
ullet de perdiu (Vilallonga) (46)
figa verdal (1) (Alcoi) (5) (Baix Vinalopó) (118)
verdaletes (1) (Ebo, Benimaurell) (23) (Vilallonga) (46)
verdalet (Parcent) (23)
verdal d'Oriola (1) (Parcent) (23)
figa vernesca (Gandia, Bellreguard, Oliva, Alcoi, Pego, Ebo, Parcent, Benimeli, Benimaurell, La Torre) (3) (23) (Vilallonga) (46)
d'Oriola (Benimeli) (23)
envernesca (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
hivernesca (1)
verdal d'Oriola (Benimaurell) (23)
verdol (Benimeli) (23)
vernesca de Sotaia (Parcent (?)) (23)
figa xafarina (La Torre) (23)
figa de la gorra (Xixona) (23)

«En agost, figues i most» (23)
«Per Sant Joan bacores, verdes o madures però segures» (i1) (Xeresa) (Castalla) (387)
«La figa per estar al seu punt ha de tindre tres detalls: que estiga ben madureta, ben clavilladeta i picadeta pel pardal» (Xeresa)
«La figa per a ser bona ha de tindre tres senyals: pansideta, esgarradeta i picadeta de pardal» (o: «...clavillada, bequeruda / rebecada i picada de pardals» (Beniarjó) (23)

Juglans regia

anouer° (170) (Alcoià, Comtat, La Safor, Calp) (23) (3) (Alacant) (29)
anouera° (Vall d'Albaida) (48) (El Pinós) (3)
anoguer (Agres) (23)
noguera° (Alfafara) (23) (Biar) (3)
nouer (Alacant) (29)
noguer (Cocentaina) (42)
anoguer (Cocentaina) (a1)
ananoer (Benissa) (69)
nanoer (Benissa) (69)

[*fruit*]

una anou (Alcoi) (2)
una anoua [*més grossa*] (Alcoi) (3)
ananou (Benissa) (69)
un nanou (Llíber) (69)
un ananou (Altea, Calp, Benissa, Senija, Alcanalí, Xaló i La Llosa) (69) (Altea) (67)
un nanou (La Llosa) (69)

⇒ *MENJAR (1) INGREDIENTS> fruits secs*

Malus sylvestris

pomera (Vall d'Albaida) (48)
*mançana*① (Alacant) (29)

⇒ *Pyrus malus*

Mespilus germanica ⇒ *plantes silvestres*

Morus alba

morera (171)
morer (171)
morera blanca (171)
morera cristiana (171)

[*camp*]

moral (171)
moreral (171)
moreral clos (171)

[*varietats*]

morera bledana (171)
morera de móra blanca (171)
morera de móra encarnada (171)
morera de móra negra (171)
morera de fulla de la llei (171)
morera de fulla de la llei de morereta roja [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de punta de rella [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de bledana negra [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de Pego [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de copet [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de la palanca / penca [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de xila [*ant*] (Gandia) (171)
morera de fulla de la llei de Garcia / almoina [*ant*] (Gandia) (171)
morera de la fulla coleta [*de menor qualitat*] (171)
morera de la fulla penca (171)
morera de la móra rosada (171)
morera japonesa (171)
morera del Japó (171)
morera japonesa [Kokuso] de la fulla 20 (171)
morera japonesa [Kokuso] de la fulla 21 (171)
morera japonesa [Kokuso] de la fulla 27 (171)
morera valenciana (171)
morera jove (171)
morera vella (171)
morera vera (171)

Morus nigra

morera negra [*menys fina que Morus alba*] (171)

Olea europaea var. europaea

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA, les oliveres*

Olea europaea var. sylvestris

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA, les oliveres*

Phoenix dactylifera

palmera

[*parts*]

palma
palma verda (Elx) (406) (421)
palma blanca (Elx) (406) (421)
ram (Elx) (421)
palma entrefina [*palma de qualitat mitjana, destinada a cendra de palma*] (Elx) (421)

palma fina [*palma de bona qualitat, destinada a rams*] (Elx) (421)
palma comuna [*palma de qualitat mediocre*] (Elx) (421)
palma imperial [*palma blanca de qualitat superior, d'entre 2,5 i 3,5 m de llargària*] (Elx) (421)
palma de primera especial [*palma de qualitat mitjana*] (Elx) (421)
palma de segona [*entre 1,2 i 2,5 m*] (Elx) (421)
palma de tercera [*entre 0,8 i 1,2 m*] (Elx) (421)
palma de quarta [*inferior a 0,8 m*] (Elx) (421)
palma llissa (Elx) (421)
palma arrissada (Elx) (421)

cascabot [*part baixa i punxosa de la palma*] *[kaiʃkabɔt] o *[kaʃkabɔt] (Alacant) (29) (Elx) (406) (421)
<casc°> [*trossos de la neteja del tronc*] *[káiʃko] o *[káʃko] (Alacant) (29)
sedàs [*fibra entreteixida de la superfície del tronc*] (Elx) (406)
sedassos (Elx) (421)
tabala [*cicatriu de les branques al tronc*] (Alacant) (29) (Elx) (40) (406)
balona [*circumferència formada per les tabales que queden en tallar cada any les palmes*] (Elx) (421)
valona (Elx) (421)
filloles (Elx) (421)
ronyes [*filloles*] (Elx) (421)
ramàs [*manat dels dàtils*] (Alacant) (29)
caixeta [*embolcall dels ramassos*] (Elx) (421)

[*fruit*]

dàtil
dàtils càndits (Elx) (421)
dàtils tenats [*de color moradenc*] (Elx) (421)
pinyol (Elx) (421)

[*conreu de la palmera*]

hortolà [*qui viu a l'hort de palmeres i s'hi dedica al conreu o procés dels productes de la palmera*] (Elx) (421)
palmerer [*persona que es dedica al conreu de la palmera*] (Elx) (421)

munyidor (Elx) (421)
carrejador [*qui ajuda el palmerer transportant els dàtils*] (Elx) (421)

peu [*unitat de palmera cultivada*] (Elx) (406)

assenyalar (la palmera) [*traure la palmera els ramassos, de manera que indica si és mascle o femella*] (Elx) (421)
desronyar [*eliminar les filloles de la palmera*] (Elx) (421)
encaporutxar [*nugar les palmes en forma de con*] (Elx) (421)
entaconar [*pol·linitzar amb fragments de ramassos*] (Elx) (421)
escuar [*separar la palma del cascabot*] (Elx) (421)
esporgar [*podar les palmeres*] (Elx) (421)
escarmondar [*tallar les palmes sobreres*] (Elx) (421)
escarmondada [eskarmondâ] (Elx) (421)
netejar (Elx) (421)
munyir [*collir els dàtils*] (Elx) (421)
nugar [*lligar les palmes per a encaporutxar-les*] (Elx) (421)
nugar la palmera (Elx) (406)
fer passadetes [*cadascuna de les voltes en nugar la palmera*] (Elx) (421)
tallar (Elx) (406)
retallar (Elx) (406)
tapar [*tapar les palmes prèviament lligades*] (Elx) (421)

corda
soga [*corda gruixuda*] (Elx) (421)
soga de cinc ramals (Elx) (421)
cordeta [*corda d'espart cru per a lligar els ramassos*] (Elx) (406) (421)
capurutxos [*conjunt de palmes nugades en forma de con*] (Elx) (406)
caporutxos (Elx) (421)
plàstic negre (Elx) (406)
canya (Elx) (406)
escala (Elx) (421)
cambra de sofre [*cambra per emmagatzemar les palmes blanques ja treballades*] (Elx) (421)

[*eines i estris del palmerer*]

corbella normal
falç de fil [*de fulla dentada, per a escuar les palmes*] (Elx) (421)

corbella gran (Elx) (421)
corbella de nugar (Elx) (421)
corbella d'amarrar (Elx) (421)
corbellot (Elx) (421)
falçonet
forquella [*per a nugar la part més alta de les palmes*] (Elx) (421)
gúmia [*per a traure l'ull de dins dels ramassets*] (Elx) (421)
saranda [*garbell d'uns 80 cms. de diàmetre que es col·loca sota el ramàs perquè hi caiguen els dàtils en munyir-los*] (Elx) (421)
savaïl [*cistella gran d'espart per a abocar-hi els dàtils quan la saranda és plena*] (Elx) (421)
taleca [*faixa per a evitar el fregament amb el tronc*] (Elx) (421)

⇒ *II.9.C. AGRICULTURA*

[*el camp*]

hort (Elx) (406)
palmerar° *[palmerál] (28)
palmosa (Polop) (28)

[*artesania de la palma*]

arrissar [*trenar artísticament les fulles de palma blanca*] (Elx) (421)
treballar la palma (Elx) (421)

Prunus armeniaca

albercoquer
[alberkokér] (Alcoi)
*[amberkokér] (Alcoi) (2)
*[aberkokér] (Alcoi)
*[aberkokéro] (Alacant) (29)
*[berkokér] (Benilloba) (i3)

[*el camp*]

albercocar
ambercocar

[*fruit*]

albercoc°
[alberkɔk] (Benimantell, Castell, Tàrbena) (86) (Xàbia, Orba) (69) (Alacant) (29)
*[amberkɔk] (Alcoi) (Beniardà, Benifato, Benimantell, Confrides) (86) (Beniarbeig, Sanet, Murla) (69) (Alacant) (29)
*[aberkɔk] (Alacant) (29)
*[asberkɔk] (Bolulla) (86)
*[berkɔk] (Altea, Callosa, La Nucia, Polop) (86) (Alacant) (29) (Marina Baixa [Senija, Llíber, Xaló, Teulada, Gata] i Marina Alta exc. valls interiors) (69)

albercoc de la cara blanca
albercoc de la galta roja
albercoc gavatxet (21)
albercoc de Domàs (1)
boleta (1)
albercoc de l'ull blanc (21)
albercoc del Patriarca (56)
albercoc del pinyol dolç (21)
albercoc pigós
albercoc pigoset
albercoc porquí (21)

Prunus avium

cirer (Gaianes, Penàguila) (44) (Alcoi, Almudaina) (3) (Beniaia, Benirrama, Calp, L'Abdet, Confrides, Benifato, La Canyada) (23) (Benissa, Calp, Teulada, Gata, Orba, Parcent) (69)
cirerer (Alcoi, Cocentaina) (a1) (Bellreguard, Miramar, Palmera, Oliva, Gandia, Simat, Aielo de Malferit, La Vila) (23) (Xaló, Llíber, Pedreguer, Xàbia, Beniarbeig) (69)

[*el camp*]

bancal de cireres (Alcoi) (a1)

[*fruit*]

cirera (general) (23)

[*varietats*]

cirera agreta (Alcoi) (3) (a1) (Alpatró) (23)
cirera blancal (Alcoi) (3) (a1)
cirera brancal [*ant*] (Vall de Laguar) (23)
cirera brucs (Benirrama) (23)
cirera burlat (Benirrama) (23)
cirera francesa (Benirrama) (23)

cirera cagona (Alcoi) (3) (a1)
cirera carregador (Vall de Laguar) (23)
cirera de l'ull gros (Benirrama, Alpatró) (23)
cirera de serra (Benirrama, Alpatró) (23)
cirera de la senyoreta (Alpatró) (23)
cirera del ramellet (Alpatró) (23)
cirera endiablada (Benirrama, Vall de Laguar) (23)
cirera garrofal (Vall de Laguar) (23)
cirera gerovina (Alcoi, Benirrama, Vall de Laguar) (23) (a1)
cirera jorovina (Cocentaina, Benilloba) (3)
cirera guinda [*cirera més tardana, grossa i dura*] (Alcoi) (3) (a1)
cirera guíndola
cirera nadala (Vall de Laguar) (23)
cirera picota (Alcoi) (2)
picota (23)
cirera planera (Benirrama, Alpatró) (23)
cirera de Planes (Benirrama) (23)
cirera poletana (Alcoi) (3) (a1)
cirera ripolla (Benirrama, Alpatró, Vall de Laguar) (23)
cirera salsera (Benissivà, Benirrama) (23)
cirera segorbina (Benirrama, Alpatró, Vall de Laguar) (23)
cirera sobarbina (Alcoi) (3)
cirera sobardina (Alcoi) (a1)
cirera tendral (Vall de Laguar) (23)
cirera tilaua (Benitaia, Benirrama, Alpatró, Vall de Laguar) (23)
cirerer de Betlem (Alcoi) (2)
cireres agretes (Beniaia) (23)

cireral (Alcoi) (3)

Prunus domestica

prunera (Alacant) (29) (Alcoi) (5)
pruner (Alacant) (29)

[*el fruit*]

pruna (Cocentaina) (42) [*morat*] (Alcoi) (a1)
cirueloⒾ [*groc*] (Alcoi) (a1)
clàudia (Alcoi) (2) (a1)

Prunus dulcis

ametler° (Alcoià, Comtat, Vall d'Albaida) (48)
armeler (Dénia) (135)
ametler bal·let (Tàrbena) (28)
ametler bord (21)

[*el camp*]

ametlerar
[almel·lerál] (Alcoi) (2)
[ammel·lerál] (Alcoi) (2)
[armelerál] (Alacant) (29)
[amerlerál] (Alacant) (29)
[amelderál] (Alacant) (29)

[*el fruit*]

ametla
[amél·la] (Vall de Guadalest interior) (69)
*[ammél·la o almél·la] (Alcoià-Comtat) (Pego, l'Atzúvia, la vall de Gallinera, la vall d'Alcalá, la Vila Joiosa) (69)
*[almétla] (Ibi) (34)
*[amménla] (Pego, l'Atzúvia, la vall de Gallinera, la vall d'Alcalá, la Vila Joiosa) (69)
*[amélda] (Relleu, Sella) (69) (Camp d'Alacant: centre) (29)
*[amérla] (Camp d'Alacant: nord) (29)
*[arméla] (Alacant) (29)
*[alméla] (Alacant) (29)
*[alménla] (Miramar)
*[mél·la] (La Marina en general; Benissa) (69)
*[méla] (Altea i l'Alfás) (69) (361)
*[ménla] (Benidorm) (361)

[*parts*]

clofoll° [*closca*] (Marina Baixa) (28)
clafoll° (Benimantell) (28)
esclafoll (Tàrbena) (28)
escorfa (Alcoi) (2)
galló [*fruit*] (Pego)
ametló [1] *[mel·ló] [*grill*] (Vall de Laguar, Llíber, Pedreguer, Xaló) (361) [s'amel·ló] (Tàrbena) (28) (361)
ametló [2] *[es mel·ló] [*ametla tendra de corfa comestible*] (Tàrbena) (28) (361)
ametló [3] [ammel·ló] [*ametla picada per a rebosteria*] (Alcoi) (i2)

[*varietats*]

ametla alterut (Alacant) (29)
ametla atzuviana *[alzubiána] (Benissa, Beniarbeig, La Llosa, Pedreguer) (69) (361)
ametla americana (Castells de Serrella) (361)
ametla amollar (1) (general) (69) (Benissa, Castells de Serrella, Xaló) (361)
ametla mollar (Alacant) (29) (Beniarbeig) (361)
ametla blanqueta mollar (Pedreguer) (361)
ametla mollar especial (Pedreguer) (361)
ametla ana (Pedreguer) (361)
ametla bacorera (Xaló) (361)
ametla balserera (Alacant) (29)
ametla bartola (La Llosa) (361)
ametla blaneta (Alacant) (29)
ametla bordet de cals Marins (Calp) (361)
ametla bordet de Canelles (Xaló) (361)
ametla bordeta (La Llosa) (361)
ametla bòtil (1) (Callosa, Altea) (28)
ametla cabota (La Llosa, Xaló) (361)
ametla cabotera (Benissa) (69) (361) (Calp) (361)
ametla capaimonera (Benissa) (69) (361) (Calp) (361)
ametla castellet (Altea) (112)
ametla combrombina (Benimantell) (28)
ametla comuna (Beniarbeig) (361)
ametla de la pestanyeta
ametla de la punteta (Pedreguer) (361)
ametla del bale (21)
ametla del cul gros (Altea) (112)
ametla del *güelo*Ⓓ (Xaló) (361)
ametla del metge (Beniarbeig) (361)
ametla del sord (Xaló) (361)
ametla garselina (1) (Benissa) (69) (361) (Calp) (361)
ametla llargueta (Alacant) (29) (Beniarbeig) (361)
ametla lliberana (Benissa) (69) (361) (Beniarbeig, Calp, La Llosa) (361)
ametla llosera (Xaló) (361)
ametla marcona° (Alacant) (29) (Beniarbeig, Calp, Castells de Serrella, La Llosa, Xaló) (361) (Altea) (112)
ametla morcona (Benissa) (69) (361)
ametla miqueleta (Altea) (112)
ametla molla (Altea) (112)
ametla pestanya (Xaló) (361)
ametla pestanyeta (Alacant) (29)
ametla plana (Beniarbeig) (361)
ametla planeta (Alacant) (29) (Pedreguer) (361) (Altea) (112)
ametla planeta de sa llei (Alacant) (29)
ametla punteta (Benissa) (69) (361) (Calp) (361)
ametla punxoseta (1)
ametla ribes (Xaló) (361)
ametla *rompe-sacos*Ⓓ (Alacant) (29)
ametla rumbeta (Benissa) (69) (361) (Beniarbeig, Calp, La Llosa, Pedreguer) (361)
ametla saoreta (Castells de Serrella, La Llosa) (361)
ametla sorda (La Llosa) (361)
ametla sordeta (Benissa) (69) (361)
ametla toera (Castells de Serrella) (361)

[*estats*]

corfut [*ametla que no es pot pelar*] (Marina Alta) (361)
fallanga [*ametla fallada*] (Alacant) (29)
fallofa [*ametla fallada*] (Alacant) (29)
saragüells [*ametla amb gallons bessons*] (Alacant) (29)
secaina [*seca*] (Alacant) (29) (Altea, Benimantell) (67) (28)
secall (Tàrbena, Benimantell) (28)
estar bal·lots (les ametles) (Tàrbena) (28)
estar closes (les ametles) (Marina Baixa) (28) (86) (Alacant) (29)

Prunus mahaleb

cirer bord (L'Atzúvia, Benirrama, Vistabella) (23)
cirerer bord (Bellreguard, Pego) (23)
aviprú (Callosa) (28)
velprú (1) (Castells de Serrella, Benialfaquí) (23)
vemprú (Castell de Guadalest) (23)
verprú [vɛrprú] (Tàrbena) (23) (28) (Benifato) (23)

verdprú (Parcent, Calp) (23)

Prunus persica

bresquiller°
bresquillera°
brasquillera (Cocentaina, Benimantell, Bellreguard, Castell de Guadalest, L'Abdet) (23)
albresquiller [ambreskiλér]
albresquillera [ambreskiλéra]
ambrasquillera (Cocentaina, Bellreguard, Altea) (23)
embresquillera (Albaida, Quatretonda de Seta) (23)
brasquiller (Oliva) (23)
presseguer (Oliva) (23)
perseguer (Calp) (23)
alperseguer (Benissa) (23)

[*fruit*]

bresquilla°ᴬ (Alcosser de Planes, Planes, Benimassot, Calp, Benimantell, Bocairent, Vilamarxant) (23) (Alacant) (29)
albresquilla
ambresquilla (Alcoi) (Vilallonga) (46)
brasquilla (Bellreguard) (23)
melocotó°ᴬ (Alacant) (29)
malacotó (Guardamar) (3)
malocotó (Pego) (3)

[*bresquilla tardana*]

préssec (La Marina) (23) (28) (86)
presa (Callosa) (86)
pérsec (Benissa) (23) (La Nucia) (86)
pèrsec (Xàbia) (28)
alpérsec (Xàbia) (172) (28)
bresquilla agostenca (Benimassot) (23)
bresquilla tardana (Benimassot) (23)
bresquilla brasilera (Benimassot) (23)
bresquilla maredeueta de Gorga (Benimassot) (23)

[*bresquilla primerenca o de primavera*]

alberge° [albérdʒe] (Alcoi) (a1) (Alcosser de Planes) (23) (La Vila) (28) (Alacant) (29)
alberja (Alcoi, Cocentaina) (23)
albèrgic (Ares d'en Bosch) (23)
albèrxic (Foia de Castalla) (23) (3) (29) (Relleu, Alcoi, Monòver) (28)
albérxic (Alacant) (29)
alvèrge (Confrides) (a1) (28)
ambèrxic (Benilloba) (3) (29)
albérgego (Alacant) (29)
albèrgigo (Alacant) (29)
albèrxico (Alacant) (29)
verge (Alcoi) (2)

[*altres varietats*]

bresquilla agostenca (Benimassot) (23)
bresquilla brasilera (Benimassot) (23)
bresquilla maredeueta de Gorga (Benimassot) (23)
brasquilla del bunyol (Bellreguard) (23)
brasquilla bunyolera (Rafelcofer) (23)

Punica granatum

magraner° (Vall d'Albaida) (48)
mangraner (Alcoi) (2)

[*fruit*]

magrana° (113)
mangrana (Alcoi) (2)

«La magrana, de matí or, a migdia plata, i a la nit mata» (51)

Pyrus communis

perera (general) (446)

Pyrus malus

pomer (1)
pomera (Alacant) (29)
mançanera (Alacant) (29)

[*fruit*]

poma

[*varietats*]

poma agre-dolça (Alcoi) (3) (1) (115)
poma d'Agres (i2)
poma d'estiu (Sueca, Cullera) (3)
poma de Beneixama (72) (23)
poma de La Sarga (Alcoi) (2) (i2)
poma de Sant Joan (Xàtiva) (3)
poma de Sant Miquel (Xàtiva) (3)
poma de serena (Xàtiva) (3)
poma d'hivern (Alcoi) (i2) (1)
poma dolça d'estiu (Cullera) (3)
poma dolceta (Sueca) (3)
poma farinosa (Gandia) (3)
poma gelada [*d'aspecte glaçat, la carn*] (Alcoi) (2) (Xàtiva) (3)
poma sirga
poma tatxada (Alcoi) (2)

⇒ *Malus sylvestris*

Sorbus domestica

servera (1) (Castells de Serrella, Tàrbena, Oliva, Alcoleja, Penàguila, Benissa) (23)
server (Vall d'Albaida) (48) (Alacant) (29)

[*fruit*]

server (Alacant) (29)
serva (Altea, Tárbena, Alacant) (28) (29) (Alcoleja, Benissa) (23)
sévia (La Vila) (a1) (29)
sébia (La Vila) (a1) (29)

Bolets

bolet en general

esclata-sang (general)
bolet (Vinalopó Mitjà) (363)
bolo (Vilallonga) (46)
boluda (L'Orxa) (a1)
pebràs (Xàbia) (361)

enganyifo [*bolet de bon aspecte però roín*] (Favanella [Canyada de l'Alenya]) (363)

capell (El Pinós) (363)
caputxa
tronc (El Pinós) (363)
llibre [*làmines*] (El Pinós) (363)

espècies

Agaricus spp.

morena (173)

Agaricus haemorrhoidarius

morena (173)

Agaricus essetei

morena (173)

Agaricus romagnesii

morena (173)

Agaricus xanthodermus

morena (173)
mocosa pudenta (173)

Agrocybe aegerita

bolet (173) (Alcoi)
bolet de xop (173) (Alacant) (29)
roviol (173)

Amanita pantherina

pixagós (?) (Xaló) (361) [*s.i.*]

Armillaria melea

flota de noguera (173)

Astraeus hygrometricus

estrella del temps (173)

Boletopsis leucomelaena

judio (173)

Boletopsis subscamosa

judio (173)

Bovista gigantea

turma (Alacant) (29) [*s.i.*]
creïlla de terra *[krílə] (Alcoraia) (29)

Calvatia excipuliformis

pet de llop (Alcoi) (173) (Vall de Laguar) (361) [*s.i.*]

Chroogomphus rutilus

carnero (173)
esca
llesca
pota de perdiu (173)

Clitocybe ecamulosa

mixernó (173)

Coprinus comatus

bolet de tinta (173)

Geastrum nanum

estrelletes (173)

Geastrum triplex

estrelleta trencadissa (173)

Hydnum repandum; H. albidum

punxetes (173)

Hygrophorus cossus

mocosa pudenta (173)

Hygrophorus latitabundus

mocosa (173)

Hypomyces lateritius, paràsit de Lactarius sanguifluus i L. deliciosus

pebràs mascle (173)

Lactarius chrysorrheus

esclata-sang coent (173)
pebràs coent (174)

Lactarius mediterraneensis

pebràs coent (173)
esclata-sang bord (173)

Lactarius sanguifluus; L. semi-sanguifluus; L. deliciosus

esclata-sang (Alcoià, Comtat) (173) (La Safor, La Marina) (69)
pebràs (174) (Xàbia) (69)
rovelló (173) (Alcoleja) (189) (Petrer) (363)
bolet de la sang (Vinalopó Mitjà) (363)

Lactarius zonarius

esclata-sang bord
pebràs bord (173)

Lycoperdon lividum(173)

pet de llop (Vall de Laguar) (361) [*s.i.*]
bufetes (173)
cabet de perdiu

Macrolepiota procera

paloma (174)

Morchella spp.

gírgola (Alcoi) (173) (Benissa, Xaló) (361)
múrgola (173) (a1)
giula (Vall de Guadalest) (416) (361) (Benimaurell, Dénia, Senija, Tormos) (361)

Morchella conica

gírgola (173)
múrgola (173) (a1)

Omphalotus olearius

bolet d'olivera (173) (a1)
guíxcano (La Romana) (363)
nyírbola (El Carxe) (363)
*seta*① (El Pinós) (363)

Paxillus panuoides

bolet de soca [de pi] (173)

Pisolithus arhizus

pet de llop (Alcoi) (173) (Vall de Laguar) (361) [*s.i.*]

Pleurotus eryngii

bolet de panical (174) (a1)
gírgola de panical
giula d'espanical (Confrides) (a1) (28)
giula de panical (Relleu) (a1) (28)

Pleurotus ostreatus

bolet d'orm (174) (i3)
orelletes (i14)

Polyporus giganteus

bolet de garrofer (Alacant) (29) [*s.i.*]
bolo de garrofer (Vilallonga) (46)

Ramaria flava

peu de rata (173)

Rhizopogon spp.; Rhizopogon occidentalis

turma (173)

Russula spp.

poagre (173)
puagra
puagre

Russula chloroides

pebràs (173)
pebràs blanc (173)
pebràs de carrasca (173)

Russula delica

pebràs (174)
pebràs de carrasca (174)

Sarcosphaera crassa

orelletes (173)

Scleroderma verrucosum

pota de cavall (173)

Suillus collinitus (= Boletus fluryi); S. mediterraneensis

fongo(173)
bolo de pi (173)
bolet groc (Vinalopó Mitjà) (363)

Tricholoma scalpturatum; T. orubens; T. basirubens

fredolic [de carrasca] (173)

Tuber spp.

turma (Alacant) (29) [*s.i.*]
creïlla de terra *[krílʌ] (Alcoraia) (29)

Tulostoma brumale

palet de tambor (173)

Altres sense identificar

bolet de garrofer (Alacant) (29)
gírgola de carrasca (La Vila) (a1) (28)
giula (Confrides, Relleu) (a1) (28)
lletosa
pixacà [*bolet de tronc alt i llibre negre que es cria al fem*] (El Pinós) (363)

expressions

anar a buscar esclata-sangs
buscador -a
buscador d'esclata-sangs
buscador de tota la vida
pebrasser -a (173)
fer esclata-sangs
corbella
fer bufa (un esclata-sang)
niuatxada [*agrupació de bolets*]
rogle [*rodal de bolets*] (Alcoi) (2)

roglet
agrer [*lloc abundant de bolets*] (Marina Alta) (361)
agre (Orba) (361)
agret (Benigembla) (361)

haver-hi un bon agre / agrer / agret d'esclata-sangs (Marina Alta) (361)

peu
sombreret
tapasolet
vinça

vinces (173)
llibre (173)
boletes (173)
espores

«Anys de pebrassos, anys de malalts»
«Totes les morenes que fan sang són comestibles» (173)
«Un bon buscador no llaura mai la serra»

ÍNDEX DE PLANTES

*Els noms corresponen a espècies de **plantes silvestres** si no s'indica el contrari. Per a les **plantes cultivades**, **arbres fruiters** o **arbres no fruiters** s'hi indica la secció. En aquest índex no incloem les varietats dins una mateixa espècie, que han de cercar-se en la secció corresponent (p.e.* fesol *o* fresol*, però no* fesols de manteca, fesols de llei*...etc.*).

ababol ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
abelenyo ⇒ Hyoscyamus albus
abellera ⇒ Ophrys apifera
abellera ⇒ Ophrys scolopax
abellera groga ⇒ Ophrys lutea
abelletes ⇒ Ophrys apifera
abelloter ⇒ Arbres no fruiters> Quercus ilex
ablet ⇒ Amaranthus spp.
abrets ⇒ Amaranthus spp.
abriohos ⇒ Centaurea calcitrapa
abriohos ⇒ Pallenis spinosa
abriohos ⇒ Tribulus terrestris
absenta ⇒ Artemisia absinthium
absenta ⇒ Artemisia verlotorum
absenta ⇒ Haplophyllum linifolium
acàcia ⇒ Arbres no fruiters> Acacia spp.
acàcia de bola ⇒ Arbres no fruiters> Robinia pseudoacacia
acant ⇒ Acanthus mollis
acarxofa ⇒ Plantes cultivades> Cynara scolymus
acedera ⇒ Rumex acetosa
acitró ⇒ Diplotaxis erucoides
agram ⇒ Cynodon dactylon
agrella ⇒ Oxalis pes-caprae
agret ⇒ Oxalis pes-caprae
agrets ⇒ Oxalis pes-caprae
agrets ⇒ Rumex intermedius
agriella ⇒ Oxalis pes-caprae
agrimònia ⇒ Agrimonia eupatoria
agrito ⇒ Oxalis pes-caprae
agrítol ⇒ Oxalis pes-caprae
aguller ⇒ Crataegus monogyna
agulles ⇒ Erodium malacoides
agulles maries ⇒ Erodium malacoides
agulletes ⇒ Erodium malacoides
agulletes ⇒ Scandix pecten-veneris
agulletes de la Mare de Déu ⇒ Erodium malacoides
agulletes roges ⇒ Erodium malacoides
aixara ⇒ Cistus albidus
ajoca-sapos ⇒ Helichrysum stoechas
ajoca-sapos ⇒ Limoniastrum monopelatum
ajoca-sapos ⇒ Solanum nigrum
aladern ⇒ Rhamnus alaternus
alassor ⇒ Carthamus tinctorius
alavern ⇒ Rhamnus alaternus
albada ⇒ Anthyllis cytisoides
albaida ⇒ Anthyllis cytisoides
albardí ⇒ Lygeum spartum
albardissa ⇒ Rubus spp.
albarginera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
albarsana ⇒ Mentha spicata
albarzer ⇒ Rubus spp.
albassana ⇒ Mentha spicata
albelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
albellatge ⇒ Hyparrhenia hirta
alber ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
àlber ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
àlber blanc ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
albercoquer ⇒ Arbres fruiters > Prunus armeniaca
albereda ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
alberginer ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
albers ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
albó ⇒ Asphodelus spp.
alboç ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
albocer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
alborç ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
alborcer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
alborcera ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
alborço ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
albre ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
albre blanc ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
albresquiller ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
albresquillera ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
albudeca ⇒ Plantes cultivades> Cucumis melo
alcacil ⇒ Cynara cardunculus
alcarxofa ⇒ Plantes cultivades> Cynara scolymus
alçatapons ⇒ Hordeum murinum
alcatxofa ⇒ Plantes cultivades> Cynara scolymus
alcea ⇒ Althaea officinalis
alcolejo ⇒ Moricandia arvensis
alegria / alegries ⇒ Catharanthus roseus
alfàbega ⇒ Ocimum basilicum
alfàbega borda ⇒ Stachys ocymastrum

alfàbega de pastor ⇒ Dictamus hispanicus
alfabegueta borda ⇒ Anagallis arvensis
alfàbrega ⇒ Ocimum basilicum
alfàbrega de pastor ⇒ Dictamus hispanicus
alfalfí ⇒ Medicago sativa
alfals ⇒ Medicago sativa
alfàs ⇒ Medicago sativa
alficòs ⇒ Plantes cultivades> Cucumis flexuosus
alficossera ⇒ Plantes cultivades> Cucumis flexuosus
alga ⇒ Posidonia oceanica
alga de fulla ampla ⇒ Posidonia oceanica
algilaga ⇒ Calicotome spinosa
algilaga ⇒ Genista scorpius
algilaga ⇒ Ulex parviflorus
all ⇒ Plantes cultivades> Allium sativum
all de bruixa ⇒ Plantes cultivades> Allium roseum
all porrit ⇒ Plantes cultivades> Allium roseum
all porro ⇒ Plantes cultivades> Allium ampeloprasum
all porro ⇒ Plantes cultivades> Allium roseum
alliçsó ⇒ Sonchus tenerrimus
allidoner ⇒ Arbres fruiters > Celtis australis
allissó ⇒ Sonchus tenerrimus
alls blancs ⇒ Plantes cultivades> Allium sativum
almarduix ⇒ Origanum mejorana
almarduix ⇒ Origanum vulgare
almasset ⇒ Lygeum spartum
almel·latge ⇒ Hyparrhenia hirta
almetleret ⇒ Polygonum aviculare
almoraduix ⇒ Origanum vulgare
alperseguer ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
alpiste bord ⇒ Oryzopsis spp.
alquifòs ⇒ Plantes cultivades> Cucumis flexuosus
altea ⇒ Althaea officinalis
alvelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
alzina ⇒ Arbres no fruiters> Quercus ilex
alzina surera ⇒ Arbres no fruiters> Quercus suber
alzina verda ⇒ Arbres no fruiters> Quercus ilex
alzineny -a ⇒ Arbres no fruiters> Quercus spp.
amapola ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
amàrac ⇒ Origanum mejorana
amàrac ⇒ Origanum vulgare
amarant ⇒ Amaranthus retroflexus
amargó ⇒ Taraxacum officinale
amaro ⇒ Salvia sclarea
ambarzer ⇒ Rubus spp.
ambelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
ambelatge de cagarnera ⇒ Oryzopsis spp.
ambercoquer ⇒ Arbres fruiters > Prunus armeniaca
amborcer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
ambrasquillera ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
ambrazer ⇒ Rubus spp.
ametler ⇒ Arbres fruiters > Prunus dulcis
amficòs ⇒ Plantes cultivades> Cucumis flexuosus
ammetleret bord ⇒ Polygonum aviculare
amor de fadrí ⇒ Salvia microphylla
amor de xic fadrí ⇒ Salvia microphylla
amoraduix ⇒ Origanum vulgare
ampelatòria ⇒ Pencedanum hispanicum
anagall ⇒ Anagallis arvensis
ananoer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
anar a buscar serrellons ⇒ Bunium bulbocastanium
ancambrona ⇒ Lycium europaeum
ancambronera ⇒ Lycium europaeum
ancanària ⇒ Plantes cultivades> Cynara scolymus
anficòs ⇒ Plantes cultivades> Cucumis flexuosus
angegala ⇒ Ulex parviflorus
angelaga ⇒ Calicotome spinosa
angelaga ⇒ Genista scorpius
angelaga ⇒ Ulex parviflorus
angelaga borda ⇒ Genista scorpius
angelera ⇒ Lonicera implexa
angigala ⇒ Ulex parviflorus
angigala negra ⇒ Genista scorpius
angigala vera ⇒ Genista scorpius
angilaga ⇒ Calicotome spinosa
angilaga ⇒ Genista scorpius
angilaga ⇒ Ulex parviflorus
angilaga borda ⇒ Genista scorpius
angilaga de conill ⇒ Genista scorpius
angilaga negra ⇒ Genista scorpius
angilaga negrella ⇒ Genista scorpius
angilaga parda ⇒ Genista scorpius
anís ⇒ Pimpinella spp.
anís (silvestre) ⇒ Phoeniculum vulgare
anoguer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
anoguer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
anouer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
anouera ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
apegalosa ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
api ⇒ Plantes cultivades> Apium graveolens
aranger gran ⇒ Arbres fruiters > Citrus grandis
aranyó ⇒ Prunus spinosa
aranyoner ⇒ Prunus spinosa
arbasiniera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
arbelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
arboç ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
arbocer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
arborcer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
arbre ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
arbre blanc ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
arbre bovo ⇒ Nicotiana glauca
arç ⇒ Arbres no fruiters> Acer spp.
arç blanc ⇒ Crataegus monogyna
arçot ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides

arenària ⇒ Arenaria spp.
arenària ⇒ Herniaria cinerea
arenària ⇒ Polygonum aviculare
arenària vermella ⇒ Arenaria rubra
argelaga ⇒ Calicotome spinosa
argelaga ⇒ Genista scorpius
argelaga ⇒ Ulex parviflorus
argelaga de forn ⇒ Ulex parviflorus
argelaga de marge ⇒ Genista scorpius
argelaga parda ⇒ Genista scorpius
argelaga vera ⇒ Genista scorpius
argilaga ⇒ Calicotome spinosa
argilaga ⇒ Genista scorpius
argilaga ⇒ Ulex parviflorus
argilaga borda ⇒ Genista scorpius
argilaga de forn ⇒ Calicotome spinosa
argilaga negra ⇒ Calicotome spinosa
argilagueta negra ⇒ Calicotome spinosa
arguller ⇒ Crataegus monogyna
arítjol ⇒ Smilax aspera
armeler ⇒ Arbres fruiters > Prunus dulcis
armusset ⇒ Lygeum spartum
arnalla ⇒ Centaurea cyanus
arner ⇒ Rubus spp.
arnet ⇒ Asparagus albus
arnet ⇒ Lycium europaeum
arnet ⇒ Rubus spp.
arnet ⇒ Withania frutescens
àrnica ⇒ Chiliademus glutinosus
àrnica ⇒ Hypericum ericoides
àrnica ⇒ Jasonia glutinosa
àrnica ⇒ Jasonia saxatilis
aromer ⇒ Arbres no fruiters> Acacia farnesiana
aromera ⇒ Arbres no fruiters> Acacia farnesiana
arracades ⇒ Paronychia argentea
arrapa-goles ⇒ Galium aparine
arròs de pardalet ⇒ Oryzopsis spp.
arsénico ⇒ Solanum nigrum
artemisa borda ⇒ Phagnalon saxatilis
asbarziniera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
asbelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
asguirlandera ⇒ Clematis flammula
asparadella ⇒ Rumex crispus
asparaella ⇒ Rumex crispus
aspareguera ⇒ Asparagus acutifolius
aspartera ⇒ Hyparrhenia hirta
aspino blanc ⇒ Crataegus monogyna
asseve ⇒ Aloe vera
asséver ⇒ Aloe vera
assutzena de mar ⇒ Pancratium maritimum
atzavara ⇒ Agave americana
atzeroler ⇒ Arbres no fruiters> Crataegus azarolus
auboç ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
auborcer ⇒ Arbres fruiters > Arbutus unedo
aülles de Maria ⇒ Erodium malacoides
auró ⇒ Arbres no fruiters> Acer opalus
ausènta ⇒ Artemisia absinthium
avellaner ⇒ Arbres fruiters > Corylus avellana
avena ⇒ Avena sativa
aviprú ⇒ Arbres fruiters > Prunus mahaleb
bacallar ⇒ Amaranthus spp.
bacorera ⇒ Arbres fruiters > Ficus carica
bajoca ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
bajocó ⇒ Plantes cultivades> Phaseolus lunatus
bajoquera ⇒ Plantes cultivades> Phaseolus vulgaris
bajoqueta d'emparrar ⇒ Plantes cultivades> Phaseolus vulgaris
bajoqueta mata alta ⇒ Plantes cultivades> Phaseolus vulgaris
bajoqueta mata baixa ⇒ Plantes cultivades> Phaseolus vulgaris
baladre ⇒ Nerium oleander
baladret ⇒ Catharanthus roseus
baladrina ⇒ Catharanthus roseus
baleta ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
banderí ⇒ Arbres fruiters > Citrus deliciosa
banderina ⇒ Arbres fruiters > Citrus deliciosa
banya de bou ⇒ Smilax aspera
barbellera ⇒ s.i.
barbes de caputxí ⇒ Cuscuta epithymum
barcea ⇒ Festuca ovina
bardana ⇒ Arctium lappa
barginera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
bargingera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
barginier ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
barginiera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
barra ⇒ Thymelaea hirsuta
barrela punxosa ⇒ Salsola kali
barrella ⇒ Halogeton sativus
barrella fina ⇒ Halogeton sativus
barrella punxosa ⇒ Salsola kali
barreta ⇒ Medicago sativa
barró ⇒ s.i.
basinier ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
basiniera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
bassiniera ⇒ Plantes cultivades> Solanum melongea
batafaluga ⇒ Pimpinella gracilis / P. anisum
belatge ⇒ Hyparrhenia hirta
belenyo ⇒ Hyoscyamus albus
belenyo ⇒ Hyoscyamus niger
bellota ⇒ Arbres no fruiters> Quercus spp.
bellotera ⇒ Arbres no fruiters> Quercus ilex
bellotera borda ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
bellverd ⇒ s.i.
benenyo ⇒ Hyoscyamus albus

benyenyo ⇒ Hyoscyamus albus
berbena ⇒ Verbena officinalis
berbena ⇒ Verbena spp.
berneula ⇒ Cynoglossum creticum
bernèula ⇒ Cynoglossum creticum
bernévola ⇒ Cynoglossum creticum
besneula ⇒ Cynoglossum cheirifolium
besneula ⇒ Cynoglossum creticum
besnuga ⇒ Equisetum ramosissimum
besnuga ⇒ Equisetum telmateja
besnyeula ⇒ Cynoglossum creticum
bessa ⇒ Medicago sativa
blat ⇒ PLANTES CULTIVADES> Triticum spp. i relacionats
blat (de) moro ⇒ PLANTES CULTIVADES> Triticum spp. i relacionats> Aegilops geniculata
blat bord ⇒ PLANTES CULTIVADES> Triticum spp. i relacionats> Aegilops triuncialis
blec ⇒ Amaranthus spp
bleda ⇒ PLANTES CULTIVADES> Beta vulgaris
bledera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Beta vulgaris
bledera borda ⇒ Acanthus mollis
blet ⇒ Amaranthus spp.
blet ⇒ Chenopodium album
blet ⇒ Chenopodium spp.
blet pudent ⇒ Chenopodium vulvaria
blet roig ⇒ Amaranthus spp.
blet ver ⇒ Amaranthus spp.
blet-bacallar ⇒ Amaranthus spp
boca de gall ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
bocer ⇒ ARBRES FRUITERS > Arbutus unedo
boga ⇒ Typha spp.
boges d'olor ⇒ s.i.
boix ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Buxus sempervirens
boles de ciprer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Cupressus sempervirens
bolet ⇒ BOLETS> Agrocybe aegerita
bolet d'olivera ⇒ BOLETS> Omphalotus olearius
bolet d'orm ⇒ BOLETS> Pleurotus ostreatus
bolet de garrofer ⇒ BOLETS> Polyporus giganteus
bolet de garrofer ⇒ BOLETS> s.i.
bolet de la sang ⇒ BOLETS > Lactarius sanguifluus
bolet de panical ⇒ BOLETS> Pleurotus eryngii
bolet de soca [de pi] ⇒ BOLETS> Paxillus panuoides
bolet de tinta ⇒ BOLETS> Coprinus comatus
bolet de xop ⇒ BOLETS> Agrocybe aegerita
bolet groc ⇒ BOLETS > Suillus collinitus
bolo de garrofer ⇒ BOLETS> Polyporus giganteus
bolo de pi ⇒ BOLETS> Suillus collinitus / mediterraneensis
bolqueret(s) del Nostre Senyor ⇒ Crataegus monogyna
bolquerets ⇒ Crataegus monogyna
bolquerets de la Mare de Déu ⇒ Crataegus monogyna
boqueta de llop ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
boqueta de pardalet ⇒ Calendula arvensis (= C. officinalis)
borcer ⇒ ARBRES FRUITERS > Arbutus unedo
bordellobo ⇒ Verbascum thapsus
boriol ⇒ Satureja calamintha
boriol ⇒ Satureja fruticosa
boriolets ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus alba
boriolets ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus spp.
borraja ⇒ Borago officinalis
borratges ⇒ Borago officinalis
borratja ⇒ Borago officinalis
borratxa ⇒ Borago officinalis
borratxa ⇒ Urospermum picroides
borratxa borda ⇒ Urospermum picroides
borratxera ⇒ Coriaria myrtifolia
borreguets ⇒ s.i.
borriol ⇒ Calamintha nepeta
borró ⇒ Medicago sativa
borró ⇒ Stellaria media
borró ⇒ Urospermum picroides
bossa de pastor· ⇒ Capsella bursa-pastoris
botgeta ⇒ Phagnalon saxatilis
botgeta d'esca ⇒ Phagnalon saxatilis
botgetes ⇒ Phagnalon saxatilis
botifaluga ⇒ Pimpinella spp.
botja ⇒ Helichrysum stoechas
botja ⇒ Thymelaea hirsuta
botja ⇒ Thymus vulgaris
botja blanca ⇒ Anthyllis cytisoides
botja blanca ⇒ Anthyllis terniflora
botja blanca ⇒ Helichrysum stoechas
botja d'esca ⇒ Phagnalon saxatilis
botja fematera ⇒ Helichrysum stoechas
botja femetera ⇒ Helichrysum stoechas
botja pansera ⇒ Artemisia campestris
botja peluda ⇒ Dorycnium hirsutum
botja rossa ⇒ Artemisia campestris
botonets ⇒ Anacyclus valentinus
bova ⇒ Iris pseudocorus
bova ⇒ Typha spp.
bova bavosa / bova ampla ⇒ Iris pseudocorus
bova borlera ⇒ Sparganium erectum
bova de borles ⇒ Sparganium erectum
bova de ganjol ⇒ Iris pseudocorus
bova de gatjol ⇒ Iris pseudocorus
bova de tres cantons ⇒ Sparganium erectum
bova de tres cantos ⇒ Sparganium erectum
bova de tres talls ⇒ Sparganium erectum
bova granotera ⇒ Iris pseudocorus
bovina ⇒ Borago officinalis
bracera ⇒ Centaurea aspera
branca ursina ⇒ Acanthus mollis
brasquiller ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus persica
brasquillera ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus persica

bresquiller ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
bresquillera ⇒ Arbres fruiters > Prunus persica
bronja ⇒ Jasminum officinalis
bronxa / bronxeta ⇒ Jasminum officinalis
brossa de cementeri ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
brossa de conill ⇒ Oryzopsis spp.
brossa de marge ⇒ Brachypodium phoenicoides
brossa de nuc ⇒ Oryzopsis spp.
brossa dura ⇒ Oryzopsis spp.
brossa gitana ⇒ Oryzopsis spp.
brossa roja ⇒ Amaranthus spp.
brossa roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
brossa segadissa ⇒ Brachypodium phoenicoides
brossa segaïssa ⇒ Brachypodium phoenicoides
brosseta de Sant Pere ⇒ Lavandula stoechas
brotònica ⇒ Teucrium chamaedrys
bruc ⇒ Equisetum ramosissimum
bruc ⇒ Erica arborea
brugar ⇒ Erica arborea
brull ⇒ Plantes cultivades> Cynara cardunculus
brusc ⇒ Ruscus aculeatus / R. hypoglossum
brusco ⇒ Ruscus aculeatus / R. hypoglossum
bufalaga ⇒ Thymelaea hirsuta
bufetes ⇒ Bolets> Lycoperdon lividum
buscabaralla ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
buscallibres ⇒ Adiantum capillus-veneris
caba-cases ⇒ Centaurium quadrifolium
cabeçuda ⇒ Lavandula stoechas
cabell d'àngel ⇒ Cuscuta epithymum
cabellet d'àngel ⇒ Oryzopsis spp.
cabells de la Mare de Déu ⇒ Cuscuta epithymum
cabet de perdiu ⇒ Bolets> Lycoperdon lividum
caboteta de misto ⇒ Asphodelus fistulosus
cabotetes ⇒ Leontodon tuberosum
cabotetes de gall ⇒ Leontodon tuberosum
cabrafiga ⇒ Arbres fruiters > Ficus carica
cabrafiguera ⇒ Arbres fruiters > Ficus carica
cabrombo ⇒ Plantes cultivades> Cucumis sativus
cabrona ⇒ Calicotome spinosa
cabut ⇒ Lavandula stoechas
cacaueta ⇒ Catharanthus roseus
càdec ⇒ Arbres no fruiters> Juniperus oxycedrus
cadireta de pastor ⇒ Erinacea anthyllis
cadireta de pastoret ⇒ Erinacea anthyllis
cagamirla ⇒ Santolina chamaecyparissus
cagula ⇒ Avena spp.
caïllos ⇒ Xanthium spinosum
calauala ⇒ Polypodium cambricum
calcida ⇒ Circium arvense
calciga ⇒ Circium arvense
calciga ⇒ Galactites tomentosa
calcina ⇒ Circium arvense
calèndula ⇒ Calendula arvensis
calicòrnio ⇒ Salsola kali
caliptus ⇒ Arbres no fruiters> Eucaliptus globulus / E. officinalis
calistro ⇒ Arbres no fruiters> Eucaliptus globulus / E. officinalis
camamila ⇒ Santolina chamaecyparissus
camamilla ⇒ Anthemis nobilis
camamilla ⇒ Santolina chamaecyparissus
camamirla ⇒ Santolina chamaecyparissus
camamirla amarga ⇒ Santolina chamaecyparissus
cama-roja ⇒ Plantes cultivades> Cichorium intybus
cama-roja ⇒ Rubia spp.
cama-roja ⇒ Taraxacum erythospermum
cama-roja ⇒ Taraxacum vulgare
cama-roja amarga ⇒ Chondrilla juncea
cama-roja blanca ⇒ Andryala integrifolia
cama-roja de carrissal ⇒ Tolpis barbata
cama-roja del capoll ⇒ Crepis vesicaria
cama-roja del capollet ⇒ Crepis vesicaria
cama-roja dolça ⇒ Chondrilla juncea
cama-roja roja ⇒ Crepis vesicaria
cama-rojot ⇒ Crepis vesicaria
cambrona ⇒ Calicotome spinosa
cambrona ⇒ Lycium europaeum
cambronera ⇒ Calicotome spinosa
cambronera ⇒ Lycium europaeum
cambronera borda ⇒ Calicotome spinosa
camedrí ⇒ Teucrium chamaedrys
cames de rata ⇒ Plantago coronopus
campaneta ⇒ Campanula spp.
campaneta ⇒ Ipomoea purpurea
campanilla ⇒ Campanula spp.
campanillos ⇒ Umbilicus rupestris
canaris ⇒ Coronilla glauca
candelera ⇒ Phlomis lychnitis
cantaueso ⇒ Lavandula stoechas
cantauesso ⇒ Thymus moroderi
canterellets ⇒ Muscari neglectum
cantericos ⇒ Muscari neglectum
cantuesso ⇒ Lavandula stoechas
cantuesso ⇒ Thymus moroderi
canudet ⇒ Equisetum arvense
canudet ⇒ Equisetum ramosissimum
canut ⇒ Equisetum ramosissimum
canxonca ⇒ s.i.
canya ⇒ Arundo donax
canya d'arenal ⇒ Ammophila arenaria
canya fera ⇒ Ferula communis
canya vana ⇒ Arundo donax
canyada ⇒ Arundo donax
canyafel ⇒ Ferula communis
canyafera ⇒ Ferula communis

canyaferla ⇒ Ferula communis
canyamel ⇒ Saccharum officinarum
canyamissa ⇒ Erianthus ravennae
canyar ⇒ Arundo donax
canyaret ⇒ Polygonum aviculare
canyeta ⇒ Arundo donax
canyeta d'or ⇒ Asperula spp.
canyetes de carrís ⇒ Phragmites communis
canyís ⇒ Phragmites communis
canyota ⇒ Sorghum halepense
cap-blanc ⇒ Alyssum maritimum
cap-roig ⇒ Crepis vesicaria
cap-roig ⇒ Urospermum picroides
capsotera ⇒ Paronychia argentea
capsotera ⇒ Paronychia capitata
carabassera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cucurbita spp.
carabassetes de pudor ⇒ Aristolochia paucinervis
carabassetes de pudor ⇒ Aristolochia pistolochia
caraïllera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Solanum tuberosum
carambruixes ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium cepa
carambuixes ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium cepa
caramuixa ⇒ Asphodelus fistulosus
carauala ⇒ Carum carvi
carauala ⇒ Polypodium cambricum
card ⇒ Cynara cardunculus
card ⇒ Silybum marianum
card alassor ⇒ Carthamus tinctorius
card blanc ⇒ Silybum marianum
card de la Llet de la Mare de Déu ⇒ Silybum marianum
card de menjar ⇒ Cynara cardunculus
card de moro ⇒ Scolymus hispanicus
card marià ⇒ Silybum marianum
card panical ⇒ Eryngium campestre
card sant ⇒ Carduncellus dianius
cardet ⇒ Scolymus hispanicus
cardinxa ⇒ Dipsacus fullonum
cardinxa ⇒ Dypsacus silvestris
cardo borriquero ⇒ Silybum marianum
carlota borda ⇒ Daucus carota
carnera ⇒ Acanthus mollis
carnero ⇒ BOLETS> Chroogomphus rutilus
carolina ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus deltoides
carrasca ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus ilex
carrasca gal·lera ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus faginea
carrascó ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus coccifera
carrascolla ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus coccifera
carrascolla roja ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus coccifera
carrís ⇒ Phragmites communis
carrissos ⇒ Phragmites communis
carritx ⇒ Phragmites communis
càrritx ⇒ Phragmites communis
carritxal ⇒ Phragmites communis
carrossí ⇒ Echium parviflorum
carxofa almorranera ⇒ Leuzea conifera
carxofa borda ⇒ Leuzea conifera
carxofa per les almorranes ⇒ Leuzea conifera
carxofera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cynara scolymus
carxofera de sant Joan ⇒ Leuzea conifera
carxofeta ⇒ Leuzea conifera
carxofeta borda ⇒ Leuzea conifera
carxofeta de muntanya ⇒ Leuzea conifera
carxofeta de sant Joan ⇒ Leuzea conifera
carxofetes ⇒ Leuzea conifera
cascall ⇒ Papaver somniferum
cascolla ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus coccifera
caspinell ⇒ Sedum spp.
catalina ⇒ Scolymus maculatus
cata-rossí ⇒ Hedysarum boveanum
caüla ⇒ Avena spp.
ceba ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium cepa
ceba tendra ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium cepa
cebera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium cepa
cebollí ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus aurantium
cebollí ⇒ Asphodelus fistulosus
cendrellosa ⇒ Fumaria spp.
centaura ⇒ Centaurium quadrifolium
centaura ⇒ Centaurium spp.
centeno ⇒ PLANTES CULTIVADES> Triticum spp. i relacionats> T. durum
centinòdia ⇒ Polygonum aviculare
cep ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> Viticultura i vi
cepell ⇒ Erica multiflora
cepellar ⇒ Erica multiflora
cepello ⇒ Erica multiflora
cepetell ⇒ Erica multiflora
cerfull ⇒ Anthriscus cerefolium
cerfull bord ⇒ Anthriscus sylvestris
ceriflor ⇒ Cerinthe major
ceroler ⇒ ARBRES FRUITERS > Crataegus azarolus
cerreig ⇒ Setaria spp.
cerrell ⇒ Helictotrichon filifolium
cidro ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus medica
cigronera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cicer arietinum
cigronera ⇒ Tribulus terrestris
cinc-en-rama ⇒ Potentilla reptans
cipell ⇒ Erica multiflora
ciprer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Cupressus sempervirens
ciprer ⇒ Cupressus sempervirens
cirer ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus avium
cirer bord ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
cirerer ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus avium
cirerer bord ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
cirerer de Betlem ⇒ Ruscus aculeatus / R. hypoglossum
cirerer de pastor ⇒ Crataegus monogyna

cireret de pastor ⇒ Crataegus monogyna
cireretes d'espinal ⇒ Crataegus monogyna
cireretes de la Mare de Déu ⇒ Crataegus monogyna
cireretes de Laguar ⇒ Crataegus monogyna
cireretes de pastor ⇒ Crataegus monogyna
cirerets ⇒ Trachelium caeruleum
citró ⇒ Diplotaxis erucoides
citró ⇒ Urospermum picroides
citrons ⇒ Diplotaxis erucoides
civada ⇒ Avena spp.
civada ⇒ Plantes cultivades > Hordeum vulgare
civadella ⇒ Hordeum murinum
civadeta borda ⇒ Hordeum murinum
civadilla ⇒ Hordeum murinum
clavellet de pastor ⇒ Phlomis lychnitis
clavellina ⇒ Dianthus spp.
clavellinera borda ⇒ Digitalis obscura
clavellinera de pastor ⇒ Phlomis lychnitis
coa de cavall ⇒ Equisetum ramosissimum
coa de cavall ⇒ Equisetum telmateja
coa de cavall ⇒ Oryzopsis spp.
coa de cavall fina ⇒ Equisetum ramosissimum
coa de cavall grossa ⇒ Equisetum telmateja
cobrombo ⇒ Plantes cultivades> Cucumis sativus
codonyer ⇒ Arbres fruiters > Cydonia vulgaris
coeta de cavall ⇒ Equisetum ramosissimum
cogobre ⇒ Plantes cultivades> Cucumis sativus
cogombre ⇒ Plantes cultivades> Cucumis sativus
cogula ⇒ Avena spp.
cogullada ⇒ Globularia alypum
coixí de monja ⇒ Erinacea anthyllis
coixinet de monja ⇒ Erinacea anthyllis
coixinet de pastor ⇒ Erinacea anthyllis
col ⇒ Plantes cultivades> Brassica oleracea
col de moro ⇒ Verbascum thapsus
cola de cavall ⇒ Equisetum arvense
colejo ⇒ Moricandia arvensis
colejó ⇒ Moricandia arvensis
colejol ⇒ Moricandia arvensis
coléjol ⇒ Moricandia arvensis
coléjols ⇒ Moricandia arvensis
colejos ⇒ Moricandia arvensis
coleta ⇒ Hypochoeris radicata
coleta ⇒ Urospermum picroides
coleta de porc ⇒ Urospermum picroides
coleta fina ⇒ Hypochoeris radicata
coleta punxonosa ⇒ Picris echioides
coletes ⇒ Vaccaria hispanica
coletxó ⇒ Moricandia arvensis
colitx ⇒ Silene venosa
colitxo ⇒ Silene venosa
coll de colom ⇒ s.i.
colombros ⇒ Plantes cultivades> Cucumis melo
combrombo ⇒ Plantes cultivades> Cucumis sativus
conicabra ⇒ Pistacia terebinthus
conillets ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
conillets ⇒ Chaenorrhinum origanifolium
conillets ⇒ Lamium amplexicaule
conillets ⇒ Silene vulgaris / S. inflata
consolta ⇒ Symphytum officinale
conyer ⇒ Arbres fruiters > Cydonia vulgaris
cor de penya ⇒ Hypericum ericoides
cor de roca ⇒ Hypericum ericoides
cor de roca ⇒ Umbilicus rupestris
coral ⇒ Echium italicum
corbelleta ⇒ Ceterach officinarum / Asplenium ceterach
cornicabra ⇒ Pistacia terebinthus
cornijola ⇒ Convulvulus arvensis
cornijola ⇒ Digitalis obscura
cornitxola ⇒ Convulvulus arvensis
corona de llorer ⇒ Arbres no fruiters> Laurus nobilis
corona de Sant Joan ⇒ Clematis flammula
coronel·la ⇒ Dorycnium hirsutum
coronela ⇒ Dorycnium hirsutum
coronela ⇒ Dorycnium pentaphyllum
coronela ⇒ Dorycnium rectum
coroneta de Sant Joan ⇒ Clematis flammula
coroneta del Nostre Senyor ⇒ Clematis flammula
corretjola ⇒ Convolvulus althaeoides
corretjola ⇒ Convulvulus arvensis
corretjoleta ⇒ Convulvulus arvensis
corrinjola ⇒ Convulvulus arvensis
corrintxola ⇒ Convulvulus arvensis
corriola ⇒ Convulvulus arvensis
corrioleta ⇒ Convulvulus arvensis
corritjola ⇒ Convulvulus arvensis
coscoll ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
coscolla ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
coscollera ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
coscolles ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
cotonet ⇒ Paronychia argentea
coüla ⇒ Avena spp.
covula ⇒ Avena spp.
creïlla de terra ⇒ Bolets> Bovista gigantea
creïlla de terra ⇒ Bolets> Tuber spp.
creïllera ⇒ Plantes cultivades> Solanum tuberosum
crèixen bord ⇒ Apium nodiflorum
crèixens ⇒ Nasturtium officinale
cresola ⇒ Arisarum vulgare
cresolera ⇒ Arisarum vulgare
cresolera ⇒ Phlomis crinita
cresolera ⇒ Phlomis lychnitis
cresolet ⇒ Arisarum vulgare
cresolet de frare ⇒ Arisarum vulgare

cresols ⇒ Arisarum vulgare
crespinell ⇒ Carthamus tinctorius
cua de cavall ⇒ Equisetum arvense
cua de cavall ⇒ Equisetum ramosissimum
cua de cavall ⇒ Equisetum telmateja
cuernecillo ⇒ Lotus corniculatus
cugula ⇒ Avena spp.
cula ⇒ Avena spp.
cuquets ⇒ Carpobrotus acinaciformis
cura-ho-tot ⇒ Carpobrotus edulis
curalotodo ⇒ Carpobrotus edulis
curamal ⇒ Umbilicus rupestris
currintxola ⇒ Convulvulus arvensis
dacsa ⇒ PLANTES CULTIVADES> Zea mays
dacseta ⇒ PLANTES CULTIVADES> Sorghum bicolor
dacseta de bou ⇒ PLANTES CULTIVADES> Sorghum bicolor
dacseta roja ⇒ PLANTES CULTIVADES> Sorghum bicolor
dàtil de mar ⇒ Carpobrotus edulis
dàtils de rabosa ⇒ Chamaerops humilis
dauradella ⇒ Ceterach officinarum
dent de lleó ⇒ Sonchus spp.
dent de lleó ⇒ Taraxacum officinale
dentetes de conill ⇒ Erodium malacoides
dentilla ⇒ Lemna spp.
dentillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
dentillola ⇒ Coronilla minima
dentiscle ⇒ Pistacia lentiscus
diablets ⇒ Amaranthus spp.
didalera ⇒ Digitalis obscura
dineret ⇒ Rhamnus alaternus
ditets ⇒ Carpobrotus edulis
donpedro ⇒ Mirabilis jalapa
donzell ⇒ Artemisia absinthium
donzell ⇒ Artemisia arborescens
donzell ⇒ Phagnalon saxatilis
donzell mascle ⇒ Artemisia absinthium
donzillo ⇒ Aphyllanthes monspeliensis
dorada ⇒ Ceterach officinarum
doradella ⇒ Ceterach officinarum
dragoneta ⇒ Arisarum vulgare
dragonets ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
dragonets ⇒ Plantago coronopus
edro ⇒ Vicia ervilia
edros ⇒ Vicia ervilia
emborratxacabres ⇒ Coriaria myrtifolia
embrazer ⇒ Rubus spp.
embresquillera ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus persica
enamorada ⇒ Coronilla scorpioides
encabrona ⇒ Calicotome spinosa
encambrona ⇒ Calicotome spinosa
encarnella ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cynara scolymus
encisam ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca sativa
encisam(et) bord ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
encisamet ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
endíbia ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium endivia ssp. divaricatum
endívia ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium endivia ssp. divaricatum
enganxa-monyos ⇒ Xanthium spinosum
engarbuller de cirereta ⇒ Crataegus monogyna
engarguller ⇒ Crataegus monogyna
engarguller de cirereta ⇒ Crataegus monogyna
engarlandera ⇒ Clematis flammula
ensalada ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca sativa
entillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
envídia ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium endivia ssp. divaricatum
equinòfora ⇒ Echinophora spinosa
erbelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
eriçó ⇒ Erinacea anthyllis
ernesto ⇒ Rhamnus alaternus
èrnica ⇒ Jasonia glutinosa
èrnica ⇒ Jasonia saxatilis
esbarzer ⇒ Rubus spp.
esbelatge ⇒ Hyparrhenia hirta
esca ⇒ BOLETS> Chroogomphus rutilus
escabiosa ⇒ Knautia arvensis
escaiola ⇒ Phalaris brachystachys
escaiola ⇒ Phalaris canariensis
escarlòpia ⇒ Teucrium chamaedrys
escarola ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium endivia
escarola ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium endivia ssp. divaricatum
escarpinell ⇒ Carthamus tinctorius
esclata-sang ⇒ BOLETS> Lactarius sanguifluus / semisanguifluus / deliciosus
esclata-sang bord ⇒ BOLETS> Lactarius mediterraneensis
esclata-sang bord ⇒ BOLETS> Lactarius zonarius
esclata-sang coent ⇒ BOLETS> Lactarius chrysorrheus
escobella ⇒ Salsola genistoides
escrà ⇒ Phagnalon saxatilis
escrofulària ⇒ Helianthemum spp
escrofulària aquàtica ⇒ Scrophularia aquatica
escupinyà ⇒ Lobularia maritima
escupinyaes del dimoni ⇒ Lobularia maritima
esguirlanda ⇒ Clematis flammula
espadella ⇒ Gladiolus illyricus
espadella ⇒ Gladiolus italicus
espantallops ⇒ Colutea arborescens
esparadella ⇒ Rumex crispus
esparadelletes ⇒ Rumex crispus
espargani ⇒ Sparganium erectum
esparraguera ⇒ Asparagus acutifolius
esparraguera amarga ⇒ Asparagus horridus
esparreguera ⇒ Asparagus acutifolius
espart ⇒ Spartium junceum

espart ⇒ Stipa tenacissima
espart bord ⇒ Lygeum spartum
espelta ⇒ PLANTES CULTIVADES> Triticum spp. i relacionats> T. spelta
esperit de roca ⇒ Hypericum ericoides
espí ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
espí blanc ⇒ Crataegus monogyna
espí mascle ⇒ Rhamnus lycioides sspp. oleolides
espí negre ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
espigadella ⇒ Bromus spp.
espigadella ⇒ Hordeum murinum
espígol ⇒ Lavandula latifolia
espígol ⇒ Lavandula spica
espígol dentat ⇒ Lavandula dentata
espígol femella ⇒ Lavandula spica
espigolina ⇒ Lavandula multifida
espigueta ⇒ Poa ligulata
espill de Venus ⇒ Ophrys speculum
espinac de carn ⇒ Artiplex hortense
espinacs ⇒ PLANTES CULTIVADES> Spinacia oleracea
espinadella ⇒ Salsola kali
espinal ⇒ Crataegus monogyna
espinal ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
espinal blanc ⇒ Crataegus monogyna
espinal negre ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
espinalar ⇒ Crataegus monogyna
espinalet ⇒ Crataegus monogyna
espinalet ⇒ Prunus spinosa
espino ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
espino negre ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
estaca-rossí ⇒ Hedysarum boveanum
estapell ⇒ Erica multiflora
estaquem ⇒ Hedysarum boveanum
estepa ⇒ Cistus albidus
estepa blanca ⇒ Cistus albidus
estepar ⇒ Cistus albidus
estepera ⇒ Cistus albidus
estepera blanca ⇒ Cistus albidus
estrella del temps ⇒ BOLETS> Astraeus hygrometricus
estrelleta trencadissa ⇒ BOLETS> Geastrum triplex
estrelletes ⇒ BOLETS> Geastrum nanum
eucalipte ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Eucaliptus globulus / E. officinalis
eucaliptus ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Eucaliptus globulus / E. officinalis
evo ⇒ Sambucus ebulus
évol ⇒ Sambucus ebulus
èvol ⇒ Vicia ervilia
evolar ⇒ Sambucus ebulus
evolar ⇒ Vicia ervilia
evolera ⇒ Sambucus ebulus
evolera ⇒ Vicia ervilia
évols ⇒ Sambucus ebulus
evos ⇒ Vicia ervilia
falaguera ⇒ Pteridium aquilinum i altres
falpí ⇒ Medicago sativa
falzia ⇒ Adiantum capillus-veneris
falzia de pou ⇒ Adiantum capillus-veneris
fanàtic ⇒ Salvia microphylla
farolets ⇒ Arisarum vulgare
fartabous ⇒ Calendula arvensis
farta-bous ⇒ Fumaria spp.
fava borda ⇒ Centranthus spp.
favar bord ⇒ Centranthus spp.
favera ⇒ Centranthus spp.
favera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Vicia fava
favera borda ⇒ Centranthus spp.
febrella ⇒ Thymus piperella.
fel de terra ⇒ Fumaria spp.
felibusteli ⇒ Fumaria spp.
felibusterri ⇒ Fumaria spp.
felis-mustelis ⇒ Fumaria spp.
fenàs ⇒ Brachypodium phoenicoides
fenàs ⇒ Brachypodium retusum
fenàs de botgeta ⇒ Brachypodium retusum
fenàs de canonet ⇒ Oryzopsis spp.
fenàs de l'arrosset ⇒ Oryzopsis spp.
fenàs de marge ⇒ Brachypodium phoenicoides
fenàs de palera ⇒ Oryzopsis spp.
fenàs del nuc ⇒ Oryzopsis spp.
fenàs gran ⇒ Brachypodium phoenicoides
fenàs llis ⇒ Brachypodium phoenicoides
fenàs rutllet ⇒ Brachypodium retusum
fenàs ver ⇒ Brachypodium phoenicoides
fenasset ⇒ Brachypodium retusum
fenoll ⇒ Foeniculum vulgare
fenoll ⇒ Rhinanthus minor
fenoll / fenollet de rabosa ⇒ Bupleurum fruticescens
fenollasssa ⇒ Ferula communis
fenollera ⇒ Bupleurum fruticescens
fenollet ⇒ Bupleurum fruticescens
fenollet bord ⇒ Bupleurum fruticescens
fenollet de pastor ⇒ Bupleurum fruticescens
fenolleta ⇒ Bupleurum fruticescens
ferratja ⇒ Hordeum murinum
ferri-busterri ⇒ Fumaria spp.
fèrric ⇒ Salvia verbenaca
ferri-musterri ⇒ Fumaria spp.
fesolera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Phaseolus vulgaris
fesols de la garrofa ⇒ PLANTES CULTIVADES> Phaseolus lunatus
fetgera de bou ⇒ Smilax aspera
ficòs ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cucumis flexuosus
ficosi ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cucumis flexuosus
ficossia ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cucumis flexuosus
figuera ⇒ ARBRES FRUITERS > Ficus carica

figuera de pala ⇒ Opuntia ficus-barbarica
figuera del diable ⇒ Ricinus communis
figuera infernal ⇒ Ricinus communis
figuereta del dimoni ⇒ Ricinus communis
filla marià ⇒ Erodium malacoides
filles maries ⇒ Erodium malacoides
fillola ⇒ Chamaerops humilis
filoses ⇒ Erodium ciconium
firri-busterri ⇒ Fumaria spp.
fleix ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Fraxinus ornus
fleixe de flor ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Fraxinus ornus
fletx ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Fraxinus ornus
fletxer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Fraxinus ornus
fletxes ⇒ Hordeum murinum
floc ⇒ Arundo donax
floc ⇒ Phragmites spp.
floca ⇒ Arundo donax
floca ⇒ Phragmites spp.
flocall ⇒ Arundo donax
flocall ⇒ Phragmites spp.
flor / floreta de la sarpassa ⇒ Ranunculus bulbosus
flor / floreta de la serpassa ⇒ Vinca difformis
flor / floreta de Pasqua ⇒ Ranunculus bulbosus
flor / floreta de Pasqua ⇒ Vinca difformis
flor d'abella ⇒ Ophrys apifera
flor de burro ⇒ Iris germanica
flor de coronela ⇒ Dorycnium hirsutum
flor de coronela ⇒ Dorycnium rectum
flor de Nadal ⇒ Narcissus tazetta
flor de Pasqua ⇒ Ophrys speculum
flor de Sant Joan ⇒ Centaurium quadrifolium
flor de Sant Joan ⇒ Trachelium caeruleum
flor de Sant Josep ⇒ Narcissus tazetta
flor de Sant Josep ⇒ Philadelphus coronarius
flor de Sant Pere ⇒ Centaurium umbellatum
flor de Sant Pere ⇒ Erythera centaurium
flor de terra ⇒ Lobularia maritima
flor de terra ⇒ Paronychia argentea
flor del sol post ⇒ Vinca difformis
floreta ⇒ Chenopodium vulvaria
floreta de gos ⇒ Lobularia maritima
floreta de gos ⇒ Narcissus tazetta
floreta de la Candelària ⇒ Ranunculus bulbosus
floreta de Sant Josep ⇒ Philadelphus coronarius
floriana ⇒ s.i.
flota de noguera ⇒ BOLETS> Armillaria melea
fongo ⇒ BOLETS> Suillus collinitus / mediterraneensis
formiga ⇒ Urtica urens
franzilla ⇒ Adiantum capillus-veneris
frare cugot ⇒ Arisarum vulgare
fredolic [de carrasca] ⇒ BOLETS> Tricholoma scalpturatum / orubens / basirubens
frengilla ⇒ Adiantum capillus-veneris
frenzilla ⇒ Adiantum capillus-veneris
fresolera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Phaseolus vulgaris
frigola ⇒ Satureja hortensis
frigola ⇒ Thymus vulgaris
frígola ⇒ Thymus vulgaris ssp vulgaris
frígola mascle ⇒ Teucrium capitatum
frígola vera ⇒ Teucrium capitatum
frígula ⇒ Thymus vulgaris ssp vulgaris
frígula mascle ⇒ Teucrium capitatum
friula ⇒ Thymus spp.
friula ⇒ Thymus vulgaris
frïula ⇒ Thymus vulgaris
fríula blanca ⇒ Teucrium capitatum
frïula borda ⇒ Thymus vulgaris ssp vulgaris
fríula mascle ⇒ Teucrium capitatum
fríula vera ⇒ Teucrium capitatum
fullola de moro ⇒ Chamaerops humilis
fumaterra ⇒ Fumaria spp.
fumdeterra ⇒ Fumaria spp.
fumilisterra ⇒ Fumaria spp.
gajol ⇒ Iris germanica
gal·la ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
gal·ler ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus faginea
gal·lera ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus faginea
galan ⇒ Nicotiana glauca
gamó ⇒ Asphodelus fistulosus
gamó ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
gamó menut ⇒ Asphodelus microcarpus
gamon ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
gamonera ⇒ Asphodelus fistulosus
gamonera ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
gamoneta ⇒ Asphodelus fistulosus
gandul ⇒ *ARBRES NO FRUITERS*> Myoporum acuminatum
ganjol ⇒ Iris germanica
ganjol ⇒ Iris pseudocorus
ganjolera ⇒ Iris germanica
ganjolera ⇒ Iris pseudocorus
garbuller ⇒ Crataegus monogyna
garbuller negre ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
garguller ⇒ Crataegus monogyna
garguller ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
garrofer ⇒ ARBRES FRUITERS > Ceratonia siliqua
garrofer bord ⇒ Pistacia terebinthus
garrofera ⇒ ARBRES FRUITERS > Ceratonia siliqua
garroferet ⇒ Catharanthus roseus
garrofereta borda ⇒ Catharanthus roseus
garrofons ⇒ PLANTES CULTIVADES> Phaseolus lunatus
gaspinell ⇒ Carthamus tinctorius
gata rabiosa ⇒ Lepidium labra
gatamoro ⇒ Fumaria spp.
gata-rabiosa ⇒ Calendula arvensis

gatell ⇒ Salix atrocinerea
gatjol ⇒ Iris pseudocorus
gatunya ⇒ Ononis spinosa
gavarnera ⇒ Rosa sempervirens
gavarrera ⇒ Rosa canina
gavarrera ⇒ Rosa sempervirens
gavó menut ⇒ Ononis minutissima
genebrisa borda ⇒ Rhamnus lycioides / R. oleoides
gentillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
gentillola ⇒ Coronilla minima
gentiscle ⇒ Pistacia lentiscus
gerani filamaria ⇒ Erodium malacoides
gerdó ⇒ Rubus spp.spp. R. ulmifolius)
gerdonera ⇒ Rubus idaeus
geripiga ⇒ Aloe vera
germí ⇒ Jasminum officinalis
germil ⇒ Jasminum officinalis
germiler ⇒ Jasminum officinalis
gerovina ⇒ Satureja hortensis
gesmí ⇒ Jasminum officinalis
gesmil ⇒ Jasminum officinalis
gesmil bord ⇒ Vinca difformis
gesmiler ⇒ Jasminum officinalis
gesminer ⇒ Jasminum officinalis
gigalera ⇒ Calicotome spinosa
gigalera ⇒ Genista scorpius
gigalera ⇒ Ulex parviflorus
gilaga-cabrona ⇒ Calicotome spinosa
gim ⇒ Arundo donax
gim ⇒ Phragmites spp.
gimet del senill ⇒ Phragmites spp.
ginebre ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus communis
ginebre ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginebrer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginebrera ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginebrina ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginebrisa ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginebrissa ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Juniperus oxycedrus
ginesta ⇒ Retama spherocarpa
ginesta ⇒ Spartium junceum
ginesta borda ⇒ Cytisus patens
ginestó ⇒ Verbascum thapsus
ginestrera ⇒ Coronila juncae
gínjol ⇒ Zizyphus spp.
ginjoler ⇒ Zizyphus spp.
girablau ⇒ Iris germanica
gira-sol ⇒ Helianthus annus
gira-sol ⇒ Heliotropium europaeum
gira-sol ⇒ Psoralea bituminosa
gira-sol de marge ⇒ Psoralea bituminosa
gira-sols ⇒ Psoralea bituminosa
gírgola ⇒ BOLETS> Morchella conica
gírgola ⇒ BOLETS> Morchella spp.
gírgola de carrasca ⇒ BOLETS> s.i.
gírgola de panical ⇒ BOLETS> Pleurotus eryngii
giriblau ⇒ Iris germanica
giripiga ⇒ Aloe vera
giula d'espanical ⇒ BOLETS> Pleurotus eryngii
giula de panical ⇒ BOLETS> Pleurotus eryngii
gordellobo ⇒ Verbascum thapsus
gordellop ⇒ Verbascum thapsus
gordollobo ⇒ Verbascum thapsus
gordolobo ⇒ Verbascum thapsus
gorromino ⇒ Ononis natrix
gorromino ⇒ Ononis viscosa sspp. breviflora
gospins ⇒ Hordeum murinum
gossets ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
gotets ⇒ Hyoscyamus albus
gram ⇒ Cynodon dactylon
gram corredor ⇒ Cynodon dactylon
gram de secà ⇒ Cynodon dactylon
gram d'horta ⇒ Cynodon dactylon
grama ⇒ Cynodon dactylon
gramònica ⇒ Agrimonia eupatoria
graüll ⇒ Crataegus monogyna
graüller ⇒ Crataegus monogyna
greixolera ⇒ Rubia ap.
greixonera ⇒ Rubia spp.
grimònia ⇒ Agrimonia eupatoria
grítol ⇒ Oxalis pes-caprae
guardallobo ⇒ Verbascum thapsus
guardalobo ⇒ Verbascum thapsus
guardiana ⇒ Urtica urens
guardians ⇒ Urtica urens
guentillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
guillomo ⇒ Rhamnus alaternus
guitarra ⇒ Chamaerops humilis
guiterra ⇒ Chamaerops humilis
guixa ⇒ Lathyrus sativus
guíxcano ⇒ BOLETS > Omphalotus olearius
gulletes ⇒ Erodium malacoides
hedra ⇒ Hedera helix
hedrera ⇒ Hedera helix
heletxo ⇒ Pteridium aquilinum i altres
herba ⇒ Medicago sativa
herba alfals ⇒ Medicago sativa
herba alfals borda ⇒ Medicago sativa
herba alfals vera ⇒ Medicago sativa
herba alfàs ⇒ Medicago sativa
herba anet ⇒ Anetum graveolens
herba arenària ⇒ Salsola kali
herba berbena ⇒ Verbena officinalis
herba blanca ⇒ Andryala integrifolia
herba blanca ⇒ Chenopodium vulvaria

herba borda ⇒ Medicago sativa
herba bracera ⇒ Centaurea aspera
herba brotònica ⇒ Teucrium chamaedrys
herba capsotera ⇒ Cynoglossum creticum
herba capsotera ⇒ Helichrysum stoechas
herba carnera ⇒ Acanthus mollis
herba cavallar ⇒ Equisetum ramosissimum
herba collera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cynara cardunculus
herba conillera ⇒ Calendula arvensis
herba cuquera ⇒ Teucrium polium
herba d'oronetes ⇒ Chelidonium majus
herba de bou ⇒ Centranthus / Valeriana ruber
herba de bou ⇒ Galium lucidum
herba de burro ⇒ Oryzopsis spp.
herba de cagarnera ⇒ Oryzopsis spp.
herba de canut ⇒ Oryzopsis spp.
herba de cementeri ⇒ Oryzopsis spp.
herba de cinc costelles ⇒ Plantago lanceolata
herba de foc ⇒ Plantago albicans
herba de foc ⇒ Ranunculus sceleratus
herba de foc ⇒ Rhamnus alaternus
herba de folls ⇒ Veronica anagallis-aquatica
herba de gitano ⇒ Oryzopsis spp.
herba de gos ⇒ Cynoglossum creticum
herba de l'enamorada ⇒ Coronilla scorpioides
herba de la inflamació ⇒ Ajuga chamaepytis
herba de la inflamació ⇒ Dorycnium spp.
herba de la sang ⇒ Ceterach officinarum
herba de la sang ⇒ Fumana ericoides
herba de la sang ⇒ Lithospermum fruticosum
herba de la sang ⇒ Paronychia argentea
herba de les llunetes ⇒ Biscutella auriculata
herba de les set sagnies ⇒ Lithospermum fruticosum
herba de les set sangs ⇒ Lithospermum fruticosum
herba de l'ull ⇒ Andryala integrifolia
herba de l'ull blanc ⇒ Andryala integrifolia
herba de mamelleta ⇒ Leontodon tuberosum
herba de marge ⇒ Brachypodium phoenicoides
herba de nuc ⇒ Oryzopsis spp.
herba de palera ⇒ Oryzopsis spp.
herba de pastor ⇒ Dorycnium hirsutum
herba de pimpinella ⇒ Sanguisorba minor
herba de pou ⇒ Adiantum capillus-veneris
herba de sant Blai ⇒ Stachys heraclea
herba de sant Guillem ⇒ Agrimonia eupatoria
herba de Sant Joan ⇒ Hypericum perforatum
herba de Sant Roc ⇒ Pulicaria dysenterica
herba de terra ⇒ Lobularia maritima
herba del malastrany ⇒ Agrimonia eupatoria
herba del nuguet ⇒ Oryzopsis spp.
herba del panet ⇒ Calendula arvensis
herba del pastor ⇒ Dorycnium hirsutum
herba del pericó ⇒ Hypericum perforatum
herba del porc ⇒ s.i.
herba dels verms ⇒ Tanacetum vulgare
herba dels versos ⇒ Artemisia absinthium
herba dolça ⇒ Reichardia tingitana
herba dorada ⇒ Ceterach officinarum
herba d'orinar ⇒ Herniaria cinerea
herba escaldaora ⇒ Artemisia campestris
herba escorpí ⇒ Coronilla scorpioides
herba escurçonera ⇒ Teucrium flavum
herba fals ⇒ Medicago sativa
herba fematera ⇒ Helichrysum stoechas
herba gallega ⇒ Galega officinalis
herba gegant ⇒ Acanthus mollis
herba geganta ⇒ Acanthus mollis
herba llisa ⇒ Brachypodium phoenicoides
herba lliueretera ⇒ Inula crithmoides
herba Lluïsa ⇒ Lippia triphylla
herba melissa ⇒ Melissa officinalis
herba mora ⇒ Onobrychis viciifolia
herba nevadeta ⇒ Paronychia argentea
herba nevadeta ⇒ Paronychia capitata
herba nigà ⇒ Oryzopsis spp.
herba niuerera ⇒ Inula crithmoides
herba nuc ⇒ Oryzopsis spp.
herba nues ⇒ Oryzopsis spp.
herba nugosa ⇒ Oryzopsis spp.
herba orinària ⇒ Ononis aragonensis
herba paissarellera ⇒ Heliotropium europaeum
herba paixarella ⇒ Heliotropium europaeum
herba paixarellera ⇒ Heliotropium europaeum
herba pansera ⇒ Artemisia campestris
herba paret ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
herba passarellera ⇒ Heliotropium europaeum
herba patxerellera ⇒ Heliotropium europaeum
herba petorrera ⇒ Erica arborea
herba pimpinella ⇒ Poterium sanguisorba
herba piquera ⇒ Urtica urens
herba ploronera ⇒ Verbascum sinuatum
herba ponedora ⇒ Fumaria spp.
herba prima ⇒ Asperula aristata / A. cynanchica
herba profitosa ⇒ Bupleurum fruticescens
herba pudenta ⇒ Amaranthus spp.
herba pudenta ⇒ Chenopodium vulvaria
herba pudenta ⇒ Psoralea bituminosa
herba ramassera ⇒ Centaurea salmantica
herba roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
herba sabatera ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
herba sabonera ⇒ Anagallis arvensis
herba santa ⇒ Artemisia absinthium
herba santa ⇒ Carduncellus dianius
herba santa del Montgó ⇒ Carduncellus dianius

herba santònica ⇒ Stachys heraclea
herba sapera ⇒ Bupleurum fruticescens
herba seguimona ⇒ Saxifraga vayredana
herba serverola ⇒ Agrimonia eupatoria
herba urinària ⇒ Herniaria cinerea
herba urinària ⇒ Ononis aragonensis
herba vera ⇒ Medicago sativa
herba verderolera ⇒ Thymelaea hirsuta
herba vermella ⇒ Spergularia rubra
herba-col ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cynara cardunculus
herba-fam ⇒ Plantago albicans
herbalfalfa ⇒ Medicago sativa
herballuïsa ⇒ Lippia triphylla
herbanfalfa ⇒ Medicago sativa
herbaolives ⇒ Satureja obovata
herba-roja ⇒ Amaranthus spp.
herba-sana ⇒ Mentha silvestris
herba-sana ⇒ Mentha spicata
herba-sana ⇒ Mentha viridis
herba-sana vera ⇒ Mentha spicata
herbeta amarga ⇒ Centaurium quadrifolium
herbeta blanqueta ⇒ Phlomis lychnitis
herbeta de la bassa ⇒ Mentha pulegium
herbeta de la sang ⇒ Ceterach officinarum
herbeta de la sang ⇒ Lithodora fruticosa
herbeta de la sang ⇒ Lithospermum fruticosum
herbeta del mal-de-ventre ⇒ Teucrium spp.
herbeta dorada ⇒ Ceterach officinarum
herbeta urinària ⇒ Herniaria cinerea
herbeta urinària ⇒ Polygonum aviculare
hipèric ⇒ Hypericum perforatum
iedros ⇒ Vicia ervilia
iesquera ⇒ Phagnalon saxatilis
infla-bou(s) ⇒ Fumaria spp.
iniesto ⇒ Rhamnus alaternus
inyestro ⇒ Rhamnus alaternus
iva ⇒ Ajuga chamaepytis
jaç ⇒ Hyparrhenia hirta
jarmí ⇒ Jasminum officinalis
jarmil ⇒ Jasminum officinalis
jarmiler ⇒ Jasminum officinalis
jasmí ⇒ Jasminum officinalis
jasmil ⇒ Jasminum officinalis
jasmiler ⇒ Jasminum officinalis
jasminer ⇒ Jasminum officinalis
jasminer ⇒ Jasminum officinalis
joca-sapos ⇒ Solanum nigrum
joliblau ⇒ Iris germanica
jolivarda ⇒ Inula viscosa
joliverda ⇒ Inula viscosa
jolivert ⇒ Petroselinum crispus
jonc ⇒ Scirpus holoschoenus
jonça ⇒ Scirpus littoralis
jonça marítima ⇒ Scirpus maritimus
judio ⇒ BOLETS> Boletopsis leucomelaena
judio ⇒ BOLETS> Boletopsis subscamosa
julivarda ⇒ Inula viscosa
julivert ⇒ Petroselinum crispus
julivert bord ⇒ Fumaria spp.
julivert de rata ⇒ Fumaria spp.
jull de la platja ⇒ Agropyrum junceum
junça ⇒ Aphyllanthes monspeliensis
junça ⇒ Cyperus difformis
junça ⇒ Cyperus rotundus
juncça ⇒ Cyperus rotundus
juncillo ⇒ Aphyllanthes monspeliensis
junquillo ⇒ Aphyllanthes monspeliensis
junquillo ⇒ Equisetum ramosissimum
l'acitró ⇒ Diplotaxis erucoides
l'arbre de l'oro ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Acer opalus
l'oro ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Acer opalus
la citró ⇒ Diplotaxis erucoides
lentillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
lidroner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
llampedrer ⇒ Mirabilis jalapa
llampedro ⇒ Mirabilis jalapa
llanten ⇒ Plantago major
llapassa ⇒ Lappa officinalis
llapassa ⇒ Rubia spp.
llapassa ⇒ Setaria verticillata
llapassa borda ⇒ Xanthium italicum
llavatassa ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
llavatasses ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
llavor d'alpiste ⇒ Phalaris canariensis
lledó ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Celtis australis
lledoner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
lledoner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
llengua cervo ⇒ Scolopentium officinalis
llengua d'ovella ⇒ Scorpiurus subvillosus
llengua de borrego ⇒ Scorpiurus subvillosus
llengua de bou ⇒ Picris echioides
llengua de bou ⇒ Rubia spp.
llengua de bou ⇒ Scorpiurus subvillosus
llengua de cérvol ⇒ Phyllitis scolopendrium
llengua de cérvol ⇒ Scolopentium officinalis
llengua de pardalet ⇒ Scorpiurus subvillosus
llengua de vaca ⇒ Rumex crispus
llengüeta de pardalet ⇒ Smilax aspera
llengüeta de perdiu ⇒ Smilax aspera
llengüeta de perdiueta ⇒ Smilax aspera
llengüetes ⇒ Rubia spp.
llentilla ⇒ Lemna spp.
llentillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lens culinaris sspp. esculenta
llentilles ⇒ Lens nigricans

llentisclar ⇒ Pistacia lentiscus
llentiscle ⇒ Pistacia lentiscus
lleoner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
llepassa ⇒ Setaria spp.
llepassa ⇒ Setaria verticillata
llepó ⇒ Caulerpa racemosa
llesca ⇒ BOLETS> Chroogomphus rutilus
lletera ⇒ Euphorbia spp.
lleteres ⇒ Euphorbia spp.
lleteresa ⇒ Euphorbia spp.
lleterola ⇒ Euphorbia spp.
lletosa ⇒ BOLETS> s.i.
lletosa ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
lletreguera ⇒ Euphorbia spp.
lletrera ⇒ Euphorbia spp.
lletrera d'enviscar ⇒ Euphorbia spp.
lletsó ⇒ Sonchus spp.
lletsonia ⇒ s.i.
lletuga ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca sativa
lletuga borda ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
lletugueta ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
lli ⇒ Linum narbonense
llicsió ⇒ Sonchus oleraceus
llicsió ⇒ Sonchus spp.
llicsió de pardalet ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó ⇒ Sonchus asper
llicsó ⇒ Sonchus maritimus
llicsó ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó ⇒ Sonchus spp.
llicsó burrero ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó d'ase ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó d'espasa ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó d'ase ⇒ Urospermum picroides
llicsó de bancal ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó de burro ⇒ Sonchus oleraceus
llicsó de fulla de pic de pardal ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de pardalet ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de paret / llicsó de marge ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de parreta ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de pastor ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de penya ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de perdiu ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó de perdiueta ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó perdigotero ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó rull / rullet ⇒ Sonchus tenerrimus
llicsó ver ⇒ Sonchus tenerrimus
llidó ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Celtis australis
llidoner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
llidroner ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
lligabosc ⇒ Lonicera implexa
lligobosc ⇒ Lonicera implexa
llimac ⇒ Ulva lactuca (alga)
llimera ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus limon
llimoner ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus limon
llinós ⇒ PLANTES CULTIVADES> Linum usitatissimum
llinsó ⇒ Sonchus oleraceus
llinsó ⇒ Sonchus spp.
llinsó d'ase ⇒ Sonchus oleraceus
llinsó d'ase ⇒ Sonchus spp.
llinsó de perdiu ⇒ Sonchus spp.
llinsó de perdiu ⇒ Sonchus tenerrimus
lliri ⇒ Iris germanica
lliri ⇒ Zantedeschia aethiopica
lliri blau ⇒ Iris germanica
lliri groc ⇒ Iris pseudocorus
llironer ⇒ ARBRES FRUITERS > Celtis australis
llistó ⇒ Brachypodium retusum
llonge ⇒ Andryala ragusina
llonge ⇒ Chondrilla juncea
llònge ⇒ Chondrilla juncea
llonja ⇒ Chondrilla juncea
llorer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Laurus nobilis
llorer bord ⇒ Viburnum tinus
lloreret ⇒ Daphne laureola
lloreret ⇒ Viburnum tinus
lloret ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Laurus nobilis
madronyer ⇒ ARBRES FRUITERS > Arbutus unedo
madronyera ⇒ ARBRES FRUITERS > Arbutus unedo
magraner ⇒ ARBRES FRUITERS > Punica granatum
malastrany ⇒ Agrimonia eupatoria
malcoratge ⇒ Mercurialis tomentosa
mal-llaurat ⇒ Plantago albicans
mal-llaure ⇒ Plantago albicans
mallol ⇒ Crataegus monogyna
malrubí ⇒ Marrubium vulgare
malrúbio ⇒ Marrubium vulgare
malva ⇒ Malva spp. / Malva sylvestris
malva blanca ⇒ Lavatera maritima
malvarisc ⇒ Althaea officinalis
malveí ⇒ Salsola kali
malví ⇒ Althaea officinalis
malví de pic de pardal ⇒ Erodium malacoides
mamelletes ⇒ Cytinus hypocistis
mamelletes ⇒ Leontodon tuberosum
mamelletes de monja ⇒ Leontodon tuberosum
mamelletes de vaca ⇒ Leontodon tuberosum
mamelludetes ⇒ Leontodon tuberosum
mampedro ⇒ Mirabilis jalapa
mampúdol ⇒ Rhamnus alaternus
mançanera ⇒ ARBRES FRUITERS > Pyrus malus
mançanilla ⇒ Anthemis nobilis
mançanilla ⇒ Matricaria chamomila
mançanilla borda ⇒ Phagnalon saxatilis
mandarina ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus cinensis

mandarina ⇒ Arbres fruiters > Citrus deliciosa
mandariner ⇒ Arbres fruiters > Citrus deliciosa
manderí ⇒ Arbres fruiters > Citrus deliciosa
mangraner ⇒ Arbres fruiters > Punica granatum
manrúbio ⇒ Marrubium vulgare
mansega ⇒ Cladium mariscus
mantell ⇒ Dorycnium pentaphyllum
mantellina ⇒ Herniaria cinerea
mantellina ⇒ Paronychia argentea
mantellina ⇒ Paronychia capitata
mantellineta ⇒ Paronychia argentea
mantellineta ⇒ Paronychia capitata
manto de la Virgen ⇒ Paronychia argentea
manto de la Virgen ⇒ Paronychia capitata
mara-gato ⇒ Urtica urens
mare-selva ⇒ Lonicera implexa
marfull ⇒ Viburnum tinus
margalida ⇒ Cytinus hypocistis
margalita ⇒ Cytinus hypocistis
margaliteta d'estepa ⇒ Cytinus hypocistis
margall ⇒ Hordeum murinum
margall ⇒ Lolium rigidum
margall bord ⇒ Hordeum murinum
margall d'espiga ⇒ Hordeum murinum
margall d'espigaïlla ⇒ Hordeum murinum
margall d'ordi ⇒ Hordeum murinum
margall de llepassa ⇒ Hordeum murinum
margall espigat ⇒ Hordeum murinum
margall punxós ⇒ Hordeum murinum
margalló ⇒ Chamaerops humilis
margalló ⇒ Chamaerops humilis
margarita ⇒ Muscari neglectum
marge ⇒ Brachypodium phoenicoides
marià fila ⇒ Erodium malacoides
maria roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
marialluïsa ⇒ Lippia triphylla
maries filles ⇒ Erodium malacoides
marrubí ⇒ Marrubium vulgare
masset ⇒ Lygeum spartum
mata ⇒ Pistacia lentiscus
mata de l'arracada ⇒ s.i.
mata del piniente ⇒ s.i.
mata llentisclera ⇒ Pistacia lentiscus
mata roja ⇒ Arbres no fruiters> Quercus coccifera
mata ventrisquera ⇒ Pistacia lentiscus
mata vera ⇒ Pistacia terebinthus
matacabra ⇒ Coriaria myrtifolia
mataconills ⇒ Anagallis arvensis
mataconills ⇒ Fumaria spp.
matafaluga ⇒ Pimpinella gracilis / P. anisum
matafoluga ⇒ Pimpinella spp.
matagall ⇒ Cistus clussi
matalafua ⇒ Pimpinella gracilis / P. anisum
mata-moros ⇒ Thapsia villosa
matapoll ⇒ Daphne gnidium
matapuça ⇒ Sambucus ebulus
matapuces ⇒ Sambucus ebulus
mataserva ⇒ Lonicera implexa
matissal ⇒ Pistacia lentiscus
matos ⇒ Urtica urens
melcoratge ⇒ Mercurialis tomentosa
melga ⇒ Medicago sativa
melgó marí ⇒ Medicago littoralis
melguera ⇒ Medicago sativa
meló ⇒ Plantes cultivades> Cucumis melo
meloner ⇒ Plantes cultivades> Citrullus lanatus
melonera ⇒ Plantes cultivades> Citrullus lanatus
melonera ⇒ Plantes cultivades> Cucumis melo
melonets bords ⇒ s.i.
melva ⇒ Malva spp. / Malva sylvestris
mendastre ⇒ s.i.
menja-matxo ⇒ Oryzopsis spp.
menta ⇒ Calamintha nepeta
menta ⇒ Mentha pulegium
menta borda ⇒ Mentha rotundifolia
menta d'aigua ⇒ Mentha aquatica
menta de burro ⇒ Marrubium vulgare
mentastre ⇒ Mentha suaveolens
merdacruix ⇒ Thymelaea tinctoria
mesto ⇒ Rhamnus alaternus
milenrama ⇒ Achillea millefolium
milfulles ⇒ Achillea millefolium
mirris ⇒ Myrrhis odorata
mistera ⇒ Asphodelus fistulosus
mixernó ⇒ Bolets> Clitocybe ecamulosa
moc de frare ⇒ Muscari neglectum
moc de frare ⇒ Muscari neglectum
moc de gall ⇒ Thymelaea hirsuta
moc de polit ⇒ Thymelaea hirsuta
mocosa ⇒ Bolets> Hygrophorus latitabundus
mocosa pudenta ⇒ Bolets> Agaricus xanthodermus
mocosa pudenta ⇒ Bolets> Hygrophorus cossus
moixino ⇒ Anacyclus valentinus
moixino bord ⇒ Anacyclus valentinus
molla roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
mollera roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
mollera ruquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
mombrú ⇒ Rhamnus alaternus
mompúdol ⇒ Rhamnus alaternus
moniatera ⇒ Plantes cultivades> Ipomoea batatas
mònica ⇒ Agrimonia eupatoria
monreal ⇒ Dictamus hispanicus
móra ⇒ Rubus spp.spp. R. ulmifolius)
móra d'esbarzer ⇒ Rubus spp.spp. R. ulmifolius)

moraduix ⇒ Origanum vulgare
moral ⇒ Arbres fruiters > Morus alba
morella ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
morella de roca ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
morella roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
morella ruquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
morella-en-gra ⇒ Solanum nigrum
morena ⇒ Bolets> Agaricus essetei
morena ⇒ Bolets> Agaricus haemorrhoidarius
morena ⇒ Bolets> Agaricus romagnesii
morena ⇒ Bolets> Agaricus spp.
morena ⇒ Bolets> Agaricus xanthodermus
morer ⇒ Arbres fruiters > Morus alba
morera ⇒ Arbres fruiters > Morus alba
morera blanca ⇒ Arbres fruiters > Morus alba
morera cristiana ⇒ Arbres fruiters > Morus alba
morera negra ⇒ Arbres fruiters > Morus nigra
morera vera ⇒ Arbres fruiters > Morus nigra
morret de bou ⇒ Chondrilla juncea
morret de conill ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
morret de porc ⇒ Urospermum picroides
morritort ⇒ Lepidium graminifolium
morritort ⇒ Lepidum sativum (?)
morro de porc ⇒ Urospermum picroides
morrotord ⇒ Lepidium graminifolium
mosques ⇒ Ophrys apifera
mosques ⇒ Ophrys fusca
mosques blaves ⇒ Ophrys speculum
mosqueta ⇒ Ophrys speculum
mosquiter ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
muixana ⇒ Plantago coronopus
muixaneta rapana ⇒ Plantago coronopus
muiximo ⇒ Anacyclus valentinus
muixino ⇒ Anacyclus valentinus
múrgola ⇒ Bolets> Morchella conica
múrgola ⇒ Bolets> Morchella spp.
murta ⇒ Myrtus communis
murtra ⇒ Myrtus communis
nadaleta ⇒ Narcissus tazetta
nadaletes ⇒ Narcissus tazetta
nanoer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
nap ⇒ Plantes cultivades > Brassica rapa
naronja ⇒ Arbres fruiters > Citrus medica
nepta ⇒ Nepeta cataria
nesperer ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nesplera ⇒ Mespilus germanica
nespra ⇒ Mespilus germanica
nesprer ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nesprer ⇒ Mespilus germanica
nesprera ⇒ Mespilus germanica
nesproler ⇒ Mespilus germanica
nesto ⇒ Rhamnus alaternus
néstol ⇒ Rhamnus alaternus
nestro ⇒ Rhamnus alaternus
nevadilla ⇒ Paronychia argentea
niesto ⇒ Rhamnus alaternus
nisprer ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nisprero ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nogaella ⇒ Oryzopsis spp.
noguer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
noguera ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
noguerola ⇒ Pistacia terebinthus
nona ⇒ Ononis aragonensis
nouer ⇒ Arbres fruiters > Juglans regia
nóvios ⇒ Hordeum murinum
nuadella ⇒ Oryzopsis spp.
nugadella ⇒ Oryzopsis spp.
nugaella ⇒ Oryzopsis spp.
nugagavella ⇒ Oryzopsis spp.
nugatella ⇒ Oryzopsis spp.
nugavella ⇒ Oryzopsis spp.
nuguet ⇒ Equisetum arvense
nuguet ⇒ Oryzopsis spp.
nuguets ⇒ Equisetum ramosissimum
nyespler ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nyespra ⇒ Mespilus germanica [silvestre]
nyesprer ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nyesprer ⇒ Mespilus germanica [silvestre]
nyesprer de la corona ⇒ Mespilus germanica [silvestre]
nyesprera ⇒ Mespilus germanica [silvestre]
nyespro ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nyesto ⇒ Rhamnus alaternus
nyéstol ⇒ Rhamnus alaternus
nyestolera ⇒ Rhamnus alaternus
nyestro ⇒ Rhamnus alaternus
nyírbola ⇒ Bolets > Omphalotus olearius
nyisprer ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nyisprero ⇒ Arbres fruiters > Eriobotrya japonica
nyisto ⇒ Rhamnus alaternus
nyistro ⇒ Rhamnus alaternus
nyora ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
nyorer ⇒ Arbres no fruiters> Laurus nobilis
obri l'ull ⇒ Centaurea calcitrapa
obriülls ⇒ Centaurea calcitrapa
ogaella ⇒ Oryzopsis spp.
oli de càdec ⇒ Arbres no fruiters> Juniperus oxycedrus
olivarda ⇒ Inula viscosa
olivera ⇒ II.9.C. activitats de producció> Oli i olivicultura > les oliveres
olm ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
olmo ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
olp ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
om ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
ordi ⇒ Plantes cultivades > Hordeum vulgare

oreja de ratón ⇒ Sarcocapnos spp.
orella de burro ⇒ Verbascum thapsus
orella de llebre ⇒ Phlomis lychnitis
orella de rata ⇒ Mercurialis tomentosa
orelleta de llebre ⇒ Phlomis lychnitis
orelleta de llebre ⇒ Scorpiurus subvillosus
orelleta de rata ⇒ Mercurialis tomentosa
orelletes ⇒ Bolets> Pleurotus ostreatus
orelletes ⇒ Bolets> Sarcosphaera crassa
orelletes de conill ⇒ Scorpiurus subvillosus
orellola ⇒ Scorpiurus subvillosus
orellotes ⇒ Scorpiurus subvillosus
orenga ⇒ Origanum vulgare
orenga borda ⇒ Origanum virens
orenga de serra ⇒ Origanum mejorana
orenga de serra ⇒ Origanum virens
orenga de serra ⇒ Origanum vulgare
orinària ⇒ Herniaria cinerea
orm ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
orm blanc ⇒ Arbres no fruiters> Populus alba
orm negre ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
oró ⇒ Arbres no fruiters> Acer opalus
orogal ⇒ Trachelium caeruleum
orp ⇒ Arbres no fruiters> Ulmus minor
ortiga ⇒ Urtica spp.
ortiga ⇒ Urtica dioica
ortiga ⇒ Urtica pilulifera
ortiga ⇒ Urtica urens
ortiga gran ⇒ Urtica membranacea
oruga vera ⇒ Eruca spp.
pa d'aigua ⇒ Lemna spp.
pa de rabosa ⇒ Chamaerops humilis
pa-amb-vi ⇒ s.i.
pa-i-peixet ⇒ Borago officinalis
palera ⇒ Opuntia ficus-barbarica
palet de tambor ⇒ Bolets> Tulostoma brumale
palinest ⇒ Amelancher ovalis
palinesto ⇒ Amelancher ovalis
palinesto ⇒ Rhamnus alaternus
palla de cavall ⇒ Hyparrhenia hirta
palma ⇒ Chamaerops humilis
palma margallonera ⇒ Chamaerops humilis
palma marina ⇒ Thymelaea hirsuta
palmarina ⇒ Thymelaea hirsuta
palmera ⇒ Arbres fruiters > Phoenix dactylifera
palmera ⇒ Chamaerops humilis
palmera de rabosa ⇒ Chamaerops humilis
palmerina ⇒ Thymelaea hirsuta
palmissó ⇒ Chamaerops humilis
palmissó ⇒ Chamaerops humilis
paloma ⇒ Bolets> Macrolepiota procera
palomesto ⇒ Rhamnus alaternus
panadella ⇒ Rumex crispus
panaella ⇒ Rumex crispus
panets de rabosa ⇒ Chamaerops humilis
panical ⇒ Eryngium campestre
panical marí ⇒ Eryngium maritimum
panicar ⇒ Eryngium campestre
panicard ⇒ Eryngium campestre
panís ⇒ Plantes cultivades> Zea mays
panisso ⇒ Plantes cultivades> Setaria italica
panissola ⇒ Setaria verticillata
panosella ⇒ Plantago albicans
panyical ⇒ Eryngium campestre
paradella ⇒ Rumex crispus
paradella ⇒ Rumex pulcher
paraella ⇒ Rumex crispus
parietària ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
passerina ⇒ Thymelaea hirsuta
pastanaga ⇒ Daucus carota ssp carota | ⇒ Plantes cultivades > Daucus carota ssp. carota
pastanaga vera ⇒ Daucus carota ssp carota
pastenagueta ⇒ Daucus carota ssp carota
pastoral ⇒ Dorycnium hirsutum
pastoreta ⇒ Catharanthus roseus
pataquera ⇒ Helianthus tuberosus
pataquera ⇒ Plantes cultivades> Ipomoea batatas
pato ⇒ Urtica urens
patos ⇒ Urtica urens
pebràs ⇒ Bolets> Lactarius sanguifluus / semisanguifluus / deliciosus
pebràs ⇒ Bolets> Russula chloroides
pebràs ⇒ Bolets> Russula delica
pebràs ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pebràs blanc ⇒ Bolets> Russula chloroides
pebràs bord ⇒ Bolets> Lactarius zonarius
pebràs coent ⇒ Bolets> Lactarius chrysorrheus
pebràs coent ⇒ Bolets> Lactarius mediterraneensis
pebràs de carrasca ⇒ Bolets> Russula chloroides
pebràs de carrasca ⇒ Bolets> Russula delica
pebràs mascle ⇒ Bolets> Hypomyces lateritius
pebre ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pebrella ⇒ Thymus capitatus
pebrella ⇒ Thymus piperella
pebrera ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pebrereta ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pebrerot ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pebrinella ⇒ Thymus piperella
pebrot ⇒ Plantes cultivades> Capsicum anuum
pedrenca ⇒ s.i.
peixets ⇒ Ceterach officinarum / Asplenium ceterach
pell d'eucaliptus ⇒ Arbres no fruiters> Eucaliptus globulus / E. officinalis
pell de canya ⇒ Arundo donax
pell de frare ⇒ Cistanche phelipaea

pelosella ⇒ Hieracium pilosella
pelosella ⇒ Plantago albicans
pendientes ⇒ Paronychia argentea
penosella ⇒ Hieracium pilosella
penosella ⇒ Plantago albicans
penosella ⇒ Plantago coronopus
penosella ⇒ Plantago major
Penosella, arrere d'ella ⇒ Plantago albicans
Penosella, lluny d'ella ⇒ Plantago albicans
penquera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cynara cardunculus
pepinèl·la ⇒ Sanguisorba minor
pepinella ⇒ Sanguisorba minor
pepino ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cucumis sativus
perera ⇒ ARBRES FRUITERS > Pyrus communis
pericó ⇒ Centaurium pulchellum
perico ⇒ Centaurium quadrifolium
pericó ⇒ Hypericum perforatum
perico roig ⇒ Centaurium quadrifolium
peripinel·la ⇒ Sanguisorba minor
peritinel·la ⇒ Sanguisorba minor
peritinenla ⇒ Sanguisorba minor
peritxinèla ⇒ Sanguisorba minor
permintó ⇒ PLANTES CULTIVADES> Capsicum anuum
pernical ⇒ Eryngium campestre
perosella ⇒ Plantago albicans
perseguer ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus persica
pesolera ⇒ Pisum sativum
pet de flare ⇒ Calendula arvensis
pet de frare ⇒ Cistanche phelipaea
pet de llop ⇒ BOLETS> Calvatia excipuliformis
pet de llop ⇒ BOLETS> Lycoperdon lividum
pet de llop ⇒ BOLETS> Pisolithus arhizus
petorra ⇒ Erica multiflora
petorreigs ⇒ Erica multiflora
petorrell ⇒ Erica multiflora
petorrera ⇒ Erica arborea
petorrera ⇒ Erica multiflora
petorret(s) ⇒ Erica multiflora
petorrí ⇒ Erica arborea
petorrí ⇒ Erica multiflora
petorro ⇒ Erica multiflora
peturro ⇒ Erica multiflora
peu de colom ⇒ Geranium colombinum (!)
peu de Déu ⇒ Potentilla caulescens
peu de llop ⇒ Lycopus europaeus
peu de rata ⇒ BOLETS> Ramaria flava
pi ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus spp.
pi blanc ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus halepensis
pi bord ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus halepensis
pi carrasco ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus halepensis
pi de trompot ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus halepensis
pi donzell ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinea
pi pinastre ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinaster
pi pinyer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinea
pi pinyoner ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinea
pi rodeno ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinaster
pi ver ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus pinea
pica-mato ⇒ Urtica urens
pica-matos gran ⇒ Urtica urens
pica-pacos ⇒ Urtica urens
pica-pardos ⇒ Urtica urens
pica-pato ⇒ Urtica urens
pica-patos ⇒ Urtica urens
pica-picando ⇒ Urtica urens
picardia ⇒ Linaria cymbalaria
piló ⇒ Hyparrhenia hirta
pimentó ⇒ PLANTES CULTIVADES> Capsicum anuum
pimpinel·la ⇒ Sanguisorba minor
pimpinella ⇒ Sanguisorba minor
pinassó ⇒ Equisetum telmateja
pinatell ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Pinus spp.
pinell d'or ⇒ Hypericum ericoides
pinet ⇒ Amaranthus spp.
pinet ⇒ Equisetum arvense
pinet ⇒ Equisetum ramosissimum
pinet ⇒ Teucrium verticillatum
pinet d'or ⇒ Hypericum ericoides
pinosella ⇒ Hieracium pilosella
pinosella ⇒ Plantago albicans
pinya de Sant Joan ⇒ Leuzea conifera = Centaurea conifera
pinyes de ciprer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Cupressus sempervirens
pinyetes del calvari ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Cupressus sempervirens
pinzell ⇒ Coris monspeliensis
pipera ⇒ Lonicera implexa
pipes ⇒ Helianthus annus
piponera ⇒ Lonicera implexa
pitera ⇒ Agave americana
pixacà ⇒ BOLETS > s.i.
pixagossos ⇒ Lobularia maritima
pixat de burro ⇒ Narcissus tazetta
pixat de gos ⇒ Lobularia maritima
planetes ⇒ s.i.
plantatge ⇒ Alisma plantago-aquatica
plantatge ⇒ Plantago major
plantatge ⇒ Plantago spp.
plàtan ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Platanus hybrida
platanera de mar ⇒ Carpobrotus edulis
platanets ⇒ Carpobrotus edulis
plàtano de mar ⇒ Carpobrotus edulis
plateta ⇒ Paronychia argentea
plomall ⇒ Arundo donax
plomall ⇒ Phragmites communis / P. australis

poagre ⇒ BOLETS> Russula spp.
poliol ⇒ Hedeoma puligoides
poliol ⇒ Mentha pulegium
poliol blanc ⇒ Satureja fruticosa
poliol de Mariola ⇒ Hedeoma puligoides
poliol de riu ⇒ Mentha pulegium
poliol menta ⇒ Mentha pulegium
poliol negre ⇒ Calamintha nepeta
poll ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
pollenc ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
pomellet ⇒ Jasminum officinalis
pomelo ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus grandis
pomera ⇒ ARBRES FRUITERS > Malus sylvestris
pomera ⇒ ARBRES FRUITERS > Pyrus malus
poncil ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus medica
ponedora ⇒ Fumaria spp.
poriol ⇒ Mentha pulegium
poriol ⇒ Satureja fruticosa
poriol blanc ⇒ Satureja fruticosa
porrassa ⇒ Asphodelus ramosus / A. cerasiferus
porrines ⇒ Asphodelus fistulosus
porrit ⇒ PLANTES CULTIVADES> Allium ampeloprasum
pota de cavall ⇒ BOLETS> Scleroderma verrucosum
pota de perdiu ⇒ BOLETS> Chroogomphus rutilus
presseguer ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus persica
pretinel·la ⇒ Sanguisorba minor
profitosa ⇒ Bupleurum fruticescens
profitosa ⇒ Bupleurum fruticescens
pruner ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus domestica
prunera ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus domestica
puagra ⇒ BOLETS> Russula spp.
puagre ⇒ BOLETS> Russula spp.
pudeguera ⇒ Ailanthus altissima
pudent ⇒ Datura metel
pudorina ⇒ Ailanthus altissima
punxa cambrona ⇒ Lycium europaeum
punxa-cabrona ⇒ Calicotome spinosa
punxa-cambrona ⇒ Calicotome spinosa
punxeta ⇒ Rhamnus alaternus
punxetes ⇒ BOLETS> Hydnum repandum; H. albidum
punxonets ⇒ Andryala integrifolia
punyalera ⇒ Scirpus mucronatus
puriol ⇒ Satureja fruticosa
puro moro ⇒ Glycyrrhiza glabra
purriol ⇒ Satureja fruticosa
queixals de uela ⇒ Tribulus terrestris
queradillera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Solanum tuberosum
queradilletes ⇒ Bunium bulbocastanium
querenquillera ⇒ Philadelphus coronarius
queringuillera ⇒ Philadelphus coronarius
quico-fam ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
quico-té-fam ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
quina ⇒ Teucrium flavum
quina borda ⇒ Teucrium flavum
quirinquillera ⇒ Philadelphus coronarius
rabassera ⇒
rabet de gat ⇒ Lithospermum fruticosum
rabet de gat ⇒ Phlomis lychnitis
rabet de gat ⇒ Sideritis angustifolia
rabet de gat ⇒ Sideritis hirsuta
rabet de gat ⇒ Sideritis saetabensis
rabet de gat ⇒ Stachys hirta
rabet de gat bord ⇒ Phlomis lychnitis
rabet de gat bord ⇒ Sideritis angustifolia
rabet de gat fi ⇒ Sideritis hirsuta
rabet de gat mascle ⇒ Sideritis hirsuta
rabet de gat ver ⇒ Sideritis hirsuta
rabet de gat ver ⇒ Sideritis incana
rabo de gat ⇒ Lithospermum fruticosum
rabo de gat ⇒ Sideritis hirsuta
rabo de gat ⇒ Stachys hirta
rabo de sargantana ⇒ Equisetum ramosissimum
rabogat ⇒ Lithospermum fruticosum
rabogat ⇒ Sideritis hirsuta
rabogat ⇒ Stachys hirta
raïm ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> Viticultura i vi
raïm de pastor ⇒ Carthamus tinctorius
raïmet de gat ⇒ Carthamus tinctorius
raïmet de pastor ⇒ Sedum spp.
raïmet de pastor ⇒ Vaccinium myrtillus
ramás ⇒ s.i.
ramassera ⇒ Centaurea salmantica
ramellet ⇒ Jasminum officinalis
ramell-fet ⇒ Asperula aristata / A. cynanchica
rameta de Sant Josep ⇒ Philadelphus coronarius
rampet ⇒ Plantago coronopus
rapa ⇒ Arisarum vulgare
rapacul ⇒ Rosa canina
rapaculs ⇒ Rosa canina
rapadora ⇒ Rubia spp.
rapallengua ⇒ Arisarum vulgare
rapallengua ⇒ Rubia spp.
rapa-morella ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
rapana ⇒ Plantago coronopus
rascamonyo ⇒ Xanthium spinosum
raspallera ⇒ Centaurea salmantica
raspallera vera ⇒ Centaurea salmantica
ravanell ⇒ Diplotaxis erucoides
ravanell de gafarró ⇒ Lobularia maritima
ravanell mascle ⇒ Diplotaxis virgata
ravanissa ⇒ PLANTES CULTIVADES> Raphanus sativus / R. raphanistrum
ravanússia ⇒ Erucastrum nasturtiifolium
ravanússia borda ⇒ Lobularia maritima
rave ⇒ PLANTES CULTIVADES> Raphanus sativus

rave de mar ⇒ Cakile maritima
ravenell ⇒ Capsella bursa-pastoris
ravenell ⇒ Diplotaxis erucoides
ravenissa ⇒ PLANTES CULTIVADES> Raphanus sativus / R. raphanistrum
ravenissa groga ⇒ Diplotaxis erucoides
raveníssia ⇒ Erucastrum nasturtiifolium
regalèssia ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de bastó ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de botifarra ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de falaguera ⇒ Polypodium cambricum
regalíssia de moro ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de palo ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de vara ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia de vareta ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia en pastilles ⇒ Glycyrrhiza glabra
regalíssia mora ⇒ Glycyrrhiza glabra
rellongera ⇒ Erodium malacoides
rellongeres ⇒ Erodium malacoides
rellongets ⇒ Erodium malacoides
rellotget ⇒ Erodium ciconium
rènit ⇒ s.i.
renta-botelles ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
renta-pitxers ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
renta-setrills ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
retama ⇒ Spartium junceum
revaníssia ⇒ PLANTES CULTIVADES> Raphanus sativus / R. raphanistrum
revenell ⇒ Diplotaxis erucoides
revetó, revetons ⇒ Tribulus terrestris
ricí ⇒ Ricinus communis
robeta de la Mare de Déu ⇒ Crataegus monogyna
roca morella ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
rodó ⇒ Coriaria myrtifolia
roja ⇒ Rubia spp.
roldor ⇒ Coriaria myrtifolia
romer ⇒ Rosmarinus officinalis
romer blanc ⇒ Helianthemum lavandulifolium
romer mascle ⇒ Cistus clussi
rompepeñas ⇒ Teucrium buxifolium
rompe-piedra ⇒ Teucrium thymifolium
rompepiedras ⇒ Hypericum ericoides
rompepiedras ⇒ Teucrium buxifolium
rondó ⇒ Coriaria myrtifolia
ronxa ⇒ Urtica spp.
ronxa ⇒ Urtica dioica
ronxa ⇒ Urtica pilulifera
ronxa ⇒ Urtica urens
ronzella ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
roquera ⇒ Parietaria judaica / P. officinalis
rosa ⇒ Rosa spp.
rosar bord ⇒ Rosa agrestis
rosella ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
rosella ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
rosella ⇒ Papaver spp.
rosella borda ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
rosella gitana ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
rosella vera ⇒ Papaver rhoeas / P. dubium
roser ⇒ Rosa spp.
roser bord ⇒ Rosa sempervirens
roure ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus faginea
rovelló ⇒ BOLETS> Lactarius sanguifluus / semisanguifluus / deliciosus
roviol ⇒ BOLETS> Agrocybe aegerita
rúbia de tint ⇒ Rubia spp.
rúbia tintòrea ⇒ Rubia spp.
rúbia tintorera ⇒ Rubia spp.
rubiatet ⇒ Rubia spp.
ruca ⇒ Eruca sativa o Eruca vesicaria
ruda ⇒ Ruta angustifolia
ruda ⇒ Ruta graveolens
ruda fina ⇒ Scrophularia sciophyla
ruqueret ⇒ Sonchus tenerrimus
rusc ⇒ Ruscus aculeatus / R. hypoglossum
sabateta / sabatetes ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
sabateta / sabatetes de la Mare de Déu ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
sabateta / sabatetes del Nostre Senyor ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
sabatetes ⇒ Ophrys apifera
sabatetes de la Mare de Déu ⇒ Lamium amplexicaule
sabatetes de la Mare de Déu ⇒ Ophrys apifera
sabatetes de sant Josep ⇒ Antirrhinum majus / A. barrelieri
sabatetes del Nostre Senyor ⇒ Cypripedium calceolus
sabonera ⇒ Anagallis arvensis
sabuquer ⇒ Sambucus nigra
safanòria borda ⇒ Daucus carota ssp carota
safrà ⇒ Crocus sativus
safrà bord ⇒ Crocus salzmannii
safranera ⇒ Merendera filifolia
safranó ⇒ Carthamus tinctorius
sagullada ⇒ Globularia alypum
sajolida ⇒ Satureja hortensis
sajoliva ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
salado ⇒ Atriplex halimus
salamerossa ⇒ Dorycnium rectum
salicària ⇒ Lythrum salicaria
salicòrnia ⇒ Salsola kali
salinda ⇒ Philadelphus coronarius
saliva de monja ⇒ Lobularia maritima
saliva del dimoni ⇒ Lobularia maritima
saliveta del Senyor ⇒ Lobularia maritima
sàlvia ⇒ Salvia blancoana
sàlvia ⇒ Salvia officinalis

sàlvia ⇒ Salvia spp.
sàlvia amaro ⇒ Salvia sclarea
salvieta ⇒ Salvia spp.
sanadella ⇒ Stipa juncea
sanguinària ⇒ Paronychia argentea
sanguinària ⇒ Paronychia capitata
sanguinària blanca ⇒ Paronychia argentea
sanguinària blanca ⇒ Paronychia capitata
sanpaula ⇒ Centaurium quadrifolium
Sant Joanet ⇒ Clematis flammula
Sant Joanets ⇒ Clematis flammula
santa Àgueda ⇒ Centaurium quadrifolium
santangrano ⇒ Herniaria cinerea
santangrano ⇒ Paronychia argentea
santataula ⇒ Centaurium quadrifolium
santaula ⇒ Centaurium quadrifolium
santaula para-taula ⇒ Centaurium quadrifolium
santaura ⇒ Centaurium quadrifolium
santjoanera ⇒ Clematis flammula
santònica ⇒ Artemisia cina
santònica ⇒ Stachys heraclea
santvicentets ⇒ Narcissus tazetta
saragatona ⇒ Plantago afra
saragatona ⇒ Plantago sempervirens
sardineta ⇒ Asphodelus fistulosus
sardineta ⇒ Ceterach officinarum
sarga ⇒ Salix ealeagnos
sarguera ⇒ Salix ealeagnos
sarpa de llop ⇒ Potentilla reptans
sarsa-parrella ⇒ Smilax aspera
sarsa-parrilla ⇒ Smilax aspera
saüc ⇒ Sambucus nigra
saüc bord ⇒ Sambucus ebulus
saüc pudent ⇒ Sambucus ebulus
saüquer ⇒ Sambucus nigra
savina ⇒ Arbres no fruiters> Juniperus phoenicea
sébia ⇒ arbres fruiters > Sorbus domestica
segadissa ⇒ Brachypodium phoenicoides
segaïssa ⇒ Brachypodium phoenicoides
segamà ⇒ Brachypodium phoenicoides
segamà / segamans ⇒ Cladium mariscus
segamans ⇒ Oryzopsis spp.
ségol ⇒ Plantes cultivades> Triticum spp. i relacionats> T. durum
sejolia ⇒ Satureja hortensis
sejolida ⇒ Satureja hortensis
sejolida ⇒ Satureja intricata
sejolida ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
sejolina ⇒ Satureja hortensis
sejolina ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
sejoliva ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
selicòrnio ⇒ Salsola kali
sempito real ⇒ Coris monspeliensis
sempreviva ⇒ Ajuga iva
sempreviva vera ⇒ Ajuga iva
senet de pobre ⇒ Globularia alypum
senill ⇒ Phragmites spp.
senilló ⇒ Phragmites spp.
serelló ⇒ Bunium bulbocastanium
serenator ⇒ Urtica urens
serjoliva ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
serjuliva ⇒ Satureja obovata (= *S. cuneifolia*)
seroler ⇒ Arbres no fruiters> Crataegus azarolus
serolera ⇒ Arbres fruiters > Crataegus azarolus
serolera borda ⇒ Crataegus monogyna
serpeta ⇒ Ceterach officinarum
serpol ⇒ Thymus serpyllum
serpoll ⇒ Thymus serpyllum
serralla ⇒ Sonchus oleraceus
serrallet ⇒ Brachypodium retusum
serreig ⇒ Setaria verticillata
serreig ⇒ Setaria verticillata
serrell ⇒ Helictotrichon filifolium
serrello ⇒ Setaria verticillata
serrello ⇒ Brachypodium retusum
serrello ⇒ Helictotrichon filifolium
serrig ⇒ Setaria verticillata
serri-musterri ⇒ Fumaria spp.
serritxe ⇒ Setaria verticillata
serva ⇒ arbres fruiters > Sorbus domestica
server ⇒ Arbres fruiters > Sorbus domestica
server ⇒ Brachypodium retusum
servera ⇒ Arbres fruiters > Sorbus domestica
serveret ⇒ Brachypodium retusum
servero ⇒ Brachypodium retusum
serverola ⇒ Agrimonia eupatoria
serverola ⇒ Brachypodium retusum
set sangries ⇒ Lithospermum fruticosum
seta ⇒ Bolets > Omphalotus olearius
setge ⇒ Helianthemum spp.
setsagnies ⇒ Lithospermum fruticosum
sévia ⇒ arbres fruiters > Sorbus domestica
sevina ⇒ Arbres no fruiters> Juniperus phoenicea
sirola ⇒ Arbres fruiters > Crataegus azarolus
siroler ⇒ Arbres fruiters > Crataegus azarolus
sisca ⇒ Imperata cylindrica
socarell ⇒ Cistus clussi
soca-roja ⇒ Amaranthus spp.
soflaina ⇒ Rhamnus alaternus
sofraira ⇒ Rhamnus alaternus
sogra i nora ⇒ Salvia microphylla
sombreret / sombrerets ⇒ Umbilicus rupestris
sorelló ⇒ Bunium bulbocastanium
sorolla ⇒ Arbres fruiters > Crataegus azarolus
soroller ⇒ Arbres fruiters > Crataegus azarolus

surera ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus suber
suro ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Quercus suber
tabac ⇒ PLANTES CULTIVADES> Nicotiana tabacum
tabac bord ⇒ Nicotiana glauca
tabaco ⇒ PLANTES CULTIVADES> Nicotiana tabacum
tabaquera ⇒ Nicotiana glauca
taca-rossí ⇒ Hedysarum boveanum
taca-rossí blanc ⇒ Hedysarum boveanum
taca-rossí bord ⇒ Hedysarum boveanum
taca-rossí de bancal ⇒ Onobrychis viciifolia
taca-rossí ver ⇒ Onobrychis viciifolia
tallamans ⇒ Cladium mariscus
talons ⇒ Tribulus terrestris
tamarí ⇒ ARBRES NO FRUITERS> ⇒ Tamarix africana
tamarit ⇒ ARBRES NO FRUITERS> ⇒ Tamarix africana
tamarit ⇒ ARBRES NO FRUITERS> ⇒ Tamarix gallica
tamarit ⇒ ARBRES NO FRUITERS> ⇒ Tamarix spp.
tamariu ⇒ ARBRES NO FRUITERS> ⇒ Tamarix africana
tamo real ⇒ Dictamus hispanicus
tapacul ⇒ Rosa sempervirens
tapaculs ⇒ Crataegus monogyna
tapaculs ⇒ Rosa sempervirens
tàpara ⇒ Capparis spinosa
tàpena ⇒ Capparis spinosa
tapenera ⇒ Capparis spinosa
tapenot ⇒ Capparis spinosa
tàpens ⇒ Capparis spinosa
tàpera ⇒ Capparis spinosa
taperera ⇒ Capparis spinosa
taperot ⇒ Capparis spinosa
tapons ⇒ Hordeum murinum
taronger ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus cinensis
taronger agre ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus aurantium
taronger amarg ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus aurantium
taronger bord ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus aurantium
taronger mandarí ⇒ ARBRES FRUITERS > Citrus deliciosa
tarongina ⇒ Melissa officinalis
tàrrec ⇒ Salvia pratensis
tàrrec ⇒ Salvia verbenaca
tavellera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Phaseolus vulgaris
te bord ⇒ Chenopodium ambrosoides
te de penya ⇒ Jasonia glutinosa
te de roca ⇒ Chiliademus glutinosus
te de roca ⇒ Jasonia glutinosa
teix ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Taxus baccata
tenedor ⇒ Erodium malacoides
tenedors ⇒ Erodium malacoides
terebint ⇒ Pistacia terebinthus
tèrrec ⇒ Salvia verbenaca
terri ⇒ Salvia verbenaca
terri-busterri ⇒ Fumaria spp.
terri-musterri ⇒ Fumaria spp.
til·la ⇒ Tilia platypyllos
timó ⇒ Thymus vulgaris
timó bord ⇒ Thymus piperella
timó femella ⇒ Thymus vulgaris
timó mascle ⇒ Teucrium capitatum
timó mascle ⇒ Teucrium polium
timó real ⇒ Dictamus hispanicus
timó ver ⇒ Teucrium capitatum
timonet ⇒ Thymus vulgaris
tintorera ⇒ Rubia spp.
tirapets ⇒ Erica multiflora
tomanil ⇒ Lavandula stoechas
tomanil ⇒ Thymus vulgaris
tomaquera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lycopersicum esculentum
tomaquera borda ⇒ Solanum nigrum
tomaquera del diable ⇒ Solanum nigrum
tomaqueta borda ⇒ Solanum nigrum
tomellet ⇒ Thymus vulgaris
tomello ⇒ Thymus vulgaris
topet de bau ⇒ Bupleurum fruticescens
torrotito ⇒ Lobularia maritima
totxa ⇒ Stipa tenacissima
totxera ⇒ Spartium junceum
tramusser ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lupinus albus
tramusser ver ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lupinus albus
tramussera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lupinus albus
tramussera vera ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lupinus albus
traponera ⇒ Verbascum thapsus
trebolera ⇒ Trifolium pratense
trebolera ⇒ Trifolium repens
trem ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus tremula
trèmol ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus tremula
tremolí ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus tremula
tremolosa ⇒ Oryzopsis spp.
trenca-pedres ⇒ Arenaria aggregata (?)
trenca-pedres ⇒ Phlomis lychnitis
trenca-pedres ⇒ Teucrium buxifolium
trenca-setrills ⇒ Parietaria spp.
trenzilla ⇒ Adiantum capillus-veneris
trepó ⇒ Verbascum thapsus
trèpol ⇒ Verbascum thapsus
treponera ⇒ Verbascum thapsus
trèvol ⇒ Trifolium pratense
trèvol ⇒ Trifolium repens
trèvol blanc ⇒ Trifolium repens
trèvol escampat ⇒ Trifolium repens
trèvol roig ⇒ Trifolium pratense
trevolera ⇒ Trifolium pratense
trevolera ⇒ Trifolium repens
trèvols pudents ⇒ Psoralea bituminosa
turma ⇒ BOLETS> Rhizopogon spp.; Rhizopogon occidentalis
turma ⇒ BOLETS> Bovista gigantea

turma ⇒ BOLETS> Tuber spp.
ullastre ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> Oli i olivicultura > les oliveres
ulleres ⇒ Erodium malacoides
ullol ⇒ Chamaerops humilis
unfla-bous ⇒ Fumaria spp.
ungla ⇒ Calendula arvensis
ungla de gat ⇒ Calendula arvensis
ungla de gat ⇒ Carpobrotus acinaciformis
ungla de gat ⇒ Carpobrotus edulis
ungleta de gat ⇒ Calendula arvensis
ungüent d'Altea ⇒ Althaea officinalis
urenga ⇒ Origanum vulgare
urinària ⇒ Phlomis lychnitis
uró ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Acer opalus
valeriana ⇒ Centranthus / Valeriana ruber
vara d'or ⇒ Solidago virga aurea
vareta ⇒ Asphodelus fistulosus
vareta d'or ⇒ Asperula spp.
vareta de la serpassa ⇒ Vinca difformis
vareta de la virtut ⇒ Asphodelus fistulosus
vareta de pudor ⇒ Ailanthus altissima
vareta de Sant Josep ⇒ Asphodelus fistulosus
vareta de Sant Josep ⇒ Philadelphus coronarius
varita de oro ⇒ Asperula spp.
veça ⇒ Vicia sativa
veces ⇒ Vicia sativa
vedriella ⇒ Clematis flammula
vedriera ⇒ Clematis flammula
vedriguera ⇒ Clematis flammula
velenyo ⇒ Hyoscyamus albus
velprú ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
vemprú ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
ventiscle ⇒ Pistacia lentiscus
verbena borda ⇒ Verbena officinalis
vèrça ⇒ Vicia ervilia
verça ⇒ Vicia monantha
vèrça borda ⇒ Vicia ervilia
verderola ⇒ s.i.
verdolaga ⇒ Portulaca oleracea
verdprú ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
vergamota ⇒ Citrus bergamia
verònica ⇒ Veronica officinalis
verprú ⇒ ARBRES FRUITERS > Prunus mahaleb
vidriella ⇒ Clematis flammula
vidriera ⇒ Clematis flammula
vimen ⇒ Salix ealeagnos
vímen ⇒ Salix viminalis
vímet ⇒ Salix ealeagnos
vinagret ⇒ Oxalis pes-caprae
violera borda ⇒ Viola alba ssp denhardtii
violeta ⇒ Viola alba ssp denhardtii
visc ⇒ Viscum album
visc verd ⇒ Kochia scoparia
vulnerària ⇒ Anthyllis vulneraria
xara ⇒ Cistus albidus
xeringuilla ⇒ Philadelphus coronarius
xicloina ⇒ Chondrilla juncea
xicloina ⇒ Hypochoeris radicata
xicloina ⇒ PLANTES CULTIVADES> Lactuca serriola
xicoira ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium intybus
xicòria ⇒ Chondrilla juncea
xicòria ⇒ PLANTES CULTIVADES> Cichorium intybus
xim ⇒ Arundo donax
ximet ⇒ Hordeum murinum
xipell ⇒ Calluna vulgaris
xipell ⇒ Erica multiflora
xiprer ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Cupressus sempervirens
xiprer ⇒ Cupressus sempervirens
xirivia ⇒ Pastinaca sativa
xiulitera ⇒ Silene latifolia
xop ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus alba
xop ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
xop ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus spp.
xop blanc ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus alba
xop bord ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
xop carolí ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus deltoides
xop d'Elx ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus euphratica
xop de Virgínia ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus deltoides
xop del terreno ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
xop italià ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra var. itàlica
xop llombard ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra var. itàlica
xop negre ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus nigra
xop ver ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus alba
xopa ⇒ ARBRES NO FRUITERS> Populus canadiensis
xorrosa ⇒ Carpobrotus acinaciformis
xufa ⇒ Cyperus rotundus
xufa ⇒ Scirpus maritimus
xufa borda ⇒ Cyperus rotundus
xufera ⇒ Leontodon tuberosum

d. MATÈRIA

Líquids, fluids i humitat

líquids, gas

aigua
[áj^{j}wa] (Camp d'Alacant sud)
[áigwa] (Camp d'Alacant) (29)
*[àuja] (Alcoi) (La Safor) (46) (Calp) (39) (Alacant ciutat) (29) (Elx) (40)
aigua bona de beure (Vall d'Albaida) (63)
aigua cibera [*de fruites*] (63)
aigua dolça
aigua salada
aigua salmaia (Finestrat, La Vila, Benidorm) (28) (Elx) (40)
aigua de la font (Alcoi) (2) (Elx) (40)
aigua del *grifo*^{①}
aigua de pluja (63)
aigua de mar
aigua de vinguda *[vengúda] (63)
limfa [*poet*] (88)
linfa [*poet*] (1)

del temps [*a temperatura ambient, dit dels líquids que es beuen*]
(Elx) (40)
natural (Alcoi) (i2)

aigua bruta (63)
aigua d'escurar (63)

aiguassa [*líquid d'origen animal o vegetal*] (63)

a la cara de l'aigua [*en la superfície*] (Vall d'Albaida) (63)
a la flor de l'aigua (Vall d'Albaida) (63)

aigua retinguda

aiguamoll (Alcoi, Benilloba) (i3)
aigüera (28)
aigüeta
badina [badína] o *[bavína] (1) (28)
bassa [*toll*] (Benissa, Gata, Pego, Xàbia) (361)
bassada [*toll*] (Senija) (361)
bassal (1)
bassi (d'aigua) [básil] (L'Alfàs) (!) [*bassal*] (28)
bassiet (28)
xarco^{①}
basseta [*a la platja, en plenamar, per efecte del temporal de llevant*] (Campello, Santa Pola, Tabarca) (390)
clotxa (14) (1) (72) (28)
cocó [*clot on s'acumula l'aigua, cadolla petita*] (Alacant, Tollos) (Vilallonga) (46) [kokó] o [kukó] (Marina Alta) (361)
alcocó (La Vila) (28)
cadolla° [*clot en la penya on s'acumula l'aigua de pluja*] (Marina Baixa) (28) [*en la roca*] (Vall d'Albaida) (35)
*[kaóλa] (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
*[kaóλa] o *[kóλa] (Alacant) (29)
*[kóλa] (Crevillent) (169) (Novelda, La Romana) (363)
codolla (Alcoi) (2) (426) (Alcoleja) (17) (Llíber, Xaló) (361)
covolla *[kovóλa] (Beneixama) (33) *[kobóλa] (Petrer) (363)
godolla (Agullent) (35)
glodella [*en qualsevol lloc*] (Agullent) (35)
calderó (Monòver, El Pinós, El Carxe, L'Alguenya) (363)
engolidor (1) (28)
gorg (1) (Canals, Anna) (311) (Oliva) [*TOPON*]
gorg d'aigua
peretó [*presa*] (92)
presa (92)
rebals [*toll*] (1) (92) (28)
aigua rebalsada
formar l'aigua un rebals (92)
regall [d'aigua] (i3)

regat (72)
reguerot [*aigüera*) (Callosa, Altea) (72) (28)
safareig [1] [*bassa artificial*]
safareig [2] [*bassa natural*] (Agullent) (35)
toll [1] [*bassa natural*]
toll [2] [*quantitat d'aigua retinguda*] (Agullent) (35)
ull
ullal
xafarís (Vall d'Albaida) (35)
xarcoⒹ → *bassal*

⇒ *I.1.A.NATURA> Relleu, geografia*

embadinar-se (l'aigua, la séquia)
[ambadinárse] o *[ambavinárse] (28)
empantanar-se
empantanat -ada
enllagunar-se [*un carrer*] (Alacant) (29)
entollar[-se] (Alcoi) (2)
enxarcar[-se]Ⓓ [d'aigua]
estar tot -a *enxarcat* -adaⒹ
fer-se un xafarís (Vall d'Albaida) (35)
paréixer un aiguatge *[wátʃe] (Alacant) (29)
talló (d'aigua) [*profunditat*] (Alacant) (29)

«A la platja bassetes, amunt barquetes» (Campello, Santa Pola, Tabarca) (390)

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

aigua fluent

aigua corrent
aigua cavallera
aigua mansa
aigua viva

riu ⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA, el riu*

inundació
riuada [riwâ]
aiguadut [*f.*] [aigwadút] o *[aujaút] (Sant Joan) (273) (Tàngel, Santa Faç, Benimagrell, Mutxamel) (29)

⇒ *I.1.A. RELLEU, GEOGRAFIA> el riu*
⇒ *I.1.A. ORATGE> pluja*

rajar un líquid

gota
caure gota a gota
eixir goteta a goteta
xorrar goteta a goteta (5)
degotís (Marina Baixa) (28)
fil (Alcoi)
fila (Bèlgida) (Laguar) (16)
filet
eixir un fil d'aigua (30)
eixir un filet d'aigua
fer / tindre una fila (Bèlgida) (Laguar) (16)
sumall[1] (Vilallonga) (46)
sumallet (Vilallonga) (46)
abrollar un sumallet (Vilallonga) (46)
raig
rall
rallet
esguit° [asgít] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35) (Alacant) (29)
esquit°
esguitar° [asgitâr] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35) (Alacant) (29)
esquitar° (Xàtiva) (35)
esguitamenta (Vall d'Albaida) (35)
rasquitxada
eixir l'aigua estufarrada (Alacant) (29)
espixorrar (un líquid) (57) (28)
lliscar (Gandia) (53)
regall (28)
regallet
regallar
broll° (Altea) (28)
a brolls (Dénia) (312) (67) (28)
brull° (Relleu) (28)
brollar° (Marina Baixa) (28)
abrollar (Vilallonga) (46)
brullar° (1) (28) (Alacant) (29) (Balones) (92)
brullir (Polop) (28)

brollir (La Font d'en Carrós) (28)
abullonat -ada (Alacant) (29)
brotar°(Crevillent) (24)
roll
a rolls (1) (28)
xorro
xorret
xorrada [tʃorâ]
xorradeta [tʃoraêta]
xorrar (aigua, líquid) (5) (32)
xorritó (Alacant) (29)
xorrollar
fer xorradoret (57) (28)

«Xe, no esguites!» [asgítes]

font, brollador

brollador
filet (Novelda) (16)
font
font pudenta [*sulfurosa*] (Ontinyent) (66)
fontanars (Muro) (28)
fontanella (Benidorm) (28)
fonteta
manantial
naiximent
vener [*poet*] (181)
xorrador

brull (Bèlgida) (16)
sumat
sumall (35)
vertenc [*font subterrània*] (Vilallonga) (46)

suar (la muntanya) [*brollar les fonts*] (176)

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA> el riu*

traure un líquid

arreplegar
poar [puâ^{r}] (Alcoi) [poâ] (Crevillent) (24)

vessar un líquid

abocar (Alcoi) (60) (Vall d'Albaida) (63)
aboquinar
buidar (63)
poalada° [pualâ] (Alcoi) [povalâ] (Beneixama) (33)

repixada [repiʃâ] (1)
repixar (1)

«Va aigua!»

salt (Alcoi, Benilloba) (i3) (268)
catarata

líquid en moviment

eixir-se'n
eixir a borbotons
eixir l'aigua cavallera
bambolla° (Alacant) (29)
brumerol° (Alcoi) (2) (a1)
bumberol°
bambirol (Beneixama) (33)
borbollejar
borbuixa (Alacant) (29)
burbullejar
borboll (Alacant) (29)
borbolló (Alacant) (29)
borrotó [*grum, grumoll*] (Alacant) (29)
gorrutó [*grum, grumoll*] (Alacant) (29)
gurrutó [*grum, grumoll*] (Alacant) (29)
burrutó [*grum, grumoll*] (Alacant) (29)
bromera
fer bromera [*el sabó, etc.*] (46) ⇒ *I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA*
bromerola
bull (Alcoi)
estarbar

escórrer[-se] [askó̱rer] o [askó̱res]
escorreixonet (Alcoi) (Alacant) (29)
escorrim (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
escurrim (Alacant) (29)
fer bótes (els líquids) (1)
fer botiges (els líquids) (1)
fer bromeretes
rebals (Alcoi) (Alacant) (29)
rebalsada (Alacant) (29)
rebullir (88)
refoio (La Vila) (28)
reglotar (Marina Baixa) (28)
reglotar de tanta aigua(57) (28)
regolfar
remolí
repixar
sumar
trangolejar [*l'aigua*] (Alacant) (29)
<transvassar°> *[trasvasâr]
trascolar [traskolâr] o *[treskolâr] [*transvassar*] (Alcoià-Comtat) (2) (Alacant) (29)
una tabalada d'aigua [tabalâ]
xurrutada

afegir aigua o líquid

aixetar (Vall d'Albaida) (63)
batejar (la llet, el vi) (5)
desfer en aigua (Vall d'Albaida) (63)
esbandir (Marina Baixa) (28)
rebaixar
rentar

densitat del líquid

bava
bavera
bavós -osa
enviscós -a [anviskós -a]
lligar
quall
quallat -ada
travadet -a
travat -ada

aire i gas

acanalar-se l'aire
aire de forat
corrent [d'aire] [*m*]
traspassadís (Polop, Altea) (28)
posar-se al corrent [d'aire]
posar-se al traspassadís (28)

baf (general) plural [báfs], [báfos] o [baps] (Alacant) (29) (Alcoi) (88) (a1)
bafada [bafâ]
bafet
bafor (Marina Baixa) (28)
hàlit [*poet*] (88)

caragol (de fum, etc.)
cotó rull (de fum, etc.)
paréixer cotó rull (30)
poder-se tallar (l'aire espés) amb un ganivet (31)

⇒ *I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> l'aigua i el reg*

humitat

aigualós -a [áiwalós] (Alcoi) o [áwjalós] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
amerar (Alacant) (29) (Alcoi) (i1)
arremullada [aremuλâ]
arremullat -ada
arremullat -ada com un cigró
arremullat -ada com un tramússol
arremulló° (Alcoi) (Alacant) (29)
remulló° (Alacant) (29)
banyat -ada
banyussat -ada (Beneixama) (33)

eixamorar-se (la roba) [*humir-se lleugerament o restar lleugerament humit*] (Alcoi) (Alacant) (Vall d'Ebo, Vall de Gallinera) (361)
eixumorar (31) (Xàbia) (361)
sumorar (Pego) (361)
xamorar (Dénia, El Verger) (361)
eixamorat -ada (la roba) [aiʃamorát -â] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
embeure 's
espoltir
espoltit -ida
estar amerat
fer una humitat com si estaguera dins una olla
flotar → *surar*
humir-se
humit -ida *[omít] (Alcoi) *[umía] (Alacant) (29)
hòmit -ida **[òmia] (sud d'Alacant) (29)
humitat (88)
mullada
mullar (Alacant) (29)
mullat -ada
pegar-se un bany
salobre
sumall[2] [*humitat que suma per les parets*] (Benimaurell) (361)
florimer (Pedreguer) (361)

abundància de líquid

a remulla
amerat -ada com una sopa (Ibi) (34)
arremullat -ada com un cigró
arremullat -ada com un tramússol
banyat sobre banyat (Benilloba) (i3)
caure-li a ú l'aigua pel rabet
deixar xorrant
(eixir) estufarrat -ada (Alacant) (29)
enxopar
enxopat -ada [aɲtʃopát -â]
estar fet un xop d'aigua
estar tot -a calat -ada
estar xorrant
fer-se un poll de juliol (Benidorm) (3)
fer-se un remull
fer-se un xop
fer-se una sopa
fet -a una sopa
inundació
inundar-se
negar-se en aigua
poder-se escórrer
(banyat, etc.) que es podia escórrer
posar els cigrons a remulla
remull
remulla
remullar
surar
surejar (Xaló) (361)
ser com un bany per a les granotes (5)
xop
xopar
xopar-se
xopat -ada

«Es podíem escórrer!» (Alcoi) (a1)

sequedat

secar

eixamorar-se
eixugar [aiʃugâ˙] (Alcoi) [aʃuâ] (Beneixama)
eixugar -se
secar
secar-se

sec -a

barrissec -a (Beneixama) (33)
eixut -a (Alacant) (29)
gallofa (Alacant) (29)
pansit -ida (Alacant) (29)
sec -a
seca [*període sec*]
secaina (Callosa) (28)
ser una secaina (Callosa) (29)

secany
secall (Altea) (28)
secallós -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  sequillós -a (Beneixama) (33)
secatiu -a (92) (227) (72) (28)
secor (5)
secós -a (Alacant) (29)
sequera
  sequiaⒹ (5)
sec -a com el gram (Gandia) (53)
sec -a com un baïl (Beneixama) (33)
sec -a com un callós (Alcoi) (2)
ser / estar més sec -a que un callós (Alcoi) (2)
ser / estar més sec -a que un cantal (Alacant) (29)
ser / estar més sec -a que un baïl (Beneixama) (33)
no tindre aigua en la canal (5)

Material i substància

acer
  aceroⒹ
aigua ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT*
aigua-ros (Ontinyent) (46)
algeps (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63)
  almànguena [*òxid de ferro natural*] (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63)
  mànguina (20)
alum (21)
  alum catí (1)
  alum de gos (1)
  alum de ploma (21)
  alum de roca (1)
  alum ensucrat (1)
amoníac (1)
amoniat (1)
  amoniat de coure (1)
argamassa
argent (28)
  gra d'argent (28)
argentviu (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
argila [ardʒíla] (Alcoi) (5) *[aɲdʒíla] (Alacant) (29)
assavatge
bàlsem (Alacant) (29)
banya
blec → *quitrà*
calç
<càmfora°>
  alcànfora (20)
caparrós [*sulfat ferrós hidratat*] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
cartó
cera
ceràmica
cerda [sérda]
ciment
coure
cristall [kristál]
cristall de roca
cristo [*mena de sosa càustica*] (Alacant) (29)
de fang
de rejola
de terra
de manobra
d'obra
escaiola
esperit [asperít] (Alcoi) (a1)
  esperit de cremar (Alcoi) (a1)
  esperit de fusta (Alcoi) (a1)
  esperit de panís (Alcoi) (a1)
  esperit de vi (Alcoi) (a1)
estany [astáɲ] (Alcoi) (a1)
ferrís -a [*ant*] (Alacant) (29)
ferro
ferro colat
ferro dolç
fil d'aram (Benissa) (69)
fusta

melis [mélis] [*zona central del tronc de pi*] (Marina Alta) (36)
mobila
galipot → *quitrà*
grava
greix (Alacant) (29)
grita [*greda*] (403)
terra grita
llaca [*betum*] (14) (28)
llanda
llata
llata d'espart (Albaida) (92)
llautó (5)
llenç (de tela) (Altea, La Vila) (28)
madera
mannà (1) (44) (28)
marfil
marbre° ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA*
màstic
metall *[metál]
metàl·lic -a
mosc [*almesc*] [*ant*] (28)
nàcar
nacre (301)
obra
d'obra
oli[1] [*alimentari*] ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> oli*
oli[2] [*medicinal*] ⇒ *II.5.B MEDICINA > Malaltia i curació > curació, medicines i teràpia > medicines*
oli[3] [*industrial*]
oli cremat amb blat [*ebanisteria*] (Xàbia) (347)
oli d'anous [*pintura*] (1)
oli de cremar [*ant*] [*oli de balena, combustible*] (1)
oli d'enllumenar
oli de cresol
oli de calç
oli de neu
oli d'om
oli de fer sabó
oli de llinós° <llinosa□> [*pintura i indústria*] (1)
oli de llinàs (Alcoi) (2)
oli secant [*oli de llinós*] (1)
oli vidriol [vedriɔl] [*àcid sulfúric, H_2SO_4 amb aigua*] (1)
or
gra d'or
granet d'or (Alcoià)
bri d'or (Crevillent) (24)
or de llei (5)
pallorfa [*farcit de màrfega*] (Vilallonga) (46) (141) (Gandia) (401)
fullaraca [*farcit de màrfega*] (Bolulla, Callosa) (86)
paper ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA PAPERERA*
pedra ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA*
pèl de cuc [*llinya*] (Marina Alta) (36)
pelfa (Cocentaina) (a1) (Callosa, L'Alfàs) (28)
felpa (Alcoi) (a1)
pita [*fibra tèxtil obtinguda de l'atzavara*] (Elx) (421)
plàstic
plasticós -a
plata
plom
porcellana
pòrtland° [*ciment*] *[pɔrlam] o *[pɔrlan]
prai [*verí, sofat*] (Alacant) (29)
quars
quitrà
alquitrà
galipot (1) (15) (3) (118)
pol (La Marina) (28)
blec (Marina Baixa) (28) (Baix Vinalopó) (118) (86) (Alacant) (29)
roca ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA*
rovell ⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
rubí
albandina (1) (3)
sacacolla [*goma*] (21) (3)
salnitre° [*est*]
salmitre°
seda ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> Sericicultura*
pèl de cuc (135)
sèu
enseuar (135)
sofat (Alacant) (29)
sofate [*sulfat de coure*] (Alacant) (29) (Marina Alta) (36)
sofre (Alacant) (29)
teia° [*fusta de pi rica en saba; medul·la de la soca de pi*]

*tea*① (Marina Alta) (36)
tela ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> Indústria tèxtil*
tela de fil [*lli*] (45)
drap (general) (363)
pendó (El Carxe, El Pinós, Monòver Fondó de les Neus) (363)
terra ⇒ *NATURA, terra, fang*
terra-cuita (5)
terrolla (23)
tova (1)
vernís (20)
verí (Alcoleja) (23)
viri (Agullent) (35)
veta (Banyeres) (364)
vidre
vinil[o]
zinc

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA*

Pedra

tipus de pedra segons forma

bolo (Alcoi) (a1)
cantal (Alcoi) (5) (Alacant) (29)
cantalar (Beneixama) (33)
cantalet (28)
canto
cinca [*pedra redona*] (21) (Altea) (28) (Benissa) (69) (Marina Alta) (361)
cinqueta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
codís (Marina Alta) (55) (28)
codissa (72) (28)
colets (37)
cudol [kudɔl] (Alcoi, Benilloba)
cudol de riu (5)
fiter (72) (28)
grava
llomo (Alcoi) (2)
llosco (Alcoi) (26) (Alacant) (29)
llusco (Alacant) (29)
llosca (Elx) (29)
pedra
pedra codissa (Altea) (28)
pedra colissa (Altea) (28)
pedra fitera (28)
pedralla (Alacant) (29)
pedreta
pedriua
pedrot
pedrusco
pedralla (28)
pedralleta (72) (28)
reble (La Marina) (227) (138) (28) (361)
roca
rungla [*pedra redona*] (Teulada) (69) (Poble Nou) (361)
tella [*pedra plana*] (Benissa) (69)
torronillo (Alacant) (29)
xina

llosa
empedrat
llamborda ⇒ *II.6.B. POBLACIÓ> carrer, urbanisme*
matacà ⇒ *II.6.B. POBLACIÓ> carrer, urbanisme*

tipus de pedra segons material

pedra [de] tosca
tosca (Alacant) (29)
pedra pòmis (5)
pedra foguera (Castells de Serrella) (23)
pedra de foc (Alacant) (29)
pedrenyera (Marina Baixa) (57) (28)
pedra viva [*conglomerat natural*] (125)
pedra blaneta (125)

alabastre
argila [arʤíla] (Alcoi) (5) *[aɲʤíla] (Alacant) (29)

caolí
granit
pedra arenisca
pedra bateig [*biocalcarenita autòctona*] (Novelda) (334)
pedra calcària
marbre° (Novelda) *[mábre] (Cocentaina) (106)
màrmolⓘ
mabre brocatell (s.l.) (3)
marbre buixcarró (3)
marbre cipolí (s.l.) (3) (164)
marbre de carrara
marbre serpentí (s.l.) (3)
quars
cristall de roca
tova (1)
veta
jaspiat -ada
runós -a (1) (3)

⇒ *I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA*

lloc de pedres

pedregal° (Alacant) (29) (Alcoi) (i3)
pedregall (Alcoi) (3)
pedreguer
pedrusca (Marina Baixa) (28)
runa
runar (Alcoià, Comtat) (Marina Baixa) (28) (86)
toscar
toscaret (Alcoi)

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

indústria de la pedra

pedrera(28)
canteraⓘ
pedrera de pedra fluixa [*blanca*] (125)
pedrera de pedra dura [*pòrfir o marbre*] (125)

sòl de terra (125)
carregador [*moll de càrrega*] (125)
cantero -aⓘ (!) [*picapedrer que treballa a la cantera*] (125)
pedrapiquer -a•◦ (22)
picapedrer -a•◦ [*picapedrer que treballa fent llambordes a la carretera*] (125)
matxacar el rípio [*fam*] [*fer llambordes*] (125)

[*productes*]

pedra natural
pedra artificial
pedra de fàbrica

llosa
revestiment

processos

[*la talla*]

cisellar
desbastar (1)
entallar (1)
entallament (1)
tallar

[*l'acabat*]

abuixardat (334)
[acabat] a l'àcid
arenat (334)
envellit (334)
escafilat* (334)
escodat (334)
flamejat
lapejat*
llis
picat (334)
pulit
ratllat (334)

[*eines i aparells*]

abuixardadora
barrina [*barra de 3m de llargària*] (125)

bucarda [*buixarda, maça de picapedrer*] (Alcoi, Pego) (3) (a1)
cadena (125)
escaire
esquadra[Φ]
escarpa (125)
cisell
cinzell[Φ] (125)
escoda
falques (125)
xapetes (125)
gat (125)
gradina
maça (125)
maceta (125)
maquineta de barrinar (125)
nivell
parpal [*perpal, palanca*] (125)
pic (125)
picola
pistolet [*ganxo de ferro*] (125)
punter (125)
rodet (125)
serra planxa (125)
serra radial
tascó (125)

metxa (125)
metxa ràpida (125)
pistons [*cartutxos de dinamita*] (125)
pòlvora (125)

2. DIMENSIONS

a. ASPECTE

Aspecte extern

aspecte

aparença
aspecte
pinta
traça

el parar (d'algú, alguna cosa) (Alcoi, Altea)
el parar natural (d'algú)
el posar (d'algú) (Callosa) (28)
estampa (Alcoi) (62)
millorar [*d'aspecte*]
empitjorar [*d'aspecte*]
vore's (Alcoi) (94)

«Es veu... » [*bonic, lleig, còmode, etc.*] (Alcoi) (94)

«A lo millor, dins del cotxe, en lloc de senyor, va un fantotxe» (Alcoi) (27)
«Tot lo que relluïx no és or» (Marina Alta) (65) (Ibi) (34)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*
⇒ *I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DIFERENT, DIFERÈNCIA*
⇒ *II.5.A. SALUT*

caire, carés

pinta
traça
tindre bona pinta la cosa
tindre mala pinta la cosa

«Amb la traça que du la cosa...» (Sant Joan d'Alacant) (399)

bon aspecte

amb bon pam de cara
anar atirlat -ada [*endreçat*] (Beneixama) (33)
anar dient "Peret"
anar guapo -a
apanyadet -a
apanyaet -a
arriscat -ada (Beneixama) (33)
aseat -ada (Balones) (22)
conformadet -a
conformat -ada
curiós -a (Balones) (22)
dret com un ciri (Balones) (22)
d'aspecte agradós
d'aspecte alforrat
desbellussat -ada
empiulat -ada (Alacant) (29)
entuviar-se (Alcoi, Marina Baixa) (28)
enduviar-se (La Safor) (28)
entufiar-se (Callosa) (28)
entuviat -ada (1)
estar atirlada [*una dona major*] (Beneixama) (33)
estar xulo -a
frescot (Balones) (22)
garbós -a
garrit -ida (Marina Baixa) (57) (Benimantell) (28)
guapet -a
guapet -a de cara
guapo -a

guapuset -a
llebrenc -a° (Alacant) (29)
llambrenc -a° (Alcoi) (i1)
llambrencat -ada (88)
llepat -ada (Alacant) (29)
lleuger (Alcoi) *[λaudʒé'] (29)
mallancó -ona (Alacant) (29)
polit -ida [*endreçat*] (La Vila) (28)
rampí -ina
refer-se
refet -a
samarro
trempat -ada [templat -â]
vivaratxo -a (135)

estar-li bé
parar-li bé
sentar-li bé

«Pareix que sigues Lerroux!» [leɾúiʃ] [*ant*] (i3)
«Què bé que et cuides»
«Què ben conreat estàs!»

⇒ *II.3. COS HUMÀ> color de la pell*
⇒ *II.7.A. ROBA*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta> fortalesa*
⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*

bonic -a, bellesa

bellea (Alcoi) (422)

agradoset -a
anar ben lloït -ida
apanyadet -a
arrisc -a (Cocentaina) (330) (Monòver) (225)
arriscat -ada (Alacant) (391) (Beneixama) (33) (Balones) (22) (Alcoi) (79)
ben arreglat -ada [*un pis, etc.*] (Alcoi) (74)
ben paregut -uda
ben plantat -ada
bombonet
bonic -a
bonico -a
(bonico -a, guapo -a, etc.) amb estampa (Benilloba) (i3)
boniquet -a
curro -a
curret -a (37)
d'aspecte agradoset
desenganxat -ada [*no pretensiós*]
dolç -a
més dolç -a que xuplar l'ullet d'un margalló (Elx) (384)
embellir (Alacant) (29)
empaque
enciser -a
enxisser -a
estar ben plomat
estar de pa de pessic (Xixona) (438)
estar pintadoret -a
estiloset -a
fer-ho guapet (135)
fet -a un pom de flors
garbo (92)
garrit -ida
girar-se tots al vore-la passar (Alcoi) (422)
guapet -a
guapo -a
guapot (a9)
haver eixit de bon motle (5)
lluïdor -a
maravella°
maravellós -a° (Alacant) (29)
maravillós -a[Φ]
mono -a
paréixer el dia en el ple
paréixer la lluna en el ple
paréixer la Margot
paréixer una novícia
pefient -a
pifient -a
pintador -a
pinturer -a (92)
pintureret -a
pinturero -a[Φ] (Alcoi) (321) (Alacant) (391)
polit -ida [*bonic*] (Polop, Tàrbena, Benimantell) (28)

portar a remolí
(tindre, donar) prestància (5)
rebonico -a
refet -a
ser [com] una perla [del Caribe]
ser com baixat -ada del paradís
ser com baixat del para[d]ís
ser com el cor de Jesús
ser com un sol de primavera
ser de sucre
ser de sucreria
ser guapo -a com el cor de Jesús
ser més dolç que el sucre
ser per a tombar de cul a un sant
ser qui ha portat el pessic a Espanya
ser sucre
ser un cromo
ser una dolçura de
ser una galania (Marina Baixa) (28)
ser una peladilla d'Alcoi
ser (una xica) bona com una peladilla (Alcoi) (a1)
sexi (114)
templat -ada
tindre bon gra de cara (1)
tindre bona carrosseria (5)
tindre empaque
tindre uns ulls que li parlen
xulo -a
xulíssim -a

«Bonico en faixa, lleig en dança» (Alcoi) (3) (27)
«Els diners es veuen!» (Alcoi) (2)
«Li han dit guapeta i s'ho ha cregut!» (Alcoi) (2)
«Quan et van fer van trencar el motle» (Alcoi) (2)
«Què cosa més bonica!»
«Què cosa més dolça!» (i2)
«Quina monadeta!» [monaêta] (i2)
«Xe, quina preciositat!» (24)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*

cansament

amb el cor en la boca
anar assacanat -ada
aplanat -a
baldat -ada
cansament
cansat -ada
cansera (5)
caure en creu
caure espatarrat -ada
caure redó -ona
caure rendit -ida(31)
cruixit -ida (Alcoi) (a1)
defallit -ida (Alcoi) (a1)
desgavellat -ada° (Alacant) (29)
esgavellat -ada° (Alacant) (29)
desrengat -ada° (Alacant) (29)
  desrenglat -ada (Alacant) (29)
  derrenglat -ada (Alcoi, Benilloba) (i1) (Albaida, Marina Baixa) (28)
  derranglat -ada (Alacant) (29)
  derringlat -ada (La Font d'En Carrós) (28)
  derringat -ada (Baix Vinalopó) (118)
  derrangat -ada (Alacant) (29)
desballestat -ada
desbelitat -ada (Marina Baixa) (28)
desfet -a
desllomat -ada
desmadeixat -ada (Alcoi) (a1)
despeat -ada° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desrenyonat -ada (Alcoi) (a1)
esclafat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
estar acatxiperat -ada
estar [tot -a] amortitxolat -ada (Beneixama) (33)
estar cansat -ada com una tonyina
estar estiuenc -a
estar fet -a un albercoc (*) (Ontinyent) (66)
estar fet -a un micapà
estar fet -a un panfígol
estar fet -a una llenya
estar fet -a una xufa
estar fet -a un macoc (Ontinyent)

estar fet -a una macoca (Alcoi) (2)
estar fet -a una tonyina
estar fet -a una xufa
estar macoc -a
estar mig desrengat -ada → *desrengat*
estar mort -a a canyades (23)
estar (algú) que no alena (Altea) (67)
estar un poc matarile
fatics (93)
fatiga
fatigar-se
fadigar-se (136)
fatigat -ada
gitar-se en creu
gitar-se redó -na
haver nascut cansat [naiʃkut]
matigar
mig derrenglat -ada (Alcoi) (2)
mòlt -a
nàixer cansat
nàixer ja cansat (5)
no poder amb l'ànima (Alcoi) (2)
no poder ni pegar una patada° [patâ] (Alcoi) (2)
no poder pegar passa
rebentat -ada
rendit -ida (Alcoi) (a1) (Tavernes) (31)
suar-li (a algú) les dents [iro] (1)
tresullat -ada (I) [ullerós] (Alacant) (29)
«Estic que no alene» (Altea) (67)
«Pardal cansat, canvia-lo de forat» (Ontinyent) (66)

⇒ *II.5.A. SALUT> mal estat, deteriorament*

desemparat -ada

com un pollet
com un pollet arropit
desabrit -ida
desemparat -ada [desamparát -â]
desmamparat -ada (Alcoi) (a1)
paréixer un pardalet

elegància

afavoridor -a
afavorir
afavorit -ida
anar com un milord
anar fet un figurí
anar fet un trenta-sis
anar més mudat que un fill de puta
anar [molt] apanyat -ada (92)
anar mudat -ada com si fóra Galló
anar mudat -ada com un tro
anar vestit -ida en trage de menjar putxero
de postim
estar / anar mudat -ada com un margalló
estar fet -a un braç de mar
estovar-se tot de luxe (5)
fer el senyoret (37)
llepat -ada
lluïdor -a
luxe
lujoⓓ
luxós -a [luhós -a]
mudat -ada
mudat com un margalló
pareix galló
posar-se] vestir-se la robeta de menjar bé
tindre [bona] perxa

«Vist una granera, i pareixerà una marquesa» (Alcoi)

lleig, lletja

repulsiu

badoqueria (5)
coent -a [kuén -ta]
coentor [kuentór]
de mal gust

desficaciat -ada
eccèntric -a
embafós -a (5)
estrambòtic [astrambɔtik]
extravagant
fanfariós -a [*la roba*] (Beneixama) (33)
fer lleig
fer un fàstic que embafa (5)
galler -a (92) (3)
ser més coent -a que un all (Ontinyent) (66)
ser més lleig o lletja que un pecat
ser més lleig o lletja que el pecat (1)
ser més lleig que pegar-li a un pare
ser més lleig que pegar-li a un pare amb un calcetí suat
ser més lleig o lletja que un deute (1)
ser un call (Alcoi) (94)
ser un ferrús de lleig (92)
ser més lleig, lletja que un ferrutx (Alacant) (29) [ser una] mangarrufa (Alacant) (29)
lleig, lletja
(dones) lletges com a ferrussos (92)
més lleig que un fes
més lleig que un deute
més pompós que un garrofer (5)
parar lleig (135)
ser un ferrús (una dona)
tindre cara de botxí (21)
xabacano -a[Φ]
xilló -na (un vestit, trage)

«Fa lleig»
«Para lleig» (135)
«Lleig en faixissa, bonico en dança» (Alcoi) (27)
«Lleig en faixa, bonico en dança» (Alcoi) (a1)
«Qui siga lleig, que faça *mandaos*[Φ] de nit» [*iro*] (1) (Alcoi) (a1)
«Si està lleig, posa-li un floc» [*iro*] (1)
«Encara que sóc lletja, res me se meneja» [*iro*] (1)

horrible

horrible
horrorós -a
que fa fredat
tenebrós -a (5)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*

mal aspecte, desastrat -ada, descurat -ada

[paréixer un] desarrapat -ada
a la manró
a penjolls
[tot] a pedaços
aixorruma
anar molt per a afaitar
anat [tot -a] arrossegat -ada (Beneixama) (33)
anar xorroll-morroll
apedaçat -ada
axiomo
baldat -ada
bleït -ida
brossós -a
candongo -a
cendrellosa
coent -a [kuénᵗ]
deixar capolat -ada
deixat -ada (329)
deixat de la mà de Déu
derrenglat -ada
desangelat -ada
desastrat -ada
descalabrat -ada
desficaciat -ada
desfreixurat -ada
desgalitxat -ada (428)
desgarbat -ada
desgrenyat -ada
desmanotat -ada°
desmanoplat -ada (Beneixama) (33)
desmanat -ada (Marina Baixa) (28)

despeat -ada° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
[anar] despentolat -ada° (Alacant) (29)
[anar] espentolat -ada° (Alacant) (29)
dur unes grenyes de cabells que sembla un borrego burdo (428)
fet -a una llàstima (Alcoi) (i1)
paréixer / ser una cendrellosa mendrellosa (Alcoi) (i1)
desvalijat -ada *[desvalihát -â]
eixerretat -ada
el faldó per fora
escotiflat
esgarramantes
esgarrat -ada
espentolat -ada [aspentolát -â]
estar "bon pilot, bon farinot" (Alcoià-Comtat) (329)
estar com un burro calçat i vestit (Alcoi) (27)
estar com una tonyina
estar cruixit -ida
estar fet -a un bardoll (Alcoià-Comtat) (329)
estar fet -a un drap
estar fet -a un ecce-homo°
estar fet -a un axiomo (Alcoi) (2)
estar fet -a un eccihom (Vilallonga) (46)
anar fet -a un ecce-homo (Elx) (40)
estar fet -a un orgue (Alcoi) (96)
estar fet -a un raboser (una casa, estança)
estar fet un sant Llàtzer *[senláser] (Alcoi) *[senláses] (Alacant) (29)
estar fet -a un tabac
estar fet -a una aixorruma (Alcoi) (30)
estar fet -a una xufa
estar fet-a un gitano
estar fet una bóta huitantena (Alcoi) (27)
estar matador -a
estar més pansit que una bacora en mal oratge
estar per a afaitar
estar per a que el combreguen
estar xorroll-morroll (Alcoià-Comtat) (329)
estrafalari -ària [astrafalári] (Balones) (22)
estribanc (Tàrbena, Bolulla) (28)
fer un xop
fer (algú) una aixorruma (Alcoi) (30)
fer (algú) un esguell (Marina Baixa) (28)
fer (alguna cosa) "allà va cabàs" (Alcoià-Comtat) (329)
fet -a un *asco*ⓘ
fet -a un all
galavardeu
lleig, lletja
mal ropat -ada
malcaradot
malcarat
mangarrufa (Alacant) (29)
matadoret -a
més val tirar-lo (persona o cosa)
molt mal aviat -ada
mut -uda
no fer fi
oldà -ana (Marina Baixa) (28)
paréixer "Margarita m'enganxes" [*ridícul*]
paréixer "Maria m'enganxes" [*ridícul*]
paréixer «set casaques»
paréixer cagantxo
paréixer la Cendrellosa
paréixer la paellera del poble
paréixer que vaja en saia
paréixer sucranyes
paréixer un -a refugiat -ada
paréixer un roder (Alcoià-Comtat) (329)
paréixer un drap mal llavat
paréixer un tapenero (Alcoi)
paréixer un viudo
paréixer una alforja (Alcoià-Comtat) (329)
paréixer una cendrellosa mendrellosa
paréixer una paellera
paréixer xorroll-morroll (96)
[a] penjoll[s]
pengeroll(s) (Tàrbena, Parcent) (28)
pengerolla (Benimantell) (1) (72) (28)
pengerolles (Benimantell) (1) (72) (28)
penjollós -a (La Nucia, L'Alfàs) (28)
pollós -a
polserut -uda (Tavernes) (31)
portar la roba espampolada

portar posada una redreguera (Beneixama) (33)
quedar lleig, lletja
rot -a
rot i espentolat
samarroca
sapastre°
  sapalastre (Alcoi) (i1)
  sapalastrof -a
  sapalastrot -a
  sapalatrop -a (Xixona) (438)
  saparastrot -a
ser arreu
ser arreu en el vestir (92)
ser més lleig que pegar-li a un pare
ser més lleig que pegar-li a un pare amb un calcetí suat
ser paréixer un drap mal llavat
ser un Adam (Alcoià-Comtat) (329)
ser un -a arrossegat -ada (Beneixama) (33)
ser un bonyigo (Elx) (40)
ser un -a brossós -a
ser un fardoll [*una dona*] (1)
ser un masero mudat
ser un samarroquero
ser un tio adam
ser un troto
ser una cendrellosa mendrellosa
tinyós -osa
tot -a a pedaços
vestit –ida de ropilla
xafadot -a
xorrant sang
xorroll-morroll
xuxurrío -a

«Afaita't, que pareixes un viudo!»
«Allà va cabàs!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Entraven per la ciutat, quatre coixos i un baldat»
«Què coent!» [kuént]
«S'ha casat i ha fet xop!»

⇒ *ROBA> vestir> vestit inadequat*
⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*
⇒ *cansament*
⇒ *II.5.A. SALUT> mal estat, deteriorament*

Orde

orde, ordre

primer -a

darrer -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
últim -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

segon -a
tercer -a
quart -a
quint -a
sext -a
sèptim -a
octau -ava
nové -na
dècim -a

arregussar (Alcoi) (Castalla) (Beneixama) (33)
carrell
  encarrellat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
carrella (Callosa) (86)
corro
  en corro
fila
ranxera (Callosa) (28)
  enranxat -ada (Altea, Benidorm) (28)
ringlera°
  renglera° (Marina Baixa) (28)
  ranglera (Marina Baixa) (28)
  en ringlera (Alcoi) (60)
  arringlerat -ada
alçar

anar en fila índia (74)
anar pas a pas
arreglar
curiós -a
deixar-ho tot pastat i fenyut
desemparellar
encarrellar
encarrellat -ada [*ordenat*] (Alacant) (29)
enllestir (La Marina) (28)
estar enmig com el dijous [*destorbar l'orde*]
guàrdia
llevar (les coses) d'enmig
pintar-se-les soles
planiste -a
portar / tindre al dia(33)
posar en solfa
ramassar [remasâ^{r}] (Polop, Benidorm) (28)
tindre-les totes al punt i a l'orde
tornar al *puesto*①
traure l'aigua neta
un darrere de l'altre

«Al darrer, o poc o molt» (Marina Alta) (65)
«Al darrer, o poc o res» (Marina Alta) (65)
«Al qui va davant, no li falten cordes!» (Alcoi) (2)
«Al pa, pa; i al vi, vi» (Calp) (39)
«El compte del trill, cada pedra en son clavill» (1)
«El que vinga darrere, que tanque!»
«Les coses clares, i el xocolate, espès» (Alcoi) (Calp) (39)
«No es pot anar contra corrent»
«No es pot repicar i anar a la processió»
«No es pot servir a dos amos a un temps»
«Quant menys *bultos*①, més claror» (Alcoi) (27)
«Qui va davant, va davant!»
«Un desorde porta un orde i, sinó, a terra se'n va la fila» (27)
«Vols estar en els pots i en els ungüents» (Xixona) (438)

⇒ *II.9.A. GUARDAR*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

norma

regla
«Més val regla que renda»

Desorde

desorde, embolic en general

«Açò pareix l'any de deu!»
«Arreballa la xapa a l'aire!»
«Arreu com en Relleu!»
«Arreu, el més gran!»
«Bon estropissó li has fet!» (Vilallonga) (46)
«Bon pilot, bon farinot»
«Els xiquets plorant, la font xorrant, les bajoques...»
«Figa a l'aire!»
«I quin bollit°!»
«I quin borum!»
«I quin canyaret!» (23)
«I quina enfangada!» [anfaŋgâ]
«I quina enrònia!» (Alcoi) (2)
«La que heu armat!»
«La que teniu armada!» [armâ]
«Les bajoques xorrant d'oli, i la criada sin venir»
«*Líos*① llevar-ne, no posar-ne!»
«Massa pollastres reboliquen el galliner»
«Menut bollo!» (74)
«No et claves / poses en camisa d'onze vares ni en carrer que no trau cap!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Orde i contraorde, desorde» (Ontinyent) (66)
«Que el món s'acaba!»

«Quin borum!»
«Quina andròmina!»
«Quins anginbòrics!»
«Quina escampada!» [askampâ]
«Quina escampada d'ossos!»
«S'entrega Pamplona!»
«S'ha declarat la república!»
«S'ha proclamat la república!»
«Sempre alterant els programes!» (60)
«Un desorde porta un orde» (Ontinyent) (66)
«Va tot a orri!»
«Va tot a perra!»
«Xe, quin descombaldo!» *[deskombáldo] o *[deskombálgo] (Beneixama) (33)

a balandar (Alcoi) (a1)
a orri (Alacant) (29)
a trompicons
a trossos i mossos
abullonat –ada (Alacant) (29)
afer
a la bona de Déu (1)
a la manró
afer (53)
aldarull (5)
amotinar
anar a orri (60)
anar al retortero
anar de trompada [trompâ]
anar revolt -a
anar tot a perra
anarquia
anàrquic -a (5)
andròmina
armar la de San Quintí
armar[-se] un cacau
armar[-se] el / un canyaret (26)
armar[-se] un cartapell
armar[-se] un embolic de mil demonis (Altea) (67)
armar[-se] un [bon] engraellat (Alcoi) (2) *[aŋgrelát] (Sant Joan d'Alacant) (399)
armar[-se] un petroli (Alcoi) (2)
armar[-se] un *petrolio*Ⓓ (Alcoi) (2)
armar[-se] un guirigall
armar[-se] un jaleo
arreplegador -a de la cendra i escampador -a de la farina
arreplegar la cendra i tirar la farina
avalot (Balones) (22)
aventar el blat i arreplegar la palla
arruixada [d'objectes, trastos] [aɾuiʃâ]
ball
batoll
bolic (Alacant) (29)
bollit° (5)
bollitori° (Alcoi) [bolitəri] o [bulitəri] (Alacant) (29)
bolloⒹ (a15)
bordell (Alacant) (29)
borum
bull
bulló [*en la tela*] (Alacant) (29)
busbèrria
cabòries (Alcoi) (a1)
cacau (Alcoi) (a1)
canyaret
caos
caòtic -a (5)
cartapell
clavar en un embolic (58)
clavar-se en betlems
clavar-se en el fang (53)
clavar-se en embrolls (74)
cocòrum
confús -a (5)
cotarro
desastrat -ada
desastre
desbaratori (Altea) (57) (28)
descangalla
descombaldo (Beneixama) (33)
desgavell (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desmanegat -ada
desmedro
desordenat -ada
desori (67) (57) (28)
destarifo

destravio [de casa, etc.] (Alacant) (29)
embolar [ambolá^{r}]
embolat -ada
embolic [ambolík]
embolicar [ambolika^{r}] (Alcoi) (a1)
embolicar-se
embolicat -ada
embroll (74)
embrollar
embrollat -ada (5)
embull (Gandia) (99)
emmerdar
emmerdar-ho tot
empastrada [ampastrâ] (32)
en desgavell (5)
en un pilot
enciendo (1)
endreç [andrés]
endreça [andrésa]
endreces [andréses] (Alcoi) (a1)
enfangada [amfaŋgâ]
enfingada [amfiŋgâ]
engimbori°
[aɲdʒimbɔri] (Alcoi) (2)
*[aɲdʒimbɔrik] (Alcoi) (2)
*[gaɲdʒinbɔri] (Alcoi) (2)
*[ardʒimbɔri] (Beneixama) (33)
*[aldʒimbɔri] (Beneixama) (33)
encenvori (Vall d'Albaida) (35)
engraellat
enredrar
enredrar -se
enredro [anrédro]
enrevessat° -ada
enrònia [anrɔnia] (Alcoi) (a1)
enserrella [anser̲éλa]
enserrellada [anser̲éλâ]
enserrellar
enserrellat -ada
estar enmig com el dijous
entortillat -ada
enviscada [enviskâ] o *[amviskâ] (96)
enviscar-se [enviskárse] o *[amviskárse]
enviscat -ada [enviskát] o *[amviskát]
escampada [askampâ]
escampador -a [askampadór] o *[askampaór] (Alcoi) (a1)
escampall (96)
escampar [askampâ^{r}]
escampar-ho tot pel mig (Alcoi) (a1)
escamparrallar (i1)
escamparrallat -ada (i1)
escàndol
escarot
escarotar [askarotâ^{r}]
escarotar el galliner
esparsida
espatxurrada [aspatʃur̲â]
espencaoⓘ
espencat
esquellaoⓘ (Balones) (22)
estacament
estar tot massa tocat
estar tot a balandar (Alcoi) (a1)
(fer un) estropissó (Vilallonga) (46)
fer endreços [andrésos]
fer endreces [andréses] (Alcoi) (a1)
fer enredros (Balones) (22)
fer rebolica
fer un gran bony
fer un pastissot
fer una empastrada [ampastrâ] (Altea) (67) (Alcoi) (2)
fer (una cosa) a bacs
fer (una cosa) a bacs i espentes [aspéntes]
fer (una cosa) a trompades *[trompâes]
fer-ho tot a trompades *[trompâes]
fer-se un / el canyaret
fer[-se] una escampada [askampâ]
fet -a un pilot
fet un embolic (96)
fregat
galimaties
galliner
grillar
guirigai
guirigall
[tota la] guirigalla (Alacant) (29)
guisaoⓘ

haver d'entrar a bots (en una habitació, etc.) (Alcoi) (a1)
haver-hi *lios*Φ (74)
haver-hi més (andròmines, trastos) que en casa Eloi
haver-hi *roïdos*Φ (428)
haver-hi un bollit (Bellreguard)
haver-hi un cacau (5)
haver-hi un infern
haver-hi un escampall de por (96)
haver-hi una escampada [askampâ]
haver-hi una escampada de mil ossos
haver-hi una escampada d'ossos
haver-hi una mampresa
*lio*Φ
mala endreça [andrésa] [*ant*]
*mantecao*Φ
malaveig (Bolulla, Tàrbena) (86)
marabunta
menejar (les coses)
merder
*mescolança*Φ (60)
moixiganga° [de]
  muixiganga [de] (75)
  motxiganga [de] (Monòver) (225)
moure escàndol
moure un desori (Altea) (57) (28)
moure un embolic (Balones) (22)
moure un esclafit de bulles
moure's la polseguera
moure's un enciendo (1)
moure's un tropell
no haver tall ni orde (1)
no poder-se passar ni amb passeres (Altea) (67) (28)
parabanda
paréixer Bàbia
paréixer ca la Bolla (Alcoi) (a1)
  paréixer la casa [de] la Bolla
paréixer ca la Gamba (Alcoi) (2)
paréixer ca[sa] de Donya Amàlia (Alcoi) (2)
paréixer casa la Meca
paréixer el baratillo de Grau
paréixer jocs de mico
paréixer la peixcateria
paréixer l'any de déu
paréixer l'any deu (Alcoi) (Pego) (35) [endéu] (Vall d'Albaida) (35)
paréixer l'*entresuelo* de ca Mallol
paréixer refector de frares lleigs [*una habitació*] [refetór] (1)
paréixer que siga ca la Gamba
paréixer que siga cal Tio La Glòria [... que sols ell sabia on havia de posar els peus!] (Alcoi) (2)
paréixer que siga toca-a-dotze
paréixer un galliner
paréixer una casa de gitanos
petroli (Alcoi) (2)
*petrolio*Φ (Alcoi) (2)
porcada
portar un *bollo*Φ (a15)
posar cap per amunt
rebolica (96)
rebolicar (Alacant) (29)
rebolicar-se
rebolicat-ada
reboltori
remolí (5)
remoure
revolícia (Alacant) (29)
revolt -a
safarrantxo
saragata
sargomargo (1) (3)
sense llei ni orde
sense traça ni cabdell (5)
ser / paréixer ca La Bolla
ser el fi del món
ser un carraixet (Vall d'Albaida) (35)
ser un desmedro
ser un *disloque*Φ
ser un infern
ser un mareig
ser un pandemònium (5)
ser un poema
ser / paréixer una olla de grills

teque
tindre un afer (i6) (2)
tindre un marxafall de (Beneixama) (33)
tinglao[①]
tirar la casa pates amunt
trapissonda
traster -a
trastero -a
tuacte
tuàutem
turba-multa
xafarranxo
xafarrinada [tʃafaɾinâ]
xamfarrinada [tʃamfaɾinâ]

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*
⇒ *II.3.B. SENTITS> OÏDA, ESCOLTAR, SOROLL*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA*

arreu

a bur-o-barra
a burro-barra
a cegues
a la babalà
a la manró
anar (les coses) arreu
anar a orri
anar com vol (una cosa)
apatuscar (1)
apatuscat -ada (1)
arreu
bon pilot, bon farinot (30)
burro-barra
de *qualquier*[①] manera
de qualsevol manera
escales avall
estar / viure a la babalà
fer (alguna cosa) arreu
fer (alguna cosa) a la manró
fer les coses sense mesura (30)
filar gros (30)
mig apatuscat -ada (1)
trapalatrop –a (Alacant) (29)
«Arreu, el més gran!»
«Arreu com en Relleu!»
«A burro-barra: botifarra!»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa*

confusió

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> confusió*

Diferent, diferència

anar al revés de tots
<bigarrat -ada°>
abigarrat -ada°[①] (5)
contrast
diferent
diferent a (a15)
(dur, posar, etc.) uno de cada *hetxúra*[①] (Elx) (40)
haver-hi contrast
[diferents] com la nit del dia
[haver-hi una diferència tan gran] com de la terra al cel (Balones) (92)
no aplegar-li (una persona / cosa a una altra) (1)
no ser del braç de (1)
ser figues d'un altre paner
ser molt d'ell -a
ser nit i dia (31)

«Cada casa és un món»
«Cada gall canta en el seu galliner» (Alcoi) (27)
«Cada gallina, en son galliner» (Ibi) (34)
«Cada gat, al seu forat» (Ibi) (34)

«Cada pardal té el seu niu, i cada camp, el seu cultiu» (Alcoi) (27)
«Cada rat penat, busca el seu forat» (Ibi) (34)
«Cada qual, amb el seu igual» (Alcoi) (27)
«Cada ú / cadascú en sa casa i Déu en la de tots» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (Balones) (22) (Elx) (40)
«Cadascú és cadascú» [kadaskú] o *[kaskú]
«Cascú és cascú»
«Cada ú és cada ú»
«Cadascú és cadascú, i mitja dotzena, són sis» (Alcoi) (27)
«Cadascú mana en sa casa» (5)
«Cadascú està en sa casa»
«Cadascú menja el seu mos» (5)
«Com del cel a la terra!» (Alcoi) (a1) (Ibi) (34)
«Entre el dia i la nit no hi ha paret»

«En ser negre, botifarra!» [iro] (21)
«Negre, botifarra» (Marina Alta) (Pego) (65)
«Lo mateix té sabó que fil negre; tot és per a la roba!» [iro] (15)
«Tots els mocs no paren bé en tots els nassos»
«(Tots / els dos / les tres, etc.) d'un mateix ventre, i cada u / una d'un temple!» (Tavernes) (31) (Calp) (39)
«Tots d'un ventre, i cadascú de son temple» (Bellreguard) (41)
«Tots d'un ventre, i cadascú d'un temperament» (Ontinyent) (66)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR*
⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

Estat

estat, situació

situació
quadro
present
quadre
clim
casaca (provar-li / no provar-li la casaca) (Balones) (22)

«A vore quin fi dóna» (Alcoi) (a1)

estar, ser-hi

estar
paréixer (1)
ser-hi

«Qui no pareix, pereix» (1)
«Què et penses, que estic en L'Orxa?» [*resposta a qui pregunta "on estàs?"*] (347)

anar bé

(fer, anar una cosa) a les mil maravelles

alçar el cap
anar al seu pinte ample (Alcoi) (2)
anar apedaçant (Alcoi) (30)
anar bé
anar com la seda (Alcoi) (30)
anar de fil de (i1) vint (Alcoi) (30)
anar divinament
anar en anda de bé
anar en ant de bé (La Nucia) (28)
anar màquina avant (30)
anar pel seu camí
anar que xuta (Alcoi) (a1)
convindre
fer pas (1)
navegar a tot vent (Gandia) (53)
no fer mal pas
ser vora viva dalt i baix (Alcoi) (30)

«A mi el nostre Senyor em vol molt»
«Al dement i al que té, tot li està bé» (Ibi) (34)
«Anem anant!»
«Anem apedaçant!»
«Anem fent!»
«Tot va com Calp» (Calp) (39)
«Va que xuta!»
«Vora viva dalt i baix!» (Alcoi) (30)

«Costa més viure mal, que bé» (27)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*

anar malament

anar a bacs i espentes
anar cap arrere
anar de mal en pitjor (31)
anar de volta volum (1) (428)
anar fora de camí
anar / estar fet un pèntol
anar per arrere (1)
atascar-se [*un mecanisme*]
  atorar-se
  engorritar-se [*un mecanisme*] (Marina Alta) (361)
entrar mal carís (28)
estar a tres dies (Alcoi) (30)
estar fluixeta la cosa (Alcoi) (30)
estar fora de camí
[fer] passar la penosella°
[fer] passar les penoselles amargues
(fer) passar l'equinocci *[eskinɔksio] (Calp) (39)
mal clim
mig caent
nafrat -ada
no anar bé
no anar de cap de manera (96)
no anar ni cara a l'aire
no anar ni cap avant ni cap arrere (Marina Alta) (65)
no donar un pas (1)
no filar (Alcoi) (30)
no funcionar
no poder noure(18) (28)
portem (alguna cosa) que no s'aclarim
ratejar
ser un malson
ser un poema
trencar-se el fil (Alcoi) (30)

«...i ja has acabat»
«Aixina no anem!» (Alcoi)
«Aixina no anem ni d'ací al cantó!» (Alcoi)
«Aixina no pot ser (a) noure!» (Polop) (28)
«Anar mal i acabar bé, no pot ser»
«Mala peça té el teler» (Alcoi) (347)
«No sé si traurem cap» (Alcoi) (28)
«Pitjor que pitjor!»
«Quina pena per a una mare, tres fills soldats»
«Són de segó!»

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS*

anar regular

així, així
aixina, aixina
aixina i aixana (Alcoi) (2) (Elx) (40)
aixina o aixana (Altea) (67)
ni aixina ni allina (Altea) (67)
anar tirant
no fer alt ni baix

«Què vols que et diga?»

insoluble

no haure-hi mans (Tavernes) (31)
no haver-hi res a fer
ser caldo° recalfat

«Beu-te el caldo° i tira-lo»
«Beure i bufar, no pot ser» (1) (15)
«No et calfes el cap, que te se gelaran els peus!»
«No hi ha res a fer»
«No va hi haure mans» (Tavernes) (31)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT*

Malbé, deteriorament

deteriorat, espatlat (coses), fet malbé

trencat -ada (general N de la lín. Busot-Biar, El Pinós) (119)
rot -a (S de la lín. Busot-Biar, Onil, Tibi, Xixona) (119)
romput -uda (La Torre de les Maçanes, Relleu, Aigües de Busot, Busot, Mutxamel, El Campello, Sant Joan, Sant Vicent del Raspeig, Alacant) (119)

a péntols (5)
acabrasar-se [la fusta, etc.] [*badar-se, clavillar-se, clivellar-se*] (Vall d'Albaida) (63)
afollar [*nius*] (Guadalest) (28)
agarrar vici (i1)
anar a terra (un mur, etc.) (Sant Joan d'Alacant) (399)
fer perdidís -issa (alguna cosa) (428)
llançar a perdre
allançar-se a perdre (Alcoi) (a1)
amb més culs-cosits que una gorra de gitano (27)
anar-se'n com el cosit de màquina
anar-se'n com el punt de calça
anat -ada
ascla
asclar -se
asclat -ada
assolat -ada (92) [*un ou*] (Alacant) (29)
avariat -ada° (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
*averiat -ada*①
badar-se (46) (33) (Agullent) (35)
*agrietar-se*①
un badall (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
badallat -ada (Alacant) (29)
badat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
un badat (Alcoi) (a1)
baquejar
borrar
cagar-la
caixcar-se
carpir-se (33)
un carpit
carpit -ida
cascarra
cascar-se [kaiʃkar-se]
clavill
clavillada [klaviλâ]
clavillar
clavillar -se
clavillat -ada
(llengua etc.) com una destral
corcar-se
corcat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cruixit -ida
croixit -ida
culcosit° [*n*] (Alcoi) (27) (Alacant) (29)
culcusit -ida
curcusit -ida

corcosit -ida (Sant Joan d'Alacant) (399)
cuscosit (Alacant) (29)
culcosits°
culs-cosits *[pl]* (Alcoi) (27)
defraudar l'hisenda
derrocar
desbalafiar [-se]
desbarrafiar (-se) (Altea, Alfàs) (57) (28)
desballestat -ada (Alcoi) (a1)
desbaratar [-se]
desbotifarrar [-se]
desbotifarrat -ada
desbraçar (una nina)
descabotar -se
descapçar° (57) (28)
escapçar° [askapsâ'] (57) (28)
descantar (Alcoi) (a1)
descantat -ada (Alcoi) (a1)
descantellar (Alcoi) (a1)
descantellat -ada (Alcoi) (a1)
descarnat -ada
desencaixar-se
desencaixat -ada
desfet -a
desficaciar
desficaciat -ada
desfilagarxar[-se]°
desfilagassar (Benissa) (69) (Poble Nou de Benitatxell) (69)
desfigalassar (Teulada) (69)
desfilagatxar[-se] (Alcoi) (a1) (Beneixama) (33)
desfigalatxar (La Marina) (86) (Dénia, Calp) (69)
desfilatxar (Calp) (69)
desfilagarxat -ada°
desfilagatxat -ada (Alcoi) (a1)
desfilar (general) (69)
desfreixurat -ada (Alcoi) (a1)
desglevar-se
desgraciar [-se]
desgraciat -ada
desgronsar-se *[una construcció de fusta]* (Alacant) (29)
desgronsat -ada *[una construcció de fusta]* (Alacant) (29)
desgrunsar-se *[una construcció de fusta]* (Alacant) (29)
desmarranxar (Beneixama) (33)
desmorrellat -ada (Alcoi) (a1)
despanyar *[una porta]* (Alacant) (29)
despatxuflat -ada (Alcoi) (a1)
despatxurrat -ada (Alcoi) (a1)
despeçonar *[una fruita]* (Alacant) (29) despenjar-se
despenjat -ada
desportellar [-se]°
esportellar [-se]° (Alacant) (29)
desportellat -ada°
esportellat -ada° (Alacant) (29)
dessocar [-se] *[una porta d'un armari, etc.]*
destrossa
desventar-se
dolent -a (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
eixarretar [aiʃeretár]
eixerretar [aiʃeretár]
eixir fallat -ada
en mal estat (99)
emborronar (Alcoi) (a1)
empastrar
empastrat -ada
encetar
encollir-se [aŋkolírse]
endoblegar [aṇdoblegár]
endrapar-se
endrapat -ada
enrobinat -ada *[rovellat]* [anrobinát] (Alcoi) (i1)
enserrellat -ada
entortar
entortillar
entortillar-se (Alcoi) (a1)
entortillat -ada
entrapir-se (endurir-se) (Marina Baixa) (28)
esbalafiar
esbalafiat -ada
escagassar-se° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
escagaixar-se° (Marina Baixa) (La Safor) (28)
descagassar-se (Alacant) (29)
escagassat-ada (Alcoi) (2)
escagaixat -ada (Marina Baixa) (28)
escamontxar *[una ferida, un gra; tallar la guia d'una planta]* (Beneixama) (33)

escarlèbit [*en la pell, en la roba*] [asgarlàbit] (Beneixama) (33)
escarraixar-se (Marina Baixa) (28)
escarraixat -ada (Marina Baixa) (28)
escatxarrar-se (Alcoi)
  escarratxar-se (La Safor) (28)
escatxarrat -ada (Alcoi) (2)
  escarratxar-se (La Safor) (28)
escarransit -ida (Alcoi) (a1)
esconyar -se
esconyat -ada
esfondrar-se° (La Marina) (28)
  enfonar[-se] [anfonárse] (Alcoià-Comtat)
esfondrat -ada° (La Marina) (28)
  enfonat -ada (Alcoià-Comtat)
esgarrada [asgarâ] (Alcoi) (a1)
esgarrany
esgarranyada [asgarajnâ]
esgarranyar
esgarrar [asgarâr] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
esgarrat -ada
esgarro
esgarró
esguellar[-se] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
esguellar-se [*un cimal*] (46)
esmerar
esmerat -ada
espanyar [aspenyâr] [*el pany d'una porta*] (Altea, Benidorm) (28)
espencar°
  despencar (Alacant) (29)
espenjollar-se [aspenʤolárse]
espenjollat -ada [aspenʤolát -â]
esplatxar (Agullent) (35)
esplatxat -ada (Agullent) (35)
espoltir-se [*una paret per la humitat*] (Baix Vinalopó) (118)
esporrejar
esporrejar-se
esporrejat -ada
esqueixar
esqueixar-se
esqueixat -ada
esquerderar (Vilallonga) (46)
estar a punt d'esconyar-se (Alcoi) (i1)
estar a trossos
estar anadet -a [anaêt] (Alcoi) (a1)
estar anat -ada (Alcoi) (a1)
estar coixo -a
estar com si fora una terregada [teregâ] (Alcoi) (a1)
estar cucat -ada
estar fart -a de viure (una cosa) (Elx) (40)
estar fet -a / ser una carraca (Alcoi) (i1)
estar fet -a / ser una matraca (Alcoi) (i1)
estar / eixir fet -a un palpissot (Alacant) (29)
estar fet -a un sarnatxo (Marina Baixa) (28)
estar fet -a una macoca (Alacant) (29)
estar fet -a una xanca (45)
estar per a tirar-lo a la brossa
estar tot -a fet -a una ascla
estar tot endoblegat -ada [andoblegát -â] (Alcoi) (a1)
estellar [astelâr] (Alcoi) (a1)
estellar-se [astelârse] (Alcoi) (a1)
estellat -ada [astelát -â] (Alcoi) (a1)
estiragassat -ada (Alcoi) (a1)
estrofiat -ada
estropejar° (46)
estropejar-se°
estrossar [*un paper*] (Beneixama) (33)
fer malbé (Marina Baixa) (28)
fer un espellucó
fer-se roín (un menjar o beguda)
fer-se (el pantaló, etc.) tot arrossegat -ada (Beneixama) (33)
fer-se un enganxó (en la roba) [aŋgajʧó] (Alcoi) (a1)
fer-se un set (en la roba) (Alcoi) (a1)
fet -a a banderes
fet -a a pèntols
fet -a una aixorruma (Alcoi) (a1)
filagatxos
fotre's (una cosa)
fulero -a [*fallat -ada*] (Alacant) (29)
garsar[-se] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
garsat -ada
garsesa (Alacant) (29)
garsea

garseig (Alacant) (29)
garsejar
haver de pagar els derribos
llançar a perdre
llançar perdre
llançat -ada a perdre
llesca
macar
macat
mal -a (Alacant) (29)
matxucat -ada (28)
mig assolat -ada (92)
mos
mossa [mɔsa] (57) (67) (28)
mella[Φ] <*mossa*> (72) (28)
no anar ni cara a l'aire
no casar bé
no encaixar bé
no fer cap de bo
nucs (de la fusta) (5)
palpissot (Alacant) (29)
pansit -ida (Alacant) (29)
pegar un gran *tombo*[Φ]
petjat -ada de (Marina Baixa) (57) (28)
picar
picar-se
picat -ada
pintarratxat -ada (Alcoi) (a1)
portell (Alacant) (29)
posar-se per a perdre
prendre vici (135)
punts corcats (de la fusta) (5)
quedar espatlat -ada [aspal·lát -â] (60)
raixmar (1)
raïsmat -ada [*la tela*] (Beneixama) (33)
rasquiló
rasquinyada
ratat -ada (Callosa) (28)
rebaixar
rebentar com una cigala
rebolcar per terra (una peça de roba) (96)
retxitxivar-se [*un menjar*] (Alacant) (29)
revindre's
rompre
romput -uda → *trencat -ada* (inici secció)
rot -a → *trencat -ada* (inici secció)
rovell (72) (28)
roví (Novelda, La Romana, L'Alguenya) (363)
roviny (Alacant) (29) (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Ombria de la Sarsa) (363)
rovellat -ada
criar rovell (Alacant) (29)
salefar [*una fruita o aliment*] (Beneixama) (33)
saltar una llesca
salobre
sense adob
ser serradura [*fusta*]
ser un pendó [de]...
ser / tindre la maldició del gitano
solsir-se
solsit -ida
tindre més forats que un garbell
tirar a *pique*[Φ]
tirar avall
tocat -ada
tot -a a trossos
tot -a desfet -a
trencar[-se]
un ascla

«Ací fon Tròia»
«Això és una empastrada!» [ampastrâ]
«Això està fart de viure!» (Elx) (40)
«Amb més culs-cosits, que una gorra de gitano» (Alcoi) (27)
«Bonico -a s'haurà fet»
«Ja ho has empastrat»
«Més val apedaçat que foradat»
«No és res lo de l'ull, i el portava en la mà»
«Qui / El que l'entorta, se l'emporta!» (Alcoi) (a1)
«Si m'entortes, me s'emportes» (Alcoi) (27)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DESFER, DESTRUIR*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> forma*
⇒ *II.7.A. ROBA> defectes i deteriorament de la roba*

abandó

abandó
abandonar
abandonat -ada
aboiat° -ada (Marina Baixa) (28)
apartar
apartat -ada
arraconar
arraconat -ada (5)
arrumbar (Alcoi) (Beneixama) (33) (Agullent) (35) (Alacant) (29)
arrumbat -ada (Agullent) (35)
deixar en l'estacada [astakâ]
deixat -ada de la mà de Déu
desemparat -ada *[desamparát]
oblidat -ada *[olvidát]
ruïna
enruna (Altea) (57) (57) (28)
ruïnós -a

estar (una cosa) morint-se de risa
no dir-li ni "tu què fas ahí°"

consumir-se

candir-se
candit -ida
desfer-se
desfet -a
enjoliolar-se (14b)
enjoliolat -ada (14b) (Xixona) (438)
gastar-se
gastat -ada
marcir-se
*marxitar-se*Φ
marcit -ida
musti -a [músti] o *[mústik]
semar-se
semat -ada
sem -a

inestable

aguantar-se / estar penjant d'un fil (Beneixama) (33)
baldejar
balder -a
envà
estar apegadet -a amb saliveta
estar badívol (Agullent) (35)
fer una coixadeta (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> cansament*

Netedat i brutícia

netedat

asseat -ada
brillar com el sol de migdia
com un or
com uns espills
curiós -a (Balones) (22)
deixar més net que llepat de caragols (26)
espinzellat -ada (Alacant) (29)
estar més net -a que
estar net -a com
estar tan net -a que peteja (Agullent) (35)
més net -a que una patena
net -a
*llímpio -a*Φ (Crevillent) (24) (Bacarot) (29)
net -a com l'or
net -a com un coral
net -a com un ivori [vivɔri] (Callosa) (28)
net -a com un or
net -a com una patena
net -a com uns espills
poder menjar sopes en el *pisso* (Alcoi, La Vila) (93)
tindre la casa com els xorros de l'or
tindre la casa com uns espills
tindre tota la casa per enllestir (La Vila) (28)

netejar

estris

fregall
granera
pellejador
pelejadora
ramàs [*granera basta sense mànec*] (Marina Alta) (36)
motxo
passera
ramás [*granera de ramàs*] (Alacant) (29)
sac [*drap amb petroli o aigua*] (Alacant) (29)
saial

sabó, productes i detergents

sabó
sabó blanet
sal-fumant (93)

bromera
sabonera [*bromera*] (Callosa) (72) (28) (s.l.) (86)
fer bromera (el sabó)
bambolla ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT> líquids i gas> líquid en moviment*
bomba [*de sabó*] (Alacant) (29)
borbuixa [*de sabó*] (Alacant) (29)
brumerol [*de sabó*] (Alcoi) (a1)

tap
terreta d'escurar (Alcoi) (2)
areneta d'escurar (Ontinyent) (66)

lleixiu
llixiu
vedriol

matarrates

accions

agranador
agranadora
agranadures
agranar
aigua bruta de llavar
arregussada
arregussadeta
arregussar
rehussar
reüssar
arruixar la frontera (105)
camió de la brossa
carro de la brossa [*ant*] (114)
desendrapir
desentaranyinar
desmargallar (1)
destaranyinar
dessutjar (1)
drapada [drapâ]
esbandir (Marina Baixa) (28)
escombrar [*la cendra del forn*] (Alcoi) (Beneixama) (33)
escurar
espolsador
espolsada [aspolsâ]
espolsadeta [aspolsaêta]
espolsar
espoltir [1] [*espolsar teixits i estores*] (Alacant) (29)
espoltir [2] [*esbandir la roba*] [aspoltĩr] (Alcoi) (Beneixama) (33)
espoltir [3] [*escombrar la cendra del forn*] (Baix Vinalopó) (118)
fer la faena de casa (Tavernes) (31)
fer l'endreça de la casa (Sant Joan d'Alacant) (399)
fer la llavadeta del gat
fer l'entrada
fer l'escala
fer l'escurada [askurâ]
fer net
fer / pegar una passadeta
fer raconets
la passadeta de la sogra
*limpiessa*Φ

llavar
llavar amb set aigües
llavote
llepada [λepâ]
llevar coses d'enmig
llevar[-li] la pols
motxada [motʃâ]
motxadeta [motʃaêta]
neteja
netejar
netejar a fondo (33)
netejar lo que veu la sogra
passada [pasâ]
passadeta [pasaêta]
pegar una arregussadeta [aregusaêta]
pegar una espolsadeta [aspolsaêta]
pegar una llepadeta [λepaêta]
pegar una saialada [saialâ]
pelejar (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
passar el sac (Novelda) (35)
rentar [*aclarir amb aigua*] (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
replegar fem (105)
saialada [saialâ]
torcar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
traure el fem (105)
traure's les puces de damunt

«El sabó i l'aigua tot ho curen»
«La dona vanitosa és curiosa» (Calp) (39)
«Qui llava quan plou, eixuga quan fa sol»
«Qui llava quan plou, estén en el primer sol»
«No se'n ha d'anar al cel!» (Alcoi) (a1)
«No se'n té que anar al cel!» (Alcoi) (a1)
«No té que anar al cel!» (Alcoi) (a1)
«Terreta, dones!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> accions i activitats domèstiques*

conservació

posar en patxolí

brutea, brutícia

brutea

agranades (Vall d'Albaida) (63)
albarà$^{\wedge}$ (21)
bassura® [*urbana*] (Cocentaina, La Safor) (46)
bonyígol
borrelló
borró (de les basses) (28)
brossa [*urbana*] (Alcoi) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
baixar / traure la brossa
poal de la brossa [puál]
brossegada [brosegâ] [*per la sèquia*] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
brut -a
brutea
brutor
brut -a de fang (5)
cagarruta
cagat -ada
cendregós -a (Beneixama) (33)
cendrellós -a(33)
cotxinada (Balones) (22)
cucarrons
deixar
deixar ditades [ditâes]
deixar un llostre°
deixar un solatge
deixar un sostre
ditada [ditâ]
embrutar [ambrutár]
embrutar -se
embrutar-se
embrutar-se d'hasta els ulls
empallar (1)
empallat -ada de caguerades (Balones) (22)
empallat -ada (1)
empapussar [ampapusâ^{r}] (Alcoi) (2)
empastifada
empastifar (Alcoi) (i1)

empastrada° [ampastrâ]
empastrar
empudegar -se l'aigua
endrapar[-se]° (Alcoi) (2)
endrapat -ada° [*oliós*] (Alcoi) (2)
endrapir° (Alcoi) (2)
endrapir-se° [*entelar-se un cristall*](Alcoi) (Castalla) (72) (28)
endrapit -ida°
enfangada [anfaŋgâ^{r}]
enfangar [anfaŋgâ^{r}]
enfangat -ada
enfeltrit -ida (Alacant) (29)
enfingada [anfiŋgâ] (Alcoi) (2)
enfingat -ada (Alcoi) (2)
engronyonit -ida (Alacant) (29)
enrunar (Beneixama) (33)
enrunat -ada (Beneixama) (33)
ensitrellat -ada (Alacant) (29)
enviscada [anviskâ]
enviscar [anviskâ^{r}]
enviscar-se [anviskárse]
enviscós -a [anviskós -a] (Alcoi) (a1)
escatós -a [askâ^{r}] (Benidorm) (28)
esguit [asgít]
esguitar-se [asgitâ^{r}se]
estar com un femer
estar fet -a una porcada [porkâ]
estar més cagat -ada que un bastó de galliner
estar ple -na de samarroques
fem [*rural*] (46)
femer (Alcoi) (27) (El Campello) (37) (Alacant) (29)
fer pastetes
fer un llagareig (Beneixama) (33)
fer un llagaretjo (Beneixama) (33)
fer una enviscada [en / damunt] (la taula, etc.) (Alcoi) (a1)
fer[-se] una ratlla (una superfície)
floc [*senyal d'excrement als calçotets*] (Alacant) (29)
floquet (Alcoi) (i1)
*palomino -a*①
garranxos (dels animals) (1)
gorritó
greix
inmundícia (105)
llanfarnada° [λanfarnâ] (Marina Baixa) (28)
llanfarnar (Marina Baixa) (28)
llamparnada [λamparnâ] (Alcoi) (2)
llamparó (Alacant) (29)
llamparonada (Alacant) (29)
llacada [λakâ] (Polop, Bolulla) (28) [λekâ] (Tàrbena) (28)
llimacs [*vegetació llefiscosa de les basses*] (Alcoi) (2)
macam (greix)
magarrufa (Elx) (118)
marejar-se l'aigua
mascara
mascarar
mealla (Alcoi, La Vila) (28)
mealles
meallós -osa
més negre -a que eiximeneres de brut
més negre -a que un tissó (Elx) (40)
molleria
mostós -osa
negrós -osa
no poder portar més ronya damunt
palafangada [palafaŋgâ]
pallús [*borra acumulada*] (Alacant) (29)
palmó [*brutícia del greix de les mans a les portes*] (Marina Alta) (361)
posmó (Pedreguer) (361)
panderada [panderâ]
panderada de bou
paréixer el forn del mostós
paréixer la butxaca de la mostosa
paréixer que haja vingut de la mina
pintar lo mateix que un llibrell de pastar
podrimer
pols
polsejar
polsejar-se
porcada [porkâ]
posar-se fins / *d'hasta* els ulls
rabosera
racó de les teranyines [tarajnínes] (Alcoi) (a1)
reblir de fang (La Vila) (28)

arreblir (La Vila) (28)
arrablir (La Vila) (28)
arramblir (Tàrbena) (28)
rodal
ronya
ronyar (Beneixama) (33)
ronyós -a
rovina [*de l'aigua*] (La Vila) (28)
samarroca
ser / estar més brut -a que un porc
ser un niu de gats (Marina Alta) (65)
ser una panderada de bou
sombrós -osa [*entelat, un cristall*] (Alcoi) (2)
sullar [*els pantalons*] (86) (Alacant) (29) (La Vila, Altea, Relleu, Vinalopó exc. Guardamar) (L'Alcoià exc. Alcoi, Onil i Castalla) (28) (29)
sullar-se [1] [*fer-se de ventre damunt*] (Alcoi) (2)
sullar[-se] [2] [*embrutar(-se) la roba en general*] (Alacant) (29) (general exc. Alcoi, Onil, Castalla, Guardamar) (119)
sutja (86)
taca (La Marina, La Safor) (100)
tatxa (N de la lín. Busot-Biar) (119) (Alcoià-Comtat)
mantxaⒹ (S de la lín. Busot-Biar) (119)
tacar-se (La Marina, La Safor)
tatxar[-se] (Alcoià-Comtat) (33) (Alacant) (29)
mantxar[-se]Ⓓ (S de la lín. Busot-Biar) (119)
tindre més merda que un tren platger
tindre més merda / ronya que el pal d'un galliner (Alcoi) (Ontinyent) (66)
toix
verdoretes
volva

«Tota brossa fa femer» (Ibi) (34)

persona bruta

bacó (Alcoi) (2) (a1) (Alacant) (29)
baconet -a (Alcoi) (2)
bacona (1) (a1)
brut -a
cerdo -aⒹ [sérdo]
cerdot -aⒹ
cotxino -a
cotxinango -a
estar fet -a un *cerdo*Ⓓ
estar fet -a un gitano
gitano -a
gorrinyol
guarrindongo -a
guarro
marrano
porc -a (29)
recotxino -a
ser un *cerdo*Ⓓ
tatxí -na
tatxinet -a
xango -a
xinxet -a
marrano -a

«Bacó!»
«Bacona!»
«*Cerdo*!» Ⓓ
«*Cerda!*» Ⓓ
«Cotxino!»
«Cotxina!»
«Cotxinango!»
«Marrano!»
«Marrana!»
«Marrindongo!»
«Marrindonga!»
«Porc!»
«Porca!»
«Tatxinet!»
«Tatxineta!»
«Tia bacona!»
«Tio bacó!»

expressions

«Açò és un podrimer!»
«Açò no és cals porcs!» (26)
«Aigua va»
«I quina enfangâ!»

«La curiosa de ma nora, que amb les faldes treia l'olla»
«La merda *mos* traurà a ballar!» (Beneixama) (33)
«Se vos menjarà la ronya!»

higiene

arreglar-se
arreglar-se per a eixir
banys d'*assiento*① (5)
cotó-en-pèl [kotompél]
cotó-en-rama (Vinalopó Mitjà) (363)
cotó-en-pèls [kotompéls]
cotó rull
paréixer Teresa la loca (Alcoi) (2)
depilar-se
desmaquillar-se
escaldar (el xupó, etc)
fer-se el cabell / monyo ⇒ *II.3.A. COS HUMÀ> cabell i barba*
fer-se la manicura
fer-se les ungles
arreglar-se les ungles (Alcoi) (94)
llavar-se el cul
llavar-se el monyo
llavar-se els peus
llavar-se les aixelles
llavar-se les dents
llavar-se la boca (1) (15)
ser molt polit -ida (56)
tallar-se les ungles

⇒ *II.3. COS HUMÀ> cabell*
⇒ *II.5.A. SALUT*

bací (21)
bacinilla° (1) [basiníʎa] o *[baseníʎa]
bacinilleta (1)
llibrell
safa
terça (45)
fer terces (45)

⇒ *II.8.E. RECIPIENT*

furgadents (21)
palleta [*furgadents*] (Alcoi) (i1)

ruscada o bugada

ruscada [ruskâ] (Alcoi) (Cocentaina) (Vall d'Albaida) (La Safor) (Alacant) (29)
roscada [roskâ] (Callosa, Vall de Guadalest, Beniardà) (86)
bugada [bugâ] (Bolulla, Tàrbena) (86) (Benissa) (69)
fer bugades [bugáes] (22)
llavar la roba
rentar la roba (Tàrbena) (28)
alçar la roba [*desar la roba a l'armari*] (general) (Albaida) (112)

llavador
bassó [*llavador gran*] (Alcoi) (i1)

cossi
llibrell
llibrell de repassar
passera
planeta [*estoreta per a agenollar-s'hi*] (Biar) (3) (28)

cloruro
lleixiu [ʎeiʃíu] o *[ʎiʃíu]
lleixiuet (Alacant) (29)
*lejía*① [*industrial*] (Alacant) (29)
morca de l'oli
sabó
sosa

agulla d'estendre
gafa [d'estendre] (Alcoi) (a1)
pinça d'estendre
coixinera de les agulles d'estendre
tabaquet de les gafes [d'estendre] (Alcoi) (a1)
corda d'estendre

eixamorar-se [la roba]
eixugar [aiʃugâr]
eixugar-se

emborratxar-se els colors
endrapir-se la roba (Alcoi) (2)
entrapir-se la roba (Marina Baixa) (28)
entrar-se'n la roba
ensabonar
esbandir[1°] (la roba) [*aclarar la roba abans d'estendre-la*] (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
espoltir° (la roba) [*aclarar la roba abans d'estendre-la*] (Alcoi) (i1)
esportir (la roba) [*espolsar*] (Vall d'Albaida) (35)
esbandir[2] [*colpejar la roba en la llosa mentre es llava*] (Pedreguer) (361)
estenedor [astenedôr]
estendre [la roba] [asténdre]
faltar-li un escorreixonet a la roba [askoɾeiʃonét] (Alcoi) (2)
fer la roba ben espoltideta [aspoltidéta] (Alcoi) (2)
l'últim escorreixonet [askoɾeiʃonét]
repassar (la roba) (Altea, Benidorm) (28)

«Fes-me-la (la roba) ben espoltideta!» [aspoltidéta] (Alcoi) (i1)
«Espoltix-ho!» [aspoltíʃo] (Alcoi) (i1)

escurada

escurada
fregassa (Alacant) (29)
deixar-se tota la fregassa per fer (Alacant) (29)

llavasses [*aigua bruta de l'escurada o bugada*] (Valls del Vinalopó) (118)

b. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART

Quantitat

quantitat en general

numeració i aproximació

un [úm] o *[úno]
dos
tres
quatre
cinc
sis
set
huit
nou [nɔu] o [náu] (Monòver, El Pinós, Novelda) (3)
deu [déu]
onze
dotze
tretze
catorze
quinze
setze
dèsset° [dɛ́sɛt]
dihuit
dènou° *[déneu]
vint [vínt]
cent [sént]
mil
un milió *[miλó]

número
númeroⒾ [*nombre, quantitat*]
quantitat [kantitát]
quint -a

com a poc
com a mínim
com a molt
com a màxim (31)

vora de
...i *pico*Ⓘ
...i un ratet

més o menys
més o *menos*Ⓘ

numeració usada com a quantitat imponderada

dos
dotze
mil
miler
miller (Marina Baixa) (28)
a milers
a millers (Marina Baixa) (28)
a *mils*Ⓘ
milsⒾ
milanta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
quaranta
quaranta-mil
quatre-cents
seixanta

gran quantitat, abundància

...per ací; ...per allà...
a base de bé
a bondó [de] → *abundor*
a cabassades
a cabassos
a carretades [karetâes] (2) (33)
a coromull° [koromúλ] o [korumúλ] (Alcoi) (a1) (3) (Vall d'Albaida) (63) (Camp d'Alacant) (29) (Guardamar del Segura) (118)

a caramull° (Beneixama) (33) (Cocentaina, Pego, Alacant) (3) (29) (Tavernes) (31) (Guardamar del Segura, Torrellano, L'Altet, Tabarca) (118)
  en caramull (1)
a cormull° (Benilloba) (Alcoi) (i3) (2) (3) (Vall d'Albaida) (63) (Elx, Camp d'Elx, Crevillent, La Marina de Pinet) (118)
  a colmull (Guardamar del Segura) (118)
  a commull (Crevillent) (118)
a caparull (Tàrbena) (28)
a doll (5)
a dolls (5)
a gom
a grapades [grapâes]
a grapats(2) (33)
a les vores de
a manta (5) (74) (23)
a mogolló
a muntó (de) (La Safor) (46) (Elx) (40)
a muntons
a munts
a orri [de] [ɔRi] (28) (Elx) (40)
a pitxers (60)
a pomells (21)
a punta [de] pala
a punta pala
a ramats (67) (28)
abundar
  abondar (428)
abundor°
  a bondo (Alacant) (29)
  a bondó [de]
  a bundó (de) (La Safor) (46)
  abondó
  abundó
acaramullar (Alacant) (29)
acormullat -ada (Alcoi) (i1)
alamon° (Beniardà, Confrides, Tàrbena) (86) (Altea) (57) (57)
  alomon (Alcoi) (La Safor) (46)
bona cosa (46)
caure tot de (alguna cosa)
caure-li una cosa garres avall
com l'aigua
com si els les arruixaren
condir més que els caragols avellanencs (75) (28)
(fer, fabricar) com si foren botifarres (5)
com si foren fresols
complit -ida
de llarg (Balones) (22)
de profit
de tot
el gros de (17)
el mig almud [almút] o *[armút] ^
en abundor° (60)
  en abundó
en peça (30)
en un muntó
en vàlua de
estar [tot] ple
fer bulto
fer rastre
haver-hi una garbera [*gran quantitat*] (Alcoi) (a1)
haver-hi un toll [*molta quantitat d'aigua o líquid*] (Alcoi) (a1)
haver-n'hi a gom (Callosa) (28)
haver-n'hi a manta (a2) (46)
haver-n'hi els set pares de França (Alcoi) (i1)
haver-n'hi la intemerata
haver-n'hi més que porquets en Ebo
haver-n'hi més que mosques
haver-n'hi més... que no pareix
haver-n'hi per anar i vendre'n
haver-n'hi per a donar i vendre'n
haver-n'hi per a parar un tren
haver-n'hi per a tot l'any
[haver-n'hi] per ací i per allà
[haver-n'hi] que *hi ha que* vore-ho <cal>
[haver-n'hi] que no es pot ni contar
[haver-n'hi, tindre] que no se l'acaba
haver-n'hi set vares de
haver-n'hi un cafís
haver-n'hi un desgavell
haver-n'hi faramalla (de) [*persones o coses*] [*desp*] (21) (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
haver-n'hi un fum
haver-n'hi un mannar (Tàrbena) (28)
haver-n'hi un infern [de gent]

haver-n'hi un món de
haver-n'hi un niu de
haver-n'hi una burrada [burâ] (151)
haver-n'hi una mar (de) (Marina Baixa) (28)
haver-n'hi / tenir-ne una maravella (de) (Marina Baixa) (28)
haver-n'hi una fotracada [fotrakâ] (Alcoi) (a1)
haver-n'hi una muntonada [muntonâ] o *[montonâ]
la mar de
lo de més allá
lo / el / els / les que vols (140) (294) (141)
massa
més
més que canyamons donen amb un duro
milanta
molt -a
negrejar de [mosques, etc.]
parit -ida
per a donar i vendre(31)
per ací i per allà
pertot arreu
per arroves
per tota banda (5)
plagat de (Alcoi) (a1)
pregat de (Alcoi) (a1)
prodigar[-se] (5)
poar
prou
quallat -ada de
rebentar
reblir (lit)
senar
sener -a
sense tasa (5)
ser la marabunta
ser una pesta
sinse
sobrancer -a
sobrar
sobrer -a
tindre la intemerata
tindre [xiquets] un a cada escaló
tant -a
tot
[tot] un llamp de (Alacant, Bacarot) (29)
tota la barca
tota la martingala
tota la parabanda
tota la pesca [péska]
[menjar, fer, etc.] tot lo que li va vindre en gana
un braçat
un cafís de
un carafal
un carrell
una carrella (Callosa) (86)
un carro de
un cordó
un corro
un damunt l'altre
un darrere de l'altre
un desdir
un desficaci de (Vall d'Albaida) (35)
una desficaciada de [desfikasiâ] (Vall d'Albaida) (35)
un desgavell (Alcoi) (2)
un falcadet [*d'herba, etc*] (Ebo) (23)
un fum
un grapat de
un *hato*[Ⓘ] de
un manoll (Alacant) (29)
un mogolló
un molló (Alacant) (29)
un món
un mos
un munt
un muntó
un muntonet
un patracol
un patricol
un penjoll
un piló (Alacant) (29)
un pilot
un porró de
un ramat de
un rastre [de]
un rastre llarg

un retacó
un riu de
un rogle
un ruixat
un sarnatxo de
un talló [*de terra, aigua*] (Alacant) (29) [*neu*] (Alcoi) (2)
un tallonet
un toll [*molta quantitat d'aigua o líquid*] (Alcoi) (a1)
un totxo
un tros
una trossada [trosâ]
una arrova
una botifarrada de [botifarâ]
una cagada de mosca [kagâ]
una camada
una càrrega
una catèrna (Alcoi) (a1)
una caterva (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
una catxarrada [katʃarâ]
una colla
una estesa de [astésa]
una falcada [*de diners*] [falkâ] *[dinés] (Vall d'Albaida) (35)
un falcat [*de diners*] (Pego) (35)
una farnera
una fotracada
una futracada (Alacant) (29)
una garbera de
una marabunta
una maravella (de) (Marina Baixa) (28)
una muntonada [muntonâ]
una niuatxada [niuatʃâ]
una onça
una panxada [paɲtʃâ]
una parabanda
una pedralla (Alacant) (29)
una porrada de [porâ]
una porrutada de (Monòver) (225)
una ranxada
una rastellera de (72) (28)
una samansa de (Beneixama) (33)
una sarnatxada [sarnatʃâ]
una serrada [serâ]
una tabalada (d'aigua) [tabalâ]
una tafarrada [tafarâ]
una tongada [tonɡâ] (Vall d'Albaida) (35)
viure quatre gats
viure quatre gats i un mau
xorrar-li una cosa garres avall

«A la muntonâ!»
«Això apitja-ho bé!»
«Amb *lo* poquets que són...» [en lo] (5)
«D'ahí° a l'alça»
«Denit de...!» [= *parella de*] (Alcoi) (2)
«Doble o senar?» (Alcoi) (a1)
«Deu per deu, mameu!» (Alcoi) (a1)
«Mare, tape'm»
«Més val posar-ne, que no llevar-ne»
«Més val que sobre que no que en falte»
«Millor un (una) de més, que un (una) de menos»
«Ni un aixem!»
«Per a posar a tothora estem a temps»
«Vinga [de] ...!» (31)

⇒ *II.8.B. GENT*

acumulació

abondonar
acumular *[akomulár]
agabellar° *[agavelâr]
anar sobrat -ada de
aparéixer com a mosques
apilar-se (5)
cabal (de diners, de coneiximent) (22) (428)
encarrellar [ankarelár]
encarrellar-se (les coses) [ankarelárse]
estocar
estocar de dos en dos (Balones) (22)
rebalsar (21)
tindre acumulat -ada *[akomulát]
tindre bona cosa
tindre rebalsat -ada (Alcoi) (i15)

poca quantitat

cap
cap de gota (La Vila) (28)
cap de mica (La Vila, Benidorm) (28)
deixar-se un remitjó (Alacant) (29)
descomptar
descomptar-se
deu cèntims
donar (una cosa) escafinyat -ada (Benimantell) (28)
escafinyat -ada (Benimantell) (28)
escaig
escarransit -ida (5)
gens [*petita quantitat*] (Balones) (22)
gens ni mica
gens ni miqueta
haver-hi quatre gats
haver-hi quatre gats i un mau (Alcoi) (2)
[haver-hi] quatre ... mal forjats (Alcoi) (i15)
menys
més escarransit -ida que una lluneta minvant (Alcoi) (5)
minso -a
ni un adarme
ni un eixem [aiʃém] (Alcoi) (329)
ni una engruna (31)
no cap
no gens
no haver-hi ni senyal
no haver-hi per començar
no quedar raca (Vilallonga) (46)
no tindre ni per a començar
*pico*① <*escaig*°>
poc
poc -a
poquet
poquiu
quedar el reganyet (Alcoià-Comtat)
quedar l'escorrim (Vilallonga) (46)
raca [*petita quantitat*](1) (Vilallonga) (46)
sense mica de(70) (72) (28)
ser [molt] reclars (428)
solaments
un bocí [*un tros*] (Alcoi) (a1)
un bocinot [*un tros gran, gen. de menjar*] (Alcoi) (a1)
un bri (1)
un brinet (Alcoi) (2)
un brisnet
un centimet
un culet
un no-res
un pessic
un pessiguet
un poc
un polset
un polsim (76)
un poquet
un poquetet (5)
un poquitiu
un qüé (de) (Vilallonga) (46)
un repeló de (Altea) (57) (57)
un retall (57) (57)
un retallet
un retalliu
un trosset
un trossiu
una ascleta (Alcoi) (a1)
una guinzeta
una insínia (Callosa, Polop, Altea) (28)
una llesca
una mica
una micona(57) (138) (28) (46)
una mala micona [*una quantitat ínfima*] (Alcoi) (a1)
una micotiua (Gata) (23)
una miqueta
una miquina
una miquinga [*desp*] (Alcoi) (i2)
una miquisèria [*desp*] (Alcoi) (i1)
una miquiua (Alcoi) (i2)
una talladeta
una tenoriua (Alcoi) (a1)

«Més val poc i bo, que molt i roín» *[ruín] (Calp) (39)

⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA*

obtenir, fer en abundància

fer-se [de fer una cosa] que m'ascle
fer garbes a cabells
fer garbes a gavells

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*

conjunt (partitius específics)

unitat

un brinet de safrà (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
un bri de fil (Sant Joan d'Alacant) (399)
un galló d'all (Gandia)
un gra d'all (Castells de Serrella) (23) (Altea) (57) (57)
un grum d'all (Castells de Serrella) (23) (Tàrbena) (86) (361)
un galló / gallonet de taronja (1) (265)
un gall de taronja (Altea) (86)
un grill de taronja (Tàrbena) (86)
un cóp d'ensalada [ansalâ] (Alcoi) (a1)
un repeló de cansalada (Sant Joan d'Alacant) (399)
un pa de filassa (Alcoi) (a1) (30)
una mata / mateta d'herba
una botja d'herba
una barra de pa
una barreta de pa (76)
un bony de pa
un cantó de pa (Altea) (67) (Sant Joan d'Alacant) (399)
un cascarró de pa (Callosa) (28)
una llesca de pa
un rosegó de pa
una talladeta de pa
un tascó de pa (1)
un xusco de pa

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TALLAR, SEPARAR> porció*

parell

emparellar
emparellat -ada
parell
parella
doble
dobla (Vilallonga) (46)

sense parell

desemparellar
desemparellat -ada
senar
[calcetí, etc.] serrer -a

grup

⇒ *II.8.B. GENT> reunió, colla, congregació*

un braçat de brosta (Vilallonga) (46)
un braçat de verdura (Castells de Serrella) (23)
una càrrega d'anys
un carrell de cadires
un carrell de llibres (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
un carrell de monedes / diners (28)
un carrell de pedres
un carrell de plats
una carrella de xics / xiques [*en la dansada*] (Marina Baixa) (28)
una carrella de formigues (Marina Baixa) (28)
una carrella de (persones / coses) (Callosa) (86)
un camí de formiga (Alcoi) (2)
un cuiro (d'oli, etc.) (Alcoi) (a1) (El Campello) (37)
una feixamada (d'herba) [feiʃamâes] (Beneixama) (23)
un grapat d'arròs
un pany de carrer
un pany de cases
una filada de cases (Muro) (16)
un bloc de cases (Alcoi) (a1)
una andana de barques (El Campello) (28) (a1)

una pila de joguets (5)
un pilot de roba [bruta]
una cama d'alls (Alcoi) (2)
un forc d'alls (Alacant) (29)
una garbera d'alls (Alcoi) (2)
una cabeça d'alls
un guaix d'arròs [*manoll de 3-5 tiges d'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
una taula (d'un cultiu) (1)
un rastre (de fruites, figues, cebes, alls, etc.) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rastrell (Finestrat) (28)
un manoll d'alls tendres (76)
una panella d'espinacs
un penjoll de raïm
un xanglotet de raïm
un cabrerot de raïm
un rastre de llonganisses, etc.
rastrell (Finestrat) (28)
un rastre de bajoques, tomaques, etc.
un falcadet de (herbes) (Ebo) (23)
un falcat de (herbes) (Agres) (23)
un manollet de jolivert (76)
una brosta de (flors, herbes) (Agullent) (35)
unes matollades de (herba) (Castells de Serrella) (23) 3:104]
un pom de [flors, herbes]
el pomellet de la família
un pomell de fruita [plomélʎ] [Tàrbena) (28)
un pomell de flors
un ramellet de flors
un peüllet de *ganao*[Ⓘ] <*ramat*>
una peada d'animals mulars [peâ]
un ram de conills / pollastres (Crevillent) (24)
un ranxo de peix (Marina Alta)
un rogle d'arbres
una camada d'arbres (fruiters) (Balones) (22) (28) (72)
un arrebuixó d'orandelles (i3)
una niuatxada de pardalets
una niuatxada de bolets
una niuatxada de xiquets
un ramat [de xiquets] (Balones) (22)
una ramada de coloms [ramâ] (Alcoi) (a1)
el pilot de coloms (Alcoi) (a1)
el bando de coloms (Alcoi) (a1)
una mà de peix (Guardamar) (98)
una manada de peix [manâ] (Guardamar) (98)
una mola de peix (135) (28)
una molada de peix / peixos [molâ](135) (28) (Alacant) (29)
una molada de pardals (Alacant) (29)
un estol de peix (Benidorm) (28)
un patracol de papers, llibres, etc.
un patricol de papers, llibres, etc.
una ringlera de cotxes
una sinada de gats [sinâ]
una serrada de pardals [seRâ]
un estol de pardals (La Marina) (28)
un ramat [*d'ovelles, cabres*] (Alcoi) (a1)
un ramadet [ramaét]
un soldadet [*tallada vertical de meló, formatge*] (Alcoi) (a1)
una tallada / talladeta de meló [taλâ]
una tallada de pa i oli
una talladeta de cavalla (5)
unes ganyes de bacallar
una tongada [d'olives, etc.] (76)
un cucurutxo / cartutxo° (Alcoi) (2) / caputxo (Cocentaina) (a1) / caparrutxo (Alacant) (29) / una papera° (20) / paperada (Agost) (176) (de xufes, castanyes torrades, torrat, pipes, cacaus , cacaues, tramússols, fresols, faves, etc.)
una xama de gossos (Biar)

col·lectius per sufixació

-am
botellam (Alcoi) (2)
un cadiram (Alcoi) (2)
fustam (Alcoi) (2)
un moscam (Alcoi) (2)
macam (Alcoi) (2)
velam (100)

-ada [-â]
una conillada

una florada (de joves)
una fotracada [*gran quantitat*] (Alcoi) (a1)
una gentada
una platada
una platerada
una ranxada
una soparrada
una dinada
una menjurrada
una menjucada
una molada (de peix) (100) (28)
una rodada (de beguda)
una taulada (de gent) (21)

-era

bavera
burrera (Alcoi) (a1)
cacera (Alcoi) (a1)
caguera (Alcoi) (a1)
cansera (Alcoi) (a1)
escandalera (Alcoi) (a1)
garbera [*gran quantitat*] (Alcoi) (a1)
joguera (Alcoi) (a1)
lladrera
loquera (Alcoi) (i1)
tossera
monyera
pixera (Alcoi) (a1)
plorera (Alcoi) (a1)
xamera

-menta

una espatarramenta
una emprenyamenta (Alcoi) (a1)

incomptables

un [bon] grapat de diners (56)

una culleradeta de sucre
un tarrós de sucre
un *terró*[Φ] de sucre

una mesureta d'oli (76)

un raget d'oli (76)
un rall d'oli (Alcoi) (a1)
un rallet d'oli
un tirurí [*un raig d'oli*] (Alcoi) (a1)
una quarteta d'oli (76)
una xorradeta d'oli
un ditet d'oli (76)
un cuiro d'oli (Alcoi) (a1)

un pessic de sal (76)
un pessiguet de sal
un polset de sal, etc.
un polsim de sal, etc. (76)
un bri / brinet de safrà, herba, etc. (28)

uns gallonets d'almetla, etc.
una guinzeta de formatge, bescuit, etc.
una onça de xocolate (a1) (93)
un pam de saó [en la terra]
un pèl d'aire
un peu [de premsa, d'olives mòltes]
un talló de neu
un toll de neu (Agullent) (35)
un tallonet de neu
un toll [*d'aigua o líquid*] (Alcoi) (a1)

un galló de terra (1)
un gasó de terra (21) (28) [gazó] (Alcoi) (3) *[asgarzó] (Benimaurell) (361) [asgrazó] (Benimaurell) (361)
un gasonet (Callosa) (28)
una gleva de terra [dura] (1)
una gleva de calç (1)
una gleva de mal [costra] (1)

un got d'aigua
un boc de cervesa
una canya de cervesa
un colp / colpet de café
un sellet de café

un roll de veu
un roll de pets (1)
un xorro de pets (1)

una xorrada de pets [ʧorâ] (Marina Alta) (65)

⇒ *mesura*

excés, exagerar

a endret i revés
a tiri-baldiri
abocar en excés (60)
agarrar el ram per les fulles
al bordell
anar al bordell
anar-li-se'n la mà (60)
anar-se'n la mà (Alcoi) (2)
anar-se'n de la mà (Ibi) (34)
clavar-se en camisa d'onze vares
demesiat [demasiát]
desbordar-se com un riu quan ix de mare
desmesia
destarifat -ada
destarifo
destartalat -ada
en créixens (Alcoi) (3) (29)
en creixes (Alacant) (29)
en desmesia (Alcoi) (a1)
en excés
estirar la corda(31)
estremat -ada (1)
fartar-se'n de
fer d'una puça un cavall
massa
no tindre *medida*①
no tindre mesura
no vore-se'n amb mans (d'una cosa) (1)
passar-se'n
sense mesura (60)
sense mida (60)
ser albarda sobre albarda (21)
ser una cosa destarifada [destarifâ]
ser una destarifada [destarifâ]
tindre més caps que barrets
tindre més ... que ronya un femater (30)
«Albarda sobre albarda!» (21) (Ibi) (34)
«De tot sis!» (Alcoi) (a1)
«En ser dos, ja no es para» (Alcoi) (27)
«Massa tomaca per a un parell d'ous» (Alcoi) (2) (a1)
«Massa tomata per a un parell d'ous» (Ontinyent) (66)
«Més caps que barrets!»
«No em poses tant cormull!» [*en el plat, etc.*] (Alcoi) (i1)
«No teníem prou, ahí° en tens més»
«O calbo°, o set peluques°»
«Que es diu prompte!» (31)
«Quin cormull!» [*en el plat, etc.*] (Alcoi) (i1)
«Seguit, seguit, el caldo° amarga»
«Si en vols més, para el cabàs!» (Alcoi) (a1)
«Si no vols caldo°, dos tasses!»
«Te n'has entrat!»
«Te n'has passat»

⇒ *grau*
⇒ *mesura*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> moderació*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY> no serietat*

grau

allà avall
augment [auménT]
baix
baixet
de calent
del dotze [*intensiu*]
de poc
eli, eli (1) (15)
[en] disminució *[desmenusió]
estar a la porta
estar a punt de caramel
escapar-se / lliurar-se pels pèls
escapar-se per les varetes (Alcoi) (a1)
faltar el canto d' un duro
faltar l'aire per a
faltar un pèl de puça
faltar un titlet (La Marina) (28) (361)

guapíssimament
mitjania
ni un brot
pegar una baixonada
pegar una pujada
puja (28)
quedar-se en el mig almud [almút] o *[armút] ▵
tindre (un nivell, etc.) pels núvols (23)

⇒ *excés*

mesura

mesura *[de capacitat]* (Alacant) (29)
mida *[de longitud]* (Alacant) (29)

a pols (60)
a ull
a ull nu (26)
a ull de bon cuber (5)
alça (Alcoi) (a1)
almud [almút] o *[armút] ▵
amb mesura
amitjanar
arrova (Alacant) (29)
balançar (Alcoi, Penàguila) (3)
barcella *[20,73 l.]*
cafís
cornial (de blat, etc.) (72) (28)
cuiro *[d'oli]* (Alcoi) (a1)
eixem [aiʃém] *[forc, mesura entre el polze i l'índex]* (63) (Alcoi) (2) (Castalla) (161) (Alacant) (29) (Valls del Vinalopó) (118)
esportí [asportí] (Alcoi) (2)
esportim (Benilloba)
faneca
la meitat [mitát] (76)
la mitjania (57) (28)
litre
litro®
lliura (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
maquileta
medir
mitat°
mitat i mitat (76)
mesura
mesurar
mesura de litre (Alcoi) (a1)
mesureta de mig litre (Alcoi) (a1)
mesureta de un quart [de litre] (Alcoi) (a1)
mida
mida justa (5)
mig almud [almút] o *[armút] ▵
mig quart
mitgeta
mitja faneca
mitjana
pam
peset
peu
posar deu cèntims
posar un centimet
precís -a
quart
quarta
quarteró *[mesura de vi i oli: 375 gr]*(29)
quarteta (76)
quintar *[kintál]
tonellada [tonelλâ]
vara
vasar
taleca *[mesura de 4 barcells]*

tirar a pols (1)

«Aixina, a ull» (Elx) (40)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> amplària, capacitat*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fondària*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> grandària*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> gruixària (coses)*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> llargària*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> pesar*

mesures específiques

⇒ *conjunt (partitius específics), incomptables*

mesures de superfície

almud [almút] (46) *[armút] ^ (Alcoi) (a1)
almud de terra (1)
fanecada [fanekâ]
mitja fanecada

una llastra de terra (1) (265)
una llenca de terra

expressions

«Mesura!»
«Si a la muntanya vas, allò que portes menjaràs» (Alcoi) (2)
«Si a la serra vas, de lo que dugues menjaràs» (Alcoi) (2)
«A la serra vas; lo que portes menjaràs» (Alcoi) (27)
«A la mar vas? Lo que portes menjaràs» (Calp) (39)

prou

«...i anem anant»
«...i va que xuta»
«Bo!»
«Ja està bé de...»
«Ja n'hi ha prou de...»
«Prou d'eixe palet!» (60)
«Jo ja he tirat gord!» (30)
«Un quarteró per al burro!» [iro] (Alcoi) (a1)

varietat, classe

de mil i un colors (31)
de tot
de tot porte (37)
de tota classe
de tota llei (Marina Alta) (28)
de totes les lleis (Marina Alta) (28)
de totes les mides (31)
de tota mena
de tot *tipo*° <tipus>
tota classe de (74)
uno de cada *hetxura*① [desp] (Elx) (40)
variat -ada

d'aquesta llei (Marina Alta) (28)
de sa llei (Marina Alta) (28)
únic -a

«Allí (tenen / venen / fabriquen, etc.) tota classe de llanda i porcellana» *[porcelána] (Alcoi) (a1)
«Cada peix a la seua molada» [molâ] (Calp) (28)

respostes

«Deu cèntims per al xavo!»
«... dotzenes!» [iro]
«Tot és massa!»
«Uno i dos, el gat i el gos»

quedar, resta, residu

quedar

deixar
eternitzar-se (88)
quedar
restar (1)
sobrar

(quedar, etc.) de sobres (Alcoi) (2)
«I de sobra!» (Alcoi) (a1)

⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART

resta, residu

les barballes (1)
el destrio (Alcoi) (2)
el / un repussall (Polop) (28)
un escaig
les morques
el rebuig
els rabos°
lo restant
el sobrall (1)
les sobralles (1) (Alacant) (29)
les sobres (Alcoi) (a1)
l'últim pet[s] de l'orgue
llimacs
no quedar més mealla que (La Nucia) (28)
<petja°>
*huella*Φ(88)
quedar / deixar un ec[o] de (88)
quedar un *pico*Φ <escaig>
quedar uns *picos*Φ <escaigs> (178)
quedar una tenoriua apenes de (Alcoi) (2)
remitjó (67) (28)
remitjonet
solera
sostre (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
solatge

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ>AFEGIR, UNIR*

Divisió, part

a mitant
mig a mig(138) (28)
mitadengues
mitat°ª
mitat i mitat
mitja
mitjà -ana
part (28)
part d'amunt
part d'avall
part de dins
part de fora
partdamunt
partdavall
partir
partir en dos
peça
pèntol
tindre que fer moltes partetes
trossets menudets

⇒ *Destruir > tros*

c. FORMA I GRANDÀRIA

Forma

altura (coses)

a peu pla
al capdamunt de [kadamún^{t}] (Altea) (57) (57)
alçària
altura
altària
cim
cimer -a (88)
cresta (88)
dalt
en som de
enfilat -ada (88)
espiragallat -ada (Beneixama) (33)

encaramitar-se [*una persona dalt d'un lloc; les cases en altura unes sobre altres*] (Altea) (57) (Alcoi) (2)
engarabitar-se (Alcoi) (88)
enfilar-se
fer-se espiragallada [*una planta*] (Beneixama) (33)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ (persones)> altura, grandària*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT*

amplària, capacitat

començament
acabament (Altea) (57)
meitat
mitat°

[un espau] per a alenar
a l'ample
amplària
ample -a
ampliu (28)
ballar el quicoli (en un lloc)
cabre un cofí (Alacant) (29)
com una rambla
eixample
enxample [aɲtʃámple] (Alcoi) (2)
atxample (Callosa) (28)
eixamplar
enxamplar [aɲtʃamplâ^{r}] (Alcoi) (2) (a1)
inflar
unflar (Novelda, La Romana, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
més ample que llarg
per a alenar
poder ballar el quicoli
ser els docs d'Alcoi
ser / paréixer una era

«En un pam, set munteres»

blanura

bla -na
blanet -a
blanetet -a
blaniu -a
blanuig -ja (113)
blanura (32)
paréixer un cervellet
tou, tova
tovejar

densitat i estretor, poca capacitat

a potets
acaramullat -ada
acormullat -ada

apilotat -ada
apinyar (Alcoi) (a1)
apinyat -ada
apinyonat -ada
apitjar
apitjat -ada
apretar°
atacat -ada (Alacantí) (29)
ataconat -ada (Marina Alta) (55) (28)
atapeït –ida *[atapít] o *[tapít] (Alcoi) (a1)
ataquinar
ataquinat -ada
cormull ⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*
dens -a
embotit -ida
enfingat -ada
enforfoguir [anforfogír]
enforfoguit -ida [anforfogít -ida]
enforfollir [anforfolír]
enforfollit -ida [anforfolít -ida]
enfornar
enfornat -ada
entarugat -ada [*un carrer*] (Alacant) (391)
entre cul i paret (1) (75)
entre quatre parets
enviscós -a [anviskós -a] (Alcoi) (a1)
espés -a
estaquinyat -ada (Marina Alta) (55) (28)
estar com borreguet engabiat (5)
estar com figa / figues en cofí (428)
estar com sardines en bóta (428)
estar estret -a
estovar-se
estret -a [astrét]
estretir [astretí^{r}]
estretor [astretô^{r}]
falcat -ada
justetet -a
justetet com la pell del cul
medit -ida
no ser els docs d'Alcoi (Alcoi) (2)
no tindre ni on deixar la granera
paréixer l'estret de la fira (Alcoi) (2) (a1)
premsat -ada (5)
pret -a
ser la reunió del potet
tapir
tapit -ida (30) → *atapeït -ida*
tarròs
tupir

«No apinyeu!»

⇒ *textura, consistència*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció*

fondària

fon° (1) (28)
fondo°
fondo° -a
fondària
profunditat
afonor [afonó] (Alacant) (29)

clot
clotet
fossa (57) (28)

enfonar (una piscina, etc.) [anfonár] (Alcoi) (a1)
enfonar molt (Alcoi) (a1)
no enfonar [gens]
enfonar-se [*un seient*]
engolir-se [*en un seient*]
esgolar-se [*en un seient*]
fer fleix
ser molt fondo° -a
tindre (20 metres, etc.) de fondo

forma i deformació

a escaire (1)
abarquillar (Vall d'Albaida) (63)
anbarquillar (Vall d'Albaida) (63)
abonyat -ada (Vall d'Albaida) (63)

abufonat -ada (Alacant) (29)
abullonat -ada (Alacant) (29)
agarrar vici
amanyós -a
amanyoset -a
ampollal (1)
ampollat -ada (Gandia, Ador) (3)
aonat -ada (Alacant) (29)
apitjonar
apitjonat -ada
aplanat -ada (113)
arruat -ada
arrúa
arruga
arrugar -se
atarusat -ada (113)
atesar (28)
bojonjo -a [*gros, inflat*] (Alcoi) (a1)
bola [bóla] o *[ból·la]
bolontxo
bombejar
  botinflat -ada (113) (Alacant) (29) (Vilallonga) (46)
  abotinflat –ada (Alacant) (29)
  botxinflat –ada (Alcoi) (2)
bri (Alacant) (29)
bufa
capa
caragol
cércol [sérkol] o *[sírkul]
clapa (Alcoi) (72) (28)
  glapa (Marina Baixa) (28)
cogulló [*de la manta, etc.*] (1) (3)
  culló (El Pinós) (3)
combat -ada
corbat -ada
costat
créixer
dedins
desmenussadet -a
  esmenussaet -a [asmenusaêt]
doblar
doblat -ada
doble
dret -a
dret -a com un argue
eixamplar -se [aiʃamplar-se]
encaragolat -ada (El Campello) (102)
encarar [ankarâʳ]
encreuellat -ada (Marina Baixa) (28)
endoblegar [andoblegâʳ]
endoblegar-se
endret [andrét]
  l'endret i el revés (Alcoi) (2)
  l'endret i l'enrevés (Callosa) (28)
entortillat -ada [antortiλát]
envarat -ada
escatxufat -ada [askatʃufát -â]
escatxuflat -ada [askatʃuflát -â]
esclafat -ada [asklafát -â]
esclafir
esllonguir-se [*per un lloc estret*] (Benimantell) (28)
estar com si li hagueren passat la planxa
estar tes -a com una ballesta
estirat -ada [astirát -â]
estiragassat -ada [astiragasát -â] (29)
esbiaixat -ada [asviaiʃát -â] o *[amviaiʃát -â]
estrela
estretir [astretíʳ]
fer bufa
fer costereta (Alcoi) (a1)
fer fleix
fer roll
fer tarús° (Alcoi) (a1)
gleva
a gleves
guinxó (45)
a guinxonets (i1)
línia° (1)
  líneaⓘ (15)
  *llínea*ᵃⓘ
llates (de fusta) (La Vila) (93)
llenç (de paret, de mar, etc.) (Altea, La Vila) (28)
motroco (131) (132) (133) (Alcoi) (2)
[fer un] motroll (72) (28) (3)
motxonco [*cosa grossa i redona*] (1) (3)
motxongo [*cosa grossa i redona*] (1) (3)

panna
panxut -uda
paréixer la Carrasqueta
paréixer la Carrasqueta de Xixona (Alcoi) (2)
paréixer un pa de filassa (291) (205) (30)
pitjó
placa
a plaques
pla com la palma de la mà
pla -na
plec
punxa
a punxes
punxós -a
rascat -ada
ratlla
ratllar
ratllat -ada
redó com un corbo (Balones) (22)
redó -na com un bunyol (26)
redó -na
redol (72) (28)
redolada [redolâ] [*cercle*] (1)
redolí (Alcoi) (Benidorm) (28)
rodalí (Callosa) (28)
reeixir
revés
enrevés (Callosa) (28)
rígid -a
rogle
rotle
senar
ser amanyós -a
ser pla / plana com la palma de la mà
tallat al biaix *[viés] (Alcoi) (a1)
tes -a
tindre vici
toix -a [*topon*] (Calp) (176)
tot (esclafat, arruat, etc.) [*intensiu*]
trabucar
trabucat -ada
una cosa deseixida
vinça
a vinces
volt -a
vore's per dedins

⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> COLOR*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DESFER, DESTRUIR*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ARREGLAR*

fortalesa, duresa i feblesa (coses)

duresa i fortalesa

dur -a
endurir-se
posar-se dur -a

dur com la pedra
dur -a com un pecat (98)
dur -a com un pedrenyo (1)
dur -a com una pedra
dur -a com una penya (Vall de Laguar) (23)
dur -a com el formigó (60)
enterc -a (Tàrbena, Quatretonda) (28)
ert -a
ertor
estar a prova de bomba (Alcoi) (27)
més dur -a que un cantal (5)
més dur que un tostó (a4)
ser més dur -a que una mola (26)
ser més dur -a que la pedra (74)
ser més dur -a que una pedra (213)
ser més dur -a que pedra en guaret (60)
tes -a
tesura (37)

feblesa

delicat -ada com un fisó (Alacant) (29)
trencar-se mirant-ho

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA*
⇒ (persones, constitució) *II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> feblesa*

⇒ (de caràcter, de voluntat) *II.8.H. CARÀCTER*> poc caràcter, *innocent, feblesa de voluntat*

grandària

a escala (33)

com un cabàs
com una galga (Alcoi) (a1)
d'allà enmig [*intensiu*]
de matrimoni
destartalat -ada
d'hasta[Ø] allà enmig [*intensiu*]
enorme
hasta[Ø] d'allà al migdia [*intensiu*] (a4)
hasta[Ø] d'ací un ratet [*intensiu*] (a4)
gord
gran
gros -ossa
gros -ossa com un teixó (Alcoi) (a1)
gruixat -ada (Tàrbena) (86)
inflat -ada com una xinxeta d'hostal (Alcoi) (a1)
major
mitjancer -a (57) (28)
pegar un esclafit (Alcoi) (a1)
pegar un tro (Alcoi) (a1)
ser com un cove
ser més gran que un elefant (Alcoi) (a1)
tan gran... [*intensiu*] (Alcoi) (a1)
soberbi -a
  soberg -a (Bolulla, Tàrbena) (28) (86)

gruixària (coses)

gruixa (1) (Alcoi) (Altea, Benidorm) (28)
gruixut -uda° (Benidorm, Altea) (28)
  groixut -uda (Altea) (57) (28)
  gruixat -ada (Tàrbena) (86)
regruix
ulleres de cul de got (Alcoi) (a1)

finesa

fi
finet -a
finor (5)
fi com una agulla de fer calça
ser de pell de ceba
tel
telet

llargària

llarg -a
llargària (29)
allargada
fondo
de fondo
com a tirassos
llarguerut -uda
ser més llarg -a que un parell de bagues (Alcoi) *[pèλ] (29) (tenir, tindre, ser, etc.) set pams de...

matèria

a) material de què està fet

⇒ *I.1.D. MATÈRIA*> *MATERIAL I SUBSTÀNCIA*

b) parts de les coses

parts
ales (de la taula, etc.)
badall
braç
  cantell (Alacant) (29)
  canto[Ø]
cap
cara
carada [karâ]
cul
fer-li una carada (bonica, lletja, etc.) [karâ]
la carada (de l'armari)

mig, mitja
mossa (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
orellada (Alacant, Crevillent, Santa Pola, Novelda, El Pinós) (209) (119) (29)
rabo°
rebaba
regat
ull
vora (Alacant) (29)

pesar

pesar poc

lleuger -a°
[λaudʒéʳ] (Alcoià-Comtat)
*[ʤaudʒéʳ] (Alcoià-Comtat) (Alacant) (29)
*[ʤudʒér] (La Marina)
*[ʤubdʒér] (Polop, Vall de Guadalest) (86)
*[ʤukdʒér] (Polop, Vall de Guadalest) (86)
lleugeret -a *[ʤaudʒerét] (Alcoi) (a1)
no pesar ni un cèntim gran (Alcoi) (2)
no pesar [ni] una voliana [boliána] (Alcoi) (2)
pesar una boriola (Alacant) (29)
botar com les pessetes de a dos (Alcoi) (a1)

pesar molt

feixuc -uda° (Altea) (57) (28)
feixut -uda (Benimantell) (28) (Alacant) (29)
penyora
pesar
pesar com un mort (Alcoi) (a1)
pesar com un samarro (Alcoi) (a1)
pesar (una cosa) un matrimoni
pesar [més que] que un matrimoni mal casat
pesar [més que] un afronte (Alcoi) (Ontinyent) (32)
pesar [més que] una vergonya
pesar un deute (Alacant) (29)
pesar un *fardo*^ⓘ <fardell>
pesar [més que] un quintar *[kintál] (29)
pesat -ada
poder assolar les motlades (428) (28)

⇒ *I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> mesura*

petit -a (coses)

com a bietes (La Marina) (86)
menut -uda
menudet -a (Bellreguard) (2) (Alcoi) (a1)
més menut -uda que un pensament (23)
petit -a (Alcoi) (2) (343)
amanyós -a
amanyoset -a
paréixer de monyes [páiʃeʳ] (Crevillent) (24)
paréixer un gorbí [la casa] (Polop) (28)
ser amanyoset -a
xicotet -a (Alcoi) (2)
xicorrotiu -a (Alcoi) (2)
xicotirriniu -a (Alcoi) (a1)
xicotiu -a (Alcoi) (2)
xiquetet –a (Alacant) (29)
xequico -aⓘ (Crevillent) (24)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> baixesa* (per a persones)

rost, empinat

costera
costerut -uda
empinat -ada
paréixer la costera del Gurugú (Alcoi) (2)
paréixer la costera de Sant Pasqual (El Campello) (37)

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

textura i consistència

a grums
a vinces
aigües
arrufós -a (Beneixama) (33)
aspre -a

atarrossat -ada (el sucre, etc.)
entarrossat -ada (la llet, etc.) (Alcoi) (a1)
costra
crosta
engraellat
engraellat -ada
entapir (1) (28)
entapit -ida
eriçat -ada
eriçonat –ada (Alacant) (29)
escatós -a [askatós] (Alcoi) (a1)
esmerar
esmerat -ada
esmunyir-se [asmoɲírse]
esmussar [*tacte aspre*] (Alcoi) (2) (a1)
estufarrat –ada (Alacant) (29)
esturufat -ada (Marina Baixa) (57) (28)
esvarós -a [asvarós -a]
fer aigües
granillós -a (Altea) (57) (28) (Alacant) (29)
grum
llimar l'aspror (5)
llis -a
lluent -a (Alcoi) (a1)
mastegot
melós -a
moix -a
molla
mostós -a [*apegalós*] (Alacant) (29)
oliós –a (Alcoi) (a1)
pla o plana com la palma de la mà
que raspa
raspar
raspós -a
rissat -ada (88)
sedós -a (88)
ser llisa com una manisa
ser més bast -a que el paper d'escata [askáta] (Alcoi) (a1)
solsit -ida
suau [*invar.*] (29)
surenc -a
terrós -a
tes, tessa (Alacant) (29)
teset -a (Alcoià-Comtat)
tesor (Alcoi) (3)
*tirant*① [*invar.*]
travat -ada
trencallós -a (Alacant) (29)

«Me s'esmuny!»
«Açò s'esmuny!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA*
⇒ *MENJAR> sabor, adjectius*

Completar, omplir

completar, omplir, ple

abastit
acabar amb una pinzellada
afegir
afegitó
amuntonar
ataquinar
ataquinat -ada
de cap a peus
de cos i ànima
de dalt a baix
de gom a gom (5) (37) (28)
de part a part
embotir
embotit -ida [ambotít -ida]
en peça (Callosa) (28)
enfarnat -ada (Alcoi) (2)
enfarnit -ida (Alcoi) (2)
enfonyat -ada (Tàrbena) (28)
enfornat -ada (Alcoi) (2)
enforfoguir° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
enforfuguir (Alacant) (29)
enforfollir (Benifallim) (i4)

enforfoguit -ida° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
enforfuguit -ida (Alacant) (29)
enforfollit -ida (Benifallim) (i4)
enforfoguits -ides com en una catxapera (72) (28)
enfuronat -ada (Tàrbena) (28)
espessir-se [etʃpesír] (5)
ensopinar [dins, en] (alguna cosa)
ensopinat -ada
estar ringo-rango (Callosa) (28)
farcit -ida
  fassit -ida (Alcoi) (2)
farnit -ida [de] (60) (5)
fornit -ida [de] (Benimantell) (28)
mitjanat -ada
  posar un got mitjanat d'aigua (Polop) (28)
no (sobrar-ne, haver-hi) espai ni per a l'aire d'alenar (31)
omplir
omplir de gom a gom (74)
omplit -ida
ple -na
ple -na a cell (Alacant) (29)
ple -na a / omplir a coromull° [koromúλ] o [korumúλ] (Alcoi) (a1) (3) (Vall d'Albaida) (63) (Camp d'Alacant) (29) (Guardamar del Segura) (118)
  ple -na a / omplir a caramull° (Beneixama) (33) (Cocentaina, Pego, Alacant) (3) (29) (Tavernes) (31) (Guardamar del Segura, Torrellano, L'Altet, Tabarca) (118) (Alacant) (29)
  ple -na a / omplir a cormull° (Benilloba) (Alcoi) (i3) (2) (3) (Vall d'Albaida) (63) (Elx, Camp d'Elx, Crevillent, La Marina de Pinet) (118)
  ple -na a / omplir a colmull (Guardamar del Segura) (118)
  ple -na a / omplir a commull (Crevillent) (118)
  ple -na a / omplir a caparull (Tàrbena) (28)
ple -na roll a roll (1) (70) (20) (28)
rebentar[-se]
reblir
reblit -ida [de] (60)
replé
sancer° -a
sufocat -ada [sofokát -â]
tindre (un espai) [tot] empleat
  tot -a al complet (58)
  tot d'una peça

«No et deixes corona!» [*demana omplir el got a cormull*] (Alcoi) (a1)

«On no hi ha sang, botifarres no se'n fan» (Alcoi) (27)
  «A on no hi ha sang, no es poden fer botifarres» (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Una cosa no lleva l'altra»

⇒ *I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> pressió*

buidar

deixar-se fins / *d'hasta*① els gots buits
no deixar ni un glop d'aigua
no deixar ni una set d'aigua
no deixar ni gota
falta

continuïtat, ininterrupció

⇒ *ACTIVITAT, constància, continuïtat*

embós, obstrucció

apilotar-se
apinyar
apinyonat –ada
apitjat -ada
atacat -ada (Alacant) (29)
*atasco*①
ataquinat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
atascar-se (5)
atifarrat -ada (Alacant) (29)
atranc
atravalcar-se (i1)
atravessar-li-se (5)
ben apitjat -ada
desembossar [desamboṣá']
embós [ambós]

embossar [ambosá^{r}]
embossar-se
embossat -ada
embotellament [amboteλamént]
encalastrar-se (Tàrbena) (28)
encanat -ada (dins un espai) (Balones) (22)
entravalcar-se [aṇtravalkárse]
entrevesar-se (Balones) (22)
estacar-se [astakârse] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
estacat -ada [astakát -â]
estar / quedar-se enforcallat -ada (Callosa) (28)
estar / quedar-se estacat (Alcoi) (Alacant) (29)
farnit -ida (Marina Baixa) (57) (28)
no deixar abategar (Tàrbena) (28)
no haver manera de traure-lo
no poder passar avant (5)
no poder-se abategar (Tàrbena) (28)
no poder-se passar ni amb passeres (Altea) (67) (28)
obstrucció
obstruir
ofegar (Alacant) (29)
afuegar (Alacant) (29)
presoner -a sov. [prizionê^{r}] (88)
ser / paréixer el baül de la Piquer
ser un formiguer [un pis, una casa] (26)

⇒ *I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> pressió*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

incomplet

faltar passades
faltar un bollidet° (Alcoi) (a1)
faltar una petxinada [petʃinâ] (Alcoi) (a1)
faltar-li un tros
estar coix[o] -a
tindre en canonets (30)
tindre mig embastat -ada (30)
estar en canonets (30)
entre plans i barrancs
fer les coses a trossos i mossos
a trossos i a mossos
(una cullerada, etc.) sense fer caramull (Alacant) (29)

interrupció

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT>, inconstància*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> constància*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> continuïtat*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> inconstància*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> discontinuïtat*
⇒ *I.2.G. TEMPS*

Forat, buit

forat

bonó [*d'un cossi*] (Altea) (28)
corcó [*d'un arbre*] (Beneixama) (33)
forat
gatera (225)
tindre més forats que un garbell
tindre més forats que un formatge de Gruyère [grujér] (5)
tou
trabucar (29)
trabucat -ada
trau
traüc
traücar
ullerol (21)

buit

buidat
buit
fofo -a [*buit per dins*] (Alcoi) (a1)

clariana (37)
clavill [*del cabell*] (Alcoi, Albaida) (i1)

una dent (en una roca, etc.)
un mos
una mòssa (57) (67) (28)

cavacoto (Beneixama) (33)
clot
cocó ⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*
cadolla° ⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

avenc
caverna
cova
sima

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

Pal

barreta
barró
bastó
branca
branqueta
caixporra (28) (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
pal
palitroc

palla
pica
poste
tosco
toscó
toscot
verga (Alacant) (29)

Semblar

semblar, paréixer

a post de
a quin -a més...
acomparar
aital (57)
amb cara de
*assomo*Φ
com
comparança
en capa de (Balones) (22)
ídem
ídem de lo mateix
igual
igualet -a
lo mateix que
paregut -uda
pintiparat a (Balones) (22)
ressemblança

tocàio (a19)

afectar (92)
estar tallats pel / del mateix patró (30)
fer bo a algú -na (en comparació)
fer efecte de
no estar manco
paréixer
paréixer-li
ratllar en … (Alcoi) (5)
retirar a algú en
semblar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
semblar com els testos a les olles (Alcoi) (2)
semejar (Alcoi) (60)
ser cagadet -a a
ser cagat -ada i pixat -ada a (Elx) (40)
ser clavat -ada a
ser com dos gotes d'aigua (441)
ser conforme (una cosa)

ser de la mateixa / seua corda (17) (Balones) (22)
ser de la mateixa ganaderia
ser de la mateixa *xarca*[Φ] (Elx) (40)
ser del braç de (1)
ser del mateix motle
ser dos quinzets de lo mateix
ser esculpit -ida de (Balones) (22)
ser idèntic -a (30)
tenir-li un ressemble (Alcoi) (2)
tindre-li retirada a (Tavernes) (31)
tindre-li un aire a algú
tindre-li una ressemblança (Alacant) (29)
tirar al pare / mare, etc.

«A l'hora de marxar, tots pugem al mateix cotxe» (5)
«Altre que tal!» (1)
«Altre vindrà que bo em farà!» (Bellreguard) (41)
«Altre vindrà, que bons *mos* farà» (Alcoi) (27)
«Cada peix a la seua molada» [molâ] (Calp) (39)
«Cada olleta té la seua tapadoreta; la que no, un testet»
«Cagadet -a a...»
«Conforme... (una cosa), igual... (una altra)» (Alcoi) (i18)
«Conforme el pardal, la gàbia» (Alcoi) (27)
«Conforme és l'arbre, aixi dóna fruit» (Ibi) (34)
«D'eixe color tinc jo un trage°!» (Alcoi) (a1)
«De pare músic, fill ballador»
«De pares gats, fills gatets» (31)
«De tal colmena, tal eixam» (Alcoi) (27) (329)
«Déu els cria i ells s'ajunten» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)
«Dos diners de lo mateix!» (Alcoi) (a1)
«Dos quinzets de lo mateix!» (Alcoi) (a1)
«El que no s'assembla als pares és un porc» (Alcoi) (2)
«El que no s'assembla als d'ell és un porc» (Alcoi) (2)
«El qui no sembla a son pare és un porc» (Ontinyent) (66)
«El que sembla als d'ell, no fa tort a ningú» (Calp) (39)
«El que va amb un coixo, a l'any, coixo i mig»
«El xic no ho furta, ho hereta» (Alcoi) (a1)
«Els burros, tots es semblen» (Alcoi) (27)
«En apagar la llum, totes les dones són iguals»
«En apagar la llum, tots són iguals»
«En casa del dolçainer tots són balladors»
«En un cau de conills, lo que fan els pares / fa el pare, fan els fills» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)
«Fill de *pato*[Φ], *patet*[Φ]» (Elx)
«Fills de *patos*[Φ], *patets*[Φ]» (Alcoi) (2)
«Jo tinc uno del mateix color»
«Pam dalt, pam baix, tots pixen pel melic»
«Prou fa qui als seus sembla» (1)
«Tal és Ale com Pardale!» (Alcoi) (a1)
«Tal és Ale com Pasquale!» (Alcoi) (a1)
«Tal és Alis cum / com camalis!» (Alcoi) (a1)
«Tal és Alis cum / com Pasqualis!» (Alcoi) (a1)
«Tal és ali com camali» (1)
«Té a qui li sembla»
«Tot lo roín s'apega»
«Tots tallats / totes tallades pel mateix patró!» (30)
«Una cabra sarnosa en un *ganao*, allança a perdre les demés» (Alcoi) (27)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> diferent, diferència*
⇒ *I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> qualitat*
⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

imatge, aparentar

aparentar
fer vore que (17)
fingir
bufar en caldo° gelat
cara de

en capa de bo / bona
fer cara de
fer com qui fa (428)
fer-se el / la bovo -a (1)
ser un maula
ser un mauela (Alcoi) (2)
tindre cara de
tirar-se-les de (docte, entés, elegant, etc.) (1)
tindre una cara de bo que no se li acaba

«A lo millor, dins del cotxe, en lloc de senyor, va un fantotxe» (Alcoi) (27)
«Cap sac buit, s'aguanta dret» (Alcoi) (27)
«La cara tinga neta, que el cul, no ix a la finestra»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> posició social baixa*

ironia PRAGM

ser igualet, però en canonets
ser lo mateix, però en canonets
ser lo mateix, però amb queradilletes
ser lo mateix, però amb queradilletes fregides

«Igualet, però en canonets»
«Igualet, però amb queradilletes»
«Igualet, però amb queradilles fregides»
«Igualet, però amb xocolate»

d. ESPAI, DISTÀNCIA

Lloc

lloc en general

ací
aquí (Dénia) (135)
ahí°
allí
allà

a banda
a dalt (33)
a fora (1) (33)
a la part de
a la part de dins
a la part de fora
a la part de darrere
a la part de davant
a la redona [de] (Altea) (57) (28) *[reôna] (Elx) (40)
a la redor *[reôr] (Elx) (40)
a les espatles de (Elx) (40)
a redor [de] *[reôr] (Elx) (40)
a mà dreta
a mà esquerra
al costat
allà baix (Alcoi) (a1)
allà dalt (Alcoi) (a1)
allà dellà (Altea, Marina Alta) (28) (Alacant) (29)
allà denfront [aλanfrón] (Beneixama) (33)
allà dins (Alcoi) (a1)
allà enmig (Alcoi) (i2)
allà fora (Alcoi) (a1)
allí dellà (Altea, Marina Alta) (28)
anar prenent lloc
andola
andoles
arreu
arreu, arreu (1)
baix la capa [de] la terra [*arreu*] (Elx) (40)
en este *terreno*① (135)
endret
enmig
arraconadet -a
arraconar
arraconat -ada
banda
bolta [*adv*] (Alacant) (29)
cantó
capdamunt
cap de *puesto*
contorn (126) (92)
contornada [kontornâ]
  rodalada [rodalâ]
  redorada (Altea) (356) (3)
  raedor (1)
  els entornars (i3)
cornial [*cantó d'una taula*] (Beneixama) (33)
córrer la Seca, la Meca i la vall d'Andorra
de front [de] (Vall de Gallinera) (16) (33)
  denfront (Alcoi) (a1) (Beneixama) (33)
dellà (Alacant) (29)
dende (Alacant) (29)
eixample [aɲtʃámple] (Alcoi) [atʃámple] (Callosa)
  llocs d'eixample (28)
el seu terrer
en tot este clot (Balones) (22)
en tota la rodalada [rodalâ]
encontrar-se sempre [clavat, ficat, etc.] enmig, com el julivert
estar [mesclat] en tots els guisaos com el julivert
estar com el julivert en tots els guisaos
estar entre xixi i cansalada [kansalâ] (a4)
fitar [*limitar*]

la fita [del terme] [*límit d'una població amb una altra*] (92)
fora lloc
la punta del pont (85)
lloc
llogaret
lloguet (Alacant) (29)
mitjania
molló
onsevol
aonsevol (Altea) (28)
ansevol (Altea, Callosa) (28)
paradero[D] (d'una persona) (Balones) (22)
per ací, per allà
per ahí°
per algun cantó [de] (Balones) (22)
per aquelles andoles
per eixa vora (Marina Alta) (36)
per onsevol (Benidorm, La Vila) (28)
per la redor [reór] (Elx) (40)
per les andoles on...
per les engires de (72) (3) (23)
per tot el cèrcol (20)
per tot este rogle
per tots els *puestos*[D] (135)
pertot (Marina Baixa) (57) (28)
pertot arreu
per tota la redonia (Altea) (57) (28)
prendre lloc
puesto[D]
puntet
rabosera
reclot (Alacant) (29)
redol [*de terra*] (Tàrbena, Llíber) (28)
redonia (Altea) (57) (28)
redor [*f*] [reôr] (Alacant) (29)
rodalada
redolada (Marina Alta) (28)
redorada (Altea) (57) (57) (3) (28)
rededorada (Altea) (57) (28)
alredorada (Altea) (57) (28)
alrededorada (Altea) (57) (28)
derredorada (Altea) (57) (28)
els alrededors[D] (92)
rodalia (56)
rodalies
foranes (Marina Alta) (65)
rogle
ser com el julivert, que en tots els guisaos s'encontra
ser el Nostre Senyor, que està en tots els *puestos*[D]
ser un cau de raboses
sòl
sòl de terra
tindre tota una vida ja passada (en un lloc)
tramuntanal
un lloc ferèstec
un reclot ferèstec

acomodar-se
cabre
entrar
fer lloc
fer *puesto*[D]
fer-se lloc
no entrar

«A on m'allonge?» [=*on em fique, on vaig jo?*]
«Això no entra»
«Ara vorem a on vas!» [a'vorém] (Alcoi) (a1)
«Fes un poquet de lloc / *puesto*[D]»
«Ja saps a on vas?» (Alcoi) (a1)
«Per on pegues?» [=*on ets?*]

⇒ *I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*

lloc desagradable

[ser una] barraca
[ser un] baret de mala mort (Alcoi) (a1)
[ser un] bohío
[ser un] botxintxe
[ser una] catxapera
[ser un] celler (Alcoi) (a1)

[ser una] cova
[ser un] forat
[ser un] foracó
[ser un] furgatxo (92) (28)
[ser un] furgatxó
[ser un] xamisso
on no paren ni els gitanos
paréixer un soterrà a fosques

⇒ *II.6.A. HABITATGE*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> establiment*

guardar

⇒ *II.9.A. GUARDAR*

Espai

espai

espai [aspái] (general)
espau [aspáu] (Alacant, Marina Baixa, Alcoià-Comtat) (28)

afrau [*entre arbres, entre roques, etc.*]
allà en el blau de la mar (1)
a mitant camí
a un pam
badall (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
braça [*de corda, etc.*] (La Safor)
costat per costat (Balones) (22)
eixamplar[-se] [aiʃamplâr], *[aɲtʃamplâr] o *[atʃamplâr]
eixamplat -ada
eixampliu (Altea, L'Alfàs, Alcalà de la Jovada) (28)
escampiu (Altea) (28)
deixar un espau
mitant
[a] mitjan°
  [a] mitjant (28)
pam
passa
quatre passes
pegar la rebolta
tallar camí
toc-no'n-toc
tros
trossada [trosâ]
un eixem [aiʃém]
un peu

arruixar
desbarrafiar (Altea) (57) (28)
desbarrafiat -ada (Altea) (57) (28)
esbandir (72) (28)
esparcirⒾ
esparcit -idaⒾ [per, damunt] (88)
escampar[-se]
escampat -ada
escamparrallar[-se] (Alcalà de la Jovada) (23)
escamparrallat -ada (Alcalà de la Jovada) (23)
escamparralladet -a (Alcalà de la Jovada) (23)
esplanar-se (Benimassot) (23)

nord
  norteⒾ (Dénia) (135)
sud
migdia
est
  esteⒾ
llevant
oest
  oesteⒾ
ponent

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> densitat i estretor*
⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> els vents*

lluny

a l'altra part del món (Beneixama) (33)
a l'altre món (Gandia) (99)

al quinto fotre (Alcoi) (a1)
allà als collons
allà en l'Alberri (Alcoi) (2)
allà on brama la tonyina (26)
anar a pegar en Canyavate (Xixona) (438)
anar al cap del món
anar / aplegar fins / *d'hasta*Φ on els peus *mos* duguen
anar on pixen els patos (Alcoi) (2)
anar-se'n llunt
anar-se'n (estar / viure, etc.) a la quinta punyeta (33)
anar-se'n al quint dimoni
anar-se'n al quinto fotre (Alcoi) (2) (a1)
anar-se'n a l'estranger
dalt de l'alt (Alcoi) (a1)
dalt la carena *[keréna] (Alcoi) (a1)
en la quinta punyeta
estar en [el Pla de] Petracos (Alcoi) (2)
estar llarg –a (Alacant) (29)
forer -a (Beneixama) (33)
haver un bon tros
haver una bona trossada [trosâ]
l'estranger
l'infinit
  a l'infinit
  a *l'infinito*Φ (Dénia) (135)
llarg –a (Alacant) (29)
llucà -ana (1)
llunt° (29)
  allunt
  alluntet
lluntà -ana (Alcoi) (88) (Polop) (28)
lluntet (2) (32)
lluntíssim
lluny° (Tàrbena) (28)
llunyària (21) (88)
on pixen els patos
on va perdre el nostre Senyor la sabateta / la sabata / l'espardenya / la canyeta (Alcoi) (a1)

«D'ací, al cap del món»

prop

prop
a prop
a propet
ben a prop
ahí° mateix
ahí° mateixa
a la girada del cantó [ʤirâ]
a quatre passes
en quatre passes
a un tir de fona
a un tir de pedra
estar a una passa
ser un passetget

contigüitat

a ran de (Alcoi) (a1)
al costat de(33)
a la vora de(33)
a la voreta de (Alcoi) (a1)
arrimat -ada a
arrimadet -a a (Alcoi) (a1)
ranteret -a a (Alcoi) (a1)

estar (una casa, etc.) amitjanat -ada [de] (Beneixama) (33)

viatge, no assentament

anar a vore el món per un forat
anar a córrer món
anar com una llançadora (Alcoi) (a1)
anar volander -a
bambar (31)
[ser un -a] cagallocs
córrer la Seca, la Meca i la vall d'Andorra
córrer món
[ser un -a] dansant -a
estar molt baquejat -ada (Alcoi) (a1)

estar sempre amb la pata en alt (i1)
estar sempre bambant (Alcoi) (2)
estar sempre ballant (Vall d'Albaida) (35)
fer el *duendo*Φ *[wéndo] o *[gwéndo] (Marina Baixa) (28)
fer més viatges que un *tonto*Φ
menja-pa-i-torna-per-més (Alcoi) (a1)
no parar en torreta (Alcoi) (2) (Agullent) (35)
no tindre una seguida de vida
paréixer els dolçainers
paréixer els fireros
passatger
pegar bacs per (26)
pegar més voltes que un *tonto*Φ
ser un cul de mal *assiento*Φ (Alcoi) (a1)
ser un cul de mal *sossiego*Φ (Alcoi) (a1)
baixar a [*una població costanera o més baixa*]
pujar a [*una població de l'interior o més alta*]
trotxant -a
trotxar
vagarí -ina (233)
viatge
  viatge d'anar i tornar (94)
viatjar
viatjar amb el dia per davant

a l'estranger (33)

«No li caurà la casa damunt!» (31)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> moviment*
⇒ *II.6.C. ARTEFACTES> transports, vehicles*

Camí

camins

assagador° (Gandia) (105) (Alacant) (29)
atall (88)
camí
camí blanc
camí de cabres [*dolent, estret, polsós, etc.*] (Alcoi) (a1)
camí de ferradura
camí de perdius
camí pedregós (Gandia) (99)
camí trencallós (Vilallonga) (46)
mal camí (Gandia) (99)
camí ral
camí reial [reál] (105)
camí veïnal (99)
caminal [*en l'horta*] (Alacant) (29) (Bellreguard) (Gorga) (a1)
caminal de carreter *[kamiál] (El Campello) (i14)
caminet
caminiu
caminal (La Safor)
carrera
carretera
carretera provincial
carretera nacional
collado (Alacant) (29)
  collao (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  collaet
  collaret (Tàrbena) (28)
creuellera (La Vila) (28)
cul de sac
devesa
drecera (72) (55) (28)
  endrecera (Callosa) (28)
forcall
no tindre eixida
no traure cap (Alcoi) (a1)
passera [1] [*camí*] (57) (28)
passeres (d'un lloc) (57) (28)
passera [2] [*en el riu*] (67) (28)
senda (Alcoi) (Gandia) (99) (Alacant) (29)
  senda perdidissa (Alcoi) (i6)
  senda veïnal (105)
senda i séquia
sender (88)
sendera (5)
senderall (Marina Alta) (36) (Poble Nou) (361)

senderol [*senoa tortuosa*] (Teulada) (2) (361)
travessa [travésa] o *[trevésa]
travessera (Ibi) (387)
tindre eixida
trotxa (Vall d'Albaida) (63)
vectigal *[vitigál] [*camí molt xafigat*] (Vilallonga) (46)
vereda° [veréa] (Alacant) (29)
vereqüetⓓ (Alcoi) (181) (182) (430)

⇒ *II.9.c. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ>Ramaderia> transhumància*

anar per camins

anar [per un camí]
enfilar-se [per un camí]
tirar [per un camí]
transitar (99)
acarrilar
agarrar una devesa (Alcoi) (a1)
aplegar a poblat
encaminar [aŋkaminâr]
prendre una altra devesa (Alcoi) (a1)
travessar [travesâr] o *[trevesâr]
a travesses [travéses] o *[trevéses]

elements dels camins

baixada [baiʃâ]
baixadeta [baiʃaêta]
baixador [baiʃaôr] (Alcoi) (a1)
clot ⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*
algepsot [*per a omplir clots*] (Altea) (67)
carrilades [*solcs dels carruatges*] [karilâes] (Altea) (67)
eixida
eixidor
eixidoret
entrador [entradór] o *[antraôr]
entradoret *[entraorét]
entró
esgolador [*costera rosta tipus tobogan*] (Alcoi) (a1)
fumador [fumaôr] [*cruïlla on descansar*] (Marina Alta) (36)
pujada [puʤâ]
pujadeta [puʤaêta]
recolp
redona
repetjó
revolteig [rebɔltetʃ]
revolta [rebɔlta]
curvaⓓ

e. POSICIÓ, MOVIMENT

Posició

posició

a frec de [esf](26)
a la partdamunt (Alcoi) (a1)
a la partdavall (Alcoi) (a1)
a la vora
a orsa (1)
a rinxo (de) (1) (Callosa) (28)
acatxar -se
acatxat -ada
acatxonar -se
acatxonat -ada
aclofar-se° (72) (28)
aclotxar-se° (28)
al / del capdavall
al cap de
al capdamunt [kadamún^{t}] (28)
al capdavall° [kadaváλ] [(28)
  al cadevall (Benimantell) (28)
  al catavall (La Nucia) (16) (28)
al davant (20) (La Marina) (28)
al rededor
allí dalt
anar pels alts
arran de
arrimar (1)
arrimar-se
arrimat -ada
arrinxo (1)
arrinxet (1)
arroglar (Tàrbena) (28)
arroglar-se (1)
atrasamenta
atravalcar-se
auçadet -a
aüçat -â
aüssadet -a
aüssat -ada
badívol -a [en va] (Agullent) (35) (33)
baix
estar baix (a26)
baixet
boca per avall (227) (28)
cap
cap per amunt
cap per avall
caperull (Marina Alta, Tàrbena) (28)
capgirat -ada (Alacant) (29)
cara a
caure a (un edifici)
conquadrar
cul-per-amunt
cul-per-avall
d'espatles a
dalt
damunt
darrere
davant
de cantó
de cap a cap
de cap per amunt
de cap per avall
de cara
de cul per amunt
de peu al costat de
del / al capdamunt
del darrere
denfront
deseixir
deseixir-se'n
deseixit -ida
embelcat -ada
en rogle

en terra
encabir[-se](72) (28)
encabit -ida
encaixar
encarar
encarat -ada
encarrellar -se
encarrellat -ada
enclotxar° (-se) (Altea) (57) (28)
enmig [de]
  a comig (de) (Guardamar) (98)
entravalcar-se
entrevesar-se (Balones) (22)
(estar) envà [*suspés en l'aire*] (Alcoi) (2) (a1)
espenjolat -ada [*deixat caure*] (Alacant) (29)
espenjollat -ada (Alcoi) (a1)
estar de recules
estar / quedar envà (Alcoi) (2)
estar pixant
girar del darrere
mirant cap a [kápa] o [káβa] o *[páka]
mirant cara (alguna cosa) (92)
no tocar el sòl de terra
penjar
penjat -ada
per davant i per darrere
plantar-se
plantat -ada
plantó
plantonet
posar una cosa al través
posició
quedar-se enforcallat -ada (Callosa) (28)
rabiestés -a
  rebistés -a
ran[t] (1)
ranter -a
ranteret -a
rededor
rinxo (a) (La Safor) (324) (28)
següent
  sigüent
sentar[-se]
  sentat -ada
  tindre'l damunt
  tocant
  tocar
  topar
  tòrcer
  torçut -uda
  tort -a
  través
  tupar
  últim -a
  un a ca[da] costat
  velcar[-se] (1)

  «Dalt de l'Alt de Montcabrer!»
  «Dalt de l'alt!»

postura

  ⇒ *II.3. COS HUMÀ> postura*

pressió

  apinyar
  apitjar (Alcoi) (a1)
    apitjonar (Confrides) (28) (Alcoi) (a1)
  apretar° [a]
  ben apitjat -ada
  atapeït –ida *[atapít] o *[tapít] (Alcoi) (a1)
  enfonyar (Tàrbena) (28)
  enfornar (Alcoi) (2)
  enfuronyar (Tàrbena) (28)
  estar esclafant (algú, alguna cosa)
  espentar (N de la lín. Busot-Biar, Camp d'Alacant) (119)
    espitjar (Marina Alta, Tàrbena, Bolulla, Gandia) (72) (55) (28)
    espényer [*la porta*] (Marina Baixa) (28)
    estibar [estibâr] o *[astibâr] (Elx) (28) (119)
      (Onil, Castalla, Petrer, Santa Pola) (119)
    etzibar
      [atʃibâr] (Marina Baixa, La Safor)
      [tʃibâr], [astʃibâr] o [estʃibâr] (El Pinós, Monòver) (225) (28) (86) (363)

rempuixar [rempuʃâʳ] (Fondó dels Frares, Guardamar) (119)
arrempuixar [aɾempuʃâʳ] (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Agost, Crevillent) (119) (363)
empuixar [empuʃâʳ] (Petrer, Monòver, El Pinós, El Carxe, Elx, Agost, Sant Vicent del Raspeig) (363) (119)
*empujar*① [empuhâʳ] (Petrer) [ampuhâʳ] (Canyada de BiarAlcoi) (119)
espenta (Alcoi) (a1)
espentó (Alcoi) (i2)
etzibó (28) [tʃibó] (225) (119)
ben etzibat -ada (28) (Altea) (67)

fer pressió [prezió]

«No apinyeu!»
«Tesa!» [*estirar*] (Altea) (a1)

estirar
atisar (Marina Baixa) (28)
estisar (Marina Baixa) (28)
retisar (Marina Baixa) (28)
tesar (Altea) (a1)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> densitat i estretor*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció*

transportar, desplaçament

dur
carrejar
estibar
fer rutllar (la roda) (Polop)[rulâʳ] [(28)
portar
trompicar
pegar bacs per
fer viatges / viatgets (26)

dur a genoll *[dʒinəλ] (1)
portar al coll
montar / portar / dur al be (37) ⇒ *II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS > portar al be, portar al muscle*

⇒ *TRANSPORTS (mitjans de transport)*

viatge

⇒ *I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> viatge*

vol

a l'alta polida [*a les altes*] (Alacant) (29)
alçar el vol [bɔl]
anar a les altes (Alcoi) (i1)
eixir volant
pegar a volar [bolâʳ]
revolar
revolantigar
volar [bolâʳ]

Moviment

moviment en general

[a]baixar l'escala en dos bots
a arrastrons (Alcoi) (a1)
a bot de sacre [ʔ] (Ibi) (34)
a culastrons
a enginollons (Alcoi) (a1)
a la pata coixa
a coix-cossi [kóʃkosí] (Elx) (40)
a coix-coix (Baix Vinalopó) (118)
<a les palpentes° >
a palp (Benimantell) (28)
al palp (Polop) (28) (Alacant) (29)
a la palpa (92)
a les palpes (Alcoi) (i1)
a palpa (Altea) (57) (28)
a palpes (Alcoi) (i1) (Callosa, Benimantell) (72) (28)
a palpetes (Alcoi) (i1)
a palpontes (92) (75) (28)

a l'enxancada [ajntʃankâ] (Alcoi) (a1)
a rapa-peus
a rebolcons
a recules
a redolons *[regolóns] (Alacant) (29)
a rossegons (Alacant) (29)
a tombollons (Alacant) (29) (Benidorm) (28) (29)
a trompicons (Alcoi) [trompikóns] o *[tropikóns] (Alacant) (29)
abaixar
abaixar-se
abaixó
abategar (Tàrbena) (28)
acaçar (Alacant) (29)
acaminar a algú
acostar-se
acudir
adelant
adelantament
adelantar
afonar
afonar-se
agarrar al vol
aguaitar-se (per la finestra, etc.) (56)
  traure el cap
  assomar-seⓘ
aixar (Callosa) (28)
alçar dos pams de terra
aletejar
allargada
alluntar (Alacant) (29)
alvanç
alvançar
anada
anar anant [*caminar, fer camí, moure's*] (Alcoi) (a1)
anar a enginollons
anar a genollons
anar a les altes
anar a pas de tortuga
anar cap avall
anar com el titot de la fira
anar desfilant
anar en fila índia
anar en fila índia, com pollets seguint la mare (31)

anar xafant ous (Alcoi) (i25) (Ibi) (34) (Elx) (40)
  anar esclafant ous (Elx) (40)
  anar / acaminar com si esclafara ous (Alcoi) (2)

anar ràpid -a ⇒ *ACTIVITAT, rapidesa*
anar voltant [per] (74)
anar-se'n
anar-se'n de cap a terra
aplegar (32)
apujar (Alcoi) (i1)
arrastrar°
arrecular
arriar [*baixar*] (Alacant) (29)
arrimar[-se] (Alacant) (29)
arrossegar [arozegár] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
assomar-seⓘ → *aguaitar-se*
atracar [*acostar*] (Beneixama) (33)
atracar-se (Beneixama) (33) (Marina Baixa) (28) (16)
aüpar (Alacant) (29)
aüssar° (Alcoià-Comtat) (La Safor) (46) (Albaida) (35) (Alacant) (29)
  agusar (Agullent) (35)
  agussar (Sant Joan, Santa Faç, Benimagrell, Tibi) (29)
avall
avançar
avançat -ada
baixar regolant-regolant
balandrejar(-se) (28)
baldada
baldar
baldar -se
bambar
bambolejar (i2)
bandar
belar
bellugar[-se]
bolantí
bolar
borum

bot
botar
bracillejar (72) (3)
briçar (21) (88)
brivada *[naut]* [brivâ] [(28)
calcigar (Alacant) (29)
camejar
cantonejar-se
coixa-coixango
coixo-coixango (Alcoi) (a1)
com si anara espantant pardalets
com si tinguera pates
córrer ⇒ *ACTIVITAT> rapidesa*
culastrons
davallar [devaλâr] (100)
de puntelles
de puntelletes
de raspalló
de rasquiló
de rasquinyada
de rastell
debaixar (126)
desfilar
devallar
directe
discurrir (88)
dreçar-se
dur
eixida [iʃída]
eixir [iʃír] ⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR*
eixir a l'encontre
embaixar -se
embolar-se
empinar -se [ampinárse]
empujar -se [ampuʤárse]
encaramallar-se° [ankaramaλárse] (Alcoi) (a1)
(Benimantell, Altea) (28)
encaramitar-se° [ankaramitárse] (28) (Alcoi) (2)
(Alacant) (29)
engarabitar-se (21) (Alcoi) (181)
endur-se'l l'aire
endur-se per davant
enfilar -se [anfilárse]
enfilat -ada [anfilát]
engrunsar
engrunsar-se° (Alacant) (29)
agrunsar-se° (Vall d'Albaida) (63)
asgrunsar(-se) (Vilallonga) (46)
baldar-se (Alcoi) (2)
manxar-se (Beniardà, Benifato, Confrides) (86)
entrar ⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR*
envió (Beneixama) (33)
envolar-se [ambolárse]
envolat -ada [ambolát]
esbellucar
esbellugar
esbellugar-se
escabussar-se
escabussó
escorrer-se com una anguila
esfondrar-se° (La Marina) (28)
enfonar[-se] [anfonárse] (Alcoià-Comtat)
esfondrat -ada° (La Marina) (28)
enfonat -ada (Alcoià-Comtat)
esfugir-se
esgolar-se (Alcoi) (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
esmunyir-se° [asmuɲír'se] o *[asmoɲírse]
esmollir-se (Polop) (28)
esmullir-se (Polop) (28)
esmunyir[-se] de les mans
esmunyir-se com una anguila (i1) (Xeresa)
esmullir-se com un peix (Polop) (28)
espenta (Alcoi) (a1)
espentar (Alcoià, Comtat, Marina Baixa, Marina Alta: Benissa, Senija, Calp, Castells de Serrella) (69)
espentó (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
espertugó (Alacant) (29)
espitjar (Marina Alta) (69)
espitjat (Agullent) (35)
espoltida (Alcoi) (2) (Polop, L'Alfàs) (28)
espoltir [aspoltîr] (Alcoi) (2)
espuntar-se (un pardal) (72)
estar teixint
estibar *[etzibar, espentar]* (Marina Alta:Teulada, Alcanalí, Murla i Orba, Alacantí) (119) (69)
estiregassar [estiragasâr] (Alcoi) (a1)
estribot (Callosa) (28)
esvarar[-se]

esvirar (Vilallonga) (46)
fer el remenino (Altea) (57) (28)
fer mutis
fer puntelletes
fer serpetes
fer volantins
fer-se arrere
fer-se enrere (Beneixama) (33)
fer-se avant
ficar [= *posar*] (Benissa, Calp, Teulada, Dénia, La Vila) (69)
ficar [= *fer entrar*] (Alacantí) (69)
girada
girar
girar costes
girar veles (1)
girar-se
manxar [*engrunsar*] (Polop, Confrides, Relleu) (28)
menejar (Alacant) (29)
menejar la cua (1)
menejar-se com una gruga
moure
muntar (Alacant) (29)
no podrir-se-li res en el ventre (1)
onejar
parar
pardal de vinguda
pas
passa
passar
passar avant
passar de llarg
passar de raspalló (Alcoi) (5)
passarrulles
pegar a fugir
pegar bacs (Alcoi) (a1)
pegar bots
pegar darrere
pegar la bela
pegar tropessons
pegar un envió (Beneixama) (33)
pegar una bela (Alcoi) (a1) → *tombarella*
pegar una curumbela (Alcoi) (a1) → *tombarella*
pegar una resquillada [*esvaró*] (Sant Joan d'Alacant) (399)
pegar una revencillada [revensiλâ] [*moviment brusc i de repent*] (Alcoi) (a1)
pegar una sacsada [saksâ] (Alcoi) (a1)
pegar una xirimbela → *tombarella*
pegar unes passes
pegar [uns] sacsons (96)
peonar
perxonada (Alacant) (29)
portar ⇒ *portar, dur*
posar
posar-se una sabata en ca peu
pujada
pujar
puntelles
puntelletes
rapa-peus
ratxar [*intr*] (Altea) (28)
arratxar [*intr*] (Benidorm, L'Alfàs) (28)
rebolcó
recular
recules
regirar(31)
regolar
regressar (53)
relliscada
remenar [1] [*remoure*] (ALCOI) (2)
remenar [2] [*moure*] (Altea, Benimantell) (28)
remenejar (Altea) (57) (28) (Banyeres)
remenó (Benimantell) (28)
remoure
remoure's
retornada
retrocedir
revolantigar
revolar (88)
revolteig
revoltilla
revoltillar
rodar
rollar (Alacant) (29)
rutlar *[rulâr] (Alacant) (29)
sacsar (Alcoi) (i1) (Vilallonga) (53) (Alacant) (29)

sacsejada (Beneixama) (33)
sacsejar° (Alcoi) (a1)
salsejar (Alacant) (29)
sacsó
saltar més que un volantiner
sangarrejar [*anar d'un costat a l'altre*] (Alacant) (29)
sarandar [*sacsejar*] (Sant Joan d'Alacant) (399)
somoure
sortir (Alacant) (29)
tirar
tiró
tocar cap a
tomb (Alacant) (29)
tombant i regolant (Alacant) (29)
<tombarella°>
  bela (Benilloba) (Callosa, Polop) (86) (Alcoi) (a1)
  beleta (Alacant) (29)
  titereta (Crevillent) (118)
  cabussela (Benimaurell) (361)
  camussela (Vall d'Alcalà, Beniaia, Vall de Gallinera, Xaló) (361)
  comensela (Tàrbena) (86)
  cucambela (Tollos) (361)
  curumbela (Alcoi) (a1) (La Nucia, Guadalest) (86)
  girimbela (Alacant) (29) (Relleu) (3) (29)
  xirimbela (Benilloba) (Alacant) (29)
  xerimbela (Alacant) (29)
  xurumbela (Beneixama) (33) (Bolulla) (86)
  revolta (Gata, Poble Nou, Xàbia) (361)
  revoltí (Atzúvia) (361)
  volantí° (general) (361)
tornar
tornar al cap primer (Callosa) (28)
trangolejar
trot
trote
véncer
vencillada
vindre
vinguda
volantí
volar
voltar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  xafar (Alacant) (29)
  xirimbela → *tombarella*
  xocar

  «No em pegues eixos (sacsons, envions, etc.)» (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
  «Xe, anem anant!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> rapidesa*

caure

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> CAURE*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*

córrer

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> rapidesa*

esclatar

  esclafir
  esclatar
  espletar

llançar

  enventar [amventâr] (Alcoi) (28)
  llançar
  nyagar (Marina Baixa) (28)
    ratxar [*tr*] (Altea) (28)
    arratxar [*tr*] (Benidorm, L'Alfàs) (28)
  reballar
  tirar
  tirar a les altes

  penjar (la pilota en llançar-la)
  encalar (la pilota en llançar-la) (Vilallonga) (46)

moviment irregular

anar a redolons [regolóns] (Altea) (57) (28)
anar a tombollons (Alacant) (29)
anar a trompicons (Alcoi) (Ibi) (34)
anar fent carrioles [*anar fent bandades, fent eses*] (Elx) (40)
anar pegant tombos (Alcoi) (2)
anar per amunt i per a baix *[pamúnᵗ i pabáj] [*d'un costat a altre*] (Elx) (40)
fer / pegar bandades *[bandâes]

escampar

arruixar
dispersar
enramar (21)
escampar
esbargir°
espargir°
esparcirⒾ
espandir [*al vent*] (Crevillent) (24)

esparcida (Alcoi) (i1)

⇒ *LÍQUIDS I HUMITAT*

xocar

entropessar [aɲtropesâʳ] o *[aɲtrupesâʳ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
entropessó [eɲtropesó] o *[eɲtrupesó] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
xocar

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*

expressions

«Aüpa!»
«Aüpa-la!»
«Ara va de bo!»
«Ja tornaré»
«Ja venen, ja són, els burros del forn!»
«No ho arrossegues per terra!»
«Sempre pels alts, llunt dels francesos!» (Alcoi) (a1)
«Si ens en volem, amb els coloms trobarem» *[sisambolém]
«Toca cap a casa!»
«Va de bo!»

anar-hi, arribar

acudir (56)
allargar-se (i1) (140) (294) (141)
anar
anar dret a [un *puesto*Ⓘ] (Elx) (40)
arrimar-se
aplegar
arribar
arribar a
arribar a Sants
atracar-se (La Vila) (268)
donar cap (Tormos) (Llutxent) (16)
fer bastida [*per a arribar-hi*] (Vilallonga) (46)
fer cap a (31)
llegar *[λegâʳ] (Crevillent) (24)
portar camí de (74)
prendre la brúixola (d'un lloc) (428)
recalar (5)
rondar (17)

«On vas?» «A Alacant, a vore les cosidores, que cusen sense didal i tallen sense estisores!» [*resposta*]
«Quan aplega?» «En estar ací!» [*resposta*]

«El que faltava p'al duro!» (Alcoi) (2) (a1)
«Este faltava per a qüè!» [*ant*](1)
«Ja està ací qui ho enten!»
«Ja està ací Quirineldo!» (Alcoi) (2)
«Ja ha arribat Sampanó!» (Alcoi) (2)

«Vine ací!»
«Vine cap ací!»
«Arrima't cap ací!» (126)

«Què no vens?»
«Munta!»
«Puja!»
«Puja-te'n!»

«Ja vaig!»
«Va en seguida!» (60)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> rapidesa*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> lentitud*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> SALUDAR*

caminar

acaminar
anar a cama (Alcoi) (a1)
anar a colp de calcetí (Alcoi) (a1)
anar a peu
anar a peu i acaptant [*amb dificultat*] (Alcoi) (a1)
anar peonant (Benilloba) (i3)
anar apeonant (Alcoi) (a1)
camejar
caminar
estirar les cames
peonar
[posar-se] una sabata en cada peu
anar a cavall del rabo° de avall [*hum*] (1)

⇒ *moviment en general*

absència de moviment

estar quiet -a [két -a]
estar quietet -a [ketét] (Alcoi) (a1)
estar mort -a (Alcoi) (i6)
detindre's (Balones) (22)
ert -a
estar parat -ada
estar sense menejar-se
fixe -a
ficte -a° (Balones) (22)
ficto -a (92)
haver-lo [-la clavat
no menejar-se
no moure's ni un insigne (Tavernes) (31)
paréixer una enza
quedar-se enza (Alcoi) (a1)

«Alt ahí°!» (21)
«Alt d'ahí°!» (21)
«Alt ací!» (21)
«Alt d'ací!» (21)
«No es mou!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> absència d'activitat*

direcció

a mà dreta (a26)
a mà esquerra
a volta (Alacant) (29)
amunt
amuntet
amunt i avall
anar a la ressaga (Alacant) (29)
anar caminet a (22)
arrere
avall
cap a baix [kapabáiʃ] o *[kababáiʃ]
cap a dalt [kapadál] o *[kabadál]
cap amunt [kapamún] o *[kabamún]
cap arrere [kapaɾére] o *[kabaɾére]
cap avant [kapaván] o *[kabaván]
d'en amunt
devers [devérs] o *[devés] (227) (28) (1)
endavant (17) (39)
pegar la volta (i1)
pegar mitja volta (74)
ressaga (Alacant) (29)
rinxo a (Dénia) (100)
tirar (per un carrer, etc.)
tirar amunt
tot a l'esquerra
tot a la dreta
tot dret
tot recte

un poquet més (cap allà, amuntet de, etc.)

«Cap a on peguem?»

portar, dur

portar
dur
*llevar*① [=*portar*, *dur*] (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)

posar, ficar

arrimar
atracar[-se] (La Vila) (268) (Beneixama) (33)
ficar
afincar (Camp d'Elx) (29)
aficar-se (Alacant) (29)
col·locar
clavar (29)
deixar (en algun lloc)
embutir (96)
encloure (92)
posar

«Allà cap a dins!» (96)

f. TEMPERATURA

Calor

abotxornar-se
abotxornat –ada
abranor (Alcoi) (i1)
abrasar-se
abrasar-se viu, viva
abrasir (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
abrasor (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
abrasoreta (Alcoi) (2)
abrusarse
acalorada
aixardor
alçar el bull
ardentor (Alacant) (29)
*ardir*① (Alacant) (29)
basca
brasentor (Alacant) (29)
bullir
calda
caldo°
calent -a
calentor
calentoreta
calentorro -a com un rabosot
calentot -a
calfar
calfar l'esquena el sol
calfar-se
calfonada (Alacant) (29)
calfotada [kalfotâ]
calima
calitja
calor ditxosa
caloraça
caure el sol aplomat
com una rabosota
condir el calor (5)
cremor (Alcoi) (i1) (Vall d'Albaida) (63)
dia calorós
eixir la pallola
encenor [f] (Beneixama) (33)
encés -esa [ansés -a]
en tot el sol
en tota la solana
escalfir
escalfor [askalfôr]
estar (algú) que alça el bull
estar (l'aigua, etc.) com el foc (Crevillent) (24)
estar calent -a
estar calent[ot] -a com un rabosot
estar calentota com una rabosota
estar enfebrat [anfebrát]
estar passat -ada
estar que alça el bull
estar que brama
estar sufocat -ada
estiuenc -a
llevar-se totes les calores [refrescar-se]
paréixer l'olla del forn
paréixer que tinga un foc
pegar-li el sol
picar el sol
prendre's del sol
retornar
rostir-se [de calor]
ser la sarna
socarrar
socarrar tot -a per dins la carn (Balones) (22)
socarrat -ada
socarrim
sofocar
sofocat -ada
sofoquina
sol
solana
solanera (Alacant) (29)
solanero (Alacant) (29)

suar la cansalada [kansalâ] (26)
suar la pallola
suat com un carreter
sufocar
tebi, tèbia
torrada
torrar-se (57) (57)
torrat -ada
una tenoreta (Marina Alta) (361)
un sol que Déu no pot donar més
xitxarra

«Aigua, que em rust!»
«Fa un caldo° que deny!»
«Fa un caldo°!»
«Fa una calda!»
«Què calor fa de bon matí!»
«Quina encenor!» (Beneixama) (33)

«Vas a cremar-te!»
«Que et cremaràs!»
«Que [ara] crema!»
«Que t'escaldaràs el lleu!» (i2)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> vacances, bany, platja*

Foc

foc i cremar

abotar foc
abrasar -se
abrasar-se viu / viva
abrasir -se
abrasor
abrasoreta
aixama [*manoll d'espígol encés en forma de torxa*]
  xamela
  ximela (Castells de Serrella) (361)
apagar-se
aventar el foc (Alcoi) (a1)
  fer aire al foc (Alcoi) (a1)
avifar[-se]
avivar[-se]
boriol
botar foc (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Elx) (40)
brusent -a [*sov. poet*] (28)
brusentor
  brasentor (Vinalopó Mitjà) (28)
calda (Callosa, Polop) (28)
calfor [kalfôr]
caliu
cendra
cremallot
cremar
cremar com un déu (Alcoi) (i6)
donar-li veu al foc (i1)
encendre [anséndre]
encendre 's
encendre's com l'esca
escaldar-se
escaldat -ada
estar el foc bovo
fatxo (Onil)
  rodar fatxos (Onil)
  arranc [*part de les arrels*]
  totxa
  lligassa
fer aire al foc → *aventar*
fer foc
foc bovo
foc de borratxo (1)
foguet de lladres (Balones) (22)
llevar-li veu al foc (i1)
maisela
pegar-se foc
prendre's
prendre's com l'esca

soflimar° (Alcoi) (2)
  sofrimar° (Altea, Benidorm) (28)
  sufrimar (Altea, Benidorm) (28)
  suflamar (Alacant) (29)
soflimat -ada
teda
tió
torxa
  estorxa [astɔrtʃa] (Benilloba) (i3)
tostó
tostorrit -ida
xamela → *aixama*

misto
llumí (Agullent) (35)
palletes de sofre [*ant*] (56)

«Bufa-li, bufa-li, que fa fum»
«Foc de canyes, foc de llaganyes»
«Manxa!»
«No jugues amb foc, que et pixaràs en el llit!»

la llar i el foc

la llar
  l'allar [*generalm. masc.*]
coveta [*llar*] (Beneixama) (33)
foc en terra (Quatretondeta) (i2)
fogaril (Alacant) (29)
foraca [*llar*] (Castalla) (72) (189)
foracó [*llar*] (Alcoi) (129)
fornal [*llar*] (Benilloba) (i3)
fornala [*cendrera*] (Alacant) (29)
el fumeral
l'escudeller [de la llar] (Alcoi) (2)
el banc de la llar (Pego) (3)
la ximenera [aiʃimenéra]

a l'amor de la llar
arrimar-se a la llar / al foc

encendre el foc
botar el foc
botar el forn (Altea) (67)
botar un misto (Altea) (67)

apagar el foc
apagar els asclonets (Benidorm) (28)

abrasilar-se la molinada
atiar el foc (Alcoi) (Vilallonga) (46)
brasa
brasilada [brasilâ] (29)
brasiu (57) (28)
caliu (Alacant) (29)
calivera (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
cisco
esclatar [*el tronc en la llar*]
flamerada (Alacant) (29)
manxar
fer una brasilada
fer una sorrasca
fer una xamada
fer una xamadeta
haver-hi brasilada
haver-hi encara caliu (Vilallonga) (46)
la calfor [kalfô] (Alcoi) (a1)
molinada
posar la calfor [kalfô]
posar / pegar una firmeta [*remenar les brases del braser o llar*] (Alcoi) (i14)
posar una xamadeta
<rescolada°>
  rescalda (Alcoi, Confrides) (28)
  rescol (Alacant) (29)
  *rescaldo*Φ (1)
*rescolzo*Φ (Alacant) (29)
sorrasca
xamada [tʃamâ] (Alcoi) (2)
xamerada [tʃamerâ] (Alcoi) (Beneixama) (33)
xamotada [tʃamotâ] (Alcoi) (2)

boriol [*volvim de cendra*] (Alcoi) (3) (29)
cendra
sutja (Alcoi) (29)
follí (Vinalopó Mitjà) (363)

cascarulla [*tros compacte de sutja*] (Santa Pola) (118)
voliana [boliána] (Alcoi) (2)

espurna° (1) (15)
purna° (1) (15)
*xispa*Φ

pedra de foc (Alacant) (29)
pedrenyera [*pedra foguera*] (Marina Baixa) (57) (28)

ferros (1) (15) (Altea) (67)
atiador
escombra° [*granereta per al forn*] (Alcoià-Comtat) (La Marina) (86)
escombrador° (Cullera) (3) (Parcent, Xaló) (361)
escombrall° (21) (Marina Alta) (69) (Benissa, Gata, Poble Nou, Teulada) (361)
granereta (La Marina) (189)
baïl (Beneixama) (33)
estenalles del foc [astenáles] (Alcoi) (2)
tenalles (Pego) (Xàtiva) (3)
graella
manxa (Alcoi) (2)
maruà° (Altea) (86)
maruanet°(189)
marguà (Altea) (86)
maurà (Benidorm) (28) (Tàrbena) (86)
mauranet (Tàrbena, La Vila) (28)
planeta (Relleu) (a1) (28)
ventall del foc (Alcoi) (a1)
pual de la cendra

⇒ *II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA> el forn> parts del forn*

la llenya

anar a fer llenya [léɲa] o *[ɲéɲa] (Tibi) (387)
ascla (Alcoi) (a1)
asclar (28)
ascles
asclona (28)
branques
branquetes
buscall de llenya
calfó [*llenya cremada*] (Cullera) (3)
refoc (Sueca) (3)
carretó de llenya (387)
volador [*nom popular del carretó de llenya*] [bolaôr] (387)
carbó
carbó de llenya
cepets
costal de llenya [*feix de llenya de pinotxa nugat amb espart*] (Alcoi) (Benissa) (69) (Tibi) (387)
costalet [*costal de malesa*] (Tibi) (387)
pinotxa [*branques trossejades que formen un costal*] (Tibi) (387)
cueta
cuetes
encenall [ansenáλ] (Alcoi) (a1)
encenalls [ansenáλs] (Alcoi) (a1)
escombres (Ibi) (34)
estellar la llenya (Alcoi) (a1)
fer costals de llenya (Balones) (22)
garbó [*feix de sarments*] (Alcoi) (a1) (Castalla) (387)
llenya [léɲa] o *[ɲéɲa]
llesquetes
manollets de llesquetes
metre la llenya [*en la sitja*] (28)
llenya mesa (28)
pannes [*llenya d'olivera*] (Gaianes) (28)
venedor -a de cuetes (Alcoi) (a1)

carbonera [*forn de carbó*] (Altea) (28)
sitja [*el lloc*] (Sanet) (3)
sitjada [de carbó] (Altea) (28)
fumera [*en la sitja o carbonera*] (Pego) (3)

formiguer [*boïc per a obtenir terra cremada d'adob*] (Callosa) (28) (Valls de Guadalest i L'Algar) (125)

eines per a fer llenya

destral
fes (387)

estufes

estufa
estufa elèctrica
estufa d'aire
estufa de carbó
estufa de butà *[butáno]
estufa de gas
estufa de petroli [petrólio]
calefacció
radiador
calor negre (5)
caldera
eixida de fum
ximenera [aiʃimenéra]

flaret [*elèctric*] (Alcoi) (i4)
pollera

ratereta (Alcoi) (i4)
el bocet del flaret

braser *[brazéro]
flaret [*braser*] (Altea) (57) (57)
cassola (Balones) (22)
copa
copeta de cisco
recuela (Balones) (22)

badil [*mànec amb una planxa rodona a un extrem per a col·locar i remenar les brases*] (110) (Vall d'Albaida) (60)

foguer
anafre [*naut*] (28)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> aparells, estris i tifells*
→ *tendur*

Fred

sentir fred

el fred
la fred (La Safor)

aborronar-se (de fred)
  eixir-li borrons de fred (28)
  posar-se la pell de gallina
  posar-se[-li] la carn de gallina
acorrufar-se
acorrufat -ada *[akorufát] *[akarufát] o *[akurufát]
  acorrufat -ada com un poll (Banyeres) (364)
acorrufar-li-se el melic
amargor
arropir-se° (de fred) (1)
arrupir-se°
arropit -ida° (de fred) (1) (Alacant) (29) (Ibi) (34) (Alcoi) (a1)
arrupit -ida° (46)
aterit -ida

carpir-se de fred (70) (28)
carpit -ida de fred (1) (Sant Joan d'Alacant) (399)
com els peus de Crist *[krísto] (Alcoi) (2)
com un pollet
confitar-se de fred
corprendre (a algú, el fred, el vent, la gelor)
  comprendre (a algú, el fred, el vent, la gelor) (Alcoi) (2) (a1)
costrir-se (de fred) (Alacant) (29)
custrir-se (de fred) (Alacant) (29)
engarrotat -ada [aŋgarotát -â]
enravenat -ada [anravenát] o *[enrevenát] (Marina Baixa) (72) (55) (28)
eriçament (Alcoi) (38)
eriçó [arisó] (Alcoi) (a1)
eriçó de fred [arisó de fret] (Alcoi) (a1)
eriçonat de fred [arisonát de fret] (Ibi) (34)
ert -a [ért -a]
escarpir-se (Alacant) (29)

estar aterit -ida de fred (1) (a1)
estar blau / blava de fred
estar carpit -ida de fred (28)
estar com un caramell
estar engarrotat -ada [aŋgaṛotát -â]
estar enravenat -ada [anravenát] o *[enrevenát] (Marina Baixa) (72) (55) (28)
estar eriçant-se de fred
estar eriçonat de fred [arisonát de fret] (Ibi) (34)
estar ert -a
estar escarpidet -a de fred [eskarpiét] (Alacant) (29)
estar fet un caramell
estar gelat -ada
estar més gelat -ada que un caramell (Alcoi) (38)
estar més gelat -ada que un rave (Ibi) (34)
estar pelat -ada de fred
estar polo
estar teixint [*tremolar*] (Alcoi) (2)
  fer calceta (Alcoi) (2)
  fer calcetí (Benilloba)
fer frescor
fer frescoreta (135)
fer gelor
fer un fred que pela (135)
fer un fred que rau (Balones) (22)
fer un fred que sacramenta
fer un fred que talla (Alcoi) (a1)
fer un pèlis (Alcoi) (a1)
fer un rusqui
fer una amargor [*fred molt intens*] (Alcoi) (a1)
fer gelor
fer una gelor de por (30)
fred
fred -a
fred ditxós
fred de neu
fred que pela
fred que talla
fred que es gelen les paraules
fredolí -ina (29)
fretorro (Alcoi) (Beneixama) (33)
gelar
gelar-se
gelar-se les pestanyes
gelat -ada
gelat -ada com un deute
gelat -ada com un caramell
gelat -ada com un Crist *[krísto]
gelat -ada com un poll
gelat -ada com un terrosset
gelor (70)
més fresc -a que una cama-roja (Balones) (22)
més fresc -a que un caragol en la platja
no poder traure deu pedres del bassi
no tindre llacor [*suportar malament el fred*] (Beneixama) (33) (Xixona) (438)
  no tindre virtut (Alcoi) (2)
  tindre poca virtut (Alcoi) (2)
paréixer una cava [*lloc molt fred*]
pèlis
quedar-se enza (Alcoi) (a1)
quedar-se ert -a (Alcoi) (a1)
quedar-se fent punt (Alcoi) (30)
quedar-se tremolant de fred (30)
quedar-se tremolant de gelor (30)
rasca
rosada [rozâ]
tes -a com una ballesta
tes -a / gelat -ada com els peus de Cristo
més teset -a que un ciri (Ibi) (34)
tindre (els dits, etc.) enravenats (28)
tindre la carn de gallina
tindre la pell de gallina
tindre les cames ertes (Alcoi) (a1)

«Ahí° et quedaràs ert!»
«Any de gelades, any de pelades» (Xeresa)
«Fa un fretorro, que te se gela el pixorro!» [*tabu*]
«En abril, no et lleves fil» (Xeresa)
«Fins el dia del Ros, no li lleves ni un drap / fil al cos»
«I quin fretorro que fa!» (Alcoi) (a1)
«I quin fretorro que tinc!» (Alcoi) (a1)

«La calor i el fred, no se'ls mengen les rates»
«No tens llacor!» (Beneixama) (33)
«Per Nadal, fred com cal» (Xeresa)
«Per Tots Sants, amaga el ventall i trau els guants» (Xeresa)
«Quin fred fa, diu el pinsà!»
«Quina gelor fa!»
«Te se gelen les paraules!»

gel i fredor

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> fred*

g. TEMPS

Temps

temps en general

a cada dia que passa
a hora horada (Alacant) (29)
a la que [*en quant*] (Elx) (40)
a les darreries (Balones) (22)
a l'ultim
a mitjans de (Elx) (40)
a primeries
a tothora
a ultima hora
abans (Alcoi) (i1) (Alacant) (29) (Altea) (67)
  ans
  denans
  enans
  nans
  antesⓘ
acabadet -a de
acabat de (Alcoi) (2) (Elx) (40)
adés (46)
així que (Balones) (22)
aixina que
al cap de (33)
al cap del temps (Beneixama) (33)
al moment (60)
al prompte (57) (28)
  a l'emprompte [enprónte] (Altea, L'Alfàs, Marina Alta) (28) (Balones) (22)
  a l'emprompte que (Balones) (22)
  en un emprompte (72) (28)
allí dellá [*temporal*] (Alacant) (29)
anar hores
ara
ara endespués
ara i adés [*contínuament*] (26)[ajadés] (Altea) (67)
ara mateix (40)
ara poc ha (20)
arran de (vindre, etc.) (Vilallonga) (46)
arrere
  enrere (Beneixama) (33)
avant
d'ara
d'ença
d'ultima hora
d'ací a…
d'aquí a... (Elx) (40)
d'ací no-res
d'*antemà* ⓘ <*d'antuvi*> (74)
d'ara en avant
de cada dia (Balones) (22)
de dempuix enllà (Balones) (22)
de fa (un hora, etc., en expressions de temps)
de hui en avant
de hui en dia (5)
de hui en l'any que ve
de l'altra volta a ara
de poc ença (Balones) (22)
de primeries
després (Alacant) (29)
denans [de] (Alacant) (29) (28)
dende (Balones) (22) (Alacant) (29)
dende *entonces* (Balones) (22)
des de
des de sempre
des que
després
  despuésⓘ
dies ha (que) (Dénia) (67) (28)
d'uns anys cap ací (58)
el millor dia (Balones) (22)
en acabant [enkabán] (46) (Alcoi) (a1)
en això (24)
en avant

en eixe entremig (Balones) (22)
en eixos temps enrere (i3)
en l'hora d'ara (Altea) (57) (57) (28)
en no-res que
en seguida
en seguideta
en tot temps (Alacant) (29)
enans (Balones) (22)
enantes
ençà
endespués [endespués]
ensé que
entremig (Balones) (22)
esmerçar temps (Benimantell) (28)
estona [poet]
fa molt de temps
  fa alomon de temps (Altea) (67)
  fa una tafarrada d'anys [tafaɾ̂a] (Benilloba) (2)
fa un *ratet*①
fa un *rato*① (60)
[…] i un *ratet*①
fa un segon
la darrer volta (Balones) (22)
mai
  enjamai (Balones) (22)
  jamai [poet](88)
[a] mitjan° (Alcoi) (Elx) (40)
  [a] mitjant (28)
  [a] mitant (20) (92) (57) (28)
a mitjans de (Elx) (40)
mitjançar (57) (28)
mentrimentes (428) (22) (28)
  entrimentes (Altea, Benidorm) (28)
molt de temps
moment
per ara (30)
per bon temps (74)
per espai de (Balones) (22)
quan a [esdeveniment]
quan enantes
quan denantes (i2)
*rato*①
*rato*① ha [que] (428)
sobre la marxa (1)
tot lo dia (Alacant) (29)
vora de

«Al que...»
«Això ho farem en acabant» [enkabán] (Alcoi) (a1)

dia

dilluns
dimarts
dimecres
dijous
divendres
dissabte [disapte]
diumenge [dumeɲʤe]

«El dilluns [a vendre] lluç» (Alcoi) (i11) (La Pobla Llarga) (193)
«El dimarts [a vendre] alls» (La Pobla Llarga) (193)
  «El dimarts, naps» (Alcoi) (i11)
«El dimecres [a vendre] penques» (Alcoi) (i11) (La Pobla Llarga) (193)
  «El dimecres, nyespres» (Alcoi) (i11)
«Dimecres, com és mercat, tindrem dinar socarrat» (La Pobla Llarga) (193)
«El dijous [a vendre] ous» (Alcoi) (i11) (La Pobla Llarga) (193)
«El divendres, faves tendres» (Alcoi) (i11) (La Pobla Llarga) (193)
«El dissabte tot m'ho gaste» (Alcoi) (i11) (La Pobla Llarga) (193)
«El diumenge, tot m'ho menge!» (Alcoi) (a1) (i11) (La Pobla Llarga) (193)

dia
jorn
jornada
setmana
setmana coixa
dissabte bord (Alcoi) (a1)

dia faener
dia d'entre-setmana (Alcoi) (42)

els dies d'entre-setmana (Alcoi) (2)
dia d'a diari
els dies d'a diari
un dia arreu
cap de setmana
  fi de setmana
festa
  dia de festa
  vespra de festa
  una festa manada [manâ] (Alcoi) (a1)
data [est] [poet]
  *fetxa*①
caure (una data)
diada [diâ]
dia per dia de (Balones) (22)

tot el sant dia(31)

«A quin dia estem?» [sov. *quan es tracta d'una celebració*] (Benilloba) (i3) (Elx) (40)
hui
avui [poet]
anit
anit passada (Marina Alta) [animpasâ] (Tàrbena) (1) (28)
ahir
vespra
esta nit
demà
ademà
a l'endemà (Alcoi) (Elx) (40)
al sendemà (Alcoi) (2)
després-ahir
després-anit
  dispús-anit (Alcoi) (a1)
després-demà
  dispús-demà (Alcoi) (a1)
després-ahir no, l'altre
després-demá no, l'altre
als huit dies (Alcoi) (a1)

dia
nit
de dia
al ple del dia (92)
de nit
de banda de nit (Marina Baixa) (28)
de part de nit (72) (28)
de claror a claror
a les gravors (Dénia) (100)
a les raons (Marina Alta) (36)
del matí a la nit (i1)

matí
  bon matí [adv] (Alcoi) (a1)
  de matí
  de bon matí
  de bon matinet
  de bon dematí (Elx) (40)
  de banda de matí (Marina Baixa) (28)
matinada [matinâ] [
  a la matinada
  a la matinadeta *[matinaêta] (Alcoi) (i1)
de prima [naut] (122) (100)
[a] l'Ave Maria (Alcoi) (a1)
al toc de l'Ave Maria (Alcoi) (a1)
alba
albada [albâ] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
albor (1)
alborada [alborâ] [poet] (88)
aubada [poet]
aurora
blanc del dia (Dénia) (100)
antalba [naut] (Altea) (122)
aclarir-se el dia [despuntar] (Elx) (40)
alçar-se el dia
alçar-se les cabrelles (1)
allumenar el dia
despuntar el dia (Alcoi) (a1)
despuntar l'alba (Alcoi) (38)
despuntar el sol (Crevillent) (24)
la gravor del dia (Dénia) (100)
a l'alba
al toc de l'alba (Ibi) (34)
al eixint del sol (Altea) (57) (57)
al rompre el dia
al rompent del dia (La Marina) (122)

la gravor de l'alba (Dénia) (100)
la gravor del dia (Dénia) (100)
fer-se mig claroretes
fer-se de dia
[fer-se, estar, ser] de diëta
puntar
puntar la claror
apuntar la claror
puntar el sol (Dénia) (100)
al sol ixent
[a] l'eixida del sol (100)
columbrar el sol (Alcoi) (a1)
enjorn
enjornet
enjornet i en sol

a / al migdia
a / al migjorn (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
  a les hores del mitjorn (Alacant) (29)
a mitjan matí°
  a mitjant matí (28)
  a mitant matí (57) (28)
a mig matí (Elx) (40)
(estar al, fer-se el) ple de migdia (Marina Baixa) (28)
[estar al, fer-se el] ple de migjorn(70) (28)
  al premigjorn (Tavernes de la Valldigna) (31)
fer el sol de campana (Dénia) (100)
estar el sol acampanat (Dénia) (100)
estar el sol al grandia (Dénia) (100)

vesprada *[asprâ] (Alcoi) (i1)*[esprá] (Alacant)
vespradeta *[aspraêta] (Alcoi) (i1)
  a la vesprada
  a la vespradeta
de vesprada
a mitjan vesprada°
  a mitjant vesprada (28)
  a mitant vesprada (28)
(de) part de vespre (138) (28)
tarda [est]
a la tarda [est]
atardida [poef] (88)
al tard
al tardet (Baix Vinalopó) (118) (Marina Alta) (36)
tardet (Gata) (436)
ocàs [poef] (88)
pondre's el sol (100)
  espondre's el sol (Benilloba) (Guardamar) (28)
posar-se el sol
amagar-se el sol (100)
anar ja a fosquejar (Sant Joan d'Alacant) (399)
a la caiguda del sol (1)
a la posta del sol (Dénia) (100)
a postura de sol (Baix Vinalopó) (118)
al sol post
estar el sol a la posta (Dénia) (100)
estar el sol a la penya (Dénia) (100)
a la tenor [naut] (122)
a la fosca [naut] (Dénia) (100)
a les foscors [naut] (Marina Baixa) (122)

[al] caure el dia (66)
[en] fer-se de nit (Alcoi) (a1)
a boca de nit
  boqueta nit
  a boqueta nit
  a poqueta nit (general) (100) (36) (40)*[i nít] (Elx) (40) (Altea) (57) (Alcoi) (a1) (Baix Vinalopó) (118)
  a poqueta de nit (Baix Vinalopó) (118)
  a boqueta de nit (Alcoi) (88) (56)

a dos llumetes
a les xicotetes
entre dos claroretes (Alcoi) (i1)
entre dos clarors
entre fosquetes (Marina Alta) (36)
[a] sol murient [poef] (88)
la gravor de prima (Dénia) (100)
a les gravors (Dénia) (100)
a les raons (Marina Alta) (36)
anar cloent-se la nit (Marina Baixa) (28)
cloure's la nit (Marina Baixa) (28)
cloure's la lluerna
puntar la lluna (Dénia) (100)

la nit

[de] part de nit (Balones) (22) (28)
a alta nit (72) (28)
nit cuita (Dénia) (100)
nit fosca (Tavernes de la Valldigna) (31)
haver clos la nit (Marina Baixa) (28)
mitjanit
  a mitjanit (40)
  a la mitjanit en fil(57) (28)
  en fil de la mitjanit(57) (28)
mitjancejar la nit [mitansedʒâr] (Altea) (57) (28)

«A les huit, la taula parada»
«De bon matí, ben pentinat i rentat» (Ibi) (34)
«Dissabte, tot ho acapte»
«Obri la finestra, que entre la gràcia de Déu!» (Alcoi) (a1)
«Se'n ve apresseta la nit»
«Entre el dia i la nit no hi ha paret»

⇒ *hora*
⇒ NATURA> *firmament*

any, calendari

mes
fosca [*període de lluna en minva i lluna nova, usat com a mesura de temps*] (Marina Alta) (36)

gener
febrer
març
  marçal [*festa, etc. que cau en març*] (Alcoi) (a1)
  marcenc [*ocell que ve en març*] (Alcoi) (a1)
  Pasqua marçal (Alcoi) (a1)
abril
maig [matʃ] o *[májo]
  [maig] el mes de les flors (5)
  [maig] el mes de Maria (Alcoi) (a1)
juny [dʒúɲ] o *[dʒún]
juliol [dʒuliòl], *[dʒoliòl] o *[dʒoriòl]
agost
  agostenc -a (Vall d'Albaida) (63)
setembre
octubre
novembre
desembre

allà al [gener, etc.]
vora de [Nadal, etc.] (74)

a primers de [gener, etc.]
a mitjans de [gener, etc.] (Alcoi) (a1)
a les darreres de [gener, etc.] (Balones) (22)
d'últims de [gener, etc.] (a7)
al ple de (gener, etc.) (Benimantell) (28)

primavera
primavera d'estiu (Dénia) (100)
les dos primaveres [= *primavera i tardor*] (i4)

estiu [estíu], [istíu] (Alcoià) o [astíu] (Dénia)
a l'estiu (100)
de d'estiu (Dénia) (100)
al ple de l'estiu
el cor de l'estiu (23)
en ple estiu
en estiu ple
cara a l'estiu
al ple de la calor (Alcoi) (a1)

l'estiuet de Sant Miquel [estiwét]
l'estiu de Sant Martí
«A Sant Miquel se'n puja la berena al cel» [*s'avança el sopar*] (Bellreguard) (41)
«En temps de melons, curts els sermons» (1)
tardor (Xeresa) (Alcoi) (435)
primavera d'hivern (100) (2)
otonyⒹ
otonyoⒹ (88)
a la caiguda del pàmpol (1) (Beneixama) (33) (Ibi) (34)
a la caiguda de la fulla

hivern [ivérn] o *[invérn] (Comtat)
a l'hivern (100)
al ple de l'hivern

el cor de l'hivern
en ple hivern
cara a l'hivern (59)
nadalada *[temps immediat a nadal]*(21) (3)
a primers d'any (Elx) (40)

allargar el dia
allargar en claror el dia (5)
acurtar el dia
fer-se més prompte de nit

any
anys arrere
  anys en arrere (Benilloba)
  anys enrere (Beneixama) (33)
anys passats
anys de la seca
molt de temps enrere (Beneixama) (33)
lustre
dena (Balones) (22)
la dena del [50, etc] (Balones) (22)
segle *[sígle]
calendari [kalandári]
caure alta la Pasqua
d'anys
des de fa [ja] un grapat d'anys (74)
d'un any cap ací
d'un (parell, etc.) d'anys cap ací
enguany [engwáɲ] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
enguany passat (L'Alfàs) (20) (28) (Alacant) (29)
enguany que ve (L'Alfàs) (28) (Alacant) (29)
nit de cap d'any
nou any
any nou
pas de gall
per a tot l'any
un fum d'anys
un grapat d'anys
una porció d'anys

a primeries de... [segle, anys vint, etc.] (Alcoi) (a1)
«Mitjançava el (segle, any, etc.) passat» (57) (28)

dia de Reis
dia de Pasqüa
diumenge de Pasqüa [duméɲdʒe]
dia de Sant Jordi
dia de Sant Joan [dʒugán]
La Mare de Déu en el llit
La Mare de Déu gitadeta
dia de les ànimes
dia de Tots-Sants
La Puríssima
vespra de Nadal
  Nochebuena
dia de Nadal
El Xic
dia de cap d'any

«A Nadal creix el dia un pas de pardal» (1)
«A Nadal el dia creix un pas de gall»
«A Nadal, el dia avança un pas de gall»
«A Santa Llúcia creix el dia un pas de puça» (1) (Ibi) (34)
«A partir de Nadal, allarga el dia un pas de gall»
«Per Nadal, fred com cal» (Xeresa)
«Any nou, vida nova» (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
«A Sant Antó, les cinc amb sol»
«De la Puríssima a Nadal, setze dies cabals» (Alcoi) (2)
  «De la Puríssima a Nadal, dihuit dies per igual» (Ontinyent) (66)
«De Nadal a Sant Andrés, tres setmanes i dies tres»
«En Nadal el joc, i en Pasqua el foc» (Ontinyent) (66)
«En Nadal un pas de gall, i en Cap d'Any, un pas de cavall» (Ontinyent) (66)
«Pels Reis, el dia creix i el fred amaneix» (Ontinyent) (66)
«Per Nadal, un pas de gall, i, per Santa Llúcia, un pas de puça»
«Per Sant Antoni, un pas de dimoni» (Alcoi) (a1)

«La Mare de Déu en el llit, amanix-li la jupa al marit» (Alcoi) (i1)
«A la Mare de Déu del Llit, amanix la jupa al teu marit» (Alcoi) (27)
«La Mare de Déu gitada, prepara la flassada» [ʤitâ] [flasâ] (Ontinyent) (66)
«Per Sant Andreu, si no teniu flassades (saflaes), patireu»
«Quan el dia creix, el fred amaneix» (Ontinyent) (66)
«Sant Joan acurta i El Xic allarga»

«A gener, la palla en el paller» (1)
«Aigua de gener, ompli botes i graners» (Alcoi) (27)
«En gener, busca el gos el paller» (Bellreguard) (41)
«En gener, no es trau el morro al carrer» (Callosa) (3)
«En gener, tanca la porta i encén el braser» (La Safor) (Xeresa)
«En gener, tin encés el braser» (1)
«En gener, vés amb compte amb el fred» (Xeresa)
«Les tronades en gener omplin els graners» (Ontinyent) (66)
«A Sant Sebastià, la orendella ve i el tord se'n va» (Alcoi) (27)
«A Sant Massia, l'oroneta ve i el tort se'n va» (Ibi) (34)
«A Sant Vicent de la Mola, creix el dia una hora» (Ibi) (34) «Per Sant Vicent de la Roda, creix el dia una hora»
«En febrer, fica't la bufanda que fa fred» (La Safor) (Xeresa)
«Febrer el curt, més mal que el turc» (Ontinyent) (66)

«El sol de març dura cent anys en la faç» (Ontinyent) (66)
«Març marcedor, de nit fa fred i de dia calor» [marsedôr] o *[marsadôr] (La Safor) (Xeresa)
«Març, marcer, carasser» (Calp) (39)
«Pasqua marçal, pesta, guerra o fam» (Ontinyent) (66)

«En abril, cada gota val per mil» (Bellreguard) (41)
«Abril, cada gota val per mil... o per l'ull o la raïl» (Marina Alta) (65)
«En abril, cada pardal fa el seu niu» (La Safor) (Xeresa)
«En abril, tot pardal fa niu» (Calp) (39)
«En abril, la covil» (Alcoi) (2) (a1)
«En abril, no et lleves (un) fil» (Xeresa) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Abril no et lleves fil, i maig ves com vas» (Marina Alta) (65)

«Fins el mes d'abril, no et lleves un fil» (Ontinyent) (66)
«Per abril la sang s'altera» (Alcoi) (5)
«A Sant Jordiet, creix el dia, i el fret» (Ibi) (34)

«Al maig, vaig com vaig» (La Safor) (Xeresa)
«En maig, busca l'ombra el gat» (Bellreguard) (41)
«El mes de maig, la clau de tot l'any» (Alcoi) (2)
«En maig, com vaig» (Ontinyent) (66)
«Guarda pa per a maig i llenya per a abril» (Alcoi) (2)

«En juny, la falç al puny» (Alcoi) (2)
«En juny vaig com vullc» (Ontinyent) (66)
«A / Per Sant Joan, bacores; verdes o madures, [però] segures» (1) (Benilloba) (i3) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41) (Ibi) (34) (Altea) (57) (Castalla) (387) (i1) (Xeresa)

«En juliol, no dóna ni caragol» (La Safor) (Xeresa)
«En juliol, ni dona ni caragol» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
«En juliol, la cistella i al mallol» (Ontinyent) (66)
«Qui no bat en juliol, no bat quan vol» (Ontinyent) (66)

«A l'agost, vesprades de gos» (La Safor) (Xeresa)
«En agost, qui tinga raïm farà most» (Alcoi) (2)

«Pel / En / A setembre, qui tinga llavor(s), que sembre» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)

«L'octubre fred, mata el cuquet» (La Safor) (Xeresa)

«En novembre, qui no ha sembrat que no sembre» (Ontinyent) (66)
«A Sant Martí, mata el porc i enceta el vi» (Ibi) (34)

«A la primavera, res és com era» (La Safor) (Xeresa)
«A / En [l'] estiu, tot lo món viu!» [istʤu] (Alcoi) (27) (Xeresa) (Calp) (39)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> refranys agrícoles*

durar

abreviar -se
anar per a llarg
anar-se'n com el punt de calça
anar-se'n com la merda (Benifallim) (i4)
anar-se'n com l'esca (Alcoi) (a1)
d'allí a ben poc
des del ventre de sa mare (1)
durar
durar anys i anys (1) (15)
durar com un plat fort (Alcoi) (5)
durar (una festa, funció o sarau) fins al cul de la nit (1)
durar (una cosa) de Nadal a Sant Esteve (1) (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
durar més que la bolera de Borràs (Rafelcofer)
durar menys que un merengue a la porta d'una escola (Ontinyent) (66)
durar menys que un xerret fora de l'aigua (El Campello) (37)
durar més poc que un coet de L'Olleria (5)
durar més poc que un merengue a la porta d'una escola / col·legi
durar més que un cul de morter en un bancal (27)
durar més que una missa amb orgue (Alcoi) (27)
escriure en l'aigua [*no durar*]
escriure en l'arena [*no durar*]
estar encara pegant voltes
fer gust a poquet [*referit a un menjar*] (Alcoi) (a1)
més llarg -a que la Quaresma (Alcoi) (2) (Ibi) (2)
més llarg -a que un dia sense pa (Alcoi) (2) (Ontinyent) (66) (Elx) (40)
no durar un citral (Elx) (40)
novell -a
passar com un bufit
per temps
quedar quatre tallades de monyo (per a una cosa)
quedar-se per a sècula sin fin
ratoⒾ
ser més llarg que un dia sense pa
tindre per a sècula sin fin

«...i ja ha acabat»
«Això durarà lo que la rialla de la sogra» (Alcoi) (27)
«Cent anys fa que és mort el mut, i encara el cul li put» (1)
«De lo bo, poquet» (Alcoi) (a1)
«El dia és curt o llarg, segons quan s'ha començat» (27)
«Lo bo, dura poc»

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> refranys agrícoles*

època

l'Antiguitat *[aṇtigwitát]
l'antigor
antany (23)
el passat
el temps d'abans (Altea) (67)
els temps d'abans (Alcoi) (2)
«El passat no torna més» (5)

l'Edat Mitja[na]
medieval°[△]
migeval[△]

el present
el temps present
[ser] d'ara (5)
[ser] de hui en dia
el futur

⇒ *vell*
⇒ *futur*

esperar, postergar

esperar

aguaitar
aguardar (Alcoi) (Ontinyent) (32) (Alacant) (29)
esperar

[inútilment]

desbelitar-se esperant (Marina Baixa) (28)
esperar fins / *d'hasta*[①] que ton pare vinga de l'horta
estar de plantó (Alcoi) (a1)
pegar un plantó (Alcoi) (a1)
traure aigua esperant

[esperar amb ànsia]

esperar amb candeleta
esperar amb candeleta encesa (Alcoi) (329)
esperar amb candelera (31)
esperar amb la boca oberta
esperar com un pambenet (31)
passar (la nit, el dia, etc.) amb candeleta (Alcoi) (316)

postergar

deixar (alguna cosa) per a més endavant (Elx) (40)

expressions: positives

«El que espera, es desespera» (27)
«En este món tot arriba»
«Hi han més dies que llonganisses, i més setmanes que botifarres» (Alcoi) (a1)
«No t'allargues molt!» (Alcoi) (a1)
«Poc viurà *el que* no ho vorà!» (Alcoi) (a1)

expressions: negatives

«Espera't *sentadet*[①] -a!»
«Ja pots esperar *sentat*[①] -ada!»
«No et desbelites» (Marina Baixa) (28)
«Torra coca!» (Alcoi) (a1)
«Torra coca, Virtudetes, i espera't ben assentâ!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE, paciència, suportar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER, desig*

evolució

a lo millor (!)
a punt de
[ser] a cada dia [més...]
[ser] de cada dia [més...] (Balones) (22)
en parar de (Balones) (22)
estar a punt de caramel
no poder fer-se de la nit al dia
vore-ho tot vindre

«Hi ha temps per a tot» (Tavernes) (31)

freqüència

tacada [takâ]
tanda

tant
tongada [toŋgâ]

al temps que
d'una tacada [takâ]
de colp
de tiró
de trompada [trompâ] (Alcoi) (a1)
d'un tiró
d'una tirada [tirâ] (1) (2)
d'una tongada [toŋgâ]
en un peçol (pagar-ho) (Polop) (28)
en una tamborinada [tamborinâ]
en una tongada [toŋgâ] (Alcoi) (a1)

a cada moment [akámomén^{t}] (33)
a cada tant
a cada trico (1) (46) (33)
a cada trico-traco (i1)
a cada dos per tres (33)
  a dos per tres (5) (Balones) (22)
a menut
sovint
sovint i menut (Alcoià-Comtat) (329) (Sant Joan d'Alacant) (399)
a sovint [asobín]
a sovintet
a tongades [atoŋgâes]
a tothora (a26)
alomon de voltes
ara-i-adés (20) (22) (31)
  aiadés (L'Alfàs) (28)
[de] contino (1) (Beneixama) (33)
  de *contínuo*$^{Ⓓ}$ (Elx) (40)
fer sempre la mateixa (Alcoi) (a1)
haver fet (una cosa) ni se sap les voltes
ser cosa corrent i normal (74)
tothora
a tothora (74) (Ibi) (34)

sempre
per a cent-i-un any (1)
per sècula seculòrum

poca freqüència

cada tant
de quan en quan (Alcoi) (a1)
de tant en tant
de tant en quan
de tard en tard (23)
de volta en quan (Alcoi) (a1) (Bellreguard) (i15)
en lo que va de (mes, setmana)
en tot lo que va de (mes, setmana) [*negatiu*] (5)

molt poca freqüència

a dies (33)
anar a dies (33)
a les mil (Dénia) (100)
a les mil una (Dénia) (100)
als anys mil (Alcoi) (a1)
una volta
una volta a l'any (5)

mai

mai
enjamai

«Una volta a l'any no fa dany»
«Vinga a…»

futur

a la volta d'alguns anys
d'ací no-res (17)
de hui en avant (60)
el dia de demà
el temps futur
en un temps futur
enjamai
esdevenidor [*ant*]
esvenidor

futur
futur borrascós (60)
futur brillant
l'endemà *[aṇdemá] (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
ensendemà (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
pervindre (Alcoi) (94)
*porvenir*①
tindre el temps comptat

a la curta o a la llarga (Beneixama) (33)
«A la curta, o a la llarga?» (Ibi) (34)
a la llarga o a la curta (1)
tard o enjorn (Balones) (22) (Alacant) (29)
tard o prompte

anar-li (a algú, un esdeveniment) en bones (1)

«Això mosatros ja no ho vorem!»
«Això mosatros ja no ho escatarem!» (i1)
«Al tornar els bons anys»
«Any nou, vida nova» (Ontinyent) (66)
«D'ací cent anys, tots calbos»
«Déu sap on pararà!» (5)
«El dia de demà ningú l'ha vist»
«On anirem a parar!»
«Per al dia de demà, que ningú l'ha vist»
«Quin futur se'ls espera?» (i2)
«Viscam per a vore...» *[viʃkám] *[vórer] (Ontinyent) (66)

història

l'Any de la Nevâ (Alcoià-Comtat) (1926)
l'Any de la Nevâ Grossa (1926) (Alcoià-Comtat)
l'Any de la Riuâ de Sant Xoxim (s. XIX) (Alcoi) (a1)
l'Any del Centenari (1876; 1976) (Alcoi) (2)
l'Any del Petrólio (1873)
l'Any del Fred (1829, 1909) (Alcoi) (a1)
l'Any del Diluvi de Sant Pere (1877) (Gandia) (99)
l'Any dels Tres Capitans (1923) (Alcoi) (a1)
l'Any del Capità (1923) (Alcoi) (a1)

hora

a l'Ave Maria (Alcoi) (a1)
al toc de l'Ave Maria
de la matinada
de primera hora
estar pentinant el sol
hora
menjar més hores que un rellotge
toc de l'alba
a les vores de
al toc de les ...
als quarts
ans de l'hora
en punt de
ser l'hora exacta
ser l'hora clavada
quart
rondejant les... (Alcoi) (a1)
toc
tocar l'alba
tres quarts per a les...
les ... i mitja clavades (31)
les ... ben tocades (Alcoi) (a1)
vora de...
[una hora] de rellotge
dotze del migdia
[la] prima (28)
dotze de la nit
quan tocàven les [dotze de la nit, etc.] (a26)

«Menges hores!»
«Qui menja hores, caga rellotges» (Ontinyent) (66)

rellotge [relɔdʒe], *[relɔndʒe] o *[relɔndʒe]
rellotge de polsera *[pulséra] (a5)
rellotge de butxaca *[budʒáka] (Alcoi) (a1)
avançar-se
retrasar-se

saeta
varetes (100)
pèndules
ceba
ser una ceba
Roskopff

⇒ *dia*

immediat

a la seguida
a la seguideta (a6)
de seguida
seguit -ida
seguit, seguit
tot seguit

«En seguida!»
«Ara en seguida!»

insistència, repetició

a cavall en el burro
matxacó
matxaconament (17)
posat -ada en el burro
repetir-se com la cançó del enfadós (26)
(ell, ella, etc.) vinga de [+*inf*] (72) (28)

«Torna-li la trompa al xic»

nou

acabat de fer (Alcoi) (2) (Elx) (40)
de trinca (Alacant) (29)
estreno
fet -a de l'altre dia
no tindre quatre dies
nou, nova
novell -a (5)
recent
ser de cap de peça
ser de fa poc temps
ser de poc ha [pɔka] (Tàrbena, Vall d'Ebo) (28)
tendre de tinta

«El canteret / cànter nou, fa l'aigua fresca / fresqueta» / / «...fa fresca l'aigua» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (97) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)

⇒ *II.3.F. COS HUMÀ>EDAT> jove*

modern
remodern (Tavernes de la Valldigna) (31)

pas del temps, vida

«Aixina se'n va passant la vida» (i3)
«Cada temps porta lo seu»
«Cada u que va naixent, a la mort el va espenyent» (75)
«Com se passa el temps!»
«D'ací (i1) cent anys, tots calbos»
«Dia passat, dia trobat» (Ontinyent) (66)
«Dia que passa, ja no torna» (Alcoi) (27)
«Dia que passa, dia que no torna»
«El / Este món són quatre dies, i la meitat se'n passen dormint!»
«El temps se'n fuig volant!» (31)
«El temps tot ho abatolla» (57) (28)
«Ells van cap amunt i nosatros cap avall»
«Esta vida són dos dies»
«Este món són quatre dies»
«Esta vida són quatre dies, i dos amb la regla»
«Hi han més dies que llonganisses»
«La vida és només una temporada» [temporâ] (i4)
«No fa quasi cap de temps que ... »
«No fa temps que ... »
«Qui dia passa, any espeny» (75)
«Tots els dies són sants i bons per a qui està en gràcia de Déu» (Ontinyent) (66)
«Un dia, un dia és» (Alcoi) (27)
«Un temps, porta un altre temps»

al fi dels seus dies (Balones) (22)
anar tirant
centenar
córrer mortes les hores
passar i tombar
passar el temps
passar (el temps, els anys) entre penes i alegries (93)
rodar la *nória*[ɸ] del temps / dels anys (5)
volar (el temps, les hores) (31)

⇒ *II.3.F. COS HUMÀ>EDAT*

perdre el temps

caçar mosques (1)
deixar passar [una oportunitat]
mirar a les mussaranyes (Alcoi) (a1)
passar les hores mortes (Crevillent) (24) (Alcoi) (a1)
pensar en la mona de Pasqua (Alcoi) (a1)
perdre el temps
ramallolejar (Beneixama) (33)
ramalloler -a (Beneixama) (33)
tindre sempre romalloles que fer (Alcoi) (2)

pesat

afeixugar (Ibi) (28)
allargar el tabarró
amelar-se (428) (28)
aplanar-li (a algú) casa [*visitar inoportunament i repetida*] (1)
baldacaps (Alcoi) (a1)
botifarrer -a
caldós -a (Alacant) (29)
calfacadires
calfar cadira (Alcoi) (a1)
calfar cadires
donar el teque
donar la llanda
donar la matraca (37)
donar la tabarra
donar una pelfa (Callosa) (28)
haver-hi com per a somiar-lo despert
llandós -a
pelma
pesat -ada
plom
ser com el constipat que no et cures mai
ser més llarg -a que la Quaresma (Marina Alta) (65) (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
ser més llarg -a que una Quaresma (Altea) (357)
ser més llarg -a que un dia sense pa (Alzira) (441) (Marina Alta) (65)
ser més pesat -ada que el plom (Elx) (40) (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
ser més pesat -ada que un plom (Alcoi) (2)
ser pesat -ada com un plom
ser més pesat -ada que la boira terrera (Xixona) (438)
ser més pesat -ada que la massa del bombo (Marina Alta) (65)
ser més pesat -ada que un matrimoni mal casat (Alcoi) (27)
ser més pesat -ada que una onça de cucs
ser més pesat -ada que una vaca en braços (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
ser un plom
ser un carracateu (Alcoi) (a1)
ser un -a tio -a pesat -ada
ser un -a palpó -ona
ser un torró / una torrona
ser un sompo
tabarra
tabarró
tornar a la càrrega

«Conta i no acaba!» (Alcoi) (a1)
«Escomença, i no acaba» *[akoménsa] (Ibi) (34)
«D'una barcella tomba un cantó!» (Alcoi) (a1)
«Pareix que cagues veta!» (30)
«Pareix que t'ho hages ensenyat divendres!» (Alcoi) (a1)
«Què t'ho has ensenyat, divendres?» (Alcoi) (a1)
«Quin amuelo!» (Alcoi) (a1)

«Quina gaita!»
«Quina llanda!»
«Quina murga!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> fastidi, fastidiar*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> parlar en excés*

prompte, puntual

a bon hora (Alcoi) (a1)
[arribar, etc.] a la clau
com un clau
a l'hora en punt (220)
a toc de campana (Ibi) (34) (La Safor) (31)
a toc de pito (Alcoi) (a1)
abans d'hora (31)
aplegar a l'hora
arribar com les palmes d'Elx (1)
bé de temps
bon matí (Alcoi) (a1)
de bon matí (Alcoi) (a1)
enjorn (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
enjornet (Alcoi) (i1)
enquandenans [enkuaṇdenáns] (Alcoi) (2)
enquandenantes [enkuaṇdenántes] (Alcoi) (2)
prompte
pronte
quan ans més prompte
tenir temps a
tocar a vespres

de bon matí
enjorn
enjornet [eɲdʒornét]
matinar
matiner -a
matinet
abans de despuntar el dia

alçar-se prompte
alçar-se a bon hora (Alcoi) (a1)
alçar-se de bon matí (Alcoi) (a1)

«A punt, i hora» (Ibi) (34)
«Al que va davant no li falten cames!»
«Al qui va davant no li falten cordes!» (Alcoi) (a1)
«Com més prompte, millor» (31)
«De matinet és quan s'agarren!» (Alcoi) (2)
«Enjornet és quan s'agarren!» (Alcoi) (a1)
«Enjornet i en sol!» (Alcoi) (i1)
«Enjornet i en sol, Pare Antoni!» (Alcoi) (2)
«Enjornet, Pare Antoni!»
«Matinet és quan s'agarren!» (Alcoi) (a1)
«Més val aplegar a hora que ser convidat»
«Més val que *mos* sobre un quart que no que *mos* falte un minut»
«N'hi han més dies que llonganisses»
«Què vas, a enviscar?»
«Qui primer aplega, eixe guanya la joia» (1)
«Qui s'alça matí, caga on vol» (Xeresa)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> rapidesa*

tardar

«A bona hora!»[abonóra] (Alcoi) (La Safor) [(31) (Ibi) (34)
«A estes hores pilotes noves?» (Rafelcofer)
«A la mar tiren canyes i al riu graneres, que les xiques de Pamis son matineres» (Marina Alta) (65)
«A la taula i al llit, al primer crit» (Alcoi) (Marina Alta) (65)
«A les huit el frare en taula!»
«Açò va per a llarg»
«Després del burro mort, li pengen la civada al rabo°»
«Després de l'ase mort, la civada al rabo» *[después] (1)
«El que aplega tard, es queda baix taula»
«El que sembra tardà, ni palla ni blat» (Ontinyent) (66)
«Em cauran els quixals ans que...»
«És per a hui, o per a demà?»

«Fins / *d'hasta*Ⓓ que no li veja el cul a la marta!» (Alcoi) (2)
«I que no es faça tard!»
«Ja era hora!»
«Ja va sent hora que...» (31)
«La darrera, coixa o vella!»
«La tardança m'espanta»
«Més val tard que mai» (Calp) (39)
«No tardes!»
«No tardes, i farem roses!» (Alcoi) (a1)
«Quan tu aplegues, ja l'hauran crucificat» *[krusifitʃádo]
«Quasi veniu!»
«Quasi vens!»
«Que demà *hi ha que* matinar!» <cal>
«Que es fa tard i ve plovent!»
«Que està solsint-se el sopar!» (60)
«Que me se fa la pasta agra!» (Elx) (384) (La Pobla Llarga) (193)
«Que me se'n passa l'arròs!» (Alcoi) (2)
«Qui llava quan plou, eixuga quan fa sol / ix el sol»
«Se'm fa tard!»
«Me se fa tard!» [coʟloq] (Alcoi) (94)
«Si et descuides, no els tastes» (Alcoi) (27)
«Si s'encanta no les tasta!» (Alcoi) (a1)
«El que s'encanta no les tasta!» (Ontinyent) (66)
«Si t'encantes no les tastes!» (Alcoi) (a1)
«Un escolte val cinc sous!» (Alcoi) (a1)

atardat -ada (Alacant) (29)
endarrerit -ida (57) (28)
llucà -ana (1)
tardó -ona

a altes hores (1)
a hora horada [a ɔra orâ] (26)
a la llucana (1)
a la quina
a quina hora
acabar a la quina (287)
a l'hora de traure el fem (Alcoi) (a1)
a les tantes(33)
al cap de quant (Balones) (22)
a les xicotetes (Alcoi) (a1)

allargar
allargar-se
anar a replegar les xafades (Elx) (40)
anar a agarrar les morques
anar [la cosa] per a llarg (26)
aplegar / arribar a hora horada [a ɔra orâ] (1) (Alcoi) (26) (Beneixama) (33) (Altea, Benimantell) (28)
aplegar / arribar a quina hora
aplegar / arribar a l'hora d'arreplegar els paperets
aplegar / arribar a l'hora de besar l'anell
aplegar a la clau
aplegar a les últimes canadelles (1)
aplegar a taules llevades (1)
aplegar com les palmes d'Elx (358)
aplegar com les palmes d'Elx... que vingueren el matí de Pasqua! (358)
arribar a les darreres barrades (L'Alfàs) (28)
arribar a les postres (Alcoi) (a1)
arribar a quina hora
arribar amb el cul apegat a l'hora
arribar quan el sol està [ja] pentinant
d'hastaⒹ quina hora
deixar-s'ho tot per a última hora
donar-mos la tarana
eixir un *estrivillo*Ⓓ
fer tard
fer-ho llarg i lleig
fer-se tard
fins a molt tarda (Altea) (57)
gitar-se a la tarana
ja d'una
més tard
pillar a la clau
portar a la quina
quedar-se baix taula
quedar-se'n arrere
quedar-se'n fins / *d'hasta*Ⓓ la tarana
ser el cuento de nunca acabar
ser més llarg que un dia sense pa
ser per a hui

tard
[anar, vindre, aplegar, arribar] tard
tardança
tardar
tardar com una xica bonica
tardet
tindre el rellotge parat
tocar-li la tarana
tornar a les (deu, etc.) ben tocades (Alcoi) (219)
tot el sant dia
tot el sant matí
tota la santa vesprada [vesprâ] o *[asprâ] (Alcoi) (a1)
vindre a casa a la quina (a19)
voler vore la farala
voler vore-li el cul a la Marta

temps no previst

inoportunitat

a deshora (126) (33)
a destemps (33)
inoportú -una

improvisació

improvisació
improvisat -ada
fet -a en l'últim moment
ser cosa d'última hora (i2)

tradició

«No deixes les sendes velles per les novelles»
ser de sempre
de l'antigor

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE*
⇒ *II.8.H CARÀCTER> tradicional*

vell, antic (referit a coses)

a l'any [de] la nana (34)
de l'any del batecul
dels anys de la coentor (Marina Alta) (65)
l'any de la Nana
l'any de la naneta
l'any de la Pepa
l'any de la pera
l'any de la picor (Alcoi) (Novelda) (251)
musti -a
ser [coses] de quan reinava el rei Peret
antic -iga (general) (i1) (69)
antiu -a (Alacant, Biar, Novelda, Elx, Santa Pola) (3) (29) (Benissa) (69)
antiuc -ga (Crevillent) (24)
antigalla
antigor
antiqüalla
antiuament (Alacant) (29)
carraca
caduc -a (Balones) (22)
de l'any de la picor
de l'any del batecul
de quan la canya parlava
eixir-li teranyines
estar fet una carraca
l'any de la fam
més antic que el sabó blanet
més vell que l'arna (Alcoi) (2) (Elx) (384)
pel temps de Ximet i Trompapics
pollós -a
ranciu -a (Altea, Vall d'Ebo) (57) (28)

avellar (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
ser (una cosa) caldo° recalfat (1) (Marina Alta) (65) (Alcoi) (i1)
ser d'antes / ans de la guerra
ser de l'any tres
ser de quan reinava el rei Pepet (Alcoi) (a1)
ser de quan reinava el rei Peret
ser del temps d'abans (Balones) (22)
ser dels temps de María Castanya (Marina Alta) (65)

ser més antic -iga que Calp el vell (Calp) (39)
ser més antic -iga que el sabó blanet
ser més antic -iga que les calces de traveta (75) (Alcoi) (27)
ser més antic que el sabó blanet
ser més vell -a que cagar emponnat
ser més vell -a que deny (Alcoi) (a1)
ser més vell -a que l'arna (Marina Alta) (65)
ser més vell -a que l'oli
ser més vell -a que la picor
ser més vell -a que la presa de Calp (Calp) (39)
ser més vell -a que la Safor (Marina Alta) (65)
ser més vell -a que la tos
ser més vell -a que la Xelito
ser més vell -a que l'anar a peu (Alcoi) (i1) (Ibi) (34)
ser més vell -a que Mostalla (Marina Alta) (Pego) (65)
ser una vellanqueria (Alcoi) (i1)
tindre rovell (5)

«A bou vell, *cencerro*[D] nou» (Ibi) (34)
«A burro vell, albarda nova» (Alzira) (441)
«Això era antes»
«Això és d'ans de la guerra que hagué» (Elx) (40)
«Això és d'ans de la guerra que cagué» [*hum*] (Elx) (40)
«Això són coses d'abans» (Ibi) (34)
«[A] contes vells, baralles noves» (1) (Ibi) (34)

⇒ *II.3.F. COS HUMÀ>EDAT> vellesa, vellea, ser major (persones)*

volta

a la volta
a la *vez*[D]
en / d'una sentada
sentada
a l'una
tot a l'una
en un missot (Alcoi) (a1)
en una tongada

vegada
volta

«A voltes no és com a vegades» (Alcoi) (2)
«A vegades, no és com a voltes» *[vegâes] (Ibi) (34)

h. LLUM I COLOR

Claretat

clar

claretat física

clar -a
claretat° [klaretát] o *[klaritát]
claret -a
més ras que un ull de peix
ras-a

⇒ *LLUM*
⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> COLOR*

claretat figurada

caure (una cosa) del seu pes / de son pes (1)
clar -a
claret -a
no haver de calfar-se molt el cap
ser clar com l'aigua
ser clar com l'aurora (Alcoi) (5)
ser estar clar -a com l'aigua
ser una cosa més clara que l'aigua
ser] estar més clar -a que l'aigua
vore clar i ras

«Això qualsevol cego ho veu!»
«Anem a les clares!» (Ibi) (34)
«Els comptes clars i el xocolate espés» [kónters] (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Les coses, clares; i el xocolate, espés» (Alcoi) (27)
«Més clar, aigua!»
«No és molt roig el meu Camilo, i era de suc de llonganissa»

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> compendre, no compendre*

aclarir-se

aclarir (2) (63)
aclarir-se
tindre aclarit -ida (una cosa)
traure clarícia (Alcoi) (2)
traure a carregador (La Marina) (28)
traure a descarregador (Tavernes) (31)
traure punta (a una cosa) (Alcoi) (a1)

no tindre aclarit -ida (una cosa)
no traure clarícia (Alcoi) (2)
no poder traure a carregador (La Marina) (28)
no traure res a descarregador (Tavernes) (31)

«No trauràs clarícia!» (Alcoi) (2)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> dificultats i solucions*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS > frustració, fracàs > frustració en general; pèrdua*

Color

color
coloret
colorit -ida (88)
ser de color...

tirant a ...

a colorets
irisat -ada (88)
opalí -ina (88)

blanc -a
blanc -a com la paret
blanc -a com la volva de la neu
ser més blanc que el nàmpol de la neu (Alacant) (29)
blanc -a com un gesmí (96)
blancor
blancós -a (135)
blanquinós -a

blau, blava
assulⓓ (Vinalopó Mitjà) (363)
blau cel
blau marí
  blau *marino*ⓓ
blau elèctric *[aléktrik] (Alcoi) (a1)
blavet -a
blavor
blavenc -a (113)
blavós -a

color Corint *[korínto] (Alcoi) (a1)

giroflat -ada *[ʤoriflát] (Benimantell) (28)

gris -a
gris marengo (a1)
gris perla
gris pedra (88)
grisor
grisós -a
cendrellós (Alacant) (29)
cendrós -a (Alcoi) (a1)
color cagaferro (5)
plomís -issa (88)

groc, groga
groc llima (a1)
groc palla (Alcoi) (a1)
groguenc -a
grogós -a (Alcoi) (a1)
grogollós -a (Alacant) (29)
grogallós -a (Alacant) (29)
groguilló -ona (72) (28)
paréixer un canari

marró
marró claret (Alcoi) (a1)
acanyellat
  acanellat
acanyelladet -a
color caoba
[color] crema
color cru (Alcoi) (a1)
color beix° [béis]
color de terra-cuita (5)
color ocre (a1)
pard -a (88)
color caca (Alcoi) (a1)
marronós -a (Alcoi) (a1)

[color] lila
morat -ada (a1)
color vinagre (Alcoi) (i1)
[color] violeta
esmoragassat -ada (Benidorm, La Nucia) (28)
amoratat -ada (Alcoi) (a1)

negre -a
negre com l'assavatge (Alcoi) (a1)
negre -a com la fusta cremada (Alcoià-Comtat) (329)
negre -a com un / el follí (Alcoià-Comtat) (329)
negre -a com un corb (Marina Alta) (65)
negre -a com un perol (Marina Alta) (65)
negre -a com un tió (Alcoià-Comtat) (329)
ser més negre -a que el carbó (Alzira) (441)

ser més negre -a que el Negre Lloma (Alacant) (29)
ser més negre -a que la boca del llop (Ibi) (34)
ser més negre -a que un tissó (Elx) (40)
com si estaguera de dol (5)
negror
negrós -a (135)
ser del color de les figues sèjols (Balones) (22)
ser un tió

«Negre eres, peró no fas por» (Marina Alta) (65)
«Negre, botifarra» (Marina Alta) (Pego) (65)

roig, roja
roget -a
roig acarabassat
roig axocolatat (135)
roig com un perdigó
roig com un perdigot (Alcoi) (a1)
roig encés [ansés] (135)
roig esglaiat
roig perdigot
roig sang
roig vermell (Alacant) (29)
roig, roja (Alcoi, Beneixama, el Campet, Onil, Biar, Relleu, Orxeta, Finestrat) (119) (29) (Alacant) (29)
roig, roja com una tomaca
roig, roja com una magrana
rojos, roges com a magranes
rojor
colorat -ada (113)
encarnat (Alacant) (29) (Alacantí, Valls del Vinalopó) (119) (29)
encarnat -ada com una pebrera (Sant Joan d'Alacant) (399)
encarnor (Alacant) (29)
ensanguinat -ada (Alacant) (29)
vermell -a (La Canyada, Castalla, Tibi, Xixona, La Torre, Finestrat, La Vila, Petrer, Monòver, Alacant) (119) (29)
més vermell que un cranc (5)
rogenc -a
rojós -a (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)

rosa
roseta
color rosa (Alcoi) (a1)
color de rosa (Alcoi) (a1)
[de] color [de] carn (265) (265)
[color] fúcsia
[color] magenta *[mahénta]
granat *[granáte]
rossat -ada (Alacant) (29)

taronja [tarəɲdʒa] o *[terəɲdʒa]
acarabassat -ada
color butano
color carabassa

verd -a
verd botella (a1)
verd herba (Alcoi) (a1)
verd llima (Alcoi) (a1)
verd poma
color julivert
color verd d'espera
més verd -a que la retama (Alcoi) (a1)
més verd -a que un suc d'herba
verdor
verd-i-blau
vertiblau (88)
color caqui
verdós -a

destacar (96)
que destaca
color viu
viu, viva
xilló -ona

color apagat
[color] fosc -a
apagat -ada
color mort (Alcoi) (a1)
descolorit -ida
desllavassat -ada

esfumat -afa
esglaiat -ada [asglaiát] (La Marina) o [esgleát] (Alcoi) (2)
esmortit -ida [asmortít -ida]
clarós -a
clarusseu -a
pàl·lid -a
estenyir (Alcoi) (27)
perdre (Alcoi) (a1)
no perdre (un color, un teixit) (Alcoi) (a1)

«Este color no perd» (Alcoi) (a1)
«Este teixit és bo i no perd» (Alcoi) (a1)

ballar (els colors, les lletres)
dir-li (un color a un altre)
no dir-li (un color a un altre)
anar-se'n els colors
descolorir-se els colors
desllavassar-se els colors
estenyir els colors (27)
saltar els colors

«Ni blanc, ni negre, ni giroflat» *[ʤoriflát] (Benimantell) (28)

⇒ *II.3. COS HUMÀ> color de la pell*

pautes de color

vinça
vira
via (La Safor) (28)
veta
vinçat -ada
virat -ada

entreverat -ada
pic
piquet
a ratlles
a puntets
a piquets
a motetes
a quadrets
a tatxes
a vinces
a vires
a vetes

dauat -ada (Relleu) (a1) (28)
espinat -ada
espigat -ada (Alcoi) (a1)
estampat -ada
fardatxat -ada [*clapejat*] (Sanet) (3)
pata de gall
Vichy
príncep de Gal·les *[prínsipe]

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*

Llum, brill i foscor

llum i claror

aclarir-se
aclarit -ida
allumenar° (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
enllumenar° [anʎumenâr] (Alcoi) (2)
llumenar (Alcoi) (a1)
claredat [klaretát]
clarejar
claretat
clariana (Marina Baixa) (57) (28)
claror
claroretes
enlluernar[-se] [anʎuernár]
embelluernar(-se) (L'Alfàs, Benimantell) (28)
fer claror
fer llum
lluent -a (Alcoi) (a1)

lluentejar (Alacant) (29)
lluentós -a (Alacant) (29)
llum
llumeta (Alacant) (29)
llumeneta (Alacant) (29)
llumenària
lluminària
més ras que un ull de peix
paréixer una verbena
resplandor° (88)
retillar° [*les estrelles, els ulls*] (1) (3)
retillat -ada° (72) (117) (1) (3)
vore-s'hi

mitja llum

a dos llumetes
a la claror
mig a fosques (Alcoi) (a1)

transparència

transparència
transparent
a la besllum° (Beneixama) (33)
  al besllum
al trasllum° [trasλúm], [tresλúm] o *[mesλúm]

centelleig

centelleig (1)
  *destell*Φ (88)
llumada [λumâ]
fer llumades *[λumâes]

ballaruga
barelluga
barallugues
ballerugues
espurna (1) (15)
purna (1) (15)
xispa
raig
  *rall*Φ (88)

rata
  fer la rata (37)
  fer la rateta

«Coixo, la llum!»
«Fes-me llum»
«La llum la regalen!»
«Obri la finestra, que entre la gràcia de Déu!» (Alcoi) (a1)
«Per a caure no és menester llum!» (Alcoi) (a1)

llànties i llums

apagar -se
obrir la llum
encendre la llum

atxa
  atxa de vent
  fatxo (Banyeres de Mariola) (56) (Alacant) (29)
blandó
  brandó
ciri (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  cul de ciri (5)
ciri-clossi (1)
cirot
vela
  vela d'esperma [*ant*] (Alcoi)
  espelma (Alacant) (29) (Elx) (118)
  vela de greix
espalmatòria [*canelobre individual*] (Baix Vinalopó) (118)
espelmero [*canelobre individual*] (Camp d'Elx) (118)

boleta (Alcoi) (2)
boleta de la llum
bombeta (Alcoi) (a1)
pereta

perilla (114)

bugia°
  bogia
candeleta
canela (Alacant) (29)
caneleta
caputxina (1) (Pego, Alacant) (3)
caramell
clau de la llum (Alcoi) (2) (Elx) (40)
  claueta de la llum (Alcoi) (a1)
claueta de pereta (Alcoi) (2)
cresol
  bec [*del cresol*] (Alacant) (29)
  parot [*part del cresol*] (Alacant) (29)
escandell [*ant*] [*pal per a sostenir el cresol*] (Alacant) (29)
cresola
fer caputxets
fraret [*llàntia d'oli*] [flarét] (Vall d'Albaida) (35)
La Cooperativa
llanterna
llanda (Marina Alta) (36)
llàntia (Marina Baixa) (28) (Alcoi) (94)
  llàntia de peu (Alcoi) (94)
llinterna
llumí [*torçuda*] (Agullent) (35)
lluquet [*ant*]
merquelló (Calp) (3)
metxot [*naut*] (122)
mineta°^ (Monòver) (Valéncia) (21) (3) (111) (313) (195)
  animeta (Bellreguard) (23)
  palometa (Alcoi) (2)
palmatòria (Alacant) (29)
reflector [*llinterna elèctrica*] (Alcoi) (a1)
torçuda
tulipa [*de vidre*]

carburer *[karburéro] (36)
  estaqueta (36)
  pedres de carbur (36)
  goma (36)
  bugia (36)
  tulipa [*de llanda, reflectant*] (36)

cremalló° (Alcoi) (2)
cremelló (Alacant) (29)
fanal° [*ant*]
  farol°
  farolet°

farola°

fanal de gas
  farol° de gas (36)
  petromax ® (36)

la fàbrica de llum (Alcoi, Benilloba) (i3) (268)
la fàbrica de gas [*ant*] (Alcoi) (2)
la Llum d'Aielo [*principis s. XX*] (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> FOC*

brill

brill (88)
brillar
brillar com les gal·les
brillós -osa
brilloset -a
brillantor
llampant (Marina Baixa) (28)
llampar (Marina Baixa) (28)
lluent, lluenta
lluentejar (Vilallonga) (314)
paréixer llepat dels caragols [*de net, etc.*] (Alcoi) (2)
  [estar] lluent -a com si l'havera llepat alguna banya de caragol (92)
petejar [*de net*] (Vall d'Albaida) (35)
relluir
rellumbrar (Crevillent) (24)
relluentejar (Alcoi) (60)
resplandir°

foscor

a fosques (33)
a la fosca (5)
a les fosques (La Vila) (28)
a palpes
a palpetes
com una gola de llop
estar fosc com una gola de llop
més fosc que la gola d'un llop
fer fosca
fer fosca una nit
fer una fosca com una gola de llop (Alcoià-Comtat) (329)
fosc
fosc -a
fosca (Marina Baixa) (28)
foscor
foscoreta (21)
fosqueta (21)
no vore-s'hi
ombra (Alacant) (29)
*sombra*①
ombrenc -a
ombria
ombrienc -a [ombriénk] o *[umbriénk]
ombror (Alacant) (29)
paréixer un soterrar a fosques
ser un cau de raboses

parasol (Alacant) (29)

«No m'hi veig»
«Fa una fosca com una gola de llop!» (Alcoià-Comtat) (329)
«S'ha fet fosc com si anara a negar-se en aigua!» (Ibi) (34) (Alcoi) (a1)
«S'ha fet fosc com si fóra la fi del món» (Alcoi) (a1)

i. IMPORTÀNCIA, VALOR

Importància

importància

assumpt° [des]proporcionat -ada [asúnt] <*assumpte*•>
caber en tot ...no caber en res
casassa (Balones) (22)
contumàcia
de gran volada [volâ] (26)
de molla (Alcoi) (60)
de trellat i de pes
deixar (els demés, etc.) a la sola [de] la sabata
digne -a
digne -a de
digne -a de vore's
donar-li timbre i executòria (62)
donar relleu
[haver d'] estar per damunt de tot (74)
estar en gran altura (1)
fer bon paper
fer el capità (Alcoi) (a1)
fer el Rei Negre (Alcoi) (a1)
fer-li fuig (a una altra cosa) (i4)
fer-li arrere (a una altra cosa)
fer paper
granat -ada (Callosa) (28)
grandesa (88)
grandea
home de pes
home granat (Callosa) (28)
important
llevar[-li] importància
menudència
menúncia
haver ratllat pocs més alt que (algú) (Balones) (22)
no ser *ninguna* monyicotada [moɲikotâ]
no tindre qui li faça ombra
pegar un esclafit
pegar un tro
pegar un tros
pegar-li quinze voltes (a una cosa)
peixot
pintar
prevaldre
principal
que causa enveja (289)
rei
remontar (Balones) (22)
ser capità general
ser el caperull (Tàrbena) (28)
ser el cor i ànima
ser el nostre Senyor
ser el tot
ser l'animeta gran d'alguna cosa
ser la mare de
ser l'animeta
ser lo més gran (Cocentaina) (a1)
ser lo que fa bullir l'olla
ser un assumpt° de pes [asúnt] <*assumpte*•> (60)
tan gran proporció
tindre molla (Alcoi) (a1)
tindre predicament (5)
tindre xitxa (Alcoi) (a1)
traspassar fronteres
valdre
valdre allò que pesa
valdre més que el camp del Morelló (Calp) (39)
valdre més que un Potosí (Elx) (384)
valer
valer més plata que pesa

«Conforme és el sant, la peanya» (1)
«Segons el sant, es fa la festa» (Ontinyent) (66)
«Ja parlarem amb la crià!»
«No és res, i li penjava el rabo°»
«Més caga un bou que cent orenetes» (Alcoi) (27) (Altea) (357)
«Més val ser cap de lluç, que cua d'estruç» *[avestrús] (1)
«Val més ser cap de sardina, que cua de tollina» (Calp) (39)
«Val més ser cap de sardina, que cua de peix» (Ontinyent) (66)
«Moltes caneletes fan un ciri pasqual» (21) (Calp) (39)
«Moltes candeletes fan un ciri pasqual» (Alcoi) (a1)
«Amb moltes candeletes fas un ciri pasqual» (Ontinyent) (66)
«No és res, i li penjava el nas»
«No ha sigut res, i li penjava el nas» *[segút]
«Tota pedra fa forat» (Calp) (39)
«Tota pedra fa paret» (Ontinyent) (66)
«Tota pedreta fa marge» (Alcoi) (2)
«Xicoteta brasa, crema una casa»

famós

afamat -ada
airejat -ada als quatre vents (5)
d'anomenada (26) [anomenâ]
despuntar
donar molta campanada [kampanâ] (Balones) (22)
donar-se a conéixer
estar en boca de tots
estar en voga [vóga] o *[bóga] (1)
estar nomenat -ada
gojar de bona fama (5)
prendre vol (Alcoi) (297)
ser més conegut -uda que la Xelito (Alcoi) (a1)
ser més valent que Pepe Vicent d'Ares (Alcoi) (a1)
tindre molta fama
tindre bona fama
tindre molta anomenada [anomenâ]
tindre ressó (5)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> saber, conéixer*

no importància, insignificància

bovada *[bovâ]
bovades *[bovâes] (Alcoi) (a1)
bujaria (21)
buixeria (21)
dengues (1)
gatamoixa *[katamóʃa] (Beneixama) (33) (Alcoi) (a1)
guilindaina (1) (92) (Alcoi) (62)
martada *[martâ]
martades *[martâes] (Alcoi) (a1)
minsa (Alcoi) (a1)
monyicotada
patxo°
pelendengue (1) (92)
putadeta
ximplea (31)
xominada [tʃuminâ] o *[tʃominâ]
xominades [tʃuminâes] o *[tʃominâes]

anar a nivell de nina (5)
banal (5)
deixar a la sola de la sabata
estar a l'altura d'un botillo (Alcoi) (27)
fer mineus [minéus] (Callosa, Benimantell) (28)
fer meneus [menéus] (1) (28)
fer moneus [monéus] (Gata) (28)
haver-hi molt fum i poca llum (5)
no aplegar a la sola de la sabata
no aplegar-li res a fer (5)
llevar-li color al drap (30)
llevar-li importància (30)
llevar-li pebre (5)
mardada [mardâ]
no fer més sombra
no haver trencat mai un plat (Alcoi) (a1)

no pintar fava (Cocentaina) (106)
no ser una cosa ni carn ni peix (Alcoi) (a1)
no ser una cosa ni xixa ni llimonada
no valdre deu cèntims
no valdre un qüé (Vilallonga) (46)
ocupar segon rengló (Alcoi) (5)
restar-li importància (30)
[ser una] pamema
[ser una] putadeta
[ser] putadetes
ser aiguaxirli (Alcoi) (a1)
ser cosa de poques taules (1)
ser d'aigua i llana
ser de cagalló
ser (jugador, masero, etc.) de calbot (Alcoi) (2) (a1)
ser de calbot i perolada [perolâ]
ser els últims pets dels orgues
ser fum (5)
ser fum de canyot
ser fum de palla
ser golleries [coses *supèrflues*] (1)
ser la puça que menys em pica (Alcoi) (27)
ser l'últim pet de l'orgue (Alcoi) (a1) (27)
ser l'última paraula del Credo (Alcoi) (27)
ser menudalla (Alcoi) (a1)
ser minúcies (31)
ser morralla (Vall d'Albaida) (35)
ser tot palla (Alcoi) (a1)
ser tot pols i cendra (1)
ser tronades d'estiu [tronâes] [istíu]
ser un enganyabovos (Alcoi) (a1)
ser un joc de micos (Alcoi) (a1)
ser una cosa de pa i calbot
ser una mosqueta
últim -a
valdre menos que els collons d'un penjat

«Això i no res, tot és u!» (Beneixama) (33)
«Tararí, tararú, tot és u!» (Alcoi) (a1)
«Això és tot palla!» (Alcoi) (a1)
«Com el terme de Dénia, que promet molt i dóna poc!» (358)
«Foc de canya, la rialla de la sogra»
«Foc de canyes, foc de llaganyes»
«Molt de soroll i poques anous» (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Molt de *roïdo* i poca anou»ⓘ (Alcoi) (2)
«Molt de... però de forment ni un gra!» (Alcoi) (a1)
«Ni fu, ni fa, ni xixa ni llimonâ»
«Sant xicotet, gran festa» (1)
«Si a mon pare li diuen coca, i jo em mòric de fam!»
«Val més la basta que el burro que l'embasta» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY*
⇒ *III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES> expressions atenuants*

passar desapercebut

ser més el roïdo que les anous
traspintar

«Molt de roïdo i poc d'anou» (Benilloba) (i3)

Qualitat

valoració

parar [+ *ADJ*]
pegar en [+ *ADJ*]
tirar a [+ *ADJ*]

bona qualitat

a dretes
acollonant
ben fet -a

com Déu mana
de bona llet (5)
de categoria
de cine
de cine mut (Alcoi) (a1)
de deveres
de primera
de una volta [*(moble, electrodomèstic, artefacte) de qualitat, que dura molt*] (Alcoi) (a1)
[estar fet] de mà de mestre
de tot trellat
del pinyol dolç (Alcoi) (2)
entrar-ne pocs en un quilo
estar al oli (1)
estar com el pa candial, tendre i bo
estar fet a pols (Alcoi) (a1)
estar mel de ca Telm
estar mel de catem
estar meleta
estar per damunt de la mitjana
fer profit
fet -a a consciència (33)
no estar pagat amb diners (1)
no poder haver més
no tindre preu
paréixer el xocolate del Buana (La Vila) (268)
pegar un esclafit
primor
quedar bé
quedar [fet -a] una gràcia (i2)
quedar-se de to
rebó, rebona
recalcat -ada (Alcoi) (a1)
recalcadet -a *[rekalkaêt] (Alcoi) (a1)
refitolat [*sovint desp*] (45)
ser (una cosa) de campanilles
ser de collons de mico (Alcoi) (a1)
(ser / fer / deixar / eixir / quedar) de fil de vint (Alcoi) (30)
ser de porcellana
ser de punta de rama (Vilallonga) (46)
ser de somni
ser de *zanja*Φ distinguida (Alcoi) (i6)
ser d'or de llei (5)
ser fi, fina
ser fi -na com un corall (1)
ser mel de ca Telm (Alcoi) (2) (a1)
mel de catem (Alacant) (29)
mel de catel (Alacant) (29)
mel de catí (L'Alfàs) (29)
ser mel de romer
ser mel del cel
ser mel en llesques (Altea) (357)
ser oli en un cresol
ser pa i mel
ser panyo de l'Enguerí [*de la màxima qualitat*] (Alcoi) (a1)
ser patent fi (Alcoi) (30) (a1)
ser percal fi (Alcoi) (30)
ser per a nota
ser una monada
ser una pometa
ser un bàlsem de vida (Alacant) (29)
ser un[a] primor
sobrebo -ona (La Vila) (93)
subtil *[sotil]
valdre tot lo del món
valdre allò que pesa
valiós -aΦ <*valuós -a*>

«Açò és per a robar els diners!»
«Açò no està pagat!» (i6)
«Açò val tot lo del món!»
«Bo de veres!»
«Bo i barat, s'han barallat!»
«Bo i barat»
«Bona faena, no necessita anunci» (Alcoi) (27)
«Com oli en un cresol!» (Ibi) (34)
«D'açò, poca terra val molts diners»
«En faràs sentències!»
«És (xicotet, etc.), però recalcadet!» (Alcoi) (a1)
«[Això és] Mel de ca Telm!» (Alcoi) (a1)
«Mel en llesques» (Altea) (357)
«Ningú els / les somiara!»
«Quant més sucre, més dolç» (Alcoi)

«Més val poc i bo, que molt i roín» *[ruín] (Calp) (39)

⇒ *III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES*

inferior, dolent, defectuós

alborrussó [*fet amb massa pressa*] (1) (3)
de calbot
de xambada [tʃambâ] (5)
enganyabovos
escarransit -ida (Alcoi) (2) (a1)
estar passat pel cul de l'agutzil *[agwasíl] (Alcoi) (a1)
fer aigua
mal
malament
no fer profit
no ser ni sombra de lo que va ser
no tindre ni rei ni roc
no valdre res
pegar per
pegar un baixó
pegar una baixonada
res de bo
roí -ïna
ser brossa (Alcoi) (a1)
ser d'un barato
ser de joguet
ser de mala mort
ser de pacotilla (74) (164)
ser el cigró dur del putxero
ser el rebuig (Alcoi) (a1)
ser ferri-busterri [*un menjar de mala qualitat*] (Alcoi) (a1)
ser fill de pares desconeguts
ser fruita de vora camí
ser merda en floc (i20)
ser més bast -a que el paper d'escata [askáta] (Alcoi) (a1)
ser més roí / roïna que un deute
ser més roí / roïna que lo que tiren (Alcoi) (a1)
ser més lleig / lletja que pegar-li a un pare (Alcoi) (a1)
ser tot -a semor (5)
ser un enganyabovos
ser una castanya
ser una merda
tindre un erro
tindre una falteta (Crevillent) (24)
tindre punts negres

«Això és brossa!» (Alcoi) (a1)
«Al cul del sac es troben les mealles» (1) (28)
«Al cul del sac es troba el rebuig!» (Alcoi) (a1)
«De mal arbre, mala collita»
«De mal arbre, males rames»
«Magraner carregadet, i a la vora del camí, agre»
«Carregadet i a la vora del camí, agre o amarg!» (Alcoi) (a1)
«Roín oli sap a pega» (1)
«Val més l'ase que l'albarda» *[asbàrda] (Calp) (39)

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*

normal

normal
normalet -a
normal i corrent (a7)
sense grans pretensions (a7)
res de l'altre dijous (Alcoi) (a1)
res de l'altre món (Alcoi) (a1)

mediocre

així així (1)
aixina-aixina [aiʃína] o *[aʃína] (33)
aixina-aixana
ser entre albudeca i meló (Monòver) (3)

«En el poble dels cegos el tort és el rei»
«Quant més roín és (l'home, la cosa, etc.), més quefer dóna!» (Alcoi) (a1)

«Quant més roín és l'anou, més *roïdo*Φ mou» (Calp) (39)

superior

anar molta diferència [d'una cosa a altra]
[haver-hi una diferència] com del cel a la terra (Alcoi) (a1)
ser una bonicària
estar carregat -ada de bombo
deixar darrere (una altra cosa) (Crevillent) (24)
dir-li (una cosa) "fes-te arrere" (a una altra)
donar quinze i ratlla (Alcoi) (a1)
donar-li set voltes i mitja (31)
lluir-ho
pegar cent bacs
pegar-li déu bacs
pegar-li quaranta mil patades *[patâes] (Alcoi) (a1)
ser de cap de peça
ser de la bóta del racó
ser de primera

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR*

manera

a la manera de
a l'estil de(33)

Utilitat

amanyós -a (i1)
amanyoset -a (Alcoi) (a1)
aprofitar
aprofitar lo mateix per a un fregat que per a un agranat
fer efecte
fer paper
fer profit
fer servici
fer-se amb (alguna cosa) (Alcoi) (a9)
manyós -a (Alcoi) (a1)
no menjar pa (una cosa) [*no ser perjudicial i possiblement útil*] (1)
no demanar pa (una cosa) (Marina Alta) (65)
pràctic -a
ser molt amanyós -a (i1)
ser molt manyós -a (Alcoi) (a1)
ser útil
servici
tindre a compte (una cosa) (1)
vindre[-li] bé
vindre de perles (Alcoi) (a1)
vindre de categoria (Alcoi) (a1)
vindre a ouets (Alcoi) (a1)
venir[-li] bé
venir a la mà
vindre a la mà
vindre al tall

«Això no menja pa» (1)
«Això no demana pa» (Marina Alta) (65)
«Això sempre fa efecte» (Alcoi) (a1)
«Bona és la sal, encara que cara» (Ibi) (34)
«Mentres va el carro fa *roïdo*Φ» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Mentres corre el carro fa *roïdo*Φ» (Calp) (39)
«Mira què bé ha vingut»
«Mos ha vingut *bordat*Φ !» (Alcoi) (a1)
«Mos ha vingut de perles!» (Alcoi) (a1)
«Mos ha vingut de *perilla*Φ!» (Alcoi) (a1)
«Panís, panís, i no predics» (1)

poca utilitat

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> inutilitat*

3. ACCIÓ, ACTIVITAT

a. ESDEVENIMENT

Esdeveniment

esdevenir, ser

acontényer^ [ant] (21)
conténer (1)
*acontéixer*①
acontenyiment^ [ant] (21)
*aconteiximent*① (58)
aparéixer
(ser, ocórrer, haver-hi, etc.) baix la capa del sol
cas
caset (Balones) (22)
desenrotllar -se
desplegar[-se] (92)
donar-se el cas (que) (Crevillent) (24)
estar ja en el sermó de la galtada [galtâ] (1)
haver-lo portat l'aire
llanç (60) (38)
ocurrir un cas (37)
passar-li un succeït [sosuít] (Alcoi) (a1)
presentar-se
seguir rodant la roda (5)
succeir [sosuí̯r]
succeït *[sosuít] (Alcoi) *[sosoít] o *[susoít] (Alacant) (29)
<trànsit°, trànsol°>
*tranç*① (62)
tuacte (1) (Alacant) (29)
ventura
venir a vènit
vindre a vènit
vivències (58)

«Després de córrer molt...» (Balones) (22)
«Després, quan venia el cas,...» (Balones) (22)
«Lo que no passa en un any, passa en un dia»
«Lo que no passa en un any, passa en un instant»
«M'ha acontés...» (1)
«Me s'ha acontés...» (1)
«M'ha passat un cas...» (Alcoi) (2)
«L'home compon i Déu dispon» (Balones) (22)

accident

accident
desgràcia

agafar-li un accident (Vall d'Albaida) (63)
tindre un accident
passar-li una desgràcia

«Aigua passada, no mou molí» (Ibi) (34)
«Conforme es viu, així es mor» (Ibi) (34)
«A qui pasta i feny, tot li conteny» (1)
«Qui pasta i feny, tot li aconteny» (92) (3)

⇒ *II.3.F. CRÉIXER*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT*

inevitable, indefectible

estar provat (135)

no valdre-li coples (a algú) (Balones) (22)
precís
per precisió
sense apel·lacions (5)

«A lo fet, no hi ha remei» (Alcoi) (27)
«Això ja no té remei» (Elx) (40)
«Encara que s'amague / t'amagues en un ventrell de peix»
«Lo que està escrit, està escrit»
«No valen coples!» (Alcoi) (a1)
«Per collons!»
«Quan Déu vol, sense núvols plou» (Alcoi) (27) (Calp) (39)
«Serà lo que Déu vullga!» (Alcoi) (a1)
«Si Déu no ho arremedia!» (Alcoi) (a1)
«Si és de Déu, Mateu serà meu!» (Alcoi) (a1)
«Tant si plou com si no plou…» (5)

Inici i causa

començ
començar
començament
escomençament [askomensaménte] (Alcoi) (2)
al començament
encetar [ansetár]
escomençar [askomensár]
escomençar-se [un partit, un espectacle] (Alcoi) (2)
estrenar
estrenar-se (i6)
destapar
tirar avant
tirar endavant

⇒ *ACTIVITAT*

a motiu de
arrail (Alacant) (29)
arraïlar (Alacant) (29)
arran de
arranc
conduir a (59)
darrere de
darrere que
després que
de resultes de
de soca i arraïl
de soca-rel
de tota la vida (139)
efecte
origen
oritge
per raó de
previndre (Alacant) (29)
procurar
ser la mina
tindre molt que vore (en alguna cosa) (58)
tindre quevore (en alguna cosa) (Alcoi) (a1)
vener [poef] (88)

«Ja t'has estrenat!» (i6)
«Tot es comença per u!» (Alcoi) (a1)
«Tot s'escomença per u!» (Alcoi) (a1)

«El canteret / cànter nou, fa l'aigua fresca / fresqueta» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«El més mal pas és el de la porta» (1)
«De mal cul, mal ou» (27)
«I jo, quin quevore tinc en això?» (Alcoi) (a1)
«On hi ha campanes, hi ha batalls» (Alcoi) (a1)

⇒ *ACTIVITAT*

reinici

recomençar

tornar a començar

«Borró, i compte nou» [kónte] (Ibi) (34)

Presència i absència

absència

absència *[ausénsia] o *[eusénsia] (Balones) (22)
anar-se'n
acabar-se
estar absent *[ausént]
absent
anar de buit
buidor
buit -da
cap
cap de
de buit
desaparéixer
desaparéixer-se (Dénia) (100)
desaparéixer com la Mare de Déu d'Agres
desvanir-se (Balones) (22)
estar que no s'hi veu
fer buit
paréixer la Mare de Déu d'Agres
no vore'l / vore-la tornar més (5)

a excepció de (33)

«Absència, enemic d'amor; quant més llunt dels ulls, més llunt del cor» (1)
«[d'una cosa] ... ni parlar» (5)
«L'absència causa oblit» *[ausénsia] *[olvít](1)
«No digues de l'absent lo que no diries del present»

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR> cloure*

presència

amanéixer
aparéixer
eixir
haver-hi
presentar-se

«N'hi ha...»

anar-se'n

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR*

Vegeu també:

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*
⇒ *II.8.E. DISTÀNCIA> ESPAI*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR*

Sobte

agarrar la borruntada [boɾuntâ]
al colp
al punt
borruntada [boɾuntâ]
de colp
d'un arranc
de bones a primeres
de borruntada
de la nit al matí
de repent
de colp i repent (100)
de colp a repent (Alcoi) (2) (a1)

de colp i volta (92) (28)
de sobte
de sopetó (5)
de volta volum (Ontinyent) (46)
en rondó
en un bell en sec (75) (28)
en un redó (Polop) (28)
(dir alguna cosa) a escopetada de lladre
quan menys s'ho esperava
quan manco s'ho pensava (Balones) (22)
repent (Ontinyent) (32)
sobte

tot per llarg

«Bac i límpia!»
«Calbot i al perol!» (Alcoi)
«D'[a] on menys et penses / es pensa, salta la llebre» (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Ibi) (34)
«D'a on manco penses, salta la llebre» (Altea) (57) (57)
«Li ho ha dit a escopetada de lladre!» (Alcoi) (a1)

Sorpresa

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS*

Casualitat

casualitat [kazolitát]
de casualitat
ser [un poquet] trobat (i2)
(esdevindre, succeïr, patir, etc.) sense moure un dit (Tavernes) (31)

«Això ha sigut trobat!» *[segút] (i2)
«En nomenar el gos, amanix el bastó» (1) (a1)

«Ni fent-ho a posta!» (58)
«Què casualitat!»
«Quina casualitat!»
«També és casualitat!»
«Ja veus, què casualitat!»
«Li va eixir la Mare de Déu!» (Alcoi) (a1)
«Què casualitat, trencar-se el barró i pegar-te a tu al cap!» *[iro]* (Alcoi) (a1)

Conseqüència

conseqüència

a conseqüència de (33)

anar a parar
apetxugar
arrastrar° la màrfega
pagar el pato
pagar-ho
traure fisga (Balones) (22)

ser un retruc (d'alguna cosa) *[conseqüència d'una cosa]* (Alcoi) (i2)

«Qui li ha fet el nas, que el porte al braç!» (Alcoi) (a1)
«Sempre ho paga el de les calces rotes!» (Alcoi) (a1)

fer acceptar les conseqüències PRAGM

«Cria fama i ves-te'n (gita't) a dormir»
«El vaig fer *arrepentir*Φ!» (1) <*arrepenedir*>
"[A] gran secada, gran arremullada» (Alcoi)
[sekâ] [aɾemuʎâ] (Ibi) (34)
«Cada cabró que s'arregle!» (Alcoi) (a1)
«Cada u que s'apanye com puga» (Elx) (40)
«Que es faça fotre!» (Alcoi) (a1)
«Que es toque el nas i s'aguante!»
«Que s'apanye!»
«Que se les apanye!»
«Ja s'apanyarà!»
«Qui la fa, la paga»
«Si no tens pa, fes sopes»
«Si vols cagar verd, menja julivert» (*) (Alcoi) (27)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ACCEPTAR, ACORD > acord*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE*

b. MODIFICACIÓ

Afectar

afectar
alcançar°
pegar
prendre's les coses (massa) a pit (31)
tocar-li
tocar-li alguna esguerda (Balones) (22)
tocar-li la xina

«L'aigua, per a on passa, banya» (Alcoi) (2)
«L'oli, per on passa, taca» (Ontinyent) (66)
«Per on passa, banya» (Alcoi) (i1) (Crevillent) (413)
«Quan el mal vé d'Almansa, a tots alcança» (Alcoià-Comtat)
«Quan el mal està en Almansa, a tots abasta» (Ontinyent) (66)

Afegir, unir

unir, afegir

afegir[-se]
afegitó
agarrar [-se]
agarrar-se com una llepassa
agarrat -ada com una llepassa
ajuntar
amarrar (espp. La Marina) (28)
anyadirⓘ <afegir>
apegadet amb saliveta
apegalós
apegar [-se]
apegar amb farinetes
apegar-se com la goma
apegar-se com un deute
apegat -ada
apegat amb agulles
apegat amb saliveta
apegató
atibar
atornillarⓘ <caragolar, collar>
atornillat -adaⓘ <caragolat, collat>
ben lligat -ada

casar (dues coses)
casar (dues peces)
fer que casen (dues peces)
clavar
cordar
eixerrit [corda] (Biar)
empalmar [ampalmár]
empatar (Benidorm) (28)
empiular [posar en orde] (Benissa) (69)
engalzar (dues peces) [aŋgalzár]
enganxar [aŋgaɲtʃár]
enganxar-se
enganxat -ada
engomar
engomat -ada
enjuntar [aɲdʒuntár]
enranxar (Altea, Benidorm) (28)
enranxat -ada (Altea, Benidorm) (28)
arranxat -ada (L'Alfàs) (28)
entrenar [antrenâ˞]
entulladura (La Vila, Dénia) (28)
entullar (Benidorm) (28)
enviscós -a
enxufarⓘ <endollar>

escaig
estar apegadet amb saliveta
estar enganxat amb agulles
fer gafa
fer-se un pegomàs (Polop) (28)
incloure (59)
juntar
lligar (Alcoi) (a1)
més agarrat -ada que un xotis
nugar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  nigar (Ontinyent) (66) (Bacarot) (29)
  nyigar (Crevillent) (24) (Alacant) (29)
  nyugar (Alacant) (29)
nugar-se
pegar
pegat (1)
pegot (1)
plegar
plegat -ada (Alcoi) (2)
pujar la cremallera
quedar-se [enganxat / enranxat, etc.]
rotllat -ada
sobreposar (i6)
sogall (Alacant) (29)

empatar (Benidorm) (28)
  empatecar (Callosa) (28)
  empetacar (Agullent) (35) (28)
endossar° (Alcoi) (a1)
  endolgar-li (a algú) [*una palissa, etc.*] (Benimantell) (28)
  endolsar-li (a algú) [*una nyespra, etc.*] (Alcoi) (2) (i2)

substàncies per a unir

cola
cola de conill (Alcoi) (a1)
cola de peix
dextrina *[destrína] [*pega obtinguda del midó*] (Alcoi) (i14)
farinetes
goma
goma aràbiga
pega
pegomàs (Polop) (28)
pegament
pegamin (Alcoi) (i2)

estris per a unir

baga (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
cremallera
gafa
nuc [núk] o *[jnúk] (La Marina) (36) (Alacant) (29)
nugassa
llaç
  *laço*Φ (Vinalopó Mitjà) (363)
palomar
parxe (1)

agulla [*d'estendre*] (Alcoi) (a1)
gafa [*d'estendre*] (Alcoi) (a1)
pinça [*d'estendre*] (Alcoi) (a1)

«Fes-li un nuc i una baga» (Alcoi) (a1)

no unir, deslligar

baixar la cremallera
desamarrar(-se) (les espardenyes, etc.) (La Vila) (28)
descordar[-se] (el botó, la cremallera)
desfer[-se] el nuc
desempelegar-se (1)
desempellogar-se (21)
desempellugar-se (21)
deslligar[-se]
desnugar[-se]

deixar fora
excloure

⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> LLIBERTAT*

Barrejar

a la remescla
amestallat -ada (Alboraia) (28)
barreja
barrejar (Alcoi) (2) (Alacant) (29) barnejar (Elx) (29)
barrejat (Alcoi) (5)
menejar (Bocairent)
mescla
mesclar
mesclall [*d'avena, faves i ordi*] (Penàguila) (28)
mestall [*de farina d'ordi i blat*] (Marina Baixa) (28)
mestalla (de terra) (Alboraia) ((28))
remenar (Alcoi) (2)
remenejar (Banyeres, Altea)
remesclar
remoure
ser com el julivert
ser el julivert d'Alcoi

«L'oli va per damunt de l'aigua»

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

Canviar, modificar

canviar

barata [*prep*] (l'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida, La Costera) (33)
canvi *[kàmvit]
mudança (5)

baratar (Alcoi) (a1)
canviar
canviar de la nit al matí [*ràpidament*]
girar-se les tornes
haver fet un canvi
millorar les hores (1)
mudar
mudar de dalt a baix (Balones) (22)
substituir
posar en lloc de
trocar (88)

en canvi
a canvi de
en lloc de
de comptes de [kónter]
en comptes de [kónter]
a compte de (Balones) (22)
ser com si el / la giraren de l'enrevés (Tavernes) (31)

«A l'home vell, muda-li l'aire, i deixarà la pell» (Ibi) (34)
«Qui no estiga conforme, que barate» (Alcoi) (a1)
«Al que no li agrade, que barate» (Alcoi) (a1)
«Si jo t'ho contara no t'ho creuries» [*referit als canvis de la forma de vida*] (Marina Alta) (36)

no canviar

córrer sobre els mateixos carrils (5)
seguir igual

«Canviar tu?» «Tu canviaràs de camisa el dissabte!» [*iro*]
«De moliner canviaràs, però de lladre et quedaràs» (Alcoi) (2)
«De moliner canviaràs, però / i de lladre no t'escaparàs» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«De moliner fugiràs, però de lladre no t'escaparàs!» (Alcoi) (2)

«De moliner mudaràs, pero de lladre, no escaparàs» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«De tender mudaràs, però de lladre no t'escaparàs» (Calp) (39)
«Les voltes que pega el món!» (26)

influir

influència
influir
les males influències
«Digues-me amb qui vas, i jo et diré qui eres» (1)
«El que va amb un coixo, a l'any / al cap de l'any, coixo i mig» (Alcoi) (Calp) (39)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA*

Carregar

anar carregat
anar molt carregat
carregar
carregat -ada com burro algepser
carregat de pinte

carreig
carrejar
carretada [karetâ]
paréixer l'ordinari de Tibi (Alcoi) (a1)
paréixer que vinga de plaça

Caure

caure físicament

anar a terra (Alcoi) (Elx) (40)
anar-se'n
anar-se'n a terra (Alcoi) (2)
anar-se'n allí baix
anar-se'n de cap
anar-se'n de cap a terra
caure
caure allà de quatre (1)
caure amb tot l'*equipo*Ⓓ
caure baix
caure boca per avall (1)
caure com un cuc
caure com un pelele (74)
caure com una ceba
caure de bacorada [bakorâ] (Alacant) (29)
caure de cul
caure de morros (1) (Elx) (40)
caure de sobines (1)
caure de tòs

caure en terra (Elx) (40)
caure pates en amunt (Elx) (40)
caure pla, plana
caure regolant
caure regolant-regolant
caure rotllat -ada
caure rutllant (Tàrbena) (28)
caure tot -a llarg -a
caure tot lo que és de llarg (1)
caure tot lo llarg que és uno (Elx) (40)
caure un bac (Alcoi) (2) (Elx) (40)
caure una curumbela (Alcoi) (2)
encreuellar-se les cames (Benimantell) (28)
entropessar ⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> xocar*
espenyar-se [aspeɲâ'se]
matar-se a bacs
paréixer u que estiga fent cucanyes
pegar un bac (Alcoi) (a1)
pegar la bela (Comtat)
pegar una bela (Comtat)
pegar una curumbela (Alcoi) (2)

pegar baix
quedar pates en amunt *[keâr] (Elx) (40)
regolar
regolant, regolant
rutllar
rutllar escales avall (Tàrbena) (28)

espenyador [aspeɲaôʳ]

«Asclen!»
«Premi!»
«*Prémio*!»Ⓘ
«D'ahí° no passa!»

«Ai, si caus!»
«Ai, a on l'he vist!»
«Allà va!»
«Allà va Quico de nassos!»
«A vore si t'espenyes!»

«Els valents cauen de cul»
«Que cauràs!»
«Sant Paulí estava baix!»
«T'has espatlat?»
«No ha sigut res!» *[segút]
«Només el *susto*Ⓘ!» *[domés] (Alcoi) (2)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*

caure en una trampa, ser atrapat

caure
caure en la bresca
caure en la trampa
caure en les arpes (d'algú) (72) (Elx) (28)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*

Cobrir

cobrir

cobert -a [kubért -a]
cobriment [kubriménт]
embolicar (Cocentaina)
enrollar (Alacant) (29)
entapussar (Alacant) (29)
rotllar (Alcoi) (2)
rotllat -ada
tapar
tapar-se cap i tot
tapat -ada
tapoiar
tapussar

enterrar

colgar
enterrar
soterrar

colgat -ada
enterrat -ada
soterrat -ada

⇒ *II.3.G. COS HUMÀ>EDAT*

Colp i violència

fer violència

abatollar (el vent) (57) (28)
acaçar amb (un martell, etc.) en alt (74)
acapolar (Alcoi) (a1)
acarxotar (Alcoi) (3)
alçar-li la mà (a algú) (33)
amorrar (algú) a terra (Vilallonga) (46)
anar[se'n] de nassos
arrear
arrear una ceba
arrear-se una tamborinada [tamborinâ] (Elx) (40)
arrimar (Ontinyent) (32)
atascar (Beneixama) (33)
badar la testerola
baquejar[-se]
batzucar
boixar (Beneixama) (33)
caixmar
calfar
calfar l'estora
cardar (Alcoi, Beneixama) (33) (Vall d'Albaida) (35)
cardar (algú) ben cardat (Beneixama) (33)
cardar a pedrades (Vall d'Albaida) (35)
cascar-li les costelles (a algú) (Balones) (22)
caure blanet
caure pla
caure una bacada [bakâ]
caure una baquinada [bakinâ] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
caure una jassenada *[asinâ] (Agullent) (35)
colpejar
córrer a gaiato
deixar el cul a punta de pala (Alcoi) (2)
deixar / estar mig esllomat -ada (56)
descarregar (Balones) (22)
donar-li (a algú) de calent (1)
donar una palissa
donar una pelfa (Callosa) (28)
endoblegar-li (a algú) la (granera, etc.) en el cap
endossar°
endolgar-li (a algú) [*una palissa, etc.*] (Benimantell) (28)
endolsar-li (a algú) [*una nyespra, etc.*] (Alcoi) (2)
ensobinar-se contra (una paret, etc.)
entortar
enventar [anventâr]
espatarrar
espentar [aspentâr]
espolsar [aspolsâr]
espolsar una ceba
espolsar una manta de vara
espolsar un viatge (Alcoi) (a1)
espolsar-li l'estora
espolsar-se la cantalada (i3)
esportir (la roba) (Vall d'Albaida) (35)
estampar (una galtada, etc)
estampar-li els cinc dits de la cara
fer-li el cul com una tomata (Sant Joan d'Alacant) (399)
fer un drap (30)
fer [com] un lluç (Alcoi) (74) (a1)
fer un pèntol (Alcoi) (30)
fer un santllàtzer [senλáser] (30) (46)
fer una aixorruma (30)
fer un colp d'escampilla (5)
medir les costelles (Balones) (22)
pegar (més galtades, etc.) que canyamons donen amb un duro
pegar a dreta i a esquerra (74)
pegar barretades [baRetâes]
pegar colps de branca (5)
pegar fonades [fonâes] (Alcoi) (a1)
pegar la bela
pegar la cabotada (en un lloc) [kabotâ]
pegar la jassenada [en terra] [ʤasinâ]
pegar més llenya / vara que a un burro de forn (Alcoi) (a1)
pegar trompades [trompâes]
pegar-li un espentó
pegar un gínjol
pegar un parell de coces (Alcoi) (a1)
pegar un puntelló (Alcoi) (a1)

pegar un tro (Marina Baixa) (28)
pegar un xiscot (Beneixama) (33)
pegar un xuplamocs (Alcoi) (a1)
pegar / arrear una espolsadorada [aspolsadorâ]
pegar una boixada [boiʃâ] (Beneixama) (33)
pegar una jassenada [ʤasinâ]
pegar una llimada [λimâ] (Agullent) (35)
pegar una manta de vara (Alcoi) (a1)
pegar una manta de verga (Alcoi) (a1)
pegar una morrada [moɾâ]
pegar una nespra [ɲespra]
pegar una palissa
pegar una pelfa (Callosa) (28)
pegar una passada de llenya (56)
pegar una passada de vara [pasâ] (30) (Alcoi) (a1)
pegar una samansa de (bastó, etc.) (Beneixama) (33)
pegar una tafarrada [tafaɾâ] (Alcoi) (a1)
pegar una tonya [a algú]
pegar-li la / una castanya
pegar-li un bac
pegar-li un bon passó (Alcoi) (a1)
pegar-li un esclafit
pegar-li un sacsó (a algú) (Alcoi) (a1)
pegar-se la / una castanyada [kastaɲâ]
pegar-se una bacada [bakâ] (Alcoi) (a1)
pegar-se una gansolada [ganzolâ]
pegar-se una gossada [gosâ] (1) (Marina Baixa) (28)
pegar-se una jassenada [ʤasinâ]
pegar-se una morrada [moɾâ]
pegar-se una tamborinada [tamborinâ]
pegar-se una tonya
pegar-se una trompada [trompâ]
pessigar
pegar un repixco (Guardamar) (98)
pillar-se (els dits, etc.)
encloure's (els dits, etc.) (Tàrbena) (28)
pintar (un colp, caixporrada, etc.) (57) (28)
portar llenya
posar / deixar blau / blava a algú
repartir gaiato (Alcoi) (74)
sacsar
sacsejar
sangolejar (Altea) (57) (28)
sentir la rúmia del gaiato (Monòver) (225)
sobacar (72) (28)
sobaquejar (Marina Baixa) (28)
soltar algun esclafit
sucar-se (Alacant) (29)
sumbar® (a algú) (Alcoi) (a1) (74)
surrar
surrar-li (a algú) la badana (1)
tirar-se al cap (Alcoià-Comtat) (329)
tirar-se al coll (Alcoià-Comtat) (329)
tirar-se com un esparver (Alcoià-Comtat) (329)
tirar tarrossades [taɾosâes]
tossar [*topar*] (Benissa) (69)
traure-li un ull
xafar
pissar® [pisâ] (Crevillent) (24)
xafar el garró
xoquejar

patir violència

acabar [tot -a] xorrant sang (30)
amb el cap roig (Balones) (22)
blau de verga (Alcoi) (a1)
fer-se (una part del cos) un santllàtzer (56)
fet -a [com] un lluç (Alcoi) (74)
fet -a blau, blava (30)
fet -a un drap (30)
fet -a un misto (Xixona) (438)
fet -a un pèntol (Alcoi) (30)
fet -a un santllàtzer [senλáseʳ] (30) (46)
fet -a una aixorruma (Alcoi) (30)
no eixir viu / viva d'allí (74)
obrir-se la cella
portar corretja
portar gaiato
portar llenya
portar més llenya que un burro [de] forner (Calp) (39) (La Pobla Llarga) (193)
portar més vara / llenya que un burro de forn (Alcoi) (a1)

portar vara (Alcoi) (a1)
portar verga (Alcoi) (a1)
rebre
rebre / *recibir*Φ gaiato (Alcoi) (74)
rebre una tanda de vara
tastar [*un batecul, carxot, gaiato, etc.*] (31) (242)
tindre-ho matxucat -ada (La Nucia) (28)
trenc (1)
trencar-se els nassos
vore les estreles

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> cansament*
⇒ *II.5.A. SALUT > Estat de la salut > mal estat, deteriorament*

colp

aixarop de gaiato (3)
arpada [arpâ] (Benidorm, La Vila) (28)
bac
bacada [bakâ]
badana [*palissa*] (Alacant) (29)
baquinada (Alacant) (29)
barrada [barâ]
barretada [baɾetâ]
bascollada° → *bescollada*
bastonada [bastonâ]
batecul [*natjada, manotada al cul*] (Alcoi) (La Safor) (46) (Alacant) (29) (La Costera, Ribera Baixa) (193) (Petrer, Novelda, La Romana, Fondó dels Frares) (363) (Elx) (Baix Vinalopó) (118)
  bateculada [batekulâ]
  esclafit (Petrer, El Carxe) (363)
  sardineta (El Carxe, El Pinós, Monòver, Fondó de les Neus) (363)
  xinflet (Ombria de l'Algaiat [La Romana]) (363)
bescollada [baskolâ] o [batkolâ] (3) (193)
bocinada [bosinâ] (Alcoi) (La Safor) (46)
boixada [boiʃâ] (Beneixama) (33)
bolet(42) (35)
brancada [brankâ]
cabotada [kabotâ]
cadirada [kadirâ]
caixporrada [kaiʃporâ] (28)
calbot
cantalada [kantalâ] (Alcoi) (Alacant) (29)
canyada [kaɲâ]
carabassinada [karabasinâ]
carquinyol
carxot [*colp al cap fet amb el puny (voluntari)*] (Alcoi) (2) (Tavernes) (31) (La Pobla Llarga) (193)
cascarró (Marina Baixa) (28)
caixcarró (Alcoi) (28)
cascorrada [kaiʃkoɾâ] (La Nucia) (28)
caspirrotada [kaspiɾotâ] (Beneixama) (33)
castanyada [kastaɲâ]
catxamona
ceba
cincot [sinkɔt]
cinqueta (general) (28) (29)
cinqueta que pinta quinze (La Pobla Llarga) (193)
coç
coça
colp
contracolp
coscollada [koskolâ]
cudolada [kudolâ]
esbatussó [asbatusó]
esclafit
espenta [aspénta]
espentó [aspentó]
espertugó (Alacant) (29)
<esplanissada°>
  esplamissada (Beneixama) (33)
estiró [astiró]
  tiró
  tiró de monyo
  estiró de monyo
  tiró d'orelles
  estiró d'orelles
fonada [fonâ]
gaiatada [gajatâ] (Alcoi) (a1)
gaiato
galtada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gansolada [gansolâ]
garguilot (Alacant) (29)
genollada [ʤinolâ]
gínjol

gossada [gosâ] (1) (Marina Baixa) (28)
jassada [ʤasâ] (Agullent) (35) (28)
jassenada [ʤasenâ] o *[ʤasinâ] (Alcoià-Comtat, Vall d'Albaida) (Agullent) (35) (28)
llaçada [λasâ] (Monòver) (28)
llambruixada [λambruiʃâ]
llanfarnada [λamfarnâ]
llanfarnada als nassos (Benilloba) (3)
llimada [λimâ] (Agullent) (35)
maçada [masâ]
morrada [morâ]
morratò
munyada [muɲâ]
nassada [nasâ]
nespra [ɲéspra]
nyespla (La Pobla Llarga) (193)
palissa°
palitrocada (Beneixama) (33)
passada de gaiato [patâ] (Alcoi) (329) (La Pobla Llarga) (193)
patada° [patâ]
pedrada [pedrâ] (Alcoi) (a1)
pessic
pessic de monja
picolada [pikolâ]
posso (Callosa) (86)
patada° [patâ]
puntelló (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
puntilló (Alacant) (29)
punyada [puɲâ]
recolp
sacsada
sacsejada
samarrada [samarâ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
samugada [samugâ]
sangolejada (Altea) (57) (28)
sobacada (72) (28)
sobaquinada
sabaquinada [sabakinâ] (Monòver) (28)
samboquinada [sambokinâ] (Monòver) (28)
sobaqueig (Marina Baixa) (28)
tafarrada [tafarâ] (Alcoi) (a1)
taleca (Callosa) (86)
talecada [talekâ] (21)
tamborinada [tamborinâ]
tana (Ontinyent) (32)
tec
tenallada [tenaλâ]
tirassó (1)
tiragassó (1)
tiró → *estiró*
tombo
tonya
<tossoló° > [*colp involuntari al cap*]
tussaló (92) (3) (Callosa, Bolulla) (86) (361)
tossarró° [tusarró] (Alcoi) (Polop, La Nucia, Benifato, Confrides) (86) (361)
tossorro (Planes) (361)
tossolada [tosolâ] (Vilallonga) (46)
tossonada [tosonâ] (Alcoi) (2)
topoló (Dénia, Oliva) (361)
tupaló (Benissa, Teulada, Calp, Parcent, Benigembla) (361)
tapoló (Xàbia, Pego, La Font d'En Carrós) (361)
toparró (Altea) (361)
tupot (Xaló, Llíber) (361)
tussot (Castells de Serrella) (361)
cupot (Pedreguer) (361)
coto (La Xara, Ondara, Orba, Benimaurell) (361)
toco (Alcoi) (74)
taco (Gata, Poble Nou) (361)
llosco (Elx) (3)
xirlo (Beniardà) (361)
xiscot (Beneixama) (33)
colp (Vall d'Ebo, Vall de Gallinera, Benimassot, Tollos, Fageca, Famorca, Guadalest, Benimantell) (361)
tro
trompada [trompâ]
trompicó
trompis
un parell de coces
una coç
varada [varâ]
vergada [vergâ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
xafada [ʧafâ]
xafarotada [ʧafarotâ]
xiscot (Beneixama) (33)
xulla (La Pobla Llarga) (193)

xuplamocs (Alcoi) (a1)

⇒ *II.5.B. MEDICINA> ferida, quemadura, contusió, marca> bony al cap*

conseqüències dels colps

⇒ *II.5.B. MEDICINA> ferida, quemadura, contusió, marca*

expressions

d'un estiró
d'un trompis
a puntellons (Alacant) (29)

«Al cul que és cristià!» (Alcoi) (a1)
«Als xiquets se'ls pega al cul, que és cristià!» (Alcoi) (a1)
«Blau de verga i sense milotxa!» (Alcoi) (a1)
«El trencaràs els nassos!»
«El vaen cardar!» (Alcoi) (a1)
«Et cardaran!» (Alcoi) (a1)
«Nyas, munyada!»
«Portaràs corretja!» (Alcoi) (a1)
«Portaràs vara!» (Alcoi) (a1)
«Que t'espolsaran!» (Alcoi) (a1)
«Qui / El que l'entorta, se l'emporta!» (Alcoi) (a1)
«Sant Paulí estava baix» [*quan algú resulta ilés d'una caiguda*] (Alcoi) (2)
«Vaig vore les estreles, i això que era de dia!» (Alcoi) (a1)
«Vaig vore les estreles, encara que era de dia!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> amenaça*
⇒ *II.3.B. SENTITS> OÏDA, ESCOLTAR, SOROLL*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

Eixir i entrar

eixir

eixir en general

eixir
sorgir
sortir
surtir
brollar (5)

eixir de casa

correries (5)
estar / passar tot el dia fora de casa
no parar en torreta
ser un cul de mal assiento
ser un cul de mal sossiego
«Si la casa cau, no et pilla dins»
«Si cau la casa, no et pillarà dins!»

no eixir

acovilar-se (Alacant) (29)
caure-li la casa damunt (Ibi) (34)
estar acovilat -ada (Alacant) (29)
estar enclaustrat -ada (Alcoi) (i1)
estar enfornat -ada (Alcoi) (i1)
estar sempre cara al foguer (Alcoi) (5)
no eixir del fum de l'olla (428)
ser molt de casa (Alcoi) (2)
ser molt retirada en casa [*una dona*] (Alcoi) (94)
ser enforfoguit -ida [amforfogít -ida] (Alcoi) (2)
ser un orso (Alacant) (29)
casero -a
casolà -na

tancar-se entre quatre parets (Alcoi) (26)
tindre casa per presó (Alcoi) (a1)

«A ma casa me'n torne!» (Alcoi) (a1)
«Com en ma casa en cap de lloc!» (Alcoi) (a1)
«De (sa casa, el poble, etc.) que no el / la traguen» (31)
«Es morirà de misèria!» (Alacant) (29)
«No et / li caurà la casa damunt!»
«On millor s'està és en casa»
«Sempre ací, sempre ací, sense vore a cap fadrí / a cap de fadrí!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ > TANCAR I OBRIR > recloure*

voler eixir

caure-li a u -na la casa damunt
estar casa per presó (Alcoi) (i5)
tindre la casa per presó

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS HUMANES > esplai, esplaiar-se*
⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL > festa i folklore*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS > anar-se'n, fugir*

entrar

entrar
entrar-se'n [dins] (de casa, etc.)
entrar d'amagat
entrar d'amagatontes
entrar per mitja porta (i1)

«Entra, entra, fava lluenta!» [*conminant a entrar*] (Alcoi) (a1)
«Què eres, de Madrid?» [*a qui es deixa la porta oberta a l'entrar*] (Alcoi) (a1)
«Tanca la porta, que entren mosques!» [*iro*] [*a qui es deixa la porta oberta*] (Alcoi) (a1)

Finalització

a fi de que (Balones) (22)
a la darreria (L'Alfàs) (28)
al cap del temps (Beneixama) (33)
al remat (Alcoi) (Elx) (40)
acabalar (1)
acabament
acabar
acabar per [+ *inf*] (26)
acabar aïna
acabar amb els torrons
acabar com Camot
acabar com el ball de Parra (31)
acabar com el ball de Torrent
acabar com el rosari de l'aurora (Beneixama) (33) (Ibi) (34)
acabar de fer (una cosa) (30) (33)
acabar de rematar (una cosa) (30)
acabar la cosa marinera
acabar la faena
acabar la festa en pau
acabar-li-se el filet
acabat -ada
acabat -ada de fer(33)
al remat
anar a les sobres
anar a morir
anar (una cosa) de remat (21) (Ibi) (34)
arrematar
arrematar de (fer alguna cosa) (28)
arrematar com Camot (1)
arrematar-se la festa en pau (1)
arrematat -ada
arrepelar (el menjar) (Beneixama) (33)
berenar-se [una cosa]
botar-li foc a l'escampilla (1)
cagar-se el gat en la mama (1)

cantar el gori-gori (Alacant) (29)
capdamunt
capdavall
de remat
de rondó
en acabant [enakabán] o *[aŋkabán]
encalar [*una activitat*] (Ontinyent) (32)
enllestir (La Marina) (28) (Alacant) (29)
estar venut tot el peix
fer el refiló (287) (30)
finir-se [*poet*] (88)
haver ja tirat gord (30)
morir
no deixar [la faena] a mitges (30)
no passar avant
parar tot en un tro de bulla
posar-li la guinda al pastís (30)
remat
rematar
tancar l'aixeta
tirar el gord (30)
traure's de damunt

«Ara en acabant» (Alcoi) (i6)
«Ara *en seguida*»ⓓ <*de seguida*>

«...i amén Jesús»
«...i au!»
«...i dóna compte!»
«...i prou!»
«...i xim-pum»
«...i xut!» (31)

«A volar, colom!»
«A volar la coloma!» (Alcoi) (a1)
«Això s'ha acabat»
«Al cul del sac es troben les mealles» (1)
«Al cul del sac es troba el rebuig» (Alcoi) (a1)
«Amb paciència i una canya» (Alcoi) (a1)
«Amb paciència i una canya, tot s'acaba» (Alcoi) (2)
«Amb paciència i constància, tot s'alcança°» *[askánsa] (Calp) (39)
«Amb paciència tot s'abasta» [*est*] (Bellreguard) (41)
«Amb paciència, tot s'alcança°» (Alcoi) (27)
«Amb paciència es guanya el cel» (Alcoi) (27)
«Bon viatge!» (Ibi) (34)
«Bona nit!»
«Bona nit, cresol, que la llum s'apaga!» (46) (3) (Alcoi) (i1) (Ontinyent) (66) (Tavernes) (31) (Vilallonga) (46)
«Bona nit, cresol»
«Demà també és dia!» (Alcoi) (a1)
«Demà un altre dia serà!» (Alcoi) (a1)
«En el món tot té fi»
«Esta és l'hora!»
«Ja hem acabat, un dia enjorn»
«La vinya veremada no precisa de guàrdia» *[velemâ] (Ontinyent) (66)
«Per a completar el quadre»
«Que ningú s'alabe mentres açò no s'acabe»
«Que toquen les campanes!» (Alcoi) (a1)
«Qui haja fet el sant, que faça la peanya / els miracles» (1)
«S'ha acabat!»
«S'ha acabat el quinzet!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat la cosa!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat el xavo!» (Alcoi) (a1)
«S'han acabat els torrons!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat el cafetí»
«S'ha acabat el caixetí»
«Si aixina mullem, prompte s'acabaran els trossos»
«Si aixina mullem, prompte acabarem amb el fregit!» (Alcoi) (a1)
«Te n'has entrat!» (Alcoi) (a1)
«Tinc ganes de llevar-m'ho de damunt» (i2)
«Tot té fi, fins / *d'hasta* les figues del cofí» (Alcoi) (a1)
«Una, i prou!» (Alcoi) (a1)
«Una volta [que] has fet el sant, fes les andes»
«Una volta que has fet el sant, fes la festa»

«Una volta que hem fet el sant, farem la festa» (Alcoi) (a1)
«Volantina vista» (Alcoi) (i1)

no finalització

no acabar
no acabar-s'ho
deixar-ho estar (31)
empantanat –ada (Alacant) (29)
deixar-s'ho empantanat (Alacant) (29)
deixar-se'n de [fer alguna cosa] (Balones) (22)
deixar-s'ho a la meitat *[mitát] (33)
deixar-s'ho a mitges
deixar-s'ho / estar / tindre-ho / quedar-se
  a mitja requesta (19) (Balones) (20) (Vall d'Albaida) (63)
  a mitjan requesta (La Pobla Llarga) (193) *[mitán rekrésta] (Beneixama) (33) (La Marina) (65)
quedar la cua per pelar (1)

Soltar, llevar

soltar

afluixar[-se](46)
amollar (La Safor) (46) (Alacant) (29)
deslligar(-se) (53)
soltar[-se]

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>AGAFAR, OBTENIR*

eliminar

borrar°
  borrador°
esborrar° [esf]
  aborrar (Callosa, L'Alfàs) (28)
  aborrador
espoltir-se [mosques, etc.] (Altea) (57) (28)
furtar ⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS, robar*
llevar
  sacarⒾ (Vinalopó Mitjà) (363)
retraure(-li) (31)
robar ⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS, robar*
traure's de damunt el rovell
traure's
traure's de damunt

lliurar-se [de]

alforrar-se
espolsar-se['l / -ho] de damunt (23)
llevar-se['l / -ho] de damunt
traure's[-ho / -se'l] de damunt

«No ho acabarem ni d'ací a demà!» (Alcoi) (a1)
«No ho acabarem ni d'ací a l'any que ve!» (Alcoi) (a1)
«No s'ho llevarem de damunt en la vida!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar*

Sostindre, sostenir

sostindre en general

aguantar
calçar
falcar
mantindre

mantenir (Castalla)
recolzar(-se) (Tavernes) (31)
apoiar[*-se*]Ⓓ
recolze
apóio
refermar
sostindre
sostenir (Castalla)

estris per a sostindre

perpal
falca
calç
calcet

ferm, estable

ben agarrat -ada
ferm -a
fermesa
firmesa (88)
estabilitat
estable

recolzar una opinió

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AJUDAR> beneficiar*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ*

Tallar, separar

tallar

acapolar
acurtar
arretallar
capolar
estisorejar (Alcoi) (a1)
raure
tallar
tallar al biaix *[viés] (Alcoi) (a1)
tallar a rodanxes(23)
vogir
bugir (21) (18)

recurtar

esmolar [asmolâr']
esmolat -ada [asmolát -â]

descantar-se (una fulla de tall) (Alcoi) (a1)
desportellar-se (una fulla de tall)
desportellat -ada (una fulla de tall)

caix (28)

coltell° [*ant*]
contell (Altea) (28)
coltellina (La Safor, Marina Baixa) (3) (57) (28)
dent
estisores [astizóres]
un parell d'estisores (Alcoi) (a1)
estisorada [astizorâ]
estar com a tapió
fulla
cotxillaⒹ
ganivet°
ganyivet
cotxilloⒹ
guillet©
navaixa° (Alacant) (29)
navaja (Camp d'Alacant) (29)
pedra d'esmolar
raoret°
rauret
templaplomes (428)

tall
tallada
tallaruca
talleruques de paper (a2)

tallet
no tallar ni l'aigua (Alcoi) (a1)
en dos estisorades [astizorâes] (Alcoi) (a1)

separar

descordar
desnugar
desroscar [deroskár] (Alcoi) (a1)
dessocar (Alcoi) (a1)
partir [*el pa, etc.*](46)
separar
dessiparar

porció

tallada [talâ]
talladeta [talaêta]
rodanxa [*de llima, etc.*] (23)

⇒ *I.2.B. QUANTITAT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DESFER, DESTRUIR> tros*

esgarriar-se

anar-se'n
dispersar-se
desbalafiar-se
desgarramallar-se (Altea) (57) (28)
perdre's

⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> LLIBERTAT*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar*

Tancar i obrir

porta

porta
porta del carrer
porta corredissa (Alcoi) (222)
portal [*escaló de pedra de la porta*] (Alacant) (29)
portella
portella del carreró (Marina Alta) (65)
*portilla*Φ
portó (72)

brancalada°
bracalada [brakalâ] (Muro)
brancal (Agullent) (35)
brenca (Alcoi) (2) (Camp d'Elx, Guardamar, Crevillent) (118)
branca (Alacant) (29) (Camp d'Elx, Santa Pola) (118)
brincalet [*marxapeu*] (Xàtiva) (3)
llinda (Agullent) (35)
capialçat [*llindar*] (Baix Vinalopó) (118)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CONSTRUCCIÓ*

tancar

cloure
precinte
tancar

clau de passe
clòssa (Benilloba)

tancar la porta

afermar la porta (57) (28)
ajuntar la porta (Bocairent, Albaida) (112)
amarrar la porta (1)
arrimar la porta
deixar la porta entornadeta [diʃâr] (Alcoi) (a1) [antornaêta]
entornar [antornâr]
pegar una portada [portâ] (Alcoi) (a1)
portonada [portonâ]
tancar

tancar amb clau
  tancar amb pany i clau
  rodar la clau (Alcoi)
tancar la porta en els nassos
tancar-se

pany
forat del pany
clau del pany
baldelló
  baldavelló (Alcoi) (2)
  baldavellonet (Alcoi) (2)
  bandavelló (Poble Nou, Xàbia) (361)
  baldovelló (Teulada) (361)
  bandovelló (Teulada) (361)
  baldeta (Cocentaina) (a1)
  mandovell (Benissa) (361)
falleva° [*balda*] (Cocentaina, Altea) (16) (28) (3)
  fallega [1] [*balda*] (L'Alfàs, Albaida) (16) (28) (Alacant) (16) (3) (Castalla) (161) (16)
  fallega [2] [*polleguera*] (Beniarrés) (28)
forrellat (general) (2)
  forroll (Benissa) (69) (363)
  forrell (El Pinós, El Carxe) (363)
gronsa (Alacant) (29)
  vissagraⒹ (Alacant) (29)
pestell
  pestellet
  pastell (Alcoi) (2)
pernet (Alcoi) (2)
  pernat (Marina Baixa) (28)
  bernat (Tàrbena) (28)
passador
picaport (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cadena
candat
  candaoⒹ
tanca

passar el pestell [pastelʎ]
passar la fallega a la porta (Tàrbena) (28)
passar el forrellat (Alcoi) (2)

frontissa [frontíza] (Alcoi) (2)
gronsa (72) (3) (28)

«Què eres, de Madrid?»
«Tanca, que s'escapa el pollastre!»
«Tanca, que fa aire!»
«Tanca, que passa corrent!»
«Tanqueu la porta, que entren mosques!» (351)

recloure

recloure
reclós -a
recluït -ida
tancat -ada
tindre (algú) en gàbia d'or (5)
tindre algú engabiat -ada (31)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR> no eixir*
⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA*

obrir

obrir
obrir la porta
deixar la porta esbarrellada° [esbaɾelâ] (Vilallonga) (46) [esbaɾalâ] (Alacant) (29)
despassar el forrellat (Sant Joan d'Alacant) (399)
desrotllar [deɾolʎár] (un paquet, etc) (Balones) (22)
encetar

(obrir, deixar obert) de bat a bat (Vilallonga) (46)
de pinta en ample [*de bat a bat*] (Marina Baixa) (28) (86)
  en pintinabre (1) (28)
de par en parⒹ (86)

obert -a
  *[ambwért] (Benissa, Senija, Calp, Teulada) (69)
  *[aubért] (Alcoi) (a1) (Xàbia, Pego, Ondara, Murla) (69)
  *[abwért] (Poble Nou de Benitatxell) (69)
  *[ubért] (Alcoi) (Gata, Pedreguer, Xaló, Llíber, Alcanalí, Orba) (69)

«Obri la finestra, que entre la gràcia de Déu!»
«Són (dos, tres, etc.) tocs i repic» (Alcoi) (a1)
«Són (dos, tres, etc.) pics i repic» (Alacant) (29)

trucar

traquejar [*trucar*] (Alacant) (29)

c. ACTIVITAT

Activitat

activitat en general

«Al qui va davant, no li falten cordes!»
«El qui va davant, va davant!» (Alcoi) (a1)
«El que vinga darrere, que tanque [la porta]!»

a la marxa
a tope
a tot past
a tota gana
a tota pastilla (Alcoi) (a1)
avant i arrere (Alcoi) (a1)
cagant tomaques (Alcoi) (a1)

abatollar-se (per a fer quelcom) (20)
alçar polseguera (5)
amorrar-li
amunt i avall
anar
anar a la marxa
anar al galop (Alcoi) (a1)
anar al retortero
anar amunt i avall
anar camí de formiga
anar com un teler (Alcoi) (a1)
anar com una màquina de cosir
anar xafant ous (Alcoi) (a1)
anar-se'n de marxa
aqueferat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Sant Joan d'Alacant) (399)
armar batoll (72) (28)
armar un cartapell
arranc
arrancada
arrancar
arrancar el batà (30)
arrancar el teler (30)
arrancar a córrer
ball de l'orso
ballar la canya
batoll (72) (28)
  abatoll (55) (28)
bellugar-se com un esquirol
bellugueta
bresar (1)
bullanga
cap ací, cap allà [kabasí kabalá] o *[pakasí pakalá]
córrer amunt i avall
córrer Seca i Meca (Alcoi) (a1)
córrer la Seca, la Meca i la vall d'Andorra
defensar-se
demanar metxa [*en els jocs*] (Alcoi) (a1)
demanar tanda
desenvoldre's (Alcoi) (94) (133)
distraure's (amb alguna cosa)
donar corda (a alguna cosa)
donar-li corda (a algú)
efectuar (59)
eixir
embarcar a la gent i quedar-se en terra
embarcar -se
emplear [ampleár]
encetar
encontrar-se en tots els guisaos
estar en tots els guisaos com el jolivert (Alcoi) (a1)

enfilada [anfilâ]
enfilar
estar empleat -ada [ampleát -â]
executar [egzekutâr], *[eiʃekutâr] o *[aiʃekutâr]
exercici [egzersísi] o *[eiʃersísi] (Balones) (22)
fer
[fer] la primer faena [del dia] (i1)
fer (alguna cosa) demà a primera hora [primer'ɔra] (Alcoi) (a1)
fer (una cosa) al punt i a l'orde (Alcoi) (a1)
fer (una cosa) per bé
fer alguna cosa al punt (i4)
fer alguna cosa al viu
fer camí
fer via (Alcoi) (a1)
funcionar
fustejar (Alcoi) (2) (a1)
gènere de vida
haver-hi gran motí
haver-hi negoci
llevar marxa
magencar°
  mangencar (Marina Baixa) (28)
  manjongar (La Safor) (28)
mamprendre° [mampéndre] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) [manpéndre] (Ontinyent) (32) [mampréndre] (Alcoi) (a1)
mampresa
manar a fer
manillar
marxa
menar
menejar el blat per a que no es calfe
mitjançar (57) (28)
mogudet -a
mogut -uda
molta tralla
moure
moure un cartapell
nadar com un peix
navegar (Beneixama) (33)
negoci
negociar
no deixar quiet
no perdre duita (30)
no perdre passada [pasâ] (30)
no tindre una seguida de vida pac ací, pac allà
paréixer els fireros
pelar-se-les (21)
pegar(-li) una envestideta (28)
pegar-li un espentó
posar en marxa el teler (30)
posar en marxa les rodetes (30)
posar-se a (fer una cosa)
quefer (58)
realitzar [realizâr] (59)
remoure (5)
sacsada
sacsar
sacsejada
sacsejar
tindre més corda que un penjat
tindre sempre quefer (i4)
torbar-se (amb alguna cosa)
trapig
trisnar (Callosa) (86)
voler fer les coses al punt

⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT*
⇒ *I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> viatge*
⇒ *II.9.B. TREBALL*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> FINALITZACIÓ*

passar una activitat a un altri

endossar° *[endolsâr] (Alcoi) (2)
empatecar (Callosa) (28)
empiulat -ada
empiular
empelegar
empelagar -se

ser mogut o actiu

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> viu*
⇒ *tropell, precipitació*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT*

constància, tenacitat, continuïtat

a la matxaca
a la marxeta (Alcoi) (a1)
a no parar
sense parar
agarrar / tindre la seguideta
agarrar la seguida
anar anant (Alcoi) (2) (Elx) (40)
anar pel seu camí
enxitxorritar-se [en] (fer alguna cosa) (Beneixama) (33)
estar provat
fer com el trenet d'Alcoi: tric, trac, tric, trac, però sempre amunt
(fer alguna tasca) a la seguida (Alcoi) (151)
(fer) la rutineta de sempre *[rotinéta]
no aturar (Alcoi) (a1)
no deixar-se la seua ruta
rutineta *[rotinéta]
següent
seguida

«A la força, va el moro a missa» (Alcoi) (27)
«Poc a poc, va el moro a missa» (Alcoi) (a1)
«Poquet a poquet, va el moro a missa» (Ibi) (i5)
«Al pas, al pas, ja aplegaràs»
«A peu i a cavall, a poc, a poc» (Ibi) (34)
«A poc, a poc!» (Ibi) (34) (Alcoi) (2)
«A poc a poc, es va llunt» (Alcoi) (a1)
«A poc a poc, la vella fila el cóp» (Ibi) (34)

⇒ *II.9.B. TREBALL*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*

continuïtat

seguidet-seguidet (Alcoi) (a1)
sense pausa

(anar) més seguit -ida que un fus (Alacant) (29)
(anar) recte com un fus (Alcoi) (a1)
no tallar
ser una darre[re] l'altra
en rastre
no trencar-se el fil
no trencar la seguida

«Mentres va el carro, fa roïdo!»
«Quin negoci tenen!» [*moviment o activitat sense pausa*] (Alcoi) (a1)
«Quin trapig!» [*moviment o activitat sense pausa*] (Alcoi) (2)

⇒ *II.9.B. TREBALL*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*

encàrrec

comanda
encomanda (Alacant) (29) (Alcoi) (i1)
encàrrec [aŋkárek]
mandaoⒾ

fer un *mandao*Ⓘ (Alcoi) (a1)
fer-se fer (alguna cosa) (Balones) (22)
fer una comanda
fer una encomanda [aŋkománda]
fer viatges
eixir a fer un *mandao*Ⓘ
encarregar

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ*

esforç

acatxar el llom (Alcoi) (a1)
agarrar una acalorada [akalorâ] (Alcoi) (a1)
agarrar-se a una paret llisa (33)
amb la llengua fora
amb tot el lleu (Alcoi) (a1)
aplicar el muscle (1)
bregar
bregar sense parar (Elx) (40)
combatre
costar

costar Déu i ajuda
costar la torta un pam
costar més que el pont d'Alcoi
costar més que la presa del Calp (Balones) (22)
costar més que l'obra [de] la Seu
costar un molt
desfer-se en (fer alguna cosa) (58)
desfetjar-se per (fer alguna cosa) (Alcoi) (219)
desllomar-se
desmancar-se (Alcoi) (2)
desrenyonar[-se] (Alcoi) (2)
desrenyonat -ada (Alcoi) (2)
desviure's (per) (Alcoi) (58)
donar-li de calent (1)
entregar-se en cos i ànima (Balones) (22)
estar esbofegat -ada
  estar abofegat -ada (!) (Vall d'Albaida) (63)
estar amb el llom fora(i2)
estar empantaixat -ada (Marina Baixa) (Polop, L'Alfàs, Altea) (28)
estar encés -a com un titot (Alacant) (29)
estar fet un pantaix (Marina Baixa) (Polop, L'Alfàs, Altea) (28)
fer l'ullastre (Calp, Vall de Gallinera) (3) (28)
fer-ho difícil
(fer una cosa) de calent
fins el darrer quadrant (1)
implacable
lluitar *[λuptâr]
maldar (20) (57) (138) (28)
necessitar Déu i ajuda
paréixer l'obra de la Seu (Alcoi) (a1)
[pegar-se una] panxada[paɲtʃâ]
[pegar-se una] ranxada [raɲtʃâ] (Alcoi) (a1)
[pegar-se una] suada [suâ]
posar tot el lleu (Alcoi)
recaure tot sobre (algú) (i2)
repte
ser l'home de les faenes
ser una gallegada [gaλegâ] (Alcoi) (a1)
suada
suarós -a (Alacant) (29)
tirar el lleu (Alcoi) (64) (Alacant) (29)
tornar-se *loco* -a[Φ]
tractar de fer-ho bé
traure el fetge
traure el lleu (Alcoi) (2)
traure el lleu per la boca
traure la butza per l'orella
treballar ⇒ *II.9.B. TREBALL*
vore-se-les i desitjar-se-les

«A Deu pregant i amb la maça pegant» (Marina Alta) (65) (Ibi) (34)
«A qui poc li costa, poc li cou» (Alcoi) (27)
«A qui té el pa en el forn, no s'adorm» (Alcoi) (27)
«De la pell ixen les corretges» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Del cuiro ixen les corretges» (1)
«Déu diu: ajuda't, i t'ajudaré» (Alcoi) (2)
  «Ajuda't, i t'ajudaré» (Ibi) (34)
«Diners fets i tabac rotllat, no els hagues que estan pelats!» (Alcoi) (a1)
«Diners fets i tabac rotllat...!» (Alcoi) (a1)
«Entre el dia i la nit no hi ha paret» (27)
«Jo tracte de fer-ho bé i res més» (60)
«La meua fam em costa!» (Calp) (39)
«Les misses ixen de la sagristia» (1)
«Les partides es guanyen quan es fan» (51)
«Lo que poc costa, poc val»
«Quan l'escarabat no pot, fa pilot»
«L'escarabat, encara no pot i fa pilot»
«L'escarabat, encà no pot, ja fa pilot» (27)
«Massa i tot que [faig, fas, fa, etc.]!» (31)
«M'he tornat *loco*° -a»[Φ]
«Qui fa el que pot no està obligat a més» (Tavernes) (31) (Ontinyent) (66)
«Qui peixet vullga menjar, el culet s'ha de banyar» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
  «El que peix vullga menjar, les bragues es té que banyar» (Calp) (39)
«Quina gallegada!» [gaλegâ] (Alcoi) (a1)
«Quina suada!» [suâ]
«Quina suada m'he pegat!» [suâ]
«Tot lo que cou, cura»

«Tota pedra fa forat» (Calp) (39)
«Tota pedra fa paret» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (187) (239)
«Tota pedreta fa marge» (Alcoi) (2)

⇒ *II.9.B. TREBALL*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR> cuidar, tenir cura*

sacrifici

desfreixurar-se per (428)
desvetlar-se per
desviure's
esforçar-se per
pagar farda per (1)
prendre zel per (algú, alguna cosa) (Balones) (22)
viure pendent de tots (Tavernes) (31)

«Una mare és per a cent fills i cent fills no són per a una mare!»

experiència

conéixer totes les travesses (Alcoi) (a1)
estar curat d'espant *[espánto] (27)
estar curat d'espants (Beneixama) (33)
haver-s'ho passat per les mans
saber a on s'ajoca el dimoni (27)
saber-se-la tota
saber-se-la tota i part de l'altra (Alcoi) (a1)
servir-li d'escarment (74)
tindre el cul pelat (27)
tindre ja el bou els *cuernos*[Φ] durs (1)
tindre molt d'any i d'experiència (Elx) (384)
tindre rebut
tindre *recibit*[Φ]

«Al gos vell, no li digues xixo» (Calp) (39)
«El gat escaldat amb poca aigua té prou»
«El gat escaldat, amb poc té prou»
«El gat escaldat, de l'aigua gelada fuig» [ʤelâ] (Calp) (39)
«Fent i desfent s'ensenya la gent»
«Fes-li cas al mestre per burro que siga» (Elx) (40)
«Cregau al mestre per burro que siga» (Alcoi) (i2)
«La pràctica trau mestres» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Marina Alta) (65)
«L'experiència fa mestres» (Alcoi) (2)
«La gallina vella fa bon caldo°»
«Quan tu vas, jo ja torne» (Alcoi) (a1)
«Qui no prova, no es gita amb la sogra»
«Si el jove sapiera, i el vell puguera...» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desconfiança*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> lliçó*

falta d'experiència

estar més verd que una cama-roja (Elx) (40)
estar més verd que una ceba (Beneixama) (33) (Elx) (40)
no haver eixit mai de casa (Alcoi) (a1)
no haver vist cul per finestra (Alcoi) (27)
no haver vist el món per un forat
ser de poc món
ser falta de costum
ser un pardal sense ales (Alcoi) (a1)

«Això és falta de costum» (Alcoi) (i2)
«Falta de costum!» (Alcoi) (i2)
«Com si mai haguera vist cul en finestra» (46) (3)
«El qui no està acostumat a dur bragues, les costures li fan llagues» (Alcoi) (a1)
«L'ase que no està fet a dur albarda, es mossega la tafarra» (1)

activitat extraordinària

arrear-se una panxada [paɲʧâ] (Elx) (40)
pegar-se una panxada [paɲʧâ] (Alcoi) (2) (Elx) (40)

tirar [el] gord

«Hem tirat el gord!»

⇒ *II.9.B. TREBALL*

intervenir

clavar cullerada [kʌlerâ]
clavar la mà
cutxamandejar (1) (15)
cutxapandar (1)
cutxarander -a (1)
encontrar-se sempre enmig com el jolivert (Balones) (22)
estar sempre dins del tall
no deixar paret alguna per tocar (Balones) (22)
no donar-li cul per a un saler (21)
ser entremetent (Balones) (22) (Benimantell, Polop) (72) (28)
tindre a vore
tindre de vore
tindre que vore
vore-ho i guisar-ho tot (Balones) (22)
xorramanguer -a

«Este és com el jolivert, que en tots els *guisaos*Φ es troba»
«A on no el criden, no vages» (Alcoi) (27)
«No et claves en camisa d'onze vares ni en carrer que no trau cap» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> xafardeig*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> xafardejar, indiscreció*

pressa

afanyar-se (general) (2) (63)
agalopar-se
anar a dos de fondo°
anar a toc de campana (Ibi) (34) (La Safor) (31)
anar a toc de *pito*Φ (Alcoi) (i1)
anar a tota llet
anar a tota marxa
anar amb correres (Alcoi) (2)
anar amb corruixes (428)
anar amb presses i corruixes (Ibi) (34)
anar cagalló per séquia
anar cagant tomaques (Alcoi) (a1)
anar camí de formiga
anar com una llançadora
anar contra rellotge
anar corrent dotze (Alcoi) (a1)
anar de bòlit (Alcoi) (a1)
anar de cap
anar de cap i de cul
anar de cul
anar de cul i de *canto*Φ
anar embalat -ada
anar espernegat -ada
anar i tornar com una llançadora
anar i tornar com una llançadora en el teler a mà
anar més que el vent (1)
anar més apressa que *acorrents* (Alcoi) (a1)
anar pitant (Alcoi) (a1)
anar (algú) que les cames li tupaven al cul (Alcoi) (a1)
anar volant (Alcoi) (a1)
anar-se'n cagant tomaques (Alcoi) (27)
anar-se'n com amb un cuet en el cul
anar-se'n com un cuet
anar-se'n com un llamp (1)
anar-se'n com un lluquet (1)
anar-se'n més que de pressa (1)
anar-se'n per portes [*precipitadament*] (1)
apretar° ^-li la femella
arriar en banda
assacanar-se (Benissa) (69)
com si s'acabara el món
córrer com el carril
córrer com una *corsa* (Alcoià-Comtat) (329)
córrer (algú) que les cames li tupaven al cul (Alcoi) (a1)
córrer (algú) que perdia el cul (Alcoi) (27)

córrer més que un cavall desbocat (Alcoi) (27)
córrer més que un xavo rovellat (Alzira) (441)
córrer pressa (Alcoi) (2) (Elx) (40)
corruixes (Alacant) (29)
cuitós -a(70) (71) (57) (28)
enfurit -ida [anfurít -ida]
estar a punt d'eixir per la porta
estar espitós -a
impacient
tirar amb bala

«Al final tot són corruixes!» (Alacant) (29)
«Com si s'acabara el món!» (i2)
«Eixe té unes corruixes!» (Alcoi) (a1)
«En aplegar, escriu!» (Alcoi) (a1)
«El que apressa viu, apressa mor» (Calp) (39)
«El que apressa viu, apressa mori» (Alcoi) (a1)
«Es veu que li se crema l'arròs»
«Ni que treballares en Escaló!» (Alcoi) (30)
«No em vingues amb corruixes!» (Vilallonga) (46)
«No em vingues ara amb presses!» (Alcoi) (2)
«No sigues cuitós» (70) (71)
«Qui aboca l'aigua de colp en la canterella, li'n cau més que en cap en ella»
«Sou impacients com a dimonis»
«Tu tires amb bala!»

⇒ *rapidesa*

apressar PRAGM

apressar
apressar a córrer (per a fer quelcom) (Alcoi) (2) (Elx) (40)
clavar pressa (Elx) (40)
espavilar
fer adelantar
fer córrer
portar (algú) cagalló per sèquia (Alcoi) (i1)

«Adelantem!»
«Afanya't!»
«Aire!»
«Àle»
«Anem alçant-mos!» (28)
«Anem anant!»
«'nem anant»
«Anem-se'n!»
«Apresseta, que es fa tard i ve plovent»
«Arriem en banda!»
«Au, que la casa cau!»
«Corre, corrent!»
«Corre, corrents!»
«Dels que esperen a demà, algú no arriba» (27)
«Després tot són corruixes!»
«Després tot són correres!»
«Correu amb draps que l'*auela*Ⓓ es caga!» (Alcoi) (a1)
«Espavil!»
«Espavil, que no *hi ha que* dormir!» <cal>
«Espavila!»
«Espavila't, que et toca guàrdia»
«Espavilem!»
«Estem anant-se'n!»
«Fofe!»
«Hala»
«Hale»
«Hala, xe!» (28)
«Mone!» (Alcoi) (a1)
«No t'allargues molt!» (Alcoi) (a1)
«No t'encantes pel camí!» (Alcoi) (a1)
«No tingues pressa» [iro]
«Que és per a hui!»
«Que *te se'n* passarà l'arròs!»
«Va!»
«Va, que és per a hui!»
«Xafarranxo de combat!»

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar ànim*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR*

rapidesa

a carrera oberta (1)
a esclatacor (72)
a l'una
a la carrera (1) (31) (329)
a tot fogó
a tot lleu (5)
a tota llet
a trentaqueté (5) (Alcoi) (2)
a trotxe i motxe
acabar en menos que canta un gall
agarrar el pas
al punt
amb cames de gamell
anar a trentaqueté
anar cagalló per séquia
anar com un cuet
anar com una llançadora
anar embalat -ada [ambalát -â] (Alcoi) (Elx) (40)
anar en un bot
anar en una correra
anar en una escorribanda (Alcoi) (Vilallonga) (46)
anar en dos eixancamellades [aɲtʃaŋkameʎâes]
anar tirant bromera (1)
anar vivet
apressa
apressa i corrents
apressa i *acorrents* (Alcoi) (a1)
apresseta
apretar° ᴬ-li
avançar-se (1)
(córrer, fugir, etc.) com una centella
(canviar) de la nit al matí (56)
com ànima que s'emporta el dimoni (Ibi) (34)
com un cuet
com un *rall*ⓓ
com a *rallos*ⓓ
com un *rall*ⓓ matat (Benilloba) (a1)
com una serp
corrent i apressa
corrents
córrer
córrer com una centella
córrer com a dimonis (74)
córrer més que Davó (Alcoi) (73)
córrer més que un dimoni
correguda
correra
d'un bot
de carrera (1)
de carrereta
de pressa
de pressa i anant lligant (5)
de trompada [trompâ]
d'un missot (Alacant) (29)
d'una trompada
durar un sant-i-amen (96)
embalar-se (5)
embalat -ada [ambalát -â]
de cinc en tres(46) (28)
en cinc-en-tres (Marina Baixa) (28)
en un alé (Altea) (67)
en un bell en sec (Marina Baixa) (Benimantell) (75) (28)
en un bufit (56)
en un ensec (31)
en [un] tres i no res (56)
en dos / quatre camallades (Balones) (92)
en dos enxancamallades [aɲtʃaŋkamaʎâes] (Alcoi) (i1)
en dos grapats
en dos sarpallades <*sarpallotades*> (Alcoi) (i1)
en dos xafarotades
en menys / per menys que canta un gall
en un bot (31)
en un buf
en un bufit
en un dir ai (Tavernes) (31)
en un esbatussó (i1)
en un grapat
en un missot
en un moment
en un pensament (1)

en un pessic
en un santiàmen
en un sant-i-àmen
en un trico
en una escorribanda [askoɾibánda]
entrar sense fer cua
escapada [askapá]
escórrer-se com una anguila
escórrer-se com una llampuga
escorribanda
esmunyir-se *[esmoɲírse] [*acabar-se-li el temps a una cosa*] (Alcoi) (a1)
estar fet en un "mare em cague, mare m'he cagat"
furgar-li
fustigar (88)
haver acabat ja
llestesa [ʎestéa] (Altea) (28)
lleugeresa [ʎeuʤeréa] (Altea) (57) (28) [ʎauʤeréa] (Alcoi) (2)
lleugeret-lleugeret
més apressa que [a] corrents (Alcoi) (94)
més apressa que un voto a Déu
més apressa que el pensament (Crevillent) (24)
més prompte que canta un gall
més veloç que un cuet (60)
passar com un bufit
passar com un bufit davant dels ulls
passar de refil (30)
passar de refiló (30)
plegar-li (a ú) la mà (1)
ràpid -a
rapidesa
rapidés[①] (5)
raud -a[①] [*poet*] (88)
santiàmen
sant-i-àmen
ser ràpid -a
ser un alé (Altea) (67)
ser un -a llampat -ada [*en respondre*] (Callosa, L'Alfàs) (28)
tirar amb bala
traure mitja
trepidar
trepitar

«Açò s'esmuny!» (Alcoi) (a1)
«Al punt i a l'hora» (Alcoi) (a1)
«A punt, i hora» (Ibi) (34)
«Corria que perdia el cul» (Alcoi) (27)
«En menys que t'ho conte»
«En quant t'encantes, no les tastes» (Alcoi) (a1)
«Ha segut un alé» (Altea) (67)
«Ja està mort, ja està pelat»
«Quant menys se'n donà...» (Balones) (22)

⇒ *pressa*
⇒ *tropell, precipitació*
⇒ *I.2.G. TEMPS> prompte, puntual*

tornar-se'n arrere

rebobinar
fer-se arrere (Alcoi) (a1)
tornar-se'n arrere

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> penediment*

tropell, precipitació

a bots i espentes(31)
a estall
a la carrera (1) (33)
a la matxaca
a sang i a foc
abatollar (21)
afaenat -afa
agalopar-se
agarrar amb desesperació
agarrar amb *desespero*[①]
alborrussar (1) (3)
alçar-se amb un motoret en el cul
amb el mos en la boca
amb el mos en la gola (Alcoi) (a1)
amb tíria
anar a sac [sák] o *[sáko]
anar a la carrera (Beneixama) (33)

anar a toc de pito° (30)
anar a toc de xiulit (5)
anar assacanat -ada
anar atrotinat -ada (Beneixama) (33) (16)
anar avertolat -ada (Crevillent) (24)
anar tot el dia a la carrera(33)
anar cagalló per séquia (Alcoi) (2)
anar calent com un dimoni (1)
anar de calent (1)
anar d'arrapa-fuig (Tavernes) (31)
anar de cap
anar de cap i de *canto*ⓓ <*cantell*>
anar de cap i de cul
anar de cul
anar esperitat -ada [asperitát -â]
anar espernegat -ada° (Balones) (22) (Marina Baixa, Benidorm, Benimantell, Altea) (28) (Alcoi) (a1)
anar desbernegat -ada (Beneixama) (33)
anar i tornar com una llançadora (30)
anar i tornar com una llançadora en el teler a mà (30)
anar matat -ada
anar ofegat -ada (Alcoi) (a1)
anar sempre corrents [cap ací, cap allà] (31)
andarí
apressa i corrents
aqueferat -ada
assacanat -ada
atavanat -ada° (20) (72) (28)*[atabanát] (1) (L'Alfàs) (28)
atacat -ada (Alacant) (29)
atarantat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
atarantar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
atarantar-se (5)
atolondrat -adaⓓ
atrafegar -se (5)
atropellar-se
atropellat -ada (5)
atropoll (Alacant) (29)
atrotinament
atrotinar-se (5)
atrotinat -ada (Alcoi) (La Safor) (31) (Alacant) (29)
bots i carreres (1)
bullici (5)
cap ací, cap allà [kabasí kabaλá] o *[pakasí pakaλá]
com atrotinats (60)
de bòlit (Alcoi) (a1)
de bones a primeres (1)
de cap
de pressa
de pressa i corrent[s]
donar[-se] pressa
dur com un tros de suro per séquia (Tavernes) (31)
dur de cap
dur una vida molt assacanada [asakanâ] (Benissa) (69)
eixir com un raig (Sant Joan d'Alacant) (399)
escales avall
escomençar la casa pel terrat *[akomensá'] (Elx) (40)
escomençar la casa per la teulada [teulâ] (Alcoi) (a1)
espaments
espavorida [aspavorída] o *[asparvorída]
esperitat -ada (Alcoi) (a1)
espernegat -ada [aspernegát -â]
espernegament (L'Alfàs) (28)
espernegar-se (Alacant) (29)
espernego (L'Alfàs, Benidorm) (28)
estar empleat amb la roba dels gegants [*excés de faena i manca de temps*] (Alcoi) (a1)
estar fet un andarí
estar massa carregat el dia (d'activitat) (Alcoi) (i18)
estar nerviós -osa com un dimoni
(viure) febrós -a (5)
fer alguna cosa a dos mans
fer alguna cosa sense pensar (5)
fer més viatges que un tonto
fer prendre una carrera
fer viatgets
fer-se nerviós de
frenètic -a (60)
no abastir (Alcoi) (a1)
no aturar (Alcoi) (a1)
no donar abast
no parar en torreta (Alcoi) (a1)
no parar en tot el dia(33)

no parar en tot lo dia (Tavernes) (31)
no parar un moment(33)
no poder ni alenar
no poder ni reposar (5)
no saber on acudir
no tindre prou mans (79)
no tindre temps ni per a senyar-se
no tindre temps per a fer res [de res]
paréixer (algú) que siga el pito del sereno (Alcoi) (a1)
paréixer que tinga un ditet al cul
paréixer una trompa marinera (Tavernes) (31)
pedregar abans d'eixir el núvol
pedregar abans de ploure (Alcoi) (a1)
portar a ú com cagalló per séquia (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)
pressa
sense descans
sense donar-li tregues a res
ser / estar espitós -a
ser foc i flama (5)
ser tro i rellamp (Alcoi) (a1)
ser un cul de mal *assiento*Φ <*seient*>
ser un cul de mal *sossiego*Φ <*assossec*>
ser un cul en pena
ser un -a esperitat -ada [asperitát -â]
ser un terror de vida
tindre pressa
tindre una vida [molt] agitada [adʒitâ] o *[ahitâ] (60)
tindre un *navego* (Beneixama) (33)
tindre / portar un rambal (Beneixama) (33)
tindre un trapig
tindre un trompí en el cul
tirar-se com a llops (Alcoi) (a1)
tirar-se com el peix marraix (72) (28)
tirar-se com un esparver
tirar-se com un gosset rabioset
tirar-se de colp
tirar-se['n] de cap
tot a l'una *[la úna] (Alcoi) (a1)
tràfec
trafegar
trànsit
trapig (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
trapijar (Alacant) (29)
traspassadís(57) (28)
tropell°
tropoll°
tropeller (Vall d'Albaida) (35)
un bullici que crema (5)
viure espernegat -ada [aspernegát -â]
voler aplegar i envasar (5)

«Açò és un sinviurer!»
«Açò]això pareix l'eixeringa de l'hospital!»
«Ai, estic espiritâ!»
«Cap a … demanen gent!»
«Com si jo fóra la caravina d'Ambròssio!»
«Du un negoci... !»
«Du un tràfec...!»
«Eixe té unes corruixes!»
«Les coses es poden fer bé, o apressa» (Alcoi) (a1)
«Ninguna / Cap de cadira li ve bé!»
«Porta un trapig...!»
«Quin desbernego que tens!» (Beneixama) (33)
«Quin rambal que portes!» (Beneixama) (33)
«Quin tropell!» (74)
«Tot ho tropelles»

«El tropeller no triumfa en la vida» (Vall d'Albaida) (35)

⇒ *II.9.B. TREBALL*

ús, desgastat

matxucar
matxucat -ada
tindre molt mate

«El caldo° recalfat ja no agrada ni té tanta substància» (Balones) (22)

⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT

FALTA D'ACTIVITAT

lentitud

lentitud, acció lenta

acovilar-se
anar més [lent -a] que una torre (1) (428)
avorrir -se
ballar la balladora
bòrnia (21) (46)
catxassa
embarcar a la gent i quedar-se en terra
estar acovilat -ada en casa
estar fet un Cantagallet (Alcoi) (2)
estar tocant-se la panxa
estar (una cosa) morint-se de risa
estar (una cosa) perquè crie
no eixir-ne [d'un lloc] ni morts ni vius
no pegar ni patada°
parada
parar
patxorra (81)
tancar la paradeta
tindre les mans a la butxaca (Alcoi) (a1)
tindre les mans a les butxaques (Alcoi) (a1)
tindre catxassa (Alcoi) (2)
tindre panzell° (L'Alfàs, Altea) (28)
  tindre panxell° *[paɲʤél] (Benidorm) (28)
tindre patxorra (Alcoi) (a1)
tocar la pandorga
tocar-se la panxa amb *dos* culleres (Alcoi) (a1)
vore creixer les herbes
vindre amb les mans a la butxaca (Alcoi) (a1)
viure com el burro Vitòria [sense pena ni glòria]

lentament

a acomeses (Polop) (28)
a passet de caragol (Alcoi) (440)
a poc a poc (general) (40)
a poquet a poquet
amb molta melsa (Tavernes) (31)
com si li fera falta una espenta(31)
<espaiadament°>
  espai [aspái] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  espaiet [aspaiét]
  espau [aspáu]
despai (Balones) (22) (Alacant) (29)
despau (Alacant) (29)
a espau (Alacant) (29)
[anar] pianet-pianet (Alcoi) (a1)
poquet a poc
poquet a poquet
xano-xano (Alcoi) (a1)
xino-xano (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)

«Espaiet i bona lletra!» (Elx) (40)
«Espau, que tinc pressa!» (Ibi) (34)

persona lenta

apatxorrat -ada
assorrangat -ada
borniós -a (21)
catxassut -uda (21) (70)
desaqueferat -ada
no tindre espenta (Alcoi) (a1)
palpó -ona
paradot -a
paréixer la son (i6)
quet -a
quetot -a
ser un posma
ser un sompo (Alcoi) (a1)
tardà -ana

expressions

«Ací farem...!» [iro] (Alcoi) (a1)

«Creixes debades!» [bâes] (Vilallonga) (46)
«En aplegar ja estem allí!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Espaiet es va llunt!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Fatxa de faener tens!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Hui ho farem, demà ho acabarem» [iro] (Alcoi) (a1)
«I quin panzell!» (Alcoi) (a1)
«Quin panxellet!» [paɲʤélλ] (Benidorm) (28)
«I quina melsa!» (Alcoi) (a1)
«Quina melsa!» (Crevillent) (24)
«Li eixiran teranyines»
«No et fies de l'aigua mansa, que la corrent ella passa»
«No et fies de l'aigua queta, que la corrent, ella passa»
«No tingues pressa!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Mentres descanses, piquen les granses» (Alcoi) (27)
«Mentre descanses, les grances» (Ibi) (34)
«On vas tu tan mudat!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Pareixes la son!» (i6)
«Perquè descanses, pica les granses»
«Quina catxassa!» (Alcoi) (2)
«Se'n ha anat la força i s'ha parat la maquineta!»
«Senta't i aventa't!» [iro] (Alcoi) (a1)
«S'han acabat els braços!»
«Té el rellotge parat des de que va nàixer»

frenar PRAGM

«Aguanta!»
«Bo!»
«Bo, bo!»
«Deixa'm que alene!» (Alcoi) (a1)
«Espaiet!»
«Frena!» [frén-ná]
«Ja, ja, ja!» [ia, ia, iá]
«No còrregues!»
«No et desbarates!»
«No te'n passes!»
«No tingues pressa»
«Para!»
«Para el carro!» (Alcoi) (a1)
«Poquet a poquet!»
«Reduïx!»
«Tranquil!»
«Tranquil·la!»
«Vale ja!»
«Ves a plaeret!» (Marina Baixa) (28)
«Xei!» [tʃe-í]

absència d'activitat

apegar-se-li la cadira al cul (Ibi) (34)
aturar
campar
deixar descansar
deixar que alene
deixar que descanse
detindre's (Balones) (22)
empantanat -ada [ampantanát -â]
estancat -ada (Alcoi) (a1)
deixar-se empantanat -ada [ampantanát -â]
agarrar-li desfici [conseqüència] (30)
estar desficiós -a (30)
estar parat -ada
no fer brot (31)
n fer-ne ni un brot (Alcoi) (a1)
no haver-hi troques (Alcoi) (30)
no menejar ni un pèl (56)
no moure un pèl (31)
no tindre cul que arrapar (1)
no tindre ni fus ni filosa (30) (1) (15)
omplir de rovell (5)
parada [parâ]
parar
paréixer / ser un enterro planet
tall [en l'activitat]
tallada [taλâ]
tallar-se [l'activitat]
tallar[-li] la veta (5)
tindre la mà morta (5)
enjobilar

«Cul en pedra, ni creix ni medra» (27)
«Traga més que un buc, i no fa ni un brot!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> absència de moviment*
⇒ *II.9.B. TREBALL> no treballar*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> apàtic, avorrit*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> SOSTINDRE, SOSTENIR*

no intervenció, evitar

deixar córrer la bola
deixar que rode la bola
escapar-se de
estalviar-se (de fer alguna cosa)
fugir de
evitar

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> prohibir*

abstenir-se

abstenir-se
flixament (1)
flixar-se de (Polop, Benidorm, Alcoi) (3) (28) (1) (Callosa) (86)
privar-se de

calma

aquetat° -ada
asossegar-se *[sosegá'se]
assossec (5)
calmut -uda (Beneixama) (33)
deixar l'ànima queta° (Alcoi) (a1)
en pau
estar com una basseta d'oli
estar fet -a un corderet
estar sentat -ada en mig almud [almút] o *[armút] (Alcoi) (i1)
fer acopi de calma *[akópio] (a2)
no alçar [ni] pols ni remolí (Alcoi) (i2)
no ansiar-se'n de res
no espantar-se de res (Alcoi) (94)
no fer ni pols ni remolí (Alcoi) (a1)
no maular (i1)
pau
quet° -a
quet° -a com una bassa d'oli
relaxar els nervis *[relahár], *[ɲérvits] o *[nérvits] (a5)
ser més tranquil -il·la que el Guerra (Alcoi) (a1)
seré -ena
seré -na (88)
serenar (88)
sossegar-se
templar els nervis (74)
tindre els nervis templats *[ɲérvits] o *[nérvits] (Alcoi) (a1)
tindre serenitat (60)
tornar-se (algú) com un borreguet (1)
tornar-se (algú) com un corder (1)

«Barca parada, no fa guerra»
«Cria fama i gita't a dormir» (Alcoi) (a1)
«Ni sua ni es refreda» (Alcoi) (a1)
«Pareix que no enterbolixca l'aigua»

⇒ *calmar*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> moderació*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> nerviosisme*

tranquil·litat

com una malva
desansiat -ada (Alacant) (29)
ser una malva
tornar-se'n com una malva
tranquil -il·la
tranquilot -a

(anar, fer alguna cosa) a plaeret (Marina Baixa) (28)
a pleret (72) (28)
anar més tranquil -il·la que el Bomba

estar com el burro de Vitòria, sense pena ni glòria (428)
tranquil·litat

calmar PRAGM

«Calma!»
«El que estiga bé, que no es menege!»
«No es sulfure!» (60)
«No et preocupes!»
«No patixca» (60)
«No patixques»
«No patixques de manies!» (Alcoi) (a1)
«No patixques... i casa't!» [iro] (Alcoi) (a1)
«No t'amoïnes!» (5)
«No t'enfurixques!» (60)
«No tingues que patir!» (Alcoi) (a1)
«No hi ha cas!» (Alcoi) (2)
«Que acaben el dia en pau!» (60)
«Tin trellat»
«Tingam la festa en pau!»
«Tranquil!»
«Tranquil·la!»
«Tranquil·litat i bons aliments»
«Tranquil·litat i bons aliments!» «Diu: "Mai!"» [resposta] (a4)
«Tranquilitza't, que et veig prou alterat -ada»
«Vinga, que no és tan gran drama» (74)
«[Xe,] serenitat!» (60)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> tranquil*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> BARALLA*

cansament

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> cansament*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*

inconstància

abandonar-se (Balones) (22)
fer com el capità Aranya, que embarcà a la gent i es quedà en terra (Alcoi. Alacantí) (37)
fer (una cosa) a bacs i espentes
fer (una cosa) a bacs
pegar bacs
pegant gansolades
a gansolades
trencada
trencar el fil
trencar la seguida
fer i desfer, com el matalafer

«Hui ho farem, demà ho acabarem»

peresa, perea°

anar a fer el segó als gats (Ibi) (34)
apoltronar-se (Alcoi) (a1)
arrufar-li-se a algú la panxa
assorrangat -ada
assorrat -ada (Elx)
caparra (1)
catxaça
catxassa
criar el cul ben gros
criar greix (Alcoi) (a1)
dolce far niente
dolça galvana (Alcoi) (5) (Alacant) (29)
donar-se a la briva (Balones) (22) (28)
dropo -a
dur la gossera apegada a les costelles (Balones) (22)
empoltronit -ida (Alacant) (29)
engosir-se (Balones) (22)
esperar que [li] caiga dels núvols (31)
estar a la briva (Marina Baixa) (28)
estar fet -a un -a gabaido -a (Beneixama) (33)
estar tumbat -ada a la bartola
fer bon cul (Alcoi) (a1)
fer el gos (1)
fer-se el compte del perdut
fer-se el remoló -ona
<gallòfol°>

gallofo -a (91)
galvana° (1) (Alacant) (29)
galbana (15)
gandul -a (30)
ganfarra (1)
ganfarro -a (1)
gitadot -a
gos, gossa
gossera
indolent -a (92)
malfaener -a (92)
malfante -a (30)
malfatà -ana (92)
màndria (Balones) (22) (92) (72) (28)
manta
mantero -a (Balones) (22)
mendrellós -osa
no acatxar el llom (Alcoi) (a1)
no acatxar les costelles (Alcoi) (a1)
no arrufar-*li-se* el melic
no pegar colp (Alcoi) (a1)
pere[s]a
pereós -osa
remoló -ona
ser més gandul -a que Amaro (Elx) (40)
ser més gandul -a que un gos (Elx) (40)
ser més gandul -a que un mort (Elx) (40)
ser més gandul -a que un pont (Elx) (40)
ser més gos -ossa que la jaqueta d'un guàrdia (Alcoi) (2) (a1)
ser més gos -ossa que un pont (Alcoi) (a1) (Ontinyent) (66)
ser poc gobiós per a la faena (Alcoi) (a1)
ser un faena-fuig (Alcoi) (a1)
ser un maldecap
ser un mauela (30)
ser un pingatxo (Alcoi) (2)
tindre candonga
tindre sempre la gossera agarrada a les costelles
tindre tora (Polop, Benidorm) (361)
tindre el gos agarrat a les costelles (1)
tumbar-se a la bartola
viure com el burro Vitòria, sense pena ni glòria

⇒ *II.9.B. TREBALL> no treballar; no voler treballar*

«A vore si et desrenyones!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«A vore si et moris!» [*iro*]
«A vore si t'escaldes!» [*iro*]
«Gossa mantellina!» (Tavernes) (31)
«La peresa és la mare de la pobresa»
«El que dorm no viu!» (Alcoi) (a1)
«El que festeja no sopa!» (Alcoi) (a1)
«El que no treballa es fa la col de fam» (Balones) (22)
«El que no treballa, no menja!» (Alcoi) (a1)
«El que s'adorm no les tasta!»
«El que s'encanta, no les tasta!» (Alcoi) (a1)
«L'ase pereós, fa la faena quan ja l'han feta tots» (1)
«Lo que pugues fer hui, no t'ho deixes per a demà»
«Més val un dia de gorra, que set de *sombrero*Ⓟ» (27)
«No et cauran els anells!» [*iro*]
«¿Perea°, vols sopes? Un plat me'n faria si estigueren fetes» [peréa] *[estagéren] (Alcoi) (27)
«¿Perea°, vols sopes? Si me les dónes fetes, totes!» (Alcoi) (a1)
«Vés *en l'erta*Ⓟ no et caiguen els anells!»
«Vés *en l'erta*Ⓟ no et trenques els anells!»
«Vine ací que el posaré oli amb aigua, que estaràs escaldadet -a!» [*iro*]
«Pareixes la son, hui ho farem, demà ho acabarem!» (Alcoi) (2)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR*

II. HOME I SOCIETAT

1. MÓN INFANTIL

a. XIQUET EN GENERAL

Xiquet

Xiquet en general

Conjunt de xiquets

cagons (85)
canalla (Alcoi) [*ant*]
les cries (1)
fadrinalla (Alcoi) (440)
faramalla (21)
*ganao*①
gent de moc
jovenalla
menudalla (Alcoi) (2) (Gata) (436)
micalla (Alcoi) (a1)
micarró –ona
micorro
monyicot (274)
morralla
nanets
nanos
niuatxada
patulea
quadrilla
xicalla (Alcoi) (a1)
xiquillada

xiquet

xiquet -a
xiquet -a xicotet -a ⇒ *nadó, bebé*
infant (poet i ant) (88) (57) (28)
criançó (57) (55) (72) (28) (31)
criatura
crio -a
garranyeu (428)
manyaco -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
matxutxo -a [*grandàs*] (Alacant) (29)
micarró -ona
micorro -a
mèco
menut -uda
menudet -a
petit -a
monyicot -a (32)
nanet
ninet -a
nino -a
ninonet (37)
ninotet
noi -a
nyeco
nano -a
sagal -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
sagalet -a
sagaló
sagalon (Alcoi) (a1)
tanganet
tàngano
tanguinet
tànguino
tarrancó
tereseta

xicon -a
el xicon
la xicona
xiconiu -a

acaronar
afillar[-se] un xiquet -a (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agarrar un burro
agarrar / prendre la nit pel dia
albadet
albat
amb mitja llengüa
angelet
arreplegar el *ganao*[Φ]
auela[Φ] encisera [ensiséra], *[aɲtʃiséra] o *[tʃitʃéra]
auela[Φ] xixera
auela[Φ] golosa
auelada[Φ]
auelo -a[Φ]
auelo -a[Φ] milotxero -a
auelo -a[Φ] xitxero -a
auelo[Φ] milotxero
badoc
bagasseta
bambolleta
bardoll
batistot
Bifandó
bonicària
bruixa corruixa
bruixa curuixa
bruixo -a
burrera
cabolin -a
costar més de criar que un olivaró a la plana
cria
criador -a
criar
dents de llet
desbellussar-se
desplegar-se (Polop) (28)
el caganius [de la família]
emmarat -ada [ammarát -â] (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
«Este xiquet està emmarat!» (Alcoi) (a1)
empapussar
emparat -ada [amparát -â]
encanat -ada [aŋkanát -â]
encarnadet -a
engabiat -ada (al parc de joc)
enjogassar [aɲdʒugasár]
enjogassat -ada [aɲdʒugasát -â]
estar apegat -ada a les faldes de la mare
estar fet -a un raspalló (Altea) (28)
estar com el pa candial, tendre i bo
esvivorat -ada (Polop) (28)
extranyar (Alcoi) (a1)
fer *auelades*[Φ]
fer pam-pam
fer pam-pam al cul
fer una gràcia
fer-se gran
gafarronet
gesmiler rosejadet
gesmilet -a
gesminet -a
gordo -a pandorgo -a
gramàntol
guisguet
infant
insultar
Jesuset
joguera
llapassa
ma
menjar-se el formatge del senyor rector
mocosa
moguda
mortitxol -a
negrelló
no extranyar (Alcoi) (a1)
pam-pam
papero
paréixer un Jesuset
paréixer / ser un joneguet

passejanta (Alcoi) (2)
  passejanteta (Ontinyent) (32)
patulea
pera
perolinet -a
perot
pillet
piular(26)
pixó -na
pixonet -a
pollosico
portar al braç / bracet
posar els cigrons a remulla
prover -a (Callosa) (28)
pujar al braç / bracet
pupa
pupar
pupe
pupó
puponera
queferós -a
quisguet
rabut -uda (Altea) (67) (28)
rateta
rebó, rebona
reboltó
rebotí
rebrotí
revoltí
roig mal pèl
sapet
sarnoset
ser calçones
ser calçonetes
ser de pala i foguerada
ser la ser de la casa
ser un bellugueta
ser un Jesuset
ser el Jesuset de l'hort (Alcoi) (a1)
ser un terrosset de sucre
ser un torbellino
ser una llampugueta
tendror
tindre careta de gesmil
tindre el ruc agarrat (Alcoi) (a1)
tindre un burro
tindre-li apego (a sa mare, a son pare) (Alcoi) (a1)
trenca-braços
untadet d'oli com un peixet
videt -a
videt -a
visquet
visquiu
voler toquejar-ho tot
xicorrotet -a
xicorrotiu -a
xicotet -a
xicotiu -a
xiquero -a
xiquet -a
xiquet -a xicotet -a
xotet
xoto

«Calçones!»
«Calçonetes!»
«El florero dalt de l'alt!»
«El tio Sinagües!» (Alcoi) (a1)
«Em piquen els polls!» [*quan es rasca molt*]
«I si no creixqueren?»
«Les cries diuen lo que senten dir» (1)
«Qui amb xiquets es gita, cagat s'alça» (Ontinyent) (66)
  «Qui amb xiquets se gita, pixat s'alça» (Crevillent) (216)
  «Al que llaura amb burret i es gita amb xiquets, al cap del any, collita de pets» (Alcoi) (27)
«Quina gràcia de xiquet -a!» (Alcoi) (a1)
«T'has fet bu?» [*quan es fa mal*]
«T'has fet bua?» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

créixer

creixença
crescuda [kreiʃkúda]
crescudet -a
(roba de) creixement / creixença
desbellussar-se
desbellussat -ada (Alcoi) (a1)
tindre els xiquets reviscoladets (i2)

començar a anar anant (Elx) (40)

xicotet -a

cotiu (Alcoi) (a1)
cotiuet (Alcoi) (a1)
criatureta (5)
ninotet
petelló (Callosa) (28)
petelonet (Callosa) (28)
tapelló (L'Alfàs) (28)
piula
sarronet
tanguinet
tapenot
tarrancó

Nadó, bebé

nadó, bebé

el bebé

acabat -ada de nàixer [náiʃe˞] (Alcoi) *[náʃtre] (Elx)
bebé
carn de llet
criatura de mamella
les cries
recent nascut
ro-ro (Alacant) (29)
xicorriu
xicorrotiu -a
xiquet de bolquerets
xiquet de bolquerets (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
xiquet de bolquers (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
xiquet de mamella (Alacant) (29)

albat [*xiquet mort*]
albadet -a [*xiquet mort*]
angelet [*xiquet mort*] (Alcoi) (a1)

accions

aconetes
acorar (un bebé, etc.)
amorar (un bebé, etc.)
anar a vore les claroretes
bolcar (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
bresar (1)
carantonyar (un bebé, etc.)
clavar el cabet baix l'ala
criar de pit
desbeure (Ontinyent) (32)
dir raonetes
donar a mamar
encanar-se
encanar-se (Alacant) (29)
encanat -ada
estar en faixa (27)
estar fet -a un aixavegó *[áiʃabegó] [*grosset*] (Alacant) (29)
fer / pegar bocades
fer aconetes
fer *auelades*①
fer bocades
fer la raó
fer morrets

fer putxeros
fer raonetes
fer retòliques
fer retòriques
fer vergonyetes
fer-li figa el coll
fer-li una carantonya (a un bebé, etc.)
ficar en el bressol (1)
mamar
papar
prendre / agarrar la nit pel dia (Alcoi) (a1)
(tindre una) pujada de les dents
(tindre la) pujada / vinguda de la llet
rumbar
ser un -a peló -ona
ser satisfet (Alcoi) (a1)
traure el rotet
trencar els braços
trencar la seguida

«Al mes, el que no es riu, bovo és»
«Colau, la bava li cau!»
«Hem pillat a un bovo!... Dos quinzets i un loro»
«El que li ha fet el nas, que el porte al braç!» (Alcoi) (a1)
«Qui li haja / ha fet el nas, que el tinga al braç» (1) (Ontinyent) (66)
«Qui prompte denta, prompte desemparenta» (1)
«Un bovo en fa cent!»
«Vols papetes?»

«Roseta, que serà xiqueta!» (Alcoi) (2)
«Blavet, que serà xiquet!» (Alcoi) (2)

funcions corporals

ser un -a cació -ona

cacolina
cacurris
cagueroles
floquet (de caca) (Alcoi) (a1)
un regalet [caca] (Alcoi) (2)
carbonada (1)
orí verge

basca, malestar del bebé

ser un -a ploró -ona

bascorretes (Alcoi) (2) (a1)
batistot
burro
donar quefer
estar donant quefer
encanar-se [al plorar] (23)
enrabinada
ràbies
rabinada
rampell (Alcoi) (2)
renyar (Marina Baixa) (57) (28)
ruc
ruquet

dentició

dentar
dentoles
moguda de les dents (Alcoi) (a1)
monyequeta de llavoretes
monyiqueta de llavoretes
moure les dents
menjar-se el formatge del senyor retor
tindre dentetes de ratolí

«Qui prompte denta, prompte desemparenta» (27)

⇒ II.3.F. CRÉIXER
⇒ II.3. COS HUMÀ> parts del cos; cara

coses del bebé, estris i objectes

bavero[Ⓓ]
baveret[Ⓓ] (1)
bavosall° (21)
bavosallet (1)
bebenet
bres (21)
bressol (Alcoi) (21) (a1)
cadira menjadora (Alcoi) (a1)
carota
faixa
gamboix (14) (1)
gamboixet (45)
guia
mantó
meliquer (1)
os de bacallar
sucrera
trona
viveró
xupó

gestació

⇒ *II.2.A. DONA> embaràs*

roba del bebé

aixovaret
acurtar [el xiquet] [*passar dels bolquers a vestir-lo més curt*]
arrullo
bata
batista
bavi (Alcoi) (a1)
bolcada [bolkâ]
bolcada de nàixer
bolcadet -a
bolcar
bolcat -ada
bolquer
bolquer de baix
bolquer de goma
bolquer de moletó
bolquerets (Alcoi) (a1)
boteta
boteta (per a adreçar les cames)
botí
botinets
busso
camiseta de nàixer
capçana
capeleta (Alcoi) (a1)
caputxo
carota (Alacant) (29) (Sueca, Pego, Tàrbena) (3) (Alcoi) (i1)
caroteta (Alcoi) (a1)
comedoret
draps [*bolquers*] (Alacant) (29)
mantó
nana
panyet
pelele
pitet
tontonet

Llenguatge adreçat als infants

Expressions usuals

aco [*fàstic*]
ba [*bes*] (28)
bua [*mal*]
bu
butoni [*fantasma*]
boroni (La Pobla Llarga) (193)

mumo
  mumerota (Alcoi) (a1) ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> Festa i folklore> fantasmes*
caca [= *"No toques!"*]
caca
  cacolina
  cacorres
  cacurris
cagueroles
coco [1] [*ou*] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
coco [2] [*tossarró*]
cotet [*xicotet (adreçament)*]
cotiu [*xicotet (adreçament)*]
cucaleta [*penis*]
  quicaleta
  pilila [pilíla] o [pelíla] (Alcoi) (a1)
  pilileta
fer cas [*fer de ventre*]
culampio [*cul*]
dentola
fogonereta [*cul*]
gugunet
ma [*aigua*]
manuelet [*dit menovell*] (Alcoi) (2)
mimir [*dormir*]
  momir
  mimida
  fer non
  fer nono
  fer noni
  fer nona
  fer nones
panxa coco
panxorra
panxolina
papar [*menjar*]
papes [*menja*]
  papetes
papaoretes [*dents*]
pipa [*dit que es xucla*]
  piporreta
pometa [*vulva*]
  meoneta
pupe [*xumet*]
  pupó
  puponera
a pus [*prou*] (Polop) (28)
testerola [*cap*]
teta [*germana*]
tete [*germà*]
tití [*poll del cap*] (Gandia) (3)
xixi [*carn*]
xufa [*nas*]
  xufeta
  fufeta

«Què aco!»
«Caca!»
«Vols ma?»
«En vols més o a pus?» (Polop) (28)

festetes i jocs de xiquets xicotets

fer palmetes
fer palminetes (72) (28)

«Balla, balla, sancarró!»
«Ole, canole!»
«Ole, perole!»

«Ací no aplega, el perotet [xicorrotet]!»
«Catso!»
«Et lleve la xufeta!»
«Tat!»
«Que te veig!»
«Ací em / en pica, ací em / en cou, ací et / em / en trenquen l'ou» (Alcoi) (2) (Altea) (57) (57)
«Eres un àngel! L'àngel Meclí!» [*sovint iro*] (Alcoi) (a1)
«L'àngel Meclí» (Alcoi) (a1)
«Tot lo xicotet fa gràcia»

fer-li por al xiquet

«Calla, que ve el butoni!» (75)

«Que t'agarra l'*auela* Pinta!» (La Pobla Llarga) (193)
«Que vé el boroni!» (La Pobla Llarga) (193)
«Que vé el bruixot!» (Gata) (436)
«Que vé el butoni!» (Alcoi) (2)
«Que vé el Drac!» (Vall de Gallinera) (436)
«Que vé el gitano!» (Gata) (436)
«Que vé el moret!» (Gata) (436)
«Que vé el moro Mussa!» (La Pobla Llarga) (193)
«Que vé el moro!» (Gata) (436)
«Que vé el morusso!» (Elx) (40)
«Que vé el mumo!» (Alcoi) (2) (Elx) (40)
«Que vé l'home del sac!» (Gata) (436)
«Que vé la bruixa!» (Gata) (436)
«T'emportarà el confitet!» (La Pobla Llarga) (193)
«Vindrà l'home del sac!» (La Pobla Llarga) (193)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL > festa i folklore > màgia, creences i éssers fantàstics*

cançons de bressol

arrull [*cant per a adormir*] (Alacant) (29)
cançó de bres (Cocentaina) cantar la noneta (Alacant) (29)
nana
noninó

adreçament afectuós a un infant PRAGM

angelet
auela[Φ] golosa
auelo -a[Φ]
auelo[Φ] milotxero
bagasseta
baladró -na
bamba
bambolleta
barastell
bifandó
boixet (Alcoi) (i1)
bonicària
borrelló (Alcoi) (30)
borrellonet (Alcoi) (30)
busquereta
cabolin -a (Alcoi) (i2)
carassera
carassut -uda (Cocentaina) (3)
carxofa
catxap (28)
catxotxes
cigronet
cremalló
dotor
dotorada
dotorejar
dotoret
gafarronet -a
gordo -a pandorgo -a[Φ]
gorrinyol
güendo
Jesuset
Jesuset de l'hort
joneguet
llampugueta
manyaco
menudiu (30)
monyicot de mamella (Bellreguard)
panet
pelantxo [*nadó*]
peló -na [*nadó*]
pelotxet -a (Alcoi) (i1) [*nadó*]
petelló (Callosa) (28)
petelonet (Callosa) (28)
pitusset -a (Alcoi) (a1) (i2)
pitusin -a (Alcoi) (i1)
pitusso -a (Alcoi) (a1) (i2)
piturrin -a
pitxurrin -ina (Alcoi) (i2)
tapelló (L'Alfàs) (28)
peret
perla
perolinet
perot
perotet

pilló -ona
pillot -a
pitxurrin -a
piula
pixó -ona
pixonet -a
pobrinyauet -a
puça matinera
puça matinera
rateta
ratolinet
rei
reina
rossinyol
rotllet de pasta
samarro
sancarró
sapet[Φ]
sarronet
serronet
tanguinet
tànguino
tanguinotet
tapenot
tarrancó
teixidoret
teixidoret a mà
tereseta
terrosset de sucre
tio de trellat
tumbalino
xicorriu
xicorrotiu
xicotiu
xoto

«Ai, el meu criançó / la meua criançona!» (Tavernes) (31)
«Angelet meu!»
«Angelet!»
«Bonica, preciosa, de sucre!»
«Bonica, preciosa, de sucre!» (Alcoi) (a1)
«Bonico de sucre!»
«Bonico de sucre!» (Alcoi) (a1)
«Capollet meu!»
«Carinyet!»
«Cigronet!»
«Cosa fina!» (Alcoi) (a1) (i2)
«Cut!»
«Cutis!»
«Dolç!»
«Dolçor!» (Alcoi) (a1)
«Dolçura!»
«És un panet!»
«Peladilla!» (Alcoi) (a1)
«Peladilla ensucrada!» [ensukrâ] (Alcoi) (a1)
«Pobret pelotxet!» (Alcoi) (i1)
«Quina carneta!»
«Taaat!»
«Xòcala!»

adreçament a un infant per mostrar disgust, retraure o bonegar PRAGM

a) brut

baconet -a
cotxino -a
cotxinango -a
tatxí -ina
tatxinet -a
gorrinyol
porcó
xango -a

b) entremaliat -ada, inquiet -a

«...i pareix bo!»

«Bon colom, esta fet!» (Ibi) (34)
«Calendari de moltes fulletes!» (Alcoi) (a1)
«[La] carn que creix no fa greix!» (Alcoi) (a1)
«Carn que creix no pot estar queta!» (Alcoi) (a1)
«El xiquet del cel!» (Alcoi) (a1)

«Em faràs desbernegar!» (Beneixama) (33)
«Em faràs eixir els cabells verds!»
«Em faràs perdre la xaveta!» (Alcoi) (a1)
«Em faràs tornar boig / boja!» (Alcoi) (a1)
«En xiquets ni al cel!»
«Eres més roín -a que el matacà!» (Elx) (40)
«Eres un dimoni!»
«Eres un dimoni en forma d'espigó!» (Albaida) (i1)
«Eres un dimoni emplomat!» (Alcoi) (a1) (i2)
«És un argent viu!» (Alcoi) (a1)
«És una bellugueta!» (Alcoi) (i1) (Benifato) (28)
«Està fet un calendari!» (Alcoi) (2)
«Este xiquet em farà morir!» (Alcoi) (2)
«Este xiquet no atura!» (Alcoi) (2)
«I quin xiquet més esquerrer!» (Alcoi) (a1)
«No atura!» (Alcoi) (a1)
«No faces andròmines!» (Alcoi) (a1)
«No faces endreces!» (Alcoi) (a1)
«No hi ha qui puga amb ell!» (37)
«Pareixes el dimoni emplomat!» (Alcoi) (2)
«Quina creu té ta mare!» (37)
«Té els ulls en les manetes!» (Alcoi) (i2)
«T'enduràs corretja!» (Alcoi) (a1)
«T'enduràs vara!» (Alcoi) (a1)
«T'enduràs verga!» (Alcoi) (a1)

«Ja l'has espatlat!» [aspal·lát] (Alcoi) (a1)

«Calces al garró, senyal de micarró»
«Si eres bon xiquet, te'n aniràs al cel i menjaràs coquetes amb mel»
«Sigues bon xiquet sinós et posaran el braç dins la mànega!»

aborracat -ada
amotinar
andròmina
anguila
barastell
barastellet
belluerna (Callosa, Benimantell) (28)
bitxo
borrelló
borrellonet
bruixo -a
busaina (Confrides) (a1) (28)
capferro [caféɾo] (Marina Baixa) (46) (28)
carquinyol
catxorro -aⒹ (Alacant) (29)
cundidor -a
de por
dimoni
dimoniet
endreça
endreçant -a
endreçar
endrecer -a [andresér -a] [(28)
endreçant (28)
esquerrer -a
està fet -a un -a bagassa
estar empeltat -ada de dimoni
estar fet un barastell
estar fet un calendari [kalandari]
estar fet un *duendo*Ⓓ *[uendo] o *[güendo] (Marina Baixa) (28) (Alcoi) (a1)
fer aldaraques (Baix Vinalopó) (118) (Crevillent) (148)
fer alzars (Beneixama) (33)
fer batre [en] la forana (30)
fer desbaldos (Beneixama) (33)
fer eixir els cabells verds (30)
fer-li fer randa / randes sense boixos (30)
fer tornar boig, boja (30)
ferrabràs
ferrament
ferramenta
gramàntol
güendo
guilopo -a (31)
mal endreçant (Benimantell) (28)
malignant -a (Dénia) (67) (28)
maligne -a (Callosa) (28)
no aturar [en tot el dia] (Alacant) (29)
pillí -na
pilló
pillo de plaça

pillona
potrós -a (31)
pua
queferós -osa
ravatxol (Alcoi) (45) (Polop) (28)
rebordonet -a (Alacant) (29)
rebordonit -ida
rebotí
remolí
revoltí
revoltó
roig, roja de malpèl (Alacant) (29)
roig malpèl *[mampél] (Alcoi) (2)
roja malpèla *[mampéla] (Alcoi) (a1)
roïnet -a
ser de lo que no hi ha (Alcoi) (a1)
ser d'un potrós (31)
ser [bo, bon xiquet, etc.] dels cabells en amunt (Alcoi) (a1)
ser de la pell del dimoni
ser de la pell de Satanàs (Alcoi) (a1)
ser de repica'm el colze (Alcoi) (a1)
ser un argent viu (Alcoi) (a1)
ser un correntó (37)
ser una belluerna (Callosa) (28)
ser un bala (Alcoi) (a1)
ser un pinta (Alcoi) (a1)
ser un dimoni emplomat [amplomát]
ser un dimoni en forma d'espigó
ser un dimoniet
ser un *duendo* *[uendo] o *[güendo] (Marina Baixa) (28)
ser un perdulari (Alcoi) (a1)
ser un revoltó
ser un revoltori
ser una pua
traca
trapa
tràpala
trapalatrapa
trasto
trenca-braços
videt -a
xuscanet -a (Callosa) (86)

c) despectius

manyaco
carracateu
mardà
marto -a
mèco
micarró -ona
micorro -a
nyèco
patulea
pera
pixó
pixonet
ruc [*caràcter difícil*] (Alacant) (29)
samarroca polsosa
reganyà de les lletges
traïcionero -a
teuladí rabiós
tio bronca

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent, perjudicial, reprobable*

Criança

ser mare o pare, educar, criar

educar
conrear
desmerdegar [*fam*] (428)
estar ben conreat (Alcoi) (a1)
necessitar conreu (el xiquet) (Marina Alta) (55) (28)

traure punta (del xiquet) (Alcoi) (a1)

passejanta [*cuidadora*]

«El que planta i cria viu en alegria» (Bellreguard) (41)
«Els xiquets si no s'han mort als catorze o quinze anys, ja no es morin» (Alcoi) (a1)

malcriar

consentidor -a (26)
consentir
consentit -ida
contemplat -ada (Balones) (22)
criar-se com un -a salvatge (26)
emmarat –ada (Alacant) (29)
empompar
empompat -ada (Polop) (28)
escaldufat –ada (Alacant) (29)
estar massa conreat -ada (el xiquet) (La Marina) (28)
malacostumar
malcriar
malcriat -ada
malendreçar (31)
mimat -ada
no haver ja qui l'adrece (al xiquet) (33)
potrejar (Beneixama) (33)
potrós -osa (Alcoi) (a1)
regalat –ada
reganyat -ada (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
ser la reganyada de les lletges (Alcoi) (2)
ser els reis de la faldeta
(ser un) faldellina (Alacant) (29)
xiquet -a consentit -ida
xiquet -a maleït -ïda

⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ> bona i mala educació; maleducat -ada*

expressions

sobre xiquets que es porten bé

«És del Regne del Cel!» *[réine] (Alcoi) (a1)
«És del regnet del Cel!» *[reinét] (Alcoi) (i2)
«És un angelet!»
«Quina monada de xiquet!» [monâ]
«Com si xiquet no hi haguera!» (Alcoi) (a1)
«Com si xiquet no tinguérem!» (Alcoi) (a1)
«Quin -a bon -a xiquet -a que és»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT > bon comportament*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT > obedient, obeir*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bon caràcter*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ*

sobre xiquets que es porten malament

«... (18, etc.) anys, [quins] (18, etc.) porcs que haguera pogut criar ta mare!» (Alcoi) (a1)
«Al xiquet este vaig a rifar-lo!» (Alcoi) (a1)
«Amb xiquets, ni al cel»
«Fireu-lo!» (i23)
«Herodes, baixa!» (Alcoi) (2)
«I els xiquets, què fem d'ells? A rifar-los?»
«L'arbre s'adreça de jove»
«L'arbre, de xiquet s'adreça»
«L'arbre, de xiquet, si està tort es pot fer dret»
«Més gran cul que sa mare, i... [fa això]»
«Pam-pam al cul!»
«Porta't bé i no faces endreces!» (Alcoi) (a1)
«Sempre es bo que hi haja un xiquet en casa» [*iro*]
«Sempre es bo que hi haja un xiquet en casa» «Bé, puix sí; encara que hi ha qui preferix estar tot sol» [pos] [*resposta*] (Alcoi) (a1)

«Que vindrà la velleta de Toix!» (Calp) (39)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> dolent, roí*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent, perjudicial, reprobable*

sobre xiquets que cauen, es colpegen o patixen per qualsevol motiu

«Angelet meu!» (31)
«Angelet!»
«Ai l'àngel!»
«Lo que cau del cel mai fa mal!» (Alcoi) (a1)
«Lo que cau del cel no fa mal!» (Alcoi) (a1)
«No sé com apleguen a majors»

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> caure*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> colp i violència*

«A eixe l'he criat jo amb llet de pot!» (Alcoi) (a1)
«Amb lo que costen de criar»
«Criar és cosa de jòvens»
«D'ací no-res pica i vola!»
«Els fills són per als jòvens»
«Els xiquets són per als jòvens»
«La dona que cria, no dorm mai prou»
«Mares jovenetes, es fan majors»
«Per això els ho donen als jòvens»
«Quan una dona xilla, o està loca, o està criant»
«Salut per a criar-lo]-la!»
«Si no creixqueren...»
«Un malcriat, un bon criador»
«Una mare és per a cent fills, i cent fills no són per a una mare»
«Un pare és per a cent fills, i cent fills no són per a un pare» (21)

sobre xiquets que ploren

«Pareix Caliu, ara plora i ara es riu!»
«Per ahí° te se n'eixirà l'animeta!» (Alcoi) (i1)
«Ploreu, xiquets, que caramelets tindreu!»
«Ploreu, xiquets, que pardalets tindreu!»
«Què és això, xic -a; què és això?» (i1)

b. JOCS INFANTILS

joguets

joguet (general) (363)
*[ʤuét] (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus) (363)
*[ʤuéte] (Monòver, El Pinós, El Carxe, Fondó dels Frares) (363)
joguetet (Alcoià-Comtat) *[ʤuetét] (Petrer) (363)

nina (general N de la lín. Busot-Biar) (119)
monya (Crevillent) (24) (Petrer, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares, Fondó de les Neus) (363) (119) (Guardamar) (119)
monyica (Alacant) (29) (Monòver, El Pinós, El Carxe) (363) (Aigües de Busot, Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Sant Vicent del Raspeig, Alacant, Elx, Santa Pola) (119)
monyeca (Alacant) (29)
munyeca (Canyada de Biar, Onil) (119)
nino
ninetes
ninotets

trompa, baldufa

ballaruca *[baraλúka] (Crevillent) (118)
bellugueta
perindola (Alacant) (29) (Elx) (118)

ventureta

balladora (La Safor) (23) (i1)
trompa(273)
trompa marina
trompillot (Benidorm) (28)
trompot (Alcoi) (a1)
trompot de pi
trompellot (Alcoi) (2)

cordonera
llença (Benilloba) (Tàrbena) (72) (28) (Alacant) (29)

«Colp, avise!» (Alcoi) (2)
«El colp avisa!» (Alcoi) (2)
«La pilota és redona!» (234)

«Aire a la balladora!» (Vall d'Albaida) (i1)

milotxa

milotxa° (Alcoià-Comtat)
envilotxa (Santa Pola) (118)
guilotxa (Crevillent, Marina del Vinalopó) (118)
catxirulo° [*milotxa*] (Petrer, Novelda) (363)
catxerulo° [*milotxa allargada amb més cua*] (Alacant) (29) (Campello) (37) (Xixona) (101)
bacallaret (Alcoi) [*mena de milotxa petita*]
dragó [*milotxa*] (Guardamar, Crevillent) (118)
tragó (Guardamar, Crevillent) (118)
estrella [*milotxa*] (Crevillent) (118)
avelutxo [*milotxa*] (Guardamar) (118)
tonell [*milotxa*] (Monòver) (363)
volar la milotxa

titelles

teatret de titelles (Alcoi) (62)
titelles
títaros (Alcoi) (a1) (Monòver) (225)
títaro [*home de circ, titellaire*] (Elx) (118)

jocs diversos

aibanyes [*joc de persecució*] (Alacant) (29)
al be cametes ⇒ *II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS > portar al be, portar al muscle*
baldadora ⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> parc infantil*
bardinous
bartinou
birles (general) (a1)
birlos (Alcoi) (a1)
birlontxo [*fusta per tirar a les bitlles de prop*] (14) (1) (3)
bófio
bola
boleres
boles
bolillo
bòtil (Marina Baixa) (28)
bumbot (28)
tirol
botons (Alacant) (29)
bromidor (Altea) (227) (28)
calitx (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
calitxe
cama-cuc (37)
camellons [*xanques*] (Beneixama) (33)
canuts
carracateu
cèrcol (Benidorm) (28) (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
rodina (Vall de Gallinera) (361)
canterella (Alacant) (29)
canut (Gandia) (99)
carabassó
cinqueta
conillets a amagar (37)
cordonera
córrer canyes (23)
corretgeta amaga
cubilet
diable
donar-se el cul
dubles
el capitolet (37)

el posat
els pilarets
encallar [ankalár]
encertar-li (a un birlo, clot o diana, en jocs o barracons de fira)
enxanc → *sambori*
escampilla [askampíʎa] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
favalmut (Alacant) (29)
fava el mut (Alacant) (29)
«Fava el mut, enrolla't en un canut!» (Alacant) (29)
benar (Benissa) (69)
fer brumerols
fer clot
fer correres
fer harca ⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*
fer la rata
fer la rateta
fer la traveta [*est*] (26) (Alcoi) (a1)
  posar la traveta (Alcoi) (a1)
  posar la cameta (Elx) (40)
  fer la *sangandilla*Φ (Crevillent) (118)
  fer la *zancandilla*Φ
fer taules (1)
fer trampa
gallineta cega
galotxa
garranèu xinxet
globo
gorrinyet xinxet
gua (Alacant) (29)
joc
joc d'estirar la corda
joc de canut (Balones) (22)
joc de gerreta la mel (Benidorm) (3)
joc de joca
joc de la palleta
joc de la pareteta (Xàtiva) (3)
joc de la tella (2) (Alcoi) (307) (29)
joc de l'auca
joc de llavora (Callosa) (227) (28)
  llaora (La Safor, Altea, L'Alfàs) (28)
joc de les moretes
joc de "rode la bola" (Ontinyent) (66)
  «Rode la bola, xin xirimbola; rode el peix, ací mateix» (Ontinyent) (66)
joc de xapes (Balones) (22)
joc del copinou (Ontinyent) (66)
  «Copinou: si fa patró, en pagareu?» (Ontinyent) (66)
  «Tot lo que siga, per l'amor de Déu» [*resposta*] (Ontinyent) (66)
  «Figa!» (Ontinyent) (66)
joc del forcó (Relleu) (28)
joc de les penyores (Alacant) (29)
joc dels despropòsits
joc dels dies (Alacant) (29) [*jocs de força*]
  al ditet (37)
  al bracet (37)
  al pal (37)
jugar / saltar a la comba
jugar a acaçar-se
jugar a alçar faldetes (Alcoi) (a1)
jugar a amagar-se → *jugar a l'acuit*
jugar a anguileta (Alacant) (29)
jugar a ballar el pero (Crevillent) (169)
jugar a *banderita*Φ (Alcoi) (i1)
jugar a boles (Alcoi) (2)
jugar a boletes (Ontinyent) (66)
  jugar a les boletes (Crevillent) (169)
  jugar a pomets (Xaló) (361)
  (jugar) a palm (Ontinyent) (66)
  (jugar) a la matadeta *[mataêta] (Ontinyent) (66)
  bola
  bia (Benimaurell) (361)
  bieta (Benigembla, Murla) (361)
jugar a bolillo
jugar a botar (Callosa) (28)
  *comba*Φ
  menador [*corda*] (28) (28)
  menadora [*xiqueta que mena*] (28)
  menar° (la corda) (Alcoi) (28) (Alacant) (29) (Dénia) (69)
  benar (la corda) (Benissa, Teulada, Xàbia, Pego) (69)
  embenar (Gata, Jesús Pobre) (69)
«Vinga, mena!» [íŋka ména] (Benilloba) (i3) (i2)

jugar a botiga / a vendre (Gandia) (23)
jugar a botons (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
jugar a cama-cuc (L'Alacantí) (37)
jugar a caixetes (Alacant) (29)
jugar a carabassó
jugar a cartonets (Ontinyent) (66)
jugar a ceba (Comtat - Albaida)
jugar a cluixca (Altea) (28)
jugar a conillets a amagar (Alcoi) (a1) (Bellreguard) (41)
«Conillets a amagar, que la rata / llebre va a passar; de nit i de dia, i al toc de l'Ave Maria» (Bellreguard) (41) (Alcoi) (a1)
jugar a conillons (Tàrbena) (28)
jugar a corretgeta amagada [amagâ] (Bellreguard) (41)
jugar a cridar el masero [*joc d'acaçar*] (Alcoi) (a1)
«Mira que cride al masero!» «Eh, pos crida-lo!» (Alcoi) (a1)
jugar a fendi [féndi] (Altea) (28)
fendri (Vall d'Albaida) (28)
frengis (La Font d'En Carrós) (28)
frèulit (L'Olleria) (28)
sendi (Callosa, L'Alfàs) (28)
jugar a fer brega (Alcoi) (2)
jugar a fer menjarets (La Safor: Bellreguard, Miramar, Daimús, Piles) (23)
platanets [*Carpobrotus spp.*] (23)
panets [*malvera*] (23)
formatgets [*sarronet de pastor*] (23)
jugar a gerri [ʤɛ́ri] (Alcoi, Castelló de Rugat, Alacant, Sanet) (3)
gerra (Orba) (361)
gerrit (Relleu) (28) (Sanet) (361)
gerro (Calp) (361)
xerricolla (Poble Nou) (361)
botifarra (La Xara) (361)
cucaratxa (Pedreguer) (361)
llavora (Vall de Laguar) (361)
lleona (Gata) (361)
la cadena (Marxuquera) (28) (Sagra) (361)
la quit [*acuit*] de la cadena (Pego) (28)
marro (Llutxent) (28) (Crevillent) (169)
llaora (Castellonet, Vilallonga, Marina Baixa) (28)
jugar a fer partidets (Crevillent) (169)
jugar a índios i comboixos (Alcoi) (2)
jugar a l'all
jugar a l'acuit°
jugar a la cut (Ontinyent) (66)
jugar a cut (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
jugar a l'aquit (Altea) (28)
jugar a la vit (La Vila) (28)
→ *sabuquero*
jugar a cut amagat (Alacant) (29)
jugar a amagar-se (Alcoi) (a1)
jugar a l'atac (Alcoi) (2)
jugar a l'encreuat (Callosa) (28)
jugar a l'enxanc (Alcoi) (i1)
jugar a la corda (26)
jugar a la cuca amagada [magâ] (Crevillent) (169)
jugar a la gallineta cega (Alcoi) (i2) (Bellreguard) (41)
jugar a l'ama carabassera (Bellreguard) (41)
jugar a la rabassa (Bellreguard) (41)
jugar a l'anell
jugar a les xapes
jugar a lladres i serenos (Alcoi) (2)
jugar a nyago (Marina Baixa) (28)
nyagar
jugar a penyeta (Alcoi) (i1)
jugar a perra gorda (Ontinyent) (66)
romo (Ontinyent) (66)
àguila (Ontinyent) (66)
bufar-li (a algú) [*perdre*] (Ontinyent) (66)
jugar a pilarets (Bellreguard) (41)
jugar a pilota en clotet (Ontinyent) (66)
jugar a píndola (Sant Joan) (273) *[ʤʂuâˑ] (Alacant) (29)
jugar a la píndola (Ontinyent) (66)
amorrar [*pagar*] (Altea) (67)
jugar a pissi-pissi-ganya
jugar a pinya-repinya (Xàbia, Poble Nou) (361)
jugar a peu regató (Polop) (361)
jugar a pin-pin-sacarramatín (Alacantí, Baix Vinalopó) (361)

- jugar a pin-pin s'ha cagat Martí (Alacantí, Baix Vinalopó) (361)
- jugar a piu-piu margariu (Banyeres) (361)
- jugar a pull-pull (Beniardà) (361)

jugar a rajar barquetes (El Campello) (37)
jugar a raspallot [*jugar a raspall*] (Alcoi) (a1)
jugar a taco i guà (Crevillent) (169)
jugar a telles (Sant Joan) (273) (El Campello) (37)
- tella
- *rompe* (El Campello) (37)

jugar a txopi (Cocentaina)
jugar a xurro
- jugar a parir la gata (Sant Joan) (273)
- fer de mare
- «Xurro, mitja mànega o manguero / mangotero? [Lo] què és?» (Alcoi) (2)
- «Oli, oli!» (Sant Joan) (273)

jugar al canut (Balones) (22)
jugar al clotet (Callosa) (28)
jugar al gat i la rata (Bellreguard) (41)
jugar al rogle (Sant Joan) (273) (Bellreguard) (41)
jugar al regolí (Alcoi) (2)
jugar al tèc (Alcoi) (a1)
jugar als birlos
jugar als patacots (Alcoi) (a1)
jugar als perotets (amb pinyols d'ambercoc) (Alcoi) (i1)
jugar als pinyols d'albercoc (Alcoi) (i1)
jugar als quatre cantons (Alacant) (29)
la canterelleta
l'all
manilla
marro → *jugar a gerri*
molinet (23)
nunut (23) (3)
paréixer que un està jugant als patacots
patacots
penyora (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pic
pic i vol
pic-i-pala (Gandia) (99)
pilota
pilota valenciana
pissiganya
pull-pull (Ontinyent) (32)
quartillet
rabassa (Guadalest) (308) (28)
rall (Gata) (309)
roda
rossinyol (23)
sabuquero (Altea, Callosa, Tàrbena) (57) (28)
- sabarquero (Quatretonda) (28)
- sapuquero (Tàrbena) (28)
- samacut (Beneixama) (172) (28)
  → *cut*

sambori (Gandia) (99) (401) (Callosa) (86) (Alcoi) (26)
- gimbori (Ontinyent) (32)
- botifarró (Fondó dels Frares) (363)
- enxanc (Confrides) (86)
- quadro fiter (Altea) (57) (28)
- els deus (Beneixama) (33)
- escagassar-se
- tella (Beniardà, Bolulla) (86) (Gandia) (401) (Petrer, Novelda, Fondó de les Neus) (363)
- joc de la tella (1) [*sambori*] (Alcoi) (307) (29)
- matricola (Fondó dels Frares) (363)
- tranco [*sambori*] (Benifato, Benimantell, Castell de Guadalest, Polop) (86) (Alacant, La Vila, Senija, Mutxamel) (307) (29)
- tango [*sambori*] (El Campello) (307) (29)
- tranco (La Romana, L'Alguenya) (363)
- tronco [*sambori*] (El Campello) (307) (29)
- tanco [*sambori*] (Saix) (307) (29)
- tanguo [*sambori*] (L'Altet) (307) (29)
- unet (El Carxe, El Pinós, Monòver) (363)
- xanca (Tàrbena) (86)
- xarrampla (Altea, La Nucia) (86)

seguir la joguera
ser / paréixer la partida de Palloc (Alcoi) (2)
tacó (Benidorm) (28)
tec
tella
tirar amb fona
tiritiquer
tumbalino
urga
xamelo

xanca
xanco
xancos
xapes
xurro
voladoret [boladorét]

«Al muntonet!»
«Amb un sis i un quatre, la teua cara et retrate»
«Bon sergent!»
«Bon soldat!»
«Cabellet de Roma, lo que es dóna ja no es torna, lo que es perd jolivert!» (Alcoi) (a1)
«Conillets a amagar, que la llebre se'n va a caçar!» (37)
«Conillets, a la mare!» (37)
«Els civileros no passen!» (Alcoi) (a1)
«Esta-te en el joc!»
«Ferro, *madera*Ⓓ, cristall o vernís... o a pujar a l'últim pis!» (Alcoi) (a1)
«Garranèu, xinxet»
«Gorrinyet, xinxet»
«Ratlla bisca!» [*ritual en els jocs de llançar*] (Alcoi) (a1)
«Ratlla partida, per a tota la vida»
«Robatoni, toni!» [*en furtar-li els cromos a un xiquet*] (Alcoi) (a1)
«Un, dos, batalló, l'escopeta i el canó» (Alcoi) (a1)
«Un soldat, rovellat, entra en la cuina i trenca un plat» (Alcoi) (a1)

«Pissi-pissi-ganya, oli de la ganya; xica pablanquera, agrana'm eixa era» (Altea) (227)
«Pissi, pissi-ganya, oli de la ganya, tia melenguera, ... França, Castelló, posa el peu dins del caixó» (Gandia) (401)
«Pissi, pissiganya, oli de la ganya; xica mondrollera, agrana'm esta casa» (Altea) (67)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ESPLAI, ESPLAIAR-SE> jocs*

parc infantil

engrunsadors°
colúmpiosⒹ
esgolador°
esgoladora [asgolaôra] (Alcoi) (2) (a1)
tobogan°
engrunsadora°
agrunsadora°
manxadora (Alcoleja) (259) (Polop, Confrides, Relleu) (28)
colúmpioⒹ
engrunsar -se
asgrunsar(-se) (Vilallonga) (46)
baldar-se (Alcoi) (2)
manxar-se (Beniardà, Benifato, Confrides) (86)
columpiar-seⒹ
les baldadores [baldaôres] (Alcoi) (2) (a1)
les barquetes
passavolants (El Campello) (37)

baldar-se (Alcoi) (2)
engrunsar-se° [angrunsárse]
asgrunsar(-se) (Vilallonga) (46)
manxar-se (Beniardà, Benifato, Confrides) (86)
tirar-se [per l'esgolador / tobogan]

2. HOME I DONA

a. DONA

Dona

dona en general

dona
xica
xicona (Alcoi) (a1)
xicota
xiqueta
xiqueta xicoteta
muller
costella (Balones) (22)
dona de profit (31)
dona de sa casa
donota
senyoreta
senyoritinga (Alcoi) (a1)
camarranga xica-en-branca (Alcoi) (2)
camarranga xicarranga (Alcoi) (2)
dona guardosa (428)
dona llebrenca [*a voltes desp*] (Alacant) (29)
dona otonyal [*madura*] (Alcoi) (260)
dona xicota
femella *[famélˌa] (180) (s.l.)
granotera
nona [*infantil*]
perica
polla
pollita
rampina
sagala (5)
tia
xicarranga

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ*>CONSTITUCIÓ

jugar a dones
ser ja dona (1)
tot ple de dones
femellam
conillada [koniλâ]

«A la dona ballar i al ruc bramar, el dimoni els degué ensenyar» (Alcoi) (27)
«A la dona casta, Déu li basta» (Alcoi) (27)
«A l'ase i mala muller, bastonades ho han de fer» (Ontinyent) (112)
«A les dones i al vent, un quart a borlavent» (Calp) (39)
«A les senyoretes i a les maretes, tot els està bé» (Alcoi) (27)
«Ai, les dones! Mal si les dónes, mal si no les dónes» (Alcoi) (a1)
«La dona, mal si li'n dónes, i mal si no li'n dónes»
«Als tres xics, se sap la dona qui és» (27)
«Amb dona, gos i guitarra, no isques de casa» (Ibi) (97)
«Beata tardana, puta primerenca» (Alcoi) (a1)
«Beata tardana, puta *temprana*[①]» (Ontinyent) (66)
«Beata bruixa, amaga la cama i ensenya la cuixa» (Alcoi) (a1)
«Cada home és un món, i cada dona una mona» (Calp) (39)
«De dona de balcó, no esperes carinyo ni raó» (27)
«Déu que et guarde de les males dones; i tu, guarda't de les bones» (27)
«Digues-li una cosa a una dona i serà com dir-ho al pregoner» (Gandia) (99)

«Dol de dona morta, sols dura hasta la porta» (27)
«Dona calcetera, batxillera i embustera» (27)
«Dona peluda, dona volguda»
«El fregall i la granera fan la dona faenera»
«Fadrineta, com ma mare!» [*sov. resposta*] Alcoi) (a1)
«Quan més peluda, més volguda» (21)
«Dones, cuets i campanes, no tenen amo»
«Dos dones i un *pato*ⓘ, mercat» (Gandia) (99) (Bellreguard) (41) (Alcoi) (a1)
«Dos dones i un *pato*ⓘ, mercat fet» (Ontinyent) (66)
«Dos dones i un *pato*ⓘ, mercat armat» (Alcoi) (27)
«El qui en la dona es baralla, corre el perill de dormir en la palla »
«En casa, la que mana és la dona» (Alcoi) (a1)
«Junta amb la dona, poca i bona» (Alcoi) (a1)
«La dona bonica, Blai, et farà viure en un ai» (Alcoi) (27)
«La dona bonica, Blai, no et farà ric mai» (21)
«La dona en casa; l'home, a on faça falta» (Alcoi) (27)
«La dona, és de qui li dóna» (Alcoi) (27)
«La dona correntera, poc filanera» (1)
«La dona finestrera, poc filanera» (1)
«La dona, la guitarra i el gos, no ho deixes a ningú» (Alcoi) (27)
«La dona lletja, l'or, la fa bonica» (Alcoi) (27)
«La dona naneta, sempre pareix joveneta» (27) (1)
«La dona que cria, no dorm mai prou»
«La dona que ix molt al carrer, té la casa com un femer» (Alcoi) (27)
«La dona i la tela, no la mires amb canela» (1)
«La dona que molt beu, tard pagarà lo que deu» (1)
«La dona, si no és menester, no deu eixir al carrer» (1)
«La figa i la dona, si torç el coll, és bona» (27)
«La salpa i la dona, tot l'any és bona» (Dénia) (135)
«La serena mata les dones»
«Les dones com les gerres: la que no suma, se n'ix» (Alcoi) (27)
«Les gates velles costen massa d'haure i engabiar» (428)
«Més val dona que hisenda» *[aziénda] o *[iziénda] (1)
«Molt tapen les teulades, però més les dones honrades»
«Pam dalt, pam baix, tots pixen pel melic»
«Quan la dona et parle amb mel, posa el xaleco a remulla» (27)
«Quan una dona xilla, o està loca, o està criant»
«Si la dona diu que t'espenyes, muda't en l'*entresuelo*ⓘ» (Alcoi) (27)
«Tria-te-la guapa i asseâ, que lletja i ronyosa ja se't farà»
«Busca't la dona flaca i asseâ, que grossa i cotxina ja te se farà» (Alcoi) (a1)
«Vés amb *cuidao*ⓘ, Bernat, que si la dona és guapa, et faran encarregat!» (Alcoi) (a1)

despectiu

cavallota [*dona alta i gran*]
conilla
correntera (1)
crestona [*dona madura*] [*desp*] (428)
farola (1)
ganao petorrí
gent de la pota badada (1) (3)
homenenca (21)
màndria (428)
mangarrufa (Alacant) (29)
marugesⓘ
ser més puta que les gallines (66)
ser un moble més (5)
ser una fresca (Alcoi) (2)

ser una tia Maria (Alcoi) (2)
tindre més gràcia que un gastador marroquí (Alcoi) (2)
un cremalló
un *marimatxo*Φ
un pendó (21)
una alcavota [alkabɔta] (428) *[alkawéta] (Alcoi) (a1)
una bacona (1)
una bagassa [*ant*] (Alcoi) (a1)
una beata bruixa (Alcoi) (a1)
una bruixa (60)
una bruixa corruixa (Alcoi) (a1)
una bruixa de l'horta
una creguda (Alcoi) (a1)
una finolis (Alcoi) (a1)
una gandula (Alcoi) (i8)
una harpia (60)
una loca dels gats (Alcoi) (a1)
una madama (Alcoi) (a1)
una marcolfa (Beneixama) (33)
una *maruja*Φ
una masera (Alcoi) (a1)
una matxorra
una matxutxa [*dona madura*] [*desp*] (428) (Alcoi) (a1)
una merdosa (Alcoi) (a1)
una poblarina (Alcoi) (a1)
una porca (Alcoi) (a1)
una ravalera (Alcoi) (a1)
una senyô Maria
una senyoreta [*malfaenera*] (Alcoi) (a1)
una senyoritinga (Alcoi) (a1)
una tia tafanera (Alcoi) (a1)

«A on hi han pantalons, no paguen faldes» (Alcoi) (27)
«Al burro i a la muller, bastonades han de ser» (Alcoi) (27)
«Cada dia muda el vent; la dona, cada moment» (Alcoi) (27)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT*
⇒ *II.2.B. HOME*
⇒ *COS*

embaràs

⇒ *II.8.A. FAMÍLIA> maternitat*

prostituta

bagassa
dona baixa de davant (1)
fresca
fulana
fulaneta (180)
fulandonga
gandula (València,Vall de Gallinera, El Pinós) (3)
peland[r]usca
pelleranca
puta
sota
una de la Placeta les Xiques (Alcoi) (a1)

viure de la mandanga (180)

Home

home en general

home
hòmens
cavaller
senyor
senyô
*buen*Φ mosso
*buenos*Φ mossos
bons mossos
home quallat [*madur*] (428)
home refet [*madur*] (428)

homenot
mallancó [*m*] [*àgil*] (Alacant) (29)
mosso (5)
tio
tiarro
xic
xicarron
xicot

«A on hi han pantalons, no paguen faldes» (Alcoi) (27)

despectiu

afeminat
de l'*acera*Ⓟ d'enfront (Alcoi) (a1)
maricó
marieta
mantellina [*faldiller*] (Xixona) (101)
mariquita
monflorita (Alcoi) (130)
calçó
calçonassos
calçones
calçasses
ser un calçó
ser un calçasses
ser un calçones
matxiste
masclista
senyoreta [*afeminat*] (Xixona) (101)
ser un calçonassos
ser un tio sinagües (Alcoi) (a1)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT*
⇒ *II.2.A. DONA*
⇒ *COS*

Noms

nombrar

batejar
batejador -a
dir-se
nom
malnom (i3) (92) (22)
llinatge [ʎiɲádʒe] (Balones) (22)

«Com et diuen?» *[el díwen] (Alcoi) (2)
«Com te diuen?» (Elx) (40)
«Com te crides?» *[kírdes] (Elx) (40)

«Com li diuen? (Alcoi) (74) (Elx) (40)
«Com se crida?» *[kírda] (Elx) (40)
«Quina és la teua gràcia?» (a1)

«Juganet, trau els bous al barranquet!»

hipocorístics i pronunciacions típiques

Adam
Agustí
Agostí [Agustí]
Agostinet
Aila [Angela] (Altea) (67)
AmparitoⓅ [Empar]
Andreuet [Andreu] (Ontinyent) (32)
Angelines [Maria Àngels]
Batiste [Bautista]
Batòl
Berto [Rigobert] (Alcoi) (a1)
Beto [Albert]
Boro [Salvador]
Carmensin [Carmen]
Carmiu [Carmen]
Carlets [Carles] (Alcoi) (2)
Cento [Vicent]
Colau [Nicolau] (Alcoi) (93)

Colauet [Nicolau]
Coqui [Jordi] (Alcoi) (2)
Cristòfol
Danielo [Daniel]
Danielet [Daniel]
Doloretes [Dolors] (176)
Doro [Salvador]
Doviquis [Eudivigis] (Bellreguard) (432)
Emilin [Emília] (Alcoi) (2)
Felo [Rafel]
Fina [Delfina, Josefina]
Francesc [fransés] (Alcoi) (a1)
Fredo [Alfred]
Gargori [gargori] [Gregori] (Alcoi) (a1)
Gostinet [Agustí] (Alcoi) (2)
Gostino [Agustí] (Ontinyent) (32)
Jaume [ʤəume] (Alcoi) (a1)
Joan [ʤugán] (Alcoi) (2)
Juganet [Joan]
Lluís [λawís] (Alcoi) (a1)
Lluïssa [λawísa] (Alcoi) (2)
Llauísso [Lluís]
Lupe [Guadalupe]
Macu [Immaculada]
Malena [Magdalena] (Alcoi) (329) (València) (3)
Maelo [Ismael] (Alcoi) (a1)
Mari
Marieta
Mariu [Maria]
Mariuetes [Maria] (30)
Mensa [Carme] (Alcoi) (a1)
Mere (74)
Micalet [Miquel]
Miquelet [Miquel]
Milin [Emília] (Alcoi) (74)
Moixo [Moisès] (Alcoi) (2)
Nelo [Manel]
Paco [Francesc]
Pep [Josep]
Pepa [Josepa]
Pepet [Josep]
Pepiquet [Josep] (276)
Pepiu [Josep]
Pèpo [Josep]
Pili [Pilar]
Pilina [Pilar] (60c)
Poldo [Leopold] (176)
Poli [Hipòlit] (La Vila) (93)
Pòlit [Hipòlit] (Cocentaina)
Quelo [Miquel]
Quico [Francesc]
Rafel
Reme [Remei]
Rigo [Rigobert]
Roquet [Roc] (Alcoi) (219)
Rosa [rəza] o *[róssa] (Alcoi) (2)
Saoret [Salvador] (74)
Saoro [Salvador]
Tòfol [Cristòfol]
Tofolet [Cristòfol]
Toia [Victòria] (Alcoi) (2)
Tona [Antònia]
Tonet [Antoni]
Toni [Antoni]
Tonica [Antònia] (Ontinyent) (32)
Vaoro [Salvador] (Alcoi) (343)
Vicentet [Vicent]
Viçantet [Vicent] (Alcoi) (a1)
Voro [Salvador] (Bellreguard) (2)
Xelo [Consuelo] (74)
Ximet [Joaquim]
Ximo [Joaquim]
Xisco [Francesc]
Xoxím [Joaquim]

3. COS HUMÀ

a. PARTS DEL COS

Parts del cos

parts en general

a la bescollera
agulleta
aixella
  baix del braç (Agullent) (35)
  les aixelles
barjola
bescoll°
  bascoll° [baskɔλ] (Alacant, Alcoi, Gandia, Pego, Sueca, Xàtiva) (3)
  batcoll° [batkɔλ]
bescollera
  bascollera
boca del ventre
botó de la risa
budell (Alacant) (29)
budells
bufa
bufeta (Agullent) (35)
butza [bútsa] o *[búza]
caderesⒹ [*malucs*°]
canes
canya [del pulmó] [*tràquea*] (23)
centura
cervell
cola
coll
coll estacat (Balones) (22)
  fer-li figa el coll
collonera
costelles
cua
doll
dolla
  dolleta
  dolles
  dogues
el vedat
els pulmons
el lleu
els manxons [*hum*]
esquerre -a
  esquerro -a (Callosa, Benidorm, Alacant) (72) (28) (Alacant) (29)
fetge
la fel
la fels (Marina Alta) (36)
freixura (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gallet
galtes de baix
galtes del mig
gargamell (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
garganxó (Biar, Sueca) (3)
garguero (Vall de Gallinera, Calp, El Pinós) (3) (Alacant) (29)
gepa
gola
  tindre una gola com una calça (1)
illada [iλâ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
jocs dels ossos
la caixa del cos (1)
la fèl
lleu
llit° [*placenta*] (21) (18)
  jaç (Biar) (3)
llom
mareta
melsa
molla de carn
mollera
orgue
pap
penjolls

pereta
pols
puny
renyó [rejnó] o *[rijnó] (Alacant) (29)
el ronyó (Gandia) (53)
sagí (53)
segí
sagineta
sang
sofraja
tel
telet
tindre molles
tòs
venes
vèrtola [*gangli*] (Agullent) (35)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ*

tors

tors
el llom
els costats
la renyonada
la renyonera (74)
el muscle
muscles eixits (Balones) (22)
esquena
espatla (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
les espatles
l'espina (Tavernes) (31) (Ontinyent) (32)
l'espinàs (Ibi) (2)
tindre una esquena per a carregar pianos
tindre una esquena com una taula de naps (1)
«Quina esquena per a carregar pianos!»

pit
mamella
les mamelles
mamelles espenjollades
espenjollar-se les mamelles
mames
els pits
quiques
pomes (Alacant) (29)
petxugues[Φ]
pitada (Callosa) (28)
el si
regatell (Callosa) (28)
el mugró (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
l'esponja del pit
la canal del pit (21)

panxa
melic
llombrígol (21)
badiella (1)
panzell°
panxell°
pangell
panxolina
panxorra
panxut -uda
ventre
ventrell
sòl del ventre

«*Pecho lobo!*»[Φ]

falda
regàs[Φ] (Alcoi) (181)

cor

cor
ales del cor
aleta del cor

batre (21)
batuda [del cor] (1)
glatit°[^] [*batec°*] (!)
llatit[Φ]
glatir°[^] [*bategar°*] (!)

*llatir*Φ (88)
pols (1)

braç

tindre braços d'arromangat -ada
tindre uns braços com a forques (1)
braç
braó (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
tindre braons
clotet
tindre clotet de ruscadera
colze
pala del braç

cama

cama
espinella (Alacant) (29)
coll de [la] cama (28)
corba del genoll [kórva, ʤinóλ] (21)
cuixa
entrecama (Alcoi) (2)
entrecuixa (Tàrbena, Polop) (86)
besanca (La Marina) (86)
l'engonal [aŋgonál] (Alcoi) (2)
els engonals [aŋgonáls] (Alcoi) (2)
canella° [de la cama] (46) (92) (57) (28) (23) (La Marina, La Safor) (69)
os de la cama (L'Alqueria de la Comtessa) (172)
espinella [aspinéλa] (Alcoià) (Comtat, Alacantí) (69)
espinàs (Ontinyent) (172)
font de la cama (Balones) (22)
garró
genoll [jinóλ]
panxell (Agullent) (35)
*pantorrilla*Φ (Alcoi) (2)
sura (21)
tella (Vilallonga) (46)

gamba
ser una gamba
pata
cames de gamell
anca
cama
camarra
camarres
camarranga [*desp*]
cametes
camalloles
coixo -a (Balones) (22)
corruixes
cuixarra
estevat -ada (Balones) (22)
parrancà -ana [*desp*]

«Amb més grans cames, que Miguel el Soberano» (Alcoi) (27)
«Si no xiulen, encara estan fent-li cames!»

peu

peuot
peu
planta del peu
taló
turmell (Ibi) (Camp d'Alacant) (29)
turnell (Vilallonga) (46)
tobell (Camp d'Alacant) (29)
tubell (Camp d'Alacant) (29)
*tobillo*Φ (Camp d'Alacant) (29)
*tovillo*Φ (Camp d'Alacant) (29)
garró
sola del peu
alatxa [*hum*] (Beneixama) (33)
tindre peus d'alatxa [*hum*] (Beneixama) (33)

cap

cap
cabolo

caixquerola
casquerola
closca (Alacant) (29)
clasca (Alacant) (29)
testerola (Alcoi) (5) (Alacant) (29)
caparrutxo
capurrutxo (Balones) (22)
perola (53)
testa
tindre un cabolo
tindre un cap com una totxera

tòs
retòs
bascoll°
  clatell [*est?*] (Agullent) (35)
els polsos
coroneta
coroneta del cap

cara

cara
caràcter
eixir-li [els] colors [a la cara] (Balones) (22)
cella
  celles com a màrgens (Balones) (22)
  entre cella i cella
  arrufar les celles
cellut -uda
calçut -uda [*de front estret*] (Polop) (28)
  calçat -ada (Alcoi) (28)
sunyo (Alacant) (29)

barbeta

barra (Alacant) (29)
barres
clotell
clotet
galta
tindre unes galtes com a bollos (1)
tindre unes galtes com a panderos (1)
les barres
llavi[s]
  làbiosⓘ
morret
morrera (Cullera, Altea) (3)
regatiu [dels llavis] (Alcoi) (2)
llengua
pàmpol [*hum*] [*llengua*]
queix [*barra*] (Agullent) (35)
queixos [*comisura dels llavis*] (Alacant) (29)

mofla
moflet
morregal (Beneixama)
morro
morros
la vora del morro (1)
morrut -uda
nucs de la cara

nas
la trompa del nas
les aletes del nas (Alcoi) (i2)
els forats del nas
  els foguerils° (Elx) (3)
  fogarils (Alacant) (29)
els narigals (Elx) (3)

narípia [*nas gran*] (Alcoi) (3)
nas arromangat (26)
nas empindongat [ampindongát]
nas rom (Alcoi) (62)
nas porrut [*nas gran*] (Alacant) (29)
  porró (Benilloba) (i3)
tindre el nas porrut (Alacant) (29)
tindre una porruta en la cara a compte de nas (Alacant) (29)
un nas com un apagador de ciris
un nas de ganxo de cresol (46)
un nas com una caixporra (Marina Baixa) (28)

«Bon nas, bon compàs» (1) (Ontinyent) (66) (Alcoi) (27) (Altea) (57) (57)

«Conforme és el nas, aixina és el compàs» [*al·ludeix al tamany del membre viril*] (Elx) (40)

⇒ *II.3.C FUNCIONS CORPORALS> mocs*

oït
*oïdo*Φ (Alcoi) (2)
*oïo*Φ (Crevillent) (24)
orella
les orelles
pàmpols [*hum*] [*orelles*]
la soca de l'orella
tindre les orelles espampolades [aspampolâes] (Alcoi) (a1)
tindre orelles d'ase (1)
el cuc de l'orella
el cuquet de l'orella

paladar
paréixer una poma
la pell de la cara
una cara lluenta
regat
regatiu
roseta de la galta
rosa de les galtes
ser abultat -ada de cara (1)
ser del morro prim
tindre bon paravan
tindre cara de pa blanc
tindre colors de masero -a
tindre dos rosetes
tindre cara / cariua de centimet
tindre cara de piuet
tindre la cara com un pandero (Balones) (22)
tindre la cara més rasa que un cul de xoto (Balones) (22)
tindre una cara com una bamba
tindre una cara com una coca bova (Alcoi) (a1)
la vena del pols
xato -a

«Quins colors!»

ulls

cegallós -a [*ulls lleganyosos*] (Alacant) (29)
cua de l'ull
fer ull de querèldo (Balones) (22)
fer reüll [*posar ulls estràbics*] (Alcoià) (420) (16)
llagrimal
llaganya
lleganya
negre de l'ull
nineta de l'ull (Alcoi) (5)
animeta de l'ull (La Marina) (86) (69) (Albaida) (112)
obrir els ulls
obrir els ulls de bat a bat (Vilallonga) (46)
parpall (Alacant, Alcoi, Benilloba el Pinós) (29)
parpalls
perpalls
parpalla (Alacant, Gandia, Pego, Sanet, Vall de Gallinera) (3) (29)
les parpalles (Marina Baixa) (28)
paréixer l'ull del mal temps (Balones) (22)
pàrpols
pestanya
pestanyes
tapes dels ulls
tindre ulls de trauet
tindre uns ulls com a reclams
tindre els ulls com una bellugueta
tindre els ulls com a tomaques (5)
ull
la vista
ulls clucs (Balones) (22)
ulls de gat
ulls esgarranyats (Balones) (22)
ulls gars
ulls paputs
ulls terrosos
tancar l'ull
cuclada
fer una ulladeta
plorar-li els ulls

ullerós -a
tresullat -ada (I) [*ullerós*] (Alacant) (29)
⇒ *II.3.B: SENTITS> vista i veure*
⇒ *II.3.E. CONSTITUCIÓ> defectes> defectes en la vista*

[*fer l'ullet*]

cuclar l'ull
cucar l'ull (Alacant) (29) (Elx) (40)
fer l'ullet (Alcoi) (a1)
tancar l'ull (Alcoi) (a1)

boca

androna [*hum*]
boç
boca
bocera (Alacant) (29)
bocut -uda
boquerol -a (1) (3)
ser de Bocairent [*fam*] (1)
[tindre] un pam de bocota
tindre una boca com una morena (Marina Alta) (36)
[tindre] una boca com un rap (Ontinyent) (32)
boca-cànter [*malnom*] (Alcoi) (73)
el morregal de dalt / baix (Beneixama) (33)
els morregals (Beneixama) (33)
geniva
les genives
llengua
el frenet de la llengua
els queixos
paladar
el cel de la boca

gargamell
garguero
gallet [*úvula*] (Gandia, Pego, Alcoi, Biar, El Pinós) (3)

[*dents*]

dent
bancada de dents [bankâ]
clau
claus
dents com a pales (Balones) (22)
dents de conill
dentola (desp o hum)
els calaixos [*hum*]
desquixalat -ada (Alcoi) (a1)
la ferramenta [*hum*] (5) (26)
queixal [kiʃál]
queixal de l'enteniment
queixal del seny [séɲ] [*ant*] (265) (113) [sént] (Callosa) (28) (86) [séλ] (L'Olleria) (63) (28)
verracos [baɾáko]

mà

[*mà; parts de la mà*]

clos de la mà (138) (28)
el revés de la mà
fer coveta
mà
mà dreta
mà esquerra
[mà] curra (Alcoi) (2)
mà motxa (Alcoi) (2)
mans suades [suâes] (5)
manopla (5)
manota
manotes (85)
manyofla
monyica
munyica
monyiqueta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
palmell [de la mà]
replanell [de la mà] (Altea) (57) (28) (Benilloba, Biar, Elx) (3)
planell [de la mà] (Vall de Gallinera) (3)
cara de la mà (Guardamar) (208)
puny
sarpa° [*hum*] o [*desp*]

[*dits*]

dit
ditet
ditot
dàtil [*hum*]
dàtils [*hum*]

caps dels dits
nucs dels dits
eixem [aiʃém] [*forc, mesura entre el polze i l'índex*] (63) (Alcoi) (2) (Castalla) (161) (Alacant) (29) (Valls del Vinalopó) (118)
padrastre *[padástre] (Alcoi) *[pástre] (Crevillent, Santa Pola, Elx) (98)
pellastre (Marina Alta) (98)
repèl (Guardamar) (98)
repelons (Sant Joan d'Alacant) (399)
ungla [úngla] (general) (363)o *[úɲa] (Crevillent) (24) (Guardamar, Santa Pola, Elx) (208) (Novelda, El Pinós, La Romana, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
celles de les ungles
tindre més ungles que un saratà *[úɲes] (Crevillent) (24)

dit de l'anell
dit del cor
[dit] polze
dit gros (Alcoi) (Guardamar) (98)
dit senyalador
<dit menovell°▪, menuell°▪>
dit menut
dit xicotet
dit xiquetet (Vinalopó Mitjà) (363)
dit xiquico (Guardamar) (98)
dit menuelet
ditet manuelet (Alcoi) (2) (Benilloba) (3) (361)
dit marranyeu (Altea, La Nucia, Polop) (86)
dit maniuelet (Xixona, La Torre de les Maçanes) (361) (Petrer) (363)
dit meniuelet (Xixona, La Torre de les Maçanes) (361)
dit esquerreny (Altea, Callosa) (28) (86)
dit garranyeu (Sant Vicent del Raspeig) (361)
dit gorrí▫ (Oliva, Benimaurell, Murla, Alpatró, Ràfol d'Almúnia, Sagra) (La Safor) (361)
dit gorrit (Atzúvia) (361) (Oliva, Vilallonga, La Font d'En Carrós, L'Orxa, Planes, Alpatró, Murla, Sagra, Ràfol d'Almúnia) (361)
<dit garranxet°▫>
<dit gorrinxet°▫>
dit gorrinyet
dit gorrinyeu (Benifato) (86)
dit gurrinyeu (Confrides) (86)
dit gorrinyo (Relleu) (361)
dit corrit (Orba) (361)
dit corrunx(et) (Ribera Baixa) (361)
dit curré (Sanet) (361)
dit currèc (Vall d'Ebo) (361)
dit currengo (Benidoleig, Sanet) (361)
dit curreu (Tormos) (361)
dit currinxo (La Llosa) (361)
dit curritxé (Orxeta) (361)
dit curruc (Campell, Fleix, Els Poblets, El Verger) (361)
dit curruco (Beniarbeig) (361)
dit corrinyer (Alcalà de la Jovada) (23)
dit currinyèu (Vall d'Alcalà, Beniaia) (361)
dit currit (Pego) (361)
dit rec [rék] (Tollos) (361)
dit rego [régo] (Gata, Jesús Pobre) (361)
dit rengo (Benimassot) (361)
dit runyec [ruɲék] (Benialí, Benirrama, Benissivà) (361)

[*esquerrà -ana*]

currero -a
curro -a
motxo -a (Callosa) (86)
*socato -a*Φ (Guardamar) (98)

ossos

esquelet
moll
moll de l'os (Alcoi) (2)
moll dels ossos (Alcoi) (2)
molla (de l'os) (Alacant) (29)
os
canella (21)

costelles
espatló (Alacant) (29)
peroneu (1)
vèrtula
calavera
ballador de l'os [*part convexa d'un os que s'articula en un altre*]
ballador de l'anca [*còndil del fèmur*] (69) (1) (3)
carpó ⇒ *cul*

pell

pell
la carn (23)
badana [*hum*] (1)
cuiro
entre pell i cuiro
entre carn i cuiro
dolla
doga
rolls (Alacant) (29)

pelleranca [*desp*] (Alcoi) (Benidorm) (28)
pelleraca [*desp*] (Tàrbena) (28)
pelleca [*desp*] (Tàrbena) (28)

penjolls [*desp*]

color de la pell

blancurriu -a
blancusset -a
cetrí -ina
citrí -ina
clar -a (Balones) (22)
colorat com un perdigó
de bon color (Balones) (22)
de color prou pujat (Balones) (22)
encés -a com un pavo
encés -a com un titot
esganguit -ida
esglaiat -ada
estar blau, blava (1)
estar groguilló -ona (Polop) (28)
estar roig, roja com una tomaca
estar encarnat -ada com una pebrera (Sant Joan d'Alacant) (399)
fumat -ada (Balones) (22)
més blanc -a que una bacora
mulato -a
negre -a
negre -a com un raboser
negre -a com una eiximenera
negrelló -ona
pard -a
pardot -a
posar-se colorat -ada
pujat -ada de color (Balones) (22)
roig com un perdigot
ser un raboser
ser una rabosera
tindre cara de pa blanquet
tindre la cara més rosa que un cul de xoto
travessó -ona
trencat -ada de color ⇒ *II.5.A. SALUT*

marques i aspecte de la pell

aigua [dels grans i llagues]
acartonat -ada (Vall d'Albaida) (63)
amuixamat -ada
arruga
arrugues
arrua° (5)
arrues°
barros
barrets (Pego) (23)
barrós -a
berruga°
barruga (Alcoi) (2)
borruga (Vilallonga) (46)
fic° (Alcoleja) (17) (Xàbia) (17)
fitet (Alcoi) (a1)
tindre un fic (Alcoleja) (17) (Xàbia) (17)
eixir-li un fic (Alcoleja) (17) (Xàbia) (17)

blaüra
bocigot
cabrella
cabrelles
cap de vena
clot
clotejar-li la cara la pigota
costra
costreta
costurons (Balones) (22)
un desig
una divina (37)
doga (Balones) (22)
  dolla
durelló (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
durícia
pedradura *[pedraúra] [*call en el peu*] (El Campello) (3)
empelt de la pigota (21)
encartonat -ada (Balones) (22)
escoriacions (5)
fic → *berruga*
gra
granet
llardó (Alcoià-Comtat) (Vall d'Albaida) (35)
padastre ⇒ *mà*
panotxa (Guardamar) (98)
picatós -a (Alacant) (29)
piga
pigues
pintat -ada [de /per la pigota] (Balones) (22) (28)
quebrassa
  cabrassa (Benirrama) (23)
ratat -ada (Balones) (22) (28)
rodal (Vall d'Albaida) (35)
ronxa (Alcoi) (2)
tindre la pell a rodals (Vall d'Albaida) (35)
tolondro [*gra gros*] (Alacant) (29)
un senyal
ull de poll
vaques [en les cames] (Balones) (22)
vérbols° (Alacant) (29)
  verbos (Alcoi) (2)
  bèrbols
xarabasques (Vall d'Albaida) (35)

⇒ *II.5.B. MEDICINA> ferida*
⇒ *II.5.B. MEDICINA> símptomes> dolor i molèstiesl*
⇒ *II.5.B. MEDICINA> símptomes> símptomes de la pell*

cul

cul
anques [*fam*]
carpó (1) [*os bertran*] (86) (Sella, Relleu, Confrides, Callosa, Calp, Teulada, Poble Nou de Benitatxell) (69) (Benissa) (69)
  crepó (1) (Benimantell, Castell de Guadalest) (86) (Xàbia) (69)
  escarpó (Bolulla, Tàrbena, Beniardà) (86) (Senija, Dénia, Ondara, Sanet i Pedreguer) (69) (Benissa) (69)
  saleret [del cul] (Callosa, Bolulla, Castells de Serrella, Vall de Gallinera) (69) (Beniardà, Benifato, Polop, La Nucia, Altea) (86)
  rabello (Alcoi) (69) (Benissa) (69)
  pontet [del cul] (Alcoi) (Gata, Jesús Pobre, Ondara) (69)
  osset de la risa (Pedreguer) (69)
  ballador de l'anca (Alcanalí, Llíber) (!) [*ús impropi* ⇒ *ossos*] (69)
descot (5)
pantorrilles
popa [*fam*]
rabello (Alacant) (29)
regata (La Safor) (28)
regatell (Callosa) (28)

anell del cul (1)
flor del cul
florí (Alcoi) (Benilloba) (i3) (Banyeres) (364) (Benissa, Calp, Teulada) (69)
floriol (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
fogó (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (69)
fogonereta [*infantil*] (Alcoi) (2)
forat de[l] cul (Alcoi) (2)
forigol (21) (18)
ullet
duell (Alcoi) (2)
ses

cove de les fusades [*fam*]
cul empindongat [ampindongát]
culàmpio [*fam*]
culipavo -a
culibaixa
desancat -ada (Balones) (22)
tindre culet de pavo
tindre / fer-se-li un cul com un esportí (Beneixama) (33)
tindre el cul com una saranda
tindre un cul com un pandero (27)
amb més cul que els cavalls d'Anselmo (27)
«Quin talló!» [*fam*]

«Te se veu la foto!»
«Te se veu la regata petejadora!» (Muro) (i23)

genitals masculins

<penis° > [pénis]
pene°ⓘ

alficòs° [*fam*]
birlo [*fam*]
tindre un bon birlo(Beneixama) (33)
carall [*fam*]
canut [*fam*]
capoll [*fam*]
carabassa [*fam*] (Calp) (39)
fava [*fam*] (Alcoi) (Guardamar) (98)
ferramenta [*fam*] (Alcoi) (98) (98)
garrofa [*fam*] (Guardamar) (98)
milotxa [*fam*] (Guardamar) (98)
mina [*fam*] (Guardamar) (98)
mindola [*fam*] (Guardamar) (98)
pardal [*fam*]
peça [*fam*] (Guardamar) (98)
pepinell (La Vila Joiosa) (347)
pera [*fam*] (Guardamar) (98)
pilila [*fam*]
pelila [*fam*]
pilił·la [*fam*]
pulula [*fam*]
pirulí [*fam*]
pitxa [*fam*] (Guardamar) (98)
piu [*fam*]
pixorro [*tabu*] (Alcoi) (2)
rabo° [*fam*]
ratolí [*fam*] (Beneixama) (33)
ratolinet [*fam*] (Beneixama) (33)
virot (Altea) (29)
xeu (Agullent) (35)

cucala [*infant*]
cucaleta [*infant*]
quicaleta [*infant*]
peixet [*infant*] (138) (28)
rabinⓘ [*infant*]

la bellota [*gland*] [*fam*]
la punteta
la punta de la fava [*fam*]
cacau sense pell [*fam*]

<testicles° >
testículs°ⓘ
abissínios [*fam*] (Alcoi) (2)
campanillos [*fam*] (Alcoi) (2)
collons [*fam*]
castanyes [*fam*]
ous [*fam*]
penjolls [*fam*]

genitals femenins

ací baix [*euf*] (23)
baix [*euf*] (23)

bacora [*fam*] (98) (98)
bufa [*fam*]
clòtxina [klǝgina] [*fam*] (Alcoi) (2)
cony [*tabu*]
cresta [*fam*] (Guardamar) (98)

figa [*fam*]
floricol [*fam*] (Alcoi) (2)
galló [1] [*vagina*] [*fam*] (Santa Pola) (417)
galló [2] [*llavis majors*] [*fam*] (Altea) (67)
el galló de la figa [*fam*] (Altea) (67)
madeixa [*fam*] (Alcoi) (2)
pafué [*fam*] (Callosa) (28) (Vinalopó mitjà) (i14)
maqüé [*fam*] (Polop) (28)
parrús [*fam*]
pegelina [*fam*] (Dénia) (138) (28)
petxina [*fam*]
petxinota [*fam*] (Alcoi) (2)
poma [*fam*]
pometa [*fam*]
tallet [*fam*] (Cocentaina)
tonya [*fam*] (Guardamar) (98)
tramusso [*fam*] (Guardamar) (98)
xamela (Alacant) (29)
xona [*fam*] (general) (Agullent) (35)
xumino [*fam*]
xuminorro [*fam*] (Guardamar) (98)
xurumbela (Beneixama) (33)

cabell i barba

cabell

dur el monyo...
portar el monyo...

pinta° (Alcoi) (67) (57) (28) (Tàrbena) (86)
pintó° (Marina Baixa) (28) (Altea, La Nucia, Polop) (86)
batidor° [*pinta*] (Alcoi) (Beniarrés, Penàguila, Crevillent, Xixona, Xàbia) (209) (28) (Altea) (138) (28) (Confrides) (a1) (28)
batidor de banya (Alcoi) (2)
escarpidor° (El Pinós, Guardamar, Pego, Alcoi) (28)
espalmador° [*raspall*] (Altea) (57) (28)
espalmadora° (Elx) (118)
cepilloⒹ (Alcoi) (2)

risset (Alcoi) [*ferros per a rissar*] (3)
arrisset (Alcoi) (a1)

peluquer -a°
pentinadora (Tavernes) (31)
peluqueria°
barber
barberia

pelar-se (29)
tallar-se el monyo
xollar-se (Elx) (29)

[tallar-se el monyo] a bancalet
[tindre el monyo] a la manró
aclarir els cabells (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agulla del monyo
arreglar els cabells (Tavernes) (31)
arrissar el cabell
arrissat -ada (Alacant) (29)
botja de monyo
cabell
[cabell] aonat (Alacant) (29)
cabell grenyut (5)
cabell tallat a l'antigor
cabellera
cabellets [*extensions*] (i1)
cabells
cabells blancs
calbo° -a
calbo° -a com un sastre
calçat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
caragols
caure el cabell a clapes (28)
clariana (Callosa) (28)
clavill
clenxa [1] [*serrell*] (Calp, Altea, Callosa, Bolulla, Polop, La Nucia) (86)
metxa (Benimaurell) (361)
mutxicó (Sueca) (3)
garsa (Xaló, Llíber, Poble Nou) (361)
garseta (Xaló, Llíber, Poble Nou) (361)
parrús (Vall d'Ebo, Vall de Gallinera, Vall d'Alcalà, Tàrbena, Orba, Gata, La Xara, Els Poblets) (361)
romana (Castells de Serrella) (361)

romaneta (Alcoi) (i1)
tinyola (Tollos) (361)
cerquillo (Balones) (22) (Oliva, Villalonga, Benissa, Teulada, Senija) (361)
*flequillo*① (Alcoià-Comtat, Pego, Pedreguer, Ondara, Dénia, Xàbia) (361)
clenxa [2] [*ratlla partida*] [krέɲtʃa] (Alcoi) (201) (414)
cola de cavall
colau
colaus
colauets
coleta
copet
dies de tisores penjades
el siset de la Xirgu
esquilar
fer casc [kaiʃko]
fer la marca del monyo
fer-se el monyo
fer-se el reflejo
fer-se el tosset
fer-se la toga
fer-se les celles
fer-se les trenes
fet un colomet [*capblanc*] (Balones) (22)
figó (Marina Alta) (69) (Pego) (16)
figonet (92) (16)
fleco
ganxo
ganxo del monyo (1)
grenya
grenyes (22)
grenyes d'abissini (5)
grenyola
grenyoles
grenyut -uda (5)
guinyola (Alcoi) (a1) (Callosa) (28)
llengua de bou
llepada de bou
marca
marcar
monya (Crevillent) (24)
monyàs
monyera
monyo (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
monyo agraït
monyo arrissat
monyo cardat (5)
monyo desmontat
monyo fluixango
monyo inclinat
monyo inclinadet
monyo ondat -ada
monyo tou / tovet (5)
moreno
negre
ondat
paréixer la Xirgu
paréixer un cremalló
paréixer un estornell [astornéλ]
paréixer un Jesuset
partir-se la clenxa
parrús [*serrell*] (Tàrbena) (86) (Sanet, El Verger)
pelar
pelar al zero
pèl-llarg -a (1)
pèl-negre -a (1)
pèl-roig, roja (1)
pentinar[-se]
pirri
plis
polsera
portar el monyo a la manró (Alcoi) (a1)
portar el monyo / cabells en punta [cap a munt]
ratat -ada
ratlla
ratlla partida
reboll
reflejo
retirat
roig, roja
roig, roja de panotxa (Alacant) (29)
rojós -a (Alacant) (29)
ros -a
rúbio
rull -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

rullet
pèl-rull -a (1)
rissos
[tindre el monyo] a caragolets
acaragolillat -ada (Valls del Vinalopó) (118)
rułlo
rulo
siset
sucranyós -a
tindre clarianes al cap (Callosa) (28)
tindre clavillets al cap (Alcoi) (2)
tindre monyo de casc [kaiʃko]
tirabuixó
topo
trenes
tuferet

descabellonat -ada° (Alcoi) (2)
escabellonat -ada (Alacant) (29)
monyo descabellonat
dur el cap descabellonat (Alcoi) (2)
[estar] descabellonat -ada
desgrenyar (1) (2)
desgrenyat -ada
[estar] desgrenyat -ada (1)
endrapir-se [el monyo, cabell] [aṇdrapíˈse]
endrapit -ida [el monyo, cabell] [aṇdrapít]
eriçonat -ada [arisonát] (Alcoi) (2)
monyo eriçonat [arisonát] (Alcoi) (2)
dur / portar el monyo eriçonat [arisonát] (Alcoi) (2) (a1)
dur / portar el monyo que pareix un eriçó [arisó] (Alcoi) (2) (a1)
estorat -ada
cabells estorats (Balones) (22)
cabells estorissats (Beneixama) (33)
cap estorat (Balones) (22)
<estorinar-se°>
estorinat -ada (Alacant) (29)
estorrufar°
estorrufat -ada (Alcoi) (2)
tenir el monyo com si fóra una totxera (Alacant) (29)

«El burro mal esquilat, als huit dies, igualat» (Alcoi) (a1)
«Qui t'ha esquilat, que orelles no t'ha deixat?» (1) (a1) (27)
«Pareixes un quinto!»

depilació, ser pelut -uda

depilació
depilar-se
pèl
pèl bord
pèl de la cara
pèl del cap
cera
pinces
calentador
fer-se el bigot
fer-se les celles
fer-se les cames

esthéticiènne *[estetiθién]

ser pelut -uda
ser calçut -uda (Polop) (28) (28)
ser calçat -ada (Alcoi) (28)
paréixer un borrego° ˚
mustatxuda

«Quant més pelut, més volgut» [volgút] (Ontinyent) (66)
«Quant més peluda, més volguda, quan més pelat, més desgraciat»

barba i bigot

barba
barba serrada (1)
barbiespés (21)
barbifort (21)

barbinegre (21)
barbipiu (21)
barbiroig (21)
bigot
bigots
paréixer un franciscà (a3)
patilles
patilles de roder (Alcoi) (5)
pèl bord (1)

afaitar-se
afaitar
fer la barba (21)
fer-se / pegar-se una passadeta *[pasaêta] (a2)
passar-se la guillét ®
quallar-li els pèls del bigot
ser serrat de barba (21)
doble barba
serrat -ada
usar mitja barba
serrat -ada

fulla d'afaitar
una guillet ®
un guillet® (Alcoi) (a1)
brotxa (46)
ensabonar-se la cara (46)

«Vaig a afeitar-me»
«Vaig a pegar-me una passadeta» *[pasaêta] (a2)

b. SENTITS

Oïda, escoltar, soroll

escoltar

escoltar
oir (Alcoi) [*ant*] (Alacant) (29)

escolteta
fer-se escoltetes (15) (1)
sentir al vol (5)
escoltar amb set orelles

no escoltar

sentir els quarts i no sentir les hores

«Sord!»
«Sorda!»
«¿Estàs sord -a, o menges mores?» (75) (Alcoi) (27) (a1)
«Li dius figa i entén llanterna!» (Alcoi) (i1)
«¿Parle jo, o passa un carro?» (Alcoi) (27)
«Preguntes com un sord!» [*a qui pregunta amb la interjecció «Eh?»*] (Alcoi) (i2)
«Un escolte val cinc sous!» (Alcoi) (a1)
«Un escolta val cinc sous» (27)
«Una escolta val un sou!» (15) (1)

«El pitjor sord és el que no vol sentir» (Crevillent) (216)
«No hi ha pitjor sord que el que no vol oir» (400) (75) (1) (204)
«No hi ha pitjor sord que aquell que no vol sentir» (La Costera, Ribera Baixa) (193)
«Menja, menja i fes-te gord, i quan et criden fes el sord» (Alcoi) (3)
«Sord i pobre, a la presó!» (Crevillent) (216)
«Sord i pobre, figa amb ell!» (204) (Alcoi) (3)
«Sord i pobre, no em fotràs» (La Costera, Ribera Baixa) (193)

no sentir

no sentir ni una mosca

⇒ *silenci, absència de soroll*

no poder sentir

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> defectes> defectes en la oïda*

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR> demanar atenció*

soroll

amb gran tabola (5)
amotinar
armar més *roïdo*Φ que un cabàs de gats (Calp) (39)
arrull [*so suau*] (Alacant) (29)
barbulla (La Vila) (28)
borum [*de gent, etc.*] (Alcoi) (2)
bramar
bronc -a (88)
brum [*est*] [*de gent, etc.*] (Alcoi) (5)
brumidor -a (72) (28)
brunzir° → *I.1.B. FAUNA> Fauna en general > sons d'animals > brunzir*
buidar el cervell
(ser un) butoni (1)
campanada
ceba
clamoreig
eixordar [aiʃordáʳ] (Vall d'Albaida) (63)
ensorollar [ansoroλâʳ] [*ensordar parlant*] (Alcoi) (2)
escandalera
esclafit
esmussar [asmusâʳ]

estar fet un Cantagallet (Alcoi) (2)
fragor (88)
(ser un) gandano (1)
moure un gran soroll
pegar trons
pegar un esclafit
pegar un tro
petelló
pitada
(un soroll etc.) que buida el cervell
rebombori (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
remor (88) (28) (Alacant) (29)
  el remor d'un cotxe que para
  la remor (de l'aire, del mar) (Alcoi) (a1)
remorejar (el riu) (5)
restallar (88)
*roïdo*Φ (88) (29)
  *roïo*Φ (Crevillent) (24)
rompent (Alacant) (29)
fer un rompent (Alacant) (29)
rúmia (Monòver) (225)
rumor
sentir-se a tres hores de camí (93)
sentir un blumerol
sentir un brumerol
somordo -a
soroll
*sumbit*Φ (88)
timbrar les campanes
timó
traquit (Alacant) (29)
tro
trontoll [*escàndol*] (Alacant) (29)
xasquejar
xasquit
xec
xeulit
xirrit (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
xiular
xiulit

«Açò es trenca tot!»
«Alça món!» (Alcoi) (a1)
«Asclen!»
«Brunit de mosquitet, música de violí xicotet»
«Hala, hala, trenqueu-ho tot!»
«Que ací viuen!» (Alcoi) (a1)
«Que baix / dalt viuen!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

volum

(sonar, posar) música a tota paleta (26)
a tota pasta (Alcoi) (a1)
a tota veu
donar veu
llevar veu

«Això xilla massa!»
«Lleva-li veu!»

«No es sent!»
«Dona-li veu!»

silenci, absència de soroll

amordit (Alacant) (29)
callat -ada
cautelosament (96)
silenci
en silenci
sense fer roïdo (226)

el callar de la nit (Crevillent) (24)

no sentir[-se] ni una mosca

onomatopeies

1. activitat repetitiva

«Ruuuu...»

«Tiqui, tiqui, tic» [*fer punt de calça*]

tallar, picar

«Xam, xam, xam»
«Xim, xim, xim»

«Xec, xec, xec»
«Xeque, xeque, xec»
«Zac, zoc»

activitat

«Xuca-xúc»
«Xucu, xucu, xuc»
«Xucu, xucu, xucu»

balanceig, moviment rítmic

«Xic, xèc»
«Xic, xac»
«Zèc, zèc» (Alacant) (29)

moviment ràpid

«Xim, xim»
«Zam, zam»
«Zim, zim, zim!»
«Zum, zum, zum»

accions específiques

fer xap-xap [*xipolleig en l'aigua*]
«Clo, clo, clo cloc!» [*riure*]
«Xiquirriquixic!» [*fer cuscanelles*]
«Carrèc!» [*fer cuscanelles*]
«Gluc, gluc» [*beure aigua*]
«Atxim!» [*estornudar*]
«Atxús!» [*estornudar*]
«Xipixàp-xipixèp» [*xipolleig en l'aigua*]
«Pit-pit-pit! U-fa-fa! U-fa-fa!» [*soroll del tren*]

«Xòca-la-pum» [*ensurt*]

«Ruuuu» [*remenar*]
«Tèc!» [*beure begudes alcohòliques*]

«Zum!» [*moviment en general*]

2. rapidesa

«Raap!» /ré:p/ [*direcció cap amunt*]
«Ruuup» [*pujar de forma suau i constant*]
«Gim, gim, gim!» [*anar de pressa; anar seguit*]
«Xeque-xeque-xèc» [*fer alguna cosa tot seguit*]
«Xupu-xupu-xup» [*menjar tot seguit*]

moviment ràpid

«Xim, xim»
«Zam, zam»
«Zim, zim, zim!»
«Zum, zum, zum»

3. acció sobtada, rapidesa, vehemència, força, etc. o simplement remarquen l'acció mateixa

beure de colp

«Baf!»

posar de colp

«Xap!»
«Xep!»
«Xòm!»
«Xum!»

so sec, acció sobtada, sorpresa o resultat inesperat

«Xec!»
«Xèèc!»

colp, acció violenta o situació sobtada

«Pam!»

«Xèm!»
«Xèp!»
«Xòm!»
«Xum!»
«Xoum!»
«Toinc!» [tọiŋŋk] [tviŋŋk[] [*colp lleuger al cap, etc.*]
«Cataclaix!» (399)
«Clàix!»
«Zam!»
«Zèm!»

moviment, acció, fet, etc. sobtats

«Zas!»
«Zèès!»
«Zas, zas!»

4. cruixir, rascar, etc.

rascar, gratar, escarbar, etc.

«Xocorròc, xocorròc»
«Xucurruc, xucurruc»
«Rocoròc, rocoròc»

cruixir

«Ziguizèc, ziguizèc»

coses trencant-se

«Patapòf» [*bac*]
«Crinx, cronx» [*cristalls trencats*]
«Xof» [*cabussó*]
«Xap, xap, xap» [*xipolleig, xapoteig*]
«Pim, pam» [*pallissa, batussa*]
«Pam-pam»
«Pim, pam, pim, pam» [*desfer a colps*] (399)

cançons i música

«Xim, xim, xim!»
«Xumpa, xumpa, xumpa»
«Taxin, taxin, taxin» [*el so d'una banda*]

«Taninat, taninat» [*melodia en general*]

«Xiquerrequexéc, xiquerréc»
«Xacarrequexíc, xiquerréc» [*música d'una jota*]

«Tam-taparram»
«Tam-parrantam»
«Tam-taparram! Tam-taparram!» [*tambor*]

«Xim, pum!» [*fi de la música*] (Alcoi) (a1)

parlar, xarrar

«Xaparrí, xaparrà» [*conversa seguida i intrascendent*]
«Tacarránc, taquerrénc»

Olfacte i olor

oldre

olor en general

alé [*fig*] (Alacant) (29)
essència (5)
oldre (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

olor
olorar (Tàrbena) (86)
oldre
olfacte
olfatoⒹ
fatoⒹ (21) (Benilloba) (i3)
tindre *fato*Ⓓ de gos perdiguer (1)

olorada
[fer] olor a pescateria
[fer] olor de triturat
[fer] olor a home del bigot
[fer] olor de socarrat
sentir olor de socarrim

mala olor, ferum

apestar (5)
assolar-se
bafada [bafâ]
  brafada [brafâ] (Balones) (22)
empudegar [ampudegár] (28)
empudegar -se
fer més olor que la ruda *[rúa] (Alacant) (29)
fer olor a tigre
fer olor a / de humanitat (Alcoi) (a1)
fer olor a pudentina (Alcoi) (30)
fer olor a suarda (Beneixama) (33)
fer olor de suarda (Alcoi) (a1)
fer olor de forum (Balones) (92)
fer olor de tancat (Alcoi) (a1)
fer olor de pateta [*els peus*] (1)
fer olor de triturat (Alcoi) (30)
fer pudor (30)
fer tufo (Alcoi)
fer una olor molt lletja (Alcoi) (30)
fer una olor molt roín (Alcoi) (30)
ferum°
  furum (Polop, L'Alfàs) (28) (Beneixama) (33)
  forum° (Altea, Dénia) (57) (138) (28) (Balones) (22)
forçor (Benifallim) (i4) (Alacant) (29)
fortor (Alcoi, La Vila, Benidorm)
menjar àngels i cagar dimonis
olor a bacallar
olor a resclosit [*est*](Alcoi) (26)
olor d'androna
olor d'albelló *[ambelló] (Alcoi) (a1)
pegar [al nas] una brafada [brafâ] (Balones) (92)
pudent -a
pudir
pudor
pudentina (Alcoi) *[pueṇtína] (Alacant) (29)
resclum (45) (3)
[olor] sentit -ida
tufar
tufo
tufo d'infernet (Alcoi) (60)

«Li put l'alé» (Alcoi) (a1)

perfum

aigua d'àngels
aigua de colònia
aigua de flors (Alcoi) (a1)
aigua de roses (Alcoi) (a1)
aroma (88)
fer bona oloreta

<flaire°> [*poef*]
  fraire [*poef*] (Cocentaina) (330)
flairós -a [*poef*]
  frairós -a [*poef*] (330) (Cocentaina) (330)
fragant (5)
odorant [*poef*] (88)
olor a roses
olor a clavell (60)
perfum
perfumat -ada

Vista i veure

veure, vore

abraçar amb la vista
ataüllar (Alcoià) (ALCOI) (Alacant) (29)
atenció
ballar les lletres

curiositat
eixir per damunt com l'oli
fer ballarugues els ulls
  baralluga (Alcoi) (3)
fer tresull
fer-se els ulls ballarugues
fisgonejar
guipar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
mirar tresullat
no deixar-se res per haure
no vore dos dalt d'un burro
no vore's-hi
parar atenció a
perveure
repàs
rodar la vista (26)
ser com l'oli
tindre ataüllat -ada
tindre més vista que un soliguer
traspondre
traure el cap
vista
vista curta
vista llarga
vore
  vorer
vore (bé, mal, etc.) de curt
vore (bé, mal, etc.) de llarg
vore el pati
vore (alguna cosa) davant dels seus nassos (Alcoi) (a1)
vore (alguna cosa) de refil (30)
vore (alguna cosa) de refiló (30)
vore (alguna cosa) de passada [passâ] [(30)
vore (alguna cosa) de rastell (30)

«La carn de burro no transparenta!» (Alcoi) (i15)
«La carn de burro no és transparent!» (Alcoi) (a1)
«Que la carn de burro no clareja!»
«Que la carn de burro no transparenta / clareja!»
«Que no eres fill del cristaller!» *[kristaléro] (Alcoi) (a1)
«Mira el pardalet!»
«Saps què li va dir el sorell a la cavalla? La vista és la que treballa!» (100)
«Si arriba a ser un bou ...!»
«Si arriba a ser un bou, et tupa!»
«Si arriba a ser un burro!»
«Si és un bou!» (Alcoi) (a1)
«Si és un bou... et tupa!»
«Un cego que passa corrents no ho veu!»

⇒ *II.9.A > Pensar > descobrir*

mirar

acatxar els ulls
acatxar la vista
acorrufar els ulls
aguaitar
ataüllar (Alcoi) (a1)
clavar la mirada [mirâ]
clavar la mirada fita, fita (Alcoi) (2)
de reüll
fer [un] ull de Querèldo
fer ullades
fer-se de mirar-lo que el fas créixer
fictar-se (92)
fixar-se (428) (92)
guipar
mirada
mirada repelosa [*est*](26)
mirar
mirar de cua d'ull (26)
mirar de dalt a baix
mirar de fito a fito (Vall d'Albaida) (63)
mirar fito-fito (Alcoi) (a1)
mirar[-se] fito a fito (1) (29) (Alacant) (29)
mirar de gaidó (i15) (2)
  mirar de *costaïllo*[Φ] (i2)
obrir els ulls
obrir els ulls com un mussol (5)
parpallada
fer / pegar / llançar una mirada [mirâ]

pegar una mala mirada
pegar una miradeta
pegar una parpallada
pegar una ullada
quedar-se amb els dos ulls blancs
reballar l'ullet (a3)
tirar-li l'ullet (Alcoi) (a1)
ullada
ullar
ulls retillats
ulls vius

«A vore si té ou!»

mostrar

deixar a la vista(33)
demostrar qui és (Alcoi) (a1)
donar-se a conéixer (Alcoi) (a1)
fer gala de (Alcoi) (62)
mostrar
amostrar
mostrar la seua cama (5)
ensenyar
quedar al descobert (33)
portar marcat entre cella i cella (5)
retratar-se com a

«Eixe ja ha demostrat qui és» (Alcoi) (a1)
«Ja t'has retratat»
«Ja s'ha retratat»

no veure

[anar] a cegues (Alcoi) (Beneixama) (33) (Elx) (40)
[anar] a palpentes (Vilallonga) (46)
[anar] al palp (Alacant) (29)
desullar-se
no vore-s'hi
no vore dos dalt d'un burro
no vore (algú, alguna cosa) ni per espitllera (Alacant) (29)
borrós -a
boirós -a (5)
esborronar-se (5)
no vore's

ser invisible
ser part del paisatge (Alcoi) (i2)

«Cegall, a la part de [d]avall!»
«Estàs biga!»
«No en veu dos dalt d'un burro!» (Alcoi) (a1)
«Si és un bou, et tupa!»

«Vas a desullar-te!» (Alcoi) (a1)

«De nit, tots els gats són pardos» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> defectes> defectes en la vista*

sospitar

donar que pensar (1)
fer pensar mal (Alcoi) (a1)
fer mal de pensar (Alcoi) (a1)
fer tota la pudor que...
pensar mal (21)
vore-li les canyes (a algú) (23)

«Hi ha mosca en l'arròs» (Ontinyent) (66)
«On n'hi ha campanes, n'hi ha batall / batalls» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«Pensa mal i encertaràs» [ansertarás] o *[asertarás] (21)

vigilar

aguaitar
aguaitar per la finestra (60)
anar amb set sagraments
anar amb set ulls
atallador [*ant*] (37)
escorcollador -a

escorcollar
cabo de vara
estar a la mira (d'algú) (Alacantí) (124)
estar amb la mosca darrere l'orella
estar amb l'anca en alt
estar-se al tanto
fer guardia
fer ronda
guaita
llargar-li un ull
no perdre d'ull
no perdre ull
obrir la parpalla (Callosa) (28)
pegar una miradeta
pegar una parpallada [parpalâ] (L'Alcoià)
ronda
vigilar
vore el joc malparat

esquadrinyar

apretar-lo° (a algú) de comptes (1)

escorcollar [askorkolâ^{r}]
escorcollador -a [askorkolaór]
esquadrinyar [eskodrijnâ ^{r} o askadrijnâ ^{r}]
esquadrinyador -a o [askwadrijnaô ^{r} -ra] o *[eskodrijnaô^{r} -ra]
esquadrinyant -a [askwadrijnánt -a]
averiguar-li les quartates (Alcoi) (2)
buscar-li les quartates (Alcoi) (2)
aclarir-li la quartata (Ibi) (34)
demanar-li compte i raó (30)
escarbar-li les quartates (30)
tafanejar (Alcoi) (a1)
traure-li l'escandall (1) (15) (30)
fussar-ho tot
fussar com un porc (Marina Alta) (Pego) (65)

«I quant t'agrada esquadrinyar!» (Alcoi) (a1)
«Deixa estar això!» (Alcoi) (a1)
«No em busques les quartates!»

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PERDRE I TROBAR> buscar*

Gust

⇒ *MENJAR > gust*

c. FUNCIONS CORPORALS

Funcions corporals

funcions corporals

fer les [meues, seues] necessitats (31)

alenar, bufar

alé
alenar (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
bufit
bufar
esbufada [asbufâ]
estufar (Alcoi) (a1)
pantaix (Marina Baixa) (67) (28) (Alacant) (29)
rossoll [*fort*] (Alcoi) (2) (29)
tirar una esbufada
trencar l'alé

badallar

badallar
badall (29)
tenir migranya (!) (sud d'Alacant) (29)

«El badall no pot mentir: son o fam»
badall
«El badall no enganya: fam o son!»
badallar

esgarrifall, calfred

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS, por> esgarrifall> calfred*

estornudar

esternudar° (29)
estarnudar *[astarnudâ^r] (Alcoi) (a1)
estarnuar (Alacant) (29)
estornudar (Alcoi) (27)
estornuar (Alacant) (29)
esternut°
estarnut *[astarnút] (Alcoi) (a1)
atxem

«Sant Blai gloriós!» (Vilallonga) (46)
«Jesús!»
«Jesuset!»

«D'un esternut casi *mos* va tombar de cul!» *[astarnút] (Alcoi) (a1)
«Esternudar i rascar, tot vol començar» (Alcoi) (27)

fer de ventre [*fam*]

anar al bany (Elx) (40)
amagar les espardenyes (428)
amostrar el peçó de la botifarra i el poltrot de la seua penjada
anar de caguetes (Alcoi) (a1)
anar estret -a de ventre (1)
anar llarg -a de ventre (1)
anar solt -a
anar soltet -a
buidar
buidar el cendrer (1)
buidar el ventre (1)
cagar
cagar al vol [*dret -a*] (1) (428)
cagar emponnat -ada (1) (Alcoi) (a1)
cagar-se
cagar-se damunt

descarregar el ventre (1)
espolsar-se una cagada [aspolsárse] [kagâ]
fer caca
fer cas
fer de cos (1) (428)
fer de la bu (1) (428)
fer de ventre
fer la pasterada [pasterâ]
fer sos fets (428)
fer un bon muntó
fer un floquet
fer-se caca
fer-se caca damunt
fer-se damunt (Alcoi) (a1)
menjar àngels i cagar dimonis
no poder fer (Alcoi) (a1)
quedar-se descansat -ada (Alcoi) (a1)
soltar la pasterada [pasterâ]
sullar-se
tindre caguera (1) (56)
tindre ganes de (fer de ventre, cagar, etc.) (56)
torcar-se el cul

borilló (Crevillent) (118)
caca
cagada [kagâ]
cagalló
cagatori (1)
cagatxola (Benissa) (69) (Vall de Gallinera) (3) (Alcoi) (i3)
caguera (1)
caguerada [kagerá] (Alcoi) (a1)
cerol (1)
modronyo (Gandia) (347)
mondongo (Alcoi) (a1)
panderada [panderâ] (Alcoi, Altea) (67) (28) (56)
pasterada [pasterâ]
ponerada [ponerâ] (14) (28)
ponnerada (Xàbia) (28)
vitot
xurro

«De Sant Joan a Sant Pere, bona merda que t'ofegue» (1)
«Demaneu pa, però no es bufeu» (Alcoi) (a1)
«El colom menja or i caga plom» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Menjaràs or, però cagues merda»

⇒ *II.5.B. MEDICINA> símptomes> símptomes de l'aparell digestiu*

menstruació

la regla
portar la regla
tindre la regla
tindre la cosa
vindre'm / vindre-li la regla
anar en bicicleta (Alcoi) (i1)
trencar el setrill
la bandereta roja (Alcoi) (2)

estar escatuflada [askatuflâ] [*per la regla*] (Callosa) (28)

el retiro [*menopausa*]
anar retirant-se-li (Alcoi) (i2)

mocs

mocs
cucarrons (Alcoi) (a1)
mocar
fer cucs
fer rotllos
furgar-se el nas
nyirgar-se el nas (Monòver) (225)
caure-li la moquita
aüssar
tindre un sarnatxo de mocs
tindre un niu de caragols
sucranya
caure-li les sucranyes
ciri (Alcoi) (2)
sorell (Benimantell, Callosa, Bolulla) (86)

«Aüssa, Bernat, que el senyoret se n'ha entrat!»

orinar [*fam*]

anar al bany a pixar (Elx) (40)
orinar
orí
fer aigües
fer un riuet (Alcoi) (a1)
canviar-li l'aigua al canari
mudar-li l'aigua al canari (428)
canviar-li l'aigua a les olives
desbeure
fer de la pix (428)
pixarrada [piʃarâ] (Alcoi) (a1)
assoltar una pixarrada [piʃarâ] (Alacant) (29)
pixó
pixera
pixar
pixum
buidar

anar-li-se'n les aigües ad algú
tindre l'aixeta fluixa

flat [*fam*]

amollar un pet
soltar un pet
tirar-se un pet
bufar-se (La Vila) (93) (Elx) (40)

amollar un nano (20)
[amollar] un xorro de pets (1) (Balones) (22) (Altea) (67)
amollar un roll de pets (1)
bufa
bufa caldosa°
bufada [bufâ] (Callosa) (86)
bufero -a
un ehem [*euf*] (Alcoi) (i2)
fer-li (a algú) el cul bufes (1)
flato
mefla° [méfla] (Alcoi) (28)
nyespla (Alacant) (29)
nyofla (Callosa) (86)
nyufla (Callosa) (86)
blefa [bléfa] (Alacant) (29)
pelfa (Callosa) (86)
plèfa (La Vila) (28)
llòfia (45)
lluïsa [λawíza] (Callosa) (86)
llima (Agullent) (35)
la tia Pepa esclafa-pets (Balones) (92) (Alcoi) (27) (75)
manxega (Alcoi) (a1)
pet
petejar-se (Balones) (22)
petorro
roncar per baix (428)
roncar pel traser (428)
tindre sempre el cul amb un kírie eleison (1) (428)
traca

empudegar
empudentar (20)
olor de forum (Balones) (92)

peter -a (Balones) (22)

«Gent que no paga lloguer, cap al carrer» (Marina Alta) (65)
«Ja va la traca!» (26)
«Pa torrat, i qui s'ha bufat? La xica del mercat!» (Elx) (40) (415)

rascar-se

picor
picar
rascar [-se]
rascó (Ontinyent) (32)
rascotó (Alcoi) (2)

«Estornudar i rascar, tot vol començar» (27)
«Et piquen els polls?»
«Què tens, polls?»

roncar

basca (38)
roncar
ronquits
roncar com un cavall

rotar

reglotar (Marina Baixa) (28)
tirar-se un rot
rot de maser[o]
rot agre
rot
rotar

«Bo està el porc quan rota!» (Alcoi) (27)
«Bo està el cerdo quan rota» (Alcoi) (2)
«Llimonada de paperet, mata el cerdet» (Alcoi) (i13)

saliva

bava
esco[m]brar (Balones) (22)
escopinyar [askopiɲar]
escopinya (Alcoi) (3)
escopinyada [askopiɲâ]
escopir [askopír]
gargallada [*salivada amb mocs*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gargall
perdigons
revetxí
saliva
xuplamocs (Alcoi) (a1)

singlot

xanglot°
xanglotet
xinglot (Alacant) (29)

suar

suar
suat -ada
entresuar [*un poc*] (Alacant) (29)
estar fet una mar d'aigua
passat -ada de suor (Alcoi) (a1)
suar com un carreter

tossir

tossir ⇒ *II.5.B. MEDICINA, símptomes de l'aparell respiratori*

«Sant Blai gloriós!» (Alcoi) (2)
«Sant Blai gloriós, deixa el xic / la xica, i emporta't la tos!» (Alcoi) (2)

pessigolles, cuscanelles

cuscanelles° (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (El Campello, Benilloba, Crevillent, El Pinós, Guardamar) (3) (24) (Elx) (40) (Monòver) (225) (Vinalopó Mitjà) (363)
coscanelles ^ (Alacant) (29)
cosconelles° (La Safor) (3) (46) (La Marina) (69)
cusquelles (Biar) (3) (Banyeres) (364)
cosquelles (Beneixama) (33)
cosquerelles (92)
picoretes (Alcoi) (a1) (La Marina) (69) (31)
fer cuscanelles
fer picoretes (Alcoi) (2) (a1)
eriçar-se els pèls / cabells [arisárse]
esmussar° [asmusâr] (Alcoi) (2) (Petrer) (363)
amussar-se° (Alacant) (29)
mussar (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)

eriçar [arisâˈ] (Fondó de les Neus) (363)
esgarrifar (El Pinós, Monòver, El Carxe) (363)
esperear-se [aspereáˈse]
pegar estufons (5)

Dormir

dormir en general

<abeltir-se°, abaltir-se°•>
albeltir-se (Alcoi) (2) (Castalla) (161)
esbeltir-se [asbeltíˈse], *[abeltíˈse] o *[albertíˈse]
embeltir-se [ambeltírse] (Alacant) (29) (Benimantell, Polop, La Nucia) (28)
ambeltir-se (1)
esbeltir-se una miqueta (Alcoi) (2)
<abeltit -ida°, abaltit -ida°•>
albeltit -ida (Alcoi) (2)
esbaltit -ida
esbeltit -ida
embeltit -ida (Alacant) (29) (Benimantell, Polop, La Nucia) (28) (Vilallonga) (46)
ambeltit -ida (1)
<abeltiment°, abaltiment°•>
albeltiment (Castalla) (161)
adormiladet -a
adormilat-ada
adormir
adormir-se
adormir-se com l'algeps (Beneixama) (33)
adormir-se pitjor que els algeps (1)
adormir-se com una panxa
adormiscar-se
adormiscat -ada
agarrar la dolçoreta
agarrar la dormida
agarrar la son de la nit
agarrar la sona
agarrar la sonada
agarrar una dolçoreta
agarrar una melsa
ajocar -se
ajocat -ada
anar a estirar-se en el llit
anar a jaure
anar a pegar una becadeta (Alcoi) (Elx) (40)
anar-se'n a la joca
anar-se'n al joquer
anar-se'n al cau
assomordar
atovar-se de son (1)
basca (Alcoi) (38)
becada
becadeta
becador -a
becar (Alacant) (29)
caent de son
caparra (1)
caure com un cuc
caure com una ceba
caure en creu
caure pla, plana
caure redó -ona (Alcoi) (2)*[reô] (Elx) (40)
caure rotllat -ada
caure tot -a llarg -a
caure-li els ulls de son
com un cep
desperear-se [aspereáˈse] (38)
dolçoreta
dormida
dormint com un *catxorro*Ⓘ <cadell>
dormint com un clau
dormint com un liró
dormint com un titot
dormint com un tronc
dormint com un *xino*Ⓘ <xinés -a>
dormint com una ceba
dormir
dormir a la palla
dormir amb ànsia
dormir com l'algeps
dormir com un algeps

dormir com els algeps (1)
dormir més que l'algeps (Alcoi) (i1) (La Safor) (31) (Alacant) (29)
dormir com un tronc (1)
dormir de trompada
dormir més que el cuc de seda (27)
dormir-se
dormir-se com una panxa
dormiscon –a (Alacant) (29)
dormit -ida
emberlocat -ada (Albaida) (3)
endormir-se
endormiscament
endormiscar-se
endormiscat -ada [aṇdormiskát -â]
engimbolat -ada
engimbolat -ada [aɲdʒimbolát -â]
enllaganyar-se
ensobinar
ensomiar
ensomiador -a (88)
ensomicar
ensomni *[poet]* (88) [ansómit] (Alacant) (29)
estar ensomicant
ensomni
ensomniar [ensomiâ']
ensomordit
ensonegat -ada [ansonegát -â]
ensopinar
ensopinat -ada [ansopinat -â]
ensopir-se
ensopit -ida
entrar la dolçoreta
entrar la somordor
entrar la son
entroncat -ada
esbeltir-se → *abeltir-se*
esbeltit -ida → *abeltit -ida*
esmortit -ida [de son] [asmortít -ida]
espatarradot -a
espatarrat -ada en el llit
estar al bo del dormir (Callosa) (28)
estar com un clau
estar com un tronc
estar ja roncant
estar mig endormiscat
estar mig pumba
estar mort de son (96)
estar rebecant-se
estar roncant com un liró (96)
estar somicant
fartar-se de dormir (5)
fer el jaç (30)
fer el jacet (30)
fer migjorn (Callosa) (28) (86)
  fer migjornada (Benimantell, Callosa, L'Alfàs) (72) (28)
  fer el premigjorn (Benifairó de la Valldigna) (16) (33) (Tavernes de la Valldigna) (31)
  fer el plemigjorn (Tavernes de la Valldigna) (33)
  fer lo plemigjorn (Beneixama) (33)
fer passades prompte
fer-li a ú els ulls caneletes
fer-se de dormir
[fer-se] fregons d'ull
gitar[-se]
gitar-se redó -na
gitat -ada
haver fet dormint (a algú)
la son del pardalet *[lleugera]*
malsomni [malsɔmit]
mig endormiscat -ada [andormiskát]
mig engimbolat -ada [aɲdʒimbolát -â]
monyiqueta de llavoretes
no fer falta que li canten
panxada de dormir [paɲtʃâ]
passar les pereses
pegar / fer cabotades [kabotâes]
pegar una becadeta [bekaêta]
pegar-se una [bona] torrada [toɾâ]
quedar-se en la pallissa
rebecar
rebecar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rebecat -ada
ressopó
retirar-se per a descansar

ser un -a pesat -ada per a anar a / per haver d'alçar-se (i1)
sesta
[prendre la] sesta del borrego° (Balones) (22)
sestorra
somicar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
somni *[sɔmit]
somniador -a
somiador -a (88)
somniar [somiá˙]
somiar
somniar-se (i1)
somordor
sompera (Alcoi) (i15)
sona
sonada [sonâ]
sonadeta [sonâeta] (i2)
soneguera
tindre els ulls apegats
tindre els ulls com a caneletes
tindre més son que un lladre (21)
tindre son
tindre una son que et partix (38)
tindre una melsa
tumbar-se
tumbar-se a la bartola
tumbar-se a la serena
tumbat -ada
ulls terrosos

«A bona son, no hi ha llit dur» (Alcoi) (27)
«A jaure!»
«A mi em fa més el dormir que el menjar!» [=*dóna salut*] (i9)
«Al que dorm, deixar-lo estar, que no dóna quefer» (Altea) (57) (57)
«Al sac»
«Dormir i callar!»
«El que dorm no viu»
«El que dorm, faena fa» (Alcoi) (27)
«Qui dorm fa faena»
«Este món són quatre dies, i la meitat s'en passen dormint»
«Et / Es fa de dormir...!»
«Ja s'hem rebecat?» (i15)
«M'he fet de dormir!»
«La dona que cria, no dorm mai prou»
«Me'n vaig a Benidorm!» (358)
«Me'n vaig a jaure!»
«Me'n vaig a jaure! Ullet vivet!» (30)
«Me'n vaig al cau!» (60)
«No fa falta que *mos* canten»
«Per a haver-se d'alçar!»
«Quan més dorm, més son té»
«Quant més dorms, més son tens»
«Què et pesa el cap?»
«Qui dorm fa faena»
«Qui dorm, faena fa»
«Qui dorm, no torra castanyes» (27)
«Quina torrada!» [toɾâ]

infant

adormir [cantant] (Vall d'Albaida) (63)
anar-se'n a fer non
caure-li les persianetes
fer non
fer noni
fer nono
mimida
mimir
momir
«Bon dia a les nones!»

monyiqueta de llavoretes

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> nadó, bebé*

no dormir

despertar-se

despertar-se
despertadeta
fer una despertadeta
dessonillar-se (1) (2)

desensonillat -ada(33)
desensonillar-se (1) (72)
desentabuixar el cap (92)
despertar-se escalivat -ada (La Safor) (28)
espavilar-se
*despejar-se*① *[despehá'se]
estar dessonillat -ada
espantar la son (1)

alçar-se del llit
en alçar-te
només alçar-te (Alcoi) (2)
res més alçar-te (Gandia) (347)

no dormir

badar
badar els ulls
desvetlar-se [sonâ] (Alcoi) (a1)
dormir amb ànsia *[inquiet -a]* (Alcoi) (i1)
fer l'òliba
no parar de pegar voltes en el llit [bəltes]
no poder pegar [un] ull (24)
passar la nit de clar
passar la nit en clar
perdre el dormir
perdre la sonada [sonâ] (Alcoi) (a1)
trencar-li el filet (a un)
vetlar
vetlada [vel·lâ]

«El que / Qui vetla no matina» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Fins / *d'hasta*① que no li veja el cul a la marta!» (Alcoi) (2)

d. ACCIONS I MOVIMENTS

Moviments

moviments del cos

a arrossegons (Marina Baixa) (28)
acaminar (1)
acaminar de calent (1)
anar al pugèrrit [coix-coix] (Tàrbena) (28)
atascar el morregal (Beneixama)
bracillada
  pegar bracillades
  bracillejar
camallada → *passa*
eixancamallada° → *passa*
espolsar-se una (llançada, etc.)
fer acció de
fer figures (Balones) (22)
fer meneus (Balones) (22)
passa°
  camallada° [*passa ràpida*] [kamaλâ] (Balones) (92) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
  eixancamallada° [aɲtʃankameλâ]
  xancamallada (Altea) (57) (28) (45)
  enxancamellada [aɲtʃaŋkameλâ] (Albaida)
  enxancamallada ^ [aɲtʃaŋkamaλâ] (Alcoi) (a1)
menejons de cul

⇒ *accions*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT*
⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> defectes> defectes en la constitució*

accions

«Alça la cama, Petrúnia!»
«Alça la cama, Constança» (75)
«No m'agarraràs, Vicentet!»

a baix braç (1)
de baix braç (1)
a l'aire
acorrufar -se [akuɾufáˈse] (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
acurrucar-se (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
acurrucadet -a (96)
alçar -se
anar a genollons° (Beneixama) (33)
  anar a enginollons [aɲdʒinoλóns] (Alcoi)
anar a gatameu° (Alcoi) (3) (Beneixama) (33)
  anar a la gata-mau (428)
  anar a catameus (Benissa) (69)
  anar a gatameus (Calp, Xàbia, Ondara) (69) (Ibi) (34)
  anar a rapameus (Gata, Jesús Pobre, Castells de Serrella) (69)
  anar a rapa-peus (Alcoi) (i2)
anar de / a grapes (Xaló, Llíber, Tàrbena, Pedreguer) (69)
anar a grapons (Teulada, Poble Nou de Benitatxell) (69)
anar a gates (1) (428) (Ibi) (34)
arrear
  ratxar (Altea) (28)
  arratxar (Benidorm, L'Alfàs) (28)
reballar
arrufar (les celles)
barbilejar
barbillejar
camallada ⇒ *MOVIMENTS DEL COS*
caminar eixancat [aɲtʃaŋkát -â]
eixancamallada ⇒ *MOVIMENTS DEL COS*
eixancamallar -se [aɲtʃankameλâˈse]
eixancamallat -ada [aɲtʃankameλat -â]
eixancar -se [aɲtʃaŋkâˈse]
eixancat -ada [aɲtʃaŋkát -â]
el cul en pompa (Alcoi) (2) (Elx) (40)
el cul en popa
enroscar-se (96)
entropessar
entropessó
envionada [*moviment brusc*] (Alacant) (29)

estirar-se els cabells
fussar
llepar[-se]
pantaix
rossar
tocar
toquejar
tremolar
tremolar com un xop (5)
tremoló
tremolor
unglejar (una fulla fresca) (Alcoleja, Beniaia) (23)
xuplar
xuplit

⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT*

gests

arrufar (el front, etc.) (Agullent) (35)
carassa (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Novelda, La Romana, L'Alguenya) (363)
  fer una carassa (Alacant) (29)
  fer carasses (Alcoi) (2)
  carassa de figa molla (Tavernes) (31)
carassut -uda (Cocentaina) (3)
caratussa (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
carotxa (Beneixama) (33) (Petrer, El Pinós, Monòver, El Carxe) (363)
carotxero -a (Beneixama) (33)
cucamona (Alacant) (29)
fer cucamones (Alacant) (29)
esbellugar [*els dits, per apressar*] (Alcoi) (i1)
fer alaraques [*festes estremades*] (Vall d'Albaida) (63)
fer esparaments° (Altea, Benimantell) (28)
  fer esparments (Alacant) (29)
  fer *esparmientos*① (Alacant) (29)
fer extrems (96) (Alcoi) (a1)
fer jumensos° [ʤuménsos] (428) (22)
  llumensos (57) (28)
fer martades [martâes] (Alcoi) (i1)
frunzir el sunyo (Alcoi) *[funsír] (29)
trencament de boca torta (31)

[un gest] que no vos diu res i vos ho diu tot (Tavernes) (31)

⇒ *moviments*

postura

ajupir-se

<ajupir-se, agatzonar-se>

ajupir -se° [*intensiu*] (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
  ajubar-se (118)
  ajubalar -se (Elx) (118)
ajocar-se (Ontinyent) (32)
acatxar (Alacant) (29)
acatxar-se° (general) (63)
  acatxupir-se (Beneixama) (33)
  acatxapar-se (Alacant) (29)
  acatxupar-se (Alacant) (29)
  acatxonar-se (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
  catxar-se (Tàrbena) (172)
enjopinar -se (Alcoi) (2)
  ajumponar-se [atʃumponâse] [*intensiu*] (Elx, L'Altet, Torrellano) (118)
  apunxonar-se [*intensiu*] (Crevillent, Santa Pola, Elx rural, Marina de Pinet) (118)
  agemponar-se (Sallent de Xàtiva) (172)
  estar en un gimpó (L'Altet) (118)
paréixer que vaja a agarrar el pollastre (Alcoi) (i1)

ajupit -ida [*intensiu*] (Alcoi) (2)
  ajubat -ada (118)
  ajubalat -ada (Elx) (118)
ajocat-ada (Ontinyent) (32)
acatxat -ada° (general)
  acatxupit-ida (Beneixama) (33)
  acatxapat -ada (Alacant) (29)
  acatxupat -ada (Alacant) (29)
  acatxonat -ada (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
  catxat -ada (Tàrbena) (172)
enjopinat -ada (Alcoi) [*intensiu*]

ajumponat -ada [atʃumponát -â] *[intensiu]* (Elx, L'Altet, Torrellano) (118)
apunxonat -ada *[intensiu]* (Crevillent, Santa Pola, Elx rural, Marina de Pinet) (118)
agemponat -ada (Sallent de Xàtiva) (172)

---

caminar doblegant el cos

acatxonar-se (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
anar acatxonat -ada
anar acatxonadet -a (Alcoi) (i1)
doblar l'esquena
encorbar-se (Alcoi) (a1)
endoblegar-se (Alacant) (29)
velcar[-se] (1)

embelcat -ada (72) (28)
velcat -ada (Alcoi) (3)

doblada d'esquena

---

amb les cames penjant

a co(i)xqueletes (Bacarot) (29)

assegut -uda

asseure['s] (1)
*assentar-se*Φ▵
*sentar-se*Φ

[assegut -uda] a cul pla (37)

assegut -uda (1)
*assentat -ada*Φ▵
*sentat -ada*Φ

*sentats -ades*Φ fent un redolí (Alcoi) (74)
tindre el cul ben assecat (Alcoi) (2)

«Alça el cul, batecul» *[fer alçar]* (Elx) (40)
«Alça, món!» (Alcoi) (a1) (2)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)

---

assegut còmodament

ajocar-se *[en un seient]* (Alacant) (29)
còmode -a *[kómodo]
empoltronar-se *[en un seient]* [ampoltronárse] o *[apoltronárse]
empoltronat -ada [ampoltronát -â]
empoltronit -ida (Alcoi) (i1)
enxoflar-se *[en un sofà, etc.]* (La Marina) (86) (Benissa) (69)
enxovar-se [ɐɲtʃovâˈse] o [ajntʃovâˈse] (Alacant) (29)
enxoflat -ada (Callosa) (28)
escarxofat -ada (Benimantell) (28)
espampolar-se (Alcoi) (i1)
espampolat -ada (Alcoi) (i1)
espatarrar-se *[en un sofà, etc.]*
espatarrat -ada
tot espatarrat -ada
espatarradot -a (Alcoi) (i1)
estar a gust(33)
estovar-se
paréixer el maharajà de Kapurtala
paréixer el maharajà de Sakuntala
paréixer el maharajà de Sapuntala
paréixer la mare superiora
refermar-se
refermat -ada (Alacant) (29)
refermadet -a *[refermaêt] (Alacant) (29)
repantigar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
repantigat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
repanxigat -ada (Alacant) (29)
tindre-ho pràctic

---

jaure

jaure (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
ensobinar-se [ansobinárˢse]
ensobinat -ada

gitar-se en sòl com les gallines
gitat -ada en terra
[de] cul per amunt (1)
[de] panxa en / per amunt
[de] panxa en avall

acolocar-se (en el llit, p.e.) (Alcoi) (i1)
posar-se de cantó [*en el llit*] (31)
posar-se de costat
girar-se de costat
girar-se d'espatles [aspál·les]
de *costaïllo*Φ

---

jaure amb els braços i les cames estesos

arrepantigat -ada

escamparrallat -ada (20) (28)
espampolat -ada (Alcoi) (a1) (Vall d'Albaida) (i19)
espatarrat -ada
  tot -a espatarrat -ada (Alcoi) (a1)
espatarradot -a (Alcoi) (i1)
estafarrat -ada (Callosa) (28)
estafarrellat -ada (Callosa) (28)
reballat -ada (al llit, etc.) (31)
posar els braços en creu (1)
posar-se en *jarres*Φ *[tʃáres]

espatarrament
espatarramenta

---

acotxar-se, replegar-se sobre si mateix

<acotxar-se, arrupir-se>

acorrufar-se° (Alcoi) (i2)
escorrufar-se (Alacant) (29)
ajupir -se° (Alcoi) (a1) (Elx) (118)
atxopir-se (Elx) (118)
atxupir-se (Elx) (118)
ajupir-se com un cuc (Alcoi) (210)
arropir-se° (1)
arrupir-se° (Alacant) (29)
acorrufat -ada° (Alcoi) (i2)
  tot -a acorrufat -ada
ajupit -ida° (Alcoi) (a1) (Elx) (118)
atxopit -ida (Elx) (118)
atxupit -ida (Elx) (118)
ajupit -ida com un cuc (Alcoi) (210)
arropit -ida° (1)
arropidet -a (1)
arropidot -a (1)
arrupit -ida° (Alacant) (29)

---

contraure els membres del cos

arrunsar (1)
arrunsar els muscles (1)

arrunsat -ada (1)
arrunsadet -a (1)

---

dreçar-se

adreçar -se
empinar-se [ampinárse]
posar-se dret -a
plantar l'esquena
plantar-se

empindongat -ada [ampindoŋgát -â]
dret -a com un argue
tes -a
dempeus

«Alça't!» (Alcoi) (a1)
«Planta't!»

«Posa't dret -a!»

---

moviments del cap i el coll

acatxar el cap
alçar el coll
doblar el cap avant
doblar el cap avall
inclinar el cap

---

*traure el cap°, aguaitar^*

aguaitar^
traure el cap°

*assomar-se*Φ
*assomat -ada*Φ

---

accions dels braços i les mans

amb els braços plegats (Altea) (57) (28)
amb les mans plegades (92) (28)
paréixer les animetes del purgatori [*amb els braços cap amunt*] (Alcoi) (212)
tirar de baix braç [*amb el braç encongit*] (1)

recolzar-se

*apoiar-se*Φ
descarregar-se
embrincar-se (a) (Marina Baixa) (28) (86) (Benissa) (69)
recolzar-se (Alcoi) (17) (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63) (18) (La Safor) (31)

---

accions de les cames

doblar les cames
estirar les cames
[posar-se, estar] cama en alt
fer de les cames una trena(38)

---

posar-se cama ací cama allà sobre una cosa

[estar, posar-se] cama ací, cama allà
a forcallades (428)

<encamellar-se>

eixancamallar-se°
eixancamallat -ada°
encamallar-se° (Tavernes de la Valldigna) (31)
  escamallar-se (Alacant) (29)
  enxancamallar-se [ɑɲtʃɑŋkamɑλâʳse] (Alcoi) (2)
  enxancamallar-se (Pedreguer) (69)
  enxecamallar-se (Xaló) (69)
  acatxamallar (Dénia) (69)

encamallat -ada° (Tavernes de la Valldigna) (31)
  escamallat -ada (Alacant) (29)
  enxancamallat -ada [ɑɲtʃɑŋkamɑλát] (Alcoi) (2)
  enxancamallat -ada (Pedreguer) (69)
  enxecamallat -ada (Xaló) (69)
  acatxamallat -ada (Dénia) (69)
  enxancallat -ada (1)

eixancamallada
  xancamallada (Altea) (57) (28) (45)
  enxancamellada [ɑɲtʃɑŋkamɛlâ] (Albaida)
  enxancamallada ^ [ɑɲtʃɑŋkamɑlâ] (Alcoi) (a1)

---

separar les cames; caminar separant les cames

<eixancarrar-se>

eixancar -se° [ɑɲtʃɑŋkáʳse]
  enxancar [ɑɲtʃɑŋkâʳ] (Alcoi) (2)
  enxancar-se [ɑɲtʃɑŋkâʳse] (Alcoi) (Benissa) (69)
encamanxar-se (Benialí, Benirrama) (361)
escarrampar-se (Alacant) (29)

eixancat -ada° [ajntʃaŋkát -â]
enxancat [ajntʃaŋkâr] (Alcoi) (Benissa) (69)
anar tot -a enxancamallat -ada [ajntʃankamaλát -â] (Alcoi) (2)

eixancada° [ajntʃaŋkâ]

---

ajupir-se amb el cul en alt

apomponar (Benialí, El Pinós) (28)
[posar] el cul en popa (Alcoi) (28)
[posar] el cul en pompa (Callosa) (28) (Alcoi) (i2)

ajupir-se amb els genolls doblegats

<agotzar-se, ajocar-se>

emponar-se° [amponárse]
emponnar-se (La Safor) *[amponnârse] (Alcoi) (Pego) (3) (Vilallonga) (46)
apomponar(-se) (Benialí, El Pinós) (3) (28)
aponar-se (Alacant, Valls del Vinalopó) (29)
aponar-se° (Altea, La Vila) (28)
aponnar-se (Tàrbena) (28) (Benissa) (69)
apornar-se (Dénia) (28)
apolnar-se (Cullera) (28)
atxamponar-se (Benimantell) (28)

emponat -ada° [amponát -â]
aponat -ada°

engiponar-se°
[adʒimponârse] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Valls del Vinalopó) (Monòver) (3) (35)
[aŋdʒimponârse] (Alcoi) (2) (Xixona) (438) (Vall d'Albaida) (35)
[aŋdʒiponârse] (Alcoi) (i1)
[atʃimponârse] (Alacant) (29)
engiponat -ada° (!)
[adʒimponát -â] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Valls del Vinalopó) (Monòver) (3) (35)
[aŋdʒimponát -â] (Alcoi) (2) (Xixona) (438) (Vall d'Albaida) (35)
[aŋdʒiponát -â] (Alcoi) (i1)
[atʃimponát -â] (Alacant) (29)

→ *ajupir-se*
→ *engenollar-se*

---

agenollar-se

agenollar-se° *[aŋdʒinoλârse]
enginollons → *a genollons*
enjonillar-se (Alacant) (29)
posar-se d'enginollons
posar-se de genollons

genollat -ada (Alacant) (29)

---

penjar-se

encavallar -se
espenjollar-se [aspeŋdʒoλárse]
espenjollat -ada [aspeŋdʒoλát -â]
penjar-se

---

portar al be, portar al muscle

[pujar / portar / dur / muntar] al be (Alcoi) (2) (a1) (Beneixama) (33) (Petrer, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, L'Alguenya, La Romana) (363)
al be cametes
al be-borrego° ^ (Alacant) (29)
a ba-borreguet (Novelda) (363)
al coll (Tabarca) (118)
a collcametes (Alacant) (29) (Elx) (118)
a cametes al coll (Alacant) (29) (Elx) (118)
a carcasselles (Guardamar) (118) (98)
a cascasselles (Guardamar) (118) (98)
a coscoletes (Elx) (40)
a cosqueletes (Alacant) (29)
a coixqueletes (Alacant) (29)
a costeretes (Monòver, El Pinós, El Carxe, L'Alguenya, La Romana) (363)
a cullerotes (1) (3)
al gegant (Alcoi) (a1)

fer la figuereta

fer la figuereta (Alcoi) (a1)
fer el pi
fer l'ullastre (Calp, Vall de Gallinera) (3) (28)

ajupir-se per a que un altre puge

fer esqueneta (Balones) (22) (1)

altres

estomacat -ada (Vall d'Albaida) (Alcúdia de Carlet) (35)
fer extrems

«El braç al pit, i la cama al llit» (1)

⇒ *II.3.E. CONSTITUCIÓ*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT*

e. CONSTITUCIÓ

Constitució del cos

altura, grandària

alçada
alt -a
alt i ple (Balones) (22)
alt -a com un pi (Alcoi) (2) (Beneixama) (33) (Balones) (22)
alt -a com una espindarga [aspiṇdárga] (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
alt -a com un Sant Pau (Tavernes) (31) (Alcoi) (215)
alt -a de talla (Balones) (22)
alt -a que arriba al trespol
altorut -uda (Camp d'Elx) (118)
altot -a
ample d'espatles (Balones) (22)
ample d'esquena (Balones) (22)
cavallota [*desp*]
com una pica
de prou alçada (Balones) (22)
desgalitxat -ada (Alcoi) (2)
desgarbat -ada (Alcoi) (2)
escarlèbit (Callosa) (86)
espigat -ada [aspigát -â]
espigolat -ada [aspigolát -â]
espiragallat -ada (Beneixama) (33)
estar fet -a un gànguil
estar fet -a un gramàntol [*desp*] (Marina Baixa) (28)
estirat -ada [astirát -â]
gallàmpia
gallampo -a (Alcoi) (2)
gamell -a (Alacant) (29)
gangallo -a (Alcoi) (2)
gangalló
gànguil (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
ganguilot -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gegant -a [ʤagánt -a] (5)
granat -ada (Callosa) (28)
grandalló -ona
grandàs -assa
grandot -a
grandús -ussa
homenot (Balones) (22)
llarguerut -uda
més alt -a que un pi
refet -a
sagalon (Alcoi) (2)
ser alt -a com un campanar
ser alt -a com un pi
ser com a piques
ser de bona talla
ser de mida regular (Balones) (22)
ser de prou alçada
ser més alt -a que el Micalet
ser més alt -a que el Miquelet
ser més alt -a que Manotes (Alcoi) (73)
ser més llarg -a que un dia sense pa (Ontinyent) (66)
ser un escarlèbit (Callosa) (86)
ser un estribanc (Tàrbena, Bolulla) (28)
ser un pi
ser una espindarga [aspiṇdárga] (Alcoi) [*gran i desmanotat*] (Beneixama) (33)
ser una llapissera
ser una peça (30)
ser una peça de tio (30)
ser una pica
tindre bona corpenta (Balones) (22)
tindre un cos com una màrfega (Balones) (22)
tindre una mida regular
una grandassa

«Amb més grans cames, que Miguel el Soberano» (Alcoi) (27)

baixesa, petitesa

amanyós -a
amanyóset -a
atxaparrat -ada (5)
baix -a
baixet -a
baixet -a d'alçada
baixet -a d'alça
baixiu -a
baixotet -a
baixotiu -a
catxigros -a
catxigordo -a
com un gerró (5)
cotero -a (Balones) (22)
de la cota (Balones) (22)
esgarratinyat -ada (Camp d'Elx) (118)
estar a l'altura d'un botilló
estar fet -a un esquifit -ida *[eskifét] (Elx) (40)
menudet -a
menut -uda
nano -a
nano -a com un taperot (Balones) (22)
no alçar dos pams de terra
no alçar un pam de terra (Alcoià-Comtat) (329)
no alçar una palleta de terra
pegar en baixet -a (Balones) (22)
perot
petit -a
petiuenyo -a (Elx) (118)
piula
porronet -a (Agullent) (35)
ser el / la més petit -a (Alcoià-Comtat) (329)
ser menut
[ser] de la garra / garreta curta (Alcoià-Comtat) (329) (Ibi) (34)
[ser] de la mà al colze (i4)
[ser] del colze a la mà (Balones) (22)
ser poquet -a (428)
ser un esguit
ser un esguit de bassa
ser un esguit de cornissa (Alcoià-Comtat) (329)
ser un tap de bassa
ser un tapó de bassa
ser una busquereta (Alcoi) (2)
ser una buixquera (Callosa) (28)
ser una cagadeta de mosca
sobrar-li mitges
tanganet -a
tàngano
tanguinet -a
tapelló -ona (Alacant) (29)
tarrancó
tindre cames de catre
xaparro -a
xaparrut -uda

«El Campanar i la Torratera!» (Alcoi) (a1)
«L'essència bona va en frascos xicotets!» (Alcoi) (a1)

bonic

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> bonic -a, bellesa*

defectes

defectes en la vista

bigo -a
bisco -a (Alcoi) (a1)
visco -a (Alcoi) (a1)
viscaio -a (Alacant) (29)
viscarallat -ada (Alacant) (29)
tresullat -ada (Alcoi) (a1)
cegall
cegalló -na
cegallós -a (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
cego°
desullar-se (Alcoi) (a1)
entortar (Alcoi) (a1)
entravessar la vista (1)
estar [mig] cegall
estar biga
estar cegallós -a
estar tresullat -ada (5)
llosco -a (Alacant) (29)

no vore dos dalt d'un burro
ser d'Albatera [cec] (1) (3)
ser / estar més cego que una rella
ser / estar curt -a de vista (Alcoi) (2) (Elx) (40)
ser un -a cegalló -ona
tindre els ulls traullats (Agullent) (35)
tindre ulleres de cul de got
tindre un ull tapat (85)
tort -a
travessar la vista (1)

«Cegall, a la part d'avall!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> no veure*
⇒ *II.3.A. PARTS DEL COS > ulls*

defectes en l'oïda

estar com una maça
[estar / ser] un poc / poquet sort, sorda
[estar / ser] més sord -a que un barandat (75)
[estar / ser] més sord -a que un cantal (Beneixama) (33) (Alcoi) (27)
[estar / ser] més sord -a que una maça (Balones) (22) (Alcoi) (2)
[estar / ser] més sord -a que una tàpia (Beneixama) (33) (Alcoi) (a1)
[estar / ser] més sord -a que una rella (75) (La Marina) (329) (La Costera, Ribera Baixa) (193)
[estar / ser] més sord -a que una tabala (Elx) (412)
[estar / ser] sord -a
[estar / ser] sord -a com un canet (Sant Joan d'Alacant) (399)
[estar / ser] sord -a com un cantal
[estar / ser] sord -a com una maça (Alcoià) (329)
[estar / ser] sord -a com una rella (Alcoi) (26)
[estar / ser] sord -a com una tàpia (Beneixama) (33) (Alcoià) (329) (Alcoi) (159)
ser dur -a d'orella (Alcoià) (329)

tindre l'orella tufada [tufâ]

⇒ *II.3.B. SENTITS > oïda, escoltar, soroll*
⇒ *II.3.A. PARTS DEL COS > cara*

defectes en la constitució

abotagat -ada [*unflat -ada*] (Vall d'Albaida) (63)
anar / caminar enxancat -ada (Alcoi) (a1)
bifi, bífia° [*que té el llavi inferior protuberant*]
  bífio -a° (Alcoi) (2)
  bèfio -a (14) (1)
  posar-se bífio -a
ambífio -a (1)
cabut -uda [*cap gros*] (Alcoi, Alacant) (3)
  tindre un cabolo (Alcoi) (2)
caminar com si estaguera escaldat -ada
coixejar
  anar en aixa (Confrides) (28)
  coix-coixejar (Alacant) (29)
  coixo -a (5)
envarat -ada
estar desgraciat -ada (74)
estevat -ada [*camatort*] (Balones) (22)
  garsat -ada (Alcoi) (a1)
  pando -a (Alacant) (3)
  panno (Calp) (3)
  tindre les cames pandes (Alcoi) (2)
  parrancà -ana [*desp*] (Alcoi) (2) (Crevillent) (3)
  parrancano -a (Alacant) (29) (El Pinós) (3)
garrut -uda (3) (29)
geperut -uda° *[ʤepelút] (Alcoi) [*f*] *[ʤepelúa] (Alcoi)
manco -a (5)
no llavar-se [un defecte] en tota l'aigua que porta el riu
ranguejar (Alacant) (29)
ser un busarany (1)
tindre un muscle més alt que l'altre (74)
tort -a d'esquena (Alcoi) (a1)

feblesa

afluixar-se
anar candint-se (Balones) (22)
candir-se (72) (28)
desfallit -ida

esmortit –ida
estar fet / ser de cua de sargantana
fluixango –a
magrejar (Alacant) (29)
paréixer el delicat / la delicada de Gandia (Alcoi) (a1)
paréixer "menja pa i torna per més"
ser com una canya vana (23)
somordo -a (Alacant) (29)
tindre la carn de gallina
tindre la carn fofa (1)
tindre la carn bufanera (1)
paréixer xalea
ser xalea
xangat -ada

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> feblesa*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> poc caràcter, innocent*
⇒ (coses) *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fortalesa, duresa i feblesa (coses)*

flaquesa

acanyat -ada (23)
afideuar-se
apegar-li-se la panxa als renyons
aprimar-se
barra-sec (72) (3) (33)
barrissec -a (Beneixama) (33)
aspiat -ada (Polop) (28)
candit -ida (28)
dessucat -ada
eixerretat -ada [aiʃɐretát -â]
eixut -uda de carns (Balones) (22)
en carn i os
escanyar-se [askaɲárse]
escanyat -ada° [askaɲát -â]
escanyolit -ida° [askaɲolít] (28) (23)
escardalenc -a (Marina Baixa, La Safor) (28)
escarransit -ida° [askaɾansít]
escagansit -ida [askagansít]
escagarransit -ida [askagaɾansít] (Callosa) (28)
escagarnit -ida [askagarnít]
escagarnidet -a (Alcoià-Comtat) (329)
esllanguit -ida° (5) (72) (28) [asλaŋgít] (Alcoi) [anλaŋgít] (Alcoi) [asλoŋgít] (Polop, L'Alfàs, Benimantell) (28) [esλeŋgít] (Comtat) (BALONES) (22)
esllanguir-se (28)
esmerlit -ida°
estar barrissec -a (Beneixama) (33)
estar com les raspes de sardines (Gandia) (53)
estar com una canya [de prim] (1)
estar fet -a un escarlèbit [askarlébit] (Marina Baixa) (28)
estar fet -a un escardèlic (Tàrbena) (28)
estar fet -a un filibusteri (Beneixama) (33)
estar fet -a un gat (Alcoià-Comtat) (329)
estar fet -a un sangandèli (Benimantell) (28)
estar flac -a i escarransit -ida (Alcoi) (2)
estar flac -a com un arítjol (Marina Alta) (Murla) (65)
estar flac -a com un llagostí (Elx) (40)
estar flac -a (i llarg -a) com un llambrígol (La Marina) (28)
estar més prim -a que una canya (23)
estar que clareja (Alcoià-Comtat) (329)
estar que no en queda
estar xuplat -ada
estar més xuplat -ada que un *ciruelo* (Ontinyent) (66)
estirat -ada com els canuts (Gandia) (53)
esvelt -a
esveltesa (5)
faltar-li molles
faltar-li molles on agarrar-se (26)
fi / fina com una agulla de fer calça
flac -a
juncal (5)
llanguidet -a
llebrenc -a
llepat -ada
no pesar ni una boliana (Alcoi) (i1) (a1)
no quedar-li cara ni per a senyar-se
no tindre ni tripa ni budell
paréixer / estar com una canya de batre
paréixer una canya de batre
paréixer una canya de traure nius (23)
paréixer una filosa

prim -a
prim -a com un arítjol (Xàbia) (23)
prim -a com un fil de cosir
prim -a com un llagostí
prim -a com un paper de fumar
prim -a com una canya (5)
primet -a
primor (31)
primutxet -a (Beneixama) (33)
quedar com un cuc de flac
rebaixar el sagí (Gandia) (53)
ser com una dinadeta de fil [de prim] (428)
ser llisa com una manisa (una dona)
ser un busarany
ser un cuc de filar
ser un gat rovellat
ser un llagostí
ser un feix d'ossos
ser un feix d'ossos en brega (5)
ser un sangandeli (Benimantell) (28)
sutilet -a (Balones) (22)
tindre menys carn que un pardal
tindre menys carn que una jerovita
tindre ossos
vore ànimes

«Cal passar dos voltes per a vore'l / vore-la!» (Alcoià-Comtat) (329)
«M'he aprimat»
«Ni creix, ni medra!» (Alcoià-Comtat) (329)
«No té ni tripa ni moca!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Un dia entrarem i no el / la trobarem»

fortalesa

afortalat -ada (Balones) (22) (75) (28)
alçar com una palla
arriscat -ada (Alacant) (29)
bragat -ada (46)
carrasquenyo -a
corpenta° (Balones) (22) (20) (72)
corpienta (Benidorm) (28)
corpulència (Balones) (22)
doble (1) (Marina Alta) (28)
està potent
estar fet un bou
estar fet un revoltó
estar fet un Tarsan
estar fort -a com una carrasca
estar sa -na com una carrasca
fermesa (corporal) [ferméa] (57) (28)
fornit -ida (72) (28)
fort -a com un revoltó
garrut -uda
guaixat -ada (Tavernes) (31)
home bragat (74)
més fort -a que un novillo
paréixer mil hòmens
polit -ida [*fornit -ida*] (Alcoi) (28) (Alacant) (29)
posar-se fet un bou
potent -a
quadrat -ada (Balones) (22)
rabassut -uda [rebasút] (Callosa, L'Alfàs) (28)
robust -a (Balones) (22)
ser de bronze (1)
ser fort -a com una carrasca
ser lo mateix que el ferro que treballa, [dur i cabota] (74)
ser més dur -a que una mola (26)
ser més dur -a que un cantal (5)
ser dur -a com un cantal (56)
ser més dur -a que un tostó (a4)
ser més dur -a que la pedra (74)
ser més dur -a que una pedra (213)
ser més dur -a que pedra en guaret (60)
ser més fort -a que l'arítjol (Fleix) (23)
ser un bou
ser un bouet (37)
ser un Tarsan
ser una peça (30)
ser una peça de tio (30)
templar els aires
templat -ada
temprat -ada
tindre bona corpenta (Balones) (22)
tindre bona gamba

tindre braons
tindre braons de pastissera
tindre més força que un bou
tindre una esquena per a carregar pianos
trempat -ada
un home ben tallat
xicarró -ona
xicarron -a
«En un bot saltava un marge»
«Estàs potent!»
«Quina esquena per a carregar pianos!»

gordura

apanyadet -a
apegar-se al renyó (el greix)
badar com una magrana
bojonjo -a (Alcoi) (a1)
bolitx [*xiquet*] (Alacant) (29)
botinflat -ada° (Vilallonga) (46) (Alacant) (29)
abotinflat –ada (Alacant) (29)
botxinflat -ada (Alcoi) (2)
botxinfló -ona (Alcoi) (2)
catinet -a (Balones) (22)
catxigord -a
catxigordet -a
catxigordo -a
catxigros -a
com un bassi
com un bocoi
com una saranda
créixer a l'ample
(tindre) dolles
de cap gord [com els de Xaló]
eixir-se'n del caixó (Gandia) (53)
encarnadet -a
engordir [aŋgordír]
estar / estar com una torrudaneta
estar com un *cerdet*Φ
estar de bon any
estar espatxorrat -ada de *gordo*Φ *-a*
está fet un bolitx [*xiquet*] (Alacant) (29)
estar fet -a un bollo
estar fet -a un bòtil (Marina Alta) (28)
estar fet-a un botiló (Polop) (28)
estar fet -a un *cerdo*Φ
estar fet -a un cosme (Benilloba)
estar fet -a un tudesc / tudesco / una tudesqueta (Alcoi) (a1) (2)
estar *gordo*-a com un sac
estar per a pegar un esclafit
estar que bada
estar / fer-se *gordo*Φ *-a* com un sac
farnidet -a de carn (Marina Baixa) (57) (28)
fer careta de boxinfladet -a
fer-se com la Tia Pellera (Alcoi) (a1) (i2)
fer-se grossos com a tudescos (Balones) (22)
fer-se la panxa com un tabalet
fer-se una xinxeta
gord° -a (Balones) (22)
*gordo*Φ *-a*
gord° -a com un bassi (Alcoi) (28)
gordea (Balones) (22)
gordet -a
gordillonet
*gordo-a*Φ pandorgo -a (Alcoi) (a1)
*gordo -a*Φ com un sac (Alcoi) (i2)
gros -ossa (Balones) (22)
gros -ossa com un bocoi
gros -ossa com un sac (Alcoià-Comtat) (329)
gros -ossa com un teixó (Alcoi) (a1)
gros -ossa com un torrejó
grossos, grosses com a torrejons
gros -ossa de cos (Balones) (22)
inflat -ada com una xinxeta d'hostal (Alcoi) (a1)
lloït -ïda
lluït -ïda
més gros -a que un bocoi (5)
no vore's els peus de la panxa que té
orondo -a (i6)
panarra (Polop, Castalla, Callosa) (57) (72) (28)
panxota
paréixer donya Anita
paréixer la mare de la vacada [vakâ] (Alcoià-Comtat) (329)
paréixer la tia Pellera (Alcoi) (a1) (329)

paréixer un torroner
paréixer una torronera
pellero -a
plenet -a
plenet -a de carn
posar-se com la tia pellera
posar-se com el tio pellero
rabassut -uda [rebasút] (Callosa, L'Alfàs) (28)
redoble (Altea) (57) (28)
refet -a
ser / estar com una torruaneta
ser / estar com una tudesca
ser / estar com una xinxeta
ser el porquet de Sant Martí
ser la representació de l'abundància (Alcoià-Comtat) (329)
ser més gran que el dia i la nit (Alcoià-Comtat) (329)
ser un tudesc -a
ser una botifarra
ser una marcolfa (Beneixama) (33)
ser una vaca
tatxinet -a
tindre braons de pastissera
tindre cara d'enseimada
tindre clotet de ruscadera
tindre dolles
tindre dolletes
tindre el / un cul com una galga
tindre el / un cul com un pandero (Alcoi) (a1)
tindre el / un cul com una pastera
tindre el / un cul com una saranda
tindre més carn damunt que un parell de bous (Balones) (22)
tindre molla
tindre molles
tindre un cul de dona
tindre la cara bolluda
tindre panxa
tindre panxa com un botijó
tindre una cara com una bamba
torroner -a
torru[d]à -ana

«Ara mateix pega un esclafit!» [a˛matéʃ] (Elx) (40)
«Està gros -ossa que no cap per la porta!» (Alcoi) (a1)
«Està que bada!» (Alcoi) (a1)
«No està gros -ossa debades!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Qui està gros, no és debades»
«I quin cincot!» (Alcoià-Comtat) (329)

lleig, lletja

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN, lleig, lletja*

pell

⇒ COS, *parts del cos, pell, color*

f. EDAT

Edat

edat

fer anys
fer els anys
ratllar [una edat]
arrapar [una edat] (5)

estar en l'edat

«Contant els diumenges només!» *[iro]*

«Estan en l'edat» (i2)

jove

ajovenadet -a
arriscat -a
caganiu -a (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
cagar encara verd (1)
començar a plomar *[plumár]
de petit -a
desbellussar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
eixir de quintes
entrar en quinta (Alcoi) (a1)
el temps del cuixot
estar [encara] en la flor de la vida (Alcoi) (a1)
fadrí -ina
fadrí dret i fet (Balones) (22)
fadrinalla (Alcoi) (440)
fadrinongo (37)
guilopo -a (5)
jove
jovençol (2) (32)
jóvens
jovenalla
joventut
mocós -a *[desp]* (Alcoi) (a1)
naixença
nàixer
naiximent
obrir els ulls a la llum d'este món (31)
quinto
ser d'una edat (Alcoi) (a1)
ser encara boquimoll (Vilallonga) (46)
ser un pardal sense ales (Alcoi) (a1)
tindre el temps d'una burra vella (1)
tindre encara l'ou al cul (1)
tindre poques barbes (1)
tindre tota la vida per davant
tindre / no tindre joventut
vore-ho tot vindre
vindre al món en el temps del cuixot
xicon –a (Alacant) (29)

«A vore si me s'apega la joventut!»
«Els jóvens sóc foc i flama!» (5)
«Gent jove, pa blanet» (Alcoi) (3) (Ontinyent) (66)
«Ni jove ni vell»
«Quant més poques barbes, més poca vergonya» (1)
«Tot s'apega menys la joventut»

madur -a

començar ja a tindre edat (74)
de mitjana edat
els més fadrins
estar [ja] granat -ada (5)
estar [ja] granadet -a
estar en edat de triar
estar entrant en edat
estar ja quallat -ada (1)
fer-li-se cara de marteta
gent quallada

granat -ada
ja duret -a (Balones) (22)
jovençol -a
jovenol (Balones) (22)
matxutxo -a
pelar-li ja la testa el temps (5)
ser ja maduret -a (5)
tindre (vint, etc.) anys complits (i recomplits) (31)
tindre (cinquanta, etc.) anys a les costelles (31)
tindre els canyots prou durs (Alacant) (29)
tindre passats anys

«A que no pesen els anys?» (Alcoi) (i4)
«A l'home major, dona-li honors» (Ibi) (34)
«Als trenta, vinya, i als quaranta, mallol» [kwaránta] o *[koránta] (Alcoi) (Bellreguard) (41) (Altea) (57) (57)
«Als quaranta anys, deixa't de banys» (Ibi) (34)
«Els anys no passen debades»
«Els anys pesen!»
«Què ... [s'ha fet, és, etc.] a estes hores?» (a13)

vellesa, vellea, ser major (persones)

acabar lo restant de la vida
acartonar-se (Vall d'Albaida) (63)
acartonat -ada (Vall d'Albaida) (63)
anar carpint-se [a poc a poc] (Beneixama) (33)
anar per a vell
anar sempre amb el gaiatet
anar-se'n [cap] a Bellús *[hum]* (1) (428)
ancià -ana (5)
aplegar a vore rebesnéts
arribar a cent anys
*auela*Φ xitxera *[desp]*
auelet -aΦ
*auelo*Φ xitxero *[desp]*
avellada [avelâ]
avellar (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
caduc -a *[desp]* (Balones) (22) (28)
caduquejar (72) (28) *[kaukeʤâr] (Alacant) (29)
candir-se (Alacant) (29)
candit –ida (Alacant) (29)
carcamal *[desp]* (5)
envellir [anvelír] o *[ambelír]
estar bé de coneixement [koniʃimént]
estar fet un -a carraco -a (Elx) (40)
estar fet un -a *auelo* Φ-a carraco -a (Elx) (40)
estar fet -a un -a *auelaco*Φ -a (Elx) (40)
estar més allà que ací
estar molt envellit -ida [anvelít]
estar molt esclafat -ada [asklafát -â]
fer de darrere (428)
fer una avellada [avelâ]
pegar una avellada [avelâ]
fer-se vell i ruc
furtar-te els anys
jubilar-se
jubilat -ada
major
mòmia *[desp]*
no estar bé de coneixement [koniʃimént]
no ser [ja] el / la que era
pansit -ida (5)
paréixer la vella Xelito
quedar només dos tallades de monyo
senyor major
ser arrancada de cavall i parada de somera (Alcoi) (2)
ser arrancada de bou i parada de somera (Cocentaina)
ser arrancada de cavall i parada de burro [araŋkâ], [parâ] (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«No hi ha [cap de] cavall que no es torne rossí» (Alcoi) (27) (1) (Bellreguard) (41)
ser un *auelo* -aΦ
ser un *auelo* -aΦ com un bassi (Alcoi) (28)
ser ja un tros de vell -a (Balones) (22)
ser més vell -a que el corb del Morelló (Calp) (39)
ser més vell -a que l'anar a peu
ser més vell -a que Matusalem
ser més vell -a que Noé

ser més vell -a que cagar emponnat
ser més vell -a que el sabó blanet (Alcoi) (a1)
ser més vell -a que la picor (5)
ser més vell -a que la sarna (Altea) (57) (28)
ser poc caletre [*desp*] (Balones) (22)
ser sobra d'anys (i3)
ser un *auelo* -aⓉ caduc -a [kaúk] (Marina Baixa) (28)
ser un tros d'*auelo*Ⓣ
ser un tros de vell
ser un -a *auelo* -aⓉ llandós -a (Tavernes) (31)
tindre més anys que Matusalem (Ontinyent) (66)
un home / dona d'abans (Alcoi) (a1)
vell -a
vell -a caduc -a [*desp*] (72) (28)
vellanco -a [*desp*]
vellea
vindre al món en el temps del cuixot
volar-li-se'n ja els pardals (a algú) (1)
xoxo -a [*desp*] (Balones) (22)

«A bou vell, *cencerro*Ⓣ nou» (Ibi) (34)
«A la vellea, arrimar la costella»
«A la vellea, pallola» (Ibi) (34)
«A la vellea sempre tenim un forat que ens fa aire» (Alcoià-Comtat) (329)
«A la vellea tot són alifacs» (Alcoià-Comtat) (2) (329)
«A la vellea, bony o forat» (Alcoi) (a1) (Ontinyent) (66) (Alcoià-Comtat) (329)
«¡Ai si el jove sapiera i el vell puguera!» (Alcoi) (27)
«Açò / això no és res per a lo que té que vindre!»
«Agobiat pels anys, i per les penes» (Ibi) (34)
«A l'home vell, muda-li l'aire, i deixarà la pell» (Ibi) (34)
«Al vell, foc amb ell» (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Alcoi) (27)
«Caldera vella, bony o forat» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (97) (Altea) (57) (57) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Caldera vella, bony i forat» (Alcoià-Comtat) (329)
«Caldera vella, bony o forat...i si és molt vella, bony i forat!» (Alcoi)
«Cànter vell, parent de la mort» (Alcoi) (27)
«Coses d'*auelos*Ⓣ»
«Eixe *mos* enterrarà a tots!»
«Ells cap amunt i nosatros cap avall!»
«Gallina vella fa bon caldo!» (Alcoi) (a1)
«La vellea *mos* acaça!»
«Mira, l'*auela*Ⓣ tafanera!» (Alcoi) (2)
«Vosté no morirà mai!»
«Quant més vell, més cascavell» (Alcoi) (a1)
«Quant més vell, més pell» (Calp) (39)
«Quants més anys, més reganys» (Alcoi) (3)
«Qui no ha tingut joventut, té vellesa»
«Si el jove poguera [i] el vell vulguera!» (Alcoi) (3)
«Si el jove sapiera / saguera i el vell puguera!» (Alcoi) (a1)
«Velles de Satanàs!»
«Vosté *mos* enterrarà a tots!»

⇒ *I.2.G. TEMPS> vell, antic*

vell, nou (referit a coses)

⇒ *I.2.G. TEMPS*

Créixer

anar-se'n allà amunt
avançar (Alcoi) *[alvansâ˙] (Benilloba) (i3) (a14)
condir
condir més que l'arròs caldós (1)
créixer
créixer a gom (Polop) (28)
créixer a ull
créixer com els naps (Ibi) (34)
créixer com la bromera (1)
créixer com una carabassera (Alcoi) (a1)

anar-se'n com una carabassera
enfilar-se com una carabassera
pujar-se'n com una carabassera
desconèixer-se
desplegar (92)
donar-se [*les plantes*] (i2)
enfilar-se
estirar-se [astirárse]
fer-se fadrí -ina
guaixat -ada (Tavernes) (31)
fer / pegar un estiró [astiró]
fer-se un gànguil
deixar avall
estar desconegut -uda

«Bonico en faixa, lleig en dança» (Alcoi) (3) (27)
«Lleig en faixa, bonico en dança» (Alcoi) (27)
«Bonico en l'aigua, lleig en la dansa» (Alcoi) (3)
«Quin estiró que has pegat!» [astiró]
«S'ha fet molt fadrí!» (a1)

«Vosatros cap amunt, i mosatros cap avall!»

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> altura*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*
⇒ *II.3.F. COS HUMÀ>EDAT*

g. MORT

Mort, morir

estar a punt de morir

[tindre, ser] les ànsies de la mort (1) (15)
apagar-se com una llumeta
demanar la mort
donar-li la darrer escudella de caldo° [*a un malalt*] (Balones) (22)
estar a les darreres boquejades (1)
pegar les últimes bocades (Alcoi) (2)
estar a les últimes barrades (428)
estar a les portes de la mort(33)
estar al darrer claviller (428)
estar amb un peu a la tomba
estar amb un peu ací i l'altre allà
estar més allà que ací
[patir, ser] la darrera enfermetat (Balones) (22)
[ser, tindre] la milloradeta de la mort
quedar-li (a algú) dos estisorades *[astizorâes] (Alcoi) (2)
quedar-li (a algú) una xollada [tʃoʎâ] (Elx) (40)
quedar-li (a algú) poques tallades de monyo / de cabells (Alcoi) (2)
quedar-li (a algú) dos tallades de cabell (Alcoi) (2)
quedar-li (a algú) tres tallades de cabells (Alcoi) (2)
quedar-li (a algú) una tallada de cabells (Alcoi) (2)
tindre les hores comptades (1)
vore clarors (Alcoi) (a1)
vore llums (Alcoi) (a1)
vore llumenetes (Alcoi) (a1)

ajudar a ben morir (Ibi) (34)

morir

abreviar (a algú) la mort
acabar la vida
aclarir la família (la mort, la pelada) (Balones) (22)
acorar
agonia
a l'altre viatge
anar plantats per damunt terra
anar-se'n
anar-se'n a Cantagallet (Alcoi) (a1)
anar-se'n a criar malves
anar-se'n a fer malves (428)
anar-se'n a l'altre món amb la creu dels albats [*morir fadrí o molt jove*] (1) (3) (22)
anar-se'n amb la creu dels albats (428)
quedar-se amb la creu dels albats (1) (3)
morir-se amb la creu dels albats (1) (3)
anar-se'n a l'altre món
anar-se'n a la caldera (428)
anar-se'n a la caseta que no pasten (Balones) (22) (428)
anar-se'n al secanet (Alcoi) (2)
anar-se'n al sequer (428)
anar-se'n darrere de
anar-se'n per portes [*morir de sobte*] (1)
arribar a la darrera hora (La Vila) (93)
atesar el rabo° (28)
atesar la cama (Polop) (28)
batre les cames (21) (428)
batre els peus (1)
cantar-li a un el gori-gori (428) (Alcoi) (El Campello) (37) (Alacant) (29)
caure malalt de la darrera enfermetat (Balones) (22)
caure redó *[reô] (Elx) (40)
combregar [*rebre l'extremunció*] (Alacant) (29)
costar la pell (1)
costar-li a u la pelleta (Balones) (22)
criar malves

la deixa
deixar pardalet
delmar [la mort] (Balones) (22)
descansar (Alcoi) (5)
dol
  dur dol (Balones) (22)
  portar dol
  vestit -ida de dol
emportar-se'l a l'altre barri
enviar a l'altre món
espitxolar (Alacant) (29)
estar en el Pla de Petracos (Alcoià-Comtat)
estar podrint terra (1)
estirar el rabo° (428)
estirar la pata
fallir
faltar
faltar de [certa edat] (Balones) (22)
fer coll de figa
fer la carrera de tots (Balones) (22)
fer la pell (Callosa, L'Alfàs) (28)
fer-li otomía
fer saó
fer taleca (1) (46)
fer vacances
haver enviat un àngel al cel
hever fet un albat (Vilallonga) (46)
haver hagut una solsida
l'altre món
la fira de la mort (Alcoi) (5)
la pelada [pelâ]
marxar
menjar coquetes amb mel (Alcoi) (2)
morir
morir a lo millor de la seua vida
morir amb la creu dels albats
morir de l'edat de
morir[-se]
la mort
mort -a
òbit [*poet*] (62)
partir (37)
passar de trànsit la Mort
pegar el darrer badall (1)
pegar la bela
perir (1)
quedar-se ert com a boix (428)
rabiestés -a
rebecar el coll (Altea) (28)
rebecar-se (La Marina) (28)
rebistés -a
rematar
rotllar el coll
sagramentar [sagramentâr] o [sakramentâr] (Balones) (22)
ser mort
set pams de terra
testament
fer testament
taleca (1)
tindre [ja] les malves grans
tindre set pams de terra damunt
tindre vacacions° eternes (5)

«A l'hora de la mort, vénen les alabances» (Alcoi) (27)
«A la caiguda del pàmpol» (1) (Beneixama) (33) (Ibi) (34) (22)
«A la mort, deixa un gran bony» (Ibi) (34)
«Al vindre a la vida, plorem; altre tant, quan la perdem» (Alcoi) (27)

formes de morir

matar-se [*en un accident*]
morir a recialles de [*una malaltia*] (31)
morir acorat -ada
morir ofegat -ada° [aufegát]
  ofegar-se [aufegárse]
  anfuegar-se (Benissa) (69)
  aufegar-se (Castells de Serrella, Callosa) (69)
  afuegar-se (Altea, la Vila, Relleu) (69)
  negar-se (Marina Alta) (36)
morir com un pardal (Alcoi) (5)
morir-se com un pardalet [*de forma quieta*] (i2)
morir de calbot [com els conills]
morir de parteratge (Balones) (22)

morir en una tamborinada
morir sufocat
suïcidar-se
  matar-se

l'enterrament

cementeri
fossar (28)
el secanet (Alcoi) [*hum*]
la caseta que no pasten [*hum*] (Balones) (22)
la caseta on no pasten [*fam*] (Alcoi) (a1)
Cantagallet (Alcoi) (5)
pujar al cementeri (5)

pèsameⒾ <*condol*>
  donar el *pésam*^Ⓘ
acompanyar [en] el sentiment (Alcoi) (2) (Elx) (40)
donar l'enhorabona de l'àngel (Gandia) (99)
pegar la cabotada [*donar la condolença*] (Pego) (35)

albat [*infant mort*]
  albadet
  angelet (Alcoi) (a1)
  mortitxol -a (Ibi) (Alacant) (29)
  mortitjol (Alacant) (29)
amortallar
caixa (1) (a1)
capsa
cotxe dels morts
donar terra
embalsemar (Alacant) (29)
enterrar [anterar^{r}]
enterro° [antéro]
epitafi (5)
fer-li l'enterro
funeral
galeria
gori-gori
cantar-li el gori-gori
jardilera
lapidari (5)
llosa
llosa sepulcral
<nínxol°>
  linxo (El Comtat)
  ninxo° (Vall d'Albaida) (63)
  fornet (Alcoi) (5)
  columbari [*d'un ossari*] (Alcoi) (2)
  vas [*ant*] (Alcoi) (322)
panteó
plany (57) (28)
plànyer
soterrar°
  sotarrar (Alcoi) (2)
  soterrar (Alacant) (29)
  sotarrar (Alacant) (29)
sutarrar (Alacant) (29)
<taüt°> [*m*]
  ataüt
  la taüt (!) (Alcoi) (297)
tocar a drancs (les campanes)
tocar a mort (les campanes)
tocar el toc de l'albat (les campanes) (Gandia) (99)
tomba
  tumba
vetlar
velatori
zanjaⒾ distinguida (Alcoi) (2)

funerària
el taütero [*fam*] (Alcoi) (a1)

matar, assassinar

afusellar *[afosilár]
afusellament *[afosilamén^{t}] (Alcoi) (5)
afusellat -ada *[afosilát]
assassí -ina *[asesí]
degollar
degollat -ada
escanyar (23)

esquarterar
esquarterat -ada
esquarteritzat -ada
fer-li el cap roig (a algú) (428)
fer taleca / taleques (d'algú) (428)
fer-se'l (26)
haver mort algú
llevar-li les ganes de menjar (428)
llevar-lo (a u) del mig (428)
matar
ofegar
voltejar *[boltedʒár] (428)

passejar (algú)
fer-li el *paseïto*[®] (a algú)
el cotxe de la calavera (Alcoià-Comtat) (La Safor)
la Pepa (Vall d'Albaida, La Marina) (a1)

expressions

«Al gabiot!»
«Al mort, terra; i al viu, guerra!» (Alcoi) (a1)
«Al rei i als porcs els afaiten després de morts» (Bellreguard) (41)
«A l'hora de marxar, tots pugem al mateix cotxe» (Alcoi) (5)
«Al mort, . . . terra, i al cego°, guitarra» (Alcoi) (27)
«Angelets al cel!»
«D'ací (i1) cent anys, tots calbos» (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
«D'ací quatre dies, tots calbos» (Ibi) (34)
«De penes i de bons sopars, estan plens els fossars» (La Vila) (28)
«Déu que el tinga en el Cel»
«Déu que els haja fet part a tots ells en lo Cel» (Balones) (22)
«Déu que el / els haja perdonat!» (Balones) (22)
«En aplegar al forat, mitja quarta»
«En l'hora de la mort, *mos* sobraran diners i pecats» (Calp) (39)
«En morir-se, un clot» (Alcoi) (a1)
«És que no era per a d'este món»
«Heu enviat un àngel al cel»
«Ja ha descansat»
«Ja ho he vist tot; ja puc partir» (El Campello) (37)
«Ja no patirà més» (Alcoi) (a1)
«La mort i la venta, tot ho trenca» (Alcoi) (a1)
«La mort tot ho iguala» (Alcoi) (a1)
«Molts anys que pregues per l'animeta!»
«Molts anys que pregues per l'animeta!» «I tu que ho veges!» *[resposta]*
«Molts anys que vaja per davant»
«No hi ha boda sense plor, ni mortalla sense rialles» (Alcoi) (27)
«No hi ha res més cert que la mort»
«No ploreu, que vos sentirà» (57)
«Per a l'amor i la mort, no hi ha res fort» (1)
«Que Déu el/la tinga en la glòria» (Alcoi) (a1)
«Que Déu l'haja perdonat!» (Alcoi) (a1)
«Que Déu no li ho prenga en compte!» [kónter] (Alcoi) (a1)
«Que el Nostre Senyor el/la tinga en mig de la glòria»
«Que el Nostre Senyor l'haja abraçat!»
«Que en glòria estiga» (31)
«Que en pau descanse» (31)
«[A] qui / El que donació en vida faça, que li esclafen / xafen el cap amb una maça» (1) (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Qui testament en vida faça, que li esclafen el cap amb una maça » (Xeresa)
«Roda i volta, a parar a Albaida» (Alcoi) (2)
«Rodes per a on rodes, a parar a lo mateix» (Ontinyent) (66)
«Tots com el pare... i estava amortallat!» (Alcoi) (a1)
«Vos el / la tornaran» (un -a xiquet -a mort -a)

4. ALIMENTACIÓ

a. MENJAR

Menjar

aliment

aliment
aliament [*manutenció*] (1) (3)
donar-li a ú els aliaments (1)
bastiment (Marina Baixa) (28)
condumi (5)
condúmio[①]
dina (Beneixama) (33)
quemenjar
ranxo [*naut*] (Alacant) (i2) (Crevillent) (24)
recapte (36)
menjar [*n*]
vianda

cutxipanda [*desp*] (Alcoi) (i1)
golleries [*delicadesa, sov. desp*] (1)
mengitori [meɲdʒitəri] o *[miɲdʒitəri] (Alacant) (29)
menjarot (Alcoi) (2) (Planes) (23)
menjucada
menjuga (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
menjurrada
menjurrades [meɲdʒurâes] (5)
municions de boca [*hum*]

papa [*infantil*]
les papes [*infantil*]
les papetes [*infantil*]
la papanda [*infantil*] (Alcoi) (a1)

les menjades

menjades del dia

desdejunar-se (Balones) (22)
desajunar (Crevillent) (24)
desdejuni (Alcoi) (a1)
esmorzar
almorzar (Alcoi) (2)
almuerxo[①] (Crevillent) (24)
esmorzarot (56)
dinar
dinada [dinâ]
dinarot
berena
berenar [*n*]
berenar [*vb*]
berenar-sopar
berena-sopa
sopa-berena
fer sopa-berena
sopar
sopa (Beneixama) (33)
sopada [sopâ]
sopamenta (1)
soparda (1)
sopar de picadeta
soparrada [soparâ]
soparot
soparets
ressopar (36)
ressopó

darreries
postre
les postres

companatge (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cosa (Ibi) (a1)
companejar

pa i companatge (Alcoi) (2)
pa i cosa (Ibi) (a1)

tipus de menjar

de calent
  de decalent
  els calfats
en calent
plat de calent (5)
menjar de calent

gelat -ada
menjar de gelat (26)

de plantonet
  de *plantaïllo*[Ⓘ]
fer el *plantaïllo*[Ⓘ]
dinar / sopar de *plantaïllo*[Ⓘ]

menjar baix braç (1)
menjar davall (1)

plat fort (60)
plat tradicional (60)

dinarets d'Alcoi

refrigeri (114)
vermudet
vermudot
vermut

plat
platada [platâ]
platerada [platerâ]
paelló
caldada [kaldâ] (i1)
caldatxada [kaldatʃâ]
ranxada [rajntʃâ]
ranxo

menjar

menjador -a

galduf -a (46) (3)
galema (Biar) (3)
gobiós (Alcoi) (a1)
golafre [goláfre] (21) (Tàrbena, Llíber, Pego) (28)
gomiós -a (Alcoià-Comtat) (329)
golós -a
menjador -a
menjadoret -a
ser un -a betza [bétʃa]
arrossero -a
  arrossero -a de coratge (Elx) (40)
conillero -a
paeller -a

«No està gros -ossa debades!» (Alcoià-Comtat) (329)

preparar la taula

amanir taula
esperar a taula
parar taula
llevar la taula
desparar la taula
presentar el dinar en taula (56)

utensilis

cullera
forqueta
fuixeta [=*forqueta*] (Verdegàs) (29)
ganivet

la cistelleta del recapte (Alcoi) (a1)
saquet del menjar (Tavernes) (31)

⇒ *II.8.E. RECIPIENT*

menjar

acompanatjar-se
anar a pegar un mosset (Alcoi) (Elx) (40)
anar fent camí
arrepelar [*la carn dels ossos*] (Beneixama) (33)
repelunar (Agullent) (35)
calfar-se el queixal (Alcoi) (a1)
companejar (72) (33)
deixar-se l'afront[e]
engaldir (5)
empapar-se
empapussar [ampapusár] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
empapussar-se
endilgar-se [andilgá'se]
engaldir (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
enganyar el cos
engolida
engolir [angolí'] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
engolir-se
engolit -ida
espolsar-se una (menjada o beguda gran)
estovar-se [el menjar a la panxa]
fer boca
fer gana
fer mastegó° (Beneixama) (33)
fer mostegó (28)
fer sopes
fer un mos
fer-se *algo*Φ del foc
fer-se el vermudet
fer-se el vermut
fer-se les papes
fer-se un tapó a la gola
fer-se una picadeta
mascar *[maiʃkâ'] (Alcoi) *[maiʃkâ'] o *[maʃkâ'] (Alacant) (29)
mascada *[maiʃkâ] (Altea, Benidorm) (28)
mastegar (Alcoi) (5)
mostegar (Marina Baixa) (28) matar el cuc
matar el cuquet
matar el triturat (Alcoi) (30)
menjar
menjar canyadeta-peixet
menjar canyeta-peixet
menjar de dejuni (Balones) (22)
menjar en buc (Vall d'Albaida) (35)
menjussar
mossegar
mosset
mostegó (28)
mullar
obrir l'apetit (28)
omplir la garjola (46) (3)
papar
pegar un mos
pegar un mosset
potet
potets
prendre un bri [péndre] (1)
reglotar
repelunar → *arrepelar*
retxinflar
rosegar
sentar-se en taula
sopa
sucar
tast
tastar
tindre taula parada (62)
tirar-se al cos (un menjar / beguda) (1)
tragallada

dificultats en menjar

anar-se'n pel vedat
clavar-se en el vedat (Alcoi) (a1)
parar-li-se a ú el mos
quedar-se parat el menjar en el *garguero*Φ (Alacant) (29)
«Me s'ha quedat parat el menjar en el *garguero*Φ» (Alacant) *[keât] (29)

menjar en abundància

acabar amb els torrons
antoixárseli á ú els dits hòstes
*auela*Φ golosa

calar-se
caure-li (menjar, líquid) pels queixos
criar panxa
criar una bona panxa
dinar com un -a tudesc -a
dinar com un pare
dinarrada [dinarâ]
d'un mos
embotinar° [ambotinâ^{r}] (Benimantell) (28)
embotir° [ambotî^{r}]
embotit -ida [ambotít -ida]
engolir-se (un menjar) a cell (Alacant) (29)
estacar-se (el menjar) (Tavernes de la Valldigna) (31)
estar fet -a un buc (Callosa) (28)
estar fet -a un teixonet
estar un que reglota
fartar
fartar com un teixó (Banyeres) (364)
fartera (Alcoi) (5)
farterol -a
fer-li mal els queixos
fer-se un corbo
fer taula de maig (1)
golerma° [golérma]
golondró -ona (Beneixama) (33)
golós -osa
gomiós -a (Alcoià-Comtat) (329)
grassós -osa
menjar a boca plena (Benimaurell) (23)
menjar a boca redona (Alcoi) (5)
menjar a dos mans
menjar a dos queixos (Ibi) (34) (Agullent) (35)
menjar a fonades (Balones) (22)
menjar a mos redó (Alcoi) (i2) (Ibi) (34)
menjar a quatre mans
menjar a quatre queixos
menjar amb deliri [an delíri] (Alcoi) (a1)
menjar amb gana
menjar amb tíria [en tíria]
menjar com a galfins
menjar com si foren bresques
menjar com si li ho llevaren (Alcoi) (a1)
menjar com un -a tudesc -a
menjar com un buc (Alcoi) (i1) (Benimantell) (28)
menjar com un buc de budell
menjar com un cavador
menjar com un descosit (Alcoi) (a1)
menjar com un pare
menjar com una revolta de riu (Alcoi) (5) (Ontinyent) (66)
menjar (un plat, etc.) de cavador (Alcoi) (2)
menjar més que un galfí(67) (28)
menjar més que un músic (Benissa) (68)
menjar més que una revolta de riu (Alcoià-Comtat) (2) (329)
menjar per a dos (Alcoi) (a1)
menjar per a tot l'any
menjar-se [fins] els ferros de la presó (Alcoi) (2) (Marina Alta) (65)
menjar-se l'hisenda rabiant
menjar-se les morques
menjar-se un plat de cavador
menjar-s'ho del cap d'un tinyós (Alcoi) (a1)
morir d'una fartera (5)
no deixar ni mealla (Alacant) (29)
no parar de menjar
no parar de rosegar (5)
omplir per la garreta
[pegar-se una] panxada [paɲtʃâ]
[pegar-se una] tripada [tripâ]
pegar un mos i quedar convidat per a l'altre (Alcoi) (a1)
poder-se anar a cagar a un bancal
poder-se anar a cagar a un bancal i torcar-se el cul amb una pedra
posar-se com el tio pellero
posar-se com la tia pellera
rebentar com una cigala
refilar (1)
saque
semblar-li els dits convidats
ser cavall de bona barra (i2)
ser bon menjador -a
ser menjador -a
ser menjadoret -a
ser un cosme (i3)
teulada [taulâ]

tindre [bon] panzell (5)
tindre bon saque
tindre bona androna
tindre cara de rectorot
tindre el menjar de bo i el treballar de malalt (1)
tindre un panzell d'espenta (5)
[tindre] tíria
tragar més que un buc (Alcoi) (a1)
traure el ventre de mal any (1)
un [menjar] que un gitano es podia estacar dins del paelló
ventrell
voler menjar-se el molt (Alcoià-Comtat) (329)

«En ma casa em fan sopes!» (Alcoi) (a1)
«Lo que no mata, engordix!» (Alcoi) (a1)
«Menja més que descarrega» (Marina Alta) (65)
«No està gros -ossa debades!» (Alcoià-Comtat) (329)
«No para ni per a alenar!» (Alcoi) (a1)
«Primer rebentar que sobre!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Quina xera!» (Alcoià-Comtat) (329)
«S'ho menjaria del cap d'un tinyós!» (Alcoi) (a1)
«Si aixina mullem, prompte acabarem amb el fregit!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.4.C. CUINAR> quantitat de menjar*

menjar ràpidament

arrear-s'ho tot de colp (Elx) (40)
engaldir-s'ho
engolir-s'ho (Alcoi) (a1) (2)
menjar-s'ho en un mos
menjar-s'ho en dos mossos
menjar-s'ho com a bresques (Alcoi) (i1) (a1)
menjar-s'ho en dos estenallades (Alcoi) (i1)
voler menjar-s'ho tot en un mos

fer gust a poquet [*un menjar*] (Alcoi) (a1)

«A ma casa bullen faves, i a la teua, perolades» (*) (Ontinyent) (66) (3)
«Com si estaguérem en època de fam!» (Alcoi) (i2)

no menjar; menjar poc

dejú [*n*] *[didʒú] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
en dejú *[endidʒú] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
en dejunes
[estar] dejú -una [*adj*]
dejunar
dijunar (Alcoi) (a1)
dejuni (Balones) (22) (a1)
dijuni (Alcoi) (a1)
ajuni (Alacant) (29)

desmenjat -ada
eixerrit -ida
esmorzar / berenar bacores amb pa
estar a cant d'orgue (428)
estar creixent[-li] (la fruita, etc., a la mà)
estar desganat -ada
estar en dejú
fer badalls i creuetes (1)
fer-se[-li] el mos agre
haver-hi per a un queixal
melindrós -a (Alacant) (29)
menjar al·leluies (15) (28) (Ibi) (34)
menjar com un pardalet (Xixona) (438)
menjar només ferri-busterri (Alcoi) (2)
menjar només barrella (Agullent) (35)
mesquí -ina *[meiʃkí] (Alacant) (29)
no tastar les de sal (Alcoi) (a1)
pa i minxo
pa i mossos
passar de l'aire
passar la quarentena [karanténa] (1)
pegar la portonada [portonâ]
quedar-se al·leluia (La Vila) (28)
ser fetiller en el menjar
tancar el portó

ser poc menjador -a

no ser molt menjador -a

«El portarem a la llenca!» (Altea) (57) (28)
«Ninguna taleca buida es deté dreta» (1)

⇒ *II.4.C. CUINAR> quantitat de menjar*

la gana, la fam

adalit -ida de fam (1)
afambrat -ada° (Alacant) (28) (29)
esfambrat -ada° [asfambrát] (Alcoi, Marina Alta, Marina Baixa) (28) (29)
alfambrat -ada (Alcoi, Marina Alta) (a1) (28) (29)
amfambrat (La Safor) (28)
amb la boca caent-se
antoixárseli á ú els dits hòstes
asp(i)at -ada de fam(28)
badall de fam
calfar[-se] el queixal
carpanta (Balones) (92)
carpir la fam (Marina Baixa) (28)
com un cavador
deixar en dejú (5)
deixar en dejunes la panxa
deixar la panxa a l'espanyola
desmai
esmai [asmai]
desmaiat -ada
esmaiat -ada [asmaiat -â]
els dits et / li semblen convidats
esbalaït° -ida [de fam] [asbalaít] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
esmortit -ida [de fam] [asmortít -ida]
estar blau / blava de fam
estar carpit -ida de fam (Marina Baixa) (28)
estar fent creuetes (428)
estar fet un farterol -a (5)
estar fet un fartó -ona
estar mort -a de fam
estar per a tres olletes
famolenc -a (Alcoi) (38) (5) (Alacant) (29)
farterol -a
fartó -ona
fer estrici° (1)
fer fam (Alcoi) (i2)
fer gana (Altea) (57) (57)
fer ganes de menjar [*provocar-la amb exercici físic, etc.*] (Alcoi) (a1)
galima
galimó -ona (Beneixama) (33)
gana
gassussa
gassusses de fam (Balones) (22)
guardar les barres en el calaix
menjar-se fins / *d'hasta* un albadet
paréixer algú que veja ànimes
passar creuetes (Alcoià-Comtat) (329)
passar la gassussa (1)
passar més fam que un mestre d'escola (Balones) (22)
patir més fam que un afilador (Xeresa)
patir més fam que un gos lligat a un carro (Xeresa)
penjar les barres a / en l'alçador
penjar les barres a / en l'escudeller
picar la panxa
quera
querós -a
rondar la fam (5)
sentir cuscanelles a la panxa (Sant Joan d'Alacant) (399)
ser capaç de menjar-se un albadet
ser capaç de menjar-se un albadet de pigota
talent
tindre desmai [asmái] (Alcoi) (a1)
tindre galim° (92) (3)
tindre galima° (92) (3)
tindre gana (Alcoi) (a1)
tindre ganeta (Alcoi) (a1)
tindre més fam que un gitano (Alcoià-Comtat) (329)
tindre més fam que un lladre (Alcoià-Comtat) (329)
tindre / tenir més fam que Xaleco (Sant Joan d'Alacant) (399)
tindre més fam que xinxe en pressidi (Xixona) (438)

tindre talent (Beneixama) (33)
tindre una fam canina (60)
tindre / patir / passar més fam que un mestre d'escola
tindre / patir / passar més fam que una serp en un forat
traure-li a ballar la fam (Calp) (39)
una fam com un lladre
vore ànimes
vore animetes (Alcoià-Comtat) (329)
vore clarors
vore llumenetes (Alcoi) (a1)

«Això esmola»
«Bona fam de set setmanes i pa de huit dies» (Alcoi) (27)
«Centaura, para taula» (Benigànim, Parcent) (23)
«D'un badall tomba un cantó!» (Alcoi) (a1)
«Em / es menjaria el Cató» (a27)
«Em / es menjaria els ferros de la presó!» (Alcoi) (Calp) (39)
«Em / es menjaria Ifac i Montgó!» (358)
«Estic desmaiat -ada!» [asmaiát] (Alcoi) (2)
«Estic que veig ànimes!»
«Estic que veig clarors!»
«Falta de pa, sobra de crits»
«Fam que [s']espera matar, no és fam» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Ja ha / hem mort el que *mos* matava!»
«La fam és negra!»
«L'abundància mata la fam» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«L'ase que té fam, es menja el gram» (1)
«La fam el trau a ballar!» (Calp) (39)
«La fam no té llei» (Bellreguard) (41)
«Morir de fam treballant i morir de fam sense treballar, tot és morir»
«Per a obrir la gana»
«S'enjunten la fam i la gana»
«S'enjunten la fam i les ganes de menjar»
«Si no hi ha pa, bona és la coca!» (Alcoi) (2)
«Quan no hi ha pa, tot són miques» (Bellreguard) (41)
«A bona fam no hi ha pa dur» (Marina Alta) (65)
«A bona gana, no hi ha pa dur» (Alzira) (441)
«Tinc un desmai!» (Alcoi) (a1)
«Tens fam? Pega un bram» (Alcoi) (2)
«Si tens fam, pega un bram» (Ontinyent) (66)
«Val més taronja i magrana que passar gana» (Xeresa)
«Val més tindre talent que no pa de forment» (Beneixama) (33)

estar fart, sadollat

assaciat -ada [asesiat -â]
atiborrar se
atipar se
entipar-se
tipar-se
atracar-se
embafar (Alcoi) (2) (Altea) (67)
embafat -ada
enfartir -se
enfitorrat -ada (Alacant) (29)
estar dinat -ada
estar sopat -ada
farnit -ida (de menjar) (Alacant) (29)
omplir els budells / el budell
omplir la panxa
quedar-se com un tudesc / una tudesqueta
quedar-se com una xinxeta
tindre el pap ple
tenir la panxa com un tambor (Sant Joan d'Alacant) (399)
tip
tipar-se ⇒ *atipar-se*

expressions

«A la taula i al llit, al primer crit» (Alcoi) (27) (Cocentaina) (76)
«A la taula i al llit, al primer crit; a treballar, deixa'ls cridar» (Ibi) (34)

«A mi m'agraden els bous... però en el plat!» (Alcoi) (a1)
«A mi m'agraden els bous... però en la taula!» (Alcoi) (a1)
«Al cos, *hi ha que* deixar-lo satisfet, però no fart» <*cal*> (Alcoi) (27)
«Al que menja llonganissa, se li fa la panxa llisa» (Alcoi) (27)
«Al que molt verd menja, la pell li penja» (Alcoi) (27)
«Arròs i sol, mai hi ha prou» (Calp) (39)
«Arròs, que fa el ventre gros i la panxa llisa, i ja no cal dur camisa» (1)
«L'arròs fa el ventre gros» (Alcoi) (i1) (Calp) (39)
«Bo està el porc quan rota!» (Alcoi) (a1)
«Botifarra, mes que em pengen!» (Alcoi) (27)
«Botifarra, tanca amb barra!» (1)
«Dejunar, després de fart» (Alcoi) (27)
«[Jo, a la del pobre:] primer rebentar que sobre!»
«"Vols" es diu als malalts... i lo demés, dinarets d'Alcoi» (Alcoi) (i1)
«"Vols" es diu als malalts» (Alcoi) (i2)
«"En vols?", es diu als malalts» (Alcoi) (27)
«A la del pobre, primer rebentar que sobre!»
«A la taula i al llit, al primer crit»
«A les huit el frare en taula!»
«A l'home fart, gita-lo» (Alcoi) (i15)
«A on mengen dos, mengen tres» (1)
«A on mengen tres, mengen quatre» (Alcoi) (27)
«Allí on mengen tres, mengen quatre» (Cocentaina) (76)
«A on penge la capa?» [*resposta a invitació a un àpat*] (Alcoi) (a1)
«Aigua a les figues; i a les peres, vi»
«Aigua fresca i pa calent, mai proven al ventrell»
«Això fa cucs!» (Alcoi) (a1)
«Al Petit Lardhy, a menjar!» [*ant*] (Alcoi) (2)
«Alls crus i vinet pur, posen fort, segur» (Ibi) (34)
«Allò que no agrada als ulls, no agrada a la boca»
«Animal bon menjador, animal ben treballador» (Altea) (57) (57)
«Bo, poquet i a sovintet, és per al cos, profitoset» (Alcoi) (27)
«Bon profit que faça!»
«Bon profit!» (34)
«Botifarra, tanca en barra»
«Calbot i al perol!»
«Canyadeta, peixet» (Alcoi) (27)
«Canyeta, peixet» (Ibi) (34)
«Cura més la dieta, que la llanceta» (Calp) (39)
«D'ací en vull, d'allà no en vull»
«Darrere de res begues vi, però darrere del raïm / la pereta sí!»
«De grans sopars, estan plens els fossars»
«Del cigró, beu-te el caldo° i tira-lo»
«Després traurem el pato»
«El bon aliment torna jove a la gent»
«[El] dinar reposat, [el] sopar passejat» (Alcoi) (Cocentaina) (76) (Ontinyent) (66)
«El pecat de la gola, Déu el perdona» (1)
«El que està fart no se'n recorda del dejú» (Calp) (39)
«El que menja no fa gasto en la botiga dels pots»
«Et sentarà bé!» (Alcoi) (a1)
«Et sentarà mal!» (Alcoi) (a1)
«Gallineta que per casa va, si no pica, picarà» (1)
«I quin panzell!»
«Jesús i mulle!» (Alcoi) (a1) (2)
«Jo, a la del pobre: primer rebentar que sobre»
«L'arròs i el gaspatxo volen foc de borratxo» (Alcoi) (3)
«L'arròs, peix i *pepí*[Φ], naixen en aigua i moren en vi» (1)
«L'arròs vol aigua»
«L'ensalada, salada i ben oliada» (317) (23)
«Lo que no mata, engordix» [angordítʃ]
«L'última és la de la sort!»

«Magre!»
«Mai és mal any per a massa pa»
«Menges mal i cantes mal!»
«Mengeu, mengeu, que el món s'acaba» (Marina Alta) (65)
«Menja molt, caga fort, i no tingues por a la mort» (1) (Ontinyent) (66) (Alzira) (441)
«Menja be, [i] caga fort, i no li tingues por a la mort» (Ibi) (34) (Altea) (357)
«Menja fort i caga fort no tingues por a la rnort» (Marina Alta) (65)
«Menja fort i caga fort, sense tindre por a la mort» (Alcoi) (27)
«Menja poc i sopa més; dorm en alt i viuràs més» (1)
«Menja, que del teu menges» (*) (1)
«Menja raïm i gita't a dormir»
«Menja, menja! Que dels que mengen, algú ho conta!»
«Menja, menja, que de lo teu menges» (Marina Alta) (65)
«Menjant, menjant, se'n va la gana»
«Menjant, menjant, vé la gana» (Cocentaina) (76)
«Menjar i beure i en Déu creure» (Marina Alta) (65)
«Menja i beu i en Déu creu» (Alcoi) (27)
«Menjar i beure, davant del rei» (1) (Alcoi) (27)
«Menjar i cagar, davant del rei» (Alcoi) (27)
«Menjar i rascar, tot és començar» (Alcoi) (a1)
«Més val posar-ne, que no llevar-ne»
«Molt no és mai prou» (Alcoi) (a1)
«Mòriga Marta, mòriga farta» (Alcoi) (2)
«N'hi has pa, torna a per més!»
«Ni arròs socarrat, ni guisao fumat»
«No eixim de pa i minxet!» (Alcoi) (2) (a1)
«No eixirem de pa i minxet!» (Alcoi) (2) (a1)
«No en vull, no en vull...un plat a coromull!» (Alcoi) (2) (a1)
«No et farà mal!» (Alcoi) (a1)
«Menja bé, no faces mostegó!» (Callosa) (28)
«Obri la boca i tanca els ulls!» (Alcoi) (2)
«On penge la capa?» (Alcoi) (a1)
«Per a arreplegar les molles, un pato»
«Per a desampalagar»
«Per a llavar la boca»
«Profit que faça!»
«Profit!»
«Provecho que haja, menjar que haguera»
«Que a mon pare li diguen Coca i jo em mòriga de fam!» (Alcoi) (a1)
«Què hi ha / tenim per a dinar / sopar?
«Que t'escaldaràs el lleu!» (i2)
«Qui bé menja, bé treballa» (1) (15)
«Qui canta en la taula i en el llit, no té l'enteniment complit»
«Qui guisa dolç, guisa per a molts; qui guisa salat, guisa per al gat» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Qui té fam, somia° rotllos» (Alcoi) (Cocentaina) (76) (Ontinyent) (66)
«Quin pito toquem?»
«Senyo mare, ¿què tenim de darreries?» «Arrimeu les cadires» [resposta]
«S'ho va menjar com a bresques!»
«S'ho va menjar com si li ho furtaren!»
«S'ho va menjar en tíria!»
«S'ho va / van / vam menjar que els dits li / els / *mos* semblaven convidats!»
«S'enjunten la fam i la gana ...i les ganes de menjar»
«S'enjunten la fam i la gana»
«Si la fam fóra música!»
«Si no menges prou, no trauràs mà del carabassí!»
«Si no menges, te candiràs»
«Si vols morir, menja magrana i gita't a dormir»
«Si vols morir, menja raïm i gita't a dormir»
«Vol dinar?» (Alcoi) (a1)
«Vol sopar?» (Alcoi) (a1)
«Vols café? Posa!» (Alcoi) (a1)
«Vols morir? Menja magrana i gita't a dormir»
«Sopar a gust!»
«Talla pa!»

«Tira-li un mos!»
«Tot és bo lo que en l'olla es cou»
«Tot està bo, quan hi ha bona gana»
«Tot magre»
«Tot pa'l gabiot!»
«Traga més que un buc i no fa ni un brot»
«Tros, que alegra el cos»
«Uno que me'n done!»
«Uno que me'n serre!»
«Val més bona gana que bona vianda»
«Val més fer-li un trage que convidar-li a dinar»
«Val més fer-li un trage que donar-li de menjar!»
«Vint-i-nou te'n perdone!» (Alcoi) (a1)
«Visca la cuinera!» *[víʃka]

beure

⇒ *II.4.F. BEGUDA*

set

⇒ *II.4.F. BEGUDA> beure i set> expressions*

b. INGREDIENTS

Carn i ous

la carn

capolat
carn
carn de bou [*vedella*] (Elx) (40)
carn de primera (5)
carn greixosa (1)
carn melosa / meloseta
carn salada [salâ]
carn salpresa
carnada [karnâ]
cervell
cuixot (29)
fetge
fetget
filet de la veteta
greix
llom[o]
llomello
llonza [*carn de costella*] (Alacant) (29)
molla de la carn
os
pellaranques
renyó
renyonet
sagí° (Alcoi) *[segí] (Alacant) (29) (Miramar) (318)
sagí fus (Polop, Castalla) (28)
sagineta
solomilloⒹ de pobre
tendrum
tindre molla (5)
xirla
xixa [*fam*](a4)
xixi [*fam*](a4)
xulla
xulleta

carn d'aviram

pollastre
gallina
coll
aletes
pit
pitera (57) (28)
petxugaⒹ
pit de titot (La Vila) (i16)
besanca
entrecuixa (Vall d'Alcalà, Calp, Campell, Castells de Serrella, Parcent) (361)
bescuixa (Fleix) (361)
entradeta de la cuixa (Gata) (361)
recuixa (Benidoleig, Vall d'Ebo) (361)
cuixa
pell
molles de pollastre
morella
oliveta
ouera
ouereta
rovellets

⇒ *I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> cos de les aus*

carn de conill

carn de conill
cap
cabet
cuixa
les butzes (Vilallonga) (46)
renyonet

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers*

carn de porc

baconet de llet (1)
magre
costelletes
cansalada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cansalada entreverada (76)
corbet (21) (82)
cansalada
capolat de porc (76)
corbet
corvet
cotna
  corna (Alacant) (29)
cuixot (Alcoi) (La Marina) (86)
  pernil (La Safor) (82) (La Nucia) (86)
garronet
pató [*unglot*] (Pego) (3)
llomello
rellomello
xulla
xulles

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers> el porc*

carn de vedella

vedell [bedéλ] (15) (1)
vedella [bedéλa] (15) (1)
vedell d'un any (1)
jònec, jònega

carn de *ternera*[①]
carn negra
carn de fils
carn filosa
carn d'escaleta (Alcoi) (2) (a1)
carn de cuixa (1)
carn de faldeta (1)
carn de galta
carn de l'espatla (1)
carn de les costelles (1)
carn de papada (1)
carn de peixet
carn de renyonada (1)
testicles
  credilles (Alacant) (29)
  criadilles[①]
fetge
fetget
coradeta [koraêta]
os serrat

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers*

carn de corder

costelletes de corder
pierna[①]
lleteroles
xulla [de corder]
xulles [de corder]
xulles de pala
xulles de renyonada [reɲonâ] (5)

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers> Ovis aries*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> RAMADERIA*

els ous

ou
  la càscara° de l'ou
    càixquera (Alcoi) (a1)[ká'ʃkera] (Alacant) (29)
    clasca° (21) (Alacant) (28)
    claixca (1)
    clèixca (La Vila, Penàguila, Xixona) (28)
  la corfa de l'ou (21)
  el blanc de l'ou (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  el rovell
  el telet
  la galladura (21) (3)
ouereta
rovellonets
ou amb tel [*sense closca*] (1)

ou de dos rovells (1)
ou galgo (1)[*ou que no trau pollet*] (La Vila, Alacant) (28) (29)
ou gargo (Guardamar) (28)
ou gàrgol (Marina Baixa) (67) (28)
ou clar (Alacant) (29)
ou pollat [*ou amb pollet*] (21) (Tàrbena) (28)

ou batut
ou cuit al bull (76)
ou dur
ou fregit

ou passat per aigua [áigwa] o *[áuja]
ou remenat (Alcoi) (a1)
ous remenats (Alcoi) (a1)
ou caigut [*estrellat*] (1)

batre l'ou
batussar l'ou (La Safor) (28)

assolar-se (un ou) (Alacant) (29)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AVICULTURA*

Peix

el peix

saladura i conserva

saladurer -a *[salaurêˈ] (85) (Bellreguard) (i22)
saladurero (Alcoi) (a1)

saladura (El Campello) (37)*[salaúra] (Alacant) (29)
saladures (La Safor) (82)
salat (La Vila) (28)
salaó de peix
salassó (Dénia) (100)
salmorra
samorra (La Safor) (82) (23)

bóta de sardines
llanda (de sardines, etc.)
potet (de sardines, etc.)

anxoves (Alcoi) (Altea) (28)
aladroc (Alcoi) (Altea) (28)
boquerons (Alcoi) (2)
arenc (Alacant) (29)
bacallar
ganyes de bacallar
molles de bacallar
bacoreta (Alacant) (29)
bonyítol (28)

cavalla (28)
melva (28)
sardina
sardineta (Alcoi) (a1)
sardines de bóta
miquet [*sardina menuda*] (Alacant) (29)
xanca de sardina (Dénia) (100)
tonyina
tonyina negra [*en saladura*] (Oliva) (Bellreguard) (263) (i22)
moixama [muiʃáma] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
moixameta (Alcoi) (a1)
ou de tonyina (28)
garrofeta [*ou de maruca*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
bull [*de tonyina*] (28)
budellet [*de tonyina*] (Altea) (28) (Alacant) (29)
sangatxo [*de tonyina*] (Altea) (28) (Alacant) (29)
verga de marraix (El Campello) (37)

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> peixos de la mar*

peixos, marisc i crustacis

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> peixos de la mar; peixos del riu> marisc i altres invertebrats*

parts del peix

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> peix> parts del peix*

Fruita i verdura

la fruita

fruita (Balones) (22)
a gallonets
acabadet -a de collir
albercoc ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters, Prunus armeniaca*
alberge ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters; Prunus persica*
alborça
albresquilla ⇒ *bresquilla*
aranyó
atzerola
  serola (Marina Baixa, Alcoi) (28)
<avocat>
aguacate (Camp d'Elx) (29)
bresquilla ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters, Prunus persica*
bacora → *figa*
caqui ⇒ *I.1.C.> Arbres fruiters o de conreu> Diospyros kaki*
cascabellico *[kaiʃkabeʎíko]
  caixcabellet
  cabellico (Vilallonga) (46)
ceroles
cirera ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters*
cireretes
*ciruelo*Φ ⇒ *I.1.C.> Arbres fruiters o de conreu> Prunus domestica*
coco
codony ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters, Cynara vulgaris*
cogombre ⇒ *I.1.C. FLORA> plantes cultivades> Cucumis sativus*
dàtil
emmatxucar la fruita
figa ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters*
figa de pala
gínjol
llima
llidons
magrana
  mangrana
  magrana de sang de rossí (46)
meló ⇒ *I.1.C. FLORA> plantes cultivades> Cucumis melo*
negrelló
nespra° ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters; Eriobotrya japonica*
peçó
pera
  pera mosquerola°
    pera buixquerola (1)
    pera masquerola (1)
    pera muxquerola (Finestrat) (28)
    (pera) muxquerolera (Finestrat) (28)
  pera carabassal (21)
  pera d'aigua
  pera de cuixa de dona (1)
    pera de cuixeta de dona (Alacant) (29)
  pereta de sant Joan (Alacant) (29)
  pera d'hivern (1) (i2)
  pera / pereta de la reina (21)
  pera formiguera (1)
    pera xinxosa (1)
    pera primerenca (1)
  pera tendral
  pera borda (1)
pereta
perelló (Alcoià-Comtat) (Alacant) (29)
pinyol
podrit
poma
  poma gelada [ʤelâ]
  poma sigra (La Marina) (227) (28) (86)
  poma sirga (Alcoià-Comtat) (a1)
  poma tacada [takâ] o *[taʧâ]
  poma verda donzella *[vérde]
poncil (La Vila, Confrides, Relleu) (a1) (28)

pruna ⇒ *I.1.C.> Arbres fruiters o de conreu> Prunus domestica*
sem -a
semar
semat -ada
síndria ⇒ *I.1.C. FLORA> plantes cultivades> Cucumis citrullus*
taronja° [tarɔɲdʒa] o *[terɔɲdʒa] ⇒ *I.1.C. FLORA> arbres fruiters> Citrus sinensis*
xoxo

«De Carcaixent i dolces!» [*taronges*]
«Entre Sant Joan i Sant Pere, bona merda que t'ofegue» [*fruita verda indigesta*] (Alcoi) (57)
«Tasta-los, que són d'Elx!» [*els dàtils*] (Alcoi) (a1)

enrastrar

enrastrar (76)
taulell [d'assecar] (76)
cordell [de cotó] (76)
agulla saquera (76)
rastre
rastrell (Finestrat) (28)
rastre de tomaques (76)
rastre de bajoques (76)
entrar en color [les bajoques] (76)
passar el cordell pel peçó (76)
penjar
deixar al sol (76)
florir-se (76)

fruits secs

ametla ⇒ *I.1.C.> Arbres fruiters o de conreu>Prunus dulcis*

anou° (Alcoi) (La Safor) (46)
ananou (Altea) (28) (Calp) (23)
nanou (Llíber) (28)
anoua
anouer

«Nous nouetes, de l'arbre, a les butxaquetes» (Crevillent) (413)

cacau [*varietat de dos grans*] (La Safor) (103)
cacàua [1] [*cacauet*] (La Safor) (460) (401)
cacàua [2] [*varietat de tres o més grans*] (La Safor) (103)
cacàua [3] [*cacauet gros*] (Alcoi) (2)
cacaues del terreno (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)
cacaues tramusseres / de dos gallonets / del collaret / d'oli (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)
cacaues morunes (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)
cacaues del terreno (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)
cacauot (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)
cacaues de Mallorca (Miramar, Piles, Bellreguard, l'Alquerieta de Guardamar, Daimús, Gandia) (23)

castanya
castanya pelonguera
castanya pilonga
castanyes torrades ⇒ *II.4.B. Postres i llaminadures*

[*el gra de dacsa esclafit*]

bombes (Xàbia) (23)
bombetes (Gandia) (23)
borles (Oliva) (23)
bufes (Tavernes) (23)
clotxes (Marina Baixa) (28) (23) (86)
cotufes (Gandia) (23)
esclafidetes (Vilallonga) (23)
esclafites (Vilallonga) (23)
gallets (Xaló, Llíber) (23)
monges (La Safor, Marina Alta) (23) (23)
mongetes (La Safor, Marina Alta) (23)
roses (L'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida, L'Alacantí, Marina Alta, Gandia) (23) (Vinalopó Mitjà) (363)
roses de dacsa (Alcoi) (2)

roses de panís (Alcoi) (a1)
rosetes (L'Alcoià, El Comtat) (Vinalopó Mitjà) (363)
xòfes (Castells de Serrella, Callosa, Tàrbena) (23) (Castell de Guadalest, Benimantell, Famorca) (86)
xufa (Bolulla) (86)

[*el gra de dacsa fallat o torrat*]

[*a*]*uelos*[Φ] (L'Alcoià, El Comtat, Vall d'Albaida, Gandia, Tavernes) (Oliva) (23) (23)
auelets[Φ] (Alacant) (29)
clotxons° (Confrides) (a1) (28) (Beniardà) (86)
dimoniets (Cocentaina) (23)
esclafitons°[△] (Benialí, Alpatró, Benissa, Alcalà, Planes, Bocairent, Castelló de la Ribera, Oliva) (23) (Vall d'Alcalà, Atzúvia, Beniaia, Benigembla, Vall de Gallinera, Murla, Orba) (361)
flares (La Safor, Marina Alta) (23)
flarets (La Safor) (23) (Vall de Laguar, Beniarbeig, Dénia, Benimeli, Vall d'Ebo, Ondara, Pego, Ràfol, Sagra, Sanet, El Verger) (361)
gallòfols° (Penàguila) (23)
muflons (Albaida) (23)
quicos (Benimarfull) (23)
torrats (Miramar) (23)
torrons (Benifato, Benimantell, Castell de Guadalest, La Nucia, Polop) (86)
tostons° (Alcoi, Benilloba, Gorga, Onil, Tibi, Alcalà, Almudaina, Benialfaquí, Benimarfull, Alcoleja, Benimassot, Cocentaina) (23)

eixir fallat -ada
estar coixos els cacaus

⇒ *II.4.B. ALIMENTACIÓ> Postres i llaminadures*

salses

salses (Balones) (22) (Polop, La Vila) (28)
salser (Balones) (22)
salsera (Alcoi) (a1) (28)

alfàbega
  alfàbrega
canyella
canella
clavell [*Caryophyllus aromatica*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
comí
fulles de llorer
jolivert
llorer
matafaluga
pebre
pebre de vitets (Alcoi) (3)
pebre de bisolets (Planes) (3)
pebre roig (76)
  bajoca picada [pikâ] (Alcoi) (2)
pebrella
pinyons
romer
safrà
sajolida
salsafrà
salsafran
timó

giroflat -ada [ʤoriflát] (Benimantell) (28)

verdura i llegums

verdura
cruatge (Vilallonga) (46)

acabat de collir
del terreny
  del *terreno*[Φ]

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA*
⇒ *I.1.C. FLORA> Plantes cultivades*
⇒ *I.1.C. FLORA> vegetació, parts de la planta> el fruit*

c. CUINAR

Cuinar

cuinar

cuinar
fer (el menjar, dinar, sopar, etc.)
amanir (el dinar, sopar, etc.)
posar (el dinar, sopar, arròs, la coca, etc.)

a foc [molt] lent (76)
a foc viu
[deixar] al reixiu del foc (Altea) (57) (57)
a poquet foc (76)
a la brasa (33)
ablanir -se
abocar [els ingredients al recipient] (76)
adob
adobar (la carn, les olives, l'ensalada) (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agarrar-se [el menjar a la paella, cassola, etc.] (76)
agarrar-se al boix els alls durs (76)
agarrar-se el sucre a les peladilles
agarrar el bull (i2)
alçar el bull (5)
amerar
amerar la carn
arrancar el bull (76)
arrencar el bull [aRenkár] o *[aRinkár] (Beneixama) (33)
arravatat -ada
arrebatat -ada
arreglar el menjar (1)
arremullar (76)
arropat
atabollar
atabolladet -a (Beneixama) (33)
badar [els fresols] (76)
[fer] baf d'olla (5)
bollir°
bollit°
calfar
capolar (76) (46) (29)
acapolar (Alacant) (29)
cerndre (Alacant) (29)
céndre (Alacant) (29)
collar [*quallar, la llet*] (Alcoi, Benidorm) (3) (Vistabella) (23)
coure
coure [ous] al bull (76)
cuitar [*coure*] (Alacant) (29)
cuitós -a [llentilles, etc] (Balones) (22)
de calent (76)
deixar amerar [*l'oli / el vi*] (Alcoi) (i1)
deixar coure (76)
deixar (el dinar, etc.) atabollat -ada (Alacant) (29)
deixar que s'estove (el menjar) (Agullent) (35)
desbutzar (el conill, etc.) (Vilallonga) (46) (Callosa) (86)
esbutzar (Bolulla) (86)
desengrunar [dezangrunâr] [la panolla de panís o espiga rosera, la magrana, etc.]
desgranar [la dacsa, etc.] (76)
desmenussar [el bacallar, etc.] (76)
desmollar-se [les gleves del peix]
donar forma (76)
eixugar-se l'arròs
embotir ⇒ *II.4.D. GASTRONOMIA> embotit*(76)
enganyar [als] caragols
enganyar la mel
escaldar [askaldâr] (76)
escatar el peix
esclatar el bull
esclatar l'arròs
escórrer [askór̲er] (76)
escudellar [askudeλâr] (el dinar / sopar)
escumar-se [*est*] (76)
esgranar

espencar (76)
estar el dinar / sopar escudellat
estovar [la sopa, guisat etc. amb pa, etc.]
fer a trossets (76)
fer conserva (76)
fer-se roín
fregir
garbellar → *t riar*
guisar (76)
llauna
llevar-li la salor (al bacallar, etc.) (Alacant) (29)
llevar-li l'escorfa [al blat, etc.] (76)
llevar-li veu al foc
lligar els alls durs (76)
mantindre el bull (76)
mullar d'oli (76)
netejar
no tindre ni idea de fer un ou fregit
oli ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA*
passar els ous per aigua
passar per farina (76)
passar per ou batut (76)
pastar (76)
pelar
picadeta (76)
picar
picar en el morter (76)
posar [sal, pebre, etc.] per a donar gustet (76)
posar a bullir [boλíˀ] [(76)
posar a remulla (76)
posar al foc (76)
posar el [foc, foguer] al mínim / màxim (76)
posar l'arròs (76)
preparar la salmorra / aigua-sal (76)
pujar de punt
quallar-se els ous [en el caldo°] (76)
regar amb oli (76)
remenar
remenejar (Cocentaina) (76)
remoure (76)
rentar (76)
rosar [*el pollastre*] (Alcoi, Benidorm) (28)
rossejar (Callosa, Altea) (28)
salar
servir
soflamar
  soflimar
  sofrimar (Carroja) (139)
sofregir
sofregit (76)
solsir [sulsíˀ] (Alacant) (29)
solsir-se [el menjar]
suc
  suquet
  cugoΦ
suflamar
tabollar [*escalfar, torrar*] (Vilallonga) (46)
tallar
tallar a soldadets (el meló)
tebiar
  tibiar
tindre (el dinar, sopar) mig atabollat (Alcoi) (a1)
torradet
torrar
  torrar a la flama (76)
  torrar al forn (76)
  torrar en la llanda (76)
  torrar en la paella
traure [el menjar] del foc (76)
trencar el bull (76)
triar (l'arròs, les llentilles, etc.) (a5)
  garbellar (l'arròs, les lentilles, etc.) *[dentíλes] (Alcoi) (a1)
triar-se [*fer-se malbé una suspensió*] (general)
triar-se l'allioli
  triar-se els alls durs (76)
  esgarrar-se l'allioli (Baix Vinalopó) (118)
triar-se la maionesa

«A la taula i al llit, al primer crit!» (Alcoi) (a1)
«Allò que no agrada als ulls, no agrada a la boca»
«L'arròs fa el ventre gros!» (Alcoi) (a1)

«L'arròs vol aigua»
«Menja pa i torna a per més»
«Plat d'olla i a l'escaló»
«Quan es menja no es parla»
«Qui bé menja, bé treballa»
«Qui canta en la taula i en el llit, no té l'enteniment complit»
«Qui guisa dolç, guisa per a molts» (Alcoi) (27)
«Qui guisa dolç, guisa per a molts; qui guisa salat, guisa per al gat» (Alcoi) (2)
«Qui menja en perol, menja lo que vol»
«T'ha espatlat?»
«Senyoret, vosté m'estrena» (Alcoi) (i1)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost*
⇒ *I.2.B. QUANTITAT*

utensilis de cuina

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost*

el sabor

fer gust a
agarrar gust (a) (100)
parar [...] (Benimarfull) (23)
prendre gust a
tindre un sentidet a
[estar] sentidet -a
sentit -ida
saber
sabor

desllavassat -ada [*mancat de sabor*] (Alacant) (29)
sonso -a (Alacant) (29)
llevar el gust (31)
estar desgustat° -ada (Alcoi) (a1)
estar disgustat -ada (Alcoi) (a1)
fer gust a poquet (Alcoi) (a1)

avorrir (un menjar)
embafar (29)
tindre avorrit (un menjar)
prendre (un menjar) avorrit (Barx) (23)
desempalagar
empalagar
menjar com un all
tindre un sabor que no et despatxa (i1)

agre, àcid

agre -a
agre -a com el ferro (Alcoi) (2)
estar agre -a com un ferro (Marina Alta) (65)
agre com un porró
agre-dolç (113)
agrenyo -a (Camp d'Elx) (118)
agror (Vall d'Albaida) (63)
agrós -a
sigre -a(La Marina) (86)

agrasar (Vall d'Albaida) (63)
agraviar (Vall d'Albaida) (63)
fer gust de poma sirga (Alcoi) (2) (a1)
fer gust de pomes agres
ser més agre que un aranyó

esmussar els queixals (5)
esmussar les dents (5)

amarg

amarg -a [amárk]
amargant
amargat -ada
amargós -a
amargoset -a
amarguíssim -a

amargor

amarg -a com l'asséver [aséver], *[la seve] o *[aséve]

més amarg -a que l'asséver [aséver], *[la seve] o *[aséve] (Alcoi) (Bellreguard) (23) (Ràfol d'Almúnia) (23)
amarg -a com un dimoni (Forna) (23)
amarg -a com la bracera
més amarg -a que una bracera (Sagra, la Torre de les Maçanes) (23)
amarg -a com un all
amarg -a com una atzavara *[alsabára] (Altea) (357)
amarg -a com la retama (La Font de la Figuera) (23)
més amarg -a que la retama (Planes) (23) (Bellreguard) (23) (Alcoi) (329) (La Pobla Llarga) (193) *[retráma] (Beneixama) (33)
amarg -a com un(a) fel (Forna) (23)
més amarg -a que la fel (Beneixama) (33)
més amarg -a que una fel (L'Orxa) (23)
més amarg -a que una fanecada de tramussos (La Safor) (23)

aspre

aspre -a
asprívol -a (23)
asproset -a (23)
aspror

aspre -a al tast (23)
aspre -a al tacte (23)

aspre -a com els codonys (Alcoi) (5)
més aspre -a que els codonys (La Pobla Llarga) (193)
més aspre -a que un codony (75)
més aspre -a que una serva (75)
més aspre -a que una sorolla (75)
més aspre -a que el paper de vidre (La Pobla Llarga) (193)
més aspre -a que un ferro (La Pobla Llarga) (193)

dolç

dolçor
dolçura
llacor [*dolçor, bondat d'un aliment*] (Valls del Vinalopó) (118)
llecor (Valls del Vinalopó) (118)
melis (Alacant) (29)

amelar-se
endolcir [andolsír]

aixaropat -ada
bresca (Alacant) (29)
dolç -a
dolç -a com un xarop (Alcoi) (a1)
dolcet -a
dolsatxo -a
embafar [ambafár]
embafós -a [ambafós]
embocadet (vi)
empalagós -a [ampalagós -a]
estar com l'arrop (Marina Alta) (65)
estar embafós -a
ser dolç -a com la / una mel
ser suc de canyamel
ser un aixarop
ser un almibre
ser [com] un arrop (21)
ser més dolç -a que la mel (Alcoi) (a1)
ser més dolç -a que l'arrop (21)
ser més dolç -a que l'alborç (Xàtiva) (23)
ser més dolç -a que la bresca (Alacant) (29)
ser un sucre (Alcoi) (a1)

salat

arrapós -a
estar [tan salat -ada] que arrapa
estar més salat -ada que un lladre
salat -ada
salat -ada com un lladre
salat -ada com un salnitre [salmítre] (Alcoi) (Marina Alta) (65)
salmadet -a
salmaiat -ada

salobrenc -a
salor (Alacant) (29)

tindre el pap salat

«Qui guisa dolç, guisa per a tots; qui guisa salat, guisa per al gat»

coent

coent -a° [koénᵗ] o *[kuénᵗ]
coentor° [koentôʳ] o *[kuentôʳ]
coent com un all
picant
picar
picar com un ditet (Alcoi) (a1)
ser / estar més picant que mala llengua

coure (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  coentar [koentâʳ] o *[kuentâʳ] (Alacant) (29)
encoentar-se
tindre la boca en alt [de coentor]

«Animal que pica després de mort, em fotràs de poc!»
«T'encoentaràs!»

textura

aigualit -ida
aigualós -a
aiguat -ada
aiguaxirli
amerat -ada
  ameradet -a *[ameraêt] (Alcoi) (i1)
aterrossat -ada
barrissec -a (Beneixama) (33)
batejat -ada
badat -ada
blanutxet -a (i15)
bufalander -a (Beneixama) (33)
caldós -a
clavillat -ada
coix -a
com una sola d'espardenya
corretginós -a
corretjonós -a
corretjós -a
dur -a
<eixarreït -ida>
  eixerrit -ida [aiʃɛrit -ida]
  un pa eixerrit [aiʃɛrít] (Alcoi) (2)
  una carn eixerrida [aiʃɛrída] (Alcoi) [aiʃɛría] (Beneixama) (33)
  una llima eixerrida [aiʃɛrída] (Alcoi) (2)
entarrossat -ada (la llet, etc.) [antaɾosát -â]
entreverat -ada
esminyussat -ada [asmiɲusát -â] (i4)
esponjós -a
estar fet un terrós [taɾɔs]
estopenc -a [astopéŋk -a]
esvarós -a° [asvarós -a]
  esvirós -a (Vilallonga) (46)
fer mostegó
fer-se pasta en la boca
fer-se una melassa
filós -a
gatxat -ada
granillós -a (5) (L'Alfàs) (57) (28)
mastegós -a
melós -a
melós -osa
meloset -a
meloset -a
més dur -a que un tostó
més sec -a que un baïl (Beneixama) (33)
nerviós -a
oliós -a (76)
panesc -a
panós -a
paréixer arrop
paréixer perdigons (5)
paréixer serradura
per a llavar la boca
que llava la boca
raspós -a (100)
secallós -a

surenc -a (23)
tellós -a [*textura dura del pa*] (La Font d'En Carrós) (23)
tendre -a
tendre -a com l'aigua
terrós -a (Alcoi) (a1)
tindre nervi [jnérvit]
tibantet -a°
tirantet -
trencallós -a

⇒ *mal fet*

l'estat del menjar que es cuina

fases del menjar que es cuina

agarrat -ada
atabollat -ada
bollit° -ida
cuit -a
<cuitívol -a° >
cuitàvol -a (Beneixama) (33)
cuitós -a [llentilles, etc] (Balones) (22)
eixut -a
escaldabullat -ada [askaldabuλát -â]
estar [ja] bo (76)
estar [quasi] a punt (76)
estar ben cuit (76)
estar en el vol
estar solsint-se (el menjar) (60)
estar taboll
estar a mig taboll
estar al foc (Alcoi) (a1)
estar tendre -a (76)
faltar un bull
mig escaldabullat -ada
rosat [*el pollastre*] (Alcoi, Benidorm) (28)
socarradet
socarrat
socarrat -ada
socarrimat -ada
solsidet -a
ben solsidet -a
soltet
taboll
tendril
tendrum
tostorrinat -ada
tostorrit -ida
tostorronit-ida
travadet -a
travadet -a
travat -ada
terrós -a
teset -a

ben fet

casolà -na
cuitós -a
cuitòvol -a
no tindre mantàfula
substanciós -a [sustansiós]

bo

dir / estar dient "mengeu-me"
entrar pels ulls
estar "*Ole tu mare,* Tonet" (Alcoi) (i1)
estar com el pa candial, tendre i bo
estar com si fóra un cervellet [*tendre -a (penques, etc.)*]
estar cucat -ada [*iro*] (= estar bo) (1) (3) (i1)
estar de categoria
estar de rexúpla't el colze (Elx) (40)
estar enorme
estar mel
estar / ser mel de ca Telm [katém]
estar per a xuplar-se els dits
estar [de bo] que no li'n cap més (Alcoi) (a1)
estar riquíssim -a
estar una cosa per a xuplar-se els dit
fer gola
fer goleta
fer-se-li la boca aigua

gustós -osa
gustoset -a
mengiu -a (Alacant) (29)
mengívol -a
menjar-s'ho amb la boca tancada
riquitiquet -a (Alcoi) (i1)
saber a glòria (5)
ser cervellets de canari
ser meleca (Callosa) (86)
ser sucre (un meló)
ser tan bo, que del cap d'un tinyós se'l menjaríem
tindre clavill (una figa)

«Està de categoria!»
«Està enorme!»
«Riquíssim!»
«Xe què bo, pareixen cervellets de canari!» (Alcoi) (a1) (i3)

altres qualitats

ser companetjador (Beneixama) (33)

mal fet; adjectius negatius

desbravat -ada
cagat -ada
coix[o] -a
cremat -ada
de mal menjar
desficaciat -ada
desgustar-se (un menjar)
desllavassat -ada
dessubstanciat -ada
dessucat -ada
disgustat -ada *[desgustat -â]
dolç -a [*no salat, sonso*]
eixir carabassa
eixir dolç
empaperat -ada
empastrat -ada
ensabatat -ada (Alacant) (29)
esclatar-se l'arròs
estar esclatat l'arròs
estar coixo l'arròs
estar passat (l'arròs)
ni està fet de hui, ni està fet d'ahir
passar-se'n l'arròs
retxitxivar-se [*un menjar*] (Alacant) (29)
tindre mantàfula

⇒ *textura*
⇒ *estats de l'arròs*

mal gust, fastigós

*asquerós*① –a <*fastigós-a, oixós -a*°>
horrible (5)
porcada
estar més roín -a que la carn de sapo° (Elx) (40)
estar que et despatxa
estar que no es pot menjar (Alcoi) (a1)
saber (més que) oli de tenda (1)
ser un bàlsem de Fierabràs [fe͡rabrás] (5)
ser un embrutapanxes [*massa dolç*] [ambrutapáɲʧes]
ser una porga
tindre gust de sabatilla suada [suâ] [(5)

en mal estat o estat no adequat

agarrar-se [*enganxar-se l'arròs, el menjar a la cassola etc.*] (Vall d'Albaida) (63)
apegar-se (Alcoi) (2)
assolar-se el menjar [*enrancir-se*] (Alcoi) (2)
assolat -ada (Alcoi) (2)
avivar-se de cucs
beuratge
carn estantissa
carn nerviosa
[eixir] cucat -ada
eixir fallat -ada (un fruit)
eixir un corcó (en l'arròs o llegums) (a5)

eixir una pedra (en l'arròs o llegums) (a5)
eixir una carabassa (un meló) (Alcoi) (a1)
eixir un *pepino*[Φ] (un meló)
empatxós [ampatʃós]
ensabatar-se [*les creïlles, restar dures*] (Alacant) (29)
ensurat -ada [sec] (Alacant) (29)
estantís -a (Alcoi) (5)
estar coix -a (fruits secs, etc.)
estar (el nuvolet, la palometa, etc.) "Santa Clara i bones vores"» (Alcoi) (2)
fer-se la llet agra
  tornar-se la llet agra
fer-se un pegomàs (Polop) (28)
fer-se roín -a
fer-se saiades les olives
florit -ida
fruita tocada
grillat -ada
menjar porcades [porkâes]
olives estantisses
olives sabateres
olives saiades
olives surenques
olives xacades
ou pollat
pa estantís (Alcoi) (a1)
pa tellós (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pansit -ida
papes estantisses
papes revengudes
paréixer dextrina *[destrína] [*una sopa massa densa*] (Alcoi) (i3)
paréixer un aiguatge *[wátʃe] o *[guátʃe] (Alacant) (29)
passat -ada
passat de temps
picat -ada
picat dels pardals
podrit -ida
porga
porquejar
retxitxivar-se (el menjar) (La Marina) (86)
retxitixivat -ada (La Marina) (86)
revengut -uda
revenir
revindre
roín -a (5)
saiar-se
saiar-se les olives
saiat -ada
sem -a
semat -ada
semo -a
ser una carabassa
ser una porcada [porkâ]
tocat -ada
triar-se l'all-i-oli (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
triar-se la llet (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
verd -a
voltejar-se el vi (21)

estats de l'arròs

caldós
coix[o]
cru
cuit
cuitet (Alcoi) (a1)
dolç
dur
eixut
empastrat
melós
obert
oliós
passat
rosejat (1)
salat
socarrat
socarradet
soltet
tesset
torrat

agarrar-se
eixugar l'arròs [aiʃuˢá'] (Vall d'Albaida) (63)

eixugada [de l'arròs] [aiʃugá] (Vall d'Albaida) (63)
empastrar-se
obrir-se l'arròs
passar-se'n l'arròs (Alcoi) (a1)
[a]pegar-se

⇒ II.4.D. GASTRONOMIA> arrossos

quantitat de menjar

molta quantitat de menjar

arrossada [arosâ]
cartutxos de fresols
cullerada [kuʎerâ]
cullerotada [kuʎerotâ] (i1)
engolida
llandada [ʎandâ]
mastegó
mastegot (Alcoi) (a1)
menjada [meɲdʒâ]
mos
safada [safâ]
torongo
trossada [trosâ] (i1)
un plat a coromull (Alcoi) (a1)
una platada [platâ] (Alcoi) (a1)
xafarrinada [tʃafarinâ]
xamfarrinada [tʃamfarinâ]

engaldir-se
engolir-se
fotre's

«No en vull, no en vull, un plat a coromull!» (Alcoi) (a1)
«Tot -a eixe -a (plat, platada, trossada, etc.) vas a menjar-te?»
«Tot -a eixe -a (plat, platada, trossada, etc.) vas a fotre't?»

⇒ II.4.A. MENJAR> menjar en abundància

poca quantitat de menjar

bocí (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
mosí (Calp) (39)
bocinada [bosinâ]
bocineu
menjar un bony de pa
menjar un mos
menjarets d'Alcoi
prendre un bri (1)
quedar un micapà
quedar la de la vergonya (Alcoi) (a1)
ratlla de pa
un pensament (Alcoi) (a1)

menjades roïns

beuratge
albeuratge
catxupanda
cutxapanda (Balones) (22) (1)
cutxamandejar (1) (15)
cutxapandar (1)
cutxipondre
deixalles
d'escales avall
fer una enserrellada [anserɐʎâ]
guisopó
menjar a lo loco
menjar cotxinades [cotʃinâes] (Alcoi) (a1)
menjar ferri-busterri (Alcoi) (a1)
menjar porcades [porkâes] (Alcoi) (a1)
menjarrada [mendʒarâ]
menjucada [mendʒukâ]
paréixer una boçada de gossos (Sant Joan d'Alacant) (399)
pegomàs (Pedreguer, Xàbia) (16) (28)
putxeringo
xafarranxo
deixalles

«D'a xavo la porcâ!»

⇒ II.4.A. MENJAR> no menjar; menjar poc

sentar malament

deixar la boca en alt
embrutar la panxa
encoentar[-se]
fer agonia
fer boçar (Alcoi) (a1)
fer mal cos (un menjar o beguda)
remoure el cos
pesat -ada
rebolicar la panxa (Alcoi) (a1)
resultar pesat (un plat)
sentar malament
ser un embrutapanxes

⇒ *II.5.B. MALALTIA I CURACIÓ>símptomes de l'aparell digestiu*

d. GASTRONOMIA

Especialitats locals

arrossos

arròs a banda
arròs al forn (general) (415)
arròs al forn amb costelletes
arròs al forn amb faves (La Safor) (82)
arròs al forn amb fèsols i naps (La Safor) (82)
arròs al forn amb tomaca (La Safor) (82)
arròs al forn amb trossets i garronets (Cocentaina)
arròs al forn d'estiu
arròs al *rescaldo*ⓓ
arròs amb basseta (Alcoi) (a1)
arròs amb ceba (Alacant) (Alcoi) (a1)
arròs i ceba (Elx) (415)
arròs amb ceba i bacallar (Elx) (415)
arròs amb crosta (La Safor) (82) (Elx) (176)
arròs amb costra° (Elx) (40) (415)
el "tresor amagat" (Elx) (176)
arròs amb costelletes
arròs amb conill
arròs i conill (Elx) (415)
arròs amb faves i pésols (Elx) (415) → *arròs de l'hora*
arròs amb gambes
arròs amb gambeta de riu i esclata-sangs (La Safor) (82) (23)
arròs amb llampuga (La Vila) (268)
arròs amb lluç i espinacs (La Vila) (268)
arròs amb pollastre i conill
arròs amb rap (Calp) (39)
«Arròs amb rap, caldós o socarrat» *[sakarát] (Calp) (39)
arròs apart
arròs arreu (La Safor) (82)
arròs caldós (general) (415)
arròs caldoset°
arròs caldós° amb fèsols i naps (La Safor) (82)
arròs caldós° amb pésols i carxofes (La Safor) (82)
arròs caldós° d'estiu (La Safor) (82)
arròs caldoset° amb boga o sardina (El Campello) (37)
arròs claret
arròs de l'hora (Elx) (415)
arròs amb faves i pésols (Elx) (415)
arròs de peix
arròs de putxero
arròs del senyoret (Alacant) (319)
arròs eixut
arròs eixut amb peix (La Safor) (82)
arròs empedrat
arròs i fresols (El Campello) (37)
arròs melós
arròs passejat
arròs sec (La Safor) (82)
pebres farcits (La Safor) (82)
bajoques farcides (Alcoià-Comtat) (82)
pebreres farcides (Oliva) (82)
paella
paella amb / de ceba (La Safor) (82)
paella amb cigrons i espinacs (La Safor) (82)
paella amb floricol (La Safor) (82)
paella de carn
paella de faves (Cocentaina) (76)
paella de marisc (El Campello) (37)
paella de sabater (Cocentaina)
paella d'estiu

olletes

olla al forn (Xixona) (101)
olla de bombiste (Alcoi) (2)
olla eixuta (Alcoi) (320) (a1)
olla podrida (Elx) (415)

olla socarrada
olleta (76)
olleta alcoiana
olleta de dejuni (Alcoi) (a1)
olleta de músic (Alcoi) (2)
olleta d'espinacs (5)
olleta de penques i bledes (Cocentaina)
olla de saldo (5)

pilotes, farcidures

albòndigues
almòndigues
mandonguilla° (L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363) (Cocentaina) (76)
mondonguilla (Alacant) (29) (Petrer, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)
mondreguilla (Monòver, El Pinós, El Carxe) (363)
mondrenguilla (Fondó de les Neus) (363)
mandronguilla (Fondó de les Neus) (363)
mandonguilles de bacallar (Cocentaina) (76) (Elx) (415)
mandonguilles de carn (Cocentaina) (76)

farcidura°
[farsidúra] (Beneixama) (33)
*[faseúra] (Beneixama) (33) (La Torre de les Maçanes, Relleu, Orxeta, Finestrat) (119)
*[fasedúra] (Beneixama) (33) (Ibi, Tibi, Onil) (119)
*[fasegúra]) (Beneixama, Camp de Mirra, Biar, Castalla, Petrer, Agost, Monòver, Novelda, La Romana, El Pinós, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (33) (119) (251)
farcidures de dacsa (Cocentaina) (76)
pilota de dacsa
pilota de panís (Alcoi) (2)
farcidura de panís amb cansalada
pilotes (2) (Alcoi, La Torre de les Maçanes, Finestrat, Crevillent, Guardamar) (119)
pilota de carn (Alcoi) (2)
pilota de putxero (Alcoi) (2)
tarongetes (El Campello) (37) (La Vila) (268) (Alacant) (29) (Relleu, Orxeta, Finestrat, Aigües de Busot, Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Sant Vicent del Raspeig, Alacant, Elx, Santa Pola) (119)
tarongetes de Nadal *[nâl] (El Campello) (37)

cuina en general

adobar olives
agret
agilimógili (Vall d'Albaida) (63)
allimoque (Vall d'Albaida) (63)
aigua-sal
allioli°
alls durs (Alcoi) (Cocentaina) (76)
all [*allioli*] (Alacant) (29)
allipebre°
almibre
altabellacos [*guisat de verdura amb coquetes d'ou fregides i bollides*] (Elx) (415)
tabellacos (Elx) (415)
bacallar esguelladet [asgeλaêt] (Benidorm) (28)
bajoca
beixamel *[betʃamél]
berenars de Pasqua
blanquet
blat fresat (Benasau)
blat picat
cassoleta (arròs al forn amb costelletes) (La Safor) (82)
bollidor°
bollitori°
bollitori° amb saladura [salaúra] (El Campello) (37)
bollitori° de bacallar (Elx) (415)
bonyítol (37)
bonyítol adobat
borra
borreta (76)
«La borra en els *colxons*!» [*desp*] (Alcoi) (i15)
budellet
bull (Marina Baixa) (28) (La Safor) (46)
bullidet
bullitori [boλitəri] (Alcoi) [buλitəri] o [boλitəri] (Alacant) (29)
bunyol
bunyols de vent
calaveres amb bufanda
calaveres rotllades en manta

calaveres [rotllades] amb banderes (Alcoi) (a1)
calaveres [rotllades] amb mantes (Alcoi) (a1)
calaveres [rotllades] amb bufandes (Alcoi) (a1)
calderoⒾ (L'Alacantí) (37)
calderoⒾ de peix amb arròs a banda (El Campello) (37)
caldo°
caldo° de putxero
caldo° meldo
canaïlla
canaïlles
canelons
capellans
capellans torrats
caragolada
caragols
caragols avellanencs amb tomaca (Cocentaina)
caragols en salsa (Elx) (415)
carlota en aigua-sal
carn rotllada
carranc
carraqueta (Cocentaina) (76)
casaqueta (Cocentaina) (76)
casaques fregides (45)
casaques sacsades (45)
ceba en aigua-sal
cebollinoⒾ
ceroles en confitura
coca ⇒ *II.4.B. MENJAR* > *PANADERIA I REBOSTERIA* > *coques i dolços*
col-i-flor en aigua-sal
conill espatarrat [aspatar̲at]
coradeta [koraéta]
cranc
creïlletes / queradilletes del bar
croquetes sov. *[koklétes]
croquetes d'aladroc
croquetes de bacallà (La Safor) (82)
cruet (Benasau)
dimoniets (Cocentaina)
dinarets d'Alcoi
ditet
empedraoⒾ [ampedráo] (Altea) (67)
paella de carreter (Altea) (67)
ensalada (Alcoi) (Ontinyent) (32)
ensalada d'encisam i tomaca (Vilallonga) (46)
ensalada de ceba fregada i melva
entomacat (Cocentaina) (76)
escorfoll de ceba (El Campello) (37)
esgarrat [asgar̲át]
esgarradet [asgar̲aêt]
espardenyà (all i pebre amb pollastre i conill) (Xeraco)
espencaoⒾ *[de putxero]* [aspeŋkáo] (Alcoi) (a1)
espencat *[amanida]* [aspeŋkát] (Alcoià-Comtat) (76) (La Marina) (86)
espencat de bacallar
espencat *[mullador torrat]* (Marina Alta) (69)
espinacs (Alcoi) (a1)
espinetes (La Safor) (82)
estofat
estofat amb bresquilles (Elx) (415)
extracte empilotat [astrákte ampilotát]
farinetes (El Campello) (37)
faves bollides° (general) (415)
faves amb casaca (45)
faves sacsades (Cocentaina) (76)
fer caduquetes [kaükétes]
fer la porquejada
fesols amb sèpies (Elx) (415)
fideus
figatells
figues albardades (1)
fregit (Alcoi) (2)
fregidet (Alcoi) (2)
fregidoⒾ (Tàrbena) (86)
fresols amb ceba (Cocentaina) (76)
fritoⒾ
gallòfols de les rosetes
gallonet
gamba amb bleda (La Safor) (271)
ganyes de bacallar (76)
garibaldinos
garrofeta (El Campello) (37) (28)
gaspatxo
gatxeta

giraboix (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
granyons [*guisat de verdura amb boles de massa*] (Elx) (415)
greixonera
guisat *[gizâo]
lentilles *[dentíλes]
llegum(s) (Xixona) (101) (Alacant) (29) (Balones) (22)
llegumet (Alacant) (29)
lleteroles
mantega
  mantecaⒹ
  mantequillaⒹ
maret
marraix rostit (El Campello) (37)
menjars de marjal (La Safor) (82) (23)
mentirons (Cocentaina) (76)
menúncies
minxo (general) (86) (Alacant) (29)
  bollo (Altea) (86)
miques
  miguesⒹ (Elx) (415)
mongetes [*fesols bullits*] (Alcoi) (a1) (Cocentaina) (76) (Alacant) (29)
moraga (Benimantell) (28)
mullado (Tàrbena) (86)
mulladoret
mulladoret de melva (Benissa) (17)
mullatori (Agullent) (35)
olives
  olives amb orenga (Elx) (415)
  olives en cofí (Alacant) (29)
  olives acorrufades
  olives de tallet (Elx) (415)
  olives partides
  olives preparades (Elx) (415)
  olives rellenes
  olives sabateres
  olives senceres (Elx) (415)
  olives trencades (general) (76) (415)
  olives xacades
orso (Alcoi) (2)
ou de tonyina
pa-amb-oli [panɔli]
pa torrat
patatíbiri [*creïlla fregida*] (Alacant) (29)
patatíviri (Alacant) (29)
pebrella
pebrereta (La Vila) (268)
pebreretes (Callosa, Polop) (86)
pebreres en l'olla (Elx) (415)
pebreres tabollades al forn (Vilallonga) (46)
peix del dia (El Campello) (37)
peixet de rei (Alacant) (29)
pepitos de Pasqüa (La Safor) (82)
pericana [*amb pebrot sec*] (Alcoià-Comtat) (76) (Alacant) (29)
pelicana (Alacant) (29)
pipes i carasses [*amb nyores*] (Elx) (17)
pericana escaldadeta
pernil
pernil de platja
petxines
picadet
picadet d'all i jolivert (76)
picadeta
piernaⒹ
piernaⒹ de corder
pilota → *farcidura*
pingao [*pa torrat a daus, oli i sal*] (Elx) (415)
pipes i carasses [*illada de bacallar rostida i espencada amb nyores seques, alls, olives assecades i ous durs*] (Elx) (415)
platera (El Campello) (37)
pollastre rosat (Alcoi, Benidorm) (28)
pollastre rossadet (Alacant) (29)
polp sec
polpet
poltrota
porra
potrota
putxero
  putxeret
  putxeringo [*desp*] (Alcoi) (a1)
  putxero amb pilotes (Alcoi) (2)
  putxero amb tarongetes (Alacant) (29) (Elx) (415)
  putxero blavet

putxero / putxeret de Nadal (Alcoi) (2) (La Vila) (93)
ranxet [*naut*] (El Campello) (37)
rellé -na
renyonets
renyons de masero
roba vella (general) (415)
rosegonet de la Venta del Pilar (Alcoi) (2)
rosegonets
roses
roses amb sucre cremat
rosetes
rosetes amb mel (Alcoi) (a1)
rotllets encarats
rovellets
rovellonets
roviols (Cocentaina)
sagí
sajolida
samfaina
sang
sangueta
sang amb ceba (Cocentaina) (76)
senyalets
sèmola
sèpia
sèpia coco
sepieta
sepionet
sepionets
soflimar el porc
sofrimar el porc (139)
sopa
sopa coberta
sopa de fideus
sopa d'estreletes [astrelétes]
sopada [*postres*] (Alacant) (29)
sopes amb vi
una tallada de pa amb oli
tapa
tàpenes i tapenots
tara → *tares*
taretes → *tares*
tarongetes → *farcidura*
tastet
tomaca en conserva (76)
tomaca enrastrada
tomaca en dolç
tomaca verda
tombabarcos
tonyina amb ceba
tollina amb ceba (Vilallonga) (46)
tonyina de sorra
tonyina negra
tordets
torrat
tostons (Cocentaina) (76)
<truita>
*tortilla*①
tortilla amb julivert
venetes
ventre en tassa
vitet
xirixofla [*greixó fregit*] (Altea) (86)

«El millor arròs, el d'Alacant; i d'Alacant, el de La Vila» (La Vila) (268)

formatge

formatge
brull [*mató*] (Alcoi) (Castalla) (188) (110) (Cocentaina) (112) (110)
brullo (Alcoi) (a1) (Vall d'Albaida) (63) (Ontinyent, Xixona) (110)
formatge blanquet
formatge de cucs [*blau*]
formatge manxec *[maɲtʃégo]

<serigot°> [*sèrum*]
sorigot° (14) (1)
soligot (14) (1) (Cocentaina) (i24)
xurigot (Alcoi) (3)
braçalladora [*barra de fusta de la premsa de formatge*] (Ador) (3)

embotit

embotir
embotit
embutxat (Alcoi) (5)
embutxaoⒹ [ambutʃâo] (Alcoi) (a1)
budell [de porc]
cordell [de cotó]
lligar
omplidura [*embotit en general*] (Alacant) (29)
pastar
pasta-bona
fritoⒹ
prova
tastets
tastadura [tastaúra] (1) (265)

andola
bisbe (Baix Vinalopó) (118)
blanquet
botifarra
botifarra blanca
botifarra catalana
botifarra d'arròs
botifarra de budell cular (21) → *morcó*
botifarra de la cordeta (21)
botifarra de Mallorca (Alacant) (29)
botifarra de ceba
botifarró
llonganissa
llonganissa catalana
llonganisses de volta
llonganisses voltadetes
llonganisses salmaies
llonganisses sasmaies (Cocentaina) (i24)
mantellina
morcó [*mena de botifarra de budell cular*] (Alacant) (29) (Bellreguard)
bufa (L'Orxa, Gandia)
paltrot (Balones?) (92)
poltrot
paltrota° (Gandia, Alcoi) (3)
poltrota (Benifallim, Vall de Gallinera) (3)
potrota (Cocentaina) (76)
pelleta (*)
porquejada
porra
rellomello
sagí
sagí blanc
sagí roig
salses ⇒ *salses*
sobrassada
xoriç
xorisso
«Botifarra, mas que em pengen»
«Botifarra més que en pengem!»

aigua-sal

agret
aigua-sal
salmorra (76)
tomaques en aigua-sal
safanòries en aigua-sal
carlotes en aigua-sal
cebes en aigua-sal
bajoques blanques en aigua-sal
anous en salmorra (76)
raïmet de pastor
raïmet de bruixa (Cocentaina) (76)
olives partides
olives trencades
olives amb sosa (76)
pebrella
sajolida
tàpenes i tapenots
timó
fulles de llimera

tares

tapa
tara (Alcoi) (Ibi) (Cocentaina)
tareta (Alcoi) (Ibi)
un sanceret°

abissínios [*ou dur arrebossat i fregit*] (Alcoi) (Ibi)
alls durs amb gambes [*all-i-oli amb gambes pelades i llima*] (Alcoi) (411)
anxovetes (Alcoi) (411)
bolets [*bolets de xop en salsa*] (Alcoi) (411)
calamars
  calamarets (Alcoi) (411)
*callos*①
caragols
  caragolets (Alcoi) (411)
cervellets [*cervell d'anyell o borrego arrebossat i fregit*] (Alcoi) (411)
coquetes fregides (Alcoi) (411)
croquetes d'aladroc *[koklétes] (Alcoi) (411)
croquetes de bacallar *[koklétes] (Alcoi) (411)
  albòndigues de bacallar
coradeta [koraêta] [*freixura de vedella fregida amb alls i jolivert*] (Alcoi) (411)
esclata-sangs [asklátasáŋs] [*barrets o capells de rovellons rostits*] (Alcoi) (411)
  roviols (Cocentaina) (2)
espardenyes [aspardéɲes] [*sardina oberta arrebossada fregida*] (Alcoi) (411)
faves bollides° [fáves bolíes] (Crevillent) (52) (Alcoi) (a1)
  favetes bollidetes° (Alcoi) (411)
fetge rostidet (Alcoi) (411)
gambes a la planxa
garibaldinos [*gambes pelades i arrebossades*] (Alcoi) (a1) (411)
mandonguilles (Alcoi) (411)
  albòndigues de carn (Alcoi) (i2)
olives *rellenes*① (Alcoi) (i2)
pericana [*pebrera seca fregida, bacallar espencat rostit sec i aigua*] (Alcoi) (411)
polpet (Alcoi) (411)
renyonets (Alcoi) (411)
sang amb ceba (82)
sangueta [*sang de corder cuita adobada amb oli, all i jolivert*] (Alcoi) (411)
sardinetes a la planxa (Alcoi) (411)
senyalets [*testicles de bou a la planxa*] (Alcoi) (411)
sepionets [*a la planxa amb oli, all i jolivert*] (Alcoi) (411)
tombabarcos [*peix *** fregit arrebossat*] (Alcoi) (411)
tordets (Alcoi) (411)
ventre en tassa [*ventre de porc cuit amb caldo*] (Alcoi) (411)

e. PANADERIA I REBOSTERIA

El pa

els ingredients

farina
farina cernuda
farina de segó (76) (Miramar) (318)
reprim cernut
segó

llevadura [*industrial*](46)
llevat [*casolà*](Cocentaina) (76) (46)
  lleudo (Biar) (3)
rent

almidó de fer pastes
  flor de midó (Elx) (415)
ametló [*ametla triturada*] (Alcoi) (2)
  almetló
anisset
anissets de comins
bresques
canyella
gallonets
gallons d'almetla
llimonada de paperet [*soda*]
llimonades [*raspadures de llimona*] (Miramar) (318)
mel
melassa
moca
neula (76)
nyeula
oli ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> oli*
  oli de menjar (1)
ous ⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS> els ous*
pinyonets
sucre
  sucre cremat
  sucre glas
  sucre llustre
terrós de sucre
xocolate
  xacolate
  xicolate (Vilallonga) (46)

el forn

forn
  forn de manobra (Alcoi) (i1)

parts del forn

alcavó [*cambreta superior, boada*] (Alacant) (29) (Elx) (Sueca, València) (3)
cuba (Beniarrés, El Campello) (3)
boca del forn
boquera (Pego) (3)
calfó (1) (3)
  fornal (Benissa) (69)
  calaix (Altea) (29)⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> FOC> la llar i el foc*

els instruments

obrador
pastador

banc (76)
bancal [*llenç per a cobrir la masa*] (21)
capçana (46)
cernedores [sernedóres] o *[serneóres] (La Safor) (46) (3)
colador (76)
farnera (1) (2)
furgonyer (La Vila) (28)

llanda (76)
llanda per al forn (Alcoi) (a1)
llibrell (76)
mandil
mànega
pastera
la post (Vilallonga) (46)
posteta (Alcoi) (2)
enfornadora (Callosa) (86)
rallador [raλaôr] (Alcoi) (a1)
taulell (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
torcamans (76)

altres eines de rebosteria industrial (JTC)

amassadora (Alcoi) (a1)
basculeta (Alcoi) (a1)
batea (Alcoi) (a1)
batidor (Alcoi) (a1)
batidora (Alcoi) (a1)
bombo (Alcoi) (a1) (114)
burro (Alcoi) (a1)
candidera (Alcoi) (a1)
capoladora (Alcoi) (a1)
cassa (Alcoi) (a1)
cossi (Alcoi) (a1)
divisora (Alcoi) (a1)
filadora (Alcoi) (a1)
fregidora (Alcoi) (a1)
laminadora (Alcoi) (a1)
molinet (Alcoi) (a1)
montadora (Alcoi) (a1)
motle (Alcoi) (a1)
paila (Alcoi) (a1)
baïl (Beneixama) (33)
pailero (Alcoi) (a1)
pala del pa (Alcoi) (a1)
pastim (Alcoi) (a1)
raoret (Alcoi) (a1)
refinadora (Alcoi) (a1)
roniol (Alcoi) (a1)
rulo (Alcoi) (a1)
sedàs (Alcoi) (a1)
sedàs de garbellar ametles [almel·les] (Alcoi) (a1)
sedàs de garbellar anous (Alcoi) (a1)
sedàs de sucre llustre (Alcoi) (a1)
sedàs de sucre normal (Alcoi) (a1)
tabaila (Alcoi) (a1)
temperadora (Alcoi) (a1)
trituradora (Alcoi) (a1)
verguera (Alcoi) (a1)

els processos

alçar [les] clares
alçar la clara
almívar
apanar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
bany de Maria
cendre [séndre]
cerndre
cernut
confitar
coure el pa
endolçar
enfornar (el pa, etc.) [amfornâ^{r}] (28)
escaldar[-se] el rent / la llevadura
esclatar el pa
escombrar el forn (Alcoi, Altea) (28)
fényer
fenyir (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
fer bunyols
fer-li tallets al pa (76)
fer-se grums (76)
montar nata
montar tel
moldre
massa
melat (Elx) (415)
pasta
pasta bona (La Safor) (82) (23)
pasta de pa (La Safor) (82) (23)
<pasta-fulla°>
pasta quebrada (Alcoi)
hojaldre®

hocaldre[Φ] (Alcoi) (2)
pastar
pastar el pa
posar a endolcir (les anous) (Alcoi) (23)
posar al forn (76)
posar la calfor [kalfô]
prendre's de llum el pa
rutlada [rul·lâ]

el pa

panader -a
flequer -a [*ant*]
pablanquer -a [*venedor ambulant*]
pablanquero (Alcoi) (a1)

forn
panaderia
fleca [*ant*]
dret de fleca (1)
pagar la cuita (Alcoi) (2) (a1)
pagar la puja (Cocentaina, Confrides, Altea) (28) (a1)

barra de pa
bocí de pa
bony de pa
borreguets (de pa) [*per a mullar*] (93)
cantell de pa [*ant*]
cantó de pa (Altea) (67) (Sant Joan d'Alacant) (399)
crostó
fogassa de pa [*ant*]
llesca de pa
resquelló de pa (Alcoi) (i15)
rodanxa de pa (Alcoi) (a1)
rosegó (74)
tascó de pa (1)
tros de pa
la costra del pa (Alcoi) (2) (a1)
l'escorfa del pa (Alcoi) (La Marina) (86) (a1)
la cotna de pa (Tàrbena) (86)
la molla del pa
la punteta del pa
pico[Φ] de pa (Elx) (40)
orellada [*punta del pa*] (Alacant, Crevillent, Santa Pola, Novelda, El Pinós) (209) (119) (29)
mollerica (Tàrbena) (28)

molles
engrunes (31)
sorripapes [*molles de pa*] (Castalla) (161) (Carlet) (347) (Xixona) (347)
olives [*bambolles*] (1)
baguet
bamba
barreta
blanquet
caspellets (Benissa) (17)
congro (Callosa) (28)
pa i congro (Callosa) (28)
fabiola
mauro
pa
[pa] *auelo*[Φ]
pa adormit
pa aflamat
pa assaonat
pa blanc (Vilallonga) (46)
pa blanquet
[pa] casero
pa d'aigua
pa de blat (46)
pa de dacsa (46)
pa de poble
pa de civada [sivâ]
pa de llavoretes
pa de mestall (Callosa, Altea) (28)
pa de panís
pa de queradilles° (Benillup) (a1)
pa de recernut
[pa] mauro
pa negre (76)
pa solsit
pa torrat
pablanc
panarra (Polop) (28)
panet lliset (Alcoi) (a1)

viena
vieneta
viruta

«Pa, barres, bambes i panets llisets! El pablanquero!» (Alcoi) (a1)

menjar pa

menjar-se l'escorfa
menjar-se la molla
menjar-se la punteta
menjar-se un xusco
menjar-se una flaüta
mullar pa (en vi, etc.)
escaldar pa (en llet, etc.)
(i1) pa i minxo

«El pa fa cucs!» (Alcoi) (a9)
«Talla pa!»
«Menja pa i torna a per més!»

Coques i dolços

general

dolços
dolcets
pa i dolços
pa i dolç (Miramar) (318)
pastissets
feridellos (Beneixama) (33)
el rascat [*hum*] (Alcoi) (2)

especialitats

almendrat
almívar°
  almíber
  almibre
ametlat
ametlats amb xocolate (La Vila) (93)
ametles ronyoses (76)
anòus ensucrades
arnadí (La Safor) (99)
barquillets (Alcoi) (a1)
barquillets de canyella (Alcoi) (a1)
barretes de taronja (La Vila) (93)
bescuit
bescuit de xocolate (La Vila) (93)
boles d'avellana (La Vila) (93)
boletes morenes (La Vila) (93)
bollo
bunyol
bunyols de bunyolera
bunyols de carabassa (Vilallonga) (46)
bunyols de pessic
bunyols de vent
cabell d'àngel (76)
canellons
canellons amb sucre
carabassat° (Alacant) (29)
  encarabassat [aŋkarabasát] (Alcoi) (2)
carcanyol (Alcoi) (2)
carquinyols (Alcoi) (2)
castanyoleta (Alacant) (29)
catxerulo (Alacant) (29)
coca [*salada*]
  coca amb sardina (Elx) (415)
  coca de molletes (Elx) (415)
  coca florejada [floreʤâ] (La Vila) (268)
  coca amb farina (Alcoi) (a1)
  coca amb tomaca (Alcoi) (a1)

- coca de tomaca (Cocentaina) (76)
- coca de dacsa (Cocentaina)
- coca de xixarrons
- coquetes de dacsa
- coques a la calda (Marina Baixa) (28)
- coques a la calfor [kalfôˑ] (La Safor, El Comtat) (28)
- coques florejades (La Vila) (28)
- coques fregides amb oli (La Safor) (82) (23)
- coques del forat (La Safor) (82) (23)
- coca de farina (La Safor) (82) (23)
- coques de ceba i pésols amb bacallà (La Safor) (82) (23)
- coques de pebre i tomaca amb tonyina negra (La Safor) (82) (23)
- coques de recapte (planes o farcides) (La Safor) (82) (23)
- fogassetes [*coquetes de canyella*] (Elx) (415)

coca [*dolça*]
- coca amb farina
- coca amb flocada [flokâ] (La Torre de les Maçanes) (a1)
- coca amb sucre
- coca bova (46) → *tonya*
- coca de canonge (Cocentaina) (76)
- coca de mida
- coca [de] tota mida (Alcoi) (a1) (2)
- coca de pessic
- coca dolça
- coca escudellada *[askudeʎâ] [*de carabassa*] (Castelló de la Ribera) (347)
- coca saginosa

cocot

cocotet (Alcoià-Comtat) (Vall de Guadalest) (86)
- pastisset (La Safor)
- cocotet d'espinacs
- cocotet de ceba
- cocotet de tomaca fregida
- pastisset de pésols (La Safor)

codonyat° [*dolç de codonys*]
- encodonyat [ankodoɲát] (Alcoi) (Cocentaina) (76)
- codonyada [kodoɲâ] (Elx) (415)

colauet

colauets

conyetes al forn [*codonys*] (Elx) (415)

copa gelada al xocolate (La Vila) (93)

coquetes amb mel

coquetes de mantega (Elx) (415)
- quatre iguals (Elx) (415)

coquetes fregides (Cocentaina) (76) (Alcoi) (a1)

coroneta

cors de xocolate (La Vila) (93)

crema de xocolate (La Vila) (93)

crespell
- caspell

crespells (Alcoi) (a1)
- caspells (Marina Baixa) (28)

cuerna [kuérnɛ́]

dàtil candi

dàtils càndids

dàtils verds de mil engolides (274)

dolç de moniato(76)

dolcets

dolços

empedrat de xocolate (La Vila) (93)

ensaïmada [anseimâ]
- bamba (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)

espartero [aspartéro] (Alcoi) (2)

flam de garrofa (Benirredrà) (23)

flam de xocolate (La Vila) (93)

fogassa → *tonya*

galeta (Alacant) (29)

gallardos

genaros (Cocentaina)

mantecades (Cocentaina)

massapà

mona[1] [*coca de Pasqua amb ou dur*]

mona[2] → *tonya*

monjàvena° (M) (F) (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Xàtiva)
- monjòvena (Beneixama) (33) (Alacant, El Pinós) (3)
- almojàvena [almoʤábena] (1) [almoʤávena] (15) (Alacant) (29) (Elx) (415)
- almonjàvena (La Pobla Llarga) (193) [almoɲʤábena] (1)
- almujàvena (Vall d'Albaida) (63)
- almuixàvena (Xàtiva)

mousse de xocolate (La Vila) (93)

orelletes (Alcoi) (2)

orellons (Altea, Alcoi) (28)
paciència
paciències [pasénsies] (Alcoi) (2)
pa socarrat (Callosa, Polop) (86)
padou
panellets
panet
pa de figues (Benillup) (a1)
  panfígol° (Alcoi) (Cocentaina) (76) (Alacant) [pamfígol] (29)
  panfigo° (Alacant) [pamfígo](29)
  pa de figa (Alacant) (29) (Elx) (415)
  pa figa (Alacant) (29)
panisseta [*ant*] (Alacant) (29)
panou
paparajote (Elx) (415)
pastís
pastís casolà (La Vila) (93)
pastís d'aiguardent
pastís de carn (Alcoi) (a1)
pastís de Glòria
pastís de Nadal
pastís espanyol (La Vila) (93)
pastís xocolater d'anous (La Vila) (93)
pastisser -a
pastisset
pastissets a l'aire (Cocentaina) (76)
pastissets d'ametla
pastissets de moniato (Alcoi) (2)
peladilla
penjoll (Elx) (415)
  cor de massapà (Elx) (415)
peres
piruleta
pirulí
quallada (Alacant) (29)
ronyoses
rosco
roses de dacsa / panís ⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS, fruits secs*
rosquetes
rotllet
rotllets d'aiguardent
rotllo
rotllo d'ou
sorpreses mores amb xocolate (La Vila) (93)
soufflé de xocolate (La Vila) (93)
sucreria
suís
talladetes (125)
tonya (86) (general) (119)
  fogassa (Camp de Mirra, Biar) (119)
  fogasseta (Elx, Santa Pola) (119)
  coca bova (Alcoi) (119)
  mona (Guardamar) (119)
torró
torró de gat ⇒ *II.4.B. Postres i llaminadures*
torró de xocolate(93)
tortada [tortâ]
  tortada d'ametló (Alcoi) (2)
  tortada d'ametles (Elx) (415)
tronc de Nadal (La Vila) (93)
  tronquet de Nadal (Alcoi) (2)
trufes al rom (La Vila) (93)
truita al xocolate (La Vila) (93)
valenciana (45)

⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS*

Postres i llaminadures

gelats

bombó (85)
cubanito (85)
polos (85)
un *corte*® (Alcoi) (a1)

un cucurutxo (Alcoi) (a1)
Coyote ®
aigua de civada [sivâ] (Alcoi) (a1)
aigua-llimó
formatget (199)
mantecat (199)
gel
  xàmbit° (Cocentaina) (28) (29) (Alcoi) (a1)
  xambi (Alcoi) (28) (29) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
  xamvi (Cocentaina)
xanvi (La Vila) (28) (29)
xambiter -a° ⇒ *II.9.B. TREBALL> OFICIS*
  xambilero (Alcoi) (a1)
«*Uno* de tot el motle!» (Alcoi) (2)

garrafes de cortxo
garrafes de suro
cubilet

llepolies, llaminadures

golosia° (Alacant) (29)
  *golosines*Φ

gallonets [*fruits secs*]
rosego [*fruits secs*]
postre de músic (23)
grana de capellà (23) (3)
cotxinades *[kotʃinâes]
cotxinadetes *[kotʃinaêtes]
menjar cotxinades

quiosco de rosego

un cartutxo°... (Alcoi) (2)
  un cucurutxo...
  un caputxo... (Cocentaina) (a1)
  un caparrutxo... (Alacant) (29)
  una papera^ ... (20)
  una paperada... [paperâ] (Agost) (176)

...d'ametles ensucrades (Alcoi) (a1)
...d'anous ⇒ *II.4.B. fruits secs*
...de faves
...de faves bollides°
...de cacaus ⇒ *II.4.B. fruits secs*
...de cacaues
...de cacaus torrats
...de cacaus i tramússols (Alcoi) (2)
...de cacaues i tramussos (Gandia) (401)
...de castanyes ⇒ *II.4.B. fruits secs*
...de castanyes torrades
...de canyamons (199)
...de fresols
...de pipes
...de pipes de carabassa (Alcoi) (a1)
...de ronyoses [*ametles garrapinyades*] (Alcoi) (a1) (i1)
...de torrat

aixarop de canyamel
ambercocs verds (199)
aniset
anisets de comins
arrop
arrop i talladetes (general) (415)
canut de regalíssia
canyamel
caramel
  caramel·lo
  caramel·los de llet de burra (Alcoi) (a1)
  pirulí [*caramel llarg*] (Alcoi) (a1)
  puro de xuplar [*caramel llarg*] (Alcoi) (a1)
carbó ensucrat (Alcoi) (a1)
ceroles (199) (Alcoi) (i1)
ceroles en dolç (Alcoi) (i1)
*cigarro*Φ
cireretes de pastor
cotó-en-pèl de fira [kotompél] (Alcoi) (a1)
dàtil candi [*ensucrat*]
  dàtil càndid (Alcoi) (2)
  dàtils candidets (72) (28)
  dàtils candilets (Benidorm) (28)
extracte [astrákte] o *[astráite]
extracte en barretes

extracte empilotat
llagrimetes [*gominoles*] (Alcoi) (a1)
magnéssia
mullar-se l'extracte en la magnèssia
gínjols (199)
llidons (199)
mocs de frare *[fláre]
nyespres (199)
paraigües de xocolate
pastilles de café-amb-llet (85) (Alcoi) (a1)
pastilles de llet de burra (199)
pastilles de Moka
peladilles (Alcoi) (a1)
poma ensucrada [eṇsukrâ] (Alcoi) (a1)
regalíssia
sucre càndit
torró
torró de gat [*rosetes / monges amb cacauet i mel cuita*] (Alcoi) (a1) (Bellreguard, La Safor) (23)
torronets [*torró de gat*] (Alcoi) (a1)
xiclet

⇒ *fruits secs*

xocolate

xocolate [tʃokoláte] (general) *[tʃakoláte] o *[tʃikoláte] (Vilallonga) (46)

xocolatada [tʃokolatâ]
xocolate [tʃokoláte] o *[tʃakoláte]
xocolate a la francesa (La Vila) (93)
xocolate a l'espanyola (La Vila) (93)
xocolate a la tassa [*líquid, en calent*]
xocolate fet (Alcoi) (a1)
xocolate blanc
xocolate d'ametla
xocolate gelat (La Vila) (93)
xocolate sense farina (Gandia) (99)

xocolate «Buana» (La Vila) (93)
xocolate «*Clavileño*» (La Vila) (93)
xocolate «Valor» (La Vila) (93)
xocolate de «El Negret» (Alcoi) (2)
xocolate de «El Túnel» (Alcoi) (2)
xocolate de «Hispània» (Alcoi) (2)
xocolate del tio Colau (Alcoi) (2)
xocolate Regina (La Vila) (93)

xocolatero -a

«Xocolate en posâ, *claro está*» (La Vila) (93)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA XOCOLATERA*

f. BEGUDA

Beure i set

beure i begudes en general

amerar el botijó
amerar un cànter
amorrar-se
anar a enxarcar-se
arrear-li una píndola
arremullar la boca (1)
  beure al gall (Alcoi) (2)
  beure a gall (Elx) (40)
  beure a gallet (1) (15)
  beure a galet (Gata) (436)
beure al gallet (Xeresa) (Alacant) (29)
beure a morro (1) (15) (436)
  beure amorrat -ada (Gata) (436)
beure alcabussat (1)
beure s'ho d'un glop (Alcoi) (2) (Gata) (436)
beure d'una tirada [tirâ] (Gata) (436)
beure pel llavi
  beure pel *làbio*[Φ]
criar granotes
deixar tremolant
fer coveta amb la mà
glopejar
beure a glops (Gata) (436)
llepada
mamar
matar el cuc (Alcoi) (a1)
matar el triturat (Alcoi) (a1)
no parar de beure
remullar la gargamella (26)
ser per a llavar la boca

aigua composta
aigua salmaia [*mig salada*] (Alacant) (29)
aigualada [aujalâ]
aigualir-se
aigualós -a
aiguaxirli [*desp*] (Alcoi) (2) (Elx) (40)
albeuratge [*desp*]
  ambeuratge
aperitiu
barral
barralet
bevedor -a
bóta [*recipient portàtil de cuir*]
bóta [*pipa*] ⇒ *II.6.C. ARTEFACTES>RECIPIENT*
botella gran
cafeter
cafetera
cafetera russa
cafetero
<desbrafar-se°>
  desbravar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (general) (69)
  esbravar-se (Orba, Castells de Serrella) (69)
de garrafó (Alcoi) (a1)
deixar corona [*no omplir el got a coromull*] (Alcoi) (a1)
desbravat -ada
didalet
embotellar [amboteλár]
gelada de neu
matarrates
paréixer aigua-xirli (60)
paréixer una porga
pirulí
porga
precinto
rorro-a
saque
sellet
sello
ser de secà
ser un albeuratge
tap
tapó

tute
un sellet de cafè
una aigualada *[aujalâ] (Alcoi) (a1)
una gotada [gotâ] (Alcoi) (a1)
una tocadeta
una xorradeta
xicoteta

abastir (Alcoi) (353) (60)
servir
mesurar
trascolar

enganyar la medida
batejar
fer el bateig (60)

del temps [*a temperatura ambient, dit dels líquids que es beuen*]
(Elx) (40)
natural (Alcoi) (i2)

beure i set: expressions

set
eixardor [aiʃardôr]
aixerdor (20) (Callosa) (28)
aixardit -ida (Benidorm, Callosa, La Vila) (28)
abrasit -ida de set (Alacant) (29) (Benissa) (69) (Altea) (67)
assedegat -ada
aixeregat -ada (Alcoi) (2)
sedent -a [*poet*] (88)

«Estic aixeregat -ada!»
«La mar no li apagaria la set!» (Calp) (39)
«No pare de beure!»
«Si tens set, beu al gallet» (Xeresa)
«Tinc set!»
«Tinc una aixardor!» (Alcoi) (2)
«Tinc una set!»
«Tinc una set que em mòric!» (Alcoi) (2)
«Tens set? Pixa i beuràs calentet» (Alcoi) (2)
«Què bona és l'aigua quan uno té set!»
«(En) aigua corrent, (la) merda no es sent» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Pego) (65)
«Aigua va!»
«Aigua, que fa la vista clara»
«Alegria!»
«Anem a fer-li llit!»
«Ara digues "granota"»
«Be[v]em, i s'aclararem!»
«...i quan més bevien, menys s'aclarien!» [*resposta*]
«Beu i aclarix-te!»
«Beu més que deu!» (Alcoi) (a1)
«Beu més que veu!» (Alcoi) (a1)
«Beure i no creure!»
«Bo per a matar els cucs!» (26)
«Calendari venut, calendari begut» *[kalandári] (Ontinyent) (66)
«Criaràs granotes!»
«Cuidadet amb la beguda i amb lo que hi ha per a beure!» (i1)
«Desempalaga!»
«El bon barber, arremulla primer»
«El got està foradat!»
«El que beu en carabassa, no veu si beu poc o massa»
«El vi fa geni» (Gata) (436)
«El vi fa sang» (Gata) (436)
«El vi fa sang, i l'aigua, fang» (76)
«El vi obri els esperits» (Gata) (436)
«Es buiden per dalt!»
«Jo ja he complit!» (30)
«Jo ja he tirat gord!» (30)
«L'aigua cria granotes» (Alcoi) (2) (Gata) (436)
«L'aigua és per als peixos»
«L'aigua fa la vista clara i és bona per als renyons!»
«L'aigua fa la vista clara!»
«L'aigua per als patos!»
«L'aigua és per als peixos»
«La llet i el vi fan al vell fadrí» (Gata) (436)
«Les tres gràcies del vi: fresc, fi i fort» (76)
«Llimonada de paperet, mata el cerdet»
«Més que el begues en gaveta» (Alacant) (29)

«Ofereix!»
«Per a llavar la boca»
«Per a matar el cuc!» (30)
«Que t'escaldaràs el lleu!» (i2)
«Qui sols aigua beu, ni cau mal, ni s'emborratxa, ni res deu»
«Tèc!»
«Un ditet gitadet o plantadet?»
«Vas a enxarcar-te!»

[*brindis*]

«Salut i força al canut»
«Salut i força en el canut!» (a1) (66) (Xixona) (438)
«Salut i aroma i força a la paloma!» (Gata) (436)
«Aroma i força en la poma!» (Alcoi) (329)
«Salut i pessetes, i força a les castanyetes!» (Gata) (436)

«Este vi es de Jumilla, me'l bec per la boca i el pixe per l'escampilla» (Alcoi) (329)
«Este vi és natural, entra per la boca i ix pel pardal!» (Gata) (436)
«Este vi és de parra, i que es toque els collons el qui va en cascarra!» (Gata) (436)

Begudes

begudes no alcohòliques

aigua [áigwa] o [áuja]
aigua mineral
aigua de Vichy
aigua de Litines
aigua eixuta
aigua-llimó
«Aigua llimó!»
«...Santa Rita, va pel món!» [*resposta*] (Ibi) (34)
aigua-neu (137)
neu amb llimó (137)
llimadeta [λimaêta]
aiguaneu [*ant*] (Alacant) (29)
aigua-seltz [aigwaséls] (Alcoi) (a1)
aixarop
aixarop de romeguera
orxata
llimonada [λimonâ]
llimonada de paperet
mescladet [mesklaêt] (orxata + aigua-llimó)
refresc de paperet
refresquet
sifó
suc (Alacant) (29)
sumo[Φ] (29)
canviar el sifó (60)

aiguder -a [*abstemi -a*] (63)

la llet

llet
llet de pot
llet gelada [ʤelâ]
llet merengada [merengâ] (Alcoi) (i2)
llet preparada [preparâ] (La Vila) (i12)

entelar-se la llet (Alcoi) (a1)
fer-se un tel (en la llet) (Alcoi) (i2)
fer-se la llet agra
tornar-se la llet agra
triar-se la llet (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
serigot ⇒ *II.4.D. GASTRONOMIA> formatge*

cafés i infusions

una taceta
fer tassetes

aigua de civada [áuja de sivâ]
«Aigua civâ!» (Ibi) (34)
boldo
café
café amb tassa
café del temps [*amb gel*]
un café soles
un tallat
un bombó
café i malte (114)
malte
camamirla
mançanilla
poliol
poriol
sagullada [sauλâ] (Marina Baixa) (138) (28)
aigua de sagullada [áuja sauλâ] (Marina Baixa) (67) (28)
sàlvia
salvieta
puntetes de sàlvia (139)
tassada
té
til·la
timó
timonet

«Vols una taceta?»

marques comercials lexicalitzades

una cassera (*La Casera* ®)
una fanta
una iola (*Yola*) [*gasosa local*] (Alcoi) (a1)
una coca-cola
un sifó de *La Rosa* (Alcoi) (a1)
una sueps (*Schweppes* ®)
un sumbi (*Sumby* ®) [*ant*] (114)
una Vichy
un xòlec (*Cholek* ®)

el vi

aigua de ceps
eixut [aiʃút]
fragalada [*solatge*] (Alacant) (29)
la vinarra [*desp*] (428)
plantar una bóta [enmig] (140) (294) (141) (239)
punxar bótes
rodar la catalana
suc de catalana (Alacant) (29)
taqueta de vi
tindre cos
vi
vi aconyacat (i15)
vi arropat
vi batejat
vi bevedor (i15)
vi blanc
vi claret (Alcoi) (38)
vi cordial (Alcoi) (5)
vi de la bóta del racó [*molt bo*] (Alcoià-Comtat) (i3)
vi de mala faixa [*dolent*] (Cocentaina) (27)
vi dolcet
vi embocadet
vi embocat
vi fondillol (Alacant) (29)
vi marejat
vi negre
vi rosat

«Este vi se'n va cap a Agres!» (358)
«La catalana, que rode!» (Alcoi) (a1)
«La carn, fa carn; i el vi fa sang»
«Vi català»

⇒ *VITICULTURA*

begudes alcohòliques

absenta *[ausénta] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
aiguardent (30)
alçapius
beguda blanca (30)
[beguda] de carreter [*forta*] [*desp*] (i2)
café-licor ⇒ *café-gelat, café-licor*
canari [*absenta + llimona granissada*] (La Vila) (268)
cantueso
  cantauesso (Alcoi) (a1)
cassalla (30)
cervesa
  [fer-se] un cervessot
  [fer-se, pegar-se] una potada de cervesa [potâ] (74)
cuitets d'aiguardent (Balones) (22)
deu [*ant*] (Crevillent) (52)
esguitanassos
fer-se la *manyana*Ⓓ (Alcoi) (a1)
  fer-se la *manyanita*Ⓓ
herberet
herberet curtet
herbero (30) (76)
licor
lleteta [*whisky + llet preparada*] (La Vila)
marquesa [*anís + café-licor*]
mistela
misteleta
nardo [*absenta + café xicòria*] (La Vila) (93)
nuvolet [nuvolét] (Alcoià, Comtat, Vall d'Albaida) o *[nugolét] (Crevillent) (52)
paloma
palometa (35)
ruda
sàlvia (Cocentaina) (76)
sonrisa Alcoiana
vi d'anous (Cocentaina, Alcoi) (76) (23)
vi de Sant Joan (Alcoi) (23)
vi i llimonada [λimonâ] (114)

un boc de cervesa
un colpet [*got petit*]
un vaqueret [*got més gran que el colpet*]
el cup i la coladeta d'aiguardent (Balones) (22)

café-gelat, café-licor

amarguet
aperitiu café
aperitiu licor café
bola
bola gran
bola xicoteta
boleta
brutet
burret
café amb llimonada
café d'Alcoi
café eixut
café gelat
café gelat (amb neu)
café licor / café-licor
cafenet
cafenot
cafeter de carrer
caliblan / caliblanc
castellet
colp
colp de café
colpet
colpet de café
corona
deu
deuet
eixut [aiʃút] (143)
envasador [anvazaôʳ] (Alcoi) [*ant, 1930-1960*]
fer-se una bola
Galvao
granero
làmpara
licor café / licor-café
litro i litro
la medicina [*hum*]
mentira°
mentireta
mesclat -ada
el motoret de l'eufòria (239)

negreta [cervesa + *café-licor*]
plis-plai
plis-plai de pobre
polsós
tast de lo negre
vaqueta

una feta de café
una tongada de café [toŋgâ] (422)

beure alcohol

alçar el colze (Balones) (22) (33) (428) (Gata) (436)
  empinar el colze (33) (436)
amorrar-se al barral (428)
anar a hora de vermut a prendre el bàlsem de badoc
arremullar
arremullar la paraula (1)
avançadet
beure més que alena (Gata) (436)
beure més ... que una burra aigua
beure més que una esponja (Gata) (436)
beure molt i anar plantat
córrer la medicina a raudals (Alcoi) (2)
donar-li al tec
donar-se a la beguda (Gata) (436)
donar-se al trago°
el vici de la beguda (428)
entrar en humor
fer-se l'últim retacó
fer-se la llengüeta
fer-se'n una (Gata) (436)
fer-se'n una miqueta (60)
fer-se un colp
fer-se un colpet (Alcoi) (Elx) (40)
fer-se un plantadet [plantaêt] (Alcoi) (a1)
fer-se un xamvi
matar el cuc (Alcoi) (30)
matar el triturat (Alcoi) (144) (30)
pegar-li al tec
pegar-li de calent (al vi, etc.) (428) (28)
remullar-se la gola (Gata) (436)
ser aficionat al tragonet
tindre bon beure (Gata) (436)
tindre bon saque
tindre l'androna molt ampla (60)
tindre mal beure (Gata) (436)
tirar-se a la beguda
tirar-se al trago°
trincar[-se]
trinqui
xamar (Alcoià, Comtat) (La Marina) (86)
xamelo
xamera (Alcoià, Comtat) (La Marina) (86)
xicoteta
xiular-se'n una (Gata) (436)
xumar (Gata) (436)
xumelis (Beneixama) (33)
xuplar

«Anem a fer-se'n una!»
«Anem a fer-mos-ne una!» (La Safor)
«Passa el torró!» (Alcoi) (2)
«Què bo, pareix torró!» (Alcoi) (i6)

borratxera en general

anar a destall
anar a drangs / drancs (1)
anar a costralades (1)
anar a voltes
anar de xamera
anar-se'n de xamera
arrancadet -a
baixar-se'n als peus
beguda
begudet -a
beure molt i anar plantat
bufar-se
bufar-se com a cadirers (428)
bufar-se com un cadirer (Balones) (22)
bufar-se la turca (428)
bufat -ada
cantar marina
derrapar

donar-li al teque
embufar-se
empinar el colze
esmussar-se la boca
estar carcanya (Vall d'Albaida) (35) (28)
estar de xamera
estar nano -a (Alcoi) (2)
estar nano perdut
estar pet
fer tastets (428)
fer uns tastets
fer-li un buit a la botella
fer-se una panxada [paɲtʃâ] (60)
reglotar
ressaca
tastet
tindre'l *en* seguida cames per amunt (428)
trascolada
trincar
trinqui
trinquis
xamador -ora
xamadoret -a
xamelo
xamera
xamvi

«Amb qui beu massa vi, negocia de matí» (1)
«Beure molt i anar dret, no pot ser»
«El capità en la plaça, la bufera li passa» (Alcoi) (2)
«Home bevedor, lo pitjor de lo pitjor»
«Li va al cap, com al vell de bufa» (Alcoi) (27)
«Quin canyamó porta!»
«Si beus mentira, boçaràs veritats» (Alcoi) (a1)

lleugerament begut

alegret -a
arrancadet -a
arrancar-se (436)
atxispat -ada (428)
avançadet -a
begudet -a
bufadet -a
embalat -ada
emboirar-se *[emboriárse] (Crevillent) (52)
emboiregat -ada (Alcoi) (a1)
entrar en humor
agarrar el punt(et)
haver-lo tastat
picat -ada (428)
pujar-se'n al cap
tindre el punt(et)
tocadet -a [tokaét]
xarrador -a
xispadet -a [tʃispaét]

«Aneu per la dreta!»
«Ja l'has tastat!»

molt begut

agafar / agarrar / tindre / portar...
...el petorrí (Gata) (436)
...el punt blau (Alcoi) (2)
...la garrofa (Gata) (436)
...la gatera (Gata) (436)
...la mona (436)
...mig margalló (Alacant) (29)
...un botifarró
...un canyamó (Alcoi) (i1) (Ibi) (34) (Gata) (436)
...un cego
...un cego com una destral [un astral]
...un embolic
...un gafarró (428) (Vall de Gallinera) (3)
...un garrofó (Gandia) (53)
...un guitarró (Alcoi) (2)
...un llondro (Alacant) (29)
...un margalló (Alcoi) (54) (29)
...un nan (Gata) (436)
...un nano (Callosa, Castell de Guadalest) (28)
...un nispro (Gata) (436)
...un pansó (Benifallim) (i4)

...un pansonet (Benifallim) (i4)
...un pet
...un pet com un ascla (Gata) (436)
...un pet com un cadirer (Beneixama) (33) (Gata) (436) *[kairér] (Xixona) (438)
...un pet com un estel (Gata) (436)
...un pet com un orgue (Gata) (436)
...un pet com un piano
...un pet com una corda d'estendre
...un pet com una destral *[astrál] (2) (438)
...un petorro
...un senyor pet (Gata) (436)
...un tauló (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
...una borratxera
...una bufa
...una bufa de por (Alcoi) (2)
...una bufera (53)
...una ceba
...una merla (Alcoi) (2) (Gata) (436)
...una merlussa (Alcoi) (2)
...una mona (1) (Alcoi) (a1) (Beneixama) (33)
...una nespra (Gata) (436)
...una petenera
...una petera de por (Gata) (436)
...una petorra
...una petorreta
...una pítima° *[pétima] (Beneixama) (33)
...una bona pítima [pétima] (Beneixama) (33)
...una sèpia

acabar boçant veritats
acabar xorrant sang (Alcoi) (2)
agarrar-li el bou (Alcoi) (2)
anar a drancs pels carrers (428)
anar carregat -ada de *precinto*Φ (Alcoi) (a1)
anar / estar amerat
anar / estar arrancat -ada (Gata) (436)
anar / estar begut -uda (436)
anar / estar begut -uda com un cep
anar / estar ben begudet -a
anar / estar borratxo -a
anar / estar borratxo -a com un cadirer
anar / estar borratxo -a com un cep
anar / estar més borratxos que ceps (428)
anar / estar bufat -ada (2) (436)
anar / estar carregadet -a
anar / estar carregat -ada
anar / estar cego -a°
anar / estar cego -a com una destral
anar / estar com un cadirer
anar / estar com un cep (Gata) (436)
anar / estar com una sèpia
anar / estar curda (Alacant) (29)
anar / estar embalat -ada [ambalát -â]
anar / estar emboiregat –ada [amboiregát -â]
anar / estar embufat -ada
anar / estar fregit -ida (Xixona) (438)
anar / estar mamat -ada (Alcoi) (2) (Vall de Gallinera, Guardamar) (3) (Gata) (436)
anar / estar marejat -ada com una mona
anar / estar meló (Xixona) (438)
anar / estar més bufat -ada que un gos (Gata) (436)
anar / estar més marejat -ada que un *pato*Φ (Alcoi) (2)
anar / estar més marejat -ada que un poll (Gata) (436)
anar / estar mig nanet -a
anar / estar mig nano -a
anar / estar mona
anar / estar mudat -ada com una sèpia (Alcoi) (2)
anar / estar nano -a
anar / estar nano -a perdut -uda
anar / estar nano -a com un cadirer
anar / estar núvol
anar / estar perot
anar / estar picat -ada (Gata) (436)
anar / estar xamat -ada
anar /estar bufat -ada
anar /estar embalat -ada [ambalát -â]
anar /estar més cego° -a que Coratge
anar /estar pet
anar de gaidó (Gata) (436)
anar fent esses pel carrer (92)
bufar-se
cantar marina
carregar
ceba

derrapar
dormir-la sancera°
eixir-li uns ulls de brótola (La Vila) (28)
embolic
embolicar (una beguda) [ambolikar]
embolicar-se
emborrascar-se (Gata) (436)
emborratxar-se (Gata) (436)
embufar-se [ambufárse]
engarrofar-se (Gata) (436)
estar negre -a (Alcoi) (a1)
fer creus pels carrers (428)
fer esses (436)
fer-se pirro (428)
pegar traca
pegar vencillades *[vensiλâes] (428)
posar-se perot
posar-se tebi / tèbia *[tíbio -a]
prendre un guitarró
prendre el gafarró [péndre]
tindre el pet ben agarrat (Ontinyent) (32)
tindre la turca al coll (Balones) (92)
tindre que emportar-se'l a casa a tombollons (428)
tindre un pet
tindre un tauló

passar-se la borratxera

aclarir-se
desemboirar-se (Gata) (436)

persona molt afeccionada a la beguda

abusar amb la beguda (428)
afectat -ada al most (428)
aficionat -ada al most (428)
agradar-li molt el suc de raïm (428)
agradar-li [molt] la xamera (Alcoi) (2)
agradar-li [molt] el xumelis (Beneixama) (33)
anar sempre ben pirro [*ant*] (428)
anar-se'n a la tenda només per vore-lo xorrar [*ant*] (428)
arrear-se cada píndola que val per dos (428)
bevedor -a (428)
borratxo -a
gent de got [*ant*] (428)
pegar-li de calent al vinet (428)
peneque [*ant*] (428)
prendre's ca[da] guitarró que ja no sap com tocar-lo (428)
prendre cada pet que es fa la col (428)

⇒ *MENJAR>beure*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*

5. SALUT I MEDICINA

a. SALUT

Estat de la salut

salut, saludable

sa, sana
ser salut
ser vida
provar-li (a algú) [*l'oratge, etc*] «La salut no es compra amb diners» (Ontinyent) (66)

mal estat, deteriorament

(estar / vore's) acabadet -a *[akabaêt](i2)
abatut -uda (30)
acatxó
acomodadet -a
alició
alitranca (Alcoi) (a1)
alitrancat -ada
alitrencar
alitrencat -ada
alliciat -ada
amb cara de calavera (5)
amb cara de mort -a (Alcoi) (a1)
anar camí de roín
anar candint-se (Balones) (22) (Vilallonga) (46)
anar carpint-se [a poc a poc] (Beneixama) (33)
anar desbelitant-se (Marina Baixa) (28)
anar cap arrere
anar de volta i mitja (Gandia) (53)
atabolat -ada
atabollat -ada [*sense sentit*] (1)
aterbolat -ada (Cocentaina)
atxacós -a (113)
atxaquiat -ada (Alacant) (29)
avariat -ada
avellat -ada (Alcoi) (a1)
baldat -ada (30)
blanet -a
blau, blava
caduquejar [*desbarrar per l'edat*] *[kaukedʒâr] (Alacant) (29)
candir-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
candit –ida (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cansat -ada
cegallós -a
clavar-li-se (un mal, un sopor) al cos (5)
consumit -ida
cruixit -ida (30)
deixar-li arruïnat -ada [aṛoinat -â]
delicat -ada
delicat -ada del ventre (Balones) (22)
deprimit -ida
desbelitat -ada (Marina Baixa) (28)
desfet -a (30)
desllomat -ada
desmadeixat -ada (Alcoi) (5) (30)[desmaeiʃát] (Ontinyent) (32)
esmadeixat -ada (Alacant) (29)
desmenjat -ada
desmerescut -uda
desmillorar-se
destemplat -ada
dolent -a (Alacant) (29)
encontrar-se cansat -ada (5)
engarrotat -ada
entroncat -ada (Alacant) (29) (Alcoi) (i1)
escalfit -ida
escardalenc -a (Marina Baixa, La Safor) (28)
escarraixat -ada (Callosa) (28)
escotiflat -ada° [*indispost*] (1) (Tavernes de la Valldigna) (31)
escotuflat -ada (92)
escatuflat -ada (Callosa) (28)

escatxuflat -ada (Benimantell) (28)
esclatxofat -ada (Xàbia) (28)
esclafat -ada (30) (Balones) (22)
esglaiat -ada (Alcoi) (a1)
espentolat -ada [aspentolát -â]
estaconat -ada [astaconát -â] (Polop) (28)
estar allitat -ada (26)
estar amb un peu ací i l'altre allà (Alcoi) (a1)
estar amortitxolat -ada (Beneixama) (33)
estar cap arrere
estar carpit -ida (Marina Baixa) (28)
estar cloc i piu (Balones) (22) (92)
estar [molt] desmemoriat -ada (Alcoi) (a1)
estar com una tonyina (Marina Alta) (65)
estar combregat i pernoliat
estar cruixit -ida
estar de pena (Alcoi) (a1)
estar desfet -a (Alcoi) (a1)
estar desmadeixat -ada (Alcoi) (30)
estar desquixalat -ada (Alcoi) (2)
estar flac -a i escarransit -ida (Alcoi) (a1)
estar eixerretat -ada (Alcoi) (a1)
estar en el llit (60)
estar encondolit -ida
estar enjoliolat -ada (Xixona) (438)
estar esclafat -ada
estar espatlat [aspal·lát -â] (Alcoi) (a1)
estar espatarrat -ada en el llit (60)
estar fet -a pols (Alcoi) (a1) (Elx) (40)
estar fet -a un desastre (Alcoi) (a1)
estar fet -a un drap (Alzira) (441)
estar fet -a un misto (Xixona) (438)
estar fet -a un Sant Llàtzer
estar fet -a de Sant Llàtzer (Marina Alta) (65)
estar fet-a una aixorruma (Alcoi) (a1)
estar fet -a una alitranca (Alcoi) (a1)
estar fet -a una ascla (Alcoi) (a1)
estar fet -a una bírria (i2)
estar fet -a una cataplasma (Alcoi) (2) (Alzira) (441)
estar fet -a una tecla
estar fet un eccehomo *[aksiómo] (65)
estar fet -a una meula
estar fet -a una tomaca (74)
estar fet -a una xanca (31)
estar fotut -uda
estar groc, groga [de cara]
estar groguilló -ona (28)
estar groguissó -ona (92) (71) (28)
estar impedit -ida(31)
estar ja molt baquejat -ada
estar més allà que ací (Alcoi) (a1) (2)
estar més destemplat -ada que una guitarra sense cordes
estar [molt] esporrejat -ada [asporeʤát -â]
estar mig alitrencat -ada [alitrankát -â]
estar pansit -ida (Alcoi) (a1)
estar per a menjar sopetes
estar per a que el / la combreguen (Alcoi) (a1)
estar per a un cordial [*molt malalt -a o a punt de morir-se*] (Alcoi) (a1)
estar pernoliat
estar privat -ada [del tot] (Balones) (22)
estar que no pot pegar patada [patâ] (Alcoi) (a1)
estar reganyat -ada (Alcoi) (2)
estar tocat -ada (Alcoi) (a1)
estar torbat -ada
estar trencat / trencadet -a de color (1) (Alcoi) (2)
estar triat -ada
estar verd -a [de cara]
extrem -a [*delicat -ada*] (Vilallonga) (46)
febrós -a (Alcoi) (a1)
fer cara de desmadeixat -ada
fer un acatxó
fer una avellada [aveλâ] (Alcoi) (a1)
fer una carussa (Alcoi) (2) (a1)
fer una coixadeta *[koiʃaêta]
fer-li mal tot (Alcoi) (a1)
fer-se el / la tecla
fluixedat (31)
gastar poca salut
haver perdut passades [pasâes] (Alcoi) (30)
laxitud (5)
malalt -a [malál] (Alcoi) *[marált] (Vilallonga) (46)
malaltet -a
malaltós -osa (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

<malmirós -a° >
malmarrós -a (Alacant) (29)
maixmarró -na (1) (28)
mamarrós -a (Polop) (28)
mamarroset -a (Polop) (28)
musti, mústia (31)
no alçar el cap del coixí (Beneixama) (33)
no [estar, encontrar-se] bé del tot
no [estar, encontrar-se] molt catòlic -a (30) (428)
no funcionar l'engranatge (Alcoi) (30)
no poder apeonar (Alcoi) (a9)
no poder pegar passa
no poder pegar patada [patâ] (Alcoi)
no poder-se refer
no tindre ganes de fer res (Alcoi) (a1)
no tindre virtut
pegar un acatxó
pegar un baixó
perdre la vista (Balones) (22)
posar-se pitjor
postrat -ada
privar-se
privat -ada
quedar-se en forma de cinc
quedar-se escarraixat (Marina Baixa) (28)
quedar-se privat -ada
rebentat -ada (30)
recialles
rendit -ida (30)
sense ganes de fer res (5)
sense virtut (Alcoi) (a1)
solsir-li el cos (el cansament, el dolor) (31)
teclós -osa
tindre alifacs
tindre cara de piuet
tindre el cos com una figa (Gandia) (53)
tindre la cara [una miqueta] esglaiada (Alcoi) (a1)
tindre mal aspecte de cara
tindre més tecles que un piano
tindre més tecles que un piano i més faltes que un dolçainer
tindre poca virtut
tindre un mal (Alcoi) (5)
tindre (una part del cos) mala (Alacant) (29)
tindre una roïna
tindre xerecs [tʃəréks] (Alcoi) (a1)
tirar per portes (una malaltia)
trencat -ada de color
triat -ada (Alcoi) (a1) (30)
ullerós -a (5)

«Com anem?» (Alcoi) (a1)
«Com ho tenim?» (Alcoi) (a1)
«Com t'encontres?»
«T'encontres millor?»
«Què tens?»
«Et veig esglaiat -ada!» (Alcoi) (a1)
«Tan content que [ahir, anit, etc.] estava!» (60)

«No estic bé» (i1)
«No m'encontre bé»
«A peu i acaptant!» (Alcoi) (a1)
«Anem apedaçant»
«Anem passant» (i1)
«El portarem a la llenca!» (Altea) (57) (28)
«[Estic] fotut -uda i arrimat -ada al marge!» (Alcoi) (i1)
«*Entrando por la ciudad*, quatre coixos un baldat!» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> cansament*
⇒ *I.3.B MODIFICACIÓ > colp i violència*

molest -a per no trobar-se bé

bascós -a (Alcoi) (a1)
manioset -a (Alcoi) (a1)
molest -a (Alcoi) (a1)
queixós -a (Alcoi) (a1)

millora

adobar-se (Balones) (22) (La Safor) (46)

alçar el cap (Beneixama) (33)
alçar el cap del coixí (Beneixama) (33)
aliviar -se
anar apedaçant
apedaçar
com un rellotge
desbellussar -se (Alcoi) (a1) (Polop) (28)
desbellussat -ada (Alcoi) (a1)
desllapissar-se (una malaltia) (Alcoi) (a1) (Beneixama) (33)
encontrar-se més
estar sa o sana com un peix
esvivorar(-se) (Polop) (28)
esvivorat -ada (Polop) (28)
la milloradeta de la mort
posar-se bo -na
posar-se millor
refer-se
reviscoladet -a
reviscolar[-se]
reviscolat -ada
ser un poll reviscolat
tindre / quedar un ramellet [ramelʎét] o [ramel·lét]
tindre / quedar un ramet
traure's de damunt el rovell

«A millorar-se!» (Elx) (40)
«A vore si te millores» (Elx) (40)
«Que et millores!» (Alcoi) (2)
«Que t'alívies!» (Alcoi) (a1)

bon estat general

com un sol (Alcoi) (a1)
de bon any (Alcoi) (a1)
estar bé de coneixement [koniʃimént] (Alcoi) (a1)
estar com una rosa
estar valent -a
més sa / sana que un peix
que bada (Alcoi) (a1)
que dóna gust vore (Alcoi) (a1)
sa / sana com un ull de peix
sa com un peix
sa com una carrasca
sa com una magrana
sa, sana
salut
tindre bon aspecte de cara
tindre bona la caixa del cos (1)

b. MEDICINA

Medicina en general

anar al metge

cirurgià
[sirurʤiá]
*[seruhá]
*[siruhá] (Alcoi) (2)
*[saluʤá] (Altea)
*[seloʤá] (Alacant) (29)
revalidar-se de cirurgià
metge, metja
practicant -a
enfermer° -a
cel·lador -a

acudir al metge(i2)
amostrar-se [un malalt] al metge / doctor (1)
anar a cal metge
anar a vore al metge
consulta (74)
estar en mans de metge (74)
fer un reconeixement (74)
urgència (33)
visitar (el metge)
visitar a domicili (33)
enfermeria° (74)
l'ambulatori
l'hospital
el Segur
la Residència
ordenar el metge / la metja
escoltar-se molt
pagar la igualada [igwalâ]
tindre avingut al metge

Malaltia i curació

malaltia

malaltia (Balones) (22) (Alacant) (29)
enfermetat°
*malerio*Φ

(estar) malalt -a
(estar) dolent -a (428) (Gandia) (53)
(estar) rebecat -ada (28)

adoléixer
agarrar una catxapera (Alcoi) (a1)
agarrar una galvana (Alcoi) (a1)
agarrar-ho tot (Alcoi) (a1)
agarrar-lo fort [*un constipat, etc.*] (Alcoi) (a1)
agarrar-li a algú un cinc de copes
agarrar-li un ensurt *[ansúlt] (20)
agarrar-li un mal (Alcoi) (a1)
agarrar-li un patatús
agarrar-li una apoplexia [propeiʃia]
agarrar-li una ruïna [roína]
agarrar-li una taràntula
apegar-se (una malaltia)
bellugar-se una malaltia (5)
caure com a polls
caure en el llit (Alcoi) (a1)

caure mal (1)
caure malalt -a (1) (Alcoi) (2) (Elx) (40)
caure plegat -ada com un drap (1)
caure redó -ona *[reô] (Elx) (40)
caure redó -ona com una taleca (1)
caure rotllat -ada
caure rotllat -ada com un cuc
caure rotllat -ada com un poll (1)
enfermir (Biar) (3)
escoltar-se [molt]
espletar (una malaltia) (Alcoi) (a1)
estar sempre escoltant-se
haver-hi un pas
  haver-hi un passe° (Alcoi, El Campello) (37) (Tàrbena, Polop, La Nucia) (86)
  haver-hi un passi° (Polop) (28)
haver-hi una passa° (Altea) (86)
  haver-hi una pàssia (Penàguila, Benifallim) (72) (28) (Bolulla, Vall de Guadalest) (86)
la darrera enfermetat° (Balones) (22)
passar (una malaltia)
patir de (una malaltia)
posar-se malalt -a
prendre-li un mal [*ant*]
  ser afectat a (1)
  ser petjat a [petʃát] [*procliu*] (Marina Baixa) (28)
retemptar-li (un mal) [*recidivar*] (Alcoi) (a1)
ser procliu a
tindre (una malaltia)
  tindre tendència a
tindre una eixida de (pigota, etc.) (29)

epidèmies famoses

la cucaratxa [*epidèmia de grip de 1918*] (Bellreguard) (432)

malalties

<alforre°>
  alfurri [*erupció cutània dels nadons*] (Alacant) (29)
aliac(r)
à → *SÍMPTOMES DE LA PELL*
angines
inflamar-se les angines (53)
  tindre angines
artritisme [artrisme] (5)
atac
atacat -ada de reuma
ataquet
batraca (1)
callós -osa
carbonxo [*carboncle*] (La Ribera, La Font de la Figuera, Alfafar, Carlet, Xàtiva, Xàbia, Olocau, Morvedre)
  garbonxo (Sueca)
catifa (Alacant) (29)
causar corruixes (5)
cavall [*tumor veneri*](3)
cercadit (Alcoi) (2) (Polop, Altea) (28) (Alacant) (29)
  rodadits (Agullent) (35)
cobriment de cor
còlera
còlero (Balones) (22)
còlic
còlic de mort
còlic miserere
còlic tancat (Alcoi) (a1)
colp de sang
constipat *[kostipát] (92)
corcar-se una dent / queixal [kiʃál] (5) (23)
cruiximent
cruixit (Alcoi) (a1)
cucar-se una dent / queixal
dit agullat [auλát] (Gandia) (23)
espletar (el constipat, etc.) (Alcoi) (a1)
esquirro (21)
estar cucada una dent / queixal [kukâ] [kiʃál]
estar enfebrat [anfebrát]
estar escanyat -ada [*afònic*] (28)
estèric -a [astérik]
esterisme [asterísme]
fals grup
fitet
flemó [flemó] o *[flamó]
floronco (Alacant) (29)
gangrena sov. *[kangréna]

golls° (Parcent, Xaló) (28)
  gonys (Tàrbena, Bolulla, Tormos) (28)
el crup° [*diftèria*]
  el grup (1)
  la grup (Cocentaina)
garrotilloⒾ (Ontinyent) (32)
grànyola (1) (3)
grip (29)
gripada [gripâ] (Gandia) (53)
hipocondria (5)
inflamació [*euf*] [*vaginitis*] (23)
inflamació de baix [*euf*] [*vaginitis*](23)
inflamar-se
la lepra
  el mal [*euf*]
llambrígols (en la panxa)
llampuga [*tracoma*](37) (28)
mal de queixals [kiʃáls]
mal lleig [*càncer*](Alcoi) (2) (Tavernes) (31)
mal que corre
mal roín
malalt -a
malalt -a del fetge(53)
malaltia (5)
mirar contra el govern
morenes [*hemorroides*] (1) (23)
morir-se d'un fluix de sang
morir-se opilat -ada
mussol (general) (119) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  mussol d'ull (Benissa) (68)
  mutxol (Fondó de les Neus, L'Alguenya, Canyada de Biar) (119)
  tramussol (Bacarot) (29) (sud d'Alacant; Camp d'Elx) (29) (Elx, Crevillent, Santa Pola, Guardamar) (119)
opilació
opilat -ada
pallola (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  sarampió (Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
  sarampio (Petrer, Monòver, El Pinós, El Carxe) (363)
panadís
paperes° (Alcoi) (2)
  paperotes° (Benidorm, Callosa) (28) (Bolulla, Benimantell) (86)
  paps° (Marina Alta, La Safor) (28)
  papot (Tàrbena) (28)
  papots (Tàrbena) (86)
pasme (Alacant) (29)
patir d'humor als ulls (Balones) (22)
patir del mal del ronyó (Gandia) (53)
patxanga
patxuquera
perla [*en l'ull*] (Vall d'Albaida) (63)
pesta (Alacant) (29)
pigota (29)
pigota borda [*varicel·la*] (Alacant) (29)
  pigota volandera (Alcoi) (2)
polls
  pollós -a
  tindre polls
  tindre llémenes ⇒ *I.1.b. FAUNA> Animals terrestres > altres insectes > Pediculus humanus*
posterol (21)
prinyó
prunyó
puagre
represa
retemptar
retemptada [retentâ]
retentar
reüll
roïnor [*de les dents corcades*] (Castells de Serrella) (23)
rosada [rosâ]
saratà (21)
sarna
seca° [*adenopatia, inflamació dels ganglis*] (21)
serp
serp que corre
sofocoⒾ (Forna) (23)
terciana [*paludisme*] (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
  tercianes
tindre ben agarrat el constipat
tindre el constipat agarrat
[tindre] el nerviós (Alcoi) (23)
tindre la sang grossa [*colesterol alt*] (Alcoi) (a1)
tindre la sang dolça
[tindre] la tensió [alta / baixa, descompensada] (23)

tindre la veixiga / bufeta espenjada (Gata) (23)
tindre les mans gafes [*engarrotades*] (Elx) (408)
tindre un mal galopant
tindre un nano [*fam*] [*constipat*] (Callosa, Castell de Guadalest) (28)
tísic -a
tocat del pit
tranca
trancasso
tresull
tresullat -ada
tuberculosi
tumor
tumor malignant (L'Alfàs) (28)
ull esgarranyat
un fluix de sang
un mal gra
úrsula
vèrtula [*infart ganglionar*]
avertolat -ada (Crevillent) (24)
xiquet -a trencat -ada

ferida, quemadura, contusió, marca

abuanyat -ada
amb la pell en alt
arrapar-se → *ferida al cos*
assentadura [asentaúra] (Alcoi) (a1)
badar-se un os
bambolla (Alcoià, Comtat) (Pego, Sanet) (3)
bufa (Guardamar) (98)
veixiga (Guardamar) (98)
alçar bambolla (Alcoi) (2)
traure bambolla (Planes) (23)
banya [*inflamació d'un gra*] (Alacant) (29)
banyeta [*d'una ferida*] (Alcoi) (i1)
blaüra (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
blavura
bony → *bony al cap*
brullar [*la sang d'una ferida*] (Alacant) (29)
bua
buanya
cabrella
cabrelles
cap de vena
cardenal
carn fugida [fogída]
carn viva
carpir-se un os
cascat [kaiʃkát] (Marina Baixa) (227) (28)
clavar-se una esguerda [asgérda]
coixejar (74)
colls [*hematomes*] (Gandia) (23)
costra
coure (una ferida)
coentar [*una ferida*] (Alacant) (29)
cremada [kremâ]
cremallada [kremalâ]
cruixit [*n*] (23)
cruixit -ida
deixar en carn viva
deixar senyal (Alacant) (29)
deixar senyalades
desbaratar [-se] (un braç, una cama, etc.)
descalabrar-se una ferida
descapçar [*un gra*] (Alacant) (29)
descombaldar-se (Beneixama) (33)
dessocar (el braç, una articulació) (Alcoi) (a1)
dit agullat *[aulát] (Gandia) (23)
durelló (33)
eixir sang del nas
empostemar-se(-li) una ferida (Vilallonga) (46) (Famorca) (23)
encarnadura
encarrellar-se un tendó
endenyar-se [*infectar-se*] (la ferida, el tall, etc.) [andeɲâ'se] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
enganxada (d'esquena, etc.) [angaɲtʃâ]
entravalcar-se-li (un os, una espina, etc.) (Alcoi) (a1)
escaldar-se
escalabrar-se
escalibrar-se (Beneixama) (33)
escamontxar-se (una ferida, un gra) (Beneixama) (33)
escotiflat -ada° [*herniat*] (1)

esgarranyada [asgaraɲâ]
esgarranyar [asgaraɲâr]
esguellar-se un os [asgeλârse]
espatlar
espatlar-se [*fer-se mal*] (Alcoi) (Tàngel) (29)
espolsar-se una cremallada [kremaλâ] (Alcoi) (a1)
esporrejar-se [*fer-se mal*] (Alcoi) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
esporrejar-se (els genolls, etc.) [ʤinəλs]
esporrejat -ada [*en general; de la cama, etc.*] (Alcoi) (a1) (74)
estacar-se / clavar-se una esguerda (Alcoi) (a1)
estroncar-se la sang
fer una mala doblada d'esquena
fer viscor (una ferida) [*coure*] (Beneixama) (33)
ferida *[ería] (Alacant) (29)
fer-se assentadures (Alcoi) (a1)
[fer-se] banya [*cicatriu d'un gra*] (Alacant) (29)
fer-se sang
fer-se una esguellada [asgeλâ] (Alcoi) (a1)
girada de peu [girâ] (Alcoi) (2)
giró de peu (Alcoi) (i2)
haver-li posat un *sello*①
una gleva de mal (1)
*magullat -ada*① (74)
nafrar-se (Rebolledo, Bacarot, L'Altet, Torrellano, Camp d'Elx) (29)
nafrat -ada
obrir-se (una ferida)
obrir-se el peu
obrir-se la monyica
os esguellat (Alcoi) (a1)
os trencat
partir-se la tella (d'un bac, etc.) (Vilallonga) (46)
pelat (26)
pesta [*infecció d'una ferida*] (Famorca) (23)
pus
<posterma°, apostema° >
  postema (21)
  postesma (Tàrbena) (28)
quebrassa° (L'Alcoià, El Comtat) (28)
  cabrassa (La Marina) (28)
quedar-se enganxat -ada [angaŋʧát -â]
quedar-se enganxat de l'esquena
quedar-se enganxat dels renyons
rallar [*tallar la picadura d'un sacre*] (Castelló de Rugat)
recalcat -ada (Alacant) (29)
revencillada [revensiλâ] (Alcoi) (Castalla) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
  pegar una revencillada (el peu) [revensiλâ] (Alacant) (29)
rompre's → *trencar-se*
sanguinós -a [*una ferida, etc.*] (Alcoi) (i2)
senyalades [seɲalâes]
tall
tallet
tallar-se les mans
tindre les mans tallades [taλâes]
tallar-se els llavis *[lábios] (Alcoi) (a1)
tindre bona encarnadura
tindre en sang
tindre ([el bebé] les cuixetes, etc.) escaldadetes
tindre mala encarnadura
tindre sang
tindre un esguellat en un os (Alcoi) (a1)
tindre un telet fora del *puesto*①
torçó
trau → *ferida al cap*
traure's un ull
trencadura [*hèrnia*]
trencat -ada [*herniat -ada*]
trencar-se (un os, un braç, una cama, la cadera, etc.) (general N de la lín. Busot-Biar, El Pinós) (119)
  rompre's (un os, un braç, una cama, la cadera, etc.) (S de la lín. Busot-Biar, Onil, Tibi, Xixona)
  trencat -ada (braç, cama, etc.) (general N de la lín. Busot-Biar, El Pinós) (119)
  romput -uda (braç, cama, etc.) (La Torre de les Maçanes, Relleu, Aigües de Busot, Busot, Mutxamel, El Campello, Sant Joan, Sant Vicent del Raspeig, Alacant) (119)
  rot -a (braç, cama, etc.) (S de la lín. Busot-Biar, Onil, Tibi, Xixona) (119)
trencar-se un telet
ull de poll
vencillada

vore llumetes [*a conseqüència d'un colp*] (Alacant) (29)
vore llumenetes (Alacant) (29)
xorrant sang

«Quasi s'ofega!» [kázi saufége]
«L'animeta t'eixirà per ahí°» [*iro*] (Alcoi) (2)
«Me s'ha endenyat la ferida!»
«Me s'ha quedat el peu recalcat» (Alacant) (29)
«T'han posat un *sello*Ⓟ!» (i3)

⇒ *II.3. COS HUMÀ> marques en la pell*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte*

bony al cap

bony (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Novelda, El Fondó de les Neus, Tabarca, Elx) (118)
burulló (Baix Vinalopó) (118)
torondo (Alcoi) (15) (1) [toróndo] o [torónto] (Elx, Guardamar) (118)
toruro (Crevillent) (118)
pereto (Guardamar) (118)
xirlo [1] [*bony*] (Alcoi) (El Campello) (37) (Alacant) (29) (Crevillent) (118)
xirli (Beneixama) (33)
xisno (Elx) (118)

fer un bony com un meló (Alacant) (29)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*

bony al cos

bocigot (Alcoi) (i26)
mastegot
mos de gos

ferida al cap

trau (Alcoi) (26) (Beneixama) (33) (Alacant) (29) (Altea) (67) (356)
trenc (Alacant) (29) (Valls del Vinalopó) (118)
trinxet [*ferida al cap*] (Alcoià-Comtat) (2) (Alacantí) (29) (Altea) (356) (Marina Alta) (361)
trinxo
trenxet (Vall d'Ebo) (361)
clenxo [klɛ́ɲtʃo] (Callosa d'En Sarrià) (28) (86) (361)
nyarco (Xaló, Llíber, Tàrbena) (361)
nyaco (Bolulla) (361)
xirlo [2] [*ferida*] (1) (Beniardà) (86) (116) (Altea, Poble Nou) (361) (Crevillent) (118)

fer-li un trau
fer-se un nyarco (Tàrbena) (86)
fer-se un nyaco (Bolulla) (86)
fer-se un clenxo [klɛ́ɲtʃo] (Callosa) (28) (86)
fer-se un coto (86)
fer-se un trinxet
traure un trau (Altea) (356)
traure un trinxet (Altea) (356)

ferida al cos

garranxó (21) (3)
llardó (56)
mèrxo (Marina Alta) (361)

arrap [*arpada*] (Alcoi) (Albaida) (112)
arrapar-se
arrapó
fer-se un arrap

raspallada [raspaλâ]
rasquiny (Alcoi) (a1)
rasquinyada [raskijnâ] (Alcoi) (a1)

símptomes, dolor i molèsties

símptomes de l'aparell digestiu

[tindre] mal de panxa
[tindre] mal de ventre (23)
desbaratar-se-li la panxa
rebolicar-se-li la panxa

tindre la panxa rebolicada
rebolicada de panxa
fer mal cos (un menjar o beguda)
remoure el cos (un menjar o beguda)
tindre la panxa bruta
tindre la panxa desbaratada
tindre la panxa malalta

costar de dur (la panxa, l'estòmac) al *puesto*Ⓟ (Alcoi) (i2)
tindre cucs (23)
tindre aires
tindre flat (23)
tindre *flato* Ⓟ (Alcoi) (a1)
tindre rampallades de mal de ventre [rampaλâes] (Alcoi) (a1)
tindre retorcillons° de ventre (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
perdre la gana (Biar) (23)

[tindre] abranor
patir d'abranor
sentir [una] abranor
agror
agrors
ardentor
[tindre un] rebals de bilis
[eixir un] rot agre

[tindre un] arrepleg de ventre (1)

[tindre] diarrea
diarrera (Alcoi) (2) (La Font de la Figuera) (23)
[tindre] caguetes (Alcoi) (2)
cagatxoles (Vall de Gallinera) (3)
cagueta (Crevillent, Guardamar) (3)
cagueroles (92) (3)
anar com un riu
[anar de] caguetes
anar de corrença (1) (428)
anar de vareta (21)
anar de varetes (Ibi) (34)
anar-se'n com una aixeta (1)
anar-se'n de copes (1)
anar soltet
cursèles
escagassar-se (Polop) (28)
escagarritar-se (Guardamar) (98)
escagarrussar (Alacant) (29)
escagassó (Polop) (28)
estar escagaixat -ada (Altea) (28)
estar escaguetxat -ada (Vall d'Albaida) (63) (28)
tindre-la agarrada la diarrea

empatx [ampátʃ] (Alcoi) (a1)
agarrar un empatx [ampátʃ] (Alcoi) (a1)
empatxar [ampatʃâr] (Alcoi) (a1)
enfit [anfít] o *[amfít] (Xixona) (101) (La Vila) (268) (Alacant) (29)
enfitar-se
enfitat -ada
enfitorro [anfitóro] (37)
no assentar-se bé el menjar (23)

estrenyiment°(Alcoi) (a1)
anar apretat° ˆ -ada (Alcoi) (a1)
anar estrenyit -ida
anar ressec -a (Alcoi) (a1)
anar tancat -ada (Alcoi) (a1)
apretar (un menjar) (La Font de la Figuera) (23)
estrenyit -ida [astrenít] (Alcoi) (a1)
no anar normal al vàter (Alcoi) (a1)
patir d'estrenyiment (Alcoi) (a1)
«Este va estrenyit, es veu que menja codony!» (Alcoi) (a1)

parada d'estòmac
fer-li-se una parada [parâ]
tallar-se-li la digestió

nàusees
tindre agonia°
angúnia°
angúnies [angúnies] o *[angúmies]
arcada [arkâ]
fer ois
tindre ois

boçada [bosâ]
boçar (86)
boçat
llançada
llançar (Alcoi) (La Marina) (86)
vòmit [vɔmit] o *[gɔmit] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
vomitar
cridar a Lluc [*hum*]

anar-se'n pel vedat
parar-se el menjar en la gola
parar-se el mos
parar-se en el vedat
passar pel vedat

⇒ *II.4.C. CUINAR> sentar malament*

símptomes de l'aparell respiratori

[tindre] mal de gola
[tindre una] pujada de gola [*inflamació*] (Elx) (40)
engolir-se la veu
encanar-se (un bebé quan plora) (23)
estar escanyat -ada (23)
estar vectigalat -ada de la gola (La Marina) (86)
prendre's la gola
tindre la gola picosa
tindre la gola presa (Alcoi) (2)
tindre la gola rasposa (Alcoi) (2)
tindre la gola raixmorosa (Benimantell) (28)
tindre raixmor a la gola (Benimantell) (28)
tindre / sentir una aspror de gola [asprô˞] (Monòver) (225)

tindre mocs
caure-li la moqueta
tindre el nas enfelussat (L'Alfàs) (28)
tindre un sarnatxo de mocs

constipat *[kostipát] (92) (general al N. lín. Busot-Biar) (Camp d'Alacant, Camp de Mirra) (119)
refredat (Alcoi) (a1) (Camp d'Alacant, Camp de Mirra) (119) (S. lín. Busot-Biar) (119)
constipat d'estiu
estar constipat -ada
agarrar el constipat
agarrar un bon tabardo [*refredat*] (Elx) (40)
agarrar una catxapera [*refredat*] (Alcoi) (a1) (2)
agarrar una patxanga [*refredat*] (Alcoi) (i2)
agarrar-lo fort [*un refredat*] (Alcoi) (a1)
no llevar-se de damunt el constipat *[kostipát] (92)

tindre rossoll
ser curt de rossoll (Monòver) (225) (3)

tos
tos bronca
tos de gos
tos de pito
tosseguera
tossera
tossota

«Sant Blai gloriós!» [*quan algú tus*] (Alcoi) (2)
«Sant Blai gloriós, deixa't al xic / la xica i emporta't la tos» (Alcoi) (a1)

tindre golls° [*angines, ganglis inflamats*] (21)
gonys (Bolulla, Tàrbena) (86)

⇒ *II.3.C FUNCIONS CORPORALS*

mal de cap, mareig, febra

[tindre] mal de cap
fer-li mal el cap
fer-li mal mig cap
migranya

mareig
marejar[-se]
marejar[-se] com una mona
marejar-se com les mones
atalbar (el sol, etc.) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
atalbat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

atarbanar (el sol, etc.) (La Vila) (28)
atarbanat -ada (La Vila) (28)
atovar-se (1)
emboriolat -ada (Alacant) (29)
estar acaparrat -ada [adormit](1)
estar atalbat -ada (Alcoi) (2)
estar atovat -ada (Polop) (28)
ficar-li-se el sol al cap
pegar-li voltes el cap
rodar-li el cap

tindre el cap atabollat (Beneixama) (33)
tindre el cap carregat (Beneixama) (33)
tindre el cap com un bombo (Beneixama) (33)
tindre el cap com un tambor (Beneixama) (33)
tindre el cap com un timbal (Beneixama) (33)
tindre el cap com una olla (Beneixama) (33)
tindre el cap com una sambomba (75)
tindre el cap com una tarumba (1) (75)
tindre el cap emponentat (Vall d'Albaida) (35)
tindre el cap encarambolat
tindre el cap taramba (Beneixama) (33)
tindre el cap tarumba (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
tindre una capuana (Vall d'Albaida) (35)

desmai [desmái] o *[asmái]
desmaiat -ada [desmaiát -â]
desmaiar-se [desmaiárse] o *[asmaiárse]
torba (1) (Alacant) (29)
torbat -ada (Alacant) (29)
torba de cap (21)
torbat -ada com un poll (Alcoi) (a1)
agafar una torba (72) (23)
no saber si està en cel o en la terra (428)
perdre el sentit

febra° (Alcoi) (2)
febre°
acaparrar-li la febre (72) (28)
rabosejar-li la febre
calentura
tindre temperatura
tindre un enciendo (1)
recalfada
estar enfebrat -ada (Alcoi) (a1)
febrós -a (Gandia) (53) (Alcoi) (a1)
notar-se un poc febrós -a (53)

«Si tens febra no m'ho negues» (Calp) (39)

símptomes de la pell

acartonat -ada (Vall d'Albaida) (63)
aliacà° [*icterícia*] (Xaló, Benigànim, Monòver) (16) (29) (Altea) (67)
aliacrà° (Alcoi) (16)
tindre l'aliacà (Altea) (67)
bambolla ⇒ *ferida, quemadura, contusió, marca*
borradura° (Polop) (28) (Alacant) (29)
gorradura° [gorra^{d}ura] (Alacant) (29)
gorredura (Alcoi, Marina Baixa)
fic ⇒ *II.3.A. PARTS DEL COS > marques i aspecte de la pell*
flor
floreta
eixir una flor / floreta en el llavi (Alcoi) (a1)
floronco° (Alcoi) (2)
florongo (Alcoi) (45)
foc
eixir foc als llavis
fogonada (La Font d'En Carrós) (23)
grans
eixida
una eixida de granets (Alcoi) (a1)
eixir grans
granerio (1)
vesperet
prunyó
prunyons
pupa
quebrassa° (Alacant) (29)
cabrasses (Benirrama) (23) (Vilallonga) (46)
tindre / fer-se-li quebrasses

rojor
ronxa
rosetó
ull de poll

picar
picor
estar blau / blava de picor

⇒ *II.3.A. PARTS DEL COS> marques i aspecte de la pell*

símptomes externs

estar acaparrat -ada (Polop) (28)
estar demacrat -ada
estar escanyolit -ida (Marina Baixa) (28)
estar triat -ada
estar verd -a [de cara]
estar roig / roja de cara
estar trencat -ada / trencadet -a de color
eixir-li els colors
tindre la cara triada [triâ] [*mal color, aspecte malaltús*] (Alcoi) (a1)
tindre mal color de cara

ulls espantats
ulls molls
ulls triats

tremolar
fer calça
fer calceta
fer calcetí
tremolar les mans

altres símptomes

adormir-se-li (les cames, el braç, etc.)
morir-se-li (les cames, el braç, etc.) (Alcoi) (i1)
coixadeta
fer una coixadeta
coixera
fer figa les cames (Alcoi) (a1)
estar [molt] desmemoriat -ada
estar fluix de cames (5)
faltar-li l'aire
fer reüll
nerviós
tindre un nerviós (en la vista, en la boca, etc.) (i4)
lleganyós
no poder valdre's de les cames (428)
no portar-li les cames (Alcoi) (a1)
rampa
tindre tremolins (Gandia) (53)

dolor

agullonada [aguλonâ] (Alcoi) (2) (a1)
amargar[-se]
amargat -ada
condolit -ida (62)
consentit -ida (Alcoi) (a1)
cremor
cruixit -ida
desmusclar (Alacant) (29)
doldre
dolor somordo
dolorit -ida
donar pena (una ferida etc.)
el dolor de la sogra
el doloret de la sogra
encondolir
encondolit -ida
enganxar-se [de l'esquena]
enganxada [angaɲtʃâ]
estar coent
estar en pena (Tavernes) (31)
fer mal
fer mal al costat
fer mal la renyonera (74)
mal

mal de cap
mal de coll
mal de dit (Alcoi) (a1)
mal de lloms (31)
mal de panxa
mal de queixal[s]
mal de renyons
mal del ronyó (Gandia) (53)
mal de ventre
mal d'orella
mal d'ulls
molest -a [molést]
no sentir-se des del tòs fins / *d'hasta* el cul
patir dels lloms (Gandia) (53)
postrat de dolors
pujada [puʤâ]
pujada als ulls
pujada d'almorranes
pujada de dents
punxar
quedar-se coent com un all
rampallada° [rampaλâ]
rampellada° [rampeλâ]
rampallada de ventre
retorcill
retorcilló [de ventre]
somordor (Alcoi) (Beneixama) (33)
tecla
tecles
tindre [el paladar, la geniva, etc.]
  consentit -ida (Alcoi) (a1)
tindre la boca en alt
tindre un dolor que no s'hi veu
tindre un dolor que l'acora (Alacant) (29)
tindre un mos
vore les estreles
vore les estreles, encara que és de dia

«Cague·n sós!» (Alcoi)
«M'alegraré que t'alívies!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«M'ha amargat!»
«*Mos* han fregat sense alcohol» (Alcoi) (a1)
«Tinc un dolor que no m'hi veig!»
«Vaig vore les estreles... i això que era de dia!» (Alcoi) (a1)

curació, medicines i teràpia

medicines

medicina
medecina° (31)
provar-li (una medecina)
no provar-li [gens] (una medecina) (31)

farmàcia
botiga dels pots
l'apotecari (Alcoi) (a1)

aigua oxigenada
aigua sedativa
  aigua aixarativa
  aigua sarativa
aigua de Carabanya (37)
aigua de flors de gesmil (Otos) (23)
aiguanaf°
  aiguanafa (Vall d'Albaida) (63)
  aigua de flor de taronger (Vall d'Albaida) (63)
aixarop° [aiʃarɔp]
  jarabeⒹ
  aixarop acònit [aiʃarabacɔni] (Alcoi) (2) (a1)
  aixarop de canyamel
  aixarop de garrofes (Gandia) (23)
  aixarop de tulú i brea (Alcoi) (2) (a1)
ajudeta
alcohol d'àrnica
aleses
anàlisi *[anális] (Alcoi) (a1)
  anar a traure's la sang
  anar a *sacar-se*Ⓓ la sang (Elx) (40)
bena
brom
cabellera de panís
carbonat
carbonato

carret de rodes
carvacol
carvacrol
cataplasma
catxapera
clorato
cordial (Ontinyent) (32)
  cordialet (Ontinyent) (32)
cullerada (Alcoi) (a1)
prendre cullerades [*prendre xarop*] (Alcoi) (a1)
empeltar [*vacunar*] (Vilallonga) (46)
  empeltar la pigota (Vilallonga) (46)
esperit (Alcoi) (a1)
farina de llinàs
fer-li cures (74)
llevar-li la pesta (a una ferida empostemada) [*infecció*] (Famorca) (23)
oli
  oli de Sant Joan [*preparació vulnerària a base d'hipèric*]
    oli d'Aparici [*ant*] (1)
  oli de bacallar
    oli d'abadejo (1)
  oli de ginebre [*preparació vulnerària a base de ginebre, Juniperus oxycedrus*]
    oli de càdec [*oli de ginebre*] (Vilallonga) (23)
  oli d'onagra [*preparació vulnerària a base d'onagra, Oenothera biennis*] (1)
  oli verd [*oli d'olives sense madurar, medicinal*] (1)
pastilles de clorato
una pindoleta (Alcoi) (a1)
prendre's [una medicina] (74)
prendre's una cullerada [kuλerâ]
porga
  porga de Pagliano (5)
potingo (Alcoi) (2) (a1)
prendre una porga
prendre's un aixarop (Alcoi) (a1)
recepta
receptar
supo
ungüent *[angwént] (Alcoi) (5)
  ungüent de cacau
  ungüent de canutet (Alcoi) (2)
  ungüent de canudet *[iŋgwént de kanu^{d}ét] (Alacant) (29)
  ungüent de Canyissares
  ungüent del dimoni
veneno
venenós -osa
xeringar
píndola (Alcoi) (2) (a1)

«Medicina per fora, una a cada hora» (Alcoi) (a1)-

curació

adreçar (un membre malformat)
agarrar a temps (el càncer, etc.) (57)
aguantar un constipat [kostipat] (i2)
aixeringa → *xeringa*
amostrar les dents com si fora menescal
anar a sacar-se la sang (Elx) (40)
auscultar (5)
botiquíⒾ [<*farmaciola*>]
crossa, crosses° (Tàrbena) (86) (Pedreguer) (69)
  closa, closes (Alcoi) (Benissa) (69)
  clossa, closses° (Vilallonga) (46)
  clotxa, clotxes° (Bolulla, Callosa) (86)
començar a fer aigua
cotó rull
cotó-en-pèl [kotompél] (32)
cotó-en-pèls [kotompéls]
covar un constipat [kostipat] (i2)
cura
curar
embenadora *[ambenaóra] (Alcoi) (a1)
embenar [ambenár] (Alcoi) (a1)
escaiola *[askeλɔla] (Alcoi) (a1)
escaiolar *[askeλolâr] (Alcoi) (a1)
esparadrap *[aspaladráp] (Alcoi) (a1)
estancar la diarrea
estar faixat -ada (74)
estroncar-se la sang
faixar
fer repós
fer repós absolut (31)

fregar
gafes
gaiates
injecció [iɲdʒeksió] o *[indiksió] [(5)
llanceta (Calp) (39)
netejar [els budells] (L'Orxa) (23)
no tindre cura
operar de l'apèndix [apéndiks] o *[apéndis]
posar banderilles [el metge o practicant]
repuntat
tirites
tombar els queixals (corcats) [kiʃáls] (La Font d'En Carrós, Benimaurell) (23)
[ai]xeringa

«Mira el pardalet!»
«Però heu tret res a carregador?» (La Marina) (28)
«(Tot) lo que cou, cura» (Alcoi) (27) (Calp) (39)

curació tradicional

ajuda [*ènema*]
  ajudeta
  llavat
banys de cames (1)
cauteri (1)
cauterització (1)
cristeri (21)
escombrar-se la gola [amb iode]
estopadeta [astopaêta]
estopadeta de llet
fer bafets
  aplicar bafors (Marina Baixa) (28)
  pendre la bafor (Marina Baixa) (28)
fer toquets
fer gàrgares (60)
fer glops (Gandia) (99)
  glopejar (23)
fer medicions (37)
  medir
fer tassetes
fer una tisana (23)
fer una novena (de tassetes, d'ous, etc.)
fer un novenari (Benissili, Beniaia) (23)
menjar substància d'arròs (Gandia) (99)
micapà (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
passar les canyes (23)
pegat (Cocentaina, Ebo, La Font d'En Carrós) (23)
pilma
polseta [*d'herbes*] (23)
porga
rebaixar la sang
saliva dejuna
saludador -a (45)
sinapisme (Alacant) (29)
tombar [les] berrugues (Benirrama) (23) (Ador, Vilallonga de la Safor) (23)
toquets
trencar l'enfit (Gandia) (99)
trencar les angines
ungüent → *curació*

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia, creences i éssers fantàstics*

expressions relatives a la salut

«¡Ai [d]el meu Blai, [que] en glòria estiga; si no s'haguera / havera mort, enca[ra] viuria!»
«A la vellea ix tot» (i3)
«A la vellea, bony o forat» (Alcoi) (a1)
«A la vellea tot són alifacs»
«A on entra la ceba no entra el doctor» (1)
«Al gos flac, puces en ell!» (Alcoi) (i2) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66)
  «Al gos flac, tot són puces» (Altea) (57) (57) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
  «Al gos flac no li falten mosques» (Pego) (65)
  «Al gos vell, puces en ell» (1)
  «Ase flac, tot ple de mosques» (1)
«Al burro flac tot són mosques» (Altea) (57) (57)
«Ací estem, pregant per aigua i no vol ploure!»
«Ai!»

«Aigua amb sal, cura tot mal»
«Al malalt que té vida, l'aigua li servix de medicina»
«Albercoc, aigua de clot i figa madura, a la sepultura»
«Bons que estaguèrem»
«Busca sempre bon doctor i també, bón confessor» [dotór] (Alcoi) (27)
«Caldera vella, bony o forat» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (97) (Altea) (57) (57) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Caldera vella, bony o forat...i si és molt vella, bony i forat!» (Alcoi)
«Cànter vell, parent de la mort» (Alcoi) (27)
«Com et cures, així dures» (Alcoi) (27)
«Cura més la dieta, que la llanceta» (Calp) (39)
«El que menja no fa gasto» (Calp) (39)
«El que menja no fa gasto en la botiga dels pots» (Alcoi) (i1)
«El sol ho cura tot»
«Enfermetat° llarga, parenta de la mort» (Calp) (39)
«Estàs groc, pareix que tingues l'aliacà!»
«Guarda't d'aire de forat, de caldo° recalfat i de frare desfrarat»
«I quina vellea farem!» (Alcoi) (a1)
«L'aigua fa la vista clara» (Alcoi) (a1) (Gata) (436)
«L'aigua fa la vista clara, i és bona per als renyons» (Alcoi) (a1)
«La vellea *mos* acaça!» (Alcoi) (a1)
«L'herba bollida° allarga la vida»
«L'ull es toca amb el colze»
«L'ull toca-te'l amb el colze»
«La sipela, mata o pela»
«L'aigua bollida° allarga la vida»
«L'aire et corpren» *[komprén] *[indica que el corrent d'aire et refreda, et gela, etc.]* (Alcoi) (a1)
«Mal que corre no fa por» (Alcoi) (27)
«Més val pelat, que amortallat» (1)
«Me s'engul la veu!»
«No és res, i li penjava el nas [i li penjava un moc com el braç]» (1) (Alcoi) (2)
«No està el cos per a bromes»
«Poques tallaes de cabells li queden!»
«Què és?»
«Que s'alívie!»
«Qui / El que menja no fa gasto» (1) (Calp) (39)
«Qui menja no fa gasto, en la botiga dels pots» (Alcoi) (i1)
«Qui pren setge, no li cal metge»
«A on hi ha setge, no entra el metge» (Alcoi) (27)
«Quin *auelo*® faràs !»
«Quin *auelo*® farem !»
«Salut, diners i bon sol, alegren a qualsevol»
«Sant Blai gloriós, deixa't al xic / la xica i emporta't la tos» (Alcoi) (a1) (Alcoià-Comtat) (329)
«Sant Blai gloriós, que ens deixe el xic / la xica i s'emporte la tos» (Alcoià-Comtat) (329)
«Si vols arribar a vell, guarda la pell» (Alcoià-Comtat) (329)
«Sentir els quarts i les hores, no»
«Suat o cansat, a l'aire no estigues parat» (Xeresa)

expressions iròniques

«Bona excusa té el malalt, que es pixa i diu que sua!»
«Tot lo bo fa mal, li digué al metge Pasqual»

[Respostes a «Estic malalt -a»]

«Malalt de bufes!»
«Sí, que el cul et fa bufes!» (i2)

[Respostes a «Em fa mal»]

«Per ahí° te se n'eixirà l'animeta!» (Alcoi) (a1)
«Vés amb *cuidao*®que per ahí° te se n'ixirà l'animeta!» (Alcoi) (i1) (2)

Bogeria

acabar agarrant mosques
acabar mal de l'aranyó
alat -ada
allunat -ada

anar-se'n del cap (Alcoi) (a1)
anar-se'n-li a algú el perol (Elx) (40)
avariat -ada (Callosa, L'Alfàs) (28) (29)
boig, boja (Cocentaina) (18); (Castalla) (72) (35) (Agullent) (35) (Alcoi) (a1)
bolar-se
bolat -ada
bollat -ada
caduc -a
caduquejar (Marina Baixa) (28)
cap-*loco*Φ (i1)
casa de salut
desgavell
  desgavellat -ada° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  esgavellat -ada° (Alacant) (29)
destarifat -ada (Balones) (22)
desvari (5)
en un desvari (5)
enfollit -ida (5)
esburbat -ada (La Marina; Vall d'Albaida) (55) (28)
  desburbat (35)
estar avariat -ada (Marina Baixa) (28)
estar bolat -ada (Alcoi) (a1)
estar com un tocacampanes
estar com una cabra
estar com una xota (Alcoi) (a1)
estar desviat -ada
estar fet un tocacampanes
estar fotut de l'aranyó
estar gàbia (428)
estar grillat -ada (Alcoi) (a1) (Vall d'Albaida) (35)
estar mig bolant-se (i1)
estar per a dur-lo a la gàbia del racó (3)
estar tarat -ada (Alcoi) (a1)
estar tocat -ada de la perola
estar tocat -ada de l'ala
estar tocat -ada del perol
estar tocat de la carabassa
estar trastornat -ada
estar tronat -ada (26)
estar venat -ada
estar volat -ada
estar xota
fer-se un gran tabal
haver perdut l'enteniment (Alcoi) (a1)
lelo -a
*locada*Φ
*locaina*Φ
loco -a^Φ
*loco -a*Φ destarifat -ada (Balones) (22)
loquera
no estar bé de la mollera (Alcoi) (a1)
no estar bé del cap
no estar ben sit -a
no estar bo, bona (Alcoi) (i1)
no estar en els seus cabals (a8)
parlar de cap (Vilallonga) (46)
perdre els menuts [pédre] (1)
perdre la xapeta [pédre] (1)
perdre les xapetes [pédre]
perdre la xaveta [pédre] (56)
perdre-li-se totes les xapetes [pédre]
perdre l'oremus (Alcoi) (a1)
tocacampanes
tocat -ada
tocat -ada de l'ala
tocat -ada del bolet
tocat -ada del cap
tocat -ada del perol
tornar-se *loco* -a^Φ
trastornar[-se]
trastornament de cap [trastornamén^{t}] o [trestornamén^{t}] (1)

venat -ada
volada

«Acabarem agarrant mosques!» (Pego) (65)
«Açò a mi em trastorna»
«Em faràs perdre la xaveta!» (Alcoi) (a1)
«Em faràs tornar boig / boja» (Alcoi) (a1)
«En cada volada tapava el sol»
«En el manicomi n'hi ha millor que ell -a!» (Alcoi) (a1)
«Estàs en els teus cabals?» (a8)
«Estàs trastornat -ada!»
«Este home / esta dona no s'apanya!» (56)
«Mira que eres allunat!»
«No esteu bons!» (Alcoi) (i1)
«Està / estàs tocat de la carabassa!»
«Ja parla de cap!» (Vilallonga) (46)
«Parlava de cap!» (Vilallonga) (46)
«Si està *loco*[①], que el tanquen!» (Alcoi) (a1)

6. HABITATGE I ARTEFACTES

a. HABITATGE

Casa

edifici

barraca
baluart (28)
casa
casa
casa de claus [*amb diferents nivells*] (Alcoi) (a1)
casa de rics (37)
casal
casalici (Alcoi) (2)
casalot [*barracó*] (Marina Baixa) (28)
casa pairal
caseta
castell
casup [*sov. desp*] (28) (Benissa) (69)
casupa [*sov. desp*] (Alcoi) (a1)
casupet [*sov. desp*] (Balones) (22) (28)
casupeta
clot
escala
escalera[Ф] (Vinalopó Mitjà) (363) (119) (Baix Vinalopó, Guardamar) (119)
els veïns de l'escala
els veïns del replanell (Alcoi) (a1)
hisenda
faena (El Pinós) (110) (188)
hacienda[Ф] (Ontinyent) (32)
heretat
mas
maset
penella
penelleta
pis
pisso[Ф] *[píso]
un pis ben arreglat (Alcoi) (94)
pissasso *[pisáso]
piset *[pisét]
piso de lloguer (26)
pago
paguet
penella
quartet
rafal
real
realet
riu-rau
torre
torre guaita (Xeraco) (170)
un casupet
vincle

casa frontera(60) (Balones) (22)
casa que fa xamfrà *[tʃaflá] o *[tʃaflán]
viure en el mateix pany de paret que (Balones) (22)

⇒ *II.6.B. POBLACIÓ> carrer, urbanisme*
⇒ *I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> LLOC*

despectiu

barraca [*desp*]
bohio [*desp*] (Alcoleja)
casalot (Vilallonga) (46)
casó (Marina Baixa) (28)
casulla (Alacant) (29)
casup [*sov. desp*] (28) (Benissa) (69)
casupa [*sov. desp*] (Alcoi) (a1)
casupet [*sov. desp*] (Balones) (22) (28)
casupeta
catxupera (Alacant) (29)
catxapera (Alcoi) (2)
celler (Alcoi) (a1)
cova

foracó
formiguer (26)
furgatxó (Alcoi) (28)
porquera (Alcoi) (a1)
un cagadoret
un niu de rates (Ibi) (34)
xamisso

edificis representatius

torre
castell
palau
convent
església [església], *[iglésia], *[iŋglésia]

⇒ *II.6.B. POBLACIÓ> carrer, urbanisme*

parts de la casa i el mas

andana
balcó
replanet [*llosana del balcó*] (Adzeneta [?]) (3)
balconada
balconot
banquet [*escaló, pedrís*] (Altea, Callosa, La Nucia) (86)
brancalada° ⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR> porta*
cambra (Alcoi) (5) (Alacant) (29)
canaló (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
capdamunt [kadamún] [*golfes, cambra*] (Beneixama) (33)
cantonada
caputxo [*carenot de la teulada*] (Pego) (3)
celler (Alcoi) (2)
soterrani *[sataɾɔni] (Benilloba) (3)
cobert
corral [*patí*] (El Campello) (37)
corredor
cos de l'escala
cotxera ↓ *garaig*
cup ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*
desllunat
despatx
despatxet
eixamplius [*annexes de la casa*] (Altea, L'Alfàs) [aʃamplíus] (67) (28)
la casa i els eixamplius [aʃamplíus] (Altea) (67)
eixideta
eixidor
entrada [antrâ]
a l'entrada
entrada frontera (Alcoi) (60)
escala [askála]
*escalera*① (Vinalopó Mitjà) (363)
escalinata [askalináta]
escaló [askaló]
fer cantó
finestra
portella de la finestra
ventalles de la finestra (Ontinyent) (32) (Alacant) (29)
ventana de la finestra
persiana
finestró
finestral
*ventanal*① (74)
finestrals de sanatori (5)
frontera (Alcoi) (Balones) (22) (Benissa) (69)
frontal (Balones) (22)
frontó (Tàrbena) (86)
carada [*frontera, façana*] (Alcoi) (i1)
frontera de carrer [*anterior*] (Pego) (3)
frontera de corral [*posterior*] (Pego) (3)
garaig° (Alacant) (29)
garaix (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cotxera
hort
hortet (Alcoi) (a1)
jardil
llar *[aʎâˑ]
mitjanet [*entresòl*]
naia [1] [*porxe*] (La Safor) (3) (Xàbia)
naia [2] [*barana de l'escala*] (Alcoi, Bocairent) (3)
naia [3] [*porxo, golfes*] (Alcoi)

navada [*part de la casa corresponent a un dels costers de la teulada*] (Alacant) (29)
oró (La Vila) (28)
pallissa (Alacant) (29)
pany de paret
paret fitera (28)
passillo
pati
  patilet (Sant Joan d'Alacant) (399)
pastador
pis
  el pis de terra (Alcoi) (2)
  el sòl de terra (Alcoi) (74)
pom de la nàia
porta ⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR*
porxe
porxi
racó
  rincóⒾ (Vinalopó Mitjà) (363)
raset
rebost
recibidor
replà (Albaida?) (2) (Calp) (39)
replanell [*de l'escala*] (Alcoi) (28) (Ontinyent) (32) (Alacant) (29)
riu-rau
safareig [*pati*] (I) *[safarítʃ] (El Campello) (37)
sitara ⇒ *CONSTRUCCIÓ*
solar ⇒ *II.6.B. POBLACIÓ; carrer, urbanisme*
<ombrall°>
  sombrallⒾ (Crevillent) (24)
sostre
soterrani → *celler*
terrat
teulada
  ala de teulada (Vall d'Albaida) (63)
  eixida de teulada (Vall d'Albaida) (63)
teular [*conjunt de teulades*] (Alacant) (29)
tinell (La Marina) (57) (57) (189)
toc de la nàia [*folre o fusta que la circumda*]
tou de l'escala (Alcoi) (2)
  buc de l'escala (Alcoi) (2)
tou de la nàia (Alcoi) (a1)
tragafum
tram de l'escala
trespol (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
trespol volant
<xamfrà°>
  xaflàⒾ
  xaflanⒾ
ximenera°
  [ʃimenéra] (Altea, Tàrbena) (86)
  *[ʃumenéra] (Beneixama) (33)
  *[aiʃimenéra] (Alcoi) (Vall de Guadalest, La Nucia, Polop) (86)
  *[aiʃumenéra] (Bolulla, Callosa) (86)
  fumeral (Alcoi) (2)

estances de la casa

zona de nit (Gandia) (99)
zona de dia (Gandia) (99)

alcova (Crevillent) (24) (Albaida) (112)
apossientoⒾ (Alcoi) (2)
cambra (46)
entrada [antrâ]
escala
galeria
la sala de vora el terrat
llavador
menjador
  comedorⒾ
piscina [pesína]
porxe
porxi
quarto
quarto fosc (Alcoi) (a1)
quarto de planxa
quarto de soltera
rebedor°
  recibidorⒾ
rebost
rebostet
recreoⒾ
replanell
saleta
sopador

vestidor

cotxera°
garaig° *[garáiʃ] (Alcoi) (2)

quarto de bany

quarto de bany
bany
el servici
*asseo*①
*retrete*①
lavabo
comú
escusat [askuzát]
pixador
gerra de la confitura [*hum*] (Xàtiva) (3)
vàter

banyera
bidet
dutxa
lavabo
pulivan
tassa del vàter
tirador de l'aixeta
tirar de la cadena

cuina i rebost

*alacena*① [*armari de fusta destinat a guardar-hi la vaixella*] (Vilallonga) (46) (Albaida) (112)
armari [*espai obert a la paret, destinat a guardar-hi viandes*] (Albaida) (112)
banc de la cuina (31)
banc dels foguers Alcoi) (3)
bancada [baŋkâ]
banca (Altea) (57) (57)
banc de cànters
banquet de cànters (Alcoi) (2) (a1)
badecànters (Marina Baixa) (28)
badacànters (Polop) (28)
berecànter (Relleu) (28)
canterer (Alacant) (29)
*bassura*① (Cocentaina)
brossa
caixeta de mistos
capoladora
capseta de mistos
carmela
carmeleta
carnera (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
casso
cassola (Alacant) (29)
casserola (Alacant) (29)
casset
celler → *rebost*
coixinera del pa
coixinera dels cigrons
colador de manegueta (Alcoi) (a1)
colador de roba (Alcoi) (a1)
cullerot
eixugamans [aiʃugamáns]
escorredor [askoɾedôr] (Alacant) (29)
escorredor de llima (Alcoi) (a1)
escorredor de taronja (Alcoi) (a1)
escorredora [askoɾedóra] (Alcoi) (a1)
escorredora de plats (Alcoi) (a1)
escudella
escudeller [askudeλér] (Cocentaina; Altea, Benidorm) (28) [eskweλér] (Elx) (189)*[eskuaλér] (Castalla) [askweλêr] (Alacant) (29)
l'escurada [askurâ] [*vaixella*]
la fregassa (Crevillent) (24)
especier [aspesiér] o [espesiér] (Alcoi) (a1)
especieret [aspesierét] o [espesierét] (Alcoi) (a1)
estenalles [astenáles] (Alcoi) (2) (a1)
tenalles (Pego) (Xàtiva) (3)
flare [*cavitat de la cuina tradicional*] (Foia de Castalla, Xixona) (189)
foguer[1] [*foc de cuina*] (Alcoi) (2)
foguer[2] [*fornet al costat de la ximenera*] (Bocairent, Benissa) (3)
fogueril° [*fogó de cuina*] (Elx) (3)
fogaril (Crevillent) (24) (Guardamar) (3)
foraca° (Castalla) (72) (189)
foracó (Alcoi) (190)
fregassa → *escurada*

fregidora [*paleta de fregir*] (Alcoi) (a1)
ganivet (Camp d'Alacant) (29)
  ganyivet (Bacarot) (29)
  gavinet (Alacant) (29) (Camp d'Alacant) (29)
  gavinyet
garbell
got
graelles
greixonera [*cassola del forn*] (Alcoi) (a1)
guisador [gizaôr] (5) (45) (Alcoi) (191)
guisadoret
joc d'aigua
llanda (76)
mandil
manegueta (Alcoi) (a1)
misto
molinet de café (76)
morter
mà de morter (Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
  boix (Alcoi) (Bolulla) (86) (Petrer, Noveda, El Pinós, La Romana, L'Alguenya, El Carxe) (363)
  masseta (Marina Alta) (361) (Vall de Guadalest, Tàrbena, Polop, La Nucia) (86)
  picamà (Callosa, Altea) (86) (Finestrat, Benidorm, L'Alfàs) (361)
obridor
destapador [destapaô^{r}] (Alcoi) (2) (a1)
olla de pito
olla exprés (5)
  vàlvula
  pitonet
  pitorro
paella
paelló
palpadoret [*termostat en forma de botó*] (Alcoi) (2)
pedra d'esmolar
  moladora (Cullera) (3)
  afiladora (Vall d'Albaida) (63)
  pedra d'afilar (Vall d'Albaida) (63)
pica (Tavernes de la Valldigna) (31) (Bolulla, Tàrbena) (86)
  *pila*①
planxa
plat
plats encarrellats
posador
posadoret
posteta
punxó
quíquera → *xicra*
raor (Alacant) (29) (Montnegre, Xixona, L'Alcoraia, Canyada, Verdegàs, Moralet, St. Vicent) (29)
raoret [*ganivet*]
raoret [*trempaplomes, ganivet de butxaca*] (Alcoi, Xixona) (29)
raoreta [*raedora de la pastera*] (Camp d'Elx) (29)
rasquelleta
ratereta
rauret
rebost [*d'obra*] (Alcoi) (Vilallonga) (46)
  celler (Vilallonga) (46)
rostidera
rostidora
rustidera
saler
  *salero*①
salsera
saranda (L'Alcoià, El Comtat, Marina Baixa) (28)
  sarandeta (Penàguila) (28)
setiet°
  sitiet°
*servelleta*① (i4)
setrill
  setrill [*de vidre*] (Pego, Sanet) (3)
  setrilla [*de llanda*] (Pego, Sanet) (3)
sopera (Alcoi) (a1)
terreta d'escurar
trencador
vinagrera (Alcoi) (a1)
<xicra°>
  quíquera (Altea) (57) (28)
  quiquereta (Alcoi) (2)

⇒ *II.4.C. ALIMENTACIÓ> CUINAR*
⇒ *II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA*

jardí

jardí (Alacant) (29)
jardil (Alcoi) (Benimagrell) (29)
jardilera
hort
hortet (Alcoi) (a1)
bordó
cossiol
perdedor [*laberint*] (Alcoi) (2)
parral (5) (37)
*seto*Φ

jardiler -a

aparells, estris i tifells

aïnes de la casa / cuina (La Marina) (28)

agarrador
agarradoret
ahuixador
aixeta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  clau de l'aigua *[áuja] (Elx) (40)
*canilla*Φ [*ant*] (Alcoi) (112) (29)
*grifo*Φ (29)
anginbòrics
aparell de ràdio
  *aparato*Φ de ràdio (74)
  arradiet
  arràdio
  tancar *l'aparato*Φ (74)
arreus
arruixadora
bassenilla
boletes de patxulí
  boletes de patxolí
calç [*falca*]
clau de passe
cofí [*estora redona*]
coixinera
desembossador [desambosaor]
escarpidor [*raspall per a la roba*] (Alacant) (29)
espill
estora
estoreta
desestorar [desastorár]
font
forat del pany
ganxo de cortina (1)
granera
  palma de margalló (Ontinyent) (66)
  rabo de granera (Alcoi) (2) (Ontinyent) (66)
gresol
làmpara
llàntia
llavadora (5)
metxero de benzina *[venzína] (Alcoi) (a1)
moc de cresol
moleta
mopa
mosquitera per a la recuela
motxo
navaixa
  navatja (Alcoi) (28)
navalla (Alcoi) (2)
paloma
palometa [*penjador*] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
passar la planxa
pàtxuli
penjoll de claus
planxa
planxador -a
poal de la brossa [puál] (Alcoi) (a1)
  catxumbo de la brossa (Elx) (40)
poal de llautó
poal / catxumbo de la roba bruta (Elx) (40)
  cistella de la roba bruta (Alcoi) (2)
silla de rodes
transistor
trastam
trasto
tulipa
traspontí [trespontí] (Alcoi) (3) (Cocentaina) (2)
valdequí (Alcoi) (a1)

⇒ *llum*
⇒ *I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA*
⇒ *II.8.E. RECIPIENT*

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> FOC> estufes*
⇒ *II.4.A. MENJAR> utensilis*

habitatge

habitança (Alacant) (29)
habitant
veí, veïna
veí de dalt (74)
  veí de la partdamunt (Alcoi) (a1)
veí de baix
  veí de la partdavall (Alcoi) (a1)
veí del costat
veí de l'escala
veí del replanell (Alcoi) (a1)
veí fiter (Benimantell) (28)
veïna fitera
fitant (Marina Baixa) (28)

«Que baix viuen!» (Alcoi) (2)

amo -a
caser -a
llogater -a (Alcoi) (a1)
hoste (Alcoi) (Altea) (57) (57)
pupil -a
  *pupiłlo -a*Φ (Alcoi) (2)
llogat -ada (Sant Joan d'Alacant) (399)
rellogat -ada
allotjat -ada° (Alacant) (29)
  allonjat -ada (Alcoi) (2)
  alloixat -ada (Alcoi) (2)
  aloixat -ada (Alcoi) (2)
  allotjar° (Alacant) (29)
  allogar (Alacant) (29)
  allonjar (Alcoi) (i1)
  alloixar (Alcoi) (2)
  aloixar (Alcoi) (2)
  tindre aloixat -ada (Altea) (57) (57)

«A vore on m'allonge?» (Alcoi) (a1)

llar (Alacant) (29)
a l'amor de la llar (Alcoi) (i4)
a una llum i una llar (Benifallim) (i4)
acolocar-se (en un pis, casa, etc.) [*anar a habitar*] (Alcoi) (Alacant) (29) (i1)
afiançar-se
alloixar
allonjar
allotjament
allotjar
aloixar
ca
cal
cals
carreig
carrejar
carrejat
casa de pupils
casa per presó
estrenar un pisset (5)
governa [*manutenció*] (Alacant) (29)
mudança
mudar-se
procurador -a
ser casolá -ana (Alacant) (29)
(ser, viure com a) conills de porxi (Alcoi) (2)
[tindre] acoloc [*poder habitar*] (Alacant) (29)
tindre la casa per presó
trasllat
viure en el mateix pany de paret

«A casa, no vages mai de buit»
«A la vora del riu no faces niu» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Castalla) (387)
  «A vora riu, no faces niu» (Altea) (57) (57) (Calp) (39)
«A l'home vell, muda-li l'aire, i deixarà la pell» (Ibi) (34)
«A ma casa me'n torne!» (Alcoi) (a1)
«A on has passat l'hivern, passa l'estiu» (Alcoi) (27)
«A on els frares han fet niu, vés en hivern i en estiu» (Alcoi) (27)
«A qui muda, Déu l'ajuda» (Ibi) (34)

«Casa hostadada, pobra i desacreditada» [ostadâ] (Altea) (57) (57)
«Casa nova, sepultura oberta» [aubérté] (Alcoi) (27)
«Casa nova, tomba oberta» [tumba aubérté] (Alcoi) (2)
«Cases i mules, les menos que pugues»
«Com la casa d'un no hi ha res»
«Compra casa per a estar, i terra, la que pugues llaurar» (Alcoi) (27)
«Ni casa amb dos portes, ni bèsties tortes»
«Penella, pena amb ella» (Alcoi) (2)

situació

ser un trosset de cel
estar ben situat -ada
tindre bon punt (Alcoi) (a1)
tindre bona situació
tindre una bona / mala encarada [*situació d'una casa*] (Alcoi) (i1)
viure en el rovellet de l'ou (Beneixama) (33)

primer aire
pegar-li l'aire
pegar el sol encarat
pegar el sol encaradet
acarassolat -ada
ser un banyet (i4)
cara-solat -ada
cara-sol

no estar ben situat -ada
no pegar-li l'aire
fosc -a
ombrienc -a [umbriéŋk]

encarat -ada (a un carrer, etc.) [aŋkarát -â]
costat per costat de (26)
fitant
fronter -a
la casa del cantó (Alcoi) (a1)
la casa que fa cantó (Alcoi) (a1)
la casa que fa xamfrà *[tʃaflá] o *[tʃaflán]
un campanaret [*àtic, últim pis*] (Alcoi) (a1)

Mobles

mobles

moblar
moble
*mueble*① (Vinalopó Mitjà) (363)

amostrador [amostraô˞]
baldequí [baldakí]
paravan

armari

armari *[almári] (Alcoi) *[asmári] (Marina Alta) (28)
carada [*part davantera d'un armari*] (Alcoi) (i1)
armari de carrer

armari de cuina
armari de lluna
armari *ropero*①
rober
*ropero*①
armari vestidor
armariada
les armariades de la cuina
armariet de menjador
alcantarano [*calaixera per a roba*] (Tàrbena) (3) (28)
bufet [*armari oficina*]
caixó
secreter (Alcoi) (a1)
taquilló
taquillonet

furgatxo° [*petit armari*] (Polop, Benimantell) (28)
  furgatxa

moble-llibreria (Alcoi) (94) (74)

platera [*armari per a plats*] (Guardamar) (3)
banquet de cànters

estant°
  alçador (Alcoi) (2)
  alçadoret
  escudeller (Cocentaina)
  estanteria°
  balç (Beneixama) (33)
  lleixa (Alacant) (29) (Crevillent) (3)
  pujadoret

baül
*mundo*Φ (194)

seient

<seient°>
  *assiento*Φ

cadira
  [kadíra] (Alcoià-Comtat)
  *[kaíra] (Alacantí, La Safor) (46)
  *[karía] (Alacant) (29) (Novelda) (251)
  l'espatla de la cadira [aspál·la]
  bracet
  cama (3)
  barró (3)
  els barrons de la cadira (Alcoi) (a1)

cadira de boga
<cadira de vimen°>
  cadira de vímet (Alcoi) (2)
  cadira de vim
  cadira de *mimbre*Φ
  embogar (Alacant) (29)
cadira menjadora

taburet° <tamboret□>
banqueta (Alcoi) (2)
catret◊ [*cadireta plegable*]

balancí
baldadora

sofà
  sofar (Alcoi) (a1)
  sofaret (Alcoi) (a1)
  sofanet (Alcoi) (a1)
  molls
  molls torçuts (Alcoi) (a1)
divà
poltrona (Alacant) (29)
butacó (Alcoi) (94)

hamaca
gandula

llit

llit
  barra del llit (96)
  capçal del llit (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  capçalera del llit
  cimera [*coberta superior del llit*] (Alacant) (29)
  peuera (Alacant) (29)
  somier
  coroneta

catre [*llit plegable*] (22)
camot [*llit gran*]
  camó (La Costera) (193)

matalaf°
  matalap (Alcoi) (2)
  *colxó*Φ
màrfega (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  márfiga (Alacant) (29)
  màrfega de pallorfa (Vilallonga) (46) (Gandia) (401)
  màrfega de fullaraca (Bolulla, Callosa) (86)

macatretja [*ant*]
traspontí [*mena de màrfega*] [trespontí] (Alcoi) (3)
trasportí (Alacant) (29)

cuquet

taula

taula
tauleta
tauleta de prendre café (Alcoi) (94)
tendur° (Albaida) (3)
taula braser (Alcoi) (17)
tauleta del braser (Alcoi) (a1)
taula *camilla*ⓓ (Alcoi) (a7) (74)
taula *camilla*ⓓ vestida (Alcoi) (94)
taula llitera (Alcoi) (60c)
tapet (Alcoi) (60c)
les faldes de la tauleta del braser (Alcoi) (a1)
els faldons (Beneixama) (33)
el baldufari [*fam*] (Beneixama) (33)

banc
banquet

camarereta
centret (Alcoi) (Ontinyent) (32)
vetlador
vetladoret

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA > el foc> la llar i el foc*

roba de casa

agarrador
aixovar
alfombra
almohadó [*coixí de doble grandària*] (Bocairent, Albaida) (112)
arrimader (1)
boletes de patxolí
cobertor
colxaⓓ
coixí
coixinet
cortines
cortinatges (Alcoi) (94)
deixar la vora (del llançol) senar
eixugamans [aiʃugamáns]
estora [astóra] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
estorí (Alacant) (29)
estoreta
estors
estovalles
estovalles de taula (21)
sitiet (Alcoi) (i1)
maruà[1] (Altea, Alcoi, Ibi) (3)
flassada° (20)
saflada [saflâ] (Alcoi) (30) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
gira [del llit] (2) (3)
girada [del llit] [ʤirâ] (Alcoi) (96)
girar el llit
llençol°
llançol°
manopla
manta
manteta d'Alcoi (Alcoi) (a1)
manta de viatge
manta morellana
mantel
manteleries de refresco
manyopla
maruà[2] [*estora per als peus*] (Altea) (I) (3) (28)
mitjos mantelets
mocadoret herberet
monyequeta
monyiqueta
panyo
pelut
posar la manta senar
saflada [saflâ] → *flassada*
servelletaⓓ (i4)
tapet
tavallola
torcaboca

torcador
torcamans [*tovallola per a eixugar-se les mans*] (Alcoi) (Alacant) (29)
  torcamansos (Alacant) (29)
  rentamans (Benissa, Pego) (3)
  tovallol (Altea) (57) (57)
tovalla
  tovalles alamanesques (Vall d'Albaida) (63)
tovallola
visillos
visillos d'encaix

«L'aixovar de la loca, que tot ho va fer en carotetes»
  «L'aixovar de la loca va emplear en carotetes» (75) (195)

gobernar casa (Marina Alta) (65)

estovar el llit
tovejar el llit (Alcoi) (a1)
tovejar el coixí
fer el llit
  alçar el llit (Elx) (384)
fer els llits
fer els quartos
ventilar els quartos

«Obri la finestra, que entre la gràcia de Déu!»

⇒ *netedat, neteja*
⇒ *II.9.A. GUARDAR*
⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> FOC*
⇒ *menjar*

accions i activitats domèstiques

Construcció

abaixador
aclotar (Alacant) (29)
ajudant
albacar [*ant*] (Alacant) (29)
albelló
alcavó [*galeria subterrània*] (Alcoi, Cocentaina) (3) (Altea) (28)
alcavoner -a
alcavonet (Alacant) (29)
alcavorar
aler (Alcoi) (5)
alforí (Alacant) (29)
algeps
algepseria (Altea) (67)
algepsonar (Beneixama) (33)
algepsot (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (63) (Altea) (67)
algerbs
alquitrau (Alcoi) (2)
ambelló
amerar la calç
ampit

andami [andámit]
  bastida (28)
  bastiment (L'Alfàs, Gata) (28)
  embastida (Tàrbena) (28)
andana[1] [*golfes o porxi on es criaven els cucs de seda*] (La Safor) (a1)
andana[2] [*passadís, passatge cobert*] (Alcoi) (a1)
androna [*claveguera*] (Alcoi) (2)
antapit
arcada
arreglar
arrematada
arreplegar les aigües [la teulada]
atovó°
  atobó°
  atabó (Alcoi) (2)
  atavó
atarussat -ada (1)
atarussar
badívol -a (una porta, pati, etc.) [*a l'intempèrie*] (Beneixama) (33)
baix teula

baix teulada [tewlâ] (Alcoi) (a1)
baix teulaïca
balcó
balconada
balconico
banc (Alcoi) (3)
banc d'obra (Beneixama) (33)
banquet (La Marina) (69)
barandat (Cocentaina) (a1) (Benissa) (69)
bardal (Marina Baixa) (28)
  esbardal (Marina Baixa) (28)
bardissa[1] [*clos d'arbres*] (Marina Baixa) (28)
bardissa[2] [*del corral*] (Alcoi) [*dels planters*] (Altea) (28) [*de canyot*] (Vilallonga) (46)
  bardissada (Polop) (28)
  embardissada (Polop) (28)
bardo [*rajol estret, ample i llarg que es posa entre biga i biga per cobrir la teulada*] (Marina Baixa) (28) (Alcoià-Comtat) (329)
bardonet (Benimantell) (28)
bastida (Vilallonga) (46)
  fer bastida [*per a arribar-hi*] (Vilallonga) (46)
batedor [*marxapeu*] (Benissa, Calp, Senija, Teulada, Poble Nou de Benitatxell) (69)
biga
biga mitgera (Alacant) (29)
blèc
bordó
borja (Agullent) (35)
braç
brancalada° ⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR> porta*
bric [*maó, rajol*] (Marina Alta) (28) (Tàrbena) (86)
bungalou° [buŋgalou], *[buŋgalɔt] o *[buŋgalɔt]
cadafal° (Alcoi) (2)
  carafal (Alacant) (29) (Vilallonga) (46)
  plantar el cadafal (46)
caixa de canyeria (1)
calquejat (Alcoi) (2)
cambra
canalera (Alcoi) (a1)
canyisset (23)
canyissola (23)
capella [*del pou o cisterna*] (28)
catalana
cava
cavallet [*carena de la teulada*] (Alacant) (29)
cavalló
cel ras
celler
cimbori
cimbrat (114)
clavill
criar tosca (una font, conducció)
desent (diàfan) (Tàrbena) (28)
desentabacar (1)
emblanquinador *[amblankinaór]
emblanquinar [amblankinár]
emmanisar [anmanisár]
empedrar [ampredrár]
empedrat [ampredrát]
encanyissat (23)
entabacar (Cullera) (3)
envà [embá] plural: [embáns]
emperpalar
empissar [ampisár]
enllacar
enllandat (d'una porta) (Balones) (22)
enlluït [*emblanquinat*] (Alacant) (29)
entapit
envernissat (Alcoi) (a1)
escaiola [askelɔla]
escaioliste -a [askelɔlíste -a]
escala [askála]
escalinata
escaló [askaló]
espitllera [aspilléra] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
finestró
finestra
forn de manobra
fumeral
galeria
gamella [*gaveta gran*] (Alacant) (29)
garra (de la porta o finestra) (21) (3)
gaveta
gotera
graví (Alacant) (29)
gravinet (Alacant) (29)

guardafalda [*entornpeu*] (Alcoi) (3)
jàssena°
[ʤásena] (Alacant) (29) (Fondó de les Neus) (363)
[ʤásina] (Alcoi) (2)
*[ʤésina] (Alacant) (29) (Monòver, La Romana) (363)
*[ʤársena] (Alacant) (29)
*[λásena] (Fondó dels Frares) (363)
llomera (Petrer, Novelda, El Pinós, L'Alguenya, El Carxe, Fondó de les Neus) (363)
la mitjana
latzular
les aigües d'una teulada
llacada
llacar
llenç (de paret) (Altea, La Vila) (72) (28) (Alacant) (29)
llinda
llissaire (Vall d'Albaida) (35)
llosiar
lluir (les parets)
lluit (de la paret) (1)
mamperlà (Alcoi)
mampirlan (Alacant) (29)
mamperlan (Onda) (3) (29)
manís (Alacant) (29)
manisa (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
manobra [*obra*] (Alcoi) (2)
manobre [*peó d'obrer*] (Vilallonga) (46)
matacà
matamar (Dénia) (135)
matxo (Alcoi)
matxo [*part alta del castell*] (Alacant) (29)
mina
mobila (fusta de)
motlada° [*espai voltat entre bigues*]
amotlada
[almol·lá] (Benilloba) (Vilallonga) (46) (Alcoi) (3)
*[almolâ] (Ador) (3)
*[asmol·lâ] (Callosa, L'Alfàs) (28)
motlades [mol·lâes] (Alcoi) *[molâes] (Alcoi) (29)
motle [mɔl·le]
motxa [*cadascuna de les pedres curtes alternades amb les llargues en la rebranca d'un portal*] (Alcoi) (3)
muralla
nàia[1] [*porticat*] (La Marina)
nàia[2] [*barana de l'escala*] (Alcoi) (a1)
obrar[1] [*edificar*] (i2)
obrar[2] [*fer obra o reparació*]
obrer -a [1]
obrer -a [2] [*mestre d'obra*] (Villalonga) (46)
olbi [*aqüeducte*] (Vilallonga) (46)
palafangada [palafaŋgâ]
palejar
paleta catalana
palustre
pany de paret (Balones) (22) (Castalla) (72) (189)
parat (Balones) (22)
paret
paret mitgera (Alcoi) (a1) (Elx) (40)
una passada d'algeps (Alcoi) (a1)
pastera
paviment
païment (Alcoi) (3)
pavimentar
païmentar (Alcoi) (3)
pedrera
penal [*paret llisa*] (Callosa) (28)
picamorter (Calp) (39)
picola (Alcoi) (Ontinyent) (32)
pilar
piler
piló
pis
pis de terra (Alcoi) (a1)
pitja (Alcoi) (3)
plantar (un cadafal, un castell de festes, etc.) (46)
polleguera
pórlam
porta
portal(et) (La Marina) (69)
portland
pòrlan (Alcoi) (a1)
portó
porxe[1] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
porxi (Alacant) (29)
els porxis de l'Ajuntament (Alacant) (29)
els porxes de l'Ajuntament (Alacant) (29)
porxi[2] [*golfes*] (Alcoi) (2)
porxet [*ant*] (Alcoi) (a1)

pou
pou cec
pou cego
ràfec (Agullent) (35)
rajol [redʒɔl] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rajola [redʒɔla] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
ladrilloⒹ (Alacant) (29)
blicⒹ [*angl*] (Carlet) (347)
rajola foradada
rajolar [redʒɔlâr]
rajoleta [redʒɔléta] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rastell
rastellera
reboltó
regateta
regle
regola
regruix
regruixadora
remendo
reparat (1) (28)
revoltó
rues de la teulada [Benidorm] (3)
sellar
sitara° [*envà*] (Altea, Beniardà, Benifato, Benimantell, Callosa, La Nucia, Polop) (86) (Ontinyent) (32) (Beneixama) (33) (Marina Baixa, Alacantí, Valls del Vinalopó, Camp d'Elx) (69)
sitala° (Benilloba) (Bolulla, Confrides) (86) (Marina Baixa, Alacantí, Valls del Vinalopó, Camp d'Elx) (69)
tapió (Alcoi) (a1)
tabicⒹ (Alcoi) (a1)
siti
sòcol (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
sòcul (Alacant) (29)
sola
sorra
sotarrà
soterrà
talaia
talotxa [talɔtʃa] o [talɔdʒa] (Beneixama) (33)
tapió (Alcoi) (69) ⇒ *SITARA*
tarús (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
fer tarús (Alcoi) (a1)
teula
teula i regola
teulada [teulâ]
teular [*fàbrica de teules*] (Alacant) (29) (Alcoi) (114)
teular [*conjunt de teules*] (Alacant) (29)
toc de la nàia [*llistó de la barana de l'escala*] (Alcoi) (i1)
tongada
torre
torrejó (Alcoi) (La Marina) (29) (28)
totxo
tou
tova [*rajola*] (Vilallonga) (46)
trampa
trapa
trenc
trespol
trespolada° [*pis*] (1)
trespolar (21)
ullal[1] [*arc del pont*] (Alacant) (29)
ullal[2] [*arc d'un edifici*] (Altea) (419) (16)
una clapa d'algeps
ventanal
vira
volada
volat -ada
voltó [boltó]
voltonada [boltonâ]

«El que treballa amb la pedra, ni menja ni medra» (Ontinyent) (66)

⇒ *I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA*
⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> edifici*
⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> parts de la casa i el mas*

b. POBLACIÓ

Poble i ciutat

població

capital
ciutat
vila
poble
poblet
alqueria
pedania
barri *[bàrio] (Alacant) (29)
raval [*ant*] (Alacant, Gandia, Cocentaina, Oliva) (Alcoi)
*arraval*①
fora mur
faramull (Dénia) (100)
casc antic
centre històric
Dalt (Altea) (67)
els de Dalt (Altea) (67)
els del Gurugú [*desp*] (Altea) (67)
eixample [aiʃámple] (Alcoi)
barri de Corea [*desp*] (Alcoi) (Gandia)
coreà[no] *[koreáno] [*desp*] (Alcoi)
Lian-xan-po [*desp*] (Alcoi) (2)
tossalero [*desp*] (Alcoi) (a1)
batoiero [*desp*] (Alcoi) (a1)
La Porquera [*barri de la Font Dolça*] [*desp*] (Alcoi) (a1)
La Porquera dels Xorros [*barri de la Font Dolça*] [*desp*] (Alcoi) (a1)
defora (Altea, Elx) (57) (28)
difora (Elx) (28)
deforer -a (Elx) (3) (28)
diforer -a (Elx) (28)
forer -a (Beneixama) (33)
carrer la mar (El Campello) (37) (Altea) (67)
carrelamar (El Campello) (37)
caramalero -a (El Campello) (37)
els de baix (Altea) (67)
els de la Mar (Alcoi) (2)
els de l'alatxona [*desp*] (Altea) (67)
condomina (Alacant) (29)
alfàs

contornada [koṇtornâ]
redorada (Altea) (356) (3)
rodalada [rodalâ]
els entornars (i3)
vilar
els vilars [*els afores*] (Beneixama) (33)
quatre cases
desabrit -ida
recolet -a (5)
gran ciutat (5)

ruïnes
enrunes (Altea) (57) (57) (28)
despoblat
despoblat morisc
castellar [*lloc amb ruines antigues*] (Alcoi) (Ontinyent)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> edifici> edificis representatius*

carrer, urbanisme

albelló (Alcoi) *[ambelʎó]; *[arbelʎó] (Alacant) (29)
[*al*]*cantarilla*① <*claveguera*°>
androna
«Alcantarilla que sóna, senyal que és bona»
sumidor *[sumiór] (Alacant) (29)
casalot [*urinari públic*] (Altea) (112) (3)
pixadors [*fam*] (Alcoi) (2)
la primer aigua
la segon aigua
partidor
font
moleta de l'aigua (5)

closa (de l'aigua) (Benilloba)
llavador [*públic*]
  poador [puaôr] (Callosa) (86)

femer (Alacant) (29)

<vorera°>
  aceraⒹ [séra] (105) (N de la lín. Busot-Biar, Crevillent, Xixona) (119)
  baldosa [*vorera*] (Alacant) (29) (Sant Joan d'Alacant) (i15) (Xixona) (119)
  gradeta [graêta] [*vorera*] (Mutxamel) (119)
  rajola *[reʤola] [*vorera*] (Novelda) (119)
  el dauet [es dewét] [*vorera*] (Tàrbena) (28)
  la penya [*vorera*] (Monòver) (119)
rastell de l'*acera* (Alcoi) (a1)
  barró [*rastell*] (Alacant) (29) (Baix Vinalopó) (118)
llosat
matacans (Alcoi) (2)
empedrat (105)
carrer empedrat (Alcoi) (a1)
llambordes [*est*]
  adoquinsⒹ

carrer
carreret
carrer que no trau cap (Alcoi) (a1) (2)
carreró
  «Carreró estret, carrer de bous» (Marina Alta) (65)
carreronet
carreringo (Alcoi) (a1)
carrer de mitja galta (La Vila) (28) (Pego) (65)
carrer empinat -ada [ampinát -â]
carrer major
boulevard
avinguda
  avenidaⒹ
passatge
ramal de carrer (37)
tou [*passatge urbà, gen. sota un arc*] (Alcoi) (2)
boca de carrer (Alcoi) (60) (Bellreguard) (41)
cantó
cantonada [kaṇtonâ] (5)
cantoneres (Marina Alta)
entrador
costera
escales
pany de carrer
pany de cases
ringlera de cases (Alcoi) (73)
filada de cases (Muro) (16)
bloc de cases (Alcoi) (a1)
  mançanaⒹ (i6)
formar carrer (37)
un carrer ben bauxat (L'Alfàs) (28)
un carrer mal bauxat (L'Alfàs) (28)
la darrer casa [del carrer, etc] (Balones) (22)
un tros de carrer (Alcoi) (a1)
el meu / seu (etc.) endret de carrer (Alcoi) (a1)

cercat [de paret] (92)
muralles
  barbacana° (Alcoi) (2)
  barcacana (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
porta
portal
eixides de la ciutat (105)
jardí
  jardil (Alcoi) (a1)
pas
pas de zebra [sébra]
parterre *[pantéṛi] (Alcoi) (2)
plaça
placeta
replaça
replaceta
camet (Alcoi) (Cocentaina) (106)
pilons
pont
solar
  pati [*solar*] (Tàrbena) (86)
  siti (Callosa) (86) (Alcoi) [*en desús*] (a1)
vadoⒹ <*gual*°>
vaguada Ⓓ [vagwá] <~*pas*°; ~*viaducte*°>
viaducte
arcada (114)

rastellera
redona
transeünt (Alcoi) (5)
trànsit
travessa (Alcoi) (a1)
travesseres
travessia
cotxera

farol
farola
fanal
cascos (60)
enllumenat [aɲlumenát]
lluminària
les llums del carrer (Alcoi) (a1)
caldera del gas (Alcoi) (276)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA, edifici*

estació
estació de baix
estació de dalt
estació enològica [Cocentaina]

el carrer l'empedrat [*Carrer el Carme*] (Alcoi) (a1)
carreró dels manyans (Alcoi) (114)
la placeta dels ferrers (Alcoi) (a1)

topònims i gentilicis

pronúncies peculiars dels noms d'algunes poblacions i topònims

l'Alforí [*Fontanars dels Alforins*] (Beneixama) (33)
Bellreguard [LA SAFOR] [benregwár] (Alcoi) (2)
Benasau [EL COMTAT] [benesáu]
Domàs [*Damasc*] (1)
L'Alger (Vilallonga) (46)
Maigmó [L'ALACANTÍ - L'ALCOIÀ - BAIX VINALOPÓ] [maimó] (Alcoi) (2)
Millena [EL COMTAT] [biλeneta]
Margarida [EL COMTAT] [margalíta] (1) (336) [margalída] (Alcoi) (a1)
Monòver [VINALOPÓ MITJÀ] [monnòver] (Alcoi) (a1)
Sant Joan [L'ALACANTÍ] [saɲʤugán]
Sant Vicent del Raspeig [L'ALACANTÍ] [raspétʃ] [raspéλ] (Alcoi) (a1)
Sax [VINALOPÓ MITJÀ] [sáiks]
Xàtiva [LA COSTERA] [aiʃátiva]

gentilicis peculiars

alacantí° -ina [*natural d'Alacant*]
alicantí -ina [*natural d'Alacant*]
alcoià -ana [*natural d'Alcoi*]
banyerut -uda [*natural de Banyeres de Mariola*] (a1)
beneixamut -uda [*natural de Beneixama*] (a1)
benillobut -uda [*natural de Benilloba*] (a1)
benillobero -a
benisser -a [*natural de Benissa*] (69)
biarut -uda [*natural de Biar*] (a1)
cadisenyo -a [*natural de Cadis*]
campellero -a [*natural de El Campello*]
castellà -ana [*natural de Castella*]
castellut -uda [*natural de Castalla*]
castallut -uda (387)
colivenc -a [*natural d'Onil*] (a1)
contestà -ana [*natural de Cocentaina*]
ibier -a [*natural d'Ibi*]
iberut -uda (a1)
lliberà -ana [*natural de Llíber*] (361)
lloser -a [*natural de La Llosa*] (361)
salzut -uda [*natural d'El Salze, partida de Beneixama*] (a1)
socarrat -ada [*natural de Cocentaina o de Xàtiva*] (a1)
tiberut -uda [*natural de Tibi*] (a1)
toer -a [*natural de Tous*] (361)
torruà -na [*natural de La Torre de les Maçanes*]
torrudà -na [*natural de La Torre de les Maçanes*]
vilarongueros [*natural de Vilallonga*] (46)
vilero -a [*natural de La Vila Joiosa*]

la Castella (Balones) (22)
la Vall [*Vall de Gallinera*] (139)

japonés -a *[kaponés -a] (143)

dites sobre diverses poblacions

Sobre les poblacions grans

«València / Alacant (etc.): cases i carrers» (Alcoi) (a1)

Sobre les poblacions rurals

«En els poblets, cel i penyes» (Alcoi) (2)
«La gent de poblet, toca-los a la porta» (Alcoi) (2)
«A la gent de la muntanya, qui la perd, la guanya» (Alcoi) (27)

Sobre L'Alcoià-Comtat

«Alacant per a les barques; Xixona per al raïm; i per a les xiques guapes, Ibi, Castalla i Onil» (176) (387)
«Alcoi, Cocentaina i Muro... Madrid, Londres i San Petersburgo» (Alcoi) (27)
«Cocentaina la pollosa, Muro el cavaller i Alcoi el senyoret» (Alcoià-Comtat) (329)
«Cocentaina, la pollosa; Alcoi, el gran cavaller; quan pases per Benilloba, tin *cuidado* del diner» (358)
«Cocentaina per a la ceba; Benilloba, per al meló; Alcoleja, per a la pera; Benifallim, per al cigró» (358)
«Entre Ares i Benasau, tot és roca i carrascal» (358)
«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, si et foten, calla» (Alcoi) (2)
«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, quatre pobles de mala canalla» (176) (387)
«Banyeres, cova / cau de raboses; Beneixama, la llobera; i entre el Camp i la Canyada, tota la gent malfaenera / espartera» (176) (Alcoi) (a1) (Alcoià-Comtat) (329)
«Tibi té la Magdalena, Castalla la Soledat, i Onil té la Salut, i el Nostre Senyor robat» (176)
«Turballos niu de raboses, Gaianes la llobera i Muro l'avivador de la gent malfaenera» (Alcoià-Comtat) (329)

Sobre La Marina

«A Xàbia, desculats; a Ondara, fanfarrons; a Benissa, senyorets; i a Teulada, boquimolls» (176)
«De Tàrbena no en vullc cap, de Bolulla no dic res; i en quant passe el Port de Rates, la primera meua és» (Parcent) (65)
«Gent de Marina, gent vagarina» (233)
«En La Nucía, tramussos; en Callosa, espardenyers; en la Vila, vileros; en Altea, peixcaters» (358)
«Finestrat, el derrocat; Orxeta, la polloseta; Benidorm, el mentirós; i La Vila, la santeta» (358)

Sobre La Safor

«A la Vall, mengen ceba i caguen all» (Xeresa)
«A la Vall, toca't el pardal» (Xeresa)
«A Alcalalí han mort un burro, a Parcent l'han pelat, a Murla l'han fet a trossos i a Benigembla se l'han menjat» (Marina Alta) (65)
«Simat es un cau de raboses, Benifairó la llobera, i la Vall s'emporta la palma de la gent més femetera» (Xeresa)

Sobre La Ribera Baixa

«Els de la Ribera et donen un dàtil, i et fan carregar amb la palmera» (Xeresa)
«En el mar es cria el peix, en les sèquies les anguiles, en la Ribera l'arròs i en els rosers les roses fines» (Xeresa)

Sobre La Ribera Alta

«Benimodo no té *modo*, Carlet en té un poquet, Alcúdia la benvolguda i Alginet el ramellet» (Xeresa)

Sobre La Vall d'Albaida

«Quatretonda la donda, Benigànim pollós, Albaida bonica i Agullent llaganyós» (329)

Agost (L'Alacantí)

«Després d'Agost, Castalla» (358)

Agullent (Vall d'Albaida)

«Agullent, bona terra i mala gent» (329)
«Agullent, bona terra i millor gent» (329)
«Agullent, mala terra i pitjor gent» (329)

Alacant (L'Alacantí)

«Alacant, la millor terreta del món»
«Alacant, la millor terreta del món... per a escurar!» [*resposta alcoiana*] (a1)
«Alacantí, borratxo i fi» [alakaṇtí] o *[alikaṇtí] (Alacant) (Ibi) (34) [*sovint cast.*] (Elx) (40) (Alcoi) (435)
«Alacantins, pocs i fins» (1)
«Socarrats, alacantins i albercocs porquins, n'entren molts, però roïns» (Alcoi) (2)

Alcalalí (La Marina Alta)

«A Alcalalí han mort un burro, a Parcent l'han pelat, a Murla l'han fet a trossos, i a Benigembla se l'han menjat» (65)
«Alcalalí tira-li; si la mates per a mi» (65)

Albatera (La Vega Baixa)

«A Albatera, el que té un ull el fan alcalde» (358)
«En Albatera, qui té un ull, és rei» (1) (3)

Alcoi (L'Alcoià)

els poblets (Alcoi) (2)
ser més alcoià -ana que un teler a mà (Alcoi) (2)
ser més alcoià que un teler a mà (Alcoi) (2)
ser un alcoià de quarta divisió [*desp*] (Alcoi) (2)

«Alcoi, el rovellet de l'ou» (Alcoi) (a1)
«El poble de la moral» (Alcoi) (a1)
«El poble del café-licor» (Alcoi) (a1)
«El poble dels teixidors» (Alcoi) (2)
«Entre la Carrasqueta i la Vall d'Albaida» (Alcoi) (a1)
«La ciutat del Serpis» (Alcoi) (2)
«La petita Barcelona» (Alcoi) (2)
«La ciutat dels ponts» (Alcoi) (2)
«El formigal» (Alcoi) (2)
«La terra del drap i la llana» (Alcoi) (2)
«El clot del bon viure» (Alcoi) (2)
«La ciutat del pardalot» (Alcoi) (2)
«El poble del pardalot» (Alcoi) (2)
«La terra dels acacauats» (Alcoi) (2)
«La ciutat de les peladilles» (Alcoi) (2)
«La capital dels moros i cristians» (Alcoi) (2)
«El poble de l'olla» (Alcoi) (2)
«El poble dels xeus» (Alcoi) (2)

«Alcoi, el cavaller» (Alcoi) (2)
«Alcoi, el senyoret» (Alcoi) (2)

«D'Alcoi i bovo, canta-li un trovo» (Alcoi) (2)
«D'Alcoi, fotut» (Ibi) (34)
«D'Ibi, mut; i d'Alcoi, fotut» (Alcoi) (2)
«Els Alcoians absents [ausén^{t}s] [Alcoi]
«Els d'Alcoi, si plou, la deixen caure» (Alcoi) (2)
«En Alcoi la deixen caure» (Alcoi) (2)
«En Alcoi, el més bovo apanya rellonges°» (Alcoi) (2)
«En Alcoi, la capa blava» (Alcoi) (2)
«L'Alcoià, trau [el] suc d'on no n'hi ha» (Alcoi) (2)

Alcoleja (El Comtat)

«Alcoleja, ta mare es peteja» (Ibi) (34) (358)

Alfafara (El Comtat)

«Alfafara, molta flor i poca fava» (Alcoi) (435) (Alcoià-Comtat) (329)

Algemesí (La Ribera Alta)

«D'Algemesí, ni dona ni rossí» (Xeresa)

Alguenya (Valls del Vinalopó)

«En L'Alguenya, el cul s'endenya» (358)

Altea (La Marina Baixa)

«El poblet de les cases» (Altea) (57)
«Entre Altea i La Vila, pren tila» (Alcoi) (435)

Alzira (La Ribera Alta)

«Ets d'Alzira i plores, cabra fotuda?» (Xeresa)

Asp (Baix Vinalopó)

«Que vinga gent d'on siga, menys d'Asp» (Biar) (176)

Banyeres (L'Alcoià)

«Banyeres, a on caguen les guixes sanceres°» (Ibi) (34) (358)
«Banyeres eau de raboses, Beneixama la llobera, i entre el Camp i la Canyada tota la gent espartera» (Alcoi) (435)
«Banyeres, banyerols, les pedres nugades i els gossos solts» (Alcoi) (435)
«En Banyeres mengen pa i calaveres» (Alcoi) (435)
«En Banyeres, pins, vins i comins» (Alcoi) (435)
«Si no vols pujar costeres no vingues a Banyeres» (Alcoi) (435)

Barcelona

«Barcelona és bona si la bossa sona»
«Tant si sona com si no sona, Barcelona és sempre bona»

Benasau (El Comtat)

«Benasau: el poble de la llaganya» (Benilloba)
«Benasau, tanqueu el cel en clau!» (Benilloba)
«En Benasau hi ha un vitot»

Beneixama (L'Alcoià)

«Beneixama, el rovellet de l'ou» (Beneixama) (33)
«Beneixama, molt d'orgull per quatre botes de vi que cull» (Alcoi) (435)

Benigembla (La Marina Alta)

«A Alcalalí han mort un burro, a Parcent l'han pelat, a Murla l'han fet a trossos, i a Benigembla se l'han menjat» (65)

Beniarrés (El Comtat)

«En Beniarrés posen l'olla i no trauen res» [desp] (Alcoià-Comtat) (329)
«Beniarrés, terra santa» (Alcoià-Comtat) (329)
«Beniarrés, la que no és pura no és res» (a1)
«Beniarrés, la que no és puta no és res» [desp] (Alcoià-Comtat) (329)
«Beniarrés, no val res» [desp] (Ibi) (34) (358)

Benidorm (La Marina Baixa)

«En Benidorm, qui mal sopa mal dorm» (Alcoi) (435) (358)
«En Benidorm, qui molt sopa mal dorm» (358)

Benimantell (La Marina Baixa)

«En Benimantell, el que té [una] dona, la vol per a ell» (Alcoià-Comtat) (329)
«En Benimantell, cadascú fa per ell» (Alcoi) (435)
«En Benimantell, cada ú per a ell» (358)

Benimarfull (El Comtat)

«Benimarfull té molt d'orgull per una miqueta d'oli que es cull» (Cocentaina)
«Quant d'orgull que té Benimarfull, per quatre cireres que cull» (Alcoi) (a1)

Benimassot (El Comtat)

«Benimassot, trau l'assot» (204) (358)

Beniopa (La Safor)

«Beniopa, la tropa» (Xeresa)

Benissa (La Marina Baixa)

«Barjols de Benissa, cara de coca, han regolat Santa Anna dins d'una bóta» (Altea) (233) (28) (69)
«Benissa, pantalons i camisa» (20) (233)
«Benissa, polp o llissa» (Dénia) (233)
«En Benissa, agarren els tontos de la mà i els porten a missa» (Biar) (233)

Biar (L'Alcoià)

«En Biar trauen els gossos a cagar» [desp] (Alcoi) (a1)
«En Biar trauen els gossos a pixar» [desp] (Alcoi) (435)
«Alacant per a les barques, Ibi joguets i gelats. Castalla per a sequillos, i per a tonyes, Biar» (Alcoi) (435)
«Si el meu pensament volara, on aniria a parar? A beure en les Fontanelles i a descansar a Biar» (435)

Bocairent (La Vall d'Albaida)

«Bocairent, bona terra i millor gent» (329)
«Bocairent, bona terra i mala gent» [desp] (Ibi) (34) (Alcoi) (435) (329)
«Bocairent, mala terra i pitjor gent» (329)

Bolulla (La Marina Baixa)

«Tot lo món, i Bolulla» (358)
«Bolulla, la caramulla!» (Alcoi) (a1)
«Bolulla, que el dimoni se l'enduga! ...i se la deixà en mig del barranc» [desp] (1)

Callosa d'en Sarrià (Marina Baixa)

«Bercocs porquins i callosins, molts, però roïns» [desp] (Altea) (57) (57)

Campello, El (L'Alacantí)

«Campello, mar i caldero» (Ibi) (34)
«En El Campello, filet» «I que la masseta no pare!» [resposta] (El Campello) (37)

Carcaixent (La Ribera Alta)

«Carcaixent, bona terra i mala gent» [desp] (Xeresa)
«De Carcaixent i dolces!» (Alcoi) (a1)

Castalla (L'Alcoià)

«Castalla, si et foten, calla» [desp] (387)
«Castalla, ni *corta* ni talla» [desp] (387)
«Castalluts morruts, vos haveu fotut, que este any no *mos* ha plogut» (Alcoi) (435)
«De Castalla? Si et foten, calla» (Alcoi) (27)
«...i qui ho diu és un canalla» [resposta] (Alcoi) (435)
«En Castalla mengen pa i baralla» [desp] (Alcoi) (435)
«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala canalla» (Alcoi) (435)
«Tibi, Ibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala calanya» [desp] (Alcoi) (435)
«Als de Castalla els van dir: "¿Què voleu, vergonya o terme?" i van dir: "Terme!"» (Alcoi) (a1)
«Alacant per a les barques; Xixona, per al raïm; i per a xiques boniques, Castalla, Ibi i Onil»

Castella i els castellans

«[Els] castellans, a la gerra!» [desp]
«Castellans rabuts!» (Alcoi) (a1)

Castells de Serrella (La Marina Alta)

«Castells, ni elles ni ells» (358)

Cocentaina (El Comtat)

«Socarrats, alacantins i albercocs porquins, n'entren molts, però roïns» [desp] (Alcoi) (2)

Corbera (La Ribera Baixa)

«A Corbera, toca la pera» (Xeresa)

Crevillent (Baix Vinalopó)

«Crevillent, bona terra i mala gent» (Ibi) (34)
«Crevillent, mala terrà i pitjor gent» [desp] (Elx) (40)
«Crevillent, la terra de Jaume el Barbut» (a1)

Dénia (La Marina Alta)

«No et fies de Dénia, ni de terra que es rega amb sénia» (92) (358)
«Com el terme / camp de Dénia, que promet molt i dona poc» (Altea) (57) (92)

Elx (L'Alacantí)

ser més d'Elx que una tabala (Elx) (412)

«D'Elx i bovo? Canta-li un trovo» (Alcoi) (27)

Favara (La Ribera Baixa)

«A Favara, corre la vara» (Xeresa)

Finestrat (La Marina Baixa)

«De Finestrat, ni home ni dona, ni gos, ni gat» [desp] (Alcoi) (27) (435)
«De Finestrat, ni home, ni dona, ni gos lligat» (358)

La Font d'En Carrós (La Safor)

«Els de la Font són sabuts, cabuts i volguts» (Xeresa)

Forna (La Safor)

«A Forna, qui vestit [se'n] va, despullat torna!» (3) (358)

Fortaleny (La Ribera Baixa)

«Fortaleny és un poble antic de muralles amb llicsons, pensant-se que era Madrid, i era un niu de gafarrons» (Xeresa)

Gaianes (El Comtat)

«En Gaianes, l'albufera» (a1)
«Gaianes, cau de raboses» (Muro) (139)

Gandia (La Safor)

«València la xica» (Gandia) (99) (1)
«A Gandia, caguen cada dia» (Xeresa)

Gata (La Marina Alta)

«Gata, el que no mossega, arrapa» (358)

Gorga (El Comtat)

«Fuig del món i passa a Gorga» (Gorga)
«Gent de poble, gent de rogle» (Alcoi) (2)
«Gent de poblet, gent de roglet» (Bellreguard) (41)
«Gorga: el cap del món» (Gorga)
«Gorga: el poble de la casta» (Gorga)
«Gorga, París i Roma» (Gorga) (358)

Ibi (L'Alcoià)

«D'Ibi i bovo? Canta-li un trovo» (387)
«D'Ibi, mut; i d'Alcoi, fotut» (Alcoi) (27)
«De Xixona vaig a Tibi, de Tibi vaig a Castalla, passe per Onil i Ibi, i me'n torne per La Sarga» (Foia de Castalla i Vall de Xixona) (387)
«En Ibi, el més bovo apanya rellonges°» (387)
«Primer és Ibi, que Tibi» (387) (a1)
«Mateix té Ibi que Tibi» (387)
«Ibi, Alemania fabril» (Ibi) (34)
«Ibi, Paris xicotet» (Ibi) (34)
«Ibi, Reus, Paris i Londres» (Ibi) (34)
«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala canalla» [desp] (Alcoi) (435)
«Tibi, Ibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala calanya» [desp] (Alcoi) (435)
«Alacant per a les barques; Xixona, per al raïm; i per a xiques boniques, Castalla, Ibi i Onil»

La Carroja (La Marina Alta)

«La Carroja, l'haca roja» (358)

La Torre de les Maçanes (L'Alacantí)

«Xica, si eres de La Torre, calla i no ho digues; que vau vendre la campana baratâ a figues» (Xixona) (387)
«Més val una xixonenca, que cinquanta de La Torre; que saben fer *redecilla*[Ⓓ], i ballar la jota de l'onze» (Xixona) (387)

La Vila Joiosa (L'Alacantí)

«De La Vila i plores, cabra fotuda?» (Alcoi) (2)

Llaurí (La Ribera Baixa)

«A Llaurí, toquen el violí» (Xeresa)

Montfort (Baix Vinalopó)

«Montfortero ballenero!» (Novelda) (176)
«Què fem? En Montfort, *estiércol*» (358)

Murla (La Marina Alta)

«A Alcalalí han mort un burro, a Parcent l'han pelat, a Murla l'han fet a trossos, i a Benigembla se l'han menjat» (65)

Muro (El Comtat)

«De Muro ni haca, ni burro, ni dona que valga un duro» (Muro) [desp] (Alcoi) (435)
«Muro, l'avivador de la gent malfaenera» (Turballos) (139)
«Si vols cosa bona, de Muro la dona» (Muro) (139)

Onil (L'Alcoià)

«A Onil, mengen pa i pernil» (176) (Alcoi) (435)
«Colivencs, rabuts i pudents» (176) (387)
«[En] Onil, la covil» (387)
«En Onil, una burra val per mil» (Alcoi) (435)
«En Onil en cada casa maten un conill» (Alcoi) (435)
«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala canalla» [desp] (Alcoi) (435)
«Tibi, Ibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala calanya» [desp] (Alcoi) (435)
«Alacant per a les barques; Xixona, per al raïm; i per a xiques boniques, Castalla, Ibi i Onil»

Ontinyent (Vall d'Albaida)

«De la pols de la farina i de la bromera del vi, porten mantellina amb randa, les xiques de l'Alforí» (Ontinyent) (66)
«Ontinyent, bona terra i mala gent» (Ontinyent) (66) (329)
«Ontinyent, bona terra i millor gent» (Ontinyent) (66) (329)
«Ontinyent, mala terra i pitjor gent» (329)

Orba (La Marina Alta)

«Orba, faena o obra» (358)

Parcent (La Marina Alta)

«A Alcalalí han mort un burro, a Parcent l'han pelat, a Murla l'han fet a trossos, i a Benigembla se l'han menjat» (65)

Pobla del Duc (La Vall d'Albaida)

«Com els de la Pobla (del Duc), que ni neguen ni paguen» (347)

Polinyà (La Ribera Baixa)

«Polinyà ve llunyà» (Xeresa)

Quatretondeta (El Comtat)

«Quatretondeta, quatre cases i una botigueta» (Quatretondeta) (i2)

Rafelcofer (La Safor)

«A Rafelcofer, no vages si no tens res que fer» (Xeresa)

Relleu (La Marina Baixa)

«Els de Relleu, foten arreu!» (268)
«En Relleu, foten arreu!» (358)

Riola (La Ribera Baixa)

«A Riola, pa i farigola» (Xeresa)

Sant Vicent del Raspeig (L'Alacantí)

«Sequet però sanet» (176)

Sella (La Marina Baixa)

«A on està Sella? Damunt de l'ull» (Alcoi) (27) (358)
«D'Alcoi a Sella, un pam» (Alcoi) (a1)
«Sella, beu aigua i fuig d'ella» (358)
«Beu i passa, fill de bagassa» [*resposta*] (358)

Teulada (La Marina Baixa)

«De Teulâ, ni palla ni gra» (358)

Tibi (L'Alcoià)

«Ibi, Tibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala canalla» [*desp*] (Alcoi) (435)
«Tibi, Ibi, Onil i Castalla, els quatre pobles de la mala calanya» [*desp*] (Alcoi) (435)
«Tibi, Tibi: carreret i mig, mangranetes agres, i farinetes de panís» (Castalla) (387)
«Primer és Ibi, que Tibi» (387)
«Mateix té Ibi que Tibi» (387)

Turballos (El Comtat)

«Turballos, la llobera» (Muro) (139)
«Turballos, dalt d'un altet» (Alcoi) (a1)

València

«A València, el que va no ho pensa» (Alcoi) (27)
«València, el que no va, no pensa; i el que va, pensa i pensarà» (Calp) (39)

Xeresa (La Safor)

«A Xeresa, a vore la tia Teresa» (Xeresa)

Xeraco (La Safor)

«A Xeraco, a plantar un *taco*Ⓓ» (Xeresa)

Xixona (L'Alacantí)

«Xixona per al torró» (Alcoi) (a1)
«De Xixona, ni la pols» [*Constança Miquel, mare de Sant Vicent segons la tradició*] (176)
«Més val una torrudana, que cinquanta de Xixona; que saben entrecavar, i ballar la mandilona» [*desp*] (La Torre de les Maçanes) (387)
«De Xixona vaig a Tibi; de Tibi, cap a Castalla; passe per Onil i Ibi, i me'n torne per la Sarga» (Alcoi) (435)

malnoms i qualificatius

andalús pinturero
aragonès cabut
castellà rabiüt
castellà rabut (Alcoi) (75) (28)
«Castellà rabut, pudent i malvolgut» (Quatretonda) (286) (28)
«Castellà rabut i desrabat, al passar per València li l'han llevat» (Alcoi) (a1)
algepsers (d'Alfauir) (99)
almidonatsⒹ (de Dénia) (92)
ballenerosⒹ (de Montfort) (176)
barjols (de Benissa) [*desp*] (28) (69)
blaus (de l'horta de Gandia) [*desp*] (337)
blavets (de Beniopa; de Benidorm) (99) (122)
boçals (de Pedreguer) [*desp*] (92) (3)
bogueta pudenta (de Santa Pola) [*desp*] (Baix Vinalopó) (118)
boquimolls (de Teulada) [*desp*] (176)
cabuts (de la Font d'En Carrós) [*desp*] (99)
colivencs (d'Onil) [*desp*] (387)
conills de porxi (d'Alcoi) [*desp*]
desculats (de Xàbia) [*desp*] (176) (358) (de Tibi) (d'Onil) (176) (Foia de Castalla) [*desp*] (176)
els de l'alatxona (alteans de Baix La Mar) (28)
faldons (d'Oliva) [*desp*] (99)
llaganyosos (de Benasau) [*desp*]
llauros (de l'horta de Gandia) [*desp*] (337)
oliers (de Rafelcofer) (99)
pavos (d'Elx) (Santa Pola) (40)

pixavins (de Gandia) [*despr*] (99)
pobleros (del Poble Nou de Benitatxell) (36)
rabuts (de Novelda) (176) (de Petrer) [*despr*] (176)
rajolers (de Potries) (99)
senyorets (de Benissa) (176)
socarrats (de Cocentaina o Xàtiva)
subhastadors (de Benilloba)
xeus (d'Alcoi)
moixú -na [*francés -a*] (92) (28)
xurro -a [*valencià -ana castellà -ana*]

institucions

alcalde
alcaldessa
batle [*ant*] (El Campello) (37) (28)
regidor -a (Altea) (57) (57) (La Vila) (28)
elet (28)
policia
  la guarda (rural) (Marina Baixa) (57) (28)
  la bòfia [*hum*]
  civilero -a [*hum*] (Alcoi) (a1)
  els *Caixcos*[Ⓘ] [*hum*]
  els de la gavardina [*ant*] (Alcoi) (2)
  els grisos [*policia nacional*] (a1)
  un urbano [*guàrdia de trànsit*]
  un -a municipal -a [*policia municipal*]
el *puesto*[Ⓘ] (Alcoi) (a1)
  carrabiners *[karabinérs] [*ant*] [*guàrdia civil de costa*] (La Marina, L'Alacantí) (36)
Casa [de] la Ciutat [*ant*] [*ajuntament*] (Alcoi)
  Casa de la Vila (Alcoi) (a1)
  La Sala [*ajuntament*] (Alcoi) (a1)
Casa del Delme [délme] (Alcoi) (2)
delme [délme] [*ant*]
alforí [*ant*] (Ontinyent) (1) (66)
  l'Alforí de la Sal *[alfolí] (Alacant)
almodí [*ant*] (Gandia) (99)
la casa pairal (Cocentaina)
casa de salut
club (casa de majors)
els jubilats [ʤobiláts]
asil
  veller (Callosa) (86)
carrabiners *[karavinérs] (37)
caseta dels consumeros
consumeros
dula
impostos ⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS, gastar, despesa*
estadística (padró) *[astalístika]
hostal
hotel
Mercat Central
Mercat d'Abastos
minyó -ona [*ant*]
Pòsit (Crevillent) (24)
presó
  presidi
  presili
  inclusa
  el setanta-dos (Alcoi anys 30) (114)
  el Sueco (Alcoi anys 40) (57)
  els ferros de la presó
  estar darrere dels barrots (57)
  tancar-lo (a algú)
  «Per descarat i fogós, aniràs al setanta-dos» (Alcoi anys 30) (114)

Reial Fàbrica de Draps (Alcoi) (2)
Casa de la Bolla (Alcoi) (2)

origen, terra, país

la pell de brau [*Espanya*] (5)

prendre de més alt (una cosa) [péndre] (1)
procedir de
ser de
ser fill -a del terreny *[terɛ́no] (428)
ser oriünd -a de
renàixer de (Benimantell) (28)

de carn i ós (Alcoi) (a1)
de soca i arraïl (Alcoi) (a1)
fins el moll de l'ós (Alcoi) (a1) (239)

patriòtic -a (428)
patriotisme (428)

estar empeltat de [*d'altra procedència*] (i1)
ser ... a mitges
ser travessó [*fill -a d'alcoià i castellà*] (Alcoi) (a1)

«Aquella és la pàtria, a on u bé ho passa» (21)
«A ma casa me'n torne!» (Alcoi) (a1)
«Com la terra d'un no hi ha res»
«La millor terreta del món» (Alacant i València)
«La terra et tira»
«La terra a on em vaig criar, no la puc mai oblidar» [olvidár] (1)
«La terra tira molt»
«Tot lo món és pàtria» (1)

el terrer (72) (3)
este racó del món (5)
la nostra terra
la terra que *mos* ha parit

coterrà -ana (Altea) (57) (57)
ser d'ací
ser del *terreno*[1] (i2)

de fora
foraster -a
aforasterat -ada
estranger -a
l'estranger [*n*] (5)
un altre país
[de] mes allà de la ratlla de (França, Portugal)
no ser d'ací
ser de fora

«Forasters vindran, i / que de casa *mos* trauran!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Hostes vindran que de casa ens trauran» (Bellreguard) (41)

«De ponent ni vent, ni gent, ni casament» (Sant Vicent del Raspeig) (360)

c. ARTEFACTES

Armes

afiador [*de l'escopeta*] (Vall d'Albaida) (63)
arma
arma blanca
arma de foc
arma curta de foc(105)
canó (105)
gatell (Alcoi) (a1)
gatet (3)
apuntar
parar l'arma
bala
perdigó
perdigons de fotja (21)
perdigons de polseta (21)
perdigonada
perdigons
canana

armes blanques

daga (105)
estoc (105)
faca (120) (i11) (129)

ganivet
  ganivet
ganivet de butxaca [butʃáka], *[budʒáka] o *[boldʒáka] (105)
ganivet de punta (105)
<navalla°•>
  navaixa° (N de la lín. Busot-Biar, Camp d'Alacant. La Canyada, Biar) (119)
  navaja [navádʒa] (S de la lín. Busot-Biar exc. Camp d'Alacant. La Canyada, Biar) (119)
navaixa de moll (105)
navaixa de moll amb colp (105)
navaixa de moll amb virola (105)
punyal (105)
xafarot (arma blanca)

armes de foc

catxorret (1)
catxorrillo (105)
escopeta
escopeta de perdigons
espingarda° [aspingárda] o *[aspindárga]
caravina (105)
pistola (105)
rifle
rifle de perdigons
trabuc (105)
xafarot (arma de foc)

altres armes

arc i fletxes
fletxero
ballesta
fona

expressions

«Armes i diners, si no es saben manejar, no valen res»
«Les armes de foc, el dimoni les para i les dispara»

Artefacte, estri

estris

andergues
arreus (92) (28)
atifell(s) (28)
  gatifell [*ant*] (46) (3)
*avio*①
*avios*① (Alacant) (29)
bagatge(s)
bàrtuls
contumà[n]cies
endreços (L'Alfàs) (28)
engimboris
enredros
pelendengues (130)
pertrets (Callosa) (28)
ser una alitranca (Alcoi) (a1)
ser una cafetera russa
ser una carraca [cotxe] (Alcoi) (a1)
xanques
xocallos

⇒ *II.9.C. AGRICULTURA>eines, ferraments i estris*

artefacte

cafetera
cafetera russa
catxarro
engimbori°
  [aɲdʒimbɔri] (Alcoi) (2)
  *[aɲdʒimbɔrik] (Alcoi) (2)

*[gaɲdʒinbəri] (Alcoi) (2)
*[ardʒimbəri] (Beneixama) (33)
*[aldʒimbəri] (Beneixama) (33)
encenvori (Vall d'Albaida) (35)
estribanc (Marina Alta) (Orba, Parcent) (28)
motroco (131) (132) (133) (Alcoi) (2)
motroll (72) (28)
motxonco [*cosa grossa i redona*] (1) (3)
motxongo [*cosa grossa i redona*] (1) (3)
redreguera (Beneixama) (33)
una redreguera de (trastos, etc.) (Beneixama) (33)
trasto(s) (5)
ser una xanca (45)
ximborio
xirimbolo(s) (5)

Recipient

aiguadera
albarça (Relleu) (a1) (28)
ampolla (Altea, Callosa) (28) (Alacant) (29)
ampolla de vi (Vilallonga) (46)
ampolleta del vi (Altea) (28)
ampolla catalana (La Marina Alta) (28)
barral [*porró*] (Alacant) (29)
barral amb pixador(28)
catalana (Alcoi) (2)
catalaneta (Alcoi) (2)
ampolla amb berquelló (Pego) (28)
porró (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
arganells
bacinilla° (1)[basiníʎa] o *[baseníʎa]baló
banasta [*cove gran de vímens*] (Pego, Novelda) (3)
banasta [*gàbia per a la lloca*] (Alcoi) (3)
banastell [*gàbia per a la fura*] (3)
barça [*per al peix*] (Alacant) (29) (La Marina, La Safor [*naut*]; Monòver [*agric*]) (28)
barcelleta (37)
barceta [1] [*agrícola*] (72)
barceta [2] [*per al peix*] (Alacant) (29) (La Safor) (28)
barjol [bardʒɔl] (Alcoi) (Benissa) (57) (57) (69)
barjola (Alcoi) [*ant*]
barral[1] [*botella de mig litre*] (Alcoi) (2)
barralet (Alcoi) (2)
barral[2] ⇒ *ampolla catalana*
barxa (La Marina, La Safor) (55) (28) (a1)
barxeta (La Safor) (55) (28) (69)
barxoleta (La Safor) (55) (28)
basquet [*per a fruita*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
bassi
bec
bequet (Alcoi) (2)
bequelló (Tàrbena) (28) (Xaló, Llíber) (69)
berquelló (Pego, Xàbia) (28) (Teulada, Poble Nou de Benitatxell, Llíber, Dénia, Orba) (69)
broquelló (Castells de Serrella) (69)
pic (Benissa) (69)
pitorro (Alcoi) (i2)
bidó [vidó]
bocoi (46)
bossa
*bolsa*Φ
monyequeta
gasseta (23)
bossada [bosâ]
bóta
boca de la bóta
brocal de la bóta
corolla de la bóta
doga (Alacant) (29)
duells de les bótes (428)
aixeta (Alacant) (29)
fons° (Alacant) (29)
fon° (1) (Monòver) (227) (28) (Alacant) (29)
panxa (Alacant) (29)
bóta de sardines
bóta salada [salâ]
botana[1] (La Vila) (93)[*bossa per al pa*] (Alacant) (29)
botana[2] [*bóta de vi*] (Alacant) (29)
botella
botellam
botija
botija [=*canterella* (2)] (Alacant) (29)
botijó (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

bòtil (28)
botilló
buc (Vall d'Albaida) (35)
cabàs
  planeta [*per a tapar el cabàs*] (Altea) (28)
  cabàs d'espart (36)
  cabàs de palma (36)
  cabàs de sarrons (36)
cabàs [*per anar a plaça*] (Novelda) (251)
cabassada
cabasset [*per anar a plaça*] (Alacant) cabasset de barcella (Alacant) (29)
cabasset (de recapte) (Benissa) (69)
calaix (La Safor) (55) (28)
caldera
caldera de coure (5)
calderoⒹ [=*poal*] (Alacant) (29)
canastell
canastrell
canastró (Benialí (?)) (23)
cànter (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  cul de cànter (Crevillent) (24)
canterella[1] (Alacant) (29) (Vilallonga) (46)
canterella[2] [kantaréλa] [*botija plana per darrere*] (Alcoi) (i3)
canterella[3] [de la llet] (Alcoi) (5)
canterelleta
canteret
capçana (Alcoi) (2)
  gavella (Pego) (3)
capsa (46)
capseta
  capseta de mistos (Alcoi) (2)
carabassa (del vi) (57) (28)
carrell
carrellets
casco [káiʃko]
casset
cassó
cassola (Vinalopó i part de l'Alcoiá) (172) (29) (Cocentaina) (a1)
  perol[3] [*cassola*] (Alcoi) (a1)
catalana[1] ⇒ *ampolla catalana*
catalana[2] [*per a oli i vinagre*] (Alacant) (29)
cestoⒹ [*per anar a plaça*] (Novelda) (251)
cistany° (Marina Baixa) (28)
  ci(s)
tanyet (Marina Baixa) (28)
  cistany de fer les raginetes (Benidorm) (28)
cistella
  cestella (Crevillent) (24)
cistelleta del recapte (Alcoi) (a1)
cistelles de matapolls
cistelles de vímens
cofa d'espart (100)
cofí (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
coixinera (Alcoi) (Vall d'Albaida) (Agullent) (35) (Alacant) (29)
collitor° [koλitôr], [kuλitôr] o *[koλetôr] (28)
corbo [*de peix, de raïm, etc.*](Alcoi) (28) (Alacant) (29)
corninxal
cossi [kəsi] o *[kəsil] (L'Alfàs) (28) còssil (Alacant) (29)
cossiol
cove (28) (Alacant) (29)
coveta
cuba [*llibrell plàstic*] (Alcoi) (297) (Beniardà, Benifato, Confrides) (86)→ *ferrada*
cuiro° (Alcoi) (2)
cúrio (El Campello) (37) (Alacant) (29)
escudella
esporta (Alacant) (29)
estiba [=cove] (Marina Baixa) (28) (Novelda) (251) (Castalla) (387)
ferrada [feɾâ] (Polop, L'Alfàs, Benimantell) (28) (Xàtiva) (Alacant) (3)
fon d'una bóta
fruitera
gaixbola [*desp*] (La Marina) (86)
gamella (Biar, El Pinós, Guardamar)
gamelló (Biar)
garrafa
gaveta[1] [*recipient quadrangular de fusta*] (Pego, Sanet) (3) (Alacant) (29)
gaveta[2] [*llibrell metàl·lic*] (Alcoi) (297) (Pego) (3)
gerra (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  gerró (Alacant) (29)
  gerrot (Pego) (3)
  gerronet (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

llibrell°
[λibreλ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
*[ribeλ] (Tàrbena) (86)
*[ribeλét] (Tàrbena) (28)
*[dibreλ] (Alacant) (29)
*[dribeλ] (Alacant) (209) (28) (29)
marraixa (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
marraixeta
matapolls
moreta (test)
[obi] [*abeurador*]
olvi(1) (15)
obi (Vilallonga) (46)
òlvit
olla (Alcoi) (a1) (La Marina, la Safor, la Vall d'Albaida, la Costera i part de les Riberes) (172) (29)
perol [*olla*] (Cocentaina) (a1)
orça
oró (3)
palangana
palancana
panella
panera
panereta
panerot
*pellejo*Φ [peλého]
perol[1] [*olla*] (Cocentaina) (a1) ⇒ *olla*
perol[2] [*cassó petit*] (Alacant) (172) (29)
perol[3] [*cassola*] (Alcoi) (a1) ⇒ *cassola*
perola
perolet
pila
pipa
pitxer (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pitxeret (Alcoi) (2)
planeta [*estoreta per a tapar cabassos i guardar diners*] (Altea) (3)
plat
plateret (La Vila) (28)
platet (Alcoi) (28)
platera [*safa*](Pego, Sanet, Altea, Calp) (3) (El Campello) (37) (La Vila, Confrides, Relleu, Tàrbena, Altea, Polop) (57) (67) (28) (Alacant) (29)
poal° [puál]
porrió (Callosa) (86)
porró
porrona [*botija*] (Tàrbena) (86)
posteta
pot
quiquera [*recipient per a l'ou bullit*] (Alacant) (29)
quiquereta [*tasseta*] (Alcoi) (2)
sac
safa (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
safero [*peu*] (Alacant) (29)
safeta
safra (Benidorm, Altea) (122) (28)
sària (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
sarnatxo [1] [*per anar a plaça*] (Alcoi) (La Marina) (28) (Alacant) (29)
sarnatxo [2] [*per a caragols*] (Baix Vinalopó) (118)
savaïl [*cistella gran d'espart per a abocar-hi els dàtils quan la saranda és plena*] (Elx) (421)
[*faixa per a evitar el fregament amb el tronc*] (Elx) (421)
senalla
setrill ⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost*
tabac
tabaquet
tagzim [*sac per a portar les olives a l'almàssera*]
tacsim (Benilloba) (i3)
talzim (Alcoi) (a1)
taleca[1] (21)
taleca[2] [*faixa per a evitar el fregament amb el tronc*] (Elx) (421)
talecó
tarrina
tassa
tercerola (1) (3) (42)
terrina
test
testets
tifells
tifells de fang cuit (92)
tina
tonell
túmbano
vaixell [veiʃéλ] o [veʃéλ]

Transports, vehicles

transportar

acarrejar (Alacant) (29)
anar a cavall (33)
anar a cavall de (una moto, etc.) (Beneixama) (33)
arrear-se [*en un vehicle*] (Alacant) (29)
portar / dur al be ⇒ *II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS > portar al be, portar al muscle*

«Per a dur, el que un burro puga dur» (Alcoi) (27)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*

vehicle i trànsit

vehicle°
*vehícul*ᵃ ⓘ
circulació (59)
embotellament [amboteλamén^{t}]
encalastrar-se (els cotxes) (Tàrbena) (28)
ringlera de cotxes (Alcoi) (a1)

el carro

cabriolé° (68)
cabriolet (Alcoi) (2)
calessa (68)
carraca (37)
carret de mà
carreter
carretó
carretonet (37)
carro
carro envelat
carromato
cotxe de cavalls
cotxe diligència (Altea) (57) (57)
diligència (68)
fer la carrera de [un lloc] a [altre lloc] (Altea) (57) (57)
faetó
galera (Alcoi) (i3) (30) (Alacant) (29) (68)
jardinera *[ʤardiléra]
matxo de vares
milord
saguer -a
un carro saguer
tartana (68)
tartaner *[tartanéro]

carro de la brossa (114)

parts del carro

a) la caixa

baranes
cadena
cabeçal (Marina Alta) (196)
caixa
capçana
cavalleria de barres
costats
cuixera (Marina Alta) (196)
empostat (Marina Alta) (196)
empostissat (Marina Alta) (196)
escala (Baix Vinalopó) (118)
garroteres (Baix Vinalopó) (118)
garrots (3)
llimó (Marina Alta) (196)
pastera (37)
polsera
la sorra (Marina Alta) (196)
telera (Marina Alta) (196)
travessanya (Marina Alta) (196)
travesses (Baix Vinalopó) (118)
varals (Marina Alta) (196) (Vall d'Albaida) (35) (Baix Vinalopó) (118)
varalets (Marina Alta) (196)

b) la roda

alfardó (Marina Alta) (196)
arete (Baix Vinalopó) (118)
aro (Marina Alta) (196) (Baix Vinalopó) (118)
camó de la roda (63)
fre
fre de palanca
capcingles (Marina Alta) (196)
cenyo (Baix Vinalopó) (118)
ciavilla (Baix Vinalopó) (118)
clip (Baix Vinalopó) (118)
cubo (Marina Alta) (196)
eix [éiʃ] (Baix Vinalopó) (118) *[léiʃ] (Agullent) (35)*[λéiʃ] (Alacant) (29)
fusell (Agullent) (35)
empinat [ampinát] (Alcoi, Xàtiva) (3) (a1)
fre
assissador (Alacant) (29)
galga
les galgues
llàntia
manguilla (Marina Alta) (196) (Baix Vinalopó) (118)
patí
peçonera (1)
pina (a1) (Baix Vinalopó) (118)
piuets (Marina Alta) (196)
platet (Marina Alta) (196)
roda
raigs de la roda
ràios[Ⓓ] de la roda (Marina Alta) (196) (Baix Vinalopó) (118)
suro
tope (Baix Vinalopó) (118)
villorsa
cercolet (1)
xaveta (Baix Vinalopó) (118)

c) les barres

barbeta (1)
barres del carro
contrabarres
estibera
llança (1)
mossos (Marina Alta) (196)
planxes
pujadoret
reblons
vares

d) la vela

canyisset (Marina Alta) (196)
comedor [*vela*] (Marina Alta) (196)
corets (Marina Alta) (196)
estorat (Baix Vinalopó) (118)
farfalà [*vela*] (Marina Alta) (196)
murió [*vela*] (Marina Alta) (196)
tirants (Baix Vinalopó) (118)
toldo
vela (Marina Alta) (196)

el cotxe

auto
baca
botzina
capitonet
capot
vaqueta
cotxe
garaix
cotxera

el sis-cents [*Seat 600*]
un dos cavalls [*Citroën 2 CV*]
una fabiola [*Citroën 2 CV*] (Alcoi) (i2)
un *pato*[Ⓓ] [*Citroën 15 CV 1934*]
un quatre llandes [*Renault 4 L*] (Alcoi) (a1)
un quatre-quatre [*Renault 4/4 1954*]
un tiburó [*Citroën 1970*]
un Dodge (37)

un Peixot [*Peugeot*]
un *haiga*[①] [*cotxe gran de luxe*] (Altea) (67)
ser un cotxe de fill de puta [*desp*] [*gran i de luxe*] (Alcoi) (a1)
ser una barca [*un cotxe gran*]

taxi
cotxe de punt (Alcoi) (2)
cotxe de regal (Cocentaina)
el punt (Alcoi)

majoral
ordinari [ordenari]
aguiador (Alcoi) (2)
conductor -a
xàufer
xofer
xòufer (Alcoi) (a1) (El Campello) (37)

el tren

estació
estació de dalt (Alcoi) (2)
estació enològica [*ant*] (Cocentaina)
guardaagulla [guardagúλa] o *[guardaúλa] (37)
guardés -essa
tren
tren borreguero (La Safor)
tren xitxarra
el trenet dels anglesos [inglézos] (Alcoi-Vilallonga, Gandia)
vagó
viatger -a
balastre (Vilallonga) (46)

altres vehicles o estris per al transport

avió
aeroport
passatger
<hostessa°>
açafata[①] (Alcoi) (94)

bicicleta [vesikléta]

carrutxa (Alcoi)

furgó
furgó de *reparto*[①] (114)
furgoneta
furgona (Alcoi) (a1)
decaüve (DKW)
fabiola [*Citroën 2 CV furgoneta*] (Alcoi) (i2)

camió
un Ebro [*ant*] (93)

camioneta (93)

moto
amoto
amotet
amoteta
amotot
motobíc
moto amb sidecar
lambretta
vespa
vespino
derbi gitano [*desp*]

motocarro

autobús

autobús
òmnibus [*ant*] (114)
cotxe de línia [línea]
corretjons de l'autobús(5)
«La Blanqueta» (Alcoi) [*ant*](199) (114)
«La Paloma» (El Campello) [*ant*](37)
«La Palometa» (Cocentaina-Alcoi) [*ant*] (a1)
pujar en la vaqueta de l'autobús (114)

accions

adelantament
adelantamenta
carreig
carrejar
carretada [karetâ]

endur-se la casa darrere
portar la casa darrere
«Com si se n'anarem de casa»
«A casa es carretja masque siga un cantal» (Alcoi)

7. ROBA I VESTIR

a. ROBA EN GENERAL

Roba

roba en general

accions

alborrussar (1) (3)
apedaçar
arrebossat -ada (38)
arromangar -se
  arrufar [*arromangar*] (Marina Baixa) (28)
  arrunsar (Benissa) (69)
«Anrunsa't al camal» (Benissa) (69)
abrotxar -se
acurtar un vestit
acurtar una criatura (Vall d'Albaida) (63)
acurtar un xiquet
apedaçar
  posar-li un pedaç
  remendar[①]
aüssar[-se] (la mànega, etc.)
  pegar-li un aüssó (96)
cordar-se
desestendre la roba
destocar-se [*llevar-se el barret*] (Crevillent) (24)
(portar el barret, etc.) ben encasquetat -ada [aŋkaiʃketát] (28)
encreuellar (els pantalons, els saragüells) (57) (28)
enfilar-se [*posar-se alguna peça de vestir*] (Alcoi) (a1)
faixar-se (96)
fer a mida (un vestit) (56)
posar / estar en patxolí (5)
pedaç
  remendo[①]
refortet (Polop) (28)

peces de vestir

peça [de roba] (96)
peça de vestir (Alcoi) (a1)

abric
  abrigo[①]
  abric de *panyo*[①]
acampanat -ada
armilla
baldufari [*faldes*] [*hum*] (Beneixama) (33)
barnús
batí
batí d'anar per casa (a7) (74)
batola (Cocentaina)
batoles [batoles] (Alcoi)
bavi [*d'anar per casa*] (Alcoi) (2)
bavi [*de xiquet*]
blonda (i1)
blusa
boina
bojaca
botges del vestit
bragues
  culotes (Bolulla, Tàrbena) (86)
braga del pantaló
braguer
  braguerol (Sant Joan d'Alacant) (399)
  tirabraguer (1)
bragueta
brial (Alacant) (29)
brusa (46)
  brusa negra de merí (Sant Joan d'Alacant) (399)
brusó
buelo[①] <*vol*>
bueloset -a[①]

butxaca
(Alacant) (29)
[boltʃáka] (Alacant) (29)[budʒáka] (Alcoi) (2)
faldriquera (Alacant) (29)
*bolsillo*Φ (Alacant) (29)
calça
calçar
calces
calcetí
calçotí (Vilallonga) (46)
calçó
<calçotets°>
calçons△
*calçonsillos*Φ *[kansonsíʎos]
camal
camisa
faldó de la camisa
camiseta
camiseta d'esport
camisó
camisola (31)
candelària
capa
capa blava
capela (Balones) (22)
capot (60)
carset → *jersei*
casaca
catxerulo
catxirulo
còfia
coll
coll desbocat
corfoll [*hum o iro*]
cosset (Balones) (22) (Bellreguard) (41)
cuiro
drap
drapets
elàstic [*samarreta interior amb mànegues*] (Altea) (67)
esclavina [*anf*] (57) (28)
escot [askɔt]
esquijama [eskiháma]
falda
falda escocesa
falda de tauletes (Elx) (40)
faldellins (28)
gafet
femelleta del gafet (1)
galons (96)
gamussa
gatita
gavan (Crevillent) (3)
gipó (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
jaca
jaqueta
jaquetó
jersei [dʒerséi], *[herséi] o *[karsét]
jersenet [dʒersenét] o *[hersenét] (Alcoi) (2)
suèter
tricó (Bolulla, Tàrbena, Callosa) (86)
joia
jopetí
jupa
jupetí (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
jupó
llana
llonguet
macutet
macuto
mànega
màniga (Marina Baixa) (28)
manta a quadros
mantellina (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
mantellina de sargeta
mantó
mantó de Manila
maonet [*naut*](37)
maxi (5)
mini
mirinyac
mirinyaque
mitja
mitó
mocador
mocador de masera
mocador mandadero
mocadoret herberet
ondà -ana

palmito
panilla
pantalons
  flecolls dels pantalons
  forcadura del pantaló (28)
  fondello[Φ] dels pantalons (Marina Baixa) (28)
  fondillos[Φ] dels pantalons (Alcoi) (2)
  fundillo[Φ] dels pantalons (Alcoi) (28)
  pantalonet curt (74)
  pantalons bolsuts
  pantalons de panilla
  botana (1)
  culata (1)
  pantalonots [*desp*] (31)
patena
peça
peluca
perinfollos
perxa
peücs
  peiücs (Benilloba)
pitera (de la camisa) (57) (28)
piteret
pitrera
pitxerin
plena de randes
ramejat -ada
randa
randa de farfalà
rebeca
rebequeta
renard
retorçut -uda
roba
roba blanca
roba d'anar per casa
roba de batalla
roba de color
roba de trote
ropó (Alcoi) (30)
ròssega
ruscada
ruscadera
sagaleco
saia
saio
samarra
saragüells°
  saragüelles
saragüells amples de diari (Balones) (22)
saragüells estrets de dies festius (Balones) (22)
saragüells de maonet
  cordó dels saragüells
  baïna (del cordó dels saragüells) (Altea) (28)
sariana [*sahariana*] (Alcoi) (a1)
sinagües (Alcoi (Ibi) (Alacant) (29)
sobrepellissos
solt -a
soltet
soltito
sucrera
tallat de capa
tovines
trage°
[vestir] trage corrent (a20)
trage de masero mudat (Alcoi) (2)
trau
travilles dels peus
trenc (Alacant) (29)
trenc dels pantalons (Alcoi) (2)
uniform
  uniforme[Φ] (Alcoi) (60)
uniform del col·legi
vellut
  terciopelo[Φ]
vestit
vestit de percal
vestit pla
  l'arrunsó del vestit (1)
  un vestit ben bauxat (L'Alfàs) (28)
xaleco
xambra
xambreta

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*

⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> COLOR> pautes de color*

complements

barrets

bací [*desp*](1)
badana (Alacant) (29)
barret (Balones) (22) (28)
barret de rodeta *[roéta] (Xixona) (101)
barret a la xixonenca (Bellreguard) (41)
el barret de festejar (28)
bóina
capçana (Alacant) (29)
capelina (Balones) (22)
caperutxa°
caporrutxo° (Ibi) (34)
capurrutxo (Balones) (22)
caparutxet (Altea) (28)
caraputxet (Benimantell) (28)
casquet [de capellà] (Balones) (22)
escarapel·la [askarapél·la]
gorra
gorra de plat (60)
gorrit (a1) (Alcoi) (2)
gorro frígioⒾ (57) (28)
honguetⒾ (Balones) (22)
muntera (Balones) (22)
muntereta (Balones) (22)
sombrero calanyés (Balones) (22)

anar en cascarra *[kaiʃkára] o *[kaʃkára] (1) (57) (227) (28) (Alacant) (29)
estacar-se la bóina (60)
portar el barret a la Savalls

bastons

bastó
gaiata°
gaiates amb / de voltes [bɔltes]
gaiato°
guiato (Benirrama) (23) (Ebo, Benidoleig) (23) (Tàrbena) (86)
gueato (Castells de Serrella (?)) (23)
gaiatet (Alcoi) (a1)
contrera [del bastó]
contera (21)
<mangala°> [*bastó fi*]
bengala° vengala^ (Xàtiva, Alcoi) (3) (92)
vengaleta (Benilloba) (i3)

altres complements

agulla del pit (57) (28)
anell
arracada [arakâ]
arracades [arakâes] [*ant*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
orellans (Callosa) (28)
orellals (Tàrbena) (28)
pendents (Elx, Santa Pola, Guardamar) (119)
pendientsⒾ (Novelda) (119)
pendientesⒾ (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
penientesⒾ (Cocentaina) (a1)
pinientesⒾ (Alacant) (29)
pinyentesⒾ (Alacant) (29)
arreus
botó ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COSTURA*
cadeneta
esclavó (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
calanyes
ceba [*rellotge*]
collar
collarot
corretja
cinturóⒾ [senturó]
devilla (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
escarpidor (Alacant) (29)
floc [*llaç*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
llaç
manilla (57) (28)
patena
talecó [*sac de cotó*] (Benilloba) (i3)
tapasol
tararenes

bolsoⒾ
  portar el *bolso*Ⓘ arranxat (al braç) (L'Alfàs) (28)
cartera
faltriquera [*ant*]
maleta
maletí
maletó
baül°
  bagul°
mundoⒾ

necesser sov. [asisér] (Alcoi) (2)

corbata
corbata de *palomilla*Ⓘ
xalina
  xelina

ulleres
  ullera (Alacant) (29)
gafes
  lentesⒾ
antiparres [*hum*]

cua de guineu (1)
fulard

ventall
  palmitoⒾ (Tàrbena) (86)
  abanicoⒾ (Vinalopó Mitjà) (363)

planxar

allisada
allisadeta
allisadiua
almidó de planxar

sabates, calçat

sabates
calçat
calcer (21) (28)

alatxes [*hum*] (Beneixama) (33)
albarca
  alvarca
  avarca
  avarques
alborga
  alborgues (1)
botines (28)
botinets
catiusques
clòc (Alcoi) (a1)
clòcs (Alcoi) (a1)
ernestos
espardenya [aspardéɲa]
  vetes de les espardenyes (Alcoi) (a1)
  espardenya catalana (Callosa) (28)
  espardenya de carreter (Callosa) (28)
  espardenya descarada [deskarâ] (Callosa) (28)
  espardenya guitarrona (Callosa) (28) (86)
  espardenyes a lo minyó (Alcoi) (2)
  espardenyes de minyona (La Nucia) (28)
  espardenyes de cànem de cara gran (Balones) (22)
  espardenyes de careta (Alcoi, La Nucia) (28) (Marina Alta) (36)
  espardenyes de careta *xiquica*Ⓘ [*que només tapa el polze i un altre dit*] (Elx) (421)
  espardenyes de masero
  espardenyes parides (Alcoi) (2)
  espardenyes de ramalet (La Nucia) (28)
la llengua de la sabata
pasqüaletes (Alcoi) (a1)
tindre fam [la sabata]
sabata
sabates altes de camussa lligat amb corretges (Bellreguard) (41)
sabates "Merceditas"
sabates abotinadetes
sabates corredores
sabates destalonades [destalonâes]
sabates saltadores

sabatilles d'anar per casa
sabatotes [desp] (31)
sola
trotos (Alcoi) (i6)
trotots (Alcoi) (i6)
xiruques (a1)

<unt°, untet°, untó°>
*unto*Φ [per a les sabates] (Alcoi) (2)
betum (Alacant) (29)

condicions, defectes o deteriorament de la roba

defecte o deteriorament en general

(i1) penjoll[s]
pengeroll(s) (Tàrbena, Parcent) (28)
pengerolla (1) (72) (28)
pengerolles (1) (72) (28)
a pèntols (46)
aborrellonar-se la roba
apedaçaet -a
arna [*forat produït per una arna*] (I) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
arnar-se la roba (46)
arnat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
arrua° (96)
arruat -ada
arrufós -a (Beneixama) (33)
atacar-se la roba (1) (28) (Beneixama)
biscornada (la tela) *[viskornâ] (Beneixama) (33)
clarejar (la tela)
clarejar com un sedàs (96)
clarià -ana (Alacant) (29)
clariana (Alacant) (29)
claror (Alcoi) (a1)
cositó (Alacant) (29)
cremallada (96)
defecte (Alcoi) (a1)
desbrullar-se [*una tela*] (Bacarot, Rebolledo, Alcoraia) (29)
descosir-se la vora (96)
desfilagatxar[-se] (Alcoi) (2) (a1)
desfilagatxat -ada (Alcoi, Marina Baixa) (a1)
*[desfigalatʃát] (Callosa) (28)
desmorrellat -ada (Alcoi) (2) (a1)
[massa] enbufonat [ambufonát] (i1)
endrapir-se
endrapit -ida
enganxó [aŋgaɲtʃó]
erro
escagassar-se
escagatxar-se
escagassat -ada
escagatxat -ada
escaig [eskátʃ] o [askátʃ]
esgarrada [asgaRâ]
esgarro
esgolar-se
esguellat -ada (Alcoi, Marina Baixa)
un esguellat
esmolar la roba (La Vila) (28)
esporrejar
esporrejar-se
esporrejat -ada
esqueixador -a [askeiʃaór] (Alcoi) (a1)
esqueixar la roba (1) (Alcoi) (2)
esqueixar[-se] en dos dies (Alcoi) (a1)
esqueixar-se
esqueixat -ada
estar anant-se'n [ja] [*desgast de la tela*] (i2)
estraçar la roba (Balones) (22)
fer bolsa
fer bufa
fer (el vestit, etc.) a banderes (Vall d'Albaida) (35)
fer-se a borrellons
fer-se boletes
fer-se un enganxó
fer-se un esguell (Marina Baixa) (28)
fer-se un forat
fer-se un set
filagatxons *[figalatʃóns] (Callosa) (28)
filagatxos (Alcoi) (2) (a1)
forat
maldomar-se [*el coll de la camisa*] (Beneixama) (33)
maldomat -ada (Beneixama) (33)

mossa [*en la vora viva*] (28)
parar arrufós (un vestit) (Beneixama) (33)
parar tort -a
pedaç (Alcoi) (a1)
penjollós -a (La Nucia, L'Alfàs) (28)
portar (el cul del pantaló, etc.) tot raïsmat (Beneixama) (33)
tindre un erro
tindre un escaig (Alcoi) (2) (a1)
un vestit mal bauxat (L'Alfàs) (28)

estreta

aminvar-se la roba (Tàrbena) (86)
a punt de rebentar (els pantalons, etc.) (5)
apretar-li [massa] (la roba, les sabates, etc.) (Alcoi) (a1)
embeure-se'n la roba (La Nucia) (86) (Polop, Callosa d'en Sarrià, Bolulla, Tàrbena, Vall de Guadalest) (69)
entrar-se'n la roba (Alcoià-Comtat) (La Marina) (86) (general exc. La Nucia, l'Alfàs, La Vila, L'Alacantí) (29)
estretir-se la roba (1)
estricar-li [massa] (la roba) [astrikár] (Alcoi) (a1)
estricat -ada (Alcoi) (30) (a1)
[massa] ajustat -ada (96)
no poder ni posar-se'l (la roba) (Alcoi) (a1)
parar cenyit (Balones) (22)
vindre [massa] ajustat -ada (la roba)
vindre el calcer cotat (1)
vindre estaquinyada (la roba) (Callosa) (28)
vindre estraquinyada (la roba) (Verdegàs, Camp d'Alacant) (28)
vindre estreta (la roba) (Alcoi) (2)
vindre estricada (la roba) (Alcoi) (2)
vindre [molt] estricat -ada (30)

ampla

abufonat -ada (Alacant) (29)
acampanat -ada
acampanadet -a [akampanaêt] (i1)
ample -a
(portar, vindre) amplusset -a (i2)
bolsut -uda
buelós[Φ] *–a* (i1)
[mànegues] bufanderes (Alcoi) (i1)
[mànegues] plenes (Alcoi) (i1)
[mànegues] rissades [rizâes] (Alcoi) (i1)
enbufonat -ada [ambufonát] (i1)
fer un *buelo*[Φ] (30)
eixamplar
enxamplar (Alcoi) (a1)
esgolar-se (la roba) (96)
prendre-li la roba (Balones) (22)
prestar[-se]
prestar-se la roba
prestat -ada
[cintura] rissada [rizâ] (Alcoi) (i1)
sobrar-li set-vares (Alacant) (29)
vindre balzagues (la roba) (Callosa) (28)
(vindre / ser) de creixença
vindre gran
(vindre / ser) massa ample -a
vindre oldà -ana (una peça de roba) [*ampla*] (Marina Baixa) (28)
vindre set bosses
vindre set bosses, catorze camals
vindre set casaques la roba
vindre-li set-vares (Alacant) (29)

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte, desastrat*

ben ajustada

ajustat -ada al cos (96)
vindre ben ajustada (la roba)
vindre a la mida
vindre com si fóra fet a mida (Alcoi) (a1)

llarga

anar arrossegant [per terra]
llepar el *pisso*[Φ]

tocar en terra

curta

pujat -ada (el suèter, els pantalons)
vindre curta
vindre de pixa-corrents

Vestir

vestir

estils i maneres de vestir

anar de
anar vestit de
equipar
parar [+*adj*]
vindre [+*adj*]

anar d'uniforme (60)
anar de grugueta [*verd*]
anar vestit de particular
estilar-se (dur alguna roba) (Balones) (22)
parar acanonat -ada (un vestit, falda) (Alcoi) (a1) (30)
parar tot acanonat
parar [*adj*] de davant /darrere (Beneixama) (33)
portar a la banderola (96)
portar posat -ada (una peça de roba) (Alcoi) (a1)
tallat de capa (Alcoi) (a1) (30)
ters -a (30)
vestir de peus a cap
vestit -ida de paisà (Alcoi) (94)
vestit -ida de particular
vestir en cos de camisa

antic -iga
estiloset -a
hippiós -a
hippy
maulet [*desp*] (Callosa, Bolulla) (86)
mudador -a

«A les senyoretes i a les maretes, tot els està bé» (Alcoi) (27)

vestir bé

anar amb la capa blava
anar amb roba de diumenge (Elx) (40)
anar ben farnit -ida (Callosa) (28)
anar com un milòrd
anar de po (Vall d'Albaida) (35)
anar de fil de vint (Alcoi) (30)
anar de sabata (Alcoi) (a1)
anar de vint-i-un botons [*esf*](26)
anar empollastrit -ida [*desp*] (92) (3)
anar en punt d'onze (Alcoi) (30)
anar endiumenjat -ada (30)
anar entofiat -ada (Alacant) (29)
anar fet-a un figurí (Alcoi) (30) (Elx) (40)
anar fet -a un trenta-sis(30)
anar guapo -a (30)
anar molt atitlat -ada (Alacant) *[atirlát] (29) (Elx) (40)
anar mudat -ada (30)
anar mudadíssim -a [mudaísim] (30)
atitlat -ada *[atirlát] (Alacant) (29) (Elx) (40)
currutaco -a (Alacant) (29)
entuviar-se (Alcoi, Marina Baixa) (28)
enduviar-se (La Safor) (28)
entufiar-se (Callosa) (28)
entuviat -ada (1)
estar fet-a un trenta-sis (Alcoi) (a1) (30)
estrenar
llepar-se (20)

llepar-se molt
llepat -ada (Alcoi) (Callosa, L'Alfàs) (72) (28)
lluir (60)
mudat -ada
mudat -ada com un margalló (Alcoi) (2)
més mudat -ada que un margalló (Pego) (23) (Ontinyent) (66)
més mudat -ada que un gínjol (Xixona) (438)
parar bé
paréixer coseta
paréixer Galló (Alcoi) (a1)
paréixer la marquesa de Set Aigüesg (Alcoi) (a1)
retillat -ada° (72) (117) (1) (3)
ser [molt] pifienta (Beneixama) (33)
pefienta (Beneixama) (33)
pifianta (Beneixama) (33)
vestir a l'última moda (5)
vestir de mar a mar
vestit com [un] margalló

«Pareix coseta!» [*sovint desp*]
«Pareix que te'n vages de boda!» (Alcoi) (a1)

ajustar-se la roba

arromangar-se
arromangar-se el baldufari [*els faldons, les faldes llargues*] (Beneixama) (33)
arrunsar-se [la roba] (1)
atacar-se [la roba] [*dins el pantaló*] (Beneixama) (33)
cordar-se (els botons, les sabates)
(clavar, posar, ficar) el faldó per dins
encasquetar-se (el barret) [ankaiʃketâˈse] (28)

abrigat -ada, excés de roba

anar [tot -a]...
enfardit -ida (Beneixama) (33)
farnit -ida (Alacant) (29)
enforfoguit -ida [anforfogít -ida] (Alcoi) (a1)
entapussat -ada (en una capa, etc.) (Balones) (22)
enforfoguir-se [anforfogírse] (Alcoi) (a1)
portar corfolls [*hum o iro*] (Alcoi) (a1)
portar corfolls de ceba (Alcoi) (2)
portar la roponada [roponâ] (Alcoi) (a1)
portar molts corfolls [*hum o iro*] (Vilallonga) (46) (Beneixama) (33) (Alcoi) (a1)
portar massa corfolls [*hum o iro*] (Alcoi) (2) (a1)
posar-se escorfes [*hum o iro*]
portar set màrfegues (Alcoi) (a1)

«Estic enforfoguit!» [anforfogít] (Alcoi) (2) (a1)
«Portes massa corfolls!» (Alcoi) (2) (a1)

desabrigat -ada

anar alforrat -ada [*en mànegues de camisa*] (92) (16)
anar en cos de camisa (i3)
anar en mànegues de camisa
anar molt fresc -a (33)
arremangat -ada (a4)
arremangat -ada com si anara a pastar mones (a4)
[d]esbocar-se
[d]esbocat -ada
despitralar-se°
espitralar-se°
despitralat -ada° (ALCOI) (60)
espitralat -ada°
despitalat -ada (Alcoi) (2) (a1)
despitrallat -ada (Tàrbena) (28)
descollat -ada
escollat -ada
lleugeret -ada de roba

vestit inadequat

anar amb el faldó per fora (Alcoi) (2)
anar amb els faldons fora (Elx) (40)
anar amb la manta a quadros
anar amprat -ada

anar desabrigat -ada (100)
anar embotinat -ada (Marina Baixa) (28)
anar desbutzat -ada (Callosa, Polop) (28)
anar despitralat -ada (Alcoi) (2)
anar en camisola
anar en espardenyes (60)
anar en faldó
anar fet -a un gitano
anar mal averiguat -ada (Elx) (40)
anar massa escotat -ada [askotát -â] (Alcoi) (a1)
anar oldà -ana [*mal vestit*] (Marina Baixa) (28)
anar vestit d'anar per casa
anar / paréixer «set saragüells, catorze camals»
anar / paréixer «set casaques, catorze camals / camalets» (Balones) (22)
baixat -ada (els calcetins) (Alcoi) (a1)
caure-li els pantalons
caure-li els pantalons fins / *d'hasta* els garrons (199)
clarejar
clarejar com un sedàs
desbudellat -ada (1)
descocat -ada
descollat -ada
descordar (Alcoi) (a1)
desfreixurat -ada (Alcoi) (a1)
dingolandrangos [*adorns recarregats*](1)
[anar] empimfollat -ada [ampimfolát -â]
empimpollat -ada [ampimpolát -â]
emperimfollat -ada (Alcoi) (a1)
endrapir-se [la roba]
endrapit -ida [la roba]
[quedar-se, eixir] en faldó
enflocat -ada (Balones) (22)
ensenyar massa (Alcoi) (a1)
esgarronar (Alacant) (29)
fer fatxa (Agullent) (35)
girar l'endret al revès
marcar el pit (5)
mig despitralat -ada (Balones) (22)
mondroll (Callosa, Polop) (28)
oldà -ana (Marina Baixa) (28)
paréixer Batzagues (Marina Alta) (28)
paréixer Balzagues (Marina Baixa, La Safor) (28)
paréixer "Margarita m'enganxes"
paréixer "Maria m'enganxes"
paréixer «set casaques»
paréixer Cagantxo
paréixer coseta [*sovint desp*]
paréixer / semblar el tio Butxaques (Vilallonga) (46)
paréixer el tio Butza (Callosa, Benimantell) (28)
paréixer l'haqueta del senyor rector [retór] (Alcoi) (2)
paréixer l'haqueta del tio rector [retór] (Alcoi) (2)
paréixer l'haqueta que traïen a festes (Alcoi) (2)
paréixer Lola la Picanera
paréixer Tereseta la Loca (Alcoi) (a1)
paréixer Tereseta la dels Mistos (Alcoi) (a1)
paréixer que va a regar (a4)
paréixer una col (i2)
paréixer un cavallot (31)
paréixer un ropó (Alcoi) (a1) (30)
paréixer un tapenero (Alcoi) (2)
paréixer una panadera
pengerola [*desp*] (Alacant) (29)
penjar-li el brial (Vilallonga) (46)
penjoll [*desp*] (Alcoi) (2)
penjollós -a [*desp*] (Alacant) (29)
portar bon ropó damunt (Vilallonga) (46)
portar un escot molt exagerat [askɔt] (Alcoi) (a1)
portar un ropó (de trage, etc.) (Alcoi) (a1) (30)
portar [la roba] a la manró
portar la camisa eixint [iʃínt] (Alcoi) (i1)
quatre draps
recarregat -ada
refitolat -ada (45)
ser estraçador -a (Balones) (22)
set casaques, catorze camals / camalets
tindre un escot com la Margot [askɔt]
(vestir) quatre draps [*desp*] (Alacant) (29)
vestit -ida arreu (31)
vestit -ida com Déu vol (428)
vestir de perot de falla

vestir de quatre draps
volar-li el faldó l'aire

«Com l'haqueta del retor!» (Ibi) (34)
«Pareix / pareixes set bosses!»
«Set casaques, catorze camals»

altres expressions

«Això ja no s'estila»
«Ara s'estila dur...»
«Anant jo calent, me'n ric de la gent»
«Calces al garró, senyal de micarró»
«Diumenge de Rams, el que / qui no estrena, no té mans» (Alcoi) (27) (Calp) (39)
«El que té capa, es tapa»
«El que té capot, es tapa com pot» (Alcoi) (a1)
«La capa, tot ho tapa» (Alcoi) (Calp) (39)
«No et poses eixe corfoll que vas a ofegar-te!» [aufegâ'te] (Alcoi) (2) (a1)
«Pareix pitxirrin!»
«Per Tots Sants, qui no estrena no té mans» (Cocentaina) (106)
«Vés desastorant!» (Alcoi) (2) (a1)
«Vist una canya i pareixerà una dama; vist un bastó, pareixerà un baró» (La Safor?) (23)
«Vist a un margalló i pareixerà un baró» (Calp) (39)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> bon aspecte> elegància*

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> lleig, lletja> mal aspecte, desastrat -ada*

sense vestir, nu -a, nuet -a

[anar, estar] com sa mare el va parir (428)
[anar, estar] en cascarra (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
[anar, estar] en conill (46)
[anar, estar] en cos de conill (Alcoi) (2)
[anar, estar] en cúrios (Elx) (40)
[anar, estar] en peixet (Alcoi) (i1)
[anar, estar] en piló (Alcoi) (a1)
anar amb la cama crua (Alcoi) (2) (a1)
anar cama crua (5)
despullar-se
despullat -ada
llevar-se la roba
nu -a
nuet -a (Alcoi) (2)
nuetet -a (Alcoi) (2)

anar descalç (96)
anar sense sabates (40)

roba de casa

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA*

roba de xiquet

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*

8. RELACIONS HUMANES

a. FAMÍLIA

Família

família en general

família i procedència

família
familiada [familiâ]
camada [kamâ]
casada [kazâ] (Callosa) (28)
llavor
llinatge
llinyatge
malnom (i3) (22) (92)
vincle d'una casa
vincle d'una família

el pomellet de la família [*nucli*] (Benilloba) (i3)
enjuntar a la família (i9)

«No deixeu d'enjuntar a la família» (i9)

acostat -ada
desapego
ser un desapegat -ada
ser un descastat -ada

parentiu, parentesc

parent
parents (a2)
ser parents [*sense descendència*] (Alacant) (29)
descendència
la darrer generació (Balones) (22)
tindre [molta, poca] descendència
ser curta la família
benvolents (Callosa, Altea) (28)
ser de cassoleta (una parella)
tindre (un pare, una mare) un cor ben gran per a la família (Alcoi) (94)
el meu ... / la meua ... (+ *nom del fill o cònjuge*)
els meus (5)
ser / tindre la camada de [la mare, el pare, etc.] (de / en un lloc) [= *procedir*] (Balones) (22)
per part de [mare, pare]
caure tot en casa
ser de la (meua, seua, etc.) camada [kamâ] (Balones) (22)

«Als parents, llunt d'ells i ensenyar-los les dents» (Alcoi) (27)
«Dels teus vullgues dir, i no vullgues oir» (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Entre amics i parents, hi ha huit dies de temps» (Bellreguard) (41)
«El parent Déu el dona; l'amic tu te l'has triat» (Ontinyent) (66)

[*semblar*]

(semblar, tindre retirada a) la banda de (el pare, la mare) (31)
ser cagat -ada a
ser cagat i pixat a (son pare / mare, etc.) (Elx) (40)
ser clavat -ada a

«Bé haja, qui als seus s'assembla» (Ibi) (34)
«El que no s'assembla al[s] pare[s] és un porc» (Alcoi) (a1)
«En casa del dolçainer tots són balladors»

«La sang no es pot tornar aigua» (Bellreguard) (41)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> diferent, diferència*

mare

mare
[la] mare
[la] mama [*fam*]
[la] mamà [*fam*]
mare de llet
dida (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
mare postissa [*madrastra*] (Alcoi) (a1)

padrina (N de la lín. Busot-Biar, Aigües de Busot, Petrer, Monòver, El Pinós) (119)
comare (Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Agost, Sant Vicent del Raspeig, Alacant, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Crevillent, Elx, Santa Pola, Guardamar) (119)
*madrina*①

pare

pare
[el] pare
[el] papa [*fam*]
[el] papà [*fam*]
cap de casa (5) (Balones) (22) (Sant Joan d'Alacant) (399)
pare postís [*padastre*] (Alcoi) (a1)

padrí (general exc. Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Alacant, Fondó de les Neus, Elx, Santa Pola) (119)
compare (Busot, Campello, Sant Joan, Mutxamel, Agost, Sant Vicent del Raspeig, Alacant, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares, Crevillent, Elx, Santa Pola, Guardamar) (119)

«Coses de pare»

«Amor el del pare; tot lo demés és aire» (1)

fills

fill -a
fill -a bord -a
fill -a caganiu -a (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
fill mitjà (Balones) (22)
fill pòstum (1)
menudet -a
menut -uda
el meu menut
la meua menuda(31)
el [més] xicotet (Alcoi) (a1)
la [més] xicoteta (Alcoi) (a1)
el petit (Alcoi) (72) (240)
la petita (Alcoi) (2)
el petitet (Alcoi, Benilloba) (i3)
la petiteta (Alcoi, Benilloba)
el meu segon
la meua segona(31)
rebuig [*fill-a més petit-a*] (Benilloba, Benialí, Biar, Crevillent, El Pinós, Guardamar) (3)
ser del repom [*darrer nascut -uda*] (Vilallonga) (46)
l'hereu [*fill primogènit o mascle de més edat*] (Sant Vicent del Raspeig) (360)
povil -a [*fill -a únic a-*] (Alacant) (29) (i4) (28)
primotet -a

afillar-se
fillol -a
fullol -a (Callosa) (86)

tindre fills
no tindre fills
quedar per a llavor
tindre un xiquet a cada escaló
tindre una caterva de xiquets
[tindre] una catxillada (1)
tindre un grapat de fills (56)
tindre un ramat [de xiquets] (Balones) (22)
tindre un ruixat de [fills]

alçar el vol [*un fill, una filla*] (Beneixama) (33)
estar *loquet -a*^{①} amb (son pare, mare, etc.) [*un fill, una filla, admirar i estimar molt*] (Alcoi) (94)

«Amb xiquets, ni al cel!»
«De pare estalviador, fill gastador» (Ontinyent) (66)
«De pare músic, fill ballador»
«El pare és per a cent fills, però cent fills no són per a un pare»
«El que es gita amb xiquets i llaura amb burrets, al cap del any, collita de pets»
«Els fills són per als jóvens»
«Fill eres, pare seràs; tal faces, tal trobaràs» (1)
«Fill eres, pare seràs; el que faces, trobaràs» (Ontinyent) (66)
«L'escarabat li diu al seu fill: "Granet d'or"»
«Les cadenes més fortes? Les dels fills» (Alcoi) (27)
«Les xiquetes sempre tiren al pare»
«Que no s'acabe la llavor»
«Quina llavor!»
«Tres xics, tres clecs; i una xica, pilona»
«Una volta ma filla morta, què fa mon gendre a la porta?» (Alcoi) (3)
«Xics, gats i polls, caguen la casa»
«Xiquets i bens, no hi ha mai prou» (La Costera) (193)

germans

germà -ana
el tete
la tata (Alcoi) (a1)
la teta
germà -ana de llet (37)

avis

avi, àvia [*poet*] (Alcoi) (240)
iaio -a$^{\circ}$ (Alacant) (29)
abuelo -a^{①}
[*a*]*uelo* -a^{①}
auelito -a^{①}
besavi, besàvia
bisauelo -a^{①}
reauelo^{①} -a (1)
rebesavi, rebesàvia
tatarauelo -a^{①}

besnét -a
rebesnét -a
tataranét -a

oncles i cosins

oncle [*ant i dial*]
onque (Monòver) (3)
tio° -a
retio -a [*oncle o tia del pare o de la mare*] (Alcoi) (2) (Pego) (3)

nebot -oda
nebot, neboda
renebot -oda (Balones) (22)

cosí -ina
cosí germà
cosín germà (Alcoi) (a1)
cosina germana
cosí prim
cosina prima

«Els nebots peguen bots» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Els nebots fan pegar bots» (Sueca) (3)
«Els nebots salten tots» (Alcoi) (3)
«A qui no té fills, el diable li dona nebots» (Ibi) (34)
«A qui Déu no li dóna fills, el diable li dóna nebots» (Castalla) (387)

matrimoni i familia política

matrimoni
marit
muller
la part
fadrí -na (32)

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS>casament, matrimoni i noviatge*

família política
sogre -a
els sogres
consogre -a
gendre
noro [*hum*]
nora

ser una sogra castanyola [*hum o desp*]

«Sogres, castanyoles!»
«A la filla, pa i cadira; a la nora, pa i [a]fora» (1) (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (97)
«Filla, pa i cadira; nora, sense pa i bóta fora» (Calp) (39)
«Amor de gendre, bugada sense cendra» (1)
«Bona és la sogra si no mou guerra, però millor si la cubrix la terra» (Alcoi) (27)
«De la sogra i del doctor, quant més lluny, millor» (Ontinyent) (66)
«No hi ha cap [de] nora, que no patixca una sogra»
«Totes les sogres són roïns; en van fer una de mel / sucre, i encara amargava» (Alcoi) (i1)

maternitat

tindre fills

comprar (a10)
comprar un xiquet
encarregar un xiquet
encomanar un xiquet
fer el *pedido*①

anar de part una dona
bessonada [besonâ] (5)
camiseta [*sac amniòtic*]
carregar
comare (La Safor, La Marina) (99) (28) (Xixona) (101) (Alacant) (29)
comprada [komprâ]
compradora
dilatar
dir sí o no (una xica) (Benimassot) (23)
dona en estat (5)
eixir amb la màrfega arrastrant°
eixir de comptes
embaràs [embrás] (Alacant) (29)
embarassada [ambrazâ] (Altea) (67)
estar a punt de caramel·lo°
estar compradora (Alcoi) (2)
estar en el caixonet [*un bebé, en el ventre matern*] (Benifallim) (i4)
estar en *estado*①
estar enfitada (Vall d'Albaida) (35)
estar prenys
faixador (1)
nàixer amb camiseta [*el bebé*]
paridora
parir
partera (1)
parteratge (Balones) (22)
pegar patadetes [*el bebé en el ventre*]
quedar-se compradora [*embarassada*] (Alcoi)

ser molt fèrtil
estar populosa [*fèrtil*] (428)
ser una conilla (Balones) (22)
ser una bona conilla (Alcoià-Comtat) (329)
ser una bona gata (Alcoià-Comtat) (329)

quedar en quarantena (99)
aigua d'amor [*caldo de putxero*] (La Safor) (99)
missa de purificació [*ant*] (99)

acaronar
donar de mamar
pujada de la llet
vinguda de la llet

«Als tres xics, se sap la dona qui és» (Alcoi) (27)
«La cervesa fa llet»
«Quan compraràs?» (26)

«Eixa dona, o està boja / *loca*[Φ] o és mare!» (Alcoi) (a1)
«El criar fa arrugues, i el parir fa bufes» [arúes] (1)
«Creixent, diferent; minvant, l'altre semblant»
«Lluna creixent, l'altre diferent; lluna minvant, l'altre semblant» (Alcoi, Albaida) (i1)
«Lluna creixent, part diferent; lluna minvant, part semblant» (La Safor) (99)
«Mares jovenetes, es fan majors»
«Quan una dona xilla, o està *loca*[Φ], o està criant»
«Sant Ramon Nonat, faça que el xiquet ixca tan dolcet com ha entrat» (Crevillent) (52)
«Una mare és per a cent fills i cent fills no són per a una mare!» (Alcoi) (a1)

avortar
avort° [avɔrt] o *[abɔrt]

pegar la portonada [portonâ] [*no voler tenir més fills*] (Alcoi) (2)

eixorc -a
xorc -a (La Marina) (86)
estèril

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*
⇒ *II.2.A. DONA*
⇒ *II.3.C FUNCIONS CORPORALS> menstruació*
⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS>casament, matrimoni i noviatge*

b. GENT

Gent

gent: qualificatius

(ser) bona gent
(ser) gent de bé
(ser) gent de pau

(ser) mala gent
genterola [*desp*] (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
gentola° [*desp*]
gentussa° [*desp*]
morralla [*desp*]
patuleia *[patuléa] (Alcoi) (i1) (Alcoleja) (17)
xusma [*desp*]
xusmalla [*desp*] (Alacant) (29)
«Quina patuleia estan fets!» *[patuléa] (Alcoleja) (17)

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA*

reunió, colla, congregació de gent

ajuntar-se
escampar-se en rogles (140) (294) (141) (239)
fer penya (37)
fer rogle
fer un rogle
replegar-se (La Nucia) (28)
reunir-se

reunió de gent

banda (26)
batulea
bolinxada (Alcoi) (292) (29)
camada [kamâ]
capelleta (Alcoi) (2)
colla
encolla [ankɔλa] (Balones) (22) (428) (28)
corro
cotarroⒾ
cau de rabosses
cogolloⒾ d'amics
encolla [aŋkóla] (Alacant) (29)
ganaoⒾ
garrapata de gent [*desp*] (92) (3)
gent de got i ganivet
gent de tro
la piqueta
patuleia *[patuléa] (Alcoi) (i1) (Alcoleja) (17)
penya
personal
plebeⒾ [pléve] <*plebs*>
proleⒾ
quadrilla
quadrillada
rogle
ser gent d'esclafit i fona [*desp*] (Alcoi) (a1)
ser gent de faca i punyal [*desp*] (Marina Alta) (Pego) (65)
ser gent de got i ganivet [*desp*] (Marina Alta) (65)
ser gent de got i navalla [*desp*]
ser gent de got i navaixa [*desp*] (Alcoi) (a1) (Benilloba) (i3)
ser gent de pala i foguejada [fogedʒâ]
ser la reunió del potet
subjecte
tropa (5)
tropeⒾ
troupeⒾ
turba-multa
una peada (de) [peâ] (Polop) (28)
una quadrilla de
una trepa de

molta gent

acudir com a mosques
alomon de gent (46)
aparéixer com [a] mosques
borbolló [de gent] (1)
borum
faltar gent
fer borum
fer muntonada
gentada [dʒentâ]
*gentio*Φ (Alacant) (29)
haver personal
haver vingut la marabunta
haver-n'hi un penyó de gent (La Nucia) (28)
haver-n'hi un pinyó de gent (1)
haver-n'hi una estesa de gent (Alcoi) (2)
més de quatre
paréixer el carrer Sant Llorenç (Alcoi) (2)
paréixer la / una pescateria
paréixer un mosquero
ploure's la gent (1) (15)
ser alomon [de gent] (Altea) (67)
ser cent i la mare (1)
ser el carrer Sant Llorenç
ser gent
[ser] riuades de gent [riwaês]
ser un vesper
ser una colmena°
soroll [*moviment tumultuós, avalot*] (Alacant) (29)
tindre un carro de xiquets
tindre un xiquet a cada escaló
una caterva°
una catèrna (Alcoi) (2)
un estol [de] [estɔl] (113) (92) (72) (28)
una garbera de gent [*desp*] (Alcoi) (a1)

«Demanen gent!»
«Falta gent!»
«...i la coixa»
«En Santa Faç encara en caben més!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Ha vingut ell i tota la [seua] patuleia!» *[patuléa] (Alcoleja) (17)
«I quin borum!» (Alcoi) (a1)
«Molta gent! Per a la guerra!» (Alcoi) (a1)
«Molta gent! Per a la guerra és bona!» (Alcoi) (a1)
«S'ha girat la venta!»
«S'ha obert l'estanc!» (Alcoi) (a1)
«Tots a la mort del drac!» (Alcoi) (2) (a1)
«[Hala,] tots a la mort del drac!» (Alcoi) (a1)
«[Hala,] tots a besar-li el cul al sant!»
«[Hala,] tots a vore-li el cul a la Marta!»

⇒ *I.2.B. QUANTITAT*

«Reunió de pastors, perdició de ramats» (Alcoià-Comtat) (329)

poca gent

deixar en quadre
ningú -una
dengú -una (Alcoi) (2)
ni una ànima
ni una ànima viva (Alcoi) (a1)
no quedar [ja] gat ni gos [que] (faça alguna cosa) (Balones) (92)
quatre gats
quatre gats i un mau
viure quatre gats i un mau

gent en conjunt

dende el més gran al més xic (Balones) (92)
en peça (30) (Alcoi) (a1)
en pes (30) (Alcoi) (a1)
tots
tot[s] en peça (30) (Alcoi) (a1)
tot *Cristo*Φ (Alcoi) (a1)
tot Déu
tot lo món
tota la colla

tota la penya
tots plegats (L'Alfàs) (57) (28)

persona indeterminada

Fulano
Fulano, Mengano i Sutano / Sotano
cascú
el primer que vinga
el tio Pepico
xic -a
xicot -a

«Tu, i jo, i un sac de palla, tres»

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT*

companyia

a la vora
acompanyanta
en solitari
en solitari com un banc de fuster
soles
a soles (a26)
soletes
més soles que la una (Alcoi) (a1)
solitari -ària
«Millor soles que mal acompanyat» (Alcoi) (a1)

parella
la parelleta (a1)
la parella que no cria [*hum o iro*] (Alcoi) (a1)
treseta (45)

«A parelles, com els naps»
«Parella!» [*salutació o comiat a dos que vénen junts*] (Alcoi) (a1)
«Xe, parella!»
«Què hi ha, parella?»

c. RELACIONS PERSONALS

Amistat, amor, odi

amistat

un conegut -uda (26)
una coneixença
un saludat -ada (26)
un company -a [*ant*] (Dénia) (67) (28)
un companyó -na [*ant*] (Altea) (57) (28)
un companyonet -a
un germà -ana
un amic, amiga
un amiguet, amigueta (a1)
un amic de ganxo i ranxo (1)
un amic, amiga de l'ànima (1)
un amic, amiga del cor (1)
un amic, amiga de la infància (219)
un amic íntim, amiga íntima
un amigatxo -a
un amigot -a
un compinxe (Balones) (22)
un veí de l'escala (Alcoi) (a1)
un veí del carrer (Alcoi) (a1)

el recordat -ada ... (58)

abraçada
abraçar
acompanyat -ada
agarrar del braç
agarrar del bracet
alternar
alternar amb gent lluïda (1)
amistat
(anar) enranxat -ada [*del bracet*] (La Nucia) (86)
apego
apretonet
anar junts
anar junts en comboi (Vall d'Albaida) (35)
avengut -uda
avingut -uda
benavingut -uda [benavingút] o *[benavengút]
(algú) de confiança
benvolgut -uda *[benvolgút] (58)
dur-se bé (31)
eixir amb algú
enjuntar-se [ajnʤuntárse]
empalagós -a [ampalagós -a] (Alcoi) (a1)
estar a partir un pinyó amb (26)
estar avingut amb
estar benavingut -uda amb
estimar (un amic) (!)
fer botifarra amb (Alcoi) (2)
tindre botifarreta (Alcoi) (a1)
fer bretxa amb (algú) (Alcoi) (i2)
fer bretxes amb (algú) (Alcoi) (i2)
fer [una miqueta de /molta] companyia(31)
fer lliga amb
fer molta lliga amb (i1)
fer niga (Xixona) (438)
fer-se familiar amb (Balones) (22)
germanor (5)
idolatrar amb algú
on va l'u va l'altre (428)
paréixer dos ànimes en un cos (428)
ser carn i ungla (428)
ser cul i merda (Cocentaina) (2)
ser els més amics del món (1)
ser l'ídol
tindre botifarra (Vall d'Albaida) (35)
tindre [moltes] coneixences (Alcoi) (a1)
tindre tracte de confiança (26)
tractar molt (algú) (58)
tirar-se bé amb (algú) (1)
voler com a un germà (Alcoi) (368)

«D'home que de tu es fia, fia't tu, que és cortesia» (Alcoi) (27)
«Tu faries unes bretxes amb...!» (Alcoi) (i2)

no amistat

acabar-se les amistats (Alcoi) (a1)
anar pel seu compte *[kónter] (Alcoi) (a1)
desapegat -ada (Alcoi) (a1)
desapego (Alcoi) (a1)
desavindre's
desavinença
desavinència
descastat -ada
estar mal avinguts
fer poca lliga amb
no conéixer amo (Alcoi) (a1)
no tindre-li [gens d'] *apego*Ⓓ (Alcoi) (a1)
no fer-se amb ningú [dingú] (Alcoi) (a1)
partir palles (Alcoi) (a1)
perdre l'amistat
rompre
rompre les amistats (1)
tallar
trencar

«El que diu la veritat, perd l'amistat» (Calp) (39)
«En dir les veritats, s'acaben les amistats» (Alcoi) (a1)
«Més val un roïn ajust que una bona sentència» (Alcoi) (a1)
«Més val un mal *arreglo* que una bona sentència» (1)

⇒ *odi*

reconciliació

fer les paus
tornar paus (Alcoi) (a1)
perdó
perdonar[-se]
reconciliació
torcar-ho
tornar l'amistat (1)

«Tan amics!»
«Tan amics com sempre!»
«Tan amics com abans!» (1)

«Amic reconciliat, enemic doblat» (1)
«Una mà llava a l'altra, i les dos, [llaven] la cara» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)

expressions

«A l'amic, prova-lo antes que el tingues que menester»
«A l'amic, prova'l primer, nans que l'hàges de menester» (1)
«A l'amic i al cavall, no els canses mai» (1) (Marina Alta) (65)
«A l'amic per a que t'honre, i al contrari / enemic per a que no et deshonre» (1)
«Al bo, per a que t' honre; i al mal, per a que no et deshonre» (Altea) (57) (57)
«Al sant que no li tingues devoció, no li faces oració» (21) (Ibi) (34)
«Amic d'ú, i enemic de ningú» (1)
«Amics, fins / *d'hasta*Ⓓ en l'infern!» (Alcoi) (a1) (Elx) (40)
«Bo es tindre parents, fins / *hasta*Ⓓ en el infern» (Ibi) (34)
«A l'infern que vages, tin un amic» (Marina Alta) (65)
«Amic que et busca el xaleco, tira-lo a pacte»
«Amic que no deixa i ganivet que no talla, fés d'ell una falla» (1)
«Amic i *trasto*Ⓓ que no servix, fés compte que no existix» (1)
«Amics, pocs i bons» (1) (Xeresa)
«Amiga? La mantellina» (Alcoi) (2)
«Amistat amb la dona, poca i bona» (Alcoi) (a1)

«Amistat de monja, purgatori de bossa» (1)
«Arrima't als bons, i seràs u d'ells» (1)
«Cada qual, amb el seu igual» (Alcoi) (27)
«Coneixences moltes, amistats, poques» (Alcoi) (27)
«*Cuento* de dos, merda de gos» [mérdɛ] (Alcoi) (27)
«D'amics, pocs i bons» (Alcoi) (2)
«Dels diners i l'amistat, la mitat° de la mitat» (Alcoi) (2)
«Déu els cria i ells s'ajunten» (Calp) (39)*[ajndzúnten] (Alcoi) (2)
«Dis-me amb qui vàs i et diré lo que fas» (Alcoi) (2)
«El que et vol bé et farà plorar, i el que et vol mal, et farà riure» *[ríwrer] (Calp) (39)
«El tenia per amic, i em ficà en un embolic» (1)
«El tio Cabrioles, que per no anar acompanyat, anava a soles» (Alcoi) (2)
«Els amics i els botons són per a les ocasions» (1)
«En la desgràcia es coneixen els amics» (27)
«"Entre amics no cal tovalles"... i era perquè / que no en tenien» (1)
«Entre amics i parents, hi ha huit dies de temps» (Bellreguard) (41)
«Entre bons amics, un notari i dos testics» (Alcoi) (2)
«L'amic, en l'absència es veu» (21)
«L'amic que vol la capa de l'amic, no és amic» (1)
«La [bona] amistat no té preu» (21)
«L'amistat és una cosa, i el negoci és una altra»
«L'amistat per l'interés, no dura perquè no ho és» (21)
«La molta amistat és molla de menyspreu» (1)
«Les xiques es toquen amb una canya de batre»
«Les xiques es toquen amb una vareta de batre»
«Més val amics en plaça, que diners en caixa»
«Més val anar / estar a soles que mal acompanyat» (65) (La Safor) (204) (Alcoi) (329) (Ibi) (34) (Calp) (39) (Crevillent) (216)
«Molts amics té en taula Déu, però molt pocs en la Creu» (Alcoi) (2)
«No és bon amic qui tapa amb les ales i mossega amb el pic» (1)
«Per a fer amics dóna peu, que l'amistat no té preu» (Alcoi) (2)
«Quant més amics, més clars» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
«Qui diu les veritats, perd les amistats» (Ontinyent) (66)
«Qui de tots és amic, o és molt pobre, o molt ric» (1)
«Qui va amb un coixo°, a l'any, coixo° i mig» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«Si fas amics, fes-los rics» (1)
«Si la desgràcia et visita, despedix-te° dels amics» (Alcoi) (27)
«Si vols que et respecten, fes-te de respectar» (Calp) (39)
«Si vols que et vullguen, fes-te de voler» (Calp) (39)
«Si vols ser amic del gat, rasca-li el cap» (Ontinyent) (66)
«Cada olleta té la seua tapadoreta» (Alcoi) (27)
«Tota olleta té la seua tapadoreta, i la que no, un testet» (Alcoi) (2)
«Totes les nits sopant amb ell -a» [*no conegut -uda*] (Cocentaina)
«Tramontana no té abric, home pobre no té amic, i si el té, no és molt ric» (Ontinyent) (66)
«Una cabra sarnosa en un *ganao*, allança a perdre les demés» (Alcoi) (27)
«Val més bon amic, que parent ric» (1)

amor i noviatge

sentiment amorós

abracillar (Alacant) (i9)
amartelar-se
amartelat -ada
amelar-se
amor
amoradeta
amorar
amorrar-se
calfar-se-li els cascos amb (algú) [káiʃkos] (Balones) (22)
emprendar-se [amprendâ^{r}] (Balones) (22) (a1)
enamorar-se fins / *d'hasta* les gatxes
enamorat -ada°
  anemorat -ada
enamoriscar-se
  anemoriscar-se (Balones) (22)
enxorlar-se [aɲtʃorlárse] (Alcoi) (a1)
enyor [iɲór] [*amor intens*] (Alcoi) (a1)
estar aixaropats (60)
estar embabucat -ada (amb algú) (Balones) (22)
estar embercocat -ada [amberkokát -â]
estar emprendadet -a (amb algú) [amprendaêt -a] (Alcoi) (a1)
estar enamorat fins les calces (Alcoi) (27)
estar enxorlat -ada (amb el nóvio, nòvia) [aɲtʃorlat -â] (Alcoi) (2) (a1)
estar fets una *jalea*$^{Ⓟ}$ [haléa] (60)
estar per (algú)
estar perdut -uda per (1)
estar pirrat -ada per (Alcoi) (2) (a1)
estar que li cau la bava (Alcoi) (2) (a1)
pegar enmig de l'ala del cor
quedar emprendat -ada
quedar-se emprendat -ada (d'algú) (Balones) (22)
quedar prendat -ada (5)
rodat de cariny
ser l'aleta del cor (Alcoi) (2) (Altea) (67)
ser la nineta dels ulls
tendror
tindre un deliri per (algú) (Ontinyent) (32)
voler amb deliri (Alcoi) (242) (Ontinyent) (32)
voler com Graella vol al vi [*anf*] (Alcoi) (2)
voler com la fresolera a la parra (Catamarruc) (23)

«A on va la corda, va el pual» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (97) (Ontinyent) (66)
«Amor d'ase, mossos i coces» (1)
«Amor de trompeta, amor de castanyeta» (1)
«Cor sense amor, jardí sense flors» (Alcoi) (27)
«Creuen els enamorats, que tots tenen els ulls tancats» (Alcoi) (27)
«Eixa és amprâ» (Altea) (67)
«El termòmetre de l'amor medix en graus de sacrifici»
«El cor té raons que la raó no pot entendre»
«És un deliri el que té per ella!» (Ontinyent) (32)
«Et vull més que a un arrós caldós» (82)
«Et vullc més que a un bon cagar!» (Alcoi) (a1)
«I quin enyor!» [iɲór] (Alcoi) (a1)
«L'amor del coixí, no té fi»
«L'amor i el trellat, no passen per un forat»
«L'amor i els zels, son els dos d'un pèl»
«L'amor la pintaren cega» (1)
«L'amor no mata el cerdo»
«L'amor el va pintar un cego»
«L'amor és cego»
«Obres són amors, i no bones raons»
«Per a l'amor i la mort, no hi ha res fort» (1)
«Sempre hi han ulls que s'enamoren de les lleganyes» (Ontinyent) (66)
«Hi ha ulls que de lleganyes s'enamoren» (Alcoi) (a1)
«Val més pa amb ceba i amor, que gallina amb dolor»

relacions amoroses

aimant [*poet*]

aimat -ada [*poet*]
amant
amic, amiga
amigat -ada (Alcoi) (a1)
currutaco -a [*enamorat -ada*] (Alacant) (29)
galant (5)
nóvio, nòvia
el meu xic
la meua xica

parella
entendre's (amb algú)
fer bona parella
paréixer Marta i Gargori
tòrtols
tortolets

amigar-se
[estar] amigats (Alcoi) (a1)
enjuntar -se [aɲʤuntâ'se]

noviatge°
nuviatge°·
anar teclejant (a la xica)
buscar nóvio -a
conquistar
una conquista
lligar
lligar-lo / -la (Alcoi) (i2) (Gandia) (99)
agarrar palomes (Alcoi) (a1)
rondejar
parlutxar
tirar-li el joc
voler conquistar (*a* algú) (i2)
festeig (5)
festejar (5)
fer nóvio -a

fer l'enza [énsa] [*una dona*] (Alacant) (29)
fer-se el desmenjat (Alcoi) (a1)
fer-se la desmenjada (Alcoi) (a1)

tindre els nóvios tan espesos com els dits de la mà (Balones) (22)
tindre nóvios / nóvies a grapats
tindre un nóvio en cada carrer (Alcoi) (a1)
tindre molta requesta [*una xica*] (Polop) (28)

anar l'assumpt° formal [asúnt]
anar la cosa de veres
entrar ja en casa (el nóvio -a)
[fer] la demanada [de la fadrina] [demanâ] (Gandia) (99) (Sant Vicent del Raspeig) (360)
fer la *pedida*Ⓓ (Alcoi) (2)
demanar (a la nóvia)
demanar l'entrada en casa [aṇtrâ]
donar el sí (5)
entrar ja en casa
fer carrera de gendre (5)
fer la *pedida*Ⓓ
anell de compromís

desllapissar-se (algú) (Alcoi) (2) (a1)
despatxar (algú)
donar carabassa
furtar-li el nóvio / la nóvia
no haver vist un nóvio per una espillera (Balones) (22)
ser carabassa
perdre el nòvio / la nòvia (Penàguila) (23)
quedar-se fadrí -ina ⇒ *no casar-se*
quedar-se-li xicotet -a el nóvio / la nóvia (i2)

«Bregues d'enamorats, amors doblats» (Xeresa)
«Creuen els enamorats, que tots tenen els ulls tancats» (Alcoi) (27)
«Pensen els enamorats, que els demés tenen els ulls tancats» (Ontinyent) (66)
«De tant que et vull, et trac un ull!»
«Els besets no fan xiquets, però toquen a vespres»
«Els primers amors, són els millors» (1)
«Les xiques es toquen amb una vareta de batre!»
«On va la corda, va el poal» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)

«Sempre hi ha ulls que s'enamoren de llaganyes»
«Se'n van els amors, i es queden els dolors» (1)
«Val més pa amb ceba i amor, que gallina amb dolor»
«Vos prendran per equivocats!» [*a dos persones, erròniament com a parella*] (Alcoi) (94)
«Xica i xic, dimoni en mig» (27)

⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

expressar amor PRAGM

acarinyo
cariny (Balones) (22)
bes
besada
carantoina° • (110) (Balones) (428) (Ontinyent) (32)
carantonyaⒹ (63) (Alcoi) (94) (367) (Monòver) (225)
carantonyesⒹ◦ (14a) (63) (75)
floreta (Alcoi) (a1)
piropⒹ
piropoⒹ
galanteria
requebro (Balones) (22)
requiebroⒹ (14a) (Monòver) (225)

besar
aplicar el morro [*fam*] (1)
fer un beset
abracillar
abraonat -ada
passejar agarrats del bracet / *bracillo*Ⓓ
fer-li l'aleta
fer-li una festa
fer-li / dir-li una floreta (Alcoi) (a1)
enviar-li la flor
tirar-li flors (Balones) (92)
tirar requebros (Balones) (22)
tirar *requiebros*Ⓓ (Monòver) (225)
requebrar (91) (Monòver) (225) (Balones) (92) (428) (Alcoi) (38) (350)

«Bonica, preciosa, de sucre!» (Alcoi) (a1)
«Et vull» [vúλ] o *[vúλk]
«Capollet!»
«Carinyo!»
«Carinyet!»
«Carinyo polsós!» (Alcoi) (2)
«Carinyo pordiossero!» (Alcoi) (a1)
«Peladilla ensucrada!» [ensukrâ] (Alcoi) (a1)
«Pitxon!» (Alcoi) (a1)
«Rebonico -a!»
«Torronet!» (93)

anar de carabina° <carrabina•>
ser la carabina° (99)
dona bona (Gandia) (99)
paréixer Marta i Gargori i Joan de la Gaiata (Alcoi) (a1)

fer de celestina

ajuntadora
alcavota *[alkabɔta] (Xàtiva)
corredora
tiramanguera (Xàtiva)

bonegar
escardussar

casament i matrimoni

marit
home
el meu home

muller
dona
la meua dona (1)

ser marit i muller (Alcoi) (a1)

xic casador
xica casadora (5)
nóvio, nòvia
nòvio -a de conveniència
novençà -ana
recient casat -ada
novençanatge

viudo -a
viudot -a

noces [*ant i poet*]
boda
casament (5)
casori
casòrio [*hum*]
bodorrio [*hum*]
celebrar-se (la boda, el casament) (5)
casar -se
casat -ada
encollar-se amb (algú) [*casar-se*] (Dénia) (67) (28)
passar el sisó [*casar-se*] (75) (Balones) (22)
estar en capella [*a punt de casar-se*]

dot [*roba aportada, arreplegada abans del matrimoni*] (Alacant) (29) (Alcoi) (5)
fer-li dot (Balones) (22)
aixovar [ajʃovár]; *[ájʃawár] [*roba aportada*] (La Vila) (28)
fer-se l'aixovar
preo [*justipreu de la dot i l'aixovar*] (Altea) (227) (28)
encartar (diners) per a casar [un fill -a] (Balones) (22)

amonestacions (21)
córrer les amonestacions (21)
tirar de dalt la trona [*publicar les amonestacions*] (Balones) (22)

anell
aliança
arres
jou [*vel*]
junyir
dispondre
fer les gales (a les nòvies) (1)
endur-se dot i criatura
fer la benedicció° *[bendisió]
fer la prova de l'ou (Gandia) (99)

despedida° de fadrí -ina
despedida° de solter -a
cremada de l'albarda [kremâ] (Gandia) (99)
encendrada [ansendrâ] (Gandia) (99)
esquellada [eskeλà] (Cocentaina) (a1) (Gandia) (99) (Bellreguard)
esquellao^{①} [askeλâo] (Alcoi) (2)
fer l'esquellada [eskeλà] (Cocentaina) (a1) (Gandia) (99) (Bellreguard)
fer l'*esquellao*^{①} (Alcoi) (2)
la cencerrada [senserâ] (Bocairent) (El Campello) (37)
la repicada de l'esquellot [repikâ] (Bocairent)
mocadorada [*obsequi del dia de S. Francesc de Borja*] [mokadorá] (Bellreguard)
convidat -ada
convit (56)

la primera nit de nòvia
lluna de mel (5)
novençanatge

⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

bon matrimoni

acomodar
acomodar-se amb (Balones) (22)
acomodat -ada
acomodo$^{①▵}$ (5) (Alcoi) (305)
comodo^{①}
fer bon *acomodo*$^{①▵}$ (75) (Balones) (22) (Alcoi) (329) (Elx) (384) (Ibi) (34)
fer un bon *comodo*^{①} (Alcoi) (27)
buscar-li un [bon] *comodo*^{①} (19)
atrapar-lo / -la
casar-se ben a gust (5)

pegar un bon pestell
pegar una bona maixcada [maiʃkâ] (Altea, Benidorm) (28)
passar una vida com dos angelets
viure com dos ànimes en un cos

mal matrimoni, matrimoni conflictiu

casar-se en bolquerets [*massa jove*]
casar-se en un breu (1)
casar-se de *penàlti* [*embarassada*]
eixir amb la màrfega arrastrant° [*embarassada*]

eixir[se'n] ensagristat -ada [*contraure matrimoni contra la voluntat dels pares*] (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
traure[-li]-la ensagristada (19) [ensagristâ] (Balones) (22)

escanya-marits (23)
escanya-mullers (23)

acabar-se l'orceta de la mel
casament desbaratat (Balones) (22)
casar-se a disgust
entrar-li un calvari en casa (Alcoi) (219)
fer un mal *acomodo*ⓘ^ (Ibi) (34)

deixar-se (a la dona, a l'home) abandonat -ada (Alcoi) (94)
enganyar (a la dona, a l'home)
ser un banyut (1) (46)
divorci
divorç°
separar-se
haver-se separat

plantar-li cara (al marit, a la dona) (Alcoi) (94)
[fer] tornar al cau familiar (Alcoi) (94)

«Casa't o queda't fadrí; de totes formes t'has d'*arrepentir*ⓘ^» (Ibi) (34) (97) <arrepenedir°˙^>
«Després del cel està el recel»
«Ja t'has casat, ja t'has cagat» (Alcoi) (Xeresa)
«Matrimoni sense pau, a tothora hi ha cacau» (Alcoi) (27)

no casar-se

viure junts
arrejuntar-se [aɾedʒuntâʳse]
enjuntar-se [aɲdʒuntâʳse]

fadrí -ina
quedar-se fadrí -ina (a1)
quedar com un panfígol (5)
quedar per a tia
quedar per a vestir sants (5)
viure a soles (5)

matxutxo -a (Alcoi) (a1)

«Més val vestir sants que despullar borratxos» (Alcoi) (a1)

altres expressions

«A la vellea, arrimar la costella»
«A la viuda, tot li piula» (Alcoi) (27)
«A l'olor del dot, acudix el borinot» (Alcoi) (a1) (Ontinyent) (66)
«A l'olor del dot, acudix el ninot» (Alcoi) (27)
«A l'olor del dot, ix el borinot» (Ibi) (34)
«Abans / Ans que et cases, mira lo que faces» (Ibi) (97) (Ibi) (34)
«Ací no venim a comptar les motlades!» [kontâʳ] [mol·lâes] (Altea) (57) (28)
«Ací no hem vingut a comptar les bigues ni a medir les parets!» (Altea) (57) (28)

«Als viudos el casament, no els sol servir d'escarment» (Alcoi) (27)
«Ans de casar-te tu, que case el geni» (Alcoi) (27)
«Ans que diner en el casament, busca felicitat; si ho trobes tot, millor» (Alcoi) (27)
«Bata qui bata, l'era / ereta [és] meua» [*Llevant importància a la insinuació d'infidelitat*] (Alcoi) (a1) (2) (Castalla) (387) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66) (La Marina, Pego) (65)
«Benvolent o malvolent, de la dona sigues parent» (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41) (Ibi) (34) (97)
«Casa al fill quan vullgues, i a la filla quan pugues» (Ibi) (34) (97)
«Casa més gent el diner, que el voler» (Alcoi) (27)
«Casament llarg, parent de la mort» (Alcoi) (27)
«Casar-se, *aunque*[Φ] siga amb una granera vestida» (Alcoi) (27)
«Casar-se és lligar al bou i soltar la vaca» (Ibi) (34) (97)
«Casar-se és posar-se en amo, i gitar-se amb el senyoret» (Ibi) (34) (97)
«Casa't, i tindrem dona» (Ibi) (34)
«Casa't, si pot ser, en el teu carrer» (Ibi) (34)
«Caseu-me, que em perd» *[pérk] (Altea) (57)
«De ponent ni vent, ni gent, ni casament» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«De ponent, ni vent, ni gent» (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
«El casament i la mortalla, del Cel devalla» (Calp) (39) (Altea) (357)
«El casat, casa vol» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«El que a casar-se fora va, va a que l'enganyen o a enganyar» (Alcoi) (27)
«El que / Qui es casa per l'interés, li ixen els comptes al revés» *[kóṇters] (Alcoi) (27) (3)
«Els diners i la muller, en la vellea són menesters» (Alcoi) (27)
«Es millor un dia de festejar que un any de casat» (La Costera) (193)
«Festejar no és casar-se» (Alcoi) (2)
«Casar-se no es a soles portar el ram» (Marina Alta) (65)
«Isabeleta, no jugues amb la farina, que tots es casaran i tu et quedaràs fadrina» (Xeresa)
«Justa volia camó; també *mesita de noche*; Ramon se la va deixar a punt de pujar al cotxe» (La Costera) (193)
«La dona prima i asseà, que gorda i marrana ella es farà» (Ontinyent) (66)
«Tria-te-la flaca i asseada, que gorda i ronyosa ja se't farà» (Alcoi) (2)
«La muller major, és la millor» (Xeresa)
«La novia de Pinet, es quedà amb la cara llavada, i el monyo fet» (La Costera) (193)
«La primera muller, pastora; la segon, senyora» (1)
«La primera un fregall, la segona un mirall» (Altea) (357)
«Les faenes de bodes, t'eixiran cares» (2)
«Llonganissa i ous fregits, lleven la vista als marits» (Ontinyent) (66)
«Meló i casament és qüestió d'encertament» (Alcoi) (i1)
«El meló i la dona, a cata ha de ser» (1) (Ibi) (34)
«El meló i el casament, ha de ser a content» (1)
«Molts anys que s'acompanyen!»
«No hi ha boda sense plor, ni mortalla sense rialles» (Alcoi) (27)
«No plantes vinya en costera ni et cases amb xica forastera» (La Costera) (193)
«No plores a qui no t'haja de torcar les llàgrimes» (Alcoi) (27)
«No s'ha casat, no ha fet mal a ningú»
«On va la corda, va el poal» *[puál] (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«Per llevant o per ponent, de la dona sigues parent» (Calp) (39) (Altea) (357)
«Qui en dimarts es casa, en dimarts es penja» (Xixona) (3)

«Qui fora va a casar, va a que l'enganyen o a enganyar» (La Costera) (193)
«Serà un àngel de la casa» (5)
«S'ha casat i ha fet xop!»
«Si al casar-te ho has errat, figura't que t'has socarrat»
«Si et cases amb viudo, no acabaras mai d'enllestir» (Callosa) (227) (28)
«Si vols estar mal a ton plaer, viatja per mar o pren muller» (57) (28) (75) (204)
«Si vols que la dona et vulga, dóna-li tots els diners, deixa-la fer el que vulga i no li digues mai res» (Xeresa) / «...i no li tingues que dir res» (Alcoi) (2)
«Vols viure com un senyor? Casa't amb una dona superior» (Ontinyent) (66)

⇒ *II.8.A. FAMÍLIA*

odi, detestar

anar cada u pel seu camí (31)
estar mal avinguts
estar ú que bossa de [vore] (alguna persona o cosa) (1)
ni mirar-se a la cara (31)
no poder oldre (a una persona / cosa) (428)
no poder sentir (a una persona / cosa) (428)
no poder tragar algú
no poder vore algú ni per [una] espitllera [aspiʎéra] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
no poder vore algú ni pintat de / amb mascara (Alcoi) (a1) (428)
no poder vore algú ni en pintura (a1)
no voler miques amb algú
pegar-la amb (algú) (74)
tindre-li mania (a algú)
tindre-li quimera (a algú) (1) (138) (28)

«A l'enemic, ni una set d'aigua» (Alcoi) (i6)
«A l'enemic, ni aigua»
«Comptes vells, baralles noves» (Ibi) (34)
«Mira si et vullc, que en la teua porta em pixe!»
«Ja que no puc amb tu, en la teua porta em pixe!»
«No hi ha pitjor esquerda que la de la mateixa fusta» [eskérda] o [asgérda] (1)
«Pareix que l'hages pegat amb (algú)!» (74)
«Són pocs i mal avinguts»

⇒ *enuig*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> Agradar> no agradar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> Menyspreu*

rancor, ressentiment

rancor *[reŋkôr] (5)
ressentiment

picat -ada
ressentit -ida

recriminar
tirar en cara

anar-se'n rabofilant (1)
anar-se'n com el pèl de la pasta (1)

«Sempre ix lo del platet de les olives!» (Alcoi)

venjança

venjança *[vengánsa]
entema
buscar vengança forta

relacionar-se

visitar

aplanar-li (a algú) casa [*visitar inoportunament i repetida*] (1)
calfar cadires (Balones) (22)
fer botifarra
fer cara de vore
fer rogle amb (els veïns, etc.) (Balones) (22)
fer una lletjor
fer visita
fer-li la visiteta (60)
girar la granera del revés
girar visita
posar-se a tenor
quedar amb algú
ser car -a de vore (Alzira) (441) (Marina Alta) (65)
ser / resultar un mal veí (5)
ser vora viva dalt i baix (30)
tirar-se / dur-se amb algú
tornar la visita
tracte
el tracte amb la gent (26)
visita
visites de caixó

«A casa la tia, pero no cada dia» (Alcoi) (27)
«Déu *mos* lliure d'un mal veí, i d'un aprenent de violí» (Alcoi) (2)
«Aprenent de violí, un mal veí» (Ibi) (34)
«El que fa visites a qui no ho sol fer, cosa busca, o és que l'ha de menester» (Calp) (39)
«Feu cara de vore!» (Alcoi) (2)
«Les visites al senyoret, a la llarga i dret» (Ontinyent) (66)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> xafardejar*

tractar

tracte
tractar (algú) amb cotonets (1)
crear compromisos (a23)
deure un favor [a algú] (a2)
ser (una persona) de molta relació (Alcoi) (94)
tindre compromisos [amb algú] (a2)

«Ho veig difícil, però...»
«Mire, jo no li promet res, però...» (a29)
«Si pot ser, serà» (a29)
«Vorem lo que es pot fer» (a29)

«Corda molt tirant, prompte es trenca» (27)
«Qui cara veu, cara honra» (Calp) (39)
«O juguem tots, o esgarrem la baralla!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AJUDAR> cooperar*

sexe

alçar-se el piu (23)
amigar-se
anar a vore el percal (30)
bombero [*tabu*] (Alcoi)
bombeta [*tabu*] (Alcoi)
buidar els ous [*tabu*]
cagar-li (a algú) [una malaltia venèria] [*fam*] (1) (a1)
calçar-se'l / calçar-se-la (a un xic o xica) [*tabu*]
calent -a
  calent -a com un titot [*tabu*]
  més calent -a que un bou (Elx) (384)
  calentorro -a [*tabu*]
calfaburres
calfar-se
calfonada [kalfonâ] (Baix Vinalopó) (118)
calfotada [kalfotâ] [*tabu*] (Alcoi) (2)
carregar-se (a algú) [*fam*]
cascar-se (algu) [*fam*]
casolana (Alcoi) (a1)
clavar-se un cremalló pel mig
correguda (Alcoi) (a1)
córrer-se
donar-li-ho (180)

eixir amb la màrfega arrastrant°
empalmar-li-se [*tabu*]
empalmar-se [ampalmáʳse] [*tabu*]
empinar-li-se [ampináʳlise] [*tabu*]
endur-se-la al catre
enganyar (a la dona, a l'home)
enxancar-se
escórrer-se [*tabu*]
escurar [*tabu*]
espolsar-li (180)
estar / posar-se calent -a
estar empalmat [ampalmát] [*tabu*] (Altea) (67)
fer oli [*masturbar-se*] [*tabu*]
fer un borneo [*cometre una infidelitat esporàdica*] (Baix Vinalopó) (118)
fer-se una palla [*tabu*]
fregar [*tr*] (180)
ganosa
gigoló [ʤigoló]
gitar-se amb algú
*lio*Φ (5)
llebrot [*fam*]
lletada [λetâ] [*tabu*]
palla [*tabu*]
petxinada [petʃinâ] [*tabu*]
plantar-li-se
posar-se calent
sarassa
ser calent -a (180)
ser de l'altra acera
ser una fresca (Alcoi) (a1)
temprera
tindre la màquina estropejada
tindre un xiquet de calbot
tindre / ser una endreça [*afer amorós i generalment sexual*] (180)
tindre una tenda de campanya [*excitació sexual masculina*]
tirar de gatillo
tocar-li el bombo a
trempera
trempera matinera
xingar

⇒ *II.3. COS HUMÀ> parts del cos, genitals*

«Ací, com en l'Àsia: sobre el pamet, triumfa la gràcia» (Alcoi) (27)
«Amb una bovada, un xiquet» [bovâ]
«Caragol i dona, a tothora / sempre és bona» (Alcoi) (27) (Ibi) (97) (Altea) (57) (57)
«Els besets no fan xiquets, però toquen a vespres!»
«Les xiques es toquen amb una vareta de batre!»
«No em toques, que em derroques»
«Qui l'entorta, se l'emporta»
«Si té forat i no és botija, bo!» (Alcoi) [*tabu*]
«Tira més un pèl de figa / dona que maroma de barco!» (Alcoi) (5) (Ontinyent) (66)

d. INTERCANVIS POSITIUS

Acceptar, acord

acceptació, acceptar, cedir PRAGM

acatar
acatxar el cabet baix l'ala
acceptar
admetre
aguantar-se
arreglar-se al temps (1)
avindre's en / a (raons, consideracions)
baixar [-se'n] del burro
caure del burro (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
caure de son ase (1) (428)
comportar (Balones) (22)
consentir (38)
donar-li la *vàia*Φ (a algú) [en tot] (Alcoi) (2)
donar-li trenta i val (92)
endoblegar-se [aŋdoblegâ^{r}se]
fer-se l'ànim
[fer] pegar la cabotada [kabotâ] (Alcoi) (2)
llevar-li (a algú) sa / la seua opinió (1)
no fer-li (a algú) mai la contra (46)
no saber dir que no [a res] (1)
no tindre més remei
portar-li (sempre) el corrent (a algú) (46)
posar llum verda (Alcoi) (423)
reblanir-se (Alcoi) (a1)
seguir el corrent (31)
ser el xic / la xica de la cabotada (Vall d'Albaida) (35)
tolerar
tragar saliva (21)
transigir

«"De res tinc ganes", i tenia ganes de tot»
«A bodes em convides!» (Alcoi) (a1)
«A qui li toque, li ha tocat»
«A(ra) ho has dit!» (Alcoi) (a1)
«Aixina bé»
«Aixina m'agrada a mi»
«Això és altre cantar»
«Això són altres calces!» (Alcoi) (i1) (Ibi) (34)
«Això són figues d'un altre paner» (Alcoi) (a1)
«Allà vorem, que diuen els cegos!»
«Arre burro, i deixa dir» (Alcoi) (27)
«Basta que tu ho digues!» (Alcoi) (a1)
«Bé es coneix que...»
«Bé que fas»
«Bo»
«Bo, tira!»
«*Bueno*Φ» (Alcoi) (a1)
«*Bueno*Φ, bé»
«Cada terra, sa guerra» (1)
«Cadascú és cadascú»
«Carrera de món!»
«Carrera i manta!»
«Carretera seguida!» (Alcoi) (a1)
«Com a bovos!»
«Com convinga, que vinga» (Alcoi) (27)
«De categoria!»
«Eh, costums!»
«Ell s'enten i balla soles!» (Alcoi) (a1)
«Em rendixc a l'evidència» (37)
«Entesos?»
«Entesos!»
«Estem?»
«I què hem de fer!»
«I què hem de fer, pegar-se-les amb Sant Pere? (Alcoi) (i2)
«I què hi farem!» (17)
«I què vols que li fem?» (31)
«Igual té»
«Ja vorem, que diuen els cegos!»

«Lo que li tiren»
«Mal que menys»
«M'alegre, que el gat siga negre»
«Més m'estime!» (Alcoi) (a1)
«Mira, bo!»
«Mira, m'aguante!»
«Mira què bé!»
«Molt bé!»
«Molt que m'alegre, que el gat siga negre»
«Per a estar un rato!»
«Què t'he de dir!»
«Qui / El que no siga confrare, que no prenga canela / ciri / cera» (1) (Calp) (39)
«Qui té un burro i el ven, ell s'enten!»
«Sant i bo!» (1)
«Si a tu et fa efecte...»
«També té raó!»
«Tot per a tu!» [tó[t] pá tú]
«Un atre que te'n contaré!»
«Vaja!» *[vája] o *[bája]

cedir, acceptació a contracor PRAGM

«A vore si aixina *mos* deixes / deixa viure» *[déʃes] / *[déʃa] (Elx) (40)
«No tinc més remei»
«Per a que no digues!»
«Puix, què hem de fer?» *[pos] (Alcoi) (a1)
«Que no haja dit res!»
«Que siga per a bé, i au!»
«Vinga, va!»
«Xi, bo, tira!»

⇒ *2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> afalagar*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> conformar-se*

acord PRAGM

acord
aplegar a vènit
arreglar-se [amb] (1)
arrimar-se al vot (d'algú) (1)
assentar-se a negociar
avindre's
tindre avingut -uda
combregar amb (5)
concretar-se (Balones) (22)
decidir-se [entre ells]
entendre's
entesa
estar d'acord
fer front comú (per a) (26)
haver-hi entesa
quedar convinguts (Balones) (22)

«Ací em tens»
«Aixina m'agrada a mi!» [agrâ]
«Això!»
«*Esso*!»[Ⓘ]
«Això és!»
«*Esso* és!»[Ⓘ]
«Això és tracte fet»
«Anem!»
«Conforme!»
«Estàs conforme?»
«Si no estàs conforme, avisa!»
«D'acord!»
«D'*acuerdo*!»[Ⓘ]
«Entesos!»
«Equilicuà!»
«Exacte!»
«Màquina avant!» (30)
«No se'n parle més!»

«Més val una mala avinença, que una bona sentència» (Bellreguard) (41)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ> certificar l'opinió pròpia*

desacord, no acceptar PRAGM

desfer el tracte
no acabar de fer-li el pes (26)
no combregar amb (5)

no comportar (26)
no decidir-se [entre ells]
no estar d'acord
no entendre's[-en]
no haver-hi entesa
tornar-se'n arrere (Alcoi) (a1)

«El que no estiga content, que barate» (Alcoi) (a1)

«Els agraviats, que li besen el cul als contents» (Alcoi) (a1)
«L'embromat / enfadat li besa el cul al content» (Xixona) (438)
«No li veig el motiu» (a3)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*

Adreçament

adreçament PRAGM

a Déu sap qui
això
això i allò
l'andergue
[el] daçò (La Marina) (86)
[la] daçona (La Marina) (86)
[el] daixó [daiʃó] o *[deiʃó] (Alcoi) (Callosa, Bolulla, Tàrbena) (86) (Benissa) (69)
[la] daixona [daiʃóna] o *[deiʃóna] (28) (Benissa) (69)
[la] dallona
[el] delló
el beneït home (Altea) (57) (28)
la beneïda dona (Altea) (57) (28)
el bitxo eixe
el tal, la tal
el tio perolero
este caram (56)
l'amic
mestre (Crevillent) (24)
nano -a
nostre home
paisà -ana
perla [*sov. iro i desp*]
perla del Carib
rei [*sov. iro i desp*]
rei meu [*sov. iro i desp*]
reina [*sov. iro i desp*]
reina meua [*sov. iro i desp*] (31)
repillo
senyor pare (93)
senyo Maria (Alcoi) (a1)
ser bandolero
ser un puta
tio°
tio° [*respectuós*] (L'Alacantí) (37)
ti (Marina Alta) (36)
tia Maria (Alcoi) (a1)
tio Pepico
vostens
vostra dona

posar-li un sambenet (92)
sobrenom
traure-li un nom
traure-li un malnom (i3) (22) (92)

«Ai, *repillo*! Ⓓ»
«*Bandido* -a! Ⓓ» (31)
«Bon home!»
«Calendari!» [kalandári]
«Carassera!»
«Cavallers!»
«Dèneu!»
«Eh!»
«Ei!»
«Hala, xato...» [*desp*]
«Home!» [dɔme] (Alcoi) (2)
«...i companyia!»
«...i companya!» (Alacant) (29)
«...i la companyia!»
«I tu de qui eres?»
«Manyo -a!» (Tàrbena) (1) (92) (3)

«Mariquita!»
«Parella!»
«Pelila!»
«Pepiquet / Joanet / etc., porta / trau els bous al barranquet» *[ʤuganét] (Alcoi)
«Perillà!»
«Perillana!»
«Quan hi ha molts burros d'un nom, tots s'entenen!»
«Quan hi ha molts burros d'un mateix nom, tots es donen per entesos» (Alcoi) (27)
«Què no parles? Talla pa!»
«Salâ!»
«Salat!»
«Senyoret -a»
«Xata!»
«Xato!»
«Xatorra!»
«Xatorro!»
«Xe, artiste!»

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR> demanar atenció*

galanteria PRAGM

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS > amistat, amor, odi > expressar amor*

adreçament despectiu PRAGM

rei [*iro i desp*]
reina [*iro i desp*]
«...bonico -a» [*iro i desp*]
«Ai, reina meua!» [*iro i desp*] (31)
«Eh, reiet?» [*iro i desp*]
«Eh, reineta?» [*iro i desp*]
«El tio calavera!» [*iro i desp*]
el / la gran sota [*iro i desp*]

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> INSULT*

Afalagar

afalagar per interés, adular

adulador -a

adulador -a
carantonyera (Elx) (384) (Santa Pola) (417)
[ser] escolà d'amén
[ser un -a] estira-casaques [astirakazákes]
[ser un -a] estira-jaquetes [astiraʤakétes]
[ser un -a] estira-levites [astiralevítes]
[ser un -a] tira-levites
llepaculs
llepó -ona (Alacant) (29)
mixorrer -a (Alacant) (29)
paloma

«No et fies de les dones carantonyeres;
a la mar tiren canyes, i al riu
graneres» (Santa Pola) (417)

adular -a

adular (Balones) (22)
alçar-li la tafarra a algú (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
anar amb algú burruix-burruix (1)
(anar amb algú / estar sempre) purruix-purruix (Benimantell, L'Alfàs) (28)
assentar a ú en cadireta
assentar en la silleta del rei
ballar-li el nano (Gandia) (53)
ballar-li l'aigua a algú (Balones) (22)
ballar-li a u l'aigua (Ibi) (34)

ballar-li a u els nanos (428)
besar el cul (Alcoi) (a1)
besar-li l'estola (428)
bufar l'orella
burruix (1)
comboiar (Vall d'Albaida, Pego) (35)
acomboiar (Alcoi) (2)
deixar-se comboiar (Vall d'Albaida) (35)
combufar (Alcoi) (a1)
deixar-se-la pegar
dir galanies (d'algú) (Benimantell) (28)
donar-li a algú un caramelet
donar-li bola
donar-li la píldora
donar-li la vàia (Alcoi) (2)
estar al sol que més calfa
fer el caldo° gord
fer el caldo° gros
fer el rogle d'algú
fer l'aleta (1)
fer l'artícol
fer la pala
fer la rosca (Alcoi) (a1)
fer-li gatamoixes (a algú) [katamóʃes] (Beneixama) (33)
fer-li el bot (a l'amo)
fer-li el caldo° gord
fer-li el cul gros (a algú) (1) (428) (Alcoià-Comtat) (329) (Elx) (40)
fer-li la gràcia a algú
fer-li la pala (Balones) (22)
fer-li la pilota
fer-li la rosca (Alcoi) (a1)
fer-se la boca gran (parlant d'algú)
(fer un) ademan (Vall d'Albaida) (63)
*lisonjar*① (Vall d'Albaida) (63)
llavar-li la cara (1) (15)
llepar-li el cul [a algú] (Balones) (22)
lleponejar (Alacant) (29)
nadar entre dos aigües
popar (Alcoi) (28) (Alacant) (29)
portar (algú) sobre el canalobre (Balones) (22)
pujar (algú) a les banyes de la lluna (1)
pujar (algú) a les estreles (1)
pujar (algú) als núvols (1)
riure-li les gràcies
tindre'ls a tots
tirar floretes [*iro*] (Alcoi) (a1)
tirar requebros [*iro*]
tocar-li a ú la barbeta (1)
traure l'orceta de mel i posar-se'n una miqueta
untar el carro

«Besem mans, que voldríem vore cremades»
«Fes bé al porc, que té bones xulles»
«Més mosques s'agarren amb mel, que amb fel» (Alcoi) (27)
«Quan a uno li diuen "bonico", té que preguntar "què vols?"»

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> servil*

Afirmació

expressar afirmació PRAGM

«Sí»
«Això pareix» (74)
«Per lo vist, això pareix» (74)
«Es veu que sí»
«Sí que és» (Novelda) (251)
«A ulls tancats!» (Ibi) (34)

certesa

«Aixina com t'ho dic!»
«Això!» [aiʃɔɔ] o [eiʃɔ]
«Ben prou que li ho he dit!» (Callosa) (28)

«Cert amb pèls i senyals!» (Elx) (384)
«Cert i veritat!»
«Cert que sí!» (30)
«Cert!»
«Clar que sí!»
«Clar!»
«Com dos i dos són quatre!»
«Com t'ho diria?»
«Com t'ho diria!»
«D'ací no em trauran»
«De segur que...» (74)
«De veritat!»
«Eh, qui ho ha dit!»
«Eh! Puix no!» [pos nó] [*amb indignació*]
«El mateix parer tinc jo» (La Marina) (28)
«En desmesia!» (a1)
«Em jugaria el coll i no el perdria!» *[pedria]
«Em jugaria el coll!»
«Em jugue el coll!»
«En *sério*®!»
«És clar que sí!»
«És clar!»
«Es veu que sí»
«Està clar, o ho voleu espesset com el xocolate?»
«... i deixem-se de bovades!» *[bovâes]
«I si no t'ho creus, vés i busca-lo»
«Ja se't coneix!» (56)
«Ja voràs com sí»
«La veritat és eixa, …»
«Massa i tot!» (60)
«M'ho has llevat de la boca!»
«M'ho pensava, jo» (i2)
«Més cert que això és llum!» (Alcoi) (2) (a1)
«Més cert que estem ací!»
«Més cert!»
«No m'aparte de què...» (1)
«No de bades» *[bâes] (60)
«No li càpia dubte!» (30)
«No és xança, no» (Vilallonga) (46)
«No et càpia ningun dubte» *[kápiga] *[dúkte]
«No fa falta que ho jures»
«No hi ha dubte que...» *[dúkte]
«No tinc dubte!» *[dúkte]
«Per a que t'entengues!»
«Per això et dic!»
«Posaria la mà en el foc i no em cremaria!» (Alcoi) (a1)
«Puix creu-t'ho!» *[pos]
«Puix no dic res!» *[pos] (60)
«Puix no et dic res!» *[pos]
«Quan ho dic és perquè ho sé!» (Alcoi) (94)
«Quant va?» (1)
«Què et jugues?» (1)
«Sense cap de dubte!» *[dúkte]
«Sense dubte!» *[dúkte]
«Si fa!» (Vilallonga) (46)
«Sí senyor!» (5)
«Si [no]... que baixe Déu i que ho veja!» (60)
«T'ho jure!»
«Vaja!» *[bája] (Alcoi) (a1)
«Vaja que sí!» *[bája] (Alcoi) (a1)
«Veritat que sí!»
«Veritat que sí?»
«Veritat?»
idat?
idet?
itat?
«Vint duros tenen la culpa!» (Alcoi) (a1)
«Votoàs»

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ > incertesa*

certificar l'opinió pròpia

«Digues que t'ho he dit jo!» (Alcoi) (a1)
«Lo que jo dic, no m'ho menge!» (Alcoi) (2)
«Jo, lo que dic, no m'ho menge!» (Alcoi) (343)
«Lo que jo dic, va a missa!»
«No ha hi adot!» (Crevillent) (24)

«Per mon pare / ma mare que està en el Cel!» (Alcoi) (a1)

aprovació, certificar l'opinió de l'altre

«Aixina es parla!»
«Això és altre raonar» (Ibi) (34)
«Això està molt acertat» (Ibi) (34)
«Això són altres calces!» (Alcoi) (a1)
«Ben dit!» (Alcoi) (60)
«D'eixe color tinc jo un trage!» (Alcoi) (30)
«Des de *luego*Φ!» [légo]
«Equilicuà!» [ékilikwá] o [ékilikwé] (Alcoi) (a1)
«Exacte!»
«Exacte, exacte!» (a6)
«I tant!»
«I tant com sí!»
«Ja ho crec!» (60) (21)
«Ja ho pots dir!»
«Ja ho pots ben dir!» (Callosa) (28)
«Ja ho pots dir, ja!»
«Ja pots dir-ho!»
«Ja ho pots dir ben fort!» (Alcoi) (a1)
«Molt ben xarrat!» (Alcoi) (60)
«No en diràs altra!» (Alcoi) (a1)
«No et càpia ningun dubte» *[kápiga]

asseveració

[*depenent del to, tenen cert grau despectiu*]

donar raó (d'alguna cosa) (5)

«A mi em diràs!» (Alcoi) (i3)
«A mi m'ho diràs!» (Alcoi) (a1)
«A mi m'ho tens que dir!» (Alcoi) (i3)
«Jo això ho sé cert»
«Jo ho he de dir»
«M'ho diràs a mi!»
«M'ho dius o m'ho contes?»
«T'ho dic jo»
«T'ho diré!»
«T'ho diré tango!» (Alcoi) (a1)

anticipació

«Ara voràs...»
«Després passa lo que passa» (17)
«No dic jo lo que hi ha!»
«No dic jo!»

retrospecció

«Es veia vindre!» (a1)
«Estava veent-lo vindre!»
«Ja ho deia jo!» [jáu dia jɔ]
«Ja ho sabia jo!»
«Jo ja m'ho veia venir»
«Jo ja m'ho veia vindre»
«No m'extranya!» (30)
«Què t'he dit jo!» (a6) (a1)
«Si quan ell va / tu vas, jo ja torne!» (Alcoi) (a1)
«Veus com si?»
«Veus tu?»
«Veus?»

«A bou passat ...» (33)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT, ASSENTIR*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*

competició discursiva

«[Eh], i jo què?»
«El que vullga que vinga darrere de mi!» (Alcoi) (a1)
«En lloc meu vos voldria vore jo!» (96)
«I jo, fill meu?» (96)
«Puix jo no estic manco!» [pos] (96)
«Si això no és res!» (96)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU*

Agraïment

agraïment

a no ser per (algú) (Balones) (22)
agrair
agraït -ida
besar a pessiguets
donar les gràcies
encontrar-se agraït -ida de
estar agraït -ida de
estar pagat -ada (Alcoi) (a1)
estar / encontrar-se agraït –ida d'algú
ser d'agrair

desagraïment

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment*

expressar agraïment PRAGM

«A l'any que ve que *mos* ho milloren!» (Alcoi) (a1)
«Açò és molt d'agrair»
«Agraït d'Agres»
«Agraït»
«Content i pagat!» (Alcoi) (a1)
«Déu li ho pagarà!» (Alcoi) (a1)
«Déu li ho pagarà, germanet -a!» (Alcoi) (a1)
«El que al meu fill moca, a mi em besa la boca» (Alcoi) (Calp) (39)
«...a mi em torca la boca» (Ontinyent) (66)
«Gràcies»
«Gracietes!» (Vilallonga) (46)
«Gràcies al pardal d'Alcoi, que quan anava a volar, no tenia ales»
«Gràcies, bon xic!»
«Hala, gràcies»
«Molt agraït -ïda»
«Moltes gràcies»
«Qui al meu fill moca, a mi em besa la boca»

respondre l'expressió d'agraïment PRAGM

«De res!»
«De res, de Beniarrés!»
«De res, manar»
«De res, manar; que per a això estem»
«En ser / Quan siga capellà / monja / mongeta et donaré una estampeta!» (a1) (2) (329)
«Gràcies, en la butxaca me les alce»
«Gràcies, flaüta!»
«Gràcies, flaüta, pel temps que m'has divertit!»
«Mentres pugam!» (Alcoi) (a1)
«Molts anys que pugam!» (Alcoi) (a1)
«No cal» (60)
«Per a donar-te gust»
«Que pugam bona cosa d'anys!»
«Que pugam bona cosa de voltes!»

Ajudar

ajudar

aclamar-se a algú
aidar°(Balones) (22) (20) (Tàrbena, Finestrat, Onil, Guardamar [excl]) (119) (28) (Vilallonga) (46)
aïdar (Guardamar) (119) (29)
ajuda
ajudar
arrimar el muscle (Elx) (40)
auxili

conhort
defendre
defensar
demanar auxili
donar-li carrera (a algú) (1)
eixir la Mare de Déu (Alcoi) (a1)
eixir-li al pas (60)
emparar
emparar -se
estar per a lo que faça falta [fása] o [fáʤa]
paréixer / ser la xeringa [de] l'hospital *[aiʃeríŋga] (Alcoi) (i1)
sense ajuda
sense conhort ni assistència (Balones) (22)
ser el Nostre Senyor
ser un angelòrum
socors° [*ant*] [sokós] (Alacant) (29)
*socorro*①
tirar una mà
tirar una maneta
tirar un cable
traure les castanyes del foc
traure-li a algú les faves de l'olla

«Socorro, que se m'empina el gorro!»
«Una ajudeta sempre és bona, més que siga pel cul»

no ajudar

«El que està fart no se'n recorda del dejú» (Alcoi) (a1)
«El que está fart mai s'enrecorda del que està en dejú» (Ontinyent) (66)

beneficiar

afavorir° (1) (53)
anar en favor de (algú)
*apoiar*①
favorir° (1)
fer (alguna cosa) en benefici de
fer un cos
fer-li costat (a algú) (428)
unir-se a

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> èxit, guany, benefici en general*

col·laborar, cooperar

col·laborar
cooperar
fer barca (Alcoi) (a1)
fer-ho junts

«O juguem tots, o esgarrem la baralla!»

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS> relacionar-se> tracte*

Apreciar

apreciar PRAGM

apreciar
apreciat -ada
besar a pessiguets
encontrar-s'ho com trobat
ben caigut -uda (Balones) (22)
ben mirat -ada
fer *algo*① que li ho agraïsquen (Alcoi) (a1)
fer més preu de (una cosa) [*donar-li més valor*] (92)
fer-li un monument a algú
fer-se de voler
haver de fer-li un monument a algú

menjar-se'l
més bé
mirar amb bons ulls
no poder haver més
paréixer una cosa de l'altre món
ser cas
ser l'aleta del cor (Alcoi) (a1)
ser la nineta dels ulls
ser massa
ser una cosa de l'altre món
ser una cosa gran
ser una monada
ser una monada de
tindre més raó que un sant
valdre la pena
vore amb bons ulls (Alcoi) (a1)
volgut -uda

expressar apreci PRAGM

«Açò fa goig!»
«Aixina m'agrada vore-vos!»
«Bé està!»
«Ben empleat!»
«Cadascun sap lo seu»

«Mel de ca Telm!» [katém] (Alcoi)
«Mitja me'n queda, i la part del peçó»
«Què maravella!»
«Quanta raó tens!»
«Raó que té»

apreci atenuat

«Algo de bo ha fet...»
«Era bona la intenció»

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT*

Apropiat, adient, convenient

convenir

al tall
a to amb (a7)
bo i bo
caigut -uda del cel
com anell al dit (Ibi) (34)
com té de ser
com té que ser
de bo i manera
de bona i manera
fet a polze (Alcoi) (a1)
medit -ida
parar
parar bé
ser nat i criat per a (alguna cosa) (1)
paréixer nat i criat per a (Balones) (22)
que ni triat -ada a polze
saber-se posar les botes
ser joc
tindre lo propi per a
venir / vindre a la clau (Alcoi) (a1)
venir / vindre a la mida
venir / vindre a / al pèl
venir / vindre a vènit
venir / vindre bé
venir / vindre com anell al dit
venir / vindre de camí
venir / vindre de toc
venir / vindre medit -ida
venir / vindre pic amb vola

«A qui li pica, es rasca» (Ontinyent) (66)
«Cadascú es rasca on li pica» (Bellreguard) (41) (Altea) (57) (57)
«Cada ú es rasca, allí a on li pica» (Alcoi) (27)
«A l'esglesia per orar, i a la placa per tractar» (Ibi) (34)

«Cada cosa en son temps; i els naps, en advent» (Ibi) (34)
«Cada ú fa lo que li convé: ni més, ni manco; ni manco ni més» (Alcoi) (27)
«Cada ú plora son / el seu dol, a la llum del seu cresol» (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
«Cadascú sap en sa casa on penja el cresol» (Alcoi) (a1)
«Cadascú sap a on li apreta la sabata» (Ibi) (34)
«Cadascú s'enten i balla soles!»
«Cascú és cascú»
«Ell s'enten i balla soles!» (Alcoi) (a1)
«Qui té una burra i la ven, ell s'enten»
«Qui té un burro i el ven, ell s'enten!» (Alcoi) (27)
«Si ve a vènit...»

no adir-se, no convenir, ser poc adient

desdir de (Balones) (22)
no anar a l'ús (5)
no dir-li (Alcoi) (a1)
no fer-li (Crevillent) (24)
no ser pla
pegar com guitarra en un soterrar
parar malament
[ser tant com] nomenar la corda en casa de l'ofegat
de mala manera

«Açò no és pla!» PRAGM
«Això no fa al cas!» (Elx) (40)
«Això no pega!» (Elx) (40)
«A l'esglesia per orar, i a la plaça per tractar» (Ibi) (34)
«Al fill del carnisser, no el vullgues per barber» (Alcoi) (27)
«No li fa...» (Crevillent) (24)
«No s'ha fet la mel per a la boca de l'ase» (1)
«Quin bon humor!» PRAGM

⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY> criticar la falta de trellat*

Assentiment

assentiment, assentir PRAGM

donar la raó

«Ahí° ho tens!»
«Això és bo!»
«Això sí que està bo!»
«Amén»
«Ara mateix!»
«A' mateix!»
«*Descuida*!»[Ø]
«Ahí°, ahí!»
«Ahí° està!»
«Algo d'això hi ha»
«Bo és saber-ho!»
«Equilicuà!»
«Aquilicuà!»
«És fàcil!» (a1)
«[Mire], ara que ho diu...» (56)
«No patiu, que...»
«Per què no m'ho dius primer?»
«Quanta raó tens!»
«També serà cas»
«Té raó»
«Tens raó»
«[Té / tens] tota la raó!»
«[Tens] tota la raó del món!»
«Ah, amigo!» [+ *intensiu*]

comprensió

«Ja m'ho pense»

«M'ho pense» (a4)
«No és per a menys»
«No és *pa menos*»
«No se l'amou poc!» (1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APRECIAR*

Atenció, atendre, escoltar

atendre

aguantar-li a u la conversa
aguantar-li a u la metxa
aguantar-li a u la tabarra
atendre
escoltar amb set orelles
estar al pairo
estar amb la orella tesa
fer cas
parar l'orella

demanar atenció PRAGM

insultar (!) [*els xiquets, els animals*] (Alcoi) (i2)
provocar

«Escolta!»
«Escolta'm ací!»
«¿Estàs sord, o menges mores?» (Alcoi) (27)
«No te'n fuges, vine ací!» [fwíʒges] (Alcoi) (i1)
«Parle jo, o canta un caro?» (20) (92) (28)
«Parle jo, o passa un carro?» (27) (Alcoi) (2)
«Què no escoltes?»
«Val més oir que dir»
«Vine cap ací!» [kapasí] o *[pakasí]
«Vine'm ací!» (Alcoi) (a1)

«Eh!»
«Gep!»
«Xe!»
«Xei!»
«Gei!»
«Gèei!»
«Xt!»

⇒ *III. DISCURS> cridar l'atenció*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> brega, baralla> desafiament*
⇒ *II.3.B. COS HUMÀ>SENTITS> escoltar*

respondre a la petició d'atenció

«Ja va!»
«Va!»
«Vaig!»
«Va en seguida»
«Vaig volant!»
«Vaig en un bot!» (Alcoi) (a1)

no atendre

fer el cas del porc
perxí-perxí
no atendre a raons
no fer cas de res (Alcoi) (a1)

«Fa aire!»

Avisar

avisar
cridar [kidrâ']

cridar al llop
tancada d'ulls [tankâ]

fer una tancada d'ulls
xiular

anar sobre avís (Alcoi) (2) (Ibi) (34)

Broma

broma
broma pesada
bromada [bromâ]
bromesc -a (92) (3)
bromista (56)
dir una cosa de xança
engany (37)
engany del pastor (El Campello) (37)
enganyabovos [aŋgaŋabóvos] (Alcoi) (2) (a1) (Elx) (40)
fer de les seues (56)
fer-li gaites
fer un enganyabovos
gatada [gatâ] (180)
humorada (Cocentaina) (106)
maula

ser bromes de masero (Alcoi) (2)
xacota (Alacant) (29)
xança (46)
xirigota (85)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia, creences i éssers fantàstics> fantasmes> fer por, fer fantasmades*

«Bòfio!»
«Bon sargento!»
«Bon soldat!»
«Mal soldat!»
«D'Alcoi a Sella? Un pam»
«La Mare de Déu del Caneler, a dos de febrer, en quin mes cau?» (Alcoi) (a1)

Comiat

comiat PRAGM

despedida°
despedir-se°
donar recats / recadets
donar records
donar memòries (428)
haver de posar l'arròs
paréixer l'olivero de la veta (Alcoi) (2)
tancar la paradeta
traure el mocadoret

«A cuidar-se!»
«Ací em trobareu!»
«Adéu!»
«*Adiós!*»Φ
«Adéu a tots!»
«*Adiós*Φ a tots!» (Alcoi) (a1)
«Adéu a tots, fins / *d'hasta* que ens / *mos* tornem a vore en salut» (428)

«*Adiós*Φ, (Pep) i companyia!» (Alcoi) (a1)
«*Adiós*Φ, eh?»
«*Adiós*Φ, Mare de Déu, que ma mare m'espera!»
«Ahí s'ho quedeu!» (Alcoi) (a1)
«Alabat siga Déu» (Vilallonga) (46)
«Per sempre siga alabat» *[en apagar el cresol]* (Vilallonga) (46)
«Anem anant que es fa tard i ve ploent!»
«Anem anant que és tard i vol ploure»
«Anem anant!»
«Anem allà que ací ja estem!» (Alcoi) (a1)
«*Ànimo, pues!* »Φ
«Au!»
«Au, que la casa cau!»
«Bé, ja *mos* vorem, i si no *mos* veem, ja s'hem vist!»
«Besadetes als xiquets!»
«Bon viatge!»
«Bona nit!» *[bəranít] (Alcoi) (i1)

«Bona!» *[bɔra] (Alcoi) (i1)
«Bona nit, cresol!» (Alcoi) (i1)
«Bona nit, cresol, que la llum s'apaga!» (46) (3)*[bɔranit] (Alcoi) (i1) (27) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66) (Tavernes) (31) (Vilallonga) (46)
«Bona nit tinguen, senyors -es!» (126)
«*Bueno!*»Φ
«*Bueno*Φ, xiquets -etes, me'n vaig!» (a4)
«*Bueno*Φ, xiquets -etes, *hasta*Φ demà!» (a4)
«Cama!» (Alcoi) (a1)
«Cavallers, ja no estic ací!» (Alcoi) (a1)
«Celebre!»
«Correu amb draps que l'*auela*Φ es caga!» (Alcoi) (2) (a1)
«Fins / *D'hasta* que es tornem a vore!»
«*Dios*!» Φ
«*Dios*, *dios*, *dios*!» Φ (Alcoi) (2)
«*Diosso*!» Φ (Alcoi) (2)
«En aplegar ja estem allí!»
«Esteu bé»
«Feliç viatge!»
«Figues i panses i apaga la llum»
«Hala, puix» *[pwés]
«Hale, *hasta*Φ ara!» *[ast'ara]
«*Hasta*Φ ara!» *[ast'ara]
«*Hasta*Φ demà!»
«*Hasta*Φ demà, si Déu vol!»
«*Hasta*Φ después!»
«*Hasta*Φ endespués»
«*Hasta*Φ l'altra!» [átra]
«*Hasta*Φ la vinga!»
«*Hasta*Φ que ens tornem a vore!» (Alcoi) (a1)
«Hora d'anar-se'n!»
«Ja quedem»
«Ja ens vorem» *[mos]
«Ja ens vorem un altre *ratet*Φ» (74)
«Ja no estic / estem ací!» (Alcoi) (a1)
«Ja s'hem vist!»
«Ja s'hem vist els caràcters»
«Ja te'n vas?» [*resposta*] (Alcoi) (94)
«Ja te'n vas? Pos sí que ho has fet curt!» [*resposta*]
«Ja vinc»
«Ja vos he vist!»
«Ja xarrarem!»
«Ja xarrarem!»
«I s'ho contarem!» [*resposta*] (Alcoi)
«La companyia és molt grata, però...» (i1)
«Mira, la visita del metge!» (Alcoi) (a1)
«M'alegre!» (60)
«M'alegre de la bona vista!»
«M'he alegrat de la bona vista!»
«M'he alegrat!»
«Me'n alegre bona cosa»
«[Me'n] vaig cap a dalt» [kabadál] o *[pakadál]
«[Me'n] vaig pitant!»
«[Me'n] vaig volant!»
«Nem a pegar-li una miqueta»
«Nem cap ahí° a vore!» [kapaí] o *[pakaí]

«Passar-ho bé»
«Que estigam bons»
«Que estigau bé»
«Que estigau bons»
«Que me se fa la pasta agra!» (Elx) (384) (La Pobla Llarga) (193)
«Que me se'n passa l'arròs!» (Alcoi) (2)
«Que tinc que posar el arròs al foc!»
«Que vaja bé!»
«Records!» «De part teua!» [*resposta*] (i4)
«*Recuerdos*!»Φ
«Recadets!» *[rekaéts] (Vilallonga) (46)
«Dóna-li molts recadets (als teus pares, etc.)!» (Alcoi) (i1)
«Done-li recadets (a la dona, etc.)!» (Vilallonga) (46)
«S'alegrem !»
«Salut i bons aliments!»
«Salut!»
«Se n'haurem d'anar, que estes persones voldran sopar!»
«Se n'hem anat!»
«Seguir bé!»
«Si Déu vol!»
«Si no ens veiem més, ja ens hem vist prou!» (Alcoi) (a1)
«Una abraçadeta i una bessadeta»
«Una abraçadeta»
«Uno que se'n va!»

«Vés passant!»
«Vés per l'*acera*[®] i no et pergues!» (Alcoi) (a1) <vorera° • >
«Vés tot recte, eh?» (Alcoi) (a1)
«Vés tot recte i no et pergues!» (Alcoi) (a1)

«Anem-nos!°»
«Anem-nos-en!°»
«Anem!» (Alcoi) (a1)
«Anemo'n!» (Vilallonga) (46)
«Anemo-ne!»
«Anem-se'n» (Alcoi) (a1)
«Aneu-se'n»
«Mo n'anem?» (Vilallonga) (46)
«Mone!» (Alcoi) (a1)
«Nem!» (Alcoi) (a1)
«Nemo'n!» (Alcoi) (a1)
«Nemo-ne!» [*hum*] (Alcoi) (a1)
«Nemo'n ja?» (Vilallonga) (46)
«Sí, nemo-ne's!» [*resposta*] (Vilallonga) (46)
«Nem-se'n!»

«La Mare de Déu que et porte per bon camí!» (Alcoi) (a1)
«La Mare de Déu que t'acompanye!» (iro)
«Que la Mare de Déu et guie i la Macarena t'acompanye!» (iro)

text escrit

«Salut»
«Salutacions»
«Salutacions corals»
«Coralment»
«Ben cordialment» (Alcoi) (a1)

Complaure

complaure

alegrar-li la vista(31)
contemplar gaites
fer-li el rendibú a algú
guayar-se'l (26)
otorgar
pastellejar
pegar en trunfa
quedar bé
ser una gràcia
ser una joia
ser una perla
tindre-li (a algú, un metge, etc.) avingut -uda
tindre'l de cara

«A cor / cos què vols, cor / cos què desitges!» (Alcoi) (a1)
«Eres una gràcia de xic -a!»
«Et casaràs en qui voldràs!»
«Et compre ... [la filla, el gendre, etc.]» (i20)
«Millor que millor!» (58)
«Podràs triar!» (Alcoi) (a1)
«Quedar bé no costa un fotre»
«Quedar bé no costa un patxo°»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> respecte*

Conformar-se

conformar-se, resignar-se

conformació (5)
resignació

abnegat -ada (5)
conformat -ada

acomodar-se (428)
aconhortar-se
aguantar -se
aguantar la metxa (92)
alçar els muscles [*en senyal de resignació*] (Alcoi) (94)
apanyar-se
apanyadet -a del tot (5)
conformar-se
deixar-se portar per la riuada
estar posat -ada
fer la creu
fer-se l'ànim *[ánimo]
fer-se un ànim *[ánimo] (428)
haver-se fet l'ànim *[ánimo]
no ser un riu
no patir de manies (Alcoi) (a1)
no tindre manies
prendre les coses conforme vinguen (428)
prendre-s'ho bé
rotllar-se amb el que un té
ser llei de vida
tirar-s'ho tot darrere (428)

«A unes males...» (28)
«A falta de bons, mon pare era / és alcalde» (1) (Alcoi) (a1)
«Alabat siga Déu» (Alcoi) (Vilallonga) (46)
«Alabat siga Corpus, que cau dijous» (Alcoi) (27)
«Cada ú es posa el gipó com li vé bé» (Alcoi) (27)
« Com convinga, que vinga» (27)
«D'un mal de dos, més val catarro que tos» (Alcoi) (27)
«El que no pot batre, espigola» (Alcoi) (a1)
«Més m'estime!» (Alcoi) (a1)
«Millor és això que [no-]res» (31)
«Millor és això que una patada° a l'ull»
«*Hi ha que*[①] estar a lo bo i a lo roín»
«*Hi ha que*[①] estar a les verdes i a les madures»
«Les coses *hi ha que*[①] prendre-les conforme vinguen» (27)
«Més m'estime un ase que m'arrastre°, que no un cavall que em tire» (1)
«Qui / El que no pot segar, espigola» (1) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Si no hi ha més remei»
«Si no queda més remei...» (Alcoi) (a1)
«Si passa, passa» (74)
«Val més un "tin" que dos "te'n daré"» (Tavernes) (31)
«Val més un "nyas" que dos "te'n daré"» (Calp) (39)

⇒ ACCEPTACIÓ

consolar

aconhortar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
conformat -ada
conhort (Alcoi) (a1)
consol
consolar

expressar aconhortament, consol, optimisme PRAGM

«[I] què tenim que fer!»
«Què tenim que fer-li!» (Pego)
«[Mare de Déu,] a ma casa me'n torne!» (Alcoi) (162)
«"S'ha acabat la misèria"... i una sardina per a quatre»
«"Un dia és vida", i el duien a penjar»
«A falta de pa, bona és la coca»
«A mal temps, bona cara» (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Altea) (57) (57)
«Això *mos* ha tocat»
«Això *mos* toca!»
«Al final s'aclararem»

«Al menys eixirem en pau»
«Amb paciència i una canya, tot s'acaba»
«Au!»
«Benvingudes siguen les desgràcies, si vénen soles!»
«Colp de diners no és colp de mort!»
«De pitjors n'hi ha!» (26)
«De totes les maneres, aiguaderes!» (Alcoi) (a1)
«De totes maneres, tonyina amb ceba»
«Déu apreta° però no ofega» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Déu proveirà per a calces, que peus ja en tenim!» (Alcoi) (a1)
«Déu proveirà per a calces, que cames ja en tenim» (Alcoi) (2)
«Déu proveirà!»
«El que no s'aconhorta és perquè no vol!»
«Hi ha que estar a les bones i a les madures!» (Alcoi) (a1)
«Ho hem de passar»
«I encara, gràcies!»
«I encara, sort!» (26)
«I què hem de fer» (Alcoi) (94)
«I què *tenim que* fer, si les coses vénen aixina»
«Jo em faig el compte»
«Jo no tinc manies»
«La vida no sabem lo que porta»
«Les coses s'han de prendre conforme vénen»
«Les coses són com venen»
«Llàgrima a l'ull, bocí com el puny»
«Llàgrima a / en l'ull, mos com el puny» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«Lo que més *mos* convinga»
«Lo que toca!»
«Mal de molts, conhort de tots» (Alcoi) (a1)
«Mal de molts, consol de tots» (Alcoi) (i1)
«Mal per mal, ...»
«Més val això que una patada a l'espinella!» [patâ] (Alcoi) (a1)
«Més val això que una punyada a l'ull» [puɲâ]
«Més val això que una punyada als nassos!» [puɲâ]
«Millor és això que una punyada als nassos!» [puɲâ] (Alcoi) (a1)
«Molt plangut el mal, és menys agut» (28)*[plaɲgút]
«No hi ha bé ni mal que cent anys dure» (Calp) (39)
«No hi ha mal ni bé que cent anys dure» (Bellreguard) (41)
«No hi ha que prendre el mal pel pitjor!» (Alcoi) (a1)
«No hi ha res a fer»
«Per un nap no es deixa de coure una olla»
«Pitjor és que s'enganye la collita»
«Que siga lo que Déu vullga!» (Alcoi) (a1)
«Què hem de fer? Carretera i manta!»
«Què hem de fer? Vendre la casa i pagar el lloguer!» (Alcoi) (a1)
«Què vols que li fem!» (Alcoi) (a1)
«Qui espera, es desespera» (21)
«Quin remei *mos* queda?»
«Si no hi ha pa, bona és la coca!» (Alcoi) (2)
«Quan no hi ha pa, tot són miques» (Bellreguard) (41)
«A bona fam no hi ha pa dur» (Marina Alta) (65)
«Tenim açò i no podem triar un altre»
«Tot té remei / *arreglo*® menos la mort!» (Alcoi) (a1)
«Total, ningú em té que dir res»
«Tots que ploraren amb els nostres ulls»
«Val més pa amb ceba i amor, que gallina amb dolor»
«Val més perdre que més perdre»
«Vinga lo que Déu vullga, però que no vinguen [els] francesos!» (Alcoi) (a1)
«Vinga lo que Déu vullga, però que no vinguen els francs!» (Bellreguard) (41)
«Vinga lo que Déu vullga, però que no vinguen [els] francesos... i si vénen els francesos, francesos i tot!» (Alcoi) (a1)
«Vinga lo que Déu vullga, però que no vinguen [els] francesos... i si vénen els francesos, benvinguts siguen!» (Alcoi) (i1)

«Xi, bo!»

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ACCEPTAR, ACORD > acord*
⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT> CONSEQÜÈNCIA> fer acceptar les conseqüències*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA*

impaciència, no aguantar

cuitós -a (Alcoi) (a1)
cremar la impaciència (88)
desesperar-se (428)
desmedrar-se de tant esperar (428)
despacienciar-se [despasensiárse]
estar en punxes (Alcoi) (2) (Alacantí) (124)
no tindre paciència [per a] (5)
paréixer cul i bufa (Cocentaina, Alcoi, Dénia) (3)
perdre la paciència
ser malsofrit -ida (31)
tindre poca corretja
tindre punxes

«Acabarem d'una?» (Ibi) (34)
«Ni l'*auela*[①] morirà, ni nosatros soparem» (Alcoi) (2)
«Ni nosatros soparem, ni el pare es morirà!» (Alcoi) (a1)
«Ni sopem, ni es mor el pare» (Calp) (39)
«Pocs tenen la paciència de…»
«Què poc li puc a...»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> pressa*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA*

paciència, suportar

agarrar la paciència
aguantar
aguantar la tafarra
aguantar lo que li tiren
aguantar-li a u la conversa
aguantar metxa (Alcoi) (a1)
aguantar-li a u la metxa(1)
aguantar-li a u la tabarra
anar tirant
estar posat -ada a
guanyar-se el cel
haver d'aguantar metxa (Beneixama) (33)
paciència
pair (31)
ple -na de santa paciència (5)
quedar-se enza [de tant esperar] (Alcoi) (a1)
ser cosa de paciència (31)
ser home / dona de catxassa (Balones) (22)
ser més sofrit -ida que el burro d'un hortolà (Elx) (384)
suportar amb santa paciència (Alcoi) (94)
tindre catxassa (Balones) (22)
tindre corretja (Alcoi) (a1)
tindre molta corretja (5)
tindre més paciència que un sant
tindre paciència
tindre paciència per a
tindre panxa
tindre panzell (Alcoi) (a1)
tindre una paciència com un bou
tindre una paciència de sant

«Això vol paciència!» (Alcoi) (a1)
«A l'eixida es vorà el tro!»
«A qui li pica, es rasca» (Ontinyent) (66)
«Aguanta, que la provessó és llarga i el ciri és curt!» (Alcoi) (a1)
«Al final de la foto vénen les seguidilles»
«Algun dia passarà la processó per ma casa!» (Alcoi) (27)
«Amb paciència i una canya, tot s'acaba»
«Amb paciència i una canya, tot s'apanya» (23)
«Amb paciència i una canya, tot s'arriba»
«Amb paciència i una canya, fins / *d'hasta*[①] les verdes s'alcancen» (Alcoi) (a1)
«Càrrega a gust no pesa» (Alcoi) (a1)
«De pell d'altre, llarga corretja» (27)

«El món no s'ha fet en un dia!»
«*Hi ha que*[Φ] descomptar el mal del bé»
«*Hi ha que*[Φ] estar a les verdes i a les madures» (Alcoi) (a1)
«*Hi ha que*[Φ] estar a lo bo i a lo roín»
«*Hi ha que*[Φ] tindre molta corretja» (27)
«Hi ha qui creix a força d'acatxar-se» (27)
«Ja plourà pel meu carrer!» (Alcoi)
«Alguna volta será la festa al meu carrer» (Marina Alta) (Murla) (65)
«Més val això que una patada° als nassos» (Alcoi) (i2)
«No n'hi ha més»
«Paciència!» (60)
«Per a un benefici, un sacrifici» (Calp) (39)
«Quan apleguem, ja xiularem»
«Qui tinga cuc, que pele fulla!» (Alcoi) (a1)
«Sarna a gust, no pica»
«Tot arribarà!» (56)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS*

demanar paciència

«Doneu-me un cullerot!» (Alcoi) (a1)
«Senyor, doneu-me un cullerot!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> moderació*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> expressar fartedat*

Contribuir

ajudar
col·laborar
contribuir
«De gotes d'aigua, es fan els rius»
«Tota pedreta fa marge»
«O juguem tots o esgarrem la baralla!»

Convéncer

convéncer

capgirar (Alcoi) (Beneixama) (33)
deixar-se engolosinar
dir amb tota la mel del món
dissuadir
embotinar (Marina Baixa) (28)
engatussar [aŋgatusâr]
engolosinar [aŋgolosinâr]
fer-li pegar la cabotada [kabotâ] (Alcoi) (a1)
haver-lo capgirat (a algú) (Beneixama) (33)
malcorar (Alacant) (29)
no poder-lo capgirar
posar en el cap pardalets
posar-li en el cap més pardalets dels que tenia
trencar la idea

«Ja t'han embotinat!» (28)
«Què més et dóna» PRAGM
«Veritat que és bona raó?» PRAGM

«Això caurá pel seu [propi] pes» (65)
«Això és de caixó»

Convidar

alboloc (21)
convidada
convidar
fer una convidada [komvidâ]
invitació
rascat (Alcoi) (2)

«Convida!»
«Pren bocí!»
«Tot pagat»
«Vol(s) dinar?» [*invitació cortés*]
«Vol(s) sopar?» [*invitació cortés*]
«Vol(s) berenar?»

«En vol(s)]voleu en nosatros?»

«A on penge la capa?» [*resposta a invitació a un àpat*]
«Jesús i mulle!» (Alcoi) (a1)
«Vint-i-nou te'n perdone!» (Alcoi) (a1)

«El que convida, no menja» (27)
⇒ *MENJAR (1)*

«Pren cadira!» [*invitació a seure*] (46)

Cuidar

cuidar, tenir cura

aconhortar
acollir
acullir (Vall d'Albaida) (63)
aguaitar (el xiquet, etc.) (Alcoi) (a1)
anar amb *cuidao*[Φ] <*cura*> (Alcoi) (2)
anar amb la mira (Elx) (40)
anar espai *[aspái] (Elx) (40)<*espaiadament*°>
anar amb peus de plom (Alcoi) (2)
conrear
conreat -ada
ben conreadet -a
una dona ben conreada [konreâ]
conreu (Alacant) (29)
cuidar
curiós -a
curioset -a
estar a la mira (d'algú) (Alacantí) (124)
[fer alguna cosa] amb tot el *cuidao*[Φ] del món (96)
fer-se càrrec de (algú, alguna cosa) (56)
filar prim (5)
governar
governat -ada
governa
mirar molt per (la família, etc.) (Alcoi) (94)
tindre mirament(31)
tindre un cor ben gran per a (Alcoi) (94)
tractar a cos de rei (1) (33)
tractar com al cos del rei
tractar cos / cor què vols, cos / cor què desitges (1) (Alcoi) (a1)
cuidar el quiosco
estar sentat en la silleta del rei
amb tot el *cuidao*[Φ] del món

«A qui té el pa en el forn, no s'adorm» (Alcoi) (27)
«Cadascú que netege el seu endret de carrer» (Alcoi) (27)
«L'amo sempre deu estar prop dels que fa treballar» (1)
«L'amo que té criats i no els veu, es fa pobre i no s'ho creu» (1)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> esforç*

defensar

defendre['s] (Alcoi) (2) (Benissa) (69)
defensar[-se] (Alcoi) (2)
protegir
traure l'arpa (Callosa) (28)
traure les arpes (Alcoi) (a1)

«*Hi ha que*① fer-los front amb lo que siga!» <cal> (74)

descurar

«Arreu, com en Relleu!» (Alcoi) (a1)
«Bon pilot, bon farinot!» (Alcoi) (a1)

«Tots al sac i el sac en terra!»

fer a patades

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent*

Demanar

demanar

acaptar
acomanar
acomanar -se
captar (Balones) (22)
anar a captar (Balones) (22)
anar de casa en casa (Elx) (40)
anar-li (a algú) darrere, darrere (Callosa, Altea) (28)
demanador -a [demanaór]
demanar
demanar la lluna en un cove
demanar més que el govern
fer acapte
fer-li (a algú) la consumeta (1)
fer-s'ho de pregar
fer-se un -a demanador -a
plorar-li a llàgrima viva a algú
pregar
requerir
requesta (Polop) (28)
fer una requesta (Polop) (28)
tindre molta requesta (Polop) (28)
tindre la mà llarga per a demanar i curta per a donar *[dit generalment als xiquets]* (Alcoi) (a1)

«Al qui no parla, Déu no l'ou»
«Boca que no plora, Déu no l'ou»
«Convida!»
«De demanar ningú es fa pobre» (Alcoi) (27)
«Demanes més que el govern i dónes menys que Abastos» *[ménos]
«Demanes més que el Govern!» (27)
«Dona'm que...»
«Dus!»
«El donaet s'ha mort, poca-vergonya encara viu!»
«El passes el dia demanant...»
«Em convides?»
«Estampeta de monja, cafisset de blat» (Bellreguard) (41)
«Faça'm / Fes-me el favor de...» (1)
«Fes algo que t'ho agraixquen!» (Alcoi) (a1)
«Massa demanes!» (Alcoi) (a1)
«Pastisset de monja, cafisset de blat» (Alcoi) (a1)
«Per caritat!» (Alcoi) (a1)
«Per demanar, que no quede» (27)
«Per favor t'ho demane!» (Alcoi) (a1)
«Per l'amor de Déu!» (Alcoi) (a1)
«Qui no plora no mama»
«S'ha girat la venda!»
«T'ho demane per caritat!»
«Xiquets ploreu que caramelets tindreu!»

Demostrar

demostrar
mostrar
destapar
ensenyar

donar crèdit
donar-se crèdit
fer vore

Disculpar

demanar disculpes PRAGM

«Em dol» (Alcoi) (a1)
«Em sap mal»
«Ho lamente» (Alcoi) (a1)
«Ho senc molt»

«No m'ho prengau en compte»
«No saps el mal que em sap» (Alcoi) (a1)
«Què mal que em sap»

⇒ *EXCUSA*

Èxit i possibilitat

èxit, guany, benefici en general

*acertada*Φ [asertâ] → *encertada*
*acertar*Φ → *encertar*
[a]conseguir fites
[a]nomenada [anomenâ]
agarrar-se a una paret llisa
alçar el vol (1) (Alcoi) (5) (Ibi) (34)
almerç
anar avant
anar cara al dia
anar com la seda
anar defenent-se
anar en anda de bé
aplegar a vènit
aplegar i envasar (Alcoi) (a1)
arribar
arribar fins allà
arribar i poar
atemptar
avanç°
alvanç (Alacant) (29)
avançar°
alvançar (Alacant) (29)
ballar-la grossa

caure de peus
caure sempre de peus, com els gats (1)
clam de multitud (5)
créixer com la bromera (1)
cuitós -a
descollar (Balones) (22)
dir "fes-te arrere"
dur a cap (alguna cosa) (Alcoi) (i2)
dur a terme
eixir a demanar de boca (Ibi) (34)
eixir bé el pla
eixir ben lliurat -ada (Balones) (22)
eixir ben parat -ada
eixir de categoria (23)
eixir en l'intent
eixir redó -na (58)
eixir-se'n (31)
eixir-se'n amb la seua
eixir [tot] al peu de la lletra (30)
emportar-se
emportar-se la palma(31)
encallar [aŋkaλár] (Alcoi) (a1)
encert° [ansért] o *[asért]^
encertada° [ansertá] o *[asertá]^
encertar° [ansertâr] o *[asertâr]^

endur-se la palma
esplet (Alcoi) (5) (62)
fer (una cosa) amb son compte i raó (1)
fer bon almerç
fer bon *acomodo*Φ ⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS > casament i matrimoni > bon matrimoni*
fer bon *comodo*Φ
fer bretxa (1)
fer carrera
fer el dia
fer el seu agost
fer negoci redó
fer-se lloc
fructidor -a (Altea) (57) (57)
haver acampat
lloïment
lloir
lluïment
medrar
medrar
negoci redó
no anar de buit
no eixir de buit
noure (1) (28)
anoure (Polop) (28)
passar molt avant
pegar bona volta
pegar molt alt
pegar un / l'esclafit
pegar una bona maixcada [maiʃkâ] (Altea, Benidorm) (28)
pegar una bona patada° [patâ]
pondre-li fins / *d'hasta* el gall (1)
portar avant
portar bandera
ratllar més alt
rebalsar
redonir
anar redonint-ho
refer-se
sentar plaça
ser algú en esta vida
ser aplegar i envasar
ser aplegar i pouar
ser obrir el cul i agarrar mosques (Alcoi) (a1)
ser coseta
ser mudador -a
ser tot un aconteiximent
ser una bendició
sobreeixir
tindre bon ull
tindre l'encert de (58)
tindre la part del lleó
tindre-ho tot de cara
traure aigua de les pedres ó penyes
traure almerç (92)
traure l'esplet
traure l'esquit (5)
traure suc d'una calavera
traure trellat
traure clarícia (Alcoi) (a1)
traure punta (Alcoi) (a1)
trobadures
vindre tot encarrilat

«A demanar de boca!» (Ibi) (34)
«A gran pujó, gran abaixó»
«A l'ombra del sacrifici d'uns, altres medren» *[sómbra] *[átres] (Alcoi) (27)
«Alcança, qui no es cansa» (Ibi) (34)
«Al qui va davant, no li falten cordes!»
«Ara vull, ara tinc» [vúλ] o *[vuλk]
«A l'eixida es vorà el tro!»
«Això et trobaràs»
«Això que s'ha trobat»
«Això s'hem trobat»
«Això t'has trobat»
«Boles al forat !»
«Bon ou, bon poll!» (Alcoi) (27)
«Canyadeta, peixet!»
«De poquet es comença!»
«D'on vingué l'ase vindrà l'albarda» (1)
«El que vinga darrere, que tanque!»
«El que en tomba tres, un puro, i el que l'encerta p'a d'ell» (Alcoi) (a1)
«Ja has fet el dia!» (iro o hum)

«Ja no se la vorà més vengada en la seua vida!» [veŋgâ] (Alcoi) (a1)
«Ha triunfat en la vida!»
«Lo que hi ha en la canasta és peix» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Lo que hi ha en la canasta és peix; i lo demés és peixquera» (Alcoi) (a1)
«Lo que regnaràs, et trobaràs»
«Ni fet a posta!»
«On la tire la mate»
«Persones hui ensalçades, demà voràs calumniades» (27)
«Qui vullga aparentar, que faça carrera»
«Tu deixa'm entrar, que jo em faré lloc»
«Unes coses porten altres!» [átres] (Alcoi) (a1)
«Uns tenen la fama, i altres carden la llana»

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> fer / no fer negoci*

benefici

alicar (Alcoi) (a1)
*alijar*Φ
fer gros -ossa (Alcoi) (a1)
ser oli en un cresol (Alcoi) (2)
«Bo, com posar-li oli, a un cresol» (Ibi) (34)
[ser] pel (teu, seu, etc.) bé (31)
ser una mamelleta (per a algú, una cosa) (Alcoi) (a1)

«El que sembra, collir espera» (Calp) (39)
«Mos ha eixit la Mare de Déu amb ...»

derrotar, véncer

banyar-li l'orella (a algú) (428)
berenar-se (algú)
carregar-se (algú) (Alcoi) (a1)
deixar (algú) emponnat (1)
donar una lliçó de punts (30)
donar-li (a algú) tres i ratlla (en alguna cosa) (60)
donar-li (a algú) quinze i ratlla (en alguna cosa) (Alcoi) (a1)
emponnar (1)
espellucar [*en el joc*] (Vall d'Albaida) (35)
fer el sifó
fer (els que perden) grossos (als que guanyen) (Alcoi) (a1)
enganxada [aŋgaɲtʃâ] (Alcoi) (a1)
pegar una enganxada [aŋgaɲtʃâ] (Alcoi) (a1)
enganxar [aŋgaɲtʃâ'] (Alcoi) (a1)
passar-se (algú) per baix cameta
passar-se (alguna cosa) per baix cameta
passar-se per la faixa
xafar[-li] (a algú) la guitarra (428)

«Qui vinga darrere, que pele fulla!»
«Se l'han carregat a plom!» (Alcoi) (a1)
«Se l'han carregat a pols!» (Alcoi) (a1)

meréixer, premi

donar-li un premi [prémit]
meréixer-s'ho tot
meréixer
premi [prémit]

«Albrícies, pare, que el bisbe és xantre!» [*no meréixer*] (1)
«Cadascú / cada u té lo que es mereix» (Alcoi) (27)
«El peix per a qui se'l mereix» (Bellreguard) (41)
«El peix per a qui se'l mereix, i l'espina / espineta per al gat» (Alcoi) (2)
«Tot i més, el sant ho mereix» (Calp) (39)

oportunitat

a tall
al tall de
estar a tall
estar a la clau

ser oportú -una
tindre a tall
tindre ocasió de
tindre oportunitat de
vindre a la clau (Alcoi) (a1)
vindre de toc

«Ara en tens l'ocasió!» (56)
«Ara és mà!» (31)
«Ara toca!»
«Qui llava quan plou, eixuga quan ix el sol»
«Qui llava quan plou, estén en el primer sol»
«Si m'haguera vingut de toc...»
«Una que me'n toca, fins / *d'hasta*[Ⓓ] la soca!»

avantatge

<avantatge°>
ventaja[ₐ]
acurtar distàncies (Ibi) (34)
tindre *ventaja*[Ⓓ]
tirar amb pòlvora de rei [*gastar diners guanyats sense esforç*] (i15)

«A cartes vistes tots són jugadors» (Marina Alta) (65) (Alcoi) (a1)

possibilitat

possibilitat

ser possible
ser capaç (Alcoi) (a1)

«És capaç que... (ploga, etc.)» (Alcoi) (a1)

capacitat

ser capaç de
tindre *mimbres*[Ⓓ] per a (Altea) (57) (57)

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT*
⇒ *III. DISCURS> possibilitat modalitzadora*

Felicitar, desitjar, benedicció

felicitar

enhorabona° *[norabɔna]
donar l'enhorabona
felicitar

«Enhorabona!»
«Felicitats!»
«*Hasta*[Ⓓ] els huit dies val!» (Alcoi) (2)

desitjar, expressar benedicció

donar el parabé

«A l'any que ve que *mos* ho milloren» (Alcoi) (a1)
«Així t'ixca be lo que desitges!» (Ibi) (34)
«Benvingut -uda!» (60)
«Benvingut el que vinga, i el que no vé, no fa falta!» (Ontinyent) (66)
«Bona cosa d'anys que pugam / pugau...»
«Bona nit nos siga dada» [*ant*] (Polop) (28)
«Déu el guard» (1)
«Déu *mos* lliure d'aigua que no córrega i de gat que no maule»
«Déu *mos* lliure d'un mal veí i d'un aprenent de violí» (Alcoi) (a1)
«Déu *mos* lliure d'un mos de rata i d'una llengua de beata» (Alcoi) (a1)
«Déu que els aide!»
«Déu que li aide!»
«Déu que els aide i els lliure de mal!» (Balones) (22)

«Déu que t'escolte» (Alcoi) (a1)
«Feliç any nou!»
«Mal siga no...»
«Que et divertixques!» (Alcoi) (a1)
«Que es divertiu!»
«Que ho passen bé» (Alcoi) (a1)

«Que estigues / estigau bé!»
«Que tot fóra aixina»
«Salut i faena!»
«Bon senyal serà»
«Déu que l'haja perdonat!»

Interés

interés

de cara a la galeria

«Ara voràs...»
«Veges tu...!»

«Veges!»

agradar a un altre per interés

⇒ *2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > afalagar*

Justificació

justificació dels actes propis PRAGM

donar compte

«Amb caixa oberta, fins / *hasta*[Φ] el just, peca» (Alcoi) (27)
«Fer com fan no és pecat» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)

«Pecat és xafar-li el rabo° al gat»
«Pecat és besar-li el cul a un gat» (Alcoi) (a1)
«Què té això de roín?»
«Què *tenia que*[Φ] fer jo?» (Alcoi) (94)

Oferiment

oferiment

oferir

fer un oferiment PRAGM

«Si en vols més, para el cabàs»
«Jas»

«N'hi has»
«N'hi haveu»
«Nyaèu»
«Nyas»
«Pren» (Alcoi) (a1)
«Què et pareix si ...?» (74)
«Si en vols més, para el cabàs»
«Tin» (Alcoi) (a1)

Permetre

deixar passar
donar ales (a algú)

donar lloc [*ant*] (335)
obrir la porta a (5)

permetre

«Deixa-lo que passe el gust»

Promesa

promesa

cert
de veritat
la veritat pelada

complir la paraula empenyada (428)

faltar a la promesa

assentar-se en el mig almud [almút] o *[armút] ᵃ (428)
cagar-se en la paraula (1) (428)
desdir-se (Alcoi) (a1)
faltar a lo promés / a la promesa
fer de la boca cul (428)
fer-li (a algú) el forat tort (428)
no tindre paraula
prometre muntanyes d'or [*iro*]
prometre oros i moros [*iro*]
ser com les gallines de Margalida, que caquegen i no ponen *[margalíta] (1)

tornar-se'n arrere (Alcoi) (a1)

«Molta promesa, però de forment ni un gra!» (Alcoi) (a1)
«Promet molt i no fa res» (Calp) (39)

«T'ho compraré en el mercat de Famorca» (358)

prometre PRAGM

«T'ho promet!»
«Cert!»
«Això [fer alguna cosa] cert!»
«La paraula és l'home»
«Mentre jo tinga els ulls oberts...»
«Mentre jo visca...» *[víʃka] (Alcoi) (a1)
«Si Déu em dóna vida i salut...»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> formal, informal*

Protecció

acurrucar-se
acurrucadet -a
al redós [*naut*] (Dénia) (100)
redòs (Altea, L'Alfàs) (28)
reòs (La Vila, Alacant, Santa Pola) (269) (28)
buscar el redós (Dénia) (100)
arrecesar-se
arrecesat -ada
arredosar-se (Dénia) (100) *[areosáʳse] (Baix Vinalopó) (118) (50)
buscar refugi
deixar a salvi (Altea) (57) (28)

emmarar-se (Alcoi) (a1)
guarnir (Alacant) (29)
posar a ú baix ploma
posar-se al recés
preservar
recer (Dénia) (100) [resér] *[rasér] *[arasér] *[aresér] (Marina Alta) (361)
recés (Comtat, Alcoià)
recerat -ada (Dénia)
recesat –ada (Comtat, Alcoià)
receset
recollidet -a

recollir-se
recollit -ida
redossar-se [*naut*](100)
refugi
sumir-se en el *regàs*Φ (d'algú) (88)
tapar-se fins / *d'hasta*Φ les orelles

agarrar-se a bones anelles (21) (Ibi) (34)
tindre bones anelles (1)

Prudència

ser prudent

anar amb molt de tacte
anar amb peus de plom (31)
anar amb set sagraments
anar amb set ulls
anar en l'erta
anar xafant ous (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
atentar -se bé
curar-se en salut (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
en l'erta
estar sobre avís (1)
fer-se'n arrere
guardar el número u (428)
guardar per a quan no hi ha (a1)
guardar un tros de pa per a demà (Balones) (22)
guardar-se de
nadar entre dos aigües
portar *cuidao*Φ
prevenir
previndre
saber la carta del navegar (428)
saber nadar i guardar la roba (428)
tindre *cuidao*Φ [*compte*]
tindre les espatles cobertes
tindre molta gramàtica parda (428)
val més dir sió que arre
voler estar entre dos terres

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> prudent*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA I VALENTIA> imprudència*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA I VALENTIA> temeritat*

expressions que aconsellen prudència PRAGM

«A on no el criden, no vages» (Alcoi) (27)
«A peu i a cavall, a poc, a poc» (Ibi) (34)
«Albrícies, pare, que ja poden!» [*precipitació*](1)
«Al fill del carnisser, no el vullgues per barber»
«Amor d'amo, aigua en cistella»
«Animal que no conegues, no li vages per darrere» (Ibi) (34)
«Animal que no conegues, no li faces festa» (Alcoi) (a1)
«Ans de fer la cosa, pensa-la tres voltes» (Alcoi) (27)
«Ans de firmar un paper, deus llegir-lo primer» (Alcoi) (27)
«Apunta, però no dispares»
«Arruixa, i no faces fang» (1)
«A gos que no conegues, no li faces festes» (Alcoi) (27)*[fáʤes] (Ibi) (34)
«Gos que no conegues, no li gastes bromes» (Calp) (39)
«Ase que no conegues, no li toques les orelles» (1)
«A vore si li traus un ull!» (Alcoi) (a1)
«Bona camisa, la que uno es fila» (Alcoi) (27)
«Carregadeta i a la vora del camí, no els hagues que estan agres» (Alcoi) (2)
«Magraner carregadet, i a la vora del camí, agre» (Alcoi) (2)
«Albercoquer carregat, i a la vora del camí? Amarg o porquí» (Ibi) (34)
«Carregadet i a la vora del camí, agre o amarg» (Alcoi) (a1)
«Com et cures, així dures» (Alcoi) (27)
«Confia en Déu i no còrregues!»

«Corda molt *tirant*[Ⓓ], prompte es trenca» (Alcoi) (27)
«Curem-nos en salut!» (31)
«Darrere la Creu, està el dimoni» (Ibi) (34)
«De *lo* que et diguen, no t'ho cregues, i de *lo* que veges, la meitat»
«Després de la tronada vé la pluja»
«Dies de molt, vespres de poc» (Alcoi) (2)
«Dies de molt, vespra de res» (Ontinyent) (66)
«Dies de molt, vespres de [no] res» (Alcoi) (a1)
«El gat escaldat amb poca aigua té prou» (Alcoi) (2)
«El gat escaldat, amb poc té prou» (Alcoi) (2)
«El gat escaldat, de l'aigua gelada fuig» [dʒelâ] (Calp) (39)
«El que no mira endavant, cau en darrere» (Calp) (39)
«El que té capa, es tapa; i el que té capot, com pot» (Calp) (39)
«El que té capot, es tapa quan pot»
«Els valents cauen de cul» (Alcoi) (a1)
«Entre lladres, la capa al coll»
«Festa de foc, no la veges de prop» (Xeresa)
«Fuig del mal, que porta dany» (1)
«Guarda pa per a maig, i llenya per a abril» (Calp) (39)
«La por guarda la vinya» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66) (Marina Alta) (65) (Calp) (39) (Altea) (357)
«La por salva la vida» (Xeresa)
«L'amo i el gos cacen pels dos» (21) (Calp) (39)
«L'amor dels amos és aigua en cistella»
«Les escales, puja-les com els vells i aplegaràs com els jóvens» (27)
«Lo que no s'alça, el gat ho alcança»
«Més m'estime un ase que m'arrastre°, que no un cavall que em tire» (1)
«Més val creure-s'ho que anar a buscar-ho»
«Millor donar l'esquena, que la cartera!»
«Ningú dóna duros a quatre pessetes» (Alcoi) (a1)
«No compres burro de recover, ni et cases en villa d'hostaler»
«No deixes [les] sendes velles per les novelles» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«No digues blat fins / *d'hasta*[Ⓓ] que no estiga al sac, i encara ben lligat» (Alcoi) (a1)
«No digues oliva fins / *d'hasta*[Ⓓ] que no estiga baix la biga» (Cocentaina) (338) (Calp) (39) (Alcoi) (a1)
«No es pot anar contracorrent [com una riuada]»
«No es pot dir del dia que acabat no siga» (Bellreguard) (41)
«No estigues sempre en mig com em joliverd» (428)
«No et confies massa» (74)
«No et fies d'aigua mansa, que la corrent ella passa»
«No et fies de ningú, ni si estàs mirant-lo a l'espill»
«No et fies de ningú que tinga nas en la cara» (1)
«No et fiques mai en camisa d'onze vares, ni en carrer que no trau cap» (428)
«No et refies» (Alcoi) (a1)
«No ho trenquem més de lo que està»
«No s'hem d'apurar: farina i oli, i diners per a llenya!» (Alcoi) (a1)
«No siga cosa que...»
«Només se'n recordem de Santa Bàrbara quan trona»
«On donen molt no vages»
«Per lo que puga ser»
«Pòlvora poca, i municions, bona cosa!» (1)
«Posa coneixement!»
«Que hi ha roba estesa!»
«Que la vida són quatre dies!» (Tavernes) (31)
«Quan parlen del bou és que li han vist les banyes»
«Qui bé estiga que no es moga, que qui mal busca ell se'l troba» (Alcoi) (2)

«El que estiga bé, que no es menege» (Calp) (39)
«El que bé estiga, que no es moga» (Bellreguard) (41)
«Qui guarda quan té, menja quan vol»
«Qui més val, més comporta» (1)
«Qui no mira al davant, arrere es queda» (20)
«Si aixina mullem, prompte s'acabaran els trossos» (Alcoi) (i1)
«Si aixina mullem, prompte acabarem amb el fregit» (Alcoi) (a1)
«Si no vols pols, no vages a l'era»
«Si vols vore un home covard, lleva-li la cartera» (Alcoi) (a1)
«Te n'aniràs de nassos!» (Alcoi) (a1)
«Tirem-li un vel!» (Alcoi) (a1)
«Val més boig conegut que savi per conéixer»
«Val més dir sió que arre»
«Val més no traure-ho a rogle» (Tavernes) (31)
«Val més ser cap de sardina, que cua de tollina» (Calp) (39)
«Val més ser gallina que gall» (Xeresa)
«Vés espai, que tinc pressa» (Xeresa)
«Vespra de molt, dia de res»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*

Saludar

salutació PRAGM

«Ale, nem» (Altea) (67)
«A(ra) vorem a on vas!» (Alcoi) (a1)
«Ací estic perquè he vengut»
«Anem passant!»
«Avant qui siga!» (Alcoi) (a1)
«Avant!» (Alcoi) (a1)
«Ave Maria Puríssima»
«Bé i vosté!»
«Benvingut -uda»
«Bon dia, bon hora i bona mort, quan siga l'hora»
«Bon dia i bon hora!» (Alcoi) (a1)
«Bon dia de bon de matí!» (Camp d'Elx) (40)
«Bon dia la del monyo negre!»
«Bon dia pel matí!» (Alcoi) (a1)
«Bon dia, que no t'ho han dit!» (a4)
«Bon dia si no plou!» (Alcoi) (a1)
«Bon dia!»
«Bona vesprada» *[esprâ] (Elx) (40)
«Bona vista vejam!» (428)
«*Buenas!*»Ⓓ
«*Buenas* i *dios*»Ⓓ (Alcoi) (a1)
«Carretera seguida!» (Alcoi) (a1)
«Com anem?»
«Com estàs?»
«Com estem?»
«Com va això?»
«Com va la cosa?»
«Com va la faena?»
«Com va la vida?»
«Com va l'orgue?» (Alacant) (29)
«Com va tot?»
«Com van els negocis?»
«Com van passant-se?»
«De part teua»
«De part vostra»
«Des de que t'has fet en diners que ja no es coneixem!» (Alcoi) (a1)
«En algun temps s'hem conegut!»
«Encantat!»
«Hola!»
«Hola, Mariola!»
«Hola, masero!» (Alcoi) (i1)
«Hola, salero!»
«Ja està ací Quirineldo!»
«Ja ha arribat, Sampanó»
«Molt bé, i vós?»
«Molt de gust»
«Nem fent»
«No digues res!» (Alcoi) (a1)

«Passa i arromanga't!»
«Passa, i voràs el pisset» (Alcoi) (a1)
«Passa, que no et caurà la casa damunt!»
«Què, com va?» (i4)
«Què diuen?»
«Què em contes?»
«Què em dius?»
«Què *mos* contes?»
«Què *mos* dius?»
«Què n'hi ha de nou?» (74)
«Què n'hi ha, tete?» (Alcoi) (58)
«Se n'anem a bufar cullera!» (Alcoi) (a1)
«Se n'anem a dinar!» (Alcoi) (a1)
«Tant de gust!»
«Vosté és de per ací?»
«Xei, trastoo!»

Quan fa temps que no s'hi veuen

«Has vingut a festes?» [*hum*] (Alcoi) (a1)
«Quant de temps sense vore't!»
«Fas cara de vore!» (Alcoi) (a1)
«Feu cara de vore!»

e. INTERCANVIS NEGATIUS

Advertència

advertència PRAGM

«A les tres, mort o pres» (Ibi) (34)
«A tu et /t'ho dic, filla; enten-te, nora» (Alcoi) (27) (2) (Ibi) (34) (97)
«Digues filla i enten-te, nora» (Ontinyent) (66)
«A tu t'ho dic, filla; enten-te, sogra»
«A vore si et traus un ull»
«Açò no és res per a lo que té que vindre!» [*anticip*]
«Agarra't a la brotxa que m'enduc l'escala!»
«Agarra't, que ve *curva*Ⓓ!» <*revolta, revolt*>
«Aguanta, xiquet!» (17)
«Ai si...»
«Ai, si caus!» (Alcoi) (a1)
«Ai, ai, ai»
«Aigua va!» *[áwja] (Alcoi) (a1)
«(problema, embolic, bonegó)... al *canto*Ⓓ!» [*anticip*] <*cantell*>
«Al nomenar el gos, amanix el bastó» (Alcoi) (2)
«Nomenat el gos, prepara el bastó» (Ontinyent) (66)
«Alerta!»
«Amagueu els *patos*Ⓓ que vé la tronâ!»
«Aneu a plaeret!» (Marina Baixa) (28)
«Ara ve lo bo!» [*anticip*]
«Ara voràs lo que t'espera»
«Arranca a córrer!»
«Arrancar les herbes males, *antes*Ⓓ de què prenguen ales» (Alcoi) (27)
«Arreplega la ruscada que ve el falcó!»
«Arreplegueu la ruscada que ve el falcó» (Alcoi) (a1)
«Ase que es fica en devesa que no és seua, sol eixir carregat de llenya» (1)
«Aviat -ada estàs!» (31)
«Bota, cego°, que vé séquia!» (1)
«Com si ho veguera»
«*Cuidao*Ⓓ!» <*Compte! Atenció!*>
«De tant que et vull, et trac un ull»
«De tu faran xufeta!» (Alcoi) (a1)
«Del llop, ni un pèl!» (Ontinyent) (66)
«Del llop, ni un pèl, i de l'abella, la mel» (Alcoi) (a1)
«Dia de molt, vespra de no-res» (Alcoi) (3)
«El que allarga el peu més que la manta, destapat es queda» (Calp) (39)
«El que avisa no és traïdor!» (a1)
«El que fa bé al comú, no fa bé a nigú» (Calp) (39)
«El tant de bé fa mal a les persones» (Alcoi) (151)
«Els *cuidados*Ⓓ de l'ase maten a l'amo» (1) <*atencions*>
«Els valents cauen de cul!» (Alcoi) (a1)
«En dir les veritats, es perden les amistats» (21)
«En l'erta amb...!» [enlérta] o [anlérta]
«En l'erta!» [enlérta] o [anlérta]
«Entesos?»
«Epa!»
«Épa-la!»
«Ép-pala!»
«Espera't i voràs!»
«Et calfaran l'estora!»
«Et posaran l'os!» (Alcoi) (a1)
«Fora baix que cau rípio°!»
«Ja sabràs, com estiny el verd» (Alcoi) (27)
«Jo ho sé cert, que t'espatlaràs!»
«Jugant, jugant...»

«La part t'allargue»
«La part t'arregle»
«Les paraules són com les cireres... s'enredren!» (Alcoi) (a1)
«La merda quan més la remenes més olor fa» (Alcoi) (a1)
«Mà a la barraca!» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Mal seria si no…»
«Mare!»
«Mare, tapa-los, que no es constipen!»
«Mare, tape'm!»
«Mare, tape'm, que és de por!» (Alcoi) (a1)
«Mira i voràs»
«Molt de *cuidao*Φ!» <*compte*>
«No beques!»
«No pegues una becada!» [bekâ] (Alcoi) (a1)
«No compres burro de recover, ni et cases en vila d'hostaler» (Alcoi) (27)
«No (et) deixes les sendes velles per les novelles» (Alcoi) (i2) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«No et claves / poses en camisa d'onze vares [ni en carrer que no trau cap]!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«No ho digues rient» (1)
«No feu valentades...» [valentâes]
«No goses a (fer alguna cosa)» (Alcoi) (i1)
«No jugues / juguem amb canyetes, que et / es / *mos* farem tallets!» (Alcoi) (i1) (La Safor) (23) (Bellreguard) (41) (Calp) (39)
«No jugues amb llumetes que et cremaràs» (Alcoi) (a1)
«No li faces festes a animal que no conegues» (Ontinyent) (66)
«No passes *cuidao*Φ»
«No passeu *cuidao*Φ!»
«No pegues cap de becada!» [bekâ] (Alcoi) (a1)
«No pergues comba!»
«No, si ja voràs!» (31)
«No t'esvares!» (60)
«Només crema qui té la cua de palla» (17)
«Només que feres un poquet de cas...» (31)
«Obri l'ull!» (Alcoi) (a1)
«Obri l'ull, que cau terreta!» (Alcoi) (a1)
«On donen molt no vages»
«Per a... (fer alguna cosa imprudent o inconvenient) a tota hora estàs a temps!» (428)
«Per a bé anar...» [pa bé anâ˞] (Callosa) (28) (Alcoi) (a1)
«Per a no rodar-ho més!»
«Planteu el cos, que ve visita!»
«Porta conreu amb els diners!» (Alacant) (29)
«Quan més alt puges, més gran serà el bac»
«Quan parlen del bou, és que li han vist les banyes»
«Quan s'ho veja vindre…»
«Que cauràs!»
«Que el món no es va fer en dos dies!»
«Que m'espatles!»
«Que te veig!» [*sov hum*] (i15)
«Que vénen, que vénen!» [*sov hum*] (Alcoi) (2)
«Qui / El que no vullga pols, que no vaja a l'era» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Segon avís; al tercer, bou al corral!» (60)
«Si jugues amb canyes et tallaràs» (23)
«Si jugues amb foc et cremaràs» (Alcoi) (a1)
«Si jugues amb foc, et pixaràs en el llit»
«Si no em veus més, puix ja m'has vist prou» [pos]
«Si ... tanquem la paradeta!» [paraêta] (a4)
«Solta escota, que ve ratxada!» (Calp) [ratʃá] (28)
«T'arrastraran° com a Pelletes!» (Alcoi) (2)
«T'avise, eh?» (Alcoi) (a1)
«Tapa't cap i tot!»
«Tati, que neva!»
«Te la besaran dormint!»
«Te la pegaran per davant i per darrere!» (31)
«T'espatlaràs!»
«T'has enterat?»
«Toca ferro!» (a6)
«Tot això és lo que hi ha, i el que no és frare és capellà»
«Ull al cué que és Cristino!» (Alcoi) (a1)
«Ull al cué, que és cristiano» (Alcoi) (27)
«Ull!»

«Ullet vivet!» (Alcoi) (a1)
«Val més no remoure-ho» (31)
«Van a clavar-te-la moixa!»
«Veges [què] ..., que ...» (31)
«Veges amb quina gentola t'ajuntes...» (31)
«Vés a plaeret, màneque no caigues!» (Altea) (67) (28)
«Vés *en l'erta*!» [enlérta] o [anlérta]
«Vés fent-te el compte que...» (26)
«Vés per l'*acera*[Ø]!» (Alcoi) (a1)
«Xicoteta brasa, crema una casa» (Alcoi) (27)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ> retrospecció*
⇒ *prudència*

anar *en l'erta* [enlérta] o [anlérta]
en l'erta [enlérta] o [anlérta]
paréixer un teatí (1)

Amenaçar

expressar amenaça PRAGM

«... de poc no el mate!»
«…et pegue una galtada que et gire la cara de costat!»
«A que em lleve el cinturó!» (Alcoi) (i3)
«A que em lleve la corretja!»
«A tu t'apanyaré amb poca roba!» (Alcoi) (a1)
«Amagueu els patos que vé la tronada»
«Calla que et convé!»
«Com no...!»
«Com no... t'espavilaré jo a tu!»
«D'una bascollada t'amorre a terra!» [baskoλâ] (Vilallonga) (46)
«Et bade el cap com una magrana!» (74)
«Et cardaran!» (30) (Alcoi) (a1)
«Et calfaran l'estora!» (Alcoi) (a1)
«Et cardaran l'estora!» (Alcoi) (184)
«Et palparan l'estora!» (Alcoi) (a1)
«Et pegue una cinqueta!» (Alcoi) (a1)
«Hi ha més dies que llonganisses, i més setmanes, que botifarres» (Alcoi) (27) (a1) (Ontinyent) (66)
«Hi haurà gaiato!» (Alcoi) (242)
«Ja t'adreçaré jo a tu!»
«Ja t'adreçaré jo a tu… Com un gaiato!»
«Mans en alt!»
«Mà a la barraca!» (Sant Vicent del Raspeig) (360)
«Mira que rebràs!» (18) (28)
«Mira que vas a rebre!» (18) (28)
«Mira quines coses que té!»
«No comportes que m'alce!» (Alcoi) (a1)
«Pobret de tu / d'ell / d'ella / de vosatros / d'ells!»
«Pobret!»
«Porta't bé que et calfaran l'estora!»
«Portaràs corretja!» (Alcoi) (a1)
«Portaràs gaiato!»
«Portaràs llenya!»
«Portaràs més llenya que un burro [de] forner!» (Calp) (39) (La Pobla Llarga) (193)
«Portaràs vara!» (Alcoi) (a1)
«Portaràs verga!» (Alcoi) (a1)
«Que m'entere jo, que…»
«Si agarre la corretja de bou!» (Alcoi) (a1)
«Si agarre la corretja!»
«Si em lleve la corretja...!»
«Si em lleve la sabata...!» (Alcoi) (a1)
«Si em lleve l'espardenya...!» (2) (193)
«Si l'agarre, l'acapole!»
«Si m'alce...!»
«Si t'agarre, t'acapole!» (Alcoi) (a1)
«Si t'agarre t'ho faig negre!» (Alcoi) (a1)
«Si t'espolse un esclafit et faran palmes les orelles!» (Alcoi) (a1)
«Si t'espolse una ceba t'espatarre!» (Alcoi) (a1)
«T'amolle una nyespra!» (La Safor) (23)
«T'arranque el lleu!» (Alcoi) (120)

«T'arree un calbot!» (Alcoi) (a1)
«T'arree un carxot!» (Alcoi) (a1)
«T'arree un garguilot!» (Alcoi) (a1)
«T'arree un gínjol!» (Alcoi) (a1)
«T'arree un ou!» (Alcoi) (a1)
«T'arree un viatge!»
«T'arree una bascollada!» [baskolâ] (Alcoi) (a1)
«T'arree una bocinada!» [bosinâ]
«T'arree una bofetada!» [bofetâ]
«T'arree una catxamona!» (Alcoi) (a1)
«T'arree una ceba!»
«T'arree una cinqueta!» (Alcoi) (a1)
«T'arree una coca!»
«T'arree una galleta!»
«T'arree una galtada!» [galtâ]
«T'arree una galtada que et torne capellà!» [galtâ] (Alcoi) (a1)
«T'arree una guantada!» [gwantâ]
«T'arree una nyespra!»
«T'arree una tonya!»
«T'arree una xufa!»
«T'arree / espolse una galtada que et fan palmes les orelles!» [galtâ] (Alcoi) (a1)
«T'arree / espolse una (galtada, bocinada, etc.) que t'espatarre!» (Alcoi) (a1)
«T'enduràs corretja!»
«Te n'aniràs a l'infern!»
«Te pegue un gínjol que t'ascle!» (Alacant) (29)
«Te trac els nyítols!» (Alacant) (29)
«Torna a fer-me això i et capbusse!» (Vilallonga) (46)
«Van a pegar-te més galtades que canyamons dónen en un duro!» *[galtâes] (Alcoi) (a1)
«Van a pegar-te més galtades que cabells tens en el cap!» *[galtâes] (Alcoi) (a1)
«Ves-te'n, que et pegue una cudolada!» [kudolâ]
«Vols tastar gaiato?» (Alcoi) (242)

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ > colp i violència*

Bonegar, renyar

renyar

abocar-li (a algú) la pastera damunt (Elx) (40)
abroncar
allobir° (92) (Tàrbena, Altea, L'Alfàs) (28) (La Marina) (86) (Benissa) (69) (Bellreguard) (2)
amostrar-li a ú el bastó (1)
amostrar-li a ú les dents (1)
aücar (Alacant) (29)
apanyar amb poca roba (Alcoi) (2)
armar-li un cartapell
arriot (1)
bonegar (Alcoià-Comtat) (Vall de Guadalest) (86) (Alacant) (29)
bonegó
cantar[-li] les quaranta (a1)
deixar el cul a punta de pala
dir-li fel (a algú) (Alcoi) (a1)
dir[-li] poquet i bo (Alcoi) (a1)
dir-li lo que un porc no pot oir (Alcoi) (a1)
endur-se un estoró (Vilallonga) (46)
enllobir° (Gandia) (57) (28)
estirar-li la coleta
espolsó
estoró [astoró] (Alcoi) (Vilallonga) (46)
esturrejar (Marina Baixa) (57) (28)
fer / posar blau
fer blau, blava de vara (Alcoi) (a1)
fer blau, blava de verga
fer els càrrecs (Alcoi) (2)
fer entrar en raó
fer-li la cançó (Vall d'Albaida) (35)
fer-li saber (a algú) lo que és bo
funyar (Marina Baixa) (28) (86)
inflar per la garreta

llegir-li la lletania (a algú) (Alacant) (29)
pegar un espolsó (Alcoi) (2)
pegar un estoró (28)
pegar un estribot (Marina Baixa) (Benimantell, L'Alfàs) (28)
pegar un puro (a1)
posar de volta i mitja
posar-li el braç dins la mànega (1)
clavar-li el braç dins la mànega
ficar-li el braç dins la mànega (1)
posar en tant lloc com un diner
renegar (Alacant) (29)
renyar (Marina Alta) (28)
soltar-li a ú una andanada [andanâ] (15) (1)
tirar (algú) a les banyes del bou (1)
tirar (algú) a les gallines (1)
tirar (algú) als gossos (1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS > insult*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS > envig*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> criticar*

expressions usades per a bonegar

«A(ra) t´ho diran!»
«Això estan dient-te!»
«Bonico t'està!»
«Esta-te en lo que fas!»
«Et clavaré el braç dins la mànega!»
«Ja t'apanyaré jo a tu!»
«Ja t'apanyaré jo amb poca roba!»
«Ja t'espavilaré jo a tu!»
«Jo t'espavilaré [a tu]!»
«Ja t'ho diran a tu!»
«Ja t'ho diran a tu, ja!»
«Ja t'ho diré jo a tu!»
«Ja t'ho diré jo!»
«Li van dir poquet i bo!»
«Li van dir] cantar les quaranta!»
«Llenya segura!» (31)
«Mira que rebràs!»
«No en fas una a les dretes!»
«Quant més li ho dius!»
«Què, què?» (31)
«Què bonico t'està!»
«Que no t'ho torne a dir!»
«Que no t'ho tornen a dir!»
«T'emportaràs llenya!»
«Tu coneixes que està bonico això de...?» (Balones) (22)
«Tu creus que està bonico...?»
«Tu necessites doctrina!» (a4)
«Vine ací que vaig a fer-te la cançó!» (Vall d'Albaida) (35)

⇒ *expressar amenaça*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> manar*

Brega, conflicte, discussió, enemistat

brega, baralla

baralla, conflicte

agarrada [agaɾâ]
agravi [agrávit]
altercat
assonada [asonâ]
avalot (Balones) (22) (28)
baralla
barallada [baraλâ]
batalla
batalla campal
brega
bronca
disputa
enganxada [aŋgaɲtʃâ]
escama (3) (176)
escàndol (178) (74)
escarot (Vilallonga) (46)
galtada

grenya
gresca (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
guerra
harca → *pedrega*
inquina (5)
llenya
lluita (5)
maroteta
morisqueta
motí
pedrega (Alacant) (29) (Monòver) (225) (Bellreguard, Alqueria de la Comtessa) (41)
petroli *[pətrɔlio] (Alcoi) (2)
picabaralles (17)
pleit°
quimera
rebolica
refrega
revolució
*rosse*Φ
sonada
topada [topâ]
topades [topâes] (26)
topetia (428)
  tipitia (Alcoi)
tormenta
trencadissa
vara
xafarranxo
xerec
ximbori
xoc

fi del conflicte

treva°
treua+ (110) (Elx) (384)

barallar-se, enemistar-se

[acabar] a arraps (5)
[manar, cridar] a to de brega (1) (22)
acabar com el ball de Parra (31)
acabar com el ball de Torrent (a16)
acabar de grenya
acabar en renyina
acabar la cosa marinera
alçar bambolla
alçar vents de tempestat (5)
amb el rabo° tes
amotinar (31)
anar a la grenya
anar de topetia (428)
  tindre tipities (Alcoi)
anar tu per tu (428)
anar-se'n cadascú pel seu cantó
apalissar
armar l'escandalosa
armar pleit° (Alcoi) (a1)
armar un cartapell (Alcoi) (a1)
armar un número (74)
armar un sant Quintí
armar un xafarranxo
armar una bronca
armar una escandalera (Alcoi) (2)
armar una rinya de mussols (Alcoi) (2)
armar un assonada
armar-li un petroli a algú
armar-se la tremolina (37)
armar-se un canyaret (23)
arrapar
  arranyar (Novelda, La Romana, Fondó de les Neus, Fondó dels Frares) (363)
atiar la brega (Vilallonga) (46)
avalotar (Balones) (22)
avalotar-se
barallar-se amb Déu i sa mare
barallar-se de no-res (46)
baranya
boquejar
braç a braç (1)
bregar
caure en guerra (5)
començar a repartir llenya a dreta i a esquerra (Elx) (40)
confrontar

córrer la gandalla
del plet
desbaratar-se el cotarro (1)
despartir (Alcoi) (2)
desputar
dessiparar (Alcoi) (2)
dir-se les tres-centes (Balones) (22)
discutir
donar una pegada [pegâ]
eixir parents *[barallar-se]* (Alcoi) (a1)
encarnissar-se
encendre la xispa del foc
encendre['s] la sang
encontre
encrespar
encrespar els ànims
enemic -iga
engaltar-se (Balones) (22)
enganxada [aŋgaɲtʃâ]
engarranxat -ada (Balones) (22)
engrescar
enguerrat -ada (Balones) (22)
enguiscar
ensenyar les ungles
escarotar (Vilallonga) (46)
esclatar la guerra
estar a pal de granera
estar d'ungles (Alcoi) (a1)
estar disgustats
estar encontrats -ades (Balones) (22)
estar mal avinguts *[avengúts] (Alcoi) (a1)
estar sempre tirant-se al cap
estar tot el dia "mata'm, que et mataré"
estirar-se les grenyes (Balones) (22)
fer (alguna cosa) per tipitia
fer algú com un lluç
fer barallades [baraλâes]
fer cara de lleó (5)
fer eixir a rabo° de granera
fer harca → *fer pedrega*
fer la guerra a mort (Balones) (22)
fer parlar fins / *d'hasta* a les pedres
fer pedrega (Alacant) (29) (Bellreguard, Alqueria de la Comtessa) (41)
fer pols
fer un pèntol a algú
fer xorrant sang (Alcoi) (a1)
fer-se un motí
gatinyar-se° (Balones) (22) (Alcoi) (3) (28)
esguitinyar-se (Beneixama) (33)
girar la cara [de costat] del revés]
girar-se la gorreta
guerrejar (59)
haver-hi bous i vaques(31)
haver-hi bregues (74)
haver-hi cacau (Alcoi) (27)
haver-hi lios (74)
haver un sesori (Alcoi) (2)
haver xerecs [tʃɛréks] (Alcoi) (2)
haver-hi brega
haver-hi una batalla campal
implacable
jugar a partir palletes
lluitar
mamprendre amb algú
menjar-se uns a altres (1) (15)
més picat -ada que un bou en un corral
mirar com el gat a la tomaca
moure pols
moure un escandall (1) (15)
muntar un numeret
no aplegar la sang al riu
no haver pa partit
no parlar-se (33)
no tindre amb qui pelear
oïr-se un tro de bulla
paréixer el gat i el gos (Alcoi) (a1)
paréixer gatets i gossets
paréixer un cabàs de gats
partir palles (Alcoi) (a1)
partir palletes
partir-se la palla a coces
pegar
pegar barallaes
pegar-li canya a
pegar-se galtades
pegar-se-les amb Sant Pere

pelear
per tipitía
picar-se les crestes (Alcoi) (a1)
picat -ada
plantar cara amb la cresta ben erta (31)
portar peluca
portar pleit° (Alcoi) (a1)
prendre-s'ho fort
prendre-s'ho malament
punxar-se (31)
rebordonir-se
recremat -ada
sense pietat
ser com el gat i el gos (31)
ser un canyaret (23)
ser un petroli *[petrɔlio] (Alcoi) (2)
ser una escama (3) (176)
ser / vindre la revolució del setembre
tindre algunes marotetes
tindre la gorra torta
tindre les dents més esmolades que un gos rabiós (31)
tindre morisquetes (amb algú) (Balones) (22)
tindre *rosse*® amb algú
tindre tipities → *anar de topetia*
tindre un altercat [gros] (31)
tindre un fes-te-enllà (Balones) (22)
tindre un pleit°
tindre una agarrada [agarâ]
tindre una enganxada [aŋgaŋtʃâ]
tindre unes paraules (74)
(tindre, ser) tipitíes
tirar-li moltes xufetes a algú
tirar-se al cap
tirar-se al carrer
tirar-se damunt com la serp a la granota
tirar-se els trastos al cap
tirar-se els trasts al cap
tirejar-se (Alcoi) (2)
traure-les a rogle
traure's fins / *d'hasta* la camiseta de nàixer (Balones) (22)
ull a la funerala
vore's les cares
voler-se com el gat a la tomaca
xocar (amb algú) (2)

«A barallar-se, al carrer!» (Alcoi) (a1)
«[A] contes vells, baralles noves» (1) (Ibi) (34)
«A l'enemic, ni aigua»
«A l'enemic, ni una set d'aigua»
«A la mar, marea!» (Marina Alta) (65)
«Amb tots l'havia i la gastava»
«Bo sóc jo!»
«Els que es barallen es volen!»
«Es barallen de no-res!» (46)
«Falta de pa, sobra de crits» (Alcoi) (2)
«On no hi ha pa, tot són crits» (Bellreguard) (41)
«Li va dir de tot!» (Alcoi) (a1)
«Mare, Peret em pega»
«Mare, Peret em pega... Pega, pega, Peret, ara que la mare no ho veu!»
«No fa temps de discutir!»
«Si *uno* no vol, dos no barallen» (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> sentiments negatius (enuig, enfadament / expressar enuig / disgust / expressar disgust / indignació / expressar indignació)*

desafiament

amotinar (46)
vindre amotinant (46)
banyar-li l'orella (37)
enguisnar (Vall d'Albaida) (35)
fer-li front (35)
insultar
jugar-se-la a la reballada (Altea) (67) (28)
picar (a1)
provocar (74)
repte
reptar
ser una enguisna (Vall d'Albaida) (35)

«A que no eres home!» (Alcoi) (a1)
«Això no m'ho diràs a la cara!» (Alcoi) (a1)

«Això no m'ho diràs fora!» (Alcoi) (a1)
«Covard et dic!»
«Eixe nyaga més que tu!» (Marina Baixa) (67) (28)
«Jo envente més que tu!» (Alcoi) (28)
«En eixir m'esperes!»
«No tens castanyes!» (Alcoi) (a1)
«No tens quiqui!» (Alcoi) (a1)
«Vols brega?»

calmar, pacificar

posar pau

«Acabem la festa en pau!» (33)
«Tingam la festa en pau!» (33)
«Tranquil·litat i bons aliments!»
«Tranquil·litat!»
«Haja pau!»
«Que hi haja pau!»

«En pau, en pau, una xufa i un cacau» [*frase ritual per tornar paus els infants*] (Alcoi) (a1)

discussió

replicar, contradir

buscar el mal on no n'hi ha (Alcoi) (i2)
contrair
contraïdor -a
dur la contra
eixir[-se'n] amb mal de gola (Alcoi) (i2)
enraonar
fer la contra (Alcoi) (2)
fer l'encontra [ankóntra] (Alcoi) (Callosa) (28)
fer que gaste saliva (algú) (31)
ser a vore qui dels dos trau més piula (31)
tindre qüestió (60)

«Està vist que amb tu no es pot discutir!» (74)
«I quan que t'agrada discutir!» *[agrâ]
«I quan que t'agrada contrair» *[agrâ]
«No haja dit jo res!»
«Que no haja dit res!» (Alcoi) (a1)
«Per a tu el duro!» *[pa tu]
«Per a tu el pollastre!» [pa tu]
«Per dur la contra!» (Alcoi) (a9)
«El darrer vindrà que dirà la veritat!»

desfogar-se

buidar el sac (428)
cantar-li (a algú) les quaranta
dir llibertats [*desfogar-se*]
dir-li / cantar-li (a algú) les veritats (1)
desfogar-se
despatxar-se a gust
dir-li (a algú) tot lo que li havia de dir
esplaiar-se
espletar
quedar-se a gust
quedar-se descansat -ada
dir-li lo que pensa d'un altre

«Jo m'he de descarregar» (Alcoi) (a1)
«Si no li ho dic, rebente» (Alcoi) (a1)
«Vaig descansar» (Alcoi) (a1)
«Vaig espletar i vaig descansar!» (Alcoi) (a1)
«Val més vergonya en la cara que dolor en el cor» (Alcoi) (a1) (Bellreguard) (41)

«En dir les veritats, s'acaben les amistats» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR > criticar*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter*

dispar

fer foc a
obrir foc
pegar-li un tir

⇒ *II.6.C. ARTEFACTES> ARMES*

inofensiu

«Carta en terra no fa guerra» (Alcoi) (27)

repte

repte

«A vore eixos collons on estan!»
«A vore qui té raó!» (Alcoi) (i6)
«Això m'ho dius a la cara!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> b) sentiments negatius*

Burla

burla

ahucar (67)
  aücar
ahuc
  aüc
ahucs
  aücs
àvol xangla (1)
baquejar-se d'algú
blau de bulla (Alcoi) (a1)
broma
burla
burlar-se
burlar-se a bragueta solta
burlar-se fins / *d'hasta* del sol de mig dia (Alcoi) (27)
burlesca
calear-se (Balones) (22)
carregat -ada de guasa (5)
clapir (contra algú) (Alcoi) (38)
de broma
deixar amb un pam de nassos
esquellada [askelâ]
estar de burlesca
estar guasó -ona (60)
fer befa (d'algú) (72) (28)
  fer befes (Altea, L'Alfàs) (28)
  fer bèfies (Callosa) (28)
  fer befietes (Callosa) (28)
fer / traure burla
fer burlesca d'algú (60)
fer riure
fer xufeta d'algú
fer xufleta d'algú
fisgar-se d'algú
gastar / fer bromes de masero
gastar / fer bromes llargues
gastar / fer bromes negres i amargues
guasa
paréixer l'home] la dona de la risa
parlar a bacs
per a fer riure
posar (a algú) en solfa
prendre-s'ho [tot] a falòria (5)
prendre-s'ho a xirigota (5)
prendre-s'ho a xacota
punyeta
riatxar-se
ser / convertir-se en el riure de tot lo món
ser conya (d'alguna cosa)
ser la burlesca (74)
ser la riota (26)
ser l'home / la dona de la risa
tocar el ridícul
tocar els cornos
tractar com l'home] la dona de la risa
traure bèfa d'algú (Balones) (22)
xacota (Alacant) (29)
xança
xanglar-se

expressions que indiquen burla PRAGM

«¡Ai, Mare de Déu; quan seràn tres festes arreu!»
«Açò fa riure!»
«Això podríem fer!» (Alcoi) (a1)
«I això com / amb què es menja, [amb cullera o tenedor]?» (60)
«I què gràcia em feu!» (96)
«M'alegre un pam»
«Que l'ahuquen!»
«Si, dona!»
«Si, home!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU*

expressions que censuren la burla PRAGM

«A qui / Al que es burla, el dimoni li furga» (1) (Alcoi) (i1) (Ontinyent) (66)

«Alguna volta sol restar burlat, qui amb altres sol ser descompassat» (1)
«Les burles solen eixir de veres» (1)
«Set burlades, set furgades» (1) (a1)
«El corb li diu a la gralla: "Fes-te enrere i no em mascares". I la gralla li contesta: "Més valguera que callares"» (Xixona) (438)
«El mort li diu al degollat: ¿Qui t'ha fet eixe forat?»
«No et burles!» (60)
«No et burles de ningú, sense ans mirar-te tu» (Alcoi) (27)
«No tingues que burlar-te del meu dol, que quan el meu serà vell, el teu serà nou» (Alcoi) (3)
«Què fa, et rius?» (Alcoi) (a1)
«Que no sóc la riota de ningú!» (26)

Castigar

calfar
calfar l'estora
cardar l'estora
palpar l'estora
càstig *[kastík]
castigar
clavar el braç dins la mànega
condemna [kondéna] (Alacant) (29)
córrer a garrot (Balones) (22)
eixerretar a montes (Balones) (22)
fer-li les mides exactes (5)
fer passejar la granera al coll
monta (Alcoi) (a1) (Balones) (22) (Callosa) (86)
multa
recriminar (5)
sentir la rúmia del gaiato (Monòver) (225)

corretja
manta de vara (Alcoi) (a1)
passada de vara [pasâ]
vara

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA*

«Ben empleat li està» (Ibi) (34)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> AMENAÇAR*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ*

Crítica, retret

criticar, reprovar, parlar malament

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR > criticar*

impedir crítica o censura

tapar boques (1)

expressar crítica o retret PRAGM

«"No és res", i li penjava el nas» [iro]
«(tranquil, callat, etc.) ...estàs més guapo -a»
«[Escolta,] a mi no tens que fer-me això»
«A bona hora» (33)
«A Déu no siga retret»
«A la primera cullerada, mosca» (Marina Alta) (65)
«A qui es burla, el dimoni li furga»
«A tu qui et mana...»
«A vo(re) si t'escaldes!» [iro]
«A vore si et moris!» [iro]
«Açò [que m'estàs fent] [és] que no té nom!» (31)
«Açò què vol dir?» (a8)
«Aguarda i voràs!»
«Ai, si l'arribes a....»
«Aixina és com s'estimeu les coses?»
«Aixina no anem ni d'ací al cantó!» (Alcoi) (a1)
«Aixina no anem!» (Alcoi) (a1)
«Això és criminal!»
«Això fa moro!» (Alcoi) (a1)
«Això ha segut un *crímen*[①]» (Elx) (40) (Alcoi) (2)
«Això no és!»
«Això no porta més que disgustos!» (Alcoi) (a1)
«Això no s'estila ara!» (i3)
«Això que has fet no està gens bé» (Elx) (40)
«Alça, Manel!»
«Alça, *Manué*» (Xixona) (438)
«Alça, món!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!» (Alcoi) (439)
«Bé comencem!»
«Bé comencem... a vore si acabem!» (i15)
«Be que ho [saps, sap, etc.]!» (31)
«Bona hora» [bonóra]
«Bonico t'està!» (Alcoi) (a1)
«Cap gepelut es veu la gepa»
«De casolitats està el món ple!»
«"Déu proveïrà per a calces", i no tenia cames!»
«Déu proveïrà per a calces, que peus ja en tenim!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Deuria caure't la cara de vergonya!» (Alcoi) (a1)
«Eixe -a ni ... ni ha almorzat!» (Alcoi) (a1)
«Eixe -a no és de plànyer!» (L'Alfàs) (28)
«El que va amb un coixo°, a l'any, coixo° i mig» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«El vaig fer negre!»
«En comptes d'una gràcia has fet una desgràcia»
«En el teu ull veig un ou, i en el meu un bou»
«És que...!»
«És que no poden estar-se quetets!» (Alcoi) (a1)
«És (són, etc.) el dimoni!» (Alcoi) (a1)
«És un cas perdut!» (Alcoi) (a1)
«Estàs bovo?»
«Estàs / esteu en el món per a que hi haja de tot!» (i2)
«Estàs en els teus cabals?» (a8)
«Falta de vara!»
«Hi ha qui...»
«Hi ha qui es posa a ...» (5)
«I eixe què s'ha cregut!»
«I quant [que] t'agrada [li / els, etc.] ...!» [agrâ] [...]
«T'agrada [li / els agrada, etc.] més que a un bon sopar!» (Alcoi) (a1)
«I quant que els agrada l'enredro!» [agrâ] [anrédro] (Alcoi) (a1)

«I quant que t'agrada fer l'encontra» [agrâ] [aŋkóntra] (Alcoi) (a1)
«I tu com vas ... (fer alguna cosa negativa)?» [*en desaprovació*] (74)
«I tu tens gust de ... (fer una cosa negativa)?» [*en desaprovació*] (74)
«Ja l'has cagada!» [kagâ]
«Ja l'has cagada, llaurador!» [kagâ] [λauraôr]
«L'has cagada!» [kagâ]
«Ja passarà la processó per ma casa!» (Alcoi) (a1)
«La serena mata les dones!»
«Li hauria de caure la cara de vergonya [i seria poc]!» (31)
«Li van cantar les quaranta!» (Alcoi) (a1)
«M'agrada com seques, però demà no tornes!» [agrâ] (30) (Alcoi) (a1)
«Mare, què bé anem!» [*iro*]
«Mira que t'ho he dit voltes!» [touádit] (Alcoi) (a1)
«Mira quin altre -a!» [átre]
«Molta planta i poc raïm»
«Ningún gepelut es veu la gepa»
«No és més ...perquè no se'n pren»
«No es pot repicar i anar a missa» (Alcoi) (27)
«No es pot repicar i anar a la processó» (Calp) (39) (Altea) (357) (Ibi) (34)
«No es pot repicar i anar al sermó» (Ontinyent) (66)
«No es pot servir a dos amos a un temps» (Alcoi) (27)
«Vols estar en els pots i en els ungüents» (Xixona) (438)
«No et cauran els anells!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«No et farà mal a tu la panxa»
«No et rigues del meu dol, que quan el meu serà vell, el teu serà nou» (Alcoi) (27) (Calp) (39)
«No *mos* du que faena»
«No podries / podríeu / podrien tindre més mirament?» (31)
«No podries / podríeu / podrien tindre una miqueta / més coneixement?» (31)
«No s'apanyeu bé les coses!» (Bellreguard)
«No sigues bascós -a!» (31)
«No sigues crio -a!»
«No t'escaldaràs!» [*iro*]
«No t'escanyaràs!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«No te s'arrugarà el melic!» [*iro*]
«No té (tens, etc.) esmena!»
«No té (tens, etc.) remei!»
«No té (tens, etc.) *apanyo* Ⓟ!» (5)
«No té (tens, etc.) *arreglo* Ⓟ!»
«No té (tens, etc.) esmena!» (74)
«No te'l cucaré!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«Pel camí que van...»
«Per molt que el reptes no hi ha manera de traure punta d'ell!» (Alcoi) (a1)
«Quant que costaràs de criar!»
«Quants se'n moren per no dir-ho!» (Alcoi) (a1)
«Que això fa lleig!» (Alcoi) (a1)
«Què / Quina barra tens!» (Alcoi) (a1)
«Què ganes de...»
«Que s'espavile!» (31)
«Què / Quin valor tens!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«Quan el coixo s'encoixa, què farà el que coixo està?» (Calp) (39)
«Quin trellat traus [trau / trauen, etc.] d'això?»
«Quin fetge tens!» (Alcoi) (a1)
«Quin bon fetge que (té, tens, etc.)!» [*iro*] (31)
«Quin mal cor!»
«Quina barra (té, tens, etc.)!»
«Sempre estan igual!»
«Si jo parlara...!»
«Si jo volguera parlar!»
«Són el dimoni!» (Alcoi) (a1)
«Tan tranquils que estaven...!» (Alcoi) (a1)
«Tens una gràcia que et xorra garres avall» [*iro*]
«Tens unes coses, que anant es menegen» (27)
«T'has cobert de glòria» [*iro*]
«Tin coneiximent!» [koniʃimén^{t}]
«Tot ho has / ha de fer...!» (31)
«Tu embarques a la gent i et quedes en terra!»

«Tu no te'n pots anar aixina com aixina!» (33)
«Vergonya en faria a mi!» (Alcoi) (a1)
«Vine ací que et posaré oli amb aigua, que estaràs escaldadet -a!» [askaldaêt] [*iro*]
«Xe, què bonico!» [*iro*] (Alcoi) (159)

⇒ *indignació*

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY> criticar la falta de trellat*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> criticar la falta de comprensió*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

Enganyar

engany, trampa

alcaldada [alkaldâ]
contuberni *[kontubérnio] (74)
estraperlada [estraperlâ]
engany
enganyabovos
enganyifa (Alacant) (29)
enredro (74)
gàbula
llevantança
manipulació (74)
maganxa° (La Safor, Marina Alta) (28) (69)
  maganya (Benissa, Calp, Senija, Teulada, Poble Nou, Xàbia) (69)
  magalatxa (Alacant) (29)
  mangalotxa (Alcoi) (30)
  mangalatxa (Callosa) (28) (Bolulla) (69) (86)
  magalantxa (Tàrbena, Benimantell) (28) (Polop, Vall de Guadalest) (86)
  mangarrufa (Beneixama) (33)
manifesseria
  manifasseria
guilindaina (Alcoi) (62)
mantàfula (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
martingala
martingalada [martiŋgalâ]
mentira°
sendera (1)
ser un enganyabovos [*una cosa*]
tramposíes (Alacant) (29)
trapaceries
trapico

«Això és una cova de lladres!» (Alcoi) (a1)
«En lo que es pren a bult, sol haver engany ocult» (1)
«Per a tot n'hi ha trampa menys per al vi, i li posen aigua!»
«La trampa de Déu per tot s'hi veu»
«La trampa de Déu sempre es veu!» (Alcoi) (a1)
«Feta la llei, feta la trampa» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)

trampós -a

convenenciero -a
cutxipandero -a (Alacant) (29)
enganxador -a [aŋgaɲtʃaór -a] (Alcoi) (a1)
enganxadoret -a [aŋgaɲtʃaorét -a] (Alcoi) (a1)
enredrador -a *[aɲredraór -a] (Alcoi) (a1)
estraperliste -a (Alcoi) (a1)
fullero -a (Balones) (22)
mampirlant -a (Altea) (67)
  mampirlante -a (Alcoi) (a1)
mandreixador -a (Tavernes) (31)
manifesser -a°
  manifasser -a°
mentirós -a°
rascafites
ser més trampós que un columbari (Alcoi) (a1)
ser un dàtil (Xixona) (101)
ser un gramàntol (Altea) (28)

ser un maula
ser un mauela (Alcoi) (2)
ser un testimoni mal pagat (Alcoi) (i1)
trampós -a
trapacer -a

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> comprar, vendre> estafar*

enganyar

(fer alguna cosa) de mangalotxa
[ser] trampa
[ser] trampa i mangalotxa (30)
alçar llevantances
batejar (la llet, el vi) (5)
combregar (*a ú*) amb rodes de molí (Ibi) (34)
donar-li-la de caixó
embolicar (Alcoi) (a1)
empifiar (L'Alfàs) (28)
  empifar (Callosa) (28)
engalipar° (72) (55) (28)
  engaliar (Polop, L'Alfàs) (28)
  engalifar (Benidorm) (28)
enganxar [aŋgaɲtʃâr] (Alcoi) (a1)
enganyar [aŋgaɲâr]
enganyar al més guapo
enganyar com a un xino (5) (92)
enganyar com als caragols
engarjolar (Beneixama) (33)
engatussar [aŋgatusâr]
enredar (56)
enredrar la madeixa (Alcoi) (30)
entrampullar (1) (3)
fer alguna trampeta (a24)
fer creure que un burro vola
fer gàbules
fer llevantances
fer trampa
guanyar de mangalotxa (Alcoi) (a1) (28)
inflar el barret de guitzes a algú
intoxicar
jugar a dues mans
jugar amb una doble cara
jugar-li (a algú) passadetes de fullero (Balones) (22)
llevar llevantances
mangonejar
maquinar
menejar els cubilets
nafrar (Rebolledo, Bacarot, L'Altet, Torrellano, Camp d'Elx) (29)
omplir el barret de guitzes
passar-se en raons
pastellejar
pegar-li (a algú) un parxe (1)
pegar-li-la (a algú) amb sinditicon (Alcoi)
posar l'os
posar llevantances
prendre el pèl
ser (una cosa) un enganyabovos
ser (una cosa) un farol (Balones) (22)
ser la llei de l'embut (Alcoi) (a1)
ser un enganyabovos
titlar [tirlár] (Alcoi) (i3)
trampejar (26)
trapacejar
vendre fum (17)

«Amb la veritat, t'enganya» (Alcoi) (27)

ser enganyat -ada

caure
  haver caigut
caure en el enganyabovos (Alcoi) (a1)
caure en el formatge (1)
caure en el filat (1)
caure en la ratera (1) (428)
ser (algú) fàcil d'engarjolar (Beneixama) (33)
[ser un -a] maula (5)
tragar-se l'ham (Alacant) (29)
vendre't com la carn en la carnisseria (92)

no deixar-se enganyar

no deixar que l'ompliguen el barret de guixes a ú
pillar-li la trampa (30)
pillar-li la trampa i la mangalotxa (30)

expressions

«A mi no me la peguen!» (31)
«Als mentirosos° els cau el monyo»
«El mentirós° ha de tindre bona memòria!» (Alcoi) (a1)
«El van embolicar» (Alcoi) (a1)
«El van enredrar» (Alcoi) (a1)
«Et posaran l'os!» (Alcoi) (i1)
«Ja t'han enganyat!»
«La trampa de Déu, per tot s'hi veu» (Alcoi) (a1)
«Li van fer vore del cel paella!» (Alcoi) (a1)
«Li van pegar el *quinto*!» (Alcoi) (a1)
«Memòria o cames» (Ibi) (34) (Marina Alta) (Pego) (65)
«Mentira cotxina!» (Alcoi) (a1)
«Mentira° sofira!»
«Mos inflarà el barret de guitzes!»
«No compres ase de recover, ni et cases en filla d'hostaler» (1)
«No digues mentires°, que te n'aniràs a l'infern!» (Alcoi) (a1)
«No et fies ni de ton pare!» (Alcoi) (a1)
«No m'enganyaràs herbeta, que et dius moraduix!»
«Perquè et conec no t'òbric!» (Alcoi) (a1)
«Si beques un poc, t'enganyen com a un xino» (92)
«Van a titlar-te!» [tirlá'te] (Alcoi) (i3)
«A vore si el titlen!» [tírlen] (Alcoi) (i3)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> mentira, insinceritat*

Excusa i culpa

anar amb excuses
*cuento*①
ser excuses de mal pagador
tindre més *cuento*① que Calleja
tindre molt de *cuento*①
tindre sempre excuses per a ... (31)
deseixir-se'n amb bones paraules
deseixir-se'n
donar un descàrrec

donar excuses, rebutjar culpa PRAGM

«Ara m'entere!» (Alcoi) (a1)
«Eh!»
«Eh!» «Eh, toro!» [*resposta*] (Alcoi) (a1)
«Eh, és que...»
«És que...»
«Jo no me'n dec res!» (Alcoi) (a1)
«Jo no me'n sé res!» (Alcoi) (a1)
«Jo no tinc la culpa»
«La primera notícia que tinc!» (Alcoi) (a1)
«Jo quin quevore tinc?» (Alcoi) (a1)
«No és culpa meua»
«No sóc jo»
«Mira, jo faig la d'aquell»

⇒ *disculpa*

rebutjar excuses PRAGM

«Això són excuses de mal pagador!»
«A vore si t'ho creus i esta nit no sopes!»
«Bona excusa té el malalt, que es pixa i diu que sua!»

«Bona excusa té el malalt, que quan pixa, diu que sua» (27)
«[A mi] no em vingues amb excuses!»
«[A mi] no em vingues amb *cuentos*[Φ]!»
«[A mi] no em vingues amb romanços!»
«Eh!» «Eh, toro!» [resposta]
«La culpa la té el dimoni!» (Alcoi) (a1)
«Molt de *cuento*[Φ] tens tu!»
«Ni "és que" ni "és co"!»
«No m'ensorolles, que tinc quinze anys!» (Alcoi) (a1)
«Tens més *cuento*[Φ] que Calleja!»
«T'ho dius i t'ho creus!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS >rebuig*

culpar PRAGM

aplicar-se el *cuento*[Φ] (1)
donar-se per al·ludit -ida

«El que li ha fet el nas, que el porte al braç» (Alcoi) (a1)
«La culpa és teua!»
«Tu tens la culpa!»
«Has sigut tu!» *[segút]

Fastidi, fastidiar

fastidiar, molestar, aclaparar

fastidi

agonia
angoixa
basca
casquera *[kaiʃkéra]
candonga (Alcoi) (a1)
condemna°
condèrna (Camp d'Elx) (29)
condèlma (L'Alfàs) (29)
disgust [disgúst] o *[desgúst] (Balones) (22)
emprenyo
guitza (Alacant) (29)
llanda
martiri
marturi (Alacant) (29)
matraca
murga (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
palissa° (Alcoi) (a1)
pelfa (Callosa)
penyora
perjuí (Alcoi) (a1)
porga (Alacant) (29)
quefer
sermó (Alcoi) (a1)
tabarra (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
tostó (Alcoi) (a1)

fastidiar

acocorar
acorar
acorat -ada
agoniar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
agoniar de mala manera (Alacant) (29)
agradar-li la caixquera
anar per llana (30)
anar temptant-me (Gata) (436)
angoixar (53)
atabalar (Gata) (436)
atabuixar [atabuʃár] (Beneixama) (33) (Gata) (436)
atarantar (Gata) (436)
boixar (Alcoi) (5) (Agullent) (33)
buscar les puces (Gata) (436)
candongar (Alcoi) (a1)
cascar [kaiʃkâ^{r}] (Alcoi) (2) [ka^{j}ʃkár] (Alacant) (29)
caixcar (L'Alcoià, Marina Baixa) (28)
caure-li una pepla (Beneixama) (33)
cerndre (Gata) (436)

com [si fóra] un ull de poll (Tavernes) (31)
com si tinguera una punxa
deixar algú a pa i minxo
despacienciar
disgustar
donar basca
donar el teque
donar febra (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
donar la llanda
donar la matraca (37)
donar la tabarra
donar la vara
donar mal any (Gata) (436)
donar mal de cap (Gata) (436)
donar maldecaps(31)
donar maltemps (Gata) (436)
donar més faena que un porc solt (Gata) (436)
donar més faena que una anyada de cucs [aɲâ] (Pego) (23)
donar més quefer / faena / febra que una onça de cucs (428)
donar més quefer / faena que una brossa en un ull /l'ull (Ontinyent) (66)
donar més quefer que un cuc baix d'un cantal
donar o mal terç (Gata) (436)
donar pel cul
donar pel sac
donar pel sac i governat (Alcoi) (a1)
donar pena (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
donar preocupacions (31)
donar quefer (Gata) (436) (Alcoi) (a1)
donar repic (Gata) (436)
donar teque
donar una pelfa (Callosa) (28)
donar vara
donar-ne pel cul i tot (Gata) (436)
donar[-ne] pel sac (436)
donar-ne per dalt i per baix (Gata) (436)
donar-ne una cosa de no dir (Gata) (436)
dur (algú) encoratginat -ada(241) (28)
emprenyar
emprenyar
encoratginar (57) (55) (28)
enguisnar (Agullent) (35) (28)
ensorollar [ansoroλâr] (Alcoi) (a1)
estar fet un pena
estar fet -a un tio -a pena
estar fet -a un postelló (Beneixama) (33)
estar torrant-li les castanyes (Alcoi) (a1)
fer avorrir els ous en cassoleta (428) (436)
fer ballar l'eixancada (Gata) (436)
fer batre [en] la forana (30)
fer bigues i bancs (Gata) (436)
fer desbatejar (Gata) (436)
fer desinquietar [desinkietâr] , *[desenketár] (La Safor) *[desenkietâr] (Bolulla) *[desanketâr] (Alcoi) (2) (31)
fer desorejar (Gata) (436)
fer desorientar (Gata) (436)
fer eixir els cabells blancs (Gata) (436)
fer eixir els cabells verds (30) (436)
fer el cap aigua (Gata) (436)
fer el cap com un bombo (Gata) (436)
fer el cap com un tabal (Gata) (436)
fer el mico (Gata) (436)
fer el monot (Gata) (436)
fer el ninot (Gata) (436)
fer el pallasso (Gata) (436)
fer el ruc (Gata) (436)
fer enrabiar (30) (31)
fer fato (Gata) (436)
fer fer diables sense motle (Gata) (436)
fer fer els rots agres (Gata) (436)
fer fer la figuereta (Gata) (436)
fer fer randa (Gata) (436)
fer l'ànec (Gata) (436)
fer l'enza (Alcoi) (2)
fer la burrera (Gata) (436)
fer la guitza (Gata) (436) (Alcoi) (2)
fer la mona (Gata) (436)
fer la murga (Gata) (436)
fer la pasqua (Alcoi) (a1)
fer la punyeta (2) (436)
fer la sang negra (Gata) (436)
fer la tavella (92) (3)
fer la tirana (1)

fer[-li] la vida impossible (Gata) (436) (Alcoi) (2)
fer les castanyetes agres (Gata) (436)
fer malalt (242)
fer morir (Gata) (436)
fer morir màrtir (Gata) (436)
fer[-li] passar el Purgatori en vida
fer[-li] passar l'equinocci *[eskinɔksio] (Calp) (39) (Altea) (357) (Gata) (436)
fer[-li] passar l'estret de Gibraltar (1)
fer[-li] passar la blava (Calp) (39)
fer[-li] passar la pena negra
fer[-li] passar la penosella° (Alcoi) (67) (57) (28)
fer[-li] passar les de Caín (Alcoi) (a1)
fer[-li] passar les fels amargues (Gata) (436)
fer[-li] passar les penoselles amargues
fer pena
fer perdre la brúixola (Gata) (436)
fer peripècies (Gata) (436)
fer posar de punta (a algú) (31)
fer tornar boig, boja (30)
fer traure la butza pels ulls (Alcoi) (27)
fer traure la butza per la boca
fer traure la butza per l'orella
fer-li (a algú) la col (Calp) (23)
fer-li fer (a algú) randa / randes sense boixos (Alcoi) (30)
fer-li portar l'albarda (1)
fer-se de malvoler (Gata) (436)
fotre
fotre la marrana (Alcoi) (2)
fregar (i1)
incomodar (31)
inflar el barret
inflar les castanyetes (Gata) (436)
llandar (i1)
marejar (Gata) (436)
martillejar (5)
moure escama (Gata) (436)
no deixar aturar (Gata) (436)
no deixar ni alenar
no deixar surar (Gata) (436)
no deixar viure (Gata) (436)
no parar de fer estar amb l'ai al cor (31)
passar-se'n de la ratlla (Gata) (436)
pegar en el tòs
pegar la palissa° (Alcoi) (a1)
pegar tort (Alcoi) (2)
picar
portar (algú) a rabo° de borrego° ˚ (1) (22)
portar màrtir (a algú) (Alcoi) (94)
portar (algú -una) pel carrer de l'amargura (Alcoi) (i2) (a1)
posar de mal rasque (Alcoi) (2)
posar de mala veta (Alcoi) (30)
posar l'albarda (a algú) (1)
posar un regal (Alcoi) (2)
provar la paciència (Gata) (436)
rebolicar (Gata) (436)
recremar (Gata) (436)
renegar (Gata) (436)
rodar (Gata) (436)
tabalejar
tenir les orelles podrides de sentir algú (Gata) (436)
tindre a algú acorat
tindre atravessat -ada a algú -na (Alcoi) (a1)
tindre avorrida alguna cosa
tindre avorrit -ida algú -na
tindre randa (Alcoi) (2)
tindre reguiny (92) (3)
tindre-li la sang fregida (60)
tirar la pedreta (Alcoi) (a1)
tirar pedra (Gata) (436)
tocar el temps (Gata) (436)
tocar el vint-i-nou (Gata) (436)
tocar[-li] els ous (Gata) (436)
tocar l'ansa (Gata) (436)
tocar l'arpa (Gata) (436)
tocar l'osca (Gata) (436)
tocar la verga (Gata) (436)
tocar l'albarda (Gata) (436)
tocar[-li] les batzoles (Gata) (436)
tocar[-li] les castanyes (Gata) (436) (Alcoi) (a1)
tocar[-li] les castanyetes (Alcoi) (a1)
tocar[-li] les castanyoles (Gata) (436)
tocar[-li] les cuscanelles (Alcoi) (2)

tocar[-li] les pilotes (Gata) (436)
tocar-li els collons
tocar-li els nassos
trastornar (Gata) (436)
voler donar pel cul
xafar la guitarra

⇒ *I.2.G. TEMPS> pesat*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*

persona que fastidia

bascós -a [*que fastidia*] (Alacant) (29)
bordet -a
caldós -a (Alacant) (29)
canyer -a
cascador -a *[kaiʃkaôr -a]
cascadoret -a *[kaiʃkaorét -a] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29) *[kaiʃkaonét -a] / *[kaʃkaonét -a] (Alacant) (29)
cascó -ona *[kaiʃkó] o *[kaʃkó] (Alacant) (29)
emprenyador -a
emprenyadoret -a
enguisna [angísna] (Alcoi) (i1) (Vall d'Albaida, Marina Baixa) (28)
guisguet° -a
guisquet -a
visquet -a (Alcoi) (a1)
visquiu -a
guitzer -a
guixer -a
llandós -a
mauela (Alcoi) (a1)
postelló (Beneixama) (33)
queferós -a (53)
ser com un ull de poll (31)
ser enfadós -a (Gata) (436)
ser un alitranco (Alacant) (29)
ser un -a bascós -a (Beneixama) (33)
ser un càstig de Déu *[kastík]
ser un -a embafós -a (Altea) (67)
ser un -a furgamerdes (Beneixama) (33)
ser un -a gabaido -a (Beneixama) (33)
ser un -a queferós -a (Vall d'Albaida) (35)
ser un -a pena
ser un tio pena
ser un tio bronca
ser un tio llandós (Alcoi) (a1)
ser una tia llandosa (Alcoi) (a1)
ser un vectigal [*alguna cosa*] (La Marina) (86) *[vitigál] (Alcoi) (a1)
ser un vincle [*algú*] (Vall d'Albaida) (35)
ser una abranor (de persona) (Alcoi) (i1)
ser una enguisna [*algú*] (Alcoi) (2)
ser una mosca apegalosa
ser una mosca collonera
ser una punxa (Alcoi) (a1)
tocacollons

destorbar

destorbar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
estar sempre enmig, com el dijous (Alcoi) (2)
fer de postelló (Beneixama) (33)
ser un ciri-clossi(1)
tindre algú com un ciri (enlloc)

«Enmig com el dijous!» (Alcoi) (a1) (2)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> disgust*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> desànim*

expressar fastidi PRAGM

«A mi no m'agonies!» (Alcoi) «[Açò] em fa malalt!»
«A rabo de borrego° ˚!» (Ibi) (34)
«Ai, que agonia!»
«Ai, hui, pobre fabricant!» (Alcoi) (30)
«Ara ho cagaré!» (Alcoi) (a1)
«Ara la cagaré!» (Alcoi) (a1)
«Ara sí que m'has boixat!»
«Ara sí que me l'has pegà!» (74)
«Deixa'm estar!»
«Deixa'm l'ànima queta!»
«Deixeu-me l'ànima tranquil·la!»
«El tinc avorrit!»
«Em cague en dena (peluda)»

«Em faràs batre [en] la forana!» (Alcoi) (30)
«Em faràs eixir els cabells verds!»
«Em faràs fer randa sense boixos!» (Alcoi) (30)
«Em faràs perdre la xaveta!» (Alcoi) (a1)
«Em faràs tornar boig / boja!» (30)
«Em faràs traure els cabells verds!» (30)
«Em fareu / faràs, etc. eixir els cabells verds!»
«Em té acorat!»
«Em té la sang fregida!» (60)
«Estic de tu / d'ell, etc. que bufe!»
«Estic d'ell *d'hasta*® la coroneta!» (Alcoi) (a1)
«Estic *hasta*® els collons!»
«Fo! Ja n'hi ha prou!» [práw] (Beneixama) (33)
«Ja està!»
«Ja està, ja!»
«Ja estàs fent-me la punyeta [altra volta]?»
«Ja estem, ja!»
«Ja esteu altra volta?»
«Ja esteu, ja!»
«Ja m'has encés!»
«Ja n'hi ha prou!»
«Ja t'han combregat!» (Alcoi) (2)
«La gallina de dalt [sempre] caga a la de baix» (Alcoi) (i1) (Bellreguard) (41)
«La tinc avorrida!»
«Lo que més em fot és ...» (74)
«Marejaria el dimoni» (Gata) (436)
«M'han encés en vida!» (Alcoi) (2)
«M'han pegat un perxango!» (Callosa) (28)
«M'has candongat!» (Alcoi) (2)
«M'has encés!»
«M'has]mos has boixat!»
«M'has fotut!»
«M'has rostit!»
«Me cague en la punyeta [morena]!»
«*Mos* ha boixat!»
«*Mos* ha fotut!»
«*Mos* has candongat!» (Alcoi) (2)
«*Mos* has encés!»
«*Mos* has fotut!»
«*Mos* has rostit!»
«No casques!» [káaiʃkes] (2) (436)
«No casqueu!» [kaiʃkeu]
«No dones febra!» (Alacant) (29)
«No em deixes aturar!»
«No em faces batre!»
«No em faces desenquetar!» (28)
«No fotes!»
«No llandes!»
«No m'afeixugues!» (Alcoi) (28)
«No m'agonies!»
«No m'allobixques!»
«No m'emprenyes!»
«No m'emprenyes més!» (Alcoi) (2) (Altea) (67)
«No m'infles el barret!»
«No m'infles el barret de guitzes!» (Alcoi) (a1)
«No tens altra cosa que fer que...?»
«Quant em fas batre!» (Alcoi) (2)
«Quanta vara, xe!»
«Que ací viuen!»
«Que baix viuen!»
«Que no *mos* toquen els nassos»
«Què pesat que eres!»
«Què pesats que sou!»
«Quin avorriment de...!»
«[I] quin avorriment!»
«[I] quin bolet!»
«[I] quin bolet m'han pegat!»
«[I] quin bolet portem!»
«[I] quin *bolillo*!» (Alcoi) (a1)
«[I] quin empreny!» [ampréɲ]
«[I] quin emprenyo!» *[ampréɲo]
«[I] quin maldecap!» (Alcoi) (a1)
«[I] quin mareig!»
«[I] quin torró!» (Alcoi) (2) (a1)
«[I] quin tostó!» (Alcoi) (2) (a1)
«[I] quin vectigal!» (La Marina) (86)
«Quin vectigal amb ...!» (La Marina) (86)
«[I] quin volantí!» [bolantí] (Alcoi) (2)
«[I] quina abranor!»
«[I] quina llanda!» (Alcoi) (2) (a1)
«[I] quina murga!» (Alcoi) (a1)
«[I] quina tabarra!» (Alcoi) (2) (a1)

«Si el / la rifen, no hi ha / no es troba qui prenga bolleta»
«Sou més pesats que una bola de borra banyada!» [baɲâ] (26)
«Tant li punxen al bou, que a la darreria mou» (Altea) (57) (28)
«Tant li punxen al bou que a última hora pica!» (Alcoi) (2)
«Tant li punxen al bou que al remat pica!» (Alcoi) (2)
«Tanta llanda!»
«Tots al sac, i el sac en terra!»
«Tu faltaves!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*

estar fart, tip

abotxornar-se
asquejar-se (5)
enfartir -se
estar blau, blava de
estar d'alguna cosa fins / *d'hasta*[Ø] el gargamell
estar fins / *d'hasta*[Ø] el gorro
estar fins / *d'hasta*[Ø] més amunt del cap
estar fins / *d'hasta*[Ø] la pipa
estar fins / d'*hasta*[Ø] la coroneta
fer eixir els cabells verds
fer la creu (a algú)
fer-li la creu a algú
migrar-se de (28)
no aguantar puces de ningú
no poder noure (amb algú) (92)
no (poder) pair (alguna cosa) (31)
quedar calent -a (1)
tindre poca corretja (Alcoi) (a1)
traure la butza per l'orella
traure la butza per la boca

expressar fartedat PRAGM

«Açò és passar-se'n de la ratlla!»
«Açò és un desespero»
«Açò se'n passa de castany a obscur!» *[oskúr] (Alcoi) (a1)
«Açò se'n passa ja de la ratlla!»
«Això s'ha acabat!»
«Està hui caldoset° -a!» (Alacant) (29)
«Estic calent -a!» (Alcoi) (a1)
«Estic de (tu, etc.) que boce!» (Alcoi) (27)
«Estic perdent la paciència!»
«Estic que bufe!» (Alcoi) (a1)
«Estic que reglote!» (Altea) (28)
«Estic que trine!» (Alcoi) (a1)
«I quin dia portem!»
«I quin matí / matinet portem!»
«I quin rompent!» (Alacant) (29)
«Ja està bé!»
«Ja n'hi ha prou!» (a1)
«Puix ja està bé!» [pos]
«Ja n'hi ha prou d'eixe color!» (30)
«Mos ha caigut la besneula» (Alacant) (29)
«No m'ensorolles [més]!»
«Para ja d'emprenyar!»
«Para ja de marejar!» (26)
«Prou!»
«Prou, que em mareges!» (60)
«Què guitza!» (Alacant) (29)
«Quina calda de (home / dona)!» (Alacant) (29)
«Quina condemna tinc jo amb tu» [kondéna] (Alacant) (29)
«Senyor, doneu-me paciència!»
«S'ha acabat el cafetí»
«S'ha acabat el quinzet!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat el xavo!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat la cosa!» (Alcoi) (a1)
«S'han acabat els torrons!» (Alcoi) (a1)
«S'ha acabat!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> disgust*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> expressar disgust*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> indignació*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> expressar indignació*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> desànim*

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE*

avorriment

tedi

desfici
[estar] desficiós -a
migrar-se de (Callosa) (28)
migrança (Callosa) (28)
migrat -ada (Callosa, Benidorm, Dénia) (28)
ociós -a (67) (28)

ser un avorriment
ser una llanda
ser un tostó

«Jo em migre!» (1) (28)
«Quin desfici!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> defalliment*

fastidi

⇒ *estar fart, tip> expressar fartedat*

Frustració, fracàs

frustració en general; pèrdua

«...i et cau el món als peus»
«A cada ruscada, perdem un llençol!»
«A cada sonada, perdem un llençol»
«A dos de val i la pilota encalada» (Murla) (65)
«A qui tot ho voll per a ell, li ix el porc mesell»
«A voltes el dimoni té ganes de jugar!» (Alcoi) (a1)
«Antes de rot ja s'ha fet agre!»
«Ara sí que m'has / han boixat!» (Alcoi) (a1)
«Ara sí que *mos* has / han boixat!» (Alcoi) (a1)
«*Pues* / *Pos*[①] sí que *mos* has boixat!» (Alcoi) (a1)
«Bancalets per a mon sogre; i ell, pobre que pobre»
«Blau de fam i sense milotxa»
«Blau de verga i sense milotxa!»
«Bon viatge!»
«Bona nit, cresol!» (Alcoi) (a1)
«Com el burro Vitòria, sense pena ni glòria!» (Alcoi) (a1)
«Com no puc amb tu, en la teua porta em pixe»
«Qui no pot pegar-li a l'ase, li pega a l'albarda» (1)
«Damunt de bony, torondo!»
«Sobre bony, torondo!» (1) (15)
«Damunt de cabró, a la presó!» (Alcoi) (2) (Elx) (40)
«De forment, ni un gra» (La Safor) (31) (Alcoià-Comtat) (2) (Elx) (40)
«De forment, ni un gram» (Xixona) (438)
«Descalceta i sense gorreta»
«D'on no n'hi ha, no es pot traure»
«El dimoni té ganes de jugar!» (Alcoi) (a1)
«El ferrer de Tibi; ferrant, ferrant, perdé l'ofici» (1)
«El ferrer d'Ibi; ferrant, ferrant, perdé / va perdre l'ofici» (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41) (Alcoi) (a1)
«El que a la primeria guanya, a la darreria reganya» (Altea) (57) (28)
«El que a la primeria guanya, a la darreria s'escanya» (Benimantell) (28)
«Qui primer guanya, al fi s'escanya» (113)
«El que és desgraciat, fins / *d'hasta*[①] amb els collons entropessa»
«Qui és desgraciat, *d'hasta*[①] en els collons entropessa»

«El qui va per llana, sol eixir esquilat» (Bellreguard) (41)
«Hem perdut en la barata!»
«Hi han que naixen amb estrella, i altres estrellats»
«I quin bolantí!»
«I quin bolet!»
«I quin bolillo!» (Alcoi) (a1)
«I quin canyaret» (Alcoi) (a1)
«Ja hem aplegat on anàvem!» [*iro*] (Elx) (40)
«Ja *mos* ha caigut la llonganissa en la cendra!»
«La trampa de Déu, per tot s'hi veu!» (Alcoi) (2) (a1)
«L'any que carrega, s'esgarra»
«Llàstima de diners»
«Molt borum i poc foc»
«No hi ha cavall que no es torne rossí»
«No trauràs punta d'ell»
«On clava la mà, trau merda»
«Quan Déu no vol, els sants no poden»
«Que a mon pare li diguen Coca i que jo em móriga de fam?»
«Quina *hermosura*① de nyespres, totes cucades!» *[kukáes] (Alcoi) (a1)
«T'has quedat com la novia de Pinet, amb la cara llavada i el monyo fet!» (Xeresa)
«Si muntem un circ, *mos* creixen els nanos»
«Si no vols caldo°, dos tasses!»
«Si posem una fàbrica de carotes, ixen els xiquets sense cap»
«Si tenim / posem un circ *mos* creixen els nanos»
«Sol que prompte ix, dura poc»
«Tant alvança en un any com en un dia»
«Tant va el cànter a la font que al final es trenca» (Alcoi) (2)
«Tantes voltes va el cànter a la font, que al remat es trenca» (Alcoi) (2)
«Tantes voltes va el canteret a l'aigua, que al remat es trenca» (Calp) (39)
«Una monada muntonada de nespres, totes cucades!» [monâ], [muntonâ], [néspres], [kukâes]
«Xe / Fotre quin bolet!»

afollar-se [un animal] (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agarrar el cel amb les dents (1)
aigualir la festa (Beneixama) (33)
aiguar-li la festa (a algú) (Ibi) (34)
alvançar tant en un any com en un dia
anar al mar i no trobar aigua
anar per llana [i eixir / tornar trasquilat] (Ibi) (34)
anar-se'n al pot
[anar-se'n eixir, etc.] amb el cap catxo (Alcoi) (a1)
anar-se'n amb el rabo° entre les cames
anar-se'n de buit (193)
anar-se'n els diners a frares
anar tot cap per avall (31)
arrapar-se
arroïnar se
aventar el blat i arreplegar la palla
batre per la palla (1)
beure oli (una cosa) (1)
blau de fam i sense milotxa
blau de verga i sense milotxa
cagar-li el gust (a algú) [*fam*] (1)
cames arrastrant°
caure-li la llonganissa en la cendra
caure per a Cuba (Alcoi) (a1)
caure per a l'Àfrica
caure-li el món als peus
(fer una cosa) debades [debáes]
deixar algú mocat
deixar amb els collons en la mà
deixar amb els collons en la mà com Sant Paulí
donar carabassa
donar carabassot (Alcoi) (a1)
dur [sempre] les de perdre (31)
eixir amb el rabo° entre cames
anar-se'n amb el rabo en mig (Elx) (40)
eixir amb la màrfega arrastrant° (428)

eixir amb les mans a la butxaca
eixir carabassa
eixir el porc mesell (428)
eixir fullola de moro
embruta-sopars
(fer, etc.) una empastrada [ampastrâ]
enfonar -se
enfonat -ada
escanyar-se (1)
estar a val i ratlla, i la pilota encalada (234)
  estar a dos i ratlla, i la pilota encalada (234)
  estar a dos de val, i la pilota encalada (Murla) (65)
estar agre
estar blau de verga i sense milotxa
estar més torrat -ada que un regalissiero (Alcoi) (a1)
estar més torrat -ada que un *cabo*[Φ] de Realistes (Alcoi) (a1)
fer coll de figa (5)
fer com el ferrer d'Ibi: ferrant, ferrant, perd l'ofici (Ontinyent) (66)
fer el sopar agre
fer el viatge de Solbes
fer faena per res
fer faena per guanyar dos duros
fer figa (Alcoi) (60)
fer-li marro (a algú) [*defraudar*] (Balones) (92) (Banyeres) (364) (Monòver) (225) (Sant Joan) (399)
fer pala (Alcoi) (5)
guardar / arreplegar la cendra i tirar la farina
marrar
marro (53)
no alçar una sargantana pel rabo°
no deixar un cèntim del gos
no pegar en terrer (1)
no poder enfilar (un assumpte)
no [poder] (fer, trobar, etc.) res de trellat (31)
no poder traure el cap de baix l'ala
no traure clarícia (Alcoi) (a1) (Sant Joan d'Alacant) (399)
no traure la cua d'un forat (1)
no traure [la] mà del carabassí
no (poder) traure res a carregador (La Marina) (28)
  no (poder) traure res a descarregador (Tavernes) (31)
  «No la traurem a carregador!» (Calp) (39)
passar la mà per la paret
pegar amb el cap contra la paret
pegar carabassinades
pegar el bot dins l'aigua
pegar mala bolada [bolâ] (1)
pegar un bolet (Agullent) (35)
pegar un bon pestell *[pastéλ]
pegar un bot en l'aigua
pegar un gran *tombo*[Φ]
pegar un perxango (Callosa) (28)
pegar un polvo
perdre comba
perdre el ferro i el carbó
perdre en la barata
perdre fins / *d'hasta*[Φ] l'anar (Alcoi) (a1)
pillar en pana
portar el rabo° entre cames [com el burro que li peguen] (Balones) (22)
quedar[-se] barres en alt
quedar-se a cant d'orgue
quedar-se amb dos pams de nassos
quedar-se amb el cul a l'aire
quedar-se amb el mig almud [almút] o *[armút]ª
quedar-se amb els collons en la mà
quedar-se amb les ganes
quedar-se amb un (bon) pam de nas (Tavernes) (31)
quedar-se amb un pam de nassos (Alcoi) (2)
quedar-se com la nòvia de Pinet, amb la cara llavada i el monyo fet
quedar-se com l'apotecari de Castalla: sense pots i sense ungüents (Alcoi) (a1)
  semblar el boticari de Castalla, que es va quedar sense pots i sense ungüent (Alcoià-Comtat) (329)
  «Com el boticari de Castanya, sense pots i sense ungüents» (Altea) (358)
quedar-se com Sant Paulí baix l'escala

quedar-se compost -a i sense ... (Alcoi) (94)
quedar-se en la lluna de València
quedar-se gelat -ada (Alcoi) (a1)
quedar-se mocat
quedar-se piu-piu (Altea) (57) (67) (28)
quedar-se sense pot i sense ungüent
quedar-se vestit -ida (Alcoi) (94)
ser arrancada de cavall i parada de somera (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
ser arrancada de bou i parada de somera (Cocentaina)
ser arrancada de cavall i parada de rocí (Altea) (57) (57)
ser arrancada de cavall i parada de burro [aɾaŋkâ], [parâ] (Calp) (39)
«No hi ha [cap de] cavall que no es torne rossí» (Alcoi) (27) (1)
ser plorar i bramar
ser un bolet
ser un bolet molt mal de passar (Beneixama) (33)
ser un canyaret
ser un negoci de bufes
ser un sac de mal profit
ser un terrabastall (1)
ser una caguerada amb pinyols [kagerâ]
ser una cantada [kantâ]
ser una dutxa
ser una espineta en l'ànima
ser una galtada [galtâ]
ser una galtada massa gran (74)
ser una putada [putâ] (74)
tocar-li sempre ballar amb la més lletja
tornar de buit (53)
tornar-se aigua-poll
venir / vindre amb les mans a la butxaca
vore una cosa pintada en un cromo
xafigada [tʃafigâ]

⇒ *II.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> UTILITAT*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*

fer fracassar

afonar (general) (a1)
enfonar [amfonâr] (Alcoi) (a1)
escanyar (28)
escanyament (72) (28)
espantar la presa (74)
fer el sifó (Alcoi) (a1)
posar la traveta (Alcoi) (a1)
posar traves
tirar per terra
tombar la paradeta
xafar
xafar-li la guitarra a algú
xafigar

«A eixe li van fer el sifó» (Alcoi) (a1)
«Roín gent, roín processó» (1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> dificultats i solucions*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent*

desil·lusió, resultat negatiu

acabar la cosa marinera
acabar com Camot (Beneixama) (33)
arrematar com Camot (1)
acabar com el ball de Parra (31)
acabar com el ball de Torrent
acabar com el rosari de l'aurora (Beneixama) (33) (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
acabar malament
acabar[-se] pitjor que el ball de Moixent (Beneixama) (33)
anar per llana i eixir esquilat (1)
anar-se'n cap catxo (60)
caure l'ànima als peus
decepció
decepcionar-se (5)
desengany (5)
desilusió
desilusionar-se
eixir fullola de moro
[estar] cuit -a (1)
fer-li marro (a algú) (Alacant) (29)

fer un contrari
pegar la baina
pegar la baina del segle *[sígle]
pegar / ser un bolet
quedar-se amb el rebuig (Alacant) (29)
quedar-se despagat -ada (Alcoi) (a1)
quedar-se gelat -ada (Alcoi) (a1)
ser arrancada de cavall i parada de somera (Alcoi) (2)
ser arrancada de bou i parada de somera (Cocentaina)
ser arrancada de cavall i parada de rossí [arаŋkâ] [parâ] (Alacant) (29)
ser arrancada de cavall i parada de burro [arаŋkâ], [parâ] (Calp) (39)
tindre molta planta, però poc raïm
tindre un tocat (alguna cosa) (Alacant) (29)

«(A) cada bolet, una lliçó» (Beneixama) (33) (Ontinyent) (66) (Xixona) (438)
«Un bolet és una lliçó» (Alcoi) (2)
«Això no li ho done a passar a ningú»
«Al caçador i al pescador, sempre se'ls escapa lo millor» (27)
«Amb un bolet t'encenen»
«Ara m'han banyat!»
«Ara sí que m'han boixat!» (Alcoi) (a1)
«Ara sí que m'han fotut!» (Alcoi) (a1)
«Com el cavall andalús, bona vista i roïns fets!» (1)
«Com són grosses, n'entren poques»
«La vida té molts bolets» (Beneixama) (33)
«Molta planta, però poc raïm» (Benilloba)
«Molta brosta i poc raïm» (Vilallonga) (46)
«No hi ha [cap de] cavall que no es torne rossí» (Alcoi) (27) (1)
«Quant més roín és l'ananou, més roïdo mou» (Altea) (67) (28)
«Qui fa un favor, fa un contrari»
«Quina desil·lusió!»
«Quina *hermosura*[+] de nyespres! Totes cucades!» [kukâes] (Alcoi) (a1)
«Quin bolet m'has pegat!»
«Tant content -a que em tenia (pensant, suposant) [que] ...» (31)
«Tants bolets, tantes lliçons» (Beneixama) (33)
«Tot ho feia i res tenia» (Balones) (22) [fea]
«Unes coses porten atres!» *[tb resultat positiu]*

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> FINALITZACIÓ*

espifiar-la

bufar-li (a algú) *[perdre en jocs]* (Ontinyent) (66)
cagar-la
cagar el basto *[fam]* (1) (428)
clavar la pota
empudegar-ho tot (Altea) (67) (28)
estar copat -ada (60)
estar venut -uda
fer-la bona
ficar-la *hasta* l'engonal (Cocentaina) (a1)
marrar (Alacant) (29) (Alcoi) *[ant]* (184)
no donar una a dretes
no fer-ne una a les dretes (Alcoi) (a1)
no pegar patada° bona [patâ] (Balones) (22)
perdre
tirar-se terra als ulls

una cagada [kagâ]
una caguerada amb pinyols [kagerâ] (Alcoi) (a1)
una caguerotada *[kagerotâ] (Alcoi) (i1)
un caguerot (Alcoi) (i1)
un marro (Alacant) (29)
una pífia (92) (a12)
una planxa (92) (a12)

«Bona l'hem feta!» (Alcoi) (a1)
«Ja l'hem feta bona!»
«Ja l'hem cagada, llaurador!» (Alcoi) (2)
«Ja l'han cagat, llaurador!» (Ontinyent) (66)
«Si s'entera, *mos* pela!» (Alcoi) (a1)

fracassar

[acabar, etc.] en el *xarco*Ⓓ (5)
acabar la cosa marinera
anar-se'n a la ruïna *[roína] (Alcoi) (a1)
anar-se'n al pot (74)
anar-se'n [tot] al traste (Alcoi) (a1)
arroïnar-se
batre per la forana (1)
cagar-la
caigut -uda
caure amb tot l'equip [ekíp] o *[ekípo]
caure de cul
deixar a un -a en el carrer
eixir / ser un *cagao*Ⓓ
enfonar-se
fer la carrera del *sapo*Ⓓ
ja no traure cap
no alçar el cap del coixí (Beneixama) (33)
no aplegar (una cosa) a rams de beneir (428)
no poder fer carrera (1)
no poder-se refer
paréixer el burro de Vitòria, que vivia sense pena i sense glòria (Alcoi) (27)
pegar un bac
rodar el coscoll (1)
ser la ruïna *[roína]
ser la ruïna vil *[roína]
ser un home acabat
tancar la paradeta *[paraêta] (a4)

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se, deute, ruïna*

futilitat, no prosperar, absència de profit o guany

afegir aigua a la mar
anar fregint i menjant (1) (428)
anar a Madrid a traure's la punxa del dit (Alcoià-Comtat) (329)
anar i tornar per a no fer res (Ibi) (34)
anar-se'n amb les mans buides
batre per la palla
bufar molt i aventar poc (Ibi) (34)
eixir cap per mans
estar a dos i ratlla, i la pilota encalada [aŋkalâ] (1)
fer faena per res
no aplegar a l'altar (1)
no aplegar a quallar
no traure [res de] trellat
no traure ni tros ni mos
no traure'n profit
no traure res
no traure res de profit
no trobar aigua en la mar
no vore-li trellat (i2)
perdre en la figa el que vam guanyar en la pansa (5)
portar taronges a València (244)
ser com tirar al riu
ser el menjar del perico (Alcoi) (a1)
ser lletra morta (Ibi) (34)
ser papers banyats (Ibi) (34)
ser tirar pedres a la lluna
traure només que disgusts (74)

«A eixe li pon fins el pollastre» (Ibi) (34)
«Tot em pon!» (Alcoi) (2)
«Tots *mos* pon!» (Alcoi) (a1)
«Ara sí que l'hem salada» [salâ]
«Al matxo que no té set, debades li xiules» (Alcoi) (27)
«Com les gallines de Margarida, que cacaregen i no ponen» (358)
«[M'he quedat] com [el tio] Fava, [que] igual estic que estava» (Alcoi) (2) (Elx) (40)
«Debades mallem!» (Balones) (92) (428)
«El que he comprat, pel que he pagat»
«Fregint i menjant» (428)
«Jo, per a (fer alguna cosa), no li veig trellat» (i2)
«Lo que hem guanyat amb la figa, ho hem perdut amb la pansa» (Alcoi) (a1)
«Lo que hem guanyat en set fires, ho hem perdut en un porrat» (Alcoi) (a1)
«Si tinguérem un pollastre, *mos* pondria» (Alcoi) (a1)

inutilitat

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> inutilitat*

lliçó

escaramatat -ada (i4)
escarment
escarmentat -ada
quedar escalivat -ada (Balones) (22)
donar una lliçó de punts

«Un bolet és una lliçó!»
«Dels escarmentats ixen els avisats» (57) (28)
«Els escarmentats són els avisats!»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> experiència*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desconfiança*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> pensar> saber*

renunciar

acatxar el cabet baix l'ala
arriar en banda
compassar
fer la creu (a una cosa) (428)
fer-se l'ànim
fer una / la espantada
llevar-se una cosa del cap
tornar -se'n arrere
traure's una cosa del cap

«A ma casa me'n torne!» (Alcoi) (162)

Honra i humiliació

honra i humiliació

honra

honor
honra
reputació

«Ans l'honra, que el profit» (Ibi) (34)
«A tal senyor, tal honor»
«Bandera vella, honra de capità» (Alcoi) (a1)

humiliació

deshonra
humiliació *[umiʎasió]

anar amb el cap catxo
clavar el cabet baix l'ala
fer acatxar el cap
fer acatxar la cara

humiliar

baixar-li els fums (Alcoi) (a1)
abaixar-li els fums (Ibi) (34)
baixar (algú) de to (Ibi) (34)
fer abaixar / acatxar el cap
fer abaixar la cara
fer acatxar / abaixar la cara
fer acatxar la cara

frases humiliants

«Bonico t'està!» (Alcoi) (a1)
«Deuria caure't la cara de vergonya!» (Alcoi) (a1)
«T'has cobert de glòria» [iro]
«Vergonya en faria a mi!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> Crítica, retret > expressar crítica o retret*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS > Vergonya*

humiliar-se

abaixar el cap
abaixar la cara
acatxar el cabet baix l'ala
acatxar la cara
acatxar el morro (Elx) (40)
acatxar les orelles (Elx) (40)
amagar el cap baix l'ala
anar amb el cap baix l'ala
baixar-se els pantalons
baixar-se els pantalons i posar el cul en pompa (Elx) (40)
traure la mà del carabassí

Imposar, taxatiu

acabar d'una volta per totes (59)
agarrar per banda (a algú) (Elx) (40)
per tot i per tot
tallar per lo sa
[fer una cosa] en plan guerrillero

«...i ja n'hi ha prou!»
«...i vas arreglat!»
«...i xim-pum»
«…i a callar!»
«…i punt!»
«…parlant clar i ras!» (60)

«A callar s'ha dit!»
«Beu-te este ou mentre l'altre es cou!» (31)
«El bon cirurgià, talla per lo sà»
«El que no vullga que barate!» (Alcoi) (a1)
«El qui no estiga content que barate!» (Alcoi) (a1)
«El que vinga darrere que tanque la porta»
«I en pau»
«Mut i callosa!» (Alcoi) (a1)
«Mut i callosa, que ve la rabosa!» (Alcoi) (a1)
«No t'he dit que no?»
«No valen coples!» (Alcoi) (a1)
«Que es faça fotre!»
«Que es toque els collons!» (Alcoi) (a1)
«Si no t'agrada, no t'ho menges!» (Alcoi) (a1)
«Si no t'està a compte...!» (Alcoi) (a1)
«Si tens fam, pega un bram!» (Alcoi) (a1)
«Si tens fred, arrima't a la paret!» (31)
«Si tens set, pixa i beuràs calentet!» (Alcoi) (a1)
«T'aguantes!»
«Tu t'ho has buscat!» (i4)
«Per collons!»
«Per conya!» (Alcoi) (a1)
«Tot això és lo que hi ha, i el que no és flare és capellà»

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> poder i control*

Insult

insultar i maleir

insult
injúria (428)

insultar
dir-li (a algú) *pringue*[Φ] de sorra (Xixona) (438)
dir-li (a algú) de tot menys / *menos* bonico (Alcoi) (a1)
dir-li lo que un porc no pot oir (Alcoi) (a1)
dir-li quatre coses

dir-li una llibertat
dir-se l'eixem d'un porc [aiʃém] (Beneixama) (33)
ofendre
posar més socarrat que un cacau [sukaɾát] (Elx) (384)
tirar un insult (428)

«Li van dir de tot *menos* bonico!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS > bonegar, renyar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS > enuig*

expressions usades com a insult PRAGM

animal de séquia
animal de séquia fonda (Cocentaina) (i24)
animal patut
bacora (Alcoi) (a1)
bajoca (Alcoi) (a1)
banastell
bandoler -a (31)
bleda (Alcoi) (a1)
borinot (Alcoi) (a1)
borrego (Alcoi) (a1)
botonera (Alcoi) (a1)
cabraloca (Alcoi) (a1)
cabró
desarrelat -ada
descastat -ada
el tio menescal
fava (Alcoi) (a1)
furgada (Alcoi) (a1)
gandul -a (31)
lloca
majoral (Alcoi) (a1)
maleït -a (Alacant) (29)
malparit -ida (Alcoi) (a1)
mamarratxo -a
mameluco
mariquiteta
mariquitó
merdós -a
moniato
pardal descuat (Balones) (92)
pardal corregut i descuat (Balones) (22)
perdulari (Alcoi) (a1)
puta
putanga (Alcoi) (a1)
rebruto -a
ser més ... que fet d'encàrrec
sopàmpol (Callosa) (28)
tarambana (Alcoi) (a1)
tio merda

«...de merda!»
«Avort° del infern!» (Ibi) (34)
«Bord!»
«Brufo!» (Gata) (28)
«Burro!»
«Burro de càrrega!» (Ibi) (34)
«Burro, de cap a peus!» (Ibi) (34)
«Canonaire, bord!» [*ant*] (Alcoi) (30)
«Canvia de poble!»
«Cap de cudol!» (Alcoi) (a1)
«Cap de Déu!» (Cocentaina) (a1)
«Cap de xorlit» (Elx) (40)
«Coixo, maleït!» [*infant*] (Alcoi) (a1)
«Cornell!» (72) (28)
«Desgraciat, fill d'un gat!» (Alcoi) (a1)
«Eixe és un animal patut!»
«Eixe és un pinta!» (Alcoi) (a1)
«Eixe tio és un orso!» (Alcoi) (a1)
«El ... eixe maleït!» [malaít] (Alcoi) (74)
«El molt cara de porc...»
«El molt collera...» (Balones) (22)
«El dimoni se l'emporte en cos i ànima!»
«El tio collons!»
«El tio Sinagües!» (Alcoi) (a1)
«Eres més *tonto*® que fet a encàrrec!»
«És un cap lleuger!» *[ʤawʤéˀ] (Alcoi) (a1)
«És un cap sense ulls!» (Alcoi) (a1)
«Estàs bolsa!» [*infant*] (Alcoi) (a1)
«Estàs xona!» [*infant*] (Alcoi) (a1)
«És una besneula!» (Alacant) (29)
«Fill de biga!»
«Fill de mala mare!» (428)

«Fill de puta!»
«Garrofa xopeta!» (Tàrbena) (28)
«I Déu que et deixe enxancat en la naia»
«La tia figa!» (Alcoi) (a1)
«La tia llémena!» (Alcoi) (243) (29)
«Lladre!» (428)
«Llàstima no et duguen a rodar l'olivera / una nòria!» (1)
«Macarroni!» [*ant*] (Alcoi) (303)
«Mala calanya» (Alcoi) (2)
«Mala pell!» (Tavernes) (31)
«Mala sanca!» (Alcoi) (2)
«Me cague'n la teua sombra!»
«Me cague·n ta mare!»
«Me cague·n ta tia la mora!»
«Me cague·n ta tia!»
«Mec!»
«No eres home!» (428)
«No tens sang!» (428)
«Nyènyera!» (Alcoi) (2)
«Però quin orso més gran!» (Alcoi) (a1)
«Però tú què saps de la vida?»
«Poc caletre!» (Balones) (22)
«Quin baure estàs fet!» (Marina Alta) (361)
«Seràs subnormal!»
«Sou uns rucs!»
«Tafarra!» (Alcoi) (a1)
«Tens el cervell en Birmània»
«Tens el trellat en l'Alberri!» (Alcoi) (a1)
«Tros de séquia!»
«Tros de...»
«Tu no eres alcoià ni eres res» (Alcoi) (2)
«Tu, borinot!»
«Tu, capoll!» (Alcoi) (a1)
«Tu, capsot!» (Alcoi) (a1)
«Tu, carabassa!» (Alcoi) (a1)
«Tu, caracollons!»
«Tu, collonera!»
«Què collonera!»
«Xornut!»
«Xorrut!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS>enuig*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS>indignació*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG>fer fora, despatxar*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER>babau*

Ironia

ser com si no n'hi haguera
tindre una gràcia que li xorra garres avall
tindre sempre la rialleta en la boca

«A quants manté la farina, i ella fina que fina!» (1) (Ibi) (34)
«Quants en manté la farina, i ella fina que fina» (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Tants que en cria la farina, i ella fina que fina» (Xeresa)
«Quants en governa la farina, i ella blanca que blanca, i fina que fina!» (Calp) (39) (Altea) (57) (57)
«Quants en manté la farina... i ella, blanca que blanca» (Alcoi) (27)
«Això és bo!»
«Això està bo!»
«Això ha estat bo!»
«Això sí que està bo!»
«Amenaces de pobre no fan por» (Alcoi) (a1)
«Amenaces de pobre!» (Alcoi) (a1)
«Ara aniré jo!»
«Bonico és Federico» (Alcoi) (27)
«Boniquet és ell!» (Alcoi) (a1)
«Comprar tu?»«Tu compraràs camisetes de penjar!» [*resposta a qui diu que comprarà alguna cosa*] (Alcoi) (i1)
«Ell dirà!» (1)
«Gràcies que tu ho has dit»
«Has vist lo que fa la por?»
«Jo sóc el bolo» (Alcoi) (27)
«La cansalada és de borrego° ª!» [kansalâ]

«La cansalada és de *pato*Ⓓ!» (Alcoi) (a1)

«L'amo del comú quan no hi ha ningú!»
«Lo que fa la por!»
«Mare, puix ho teniu bé!» [pos]
«Mira, jo, tot -a tremolant!» (Alcoi) (a1)
«Mira, jo, suadet -a estic!» *[suaét] (Alcoi) (a1)
«Mira què bé!»
«Molt que m'alegre, que el gat siga negre» (Alcoi) (i1)
«M'alegre de què el gat siga negre» (Ontinyent) (66)
«Puix ves fent-te l'ànimo, que...» [pos] (17)
«Prou desgràcia tens, que no pots vore't el tòs» (Alcoi) (27)
«Dis-me lo que vullgues ; [total] no tinc que fer res de lo que em dius»
«El mort li diu al degollat / Diu el mort al degollat: "¿Qui t'ha fet eixe forat?"» (Alcoi) (i2) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Per demanar que no quede!» (Alcoi) (a1)
«Tu també vindràs!» (Alcoi) (a1)
«Tu també vindràs, i portaràs la bóta!» (Alcoi) (a1)
«Xe, què be»

Lamentar-se

lamentar-se

carassa
gemec
lament *[λamén^{t}] (Alcoi) (159)
protesta
queixa
quimera
regany
reganys (Alcoi) (159)
reguiny (Balones) (22) (92) (392) (La Pobla Llarga) (193)
remugamenta
xerecs (Alcoi) [tʃɛréks] (i1) (a1)

de no-res estar "èèeeu"
enfurrunyat -ada [anfuɾuɲát -â] (Alcoi) (a1)
en mala hora
estar ple de mals
estar ple de xerecs (Alcoi) [tʃɛréks] (i1) (a1)
estar queixós -osa
fer carasses (Alacant) (391)
fer(-li) el regany (Alcoi) (367) (323)
paréixer una *auela*Ⓓ enfurrunyada [anfuɾuɲâ] (Alcoi) (a1)
plànyer-se (per) (138) (28)
quedar malcontent
queixó -ona
queixós -osa
remugador -a
remugar
remugó -ona
remugar octava alta
ser un -a estremat -ada
ser un ploramiques
ser un -a ploró -ona (Alcoi) (a1)
ser un -a remugó -ona
ser un sac de gemecs
tindre més tecles que un piano [i més faltes que un dolçainer]

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE*

expressions que indiquen lament o queixa PRAGM

«A mi qui em mana...»
«Ai, Mare de Déu, Mare de Déu»
«Ai, sandunga!» (Alcoi) (i2)
«Albercoc de mi!» (31)
«Allà va Quico de nassos!»
«Bé està la cosa!»
«Bé està la cosa, Maria Rosa!»

«Bona l'hem feta!» (31)
«Com està el panorama!»
«Com està el pati!» (Alcoi) (a1)
«Deixeu ... en pau»
«Dis-me, tu, si açò és vida» (31)
«El mal és (que)...»
«En quina mala hora...!» (31)
«Estem arreglats!»
«Estem aviats!» (Alcoi) (a1)
«Lo que no va en llàgrimes va en sospirs»
«No sé com fer-li entendre que...» (31)
«No, si queixar-se no costa diners!» (31)
«No sóc planygut -uda!» (Polop) (28)
«Prou desgràcia que tinc!»
«Quanta paciència s'ha de tindre!»
«Què moment més negre he passat!»
«Què paciència s'ha de tindre!»
«Quin panorama!»
«Si ho haguera pensat...!» (i4)
«Si ho haguera sabut...!»
«Santa paciència!» «Quin vici de… (fer una cosa)»
«Senyor, doneu-me un cullerot!» (Alcoi) (a1)
«Taninat, taninat, la música de Muro» (Benilloba) (i3)
«Veges ara com...»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR*

expressions que censuren lament o queixa PRAGM

«Et queixes / es queixeu de vici!» (Alcoi) (2)
«No senc del meu fill l'enfermetat, sinó el regany que li s'ha quedat» (Alcoi) (27)
«No sent jo de mon fill la infermetat sinó el reguiny que li ha quedat» (1) (75) (204)
«Qui es queixa és perquè vol» (Ontinyent) (66)
«Té un reguiny que no s'hi veu!» (La Pobla Llarga) (193)

Menyspreu

menyspreu

menysprear (Balones) (22)
*menospreciar*①
menyspreu (1)
*menospreci*①
despic (Altea)
*despreci*①
*despreciar*①
menysprear a la desfeta (Balones) (22)
deixar de costat (algú)
donar-li l'esquena (a algú)
fer-li a ú el brau
girar-li el costat (a algú) (Balones) (22)
girar-se[-li] de cul (Balones) (22)
girar-se-li d'espatles (Balones) (22)
mirar per dalt / damunt del muscle (a1)
no estar per golleries
no poder oldre (a una persona / cosa) (428)
no poder sentir (a una persona / cosa) (428)
no poder sofrir
no poder tragar algú
no poder vore algú ni en pintura (a1)
no poder vore algú ni pintat de / amb mascara (Alcoi) (a1) (428)
no poder vore algú ni per [una] espitllera [aspiλéra] (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
no voler miques amb algú
pegar una mala mirada
quedar-se al marge (5)
ser mal mirat d'algú
ser pitjor que el rebuig
tindre (algú) en seda
tindre a cap de seda
tractar com a un drap mal llavat

traure com el pèl de la pasta

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS > Amistat, amor, odi > odi, detestar*

expressions que indiquen menyspreu PRAGM

«A la porquera dels Xorros!» (Alcoi) (2)
«Ai, i què gràcia em feu!» (96)
«Com si em besares el tòs»
«Corre, vés, i la Mare de Déu que et porte per bon camí!»
«Criatures, si això no és res!» (96)
«Gos que lladra no mossega» (Alcoi) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«I eixe què s'ha cregut!»
«Jo, mal no els en faré, però...»
«M'alegre que t'alívies͂!»
«M'alegraré que t'alívies͂»
«Me se fa de nit quan el veig!»
«Mira qui parla!»
«Música pagada fa roín so»
«No et puges a la parra!»
«Per a qui és i com li diuen...!» (Alcoi) (2)
«Per a qui és el sant, sobra la custòdia» (1)
«Per una orella me n'entra, i per l'altra me n'ix»
«Pobre de l'*ocho*, que jo sóc el huit!»
«Pobre de l'onze, que jo sóc el sis!»
«Tu què vas a...»
«Vés-te'n a l'ample!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a l'ample, que a l'estret hi *han* puces!» (Alcoi) (a1)
«Ves-te'n a la porquera!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> INSULT*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> minimització*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar*

Obligació

obligació

anar a orsa (1)
deure
*deber*Φ
càrrega
fer-la entrar pel colze
per la remanera
ser una càrrega
«Càrrega a gust no pesa» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66)
«I ben ample que et vindrà!»
«La càrrega entre tots es porta millor»
«Primer és l'obligació que la devoció» (Ontinyent) (66)
«A on tingues l'obligació, posa la devoció» (Alcoi) (27)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> obedient, obeir*

Protesta

protesta

bumbotejar (20) (28)
caure en mans de fariseus
creure's (un altre) que jo sóc fill -a de Donya Amàlia (Alcoi) (2)
dir-li (a algú) quants fan quinze (1)
dir-li (a algú) lo que fa al cas (1)

donar satisfacció
marmolar (Altea) (57) (28)
marmoló [1] [*rondineig*](70) (28)
paréixer que siga de casa Donya Amàlia (Alcoi) (2)
pensar-se que un és fill -a de Donya Amàlia (Alcoi) (2)
predic *[pedrík] (Marina Baixa) (67) (28)
predicar *[pedrikâr] (Marina Baixa)
prendre pel pito del sereno
reclamació
remugar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
remulgar (Alacant) (29)
remugar octava alta
remugó [1] [*rondineig*]
renegar (31)
ser de pagar pena
ser el pito del sereno
tornar-se'n rabofilant (Balones) (22)

persona que protesta molt, rondinaire

grunyidor -a (Alacant) (29)
marmoló -ona [2] [*persona rondinaire*] (28)
remugó -ona [2] [*persona rondinaire*]

«¡Ai mare; de pensar en la quinta, m'esqualle!» [*iro*](Alcoi) (27)

expressions de protesta PRAGM

«A mi no m'agonies!»
«Al pas que anem...» (Alcoi) (2) (Elx) (40)
«Cada volta que ... em toca ... » (a20)
«Dels bons abusen»
«El que es queixa, perd»
«Els tens així!» [*mostrant els dos punys tancats junts*] (Alcoi) (a1)
«Els tens com a llimes!» (Alcoi) (a1)
«En mans de fariseus he caigut!»
«Gran servici, mala paga»
«I jo què sóc, de Casa Donya Amàlia?» (Alcoi) (2) (a1)
«I jo què sóc, de ca Donya Amàlia?» (Alcoi) (30)
«I jo (nosaltres) qué , sóc (som) fill(s) de Donya Amàlia?» (74)
«I jo què sóc, fill de pare teixidor?» (Alcoi) (30)
«Ja m'has boixat»
«Ja m'has fotut!» (Alcoi) (a1)
«Les reclamacions, al mestre armer»
«Me caso'n la pena [negra]»
«Mecatxis la pena [negra]»
«Mira que tens castanyes»
«Ma que tens castanyes»
«Ni que haguera fet una mort!» [*resposta a un retret excessiu*]
«Per a fer eixe viatge no calen alforges»
«Però tú què et penses, que jo estic xuplant-me el dit?» (Alcoi) (a1)
«Que no sóc fill del cristaller!» *[kristalér] (Alcoi) (a1)
«Qui en fa cent i no en fa una, com si no en fera ninguna!» (1)
«Qui és dos voltes bo, és *bobo*!» (Alcoi) (a1)
«Qui no paga, al carrer»
«Que jo no menge per a tu!» [pa tu] (Alcoi) (a1)
«Què jo perquè parle?»
«Tot ho paga aquell que no ho deu»
«Tu què [et] penses, que sóc un perot?» (i6)
«Un dia demanaré la mort!» (i6)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS*

Rebuig

rebuig en general PRAGM

[*negació, usos no pragmàtics* ⇒ *III. DISCURS, negació*]

«A bon any!»
«A bon any...» [+ vb + subj] (Alcoi) (74)
«A bon hora!»
«A bon sant!»
«A callar s'ha dit!»
«A comptar per mils, al teular» (Alcoi) (27)
«A falta de bons!» (Ibi) (34)
«A falta de bons, mon pare és alcalde!» (Ibi) (34)
«A fer punyetes!»
«A jugar al carrer!» (Alcoi) (2) (a1)
«A jugar al pati!»
«A ma casa me'n torne!» (Alcoi) (162)
«A mi, deixe'm de retòliques» (Alacant) (29)
«A mi no m'emboles!»
«A mi no m'emboliques!» (a1)
«A mitja nit, mosques!»
«A pegar-se al carrer!» (Alcoi) (2)
«A raó de què?» (17)
«A volar la coloma!»
«A volar la milotxa!»
«A vore si t'ho creus i esta nit no sopes!»
«Açò no és pla»
«Ah, molt bonico!»
«Ahí° baix t'agarren, gorreta!»
«Així, per la banda del tòs!» (Alcoi) (2) (a1)
«Això conta-li-lo a ta *auela*!»
«Això és!» [*iro*]
«Això és lo que penses?»
«Això és farina d'altre costal» (1)
«Això és massa parlar»
«Això és molt elàstic» (Alcoi) (i15)
«Això et direm tots, i que òbrigues l'altre ull»
«Això [que tu dius] i no res, tot és u!» (Beneixama) (33)
«Això mai!» (60)
«Això no és!»
«Això no t'ho creus ni tu!»
«Això no t'ho creus!»
«Això no vull ni vore-ho»
«Això prendria!» [*iro*] (Alcoi) (2)
«Això prendries!» [*iro*] (Alcoi) (2)
«Això podríem fer!» [*iro*] (Alcoi) (56)
«Això sí que no [és]!» (33)
«Això voldria!»
«Això voldrien!»
«Això voldries!»
«Això voldríeu!»
«Això!»
«Això no m'agrada!» [agrâ]
«Alça, món!» (Alcoi) (a1) (2)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!» (Alcoi) (439)
«Allarguen!» (Alcoi) (2) (a1)
«Alto ahí°!» (60)
«Alto!»
«Aniré amb les cames a coll»
«Ara que tinc un rato!» [*iro*]
«Ara!» [*iro*] (Alcoi) (2)
«Apanya't com pugues» (Elx) (40)
«Arre burro, i deixa dir»
«Arruixa, que plou!» (Alcoi) (72) (Ibi) (34)
«Arruix, que pluix!» (Callosa) (28)
«Au!»
«Au, cacau!» (17)
«Au, castanya!» (17)
«Bona excusa té el malalt, que es pixa i diu que sua!» (Alcoi) (i2)
«Bona excusa té el malalt, que quan pixa, diu que sua» (Alcoi) (27)
«Bota-li un misto!» (Altea) (67)
«Bovades a cabassades!» [bovâes a kabasâes]
«Bovades!» [bovâes]
«Ca!» (Alcoi) (60)
«Ca, dona!»
«Ca, home!»
«Cada ú fa lo que vol, però...»
«Cap avall!»
«Carreu!»
«Cert que no!»
«Clar que no!»
«Content i pagat!» (Alcoi) (a1)
«Corre, toca't la besnyeula!» (Alcoi) (2) (a1)

«Corre a cagar a les bigues!» (Alcoi) (a1)
«Creu-t'ho, perla!»
«D'això res!» [aiʃɔ] (Alcoi) (2)[aʃɔ] (Elx) (40)
«De cap de les maneres!»
«De rebot no val!» (La Safor)
«De res tinc ganes!» (Alcoi) (96)
«De res tinc ganes!» «"De res tinc ganes"... i tenia ganes de tot!» (Alcoi) [*resposta*]
«Deixa, home!»
«Deixa't estar de bovaes!» (Alcoi) (a1)
«Deixa't estar!» (Alcoi) (a1)
«Deixa-ho estar!»
«Deixa'm un duro i porta-me-lo a casa»
«Deixem-ho estar» (59)
«Ei!»
«El comité ha dit que no!»
«El dit al cul i després a la boca...que fa gust a coca!»
«Els collons de Bela!»
«Els collons de mico»
«Els collons de Mohamed!» (Alcoi) (a1)
«Els collons de tararí»
«Els collons de Tatarí»
«Els collons trenta-tres!» (Alcoi) (a1)
«Enjamai de los jamases»
«És clar que no!»
«Espera't i voràs París!"
«Espera't un poc, que tinc la bajoca al foc» (Alcoi) (27)
«Esta-te en eixa!» (Alcoi) (a1)
«Fes-te fotre!»
«Fes-te fotre i planta vinya!»
«Feu-vos fotre i planteu vinya!»
«Ho creme tot!»
«I deu de la darrera!»
«I un codony!» (Alcoi) (a1)
«I un moro que li faça aire!» [*iro*] (Alcoi) (2)
«I un negre que li faça aire!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«I una mel!» (Alcoi) (a1)
«I una merda!»
«Jo no tinc fetge per a això!» [padaiʃɔ] (26)
«Jo diré que tu ho has dit!»
«Jo no vull saber res» (74)
«La figa [de] ta tia!» (Alcoi) (a1)
«Les diu i se les creu» (27)
«Lo que diga el dit!»
«Lo que diga el ditet!»
«M'agrada com seques, però demà no tornes» (Alcoi) (2)
«M'agrada com segues, però demà no tornes»
«Mai de la vida»
«Me'n vaig per no vore-ho»
«Me'n vaig!»
«Més van dir de Jesucrist, i era just!» (2)
«Més digueren de Déu i era just» (27)
«Més dien del Nostre Senyor, i era Déu» (74)
«M'importa un *pepino*Φ» (59)
«[Mira,] feu lo que vullgau» (74)
«No compteu amb mi» (74)
«Mira que dius xominades» [tʃominâes]
«Moixameta i al carrer!»
«Muixameta o al carrer!» (Alcoi) (a1)
«Ni a duro el pam!» (Alcoi) (30)
«Ni a tres xavos [el] pam!» [*ant*](Alcoi) (30)
«Ni alende!»
«Ni borratxo!»
«Ni ganes!» (3) (31)
«Ni pensar-ho ni somniar-ho!» [somiáro]
«Ni pensar-ho!»
«Ni per penseres!» (57) (28)
«Ni un aixem!»
«Ni vore-lo»
«Ni vore's»
«No arruixes, que plou!»
«No em faces riure!»
«No em fotràs, corb, que tens el pico negre!»
«No em fotràs, corb, que tens el pico negre»
«No em vingues amb *arromangos*Φ!»
«No em vingues amb romanços!»
«No em vingues amb folies» (1)
«No m'enganyaràs herbeta, que et dius moraduix!» (Alcoi) (a1)
«No m'ensorolles!» (Alcoi) (a1)

«No m'ensorolles, que tinc quinze anys!» (Alcoi) (a1)
«No, ni poc!» (31)
«No sé jo per a què el vull» [vúλ] o *[vúλk]
«No sigues embruta-sopars!»
«No tens mica de raó» (La Vila) (28)
«No tinc jo altra faena!» [átra] (Alcoi) (a1)
«No t'ho cregues!» (Alcoi) (a1)
«No, i mil voltes no!»
«No, massa»
«No, ni massa!»
«No, ni poc!»
«No, poc!»
«No... perquè no em passa pels nassos!» (26)
«Para el carro!»
«Parlem d'altra cosa» (74)
«Per a d'això ja...» [p'a d'aiʃɔ ia]
«Per a falta de *buenos*®, mon pare és alcalde!» (Alcoi) (a1)
«Per a ta tia!» [pa ta tía]
«Per al ferro vell!»
«Per la banda del tòs!»
«Per la banda dels collons!»
«Per ningun camí del món!» (Balones) (22)
«Per res del món!»
«Perquè et conec no t'obric!»
«Perquè ho digues tu!»
«Puix te l'has de (fer, etc.) tu!» [pos]
«Prou!»
«Puja ací dalt i voràs a Sant Vicent» (Ontinyent) (66)
«Puja ací / ahí dalt i voràs a Sant Miquel!» (Alcoi) (a1)
«Puja i voràs París»
«Que et / el compre el que / qui no et conega!» (Alcoi) (2)
«El que no et conega, que et compre» (Calp) (39)
«Què enten el burro de pastissos?» (Alcoi) (a1)
«Què et creus, que em xuple el[s] dit[s]?»
«Què sap el burro, de vendre safrà?» (Alcoi) (27)
«Que se'n vaja a fer punyetes!»
«Que s'entenguen ells de tot!» (74)
«Què va!»
«Qui ho ha dit això!» (Alcoi) (a1)
«Qui és el que ho ha dit, això?» (Bellreguard)
«Qui ho ha dit que no!»
«Sant Vicent!» (1)
«Sí, dona!»
«Sí, home!»
«Si (em dóna, etc.) ... li l'estampe en la cara!» (Alcoi) (a1)
«Si pots, fes-ho!» [iro](i4)
«T'aguantes!»
«T'aguantes la pixera!» (Alcoi) (a1)
«T'enganyes a tu mateixa!» (Alcoi) (a1)
«T'enganyes tu soles!» (Alcoi) (a1)
«Ta tia la coixa!» [kóʃa] (Elx) (40)
«Ta tia la geperuda!»
«Ta tia la mora!»
«Ta tia morruda»
«Ta tia!»
«També és bo açò / això!»
«També està bo açò / això!»
«Tararí que te ví»
«Tararí, que neva»
«Tatarí, que neva!» (96)
«Tati, que neva»
«Tira-li, morrut!» (28)
«Torra coca Virtudetes, i espera't ben assentà!»
«Tot bovades!» [bovâes]
«Tu a mi no m'enganyes!» (Alcoi) (a1)
«Tu deixa't estar de bovades!» [bovâes]
«Tu te n'aniràs a on caga Ramon!»
«Una bovada al temps!» [bovâ] (Alcoi) (a1)
«Vés i gita't!» (Alzira) (441)
«Vés-te'n a fer punyetes!"
«Xe, lo que tu digues!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Xe, què barbaritat»

anar-se'n per no vore-ho
arreplegar veles
  plegar veles (Alcoi) (a1)
atravessar-li-se (una persona) contrair

de retxasso a.
dir que nones
deseixir-se'n
donar / quedar la penyora
empalmar una penyora
encara que caiguen raigs de punta
enviar [més lluny que] on brama la tonyina (329)
enviar [més lluny que] on brama la cavalla (Alcoià-Comtat) (329)
enviar a fer la mar
enviar a fer punyetes
manar a fer punyetes (Crevillent) (52)
enviar a pastar fang
esperar sentat
estampar-li-ho en la cara (Alcoi) (a1)
fer cara de *retxàs*Φ (Alcoi) (94)
gens ni miqueta
ja poder dir missa
mai
mai de la vida
no
no avindre's a raons
poder clavar-s'ho en el tòs
poder clavar-s'ho en el cul (Alcoi) (a1)
ratxar (Altea) (28)
arratxar (Benidorm, L'Alfàs) (28)
reballar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rebuig (Alacant) (29)
*retxàs*Φ (Alcoi) (94)
*retxasso*Φ
rebutjar (Alacant) (29)
refusar (Polop, Altea) (57) (28)
tancar-se en banda
tancar-se en redó (Alcoi) (i2)
tapar-li la boca a algú
tararí

⇒ *I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> quedar> resta, residu*

rebuig + desdeny PRAGM

«A altre burro, eixa albarda» *[átre] (Ibi) (34)
«A altre gos amb eixe os» *[átre] *[éʃe] (Elx) (40)
«A bon sant t'encomanes!» (Alcoi) (56) (Ibi) (34) (Murla) (65) (Alzira) (441)
«A bona paret t'arrimes!» (Ibi) (34)
«A bona part vas a fer llenya!» (Marina Alta) (65)
«Això conta-li-ho / dis-li-ho a [la tia] Rita!» (Alcoi) (a1)
«Això *m'hi s'hi* dóna tres pitos !» (Elx) (40)
«Això et direm tots, i que òbrigues l'altre ull!»
«Conta-li-ho, a t'*auelo*Φ!» (Ibi) (34)
«De les teues mans, ni almetles de la pestanyeta!» (Alcoi) (a1)
«Entre com vullga»
«Per a això!» (1)
«Per a qui és i com li diuen!» (Alcoi) (a1)
«Uapo!» [*amb entonació desdenyosa*] (Alcoi) (a1) (Benilloba) (i3)
«Ui!» [*amb entonació desdenyosa*] (Alcoi) (2)
«Uò!» [*amb entonació desdenyosa*] (Alcoi) (a1)

rebuig + escepticisme PRAGM

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT*

fer fora, despatxar

abarduixar (Beneixama) (33)
abarduixat -ada (Beneixama) (33)
abarduixit -ida (Beneixama) (33)
ahuixar
amollar (algú) (Vall d'Albaida, Pego) (35)
amostrar-li a algú les portes del carrer (1)
anar-se'n a fer punyetes
arriar
autxar
aüxar
bandejar
botar (algú) [d'un lloc] (Elx) (40)
buidar del poble (Balones) (22)
desempelegar-se (d'algú)

desampelegar-se (Alcoi) (2)
desllapissar-se ([d']algú) (Alcoià, Comtat) (a1) (33) (Benissa) (69) (Alacant) (29)
despellissar-se (La Safor) (28)
desllampissar-se (Alacant) (29)
desllopissar-se (Benissa) (69)
desenllopissar-se (Callosa, Polop) (28) (86)
desenllapissar-se (L'Alfàs) (28)
despatxar
enviar algú al lluny (93)
enviar algú a cagar al vol (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a enhoramala (92)
enviar algú a escaparrar galgos (92) (428)
enviar algú a fer guitzes (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a fer punyetes
enviar algú a fer la guitza (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a fer la mà (general) (a1)
enviar algú a fer la mar (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a fer punyetes (329)
enviar algú a fregir espàrrecs (329)
enviar algú a jugar a l'escampilla baix l'aigua (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a l'ample (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a la guitza (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a la merda (428)
enviar algú a la porquera (Alcoi) (2)
enviar algú a la Porquera dels Xorros (Alcoi) (a1)
enviar algú a pastar fang (general) (33) (92)
enviar algú a pixar el manrúvio (92) (428)
enviar algú a prendre pel cul [péndre] (Beneixama) (33)
enviar algú a què li pegue l'aire en la bossa (Beneixama) (33)
enviar algú a rodar (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a rentar-se els ulls en vinagre (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a torrar canyamons
enviar algú al bordell (28)
enviar algú al bordell de Gaeta (92)
enviar algú al Manzem de Muro (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a on brama la cavalla (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a on brama la tonyina (Alcoià-Comtat) (329)
enviar algú a torrar canyamons
enviar algú per la mort (Alcoià-Comtat) (329)
enviar més lluny que on brama la tonyina
facturar [*hum*](178)
fer fora (26)
fer-li (a algú) carril i via ampla (Alcoià-Comtat) (329)
poder-se anar a cagar a un bancal
quedar al marge (5)
tirar algú al bordell (Elx) (384)
traure (algú)
traure (algú) al carrer
traure com el pèl de la pasta
traure de casa

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TALLAR, SEPARAR> esgarriar-se*

expressions per a despatxar algú PRAGM

«A cagar a la via» (Alcoi) (17)
«Arrea a cagar a la via» (Elx) (40)
«A fotre al carrer!» (37)
«Allarguen!»
«A l'ample!»
«A mi deixa'm tranquil -il·la!» (33)
«A tu no t´han donat ciri en esta provessó!»
«A volar la coloma!» (Alcoi) (a1)
«A volar, colom!»
«A volar la milotxa!» (Alcoi) (a1)
«Al carrer!»
«Als collons!»
«Als collons, comèdia!»
«Amolla!»
«Arrea!» (Elx) (40)
«Arrea a cagar!» (Elx) (40)
«Arrea a fer punyetes!» (Elx) (40)
«Arrea a pastar fang!» (Elx) (40)
«Arrea a pixar!» (Elx) (40)
«Arrea a tocar-te la bufa!» (Elx) (40)
«Arrea a tocarte la figa!» (Elx) (40)
«Arrea a tocar-te la bacora!» (Elx) (40)

«Arrea a tocar-te el cul!» (Elx) (40)
«Arrea a tocar-te el ous!» (Elx) (40)
«Arrea a tocar-te el nas!» (Elx) (40)
«Arrea a tocar-te els nassos!» (Elx) (40)
«Arrieu en banda!»
«Busca't faena!»
«Corre a cagar a les bigues!» (Alcoi) (a1)
«Corre a l'ample!» (Alcoi) (a1)
«Corre a l'ample, que a l'estret hi han puces!» (Alcoi) (a1)
«Corre a passejar!» (Alcoi) (a1)
«Corre a pegar volantins enmig la plaça!» *[bolantíns] (Alcoi) (a1)
«Corre i passeja!» (Alcoi) (a1)
«Corre i renta't l'ull en vinagre!» (Alcoi) (a1)
«Corre que et bolquen!» (Alcoi) (a1)
«Corre, ves i que et bolquen!» (Alcoi) (a1)
«Corre que et pegue l'aire!» (Alcoi) (a1)
«Corre vés que et pegue l'aire» (Alcoi) (i1)
«Corre, toca't això que bola!» (Alcoi) (a1)
«Corre, toca't la besnyeula!» (Alcoi) (2)
«Corre, ves i fila!» (Alcoi) (a1) (195)
«Corre, ves i toca't la collonera!»
«Fes-me cuscanelles!»
«Fofe!»
«Fofen!» (Alcoi) (a1)
«Fuig d'ací!» (Alcoi) (a1)
«No claves les mans on no t'importa» (60)
«No em calfes el cap!»
«No et claves en lo que no t'importa»
«No *mos* emprenyes més»
«No *mos* toques els collons!»
«No sé si tirar-lo / -la a la brossa [i que se l'enduga el brossero]!» (i2)
«Quan menos bulto més claror!» (Alcoi) (a1)
«Que es queden en sa casa que ahí° estan millor!»
«Que *mos* deixen en pau!»
«Que te'n donen»
«Toca-li el bombo a la dona» (Alcoi) (2)
«Toca't la besneula!» (Alacant) (29)
«Trastos vells, al porxi!» (Alcoi) (a1)
«Tú, a la teua!»
«Tú, a la teua endrecera!» (Callosa) (28)
«Vés, escampa el poll!» (Altea) (67)
«Vés i frega't les cames amb un gra d'all» (Altea) (357)
«Vés i passeja!»
«Vés i que et bolquen!»
«Vés i que t'aguante [un parent]!» (26)
«Vés i que t'aguante ta mare!» (Ibi) (34)
«Vés i que t'aguante ta tia!»
«Vés i toca't la petxina!» (Alcoi) (a1)
«Vés i toca't la xona!» (Agullent) (35) (Beneixama) (33)
«Ves-te'n a cagar bon muntó!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a cagar!»
«Vés-te'n a fer guitzes!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a fer la mà!»
«Ves-te'n a fer punyetes!» (general) (33)
«Ves-te'n a fer punyetes!» «Jo les compre fetes!» [*resposta*] (Alcoi) (i1)
«Vés-te'n a fer tres grosses de punyetes!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a l'ample!»
«Vés-te'n a l'ample, que a l'estret hi han puces!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a la farola a prendre el vent!» (Elx) (353)
«Vés-te'n a la merda!» (general) (33)
«Vés-te'n a la porquera!» (Alcoi) (2)
«Vés-te'n a la quinta porra!»
«Vés-te'n a mamar!»
«Vés-te'n a on brama la tonyina!»
«Vés-te'n a on se'n va anar el Pare Parrilla!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n a passejar!» (Alcoi) (a1) (Ibi) (34)
«Vés-te'n a pastar fang!» (3) (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
«Vés-te'n a prendre pel cul!» (Alcoi) (a1) (Elx) (40)
«Vés-te'n a prendre pel sac!» (Alcoi) (a1) (Elx) (40)
«Vés-te'n a tocar-li la figa a ta tia!»
«Vés-te'n a tocar-li la figa a la teua tia a la quinta rebolta!» (Carlet) (347)
«Vés-te'n al bordell!»
«Vés-te'n al quinto fotre!» (Alcoi) (a1)
«Vés-te'n d'Alcoi» (Alcoi) (2)
«Vés-te'n a cagar al Manzem!» (Muro) (329)

«Vés-te'n a l'ample!» (Alcoi) (a1)
«Ves-te'n a on no et veja!» (Ontinyent) (32)
«Xi, corre a l'ample!» (Alcoi) (a1)
«Xi, corre!» (Alcoi) (a1)

rebuig + incredulitat PRAGM

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT*

rebuig + ironia PRAGM

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> IRONIA*

rebuig + neutralització PRAGM

«*Assustat*$^{\Phi}$ estic!»
«Sempre es bo que hi haja un xiquet en casa»

rebuig d'alguna cosa que no té aplicació PRAGM

no haver-hi cas

«No fa!» (Vilallonga) (46)
«No hi ha cas»

rebuig per incapacitat

no poder fer-se l'ànim
ser incapaç

«Ah, jo sóc incapaç [de fer això]!»
«Jo em sent incapaç [de fer això]»
«Jo és que no puc»
«No puc fer-me l'ànim!» *[ánimo] (Alcoi) (219)

rebeldia

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> rebel*

Resquitar-se

cantar les quaranta
esquitar-se

«A qui enganya, solen pagar-li amb la mateixa manya» (1)
«Al donar comptes *mos* vorem» (1)
«Al passar comptes *mos* vorem» [kónteʳs] (1)
«Arriers som, i en el camí *mos* encontrarem» (1)
«Ja cauràs en la ratera» (Alcoi) (27)
«Ja et faràn dir qui és l'altre» (Alcoi) (27)
«Ja et faràn la cançó» (Alcoi) (27)
«Ja *mos* vorem!» (Ibi) (34)
«Ja passarà la processó per ma casa!» [*iro*] *[provesó] (Alcoi) (a1) (27)
«Ja plourà pel meu carrer» (Alcoi) (2)
«Alguna volta será la festa al meu carrer» (Murla) (65)
«Ja t'ho diràn de misses» (Alcoi) (27)
«Ja t´ho diré, ja» (Xixona) (438)
«Ja sabràs com estiny el verd» (Alcoi) (27)
«Nyas, coca!»
«Per a que descanses, pica les granses!»
«Per a que t'empapes!»
«Per a que veges!»
«Riu-te, riu-te, Amparito, que ja t'apanyaré a tu»
«Si en vols més para el cabàs!»
«T'agrà el cabàs!»
«No volies caldo°? Dos tasses!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> satisfacció*

f. SENTIMENTS

Sentiments en general

sentiments en general

sentiment
tendror (88)

«La processó va per dins»
«No hi ha boda sense plor, ni mortalla sense rialles»
posar / fer / tindre cara de
portar (un desfici o altre sentiment) damunt

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> falta d'activitat, calma*

Admiració

admiració

admiració
deixar-se'l bovo (Balones) (22)
encavilar (algú, d'admiració) (Balones) (22)
quedar-se embacorat (sentint-ho, mirant-ho) (i6)
senyar-se
ser rotllo pel·lícula
[mirar amb] veneració (Balones) (22)

expressar admiració o reconeixement PRAGM

«Açò és París!»
«Això està ben executat!» *[eiʃekutát] (Cocentaina) (a1)
«Bravo!»
«Carai!»
«Caram!»
«Com s'ho arreglen que...?»
«Com s'ho arregleu / arreglen / arregla que...»
«Com t'ho arregles que...»
«A no ser per (tu] ell -a, etc.)» (Balones) (22)
«És un cas!»
«Fole!» (Alcoi) (a1)
«Gràcies a...»
«Hala!»
«Hala, hala!» (Ibi) (34)
«*Hi ha que* vore què / com...» <cal>
«La mar salada!» [salâ]
«No deixa de ser un mèrit...» (Balones) (22)
«No t'havies de morir mai!» (Alcoi) (a1)
«Poté!»
«Potre!»
«Què hi faràs!»
«Què xulo -a»

⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT> SORPRESA*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS*

Agradar

agradar en general

agradar, afició

afeccionat -ada a
afectat -ada a
afició
aficció (46)
agradar
agradar amb deliri (Alcoi) (a1) [delíri] o *[dezíli]
agradar més que el fetge
agradar més que el pa blanet
agradar més que heretar
agradar més que un bon cagar
agradar més que un bon sopar
agradar-li a ú lo que li tiren
agradar-li tot, fins / *d'hasta*Φ la verga
agrado
angolosinar
caure en gràcia (31)
caure-li a algú la bava
donar gust
fer afició
fer aficció
fer un *paripé*Φ
fer-li goig (31)
fer-li el paper de
paripé
passió
ser de l'agrado d'un -a
ser sant de la seua devoció
ser un *rato*Φ aficionat a (60)<*molt*>
ser una monada [monâ] (i4)
ser xocolate per al lloro *[lóro]
tindre gust de (74)
tindre-li goig a (Vall d'Albaida) (35)
tindre-li passió a algú (60)
tindre-li simpaties
tindre un aficionet
tindre un *hobby*
tornar-se xitxorrita (per alguna cosa) (Beneixama) (33)

«I tu tens gust de ... (fer una cosa)?» [*en desaprovació*] (74)
«Li has tocat l'aleta del cor» (Altea) (67)
«No hi ha [xiquet, etc.] per començar!»
«No és bonico lo que és bonico, sinó lo que a mi m'agrada» (Alcoi) (27) (3)
«Què bonico!» (1)
«T'agrada més que un bon sopar!»
«Una monada!» [monâ] (i4)
«Una monadeta per a damunt de la còmoda!» [*iro*] *[monaéta] (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> fascinació*

atracció

atraure
atracció
atragut -uda
cridar *[kidrâ']
cridar més [una cosa] que [una altra] (a26)
enxisar[-li] (Tavernes) (31)
tindre garra (5)
tindre ganxo (5)

picar

«Els donem cepet, i piquen» (74)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> afalagar per interés, adular*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> complaure*

no agradar

agradar-li (una cosa) tant com al gat les tomates (Beneixama) (33)
anar de mà en mà com la falsa moneda
atragantar-li-se com una espina de peix (5)
atravessar-se-li (a algú) (algú, alguna cosa) (1) (Ibi) (34)
donar-li caguera (1)
escarnir-li-ho
fer agonia
fer fàstic
fer mal d'ulls
fer-se de mal voler

fugir com el dimoni a la creu
no agradar-li cap de gota (La Vila) (28)
no agradar-li cap de mica (La Vila) (28)
no agradar-li gens ni miqueta
no entrar-li (una persona o cosa) de les dents en adins (428)
no tindre gust bo
no ser de la seua devoció (Balones) (22)
no voler-lo encara que l'haguera venut cagant dobletes d'or (Balones) (22)
pegar tort (74)
quedar com una cara de porc
quedar com un cotxero (Alcoi) (a1)
quedar fatal
quedar mal
renegar de (5)
tindre-ho avorrit

«A bon any ... (feia jo alguna cosa)!» (74)
«A mi no em crida...» [kídra]
«Això no me xoca» (Elx) (40)
«No m'agrada res de lo que veig!»
«"No m'agrada res de lo que veig", i mirava a la sogra!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Jo, de lluny»
«No m'agrada el camí que açò està prenent»
«No m'agrada l'aspecte que té açò »
«Quina agonia!»
«Quina angúnia!» (Alcoi) (Crevillent) (a1)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS*
⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS> odi, detestar*
⇒ *I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT*

Alegria

alegria

alegria
goig (60)
gojar (60)
gorja
gràcia
gresca (Alacant) (29)
joia (Xàtiva) (198)
júbil [poef](88)
xauxa *[tʃéutʃa] (Alcoi) (a1)

estar alegre

cèlebre
content -a
ditxero -a (Balones) (22)
exultant (5)
let, leda [poef]
llambrenc -a
melós -a (5)
placenter -a

alçar al vol les campanes (Ibi) (34)
alegrar -se
alegrar-se la vista (Beneixama) (33)
ballar en el sarau (5)
congratular-se (17)
content -a / feliç com una bomba
content -a com una bomba
content -a com unes pasqües (Alcoi) (a1)
devanit -ida (Vall de Guadalest, Polop, La Nucia) (86)
desvanit -ida (Altea, Callosa, Bolulla, Tàrbena) (86)
disfrutar
disfrutar més que una gallina en un femer (27)
enllumenar-li (a algú) les ombries (5)
entusiasme
estar ballant amb un peu

estar com un gos amb un os
estar com un xiquet amb unes sabates noves (Alcoi) (a1)
estar content -a que un mono amb un pardalet
estar de bon humor (30)
estar de bona lluna (30)
estar de bona veta (30)
estar de bones (30)
estar de goig que rebenta (5)
estar en crit
estar encantat -ada
estar engarrofat -ada [*de riure*](28)
estar esmortit -ida de tant riure's (Balones) (22)
estar més alegre que el cel
estar més content -a que un gat amb un lleu (75)
estar més content -a que un gos amb un os (1) (Elx) (40) (Beneixama) (33) (La Marina) (65)
estar més content -a que un mono amb un pardalet
estar més content -a que un orgue (Alcoi) (203)
estar més content -a que un xiquet amb espardenyes noves (La Marina) (65)
estar més content -a que un xiular (1) (Beneixama) (33) (Balones) (92)
estar més content -a que [en] una missa amb orgue (75) (Ibi) (34)
estar més content -a que unes pasqües (Beneixama) (33) (Alcoi) (374) (215) (329) (La Safor) (31)
estar sempre a flor de festa (Alcoi) (62)
estar sempre devanit -ida (Vilallonga) (46)
estar un que reglota d'alegria
[fer alguna cosa] amb un somriure de galta a galta (31)
fer comèdia
fer mal els queixos
fet -a sempre un somriset
folgar-se [de] (92)
haver-hi motius a gojar (60)
inflar-se el pit de goig (60)
llançar les campanes al vol
llepar-se els morros de gust
més feliç que el Bomba (Alcoi) (i1)
més feliç que el Guerra (Alcoi) (a1)
més feliç que el món
moure's un tro de bulla (Balones) (22)
no cabre d'alegria
obrir-li-se els esperits [asperíts]
obrir-li-se tota la boca
prendre-s'ho amb xunga
rebentar el pit de goig (60)
riure-se-li tot (62)
ser l'alegria del badoc (5)
ser l'home / dona de la *rissa*Φ (Alcoi) (2)
ser l'home de la ditxa (Balones) (22)
ser tot content
somrís
somriset
*sonrisa*Φ
tindre [ja] un altre humor (i1)
xacota
xirigota

rialla, riure

[*rialla*]

rialla (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rialler -a (Alacant) (29)
riallós -a
*rissa*Φ
garrofa [*rialla*] (Polop) (28)
garrofer -a (Callosa) (28)
garrofera [*rialla*] (Polop) (28)
carcallada [karkaλâ] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

[*cosa que fa riure*]

ser per a pixar-se de riure
ser per a pixar-se de la *rissa*Φ (Elx) (40)

[*qui es riu molt*]

paréixer catxotxes [*qui es riu molt*]
paréixer rialles
riure's de la seua ombra *[sómbra] (Ibi) (34)

ser un bajoca
ser un carxofa [*qui es riu molt*] (Alcoi) (2)
ser un carxofera [*qui es riu molt*] (Alcoi) (2)

[*riure molt*]

badar-se de risa
baquejar-se de risa (20)
*calear-se*① (Balones) (22)
cruixir-se de la *rissa*① [krujʃɾ̃se] o [klujʃɾ̃se] (Elx) (40)
deixar estés -a de rialles
despixorrar-se
donar que-riure (Alacant) (29)
esclatar a riure
esclatar en bona rialla (Balones) (22)
esclatar grans carcallades (Balones) (22)
esclatar la bulla
esconyar-se [de riure]
esmortit -ida de riure
espitxorrar-se [de risa] [aspiʃoɾáɾ̃se] (Alcoi) (a1)
estar blau / blava de *rissa*①
estar blau / blava de bulla
estar carxofa [*de riure*] (Alcoi) (2)
estés -a de riure (Balones) (22)
fer baquejar-se de riure
fer-se un [bon] fart de riure (26)
morir-se de bulla
morir-se de risa
pegar quatre rialles
pixar-se de la risa
pixar-se de riure
riure
riure's a boca plena
riure's a bragueta solta (92) (3)
riure's a carcallades [karkaʎâes]
riure's per les butxaques
riure's que es cruixia / cruixien (Balones) (22)
riure's un desdir
ser un tro de bulla
tindre gogera (Beneixama) (33)
trencar a riure

expressions

«A bodes em convides!» (Alcoi) (a1)
«Açò és dia i vida!»
«A l'estiu / En l'estiu, tot lo món viu» (Alcoi) (27) (Xeresa) (Calp) (39)
«Està que balla en un peu!»
«Estarà que no es trobarà!»
«L'alegria, allarga la vida»
«Li se riu tot!» (Alcoi) (a1)
«Tot se li riu!»
«Tot són rialles!» (Alcoi) (a1)
«Més devanit que un gos amb un os» (27)
«Me s'obrin els esperits!»
«Ole, canole!»
«Què bé estic passant-m'ho» [pasánmeu]
«Què guaseta!» (60)
«Qui canta, el seu mal espanta»
«Quin goig!»
«Quin goig de... !»
«T'has de morir...!»

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar*

alegria improcedent

«Albrícies, mare, que pregonen al pare!» (1)

alegria insincera

de barra-catxa
riure com un puto a barra-catxa
riure de barra-catxa
ser la rialleta de la sogra [*desp*] (Alcoi) (i1)

«Encantat -ada de la vida»
«M'alegraré que t'*alívies*①» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> hipocresia*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> mentira, insinceritat*

alleugeriment

alívio[Ⓓ]
estar / quedar-se com si s'haguera llevat la faixa (Alcoi) (i2)
fer-se'n creus
pegar una alenada [alenâ] (Alcoi) (a1)
pegar una descansada [deskansâ]
respirar descabat -ada (Alacant) (29)

«Ja estem al port de salvació!» (Alcoi) (i1)
«Quin *alívio*[Ⓓ]!»
«Quin descans!»
«Quina alenada!» [alenâ] (Alcoi) (a1)

«Mal que menys!» (Alcoi) (a1)
«Mal que menys que...»
«*Menos*[Ⓓ] mal!»

Amor

amor

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat, amor, odi*

Angoixa

angoixa, impressió forta

angúnia (Altea) (28)
agonia
deliqui [poef](21) (88)
desmai [desmái] o *[asmái]
esglai
glai (Camp d'Elx) (29)

acorat -ada (Alcoi) (2) (Altea) (67)
agoniat -ada
esglaiat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)

acorar-se (Altea) (67)
agoniar -se (28)
anar-li el cor molt apressa (Elx) (40)
astorar (Alacant) (29)
carpir-se-li el cor (72) (28)
caure espatarrat -ada
caure-li la gota mortal (1)
caure-li l'ànima als peus (1)
desmaiar-se [desmajâʳse] o *[asmajâʳse]
despertar(-li) quimera (Crevillent) (24)
detindre el respir (5)

esglaiar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
esquallar-se [askuaλárse]
estar acorat per (Alacant) (29)
estar tot esglaiat (Alcoi) (220)
prendre les coses amb les dents estretes (27)
quedar-se esglaiat -ada [asglaját -â]
quedar-se gelat -ada
quedar-se sense paraula (220)
vindre atacat -ada (per algun fet) (Alacant) (29)

«Fill meu, no em digues això, que m'esqualle!» (Alcoi) (a1)
«Li anava el cor com un teler!» (Alcoi) (a1)
«Ma mare em diu bandereta!» (Alcoi) (96)
«M'empare en Déu!»
«Mare, tape'm!»
«Mare, tape'm, que és de por!» (Alcoi) (a1)
«Mira que és gros!» (31)

«Uno que es va agoniar, es va morir»

Ànim

benestar

a gust
a plaer
a son plaer (57) (28)
banyar-se en aigua rosada / de roses
content -a
disfrutada
disfrutar
disfrutar com un enano
divertiment°
  divertició (Benifallim) (i4) (Alcoi) (a1)
divertit -ida
(estar) com en ca la sogra
(ser, viure) en un trosset de cel
estar a gust com una pera en un tabac
estar a la porta del mas (Benilloba) (i3)
estar com en ca la sogra
estar com peix en l'aigua
estar com una pera
estar com una pera en un tabac
estar de bona gaita
estar de caramel
estar de cine
estar en el cel
estar en la glòria
estar en la porta del mas
estar en mig del cel
estar-se mel
fer goig
flixar (amb alguna cosa) (72) (28)
goig
gojar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gojar el rovell d'ou (5)
humor
moure l'ànima (5)
no vore més que coquetes amb mel
  (Ontinyent) (32)
pagat -ada (d'alguna cosa)
paréixer el maharajà de Sapuntala
  [Kapurtala]
passar el gust
quedar-se com un ou que sua [*impassible*]
  (Alcoi) (i6) (Beneixama) (33)
quedar-se com un ou sense suar
  (Beneixama) (33)
quedar-se com un ou suat
quedar-se més ample que llarg (Alcoi) (a1)
quedar-se tan ample (Alcoi) (a1)
quedar-se / sentir-se tan panxo -a (37)
recreo
regalar-se com un paborde *[pavərdi]
satisfacció
sentir-se bé
sentir-se nou, nova (i2)
ser [la] glòria
ser mitja vida
ser un paradís
ser Xauxa *[háuha] (5)
tindre / estar algú a tot sospés
tindre humor (60)

«A / En l'estiu, tot lo món viu» (Alcoi) (27)
  (Xeresa) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Ací estic, tan panxo!»
«Açò és mitja vida!»
«Cada ú en sa casa és el Rei» (Alcoi) (27)
«D'ací, al cel!»
«Què bé que estàs ahí°, carxofeta!»
«Què bé estic passant-m'ho» [pasámmeu]

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> alegria*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> satisfacció*

malestar

bascós -a
bascositat
basquejar

desespero
desfici
desficiós -a
estar de mala gaita
estar en punxes (Alcoi) (2) (Alacantí) (124)
estar fet -a un teuladí rabiós (Alacantí) (124)
mal a son plaer (57) (28)
no tindre ja hora bona
tindre bascorretes [*un bebé*]
tindre quimera

expressar malestar PRAGM

«Açò és un desespero»
«Em sent més desgraciat -ada!» *[séŋk] (i2)
«I això que encara no hem començat!» (a11)
«Jo em desespere...»
«Paco, passeja'm que estic bascosa!» [*iro*] (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> preocupació*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR*

desànim

caure l'ànima als peus
fer un reguiny (Balones) (22)
malcorar
perdre l'ànim
reguiny
«Açò és un desespero»
«Xe!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> desesperació*

expressar ànim, animar PRAGM

acomboiar (Alcoi) (a1)
animar
engrescar (Alcoi) (a1)
enguiscar (Alacant) (29)
anguixcar (Alacant) (29)
enguixgar (Alacant) (29)
enviscar (Verdegás [Alacant]) (29)
guisguet -a
enguisquet -a (Alacant) (29)
enguisguet -a (Alacant) (29)
espentar [aspentâ']
incitar
pegar un espentó
pegar un espentonet
punxar

«A *ello*Ⓕ, que és llomello!» (Alcoi) (27)
«A lo que ixca»
«Aire a la balladora!»
«Aire!»
«Aire, aire!»
«Al batre!»
«Àle»
«Amunt va Xarlot!»
«Amunt!»
«Anem allà!»
«'Nem allà!»
«'Nem!»
«Anem allà que ací ja estem!» (Alcoi) (a1)
«Anem anant!»
«Anem-se'n!»
«Ànim a les gatxes!»
«Ànim!»
«Ànim i amunt!» (Alcoi) (a1)
«*Ánimo y a las gachas*Ⓕ...que són de panisso» (Alcoi) (i1)
«Ànimo!»
«Arreplega bales!»
«Au!»
«Au, cacau!» (17)
«Au, que la casa cau!»
«Avant va la processó»
«Avant!»
«Aviva't, encara que siga amb cucs!» (Alcoi) (a1)
«Belluga, belluga!»
«Bons ànims»
«Carretera i manta!»
«El "no" ja el tens»

«El que espera sopa d'altre, gelada se la menja» [ʤelâ] (Calp) (39)
«El que no arrisca, no pisca»
«El que no s'arrisca, no pisca!»
«El que s'arrisca, pisca»
«El que no s'aconhorta és perquè no vol!» (Alcoi) (a1)
«Hi ha molt que anar i no és de camí»
«Mal de molts, conhort de tots!» (Alcoi) (a1)
«Mal de molts, consol de *tonts*»
«Màquina avant!» (Alcoi) (30)
«Martí, tira-li!» (Alcoi) (a1)
«Mentre la màquina vaja avant!»
«Més val dir aixa que arre»
«Movem el batà!» (Alcoi) (2)
«Mo'em el batà!»
«Molts ànims!»
«No es perd res d'intentar-ho»
«No hi ha res perdut!»
«No patisques»
«No patiu»
«No s'haurà perdut per a tots!»
«No t'apures»
«Per un nap no es deixa de coure l'olla»
«Perquè no voldràs»
«Que es fa tard i ve plovent!»
«Que ve el celaire!» (Alcoi) (a1)
«Qui peixet vullga menjar, el culet s'ha de banyar» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«El que peix vullga menjar, les bragues es té que banyar» (Calp) (39)
«Si per por als pardals no sembraren...»
«Tira!»
«Tira-li!»
«Tira-li amunt!»
«Tira-li flit!»
«Tira-li Martí!»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> apressar*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> consol*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS> solució*

Atracció

atracció

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR*

Benestar

benestar

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar*
⇒ *satisfacció*
⇒ *alegria*

Comoditat

ajocar-se [*en un seient*] (Alacant) (29)
anxovar-se (Alacant) (29)
apoltronar se
còmode -a *[kómodo]
empoltronat -ada [ampoltronát -â]
empoltronit -ida (Alcoi) (i1)
enxoflat -ada [*en un sofà, etc.*] (Callosa) (28)
enxovar-se (Alacant) (29)
escarxofat -ada [*en un sofà, etc.*] (Benimantell) (28)
espampolar-se (Alcoi) (i1)

espampolat -ada (Alcoi) (i1)
espatarradot -a (Alcoi) (i1)
estar a gust(33)
paréixer el maharajà de Kapurtala
paréixer el maharajà de Sakuntala
paréixer el maharajà de Sapuntala
paréixer la mare superiora
refermadet -a *[refermaêt] (Alacant) (29)
refermar-se
refermat -ada (Alacant) (29)
repantigar-se (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
repantigat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
repanxigat -ada (Alacant) (29)
tindre-ho pràctic

⇒ *ESTAR > estar bé*
⇒ *II.3.A. PARTS DEL COS > postura*

Compassió

compassió

ablanir (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
ablanir-li-se el cor

«Ai, hui, pobre fabricant!» (Alcoi) (a1)
«Animalet -a!»
«Les llàgrimes rompen les penyes»
«Pobret -a!» (5)

⇒ *III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES> expres-sions que indiquen compassió, conmiseració*

Confiança

confiança, esperança

confiança
esperança
esperançat -ada [asperansát -â]
estar molt esperançat -ada (Alcoi) (a1)
refiat -ada (Gandia) (53)

«En la il·lusió del demà, s'aguanta el dolor de hui» (27)

expressar confiança PRAGM

«Espere que [no] ... »
«Jo confie ... »
«Déu proveïrà!» (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
«Déu proveïrà per a calces, que peus ja en tenim!» (Alcoi) (a1)
«L'esperança és l'últim que es perd»
«Tantes hores, tants remeis» (1) (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)

defalliment

⇒ *DESESPERACIÓ*

Desesperació

desesperació, malsofriment

agobi
agobiamenta (i16)
basca (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
caure-li el món damunt (i2)

vindre-se-li'n el món damunt (38)
desesperació
desesperat -ada
desfici
desespero[Ⓓ]
entrar-li el desfici (53)
entrar-li un *desespero*[Ⓓ]
estar bascós -a (Alcoi) (Gandia) (53)
estar caldós -a (1) (Altea) (28)
estar cremat -ada
estar en pena (38)
estar més cremat que un cabo de Realistes (Alcoi) (27)
menjar-se les mans a mossos (1)
pegar amb el cap contra la paret
perdre els menuts (1)
perdre la xapeta (1)
perdre la xaveta (Alcoi) (a1)
pujar-se'n per les parets
ser malsofrit -ida (31)
vore-ho agre (Alcoi) (a1)
vore-s'ho tot negre
vore-s'ho tot gris com el fum (5)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> malestar*

defalliment

aplanar
aplatanat -ada
caure-li l'ànima als peus (1)
caure-li la gota mortal (1)
desesperar(-se) (31)
enfonar -se
enfonat -ada [anfonát -â]
esquallar[-se]
estar enfonat -ada [anfonát -â]
migrar-se (28)
migrat -ada
morrongo -a (Tavernes de la Valldigna) (31)
quedar-se quadrat (Alcoi) (i2)
sofocó (60)
tornar-se capa caiguda (Balones) (22)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> avorriment*

expressar desesperació PRAGM

«Açò és desesperant» (74)
«Açò no té aguant!» (Ibi) (34)
«[Ai,] si jo et contara!» (56)
«M'aborrona sentir que...» (31)
«Em vaig sentir morir!»
«[Estic que] amb un cabell em poden ofegar!» [awfegâr] (Alcoi) (a1)
«Jo volia morir-me!»
«Me'n pujava per les parets!»
«*Mos* ha aplanat!»
«No hi ha manera de llevar-s'ho de damunt!» (Alcoi) (i2)
«Vaig pegar el cap contra la paret!»

Desig

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> desig*

Disgust, contrarietat

disgust, contrarietat

agarrar un burro (Alcoi) (a1)
agarrar una burrera (Alcoi) (a1)

agarrar un botó (Alcoi) (a1)
prendre un botó (46)
agarrar una botonera (Alcoi) (a1)
amargar
amargor
anar-se'n cap catxo(Alcoi) (60)
arrufar les celles
costar un mal
descontent -a
desdelero (Beneixama) (33)
doldre
desditxa
eixir / quedar escalabrat -ada (Balones) (22)
eixir rabiós -a (5)
esquallar-se (Altea) (28) (Alcoi) (a1)
estar apurat -ada (Vilallonga) (46)
estar [ben] morrut -uda (31)
estar com si li degueren i no li pagaren
fer cara de magranetes agres
fer cara de porc
fer nosa
malcontent -a (Callosa, Benimantell) (28)
maleir
maleir algú -una per a tota la vida
maleït -ida
no fer profit
patir un desdelero (Beneixama) (33)
pegar tort
pegar tres colpets
posar cara de pomes agres (26)
posar el botó a algú
prendre-ho en compte
regany (Alcoi) (94)
reganyat -ada (Alcoi) (94)
rencor (60)
[ser] (una cosa) més coent que un pebre
ser una figada en cada ull [figâ] (37)
tindre un disgust (Alcoi) (i1)
tocar les castanyetes (Alcoi) (a1)
tòrcer el morro

expressar disgust o contrarietat PRAGM

«A mi açò no em fa profit»
«A mi qui em mana...?» (i2)
«Açò què vol dir?» (Alcoi) (i1)
«Això què vol dir?»
«Alça, món!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!» (Alcoi) (439)
«Ave Maria Puríssima»
«Caguerà de bou!» (Alcoi) (a1)
«Caguerà en pinyols!» (Alcoi) (a1)
«Carai!»
«Carai, carai!» (Alcoi) (a1)
«Carall!»
«Caram!»
«Catxis!»
«Caus de tòs!»
«Codens!» (Vilallonga) (46)
«Colejo!»
«Collets!»
«Colleu!»
«Collins!»
«Collinsos!»
«Colliu-los!»
«Colló!»
«Collons!»
«Collons, café!» (Alcoi) (a1)
«Collons, que mai ho he dit!» (Alcoi) (i1)
«Collons, que m'has fet dir!» (Alcoi) (a1)
«Collonsos!»
«Com!»
«Contra!» (Alcoi) (a1)
«Contragós!» (Alcoi) (a1)
«Cordons!» (60)
«Cordons!» «Bona madera p'a fer tapons» *[resposta]* (Alcoi) (27)
«Déu meu!»
«Déu meu, i quina injustícia!»
«Els disgusts no maten; rematen»
«Em cague en dena [peluda]!»
«Em cague en la mar [salada]!»
«Eu!»
«Eu quin / quina .... més ...!»

«Guitza!» (21)
«I jo que creia que...» (a20)
«I quin amuelo!»
«I quina creu!»
«Ja hem arribat!» (Alcoi) (a1)
«Ja l'hem cagada, llaurador!» [kagâ]
«Ja veus, quin trellat»
«Li ho pengen al nas»
«Mal haja!»
«Malament *pues*!»
«Malament!»
«Me casso·n !» (Alcoi) (a1)
«Me'n vaig per no vore't»
«Me'n vaig, que no vull vore't»
«Més m'estime no saber-ho!» (Alcoi) (a1)
«Mig almud, quatre onces» [almút] o *[armút] ᵃ
«No dic jo lo que hi ha!» (Alcoi) (a1)
«No fastidies!»
«No fotes!»
«No fotes faves!» (37)
«No n'encertem ni una!» [ansertém] o *[asertém] (i15)
«Nyas, per parlar!»
«P'a Creu, la de Sant Cristòfol!» (Alcoi) (a1)
«Pareix que li deguen i no li paguen!» (Alcoi) (a1)
«Per parlar!»
«Que a mon pare li diguen coca i jo em mòriga de fam!»
«Què vol dir això?»
«Què, ja hem arribat a Sants?»
«Què, ja hem arribat?»
«Quina abranor!»
«Quina agobiamenta!» (i16)
«Quines coses tens!» (Alcoi) (a1)
«Redé!» (i3)
«Redell!» (Alcoi) (a1)
«Redeny!» (Alcoi) (a1)
«Redéu!»
«Sense collons, femella!» (Alcoi) (a1)
«Sempre plou quan no hi ha escola!»
«Si no vols caldo°, dos tasses!»
«Un mig almud i quatre unces!» [almút] o *[armút] ᵃ (Alcoi) (a30)
«Vaja paperet!»
«Veges quin trellat»
«Veges si hi ha trellat»
«Veges tu [...]!» (56)
«Vot-a-déu!» [bótoadéu] (Alcoi) (a1)
«Xe!»
«..., xe!»

⇒ *preocupació*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> malestar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> desil·lusió*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA, RETRET*

Dolor

⇒ *II.5.B. MEDICINA> símptomes> dolor*

Emoció

emoció en general

aborrellonar-se
aborronar-se
aborronat -ada
borrat -ada
calfar-se l'ambient
commoure (5)
eriçar-se *[arisá'se] (Alcoi) (a1)
fer extrems (26)
moure el cor
pegar un bot

posar caliu
posar la pell de gallina
tindre-li que sangrar (per l'emoció)

«Agullonades al cor i al fetge!» (Murla) (234)
«No vull creure-m'ho [encara]!» (i2)
«Que m'erice!» *[aríse] (Alcoi) (a1)

Enuig

enuig

batistot (Alcoi) (i1) (Ibi) (34)
botó (Alcoi) (Beneixama) (33) (Alacant) (29)
borreguera (Alacant) (29)
botonera (Alcoi) (Beneixama) (33)
bufit
burrera
burro
cabreig
enuig
furgada
rabinada [rabinâ] (Alcoi) (a1)

agraviat -ada
aïrat -ada (5)
alçar-se (algú) de patilles (1)
arrufat -ada(1)
atufat -ada
cabrejat -ada
calent -a (Alcoi, Penàguila) (a1)
contrapuntat -ada
coratginós -a (231) (28)
cremat -ada (Balones) (22)
desenfurit -ida [desanforit -ida] (Alcoi) (a1)
emborruntat -ada [amboruntát -â] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
emmorrongat -ada [ammorongát -â] (Alacant) (29)
emprenyat -ada (26)
encoratginat -ada (241) (28)
enfadat -ada [anfadát -â]
enfurit -ida [anfurít -ida] o *[anforít -ida]
enrabiat -ada [anrabiát -â]
enrabinat -ada [anrabinát -â]
enutgit -ida
enutjat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
estorissat -ada (Beneixama) (33)
estufat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
gallós -a (Relleu) (28)
rabinós -a
rabut -uda (Tavernes) (31)
reganyat -ada
torrat -ada
tufat -ada

abroncar (Alcoi) (a1)
agarrar el cabàs (Alcoi) (Altea) (67)
agarrar la barcella (21)
agarrar una barcella (Ibi) (34)
agarrar un batistot (Alcoi) (i1) (Ibi) (34)
agarrar un botó (33)
agarrar una botonera (33)
agarrar una pelfa (Marina Alta, La Safor) (28)
agarrar una ràbia (30)
agraviar -se
alçar-se com un gallet de garbera (Balones) (22)
allobir-se (Marina Baixa) (67) (28)
allobir-se com un bou (67) (28)
amb el fetge en flama (26)
amb veu de regany
amoscar-se
anar calent de cascos *[káiʃkos] (Ibi) (34)
anar pegant bufits (Elx) (40)
arrufar° els morros (1)
arrufar° les celles
arruar° les celles (1)
boçar
bufar
cabrejar -se
calfar (*a* algú) (Elx) (40)
calfar la sang (a algú) (Elx) (40)
calfar-se
calfar-se com un trompot (Balones) (22)

cantar-li la cançó (Alcoi) (a1)
cantar-li les quaranta
clavar el braç dins la mànega
com un -a desatinat -ada (Balones) (22)
desinquietar [desiŋkietâr] o *[desaŋketâr] (Balones) (22) (a1)
d'una enrabinada [anrabinâ]
dir-li lo que un porc no pot oir (Alcoi) (a1)
eixir calent (Balones) (22)
eixir la criada respondona
eixir-li els cabells verds (26)
en esquit
encendre (*a* algú) (Elx) (40)
encendre la sang
encendre-se-li la sang (329)
encendre-se-li les sangs (31)
encendre's com un vitet
enfurir-se (60)
enrabinada [anrabinâ]
ensenyar les dentetes
ensenyar les dents
enutjar-se (Balones) (22)
escarotar(-se) (31)
espletar
estar a pal de granera
estar aïrat -ada
estar alt de barret (Tàrbena) (3) (28)
estar amb algú com si li degueren i no li pagaren
estar amb el *cotxillo*® en alt (Alcoi) (i2)
estar amb l'all al cul
estar brau, brava amb algú (1)
estar calent -a amb (algú)
estar com bous i gats
estar com el gat i el gos (Alcoi) (a1)
estar d'algú fins a més amunt de la coroneta (Alcoi) (27)
estar de ... que boça
estar de mal aire
estar de mala gaita
estar de mala llet (Alcoià-Comtat) (329)
estar de mala veta (Alcoi) (30) (Alcoià-Comtat) (329)
estar donat -ada a la mala trampa (1)
estar donat -ada al diable (1)
estar estorissat -ada (Beneixama) (33)
estar fet -a un filadís (428)
estar fet -a un regalissier
estar fins / *d'hasta* el cap
estar la cosa marinera (Alcoi) (a1)
estar mata'm o et mataré (Alcoi) (a1)
estar més calent -a que l'home de la tela (Calp) (39)
estar més calent -a que un bou (Alcoi) (56)
estar més calent -a que un regalissier *[regalisiéro] (Alcoi)
estar més calent -a que un titot (Alacant) (29)
estar més torrat -ada que un regalissiero (Alcoi) (a1)
estar negre -a
estar que brama
estar que bufa
estar que bufa i brama (Alcoi) (5)
estar que el dimonis se l'emportaran
estar que els dimonis se li emporten (Alcoi) (27)
estar que els dimonis se l'enduen (Alcoi) (a1)
estar que se'n puja per les parets (Alcoi) (a1)
estar que no es pot oldre
estar que talla claus
estar que talla claus, però de diable (Alcoi) (a1)
estar que trina (Alcoi) (a1)
estar rabinós -a
estar rabut -uda (Tavernes) (31)
estar ruc
estar torrat -ada
estar tufat -ada
estorissar-se (Beneixama) (33)
estufar[-se] (28)
[fer] agarrar el cabás (Alacant) (29)
fer batre (Alcoi) (a1)
fer batre en la forana (Alcoi) (a1)
fer calent (Balones) (22)
fer cara de magrana agra
fer cara de magranetes agres
fer cara de respecte (Gandia) (99)

fer / estar fent clauets de a diner (428)
  fer clauets a dinerets
  fer clauets a diners
fer desbatejar
fer eixir els cabells verds
fer el ruc
fer estrems (26)
fer fer dimonis amb motle (27)
fer inquietar [aŋketár]
fer mal la boca
fer mala sang
fer malícia (31)
fer parlar a les pedres
fer que un s'enfade(31)
fer traure els cabells verds
fer-li el brau (a algú) (1)
fer-li tot un romanç
fer-li-se a u el mos agre
fer-se la col
fer tornar boig, boja (Alcoi) (a1)
girar-se-li el barret (Alacant) (29)
girar-se la gorreta (Alcoi) (2)
incomodar-se (Balones) (22)
inflar per la garreta
inquietar [aŋketár]
menjar-se-lo (a algú) per un garró (1)
menjar-se-lo (a algú) pel peu (1)
menjar-se-lo (a algú) viu (1)
menjar-se-lo pels peus
morir-se de ràbia com els teuladins (Alcoi) (a1)
mossegar
mossegar les pedres
mostrar l'ungla que arrapa (5)
mostrar les ungles
no estar el forn per a rosques (1)
no estar per a coples (1)
paréixer l'ull del mal temps
partir palles (Alcoi) (a1)
partir palletes
passar-li-se (l'enuig, enfadament)
patalejar
pegar tort
pegar una portada [portâ] (60)
pegar-li dos rebolcons
pegar-se-les amb Sant Pere (Alcoi) (a1)
perdre les xapetes
perdre les xavetes (Alcoi) (a1)
picar-se
picar-se les crestes
posar / clavar-li a algú el braç dins la mànega
posar-se calent -a
posar-se calent com un regalissier
posar-se colorat -ada
posar-se colorat com un regalissier
posar-se com un -a loco -a
posar-se (pujar-se'n, baixar-se'n, anar-se'n, entrar, eixir, tornar) com l'home de la tela (Alcoi) (30)
  (posar-se) més calent que l'home de la tela (Calp) (39)
posar-se de mala veta (30)
posar-se enfurit -ida (Balones) (22)
posar-se enrabiat -ada
posar-se estufat -ada (Alacant) (29)
posar-se fet -a una fera (Alcoi) *[fjéra]
posar-se fet -a una pesta (Alacant) (29)
posar-se fotut -uda
posar-se fotut com un regalissier (Alcoi) (2)
posar-se massa accelerat
posar-se tan alt (1)
posar-se torrat -ada com un regalissier
prendre-lo (a algú) per davant (1)
prendre-s'ho a mal
prendre la barcella (21)
prendre un botó (1)
pujar-se-li'n els fumets als nas (a algú) (1)
pujar-se'n a la figuereta (1)
pujar-se'n de to (Alcoià-Comtat) (329)
rabiar
  rabiar com els teuladins
  rabiar com un teuladí
  rabiar més que un gos (Elx) (384)
regronyir les dents
ser la reganyada de les lletges
sunyar

tallar clauets
tindre cara de magrana agra
tindre cara de pocs amics (a20) (1)
tindre el burro agarrat amb algú
tindre la gorra torta
tindre la sang calenta (329)
tirar culebres de la boca
tirar el barret al foc
tirar el resto
tirar els bous pel barranquet
tirar flames per la boca
tirar maldicions
tot -a enfurit -ida (60) (Balones) (22)
traure el geni [génit] (31)
traure els nyítols (Alacant) (29)
tufar-se (Alcoi) (Ontinyent) (32)
vindre la tronada [tronâ]
xispejant com a coets (5)

«No t'estorisses!» (Beneixama) (33)
«Se les hauria engaltat amb Sant Pau» (Balones) (22)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> calma*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> brega, conflicte, discussió, enemistat*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> bonegar, renyar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> crítica, retret*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS > insult*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> criticar*

expressar enuig PRAGM

«Després me se'n passa»
«Els agraviats, que besen el cul als contents»
«Em faràs fer dimonis en motle!»
«Em faràs perdre la xaveta!» (Alcoi) (a1)
«En una bovada, fas un sopar agre!» [bovâ] (Alcoi) (27)
«És que m'agarra una ràbia...!» (30)
«Està que els dimonis se l'enduen!» (Alcoi) (a1)
«Estic *d'hasta* els collons!» (a1)
«Estic que boce!» (Alcoi) (a1)
«Estic que els dimonis me s'enduen!» (Alcoi) (a1)
«Estic que me'n puge per les parets!» (Alcoi) (a1)
«Estic [de tu] que trine!» (Alcoi) (a1)
«Estic / està que els dimonis se l'emporten!» (Alcoi) (a1)
«Estic de (algú, alguna cosa) ... que boce!»
«Estic fent clauets a diners!» (Alcoi) (a1)
«Estic que boce!»
«Estic que rosegue claus!» (Alcoi) (a1)
«Estic que talle claus!» (Alcoi) (a1)
«Estic que talle claus, però de diable!» (Alcoi) (a1) (30)
«Estic que xirle!»
«Et posaran el braç dins la mànega!»
«Et posaré el braç dins la mànega!»
«Ja ha agarrat el botó!»
«Ja ha agarrat la botonera!»
«Ja ha agarrat el cabàs!»
«[Me] cague en cent dimonis!» (329)
«[Me] cague en Ceuta!»
«[Me] cague en dena!» (40)
«[Me] cague en Dénia!» (65) (40)
«[Me] cague en Dénia i en terra que es rega amb sènia» (Alcoi) (27)
«[Me] cague en deny!»
«[Me] cague en denya!»
«[Me] cague en Déu!» (441)
«[Me] cague en diés!»
«[Me] cague en el dimoni coix!» (329)
«[Me] cague en els collons del Montgó» (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
«[Me] cague en pardal de les monges!» (329)
«[Me] cague en Judes!» (2) (438) [ʤúes] (Elx) (40)
«[Me] cague en l'apuntador!» (329)
«[Me] cague en l'Havana!» (438)
«[Me] cague en l'hòstia!»
«[Me] cague en l'ou!»
«[Me] cague en la figa del retor!» (329)
«[Me] cague en la figa ta tia!»
«[Me] cague en la llet de pot» (Xixona) (438) (Elx) (40)

«[Me] cague en la mar salada!» [salâ]
«[Me] cague en la mar serena!»
«[Me] cague en la mar serena i els collons de Sant Nyec» (Xixona) (438)
«[Me] cague en la mar!»
«[Me] cague en la merda!»
«[Me] cague en la pena negra!»
«[Me] cague en la pena!»
«[Me] cague en la puta Amparo!»
«[Me] cague en la puta!»
«[Me] cague en la sombra [de] un gitano!»
«[Me] cague en la *sombra*[Φ] !»
«[Me] cague en la *sombra*[Φ] d'un gat!»
«[Me] cague en la *sombra*[Φ] d'un gitano!»
«[Me] cague en la sota d'oros!»
«[Me] cague en la veleta» (Xixona) (438)
«[Me] cague en Sos!»
«[Me] cague en tot!» (Elx) (40)
«[Me] cague en tots els santets!»
«[Me] cague en Zamora!»
«[Me] cague'n!» [kágen] [mékágen] [míkágen] o *[mikágon]
«[Me] casso·n Judes!»
«[Me] casso·n l'Havana!»
«[Me] casso·n la mar salà!»
«[Me] casso·n la mar!»
«[Me] casso·n la sombra!»
«[Me] casso·n Zamora!»
«Me'n vaig per no vore't!»
«Me se gira el barret!» (Alacant) (29)
«Pareix que li deguen i no li paguen!» (Alcoi) (a1)
«Si l'agarre, l'acapole!» (Alcoi) (a1)
«Sou pitjor que la pigota!» (Alacant) (29)
«T'acapole!» (Alcoi) (a1)
«Tant li punxen al bou que a última hora tupa!» (Alcoi) (a1)
«Tant li punxen al bou que al remat tupa!» (Alcoi) (a1)
«Tant punxen el bou, que al remat tira coces»
«Vaig a cagar-me en algo negre!» (Alcoi) (a1)
«Vaig a cagar-me en algo negre... i no és el teu monyo!» (Alcoi) (a1)
«Vaig a cagar-me en la figa de ta tia!»
«Xe!»

⇒ *expressar indignació*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter*

retraure enuig

«A tu què et passa?»
«Què què et passa?»
«Què et passa, a tu?»
«Quina mosca t'ha picat?»
«No sé què et passa»
«No sé quina mosca li ha picat» (5)
«No sé per què t'enfades»
«No sé per què et poses aixina»
«Per què et poses aixina?»
«Per què t'enfades?»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> moderació*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència, suportar*

Enveja

enveja

enveja [amvedʒa, anvedʒa]
envejar [amvedʒâʳ, anvedʒâʳ]

abrasir-se d'enveja (Ibi) (34)
prendre enveja [pɛndre anvédʒa] (i4)
fer befa (d'algú) (72) (28)
fer befes (Altea, L'Alfàs) (28)
fer bèfies (Callosa) (28)
fer befietes (Callosa) (28)
fer gola

fer goleta
fer les dents llargues (59)
[tindre / ser] tipitíes (Alcoi) (2)

«Enveja cotxina!»
«La cabra de mon veí, té més llet que la meua» (1)
«Més val que et tinguen enveja que llàstima» (Calp) (39)
«Mira què cuixa més gorda que me se fa!»
«Mira què cuixa més gorda que tinc!»
«No enveges a ningú, procura guanyar-li tu» (27)
«Si l'enveja fóra tinya...!» (Alcoi) (a1)
«Si l'enveja fóra tinya, estaríem plens!» (Alcoi) (a1)
«Si l'enveja fóra tinya... tindries el cap ple!» [tendríes] (Alcoi) (a1)
«Si l'enveja fóra tinya, quanta n'hi hauria» (Bellreguard) (41)
«Vaig a fer-te les dents molt llargues» (59)

Estimar

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat, amor, odi*

Estranyesa

estranyesa

estrany -a
rar -a
*raro -a*①

estranyar[-se]
eixir-se'n de lo corrent (58)

«A voltes passen unes coses més rares...!» (Alcoi) (a1)
«Açò se n'ix de lo corrent!»
«M'estranya»
«Per què ho pregunta? (74)
«Què coses!»
«Què estrany!»
«Quines coses!» (a1)
«Quines coses passen!» (a1)

fascinació

absort -a (5)
deixar amb la boca oberta
embruix (5) (88)
embruixar
embruixat -ada
emmelar (Tàrbena) (28)
encís *[aɲtʃís] o *[etʃís]
encisar *[aɲtʃisâr] o *[etʃisâr]
encisat -ada *[aɲtʃisát -â] o *[etʃisát -â]
enciser -a *[aɲtʃisér -a] o *[etʃisér -a]
enlluernar [anʎuernár] (Alcoi) (5)
enlluernat -ada [anʎuernát -â]
fascinar (5)
fer caure la bava (5)
fer mal d'ulls
ser tota una temptació (5)
temptar [tentár] [(5)
tindre embruix (5)

«Açò m'enlluerna!» (Alcoi) [anʎuérna]

⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat, amor, odi > amor i noviatge > sentiment amorós*

Fàstic

fàstic

fàstic
tindre agonia
tindre *asco*Ⓓ
suar de fàstic (Alcoi) (5)

«Què *asco*!»Ⓓ
«Quin horror!» (5)
«Quina agonia!»

Fastidi

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> fastidi, fastidiar*

Gaudir

⇒ *alegria*
⇒ *satisfacció*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar*

Incredulitat

incredulitat

creure's que és aplegar i envasar
no poder avenir-se
no poder avindre's
no voler creure que el món roda
prendre-s'ho a falòria
tindre més conte que Calleja

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> mentira, insinceritat*

expressar incredulitat PRAGM

sense desdeny

«És que [ho, el, la] veig i no m'[ho, el, la] crec!» (a8)
«Me'l [me les, etc.] mire i no... [el / les conec]» (31)

«No puc avindre'm!»
«No m'ho crec!» [*sense entonació de desdeny*]
«No m'ho puc creure!»
«No puc creure-m'ho!»
«No s'ho acabava!» (Altea) (57)

escepticisme

«A voltes no és com a vegades!» (Alcoi) (a1)
«A vore què et traus [tu] ara de la mànega!» (74)
«Això són coses teues!» (Alcoi) (94)
«De dir-ho a fer-ho!» (Alcoi) (a1)
«De dir a fer, hi ha gran distancia» (Ibi) (34)
«De Sant Cristòfol es veu la Font Roja!» (Alcoi) (2)
«I aixina vols tu ...?» (74)
«Ja vorem!»
«Ja vorem, que diuen els cegos°!»
«No li arrende la ganància»
«Segons voltes»

«Sense contar els diumenges!» (Alcoi) (a1)
«Torra coca, Virtudetes, i espera't ben assentada» [asentâ] (Alcoi) (5)
«Vols dir?»

«No crec que te s'arregle!» (Alcoi) (a1)
«No traurà res si protesta» (Alcoi) (5)

amb desdeny i rebuig

«Ara m'entere!» (Alcoi) (a1)
«A vo(re) si t'ho creus i [esta nit] no sopes!» (Alcoi) (2)
«Això conta-li-ho]dis-li-ho a [la tia] Rita!» (Alcoi) (a1)
«Això és fum de palla!»
«Això és fum de canyots!» (Alcoi) (a1)
«Això no ho voràs tu!» (Alcoi) (a1)
«Això no t'ho creus ni borratxo!» (Alcoi) (a1)
«Això no t'ho creus ni *loco*°!» (Alcoi) (a1)
«Això no t'ho creus ni tu!» (Alcoi) (a1)
«Això serà!»
«Allà *mos* hi vorem, que diuen els cegos!»
«Apanyat estàs!»
«Ara conta-me'n un atre!» (Alcoi) (a1)
«Ara conta-me'n uno de por!» (Alcoi) (a1)
«Ara t'agarraran, Gorreta!» (Alcoi) (a1)
«Ara t'agarraran, Tarsan!» (Alcoi) (a1)
«Ara t'agarraran!»
«Bona excusa té el malalt, que es pixa i diu que sua» (Cocentaina) (i2)
«Bona excusa té el malalt; diu que sua i és que es pixa» (Alcoi) (a1)
«Ca, home!» (Alcoi) (a1)
«Com si fora la gran cosa!»
«Conta-li-ho a la tia Rita!» (Alcoi) (a1)
«Conta-li-ho a Rita!» (Alcoi) (a1)
«Contant els diumenges només!» (Alcoi) (a1)
«Creu-t'ho, perla!» (Alcoi) (a1)
«A tu qui t'ho ha dit?» (Alcoi) (i3)
«D'ahí° baix t'agarren, Gorreta!» (Alcoi) (i1)
«D'amenaces al fet, hi ha un gran tret»
«Des d'El Carrascar que vinc amb el faldó fora»
«Eh, sí!»
«El cos, trauràs» [*resposta iro. a qui diu que traurà algun profit*]
«El Profeta Xerevía, que endevinava lo que sabia» [andivináva] (27)
«Espera't ben assentat!»
«Espera't i voràs!»
«Espera't sentat!»
«Espera't sentadet!»
«Espera't un poc!»
«Espera't un poc, que tinc la bajoca al foc!»
«Esta-te en eixa!»
«Gran cosa!»
«[Igual]... però amb queradilletes!» (Alcoi) (a1)
«Impossible!»
«Ja t'agarraré!»
«Jo diré que tu ho has dit!»
«Ma mare diu que em faria jupa i pantaló de seda!» (30)
«Ma tu este!»
«M'ho han fet les orelles, o...?»
«Mira i voràs!»
«Molta volanteria!»
«No et faces il·lusions!» (Alcoi) (a1)
«No et faces l'ànimo!»
«No m'ho crec!» [*entonació de desdeny*] (59)
«No tardes!» (Alcoi) (a1)
«Perquè ho digues tu!»
«Pluja d'estiu i plor(s) de bagassa, prompte passa» (Alcoi) (329) (La Safor) (204) (Ibi) (34)
«Pluja d'estiu i plor de bagassa, *presto* passa» (1768) (Ontinyent) (19)
«Pluja d'estiu i plor de bagassa, en tant se'n passa» (Castalla) (387)
«Coixera de gos i plor de bagassa, prompte passa»
«El que espera dels demés mai fa res» (Alcoi) (a1)
«Espera't i voràs París!»
«Puja i voràs París!»

«Puja ací dalt i voràs València» (Alcoi) (27) (329)
«Puja ací dalt, i voràs Santa Llúcia» (Ibi) (34)
«Puja ahí dalt!» (Alcoi) (a1)
«Què fas, bovades?» [bovâes] (Alcoi) (a1)
«Qui ho ha dit això!»
«Qui ho ha dit, això?»
«Quina casualitat, trencar-se el barró, i trobar al querido dins el pastador!»
«Serà més que milacre» (Elx) (40)
«Si Déu no ho arremedia...»
«Sí, xiula-li»
«Tens més moral que l'Alcoyano!»
«Torra coca, Virtudetes, i espera't ben assentâ!» (Alcoi) (2) (a1)
«Va, home, va!»
«Vinga, va!»
«Viscam per a vore...»

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> indiferència, desdeny*

Indecisió, dubte, ponderació

indecisió, dubte

banyar-se entre dos aigües
dubtar° [dubtâr] o *[duktâr]
dubte° [dúbte] o *[dúkte]
dubtós -a° [dubtós] o *[duktós]
estar en l'aire (63)
estar en un til·le (1)
estar entre dos aigües
estar envà (Alcoi) (i6)
estar "tin-te i no caigues" (1)
no saber a quin punt arrimar-se
no saber a quina paret tocar-se (1)
no saber per on pegar
no tindre-les totes (Balones) (22)
trobar-se entre dos focs

«Això que... no ho sé jo cert»
«Ara vorem jo per on pegue»
«Em pregunte jo...» (31)
«Estic dubtós -a!»
«I de... què n'hi ha?»
«No crec!»
«No m'ho faces dir»
«No saps si afalaga, o si enganya» (1)
«Que siga lo que Déu vullga!» (Alcoi) (a1)
«Qui / El que l'encerta, l'endevina» *[asérta] (Alcoi) (298) (Calp) (39)
«Serà lo que Déu vullga!»
«Vols dir?»

animar a prendre una decisió

«Decidix-te, home / dona!»
«Digues la teua!» (Alcoi) (a1)
«Lo que vullgues»
«Lo que vullgau»
«Parla!»

«Tu t'ho penses»
«Vosatros s'ho penseu»

«Un sí o un no desocupa un carrer» (Alcoi) (a1)

relativitat

«Aixina, aixina»
«Això depén»
«És segons»
«No sé com dir-te»
«Segons»
«Segons i conforme» (Alcoi) (a1)

incertesa

estar enlaire
no estar segur -a
no estar segura la cosa

«Al cap de la camada, ja veurem» [kamâ] (Gata) (436)
«El comerç i el porc, després de mort» (La Marina) (65)
«El comerciant i el porc, a la hora de la mort / després de mort» (Altea) (357) (Alcoi) (27) (La Marina) (65) (Gata) (436)
«Ja vorem!»
«Ja vorem, que diuen els cegos!»
«No digues blat fins / *d'hasta*[Ø] que no estiga al sac, i encara ben lligat» (Alcoi) (a1)
«No digues oliva fins / *d'hasta*[Ø] que no estiga baix la biga» (Cocentaina) (338) (Calp) (39) (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Afirmació > expressar afirmació > certesa*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Prudència*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS > Incredulitat*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat*

Indiferència, desdeny

indiferència

anar que xuta
arrunsar els muscles (428)
bufar-se-la
(estar, fer algú) com si ploguera (Alacant) (29)
de boqui
desentendre's [desanténdres]
donar-li igual el coll que l'esquena
donar-li lo mateix
fer-li una berruga en la dent
fer-se el bovo -a
fer-se el bovo per a no entrar en quinta (Alcoi) (a1)
fer-se el soca
fotre-se'n (d'alguna cosa)
girar l'esquena
inhibir-se (5)
llavar-se les mans (5)
menfotiste -a (Alcoi) (a1)
menfotístic -a (5)
mirar cap a un altre costat
no aplegar-li res a fer (5)
no calfar-se el cap
no deure-se'n res (d'alguna cosa) (17)
no dir res (una cosa a algú)
no dir-li ni "tu què fas ahí°?"
no donar-li-se res
no donar-se per entés -a (428)
no estar per a
no estar per a res
no estar-li a compte [kónter] (126)
no estar per a balls ni rosques (5)
no fer cas
no fer-li cas
no fer-ne alt ni baix (428)
no preocupar-se si açò és carn o si allò és peix (5)
no tocar-li la matraca (5)
penjar-li-ho al nas (i2)
pegar per son de cap (Balones) (22)
posar-se el món per muntera *[montéra] (Alcoi) (a1)
prendre-s'ho tot a la lleugera (31)
quedar-se com un ou que sua [*impassible*] (Alcoi) (i6) (Beneixama) (33)
quedar-se com un ou sense suar (Beneixama) (33)
quedar-se com un ou suat
quedar-se més ample -a que llarg -a (Alcoi) (a1)
quedar-se / sentir-se tan panxo -a (37)
seguir tan campant *[kampáṇte] (Balones) (22)
sense adob (5)

ser un "me'n fot"
ser un menfot
ser una "me'n fota"
ser una menfota
tant donar-li-se
tindre catxassa
tindre lo mateix (74)
tindre igual huit que huitanta (Alcoi) (a1)
tindre igual l'endret que el revés
tirar-se la manta al coll (Alcoi) (a1)
tirar-s'ho [tot] a l'esquena (un problema, etc.) (i1)

«A mi me se'n dóna dos quinzets de lo mateix» (Alcoi) (a1)
«A mi ni em va ni em ve» (Alcoi) (a1)
«A mi no m'importa»
«Com si cantaren missa!» (Alcoi) (a1)
«Com si el / la besares dormint!» (Alcoi) (a1)
«Com si li besares el]la tos» (Alcoi) (a1)
«Com si li ho digueres a la paret!» (Alcoi) (a1)
«Com si ploguera en Mariola!» (Alcoi) (2)
«Com si sentira ploure!» (31)
«Conforme vagen eixint, que se'n vagen secant» (Elx) (40)
«Ell -a, ni cas!» (31)
«Igual té au que arre!» (Tavernes) (31)
«No et calfes el cap, que te se gelaran els peus!» [*iro*] (Alcoi) (a1)

«Cantalada que et fa un trenc, jo no la sent» (204)

expressar indiferència PRAGM

«A mi, me la bufa» [*inf*]
«A mi què més em dóna?» (i2)
«A qui no et puga aliviar, no li vages penes a contar»
«Ai, Mare de Déu, quin susto tinc!»
«Al cabàs li diuen!»
«Al què diran no li farem casa» (Pego) (65)
«A mi me té igual» (Elx) (40)
«Bé està!» (Alcoi) (a1)
«Cadascú a lo seu [i a robar el que es puga]»
«Com si besares el tòs!» (Alcoi) (a1)
«Digues-li barret, digues-li *sombrero*» (1)
«Fes lo que vullgues»
«Igual té el coll que l'esquena»
«I a mi què em dius!»
«I jo, tot suat / tota suada» [suâ] [*iro*]
«Igual té»
«Igual té sabó que fil negre... tot és per a la roba!» (Alcoi) (2) (Marina Alta) (Pego) (65)
«Igual tinc»
«Jo em llave les mans!»
«Jo, ni cas!»
«Jo tinc igual» (Alcoi) (2)
«Jo, igual tinc» (Alcoi) (2)
«Jo tinc una esquena aixina de gran!»
«Lo mateix és» (Alcoi) (a1)
«M'ha(s) fet una barruga en la dent!» (Alcoi) (i3)
«M'he quedat com un ou que sua!» (Alcoi) (i6)
«M'alegre»
«Mira, jo estic tot -a tremolant!» (Alcoi) (a1)
«Molt que m'alegre!» (Alcoi) (2) (a1)
«Molt que m'alegre, que el gat siga negre!» (Alcoi) (a1) (2)
«Ni m'agrada ni em deixa d'agradar!» (Alcoi) (a1)
«Ni m'ho crec ni m'ho descrec!» (Alcoi) (a1)
«Perxí, perxí; per una orella m'entra i per l'altra m'ix!»
«Per ací m'entra i per ací m'ix!» (Alcoi) (a1) (i1)
«Per uno me se n'entra i per l'atre me se n'ix!» (Alcoi) (a1)
«Per ahí° me se n'entra i per ahí° me se n'ix!» (Alcoi) (a1)
«Que me les peguen ací totes»
«Quile-le»
«S'ho penjaven al nas!» (i2)
«Suadet estic»
«Suadeta estic»
«Tant em dóna»

«Tant fa» (Sant Joan d'Alacant) (399)
«Tant me se'n dóna» (22)
«Tinc igual» (Alcoi) (a1)
«Tinc lo mateix» (Alcoi) (2)
«Va que xuta»
«Vol que li esquile el rabet?» [*hum*] (Alcoi) (2) (a1)
«Xi, bo!» (a1)

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> TRIAR, ESCOLLIR> ser-li indiferent*

criticar indiferència

«I tot ens llavem / es llaveu les mans!» (5)
«Ni cas!» (Alcoi) (a1)
«No se l'amou poc ni gens» (1)
«Parle jo o passa un carro?» (Alcoi) (a1)
«Vos en fot tot»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desvergonyiment*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> despreocupació*

desdeny

com si no existires (31)
com si passara un carro (Alcoi) (a1)
passar-se per baix cameta
passar-se per la faixa
tractar com si fora un ninot (31)
tractar com si fora un no-ningú (31)
traure com el pèl de la pasta

⇒ *incredulitat*

expressar desdeny PRAGM

«[faré] lo que me se parega»
«Faré lo que m'ixca» (Alcoi) (a1)
«A mon pare li diuen Coca, i a mi, que la fam em fota»
«Que a mon pare i diguen Coca i jo em mòriga de fam!» (Alcoi) (a1)
«Allà tu»
«El que s'agravia, que li bese el cul als contents!» (Alcoi) (a1)
«Merda amb pinyols, pinyols sense merda»
«No aniràs ni a on pixen els patos!»
«Que cadascú que se les arregle com puga!»
«Tu te n'aniràs on caga Ramon!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS > apanyar-se*

Indignació

indignació

clamar al cel
deixar emponnat -ada (Balones) (22)
deixar gelat -ada
encendre's com un lluquet (1) (Alcoi) (Calp) (39)
endur-se les mans al cap
estar emponçonyat -ada (i1)
estar en un crit
fer malalt
fer-se creus de (alguna cosa) (26) (56)
fer-se mala sang (17)
haver-hi per a matar-lo
haver-hi per a enfilar-se per les parets (31)
menjar-se'l a pèl
omplir d'inquina (5)
posar el crit en el cel
posar-se com un lluc
posar-se fet -a una fiera (a1)
posar-se fet -a un dimoni (a1)
posar-se més encés que un lluquet
quedar-se gelat -ada

rasgar-se les vestidures
rebel·lar
remoure la consciència
sentir-se ofés -a
ser de pagar pena
ser per a pegar-li una barrada
tirar foc i flama (Alcoi) (a1)
tornar se'n amb les mans al cap

⇒ *enuig*
⇒ *II.5.B. MEDICINA>símptomes de l'aparell digestiu*

expressar indignació PRAGM

«A on vas tu tan mudat -ada?»
«A quin sant...?»
«Açò clama al cel!» (a1)
«Açò ja se'n passa de castany oscur!»
«Açò no té nom!»
«Açò què ve a ser!» (Alcoi) (a1)
«Ai!»
«Això clama al cel!» (Alcoi) (a1)
«Això em fa negre!»
«Això no es pot comportar!»
«Això no es pot tolerar!»
«Això no passa ja més!» (60)
«Això no té passera!» (Marina Baixa) (28)
«Això podríem fer !» (a29)
«Això què vol dir!» (Alcoi) (a1)
«Alça, món!» (Alcoi) (a1) (2)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!» (Alcoi) (439)
«Ànimes santes!»
«Animetes santes!» (31)
«Bona l'has feta!»
«Bona va la dança!» (1) (Altea) (57) (57)
«Cada dia en vorem de més grosses!» (Alcoi) (27)
«Carai!»
«Caram!»
«Colejo!»
«Codens!» (Vilallonga) (46)
«Collets!»
«Colleu!»
«Collins!»
«Collinsos!»
«Colliu-los!»
«Colló!»
«Collons!»
«Collons, que mai ho he dit!»
«Collonsos!»
«Com està el pati!»
«Com s'ho arregleu [arreglen / arregla que...»
«Com t'ho arregles que...»
«Com!»
«... , Cristo!»
«Damunt que...!»
«Déu del cel!» (31)
«Déu meu, i quina injustícia!» (a1)
«Des de *luego*!» [lego] (Alcoi) (a1)
«Dimonis!»
«Dimonstres!» (Alcoi) (a1)
«Dimontre!»
«Dios, caliu!»
«Dome!» (Alcoi) (a1)
«Dona!»
«Eh! Puix no!» [pos]
«Eixa és l'altra!» (Alcoi) (a1)
«Em cague en dena (peluda)»
«[Em] cague en Déu!»
«Em cague en Judes»
«Em caso en l'Habana!»
«Em pose a parir!» (Alcoi) (a1)
«En Déu!»
«En quin cap cap que...?»
«Encara en vorem de més grosses!» (Alcoi) (a1)
«És que són collons!»
«És que són punyetes!»
«És queee..!!»
«És un avorriment!» (i2)
«Et mate!»
«Ets el dimoni!» (56)
«Faç Divina del Senyor!» (Benidorm) (122)

«Hàla!»
«Home!»
«I deu de la darrera!»
«I Déu que el deixe enxancat en la nàia!»
«I quina creu!» (a1)
«Ja està...!» (60)
«Jo em faig negre -a!» (Alcoi) (a1)
«Jo em pensava que ja ho havia vist tot!» (Alcoi) (a1)
«La mare que l'ha fet!»
«La mare que l'ha parit!» (a1)
«Les voltes / vegades que li hauré dit que...!» (31)
«Li arranque el lleu!»
«Li rotllaria el coll!» (i1)
«Lo enjamai vist»
«Lo que està bé, està bé!»
«Ma mare em diu bandereta!»
«Ma tu este !»
«Mare de Déu del Criador!» (Alcoi) (a1)
«Maria del Carme!»
«Matant-lo no paga!» (329)
«Matant-los no paguen!"
«Matar-los a tots!»
«Me'l menjaria cruet!»
«Mira què bé t'ha vingut»
«Mira que la cosa té saragüells!» (Xixona) (438)
«Mira que té castanyes la cosa!» (Alcoi) (a1)
«Mira que té collons la cosa!»
«Mira quin altre!»
«Mos ha vist!»
«N'*hi ha que* vore»
«No em facen dir!» (1)
«No em faces parlar!» (a1)
«No m'ho digues!»
«No se li ocurrix altra cosa que...» (i2)
«No té perdó de Déu!» (Alcoi) (a1)
«No vull parlar!»
«Para el carro!»
«Pegar-li quatre tirs a la soca [de] l'orella!»
«Pegar-li un tir a la soca [de] l'orella!»
«Per a cagar-se!» [pa kagâ'se]
«Per haver de...»
«Per l'amor de Déu!»
«Però este què s'ha pensat?»
«Però tú què t'has pensat?»
«Puix sí que estem bons!» [pos]
«Quanta bala es va perdre en la guerra!»
«Quanta cosa hi ha!»
«Què mala bava!»
«Què es pensen?» (31)
«Què es pensen, que em toque el nas?» (31)
«Què s'han cregut?» (Alcoi) (a1)
«Quina escopetada que té!» *[askopetâ] (Alcoi) (a1)
«Refotre!» (a1)
«Recollons!» (a1)
«Recontrafotre!» (a1)
«Sa mare i la geperuda!»
«Sa mare!»
«Sa tia la geperuda!»
«Senyor de Déu!» (31)
«Senyor, doneu-me paciència!»
«Senyor, doneu-me un cullerot!» (Alcoi) (a1)
«Si (algú) alçara el cap...»
«Si (algú) encara estaguera ací...»
«Si (algú) encara vixquera…»
«Si alçara el cap...!»
«Si alçara el cap, ploraria!» (5)
«Si alçara el cap, tornava a caure de tòs» (26)
«Si m'ho diuen, no m'ho crec!» (Alcoi) (i2)
«A qui li ho digues, no s'ho creu!» *[sú díges] (Elx) (40)
«Té barra, la cosa !» (Tavernes) (31)
«Té collons la cosa!»
«Tinc una malícia [de] ....» *[malíksia] (Alacant) (29)
«Tu has vist?»
«Una altra volta que vinga a per llana!» (Alcoi) (30)
«Veges si... [+ CONDICIONAL SIMPLE] [jo]...!» (23)
«Veges tu en quin cap cap!» (Alcoi) (a1)

«Vos acapole!» (Alcoi) (a1)
«Vos mate!»
«Xe, què fotre!» (Xixona) (438)
«[Xt], *quietoo*Ⓓ!»

⇒ *expressar enuig*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> fastidi, fastidiar*
⇒ *III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES*

Insatisfacció

haver-hi protesta (60)
mal perdre [pédre]
no estar-li a compte
ser de mal perdre
tindre mal perdre
voler la mare i els pardalets (Alcoi) (a1)

«Als criats no degues massa, perque et trauràn de ta casa» (Alcoi) (27)
«Ja parlarem amb la criada» (Alcoi) (27)
«La mar, quan més té, més brama»
«Mal si tire per Carrús, mal si tire per Daimés» (Elx) (384)

«No en té / tenen mai prou!»
«Quant més té, més vol!»
«Si el món fóra un ou, se'l beurien!» (Alcoi) (a1)
«Si no t'està a cónter!» (Alcoi) (a1)
«Si no t'està a cónter... dis-ho / ja saps lo que tens que fer!» (Alcoi) (a1)
«Si la toques, perds; i si la meneges, també» (Alcoi) (a1)
«Si vas pel sol, bastó; si vas per l'ombra, garrot» *[sombra]
«Vol la mare i els pardalets!» (Alcoi) (a1)

Malestar

⇒ *desesperació, malsofriment*
⇒ *nerviosisme*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> malestar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> frustració, fracàs*

Nerviosisme

basca
desfici

assorat -adaⒹ
inquiet -a
atacat -ada
atribulat -ada
desficiós -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
<desinquiet -a° >
  desenquetat -ada [desanketát -â]
enquimerat -ada
esperitat -ada [asperitát -â]
esperitadet -a [asperitaêt -â] (Alcoi) (a1)
nerviós -osa
nerviüt -uda (26)

acabar amb el cor fet freixura
agarrar-li un ataquet (a1)
amb el cor en la boca
<inquietar-se° >
  anquetar -se
clavar-se al cor
desinquietar [desanketâ'r]
  desenquetar
  desanquetar-se
esperitar-se [asperitâ'se] (Alcoi) (a1)
estar amb els nervis crispats

estar com un nap que no es pot coure
estar fet -a un teuladí rabiós (Alacantí) (124)
estar en quimera [kiméra] [(186) (28)
estar esperitat -ada [asperitát -â]
estar esperitadet -a [asperitaêt -â] (Alcoi) (a1)
estar inquiet -a com un all *[enkét] (Marina Alta) (Murla) (65)
estar més nerviós -a que una bossa de cucs (Alcoi) (a1)
estar nerviós -osa com un dimoni (Alcoi) (a1) (2)
estar que l'ofeguen amb un cabell (Alcoi) (i2) (Sant Joan d'Alacant) (399)
estar tremolós -a (Alcoi) (a1)
fer agarrar a algú l'atac
necessitar templar els nervis (74)
paréixer que tinga el ball de Sant Bito
rebolicar-se
rebolicat-ada
rissar-li el nervi [ɲérvit o nérvit] [(5)
ser un -a esperitat -ada [asperitát -â]
tindre gran sofoco
tindre un viure molt nerviós (60)
tindre-ho clavat dins del cor

«Estic que en un cabell em poden ofegar!»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> tropell, precipitació*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> calma*

Nostàlgia

enyor [iɲór]
enyorança (5)
fer buit
el cuquet de l'enyor

«I quin enyor!» [iɲór] (Alcoi) (a1)

⇒ *tristesa*

Orgull

orgull (positiu)

anar amb el cap alt
anar amb el cap ben alt (Alcoi) (a1)
debellit -ida (Benidorm, La Vila) (28)
devanit -ida
desvanit -ida (Benissa) (69)
entrar / anar ben tes (5)
espigolat -ada [aspigolát -â]
estar més devanit que un orgue
estar pagat -ada i devanit -ida
fer dos dits de greix (Balones) (22)
fer un pam de greix
fer-se tou / tova
flato
gojar l'esplet (62)
no saber on posar l'espigolada [aspigolâ]
no tindre *auela*Ⓘ (428)
orondo -aⓘ (60)
pagat -ada
pagat de si mateix
preciat -ada (Alacant) (29)
tou, tova
tovot -a
traure el flato (62)
ufà -ana
ufania (62)

«Què et / vos pareix?» (60)
«Què t'ha paregut, Canut?»
«Si en vols més, para el cabàs!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> vanitat*

Patiment

doldre
doldre més que sal en llaga oberta (5)
estar en pena (Tavernes) (31)
estar [tota la vida] patint i rabiant (Alcoi) (a1)
fer la fels (Marina Alta) (36)
ofegar[-se]
passar el Purgatori en vida (60)
passar les de / la vida de Sant Amaro (1)
passar la vida de Santa Rita (1)
patir com una anguila
patir lo que no es pot dir (Alcoi) (a1)
patir més / haver patit / tindre més patit que una sargantana en un forat (Benilloba) (i3) (Alcoià-Comtat) (329)
patir més que una serp en un forat (Ontinyent) (66)
patir tot lo que Déu ha sigut servit *[segút]
pegar un bramit de dolor
pena
posar cara de víctima (60)
rebentar la fels (Marina Alta) (36)
ser un infern (Alcoi) (a1)
sofrir
sofrir més que un anacoreta (Tavernes) (31)
tindre molt sobre les seues esquenes (Alcoi) (i2)
vore l'infern

«És que és molt sobre les nostres esquenes» (Alcoi) (i2)

⇒ *II.5.B. MEDICINA> símptomes, dolor i molèsties*

Penediment

penediment

penedir-se° (L'Alfàs) (28) (Alcoi) (a1)
arrepenedir-se° (21) (Marina Baixa) (28)
repenedir-se° (Marina Baixa) (28)
*arrepentir-se*Φ (21) (Alcoi) (2)
penedit -ida°
arrepenedit -ida° (113) (21)
repenedit -ida°
*arrepentit -ida*Φ (113) (21)
estar ben repenedit -ida de... (Altea) (28)
saber mal
saber malament

«Ben repenedit -ida (estic / està, etc.) de...» (67) (57) (28)
«Estic més arrepenedit -ida que dels meus pecats!» (1)
«Estic més arrepenedit -ida que Moros!» (1)

«Es va arrepenedir» (1)
«Va arrepenedir-se» (1)

⇒ *tristesa*

Perill

anar per la corda fluixa (Elx) (40)
ballar en la corda fluixa (Ibi) (34)
aperillar-se (Alcoi) (2)
aperillar de (Monòver) (28)
entre l'espasa i la paret
haver-hi moros en la costa
jugar-s'hi la pell
perill
posar la rabosa a cuidar del galliner (Elx) (40)

tirar-se a les banyes del bou (1)
tocar a foc i flama
tornar a nàixer

«Arreplega la ruscada, que vé el falcó!» [ruskâ]

«El perill i la por no escolten raons»
«El que a Déu vullga pregar, que es clave dins de la mar» (Alcoi) (a1)
«Si a Déu vols pregar, fica't en el mar» (Bellreguard) (41)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> dificultats i solucions*

Por, covardia, esglai

aporegat -ada

aborronat -ada (Alcoi) (a1)
acollonat -ada
acorat -ada (Altea) (67)
acoquinat -ada (Alcoi) (a1)
acovardat -ada (Alcoi) (a1)
aporegat -ada (Alcoi) (a1)
arropit -ida de por (21)
astorat -ada° (Balones) (22)
astorat -ada com si haguera vist un llop (Balones) (22)
*assustat -ada*Φ
atemoritzat -ada
aterroritzat -ada
borrat -ada
cagat -ada
cagat -ada de por (Balones) (22)
cagadet -a *[kagaêt] (Alcoi) (a1)
escalivat -ada (La Safor) (28)
escarotat -ada
esglaiat -ada [asglaiát -â] o *[esgleát -â] (28)
espantat -ada [aspantát -â]
espavorit -ida [aspavorít]
espantadet -a [aspantaêt -â] (Alcoi) (a1)
espantat -ada
espavorit -ida (Alcoi) (2)
esquallat -ada
estomordit -ida° (Altea) (28)
  estamordit -ida° (L'Alfàs) (28)
  estordit -ida° (Altea, La Vila) (28)
  estaordit -ida (L'Alfàs) (28)
malimpressionat -ada (Alcoi) (2) (a1)
mort -a de por (Alcoi) (a1)
ple, plena d'esglai (5)

«El *susto*Φ l'ha acorat!» (Altea) (67)

covard

acovardat -ada
cagapoquet (Alcoi) (3)
caguerri° [*covard*] [kagéRi] (Alcoi) (2) (Benialí, Benilloba) (3)
  cagarri° (Alcoi) (Calp, Biar) (3)
  cagarot (Guardamar) (3)
  caguerot° (Alacant) (29)
  cagarro (Benimantell) (28)
  cagarró (Biar) (3)
  cagarrot (Marina Baixa) (28)
gallof -a° (21)
  gallofa° (Beneixama) (33)
porega
poregós -a° (Alcoi) (2)
  porigós -a (Tavernes) (31)
xangat -ada

no tindre collons per a
ofegar-se en un got d'aigua
ser un -a caguerri [kagéri]
ser un -a porega

«Com el rector de Calp: "Senyor moro, no em mate, que jo renegaré"» (57) (57) (176)
«De no res t'*assustes*Φ!»
«De no res t'esqualles!»

por

- cagalló
- canguelo
- escarot (72) (28)
- esglai°
- espant
- espenta (La Romana) (363)
- <espercudida°>
  - espercorida *[asperkoría] (Beneixama) (33)
  - espercutida (72) (33)
  - espercoïa (L'Alguenya) (363)
  - percoïa (Petrer, Monòver, El Pinós, El Carxe) (363)
  - espertuguia (Novelda, L'Alguenya, Fondó dels Frares, Fondó de les Neus) (363)
  - espertoïa (La Romana) (363)
  - espertuïa (La Romana) (363)
- estomordiment° (Altea) (57) (28)
- por
- por cerval
- sortida *[sortía] (La Torre del Rico) (363)
- *susto*Φ

que fa por

- fer por
- fer fredat° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
- ferest -a°
  - feresc -a (290)
- horrible
- terrible

sentir por

- aborronar-se (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
- acorar-se (Altea) (67)
- acoquinar-se (Alcoi) (2) (a1) (Vall d'Albaida) (63)
- acorrufar-li-se el melic
- arrufar-li-se el melic (Alcoi) (a1)
- afluixar-li-se les cames
- amb el cor en un pessic
- amoixar-se
- anar-se'n-li la por (Balones) (22)
- apretar° les dents (5)
- apretar°-li a ú el suret (21)
- astorar-se° (46)
- cagar-se damunt (a1)
- cagar-se de por (1) (general) (33)
- cagar-se en garres (1) (Beneixama) (33)
- deixar amedrantat -ada
- deixar clavat -ada
- entrar / agarrar un cagalló
- escamar-se
- escarotar-se (Alcoi) (72) (Altea, Alfàs) (28)
- esglaiar-se
- espantar [aspaṇtâr]
- espantar com la por
- espavorir-se [aspavorírse]
- esquallar-se [askwaλárse] (Alcoi) (2)
- estomordir° (Altea) (57) (28)
  - estamordir° (L'Alfàs) (28)
- estar acovardat -ada
- estar *assustat*Φ -ada de parlarΦ (74)
- estar escagaixat -ada (Altea) (28)
- estar espantat -ada [de] (Alcoi) (a1)
- estar espantadet -a (Alcoi) (a1)
- estar espavorit -ida [de] (Alcoi) (a1)
- estar que no caga / caguen merda bona (Alcoi) (a1)
- fer del cor un pilot (Gandia) (53)
- fer més por que la tronada quan ix per l'estret d'Aielo [tronâ]
- fer-li més por que Solereta (Alcoi) (215)
- fer més por que set *aueles*Φ
- fer més por que un mal temps (75)
- fer més por que una caravina amartellada [amartelâ] (75)
- fer més por que una fragata de moros (139)
- fer més por que una pedregada
- fer més por que una tronada (Alcoi) (2) (Tavernes) (31)
- fer-se[-li] la carn de gallina (31)
- fer una espercorida (Beneixama) (33)
- gelar-li-se la sang

haver-hi per a aborronar-se un home sols de pensar-ho (428)
mirar com un teuladí (Alcoi) (60c)
no aplegar-li la camisa al cos (1)
no tocar-li la roba damunt
pegar un *susto*①
posar el cor en la gola
posar el cor en un pessic
posar-se-li els pèls de punta (31)
posar-se-li la pell de gallina
posar-se la pell de gallina
prendre un *susto*①
prendre una porga
prendre-li por (Balones) (22)
prendre-li'n (a algú) el cor (1)
quedar-se esglaiat -ada (Alcoi) (28)
quedar-se tes [del susto]
recelar-se
suar-se
tindre ceró (Tàrbena) (28)
tindre ceronet (Tàrbena) (28)
tindre cerol (1)
tindre la carn de gallina
tindre la pell de gallina
tindre-li més por que a una tronada [tronâ] (75)
tindre més por que a un canó d'artilleria (75)
tindre més por que el diable a la creu (75)
tindre més por que Moros (Balones) (22)
tindre més por que Solereta (Muro) (329)
tindre quimera [que] (Alacant) (29)
vore-li les orelles al llop

esgarrifall, calfred

agarrar-li tremolons
agarrar-li tremolors
calfred (Alacant) (29) (Elx, Camp d'Elx, Santa Pola) (118)
entrar-li uns eriçons
eriçada
eriçament (Baix Vinalopó) (118)
eriçar-se
[fer] eriçar-se els cabells
(fer, tindre un) eriçó
esgarrifar(-se) (46) (La Marina, Valls del Vinalopó) (28) (El Pinós, Monòver, El Carxe) (363)
esgarrif (Dénia) (55) (28)
tremolar
tremolar com un xop (5)
tremolar com una fulla d'arbre (31)
tremolar més que un andragó (Tavernes) (31)
tremolí (Alacant) (29)
tremoló (Baix Vinalopó) (118)
tremolor (Alcoi) (a1)

expressions sobre la por PRAGM

«Al que mor de por, li fan una sepultura de merda» *[məri] (Alcoi) (27)
«El perill i la por no escolten raons»
«El que te por es gita amb sa mare» (Marina Alta) (65)
«El que tinga por, que es compre un gos» (Alcoi) (27)
«Ja me'n trobe somiant, tremolant i encondolit, com si fóra un peix marraix» (Alcoi) (2)
«La por és lliure»
«La por és lliure i cadascú agarra la que vol» (Alcoi) (27)
«La por guarda la vinya» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66) (Marina Alta) (65) (Calp) (39) (Altea) (357)
«La por salva la vida» (Xeresa)
«La por se la fa cadascú» (Alcoi) (a1)
«Lladra el gos, al poregós» (Alcoi) (27)
«Mal que corre, no li tingues por» (Alcoi) (27)
«Molta por i [molta] poca vergonya» (Alcoi) (27)
«No es deixa de sembrar per por als pardals» (Alcoi) (27)
«No tinc por, però tremole» (Marina Alta) (Pego) (65)

«No [li] tingues por al sereno, que és un home» (Alcoi) (27)
«Si els poregosos volaren, taparien el sol» (Alcoià-Comtat) (329)
«Si la por fóra música, ballaríem tots» (Alcoià-Comtat) (329)
«Si vols vore un home covard, lleva-li la cartera» (Alcoi) (a1)

expressar por o esglai PRAGM

«M'empare en Déu!»
«M'empare en mi!»
«M'entren uns eriçons!» [arisóns] (Alcoi) (a1)
«Ma mare em diu bandereta!» (Alcoi) (a1)
«Mare, tape'm!»
«Mare, tape'm, que és de por!» (Alcoi) (a1)
«M'ha mort!»
«M'he eriçat!» [márisát]
«M'he esquallat tot -a!»
«M'he suat!»
«No guanyem per a sustos!»
«No m'ho digues!»
«No t'*assustes*!»①
«No t'esglaies!» (Alcoi) (a1)
«No tinc por, però tremole!» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (374) (La Marina) (65) (La Safor) (204)
«Què fem, por o fugim?» (Alcoi) (2)
«Quin cagalló que m'ha entrat!»
«Quin cagalló!»
«Quin *susto*① tinc!» [*sovint iro.*]
«Quina acalorada!»
«Tinc un *canguelo*①*!*»

preocupació, remordiment

amoïnar-se
anar (algú) calent de cap (1)
anar la processó per dins
apurar-se
arrufar les celles
calfar-li (a algú) el cap (1)
calfar-se el cap (amb alguna cosa)
cassusses
caure-li el món damunt
dur de cap
estar amb un ai
estar en quimera [kiméra] (186) (28)
estar nerviós -osa com un dimoni
fer mal el cor (a1)
fer patir
fer por
fer [massa] sobressalt (428)
fer una carussa (Alcoi) (a1)
fer-se / tindre un nuc en la gola
fer-se-li / posar-se-li un nuc a la boca del ventre (428)
inquietar[-se]
inquietar-se
[tindre] les cames tremolades
malcorar-se
[tindre] mal de cor
[ser / tindre un] maldecap
menjar-se les mans a mossos
no tocar la camisa al cos
no tocar-li la camisa damunt
parasisme
paroxisme
patidor -a
patidoret -a
patir
patir més que una anguila
patir més que una sargantana en un forat
quimera
remordiment
regomello (1) (92) (201)
sentir-s'ho
ser una espineta en l'ànima
tindre en un puny
tindre l'ànima rostida
tindre l'ànimeta inquieta
tindre la quimereta al cor (31)
tindre quimera [kiméra] (21)
tindre sempre la carauala al foc

«Ai, mare»
«Estic [molt, prou] preocupat -ada» (60)

«Ma mare em diu bandereta!» (Alcoi) (a1)
«Mare, tape'm!»

«Quina careta de patiment, Cristo, agarra't a la creu!»

Respecte

respecte
respectar [respetá^{r}]
causar respecte
fer respecte
causar un gran respecte (5)
tindre veneració per

«Ni de burles ni de veres, amb el teu amo partixques peres» (1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > complaure*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > afalagar per interés*

Satisfacció

al seu pinte ample
disfrutar
donar-se la satisfacció de (31)
donar-se per pagat
estar [tot -a] content -a
estar [tot -a] contentot -a (56)
estar content -a i pagat -ada (Alcoi) (a1)
estar en la glòria de les panses (428)
estar en les seues glòries (428)
estar molt pagat -ada de (Beneixama) (33) (Alcoi) (a1)
estar satisfet -a
estar que no es trobarà
estar tot -a devanit -ida (a1)
falaguer -a (Alacant) (29)
fer dos dits de greix
fer / deixar amb un pam de greix
gojar (Ontinyent) (32)
més ample que llarg
no trobar-s'hi
pagat -ada
ple d'olla
quedar-se ben ample -a
quedar-se més pagat -ada que un gat amb un lleu (Alcoi) (329)
satisfacció
satisfet -a
traure a ballar

«Al dement i al que té, tot li està bé» (Ibi) (34)
«Al ric i al *loco*[①], tot els para bé» (Alcoi) (27)
«Bé canta Marta, després de farta» (Alcoi) (27)
«Ben menjat i bona vida, l'absent olvida» *[ausént] (Alcoi) (27)
«Content estic de lo que tinc» (1)
«Criat ben pagat, té sempre el braç preparat» (Alcoi) (27)
«Jo content, tots pagats» (1)
«Ell content, tots pagats» (Alcoi) (329)
«Lo meu és devoció!»
«Mòriga Marta, mòriga farta!» (Alcoi) (a1)
«Veus què bé?» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> resquitar-se*

Sorpresa

sorprendre['s]

agarrar (algú) desprevingut -uda (33)
[quasi] caure de tos (56)
caure espatarrat -ada
causar sorpresa (a3)
deixar a algú amb la boca a l'orella (1)
deixar a algú més plantat que un fus
deixar clavat -ada
deixar-se bovo algú
estranyar
pasmar (5)
pegar un bot
quedar-se amb la boca oberta *[aubérta] (Alcoi) (a1)
quedar-se amb un pam de boca oberta *[aubérta] (Alcoi) (219)
quedar-se bovo
quedar-se com un ou que sua (Alcoi) (2)
quedar-se de pasta de moniato (17)
quedar-se de pedra
quedar-se fet -a de pedra
quedar-se gelat -ada
quedar-se més fred -a que un ou que sua (Ontinyent) (66)
quedar-se sense alé (Altea) (67)
sorprendre [sorpéndre]
sorprendre's
tirar de cul (una cosa)
venir de nou
vindre de nou

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> AGAFAR, OBTENIR*

expressar sorpresa PRAGM

«Adios, caliu!»
«Adiós, Madrid»
«Agarra't els pantalons!» (Elx) (40)
«Agarra't, que vé *curva*[①]!» (Alcoi) (a1)
«Ah, paraigües!»
«Aiii, veges tu!»
«Això com és?»
«Això sí que m'estranya [de tu, etc.]» (a13)
«Alça, món!» (Alcoi) (a1) (2)
«Alça, pena!» (Beneixama) (33)
«Alça, pelila!» (Alcoi) (a1)
«Alça, pilili!» (Elx) (40)
«Alça, pirri!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!» (Alcoi) (439)
«Ànimes santes!»
«Arrea!»
«Arrea, arrea!»
«Arrea, constipat!» [kostipát]
«Arrea, polseguera!»
«Bufa!»
«Carai!»
«Caram!»
«Caus de tòs!»
«Codens!» (Vilallonga) (46)
«Colejo!»
«Collets!»
«Colleu!»
«Collins!»
«Collinsos!»
«Colliu-los!»
«Colló!»
«Collons!»
«Collons, que mai ho he dit!»
«Collonsos!»
«Com!»
«Com s'enten?» (Ibi) (34)
«Crist[o] agarrat a la creu!»
«Crist[o] beneït meu!»
«Crist[o] mariner!»
«Crist[o]!»
«De res tinc ganes!» (56)
«De veritat?»
«Descollets!» (Alcoi) (a1)
«Descollinsos!» (Alcoi) (a1)
«Déu meu!»
«Diantres!»
«*Dios*[①], peladilla!»
«En Déu!»
«Endà!»
«Endénia!» (Alcoi) (a1)
«Endeny!» (Alcoi) (a1)
«Endenya!» (Alcoi) (a1)
«És que ho veig i no m'ho crec!» (a8)

«Fole!» (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
«Folis!» (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
«Fotris!» (Alcoi) (2) (Beneixama) (33)
«Fotre!»
«Fotré, Tereseta!»
«Guapo!»
«Halà»
«I això com és?»
«I això?»
«Jo no sé què passa hui!»
«Juïns de Déu»
«La mare que va i el pare que torna!»
«La mare que va i el xiquet que torna!»
«La mare que va!»
«La Puri [bamba]!»
«La puta!»
«La puta Amparo!» (Alcoi) (a1)
«M'empare en Déu!»
«Ma mare em diu bandereta!»
«Mai m'ho haguera pensat»
«Mare, tape'm!»
«Maria del Carme!»
«N'hi has, cantí!»
«Nyas°, cantí!» (Alcoi) (a1) (2)
«N'hi has, coca!»
«Nyas°, coca!» (Alcoi) (a1) (2)
«N'hi has, fuma!»
«Nyas°, fuma!» (Alcoi) (a1) (2)
«N'hi has, menja coca»
«Nyas°, menja coca» (Alcoi) (a1) (2)
«N'hi has, munyada!» [muɲâ]
«Nyas°, munyada!» [muɲâ] (Alcoi) (a1) (2)
«No m'ho digues!»
«Poté!»
«Potré!»
«Pote-cari!»
«Quasi res diu el paperet!»
«Què calladet t'ho tenies!» [kalaét]
«Què callat t'ho tenies!»
«Què cosa més gran»
«Què coses!»
«Qui ho haguera dit!»
«Qui ho havia de dir»
«Qui l'ha vist i qui el veu!»
«Qui t'ha vist i qui et veu, mateta de fenoll!»
«Sense collons, femella!» (Alcoi) (a1)
«Si m'ho conten, no m'ho crec!»
«Té collons la cosa!»
«Toca, toca!»
«Toca, toca, i ballarem!»
«Tu has vist?»
«Vàia!»
«Vaja!»
«Valga'm Déu i sa Mare!» (92)
«Veges tu...!»
«Veges!»
«Xe!»
«Xei!»

⇒ DESTACAR> destacar fets o accions
⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> agafar, obtenir

Tristesa

tristesa

trist -a

acoquinat -ada (31)
acoquinadet -a (31)
acorat -ada
amb l'ànima compungida (5)
amb un nuc en la gola
assorrat -ada
apesarat -ada
com si li degueren i no li pagaren
com si no li pagaren
compungit -ida (5)
desconhortat -ada
desfet -a

enfonat -ada [anfonát -â]
esmortit -ida (Alacant) (29)
esquallat -ada (Alacant) (29)
musti -a *[místio]
trist -a

tristesa

bramera [*dels infants*] (Beneixama) (33)
el *pesadumbre*Ⓓ
el cuquet de l'enyor
enyor *[iɲór]
melanconia (1)
  malenconia (Meliana) (5)
  melancolia (88)
pena
pesar
pesombre
tristea°
tristesa
tristor (23)
«La tardor, porta tristor» (Alcoi) (a1)

estar trist

doldre
entrar un pesar(31)
fer mala cara
fer morros
fer un sunyo
  fer cara de sunyo (Alcoi) (a1)
morir-se de misèria (Alacant) (29)
no haver-hi conhort (per a algú) (Altea) (57) (28)
no tindre conhort (algú) (Altea) (186) (28)
paréixer un enterro (Alcoi) (a1)
paréixer un poll arropit (21)
paréixer un vetlatori
paréixer una ànima en pena
posar mala cara
posar-se a plorar
saber mal
saber malament
tindre una pesombre (Beneixama) (33)
trencar-se-li (a algú) el cor (1)

plor, plorar

plor
plors
plorera

«Quins plors!»
«Quina plorera!»

gemec
llàgrima

anarse'n que s'ofega
arrancar a plorar (31)
batistot (Alacant) (29)
beure's les llàgrimes (31)
bramar [*plorar, no desp*] (Agullent) (35)
caure-li les llàgrimes
caure-li les llàgrimes xorro a xorro (428)
caure-li les llagrimotes
córrer-li les llàgrimes fil a fil (428)
eixir-li les llagrimetes
encanar-se [aŋkanárse]
encanat -ada [aŋkanát -â]
esclatar a plorar
esgarrar-se de plorar [asgaɾá'se]
esglaiat -ada [*ant*] [*encanat*] (Alacant) (29)
[estar] vinga plorar (26)
fer ganes de plorar (5)
fer filadís els ulls
[fer plorar] més que la ceba
gemecar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
llàgrimes com a pésols
llament
no poder esclatar el plor (Alacant) (29)
plànyer (algú) (Balones) (22)
plorar
plorar i bramar
plorar com una Magdalena (a1)

plorar que es lleva l'hato
plorar-li l'ànima
ploricar° (La Safor) (31) (Alacant) (29)
ploricar per qualsevol ximplea (31)
plorimicar
ser un llanterner [ploró] (Agullent) (35)
ser un -a ploramiques (Alacant) (29)
ser un -a plorica (Alcoi) (a1) (2)
ser un -a ploró -ona
tindre sempre les llàgrimes en els ulls
trencar a plorar

expressar tristesa PRAGM

«A mi això em dol»
«Em plora el cor!» (Alcoi) (a1)
«M'agarren ganes de plorar!» (a1) (2)
«M'entra un pesar!» (31)
«M'he quedat esquallat -ada!» [má kedát askwalát] (Alcoi) [má keát askwalát] (Alacant) (29)

«No hi ha boda sense plors, ni mortalla sense rialles» (Alcoi) (a1)

minimitzar la tristesa PRAGM

«De La Vila i plores, cabra fotuda!»
«Llàgrima a l'ull, bocí com el puny»
«Llàgrima a l'ull, mos com el puny»
«Mata un pesar»
«Pareix Caliu, ara plora, ara es riu»
«Pareix Caliu, igual plora que es riu»
«Plora per lo que queda»
«Tot que fóra…» (Alcoi) (94)

«Aixina se'ls esplaia el cor!» [aspláia] (Alcoi) (a1)
«Els xiquets necessiten plorar» (Alcoi) (a1)
«Plora, plora; que eixampla els pulmons!»

⇒ *nostàlgia*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> consol*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar ànim, animar*

Vergonya

vergonya

abotxornar-se
abotxornat -ada
acatxar el cabet baix l'ala
afrontar-se
afrontat -ada
afronteⒾ
botxornós -aⓘ (92)
caure[-li] la cara de vergonya (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
clavar el cabet baix l'ala
colorat -ada
corregut -uda
donar-li un bon *sofoco*Ⓘ
fer abaixar-li el cap a algú
fer abaixar-li la cara a algú
fer el baix
fer el ridícul (5)
passar més vergonya que un tonto
passar per l'*afronte*Ⓘ de
posar-se colorat
posar-se roig, roja com una tomaca
posar-se roig / roja
posar-se vermell -a
quedar-se tallat
sentir-se corregut -uda
ser Maria Vergonyes
sofoco
vergonya
vore's corregut -uda
(situació) xusco -a (5)

«Val més color en la cara, que vergonya en el cor» (Ontinyent) (66)
«Val més vergonya en la cara, que dolor en el cor» (Alcoi) (a1)

avergonyir

abotxornar
afrontar
avergonyir
fer eixir els colors a la cara (Alcoi) (187) (239)

⇒ *II.9.A. PARLAR> criticar*

expressar vergonya PRAGM

«Em fa vergonya!»
«Quin tall!»
«Quina vergonya!»

censurar falta de vergonya PRAGM

«A mi em cauria la cara de vergonya!»
«Bonico t'està!» (Alcoi) (a1)
«És un poca-vergonya!» (Alcoi) (a1)
«I no et cau la cara de vergonya?»
«La vergonya fa ronya»
«No té vergonya ni la coneix!» (Alcoi) (a1)
«Vergonya em faria a mi!» (Alcoi) (a1)
«Vergonya no n'hi ha!»

«*Menos*[Φ] mal!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> Crítica, retret > expressar crítica o retret*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> Honra i humiliació*

Voler

voler, tenir intenció

a cosa feta (1) (33)
a posta
anar a cosa feta a (Balones) (22)
de bona gana (1)
de bona voluntat (1)
de sa plana voluntat (1)
donar la gana
estar amb la il·lusió
estar [tots] a (dir-li, etc.)
fer gola
fer goleta
fer-ho a posta (60)
fer senyal [*mostrar intenció*] (Elx) (40)
fer una cosa amb molt de gust
gana
il·lusió
passar el gust
pegar-li per (96)
picar-li (la curiositat)
quan li done gust i gana
tindre gust de (59)

tindre el pet de
tindre intenció de
tindre la meta (5)
tindre pensament de
tindre querència
venir de gust
vindre de gust
voler

«Això prendria ell / ella!» (Alcoi) (a1)
«Això prendries tu!» (Alcoi) (a1)
«Cosa privada, cosa desitjada» (Alcoi) (27)
«En què es coneix que demà és festa? En que estan els burros en la finestra» (Alcoi) (27)
«Més fa el que vol que el que pot» (Elx) (40) (Alcoi) (27) (Altea) (357) (Marina Alta) (65) (Xeresa)
«Mòriga Marta, mòriga farta» (Alcoi) (a1) (2)

«Quan hi ha ganes de ballar, poc s'ho és menester»
«Què més prenguera... que...»
«Val més bona gana que bona vianda»
«Volem ser massa»

avarícia

aplegar-se com a fagines (28)
tirar-se com a llops
tirar-se com un esparver (Alcoià-Comtat) (329)
tirar-se de colp

alçar-se amb el sant i amb la llimosna (428)
carregar amb el sant i la llimosna (1) (Ibi) (34)
carregar amb el sac i les peres
entrar-se'n en la butxaca de l'altre (Alcoi) (a1)
entrar-se'n per tot, com la romana de l'infern
fer-se amb el sant i la llimosna (Alcoi) (a1)
gobiós -a (Benilloba) (3) (Alcoi) (a1)
gomiós -a (Alcoi) (2) (329) (Alacant) (29)
gomioset -a (Balones) (22)
joio -a [*avaricios, sense escrúpols*] (Elx) (40)
no tindre mai prou
querós -a (Agullent) (35)
ser un corcoma (Balones) (22)
tirar-se a la pesseta
tirar-se'n de cap
tiriós -a
voler agarrar-ho tot (Alcoi) (a1)
voler beure's el mon com un ou (Alcoià-Comtat) (329)
voler fer de la capa un saio
voler guanyar-s'ho tot (Alcoi) (a1)
voler-ho tot per a ell -a (Alcoià-Comtat) (329)
voler la gallina i els pollets
voler la mare i els pardalets

«A qui tot ho vol per a ell, li ix el porc mesell»
«El mar, quant més té, més brama»
«La mar, quant més té, més vol»
«Entrar-se'n com el tio Quinzet» (Alcoi) (a1)
«No en vull, no en vull, el plat a corumull» (Alcoi) (3)
«No en vull, no en vull, dos plats a caramull» (Bellreguard) (41)
«Quan més té, més vol!» (a1)
«Qui fila molt prim, se li trenca el fil» (26)
«Qui més té, més vol» (Xeresa)
«Qui tot ho vol, tot ho perd»
«Si aixina mullem, prompte s'acabaran els trossos»
«Si aixina mullem, prompte acabarem amb el fregit» (Alcoi) (a1)
«Si el món fóra un ou, se'l beurien!» (Alcoi) (a1)
«Tant va el cànter a la font que al final es trenca»
«Tot ho vol per a ell -a!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Vol beure's el mon com un ou» (Alcoià-Comtat) (329)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> cobdícia*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desvergonyiment*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> no donar*

desig

(esperar, voler, desitjar) de tot cor
abellidor -a (Castells de Serrella (?)) (23)
agarrar-li ganes de
alçar passió (5)
amb deliri
amb la goleta de
anar-se-li'n els ulls darrere (i2)
antoixar-se-li (Alcoi) (a1)
antorruixar-se-li (Alcoi) (a1)
apetir
calfar-se-li el queixal (74)
capritx
capritxós -osa
caure en la temptació [tentasió] (Ibi) (34)
clavar els ulls (en una persona o cosa)

cuquet
fer-se *loco -a*① per (alguna cosa) (Tàrbena) (23)
reballar l'ullet (Alcoi) (a1)
ser [una cosa] el cuquet [d'algú] (Balones) (22)
tindre / amb el cuquet de [fer] [alguna cosa] (Balones) (22)
[esperar, voler] com l'aigua de maig
enciendo [ansiéndo]
enyor [eɲor] o *[iɲór]
esperar amb candeleta [encesa]
esperar amb la boca oberta
estar plorant de fa mitja hora mirant
fer-li els ulls llumenetes (Sant Joan d'Alacant) (399)
fer ull (a una cosa)
fer-se blau per (fer alguna cosa)
insaciable (88)
malenconia ⇒ *II.8.F. SENTIMENTS, tristesa*
menjar-se amb els ulls
no poder flixar-se de (Alcoi, Novelda) (3)
no poder resistir-ho
passar cucia (1)
passar el vici
passió (126)
pegar-li (a algú) per (fer alguna cosa) (33)
penar per [alguna cosa] (21)
percaçar (1) (28)
portar (un grup de gent) un comboi darrere de (alguna cosa) (Vall d'Albaida) (35)
pregar a Déu que... (31)
rabiar per (alguna cosa)
ser abarrenat -ada (Beneixama) (33)
ser un goleta
ser un vici
ser xocolate per al loro
tindre corcoma [d'una cosa] (Balones) (22)
tindre deliri per a [una cosa] (Alcoi) (134) (159)
tindre desig
(tindre, fer) gola (Alacant) (29)
(tindre, fer) goleta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
(tindre) gòmia (Alacant) (29)
tirar la visteta
tirar-li l'ull (a una cosa)
tirar-se com un esparver
tirar-se de colp
voler alguna cosa més que un bon cagar
voler amb deliri [an deliri]
voler menjar-se-la com si fóra una coca

desitjat -ada
estimat -ada
percaçat -ada (1)
volgut -uda

«Cosa privada, cosa desitjada» [privâ] [desidʒâ] (Alcoi) (27)
«De tant que et vull, et trac un ull!» (Alcoi) (a1)
«Se la mira i no se la veu!» (Alcoi) (a1)

remarcar un desig gran o excessiu d'altre PRAGM

«A bona son, no hi ha llit dur» (Alcoi) (27)
«[Amb] quina ànsia...» (28)
«D'arròs i de sol, mai n'hi ha prou» (Ibi) (34)
«[I] quin deliri té!» (Alcoi) (134)
«[I] quin *enciendo*①!» [ansiéndo] (Alcoi) (a1)
«No tens altre deliri que el de ...» (Alcoi) (159)
«Quan li pega per (fer alguna cosa) no para fins / *d'hasta*① que (la fa)» (33)
«Qui no té la vespra, no té la festa» (Bellreguard) (41) (Alcoi) (a1)
«Qui té fam, somia° rotllos!» (Alcoi) (Cocentaina) (76) (Ontinyent) (66)
«Qui té fam, ensomia° rotllos!» (Calp) (39)
«Qui tot ho vol, tot ho perd» (Calp) (39)

expressar desig PRAGM

«A ulls tancats!» (Ibi) (34)
«Amb un poc de sort...»
«Amb una miqueta de sort...»
«Benvingut -uda siga»
«Demana que...»

«Déu *mos* guarde de un mos de burro»
«Déu *mos* lliure d'un mal veí i d'un aprendent de violí» (Alcoi) (a1)
«Déu *mos* lliure d'un mos de rata i d'una llengua de beata» (Alcoi) (a1)
«Déu no ho vullga!» (Alcoi) (a1)
«Déu que t'escolte!» (Alcoi) (a1)
«Déu t'escolte!» (Alcoi) (a1)
«Espere no vore-ho!»
«Jo que poguera...»
«Li posarem un ciri al sant del dia»
«Li posarem jolivert° a Santa Rita» (Alcoi) (a1)
«Lo que molt es desitja, quantes voltes es plora» (27)
«Més que en feren!» (59)
«No [ho] mane Déu!» (20) (28)
«No sé què donaria per...» (31)
«*Ojalà*Ⓟ!» *[ohalá] o *[ohála]
«Que tot fóra aixina»
«Que totes foren aixina!»
«Que tots foren aixina!»
«Qui té fam, somia° rotllos» (Alcoi) (Cocentaina) (76) (Ontinyent) (66)
«Salut, diners i bon sol, alegren a consevol»
«Voldria que...» (a20)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> tossudesa, mania*

no voler

no estimar

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR*

no tenir intenció

caure-li (una cosa, fer una cosa) (5)
de mala gana (1)
no fer-ho a posta
no vore-ho de bon ull(31)

«L'abundància mata la fam» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«L'abundor mata la fam» (Alcoi) (a1)

preferència, preferir

estimar-se més [astimárse més]
preferir

«Més aïna [crec que] ...» (Alacant) (29) (Alcoi) (3)
«M'estime més [no] ...»
«Més m'estime [...] que [...]»
«Més m'estime [no] ...» (Alcoi) (a1)
«Més m'estime ser pastor i anar per eixes muntanyes, que ser segador de blat i que em piquen les cotimanyes» [montájnes] (Alcoi) (a1)
«Tu què t'estimes més [per a] ...?» (Alcoi) (a1)
«No són reals d'a huit que a tots agraden»
«No són tots reials de a huit, que en totes butxaques caben»

providència

«Déu *mos* proveïrà / provisca per a calces, que peus ja en tenim»
«Quan Déu vol, sense núvols plou» (Xeresa) (Alcoi) (a1)

Zels

gelosia (1)
zels [séls]

zelós -a [selós]
encelosit -ida (Polop, Benimantell, L'Alfàs) (28)

«Al zelós li'n peguen dos!» [selós]

«Li penjarem / posarem una palereta!»
(Alcoi) (i1)

g. CAPACITAT

Força, valentia

espenta, decisió, força de voluntat

ànim
ardiment (57) (28)
denuig (Altea) (57) (57)
enciendo [ansiéndo]
espenta
espit
llacor
nervi *[nérvi] o *[nérvit]
temple
tremp (5)
verí (Alcoi) (2)
  viri (Agullent, Pego) (35)
vivor
volenteria
  volanteria

acacauat -ada
allançat -ada
ardit -ida (72) (28)
arriscat -ada (21)
arromangat -ada
deseixit -ida (Alacant) (29)
dominant -a (Alcoi) (94)
embravit -ida
garrit -ida (Alacant) (29)
guisguet -a
vivet -a

(fer alguna cosa) a peu ferm (Ibi) (34)
(fer alguna cosa) amb la cara destapada (Balones) (22)
actuar de ferm (5)
agarrar el bou per les banyes (31)
agarrar el ram per les fulles
agarrar vol
anar ardit -ida(72) (28)
apitonar
apitonar-se
armar-se de valor (31)
arromangar-se *d'hasta* la pigota (Alcoi) (a1)
atrevir-se a
banyar-se el cul
començar a prendre vol
decidir-se
dir "ací estic jo" (Alcoi) (a1)
entregar-se° en cos i ànima (Balones) (22)
estar a tot i a totes (31)
estar a totes
estar venat -ada (Alcoi) (a1)
fer (alguna cosa) amb ràbia
fer-s'ho de pregar
gosar a [fer alguna cosa] (Alcoi) (i1)
  agosar a
  agosar-se a [fer alguna cosa] (Alacant) (29)
mullar-se
no besar-li el cul [a algú] (17)
no donar-li pena res del món
no parar-se amb barres
no parar-se amb palles
no parar-se amb palletes
no quedar-se curro (Balones) (22)
no tindre-li por ni al *lucero*① de l'alba (Balones) (22)
parar-li cara (a algú) (Balones) (22)
pensar-se de [+ vb]
portar a tots al retortero (Alcoi) (2) (a1)
posar caliu
posar els collons damunt la taula
prendre una decisió
prendre una determinació (Alcoi) (219)
proposar-s'ho (31)
saber allò que se'n fa

ser un bou solt
ser deseixit -ida per a tot (Alacant) (29)
ser d'espenta (289)
ser de la casta de Gorga (358)
ser mogudet –a
ser un -a guisguet -a
ser un -a tio -a venat -ada (Alcoi) (a1)
ser vivet -a
tindre collons
tindre espenta
tindre espit
tindre més moral que l'Alcoyano
tindre molts bríos
tindre nervi
tindre ous
tindre *reanyos*[Ⓓ]
tindre sang
tindre un alicient
tindre un geni com un bou
tindre un parell d'abissinios
tindre verí (Alcoi) (2)
tindre viri (Agullent, Pego) (35)
tirar pel camí d'enmig
traure la cara (Balones) (22)
traure l'esplet
traure el rot i l'esplet (5)
voler (fer una cosa) per damunt de tot, com l'oli

«A tope!»
«Burro valent, alça la càrrega i no se la sent» (Alcoi) (27)
«Burro calent, porta la carrega, i no se la sent» (Ibi) (34)
«D'ací, al cap del món»
«De Callosa és l'home» (358)
«El món és dels atrevits»
«Allà vaig, que m'endoblegue!»
«Eixe és de la casta de Gorga» (358)
«Els diners i els collons són per a les ocasions»
«Jo, ert que ert»
«Jo, erta que erta»
«Qui pica, no se l'empapussen»
«*Hi ha que*[Ⓓ] apitonar-se a lo que siga» <*cal*>
«*Hi ha que*[Ⓓ] ensenyar les dents» <*cal*>
«I quin enciendo!» [ansiéndo]
«La tia arromangada!»
«La tia Pepa l'arromangada!»
«Me l'agarre per banda i ... (li dic, etc.)» (31)
«Més fa / Fa més el que vol, que el que pot» (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41) (Alcoi) (a1)
«Per a en la vida elevar-se, l'escrúpol és un *lastre*[Ⓓ]» <*llast*>(Alcoi) (27)
«Qui peix / peixet vullga menjar, el cul / culet s'ha de banyar» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«El que peix vullga menjar, les bragues es té que banyar» (Calp) (39)
«Si el llaurador comptara, no sembrara» (1)
«Si vols ser Papa, clavat'ho en la testa» (Alcoi) (i2)
«Si vols ser Papa, fica-t'ho en el cap» (Bellreguard) (41)
«Voler és poder!» (31)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> bon aspecte*

feblesa de voluntat, falta de vigor

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> poc caràcter*

feblesa física

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> feblesa*

fortalesa, vigor

afortalar (28)
afortalat -ada
bledà, bledana (plantes, etc.) [*poet*]
bledania (de plantes, etc.) [*poet*]
brau, brava (Marina Baixa) (28)
feréstec -a° (290)
ferèstic -a (Altea) (57) (28)
ferm -a (Altea) (57) (28) (Alacant) (29)

fortor (Gandia) (3)
gruixat -ada (Benimantell, Vall de Gallinera) (28)
guaixat -ada (Vall de Gallinera) (28)
lleu
rejovenir [reʤuveníʳ] (5)
revenir
reverdir (20)
revifat -ada
revindre
reviscolar[-se]
reviscolat -ada
sustengo
tindre corpenta° (Balones) (22) (20) (72)
tindre moltes conxes

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> fortalesa*

imprudència

agarrar la pell de borrego° ˚ abans de matar-lo
fer comptes sense comptar amb la criada [kónteʳs] (1)
posar la rabosa a cuidar del galliner (Elx) (40)
vendre la pell de l'orso abans de matar-lo (Alcoi) (a1)

«No digues oliva, que no estiga baix la biga»
«No digues blat que no estiga al sac [i encara ben lligat» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PRUDÈNCIA*

força física

⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> fortalesa*

temeritat

fer el valent
fer la valenta
fer valentades
llançar-se / tirar-se a les astes del bou
llançar-se / tirar-se a les banyes del bou (428)
ser [un poquet] arriscat (74)
valentada
voler fer-se el valent / la valenta (60)

«El bou xicotet, tot ho fa amb *cuernos*Φ» (Alcoi) (27)
«Té por als bous i furta esquelles» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PRUDÈNCIA*

valentia

acacauat -ada (Alcoi) (a1)
agollat -ada (Vall d'Albaida) (35)
arriscar -se
banyar-se el cul
brau (Alacant) (29)
curret -a
curro -a
descarar-se
encarar un perill
intrèpid -a
intrèpito -aΦ (Alcoi)
Jabato -a
jugar l'última carta
jugar-s'ho tot a una carta
no acorrufar-li-se el melic (Alcoi)
no acurrucar-se-li el melic (428)
no arrugar-li-se el melic a algú
no tindre-li por ni al *lucero*Φ de l'alba
posar els collons damunt la taula
posar tota la carn a la graella
posar tota la carn en l'olla
ser el paput [*d'un grup*] (Benilloba) (i3)
ser més valent que el Guerra
ser més valent que les pistoles (i7)
ser més valenta que la moma
ser un home amb molts bigots
ser una dona amb molts bigots
tindre collons per a

tindre més castanyes que Carbonell (Alcoi) (a1)
tindre reanyos
tindre un parell d'abissínios
tindre un parell d'ous
tindre uns collons com a llimes
valent -a

«A mi no me s'arrufa el melic!»
«Bufetada que no pugues vengar, no te la deixes pegar»
«El que de por es mori, de merda li fan la mortalla»
«Els diners i els collons són per a les ocasions»
«Els valents cauen de cul»
«Fora por!»
«Molta por i molt poca vergonya»
«Qui no s'arrisca, no pisca»
«Qui peix vullga menjar, el cul s'ha de banyar»
«Qui peixet vullga menjar, el culet s'ha de banyar» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«El que peix vullga menjar, les bragues es té que banyar» (Calp) (39)
«Serà Moncofa!» (Calp) (39)
«Si per por als pardals no sembraren...»

Habilitat

habilitat

mà de mestre (Alcoi) (a1)
amany (Alacant) (29)
manya
traça

fetedor -a (Tàrbena, Parcent) (28)
manyós -a
virguer -a

ser el / un tio Furgades [furgâes] (Alcoi) (2)
ser més manyós -a que Furgades (Alcoi) (73)

tindre bona mà
tindre bones manes [per a] (Balones) (22)
tindre les mans de plata
tindre mans de monja
tindre molta traça
tindre traça per a

«Bona mà, per a posar lloques» (Alcoi) (27)
«Hi ha mans que pareixen peus» (Alcoi) (a1)
«Més val manya que força» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> possibilitat> capacitat*

no habilitat, maldestre -a

basto -a
bastot -a
bruto -a
brutot -a
desmanotat -ada° [*desmanyotat -ada˙*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desmanoplat -ada (Beneixama) (33)
desmanat -ada (Marina Baixa) (28)
desatraçat -ada (Alcoi) (2) (a1)
grapejar (5)
meula
no tindre traça
palpitonto -a (Beneixama) (33)
sense traça
tindre poca traça
(fer les coses) amb poca traça (31)

«Al que no li vé de raça, o en fa poc o en fa massa» (Altea) (57) (57)
«Hi ha mans que pareixen peus!» (Alcoi) (a1) (2)
«Lo que toques, ho derroques!»

Inutilitat

no aprofitar ni per a fer canons
no aprofitar ni per a tacos d'escopeta (Alcoi) (a1)
no aprofitar ni per pondre ni per covar
ser poc amanyós (Alcoi) (2)
ser poc amanós (Tavernes de la Valldigna) (31)
ser com tirar una figa a un gos (Marina Alta) (65)
ser (una cosa) caldo° recalfat (1) (Marina Alta) (65)

«Bona vista vejam, naps en Advent» (Altea) (57)
«Bona vista vejam, figues en agost» (Alcoi) (a1)
«Bona vista vejam, bacores per Sant Joan» (Alcoi) (3)
«D'ací a cent anys, tots calbos» (Alcoi) (a1)
«Debades xiules, si l'ase no vol beure» (1)
«M'agrada com seques, però demà no tornes» (Alcoi) (a1)
«Per a fer eixe viatge no fan falta alforges»
«Per a fer eixe viatge no fe[i]en falta estes alforges»

⇒ *utilitat*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> frustració, fracàs*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> frustració, fracàs> futilitat*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA > trellat, seny > cosa o fet impossible*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA > trellat, seny > no serietat*

h. CARÀCTER

Caràcter

caràcter, naturalesa

caràcter
tenor
raça
de raça
de naixença
de natura (Polop) (28)
ser de natural (...) (28)

«Es veu... (bon xic / bona xica / bona xicota / correcte, etc.)» (Alcoi) (94)

«Cada *loco*Φ, amb la seua manya» (Alcoi) (27)
«Eh, són caràcters!»
«Geni i figura, fins la sepultura» (66)
«La cabra tira al *monte*Φ» (Alcoi) (27)
«La cara és l'espill de l'ànima» (Alcoi) (2)
«La cara és l'espill del cos» (Calp) (39)
«Mira que jo et conec...» (74)
«Només en vore-li la fatxa, ja era prou per a dir-li...» (Balones) (22)
«Lo que és de natura, *d'hasta* la fossa dura» (Alcoi) (a1)
«Lo que no és de natura, tararula!» (92)

«Cabra aveada a saltar, salta i saltarà» (1)
«Cada gall canta en el seu galliner» (Alcoi) (27)
«Cada gallina, en son galliner» (Ibi) (34)
«Cada gat, al seu forat» (Ibi) (34)
«Cada pardal té el seu niu, i cada camp, el seu cultiu» (Alcoi) (27)
«Cada rat penat, busca el seu forat» (Ibi) (34)
«Cadascú és cadascú» [kadaskú] o *[kaskú]
«Cascú és cascú»
«Cada ú és cada ú»
«Cadascú és cadascú, i mitja dotzena, són sis» (Alcoi) (27)
«Cadascú mana en sa casa» (5)
«Cadascú està en sa casa»
«Cadascú menja el seu mos» (5)
«L'ase fa un compte i l'arriero un altre» (1)
«La cabra sempre tira a la muntanya» (1)
«La cabra sempre tira al *monte*» (Alcoi) (27)

⇒ ACCEPTACIÓ

àgil

arriscadet -a
arriscat -ada
desbellussat -ada (72) (3) (28)
embalat -ada [ambalát -â] (114)
garbós -a (59)
garbositat (59)
llançat -ada
llebrenc -a (Marina Baixa) (28)
llambrenc -a (Alcoi) (2)
eixir llambrenc -a (Alcoi) (2)
estar com un gat de lleuger -a (Ontinyent) (32)
estar llebrenc
lleuger -a [ʎaudʒé'] o *[dʒaudʒé']
lleugeret -a [ʎaudʒerét] o *[dʒaudʒerét]
menejar-se com una llampuga
pispireta
respondre molt llest
ser un argent viu (Alcoi) (a1)
ser un traca
ser una ventureta

⇒ viu, actiu

alegre

alegre
animós -a
ardit -ida (Callosa) (28)
bromiste -a (Balones) (22)
cantador -a [kantaôr] (Balones) (22)
ditxaratxero -a
ditxero -a (Balones) (22)
rialler -a (5)
sandunguero -a
sandungueria
xistós -a (Balones) (22)

amanerat -ada

amanerat -ada
atirlat (Beneixama) (33)
atirladet [atirlaêt] (Beneixama) (33)
efeminat *[afeminát]
ser un -a tia maria
ser un tio mario (a10)

antipàtic, seriós

arrimat -ada (21)
assolapat -ada
deixar caure les celles (Balones) (22)
dessucat -ada
posar-se quadrat (1)
secot -a
ser més *sério* -aº que Bala (Elx) (40)
ser més *sério* -aº que un cocot
ser més *sério* -aº que un trompot
ser més *sério* -aº que una bragueta de cego
ser *sério* -aº que una tapadora d'excusat (Alcoi) (27)
sério -aº
sério -aº com un cocot
sério -aº com un titot
tindre / posar cara de sunyo (Alcoi) (a1)
tindre / posar cara de pocs amics (Alcoi) (a1)
tindre el caràcter seriot

apàtic, avorrit

avorrit -ida
estar més pansit que una bacora en mal oratge
fer-li falta una espenta(31)
melsa
melso [mélso] (Elx) (40)
minso -a
nyefla
nyego-nyego
pansit -ida
parat -ada
paréixer una nyeula
perot
semat -ada (Alcoi) (2)
ser [com] un meló semat
ser més avorrit que una ostra
ser un meló semat
ser un mussol (51)
ser un mussol d'armari (Alcoi) (a1)
ser una nyeula
ser un -a semat -ada
sompo -a (1) (Alcoià-Comtat) (2) (Alacant) (29)
sompot -a (1)
(tindre) molta melsa (31)

astut, astúcia

astut -a (92)
callar com un sorro
dropo (Balones) (22) (Vall d'Albaida) (46)
dropo i astut (Balones) (22)
espavilat -ada (92)
fer-se el bovo -a (56)
fer-se l'innocentot -a (56)
gat de vint ungles [que on llepen ja no ix pèl] (92)
gat vell
guiloperia
guilopet -a
guilopo -a

guilopot -a
listo -a
moix -a
fer el moixet [moiʃét] o *[muʃét] (Crevillent) (52)
pardal corregut i descuat
pardal descuat
pardal vell
saber més que les rates d'església (Alcoià-Comtat) (329)
ser fill -a de pares vells (Alcoià-Comtat) (329)
ser fill -a de pare vell (Alzira) (441)
ser més guilopo -a que Bricant
ser més guilopo -a que els corbs (Balones) (22)
ser més pillet -a que les rates (Beneixama) (33)
ser més pillo -a que bonico -a (92) (Alcoià-Comtat) (329)
ser més sabut -uda que la fam (Alcoià-Comtat) (329)
ser un -a espavilat -ada
ser un espaviló
ser un sacre (1) (92) (3)
ser un gat [molt] corregut (92) (Ontinyent) (32) (La Costera, Ribera Baixa) (193)
ser un gat vell (Alcoià-Comtat) (329)
ser una gata moixa
ser una moixa (Ontinyent) (32)
ser una rabosa
sinuós -a
solapat -ada
sorrut -uda (Alcoi) (a1)
tindre el cul pelat (Alcoià-Comtat) (329)
tràpala

«Eixe -a, abans de nàixer, ja anava caminant!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Eixe -a, abans de nàixer, ja caminava!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Ja estàs fet tu un bon roder!» (Ontinyent) (32)
«Ja són bons sacres!» (1) (92) (3)
«Tots els guilopos tenen fortuna»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> hipocresia*

babau, bambau, estúpid -a PRAGM

abegot (Alcoi) (2)
albegot (Benidorm) (3)
abegerugo (Baix Vinalopó) (118)
abovalat -ada (28)
abovilat -ada (28)
acarabassat (Alacant) (29)
aguilot (Ontinyent) (32)
albercoc (1)
ambercòc
albercocat -ada
ambercocat -ada
alficòs
amb poca molla
apardalat -ada
ase (Alacant) (29)
asimplat -ada
atontilat -ada (Alacant) (29)
atontolinat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
bacora
bacorero -a
bacorildo -a
badoc (46)
baina
bajoc -a
balòstia (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
bambar
bambau -aua (92) (Alcoi) (184)
beco -a (Callosa) (86)
becoll
begeruc (Alacant) (29)
bègia
beneït -a (92)
benigembla
bequinot (5)
betza [bétsa] o *[béksa] (45)
betzol -a [batsɔl]
beula
bifoi (Alcoi) (412)
bleda
bojoni (El Pinós) (3)
bolo (Alcoi) (27) (1)
bolsa (Alcoi) (a1)
borinot -a

borruixut -uda
bossa
bovatxa
bovet -a
bovet -a del nas
bovo -a (92)
burro -a
burrot -a
cabet de bonyítol
caduc -a (Balones) (22)
cap de carabassa
cap de meló
capçana
capçanes
capoll
capsot -a
carabassa
caracollons
carxofot -a
catxotxes
caure-li la bava (21)
cepa de raïm
collonera
comprar un conill per aprofitar el jolivert
contumàcies
creure que un burro vola
creure's que és obrir el cul i agarrar mosques
creure's que un es xupla els dits
descerebrat -ada
destarifat -ada
embabucat -ada (Balones) (22)
embacorat -ada [ambakorát -â]
embadocat -ada
embajocat -ada
emberellolat -ada (Xàbia) (361)
embovat -ada
enfigaet -a
enfigat -ada
enxorlat -ada
espés -a (Balones) (22)
esquifet -a (Elx) (40)
estar acabadet -a de collir
estar batejat amb aigua de tramússols
estar embambat -ada (28)
estar fava (23)
estar fet -a un -a bajoca (Elx) (40)
estar fet un sanoi (Elx) (412)
estar fet un terròs (Elx) (412)
estar mig embacorat -ada
estar pardal -a
estar pelila
estar per a que el combreguen (Alcoi) (a1)
estar pillo -a
estar un poc adormit -ida (428)
estar xona
estar xorla
estar-li bé anar amb un boç
estúpid -a
faltar-li molt per a aprendre (56)
faltar-li un bull
faltar-li un bullidet [boλidét] (Alcoi) (a1)
faltar-li un regonet (23)
faltar-li una petxinada [peʧinâ] (Alcoi) (a1) (Elx) (412)
fer el badoc (46)
fer el cabrit (74)
fer-li creure que un burro vola (1)
fumarell *[fumaréλ] (Ontinyent) (32)
girar-lo /-la (algú) per a on vol (428)
inútil
llanterna
malapte -a (30)
manta
mantero -a
martet -a
marto -a
martós -osa
maüela
maula
mèc -a
mèco -a (Gandia) (3)
menjar bovina (1)
meréixer una albarda (21) (2)
meula
micapà -ana
micapà de carai
mòmio -a

moniato
morral -a
motxonco (1) (3)
motxongo (1) (3)
no aprofitar ni per a fer canons (30)
no aprofitar ni per a tacos d'escopeta (30)
no enterar-se de res
no haver tret encara la mà del carabassí (56)
no saber fer la O amb un canut
no saber on li cau la càrrega (Balones) (22)
no saber on té la mà dreta
no tindre cervell
no tindre l'enteniment complit
no tindre més trellat
no traure punta (d'algú)
òbila llantiera
obtús -a (Alcoi) (5)
palomino -a
palpitonto -a (Beneixama) (33)
panfígol°
pamfigo (Alacant) (29)
pamfígol (Alacant) (29)
pardal -a
paréixer bovet -a
paréixer el bovo de Cória (Alcoi) (27)
paréixer el bovo que van dur a Festes (Alcoi) (a1)
paréixer pebrella
paréixer un bovo salat
paréixer un tocacampanes (Benimagrell) (29)
paréixer una clavellina
parot
peal
pegutxal (1)
penca (La Safor) (31)
perot -a
pixorro
poc trellat
que no s'entera [de res]
quedar-se apardalat -ada
quedar-se com fava
quedar-se com un badoc (Alcoi) (5)
ruc
sabater
saboc (Altea) (67) (28)
samarroca
sanoi (Elx) (412)
sarnatxo
ser curt d'enteniment
ser de pocs alcanços
ser dels que ballaren en Betlem amb castanyetes de suro (Balones) (22)
ser dels que es pixen damunt i no s'ho senten (Balones) (22)
ser dels que per a menejar un peu primer li demanen llicència a l'altre (Balones) (22)
ser més burro -a que fet a encàrrec (Marina Alta) (65)
ser més burro -a que fet a postes (Marina Alta) (Pego) (65)
ser més burro que Senabre (Alcoi) (30)
ser més burro -a que Tacó (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66) (Alzira) (441) (Marina Alta) (65) (Elx) (40)
ser més burro -a que Telleta (Marina Alta) (65)
ser més burro -a que un solc d'herba (Alzira) (441)
ser més burro que Xolin (Elx) (40)
ser més burro que els peus que el porten (Alcoi) (27)
ser més curt -a que les mànegues d'un *xaleco*Φ (Alzira) (441)
ser més espés -a que la merda (Balones) (22)
ser més *tonto*Φ -a que Abundio
ser més *tonto*Φ -a que manat a fer a encàrrec (Alcoi) (a1)
ser més *tonto*Φ -a que quaranta (Elx) (40)
ser més *tonto*Φ -a que un gira-sol
ser més *tonto*Φ -a que una capçana (16) (33)
ser més *tonto*Φ -a que una col (Alzira) (441)
ser més *tonto*Φ -a que una xorrada de pets (Marina Alta) (65)
ser un -a catxotxes
ser un burro que no sap ni tant sols on li cau la càrrega
ser un burro, cap i tot
ser un cap de suro
ser un cas
ser un ciri-clossi [serikləsi] (Beneixama) (33)

ser un desastre
ser un màndria
ser un moc
ser un perot de falla (Alcoi) (185) (195)
ser un pardal
ser un soca
ser un tio collonera
ser un tio xorra
ser un tros de burro
ser una persona de poc pes (Elx) (412)
ser / estar bossa
simple (92)
  simplot
  xempla (Alcoi)
soca
sota
taboll (Vilallonga) (46) (3)
tallacebes (Ontinyent) (32)
tarambana (a1)
tararot -a
tarròs -a (Ontinyent) (32) (Alcoi) (a1)
taruc -uga (Alcoi) (a1)
tindre cap de carabassa
tindre cap de perol
tindre cara de bleda
tindre cara de bossa
tindre el cap a pardalets
tindre el cap ple de pardals (Tavernes) (31)
tindre el cervell d'un mosquit (56)
tindre el trellat en l'Alberri (Alcoi) (2)
tindre menys cervell que un canari
tindre més poc trellat que una haca (56)
tio manta
tio vaina
tontada
tonto -a
tonto de primer volada [bolâ]
torpall
tros d'ase
tros de vaina [báina]
vaina [báina]
vincle (Pego) (35)
vindre d'Alcora (358)
xorla
xorrada
xorrades
xorro -a
xuplar-se els dits

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> despistat*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa, despreocupació*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar, no saber; no adonar-se*

coses que diu o fa un bambau

balastrades (Alcoi) (Vall d'Albaida) (35)
baldòries (428)
badomia
bajanada [badʒanâ] (Balones) (22)
  bajacanada (Callosa) (28)
barrafustada (Alacant) (29)
blastomir
bovera [bobéra] (Ontinyent) (32)
burrada [burâ]
desvariar°
cabassada [kabasâ]
bovada -ades [bovâ, bovâes]
burricada [burikâ]
desficaci (Balones) (22)
desgavells (Alcoi) (a1)
disbarat [desbarát]
destarifo
dir bovades [bovâes] (a1)
dir burrades [burâes]
dir cabassades
dir desficacis (Balones) (22)
dir disbarats [desbaráts]
dir per dir (1)
dir petxinades [petʃinâes] (Alcoi) (a1)
dir tonades [tonâes]
dir xominades [tʃominâes]
fer borricades [burikâes, borikâes]
fer cabassades [kabasâes]
fer cara de pasmat -ada
fer coses desbaratades [desbaratâes]
fer desbarats
fer el badoc

fer el borinot (5)
fer el butoni
fer el gallec
fer el javaloies (Alcoi) (a1)
fer el marto
fer el mauela (Alcoi) (a1)
fer el mòmio
fer el xempla (Alcoi) (a1)
fer el ximo (Alcoi) (a1)
fer l'ase
fer l'indi (Alcoi) (a1)
fer l'òbila
fer la marta (Alcoi) (a1) (2)
fer la mumerota (Alcoi) (a1)
fer l'orso (Alcoi) (a1)
fer martades (Alcoi) (a1)
fer una gallegada [gaʎegâ]
fer-se el baina
gallegada [gaʎegâ]
llambroixada [ʎambruiʃâ]
martada [martâ]
mutxolada [mutʃəlâ] (Monòver) (3)
pardalada [pardalâ]
parlar foradat
parlar per boca de cànter (Alcoi) (a1)
parlar per parlar
petxina
xominada [tʃominâ]

«El nostre fill en Roc, ni és fel, ni vinagre, ni arrop» (1)
«Quina petxina!»
«Tens més tonades que un matxo lladre» (Alcoià-Comtat) (329)

altres expressions per desqualificar algú titlant-lo de bambau PRAGM

«A fer bovades al Ciri!» [bovâes] (Alcoi) (2)
«A fer bovades al Patronat que en el Ciri ja s'han acabat!» [bovâes] (Alcoi) (2)
«Això et / li passa per bacora!»
«Albercocs porten a vendre!»
«Bacora!»
«Bufa, Geroni!» (1)
«Burret!»
«Conforme és el burro li fan la albarda»
«Desgraciat del burro que no estrena l'albarda» (Alcoi) (27)
«Després del burro mort, li pengen la civada al rabo°»
«Després de l'ase mort, la civada al rabo» *[després] (1)
«Eixe és d'Alcora» (358)
«El bovo de Còria, que demanava un renyó de torna» (Alcoi) (27)
«El burret creix, pero l'albardeta no» (Alcoi) (27)
«El burro i l'ignorant, son fills de cosins germans» (Alcoi) (27)
«El que siga burro, que l'albarden»
«El trellat està en l'Alberri!» (Alcoi) (2)
«A voltes el trellat està al Montgó» (Marina Alta) (65)
«Els burros, tots es semblen»
«Em pense, em crec, em figure... tot el rato el mateix camí»
«En què es coneix que demà és festa? En que estan els burros en la finestra» .
«Espavil!»
«Espavila't!»
«Estàs bacora!»
«Estàs bajoca!»
«Estàs bègia!»
«Estàs bleda!»
«Estàs bolsa!»
«Estàs bovo -a?»
«Estàs contentet d'anar a cavall en el matxet?» (Balones) (92)
«Estàs en el món per a que hi haja de tot!» (Alcoi) (a1)
«Estàs xona!»
«Estàs xorla!»
«Estàs per a que et bolquen!»
«Eu quin *tio* més (soca, etc.)!»
«Fan d'ell -a lo que volen»
«Hem pillat a un bovo!»
«Hi han més burros, que albardes» (Alcoi) (27)

«I quin sanoi!» (Elx) (412)
«Igual li pega a l'ase que a l'albarda» (Elx) (412)
«Jo sóc el bolo» (Alcoi) (27)
«La molt sota!»
«Llàstima no et duguen a rodar la nòria!» (1)
«Llàstima no et duguen a rodar l'olivera!» (1)
«Lo pitjor dels mals, és tractar amb animals» (1)
«Mentre hi hagen burros faran albardes»
«Mereixes anar al batre!» (5)
«Mira que eres retrassat -ada!» (60)
«No digues burro a ningú, que no ho siga més que tu» (Alcoi) (27)
«No és més *tonto*® perquè no s'entrena»
«No faces el burro que la palla va cara!» (Alcoi, Xeresa)
«No sigues palpitonto!» (Beneixama) (33)
«No tens / teniu / tenen cervell!»
«Pareix el bovo / la bova (de) Salem!»
«Pareix la bova que ha vingut / van dur a festes!»
«Pareix / pareixes el bovo de Cória!»
«Pareix / pareixes el bovo que van dur a festes!»
«Per a bovos, Alcora» (358)
«Posa-li el dit a la boca, a vore si mossega!»
«Què bacora!»
«Què bajoca!»
«Què bellota!»
«Què bleda!»
«Què bovo!»
«Qui siga burro, que l'albarden»
«Seràs bovo -a!»
«Tu , carabassa!»
«Tu, bacora!»
«Tu, capsot!» (Alcoi) (a1)
«Un bovo en fa cent» (Alcoi) (27)
«Vés-te'n a Santa Faç!» (358)
«Xe, quines tonaes!»

bon caràcter

abnegat -ada (5)
agradós -a
agradoset -a
agraït -ida
alegre
amansit -ida
àngel
angelòrum
beneït -ida (Alcoi) (94)
benvolent (Ontinyent) (66)
bon home
bon xic
bon xiquet
bona ànima
bona xica
bona xiqueta
bonàs -assa
bonatxon -a (Alcoi) (94)
bonatxonot -a
bonesa (57) (28)
candor (88)
complit -ida
dispost -a
estar batejat amb aigua de tramússols (Alcoi) (a1)
estar com el pa candial, tendre i bo
faltar (15)/ mancar només posar-lo en un altar (1)
fer (una cosa) amb bona idea
geni pacífic
geni tractable
incapaç de fer-li mal a una formiga (Balones) (22)
incapaç de fer mal a una mosca (Alcoi) (129)
no alçar pols ni remolí
no fer mal a una formiga
no haver-li fet mal a una formiga (Balones) (22)
no matar ni a una formiga (Alcoi) (a1)
no fer pols ni remolí
no prendre [mai] el mal per / pel pitjor (Alcoi) (94)
no tindre escorfa

no tindre escorfa amarga (Alcoi) (a1)
no tindre [la] fel amarga (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
no tindre mai un fes-te-enllà (amb algú] ningú) (Balones) (22)
no tindre maldat
passar-se'n d'honrat
portar-se bé amb tots (Alcoi) (94)
rebonico –a
saber entendre (algú, els demés) (Balones) (22)
sant -a
ser bo / bona a carta cabal (Balones) (22)
ser bo / bona com un pa beneït
ser com la pasta, que de tan bona es fa agra
ser com una malva (Ibi) (34)
ser de Betlem (Alcoi) (a1)
ser de bona pasta
ser de lo que no hi ha (30)
ser de pasta-rotllo
ser de raso (30)
ser del regne del cel (Balones) (22)
ser del regnet del cel [reinét]
ser gent de pau
ser home / dona de bé en quant cap (Balones) (22)
ser més alegre que el cel
ser més bo / bona que un pa amb aigua
ser més bo que / ser bo o bona com un pa amb aigua
ser més bo que / ser bo o bona com un pa beneit
ser més bo / bona que el pa-amb-oli
ser més bo / bona que un pa amb aigua
ser més feliç que el Bomba
ser molt tractable (i4)
ser planot -a
ser un bell subjecte (Balones) (22)
ser un bon subjecte
ser / tindre un cor de bona ànima (Alcoi) (i2)
ser un sant
ser un santet
ser un sol
ser un tronxocol (Alcoi) (a1)
ser un tros de carn batejada (Alcoi) (a1)
ser un tros de pa
ser un tros de pa blanet (74)
ser una bassa d'oli (a1)
ser una gràcia d'home / dona / xiquet -a
ser una malva
tindre bon fondo
tindre bona veta (30)
tindre bondat de colomí (Alcoi) (a1)
tindre el caràcter amorós (Balones) (22)
tindre el caràcter encortat (Alcoi) (219)
tindre molt bon cor (30)
tindre un cor com una catedral (Alcoi) (a1) (329)
tindre un corot
tindre un geni més bo que el pa-amb-oli
tindre una cara de bo / bona que no se li acaba
tractable
virtut
viure lo mateix entre moros que entre cristians
viure sempre en la pau de l'àngel (Balones) (22)

qualificació positiva

«Això ni es compra ni es ven!»
«Alt és mon gendre, bo siga ell» (Calp) (39)
«Gran és mon gendre, bo siga ell» (València) (3)
«Et casaràs amb qui voldràs!»
«Més val caure en gràcia que ser graciós» (Alcoi) (27) (Altea) (357) (Calp) (39) (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
«Mes val caure en gràcia, que ser desgraciat» (Ibi) (34)
«No t'havies de morir mai!» (Alcoi) (a1)
«Que el Nostre Senyor t'augmente la devoció»
«Quin tros de cel es mamarà en morir-se!» (Balones) (22)

qualificació negativa

«Dels bons abusen»
«Eixe no té escorfa!»
«Li cau la bava!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bo*

bròfec, groller

animal de sèquia
animal mular
animalot -a
aspre -a
bast -a
bastot -a (265) (265)
bèstia
bèstia parda
bestiot -a (56)
beula (45)
bròfec -ega (46)
bruto
caràcter bròfec
carrasqueny -a (Balones) (22)
desbrafat -ada [desbravát -â]
desmodat -ada
esclafa-terrossos [asklafatar̪ɔsos]
estriboc (72) (28)
llòtic de poblet
lòtic de poblet (Balones) (22)
mostós -a
pixorrut -uda [*fam*] (Beneixama) (33)
taboll
tarròs -a (Ontinyent) (32)
tòfol (i27)
xusc -a [tʃúsko]

estar batejat amb aigua de tosca
fer el tòfol
fer-se el tòfol
fer / ser bromes de masero
no haver eixit mai del seu poble [iʃít]
ser de l'escorfa amarga
ser més animal que un caro (Ibi) (a1)
ser més animal que un carro volcat (Ontinyent) (66)
ser més animal que una haca (Alzira) (441)
ser més bast -a que el paper d'escata [askáta] (Alcoi) (a1)
ser més bast -a que un condó d'espart (Alzira) (441)
ser més bast -a que una espardenya d'espart (Marina Alta) (65)
ser més bast -a que una garrofa (Marina Alta) (Pego) (65)
ser més *bruto*ⓘ que manat a fer d'encàrrec (Alcoi) (27)
ser més *bruto*ⓘ que una rella
ser més *bruto*ⓘ / *torpe*ⓘ que una rella
ser una bèstia parda
ser més malparlat que un carreter (Alcoi) (a1)

«Eres més bruto que l'anar a peu!»
«El que de llunt té cara de *bruto*, de prop ho és» (Alcoi) (27)
«No sigues bruto!»

⇒ *rústec*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bròfec*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ*

calma

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*

cobdícia

ambiciós -a
carregar amb el sac i les peres
carregar amb el sant i la llimosna (1) (Ibi) (34)
gobiós -osa (5)
gomiós -osa
gomioset -a
ser [un] goleta
tindre el cor mesquí (5)
tiriós -a
voler avassallar-ho tot
voler la mare i els pardalets (Alcoi) (a1)

voler-se beure el món com si fóra un ou (Alcoi) (a1)

«Per a l'ambiciós, uno i uno, no són dos»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DONAR> no donar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> mesquí, tacany*

consentit

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL > Criança > ser mare o pare, educar, criar > malcriar*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ> bona i mala educació; maleducat -ada*

covardia

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS > Por, covardia, esglai*

credulitat

colar-s'ho tot gola avall
moll de morro
ser de Betlem

«Estàs en el món per a que hi haja de tot!» (Alcoi) (a1)
«Tot t'ho creus!» (Alcoi) (a1)
«Vol plegar aigua en arer qui en creure-ho tot és lleuger»

cruel

[fer una cosa] a sang i a foc
[fer una cosa] a sang gelada
deixar (algú -una) a pa i minxo (Alcoi) (a1)
donar pa per reixa (a algú) (Alcoi) (a1)
no tindre compasió
no tindre entranyes (Elx) (384)
no tindre escrúpols (Alcoi) (a1)
no tindre mirament (Alcoi) (a1)
tindre el cor de pedra (a1)
tindre el cor negre (Alcoi) (a1)
tindre el cor pelut (Alcoià-Comtat) (329)
tindre pèls en el cor (1)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER > cruel*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER > dolent, roí*

desconfiat

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

desordenat

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE*

despistat

amelar-se (138) (28)
anar fet una bacora
badar
caçar gambusins (Alcoi) (a1)
com el burro Vitòria, sense pena ni glòria
desmemoriat -ada
despistat -ada
distracció
distraure's
embovar-se (Alcoi) (a1)
encantar-se [ankaɳtárse] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
encantar-se amb el vol d'una mosca (Tavernes) (31)
encantar-se amb una mosca que passa
encantat -ada
enfigadet -a
enfigat -ada
enfigat -ada
engimbolat -ada
enxorlat -ada
estar a la bi-a-ba
estar absent [ausén]
estar caçant mosques
estar com si caigueren figues del cel
estar com si plogueren figues
estar dormint les moixames [muiʃámes]
estar en Bàbia (21)
estar en la figuera (Alcoi) (a1)
estar en la lluna de València

estar en la parra (Alcoi) (a1)
estar en l'hort (Alcoi) (a1)
estar en l'horta
estar massa enjogassat -ada [aɲdʒugasát -â]
estar mig encarambolat -ada
estar pensant en la mona de Pasqua
estar pensant en les mussaranyes (a1)
estar torbat -ada (Alcoi) (a1)
fer l'òliba
més despistat -ada que un polp en un garaix
mossorombo -a (1) (92) (166)
no enterar-se de res (Alcoi) (a1)
no saber per [a] on pegar
paréixer el poll torbat
paréixer pebrella
paréixer que vinga de l'horta
paréixer una òliba
pensar en la mona de Pasqua (31)
perdre la urma (Benimantell) (29)
ser el mudet de la campaneta
ser flac -a de memòria (Ibi) (34)
ser / estar més despistat -ada que un polp en un garaix
taboll (Vilallonga) (46)
tindre altra cosa en la testerola
tindre el cap baix l'ala
viure a la verdal

«A la que t'encantes...» (31)
«Si t'encantes [un segon]...»
«Si t'encantes, voràs!»
«Encanta't i voràs!»
«Encanta't!»
«En quan t'encantes, ja no (queda res, etc.)» (Alcoi) (2)
«El que s'encanta no les tasta!» (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
«El que s'adorm no les tasta!» (Alcoi) (a1)
«Està(s) embovat -ada com les mosques en agost!» (Alcoi) (a1)
«Et posaran l'os!» (Alcoi) (a1)
«Buscava el burro i anava a cavall» (Alcoi) (27)
«Buscava l'ase i anava a cavall» (1)
«Com si el besaren dormint!» (Alcoi) (a1)
«Com si el besares dormint!» (Alcoi) (a1)
«Com si li besaren el cul dormint!» (Alcoi) (a1)
«Com si li ho digueres a la paret!» (Alcoi) (a1)
«Com si vinguera de l'horta»
«El despistat de Gandia!»
«Mira que eres taboll!» (Vilallonga) (46)
«No bades!»
«Ovella que bela, perd bocí» (Alcoi) (2)
«Cabra que bela, mos que perd» (Tavernes) (31)
«Cabra que bela, perd el mosí» (Calp) (39)
«Te la besaran dormint!»
«Te la pegaran per davant i per darrere!» (31)
«Un bovo en fa cent!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau,bambau*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar, no saber> no adonar-se*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa, despreocupació*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*

despreocupació

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa, despreocupació*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau,bambau*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar, no saber; no adonar-se*

desvergonyit

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

difícil, mal caràcter

geni, mal caràcter

estufit
estufó
geni [dʒéni] o *[dʒénit]
geni bronco
geni de poca veta (5)
geni entremetent (Balones) (22)

geni esguitós
geni espernegat [aspernegát] (60)
geni esquitós (Balones) (22)
geni fort
geni fosc
geni gelat
geni obert
geni prompte [prónte]
geni pudent (Balones) (22)
geni raspós
geni retorçut (20)
geni romput
geni trencallós
geni viu
geniot bròfec
mal geni [dʒéni] o *[dʒénit]
mal rasque
mala bava
mala llet
mala sanca
mala veta (Alcoi) (a1)
ràbia

persona de mal caràcter

apocat de geni
aspre -a
aspre -a de caràcter
atacant -a
auelo -a① xixero -a (Alcoi) (a1)
autoritari -ària (5)
barastell
bròfec -ega (Alcoi) (a1)
bruixa de l'horta
caràcter bronco
caradot -a (Balones) (22)
caràntula (1)
cavallot -a en el geni (Balones) (22)
collut -uda (Balones) (22)
contraïdor -a
corferent
curtet de geni
de castanyola (Alacant) (29)
de geni arravatat [dʒénit]
de geni aspre (Alcoi) (94)
de geni prompte
de la gorreta torta / girada
de mala bava (5)
de mala veta (Alcoi) (a1)
de molt geni
enfadós -a
esburbó (55) (28)
escurçó
escurçó punxós
esguitós -a
espigó
espolsat -ada
espolsó
esquerp -a (21)
esquifet -a (Alacant) (29) (Elx) (40)
esquitós -a
estufat -ada
fort -a de geni
fortet -a de geni
fotudet -a
fotut -uda
geniüt -uda (5) (26)
gralla
gralla sorruda
grunyó -ona (5)
guinyós -a
guisguet
home esquitós
intocadís -issa
maleït -a (Dénia, Pego, Vall de Gallinera) (3)
malgeniós –a
malgeniós -osa
malpensat -ada
maniós
prompte de geni
pudent -a (Vilallonga) (46)
punxa
punxar
punyeter –a
punyeteret -a
punyetero -a
quisguet

quisquillós -a
rabiüt -uda
rabut -uda (92) (La Vila, Callosa, Vall d'Albaida) (28) (Alacant) (29)
reganyat -ada
repelós -a
resabiat -ada
ressabiat -ada
retorçut -uda de caràcter
ruc [*xiquef*] (Alacant) (29)
sacre
sorrot
sorrut -uda (5)
sunyós -a
trencallós -a
visquet

agarrar-ho tot per on crema (Alcoi) (a1)
agradar-li més un lio que un bon sopar
agraviar-se de no-res (46)
agarrar-ho a la tremenda
alçar-se amb el rabo° curt
alçar-se amb el rabo° tort
estar amb el rabo° tort
amostrar el morro tort (5)
amostrar males ulles
estar com si li degueren [i no li pagaren]
destil·lar verí (5)
destralejar
dur el jopetí del revés (5)
estar pudent -a (La Marina, La Safor) (28) (71)
estar sempre amb el *cotxillo*[Φ] en alt (Alcoi) (i2)
estar sempre amb l'all al cul
estufar
fer amb un rot un sopar agre
fer el sopar agre
fer cara eixuta (5)
fer cara sunyosa (5)
fer un gest de magrana agra
morir rabiant com un pardal
no fer bondat (Balones) (22) (28)
no poder traure trellat d'ell / ella (428)
no tindre-les totes (Alcoià-Comtat) (329)
no tindre tots els pèls seguits (1) (428)
paréixer cul i bufa (1) (Cocentaina, Alcoi, Dénia) (3)
paréixer la reganyada de les lletges
paréixer que li deguen i no li paguen (Alcoi) (a1)
paréixer un espigó
pegar borruntades
pegar un bram de quan en quan
pegar un estufit [astofít]
pegar un estufó [astufó]
posar cara de magrana agra
posar cara de magranetes agres
posar de mal rasque
pujar-li-se la mosqueta al nas
rabiar com els teuladins
[ser, tornar-se] com un furó (5)
ser com les mules sobranyes (428)
ser com una poma sirga
ser contraïdor -a
ser contraïdor -a *d'hasta* la mort (Alcoi) (a1)
ser contraïdor -a encara que el/ la pengen (Alcoi) (a1)
ser d'a xavo (a1)
ser de l'escorfa amarga
ser de la pell de Satanàs (a1)
ser de pala i foguejada [fogedʒâ] (Alcoi) (a1)
ser de repica'm el colze
ser dur de pelar (1)
ser esguitós -a (Gata) (436)
ser [l'] esperit de contraïció / contradicció [asperít] (27)
ser més amarg -a que l'asséver
ser més amarg -a que la retama
ser més pudent -a que la gamba (Gata) (436)
ser més pudent -a que la merda de gat (Gata) (436)
ser molt alterable (Elx) (40)
ser recontraïdor -a
ser un -a despatxahostes (Gata) (436)
ser un -a embruta-sopars [ambrutasopárs]
ser (un -a) esclafit -ida (Gata) (436)
ser un -a esguit de bací (Gata) (436)
ser un esparver
ser un furguet

ser un mal bitxo [vítʃo] (Alcoi) (a1)
ser un morral (Alcoià-Comtat) (329)
ser una morrala (Alcoi) (i6)
ser una punxa (a1)
ser un orso (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
ser un -a mala pècora (Alcoi) (a1)
ser un -a mala pell (Alcoi) (a1)
ser un -a malparit -ida (Gata) (436)
ser un -a ramalloler -a (1)
ser un teuladí rabiós
ser un -a travessó -ona (Beneixama) (33)
ser una gralla [sorruda]
ser una pua
ser una punxa en un esbarzer
ser una sogra castanyola
ser una vespa
tenir mal verí (Alacant) (29)
tindre [el seu] geni
tindre aire i ventolera
tindre cara de magrana agra
tindre cara de magranetes agres
tindre cara de manyà (Alcoi) (a1)
tindre cara de pocs amics
tindre / ser de caràcter aspre
tindre / ser de caràcter un poc aspret (Alcoi) (221)
tindre de la gorreta torta / girada
tindre el geni pudent (Alcoi) (a1) (2)
tindre el geni cucat
tindre el geni curt (74)
tindre el seu geni
tindre esperit de contraïció / contradicció
tindre espines (5)
[tindre] fel (5)
tindre fel amarga (Alcoi) (a1)
tindre geni
tindre l'ascla en alt
tindre l'all al cul
tindre la gorra torta (Alcoi) (a1)
tindre la sang calenta (Alcoià-Comtat) (329)
tindre les ungles llargues (Alcoià-Comtat) (329)
tindre mal caràcter
tindre mal geni
tindre mal pèl
tindre mal perdre (329)
tindre mal peu
tindre mal prompte (Gata) (436)
tindre mal tracte
tindre mala bava (Alcoi) (2) (Gata) (436)
tindre mala idea (Alcoi) (a1)
tindre mala saba (Gata) (436)
tindre mala llet (2) (436)
tindre mala veta (Alcoi) (30)
tindre males bromes (Gata) (436)
tindre males puces (56) (Alcoi) (a1) (Alcoià-Comtat) (329)
tindre més punxes que una argelaga (Gata) (436)
tindre poca corretja (Alcoià-Comtat) (329)
tindre sunyo (5)
tindre tracte d'espart (26)
tindre tracte de filferro (26)
tindre un bull
tindre un geni com un bou
tindre un geni com un destral
tindre un geni com un esguit de bací (Balones) (22)
tindre un geni com un espolsó
tindre un geni com un porró
tindre un geni com una destral
tindre un geni més torrat que una piula
tindre uns *fueros*[Φ] que...
tindre verí (Alcoi) (a1)
tirar flames per la boca
tirar la xina
tirar picadetes
tirar saetes
traure el geni
traure la xispa

«Amb (ell, ella) no valen raons!» (31)
«Amb una bovada, fas un sopar agre» [bovâ]
«*Auelo*[Φ] xixero, cara de putxero» (Alcoi) (a1)
«Contraïdor -a encara que el/la pengen!» (Alcoi) (a1)
«D'un albarzer naix una rosa»
«El que de llunt fa cara de gos, de prop mossega» (Calp) (39)
«I què recontraïdor -a que eres!» (Alcoi) (a1)

«La bacona d'Artana, que sempre menja i gruny!» (Alcoi) (a1)
«Com la bacona d'Artana, menjant i grunyint» (1)
«La dona, mal si li'n dónes, i mal si no li'n dónes»
«Les dones, mal si les dónes, mal si no les dónes» (Alcoi) (a1)
«La punxa, quan naix, ja (és) punxa» (Alcoi) (Calp) (39)
«La punxa, quan naix ja punxa, que ja naix per a punxar» (Alcoi) (a1)
«Tot ho agarres per a on crema!» (Alcoi) (a1)
«Pareix que li deguen i no li paguen!» (Alcoi) (a1)
«Perquè et conec no t'òbric!» (Alcoi) (a1)
«Que el / la compre qui no el / la conega»
«Xe, mira que eres pudent!» (Vilallonga) (46)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> indignació*

dolent, roí

atroç (Balones) (22)
àvol -a (1)
beata bruixa (Alcoi) (a1)
bruixa (60)
bruixa amargada [amargâ] (60)
bruixa corruixa (Alcoi) (a1)
clèc (Alcoi) (a1)
collut -uda (Alcoi) (a1)
de caràcter arravatat *[arebatát]
de mala raça (Calp) (39)
embruta-sopars
folloneret -a
fotudet -a
fotut -uda
garjol -a
harpia (60)
llorenç
mal -a
maleït -ida
maleit -a (La Marina, La Safor, El Comtat) (28)
malaït -ida (Calp) (28)
malejant (Altea) (28)
malo[①] *-a*
mala persona (60)
malvolent (66)
morral (Alcoià-Comtat) (329)
morrala (Alcoi) (i6)
punyeteret -a
punyetero -a
rebolicat -ada (Balones) (22)
rebordonit -ida
roín -ïna
roïnet -a

insídia (5)
perfídia (5)
mal pensar
traidoria (60)

anar fotent baix taula (Alcoià-Comtat) (329)
buscar el mal
fer la punyeta
fer més mal que una pedregada [pedregâ]
fer més mal que una pesta (329)
fer-se la punyeta
mal pensat -ada
no haver-hi res de bo
no tindre entranyes (Elx) (384)
no tindre idea bona (Alcoi) (a1)
on clava l'arpa, fa sang (Elx) (384)
ple de verí
posar mal on no n'hi ha
ser d'a xavo (329) (a1)
ser d'arrapa i fuig (Marina Alta) (65)
ser de campionat *[kampeonát] (Elx) (40)
ser d'esclafit i fona (1) (Alcoi) (a1)
ser de faca i punyal (Marina Alta) (Pego) (65)
ser de got i ganivet (Marina Alta) (65)
ser de got i navaixa (Alcoi) (a1) (Benilloba) (i3)
ser de la pell de Satanàs
ser de pala i foguejada [fogedʒâ]
ser de lo que no n'hi ha (Elx) (40) (Alcoi) (2) (a1)
ser de mala raça (39)
ser de por (Alcoi) (2) (Elx) (40)

ser de pronòstic reservat (30) (Alcoi) (2) (Elx) (40)
ser de *pronòstico*①
ser de repica'm el colze
ser dels que tiren la pedra i amaguen la mà (Bellreguard) (41)
ser fotudet -a
ser mal -a (Beneixama) (33)
ser maleït -ida (La Marina, La Safor, El Comtat) (28)
ser *malo*① *-a*
ser *malo*① -a i ben *remalo*① -a (Tavernes) (31)
ser més agre -a que un aranyó (60)
ser més bitxo que Catalí (Marina Alta) (65)
ser més bord -a que la canyota (Marina Alta) (65)
ser més ferèstec que un gat serval (75)
ser més mal -a que Tello (Beneixama) (33)
ser més mal -a que un gat tort (Beneixama) (33)
ser més roí -ïna que la tenca amb suc (Xeresa)
ser més roín -ïna que Caín
ser més *malo*① -a que Caín (Balones) (22)
ser més roín -ïna que el gram (Alcoi) (a1)
ser més roín -ïna que el matacà (Elx) (40)
ser més roín -ïna que la carn de sapo° (Elx) (40)
ser més roín -ïna que la tinya (329)
ser més roín -ïna que la tos [= *tos ferina*] (Elx) (384)
ser més roín -ïna que la veça (329)
ser més roín -ïna que lo que tiren (329)
ser més roín -ïna que un deute
ser més roín -ïna que un dolor (Alcoi) (a1)
ser pitjor que un mal de ventre en dejú (Xeresa)
ser roín -ïna com la veça (329)
ser un àngel patut
ser un bala (Alcoi) (a1)
ser un borinot
ser un cabiscol *[kapiskól] (Alcoià-Comtat) (329)
ser un clèc (Alcoi) (a1)
ser un dàtil
ser un dàtil de Berberia *[barbería] (Alcoi) (a1)
ser un dimoni (329)
ser un dimoni emplomat (Alcoi) (a1)
ser un dimoni en forma d'espigó (Alcoi) (i1)
ser un element de *cuidao*①
ser un escurçó / alcurçó (329)
ser un escurçó punxós
ser un gat cerval (Elx) (384)
ser un gipó (329)
ser un mal pinyol (Alcoi) (a1)
ser un mal vincle (Alcoi) (a1)
ser un mala sombra
ser un maldecap
ser un micapà
ser un perdulari (Alcoi) (a1)
ser un pinta (30)
ser un pinyol
ser un poema
ser un sac de...
ser un sacre (329)
ser un santet apegat a la paret [*iro*] (Alcoi) (i1)
ser un tarambana
ser un tio de repica'm el colze
ser un veça (329)
ser un venenet
ser un -a mala cabra (Alcoi) (a1)
ser una bona peça
ser una cabra ronyosa (1)
ser una mala cabra (1)
ser una mala sanca
ser una penyora
ser una persona travessa
ser una pesta (329)
ser una pua
ser una veça
tindre cor surenc
tindre el cor de pedra (a1)
tindre el cor negre (Alcoi) (a1)
tindre el cor pelut (Alcoià-Comtat) (329)
tindre [una] enrònia (Beneixama) (33)
tindre mala bava (1)
tindre mala sombra
tindre mala veta (30) (31)
tindre malícia [malíksia]
tindre un cor de bronze (1)
través -a

«Bo és el panyo!» [iro] (30)
«Bo és el percal!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Bonico és ell / ella!» [iro]
«Bonico és!» [iro]
«Cabra aveada a saltar, salta i saltarà» (1)
«I quin morral!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Llop entre llops, no es mosseguen» (Ontinyent) (66)
«Mala pell!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Mal pinyol!»
«Mala pècora!» (329)
«Més val un roín conegut que un bo per a conéixer» *[ruín] (Calp) (39)
«Perquè et conec, no t'òbric!» (Alcoi) (a1)
«Que el / la compre qui no el / la conega»
«Quin cor més negre!»
«Quina ditxa de mare, dos fills, dos clècs!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Quin mal cor!»
«Si el / la rifaren, no posaria bolleta!» (Calp) (39)
«Tot és llaneta»
«Una mala cabra, tot el ramat llança a perdre» (1)
«Una cabra sarnosa en un *ganao*Φ, allança a perdre les demés» (27)

⇒ *cruel*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent*

egoisme

⇒ *cobdícia*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme*

entremetent

⇒ *II.8.I COMPORTAMENT > xafardejar, indiscreció*

escrupolós

meticulós -a

cuitós -a
curiós -a
filar prim (30)
meticulós -a
ser molt cuitós -a per a (alguna cosa)

melindrós -a (despp.)

ascós -a
bascós -a
delicat -ada
emprenyador -a
estar carregat -ada de punyetes
febrós -a
fer melindros
feréstic -a (Alacant) (29)
fetiller -a° (5) (Balones) (22) (20) (92) (72) (28)
fitiller -a (Alcoi) (2)
fatiller -a (Altea) (186) (28)
llepafils [est] (26)
maniós -a
melindro
melindrós -a
mendrellós -a (Beneixama) (33)
mirat -ada
no estar fet a bragues (1)
paréixer / ser el / la delicat -ada de Gandia
paréixer / ser com el delicat de Gandia, que li va caure el pètal d'una rosa i el va matar (Marina Alta) (65)
paréixer / ser el delicat de Gandia, que cagant, es va descostellar (Alcoi) (27)
paréixer / ser el delicat de les lletges (Alcoi) (27)
paréixer la marquesa del cul florit
posar-li sis manies
que dóna basca
que dóna febra
que dóna quefer
que es queixa molt
que no està conforme amb res
que posa peros
que posa parapeus
queferós -a

queixós -a
remirat -ada
ser un estremat -ada (Benilloba) (i3)
tiqui-miqui
tiquis-miquis

«El que no està acostumat a bragues, les costures li fan llagues» (Alcoi) (a1)
«Dóna / Dónes més quefer que una onça de cucs!» (Alcoi) (a1)
«Eu, què estremat eres!» (Benilloba) (i3)
«No sigues fetiller -a!» (186) (28)
«Pareix[es] el delicat de les lletges!»
«Pareix[es] el delicat de Gandia [...que cagant es va descostellar!]»

exigent

estricte -a (30)
exigent -a (30)
filar prim (30)
voler cervellets de canari
voler-ho tot de fil de vint (5)
«Si la toques, perds; i si la meneges, també»
«Si vas pel sol, bastó; si vas per l'ombra, garrot»

feblesa

⇒ *poc caràcter, innocent, feblesa de voluntat*

ferm

«Guapet -a és ... si...] per a...»
«Guapo és / són, etc.»
estar alt de polsera
no donar (mai) el braç a tòrcer (Alcoi) (a1)
no poder banyar-li l'orella
no tòrcer-li el braç (a algú) (1)

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta*

festiu

eixidor -a [iʃidór]
eixidoret -a
estar fet un bardoll
fer l'estornell (Balones) (a1)
festeret -a
folloneret -a
paréixer un bardoll -a
sandunguer[o] –a (Alacant) (29)
ser un bardoll
trotxant -a

⇒ *simpàtic*
⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE*

formal

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat*

fort de caràcter

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta, decisió, força de voluntat*

generós

ample -a (428)
després -a (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
dispost -a sempre a fer un favor (Balones) (22)
donador -a [donaor -a]
esplèndid -a (5)
generós -a
ser de cor sencer (Alcoi) (187) (239)
tindre un pit obert
mostrar-se ample (amb algú) (428)

graciós

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> còmic*

immaduresa

cagar encara merda verda
de forment, ni un gra (La Safor) (31) (Alcoià-Comtat) (2) (Elx) (40)

destrellatat -ada(31)
estar gallofa (una persona) (Alcoi) (i1)
fer encara merda verda
no estar el seu cap ben assentat (428)
no ser ni carn ni peix
no traure ni tros ni mos
pegar carabassinades
saltaxarcos
ser fum de canyot (Alcoi) (a1)
ser un pardal sense ales (Alcoi) (a1)
tindre encara la llet als morros (428)

«Encara no ha parit»

informal, irresponsable

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> informalitat*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable*

llest, hàbil, eixerit

persona llesta, hàbil o eixerida

llestesa
*listea*① (27)
intel·ligència
picardia

artista
artiste -a
avisat -ada
apanyat -ada
deseixit -ida (1)
despert -a
entés -a
entés -a en (alguna cosa)
espavilat -ada
esvivorat -ada (Polop) (28)
intel·ligent
llarg -a (Balones) (22)
llest –a (Alacant) (29)
*listo -a*①
pillo -a
pillot -a
pinxo (92) (a12) (72) (28)
punxa
tuno -a
viu, viva

ser llest -a, hàbil -a, espavilat -ada

agarrar al vol
comptar-li (a algú) tots els pèls de damunt (1)
córrer-la
ensenyar-s'ho tot enseguida
estar ben ensenyat -ada (Alcoi) (a1)
estar fet -a un patxerell (Altea) (67) (28)
estar fet -a un raspalló (Altea) (28)
estar fet -a bon raspall (Vilallonga) (46)
fer diables / diablures sense motle (1)
fer-se càrrec de tot
haver estat ja set voltes en esta terra
haver nascut set voltes
més llest -a que és un conill (Alacant) (29)
no caldre que li ho expliquen dos voltes
no deixar que l'òmpliguen el barret de guitzes
no passar-li-la (a algú) pel nas (1)
no perdre punt
no tindre tretze ni catorze (21)
picar i volar (Alcoi) (a1)
saber de gramàtica parda
saber lo que no està escrit (Alzira) (441)
saber més que el coixo de Sena (Marina Alta) (Pego) (65)
saber més que l'advocat Sena (Marina Alta) (Pego) (65)
saber més que Lepe (34)
saber més que li han ensenyat (Alcoi) (Calp) (39) (Altea) (357) (Marina Alta) (65)
saber més que Pericam (Calp) (39)
saber a on s'ajoca el dimoni (Alcoi) (27)
saber a on s'allosa el dimoni (Ibi) (34)
saber-la llarga (26)
saber-la tota
saber-se-la tota

saber-se-la tota i part de l'altra (Alcoi) (27) (a1)
ser el dimoni [per a...] (Balones) (22)
ser el que va inventar la sopa d'all (Alcoi) (27)
ser gatet -a
ser més espavilat -ada que un teuladí (Alzira) (441)
ser més llest -a que bonic -a
ser més *listo*Φ que *bonico*Φ
ser més llest -a que la fam (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
ser molt *despejat*Φ *-ada* [despehát] (Alcoi) (a1)
ser molt gat (Balones) (22)
ser / estar fet -a un espaviló
ser un / estar fet -a un espavilonet
ser un -a gabaido -a (Beneixama) (33)
ser un gat vell (Alcoi) (a1)
ser un ull viu
ser un ullet vivet
tindre bon colp de vista
tindre bona cabeçola (per a la lletra, etc.) (Balones) (22)
tindre garra (Alcoi) (i1)
tindre l'ullet vivet [per a] (Alcoi) (219)
tindre mans de monja (Alcoi) (a1)
tindre més vista que un soliguer
tindre molta vista
tindre parpalla (Altea) (28)
tindre picardia
tindre sarpa° (Alcoi) (i1)
tindre talent
tindre talent desbaratat (Balones) (22)
tindre vista
tindre vivor (Balones) (22)

espavilar-se
llevar-se / deixar-se / rapar-se el pèl de la devesa (92)

«A pillo, pillo i mig» (Alcoi) (27)
«Al gat vell, la rata jove» (Alcoi) (27)
«Dels escarmentats ixen els avisats»
«Dels escarmentats, naixen els avisats» (27)
«Eixe pica i vola!» (Alcoi) (a1)
«Eixe sap on s'ajoca el dimoni!»
«El més bovo, apanya rellonges°» (Alcoi) (27)
«Ací, el més bovo apanya rellonges°»
«Els escarmentats són els avisats»
«Entre pillos, la manta al coll!» (Alcoi) (a1)
«Eres el dimoni!»
«És el dimoni!»
«Posa-li el dit en la boca i voràs com mossega!» (Alcoi) (a1)
«Quan un altre anava, ell ja venia»
«Sigues gatet»
«Se la sap tota!»

⇒ *astut, astúcia*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> experiència*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desconfiança*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> saber*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> lliçó*

madur

bragat (1)
d'enteniment complit [kumplít] (Alcoi) (a1)
de bon criteri (per a) (Balones) (22)
de trellat
discret -a
entenea de caràcter (Balones) (22)
enteresa de caràcter [enteréa] (Balones) (22)
prudent (Balones) (22)
sensiós -a
tindre dos dits de front (31)
tot un home (Alcoi) (a1)
un home com *deu de* ser (Alcoi) (a1)
un home fet i dret (Alcoi) (a1)
un home / una dona que no parla per no ofendre (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bon comportament*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY*

maniós

⇒ *escrupolós -a*

manipulador

manifesser -a
manifasser -a

atxutxar (a algú contra un altre) (Alcoi) (94)

«Tu portaries a un a penjar!» [*qui nega una veritat palpable*] (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT > manipular, fer trampa*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> xafardejar, indiscreció*

nerviós

⇒ *viu, mogut, actiu*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> nerviosisme*

ordenat

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE*

poc caràcter, innocent, feblesa de voluntat

albercoc
albercocat
acoquinat -ada
amb poca molla
amprat -ada
apetxinat -ada
apocat -ada
apoquit -ida
arropit -ida
arrupit -ida
babauot -a
bacora
bacorot -a (Alcoi) (a1)
bajoca
barjol (Beneixama) (33)
beneït -ida (Alcoi) (94)
benit -ida (32)
beguinot -a (72) (28)
bequinot -a (Alcoi) (2)
abeguinot -a (72) (28)
betza [bétsa] o *[béksa] (45)
betzol -a
blanet -a (428)
bleda
bonasso -a (Alcoi) (a1)
bonatxon -a
borreguet -a
bufalander -a
caganius (Alacant) (29)
calçasses
calçonassos
calçones
càndid -a
caracollons
catxotxes
clavellina
clofoll
còfia
collonera
confiat -ada (88)
de poca espenta
ensopat -ada
esmortit -ida [asmortít -ida]
escolà d'àmen
fava
figa
figando (Alacant) (29)
fluixango -a
indecís -a (a1)
innocent
mataformigues (1) (3)
melsa
mig figa
minso -a
moix -a (31)
moll -a
nyefla
nyego-nyego (Alcoi) (i1)
nyonyo -a
palomino
pàmfil -a *[pàmfilo]
parat -ada
pelele

petxina
poc animat -ada
poca-espenta (Balones) (22)
poll gramàntol
que tot s'ho creu
simplot -a (Alcoi) (94)
sinagües
sompo -a
un [home] bragasses

afluixar-li-se les cames
acoquinar-se (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
acorrufar -se
arrufar-li-se el melic
deixar-se-la pegar més a gust
desvalgut -uda (Balones) (22)
dir sempre a tot que sí (Balones) (22)
estar amprat -ada
estar batejat amb aigua de tramússols
estar embajocat -ada (i1)
estar embovat -ada (i1)
estar fet / ser de cua de sargantana
estar fet un barjol (Beneixama) (33)
estar fet -a una figa blana (Elx) (40)
estar sempre en la figuera (Alcoi) (219)
fer fluix
més blanet -a que les figues sècols (428)
no espavilar
no haver matat mai una mosca (Alcoi) (a1)
no tindre espenta
no tindre espit ni espenta [per a res]
no tindre sang (428) (i1)
no tindre tretze ni catorze (428)
no vore el mal per cap de lloc (Alcoi) (94)
ofegar-se en un got d'aigua (31)
paréixer pebrella
paréixer polls gramàntols
paréixer xalea
parlar a mitja veu
ser / paréixer una nyèula (i1)
ser de mata morta (Vilallonga) (46)
ser innocent com un dàtil candi [kándi] o *[kándit]
ser més moll que la pasta
ser un beneit
ser un -a cagaestaques (Xixona) (101)
ser un -a crio -a morrongo -a (Tavernes de la Valldigna) (31)
ser un macarró (Agullent) (35)
ser un -a figa
ser un -a poll gramàntol (92)
ser la rialleta de la sogra (i1)
ser molt callat -ada (Alcoi) (a1)
ser un -a bacora (a1)
ser un -a bajoca (a1)
ser un -a «bé ho farem» (Balones) (22) (75)
  ser un -a «bo ho farem» (L'Alfàs) (28)
  ser un -a «bé ho farem, mai ho acabarem» (Balones) (22)
  ser un -a «hui ho farem, demà ho acabarem» (Alcoi) (i1)
  ser un -a bon-farem (Marina Baixa, Alacantí) (28)
ser un -a bleda (a1)
ser un borreguet
ser un collonera (Alcoi) (219)
ser un corderet
ser un -a fava (a1)
ser un -a innocent (Alcoi) (94)
ser un Joan Saragüells (Alcoi) (2)
ser un pobre xic
ser un sinagües
ser un tio sinagües (Alcoi) (a1)
ser un tocacampanes (Alacant) (29)
ser un tronxocol (Alcoi) (a1)
ser un tros de carn batejada (Alcoi) (2)
ser una escòfia (Agullent) (35)
ser una lloca
ser una mantellina
ser una plèfa (La Vila) (28)
ser xalea
tindre bondat de colomí (Alcoi) (2)
tindre el geni bonatxon *[ʤénit] (Alcoi) (219)
tindre / ser de la sang d'orxata (74)
valdre's poc
voler fer-ho tot bo (Balones) (22)

«Bofetà que no pugues vengar, no te la deixes pegar» (Alcoi) (27)

«Com la almetla, dura per fora, i blaneta per dins» (Ibi) (34)
«De no res s'esqualla!» (Alcoi) (a1)
«Eixe està amprat!»
«El tio Catxotxes!»
«Espavil!»
«Espavila't!»
«Mou!» (Alcoi) (a1)
«No sigues collonera!»
«Tot s'ho creu»

⇒ *babau*
⇒ *II.3.E. COS HUMÀ>CONSTITUCIÓ> feblesa*

prudent

⇒ *serietat, formalitat*

rebel

esquerrer -a
rebel
*rebelde*①

no endoblegar-se (428)
no escoltar raons
no tindre amo (Alcoi) (a1)
ser bandereta
desmanar-se (Alacant) (29)
desmadrar-se (Alcoi) (a1)

«Eixe -a no té amo!» (Alcoi) (a1)

⇒ *difícil, mal caràcter*
⇒ *valent*

romancer

barceller -a (Alcoi) (a1)
botifarrer[o] -a
romancer -a (26)
senyô mario -a
*auelo*① -a milotxero -a
xarraire (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS > Parlar > parlar en excés*

rústec

albercoc de marge (1)
arreuot -a (Alcoi) (a1)
asalvatjat -ada
bastot -a (Alcoi) (a1)
cepa de raïm
esclafa-terrossos [asklάfa tarɔsos]
jajaiero -a
llauro (Alcoià, La Safor, Elx) (118)
llaüco (Elx) (118)
llaurando (Elx) (118)
llaurício (428)
masero -a
masero del troncal
paréixer un tapenero
samarroquero -a
sapastre (Alcoi) (a1)
sapalastrot -a (Alcoi) (a1)
ser de l'alfàbega a l'orella
ser només bo / bona per a parlar davall la ximenera
ser un -a samarroca
ser un masero del troncal
serril (5)
tarròs
terrós
tirar a la soca

«Les cabres i els moltons sempre tiren a la serra»

⇒ *bròfec, groller*

senzillesa, modèstia

campetxà -ana
campetxanot -a
flixat -ada
no vanar-se mai de res (Tavernes de la Valldigna) (31)
pla, plana

planot -a
no tindre fatxa
sense etiqueta (Alcoi) (a1)
senzill -a (a1)
ser més modest -a que un paixarell (Alacant) (29)

serietat, formalitat

auster -a
avisat -ada
correcte -a (a1)
flixat -ada (Vall d'Albaida, Bocairent) (3) (28) (187)
formal (i1)
home / dona de trellat
moderat -ada
prudent
sensat -ada
sensiós -a
sobri, sòbria
tio de trellat

«Dels escarmentats ixen els avisats»

servil

llepaculs
escolà d'àmen
estirajaquetes (Alcoi) (a1)

⇒ *2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > afalagar*

simpàtic

agradós -osa
agradoset -a
bencaigut -uda (Benimantell) (28)
campal
campetxà -ana
campetxanot -a
familiar (Alcoi) (a1)
gastar-la amb tots (Balones) (22)
jovial [hoviál] (60)
obert -a
rialler -a (Alcoi) (a1)
sandunguer -a
xamarruquero -a
xamarrusquero -a

⇒ *festiu*

timidesa

amprat -ada (Alacant) (29)
apoquit -ida (Alcoi) (a1)
arrimat -ada
arrunfat -ada (Ontinyent) (32)
calladot -a [kaʎaɔt] (Alcoi) (a1)
callat -ada
confondre's amb l'ombra(31)
retragut -uda
de caràcter retragut (Alcoi) (219)
ser un -a estrany -a
ser un moc de cresol
tímid -a

⇒ *poc caràcter*

tossudesa

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

tradicional

antic, antiga
antiquat -ada
estar xapat -ada a l'antigor (20)
estar xapat -ada a l'antígua (Alcoi) (219)
tindre un *sello*® d'antiquat -ada (Alcoi) (94)

trampós

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

tranquil

anar més tranquil -il·la que el Bomba
anar més tranquil -il·la que el Guerra (Alcoi) (a1)
calmat -ada (a1)

calmós -a
no alçar pols ni remolí
no fer pols ni remolí (Alcoi) (219)
no moure pols ni remolí (Balones) (22)
no alterar-se
no alterar-se encara que el cel caiguera i el món s'afonara (Balones) (22)
ser poc amic de bureos
ser una bassa d'oli (Alcoi) (a1)
tindre bon panzell (Alcoi) (a1)
tindre fleuma
tindre flauma (Beneixama) (33)
tindre panzell (Alcoi) (a1)
tindre patxorra (Alcoi) (a1)
tindre sang d'orxata
tranquil -il·la
tranquil·lot -a

«Ni es sua ni es refreda!» (Alcoi) (a1)
«Quina fleuma!»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> calma*

valent

⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta*

vanitat

altaner -a (5)
baciner
bafaner -a
bufaner -a
baladró -ona (Calp) (39)
carasser -a
cert -a
fanfarriós -a (Beneixama) (33)
fanfarró -ona (1)
fatxa
cregut -uda
devanit -ida
engallat -ada
espigolat -ada
figurer -a (Balones) (22) (28)
flamenco
flatós -a (Alcoi) (a1)
gomós -a (60)
inflat -ada
mantellina (Alacant) (29)
merdós -a
pagat -ada (Alcoi) (a1)
pifienta (Beneixama) (33)
pefienta (Beneixama) (33)
pifianta (Beneixama) (33)
pinturer -a
pompós -a (5)
postimero -a
presumit -ida
pretensiós -a
tes com un argue
tes com un fris
tes com un fus
tes com un garrot
tes com una ballesta
torero (Alcoi) (a1)
toreret -a (Alcoi) (a1)
tot tou, tota tova (Alcoi) (a1)
tou, tova (Alcoi) (a1)
vanitós -a
xulampio -a
xulo -a

alçar el gall (428)
anar més tes que un bastó
anar més tes que Quirineldo
creure-s'ho
creure ser pardal astut (5)
donar-se olla (Alcoi) (a1)
donar-se pisto (Alcoi) (a1)
donar-se to (Alcoi) (a1)
esponjar-se (5)
fer-se el farol (Alcoi) (i1)
gallejar (Ontinyent) (66)
paréixer l'almidonat de Dénia (358)
paréixer que s'haja tragat una granera (Ontinyent) (66)
parlar molt cert (Balones) (22)
pensar-se algú que és el Nostre Senyor

ser més presumit -ida que una merda en un solar
ser més xulo que el Guerra
ser més xulo que un huit
ser un -a arrogant
ser un bufa (Beneixama) (33)
ser un xulo [de l'] andergue
ser un pollastret angleset
tindre el melic ben posat
tindre el rei en el cos (5)
tindre els fums molts alts (Alcoi) (i1)
tindre gest de matapersones (5)
tindre molt de gall (Alcoi) (a1)
tindre molt de puntet
tindre molta boira (1)
tindre molts fums (1)
tindre més vent que una pilota (*)
traure el flato (Alcoi) (a1)
vanar-se (Tavernes de la Valldigna) (31)
xafar-se l'escapulari (428)

«Eixe és un farol!» (Alcoi) (a1)
«Li han dit guapeta i s'ho ha cregut!» (Alcoi) (a1)
«Què gomós -a!» (60)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT*

vel·leïtat

botafalles
cagafilàes (Alcoi) (2)
cagallocs
convenencier -a *[konvenensiéro] (Alcoi) (a1)
coquero -a (Balones) (22)
giracasaques (Alcoi) (i1)
giraxaquetes (Elx) (40)
jaquetero -a

anar com a cagalló per sèquia [*a mercè dels criteris d'altres*] (Elx) (40)
aplanar coques [*fer de contentar a tots*] (1)
arrimar-se al sol que més calfa (Elx) (40)
canviar de camisa
canviar de jaqueta
canviar segons la llum de la lluna
pastissejar (1)
pastellejar (1)
ser Joan de la mitja raó
ser un calendari [kalandari]
ser un calendari de moltes fulletes (Alcoi) (a1)
ser una llunera [*m/f*] (Agullent) (35)

«Com passen els temps, així passen els pensaments» (Alcoi) (27)
«El bord bordeja, i març marceja» (1)

viu, mogut, actiu

arrebolicat -ada
atavanat -ada (113)
percacer -a (1) (La Nucia) (28)
quefer
queferós -a
acampar-ho tot
paréixer una cabra montesa
ser una cabra montesa
posar-se un motoret en el cul
no tindre s'ho acabat
estar fet un censal
ser tot -a nervi (Alcoi) (62)
ser un argent viu (Tavernes) (31) (Alcoi) (a1)
ser un cul de mal *assiento*Φ (Alcoi) (a1)
ser un cul de mal *sossiego*Φ (Alcoi) (a1)
ser un *duendo*Φ *[wéndo] o *[gwéndo] (Marina Baixa) (28) (Alcoi) (a1)
ser un pillo de plaça
ser un sarg de barbada [barbâ] (Dénia) (135)
ser una perla [*iro*] [*xiquet*] (Alcoi) (a1)
ser una piula (Alcoi) (a1)
ser una pòlvora
ser una xispa (1)
viu, viva
vivaratxo -a (135)

«En un pla el tirava a u cames per amunt»

«El dimoni, quan no té quefer, amb la cua mata mosques» (31)

«La carn que creix no pot estar quieta» (Alcoi) (a1)

«No atura!» (Alcoi) (a1)

«Quan el dimoni no té faena, mata mosques amb el rabo°» (27)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta*

i. COMPORTAMENT

Comportament

comportament

actitud
comportament
costum
faceta (a8)
hàbit
habitud (Benimantell) (28)

adoptar la positura de (Alcoi) (62)
prendre / tindre una habitud (Benimantell) (28)
tindre un posar [+ *ADJ*] (Callosa) (28)

«A este pas...!» (33)
«A l'ús i costum» (Ibi) (34)
«Açò és nou en tu» (a8)

⇒ *tossudesa, mania*
⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> costum*

bon comportament

benvolent -a
centrat -ada
correcte -a
cortés
discret -a
educat -ada
galant
responsable
tranquil -il·la

com cal
com toca (31)
com Déu mana (31)

anar per bon camí
comportar-se
fer bondat (Alacant) (29)
[ser d'una, tindre una] conducta esmerada [esmerâ] (Balones) (22)
[ser d'una, tindre una] conducta exemplar [eiʃemplâ'] (Balones) (22)
fer bé
fer [les coses] a l'ús i costum (Ibi) (34)
no dir-se mai una paraula més alta que l'altra (Balones) (22)
no donar maldecaps(31)
no parlar per no ofendre (31)
no ser malignant -ada
no tindre vicis
no tindre cap vici (5)
pensar amb el cap
saber estar (30)
sense verí (5)
sensiós -a (Alcoi) (i2)
sensioset -a (Alcoi) (i2)
ser cregut -uda [*obedient*] (Alcoi) (2)
ser del Regne del Cel *[réine] (Alcoi) (a1)
ser del regnet del Cel *[reinét] (Alcoi) (i2)
ser gent de pau
ser un bon xic
ser un angelòrum (Alcoi) (i8)
ser un cavaller
ser una persona de conducta (Alcoi) (a1)
tindre bones maneres
tindre els modals blanets (Alcoi) (94)
tindre saber estar (30)
ser un senyor
ser una senyora

«A l'ús i costum» (Ibi) (34)
«Arrimar-se a bon arbre!» (Alcoi) (a1)

«Arrima't als bons, i seràs un d'ells» (1)
«Bon vassall»
«Consciència tindràs i pobre et moriràs» (Alcoi) (27)
«Cor net, i coll dret» (Calp) (39)
«Fes bé i no faces mal, i altre sermó no cal» (Alcoi) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Fes bé, i no mires a qui» (Calp) (39)
«Fes bé a tots: al bo per a que t'honre, i al mal, per a que no et deshonre» (Calp) (39)
«Lo que no vullgues per a tu, no ho vullgues per a ningú» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)
«Menjar i beure, davant del rei» (428)

⇒ *obedient, obeir*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bo*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> desobeir*

bròfec

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bròfec*

còmic, graciós, fer pallassades

graciós -a
gracioset -a
xempla (Alcoi) (2)
xarlot
xirigotero -a

xarlotada [tʃarlotâ]
xemplor (Alcoi) (2)

fer el pallasso
fer el xempla (Alcoi) (2)
fer xemplors (Alcoi) (2)
fer monades *[monâes] (Elx) (40)
fer muixigangues (75)
fer pallassades *[paʎasâes]
ser el típic graciós
ser un xempla
ser un xorrispa (Pego) (35)
ser un xorrispe (Agullent) (35)
ser un xorrispes (Castalla) (35)

«Este farà rogle!»
«Més val caure en gràcia que ser graciós» (Xeresa) (Alcoi) (a1)

deixadesa, despreocupació

arreu
arreuot -a (30)
borinot -a
desgalitxat -ada
desgarbat -ada
desmanotat -ada° (Alcoi) (2)
desmanoplat -ada (Beneixama) (33)
desmanat -ada (Marina Baixa) (28)
desmenjat -ada (Alacant) (29)
feliç
fer-la-mar
fuig-faena (Alcoi) (a1)
gipó -na
malfaener ⇒ *II.9.B. TREBALL > no treballar > no voler treballar*
malfante -a (Alcoi) (a1)
manta
menfot -a°
porró -ona (Agullent) (35)
tararot -a

catxassa
menfotisme°
sang gorda

a la bona de Déu (1) (33)
a la gana
a la manró
a la regalada [regalâ] (Beneixama) (33)
a la verdal (Alcoi) (a1)
[fer alguna cosa] amb les mans llavades (i1)
[fer alguna cosa] al seu capurrutxo (75)
[fer alguna cosa] només pel seu capurrutxo (Balones) (22)

acampar al seu caporrutxo (Ibi) (34)
anar al seu capurutxo (Elx) (40)
agrunsar-se en el negoci (Ibi) (34)
anar a la seua
anar anant a lo que caiga
anar de son de cap (Tàrbena) (28)
anar [cadascú] per son de cap (428) (92) (22) (28)
aüssar els muscles (Tavernes) (31)
d'aquella manera
de qualsevol manera
de *qualquier*Φ manera
donar-se'ls-hi ben poc (Balones) (22)
donar-se'ls-hi lo mateix (Balones) (22)
espolsar-se les puces [de damunt]
fer el manta
fer-se el gipó
fer-se el tio gipó (Alcoi) (a1)
fer-se'n de tot
importar-li un *pepino*Φ (59)
importar-li un *pito*Φ
mirar sense mirar (Tavernes) (31)
no fer cas de res (30)
no [tindre per què] perdre la sonada per [sonâ] (26)
no importar-li
no voler saber-se'n res
paréixer "mitja me'n queda, la part del peçó" (Alcoi) (a1)
paréixer que s'està en ca la sogra
paréixer [que siga] collons al vol
paréixer [que siga] "collons al vol, mitja me'n queda"
quedar-se plantat -ada com un estaquirot (Tavernes) (31)
rotllar-se la manta al coll
ser-li igual roig que verd (31)
ser arreu (1)
ser bé-ho-farem
ser un -a figa-a-l'aire
ser un fer-la-mar
ser un manta
ser un pingatxo
ser un poc-trellat
tindre candonga
tindre igual huit que huitanta (Alcoi) (a1)
tindre igual que li diguen figa que llanterna
tindre l'esquena ben ampla (Alcoi) (a1)
tindre lo mateix
tirar-se la manta al cap
tirar-se la manta al coll (30)
tirar-s'ho tot a l'esquena
vindre-li tot bé (30)
viure arreu
viure a la gana
viure a la regalada [regalâ] (Beneixama) (33)
viure a la verdal (Alcoi) (a1)
viure [com el burro Vitòria,] sense pena ni glòria.
viure com el burro [de] Vitòria, sense pena ni glòria

«Al que poc li costa, poc li dol» (Ontinyent) (66) (Pego) (65)
«A mon pare li diuen Coca, i a mi, que la fam em fota»
«A on hi ha quemenjar, no em puc enyorar» [iɲorâr] (1)
«A volar colom!»
«A volar la coloma!» (Alcoi) (a1)
«Adiós, Mare de Déu, que ma mare m'espera!»
«Arreu, com en Relleu!»
«Arreu i adéu!» (1)
«Arria en banda!» (28)
«Bon pilot, bon farinot!» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)
«Cada u fa de la seua capa un saio» (Alcoi) (27)
«Collons al vol, mitja me'n queda»
«Com qui no diu res!»
«Cria fama i gita't a dormir» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Cria fama i ves-te'n a dormir»
«Tin bona fama i gita't a dormir» (Bellreguard) (41)
«Després del burro mort, li pengen la civada al rabo°»
«Després de l'ase mort, la civada al rabo» *[després] (1)

«[I] ell / ella, ni cas!» (31)
«En morir-me jo, s'han mort tots»
«És més feliç!»
«Fa lo que li ix dels collons la gana»
«Hui ho farem, demà ho acabarem»
«I a mi què em contes!»
«Lo que no t'hages de menjar, deixa-ho cremar» (1)
«Llarg de cames, curt d'esquena, fuig, faena» (Alcoi) (a1)
«Ma casa encenent-se, i jo apagant la dels demés»
«Menja, menja i fes-te gord, i quan et criden fes el sord»
«Pareixes]pareix (que siga) collons al vol!»
«Qui / El que tinga cuc que pele fulla!»
«S'arromangà ma nora, i volcà en el foc la cassola» (1)
«El que vinga darrere, que tanque» (27)
«Tots amb el sac, i el sac en terra!» (Alcoi) (a1)
«Uns per altres, "*la casa sin barrer*"»
«... i au!» (30)

⇒ *informalitat*
⇒ *irresponsable, eixelebrat*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau,bambau*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar, no saber; no adonar-se*

desagraïment; desinterés, no fer cas

desagraït -ida
esmeneït -ida

fer-se el desmenjat,
fer-se la desmenjada [desmɐnʤâ]
fer-se el despistat i el desmenjat
fer-se el gànguil
fer-se el [tio] gipó (5)
fer-se el llonguis
fer-se l'esmeneït –ida
fer tant de cas (a algú) com el gat a les tomates (Beneixama) (33)
pagar-li-ho amb un parell de coces (Alcoi) (219)
pegar mitja volta (Tavernes) (31)

«No en vull, no en vull: un plat a coromull» (Alcoi) (a1)

retraure desinterés PRAGM

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY*

retraure desagraïment PRAGM

«Criat de molts, agraït de ningú i maltractat de tots» (27)
«Eixe -a no dóna ni les gràcies»
«De desagraïts està el món ple!»
«Fes bé a (les) bèsties i et pagaràn a coces» (Alcoi) (Calp) (39)
«Qui en fa cent i no en fa una, no en fa ninguna» (Bellreguard) (41)
«Si en fas cent i no en fas una, com si no n'hagueres fet dinguna» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>APROFITAR> aprofitar-se'n*

desconfiança

escamat -ada
escaramatat -ada (i4)
malfiat -ada

desconfiança
malfiança (23)
recel
regomello° (201)

anar amb recel (Ibi) (34)
causar recel
causar un mal pressentiment
deixar dubtant
donar mala espina

dur la corda arrastrant° (1)
estar amb la mosca darrere l'orella
estar mosquejat -ada (Alcoi) (a3)
estar polític
escamar -se
estar amb l'anca en alt
fiar-se menys que un gat escaldat
llevar la fe (Alcoi) (60)
mirar (algú) com als fesols de careta (Xàtiva) (23)
no [haver de / tindre que] prendre cap patró (d'una persona o cosa) [kapatró] (Balones) (22) (428)
no tindre-les totes (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
sospitar°
sospetxarⒾ
tindre el cor danyat (Balones) (22)
tindre la mosca en / darrere l'orella (Alcoi) (Ontinyent) (66)
tindre (algú) sobre l'ull
vore la cosa marinera (74)
vore mal

«A bon sant t'encomanes!» (Alcoi) (Ibi) (34) (Murla) (65)
«A bona paret t'arrimes!» (Ibi) (34)
«Açò no és res per a lo que té que vindre»
«Bo i barat, s'han barallat» (Alcoi) (a1)
«Carregadeta i a la vora del camí...!»
«Carregadeta i a la vora del camí, no els hagues que estan pelats / agres / amargs»
«Carregadeta i a la vora del camí: agre o amarg» (Alcoi) (a1)
«Cor què vols? Cor què desitges?» (Alcoi) (a1)
«Cos què vols? Cos què desitges?» (Alcoi) (27)
«Cos què vols, cos fes-te fotre» (Alcoi) (27)
«De lo que et diguen, no t'ho cregues, i de lo que veges, la meitat»
«De lo que et diguen, no et cregues res, i de lo que veges, la meitat» (Alcoi) (a1)
«Després del cel està el recel»
«Diners fets i tabaco rotllat, no els hagues, que estan pelats» (Alcoi) (a1)
«El que no es fia, és que no és de fiar» (Alcoi) (a1)
«El que no es fia, tampoc és de fiar» (Ontinyent) (66)
«Els escarmentats són els avisats» (Alcoi) (a1)
«Dels escarmentats ixen els avisats»
«Em fas por» (74)
«Et conec, herbeta, que et dius moraduix!»
«Jo si no conec no vull bovades!» [bovâes]
«L'amor i la fe, en les obres es veuen» (1)
«Magraner carregadet, i a la vora del camí, agre»
«Mosca hi ha en l'arròs!» (Alcoi) (a1)
«Ningú dóna duros a dihuit quinzets» (Alcoi) (a1)
«No et fies de l'aigua mansa, que la corrent, ella passa» (Alcoi) (a1)
«No portarà res de bo»
«Perquè et conec no t'obric»
«Si tu sapieres!» (Alcoi) (a1)
«Si vols res, porta diners» (Alcoi) (a1)
«Un bolet és una lliçó» (Alcoi) (a1)

desvergonyiment

afaram (Vall d'Albaida) (63)
agollat -ada (Vall d'Albaida) (35)
belitre
belitrot -a
caradura
carota
desbrafat -ada
descarat -ada
desvergonyit -ida
fresc -a
llampat -ada (Callosa) (86)
mampirlante -a (Alcoi) (a1)
poca-vergonya (Alcoi) (a1)
satisfet -a
sinvergüençaⒾ

desbrafar-se (Balones) (22)
estar fet -a un mampirlante (Alcoi) (a1)
estar fet un pardal
estar feta una pardala (Alcoi) (2)
no parar-se en barres
no tindre empatx en (Balones) (22)
ser més fresc -a que una cama-roja
ser una *sinvergüenceria*[Ø]
tindre barra (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
tindre cara [per a]
tindre cara de vaqueta (Alcoi) (a1)
tindre la cara forrada
tindre la cara forta
tindre la cara més dura que el cement armat (Alcoi) (a1)
tindre més cara que esquena
tindre més cara que un sac de perres
tindre més cara que un vagó de sellos
tindre més morro que cent negres (Ontinyent) (66)
tindre més panxell que... (Agullent) (35)
tindre moltes frescors (1)
tindre morro
tindre uns collons com a llimes
(voler alguna cosa) només per la seua cara bonica
(voler alguna cosa) només pel seu capurrutxo (Balones) (22)

«*Companyero*!»[Ø] (Alcoi) (2) (a1)
«*Companyera*!»[Ø] (Alcoi) (2) (a1)
«*Companyero*, [a] vint de copes!»[Ø] (Alcoi) (a1)
«*Companyera*, vint de copes!»[Ø] (Alcoi) (a1)
«Compare!» (Alcoi) (a1)
«Des de *luego*[Ø]!» (a1)
«El fiadet s'ha mort; poca-vergonya encara viu» (Alcoi) (a1)
«El tio belitre!»
«Els desvergonyits són els que viuen» (27)
«Molta por i molta poca vergonya»
«Quant més poques barbes, més poca vergonya» (1)
«Què barra tens / té, etc.!» (a29)
«Què desvergonyit eres!» (Alcoi) (a1)
«Què cara més forta tens!» (Alcoi) (a1)
«Què fetge tens!»
«Quin fetge tens!» (a1)
«Què morro tens!»
«Quin morro tens!» (a1)
«Què valor tens!» (a1)
«Tu també tens unes castanyes!»

⇒*II.8.H. CARÀCTER> desvergonyit*
⇒ *informalitat*

discreció

calladet -a
discret -a
prudent

lladrar poc (5)
secret
en secret
baix sota (1)

«Mai te'n penediràs d'haver parlat poc» (Alcoi) (a1)
«Molt tapen les teulades, però més les dones honrades»
«Cada ú / cadascú en sa casa i Déu en la de tots» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (Balones) (22) (Elx) (40)
«En boca tancada no entren mosques» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«En la boca del discret, lo públic és secret» (1)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> secret*

dissimular

a la desfeta
arreplegar la ruscada
[comportar-se] com si en sa vida haguera trencat un plat
[comportar-se] com si en sa vida haguera trencat un plat de foc

[fer una cosa] d'estraperlo
fer com qui fa (Sant Joan d'Alacant) (399)
fer com qui no ho guipa
fer el gran paper
fer el paperot (Alcoi) (a1)
fer la pamema (Alcoi) (a1)
fer la desfeta
fer-se el minso / la minsa (Alcoi) (a1)
paréixer una gata moixa
portar una cosa en volanderes
tapar els ulls al món

«Com qui no diu res!» (Ibi) (34)
«Com si mai haguera trencat un plat!» (Ibi) (34)
«Mare, Pere em toca!» (Alcoi) (a1)
«Mare, Peret em pega!» (Benifallim) (2)

dolent, perjudicial, reprobable

agressiu -iva
bala [*m*]
  ser un bala
bandarra
barastell (Alcoi) (2)
bord -a
bordet -a
clec (Alcoi) (2)
corferent
cremalló
descregut -uda
diable emplomat (27)
dimoni emplomat [amplomát]
endreçant -a [andresán -ta]
endrecer -a [andresér -a]
esquerrer -a
golafre *[galáfre] (Altea, L'Alfàs) (l) (28)
insultador
judio -a[Ⓘ]
lladre
lladrona
lladre provat
mala gent
malignant -ada (92) (Balones) (22) (67) (28)
maligne -a (28)
malintencionat -ada
malo -a
negre
pelandrusca
pendó -ona
pendonero -a (El Campello) (176)
perdulari -ària (Alcoi) (a1)
perdurable (Benilloba) (i3)
perdut -uda
  estar més perdut -uda que una bala (Elx) (384)
pillo arrematat
pingatxo
pinta
  ser un pinta (Alcoi) (a1)
pinxo (92) (a12) (72) (28)
porc
rastrer -a (60)
roín -ïna
roïnet -a
ruín -a
traïcioner -a
traïdor -a
tràpala (30)
verinós -a
verinoset -a

alzar (Beneixama)
andalusada [andaluzâ]
andaracada (Callosa) (28) (Alacant) (29)
andracada (L'Alfàs) (28)
barastellada [barastelâ]
barastellades [barastelâes]
barrabassada [barabasâ]
bordada [bordâ]
desbaldo (Beneixama) (33)
descangalla
endreça [andrésa] (Balones) (22) (Agullent, Pego) (35) (Ontinyent) (32)
enròmia (Beneixama) (33)
enserrellada [anserelâ] (Alcoi) (a1)
entrastada [entrastâ] (Alacant) (29)
feta (Altea) (57) (28)
fetxoria

gatada
iseta (La Safor)
lladrera
lleig
lletjor
mal pensament
mala passada
mala sanya (Alcoi) (a1)
malcuinat
maldició
maledicció
malesa
malea
malícia [malíksia]
malifet (Benissa) (28)
malifeta
matada [matâ]
passada [pasâ]
passada de matxo lladre
passadeta *[pasaêta]
pecat
pensamentada [pensamentâ] (Alcoi) (a1)
porcada [porkâ]
potrera (Vilallonga) (46)
raboseria
ruindat
traidoria
verí

amostrar (a algú) el pal i el bastó com al gos (1)
amotinar (46)
anar contra corrent (34)
anar a vore qui s'emporta la palma [*en fer malifetes*] (31)
anar en contra de la corrent
anar per mal camí
boixar
bufar-li el rabo° el dimoni
comportar-se de pena (Bellreguard)
conjuminar -se
conxavar-seⒹ (Alcoi, Alacant) (3)
conjuminat -ada
de por
entrar-li per l'ullet
escarnir (Alcoi) (a1)
escarotar (Alcoi) (a1)
estar a la gatada [gatâ]
estar errant el camí
estar fet un pèntol
estar lleig
estar més untat -ada que un cul d'alguatzil [algwazíl] (Ontinyent) (66)
faltar al respecte (62)
fer / posar cara de bo
fer (una cosa) amb tota la mala intenció (31)
fer aldaraques (Baix Vinalopó) (118) (Crevillent) (148)
fer alzars (Beneixama)
fer animalades [animalâes]
fer bous i vaques
fer bous i vaques, i raboses amb sabates
fer desbaldos (Beneixama) (33)
fer eixir els cabells verds
fer el bardoll
fer el bou
fer el burro
fer el ruc (Banyeres) (a1)
fer el porc (Balones) (22)
fer el potro (Vilallonga) (46)
fer el sopar agre
fer andaracades (Callosa) (28)
fer andracades (L'Alfàs) (28)
fer endreces [*un xiquet*] [andréses] (Alcoi) (Vilallonga) (46)
fer fetes (Altea) (57) (28)
fer isètes [*un xiquet*] (La Safor)
fer l'ànec (Callosa, L'Alfàs) (28)
fer la mauela
fer la passada de calores [pasâ]
fer la punyeta
fer l'animal
fer l'estornell (Balones) (a1)
fer l'*índio*Ⓓ
fer les coses a l'enrevés (Alcoi) (2)
fer lleig
fer mal
fer maldats (31)

fer malalt
fer malcuinats
fer malifetes
fer més mal que ha fet algú en la vida
fer més mal que has fet en la vida
fer més mal que les veces
fer més mal que un porc solt (Alcoi) (27)
fer més mal que un porc solt en un regat (Alzira) (441)
fer més mal que una cabra (Almoines) (171)
fer més mal que una pedregada [pedregâ] (Alzira) (441) (Ibi) (34) (Alcoi) (2)
fer més mal que una tronada [tronâ]
fer més por que la tronada quan ix per l'estret d'Aielo [tronâ]
fer més por que una pedregada [pedregâ]
fer més por que una tronada [tronâ]
fer molt de mal a (algú, alguna cosa)
fer passar el purgatori en vida (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
fer passar l'equinocci *[eskinɔksio] (Calp) (39) (Altea) (357) (Gata) (436)
fer passar les Filipines amargues (Alcoi) (a1)
fer passar l'estret de Gibraltar (1)
fer passar la blava (Calp) (39)
fer passar la pena negra
fer passar la penosella° (Alcoi) (67) (57) (28)
fer passar les penoselles amargues
fer passar les fels amargues (Gata) (436)
fer plorar (a algú) (60)
fer plorar a les penyes (Alcoi) (a1)
fer un contrari (Alcoi) (i1)
fer un lleig
fer un malifet (Benissa) (28)
fer una andalusada [andaluzâ]
fer una enserrellada [ansɛrɛλâ] (Alcoi) (2) (a1)
fer una feta (Altea) (57) (28)
fer una fetxoria (92)
fer una gatada [gatâ]
fer una lletjor
fer una mala criança (Balones) (22)
fer un malcuinat (92)
fer / jugar una mala passada [pasâ] (Balones) (22)
fer una passada [pasâ]
fer una passada de matxo lladre
fer una passadeta *[pasaêta]
fer-li poc favor (Balones) (22)
fer-ne de bones i d'amargues (Alcoi) (27)
gatada [gatâ]
haver-hi (enlloc) fills de moltes mares (428)
jugar una passadeta *[pasaêta]
malcorar
malvar
no anar ben encaminat (Alcoi) (a1)
no deixar fulla verda
no donar gens de gust
no fer gens de bondat (Vilallonga) (46)
no la pensava que no la feia
no portar-se [gens] bé
no tindre adob
noure [*ant*] (perjudicar) (28)
paréixer la minsa (Alcoi) (a1)
pegar un bolet
pegar un perxango (Callosa) (28)
pegar un plantó (Alcoi) (a1)
pegar una mala passada [pasâ]
pegar-la amb algú
perjuí
pescar en aigua tèrbola
porquejar
quedar com un cotxer (Alcoi) (a1)
quedar com un *cotxero*Φ (Alcoi) (2)
quedar com a *cotxeros*Φ (Alcoi) (i7)
quedar com Camot (Alcoi) (i7)
quedar com una cara de porc (Alcoi) (i2)
revolucionar-se (Alacant) (29)
ser criminal (una persona o cosa perjudicial) (23)
ser d'esclafit i fona (1) (Alcoi) (a1)
ser de faca i punyal (Marina Alta) (Pego) (65)
ser de got i ganivet (Marina Alta) (65)
ser de got i navaixa (Alcoi) (a1) (Benilloba) (i3)
ser de pala i foguejada [fogeʤâ]
ser de pala i foguejat (Alcoi) (a1)
ser de repica'm el colze
ser el malo / la mala de la pel·lícula
ser més animal que una haca
ser més lladre que Capa

ser més lladre que el Gatet d'Otos
ser més lladre que Pixum (Alcoi) (a1)
ser més lladre que Tallacordes (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
ser més lleig, lletja que pegar-li a un pare [amb un calcetí suat] (Alcoi) (27) (Marina Alta) (65)
ser més lleig, lletja que un deute (Alcoi) (27)
ser més lleig, lletja que un pecat (Marina Alta) (65)
ser més lleig, lletja que un pet de porc (Marina Alta) (65)
ser més roín -ïna que un dolor (26)
ser més roín -ïna que el ceno (Elx) (40)
ser més roín -ïna que la carn de coll (Alzira) (441)
ser més roín -ïna que la quina (Marina Alta) (65)
ser més roín -ïna que la terra de la coma (Alzira) (441)
ser més roín -ïna que la tinya (Marina Alta) (65)
ser més roín -ïna que les besses (Marina Alta) (Pego) (65)
ser més roín -ïna que un deute
ser més roín -ïna que un escurçó (Alacant) (29)
ser un bon pinyol (26)
ser un -a perdut -uda
ser un diable emplomat (27)
ser un dimoni emplomat [amplomát]
ser un esparver
ser un perot perdut
ser un pingatxo
ser un tràpala (30)
ser una cova de lladres
ser una pèpla (Alcoi) (a1)
ser / estar més lleig que pegar-li a un pare
ser / estar més lleig que pegar-li a un pare amb un calcetí suat
ser un tio mata-dones
tindre (algú) també son drapet en ruscada (1)
tindre mal clim
tindre mala mamada [mamâ] (1)
tindre ràbia a algú
tindre verí
tindre-li quimera a algú
tirar-se terra als ulls
tractar a ú pitjor que un drap mal llavat
tractar a ú com un drap mal llavat (Balones) (22)
voler mal (17)

«Això està lleig p[er] a tu»

«Bona alaixa!» (Ibi) (34)
«Bona l'heu feta!» (Ibi) (34)
«Bonico t'està!» (Alcoi) (a1)
«Creixes debades!» [bâes] (Vilallonga) (46)
«Tots són lladres en Gormaig, i eren el criat i l'amo!» (Alcoi) (2)
«D'a xavo la pinyora!» (Elx) (40)
«De bo, ni un eixem!» [aiʃém] (Alcoi) (329)
«De bons propòsits està l'infern empedrat» (Altea) (57) (57)
«De moliner canviaràs / fugiràs / mudaràs, però de lladre et quedaràs» [o: «...no t'escaparàs»
«D'on no n'hi ha, no es pot traure» (Alcoi) (2) (27)
«Eixirà als ulls»
«El lladre es pensa que tots roben»
«El lladre no té veu»
«El mal pensament corre i vola»
«El tio més [lladre, deshonrat, etc.] que hi ha baix la capa del cel!»
«En compte de donar llum, dónes fum» [en kómtes de], *[en kónter de] o *[de kónter de] (Alcoi) (2)
«En lloc de donar llum, dóna fum» (Ontinyent) (66)
«En compte de donar llum, vinga donar fum» (La Safor) (31)
«En el pecat ja té la penitència»
«En la burrera feren un albat» (Vilallonga) (46)
«En sa casa el coneixen!»
«És d'a xavo!»
«És de *cuidao*®!»
«És de lo que no n'hi ha!» (Alcoi) (a1)
«És de pronòstic!»

«És un cas perdut!» (Alcoi) (a1)
«Fa vergonya fins / *d'hasta*① pensar-ho»
«I quina pèpla!» (Alcoi) (a1)
«Ni quan dorm és bo!» (Vilallonga)
«Ningú tira pedres a la seua teulada» (1)
«No la pensen, que no la fan» (Ontinyent) (66)
«No estaràs fent alguna endreça?» (a8)
«No té *arreglo*①!»
«No val el castic ni el consell, per al que no té cervell»
«Només viu el traïdor mentres vol el lleial»
«Poll de porc, bossa de tots»
«Quan el mal vé d'Almansa, a tots alcança»
«Quan més gran, més animal» (Xeresa)
«Què bord és / eres!»
«Que el / la compre qui no el la conega»
«Qui darrere d'arbre s'amaga, o pixa o caga»
«Qui mal comença, mal acaba» (Alcoi) (215)
«Qui mal va, mal acaba» (204)
«Quin pensament»
«Quin verí té»
«Quina potrera!» (Vilallonga) (46)
«Si està lleig, posa-li un floc» [iro] (1)
«Si fóra un riu, te s'emportaria»
«Si saberen... m'arrastren°!»
«Té cara de Pasqua i fets de Divendres Sant!» (Alcoi) (a1)
«Una cabra sarnosa en un *ganao*①, allança a perdre les demés» (Alcoi) (27)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> Crítica, retret*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS>Fastidi, fastidiar*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER > cruel*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> Educació*

egoisme

alaït -ida (Vall d'Albaida) (35)
apretat -ada (428)
avariciós -a
convenencier -a (Alcoi) (a1)
encaradís -a [*capriciós*] (Benissa) (69) (Marina Alta) (361)
gobiós -a (Benilloba) (3) (Alcoi) (a1)
gomiós -a (Alcoi) (2) (329) (Alacant) (29)
gomioset -a (Balones) (22)
joio -a [*avariciós, sense escrúpols*] (Elx) (40)
pardal descuat
profitós -a (Vilallonga) (46)
querós -a (Agullent) (35)
tiriós -a°
un home interessat
una dona interessada [interesâ] (a13)

avarícia
tíria° [tíria] o *[tíria]

agranar cap a dins, com els frarets de Cocentaina (Alcoi) (a1)
arreglar-se a son capritx[o] (1)
buscar sempre el tros que vol (5)
creure's que ú està en ca la sogra
donar una bellota per a fer cagar una carrasca
espolsar-se les puces
fer lo que li rota (Alcoi) (La Safor) (31)
(fer alguna cosa) quan a ell -a li reglota (Altea) (67) (28)
fer tot lo que li ve en gana
mirar per ú
no alçar la caritat (Balones) (22)
no donar ni una set d'aigua [a ningú] (5) (a13)
no fer res debades [debâes] (a13)
paréixer que / creure que s'està en ca la sogra
pensar-se que ú està en ca la sogra
prendre-se'n
quan em rote
quan li rote
sentir els quarts i no sentir les hores
ser amic de la seua conveniència (1)
ser la llei de l'embut (Alcoi) (a1)
si em rota
si li rota

tindre el cor mesquí (5)
tirar l'aigua al seu molí (5)
voler agarrar-ho tot (Alcoi) (a1)
voler beure's el mon com un ou (Alcoià-Comtat) (329)
voler-ho tot per a ell -a (Alcoià-Comtat) (329)
voler la gallina i els pollets
voler la mare i els pardalets
voler menjar-s'ho tot en un mos

«Això és molt elàstic!» (Alcoi) (a1)
«Cada moliner, tira l'aigua al seu molí»
«Cadascú vol dur l'aigua al seu molí, més que es deixe en sec lo del veí»
«Cada u parla de la fira segons li va» (Ibi) (34)
«Cadascú agrana per a sa casa» *[ká ú] (Elx) (40)
«Cada ú tira a lo d'ell»
«A cada ú lo seu / lo d'ell, i a robar lo que es puga!» (Alcoi) (i1) (34) (Ibi) (27) (Marina Alta) (65)
«Cadascú a lo seu... i a robar lo que es puga!»
«Debades, cap de frare pega barretades» [iro] (Alcoi) (a1)
«Demana més que el govern, i dóna menys que Abastos» (Alcoi) (a1)
«El que no suma se n'ix» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«El que vinga darrere que es faça fotre»
«En morir-te tu, s'ha mort qui més et volia» (Alcoi) (a1)
«La gallina de dalt caga a la de baix»
«La llei de l'embut, lo ample per a mi i lo estret per a tu» (1)
«La llei de l'embut, l'estret per a mi i l'ample per a tu» (Alcoi) (a1)
«Li'n dónes aixina, i se'n pren aixana» (Alcoi) (a1)
«L'altre, que rebente!»
«No sigues profitós!» (Vilallonga) (46)
«Només es vol a ell»
«Si el món fóra un ou, se'l beuria / beurien» (Alcoi) (a1)

⇒ *desvergonyiment*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> cobdícia*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> no donar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> insatisfacció*

entremaliat

busaina (Confrides) (a1) (28)
endreçant -a (Alcoi) (a1)
febrós -a (Alcoi) (a1)
gramàntol
granucaⓅ
guisguet -a (Alcoi) (2)
pillet -a
pillí -ina
pillo -a
roïnet -a
viscaio -a
visquet -a

donar febra (Alcoi) (a1)
fer eixir els cabells verds
fer-s'ho tot a ratlles (Albaida) (a1)
fer-s'ho tot herba (Alcoi) (a1)
no aturar (Alcoi) (a1)
no deixar estaca en paret (Alcoi) (a1)
no deixar fulla verda
no deixar pedra sobre pedra (Alcoi) (a1)
no estar-se quetet -a ni un segon (Alcoi) (a1)
paréixer jocs de micos
paréixer un pillo de plaça
pixar de darrere
posar cara de pillet -a
ser de aüpa (a1)
ser de la pell de Satanàs (Alcoi) (a1)
ser de pala i foguejada [fogedʒâ]
ser de pala i foguejat (Alcoi) (a1)
ser de por (Alcoi) (a1)
ser més roín que lo que tiren (Alcoi) (a1)
ser un bon pinyol
ser un pillo de plaça
ser un pinta
ser un pinyol
ser un sarg de barbada [barbâ] (Dénia) (135)

ser una bona peça
ser una perla [iro] (Alcoi) (a1)
ser una pua (Alcoi) (a1)
tirar foc i flama (Alcoi) (a1)

⇒ *dolent, perjudicial, reprobable*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> entremaliat*

fanfarró, bafaneria

bafaner -a
pagat -ada (a1)
pinxo (92) (a12) (72) (28)
pifient -a
pipiente -a (Callosa, Gata) (28)
presumit -ida [prezumít] o *[persomít]
terne -a (205) (30)

arromango
bafaneria
baladronada
brafanada

bafanejar
brafanar
congrasir-se (Balones) (22)
creure ú que ha descobert les Amèriques (27)
estar carregat -ada de bombo
estar més tes -a que un fus (Alcoià-Comtat) (329)
paréixer el docte botifarró (Alcoi) (a1)
paréixer el *sàbio* Ceba (Alcoi) (a1)
prear-se per a
ser el xulo l'andergue
ser més presumit-ida que una merda en un solar
ser més xulo que un huit
ser un home / una dona molt pagat -ada (Alcoi) (a1)
tindre el rei en el cos
tindre molta terra en l'Habana
tirar bravates
tirar-la de docte
tragar-se el cullerot

«Alaba't ruc, que a vendre et duc» (1) (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (La Safor) (204)
«Alaba't ruc, a vendre et duc» (La Marina) (65)
«Alaba't ruc, que a la fira et duc» (Alcoi) (i1) (75) (204) (Bellreguard) (41) (Altea) (57) (57)
«Això són baladronades»
«Bram d'ase no aplega al cel» (21) (Alcoi) (València) (3)
«Bram de burro no aplega al cel» (Ontinyent) (66)
«Com si s'haguera engolit un cullerot!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Pareix que s'haja tragat el cullerot!»
«De dir-ho, a fer-ho» (Alcoi) (a1)
«El que ho diu, no ho fa» (Alcoi) (27)
«Gos que lladra no mossega» (Xeresa)
«Li han dit 'guapeta' i s'ho ha cregut» (Alcoi) (a1)
«No em vingues amb *arromangos*[Ⓣ]!»
«No sé què es pensa ser» (Alcoi) (a1)
«Planta l'esquena, que demà és dia de faena!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Tarsan amb la bufa plena!»

fastidiar

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> fastidi, fastidiar*

festiu

⇒ *irresponsable, eixelebrat*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> alegre*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> festiu*

formalitat

complit -ida (Alcoi) (Altea) (57) (57)
cumplidor -a
diligent
dispost -a
guardeset -a
guardós -a
honradot -a
honrat -ada
sensiós -a (Alcoi) (i2)
sensioset -a (Alcoi) (i2)

anar la cosa de veres
confiança
cumplir com el que més
[donar] en penyora (21)
no conéixer les coses més que per un nom
no haver arrua (en algú) (1)
saber-se posar les bótes (1)
ser de confiança
ser guanyador de la pesseta (31)
ser zelós -a en el cumpliment (Balones) (22)
tornar favors

«Ahí° va un duro, que sóc clavari!» (Alcoi) (a1)
«Amor, amb amor es paga» (1)
«De Callosa és l'home» (358)
«La confiança mata l'home»
«La paraula és l'home» (Alcoi) (i2) (Xixona) (101)
«Li has de donar més compte a la gent que a Déu!» *[kónter] (Alcoi) (a1)
«Si ho ha dit, dit està» (Alcoi) (a1)
«Si ho he dit, ho he dit» [siwádit wádit] (Alcoi) (2)

hipocresia

esvarós -a
fals -a
gata moixa
hipòcrita
minso -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
sinuós -a

[dir alguna cosa] amb les dents en afora
[dir alguna cosa] de boca cap a fora (i1)
anar amb / ser excuses de mal pagador (Alcoi) (2) (Elx) (40)
clavar-li-la moixa (a algú) (Alcoi) (a1)
fer cara de santet -a (5)
fer la gata moixa
fer-se el *bueno*[①] (Alcoi) (a1)
fer-se el desentés -a
fer-se el minso (Alacant) (29)
(fer alguna cosa) d'amagatontes (Vilallonga) (46) (Altea) (67) (Alcoi) (2)
maquinar
mitja raó
nadar entre dos aigües (Ontinyent) (66)
parlar de costaïllo
passar-se en raons
ser Joan de la mitja raó
ser més fals -a que la canyota (Pego) (23)
ser més fals -a que l'ànima de Judes (1)
ser més fals -a que un *duro sevillano* (Alcoi) (a1)
ser més fals -a que una corda d'almasset (72) (28)
ser molt teatral (Alcoi) (94)
ser un -a hipòcrita
ser un -a minso -a
ser un -a puto (i1)
ser un sant de pallissa (1)
somriure com si et perdonaren la vida (31)
tindre cara de Dijous Sant, i fets de Carnestoltes (Ibi) (34)
tindre més de dos cares(31)
tindre molt bones paraules, però molt mals fets (Alcoi) (a1)
tirar la pedra i amagar la mà (Calp) (39) (Alcoi) (a1)
ulls triats
vore-li-se el *plumero*[①] (Alcoi) (a1)
vore-li-se el rabo°

«Amb un badall tombà un cantó!»
«Amb un badall tombaria un cantó» (Alcoi) (343)
«Bona excusa té el malalt: diu que sua i és que es pixa» (Alcoi) (a1)
«Bones paraules, i roïns fets» (Ibi) (34)
«Molt bones paraules, però molt mals fets» (Alcoi) (a1)
«Molt bones paraules, però de forment, ni un gra» (Alcoi) (a1)
«Com si no haguera trencat mai un plat» (Alcoi) (a1)
«El mentirós° ha de tindre molt bona memòria» (Alcoi) (a1)

«El que no sap dissimular, no sap governar» (27)
«La caritat publicada, deixa de ser-ho»
«"No en vull, no en vull", i parava el cabàs!»

⇒ *manipular, fer trampa*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> astúcia*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> mentira*

inconstància

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> inconstància*

informalitat

baconet (21)
borinot (Alacant) (29)
cotxer (Alcoi) (a1)
*cotxero*Φ (Alcoi) (a1)
destrellatat -ada
informal
penyora

clavar-la moixa (Alcoi) (a1)
haver de posar-li falto (Alcoi) (2)
no tindre paraula
tindre molt poca paraula
quedar com un *cotxero*Φ (Alcoi) (2)
quedar com a cotxeros (Alcoi) (i7)
quedar com Camot (Alcoi) (i7)
quedar com una cara de porc (Alcoi) (i2)

«D'eixe -a no pots fiar-te!» (a1)
«Ha quedat com un *cotxero*Φ!» (Alcoi) (2)
«I quin dàtil!»
«Què faran els que poden, si fins / *d'hasta* els coixos redolen?» (1)

⇒ *irresponsable, eixelebrat*
⇒ *desvergonyiment*
⇒ *formalitat*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> inconstància*

irresponsable, eixelebrat

atarantat -ada [*esverat -ada*]
arrematat -ada (1)
atrotinat -ada (Vall d'Albaida) (35)
bala [*m*]
baldana
busaina (Benimantell) (207) (28)
cabet de bonyítol (Alcoi) (a1)
cabet lleuger (Balones) (22)
cabiscol de denit [kapiskol]
calavera
desandolat -ada (Callosa) (86)
descalaverat -ada (Alcoi) (a1)
deseixit -ida (Balones) (22)
desficaciat -ada (Balones) (22) (Altea, Benimantell) (28) (Ontinyent) (32)
desgavellat -ada
destarifat -ada (92)
destarotat -ada (Tavernes) (31)
destrellatat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
destrallatat -ada (Alacant) (29)
estrafalari -ària
gandaio -a (46)
ganfarro (1)
gramàntol (Alcoi) (a1) (28)
perdulari -ària
perdurable (Benilloba) (i3)

abandonar-se
anar a la dula
anar de festa en festa com el dolçainer d'Albal (1)
anar de festa en festa com els dolçainers [donsainérs] (1)
calaverada (Balones) (22)
donar-se a la briva (Balones) (22)
estar fet -a un bàndol (Pego) (35)
estar fet -a un gànguil (Marina Baixa) (28)
estar fet un pardal [*un home de comportament dissipat*] (Alcoi) (94)
estar fet-a un sarnatxo (Marina Baixa) (67) (28)
estar en tots els colpets (Balones) (22)
estar fet -a un -a manta (Alcoi) (27)
fer escama
fer el bandol [*una dona*] (Altea) (28)
fer la bandolera (Benidorm) (28)

córrer el bandòl (Agullent) (28) (35)
fer el bardoll (Alcoi) (a1)
fer el taboll (Vilallonga) (3)
fer el xorra
fer l'ase (Balones) (22)
fer la calaverada (Balones) (22)
fer una mutxolada (Monòver) (3)
fer-se-li el cap aigualós (Balones) (22)
gitar-se en la càrrega (428)
no poder prendre ficaci (d'algú) (Marina Baixa) (57) (28)
no saber lo que és fer faena ni bondat (Balones) (22)
no tindre conducta (Alcoi) (a1)
no tindre dos dits de cervell (Alcoi) (a1)
no tindre l'enteniment complit (Alcoi) (i2) (a1)
no tindre ni cap ni ull
no tindre trellat
no tindre entrellat (Vilallonga) (46)
no tindre tretze ni catorze (428)
poc coneixement
[haver de] posar-li falto (Alcoi)
prevaricar [prevalikâ']
sense reparar
sense cap ni centener (Marina Alta) (55) (28)
ser com les gallines de Margalita, que caquegen i no ponen
ser [massa] atarantat -ada (Alacant) (29)
ser un -a bala [perduda] (Alcoi) (i1)
ser un -a cabra loca
ser un -a calavera
ser un cabet sense ulls (Alcoi) (a1)
ser un cabet de bonyítol (Alcoi) (a1)
ser un cap *loco*[Φ] (Alcoi) (a2)
ser un cap sense ulls
ser un -a carabassa (Alcoi) (i1)
ser un cas perdut (30)
ser un -a descapçanat -ada (Beneixama) (33)
ser un estornell [astornél]
ser un gànguil (Marina Baixa) (28)
ser un jugarrita (Altea) (67) (28)
ser un -a mala *sombra*[Φ] (Alcoi) (i1)
ser un -a malcregut -uda (Alcoi) (a1) (28) (Vilallonga) (46)
ser un pendó (30)
ser un perot (Alcoi) (a1)
ser un -a perdulari -ària (Alcoi) (a1) (28)
ser un -a perdut -uda (Alcoi) (a1) (28)
ser un pingatxo
ser un tio bossa (Alcoi) (2) (Tavernes) (31)
ser un tràpala (30)
tarambana
tararot -a
tindre el cap a carrerons (Balones) (22)
tindre el cap a pardalets
tindre el cap buit
tindre poc blat en la cambra de dalt (1)
tindre poc blat que fiar en temps de roses (1)
tindre poc caletre (Balones) (22) (1)
viure a orri [ɔri] (28)

«Amb una tontada / bovada fas un sopar agre» [tontâ] [bovâ]
«Cinc i cinc, deu; a on veges merda, fica el peu» (Alcoi) (27)
«Eixe és un bala!» (Alcoi) (a1)
«És un cas!» (Alcoi) (a1)
«Menut pardal està fet!» (Alcoi) (94)

⇒ *informalitat*
⇒ *dolent, perjudicial, reprobable*
⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte, desastrat -ada, descurat -ada*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> no activitat; peresa*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau, bambau*
⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY*

maltractar

⇒ *dolent, perjudicial, reprobable*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> fastidi, fastidiar*

manipular, fer trampa

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ENGANYAR*

moderació

alçar la mà (33)

deixar-ho córrer (60)
fer la vista gorda (74)
llevar-li ferro (Alcoi) (a1)
mirar cap a un altre costat (a1)
no abusar (60)
ser discret -a (60)
suavitzar la cosa
templar (60)
tindre fre *[fréno] (60)
tindre que aguantar-ho (60)
[tindre que] tancar els ulls
tocar el baixó
traure-li ferro [a l'assumpte] (17)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència, suportar*

«Deixa-ho córrer!»
«D'una puça feu un cavall!» (74)
«Les coses tenen el seu límit»
«Lo mateix és» (a1)
«Té lo mateix» (74)
«No et desbordes!»
«No te'n passes!»
«No se'n passeu!» (17)
«No serà tant!» (a1)
«No sigues / sigau exagerat -s!» (60)
«Què més dóna?» (a1)
«Xi, bo!» (Alcoi) (a1)
«Xi és igual!»

«Ni guardar en excés ni gastar per demés» (27)

⇒ *INTENSIU> expressions per a moderar*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> calma*
⇒ *I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> excés*

obedient, obeir

amotlar-se al geni d'algú (1)
obeir
cregut -uda [*obedient*] (Alcoi) (2)
creure [*obeir*] (Alcoi) (2)
ser bon xic -a
ser bon xiquet -a
ser cregut -uda [*obedient*] (Alcoi) (2)
ser una bassa d'oli (Alcoi) (a1)

«Cregau al mestre per burro que siga»
«El que no creu, porta gran creu» (Bellreguard) (41)
«El que obeïx, a Déu servix» (Bellreguard) (41)
«Fes lo que l'amo et mana, i menjaràs en sa taula» (1)
«Quan et diguen sabata, clava la pata»

⇒ *bon comportament*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bon caràcter*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> entremaliat*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> expressions > sobre xiquets que es porten bé*

paciència

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència, suportar*

sinceritat

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat*

tenacitat

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> constància*

tossudesa, mania

«Caragol, caragol, pega voltes al marge!» [bɔltes]
«Eixe és d'Aragó!» (Alcoi) (a1)
«L'home del cel!» (Alcoi) (a1)
«Les manies de Manies»
«Les manies no les curen els metges»
«No sigues cabut!»
«Primer es trenca que s'endoblega!»
«Primer el / la mates que... !» (Alcoi) (a1)
«Té un comboix!» (Alcoi) (a1)
«Tu, la mania!» (a4)
«Tu, deixa't estar!» (Alcoi) (a1)

«Tu, fes-me cas a mi i no sigues cabut!» (Alcoi) (a1)

aragonés
caborro (Alacant) (29)
cabot -a (Alacant) (29)
cabut -uda (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (3) (Cocentaina, Pego) (3)
embarruntat -ada
emborruntat -ada
encabotat -ada° (28)
encabotit -ida (La Vila) (28)
enterc -a (72) (28)
enxitxorritat -ada (Beneixama) (33)
ert -a que ert -a
maniós -a
obstinat -ada
rabut -uda (Altea) (67) (28)
travessó -ona (Beneixama) (33)

antorruixar-se-li (Alcoi) (a1)
burrera
cabuderia
clavar-se-li al cap (alguna cosa) (56)
clavar-se-li (alguna cosa) entre cella i cella (Alcoi) (a1) (i2)
collut -uda
comboix (Alcoi) (a1)
conqué (Alcoi) (a1)
encabir-se (La Marina) (28)
encabiment (La Marina) (28)
encabotar-se° [aŋkabotárse] (31)
encaparramenta
encaparrar-se (31)
encarabassat -ada
encarabassinar-se
encasquetar[-li-se] (una idea o mania) [aŋkasketâr] (Alcoi) (a1) [aŋkaʃketâr] (Alacant) (29)
enfundar-se (a fer alguna cosa) (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
enròmia (Beneixama) (33)
entercar-se (138) (28)
entestar-se [en] (Alcoi) (2) (a1)
entossudir-se [aŋtosudírse] (Alcoi) (2) (a1)
entrar-li el ruc de (31)
entrar-li en febra (60)
enxitxorritar-se [en] (alguna cosa) [aŋtʃitʃoritârse] (Beneixama) (33)
estar en sos tretze (1)
mania
no haver-hi manera de llevar-li-ho del cap (Alcoi) (2) (a1)
no haver qui el / la capgire (Alcoi) (2) (a1)
no haver qui li ho lleve del cap (Alcoi) (2) (a1)
obstinar-se
pegar-li per (fer alguna cosa)
pegar-li per ahí°
posar-se a peu i a cavall en (una cosa)
prendre un captorn [péndre, kaptór] (Marina Baixa) (28)
ser d'Aragó
ser més cabut -uda que Mossén Seré (Alcoi) (a1)
ser més cabut -uda que els aragonesos (Alcoi) (2) (La Pobla Llarga) (193) (Elx) (384)
ser més cabut -uda que una somera (26)
ser més tossut -uda que la boira
ser més tossut -uda que la boira terrera
ser un -a cabot (Vall d'Albaida) (35)
ser un -a cabota (Alcoià-Comtat)
ser un tio quimeres [kiméres] (75)
ser una mosca collonera
tindre la quimera que [kiméra] (20) (92)
tindre sempre el mateix predic [*[pedrík] (Altea) (67) (28)
voler clavar el clau per la cabota
voler fer entrar el clau per la cabota (Alcoi) (a1)

«No dóna el braç a tòrcer!»
«No té altra idea!» (Alcoi) (a1)
«Quan li pega per ahí!» (Alcoi) (a1)
«Xe, no sigues cabota!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> desig*

vanitat, jactància

bafaner -a (Alacant) (29)
bambolla (5)

carasser -a [*gen. fem.*] (Alacant) (29)
curro (Alacant) (29)
currutaco -a (Alacant) (29)
docte -a
docte botifarró (Alcoi) (a1)
embafós -a
estirat -ada [astirát -â]
farruc -a (Alacant) (29)
farruco -a (Alcoi) (a1)
gall
gallet
maco [*ant*] (Alcoi) (25)
finxat -ada (Alacant) (29)
flamenc -a *[flaméŋko] (Alacant) (29)
fumera (5)
inflat -ada
tot tou (Alcoi) (a1)
tota tova (Alcoi) (a1)

anar molt plantat -ada (Alcoi) (a1)
anar tes com un fus
bufar en caldo gelat (Alcoi) (a1)
créixer-se
creure-s'ho massa (74)
donar-se olla (Alcoi) (a1) (423)
donar-se pisto
donar-se to
envanir-se (Alacant) (29)
estar alt de polsera
estar descobrint les Amèriques
fardejar (Alacant) (29)
fer el gall
fer el farol (Balones) (22)
fer el maco
fer fatxenda
fer-li-se el cul gran
gallejar
mirar per dalt / damunt del muscle (a1)
no tindre *auela*Φ
pixar [massa] alt
posar-se el pirri (algú) més amunt que (un altre -a)
presumir
presumir de bon cartell
tirar-la de gall
pujar-li-se'n els fums al cap
ser més presumit -ida que una mona (Alcoi) (a1)
ser / estar / anar més tes que Quirineldo
ser / paréixer el docte botifarra
ser / paréixer el docte botifarró
ser / paréixer el docte cagalló
tindre el rabo° tes
tindre molta terra en l'Havana
tindre orgull de bací (31)
tragar-se el cullerot
voler donar-li color al drap (30)
voler lluir (5)

«Alaba't ruc, que a vendre et duc» (Alcoi) (1) (27) (204)
«Alaba't ruc, a vendre et duc» (La Marina) (65)
«Alaba't ruc, que a vendre't es duc» (Ibi) (34)
«Alaba't ruc, que a la fira et duc» (Alcoi) (i1) (75) (204) (Bellreguard) (41)
«Ja està ací el tio° de la dreta!»
«L'escarabat li diu al seu fill: "Granet d'or"»
«Modesto, baixa!»
«No presumixques!» (60)
«Pareix el docte botifarró!» (Alcoi) (a1)
«Per a donar-li color al drap!» (Alcoi) (30)
«Tres capes té Joan: dos que li n'han de fer i una que li'n faran!»

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> vanitat*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> orgull (positiu)*

vel·leïtat

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> vel·leïtat*

xafardejar, indiscreció

alcavot -a [alkabɔt] (Alcoià-Comtat) (92)
capatorero -a
escorcollador -a (Alcoi) (a1)
faraute (92) (3)

novitxer -a (92) (3)
senyora Maria [sejnô maría] (Alcoi) (2)
tiramanguer -a (Alcoià-Comtat) (92)
tafaner -a (Alcoi) (a1) (2)
xorramanguer -a
xurramanguer -a (i1)

caçar en vedat (1)
clavar cullerada (Alcoi) (a1)
clavar [la] mullada
clavar-se en lo que no l'importa
clavar-se en tot
embotinar (Altea) (67)
escorcollar [askorkoλâr]
estar fet / ser un -a maneguetes (Alcoià-Comtat) (329) (Beneixama) (33) (Altea) (67)
estar fet un perot (Beneixama) (33)
ficar-se en tots els *guisaos*①
ficar-se en tots els cuinats
fussar-ho tot
fussar com un porc (Marina Alta) (Pego) (65)
males llengües
paréixer el jolivert (Alcoi) (a1)
portar entre llengües
ser un dàtil de barberia
ser un faraute (92) (3)
ser un -a senyora Maria [sejnô maría] (Alcoi) (2)
ser un -a tio -a Maria (Alcoi) (a1)
ser un tio tafaner (Alcoi) (a1)
ser una tia tafanera (Alcoi) (a1)
ser una penyora (Alcoi) (a1)
vol fer-se (una persona) càrrec de tot
xafardejar ⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> xafardeig*

«A qui li pique, que es rasque» (Ibi) (34)
«A tu no t'importa!» (a1)
«Jo tinc porta, finestra i balcó, i el teu nas per a baldavelló!» [*resposta*] (Alcoi) (a1)
«Els *cuidados*① de l'ase maten a l'amo» (1)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> intervenir*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> xafardeig*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL*

j. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA

Dret i justícia

dret

- a dret
- a requesta de
- a tort [*ant*]
- advocat -ada [avokát] o *[abogát] (74)
- advocat sense pleits° [*ignorant*] (1)
- advocat de secà [*aparentar saber* (Ibi) (34)
- tirar-la d'advocat [*aparentar saber de lleis sense ser-ne expert*] (1)
- agarrat -ada en l'acte (105)
- assessor
- assumpt
- causa
  - causa civil (21)
  - causa criminal (21)
  - causa lucrativa (21)
  - causa onerosa (21)
  - causa pública (21)
  - acriminar la causa (21)
  - donar per conclosa (una causa) (15)
  - eixir a la causa (15)
  - formar-li causa (a algú) (21)
  - portar una causa (21)
  - menar una causa (21)
  - portar avant la causa (1)
  - retirar la causa (1)
- cort [*ant*]
- deixar de vida (Balones) (22)
- clavar en un pleit° (Alcoi) (a1)
- continença de la causa (21) [kontinénsa] o *[kontinénsia]
- contestació (21)
- contestar a la demanda (1)
- dany emergent (21)
- delit
- demanda
- denunciar
  - alçar acta (Alcoi) (a1)
  - enquestar [*denunciar*] (Agullent, Vall d'Albaida) (35)
  - portar al *puesto*Ⓟ [*denunciar*] (Alcoi) (a1)
- doctor en cascun dret
- donar sentència contra algú
- eixir a la demanda (21)
- eixir en pau
- en dany (1)
- encartar (1)
- estar en el seu dret
- estudiar lleis (Balones) (22)
- fer una enserrellada (la policia) [ansereλâ] (Alcoi) (a1)
- fer valdre (un dret)
- fulminar procés a algú
- haver-hi clavills (en les lleis) (Bellreguard) (41)
- infractor -a (105)
- juí [ʤoí] (general) *[ʤoí] (Alacant) (29)
- juïns (Alacant) (29)
- sense llei ni dret *[sínse] (Alacant) (29)
- jutge
- jutjat [ʤuʤát] o *[ʤusgát]
- no tindre dret (i1)
- pel lliure patró (Balones) (22)
- pillat -ada les armes en les mans (105)
- per repartiment (Balones) (22)
- pleit° (Balones) (22)
- portar a juí
- posar en bell (l'escrivania)
- respondre a la demanda (1)
- robo°
- sense cap dret (5)
- ser millorat -ada (Balones) (22)
- tenir el procés a punt d'acord
- testament
- testament encomunat (Balones) (22)

tindre dret (i1)
tirar-se la justícia
títul de tutor i curador (Balones) (22)
tort [*ant*]
tutor *[tudór] (Balones) (22)
vincle [*domini perpetu; gravamen perpetu*] (21)
dret
empiular [ampiulár]
no haver-hi dret

«Cadascú a lo seu»
«A cada ú lo seu, i a robar lo que es puga!» (Alcoi) (i1) (Marina Alta(65)
«A cada ú lo que siga d'ell» (Balones) (22)
«Advocat del dimoni!» [avokát] o *[abogát] (Ibi) (34)
«El cavaller a la guerra, i el llaurador a la terra» (1)
«El que la faça, que la pague» (Calp) (39)
«Els dos tenen / teniu raó»
«"Justícia!"...Però no per ma casa» (Ontinyent) (66)
«La costum fa llei» (Alcoi) (27)
«Un costum és una llei» (Alcoi) (a1)
«La justícia només té un camí» (Alcoi) (i1)
«La raó només té un camí» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (a1)

injustícia

[usar] justícia seca (Ontinyent) (46) (Alcoi) (184)
pagar el just pel pecador (a1)
pagar justs per pecadors (39)
ser com si es llevara de l'altar (1)
tort
fer tort (Calp) (39)

«Açò s'ha fet el mal de les rates [ho han fet uns i ho paguen altres]»
«La trampa de Déu per tot s'hi veu» (Alcoi) (a1)
«O tots moros, o tots cristians!» (37)
«Paguen justs per pecadors» (39)
«Qui té la culpa? La micapana!» (Alcoi) (a1)
«Sempre ho paga el de les calces rotes!»
«Sempre ho paga el que no deu» (Alcoi) (a1)
«Tot ho paga aquell que no ho deu»
«Val més un roín ajust que una bona sentència» (Alcoi) (a1)

Llibertat

al seu antoix
anar a la meua / seua / nostra / vostra
[deixar] (anar / fer) al / amb el seu pinte ample (30)
deixar (treballar, etc.) al seu aire (Alcoi) (94)
deixar en pau
deixar franc -a
deixar solt -a
dessoltar
donar-li solta
fer anar al seu aire
llevar-se de damunt
no voler subjectar-se a ningú
picar i volar
quedar-se com si s'haguera llevat la faixa (i2)
ser franc (Balones) (22)
solt -a
soltar-li el ramalet (1)
tindre bula per a tot (1)
tindre solta
trencar les cadenes
viure a ses pintes amples (428) (22)
viure sense cabestres (Balones) (22)

«Deixa-lo, que de Gata vé» (358)
«Deixa-lo, que és de Gata» (358)

«El que té el cul llogat no caga quan vol»

«Teuladí en gàbia, mort de ràbia»

Societat i política

institucions

Generalitat
Conselleria
conseller
sindicat
sindicalista [sindikalíste -a]
comité
Casa del Poble (114)
delegació
el·leccions
representant
diputat -ada
votar
vot

Comité per a la Indústria Metal·lúrgica (Alcoi 1936-9) (114)
Comité de Control Tèxtil (Alcoi 1936-9) (114)
"El Control" (Alcoi) (a1)

idees polítiques

crida
ideari
idees
ideal
ser un ideal
declinar-se a (Balones) (22)
tirar-la a (Balones) (22)
polític -a
(ser un -a) sindicalista [sindikaliste -a]
giracasaques
llei
policia
polític -a
politiquers de poblet
predicadors de clubs i balcons (Balones) (22)
refugiat -ada
ser un -a manó -ona (Alcoi) (a1)
ser de qui mana (Alcoi) (a1)

«*Mos* han matat un germà!»
«Com el llibret diu...»

República
dictadura
democràcia

revolució
alçament (428)
assonada [asonâ] (Balones) (22) (1) (139) (428)
rebolica (Balones) (22)

mudar la vara [*canviar el poder o règim polític*] (428)

conservadurisme

beato -a [*desp*] (17)
capitalista
capitaliste -a
cavernícola [*desp*]
conservador -a [*desp*] (17)
de dretes
fascista
fasciste -a
fatxa [*desp*]
fatxorro -a [*desp*] (17)
pandorgo [*desp*] (Alacant) (29)
troglodita [*desp*]

nacionalisme

catalanista [katalaníste -a]
valencianista [valensianíste -a]
nacionalista [nasionalíste -a]

independentista [independentíste -a]
regionalista [reʤionalíste -a]

almogàver [*nacionalista militant*] (Alcoi) (a1)
blavero -a [*desp*] [*valencianista anti catalanista*]
castellà -ana rabut -uda [*desp*]
maulet -a [*nacionalista catalanista*]
fer país

«[Els] castellans a la gerra!» [*desp*]
«Estàs fet un almogàver!» (Alcoi) (a1)

progressisme

d'esquerres [*desp*] (17)
esquerrer -a
progressista
liberal [ʎiberál] (Balones) (22)
roig, roja [*de vegades desp*]
republicà -ana
socialista [sosialiste -a]
comunista [komuniste -a]
anarquista [anarkiste -a]
anarquiste -a
llibertari -ària
naturista [naturíste -a]
feminista
ecologista [ekologíste -a]

Trellat, seny

trellat, seny, sentit comú

trellat [treʎát] (general) *[trezʎát] o *[treziʎát] (Beneixama) (33)
seny (Dénia, Altea) (67) (57) (28)
caletre
ficaci

amb bon sentit
assentar-se-li el cap (Balones) (22)
assentat -ada
carregat de raó
coneixement [koniʃimén^{t}]
de trellat
enteniment
entenimajo [*hum*] (1)
fer les coses amb propietat
no ser un desgavell (5)
obrir el coco
parlar amb coneixement de causa
parlar de trellat [*a voltes iro.*]
pensar amb el cap
posar coneixement
posar-se en tall de raó (Alcoi) (a1)
sensiós -a (Alcoi) (2)

sentar el cap (Alcoi) (a1)
ser d'enteniment complit (Alcoi) (237)
ser una qüestió de trellat
<seriós -a°>
sério -a$^{\circ\Phi}$
tindre cabet per a [fer alguna cosa]
tindre caletre (Balones) (22) (20)
tindre coneixement
tindre ficaci
tindre l'enteniment complit
tindre molla (62)
un [xic, home, etc.] de cordura
un home / dona de trellat
una persona molt centrada [sentrâ] (Alcoi) (a1)

«Jo m'entenc, i balle a soles» (Alcoi) (27)
«Cada u / cadascú s'enten i balla a soles» (15) (1) (Ibi) (34)
«El que té un burro i el ven, ell s'entén» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bon comportament*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> madur*

persona de poc trellat, irresponsabilitat

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable*

cosa o fet impossible

anar amb les cames al coll
buscar-li tres peus al gat (66)
demanar golleries (1)
demanar la lluna (31)
demanar la lluna en un cove
fer-lo (a ú) volar sense ales (1)
fer creure que un burro vola (Alcoi) (a1)
fer randa sense boixos
fer vore del cel paella (Alcoi) (a1)
no tindre aclarida (una cosa) (Marina Baixa) (28)
no tindre remei
no tindre solució
no traure clarícia (Alcoi) (a1)
no vore-li trellat (a alguna cosa) (i2)
ploure bótes i barrals (La Marina) (a1)
ser més impossible que de l'aigua fer un sac (Elx) (384)
ser un *cuento*® de vella (1)
sorrut -uda (una cosa) (5)
tirar pedres a la lluna (Alcoi) (a1)

«[Això] no ho voran els teus ulls!» (17)
«Això com es menja?»
«Això què vol dir?»
«Ara plouen figues!» (68)
«Com és possible?» (Alcoi) (a1)
«Com s'enten?» (Alcoi) (a1)
«Com s'explica això?» (Alcoi) (a1)
«I això com pot ser?» (Alcoi) (a1)
«On no hi ha sang, botifarres no se'n fan» (Alcoi) (2)
«A on no hi ha sang, no es poden fer botifarres» (Calp) (39) (Altea) (57) (57) (Ontinyent) (66)

«Com el pardalot d'Alcoi, que quan anava a volar es va donar compte que no tenia ales» (Alcoi) (a1)

no serietat

andròmina
arreplegar / guardar la cendra i tirar la farina

«Arreplegador de la cendra, i escampador de la farina» (Altea) (57) (57)
aventar el blat i arreplegar la palla
començar la casa per la teulada (Ontinyent) (66)
desbarat (Alcoi) (Altea) (57) (57)
descompassat -ada
desficaci (28)
desficàcia (Alacant) (29)
desfi[x]àcia (Alacant) (29)
desficaciat -ada (Alacant) (29)
desfi[x]aciat (Alacant) (29)
desgavell
desgavellat -ada
despropòsit
destarifat -ada (5)
destarifo
destrellatament
destrellatat -ada
desvariar
desviat -ada
estar fora de lloc (i1)
fer (coses) sense trellat
fer (coses) sense trellat ni seguida (31)
fer desbarats
fer moro
fer Pasqua antes que Rams
haver-se girat el món al revés (100)
humorada
iniciar / començar la casa per la teulada [teulâ] [(5)
mala folla
no entrar en la ment
no poder traure cap patró [d'alguna cosa o persona] [kapatró] [(1) (22)
no haver per on agarrar algú o una cosa
no tindre cap ni centener (30)
no tindre cap ni fonament
no tindre cap ni ulls

no tindre objectiu [una cosa]
no tindre peus ni cap (5)
no tindre raó
no tindre cap de raó
no tindre mica de raó (126)
no tindre sesta ni ballesta
no tindre trellat
  no tindre entrellat (Vilallonga) (46)
  no tindre trellat ni fonament *[fundamént] (Alcoi) (a1)
  no tindre ni trellat ni forrellat (Alcoi) (a1)
no tocar de peus a terra
no traure cap ni centener (Balones) (22)
no traure les faves de l'olla
paréixer [que siga] la caravina d'Ambròssio (alguna cosa) (Alcoi) (a1)
paréixer d'un sainet de Santacreu (Alcoi) (2)
paréixer el joc dels despropòsits (Alcoi) (a1)
paréixer la família Trap
parlar foradat (Alcoi) (2)
parlar per boca de cànter (Alcoi) (a1)
penjat -ada
perendengues
pelendengues
pixar fora de test
poc-trellat
quedar-se amb
rebecat -ada
sense adob
ser la bufa [de] la gamba (Alcoi) (i1) (Alzira) (441)
ser la figa [de] la màgua (Elx) (40)
ser no menjar per no cagar
ser per a pixar i no caure gota (Elx) (40)
ser un cap sense ulls
ser un desficaci (28)
ser un desgavell
ser un peix volant
ser un trapa
ser una loquera (Alcoi) (i1)
tindre el cap a pardalets (Alcoi) (a1)
tindre idees de bomber
tindre idees de *pato*[®] viudo (Alcoi) (a1)
tindre idees de pollastre viudo (Alcoi) (2)
tindre la gràcia en el cul
tindre la gràcia per arroves
tindre [molta] mala folla [mól mála fóλa] (Alcoi) (2)
tindre més poc-trellat que un rabo° de gos
tindre més poc-trellat que una cistella foradada
tractar de traure punta d'on no hi ha mina
trapalatrapa
trapatroles
un desgavell
volada [bolâ] (a3)
xiquillada

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> babau*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT > irresponsable*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT > inutilitat*

criticar la falta de trellat PRAGM

«A escola, a escola, que hi ha falta de mestres!» (Alcoi) (a1)
«A fer costura, que fan falta metges!»
«Açò pareix el joc dels despropòsits!» (Alcoi) (a1)
«Això és la bufa [de] la gamba!» (Alcoi) (i1)
  «Això és la figa [de] la màgua!» (Elx) (40)
«Això és un negoci de bufes!» (Alcoi) (a1)
«Això és parlar foradat!»
«Això és una animalada!» [animalâ] (i2)
«Això et diuen!» [iro] (Alcoi) (a1)
«Això no té per a on agarrar-se!» (Ibi) (34)
«Això què té que vore?»
  «Això què té *de* vore a / amb ...?» (Alcoi) (2)
  «Això quin quevore té?» (Alcoi) (a1)
«Això són tontades i burrades!» (Elx) (40)
«Ara, a mitja nit, mosques!» (Alcoi) (a1)
«Com sé que t'agraden els bunyols de matí, ací et porte bacores per a que et refresques!»
«Com la ballena de Montfort, que era una albarda» (358)

«Com s'enten?» (Ibi) (34)
«Confon la cansalada i la velocitat!» (Alcoià-Comtat) (329)
«El que l'encerta, l'endivina!» (Alcoi) (a1)
«Ell / ella s'enten i balla a soles» (27) (1)
«Qui ho encerta, l'endivina!» (Alcoi) (a1)
«És *algo* que no m'entra en la ment»
«És *algo* que no m'entra en el cap!»
«Estem parlant de figues i *mos* vens amb bacores!» (Alcoi) (a1)
«La curiosa de ma nora, que en les faldes trea l'olla!» (Alcoi) (a1)
«Li xorreja la gràcia garres avall» (Alcoi) (a1)
«No li pega ni amb cola» (Alcoià-Comtat) (329)
«No té ni sesta ni ballesta»
«Pareixeu xiquets ara a estes hores»
«Què li fa el nas per a entrar en quintes?» (Alcoià-Comtat) (329)
«Què li fa el rabo per a córrer?» (Alcoià-Comtat) (329)
«Quin sinapisme!» (Alacant) (29)
«Quina loquera!» (Alcoi) (i1)
«Quina petxina!» (Alcoi) (a1)
«Sí, això estan dient-te!» [iro] (Alcoi) (a1)
«T'apanya este calendari? No vol ningun empleat i a este me'l fa comissari!» (Alcoi) (a1)
«T'has quedat!»
«Té por als bous i furta esquelles!» (Alcoi) (a1)
«Veges tu en quin cap cap!»
«Això... En cap cap cap!» (Alcoi) (a1)

⇒ *cosa o fet impossible*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS > PARLAR > dir barbaritats o inconveniències*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT > no adir-se, no convenir*
⇒ *II.8.G. CAPACITAT > inutilitat*

demanar trellat PRAGM

«Tin trellat !»
«Tingues trellat!»
«...aunque siga demanar massa»
«No vos capfiqueu»
«Tingau cabet!»
«Tingau un poquet de trellat!»
«Trellat, dones!» (Alcoi) (a1)
«Trellat, hòmens!» (Alcoi) (a1)
«Un poquet de per favor!»

⇒ *II.8.G. CAPACITAT > inutilitat*

Educació

educadors

pare
mare
curador -a (105)
encarregat -ada (105)
tutor -a (105)

mestre -a
mestre d'escola
professor -a
la senyoreta [*mestra de la* 'doctrina' o *catequesi*] (Alcoi), 1950-60) (a1)

bona i mala educació

bona educació

adreçar
conreament (Vall d'Albaida) (35)
corregir
criança (Alacant) (29)
donar esmena [asména] (30)
endongar (Altea) (57) (28)
esmenar-se [asmenárse]
fer-li els càrrecs (al xiquet) (Alcoi) (a1)
fer-li les reflexions (al xiquet) (Alcoi) (i14)

madur -a
parar els peus (30)
polesia
policia
quedar com un senyor
reptar
saber estar (30)
subjectar (Balones) (22)
traure punta (d'algú)

«Costums i diners, fan als homens cavallers» (Ibi) (34)
«Els xiquets parlen quan pixen els patos!» (Alcoi) (a1)
«Home que és ben criat, calla si no és preguntat» (Alcoi) (27)
«Quan diguen "merda", digues: "*Presente*"!» (Alcoi) (a1)
«Vore, mirar i callar, i si pregunten, contestar» *[vórer] (Ontinyent) (66)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bon comportament*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> obedient*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare, educar, criar*

maleducat -ada

anar a colp de gaiato (Alcoi) (a1)
anar a colp de vara (Tavernes) (31)
dessentit -ida (Vall d'Albaida) (35)
criar-se de sa llei (Callosa d'en Sarriá) (29)
estar errant el camí
fer-se (algú, cadascun) el seu pinte ample (30)
fer cotxinades (Balones) (22)
fer una lletjor
malcregut -uda (Alcoi) (Vilallonga) (46) (31)
malcriat -ada
malacostumat -ada
malendreçat -ada (31)
malparlat -ada
malvar (Alacant) (29)
no tenir esmena (Alacant) (29)
no tindre esmena (Alcoi) (a1)
no tindre / tenir remei
no tindre instrucció (26)
sense lletres (Balones) (22)

parlar foradat
parlar foradat com un llenyeter (Alcoi) (a1)
ser més mal parlat que un carreter
tindre una llengua com un drap
tindre una llengua com una destral *[astrál]

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bròfec*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> dolent, perjudicial, reprobable*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> informalitat*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable, eixelebrat*
⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare, educar, criar*

malcriat -ada

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare; malcriar*

expressions

«A la taula i al llit, al primer crit» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«A l'ase ruc, traginer foll» (1)
«A poc a poc, va el moro a missa» (Alcoi) (a1)
«Bé sap l'ase en quina casa brama» (1)
«Bé sap el burro en quina casa brama» (Alcoi) (27)

«Crieu corbs, i vos trauran els ulls» (Ibi) (34)
«Dels capellans, lo que facen; i dels metges, lo que diguen»
«El que canta en taula i es riu en el llit, no té l'enteniment complit» [kumplít]
«El que ho agarra en faixa, ho solta en *la* taüt» (Alcoi) (27)
«Qui canta en la taula i en el llit, no té l'enteniment complit» (Alcoi) (2)

«El que canta en el llit no té l'enteniment complit» (Alcoi) (2)
«Qui canta en la taula i xiula en el llit, no té el coneiximent complit» (Ontinyent) (66)
«De xicotet, es cria el arbre dret»
«L'arbre s'adreça de jove»
«L'arbre, de xicotet, s'adreça»
«L'arbre, de xiquet s'adreça»
«L'arbre, de xiquet, si està tort es pot fer dret»
«Més corretja i més poc marge!» (31)
«On aniràs, faràs lo que voràs» (Ontinyent) (66)
«Quedar bé no costa un fotre»
«Quedar bé no costa un patxo»
«[A] un malcriat, un bon criador» (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
«Una cabra sarnosa en un *ganao*, allança a perdre les demés»[Φ] (Alcoi) (27)

escola, col·legi

aprendre
dependre
instrucció
carrera
persona de carrera (Balones) (22)
anar a escola (40)
anar a costura [*anar a escola*] (Alacantí) (124) (Alcoi) (a1)
donar lliçó (Balones) (22)
[donar] el repàs (Altea) (67)
fer escola (Balones) (22)
ensenyar de lletra [*ensenyar a llegir i escriure*] (Balones) (22)
estudiar el cató [*llibre elemental*] (Alcoi) (a1)
deprendre a llegir i escriure (Balones) (22)
posar-se el sil·labari damunt *[salabári] [*disposar-se a estudiar*] (i2)
saber de lletra [*saber llegir i escriure*] (Alcoi) (a1)

col·legi [kolédʒi] o [kolédʒe]
col·legi de capellans
col·legi de monges
col·legi de frares
col·legi públic
col·legi concertat

parvulari
el col·legi dels cagons [kolédʒe] (Elx) (40)
la classe dels cagons [*desp*] (Alcoi) (a1)
escola [askɔla]
la classe dels xiquets (Alcoi) (a1)
la classe dels majors (Alcoi) (a1)

dur [la xiqueta] a les monges (26)
anar a les monges (26)
dur [el xiquet] als capellans / frares (26)

Alexandre VI (Xàtiva) (347)
Altabix (Elx) (347)
Arnàuda (Alcoi) (347)
Ausiàs March (Santa Pola) (347) (Vall de Gallinera) (347)
Azorin (Santa Pola) (347)
Balmes (Elx) (347)
Benalua (Alacant) (347)
Betània (Xàtiva) (347)
Calasanç (Alacant) (347)(Elx) (347)
Carolines (Alacant) (347) (Sant Joan) (347)
Cervantes (Alcoi) (347) (Gandia) (347) (Novelda) (347) (Pego) (347) (Santa Pola) (347) (Sax) (347)
Claret (Xàtiva) (347)
Crist de la Pau (Sant Joan) (347)
Divina Pastora (Alacant) (347) (Monòver) (347)
Don Ramon (Santa Pola) (347)
Donya Amàlia (Alcoi) (347)
Donya Antoñita (Santa Pola) (347)
Donya Maria (La Vila) (347)
Donya Oròsia (Alcoi) (347)
el Carme (Elx) (347) (Gandia) (347) (Guardamar) (347) (Sant Joan) (347) (Sax) (347)
el Castell (La Vila) (347)
el Liceu Francés (Alacant) (347) (Sant Joan) (347)
el Palmeral (Elx) (347)
el Patronat (Ibi) [*públic*] (347) (Alcoi) [*Salesians*] (347)
el Secanet (La Vila) (347)
els Agustins (Alacant) (445) (Mutxamel) (347)
els Caputxins (Alacant) (347)
els Escolapis -àpies (Alzira) (a1) (Gandia) (347)

els Franciscans (Ontinyent) (445) (Alacant) (347) (Benissa) (347) (Cocentaina) (347) (Pego) (347)
els Jesuïtes (Gandia) (445)
els Maristes (Alcoi) (a1) (Alacant) (445) (Dénia) (347)
els Salesians [selesiáns] (Alcoi) (a1) (Alacant) (445) (Elx) (347) (El Campello) (347) (Ibi) (347)
Giner de los Ríos (Elx) (347)
Hispanitat (Elx) (347) (Santa Pola) (347) (La Vila) (347)
Jesús Maria (Sanr Joan) (347)
Jesús Obrer (Gandia) (347)
Joanot Martorell (Vall de Gallinera) (347)
Josep de Ribera (Xàtiva) (347)
L'Assumpció (Elx) (347)
La Talàia (Real de Gandia) (347)
La Concepció (Ontinyent) (445)
La Condomina (Sant Joan) (347)
La Costera (Xàtiva) (347)
La Immaculada (Albaida) (347) (Xàbia) (347) (Xàtiva) (347)
La Immaculada del Pla (Sant Joan) (347)
La Magdalena (Novelda) (347)
La Milagrosa (Ontinyent) (347)
La Puríssima (Benissa) (347)
La Salle (Alcoi) (a1)
La Torreta (La Vila) (347)
La Uxola (Alcoi) (347)
les Carmelites (Alcoi) (a1) (Alacant) (347) (Oliva) (347) (Santa Pola) (347)
les Colines (Real de Gandia) (347)
les Dominiques (Xàtiva) (347)
les Esclaves (Alcoi) (a1) (Gandia) (347)
les Escoles Píes (Gandia) (347)
les Franciscanes (Alacant) (347) (Benissa) (347)
les Josefines (Cocentaina) (347)
les Paüles (Alcoi) (a1)
les Teresianes (Alcoi) (a1) (Alacant) (445)
les Trinitàries (Biar) (347) (Cocentaina) (347)
Lluís de Santàngel (Palmera) (347)
Lo Romero (Sant Joan) (347)
Mare de Déu de la Seu (Xàtiva) (347)
Mare de Déu del Pilar (Alacant) (347)
Mare de Déu del Remei (Alacant) (347) (Tibi) (347)
Mare de Déu dels Àngels (Alacant) (347)
Mare de Déu dels Desemparats (Ibi) (347)
Mare de Déu dels Dolors (Benilloba) (347)
Mayans (Bellreguard) (347)
Mestre Alfosea (Santa Pola) (347)
Montessori (Alacant) (347)
Paidos (Dénia) (347)
Parc Ansaldo (Sant Joan) (347)
Pares Reparadors (Novelda) (347)
Penyafort (Alacant) (347)
Poble Nou (La Vila) (347)
Pòsit (Santa Pola) (347)
Rafael Altamira (Quatretonda) (347) (El Campello) (347)
Rajoletes (Sant Joan) (347)
Ramon Laporta (Vilallonga) (347)
Sagrat Cor (Dénia) (347) (La Vila) (347)
Sant Antoni (Pego) (347) (Xeresa) (347)
Sant Blai (Alacant) (347)
Sant Francesc de Borja (Gandia) (347)
Sant Joan i Sant Pau (Ibi) (347)
Sant Josep (Tavernes) (347)
Sant Josep de Cluny (Novelda) (347)
Sant Josep de la Muntanya (Oliva) (347)
Sant Roc (Alcoi) (a1)
Sant Salvador (Tàrbena) (347)
Santa Ana (Alcoi) (2) (Vilallonga) (347)
Tecnos (Sant Josep) (Alcoi) (2)
Tirant lo Blanc (Elx) (347)
Verge de la Font (Vilallonga) (347)
Verge dels Lliris (Alcoi) (347)
Vistahermosa (Alacant) (347)
Voramar (Sant Joan) (347)

l'Escola d'Orientació Marítima (El Campello) (347) (Santa Pola) (347) (La Vila) (347)
l'Escola Model (Alacant, 1900-1940) (445)
Òrfens de Ferroviaris (Alacant) (347)

Escola Industrial (1829) (Alcoi) (2)
l'Institut [*ant*]
l'Escola de pèrits [*ant*] (Alcoi) (2)
l'Escola Politècnica (Alcoi, Gandia)
l'EPSA (Alcoi) (2)
la universitat (Alacant, Sant Vicent, Elx, Alcoi, Gandia, Altea)

el CEU [*ant*] (Alcoi) (Alacant)

institut
batxillerat
carrera
fer carrera (1)
peritatge (114)

mestre -a
mestre d'escola
títol de mestre d'escola
professor
professor d'institut
professor d'universitat

acadèmia
acadèmia d'idiomes
escola nocturna

el comedoret (Alcoi) (a1)
  el bavi (Alcoi) (a1)
bloc
llibreta
llibre
beceroles
  berceròles
l'àiou (Alcoi) (a1)
sil·labari [salabári] (5)
cartera
borrador
  borrador de pissarra
  borrador de llapissera
  borrador de nata
  borrador de tinta
  goma de borrar (5)
  borradora
  borrante (Pego, Teulada, El Verger) (361)
clarió
deure
  deberⒹ
difumino
pissarra
llàpis
  llapissera
  despuntar-se (un llapis) (Alcoi) (a1)
sacapuntes
  [a]faitador (Sanet) (361)
  fetedor de llapis (Vall d'Ebo) (361)
  fete (Benidoleig) (361)
  fer punta
  traure punta
les pintures
  pintures de colors
  pintures de fusta
  pintures *Alpino*®
el regle
el puntero
el cartapaci *[kartapásio]
els mapes de paret
l'estoig [estútʃ]
plumier
l'assisser [*estoig de fusta*] (Alcoi, Cocentaina) (i2) (i24)
tinter
  tinta xina
  tinta d'aiguaxirli
plumillesⒹ
palilleroⒹ
tampó
secant
compàs
pupitre
escriptori [eskritɔri]
buró
flexo

fer garabatos
fer mamarratxos (Alcoi) (a1)

fer campana (Alcoi) (2)
fer fugina (Marina Alta) (361)
fer fotja (Vall de Laguar, Pego, El Verger) (361)
salar-se la classe (Alcoi) (2)
[en]fugir-se
escapar-se

la foto de l'escola (85)
la orla

*rosco*Φ [*suspens*]
traure un *rosco*Φ
carabassa
donar carabasses
donar carabassot (Alcoi) (a1)
haver-se encantat (Alcoi) (a1)
no traure bé els estudis (Alcoi) (i1)
no traure punta (Alcoi) (a1)
repetir curs
traure carabasses
tindre un entropessó (Alcoi) (a1)
trencar-se el fil (30)

ser un cabet claret

«És igual» «Igual és un recte» [*resposta*] (Alcoi) (a1)
«Quan està recte!» [*rèplica*] (Alcoi) (a1)

«A escola, a escola, que hi ha falta de mestres!» (Alcoi) (a1)
«Cada mestre té el seu llibret»
«Ma mare m'envia a escola, amb un llibre sense tapes; i a la primera lliçó, tira pallús, que m'estaque» (Alcoi) (a1)
«Cregau al mestre per burro que siga»
«L'examen d'Estat, als jóvens porta de cap» (27)

9. ACTIVITATS HUMANES

a. ACTIVITATS GENERALS

Agafar, obtenir

agafar

abastar
abastir (Alcoi) (353)
abraçar
abracillar (Alcoi) (2) (Altea) (67)
portar [el nóvio, la nóvia] ben abracillat -ada (Altea) (67)
abraonar (Alcoià-Comtat) (2) (Vall d'Albaida) (63)
abragonar(-se) (Altea, L'Alfàs) (28)
abraonar-se [a una cosa]
afermar (57) (28)
agabellar
agafar (Alacant) (29)
agafar / agarrar al vol
agafar en un braçat (Alcoi) (2)
agafar-se (Vall d'Albaida) (63)
agarrar
agarrar (algú) desprevingut -uda (33)
agarrat -ada com si fóra una llapassa (Alacant) (29)
agarrat -ada com un cagaferro (Beneixama) (33)
agarrar com un Santo Cristo
agarrar-se com una *lapa*Φ (Ibi) (34)
amanollar (53)
amarrar [*lligar*] (Alacant) (29)
arramassar (1)
ramassar [remasâr] (Polop, Benidorm) (28)
arreplegar
arreplegar de terra (21)
assegurar
atrapar
collir
copar
donar pic (57) (28)
embrasquillar (Callosa) (28)
emparar [amparâr] (Guardamar) (98)
empomar [ampomár] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
emportar -se
enventar (Alcoi) (2)
enxampar (Marina Baixa) (Callosa, La Vila) (28) (Callosa, Bolulla) (86)
espigar (99)
espigolar (99)
fer coveta
fer pomet
plegar
sarpar (Alcoi) (2)
tirar mà
tirar mà al costat
tirar-li l'arpa° (a algú) (Alacant) (29)
tirar sarpa° (Alcoi) (2)
tirar-li l'arpada° (a algú) [arpâ] o *[ampâ] (Alacant) (29)
tirar la sarpada° [sarpâ] (Alacant) (29)
tirar una sarpallada [sarpaλâ] (Alcoi) (2)
tirar-li mà

posar-se a tir (1)

aprovisionar

arreplegar
fer *acópio*Φ de <*arreplega*> (a2)
fer provisió
rebalsar (21) (3)

allò que s'agafa

almostra (172)
arpada° [arpâ] o *[ampâ] (Alacant) (29)
arramassada [aRemasâ]

ramassada [remasâ] (Polop, Benidorm) (28)
ramassó (Polop) (28)
eixem
grapat
grapallada [grapaλâ]
pomet
sarpada° (Alacant) (29)
sarpallada [sarpaλâ]

⇒ I.2.B. QUANTITAT

estris per a agafar

agafador
agafall
agarrador (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agarradoret (Alcoi) (2)
ansa
mànec (Alacant) (29)
mànic (Camp d'Alacant)
pom
tirador

clèc [*fermall automàtic*] (Alcoi) (2)
gafa
gafet
fermall

fraseologia

«Ací et pille, ací et mate»
«En tocant a prendre, haguera pres fins / *d'hasta* les uncions»

emportar-se

agafar
agarrar d'un grapat
amprar
enganxar [aŋgaɲtʃâr]
enxampar (Marina Baixa) (Callosa, La Vila) (28)
no deixar fil eixut [*emportar-s'ho tot arravatadament*] (428)
pillar
piscar
pixcar
plegar
prendre
sampar
sarpallada
tindre les mans llargues
tirar el llaç

sorprendre

pillar
agarrar (fent alguna cosa)
agarrar *in fraganti*
pillar-lo / plegar-lo (a algú) en les pedres curtes (1)
sorprende

«Aha-hài!»
«T'he pillat!»
«Ja m'ha pillat el masero!»
«Què pillada!» [piλâ]
«Quina pillada!» [piλâ]

⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> SORPRESA

obtenir

acaparar
acamparar (Alacant) (29)
aconseguir
alcançar°
amprar
aplegar
arreplega (21)
arreplegar
arreplegar se
deixar a la mà de
destapar el corbo
en el cafís

endur-se
estar a les caigudes
estar / haver-hi (algú, alguna cosa) en el sac (74)
fer-ne
fer-ne *a porrillo*Φ (74)
fotre-li
haure
llamar
mossegar
no fer-li carasses a
obtindre
plega
plegar
reblar el clau [*est*] (26)
ser un sarpó
traure
traure raca [de] (70)

«Ja n'hi ha uno en el sac!» (74)

«*Algo*Φ alcança el que molt plora» (Elx) (384)
«Al·leluia al·leluia, el que no mata porc, no menja xulla» (Altea) (57) (57)
«Qui no plora no mama»

Amagar

a amagatontes
amagar -se
amagar-se'n
amagatall (Alcoi) (Villalonga) (46) (Alacant) (29) (Altea) (67)
amagatontes
d'amagat
d'*estranquis*Φ
estar com un cuc baix d'un cantal (5)
fer coveta (entre els llençols)
paréixer una blanca

«Pareixeu [pareixes una blanca!»
«Tot ho amagueu, pareixeu blanques!»

⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR*

Anar-se'n, fugir

abandonar
agarrar el camí entre cames
agarrar el portant (Alcoi) (121) (Beneixama) (33)
amagar el *bulto*Φ (21)<*escapolir-se*>
endongar el *bulto*Φ (L'Alfàs) (28)
guardar el *bulto*Φ (1)
anar-se'n
anar-se'n escapat -ada [askapát -â]
anar-se'n xano
alçar el vol (5)
botar del poble
buidar [la gent] (un lloc) (1)
deseixir-se'n
desterro (5)
donar la bona nit ací i el bon dia ell sap [a] on
donar l'esquena
escampar el poll [*hum*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (31)
escampar els polls
escampar la boira (26)
esllonguir-se [*per un lloc estret*] (Benimantell) (28)
esmunyir-se (Alcoi) (i1) (Altea, Benidorm) (28)
estar anant-se'n
exili
fer fugina [fodʒína] (Sant Vicent) (Alacant) (29)
fer l'espantada [aspantâ] (37)
fer mutis pel *foro*^Φ <*fòrum*>
fer mutis pel *forillo*Φ <*fòrum*> (60)

fugir com el diable de la creu (Balones) (22)
fugir com un conill
fugir de la crema sov. *[kéma] (74)
fugir per la via estreta (5)
girar costes (1) (i1)
girar costes per a anar-se'n (i1)
paréixer l'olivero de la veta
pegar a fugir
pegar a fugir corrents (31)
picar de sola (Alcoi) (Ontinyent) (46) (29)
picar soleta (Alacant) (29)
prendre el vol (1)
ser un foraster d'Alcoi (Alcoi) (2)
ser un pardal de pas (74)
ser un pardal de vinguda
soltar el poble
tirar a fugir (17)
tocar el dos (Tavernes) (31)
topar les cames el cul [tupâr]

«Cama!»
«Cames ajudeu-me!»
«Cametes, valeu-me!» (Altea) (57) (122) (57) (28)
«Carrer per a córrer!»
«El que / Qui de casa se'n va, a casa torna» (Benilloba) (i3) (Xeresa)
«El que fuig, a casa torna» (Calp) (39)
«I cama!»
«Qui partix i s'hi enganya, que li traguen els ulls amb una canya» (Ontinyent) (66)

«Anem-se'n!» ⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> COMIAT*
«Què fa, se n'anem?» (57)

⇒ *I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> anar-hi*

Apanyar-se

apanyar-se PRAGM

apanyar-se
apanyar-s'ho
gaspejar-s'ho (Agullent) (35)

«A cada ú lo seu, i a robar lo que es puga!» (Alcoi) (i1) (Marina Alta) (65)
«Cadascú a lo seu... i a robar lo que es puga!»
«Cada ú / cadascú en sa casa i Déu en la de tots» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (Balones) (22) (Elx) (40)
«Cada u que s'avente com puga»
«Cada u que se les avente com puga» (92)
«Cada u, netege el seu dret de porta» (27)
«Cadascú que agrane el seu endret de carrer»

«Cadascú que agrane la seua endrecera» (Alcoi) (i1)
«Cadascú que agrane sa casa» (Alcoi) (i1)
«Cada u netege el seu dret de porta» (Alcoi) (27)
«Cadascú / cada u que s'apanye com puga» (Alcoi) (2) (Elx) (40)
«Conforme vinga l'aire s'aventarem»
«Ell -a s'ho fa tot»
«Ell -a s'ho gaspeja tot!» (Agullent) (35)
«És molt apanyat -ada»
«Quan fa aire és quan s'aventa»
«Que cadascú que se les arregle com puga!»
«Qui té una burra i la ven, ell s'enten» (1)
«Qui té un burret i el ven, ell s'enten» (Bellreguard) (41)

Aprofitar

aprofitar

agarrar-se com una llepassa
agarrar-se u on pot
aprofitar
estalviar-se
estalviar-se el viatge
estar a tall
fer alguna cosa de profit (30)
no perdre comba
no perdre duita (30)
no perdre fusa (428)
no perdre passada [pasâ] (30)
no perdre passades
no perdre punt (30)
posar-se les botes
sense perdre passada
sense perdre duita
ser apretar°ˆ i engolir (Alcoi) (a1)
ser del partit que guanya (1)
ser del partit que mana (1)
tindre més patetes per anar traient
tirar mà
traure-li l'esplet (a una cosa)
traure-li el suc (a una cosa)
traure el suc d'una calavera (Balones) (22)
traure suc
traure suc fins / *d'hasta* de les pedres (1)
traure joies de les pedres
traure la mà del carabassí
traure'n suc de les pedres

«A riu revolt, almerç de pescadors»
«Al que va davant, no li falten cordes!»
«Animal que vola, a la cassola»
«Apanya les robes i un any et trobes»
«Cada moliner, tira l'aigua al seu molí»
«Cada u parla de la fira segons li va» (Ibi) (34)
«Cadascú vol dur l'aigua al seu molí, més que es deixe en sec lo del veí»
«Cadascú agrana per a sa casa» *[ká ú] (Elx) (40)
«Com el *reparto*Φ en el món està tan desgavellat, ullet vivet al grapat de les tallades» (Alcoi) (27)
«De l'aigua que es derrama, arreplega si pots alguna llágrima»
«De tirar ningú es fa ric!»
«Debades cap de frare pega barretades» (Alcoi) (2)
«Debades, cap frare pega cabotades» (Xeresa)
«Debades, els frares no peguen cabotades» (Calp) (39)
«Debades donen els flares cabotaes» (Ibi) (34)
«Dels rostolls d'uns, fan altres garbes» *[rastólˠs] (Castalla) (387)
«El cas és no perdre el viatge»
«El que té pes alça arroves» (Balones) (22)
«El que té tabaco fuma, i el que no, dejuna»
«El que va riu a baix, s'agarra on pot»
«Els dits són per mullar» (27)
«En la vida et trobaràs cap de tros de ferradura, perquè quan tu vas, ells ja tornen» (Balones) (22)
«*Ganado*Φˆ de molts, el llop se'l menja» (1) (Alcoi) (i1) (Bellreguard) (41) [*ramat*]
«*Ganado*Φˆ desbarriat, el llop se'l menja» (Alcoi) (3) [*ramat*]
«Home moliner tira l'aigua al seu molí»
«Lo que va davant, va davant» (27)
«Mentres va el carro, fa roïdo»
«Més caga un bou que cent orandelles»
«Més caga un bou que cent orenetes»
«Pardal que vola, a la cassola»
«Per a l'agranadora!»
«Pixa més un bou que cent oronelles»
«Quan et posen l'anell, prepara el mantell» (1)
«Quan fa aire és quan s'aventa»
«Quan trona, predica» *[pedríka] (Altea) (67) (28)
«Qui de l'ase es menja el pa, mai de fam no morirà» (Ontinyent) (112)

«Qui no pot segar, espigola» (Bellreguard) (41)
«Qui / El que té capa es tapa!» (Alcoi) (2) (27)
«Qui té capa es tapa!» «I qui té capot, es tapa com pot!» [resposta] (Alcoi) (a1)
«El que té capa es tapa; i el que té capot, [es tapa] com pot» (Calp) (39) (Altea) (357)
«El que té capot, es tapa quan pot» (Alcoi) (27)
«Qui / El que tinga cucs, que pele fulla» (Alcoi) (Calp) (39) (Altea) (357) (Marina Alta) (65) (Ontinyent) (66)
«Qui va davant, va davant» (Alcoi) (2)
«Una que me'n toca, fins / *d'hasta* la soca!» (Alcoi) (2)

desaprofitar

anar perdent ruscades [ruskâes]
aprofitar de poc (126)
arreplegar la cendra i tirar la farina
perdre / estar perdent passades [pasâes] (Alcoi) (30)
perdre la passada [pasâ] (Alcoi) (30)
anar-se'n entre pitos i flautes
guardar la cendra i tirar la farina

«Amb el pa en la mà, hi ha qui es mori de fam» (Alcoi) (27)
«El que mulla no trau tros» (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Amb lo que tinc, m'entretinc» (Alcoi) (27)
«En lo que té, s'entreté!» (Alcoi) (a1)

aprofitar-se'n

abusar
agranar cap a casa (Alcoi) (a1) (2)
agranar cap a dins (Alcoi) (a1)
agranar cap a dins, com els frarets de Cocentaina (Alcoi) (a1) (2)
aprofitar-se'n
arrapar d'ací i d'allà (Ibi) (34)
arrimar-se al sol que més calfa (Elx) (40)
clavar el fiçó (Elx) (40)
collonerada
convenencier -a *[konvenensiéro] (Alcoi) (a1)
de gorra (1)
deixar (algú) despullat (Vilallonga) (46)
deixar (algú) en conill (Vilallonga) (46)
dessucar
eixerretar [aiʃeretâr]
eixerretat -ada [aiʃeretat -â]
fer una collonerada
menjar de la suor d'algú
munyidor -ora
pegar-li (a algú) una gorra (1)
pegar-li-la per davant i per darrere (31)
pensar-se que és el pito del sereno
prendre pel pito del sereno
prendre's braç i tot
prendre's massa aire [algú]
prendre-se'n
pujar-se'n
sangonera
ser la llei de l'embut (Alcoi) (2)
tirar l'aigua al seu molí
tindre més cara que esquena
traure-li a ú la masmarruga
traure-li el suc (a algú)
traure-li l'esplet (a algú)
voler fer d'un pam set munteres (Alcoi) (3)
xuclar la sang
xuplar com a sangoneres (Alacant) (29)

«A eixe li dones un dit i t'agarra la mà fins el muscle!» (Elx) (40)
«A l'home roig, dona-li el dit, i es prendà la mà» (Ibi) (34)
«Això és molt elàstic!» (Alcoi) (a1)
«Al que es vilá, si li dones el dit, es pren la mà» (Marina Alta) (65)
«De l'arbre caigut tots fan llenya»
«Deixa'm un duro i porta-me'l a casa» (Bellreguard) (41)
«Dels bons abusen» (Alcoi) (2)
«El badoc desvergonyit, sempre espera el convit» (Alcoi) (2)

«El peix gros es menja al menut» (Balones) (22) (Ontinyent) (66)
o: «...els menuts» (Bellreguard) (41)
«El que no es fa els comptes, li'ls fan» (Balones) (22)
«Et donen un poquet...»
«El que va entre l'oli és el que s'unta» (1)
«Ja t'ho has ensenyat, eh?»
«Qui no pica, se l'empapussen»
«Qui té padrins el bategen!»
«Se'n pren»
«Te se'n puja»
«T'estamparan contra una paret!» (31)
«Tot cau en casa»
«Com tot cau en casa, tot és ganància» (Balones) (92)
«Tu eres molt convenenciero -a!»
«Una volta ma filla morta, què fa mon gendre a la porta?» (Alcoi) (3)
«Uns fan l'òbila i altres es beuen l'oli» (127)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT, manipular, fer trampa*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*

Arreglar

reparar o endreçar un objecte

adobar (92)
amanyet (i1)
apanyar
*apanyo*Φ <*apanyament*>
*apanyet*Φ
allisar
apedaçar
arreglar
arreglar una cosa que faça goig
arreglar / adobar amb remeis de micapà (5)
*arreglo*Φ <*arranjament*>
desarruar
estanyar (Alcoi) (a1)
estirar (la roba)
espoltir (la roba)
fer remendos (Alcoi) (74)
posar gafes [als tifells trencats] (Balones) (92)
ser el Tio Furgades [furgâes] (Alcoi) (2)
tornar al *puesto*Φ (96)

⇒ *I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE*

arreglar una situació

adreçar (Alacant) (29)
endreçar (Alacant) (29)
agençar (Tavernes de la Valldigna) (31)
fer bo (La Font d'En Carrós) (28)
fer-ho tot bo (72) (28)
quedar en pau
traure l'aigua neta
traure les faves de l'olla

«Ja que ho has cagat, torca-ho» (Alcoi) (27)
«Jo ho arregle en seguida!» (60)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS > solució*

Descans

alenada [alenâ]
descans
descansada [deskansâ]
descanset

descansar els ossets
fer un descanset
fer un entropessonet [aɲtropesonét]
fer una alenada [alenâ]
fer una paradeta *[paraêta]
mamprendre l'alé
pegar una alenada [alenâ]
prendre cadira
traure's la puça de l'orella
trencar l'alé

«Com si haguera naixcut»

⇒ *dormir*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> falta d'activitat*

Desfer, destruir

desfer, trossejar, esmicolar

capolar
desfer
desfer-se'n com l'esca (Balones) (22)
desmenugar° (Alacant) (29)
  esmenugar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
esmenuar (Alacant) (29)
desmenussar° [desmenusâr]
  esmenussar [asmenusâr] (Alcoi) (2)
  esminyussar [asmiɲusâr] (Benifallim) (i4)
desmontat -ada
desmorrellar (Alcoi) (a1)
desmuntat -ada
desnugar
engrunar° *[l'espiga de dacsa]* (92) (3)
  esgrunar (72) (161)
  desengrunar [desaŋgrunâr] *[l'espiga de panís, la magrana]* (Alcoi) (a1)
fer a trossos
trossejar

«Fent i desfent s'ensenya la gent»
«Fent i desfent, com el matalafer»

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*

conservar

conservar
mantindre
«Volem deixar el món com l'hem trobat»

destruir, trencar, eliminar

trencar *[trencar en general]* (general exc. Guardamar) (119)
  rompre (Guardamar [exclusiu]) (119) (S. lín. Busot-Biar, Xixona, Tibi, Biar) (119) (Alacant) (29)

anar-se'n tot
arrumbar *[derrocar]* (Crevillent) (24)
asclar (46) (Alacant) (29)
asclar-ho tot
asclar-se
assolar -se
assolat -ada
badar
caure com a polls
delmar (Balones) (22)
*derribo*Φ
derrocar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desbutzar (1)
destragos (Balones) (22)
destrossa
destrossar
enfonar [anfonâr]
enfonar -se
enfonament *[d'un barco o vaixell]* [anfonaménт]
enfonament *[d'un edifici]* [anfonaménт]
ensorregat -ada
esclafir
esgarrar [asgarâr] *[esquinçar un teixit, paper, arbre, etc.]*

esguellar (Alcoi) (i1) (Benissa) (69) [*un teixit*] (Baix Vinalopó) (118)
desguellar [*un teixit*] (Baix Vinalopó) (118)
esgardar (Vall d'Albaida) (35)
espencar[-se] (Balones) (22) (Alcoi) (Benissa) (69)
esqueixador -a [askeiʃaór]
esqueixar (Alcoi) (a1) (2)
esquellar (Sueca) (35)
esquinçar [*la tela*] (21)
estellar [astelâr] (Alcoi) (a1)
fer a raixes (1)
fer estelles [astélʌes] (Alcoi) (2)
fer estralls (5)
fer liquidació per *derribo*Ⓓ
fer-se llesques
llescar-se
matxacar
no deixar canya dreta (23)
no quedar fulla verda
raixmar (1)
raïsmar [*la tela*] (Beneixama) (33)
rebentar
rompre [*la tela*] (Beneixama, La Canyada, Biar) (119)
tirar per terra (74)
tirar per terra tota la llavor que s'ha fet (74)
tombar
tornar (una cosa) cendra (1)

«A eixe se'l llepen!» (Alcoi) (i1)
«Lo que toques ho derroques» (Alcoi) (i1)
«Tot a la merda!»

⇒ *I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT*
⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> forma i deformació*

tros

ascla
asclet (Callosa) (28)
ascleta
ascló (Callosa, La Vila) (28)
bocí
bolinguet
brisnet
busca (Alacant) (29)
buscall
busqueta
escombroⒹ (105)
esguell
esquerda° (21) (Pego) (35)
esguerda° (Benilloba)
esgarda (Beneixama) (33) (Vall d'Albaida) (35)
estella (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
guinzeta
llesca (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
llesqueta (Alcoi) (a1)
mica
miques
molles
motroco (Alcoi, Altea) (28)
pedaç
pèntol (21)
repisco [*de pa*] (1)
rípio (1) (105)
sorrumbos
trencallós -a
toscó
toscot
totxo
tros

⇒ *I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> poc*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TALLAR, SEPARAR> porció*

Dificultats i solucions

dificultat, problema

a arrastrons
a cada pas un perill
a gossades que [agosádes], *[agozâes] o *[ausâes]
a males penes (31)
a penes
a prou pena

a tranques i barranques (Alacant) (29)
(anar la vida / fer una cosa) a salt de mata (Alcoi) (62)
afer
amb aigua al coll
amb aigua fins / *d'hasta*Φ el coll
amb grans dificultats (1)
amb l'aigua al coll
anar apanyat -ada
anar passant
anar peonant
anar per avall
anar tombant i regolant (Alacantí) (124)
apretar-se° la cosa
*apuro*Φ
assumpt° magre [asúnt]
atranc (Alacant) (29)
atxutxat -ada
avaria [avaría], *[varía] (Altea, Dénia, Alacant) o *[varída] (Marina Baixa) (28) (28)
fer avaria (28)
bolet (33)
cassusses
caure de les mans
caure per a l'Àfrica
clavar-se / ficar-se en camisa d'onze vares (31)
conflicte (5)
costar Déu i ajuda (27) (31)
costar sang, suor i llàgrimes
costar un patiment (53)
creure's que és obrir el cul i agarrar mosques
dificultós -a
dur problemes (i2)
eixir del pas
eixir un *estrivillo*Φ
embolicar[-se] [ambolikâ(r)]
enredrar-li-se (l'assumpte)
enviscar -se
escapar-se de les mans
estar agra la cosa
estar agre
estar aviat -ada (Alacant) (29)
estar amb el cap amagat i el cul fora
estar amb l'aigua al coll
estar empantanat -ada [ampantanát -â] (Alcoi) (2) (Altea) (67)
estar fotut -uda
estar la cosa fotuda
estar la cosa marinera (74)
estar la cosa molt sèria
estar lligat -ada a l'estaca
estar més perdut -uda que la Xacona (1)
estar més perdut -uda que un garrofí en la mar (21)
(fer algú alguna cosa) conforme pot (96)
fer faena per guanyar dos duros.
fer passar algú pel cos d'una agulla
fer una de Jaimito
fer una enserrellada [ansereλâ] (Alcoi) (a1)
fer-se una muralla
fer-li-se un món [la faena]
feta
ficar-se en un carrer que no trau cap
gaita
guanyar-se el cel
haver caigut per a l'Àfrica
haver caigut per a Cuba
impedir-li [empedírli] (Balones) (22)
jugada fosca
jugar-se el cap
llevar-se mareig
mal trago°
mareig
maror (28)
marors
martingala
no (fer, aconseguir alguna cosa) ni per miracle (31)
no (eixir-li, aconseguir alguna cosa) ni que siga per carambola (31)
no estar ú fet a bragues
no haver-hi forma de
no haver-hi lladre que [fera una cosa]
no haver-hi mans (Tavernes) (31)
no poder traure-s'ho dels dits (31)
no ser fregir sardinetes a la fosca (5)

no ser (tampoc) tot glòria (i4)
no tindre pedaç
no [poder] fer-se (una cosa) tan aïna (Pego) (3)
no [poder] traure cap
no vindre[-li] les coses [massa] de cara (Tavernes) (31)
només poder arreglar-lo el Criador del Cel
pagar farda (92)
pagar la farda (1)
paréixer l'obra [de] la Seu
passar algú pel cos d'una agulla
passar cassusses
passar el cercolet
passar el purgatori en vida (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
passar i tombar
passar la penosella°
passar les de Sant Amaro (a16)
passar l'equinocci *[eskinɔksio] (Calp) (39)
passar per l'estret
passar un pas
passar-se les Filipines amargues (Alcoi) (a1)
passar-se'n mans
pelendengues (Ontinyent) (32)
percanç (21)
perill
ploure sobre banyat
portar destorb (Xeresa)
portar faena
portar la vida per passeres
posar traves
presentar-s'hi una tarumbesca (Beneixama) (33)
problema
(problema, embolic, *lio*Ⓘ) al canto
quasi costar la pell
ramallola (1)
ramalloleig (1)
rèmora
ser buscar una agulleta en el paller (Ibi) (34)
ser criminal (una cosa)
ser difícil tro (Alcoi) (2)
ser fotut -uda
ser greu
ser la cosa greu
ser mal de passar-ho
ser menester pentinar-se bé
ser més difícil que traure una animeta del purgatori
ser peliagut -uda (21)
ser terrible (i2)
ser tot tecles (26)
ser tot traves (17)
ser una divertició [iro] (i1)
ser un càstic de Déu [kastʤk]
ser un desmedro
ser un *estrivillo*Ⓘ
ser un infern
ser infern (a24)
ser un pal
ser un poema
ser un problema
ser un [mal] trago°
ser una creu
ser una creu que m'ha posat el Nostre Senyor
ser una gaita
ser una mort
sustos a vore vindre
tindre farinetes
tindre l'aigua al coll
tindre la soga al coll
tindre pelendengue [la cosa] (a17)
tindre pèls [un negoci, una cosa] (21)
tindre sempre arròs amb pelletes
tindre un afer
tindre-ho [molt] agre (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
tirar-se a l'aigua
traure una cosa de baix terra
treballós -a
treballós de fer
trencacaps
trencar-se el cap
un petit problema
vore's aigua al coll
vore's amb l'aigua al coll
vore's [molt] apurat (74)

vore-li les banyes al bou (Balones) (22)

«A cada pas, un perill»
«A això / eixe no hi ha per a on entrar-li» (Ibi) (34)
«Ací cada ú ha dut lo d'ell»
«Ací hi ha tela!» (Alcoi) (30)
«Açò no es fa tan aïna» (Pego) (3)
«Açò no té pedaç!»
«Ai, hui, pobre fabricant!» (30)
«Això és molt mal de passar-ho!» (221)
«Això no ho arregla ni la comare de Tollos!» (Alcoi) (a1)
«Això no li ho done a passar a ningú!»
«Això no ho poden traure ni els cavalls d'Anselmo!» (Alcoi) (30)
«Això té un tocat» (Alacant) (29)
«Allí° a on vages, encontraràs set llegües de mal camí» (Alcoi) (27)
«Amagueu els patos, que vé la tronà»
«Apanyats estem!»
«Bona botifarra et menjaràs!» (Alcoi) (a1)
«Comptes vells, parents de la mort» (1)
«Corda molt *tirant*Φ, prompte es trenca» (27)
«De contar-ho a passar-ho!» (31)
«De contar-ho a passar-ho, hi ha que pensar-ho» (Alcoi) (27)
«De dir-ho a fer-ho!»
«Déu dóna faves a qui / al que no té queixals» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Eixe es creu / et creus que es obrir el cul i agarrar mosques!» (Alcoi) (a1) (i2)
«El cap amagat i el cul fora»
«El mal és que...»
«El poc mal espanta, i el molt, amansa» (Bellreguard) (41)
«En este món guilopo, no hi ha ditxa sancera°»
«És un assumpt° que ja crema» [asúnt] (5)
«Està molt difícil d'haure!»
«Està molt mal d'haure!»
«Estem apanyats amb poca roba!» (Alcoi) (a1) (i1)
«Ha dut més problemes...!» (i2)
«Hi ha molt que anar i no és de camí!»
«Hui fins / *d'hasta*Φ els pollastres em ponen!»
«Hui tot em pon!»
«Ja vorem com podem torejar este bou» (74)
«L'assumpt° està lleig!» [asúnt] (74)
«L'horta està que brama!»
«Me se'n passen mans» (Alcoi) (222)
«*Mos* ho fan guanyar!»
«No casarem a Clareta!»
«No eixirem d'apuros!»
«No està el forn per a fer rosques!» (Ontinyent) (66)
«No hi ha manera!» (31)
«No hi ha mans!» (Tavernes) (31)
«No *mos* traurà d'apuros!» (Alcoi) (a1)
«[A] on cagarem que no faça pudor?» (1)
«Per a eixir del pas»
«Per a un benefici, un sacrifici» (Calp) (39)
«Per més que ho intente, no...»
«Per més que m'ho propose, no...» (31)
«Quan Déu no vol, els sants no volen»
«Quan no són figues, són raïms» (Tavernes) (31)
«Quan no tens ous, tens colomins»
«Quant que *hi ha que*Φ anar, i no és de camí!» <cal>
«Què creus!» (i2)
«Quina creu!»
«Quin pal!»
«Sempre plou quan no hi ha escola»
«Si aixina plou, què farà en la serra!»
«Tan senzill que pareix!» (31)
«Tens un problema gran, gordo i polit»
«Tira pallús que m'estaque!» (Alcoi) (a1)
«Tot lo bo costa!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Tot lo que costa és bo!» (Calp) (39)
«Tot no és obrir el cul i agarrar mosques» (27)
«Tot té remei menys la mort»
«Va ser terrible» (i2)
«Val més pedaç que forat»
«Vendre la casa i pagar lloguer»

«Vénen altes i rotllades!» [rolâes]

⇒ *I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar malament*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*
⇒ *II.8.F SENTIMENTS> PERILL*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència, suportar*

obstacle

destorbar
estar pel mig
estar sempre fent el trompellot (Vilallonga) (46)
estar sempre pel mig, com el dijous [*hum*]
impediment
obstacle
obstàcul·①
obstaculitzar
parapeu (Benidorm, L'Alfàs) (28)
posar parapeus (Benidorm, L'Alfàs) (28)

risc

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> PERILL*

absència de dificultat

ser fàcil

fàcil
estar mamat (Ibi) (34)
estar tirat -ada
lleuger -a (Alacant) (29)*[ʤauʤér] (Alacant) (29)
senzill -a

«Això està tirat!»

solució, superació

acabar-se[-li] el conflicte (5)
aclarir -se
agarrar-se a un reparat (1) (La Marina) (28)
agarrar-se a una paret llisa (Alcoi) (2)
agarrar-se on pot
alenada
alenar
anar a bones (33)
anar capvirant el temps
anar solventant (les dificultats)
arreglar -se
arremediar
capvirar
conjurar la tempestat (Ibi) (34)
deixar-ho tot pastat i fenyut / fenyit
desenvoldre's (Alacant) (29)
<deslloriga°> (un assumpte difícil)
desenllorigar (Beneixama) (33)
donar-ho tot pastat i fenyut / fenyit
donar-li solució (a algú, d'un problema) (60)
eixir del pas (1)
emmagencar(-s'ho) [ammaʤenkár] o *[ambaʤenkár] (La Marina) (86)
encaixar totes les peces del trencacaps
fer un arreglo
fer una alenada
haver de saber fer cara a tots els vents (Tavernes) (31)
nadar sense carabasses
no haver arrua° en (alguna cosa) (1)
obrir-se pas (1)
paliar[-se] (5)
passar-se (alguna cosa) per baix cameta
pegar una alenada
posar remei
ser remeis de micapà [*desp*] (5)
solventar
tirar pel carrer d'enmig
tort o dret (Balones) (22)
traure (algú, alguna cosa) a carregador (La Marina) (28) (39)
traure a descarregador (Tavernes) (31)
traure el cap de l'aigua
traure les faves de l'olla (Alcoi) (27)
anar traient favetes de l'olla *[traénᵗ] (Ibi) (34)
traure's
traure's de damunt

traure-s'ho dels dits
traure's l'espart de l'ala (Polop) (28)
trobar-s'ho tot pastat i fenyut / fenyit
vore's el cel obert

«A comptes vells, baralles noves» (1)
«A molt aire, poca vela»
«A qui li pica, es rasca» (Ontinyent) (66)
«Cadascú es rasca on li pica» (Bellreguard) (41) (Altea) (57) (57)
«Cada ú es rasca, allí a on li pica» (Alcoi) (27)
«A les tres, mort o pres» [*conveniència de fer un últim esforç*] (21) (Ibi) (34)
«A rossí cansat, muda-li el pinso» (Alcoi) (27)
«Bo és donar consells, però millor els remeis» (Alcoi) (27)
«Consells sense remei, caga't en ells» (Ontinyent) (66)
«Déu apreta°, però no ofega» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Déu no pega amb les dos mans» (27)
«El que cau i s'alça, terra avança»
«La teua casa te l'has de netejar tu mateixa»
«Mort el gos, morta la ràbia» (1)
«Per un nap no es deixa de coure l'olla»
«Qui cau i s'alça, terra avança» *[alvánsa] (Alcoi) (2)
«El que entropessa i no cau, avança camí» *[alvánsa] (Calp) (39)
«Qui fa un cove fa un cistell» (223) (28)
«Qui sap un cove fer, ja pot dir que és cisteller» (1) (15)
«Quina alenada!»
«Si ningú no ho arremedia...»
«Tot sol·lucionat!» (126)
«Cada olleta té la seua tapadoreta» (Alcoi) (27)
«Tota olleta té la seua tapadoreta, i la que no, un testet»
«Una errada, una encertada» [erâ], [ansertâ]

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar ànim*

facilitar

amb els ulls tancats
ben escudelladet
fer alguna cosa amb la punta de la mà esquerra
no tindre pèrdua
posar en la mà
posar en la maneta
posar la mà damunt i trobar-ho davall
«*Lios*[Φ] posar-ne, i no llevar-ne»

Donar

donar

confiar
deixar
donar
[donar] en penyora (21)
donar-li (a algú) dot i criatura (27)
empalmar [ampalmáʳ]
empelegar [ampelegáʳ]
empiular-li (alguna cosa a algú)
endolsar [*neg*] (Alacant) (29)
fer cadena
fer rodar

«A casa no vages mai de buit»
«A eixe, la mà, de donar, li la varen tallar» *[vâen] (Alcoi) (27)
«A l'any que ve que t'ho milloren!» (Alcoi) (a1)
«Al que li donen no tria» (Alcoi) (2) (27)
«Qui pren fiat no tria» (Calp) (39)
«Al que li tingues que donar sopar, no li estalvies el berenar» (Calp) (39) (28)
«Ale, pren» (Altea) (67)
«De donar ningú es fa ric»
«Donat i regatejat!» (Alcoi) (a1)

«El que dóna lo que té, no està obligat a més!» (Alcoi) (a1)
«*Hi ha que*[Φ] saber donar i tindre» <cal> (27)
«La teua boca, és mesura»
«Més fàcil que batre, és donar amb butxaca d'altre» (27)
«Val més un "tin" que dos "te'n daré"» (Tavernes) (31)
«Val més un "nyas" que dos "te'n daré"» (Calp) (39) (28)
«Millor que donar, es prendre; i millor que hipotecar, és vendre» [péndre[r], véndre[r]] (27)
«No vengues el burret»
«On donen molt no vages»

regalar

donar
ofrenar [*poet*] (244) (24)
regalar
regalar debades [debâes] (74)
regal de profit
donar de tot cor (a23)
donar a canvi de res (a23)

estrenes ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal*
estrenar ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal*
asguilando [1] [*present de Nadal*] (Alcoi) (423) ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal*
asguilando [2] [*present que porta el nóvio a casa dels sogres*] (Alcoi) (423)
porrat
rascat ⇒ *II.8.A. FAMÍLIA> bateig*

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal*

«A cavall donat, no li mires lo pèl» (Alzira) (441)
«A cavall regalat no li mires pèl» (Alcoi) (a1)
«A cavall regalat, no li mires la dent» (Ibi) (34)
«Bescuit[et] de monja, cafís de blat» (Alcoi) (3) (Altea) (57) (57)
«[A] qui / El que donació en vida faça, que li esclafen / xafen el cap amb una maça» (1) (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Al que li donen, no tria» (27)
«Ditxosos diners que a casa tornen!» (1)
«No hi ha res més barat que lo que es compra» (1)
«Una cosa que parega i que no siga!» (Alcoi) (a1)
«Volia una cosa que parega i que no siga» (Alcoi) (a1)

compartir

anar a mitges
compartir
fer barca (Vilallonga) (46)
partir-s'ho

«El que té, deu donar al que no té; sinó, que barate» (Calp) (39)

no donar

deixar a mitja vela
estalviar-li (alguna cosa) (Marina Baixa) (28)
no donar ni les gràcies
no donar ni un glop d'aigua
no donar ni una set d'aigua (5)
«Lo que es dona ja no es torna!» (Alcoi) (a1)
«Lo que es dóna ja no es torna, (i) lo que es perd, jolivert!» (Alcoi) (a1)
«Lo que s'esqueixa, no es deixa!» (Alcoi) (a1)
«Tot serà per a tu si et cases en mi!»
«Tot serà teu si et cases en mi!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> cobdícia*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> robar*

Escriure

escriptura

capçalera
carta
despedida°
lletrero
llibre
llibret
plana
ratlles
ròtul (60)
escriure una carta
escriure una postal (5)
escriure unes ratlles
imprimir a tota plana (5)

plumier
llàpis
llapissera
estilogràfica
bolígrafo
boli

llegir

lectura
llegenda [ʎiʤénda] (Alacant) (29)
llegir
llegir en veu alta

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> estudiar*

⇒ *II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ> escola, col·legi*

poesia

poesia
poeta
versaire
poema
lírica
líric -a (88)
estrofa (5)
quarteta
quinteta (5)
quintilla (5)
sonet (5)
vers blanc (5)
vers lliure (5)
cabdellets (5)
cadència (5)
cadenciós -a (5)
rima (5)
mètrica (5)
ritme (5)
acompasat -ada (88)
escandir (5)
medir (5)
versificar (5)
posar lira (5)

Esplai, esplaiar-se

esplai en general

anar a fer-se *algo*® per ahí°
anar a refrescar
anar a fer-*mon* una fresqueta (Xixona) (438)
desduir-se (57) (28) (428)
distracció (a3)
distraure's
divertició
divertiment (Balones) (22)
divertir-se
enconar-se (Altea) (28)
enfundar-se (Marina Baixa) (28)

esplai (Cocentaina)
esplaiament(120)
esplaiar-se
fer-se aire
fer-se un refresquet
fer una cosa com a distracció (a3)
nadar
ocupar-se (Guadalest) (28)
panerot
passar-s'ho divertit (74)
pendre l'ombra [la sómbra]
prendre el sol (5)
refrescar
ser (una cosa) distragut -uda
tallar ninetes de paper (a8)
torbar-se (Alcoià-Comtat) (L'Alfàs) (28) (46)

pista de ballar
orquestra *[orkésta]
bolera
bolera americana
solàrium (114)
verbena
festival
tauletes
les tauletes de la Plaça (Alcoi) (2)
rodar pels bars (26)
vetlada (Balones) (22)

«És distragut» (i4)
«Menja, beu i divertix-te, i no sigues bajoca, Batiste» (Xeresa)

vacances, bany, platja

vacances°
vacacions°
  vagacions (Vilallonga) (46)
vacances de muntanya (5)
vacances de platja [pláia] (5)
estiuar [astiwâr]
  anar a estiuar (Altea) (57) (57)
estiueig (5)
estiuejar (Alacant) (29)
  veranejarⒹ (Alacant) (29)
passar l'estiu (5)
estar de vacances (5)
estar de vacacions
anar-se'n de vacances
anar-se'n de vacacions°
vacar (5)

apartament
xalet
hostal
hotel
casa rural
parador
banyets (Alcoi) (94)

els senyorets (de ciutat) (37)

afonar-se (a l'aigua) (Alacant) (29)
afonar-se (a l'aigua) com un cauet (Alacant) (29)
banyada [banjâ]
banyar-se
bussejar
buscar petxines
cabussar-se°
  escabussar-se° [askabusâ'se] (Alcoi) (2)
  escabissonar-se (Relleu) (a1) (28)
  acabussar-se (Vall d'Albaida) (63)
  acapussar(-se) (Guardamar) (98)
cabussó°
  escabussó° [askabusó] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  caputxó [kaputʃó] (El Campello) (37)
  acabussó (Vall d'Albaida) (63)
cadira de platja
carabasses
casetes de platja
casetes del banyer (5)
catret
flotador
nadar
  nadar com un galfí(57) (28)
  nadar més que Galindo (Alcoi) (237)
nadar a braça

perxar (La Vila) (28)
parasol
*sombrilla*①
tirar-se del trampolí
tindre ja molta aigua
una tragallada d'aigua [tragaλâ]

prendre el sol [péndre]
prendre la calenta (1)
torrar-se les cuixes (5)
cremar-se del sol
atabollar-se del sol
atabollat -ada [del sol] [*roig, roja per efecta del sol*] (1)
«A l'aigua, patos!»
«Aigua, que em rust!»

banyador
biquini
la part de dalt del biquini
la part de baix del biquini
trage de bany
trage ratllat de dril (5)
xancles
xancletes

⇒ *I.2.F. TEMPERATURA> CALOR*
⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE*

cinema

cine
butaques (5)
pati de butaques
palc
entrada de general
entrada de numeret (Alcoi) (2)
entrada de cassola (El Campello) (37)
cassola (37)
galliner (5)

primera sessió
segona sessió
comboix
anar a vore una pel·lícula
fer una pel·lícula [en un cine]
una espanyolada [aspaɲolâ]
una de punyades [puɲâes]
un folletí (5)
pel·lícula de risa (37)
pel·lícula d'amor (37)
pel·lícula del lleonet
pel·lícula guapeta
pel·lícula de perotets
pel·lícula de valents (37)
pel·lícula de comboixos
pel·lícula de indios i comboixos
una comboixada [komboiʃâ]
una d'*indios*①
una de guerra

colar-se
fer la martingala (El Campello) (37)

«Què aneu, al cine?» «Per a que no *mos* ho conten!» [*resposta*]
«Quina pel·lícula fan?»
«Eixe és / era molt valent!» [*un actor*]
«Coixo, la llum!» (Alcoi) (2)
«¡Que s'escomençe!, ¡Que s'escomence!» (Alcoi) (a1)
«Que *mos* tornen els diners, que este cine no val res!» (Alcoi) (i1)

fotografia i pintura

retratar
retrato
foto
bromoli *[bro'mɔleo] (Alcoi) (60c)
fer un retrato
fer una foto
màquina de retratar
carret de fotos
maquineta de fer cine [*tomavistes*] (37)
retratar al viu (Alacant) (29)

pintar
pintura

pintura tendra
pintura seca
aiguarràs [auiarás]
bosqueig (21)
bosquejar (21)
celatge (1)
un paisatge embravit [ambravít]
una pintura embravida [ambravída]

esports

fer exercici
fer estrici° (Castalla) (Beneixama) (33) (Agullent) (35)

boxejador
boxejar
bàsquet
escalada
escalador -a
*futbito*Φ
hòquei
tennis [*ant*]
tenis
ping-pong

futbol

futbol [fútbol]

<àrbitre°>
àrbit (74)
delegat d'equip (74)
entrenador (74)
míster (74)
futboliste
porter
centrocampiste (74)
*delanter*Φ <*davanter*>
linier (74)
bandereta [del linier] (74)
massagiste (74)
reserva (74)
titular (74)
tractant de jugadors (74)

camp de futbol
camet [*petit*] (Alcoi) (2)
*banquillo*Φ (74)
*fosso*Φ (74)
grada (74)
l'escaire de la porteria (Alcoi) (2)

soci
abonat -ada (74)
temporada [temporâ] (74)
marcadors (Alcoi) (2)
mig temps (74)

fitxar (74)
traspassar (74)
traspàs [*d'un jugador*] (74)
banderí (74)
escudet [askudét]
portar un escudet
el ratot (Alcoi) (2)
fer el dia del club (74)

«Matxo l'Alcoiano!» (Alcoi) (2)
«*De-por-ti-vo!*»Φ (Alcoi) (2)
«Escartín! Escartín!» [*insult greu a l'àrbitre*] (Alcoi) (2)

alçar la bandereta [el linier] (74)
dominar
embotellar [ambotelʎár]
enventar [anventâr]
fer mano-a-mano
jugar arreplegat
jugar tancat
obligar a jugar arreplegat
pitar [*l'àrbitre*] (74)
pegar una pitada [pitâ] (74)
tocar el pito (74)
ser ófsai (74)

fonada [fonâ]

fonar
afonar
tafonada [tafonâ]
tafonar
taponada [taponâ]
taponar
tindre una bona fusada [fuzâ] (30)

«No val a fonar!»
«No val a pegar taponades!»

guanyar
eixir un partit redó (74)
perdre
empatar (74)
primera divisió
segona divisió [segón]
a segon
coliste (74)
lesionar-se [*un jugador*] (74)
prima (74)
una cantada [kantâ]
un gol de verbena
anular un gol (74)
pegar una palissa [a gols] (74)
robar el partit (74)
ser un petard *[petárdo] [*un jugador*] (74)
ser un robo° descarat (74)

excursió

anar a xafar la serra (Alcoi) (i6)
anar[-se'n] de pinyata
anar-se'n de rostida
anar d'assambra (Marina Baixa) (28)
anar d'alsambra (28) (Altea) (67)
baldar el brial
ballar el brial
berena
berenar de mona
berenar de Pasqua
bóta (5)
cantimploreta
crestellejar
diumenge de pinyata
donar-se un verd
eixir de pinyata
eixir / anar a menjar-se la mona
fer una assambra / alsambra (Marina Baixa) (28)
entrepà d'espencat
bocadillo d'*espencao*$^{\Phi}$ (Alcoi) (199)
motxilla *[motʃíla] (5)
paeller
pegar la volta a la Marina
pinyata
prendre's l'eixida [per] (140) (294) (141) (239)
rostida
transistor (5)

«Ja bull el timonet!»

pinyater -a
pinyatero -a
ser cerril
ser excursioniste -a

anar a fer herbes [*collir herbes comestibles o medicinals*] (La Safor) (47)
buscar esclata-sangs ⇒ *I.1.C. FLORA> bolets*
buscar espàrrecs (Gandia) (99)
buscar caragols / xonetes (99)

fira

barquillero
barraca de fira
barracó de fira
els barracons de la fira (Alcoi) (Gandia) (99) (a1)
bufa (Alcoi) (Callosa) (86)
bufes (Alcoi) (2)
globo$^{\wedge\Phi}$
bufero -a (Alcoi) (2)
l'home dels *globos*$^{\wedge\Phi}$
"El món per un forat"
el floriol (Altea)

els autets de xoque
els cavallets (Alcoi) (Gandia) (99) (a1)
les barquetes (Alcoi) (a1)
la sènia de fira (Alcoi) (a1)
la nòria
els pualets (Alcoi) (a1)
els pualets de la nòria (Alcoi) (2)
fira
anar a la fira
firar
firar un gaiato
paradetes
tòmbola
Tòmbola de la Caritat (Alcoi) [*ant*] (114)
cucurutxo° ⇒ *II.4.B. Postres i llaminadures*
  cartutxo° (Alcoi) (2)
  caputxo (Cocentaina) (a1)
  caparrutxo (Alacant) (29)
  papera[a] (20)
  paperada (Agost) (176)

arrop i talladetes
«Arrop, i tallaetes!» (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
cotó-en-pèl (Alcoi) (a1)
rosetes
ronyoses [*garrapinyades*] (Alcoi) (i1)
torró de gat (Alcoi) (a1)
  torronets [*torró de gat: rosetes amb mel*] (Alcoi) (a1)
poma ensucrada [poma ansukrâ] (Alcoi) (a1)
cotó-en-pèl de fira (Alcoi) (a1)
xurros
porres

«A la fira no vages si no tens diners, voràs moltes coses i no compraràs res»
«Amb dinerets, torronets»
«'Nem a les barquetes!»

⇒ *II.4.B. Postres i llaminadures*

circ

circ
  circo[Φ]
carpa
volantiners (Cocentaina) (106)
pallassos (Cocentaina) (106)
equilibristes (Cocentaina) (106)
saltimbanquis°
tribanelles [*saltimbanquis*] (1)
trapezistes (Cocentaina) (106)
malabaristes (Cocentaina) (106)
passar el fil d'aram (Cocentaina) (106)
màgic (1) (15)
  mago[Φ]
entaulat de l'orquestra (Cocentaina) (106)
passadís (Cocentaina) (106)
taquilla (Cocentaina) (106)
grades (Cocentaina) (106)
preferència (Cocentaina) (106)
cadires de tisora (Cocentaina) (106)
xanques (Cocentaina) (106)

fumar

cabota del cigarro°
eixir porra
catximba
cendra
cendrer
cigarret (Alcoi) (38)
cigarro°
cigarros° de serradura (Alcoi) (a1)
empalmar cigarros° [ampalmâ[r]] (Alcoi) (a1)
esca
escanya-pits (23)
fer-se el cigarret de les puces
fer-se un canuto
fumar com / més que un carreter(66)
fumar creïlla / queradilla
fumar estepa (Benifallim) (23)
pegar una calada [kalâ]
pegar una caladeta [kalaêta]
pipa
pipa de pastor (Castells de Serrella) (23)
pipaire
piparrada [piparâ]

pipera [*Lonicera implexa, lligabosc o mareselva usat per a fer pipes de pastor*] (Castells de Serrella, Benimaurell) (23)
  piponera (Castells de Serrella) (23)
pucero [*ant*] (Alcoi) (38)
rates (Alcoi) (a1)
rotllar
tabac
  *tabaco*①

màquina de rotllar cigarros
metxero de benzina (Alcoi) (a1)
paper de fumar
pedra foguera (Castells de Serrella) (23)
  pedra de foc (Alacant) (29)
  pedrenyera (Marina Baixa) (57) (28)

«Et veig molt apurat!» [*hum*] (Alcoi) (a1)

jocs

⇒ *jocs*

passejar

airejar -se
anar a desduir-se (Balones) (22)
anar a pegar un vol [bɔl]
anar a estirar les cames
anar a pasturar (Elx) (40)
anar a pegar faldonades *[faldonâes] (Elx) (40)
anar a pegar una volta
anar a vore els patos (85)
anar-se'n a prendre l'aire (56)
anar-se'n a que li pegue l'aire a algú
baldar el brial
ballar el brial
camejar
caminer -a
desduir-se (1)
  desdoir-se (1)
eixir
eixir a estirar les cames
eixir a pegar una vista a les jornades
eixir a vore el solet
estar baldant / ballant el brial
estirar les cames
fer un borneo (Baix Vinalopó) (118)
fer un xapí
festejar un ratet (Altea) (67)
gambo (Alcoi) (343)
garbo
passeig
pegar la volta als fadrins [*ant*] (Alcoi) (a1)
pegar la volta als ponts (Alcoi) (2)
la volteta als ponts (Alcoi) (2)
pegar un vol [bɔl] (Alcoi) (i2)
pegar un gambo (Alcoi) (343)
pegar un garbo
pegar una volta [bɔlta]
pegar una volteta
pegar-li l'aire
volta [bɔlta]
volta dels fadrins
voltar [bɔltâr]

«A vore si *mos* regalen algo» (Alcoi) (2)
«A les nou, baix l'arbre» *[ábre] (Altea) (67)

ballar

anar a la discoteca
ballar
moure l'esquelet (5)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA*

teatre

sainet
numeret
comèdia
passet de comèdia (Balones) (22)
col·loqui (Balones) (22)
consueta (21)
consumeta (1)

drama (5)
revista [teatral] (5)
companyia de revistes (5)
escena
apuntador
vedette
la clèc (Alcoi) (a1)
alçar-se el teló (5)

envà
for
  foro
teló
cassola
galliner

<focus>
  focoⒹ
  focoⒹ zenital (74)
llum indirecta (74)

aplaudir
[haver-hi] un rebentó (5)
estar ben executat -ada [eiʃekutát -â]
ser una astracanada [astrakanâ] [*desp*]

Teatret del Rayo (Alcoi, anys 90 s. XIX) (199)
Teatret de Bou (Alcoi, anys 20) (199)
Teatret del Carmen (Alcoi, anys 50) (199)
Teatret de Sant Roc (Alcoi) (199)
Les Xiques del Bambú (Alcoi, anys 50) (199)
La Cassola (Alcoi) (199)
«Què aneu, al teatro?» «Per a que no *mos* ho conten!» [resposta]

Guardar, desar

alçador
alçadoret
alçar
alçar [*la roba*] (Alacant) (29)
alcig
armari
  almari
escudeller
<magatzem°>
  almagasén°
  amagacent (296) (Setla de Núnyes) (a1) (Balones) (22)
  amagazent (Marina Baixa) (28)
  matzem (Muro)
  almacienⒹ (Alcoi) (2)

  almacenⒹ
deixar en el [seu] *puesto*Ⓓ
guardar
llevar d'enmig
portar al *puesto*Ⓓ
posar baix clau
ser una blanca [que tot ho guarda / amaga]
tornar al *puesto*Ⓓ
«Pareixes / pareixeu les blanques, tot ho amagues / amagueu!» (Alcoi) (a1)
«Pareixes / pareixeu les blanques!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA*

Jocs

jugar

joc
joguina (Altea) (57) (28)
joguineria (Altea) (57) (28)

jugar
fer joguines (306) (28)
  fer joguins (306) (28)
joguera
jugatera (Polop, Benimantell) (67) (28)

enjogassar[-se] [aɲdʒugasâr]
enjoguescar-se [aɲdʒugeskârse] o [aɲdʒueskârse] (Alacant) (29)
enjogassat -ada [aɲdʒugasát -â]
enjogascat -ada [aɲdʒugeskát] o [aɲdʒueskát] (Alacant) (29)
joguinós -a (Marina Alta) (138) (28)
jugarrí -ina (Callosa, La Nucia) (28) (Vall de Gallinera) (361)
ser un jugarrita (Altea) (67) (28) (Vall d'Alcalà) (361)

jocs d'atzar

jugador -a
jugadoret -a
trampa ⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT, manipular, fer trampa*
truc
guilindaina (Alcoi) (62)
fer fer (a un gos domesticat) les mil guilindaines (Alcoi) (62)

traure's l'esquit jugant

«A la bossa del jugador, no li cal estrenyidor» (1)
«A la bossa del jugador, no li cap estrenyidor» (Alcoi) (27)
«A la botxaca del jugador no li poses estanyador» (Marina Alta) (65)
«A la butxaca del jugador no li poses nugadors» *[nuaôrs] (Ontinyent) (66)
«A la bossa del jugador, no li poses lligador» [bósa] o *[bólsa] (Ibi) (34)
«El que juga, perd o guanya, però res li estranya» (Bellreguard) (41)

⇒ *jocs infantils*

apostes

aposta
apostar
jugar-se els diners
travessa *[ant]*
fer travesses

auca

pipantero

billar

carambola
carambola russa (Alcoi) (a1)
fer-la mano a mano (Alcoi) (a1)
els billars [viλárs] (Alcoi) (a1)
tindre la bola amariquiada [amarikiâ]
billar americà
billar espanyol
«El billar és un lladre vestit de verd»

cut

«Cut!»
«Tu eres!»
«Va cut!»
cut
cut amagat
cut descobert
fer de cut
parar

tec

jugar al tec
jugar a bales
jugar a boles
jugar al gua (La Marina) (86)

bola (Alcoi) (2)
cingleta (Confrides) (28)
via (La Safor) (28)
bia (Bolulla) (86)
bieta (Marina Alta) (28) (Callosa, Polop) (86)
primera

primereta
peu
tute
matute
clot
fer clot

escacs

ajedrezⒹ *[ahedrés] <escacs>
rei
roc
jaque-mateⒹ del pastoret <escac-i-mat>

loteria

bolleta
prendre bolleta
«Tirem bolleta!»
els Cegos
caiguda (o caigudeta) dels Cegos
igualetes

El Trabajo d'Alcoi (ant)
[J. Tormo Colomina]

quinta Alcoi) (310)
posador de les boles Alcoi) (310)
tabaquet del recapte Alcoi) (310)
solfero (Alcoi) (310)
solfes (Alcoi) (310)
- solfa senar (Alcoi) (310)
- solfa de pares i nones (Alcoi) (310)
- solfa rebolicada (Alcoi) (310)
- solfa enredrada (Alcoi) (310)
- solfa variada (Alcoi) (310)
- solfa plana (Alcoi) (310)
- solfa Alacantina (Alcoi) (310)
- solfes xicotetes (Alcoi) (310)
- solfes senars (Alcoi) (310)
- solfes grans (Alcoi) (310)
- solfes dobles (Alcoi) (310)

naips

«A l'enemic, ni aigua»
«Alça!»
«Alça, món!»
«Amb l'as, una en faràs»
«Ara assoma't!»
«Carta en terra, fa guerra!» (Alcoi) (i14)
«Diners o merda!» (1)
«En l'as, una en faràs, però burro no seràs»
«Envide!» (Alcoi) (a1)
«Matador -a d'última, jugador -a de calbot»
«Matador de caiguda, jugador de calbot»
«Matador de caiguda, pagador de barralet»
«Passe!»
«Quan les cartes no cauen... couen»
«Quaranta i as, no pe(46)
às»
«Uno i uno, tapet i baralla»
«Xe, haurem de posar el collaret del matapoll per a llevar-te el malet!» (Beneixama) (23)

a cartes vistes
abonar
agarrada
alçar
amarrar (Alcoi) (i2)
Amparito i l'home
anar a per l'esquit (Alcoi) (a1)
anar de caiguda
antecaiguda
apretarᴬ
as
atxicar-se
bac → *cau*
baralla
brisca
burret
burro
cagar el bastó
cagona → *mona*
caiguda

cama
carta
carta blanca
carta bona
carta fluixa
carta forta
carta manadora
carta minsa
carta mostosa
carta negra
carta pintadora [pintaôra] (Alcoi) (a1)
carta senera
carta sense esquit (Alcoi) (a1)
carta sense os (Alcoi) (a1)
cau (Alcoià-Comtat) (35) (Alacant) (29)
  bac (Vall d'Albaida) (35)
cau robat (Alacant) (29)
coll [*pal*] (57) (28)
copes
cotar (Balones) (22)
coto
coto de bola gran
coto i cau
cremar-se-li una carta en les mans (Alcoi) (i14)
descartar-se
deu de la darrera
donar
donar-la sense os
donar l'esquit (Benilloba) (i3)
eixir-se'n
el pardal amb fulles
el rellotge de Beniarrès
el rellotge de Confrides
enganxada [aŋgaɲtʃâ]
escalibrar (Alcoi) (a1)
esquitar (Alcoi) (a1)
fer[-li] bac
fer el Sant Vicent (Alcoi) (a1)
fer-se un cotet
foraster
gat vell (Alcoi) (a1)
guanyar la cama (46)
jugada fosca
jugador -a de calbot
jugar a cartes
jugar a cartes vistes
jugar a carteta (Balones) (22)
jugar a cotos
jugar a coto-i-cau
jugar a manilla (Balones) (22)
jugar a mediator (Balones) (22)
jugar a la baralla (5)
jugar al mont (Alcoleja) (272)
  jugar al *monte*①
jugar contra gats vells [que tenen el cul pelat] (Alcoi) (a1)
jugar més que el Peladilla (Alcoi) (73)
la bóta
matador -a
meló
miró sompo / mirona sompa
sota d'oros
  mona
  La Mona
  marota
  cagona (Callosa) (86)
  peregila (86)
  perica (Benimantell, Castell de Guadalest) (86)
  sota la mota (86)
  sota mardana (86)
  sota marota (86)
  xima (Benifato) (86)
naip
no haver esquit [askít] (Alcoi) (a1)
pegar en os (Alcoi) (a1)
pillada
plantar-se
plantat -ada
plegar
plegat -ada (Alcoi) (a1)
pollós -a
poste
punxafigues
rebac
recau
rei
reiada [reiâ] (Alcoi) (a1)

remesclar (Alcoi) (a1)
rondí
semador -a
solo
sota
tindre cartes fermes (Benimantell) (28)
tindre ofici
tindre una florada [florâ] (1)
tornar per l'esquit [askít]
trumfo
tute
tuti (Alacant) (29)
Ximet
xorla

«No em sap mal que el meu fill siga jugador, sinó que torne per l'esquit» (Alcoi) (a1)

dòmino

la creu
doblar
aguantar el colp de mar com un dimoni (El Campello) (37)
la garrofa [*sis doble*] (Carlet) (347)

«La doblâ és mal peix!» (El Campello) (37)

parxís

matar
traure-les de casa
contar-se dotze
contar-se vint
entrar en el segur
traure un sis
traure un cinc

«A casa!»
«Cinc, fitxa!»
«Seguret!»

«A vore què faig que faça goig...» [*en tirar el dau*] (Alcoi) (i16)
«A vore qui sóc...» [*dubtant quina jugada fer*] (Alcoi) (i2)
«La sort de Déu per tot s'hi veu» [*quan no es té sort volent corregir una mala tirada anul·lada*] (Alcoi) (i16)

pilota valenciana

noms dels jugadors

jugador [ʤugadôr] o *[ʤugaôr]
jugador triat (234)

barrer (234)
barrero (234)
contrarest (234)
dau (234)
dauer (234)
davanter (234)
els de darrere (234)
els de davant (234)
escaleter (234)
feridor (234)
galotxa (234)
galotxer (234)
maça (234)
mitger (234)
parador (234)
punta (234)
punter (234)
qui fa el bot (234)
qui fa el dau (234)
qui fa l'escala (234)
qui fa la galotxa (234)
qui fa la mola (234)
qui fa la perxa (234)
qui ferix (234)
*raspoter*Φ (234)
reboter (234)
rest (234)
restador (234)
*sacant*Φ (234)
saguer (234)

*saque*① (234)
traedor (234)
trasser (234)
traure (234)

trinqueter (Gandia) (53)

sistemes de puntuació

a resquit (234)
a correguda (234)
a descomptar (234)
a jocs vençuts (234)
a lliures (234)
al pacte (234)
a pals (234)
a pujar i baixar (234)
a resquit (234)
a sets (234)
a temps (234)
joc març (234)

modalitats del joc

a l'alt (234)
a l'alt amb escala i corda (234)
al carrer (234)
a contramà (234)
a curtes [al carrer] (234) (28)
a curtes [al trinquet] (234) (28)
al frare (234)
a llargues (234) (28)
a llargues amb pala (234)
al raconet (234)
al trinquet (234)
a paret (234)
a paret i rebot (234)
a ratlles (234)
a perxa (234)
a perxa bruta (234)
a perxa en bot (234)
a perxa esquerra (234)
a perxa neta (234)
a pilota blanca (234)
a pilota grossa (234)
a rebot (234)
a terra (234)
frontó (234)
galotxa (234)
galotxa amb corda i sense ratlles (234)
galotxes (234)
joc a l'alt (234)
joc a terra (234)
jugar al dau (234)
nyago (234)
raspa (234)
raspall (234)
  jugar a raspall
raspall
raspall a pals (234)
raspall a quinzes (234)
raspall a ratlles (234)
raspallot (234)
  raspalloc (Ibi, Castalla) (28)
raspeta (234)
raspot (234) (Callosa) (28)
sarpallot (234)

colps

a contramà (234)
a l'aire (234)
alts (234)
bolea (234)
bolei (234)
boleia (234)
bolera (234)
bot de braç (234)
bot i bon braç (234)
bot i volea (234)
bot i aire (234)
bragueta (234)
braguetada (234)
*braguetilla*① (234)
butxaca (234)

calbot (234)
calbotet (234)
calfalló (Callosa) (227) (28)
carxot (234)
carxotet (234)
corbellada (234)
damunt braç (234)
davall braç (234)
de baix braç (234)
espitjar (234)
esquerrada (234)
fer el dau (Gandia) (53) (27)
  jugar al dau (Benimantell) (28)
galtada (234)
ganxo (234)
mà contrària (234)
mandró (234)
  manró (234)
mandronada (234)
  manronada (234)
manronadeta (234)
palma (234)
palma a l'aire (234)
palma al bot (234)
palma terra (234)
palmada (234)
per baix (234)
per baix cama (234)
per dalt (234)
per dalt braç (234)
per damunt braç (234)
per davall braç (234)
petxineta (234)
rajar (234) (28)
raspada (234)
raspallada (234)
de raspalló (28)
reballar (234)
rebot (234)
refilar (234)
repecho (234)
restar (21) (57) (3) (37)
restos (37)
samarrada (234)
saque de llargues (37)
sobaquillo® (234)
traure de bragueta (1)
  jugar-la de bragueta (Gandia) (53)
trompada (234)
ventar (234)
volea (234)
voleeta (234)
  jugar a voleetes (234)

tirar-la a la galeria (53)
pilota encalada (234)

trinquet, espai de joc

trinquet (106) (234)
trinquet cobert (234)
trinquet descobert (234)
trinquet dauer (234)
trinquet de galotxa (234)
trinquet de pilota grossa (Parcent) (234)
trinquet menut (Monòver) (234)

corda (234)
pedra (234)
dau (234)
tamborí (234)
  alambor (234)
  ambor
frontó (234)
escala (234)
llotgeta de baix (234)
llotgeta de dalt (234)
galeria (234)
galeria llarga (234)
galeria del dau (234)
galeria del rest (234)
marcador (234)
els blaus (234)
muralla (234)
banquets [per al públic] (234)

equip

pilota (234)
pilota de badana (234)
pilota blanca (234)
pilota de vaqueta (234)
pilota negra (234)
pilota de corretja (234)
pilota curta (234)
pilota voladora (234)
pilota de bandera (234)
pilota de calfar-se (234)
pilota de galotxes (Monòver) (234)
pilota grossa (234)
pilota de pedra (234)
pilota de vent (234)
pilota nova (234)
pilota oberta (234)
pilota pelada (234)

pilotarra (234)
pilotassa (234)
pilototа (234)

piloteta (234)
pilotiua (234)

guants
ditons (Altea) (28)
didals (Benimantell) (28)

lesions

assentada (234)
assentadura (234)
assentar-se la pilota (234)
caure el braç (234)
consentir (234)
cruixit (234)
desconcertar (234)
desmancar-se (234)
dessocar-se (234)
espatlar-se (234)
esquinç (234)
lesió (234)
lesionar-se (234)
mancar-se (234)
sentida (234)
vencillada (234)

última pilotada

el pardalet (234)
val i el pardalet (234)
la conill (234)
val i la conill (234)
la del bombo (234)
val i la del bombo (234)
la gossa (234)
val i la gossa (234)
la llàgrima (234)
val i la llàgrima (234)
la mort (234)
val i la mort (234)
la nòvia (234)
val i la nòvia (234)
val i partida (234)

expressions

anar de bo

«Cavallers, falta o bona?»
«Cavallers, va de bo!»

travessa

travessa [*aposta*] (234)
travessar (234) (Cocentaina) (106)
travessador -a (234)
calfar-se les travesses (234)
travessar de baix mà (234)
casar les travesses (234)

trentena (234)

voler rojos (234)
voler blaus (234)

«Qui vol rojos?» (234)
«Qui vol blaus?» (234)

⇒*II.1.b JOCS INFANTILS*

Necessitar

necessitar

cal que…?
caldre
fer falta com el pa que *mos* menjàvem
menester
necessitat
no cal
no poder flixar-se de (Alacant) (29)
per haver de
precís
ser menester que
tindre
tindre de
tindre que
voler d'algú

«El menester fa fer, i l'ànsia fa filar» (Ontinyent) (66)
«La necessitat fa fer» (Alcoi) (2)
«La necessitat fa fer, i l'ànsia fa filar» (Bellreguard) (41)
«N'*hi ha que*...» <cal>
«No podia flixar-se de...» *[puía fliʃâse] (Alacant) (29)

«Precís!»
«Si cal, falda i brial!» (Tavernes) (31)
«Tot ho sàpies fer, [i] res hages de menester» (1) (Alcoi) (2) (27)
«Tot ho sàpies fer, i a ningú hages de menester» (Bellreguard) (41)
«Tot ho sapies fer i res tingues que menester» (Marina Alta) (Pego) (65)

no necessitar

fer-li flix (alguna cosa) (Marina Baixa) (28)
no caldre
no fer falta
no necessitar
no ser menester
no ser precís
poder-se'n flixar (d'alguna cosa)
poder-se fer flix (d'alguna cosa) (Marina Baixa) (28)
tindre flix (d'alguna cosa) (Alcoi) (28)

Parlar

parlar en general, xarrar

parlar
dir
amollar (31)

parlar amb senyes (159)

parlar per senyes (222)
dir amb senyes (133) (367)

a les dos anades i vengudes
aboquinar un discurs
amollar un discurs
agarrar caps

agarrar caps solts
agarrar una barcella (Ibi) (34)
agarrar-se on pot
al sol de migdia
alçar-se en perorata (5)
amb les mans llavades
amb mitja llengua
amollar les rodetes (1)
anar com la campaneta del combregat
anar-li a algú a bones
[estar] aparaulat -ada
apegar-se la llengua al paladar
badar la boca (1)
baldacaps (Alcoi) (a1)
barcella [*conversa casual*] (Alcoi) (a1)
barret (Oliva) (i2) (Gandia) (401)
barceller -a
barceller de porxe
barcellero -a
barcellut -uda [barselút] (Beneixama) (33)
ben parlat -ada
bon parlar (5)
bromejar (31)
cançó [*tòpic reiteratiu*]
canviar de conversa
comparança (Balones) (22)
contar
contar un succeït [que li ha passat] [sosuít]
contar un xiste
contrafer [en el parlar] (Balones) (22)
contrair (Balones) (22)
conversa [konvérsa]
conversar (60)
crida (1) (15)
de boca
de boqueta
de boqui
de boquilla
de la picoleta
demanar [*preguntar*] (Beneixama) (33)
desdiure's
dir (alguna cosa) arreu
dir (alguna cosa) *de boquini* (i15)
dir (alguna cosa) amb tota la mel del món (Balones) (22)
dir la seua (26)
dir[-li] les coses a bonament(31)
doctorejar [dotoredʒâr] o [detoredʒâr] (Balones) (22)
donar a entendre
donar compte
donar comptes [kónters] (1)
donar la raó (a algú) (74)
donar veta (Alcoi) (30)
donar-li conversa (a algú) (a15)
eixida [iʃída]
eixir amb una xarrada [tʃarâ] (Balones) (22)
eixir-li a penes la veu del cos (Balones) (22)
el pardalot d'Alcoi
el parlar
endevinalla [andevinálla], *[andivinálla] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)*[endivinálla] (Altea) (57) (57)*[adivinálla] (Vall d'Albaida) (63)
enraonar
ensenyar les cartes
entaular una conversa [*est*] (26)
entendre 's
esplaiar-se (Alcoi) (a1)
espolsar-se unes xarrades
estar de barcella (Alcoià-Comtat) (329)
estar de condelma (Alcoià-Comtat) (329)
estar de xarreta (45) (Alcoià-Comtat) (329)
estar ple el poble (d'un rumor)
estar xarrador -a
exemple [eiʃémple]
explicar fil per randa
fer / dir la raoneta de
fer barrets [*xarrar*] (Gandia) (99) (Vilallonga) (46)
fer botifarra amb algú
fer botzar
fer contumàcies (Beneixama) (33)
fer la barcella
fer la contaralla
fer la xarreta
fer un barret (Oliva) (i2) (Gandia) (401)
fer un discurs [deskúrs]
fer una barcella
fer una botija

fer una crida (21)
fer xut
gargantilla
haver molta cosa que parlar (d'un assumpte) (58)
la llengua del pardalot [*dialecte alcoià*]
llengües rotes
llepapaelles
llepar
lleponar
lletania (Alacant) (29)
llevar-li la raó
lligar la barcella
magencar (1)
mamprendre algú
marmolar° (Alacant) (29)
mormolar° (Alcoi) (2)
mormol° [mormol] (Alcoi) (74)
mormol de protesta (74)
monserga (a5)
no parar amb
paraula
paréixer el secret del pansit
paréixer que tinga un pinyol a la boca
paréixer un galliner
parla
parlador -a
parladories
parlar-li (a algú) a cau d'orella(1) (15)
parlar a pams
parlar assaonat
parlar com un llibre obert
parlar de barra-catxa
parlar de trellat
parlar de vici
parlar pam a pam
parlar-se a l'orella
pegar un toc
picola
picoleta
portar al paratge
portar com a campaneta de combregats
portar-li la contrària (a algú) (31)
pregó (5)
prendre l'aigua d'arrere
prendre l'aigua de llunt
prendre la barcella
prendre un altre gir *[dʒíro] [*la conversa*] (1)
publicar
donar a l'estampa (Altea) (57) (57)
punxar la llengua (26)
raó
raonar
raonar de dona a dona (31)
referir contaralles (Balones) (22)
refrany [refrájn] (Alacant) (29) *[refrá] (Alcoi) (2)
refranyer -a [refrajnér] o *[refranér]
remugar
remulgar (Alacant) (29)
remugar a barra-catxa (74)
retòrica *[retólika] (Alacant) (29)
retrotar (un tema de conversa) (5)
retrucar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
rodar-ho
romiatge° [romiádʒe] o *[rumiádʒe]
fer el romiatge (d'alguna cosa) [*insistir o repetir*]
rosegar (Alcoi) (219)
sentir sempre el mateix sermó [de boca de] (algú) (Alcoi) (219)
ser / paréixer una olla de grills
ser arrop i / amb talladetes
ser tot botiges i cànters
ser un cagallàstimes
ser una Babel (1)
ser una guatla
ser xarrada per a beure [tʃarâ] (Alcoi) (343)
sisejar
sussoït
tindre (una cosa) sempre a punta de llengua
tindre bona dicció
tindre bones paraules per a tot (Alcoi) (94)
tindre mala dicció (5)
tindre més veu que ànima
tindre molta anomenada [anomenâ]
tindre sempre en boca [allò de...] (58)

tindre a la boca [sempre] (una paraula, frase, etc.) (Alacant) (29)
tirar llatinades
tirar-li gra (a algú) (1)
tirar-se xarrades [tʃarâes]
tornar la contestació (126)
traure a rogle [*esmentar*] (Balones) (22)
traure-li a algú alguna cosa del pap
trobo
tronets (Alcoi) (5)
tropo (Balones) (22)
trovo
xarrada
xarrar[1] [*intr*] [*conversar*]
xarrar[2] [*tr*] [*contar un secret, dir indiscrecions*]
xarrar-li coses (a algú) (31)
xarreta
xiste°

no parlar

⇒ *callar*

expressions

«Com t'ho conte, li ho contaré a d'ell / ella» (i1)
«Després de tota la monserga [de...] que m'has dit... no has aclarit això de què...» (a5)
«Eixa canya sí que tira garrofes!» (Vilallonga) (46)
«El que ho diu, no ho fa» (Alcoi) (27)
«Parla!» «Parla amb son pare i demana l'entrada en casa!» [antrâ] [*resposta*] (Alcoi) (a1)
«Pareix que menge(s) llengüetes!» (Alcoi) (a1)
«Quin margall que tens!» (26)
«Un escolte val cinc sous!» (Alcoi) (a1)
«Una escolta val un sou!» (15) (1)

⇒ *III. DISCURS*

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*

parlar en excés

pesat -ada

auelo[Φ] -a milotxero -a
barceller -a (Alcoi) (q1)
botifarrer[o] -a
embafós -osa
romancer -a (26)
xarrador -a
xarradoret -a
xarraire (Alcoi) (i1)

llepó -ona, indiscret -a

bocut -uda (Alcoià-Comtat) (329)
bossut -uda [*llepó*] (Marina Baixa) (28)
esllengut -uda
llepó -ona

parlar massa

allargar el tabarró
anar amb romanços (Alcoià-Comtat) (329)
anar amb resos (Alcoià-Comtat) (329)
anar fent romalloles (Beneixama) (33)
anar / vindre / eixir amb pitos i flautes (Alcoià-Comtat) (329)
anar-se'n de la llengua
boquejar (1)
botzar
donar corda
donar-li tabarra (a algú) (Alcoi) (219)
dotorejar
fer-ho llarg i lleig
fer-li botifarra a algú
gastar saliva (15) (31)
gastar saliva debades (1)

no haver-se deixat la llengua en el cul de sa mare (428)
no tindre pèls en la llengua (329)
omplir barcelles (Alcoià-Comtat) (329)
omplir-se la boca de dits (Alcoià-Comtat) (329)
paréixer que menge / haja menjat llengüetes
paréixer que li hagen donat corda
paréixer que siga llengüetes
parlar a bragueta solta (1)
parlar pels colzes (1)
parlar pels descosits (Alcoi) (a1)
parlar per les butxaques
parlar per no callar
pegar-li voltes al nano
perorata (5)
romanç (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
romançoⓘ
romanç de cec
romanços
ser parlar per no callar
ser un baldacaps (Alcoi) (a1)
ser un carracateu
ser un conte llarg *[kwénto](1)
ser un conte de mai acabar *[kwénto](1) (15)
sermonada *[semonâ] (Beneixama) (33)
set llengües
sobrar llengua
tindre la /una boca com una sària de gran
tindre la llengua com una destral (Alcoià-Comtat) (329)
tindre la llengua llarga (Alcoià-Comtat) (329)
tindre la llengua prou desplegada
tindre la llengua solta
tindre més corda que un penjat
tindre més llengua que espatla [aspál·la]
tindre més paraules que un advocat *[abogát]
tirar doctoríes *[dotoríes] (Balones) (22)
tornar a la mateixa cançó
tornar a lo mateix
vindre amb cataplasmes
vindre amb / portar una condelma [kondélma] (Beneixama) (33)
xaparrí-xaparrà [*onomatopeia de parla excesiva*]
xarrar com / més que una blanca
xarrar com un carracateu
xarrar com una blanca
xarrar com una cotorra
xarrar com una gralla
xarrar més que una *loca*ⓘ (Elx) (384)
xarrar més que una merla (Elx) (384)
xarrar més que un cabàs de granotes
xarrar pels colzes (Alcoià-Comtat) (329)
xarrar pels descosits (26)
xarrar per les butxaques
xarrera
xarrucar (Alacant) (29)

⇒ *I.2.G. TEMPS> pesat*

frases que critiquen o adverteixen sobre l'excés de parlar PRAGM

«...[que] no vaig a dir-te»
«[I] torna-li la trompa al xic (que li costa dos diners)» (Alcoi) (Calp) (39)
«A qui no peca parlant, digues que és un sant» (Alcoi) (27)
«Això són romanços de cadirer!»
«Bando de garrofes, bramits de burro»
«Boca que traga fel, no pot tirar mel»
«Boca tancada no entren mosques» (Bellreguard) (41)
«Bon sermó si la trona no s'assola»
«Calla!»
«Calleu!»
«Cama curta, llengua llarga; si m'alcances, dos diners»
«Cerimònies i sermons a no parar»
«Com és d'Alcoi, ja parlarà» (Alcoi) (2)
«Conta i no acaba!» (Alcoi) (a1)
«Dale que dale!»
«Dali que dali!» (21)
«D'una barcella tomba un cantó!» (Alcoi) (a1)

«Déu a voltes castiga la llengua»
«Dotories no omplin panxes!» (Alcoià-Comtat) (329)
«El bou per la banya; i l'home, per la paraula»
«El bou, per l'asta; i l'home, per la paraula»
«El parlar costa poc»
«El que / Qui diu lo que vol, ou lo que no vol» (Alcoi) (27) (1)
«El que diu lo que vol, escolta / sent lo que no vol» (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«El que la boca erra, la butxaca ho paga» (Ontinyent) (66)
«El que és ase, mateix diu lo que és d'ell que lo d'altre» (1)
«El que molt parla, molt erra» (Calp) (39)
«En boca tancada no entren mosques»
«És un baldacaps!» (Alcoi) (2)
«És una manera de parlar» (Alcoi) (i2)
«Fa més por una mala llengua, que una pedregada en sec» (Alcoi) (27)
«I quina monserga!» (Alcoià-Comtat) (329)
«Igual que si escopinyara!» (Alacant) (29)
«Les paraules són com les cireres» (Bellreguard) (23)
«Les paraules són com les cireres... s'enredren!» (Alcoi) (a1)
«La boca amarga, no pot llançar sinós fel»
«La llengüeta és molt castigadeta»
«La merda quan més la remenes més olor fa» (Alcoi) (a1)
«Més val callar lo que se sap, que parlar de lo que no se sap»
«Molt parlar nou; molt gastar cou» [nɔu] [kɔu] (75)
«No és d'Alcoi? Ell cantarà» (Alcoi) (2)
«No et desbarates!» (Alcoi) (a1)
«Ovella que bela perd bocí» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Cabra que bela, mos que perd» (Tavernes) (31)
«Cabra que bela, perd el mosí» (Calp) (39)
«Paraula i pedra solta, no tenen volta» (Calp) (39)
«Paraules que s'emporta el vent»
«Pareix que et / li donen corda!» (Alcoi) (a1)
«Pareix que menges llengüetes!» (Alcoi) (a1)
«Pareix / pareixes un carracateu!»
«Pareixes / pareix la cotorra del mercat!» (Alcoi) (a1)
«Parla pels colzes!»
«Parla pels descosits!» (Alcoi) (a1)
«Parla per les butxaques!»
«Parlar a pams, i medir a metros»
«Parlarà, és d'Alcoi» (Alcoi) (2)
«Per què t'han pegat? Per llepó»
«Persona refranyera, malfaenera» *[refranéra] (Calp) (39)
«Home refranyer, gos i malfaener» *[refranér] (Benifallim) (i4)
«Home refranyer, guilopo i malfaener» *[refranér]
«Dona refranyera, gossa i malfaenera» *[refranéra]
«Dona refranyera, guilopa i malfaenera» *[refranéra] (Alcoi) (i1)
«Secretets davant de la gent, senyal de mal enteniment»
«Sempre sol parlar el que devia callar» (Calp) (39)
«Té boqueta i no parla!»
«Vés callant, que...»
«Xarra més que alena...i alena més que un porc!» (ALCOI) (2)
«Xarra més que alena» (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
«Xarrada per a beure!» [tʃaɾâ] (Alcoi) (343)
«Xut!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA, RETRET*

qualitats o defectes en el parlar

atragantar-li-se (una paraula, una lletra) com una espina de peix (5)
<balbuç° >
babaluç (Benimantell) (28)
baiós -a *[afectat]*
botijós -osa (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
fer botiges

fer botiges i cànters (428)
parlar fent botiges (46)
cascallós -a (Alacant) (29)
cascárria [kaskária], *[kaiʃkária] o *[kaʃkária] (Alacant) (29)
cascarriós -a [kaskariós], *[kaiʃkariós] o *[kaʃkariós] (Alacant) (29)
cecellós -a (Alcoi) (a1)
enredrar-se
enredrar-se la llengua
entrapar-se la llengua (Agullent) (35)
gangós -a
farfallós -a (Balones) (22) (Alacant) (29)
enganxar-se parlant
no entendre-se-li
parlar amb les barres assentades (428)
parlar baiós [*afectat*] (Alcoi) (2)
parlar cascallós (Alcoi) (i1)
parlar de la bàia [*afectat*] (Alcoi) (2)
parlar de la è [*obrint molt les vocals*] (Alcoi) (2)
parlar engantxant-se (Alcoi) (i1)
parlar encatarrat -ada (Balones) (22)
parlar maixcant (Balones) (22)
parlar mig maixcant (428)
parlar com si maixcara (Balones) (22)
parlar maixcant, com les burres quan van eixides (Balones) (22)
parlar (una llengua, etc.) serrat -ada (Alacant) (29)
ronco -a
ser tot botiges i cànters
tindre la llengua enredrada
tindre la veu aguda (30)
tindre la veu dolenta (Altea) (57) (28)
tindre la veu fina
tindre la veu forta (30)
tindre la veu fosca
tindre la veu grossa (30)
tindre la veu grossa com un cabiscol (Balones) (22)
tindre la veu sentida
tindre la veu sonora (30)
tindre / traure un roll de veu
tindre una llengua com una destral [astrál]
tindre veu cascarriosa [kaskariósa], *[kaiʃkariósa] o *[kaʃkariósa] (Alacant) (29)
tindre veu d'aiguardent (Alcoi) (i1)
tindre veu de barranc (Alcoi) (Beneixama) (33)
tindre veu de cabiscol [kabiskol] o *[kapiskol] [ant]
tindre veu de canya badada
tindre veu de mardà [*cridanera*]
tindre veu de patxerell (Altea) (67) (28)
tindre veu de teixidor (30)
tremolar la veu
veu
veu aguda (5) (30)
veu de barranc
veu de canya badada
veu de vellut (5)
veu forta (30)
veu fosca
veu grossa
veu sentida
veu sonora (30)
veuarra
veueta
veuiua
veuota

veu alta, cridar

[parlar, dir les coses] a crits (33)
a crits cridant
a to de solfa
a tot lleu (Alcoi) (5)
alçar el gall (1)
alçar la veu(1) (33)
amollar / alçar un roll de veu (428) (28)
bramar
bramar com un dromedari (Calp) (39)
bramar com una tonyina
bramit
començar a crits i avalots (Balones) (22)
crida
cridar *[kidrâʳ] (Alcoi) *[kirdâʳ] (Crevillent) (24) [kirdár] (Alacant) (29)
cridar com un porc
cridar com una desenfrenada [dezenfrenâ] (Balones) (22)

crit
crit desgarrat
desfogar l'aire i ventolera
desgallinar-se (Alcoi) (2) (a1)
desganyitar-se (Alcoi) (2) (a1)
desgargamellar-se (Alcoi) (2) (a1)
dir a boca plena
dir a crits (60)
escridassada (est?) (332)
fer una crida
omplir la veu
omplir-*li-se* la boca
paraules retumbants (Balones) (22)
parlar alt (1)
parlar a crits
parlar [sempre] octava alta
pegar un bram
pegar veuades [veuâes]
pujar de to
baixar de to (60)
saltar-li el gallet (1)
tindre bona piula [*veu xillona*] (Marina Alta) (65)
tindre una veu d'espingó [aspiŋgó]
tindre veu de mardà
tindre veu de teixidor (30)
veuada [veuâ] (30)
veuades [veuâes] (30)
vinga els crits
xilladissa (Alcoi) (i15)
xillar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
xillar com un porc
xilló -ona
xellit
xillit
a xillits
xirlar

«Això què és, eixes veuades?» [veuâes]
«Debaes xilles, conilla!» (Alcoi) (2)
«Estàs *loca*® o cries?» (Marina Alta) (65)
«No m'ensorolles!» (Alcoi) (2)
«No xilles!» (Alcoi) (2)
«Ja pots desgargamellar-te que no et sentiran» (Alcoi) (2)
«Quines veuades!» [veuâes]
«Xilla, conilla!»

veu baixa

dir alguna cosa amb un fil de veu
parlar a espai [aspái]
parlar a poquiu
parlar a poquiu a poquiu
parlar amb un fil de veu (30)
parlar en veu baixa
parlar entre dents (1)
parlar espaiet [aspaiét]
parlar espaiós (Balones) (22)
parlar espauet [aspauét]
parlar fent un romiatge (Balones) (22)

parlar gomós (5)
parlar melós

aconsellar

consell

aconsellar
demanar consell
donar consell
prendre consell

«Consell de vell, creu en ell» (Alcoi) (27)
«Consells venc, i no tinc pa mi» (Ibi) (34)
«De l'enemic, el consell; i l'experiència del vell» (1) (75)
«Del consell no faces ús» (Elx) (384)
«Del vell, el consell»
«El consell muda al vell» (1)
«No prengues consells dels que es pinten els cabells» (Ontinyent) (66)

«Tin present que…» (Alcoi) (94)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> experiència, escarment*

detallar, explicar

anar a pams (Alcoi) (i1) (Elx) (40) (Ibi) (34)
buscar el gra [i no la palla] (Balones) (92)
contar al detall
contar / dir fil per agulla (Alcalà de la Jovada) (16)
contar fil per randa
contar una cosa pin a pan (1)
contar-ho tot de cap a rabo° (a3)
contar-ho tot fil per randa (Alcoi) (30)
contar i no acabar (Balones) (22) (21)
contar vida i milacres
deixar que s'esplaie (Alcoi) (a1)
dir fil per randa
donar compte[s] [kónte^{r}]
donar parts i quarts
donar pèls i senyals (1)
esplaiar-se (Alcoi) (a1)
explicar fil per randa (Alcoi) (30)
explicar punt per agulla (Alcoi) (30)
explicar punt per punt (Alcoi) (30)
inflar el cap (Alcoi) (60)
parlar com un capellà (Alacant) (29)
parlar com un teóric [teòrik] o *[teòlik] (Alacant) (29)

dir barbaritats o inconveniències

andròmina
animalada [animalâ]
badomia (Balones) (428) (Beneixama) (33)
balastrada (Balones) (22)
barbaritat
barrafustada (Alacant) (29)
bovada
burrada [burâ]
cabassada [kabasâ]
desficaci (Alcoi) (Ontinyent) (32)
despropòsit
disbarat
eixida
empastre
mala paraula
sobarbada
xominada [tʃominâ]

blastomir (Alcoi) (a1)
desbaratar
desbaratat -ada
desbarrar
desbrafat -ada
descarregar-se
descocat -ada [en el parlar] (Balones) (22)
desmarranxar (Beneixama) (33)
despotricar
desbarrar *[desvariâ^{r}]
[dir] badomies (Alcoià-Comtat) (329)
[dir] balastrades (Balones) (22)
[dir] bovades [bovâes]
[dir, parlar] bajanades [baʤanâes] (Balones) (22)
[dir] cabassades [kabasâes]
[dir, parlar] desficacis (Balones) (22)
[dir] destrellats (Beneixama) (33)
[dir] disbarats
dir llibertats [*desfogar-se*]
dir tempestats
dir tropelíes
(dir) un desgavell (Vall d'Albaida) (35)
[dir] xominades [tʃominâes]
eixir amb una flautada [flautâ] (1)
embrutar-ho [ambrutáro]
empastrar-ho
escopinyar (Alacant) (29)
esvarar-se
esvarar-se amb la llengua
ficar el dit a la plaga (31)
mal parlar
no alforrar-se cap llibertat
no anar amb *tapujos*①
no tindre pèls en la llengua (1)
no tindre res de trellat que dir
obrir la boca i bufar
parlar a l'estil ruc (Balones) (22)
parlar de cap (Vilallonga) (46)
parlar de figues i saltar de bacores (Alcoià-Comtat) (329)

parlar desbaratat -ada
parlar en plata
parlar foradat (28)
[ser] parlar per no callar
ser un embruta-sopars (Vall d'Albaida) (35)
soltar llomos (5)
tindre la llengua com una destral (Alcoià-Comtat) (329)
[tindre unes] eixides (74)
[tindre una] llengua sarabatana
tirar amb bala
tirar brafanades [brafanâes]
traure les coses de lloc

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bambau*

«En cada [dotoria, bola, etc] se'l deixava a ú emponnat!» (Balones) (22)

renegar (Alacant) (29)
requebrar (Alcoi) (5)
parlar pitjor que un carreter (Balones) (22)
parlar ruc
ser més malparlat que un carreter (Alcoi) (a1)
ser un desbrafat de llengua
tindre llengua de carreter

criticar una inconveniència PRAGM

haver-hi coses que estan de més (17)
no estar el forn per a rosques (1)

«Això sobra!»
«Això sobrava!»
«Això està de més!»
«Eixe, obri la boca i bufa!»
«El que l'encerta, l'endivina!» (Alcoi) (a1) (2)
«És més la sesta que la ballesta!» (Alcoià-Comtat) (329)
«I això a què ve ara?» (74)
«Qui ho encerta, l'endivina!»
«Tens (té, etc.) unes tonades!» [tonâes]
«Tens (té, etc.) unes eixides!» [iʃídes] (74)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> bambau> coses que diu o fa un bambau*

callar

expressions per a fer callar PRAGM

«Calla!»
«Calla, bec de cavernera!» (60)
«Callem!»
«Calleu!»
«Calleu... que hi ha roba estesa» (Alcoi) (27)
«Cremallera en el boç!» (5)
«Mut i callós!» (Tavernes) (31)
«Mut i callosa, que ve la rabosa»
«Mut!»
«No m'ensorolles!»
«No parla per no ofendre» (31)
«Punt en boca!» (5)
«Que hi ha roba estesa!»
«Tu, mut!»
«Xt!»
«Xt, calla!»

criticar qui calla PRAGM

«No et quedes ahí° com un mut!» (Alcoi) (221)
«Se li /t'ha menjat la llengua el gat» (Alcoià-Comtat) (329)

criticar qui no ha callat PRAGM

«Si m'haguera cosit la boca...» (31)

⇒ *parlar en general, xarrar> frases que critiquen o adverteixen sobre l'excés de parlar*

descriure el callar

a la calladeta (1)

a les calladetes (1)
callar
cosir-se la boca (31)
fer de malbé de (dir) (alguna cosa) (Benimantell) (28)
haver-hi roba estesa
mossegar-se la llengua (Alcoià-Comtat) (329)
mutis
no amollar-ne una (Alacant) (29)
no badar la boca (1)
no badar la boca (1)
no boquejar gens ni miqueta (1)
no dir ni mitja paraula
no dir ni pio
no dir ni piu (Alcoi) (a1)
no dir ni pruna (26) (31)
no dir ni tú-què-fas-ahí° (Alcoi) (a1)
no dir ni xufa (Alcoi) (a1)
no dir-li ni xufa
no embrutar-ho [més]
no fer ú botiges i cànters
no maular
no rodar-ho [més]
no soltar ni pa-pa
no tindre boca per a (parlar, etc.)
no tindre res que dir (1)
no traure-ho a rogle (Tavernes) (31)
pegar-se un punt en la boca
posar-li una almordassa en la boca
reservat -ada (Balones) (22)
sense dir ni xufa
tindre la llengua furtada (Alcoià-Comtat) (329)
tindre-s'ho callat

refranys

«Boca tancada, no entren mosques» [tankâ] (Calp) (39)
«Jo que calle i no dic res, estic més mal que tots els tres» (Alcoi) (3)
«Qui calla, no diu res» (1)
«Qui / El que calla, atorga» *[otórga] (21) (66)
«Qui calla, atorga, i toca la pandorga» *[otórga] (Alcoi) (2)

concretar

anar a pams (Alcoi) (Elx) (40) (a1)
anar a pams i no a metros (Alcoi) (2) (a1)
anar a pams, i no a vares (Alcoi) (2) (a1)
anar al gra
parlar a pams i medir a metros (Alcoi) (30)

⇒ *III. DISCURS*

conte, narració

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE, tradició oral*

no concretar, anar amb evasives

anar a fer el segó als gats (1) (Ibi) (34)
anar-se'n per la tangent (1)
passar-se'n (a algú) en raons

«És més la sesta que la ballesta!» (Alcoià-Comtat) (329)

cridar (xillar)

⇒ *qualitats o defectes en el parlar> veu alta, cridar*

cridar (comunicar)

demanar per (algú)

<trucar°>
tocar
tocar a la porta
tucar porta
tucar
pregó (60)
«Qui és?»

donar les albrícies (1)

telefonar

telèfon [teléfon] o *[teléfono]
boquilla Φ del telèfon

cridar per telèfon (74)
pegar un toc
tocar
tocar per telèfon
tocada [tokâ] (a11)
agarrar el telèfon
penjar
penjar a algú

«Diga! / diga'm!»
«Està...?»
«Pot posar-se?»
«Ara es posa»
«No penges!»

criticar

acumular [akumulâr] o *[akomulâr]
acumular-li (Balones) (22)
ahuc
anar amb excuses de mal pagador
armar-li un cartapell
arrear espardenyades [aspardeɲâes] [(74)
bandeig (28)
  esbandeig (Benimantell) (28)
cantar les quaranta
cantar-li (a algú) la palinòdia (428)
cantar-li les veritats (31)
clavar-se amb algú(17) (40)
crítica
criticança (Alacant) (29)
deixar emponnat -ada (Alcoi) (3)
desconceptuar (algú) (Balones) (22)
despuntada [despuntâ] (Alcoi) (a1)
dir la veritat pelada [pelâ]
dir les coses pelades [pelâes]
dir[-li] balastrades [balastrâes]
dir-li l'anvés del porc (428)
dir[-li] les coses a la cara (33)
dir[-li] sentències
dir[-li] unes quantes veritats (428)
dir[-li] les veritats del barquer (428)
dir-se les tres-centes (Balones) (22)
donar faltes i bones (Alcoià-Comtat) (329) (Castalla) (161) (Marina Alta) (436)
esbandir (Benimantell) (28)
escarnir (Balones) (22) (a1)
estar de volta i mitja
estar malament
estar tallant-li un tratge (Alcoià-Comtat) (329)
estar pelant a algú (Alcoià-Comtat) (329)
estufar
fer / posar de volta i mitja
fer bandeig (a algú, d'una cosa) (28)
fer mal la boca de dir (alguna cosa)
fer negre -a
fer sentències d'algú
fer un drap (a algú) (30) (Alcoi) (a1)
fer un pèntol (a algú)
fer un repàs
fer-li uns estirons d'orella *[astiróns]
girar-se contra algú
inflar el barret [*sermonejar*] (Alcoi) (219)
haver de menester
llengua cerbatana
  llengua sarabatana
llevar-li la pell (Alcoi) (a1)
mal mirat de tots
mamprendre (algú) (Balones) (22)
marmolació
marmolacions
marmolar
  marmular
  marmullar
no dur [més] que faena
parlar foc i flama (d'algú) (Balones) (22) (428) (Alcoià-Comtat) (329)
parlar mal (d'algú) (Alcoi) (a1)
parlar malament
pegar un estoró
pegar un estufó (Alcoi) (a1)
posar (a algú) com un drap mal llavat (27)
posar de volta i mitja

posar en solfa (Alacant) (29)
posar en tant lloc com un diner (Balones) (22) (i1)
posar la llengua damunt
rebaixar (algú)
retraure
rosegar
sentir els quarts i no sentir les hores
ser excuses de mal pagador
ser una peresa de
soltar-li quatre fresques
tallar[-li] trages (30) (Alcoi) (a1)
tatxar (algú) de
tirar a rabo de granera (Alcoià-Comtat) (329)
tirar algun all
tirar alls
tirar (algú) de dalt la trona (1)
tirar estribotades (92)
tirar la xina
tirar picadetes
tirar saetes
tirar-li despuntades [despuntâes]
tirar-li l'escandalosa (1) (15)
traure's fins / *d'hasta* la camiseta de nàixer (Balones) (22)
traure-li els drapets a l'aire (57)
traure-li les bragues a l'aire (1)
traure-li els faldons a l'aire (428)

«Com és menester»
«El bou, per l'asta; i l'home, per la paraula» (Alcoi) (27)
«M'ha estufat!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR*
⇒ *desfogar-se*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA, RETRET*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VERGONYA>avergonyir*

discussió

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS > Brega, conflicte, discussió, enemistat > brega, baralla*

dita, agudesa

agudesa
contaralla (1)
ditxaratxo
ditxeri (Pego) (65)
bitxeri (Pego) (65)
evangeli (Pego) (65)
ditxo
eixida [iʃída]
encertar una endevinalla
endevinalla
endivinalla
teresillo
terminatxo
xascarrill
xascarrillo

ditxaratxero -a
ser ràpid -a
ser un -a llampat -ada (en respondre) (Callosa, L'Alfàs) (28)

«Corretgeta descoberta!»
«Corretgeta!»
«Quines eixides té!» [iʃídes]

divulgar

divulgar
esbandir (Benimantell, L'Alfàs) (28)
escampar
escandallar
escandallat -ada
no estar molt escandallat -ada

boca-orella
«A dita de tots...» (75) (28)
«Aixina està la dita» (67) (28)

⇒ *xafardeig*

expressar idees

pegar-li voltes al nano
perdre el concepte (1)
perdre el fil
tornar a mamprendre-la amb
traure[-li] alguna cosa del pap
traure l'aigua neta

immoralitats

disbarat [desbarát] (Balones) (22)
roscar
tirar cabdellets (1)

llengua

valencià
valencianot -a
català
alcoià (Alcoi) (2)
la llengua del pardalot [*ant*] (Alcoi) (30)
llemosí
el nostre llemosí (Alcoi) (2)
la nostra llengua
el valencià nostre

parlar un valencià de cine

llomades [λomâes] [(5)
sabatejar (5)
sandaliada
soltar una espardenyada [aspardeɲâ]
soltar espardenyades [aspardeɲâes]
pegar una sandaliada [sandaliâ]
xafigar (l'idioma) (5)

«Ací es parla valencià, i el que no sàpia parlar-lo, a fotre al carrer!» (El Campello) (37)
«Les xiques de Torrevella, al cresol diuen *candil*, a la finestra, *ventana*, i al jolivert, *perejil*»
«*Antes*... com el cul de Cervantes!» (Alcoi) (i1)
«*Más*... mas i caseta!» (Alcoi) (i1)
«*Papá*... en el pastador no hi ha pa!» (Alcoi) (i1)
«*Entonces*... mig armut i quatre onces!» (Alcoi) (a1)

mentira, insinceritat

anar amb embuts (Alcoi) (a1)
aplanar-lo (a algú) a boles (1)
bola
bolero -a
contar mantàfules
dir alguna cosa amb les dents en afora
dir mentires°
dir mentires° a cabassos (Balones) (22)
embolicar mentires° (Balones) (22)
embrolla (1)
embrolles (Balones) (22)
falòria (Alcoi) (2) (428)
falòries (Callosa, La Nucia) (28)
fals testimoni
falsetat° (60)
falses murmuracions
amargar amb falses murmuracions (60)
fer de la boca, cul
llevantança
mantàfula°
  mantèfula (Beneixama) (33)
mentira°
mentiroles
mentirós° -a
mentir més que un buler (1)
parlar de *costaïllo*Φ
posar la tatxa
ser de mentiriques (37)
ser mentirós° -a en quant cap (Balones) (22)
ser més bolero -a que La Gaceta [*ant*]
ser més fals -a que la canyota (Pego) (23)
ser més fals -a que l'ànima de Judes
ser més fals -a que una corda d'almasset (72) (28)
ser tot amagatalls (Altea) (67)
tindre la cua de palla (1)

trola (5)
troler -a

«Això són tot amagatalls!» (Altea) (67)
«Diu més mentires° que alena, i alena més que un porc» (Ontinyent) (66)
«Més van dir de Jesucrist, i era just!» (Alcoi) (a1)
«No fa!» (Vilallonga) (46)
«No t'ho prengues a falòria!» (Alcoi) (a1)
«Per a dir-la, gorda!» (Alcoi) (a1)
«S'ho diu i s'ho creu!» (Alcoi) (a1)
«Se les diu i se les creu!» (Alcoi) (a1)
«Si vols mentir, digues el que sents dir» (Bellreguard) (41)
«Tot lo que diuen no són misses!» (1) (Alcoi) (27) (Marina Alta) (Pego) (65)
«Tot lo que es diu, no son mises» (Ibi) (34)

⇒ *veritat, sinceritat*
⇒ *xafardeig*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> hipocresia*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> alegria insincera*

obligar a parlar

buscar-li (a algú) la llengua (428)
fer parlar (a algú)

obvietat

estar descubrint les Amèriques

«Ara que li ha vist el cul, diu que és femella» (Alcoi) (27)
«Com dos i dos, son quatre» (Ibi) (34)
«Les coses sempre acaben caient pel seu propi pes»
«Mira si el dimoni té cara de porc!» (Alcoi) (27)

pesat

⇒ *parlar en excés*
⇒ *I.2.G. TEMPS> pesat*

preguntar

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PREGUNTAR*

repetir

dir sempre la mateixa cançó
dir sempre la mateixa cançoneta [de]
paréixer una placa ratllada
tornar a la mateixa cançó
tornar a lo mateix
vindre amb la mateixa cançoneta (31)

«Para el disc, que se t'ha ratllat» (74)

replicar, contradir

⇒ *criticar*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*
⇒ *III. DISCURS> reprensió, tirar en cara*

secret

secret
en secret
en vista secreta
baix mà
guardar el secret
ser discret -a
consellet (Marina Alta) (69) (Ontinyent) (66)
fer un consellet (Alacant) (29)
esconsellet (Pedreguer, Sanet) (69)
escolt (Polop) (28)
escoltet (1) (28) (Poble Nou de Benitatxell, Orba) (69)
escolteta (Altea, Benimantell) (28)
fer escolt (Polop) (28)
fer un escoltet (1) (Alcoi) (i1) (Benilloba) (i3)
fer una escolteta (a l'orella) (Altea, Benimantell) (28)

fer escoltells (Callosa) (28)
fer escoltelles (Callosa) (28)
dir una raoneta a l'orella (Alcoi) (2)
fer una raoneta a l'orella (Benifallim)
no dir ni pio
paréixer el secret del pansit (Alcoi) (2)
ser el secret del pansit
ser (una persona) una caixa tancada [tankâ] (1)

«Ací, entre nosatros»
«Corretgeta descoberta!»
«Catarroja descoberta!»
«Consellets en reunió, falta d'educació» (Ontinyent) (66)
«Secretets davant de la gent, senyal de mal enteniment» (Alcoi) (2) (Benifallim) (i4)

«No s'enterarà ni Déu del cel!» (Alcoi) (a1)
«Qui sap un niu i el diu, piu-piu» (31)
«Si les parets parlaren [contarien...]» (a18)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> discreció*

veritat, sinceritat

[anar] amb el cor en la mà (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
assegurança (57) (28)
cert -a
de tot cor (5)
de deveres
deveres
dir la veritat pelada
fer bo (allò que un altre diu)
no ser cap de falòria (5)
ser franc -a
ser francot -a (Alacant) (29)
ser faves comptades (Bellreguard) (23) (Ibi) (34)

«Això és veritat!»
«Això és verita!» [*infantil*] (Beneixama) (33)
«Això són faves comptades!» (Ibi) (34)
«Amb el cor en la mà, pocs negocis faràs» (Ontinyent) (66)
«Callen barbes i parlen cartes» (1)
«Digues que t'ho he dit jo!» (Alcoi) (2)
«El darrer vindrà, que dirà la veritat» (27)
«El que diu la veritat, perd l'amistat» (Calp) (39)
«És una realitat com que la creu de Sant Jordi és roja» (Alcoi) (2)
«El xic i l'orat diuen la veritat»
«Lo que jo dic, no m'ho menge!» (Alcoi) (2)
«Lo que jo dic, va a missa!» (Alcoi) (2)
«Per a dir-ho mal i pronte!» (Alcoi) (2)
«Per a que el dimoni no es riga de la mentira°!» (Alcoi) (2)
«Quant més amics, més clar!» (Alcoi) (39)
«Qui diu les veritats, perd les amistats» (Ontinyent) (66)
«Secret de dos, secret a crits» (Bellreguard) (41)
«Sí fa!» (Vilallonga) (46)
«Va de bo!»
«Val més ertor en la cara que dolor en el cor» (Alcoi) (2)
«Val més vergonya en la cara que dolor en el cor» (Alcoi) (2)

⇒ *mentira, insinceritat*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR*

xafardeig

anar amb contaralles (Beneixama) (33)
anar de boca en boca (Ibi) (34)
anar de romanços (Ibi) (34)
aplegar-li (a algú) comentaris (Elx) (40)
baladró -ona (Alcoi) (Calp) (39)
baladromia
baladromies
bocut -uda (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
bullbull (1)
bumbum (1)
caçar en vedat (1)
contaralla (Beneixama) (33)
clavar cullerada

córrer l'anomenada
cucarejar (Monòver, El Pinós, El Carxe) (363)
desacreditar
desplegar una llengua com un tallant
desprestigiar
destralejar (Alacant)*[astraledʒâ'](29)
dir[-ho] per tota la ciutat (Alcoi) (a1)
ditxo de dones (Balones) (22)
doctor -a *[dotór] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
doctor de secà (Balones) (22)
doctorejar *[dotoredʒâ'] (Alacant) (29) (Petrer, Novelda, La Romana, L'Alguenya, Fondó dels Frares) (363)
doctoret -a [dotorét -a] (Balones) (22)
dona correntera (1)
dur entre llengües
embotinar (Marina Baixa) (28)
esbandir (Benimantell, L'Alfàs) (28)
escamar (Alcoi) (a1)
escampar (Balones) (22)
esmolar una llengua de destral (26)
estar en boca de la gent
estar en boca de tots
estar molt escamat -ada
fer bando (d'alguna cosa) (Alcoi) (2)
fer el bandòl (Altea) (28)
fer barrets [*xafardejar*] (Marina Baixa, La Safor) (28) (46)
fer un drap
fer-li contumà[n]cies (a algú) (Alcoi) (a1)
maleir *[malaír] (Calp) (39)
mala llengua (60)
marmolar
marmular
mormols (60)
murmuracions
murmurar
no posar-se mai (algú) en boca
novatxejar (Fondó de les Neus) (363)
novitxador -a *[novitʃaôr] (Beneixama) (33)
novitxer -a (1)
olisquejar (Torre del Rico, Ombria de la Sarsa) (363)
paréixer que siga del llavador
posar bandereta
posar-se (algú) en boca
redolar
relaix
ramallola (Beneixama) (33)
rumors (Alcoi) (60)
rumors sense trellat (60)
sembrar cisanya (1)
ser un redreguera (Beneixama) (33)
ser un -a senyora Maria
tallar trages (30) (Alcoi) (a1)
tallar-li un trage (30)
tallar-li vestits
tindre botifarreta amb algú (Alcoi) (a1)
tindre llengua de beata (Alcoi) (a1)
tindre mala anomenada
tindre mala fama
xafarder -a (Alcoi) (305)
xafarderia (Alcoi) (5) (423)
xinxorrer -a (1)
xinxorreria (1)
xisme (60)
xorramanguer -a
xurramanguer -a

«Açò pareix que siga del llavador!»
«Aixina ho diuen males llengiies» (Ibi) (34)
«Al dir, no li feren cas» (21)
«Al dir, no li han fet casa» (Alcoi) (27)
«Cavall maleït, cavall lluït» *[malaít] (Calp) (39)
«Deute escamat, deute pagat» (27) (a1)
«Dos dones i un *pato*ª, mercat» (Gandia) (99) (Bellreguard) (41)
«Dos dones i un *pato*ª, mercat fet» (Ontinyent) (66)
«Dos dones i un *pato*ª, mercat armat» (Alcoi) (27)
«En el forn i en el riu, tot se diu» (Alcoi) (2)
«En el llavador i en el forn, tot es diu, i en la taula de pinçar, s'acaba de refinar» (Alcoi) (a1)
«Fa més por una mala llengua, que una pedregada en sec» (Alcoi) (27)
«Al forn i al riu, tot es diu» (Gandia) (99)

«Pare Sant Antoni, lliureu-nos d'una mala llengua i d'un fals testimoni» (Calp) (39)
«Qui tinga cucs, que pele fulla» [*contra la indiscreció*] (Bellreguard) (41) (Bellreguard, Pego, Pedreguer) (23)

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> intervenir*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> xafardejar, indiscreció*
⇒ *IMPORTÀNCIA, VALOR> famós*

Participar

apuntar-se
clavar-se en farina (Elx) (40)
clavar-se en tots els fregats (Elx) (40)
comptar amb (algú) (21)
estar com el joliverd, en tots els *guisaos*① (Alcoi) (2)
formar part
fer part (28)
participar
prendre part

desapuntar[-se] [*no participar*]

constituir
contribuir

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT, intervenir*

Pensar

pensar

anàlisi [anális]
anar cavilós -a [kabilós]
encasquetar -se [ankaiʃketá'se]
barrinar (Alcoi) (a1)
  estar sempre barrinant (Alcoi) (i1)
barrinada [baɾinâ] (Alcoi) (a1)
barrineta (Alcoi) (2)
  tindre una barrineta en el cap (Alcoi) (i1)
borruntar [boɾuntâ']
borruntada [boɾuntâ]
cabòries (Alcoi) (5)
cavilar (Balones) (22)
cavilar de cap (Balones) (22)
comptar que (Alacant) (29)
córrer-li pel cap a algú
omplir de cabòries (5)
calfar-se el cap (Alcoi) (2) (Ibi) (34)
calfar-se el perol (5)
cavil·lejar [kabileʤâ']
conéixer millor que si fóra son pare
conéixer pam a pam
consentir en un pensament (1)
de mà de mestre
devanar-se el cervell
donar-li voltes i voltes
eixir d'algú
entretindre el pensament (1)
estar estancat -ada en una idea fixa
estar sempre cavilant de cap (Balones) (22)
fer-se cabdells
fer[-se] capteniments *[katteniméns] (Tàrbena) o *[kapteriménts] (428) (20) (28)
fer-se compte de [*pensar, creure*] [kónter] (Alcoi) (i2)
fer-se un pla
ficar-s'ho al cap
formar criteri (5)
idea
idear
juí, juïns
la mollera (5)

llevar-se la idea del cap
lligar caps
mestre
pegar-li la volta (a una cosa)
pensament
pensar
pensar-se (alguna cosa)
pensar amb el cap (5)
pensatiu -iva com un mussol (5)
pla
prestar-[se]-li el cervell
rodar pel cap
saber de lletra
saber més que Lepe
ser lo ben pensat
ser més sabut -uda que Merlín (Elx) (384)
ser més sabut -uda que un llibre obert
soltar la idea
supondre
suposar
tindre dos dits de front
tindre en compte (1)
tindre el cap clar (Alcoi) (60)
tindre mania que…
tindre un pla
tindre unes coses que anant es menegen
treballar d'enteniment (Balones) (22)
trencar la idea
trencar-se el cap (31)
vindre al cap (31)
voler saber[-ne] les puntes (5)
xolla

«El millor conseller, el coixí» (Alcoi) (27)
«Em fa l'efecte que...» (31)
«Jo sóc de sentir que...»
«Jo em faig compte de que...»
«El cabet està per a pensar!» [iro]
«La gent es fa els seus cabdells...» (Alcoi) (30)
«Me vaig pensar això» (Alcoi) (59)
«No et calfes massa el cap, que te se gelaran els peus» [iro]
«Tens unes coses... que anant es menegen!»

comprendre

aclarir-se
caure en (alguna cosa) (1)
caure en el compte (1) (Elx) (40) (Ibi) (34) (i1)
donar-se (Balones) (22)
entendre
donar-se per entés -a (1)
entendre (una cosa) ben entesa (1)
fer-se càrrec
pillar el fil
posar-se en la pell d'algú

«A bon entendedor, breu parlador» (1)
«A bon entendedor, poques paraules» (1)
«Ara m'ho explique!» (74)

⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> claretat figurada*

no comprendre

agarrar-ho tot com els gegants [per la braga]
entendre-ho tot, com els gegants, per la bragueta (21)
entendre faves per lentilles (1)
entendre faves per llanternes (428)
no entrar-li a un en el perol (5)
no entendre ni pa-pa
no entendre ni piu
no enterar-se
no papar-ne una
no pipar-ne una
no traure ni la trama ni l'ordim (5)

criticar la falta de comprensió PRAGM

«A vore si t'enteres [ja d'una]!»
«Li dius figa i enten llanterna!» (Alcoi) (i1)

«Que no t'enteres!»

confusió

«A vore com t'ho desenllorigues!» *[dezaŋʎorínʤes] (Beneixama) (33)
«Ací no hi ha Cristo que s'aclarixca!»
«Ara vorem jo per on pegue»
«Ara vorem on parem!» (i1)
«Ja no sabem on fitem»
«No m'aclarixc!»
«Que no sabem com estem!»
«Que... s'aclarirem!»
«Si m'aclarisc, que em pengen»
«Si s'aclarim som perduts!»
«Tinc un enredro...»

albercocat -ada [amberkokát -â]
apabullar (5)
atabalar
atabalat -ada
atabollar la mollera (Alcoi) (5)
atalbar
atalbat -ada
atarbanar (La Vila) (28)
atarantador (Alcoi) (5)
atarantar
atarantat -ada
atorrollar -se° [atoroʎâˈse] o *[aturoʎâˈse]
atrotinar-se
atrotinat -ada (Alcoi) (El Campello) (37) (Callosa, L'Alfàs) (28)
atrotinament (L'Alfàs) (28)
aturdiment (Alcoi) (5)
desorganització
emboiregat -ada [amboiregát -â]
embotat -ada [ambotát -â]
encarambolar-se
encarambolat -ada
enfuscar-se (Alacant) (29)
ensopat -ada
ensopegat -ada
ensopit -ida (1) (15)
estar ensonegat -ada [ansonegát -â]
estar mig encarambolat -ada
estar ple d'aturdiment (5)
estar que no sap ni com li diuen (i2)
fer del cel paella
fer una cosa d'arrapa-fuig
garber
marejar la perdiu
no desenllorigar tres mosques (Beneixama) (33)
no saber on fita
no saber on pondre
paréixer el poll torbat
perdre's
ser d'arrapa-fuig
tindre el cap a punt d'esclatar [asklatáˈ]
tindre el cap embolat
tindre el cap embotat [ambotát]
tindre'l torbat -ada
traure algú del seu *centro* (Balones) (22)
vore del cel paella

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bambau, babau*

creure, no creure

creure's
creure-s'ho com si fora allò per allò
descreure
donar per fet
estar cregut -uda de
estar segur
fer creure que un burro vola
fer l'efecte
fer-se (una cosa) dur -a de creure (1)
no voler creure (una cosa) encara que la prediquen frares descalços / teatins (1)
pensar-se
segons les traces
tindre el seu peu de veritat

«Això conta-li-ho a ta *auela*!» (1)

«De lo que et diguen, no t'ho cregues, i de lo que veges, la meitat» [mitát]
«Més val creure-s'ho que anar a buscar-ho» (27) (1) (15)
«Ni m'ho crec ni m'ho descrec!»
«Per a creure, veure!» (1)

descobrir

acatar-se
adonar-se'n
advertir
apercibir-se
caure en el formatge (428)
conéixer [que] (Balones) (22)
deixar amb el cul a l'aire
notar-ho
traure la pateta

«Ja se l'hi veu!» [jáselevéu] (Alcoi) (i2)

descobrir-se

retratar-se
quedar retratat -ada (17)
posar-se en evidència

«Després tot ix»
«Quant menys s'acataren...»

⇒ *encertar*

dubte

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ*

encertar

donar en el clau
encertar-ho
estar calent (respecte d'una cosa) (1)
estar encertat -ada
no anar molt errat -ada (60)
no enganyar-se
tindre el bon pensament de (Tavernes) (31)

tindre bon nas
tindre el nas llarg (1)
tindre el nas de gos perdiguer (1)

«Bon nas, bon compàs» (1) (Ontinyent) (66)
«Ho has encertat»
«No t'has enganyat»
«No anirà molt errat -ada» (60)

⇒ *descobrir*

error

badada [badâ]
borró
equivocació
errada
erro (Alcoi) (La Marina) (86)
falto

armar-se un *lio*[Φ] (60)
badar
becar
clavar la pata
clavar-la *d'hasta* / fins l'engonal
eixir-li els comptes torts (1)
eixir-li els comptes al revés [kónteʳs] (1)
encantar-se
enganya-bovos
enganyar-se
enredrar-se [anredrárse]
estar en un erro (5)
fer la badada [badâ]
fer la becada de [bekâ]
fer les coses a l'inrevés [anrevés]
fer un compte com una maça (1)
fer una empastrada [ampastrâ]
fer una figada [figâ] (1)
fer una xanada [tʃanâ] (1) (67)
fer-se un compte com una massa
haver-se encantat una miqueta

marrar
no encertar-ho
no estar encertat -ada (i15)
pegar bastonades de cego (1) (Ibi) (34)
pegar el bot dins l'aigua
pegar un bot en l'aigua
pegar una becada
pegar-ne una en el martell i cent en l'enclusa (1)
prendre com a equivocats (Alcoi) (94)
ser equivocador -a
tindre un entropessó (Alcoi) (a1)

esmenar erros(60)

«Agarra't bé, perquè cauràs de tòs, i no t'alçaràs»
«Això és un erro de comptes!» (Alcoi) (a1)
«Compte errat, que no valga» (1)
«El que la boca erra, la butxaca ho paga» (Ontinyent) (66)
«Jo, la mania!» (a4)
«La primera, clavillà»
«Me n'he anat!»
«A la primera, Déu perdona; a la segona, catxamona» (Alcoi) (27)
«La primera, Déu la perdona; la segona, catxamona»
«Pitjor és que s'enganye la collita»
«Si beques un poc, t'enganyen com a un xino» (92)
«Un compte com una massa»
«Una errada, una encertada»
«Vos prendran per equivocats!» [*a dos persones, erròniament com a parella*] (Alcoi) (94)

estudiar, calcular

apreciar
considerar
cremar oli (amb els llibres) (1)
cremar-se les celles
estudiar [astudiâr]
fer-se comptes [kónterˢs]
fer ullades
mirar-li el pèl (a algú) [*considerar d'una manera o altra*] (92)
pensar-s'ho
sospesar
tindre les celles rostides
traure l'escandall [de] (Balones) (22)
mirar bé l'escandall (d'algú, alguna cosa) (Benimantell) (28)
ullar
atravessar-li-se [una matèria d'estudi]

«Als papers i a la dona *hi ha que*® vore-los fins / *d'hasta*® el cul» <*cal*>
«Llibre tancat, no trau trellat» (Calp) (39)

calcular

calcular
fer comptes [kónterˢs]
prendre comptes [péndrerˢ kónterˢs] (1)
traure comptes (1)

ser el compte de la vella (Alcoi) (Calp) (39)

experiència, escarment

avesar (algú a alguna cosa) *[aveârˢ] (Alacant) (29)
consell
prendre consell
donar una lliçó de punts (Alcoi) (30)
escaldar-se [askaldárse]
escaldat -ada [askaldát]
escamat -ada [askamát] (Alcoi) (a1)
estar escamat -ada (Alcoi) (a1)
estar acabat de collir
fer bordades [bordâes]
fer gatades [gatâes]
haver-ho mamat
haver sigut cuiner abans que frare *[segút]
quedar-se escaldat -ada
tindre el cul pelat

tindre (el gos, etc.) avesat *[aveât] (Alacant) (29)
saber / atendre de gramàtica parda
ser un gat pelat (Alcoi) (i2)
ser una lliçó de punts (Alcoi) (30) (a1)

«A l'*auelo* li llevaràs tu la *bòina*!» (Benilloba) (i3)
«A la vellesa, el dimoni es torna sabater» [veλea]
«A poc a poc s'ensenyen»
«¡Ai si el jove sapiera i el vell puguera!» (Alcoi) (27)
«Bo és donar consells, però millor els remeis» (Alcoi) (2)
«Cadascú parla de la fira segons li ha anat en ells» (Bellreguard) (41)
«Com el consell siga bo, més que el conte un contrari» (Ibi) (34)
«Consells sense remei, caga't en ells» (Ontinyent) (66)
«Com si ho haguera fet tota la vida»
«Consell de vell, creu en ell»
«De l'enemic, el consell; i l'experiència del vell» (1)
«Del vell, el consell»
«Dels escarmentats ixen els avisats» (66)
«Desgraciat de l'home vell, que necessita consell»
«El canteret / cànter nou, fa l'aigua fresca / fresqueta» (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«El gat escaldat amb poca aigua té prou» (Alcoi) (2)
«El gat escaldat, de l'aigua gelada fuig» [ʤelâ] (Calp) (39)
«El matxo vell no tira, però ho enten» (Ontinyent) (66)
«Fill de vell, fill de coneixement»
«La gallina vella fa bon caldo°» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«L'experiència és mare de la ciència» (Calp) (39)
«No li la pegaran altra volta!» (Alcoi) (a1)
«No prengues consells dels que es pinten els cabells» (Ontinyent) (66)
«On vages, com veges faces» (Alcoi) (2)
«Allà on vages, com veges, faces» (Ibi) (34)
«Quant més anem, més vorem»
«Quant més vell, més pell» (Calp) (39)
«Ningú pot dir "d'esta aigua no beuré", per tèrbola que sia»
«No digues mai "d'esta aigua no beuré"» (Ontinyent) (66)
«Sé de món i mai diré: d'esta aigua no beuré»
«El dimoni sap més per vell que per dimoni» (Alcoi) (2)

ignorar, no saber

burrera
ignorància
ruquea (92)

anar al mar i no trobar aigua
eixir-se-li el talent pel cul (27)
estar *atrasat -ada*① de comptes (1)
estar dejú (d'una cosa) (1)
estar en Bàbia
estar encara en el aioú (Alacant) (29)
estar peix
estar verge (d'una cosa) (1)
no conéixer
no conéixer algú per a res
no conéixer el seu fill (Alcoi) (2)
no entendre gens de (Alcoi) (74)
no enterar-se
no entrar-li en la calavera (428)
no haver-lo / -la vist en la vida
no pipar-ne ni una (Alcoi) (a1)
no saber alende d'una cosa(28)
no saber a punt ficto (una cosa) (92)
no saber cap [a] on fer cap
no saber de la missa la mitat° (Alcoi) (Ontinyent) (66)
no saber fer la «o» amb un canut
no saber lo que es magenca (i1) (28)
no saber ni l'àiou (Alcoi) (a1)
no saber ni jota [hóta] [(5)
no saber ni posar una xapeta al telèfon
no saber per quin cap començar

no saber res de res (56)
no saber-ho cert
no saber-se alende d'algú
no saber-se'n res
no tindre idea
no tindre ni idea
no tindre ni puta idea
quedar-se com fava (Alcoi) (a1)
sentir tocar campanes
ser un -a pobre -a ignorant (31)
tindre falta de mollera (5)
tindre fums en la mollera (5)
tindre poca picardia
xuplar-se el dit (5)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau*

«A la cuqueria li diuen listea°» (Alcoi) (27)
«A la mar que vages, no trobes aigua» (Marina Alta) (65)
«Això com es menja?»
«Això què vol dir?»
«Aprenent de tot i mestre de res»
«D'incapaços amb diners, a cabassos» (27)
«El fill del mestre Pere, ensenyava a fer sabates a son pare» (1)
«El que poc sap, prompte acaba» (Ontinyent) (66)
«El talent se te n'ix pel cul» (Alcoi) (27)
«En la terra dels cegos°, qui té un ull és rei» (Alcoi) (2)
«En la terra dels cegos° el tort és el rei» (Alcoi) (Bellreguard) (41)
«En sa casa el coneixen!»
«La ignorància és molt atrevida»
«Més val burro viu, que savi mort» (Alcoi) (27)*[sávio]
«Mos passarà lo del poeta Bercoc, perquè ni tu saps res, ni jo tampoc» (Calp) (39)
«No hi ha res més empalagós, que una carabassa ilustrada» (27)
«Què poca picardia teniu»
«Tota la vida sopant amb ell -a»
«Tu has sentit campanes i no saps a on!»
«Tu no ho saps; no eres del país» (Marina Alta) (36)

«Què vols que et diga?» [*quan hom no sap la resposta a una pregunta*] (Alcoi) (94)

no adonar-se

anar-se-li'n per alt (alguna cosa) (1)
baixar la guàrdia
[estar] desansiat -ada
pillar (a algú) desansiat -ada
despreocupat -ada
feliç
(fer una cosa, comprar) a cegues (33)
no adonar-se
no donar-se compte
no enterar-se

«Mira-lo què feliç!» [*iro*]
«[Que] no t'enteres!»

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> babau,bambau*
⇒ *II.8.H. CARÀCTER> despistat*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa, despreocupació*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment, desinterés, no fer cas*

incredulitat

⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT*

insinceritat

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> mentira, insinceritat*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> hipocresia*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> alegria insincera*

investigar

anar olent de nas

«A vore què fem del caldo°...!» (Elx) (40)

meditar

consultar amb el coixí (1)
entrar en comptes amb ú / si mateix [kónte^{r}s]
estar pensarós -a (72) (28)
fer-se cabdells (30)
mirar-se en l'espill verdader
pensar i despensar (30)
reflexionar (30)
repensar-ho
tindre esment (5)
tindre que pastar-s'ho

oblidar

borrar-li-se d'hasta el nom
anar-se'n de la memòria
desmemoriat -ada
estar en l'oblit [olvít]
llevar-se una cosa del cap
no tindre memòria
oblidar[-se]°
*olvidar*①
oblit° [olvít]
perdre el fil (30) (a1) (2)
quedar-se en blanc
quedar-se in albis
tirar terra damunt (un assumpte)
tirar-li terra al mort

«Mentira° serà!»
«Ja ni me'n recorde!» (Alcoi) (2)
«Ja ni me n'enrecorde!» (31)
«No te'n recordes, mentira° seria!»

opinió

opinió
parer (La Marina) (28)
demanar parer (a) [*algú*] (28)
prendre parer (de) [*algú*] (28)
ser del parer (d'algú) (28)
trobar que (Vilallonga) (46)

«No trobes?» (Vilallonga) (46)
«No trobes que...?» (Vilallonga) (46)
«Què et pareix...?»

canviar d'opinió

canviar d'opinió
canviar de parer (L'Alfàs) (28)
«Hui fa dia de...» [*iro*]
ser Joan de la mitja raó

projectar

fer projectes (30)
projectar
fer-se cabdells (30)
fer-se càlculs (30)
fer-se il·lusions (30)
fer-se plans (30)

fer-se il·lusions infundades

estar tot il·lusionat / tota il·lusionada (30)
fer-se castells (Alcoi) (30)
alçar castells en l'aire (Ibi) (34)
forjar-se castells en l'aire (Balones) (22)
fer-se els comptes de la lletera (30)
fer-se cabòries
tindre fantasies (30)

«Millor serà no fer-se il·lusions» (31)

raó

«Qui calla, otorga, i toca la pandorga»
raó
tindre raó

recordar, memòria

memòria
record
al fil del record (58)

adonar-se'n (d'una cosa) (22) (92) (28)
aprendre / saber-se (una cosa) de memòria
aprendre / saber-se (una cosa) de memorieta
ballar pel cap (una cosa)
cabdellar una madeixa de records (58)
decorar (una cosa) (1) (20)
dir (una cosa) de pens
tindre (una cosa) decorat -ada (92)
enrecordar-se'n [anrekordársen]
saber-se (una cosa) de cor (57) (28)
saber-se (una cosa) per la punta dels dits (92)
tindre memòria d'elefant viudo
tindre més memòria que un tísic

«Ho he dit de pens»
«Tota la vida me'n recordaré...»
«Val més un llapis curt que una memòria llarga»

saber, conéixer

agarrar-li el fil (30)
agarrar-li el filet (30)
agarrar-li la tira (i1)
anar molt ben encaminat -ada
comprendre [kompéndre]
coneixement [koniʃimént]
coneixença
conéixer
conéixer (algú) a una hora de camí
conéixer (algú) d'abans de nàixer
conéixer (algú) d'ací a Santander
conéixer (algú) de l'alt d'un pi
conéixer (algú) dalt d'un pi
conéixer (una cosa, persona) fins / *d'hasta* les busqueretes
conéixer a un coixo dalt d'un carro
conéixer els coixos dalt d'un carro (3)
conéixer a una hora de camí (algú)
conéixer d'una causa (21)
conéixer el panyo (30)
conéixer l'andergue
conéixer['s] el percal (30)
dependre
donar-se compte de tot a la primera [kónter] (Alcoi) (a1)
empapar-se de [ampapâʳse] (a1) (2) (111)
enginy (Altea) (57) (57)
ensenyar -se
ensenyat -ada
entés -esa (Balones) (22)
escriure en bronze (1)
esment [f] (Altea) (57) (57)
estar cert
estar passat pel cul de l'alguatzil° [algwazíl] o [agwazíl]
fer-se compte
fer-se el compte que
filar (algú) (26)
home de saber
(oir-lo / sentir-lo / saber-lo, etc.) gatets i gossets
no perdre passades de res (26)
no poder banyar-li l'orella (Balones) (22)
passar-se una cosa per la punta dels dits
pixar molt alt
poder donar raó [de] (5)
prendre alendes de (Altea) (28)
saber
saber en seguida si hi ha mantàfula (Alcoi) (a1)
saber lo que es magenca (1)
saber més que el corb del Morelló (Calp) (39)
saber més que Lepe (Alcoi) (62)
saber més que li han ensenyat (Alcoi) (Calp) (39)
saber més que Pericam (Calp) (39)
saber on s'ajoca el dimoni
saber un rato llarg (d'alguna cosa) (Alcoi) (a1)
saber-ho al *dedillo*[Φ] (60)

saber-ho cert
saber-ho de pensament [*intuir*] (Callosa) (28)
saber-ho fins / *d'hasta* els xinos
sabudet -a
sabut -uda
senyal
ser [ja] conegut de tots (58)
ser llarg -a (Balones) (22)
ser molt conreat -ada (Beneixama) (33)
ser molt difícil que l'enganyen (Alcoi) (a1)
ser molt sabut -uda (Balones) (22)
ser un cabet claret (Alcoi) (a1)
ser un gat vell
ser un llibre obert
ser un pou de ciència
talent
tindre (molt) bon ull (31)
tindre colp de vista (Alcoi) (a1)
tindre el cap clar (93)
tindre filat -ada (algú)
tindre idea [de]
tindre idea cabal (5)
tindre una cosa per la punta dels dits
vore quina cosa de percal vist (algú) (Alcoi) (30)
vore vindre de cara (algú, alguna cosa)

«A l'any que ve, tu faràs els calendaris!» (Alcoi) (a1)
«Tu faràs els calendaris a l'any que ve!» [kalandáris] (Alcoi) (a1)
«Bé sap el burro en quina casa brama»
«Cadascú es rasca on li pica» (Bellreguard) (41) (Altea) (57) (57)
«Cada ú es rasca, allí a on li pica» (Alcoi) (27)
«A qui li pica, es rasca» (Ontinyent) (66)
«Cadascú sap en sa casa [a] on es penja el cresol» (Alcoi) (2) (Ibi) (34) (Bellreguard) (41)
«Com si ho haguera fet tota la vida»
«El més tonto apanya rellotges»
«El qui ho porta ho enten»
«El saber no ocupa lloc» (Ontinyent) (66)
«El saber no ocupa *puesto*Ⓟ» (Calp) (39)
«És sabut que...»
«Estic cert»
«Fill de vell, fill de coneixement»
«[Això], m'ho dius o m'ho contes?» (21)
«La gallina vella fa bon caldo°» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Lo que no es coneix, no s'estima» (Bellreguard) (241)
«Més val burro viu, que sabio mort» .
«Més val tindre talent que no pa de forment»
«Mira què prompte s'[ho] ha ensenyat!»
«Ningú sap millor que u lo que en sa casa es crema» (428)
«No conec jo atra cosa!»
«No coneixia jo atra cosa!»
«No sé, però me'l pense»
«Quan tu vas, jo hi ja vinc»
«Quan tu vas, jo ja torne!»
«Que tu vas jo ja torne!»
«Què carabassa més clara!» (Alcoi) (a1)
«Sap més que li han ensenyat!» (Alcoi) (Calp) (39)

⇒ *IMPORTÀNCIA, VALOR> famós*

censurar qui es vana de saber

ser un -a dotor -a° [*desp*]
ser un -a dotoret -a° [*desp*]
ser un set-ciències [*desp*] (Tavernes) (31)

«De tot enten un poc, i d'albarder dos puntades» [*desp*] (1)

veritat, cosa certa

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Afirmació > expressar afirmació > certesa*

Perdre i trobar

perdre

extraviar[-se]°
  destraviar-se (Alacant) (29)
faltar
fer-se perdedís -issa (Alcoi) (201)
perdre
perdre's d'algú (Alcoi) (2)
pèrdua
perdut -uda
tindre per perdut -uda
trobar en falta (Alacant) (29)

«Ací cau un soldat i no el trobes!»
«Aniràs al mar i no trobarás aigua!» (Alcoi) (a1)
«Hui el dimoni té ganes de jugar»

buscar

buscar
acaçar
anar a la caça
anar a la usma (Alacant) (29)
cercar
donar-li (a algú) un calent (1)
escorcollar (Alcoi) [eskorkuλâˑ] (Alacant) (29)
  escodrinyar° (Alacant) (29)
  esquadrinyar (Balones) (22)
percaçar (1) (28)
percaça (28)
percacer -a (1) (28)
regirar

⇒ *II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> esquadrinyar*

trobar

encertar (algú, alguna cosa)
encontrar [ankontrâˑ]
encontre [ankóntre]
ser aplegar i envasar
trobar
trobadures
encontralles (57) (57)
trobar
trobar algú del seu poble
trobar-s'ho tot
vindre de cara

«Això ha sigut trobat!» *[segút]
«Que escarben les gallines, que sempre que piquen troben algo»
«Si es buscarem, no es trobaríem!»

Perseguir

acaçar
acoçar
acometre
allobir
anar darrere de
anar darrere (d'algú) com un furó (Alacant) (29)
cercar
estar percaçat
percaçar
perseguir

Poder i control

poder

abusar
agafar la paella pel mànec
capaç
deixar per impossible
dur el pal en la gaita
empenyoⒹ <*influència*>
fer *empenyo*Ⓓ
traure un *empenyet*Ⓓ
fer parar el sol
impossible
menar
no deixar pixar fins / *d'hasta*Ⓓ que li done la gana
no pixar ningú sense dir-li-ho
no poder fer més allà que...
no vore's-hi per a (fer una cosa)
poder
regnar
regne [régne] o *[réine]
rei
reina
senyor -a
ser capaç de fer caure el sol de migdia
ser amo -a i manador -a [de] (71) (La Nucia) (28)
tindre dins del puny (Balones) (22)
tindre el manoll
tindre la mà en la farnera (1) (2)
tindre la paella pel mànec
tindre una mà a l'infern
voler menjar-se el món

«(i1) on hi ha barrets no calen caputxes»
«Arrima't a bon arbre i tindràs bona ombra» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«Dels bons abusen»
«El peix gros es menja al menut» (Balones) (22) (Ontinyent) (66)
o: «...els menuts» (Bellreguard) (41)
«En este món, uns manen i altres menen»
«En este món, uns pasten i altres van al forn» (Alcoi) (Bellreguard) (41)

anarquia

«A on no hi ha cap, no cal barret» (Altea) (57) (57)
«A on no hi ha cap, tot són cues» (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
«A on no hi ha cap tot són cames!» (Alcoi) (i1)

controlar, dominar, guiar

controlar, guiar

controlar
domesticar
domenyar (Alcoi) (62)
encaminar (algú)
encarrilar
guiar
portar

portar de la mà
portar la batuta (1)
portar les rendes de (58)
ser el que fa i desfà
ser el que fa i desfà, i s'emporta la millor part (58)
ser l'amo del carxofar (1)
ser l'amo del cotarro (1)
ser l'amo del comú quan no hi ha ningú [*iro*]
fer-ho tot a gust meu, teu, etc. (a10)
marcar la pauta (5)

«(A) On hi ha patró, no comanda / mana mariner» (Altea) (57) (57) (28) (Ontinyent) (66) (Ibi) (34)
«Al que va davant no li falten cordes»
«L'amo del comú!» [*iro*]
«L'amo del comú, quan no hi ha ningú!» [*iro*] (Alcoi) (2)
«L'amo mana!» [*iro*] (Alcoi) (i1)
«On no hi ha cap, tot són cues» (Ontinyent) (66)
«Qui té el cul llogat, no caga quan vol» (1)

«Qui té el cul llogat, no s'assenta quan vol» (i1) (15) (1)

dominar

amb la vara en alt
acoquinar (*a* algú) (Vall d'Albaida) (63)
arreglar (*a* algú) (1)
copar (la dona) el marit (Balones) (22)
dur (algú) del cabestre
dur (algú) com un tros de suro per séquia (Tavernes) (31)
dur (algú) per on vol (Balones) (22)
dur-lo a ú davall l'aigua
estar (algú) [sempre] a les ordes (d'un altre) (33)
estar sempre amb la vara en alt
fer (d'algú) el que vol(31)
fer d'ú lo que volen
fer-li fer a algú randa sense boixos
fer passar a u per l'*aro*Φ (Marina Alta) (65) (Alcoi) (2)
masquefa (Callosa) (86)
no perdre ull
pastar i fenyir (la dona al marit) (Balones) (22)
portar a rabo° ᵃ de borrego° ᵃ (Balones) (22)
portar (una dona) els saragüells per compte del marit
portar i fenyir (la dona al marit) (Balones) (22)
posar el peu (a algú)
posar-li el peu al coll (a algú) (Balones) (22)
pujar a cavall (a algú) (Balones) (22)
sargento
ser l'amo del cotarro
ser qui porta els saragüells
templar (126)
tindre-s'ho
xafar-li la ratlla a algú

«Criat ben pagat, té sempre el braç preparat» (Alcoi) (27)

deixar-se dominar

anar com a cagalló per sèquia (Elx) (40)
ballar al so que toquen (Ibi) (34)
deixar-se albardar (15) (1)
estar a l'ombra d'algú (Ibi) (34)
«Criat de molts, agraït de ningú i maltractat de tots» (Alcoi) (27)

manar

agarrar la vara
amo -a
dur la batuta
fer amo i manador
fer-li la cançó
manar
manar d'algú (Alcoi) (i6) (428)
manat -ada (105)
manona
mudar les vares
no boquejar-li ningú (Balones) (22)
no deixar pixar (Balones) (22)
paréixer un matxo de vares (Alcoi) (a1)
per mandat de (Alcoi) (5)
portar / dur el pal de la gaita
portar el rent [d'una cosa] (74)
prendre el pal de la gaita
quedar-se amo i manador
quefe -a
ser el que fa i desfa (Balones) (22)
ser l'amo -a
ser l'amo del comú
ser la vara (d'algú)
ser l'amo del carxofar
ser l'amo del cotarro
ser qui talla el bacallar
sergent de setmana *[sarhénto]
tallar el bacallar
tindre la paella pel mànec (Balones) (22)
un rei més absolut que el rei Bamba (Wamba)

vara
voler manar d'algú
voler ser l'únic gall del galliner

«¿Ací qui mana, el retor o l'ama?» (Alcoi) (27)
«Açò pareix l'article 29: el que mana fa lo que vol» (Marina Alta) (65)
«A on hi ha patró, no mana mariner» (Calp) (39)
«Amor d'amo, aigua en cistella» (Alcoi) (2)
«Amor de senyor, aigua en cistella» (Ibi) (34) (97)
«Cada gall, en son galliner, canta molt bé»
«Com és l'ama, aixina mana»
«Criats serviu-me que de bona casa vinc...i venia de casa els porcs!» [iro] (Alcoi) (a1)
«El que envia no va» (27)
«El que té padrins, el bategen» (Ontinyent) (66)
«En este món, uns manen i altres menen»
«En este món, uns pasten i altres van al forn»
«Si ho ha fet el fill de l'alcalde, ben fet està!» (Alcoi) (a1)
«Ho ha fet el xic de l'alcalde, ben fet està!» (Alcoi) (a1)
«Com és el fill de l'alcalde, llig com vol... (i llegia el periòdic al revès)» (Alcoi) (i1)
«L'amo nou, tot ho remou»
«Quan Déu no vol, els sants no volen»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA*

expressions per a manar PRAGM

«A (guardar, etc.)!»
«Ja estàs ... [+ ger] (guardant-ho, etc.)!»
«Que ho veja jo!» (Alcoi) (a1)

abusar, obligar

alcaldada [alkaldâ]
abusar
embotir [ambotír]
empetacar (Vall d'Albaida) (35)
fer entrar (algú) en vereda (21)
fer passar (algú) per cercolet (1)
forçar (26)
obligar
per la remanera
pujar-li a cavall (31)

d'orde de (105)

«Alcalde nou, presó plena»
«Bocí per força, és difícil d'engolir» (Alcoi) (27)
«Bocí per força, costa / és mal d'engolir» (1) (15)
«Criat de molts, agraït de ningú i maltractat de tots» (27)
«Forasters vindran...»
«Forasters vindran, i / que de casa *mos* trauran» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«De fora vindran, i / que de casa *mos* trauran» (Calp) (39)
«Hostes vindran, que de casa ens trauran» (Bellreguard) (41)
«Amb el xiquet podràs!»
«Per la remanera...!»

prohibir

impedir
prohibir
no deixar
queda (105)
toc de queda
tocar la queda (105)

prohibit -ida
vedat -ada (105)

«Se prohibix...» (105)
«Que ningú puga...» (105)

«Que ningú siga agosat a...» (105)

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS> obstacle*

desobeir

desobeir
infringir [infrinʤír] o *[infreɲʤír] [(105)
no voler obeir a cap amo (Alcoi) (62)

desobedient
ser un -a malcregut -uda (Alcoi) (a1) (28) (Vilallonga) (46)

«El que no creu, porta gran creu» (Bellreguard) (41)
«Potada de patró no manxa vela» (La Vila) (28)

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> bon comportament> obedient, obeir*

no dominar

haver-hi més caps que barrets (28)
haver-hi molts caps i pocs barrets (28)
ser l'amo del comú... quan no hi ha ningú
«A on no hi ha cap, no cal barret» (28)
«Qui té el cul llogat no caga quan vol»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> IMPOSAR, TAXATIU*

delegar

delegar
deixar-ho en les mans (d'algú)

«En les teues mans ho deixe» (74)

Posseir, tenir

posseir
possuir
estar rodat –ada de
posseir
pertocar
meu -a
teu -a
vostre -a
seu -a
pertenéixer

tenir
tindre

«Lo que hi ha en Espanya, és dels espanyols» (Alcoi) (27)
«Què tens?» «La boca plena de dents!» [*resposta*] (Alcoi) (2)
«Qui té terra, té guerra» (Calp) (39)

Preguntar

preguntador -a
preguntar
preguntar com un sord

inquirir
ser / paréixer la inquisició

«Això com és?»

«Com ha segut?» (Elx) (40)
«Què és?»

«Al preguntador, mentires° amb / a ell» (Alcoi) (Marina Alta)

«Al que pregunta, mentires° amb ell» (Ibi) (34)

«Qui vullga saber, mentires° amb ell» (Ontinyent) (66)
«Al preguntador, mentires° a roll» (Marina Alta) (65)
«Com està el ball?»
«Què què...?»

Preparar

a punt
a punt de *caramel·lo*①
a punt de graella (5)
agarrar tot l'*avio*① (Alcoi) (a1)
amanir
amanit -ida
anar escudelladet [askudeλaêt -â] (i2)
atabollar
atabollat -ada (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
averiguar (57) (28)
aviar-se (46)
aviat -ada (46)
[ben] escudelladet -a [askudeλaêt -â]
desparadís -issa
embalat -ada [ambalát -â]
embastar [ambastár]
empatuscat -ada [ampatuskát -â] (Alcoi) (a1)
emportar-se tot l'*avio*① (Alcoi) (a1)
enfardar [anfardár] (Alcoi) (a1)
enllestir (Marina Baixa) (28)
estar / tindre ben averiguat (Alcoi) (i2)
estar / tindre mal averiguat (Alcoi) (i2)
estar / tindre-ho embastat [ambastát]
estar / tindre-ho mig embastat [ambastát]
estar / tindre-ho tot atabollat
estar / tindre-ho [tot] mig averiguat
estar / tindre-ho tot averiguat
estar / tindre-ho tot previst (60)
estar a mida
estar arreglat -ada
estar escudellat -ada [askudeλát -â]
estar escudelladet -a [askudeλaêt -â]
estar llest -a (Marina Baixa) (28)
estar [tot] preparadet i escudelladet (i1)
magencar
  mangencar (Marina Baixa) (28)
  manjongar (La Safor) (28)
mig atabollat
mig empatuscat -ada [ampatuskát -â] (Alcoi) (a1)
ormejar (Altea) (28)
  armejar (Gata) (28)
ormejat -ada (113)
parar
portar-lo ben escudelladet (Balones) (22)
preparar
preparat -ada
tindre-ho llest (Alacant) (29)

«Esteu arreglats?»
«Ho tinc tot previst» (60)
«Ho tinc tot preparat»
«Ja estic!»

Provar

<assajar° >
  ensajar° (Vilallonga) (46)
  *ensaiar*①
<assaig° >

ensaig° (Alcoi) (2)
ensàioⒹ
fer la prova de
fer la provatura (Elx) (28)
fer provates (Balones) (92)
intent
intentar
intentar-ho
prova
provar
provar de
provar sort

prover -a (Callosa) (28)
provatura (Callosa, La Vila) (28)
fer els seus pinitos
fer una provatura (72) (28)

«A vore què n'ix»
«A vore què tal»
«Qui no prova, no es gita amb la sogra!»

⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT

Rebre

fer-li el llit a algú
rebre
recibirⒹ
regal

regalar
ser ben acollit -ida
«Cadascú té allò que es mereix»

Sort

sort

provar sort
tirar-ho a sort

llançar una moneda a l'aire
reballar una moneda a l'aire (1) (3)
fer-ho a cara o creu

ser debades (una cosa extraordinària)
trobar-s'ho

«A cara o creu!»
«A vore què n'ix»
«A vore què tal»
«Tirem bolleta!»

resultat possible

«El que no prova, no es gita amb la sogra!»
«El que tomba dos, un puro» [sov desp]
«La sort és per a qui la busca, no per a qui la troba» (Alcoi) (i1)

⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PROVAR

bona sort

begònia (Alcoi) (a1)
benedicció
bona ventura
bons anys
llet
potra
xamba
xambada [tʃambâ]

xambotada [tʃambotâ]
xorra

lletós -a
pixorrut -uda (Beneixama) (33)
xorrero -a

aplegar i besar el sant (Ibi) (34)
aplegar i besar la pau (1)
aplegar i mullar (Ibi) (34)
arribar i envasar (Alcoi) (2)
com si li haguera fet una promesa al sant
eixir-li la Mare de Déu al camí (1) (3)
eixir-li la Mare de Déu en la caroteta (1) (3)
eixir-li [tot] (a algú) cullereta de fresol (23) (s.l.)
fer la pardalada
haver fet (algú) un pacte amb el dimoni (i15)
pegar la pardalada
portar-li a un el cabàs a casa
senyar-se amb la mà dreta
ser (i1)
plegar i poar [puâr]
ser arribar i poar [puâr]
[ser] arribar i fényer (21)
[ser] arribar i enfornar (1)
ser com si li haguera tocat la loteria (i2)
ser un -a lletós -a (Agullent) (35)
ser un -a lletós -a de marca (Agullent) (35)
somriure-li la fortuna (5)
tindre una figa com un cabàs (Alcoi) (329)
tindre llet
tindre més llet que la vaca del Salt (Alcoi) (i6)
tindre més sort que els penjats (La Marina) (65) (Elx) (40)
tindre més sort que els que pengen (75)
tindre més sort que un penjat (La Costera, Ribera Baixa) (193)
tindre més sort que un gos que s'ofega [auféga] (75) (Alcoi) (2) (329) (215)
voler molt el Nostre Senyor a un

«Això ha sigut debades!»
«Això ha sigut trobat!»
«Això que s'hem trobat!»
«Brumerol negre, vista alegre» (Alcoi) (2)
«Bumberol negre, senyal de rebre» (Ibi) (34)
«Bumberol roig, senyal de goig» (Ibi) (34)
«Eixe ha fet un pacte amb el dimoni!» (i15)
«... perquè Déu és bo!»
«Què begònia!» (Alcoi) (a1)
«Quina bacora!» (Alcoi) (329)
«Quina figa!» (Alcoi) (329)
«Quina llet!»
«Quina potra!»
«Quina xamba!»
«Quina xambada!» [tʃambâ]
«Quina xorra que tens!»
«Tots els guilopos tenen fortuna»
«Tots els bovos tenen sort!» (Alcoi) (a1)
«Tots que ploraren amb els nostres ulls» (Benifallim) (i4)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> fer / no fer negoci*

mala sort

mala sort

(fer, passar una cosa) en mal any (5)
alçar-se amb el peu esquerre
desgràcia
dissort [poet] (5)
estar escarnit -ida (Alcoi) (a1)
estrellat -ada [astrelʎát -â] (Alcoi) (a1)
girar-se mals anys
mala barraca (Alacant) (29)
mala *sombra*Φ
mala ventura
mals anys
pondre-li a ú *d'hasta*Φ el gall
portar mala *sombra*Φ (Alcoi) (a1)
semar
tindre el sant d'esquena (31)
tindre la mirada sompa
tindre la negra

tindre mala sombra
tocar-te la xina
vindre les desgràcies una damunt l'altra

«A gos flac, puces en ell»
«Al gos flac, tot són puces» (Calp) (39)
«Al gos flac no li falten mosques» (Pego) (65)
«Al gos vell, puces en ell» (1)
«Ase flac, tot ple de mosques» (1)
«A eixe li pon *hasta*[①] el pollastre» (Ibi) (34)
«Ai, hui, pobre fabricant!» (Alcoi) (30)
«Al pobre, tot li pon» (Alcoi) (27)
«A on clava (la) mà, trau la merda!» (Alcoi) (2) (a1)
«Brumerol roig, no esperes goig»
«De les dotze a l'una, corre la mala fortuna» (Beneixama)
«Home roig i gos pelut, abans mort que conegut» (Marina Alta) (65)
«Home roig i gos pelut, més val mort que conegut» (Ibi) (34)
«Home roig i gos pelut, ni per conéixer, ni conegut» (Altea) (357)
«Home roig i gos pelut, primer mort que conegut» (Alcoi) (27) (Altea) (357)
«Home roig, no et faça goig» (Alcoi) (27)
«Déu que *mos* guarde d'home roig i gos pelut» (Alcoi) (2)
«El que és desgraciat, hasta en els collons entrupessa!» (27)
«Hi ha qui naix amb estrela, i hi ha qui naix estrellat!» (Alcoi) (2)
«Ningú està content amb la seua sort» (204)
«Uns nàixen amb estrella, i altres, estrellats» (Alcoi) (27)
«L'any que carrega, s'esgarra!»
«Mala barraca!»
«No digues res!»
«Per al desgraciat, tots els dies són dimarts» (27)
«Per als desgraciats, tots els dies són dimarts» (Balones) (22) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Per dir-ho!»
«Quan Déu vol, sense núvols plou» (Xeresa)
«Que ací està el dimoni»
«Qui té la culpa? El dimoni!»
«Qui té la culpa? La Micapana!»
«Quina dissort!» [*poet*] (5)
«Sempre plou quan no hi ha escola!» (15) (1)
«Si no vols caldo°, dos tasses!»
«Sí que és mala sort!» (Alcoi) (151)
«Si posem una fàbrica de carotes, ixen els xiquets sense cap»
«Si tenim / posem / muntem un circ, *mos* creixen els nanos»
«Sord i pobre, figa amb ell!» (Alcoi) (3)
«Si tinguèrem un pollastret, pondria» (Alcoi) (2)
«També és mala sort!» (Alcoi) (242)
«Tot em pon!» (Alcoi) (349)
«Tots els dies no són diumenges!» (Alcoi) (a1)
«Una vegada que em vaig arromangar, tota em vaig embrutar» (1)
«Uns naixen amb estrela, i altres estrellats» (Alcoi) (Ontinyent) (66)

«No deixes les estisores obertes, que porta mala sort!» (Alcoi) (a1)
«No rodes (el ganivet, etc.)!»

malastruc -uga

minso -a
gafe[①]

Tocar, manipular

manipular

escorcollar
tocar

furgar
fussar (Alcoi) (i1) (Alacant) (29) (Marina Alta) (65)
fossar (Alacant) (29)
fussar com un porc (Pego) (65)
manipular
palpaire (1)
palpar (93)
regirar

«Deixa estar això!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> esquadrinyar*
⇒ *I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT*

Triar, escollir

apartar el gra de la palla (1)
ataüllar (Beneixama) (33)
destriar
destrio
escollir [askoλíˀ] (Alcoi) (184)
retriar
triar
triar de la parada [parâ]

«A l'hora del garbell queda la llavor que val» (5)
«D'ací en vull, d'allà no en vull»
«Lo que està en el cove és peix, que lo demés és peixquera» (Calp) (39) (28)
«Lo que hi ha en la banasta és peix, i lo demés és peixquera» (Alcoi) (2)

«Tria de la parada!» [parâ]

«No en vull altre!»

ser-li indiferent

«Em dóna dos diners de lo mateix!» (Alcoi) (a1)
«Igual tinc»
«Lo mateix dóna» (58)
«M'és igual»
«M'és indiferent»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY*

b. TREBALL

Treball

treballar

la faena

faena
faena seguida
faena de compromís (30)
faenassa (i2) (a1)
tasca
treball
treballar [trebaλâ'] o *[trabaλâ'] (Balones) (22)
anar al tall (Elx) (40)

dena
tanda
anar de dena (1)
anar a la dena (15)
anar de tanda (1)

l'ofici, l'ocupació

estar en amo
ficar-se en amo (1)
posar-se en amo (1) (31)
posar-se apart (30)
ser *gallego*[Ⓓ] d'algú (1)
tindre / prendre a soldada (1)
tindre el cul llogat (1)
tindre telerets (30)
treballar a mans (30)
treballar de fadrina (Alcoi) (a1)
llogar-se de
comís (Relleu) (28)
manar tandes
bracejar
bracer -a
tórtores (La Safor) [*ant*](99) (38)
entrar en carrera (1)
estar en carrera (1)
ofici
oficiet
ram
ram de l'aigua
colla

criat -ada
fadrina (Alcoi) (a1)
obrer -a
aprenent -a
factoret (Alcoi) (a1)

despatxar (algú)
llevar braços
aguantar-li el jornal
prendre el retiro

vaga
huelga[Ⓓ]
esquirol [askerɔl]
fer d'esquirol (184)

«L'amo sempre ha d'estar prop dels que fa treballar» (1)

⇒ *II.9.B. TREBALL> OFICIS*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*
⇒ *paper*
⇒ *ferrer, manyà, metal·lúrgia*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> sou, jornal*

el torn de treball

colla
encolla [aŋkóλa] (Alacant) (29)
*pito*Φ (30)
toc de *pito*Φ
posar-se (30)
posar-se'n
deixar-se
deixar-se'n (30)
relleu
*rellevo*Φ
fer tandes
fer el primer (60)
fer el segon
fer faena per hores (31)
terci
*tèrcio*Φ (Alcoi) (30)
fer el *tèrcio*Φ (Alcoi) (30)
diada [diâ] (Alcoi, Marina Baixa) (28)
estar a tres dies
fer setmana
fer setmana sancera° (Alcoi) (30)

treballar

acabar la jornada (Elx) (40)
acabar en jorn
acatxar el llom
acatxar el renyó
afaenat -ada [afaenát -â]
afanós -a (Alcoi)
agarrar amb desespero
agarrar-se a la faena
ajuntar-se-li (a algú) la faena (Elx) (40)
anar a tall (Elx) (40)
anar a *tope*Φ
anar assacanat -ada (Balones) (22)
anar de cap (Alcoi) (30) (Ibi) (34)
anar espernegat
anar tot el dia com un xarnego (Beneixama) (33)
anar-se'n a la marxeta
animal de ploma
apetxugar
aplicar-se a tot (1)
apretar° °-li la faena (Balones) (22)
arrancar el batà (30)
arrancar el teler (30)
arrimar el muscle (1)
arrimar l'esquena (30)
arromangar-se (Alcoi) (a1) (56)
arromangar-se fins / *d'hasta*Φ la pigota (Alcoi)
bregar
buscar faena on no n'hi ha
buscar-se la papereta (Elx) (40)
buscar-se la vida
clavar el cabet
clavar els ossos de punta
condir-li (a algú) la faena *[kundír] (Elx) (40)
de sol a sol
deixar-se el lleu (Alacant) (29)
deixar-se la sang [fent un treball] (26)
deixar-se la vista [fent un treball minuciós] (26)
desfetjar-se
desllogat -ada
determini
diada [diâ] (Alcoi) (a1)
donar troques (Alcoi) (30)
donar-se aire [en treballar] (Balones) (22)
empiular-li (faena, etc. a algú)
endossar
entremetent -a
esforçar-se (30)
espernegar-se (Alacant) (29)
espletar-se (Monòver) (225) (292) (16)
estar currat -ada (un treball, una cosa)
estar al peu del canó (30)
faener -a
faeneret -a
faenerot -a (Alcoi) (a1)
fer caputxets
fer el refiló (Alcoi) (30)
fer el solfatinero (Alcoi) (30)
fer el *tèrcio*Φ (Alcoi) (30)
fer faena
fer faena al coll i a l'esquena (Alcoi) (a1)
fer faena per guanyar dos duros

fer faena com un negre
fer hores (a15)
fer hores extra
fer la faena de casa (31)
fer la fel (428)
fer les coses a les bòviles, bòviles
fer metros (Alcoi) (30)
fer més hores que un rellotge [rɛlɔɲdʒe]° (Alcoi) (a1) (5)
fer tretze hores (30) (Alcoi) (a1)
fer una faenassa de por (Alcoi) (a1)
fer-ho per amor a l'art (a15)
fustejar (Alcoi) (a1)
guanyar-se el jornal
guanyar-se el pa (60)
guanyar-se les garrofes (i2)
haver-hi faena per a no acabar-se-la
hora de posar-se
llaurar-se el pervindre (Alcoi) (94)
manxar
matxaca
moure
moure el batà
no haver-se adormit gens ni miqueta (Alcoi) (a1)
no parar de treballar (30)
no poder estar-se quet ni un moment (Alcoi) (a1)
no poder haver / vore a ningú parat (56)
no quedar-se curro (Balones) (22)
no tindre hora per a acabar
paréixer una Cendrellosa
passar el punt
pencar [*treballar molt i dur*] (Alcoi) (a1)
percacer -a (1) (28)
portar el rent (74)
portar faena
portar la casa (31)
portar una batalla [*treballar molt i dur*] (Elx) (40)
posar els ossos de punta
quedar molta faena per davant
queferós -a (Alacant) (29)
saber guanyar-se les garrofes
ser [com] / paréixer el martiri de Tàntalus [tántalos] (Alcoi) (i1)
ser a treballar
ser competent (30)
ser cumplidor -a
ser de l'ofici
ser diligent
ser faener -a
ser faener -a com un *ràio* (Balones) (22)
ser [molt] faenerot -a
ser gobiós -a per a la faena (Alcoi) (a1)
ser l'home de les faenes (i2)
ser treballador -a
ser treballador -a com el més estirat -ada (Balones) (22)
ser un burro de càrrega
ser un cavall de batalla
ser un matxaca
ser una tragantona
tindre eixida
tindre ganes de fer faena (30)
tindre *navego*$^{\Phi}$ (Beneixama) (33)
tindre ocupació
tirar duita (Alcoi) (30)
tirar el gord (Alcoi) (30)
tirar molta duita (Alcoi) (30)
trafegar (Balones) (22)
traginar [trahinâ^{r}] (60)
traure el fetge
traure el lleu [per la boca]
traure la butza per l'orella
treball
treballadors -es com a rallos
treballar
treballar a la matxaca
treballar a la marxeta (Alcoi) (a1)
treballar (etc.) de calent (Alcoi)
treballar a mans (Alcoi) (30)
treballar a destall (Alacant) (29)
treballar a estall [astáλ] (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
treballar a orri (5)
treballar a rabo° de borrego° ˚ (Ibi) (34)
(treballar) a tornadia [*agric*] (Alacant) (29)
treballar com un desesperat (i15)
treballar com un espernegat (i15) (28)

treballar com un *loco*®
treballar com un negre (Balones) (22) (Alcoi) (a1)
treballar com un xarnego (Beneixama) (33)
treballar de (alguna cosa)
treballar de calent (1)
treballar de claror a claror
treballar de matxaca
treballar de fosc a fosc (Callosa) (125)
treballar de sol a sol
treballar per al dimoni
treballujar
trencar-se el cap treballant
trencar-se el cap per dur un duro a casa (Alcoi) (94)
viure només que per a la faena (5)
voler agarrar-ho tot (Alcoi)
voluntari -ària
voluntariós -a
vore-se-les i desitjar-se-les

expressions

«...que té el seu ofici»
«A la faena torta, tanca-li la porta» (Alcoi) (3)
«A on anirà el bou, que no llaure?» (Alcoi) (27)
«A quin hora et poses?»
«Ací hi ha tela!»
«Al bon burro, no cansar-lo» (Alcoi) (27)
«A qui no té faena, Déu li'n dóna» (Alcoi) (27)
«Bon pa i bon vi, arre, rossí; vi agre i pa d'ordi, gita't, Jordi» (1)
«Bona faena, no necessita anunci» (27)
«Cascú que vaja al seu determini»
«Com va la faena?»
«Com van els negocis?»
«Demà també és dia!» [*finalització*] (Alcoi) (a1)
«Demà un altre dia serà!» [*finalització*] (Alcoi) (a1)
«Diners fets i tabaco rotllat...!» (Alcoi) (a1)
«Diners fets i tabaco rotllat, no els hagues que estan pelats!» (Alcoi) (a1)
«Diners fets i llenya asclada, no li'n dónes a ningú» [asklâ] (Alcoià-Comtat) (329)
«Faena feta i tabac rotllat, això no ho dónes a ningú»
«Donsaina pagada, fa roín so» [pagâ] (Alcoi) (a1)
«El cabet a la faena» (i4) (2)
«El cul fa la faena» (1)
«El fregall i la granera fan la dona faenera»
«El que a Déu vullga pregar, que es fique dins la mar» (27)
«El portarem a la llenca!» (Altea) (57) (28)
«El qui sua, suarà» (5)
«El treball és el pare de la bona ventura»
«Faena d'ull, faena de cul»
«Faena feta no porta destorb» (Xeresa) (Calp) (39) (Altea) (357) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Faena feta no porta pressa» (Marina Alta) (65)
«Faena feta no corre pressa» (Alcoi) (i1) (Ibi) (34)
«Faena i garrot» (Xixona) (438)
«Fila, Lluïsa, i portaràs camisa!»
«Ja té ocupació»
«La faena és salut» (i1)
«La faena no mata, però arremata» (Ontinyent) (66)
«Lo que no es comença, no s'acaba»
«Lo que sàpies fer tu, no ho manes a ningú» (Ontinyent) (66)
«Música pagada fa roín so» [pagâ] (i3)
«No hi ha troques!»
«Per a dur, el que un burro puga dur»
«Eixe tira molta duita!» (30)
«Porte / portem una batalla...!» (Elx) (40)
«Pos no tira duita, eixe!» (30)
«Qui no té faena Déu li'n dóna»
«Qui no treballa no menja!» (56)
«Qui paga mana» (Xeresa)
«Qui serveix a l'altar, d'ell ha de menjar» (1)
«S'han acabat els braços!»
«Si vols criar-te bo i sa, la faena de hui guarda-la / deixa-la per a demà» (Xeresa) (Ontinyent) (66)

«Si vols que el *cego* cante, dóna-li la paga *adelante*» (i3)
«Si vols que et toque la loteria, agarra't a la faena, vetla i matina»
«Si vols que et toque la loteria, treballa de nit i dia» (Xeresa)
«Soroll de telers, soroll de diners»
«Tabac rotllat i diners fets, no ho dónes a ningú»
«Tingau salut i faena!» (60)
«Tots els dies, no són diumenges» (27)
«Una en l'esquena i l'altra en la pedra» (1)

no treballar

jubilar-se [dʒobilâʳse] (Alcoi) (2)
jubilat -ada [dʒobilát -â] (Alcoi) (2)
acabar la seua tanda (58)
estar [ja] retirat -ada (58)

estar tot per fer (56)

no tindre treball

anar a la briva (1)
estar a tres dies
estar amb els braços creuats (1)
estar amb els braços plegats (1)
estar parat -ada
no haver-hi troques (30)
no tindre ni fus ni filosa (30)
no tindre ocupació
parada [parâ]
parar

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> absència d'activitat*

no voler treballar

amagar-se de la faena (30)
escapar-se de la faena (30)
estar fet -a un -a gabaido -a (Beneixama) (33)
[estar] sense fer ni faena ni bondat (Balones) (22)
fer canons de blau (30)
fer de l'afaenat -ada
fer el gos (30)
fer la gossa (56)
fer el malfaener (30)
fer el manta (Alcoi) (30)
fer passades prompte [pasâes]
fugir-li a la faena (30) (Balones) (22)
malfaener -a (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
malfante -a (Alcoi) (a1)
no aprofitar ni per a fer canons
no caure-li els anells
no fer faena ni bondat (Balones) (22)
no fer gens de faena (30)
no fer una brisca
no fer[-ne] ni [un] brot (30) (56)
no fer-li la faena mal de renyons
no guanyar algú l'aigua que es beu
no fer-ne un brot (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
no pegar [ni] brot
no pegar [ni] colp (5)
no ser bo ni per a llaurar ni per a dur càrrega
no servir ni per a fer canons
no tirar duita (30)
no voler un mos de faena
perdre passades [pasâes]
ser atroç per a la faena
ser de l'ungla llarga (Balones) (22)
ser un -a dolçainer -a [donsainér] (Beneixama) (33)
ser un -a faena-fuig (Alcoi) (i1) (a1) (30) (Alacant) (29)
ser un -a gandul -a (30)
ser un -a gandumbes (21) (3)
ser un -a gos, gossa (30)
ser un -a malfaener -a (Alcoi) (a1)
ser un -a malfante (Alcoi) (a1)
ser un -a manta (30) (a1)
ser un -a mauela (30)
ser un -a pelacanyes (23)
sense ofici ni benefici

tindre el menjar de bo i el treballar de malalt (1)
vindre-li la faena de codillo (Balones) (22)
viure a la regalada [regalâ] (Beneixama) (33)

«A la taula i al llit, al primer crit; a treballar, deixa'ls cridar» (Ibi) (34)
«A vore si et cauen els anells!» [*de fer quelcom*] «No et cauran els anells!»
«A vore si et cuques!» [*de fer quelcom*] (Vall d'Albaida, Pego) (35)
«Ai, Mare de Déu! Quan seràn tres festes arreu?»
«Això és faena!» (Alcoi) (a1)
«Al bon burro, no cansar-lo»
«Canons de blau!»
«Eixa albarda per a un altre ase!» (1)
«El que ací pateix, allà *gossa* [*goja*]... i si és home, gos!» (Ontinyent) (66)
«El que no cull, espigola»
«El que s'adorm no les tasta»
«El que vetla no matina» (Alcoi) (Calp) (39)
«El que molt vetla, poc matina» (Bellreguard) (41)
«Faena fuig!» (Alcoi) (a1) (i1) (Ibi) (34) (Altea) (357)
«Faena fuig; menjar acosta't!» (Tavernes) (31) (Ontinyent) (66) (Alzira) (441) (Marina Alta) (65)
«Faena, gira esquena» (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Altea) (357)
«Faena, poca i ben pagada!» [pagâ] (Alcoi) (27) (a1)
«Faena, que en féra qui volguera!» (Balones) (22)
«Fugint de la faena en fa prou» (Ontinyent) (66)
«Ja t'ha eixit faena!» (Alcoi) (a1)
«La faena del pereós; no en vol fer una i en fa dos» (27)
«La faena, per als anglesos» [pálz_inglézos] (Alcoi) (27) (a1)
«La faena, per als anglesos, que estan més adelantats!» (Alcoi) (a1)
«Llarg d'esquena, curt de faena» (21) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Ample d'esquena, curt de faena» (Ibi) (34)
«Llarg de cames i curt d'esquena, fuig faena» (Alcoi) (2)
«Mentres descanses, repiques [les] granses» (Alacant) (29)
«No hi ha ningú malfaener si li encerten la faena» (Alcoi) (2)
«No tinc jo atra faena!» (Alcoi) (a1)
«Per a haver-se de morir no fa falta treballar tant»
«Quan passen, se n'agarren»
«Que treballe el xixo!»
«Qui de jove no treballa, de vell dorm a / en la palla» (Alcoi) (Xeresa)
«El que és jove i no treballa, quan és vell dorm en la palla i no és d'ell» (Calp) (39)
«Qui llava quan plou, eixuga quan fa / ix el sol»
«Qui menja sense treballar, si no és ric, ha de robar» (1) (15)
«Qui no fila en tot l'any, fila el dia de cap d'any»
«Si no estudies bona cosa i et fas un home de profit, aniràs a arreplegar xones i barbaxos» (Alcoi) (45)
«Si vols criar-te bo i sa, la faena de hui, guarda-la per a demà» (Bellreguard) (41)
«Traga més que un buc, i no fa ni un brot» (Alcoi) (a1)
«Treballant ningú es fa ric» (Xeresa)
«Voluntari, a un paelló!»

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> absència d'activitat*
⇒ *I.3.C. ACTIVITAT> peresa*

Vegeu també:

⇒ *I.3.C. ACTIVITAT*
⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS*

Oficis

adobador de cossis i llibrells (Ibi) (34)
«Adobaô, de cossis i llibrells!» (Ibi) (34)
«L'adobador! Apanye cossis i llibrells!» (Altea) (67)
advocat -ada *[abogat -ada]
afilador *[afilaor]
agranador -a
aiguader -a (63)
albarder -a
algepser -a (Gandia) (99)
alguatzil° [agwazíl] o [algwazíl]
almasserer -a (125) (405) ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA*
ama de casa
apotecari -ària
àrbitro
arenero (Ontinyent) (66)
«El arenero! Areneta per a escurar!» (Ontinyent) (66)
arruixador
artiste -a (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
assentador -a (85)
bamber (Alacant) (29)
bambunera (Alcoi) [*ant*]
barber
barberia
barquillero (Ontinyent) (66) (Gandia) (401)
betlemero -a (199)
betumero (Alcoi) (a1)
bolantinero -a
bomber -a
bonitoler -a
bonyiguer (Gandia) (401)
bonyitolero -a
botecari
botecari -ària
boticari -ària
botxí
bouer
bover (Vall d'Albaida) (63)
bresca
bronzer -a
brosser(o) (Alacant) (29)
brossero (Alcoi) (2)
cacauer -a
cacauero -a (85) (Alcoi) (2) (Gandia) (401)
cadirer -a
calafat
calceter -a
calciner -a (28) (Alacant) (29) (Xàtiva, Alcoi) (3)
encalcinador -a *[alkalzinaôr] (Benidorm) (28)
calderer -a (Balones) (22) (Alacant) (29)
camàlic [*ant*] (Alcoi) (5)
camarer -a
caniller -a (Alcoi) (85)
canonaire (Alcoi) (5)
cantereller (Alacant) (29)
cantero (Vall de Guadalest i L'Algar) (125)
canutero (Alacant) (29)
canyissador -a
carboner
carnisser -a
carreter
casa de neu
castanyer -a (Alcoi) (2) (Gandia) (401)
cavador -a
cerer (Gandia) (401)
ceroner (Albaida) (92)
colero -a
colmena
colmenar
colombari (Alacant) (29)
columbaire (Alcoi) (2)
consumero
continero
corredor [*intermediari en la compra-venda de taronges*] (Gandia) (401)
corretger (Gandia) (401)
correuer -a (Balones, Tàrbena, Bolulla) (28) (166)
corridor
cosidora
*cotxero*Φ -a
criada [kriâ]
cristaller -a *[kristaléro] (Alcoi) (a1)
cuiner -a

cuita
cullerotero -a
curandero -a (85)
delmer [*ant*] (Balones) (22)
diabler[o]
drapaire
drapero -a (Ontinyent) (66)
«Drapero! Pells de conill barate! Culleres, cullerots, caixetes de mistos!» (Ontinyent) (66)
draperet -a
droguer -a
duler (404)
electriciste -a
emblanquinador *[amblankinaór] (Alcoi) (a1)
embogador (404)
embovador de cadires (Gandia) (401)
ermitanyoⒹ -a [*encarregat del manteniment de l'ermita*] (Gandia) (401)
escaioliste -a *[askelɔlíste -a] (Alcoi) (a1)
escolà
esmolador [asmolaôr] (114)
«L'asmolaooor!» (Alcoi) (a1)
esmolador [d'estisores i *cotxillos*Ⓓ] (114)
buidador [de les navaixes, ganivets i tisores] (21)
espardenyer -a (Gandia) (401)
esquilador
estanquer -a
estanyadorⒹ *[estaɲaôr] (Crevillent) (52)
estorer (Ontinyent) (66)
«El estorer! Xiques, porte estores!» (Ontinyent) (66)
fementer
femeter (Callosa) (28)]
fer llata
ferretero -a
flequer -a [*ant*]
forner -a (60)
cua [*aprenent*] (Biar) (3)
fossero
fotògrafo -a
fruter -a
fuster -a
carpinterⒹ (Vinalopó Mitjà) (363)
futboliste
gorja
governador
granerer [*adobador de graneres*] (Ontinyent) (66) (Gandia) (401)
guarda
guarda de camp (105)
hostaler -a (27)
amo d'hostal (5)
impremta
jardiler -a
jardiner -a
jutge
lampista [lampíste]
letxero -a (85)
llanceta del menescal
llanderia
llandero -a
llanterner -a (Ontinyent) (66) (Gandia) (401)
llater -a
llaurador -a
lleixiuer *[lehiéro] (Gandia) (401)
llenyater -a
lleter -a
lletero (Gandia) (401)
llibreller -a
llissaire (Vall d'Albaida) (35)
llumener -a
majoral
manana
merescal (Alacant) (29)
manescal (Alcoi) (2)
manissero -a
manyà -ana
mariner
maquiniste de tren
matalafer -a
melero -a
melonero -a (Gandia) (401)
menescal
mercolí -ina
merescal
mestre [d'escola]
mestre d'aixa [*constructor de carros*] (67) (Gandia) (401)

mestre sangrador
mistera
modista
moliner -a (404)
morquer (Albaida) (92)
  morquero (Crevillent) (52)
  morquí [*establiment de begudes*] (Gandia) (401)
mulater -a
municipal -a *[monisipal -a]
músic -a
obrer -a
olier -a (Gandia) (99)
oliver -a
olivero -a (85)
ordidor -a
ordidora de telerets a mà (5)
ordinari [ordenári] (5)
ouero -a
pablanquer -a [*venedor ambulant de pa*]
  pablanquero (Alcoi) (a1)
  «Pa, barres, bambes i panets llisets! El pablanquero!» (Alcoi) (a1)
palafanguer
palleter
palmerer
panader -a
papero -a (85)
  pegot (Alcoi) (2) (a1)
paraigüer -a *[paragwér] (Gandia) (401)
patró
pedrapiquer (La Vila) (28) (Alacant) (3)
pentinadora (Tavernes) (31)
periodiste -a (74)
perolero -a
pescater -a
  peixcater -a
pedrapiquer -a ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA> indústria de la pedra*
picapedrer -a ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA> indústria de la pedra*
piló
pilotari
pintor -a
pinyer -a
pipatero
plater -a (85)
perrero -aⓘ (Gandia) (401)
policia
polisonte
posader (105)
potecari -ària
pou de neu
pregoner (66)
practicant -a
puja
quinquiller
rajoler (Gandia) (99)
rastellador [de cànem] (Balones) (22) (28)
recover (1) (Alcoi) (27)
regalissiero -a (Alcoi) (199) (Ontinyent) (66)
rellonger -a°
retratiste -a
robero
sabater -a
sabater atacanador (Alcoi) (a1)
safraner -a (85)
saladurer -a *[salaurêr] (85) (Bellreguard) (i22)
  saladurero (Alcoi) (a1)
saliner (404)
salser -a
salsero -a
santero -a
saorí (88)
sarguer -a (276)
sarier
  sariero (Gandia) (401)
sastre
segador -a (405)
sequier (405)
sereno (114)
sifoner -a (85)
sobressequier -a(85)
  assequier -a (105)
soldat
subhastador -a
  pujador -a (La Vila) (28)
taquiller -a *[takiλéro] (Alcoi) (i15)
tartaner *[tartanéro] (2) (Gandia) (401)

taverner (105)
tender -a (5)
teòric
títaro [*home de circ, titellaire*] (Elx) (118) (Monòver) (225)
tirititer[Φ]
tiritiquer[Φ]
torcedor (Gandia) (99)
torero
torratero -a (Alcoi) (199)
torroner -a
traginer (1)
transportiste
triador -a [*de taronges, etc.*] (La Safor) (103)
vaquer -a
vaquero -a (Ontinyent) (66)
lechero -a[Φ]
venedor d'arrop i talladetes
«Arrop i talladetes!» [tλaé:tes]
«...Que l'*auelo*[Φ] té caguetes!» [*resposta*] (Ontinyent) (66)
venedor -a de voladorets
venedor de molinetes (Ontinyent) (66)
«Ploreu, xiquets, que voladorets tindreu!» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
venedor -a de cupons
vereder (404)
vidrier
vigilant [vihilán^{t}] o *[vekilán^{t}] (Alcoi) (5) (114) (Ontinyent) (66)
vinater -a
volantiner -a *[bolantinéro -a]
<xambiter -a°>
xambitero -a (Cocentaina) (28) (29) (Gandia) (401)
xambilero (Alcoi, Alacant) (28) (29)
xamvilero -a (Alcoi) (2)
xefla
xica que arregla ungles per les cases (Alcoi) (94)
xocolater -a (93)
xocolatero -a
xòfer
xurrero -a (199) (66)
«A l'hivern forner, i a l'estiu taverner» (Xeresa)
«Ni barber mut, ni músic catxassut» (1)

c. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ

Agricultura

tinença i treball del camp

llaurador-a
- llaurador ric (Foia de Castalla i Vall de Xixona) (387)
- llaurador pobre [*jornaler*] (Foia de Castalla i Vall de Xixona) (387)

hortolà -ana (Alacant) (29)

maser -a (Castalla) (387) *[mazéro] (Alcoi) (a2)

mitger -a (5) (Castalla) (387)

senyoret [*terratinent*] (Castalla) (387)

[tinença] a mitges (387)

rabassa [*variant del conreu a mitges exclusiu de la vinya en temps de major pressió demogràfica*] (Castalla) (387)

tallador *[tʌλʌôr] [*qui guiava (tallava) l'orde del plantat*] (Castelló de la Ribera) (347)

quadrilla
- cap de quadrilla (Castalla) (387)
- cuiner (Castalla) (387)
- burreret [*ajudant del cuiner que prepara la taula*] (Castalla) (387)
- aiguader [*aprenent encarregat de repondre l'aigua de la botija*] (Castalla) (387)

el camp agrícola

camp de sembra

hort [*de palmeres*] (Elx) (406)

tafulla[1] [*metonímia pel camp*] (Monòver) (225)

un trosset [*de terra*] (Xixona) (101) (Foia de Castalla) (387)

acotar (un terreny) (Alcoi) (i1)

fita (Alacant) (29)

molló [mulό] [*pedra fitera*] (Alacant) (29)

cap-patró (156)

jovada [*36 fanecades = 29 918,88 m²*] (156)

quartó [*9 fanecades = 7 479,72 m²*] (156)
- quartó i mig [*4,5 fanecades = 3 739,86 m²*] (156)
- mig quartó [*13,5 fanecades = 11 219,58 m²*] (156)

cafís [*6 fanecades = 4 986,48 m²*] (156)

sort [*8,31 a*] (El Pinós) (3) (156)

fanecada [fanekâ] [*831,08 m²*] (general N de la lín. Busot-Biar) (119) (156)

jornal [*1200 m²*] (14a) (Camp d'Alacant) (29) (Camp d'Elx) (29) (L'Alguenya, Tibi, Xixona, La Vila Joiosa, Orxeta, Finestrat, La Torre de les Maçanes, Onil) (119)

tafulla[2] [*mesura agrària d'extensió*] [*1/6 fanecades = 953 m²*] (156) (Alacant) (29) [*940 m²*] (Camp d'Elx) (384) (Elx) (406) (Crevillent) (406)

dia [de llaurar] (Tibi, La Torre de les Maçanes, Relleu, Finestrat, La Vila Joioisa) (119)

hora [de llaurar] (Onil, Castalla, Tibi) (119)

barcella [*4 almuds = 415,53 m²*] (156)

almud [*1/8 fanecades = 103,88 m²*] (156)

braça [*1/200 fanecades = 4,15 m²*] (156)

pam [*0,05 m*] (156)

corda de soguejar [*45 alnes = 9 m*] (156)

canya [*8 pams = 0,4 m*] (156)

alna [*vara valenciana: 4 pams = 0,2 m*] (156)

agràs (Balones)

aixorca [*bancal llarg i estret*] (Callosa) (86)

algoleja [*bancalet que queda separat d'un bancal més gran*] (Callosa, Altea, Polop) (28)
- asgoleja (Beniarbeig, Benimeli, Calp, Tormos) (361)
- goleja (Pego) (361)

ancolla

antara [*vora del bancal, espai que hi ha entre l'última camada d'arbres i el bancal veí*] (Vilallonga) (46) (L'Atzúvia, Poble Nou) (361)
alfàs
banc [*per al conreu de melons*] (La Safor) (103)
bancal
  mancal (Alcoi rural) (2) (El Campello) (102)
bancal d'horta
bancal fondable (Callosa) (28)
bancalada
  mancalats (El Campello) (102)
bardissa (de canyots) (Vilallonga) (46) (103) (Alacant) (29)
  bardissetes (103)
besana
brulla (Castalla (*))
buita [*tira de terra*] (Alacant) (29)
  uita (Bacarot,, Rebolledo, Sant Vicent, L'Alcoraia, L'Altet, Torrellano) (29)
canyar
canyaret
canyís (Alacant) (29)
canyissos [*per a assecar*] (23)
canyot
carena° (Alacant) (29)
  querena (Alcoià-Comtat) (1) (28) (Alacant) (29) (L'Abdet) (23)
  vora marge (1) (28)
cartabó[1] *[kartapó] [*bancal desigual*] (Benissa) (69)
cartabó[2] [*bancal triangular*] (Rafelguaraf) (3)
cautiu (Vall d'Albaida) (35)
cavallet [*tanca de tomata*] (Alacant) (29)
cavalló
cavallons
  un cavalló ben / mal bauxat (L'Alfàs) (28)
cavat
cércol [*cavalló al voltant d'un arbre*] (Alacant) (29)
clavilló (Marina Alta) (55) (28)
cocó [*en el blat, etc.*] (Tàrbena) (28)
codolla°
  cadolla° (Marina Baixa) (Polop) (28)
codolleta
  cadolleta (Marina Baixa) (Polop) (28)
cornial [*cantó del bancal que queda sense llaurar*] (Alacant) (29) (La Marina) (3) (Beneixama) (33)
davall de marge (Penàguila) (28)
dula
en agràs
encolla [*d'animals en la batuda*] (28)

era
era a cantons (Cullera, Xàtiva) (3)
erm -a [érm] [*n*] (Alacant) (29)
erm -a [*adj*] (Benilloba) (i3)
ermot
estar la lluna en minva
estar la terra cansada [kansâ] (1)
falcat (Alcoi) (3)
fem
fer [*camp sense guaretar*] (Agullent) (35)
fiter (28)
forana
frau [*espai entre fileres de tarongers*] (Vilallonga) (46)
fruita en agràs (Balones)
galló
  gall (Altea) (86)
  gra (Castells de Serrella, Rugat) (23)
  grum [*galló d'un all*] (Castells de Serrella) (361)
garba
garba a cabell (3)
garbera (Gandia) (3)
garranxó
gasó de terra (21) (28) [gazó] (Alcoi) (3) *[asgarzó] (Benimaurell) (361) [asgrazó] (Benimaurell) (361)
  gasonet (Callosa) (28)
gavella (Alcoi) (3)
geniva (El Pinós, Sueca) (3)
goix (Castalla)
goixar (Castalla)
gransa
guaix
guaixar
guaixat -ada
guaret (Alacant) (29)
guaretar el fer (Agullent) (35)
guía
haver-se criat en un mas
horta
llastra (Alacant) (29) (Polop, Benimantell) (Castalla) (72) (28) (Elx, Torrellano) (118)

llestra (Valls del Vinalopó) (118)
llastradeta (Banyeres) (a1) (28)
llenca (Alcoià-Comtat) (La Marina) (Benimantell, Altea) (28) (Alacant) (29)
llobada [ʎobâ] [*erro en llaurar*] (Alacant) (29) (Benimantell) (67) (28)
mallada (Alacant) (29)
malladeta (La Vila)
marge
margenada (Benilloba) (i3) (Ràfol d'Almúnia) (23)
mida del blat
minva
vimba
mitjania (Balones) (22)
pago
palladera
paller
pallissa (46)
parada (Alacant) (29)
pareller (La Marina) (57) (28)
parva (Balones) (22)
pedra fitera (28)
penella
percur (1)
petiua [*bancal petit*] (Fondó de les Neus) (412)
pla de terreny (28)
planter (Benilloba) (i3) (103) (Alacant) (29)
planters primerencs (103)
poalets
porca [pɔrka] (Agullent) (35)
preador de terres
prear terres
prohom de terres (Balones) (22)
quadró (L'Alfàs, Benimantell) (72) (28)
la punta del solc
sanguina
secà
secanet (Alcoi) (*) (La Vila) (*)
sembra
sequers (31)
sequerol
ser any de seca(Penàguila) (23)
serronet
sitja
sogall
solc (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
*surc*Φ (Alacant) (29)
solejar-se [*el cultiu*] (La Safor) (103)
taula[1] [*planter d'hortalisses; quadre de terra llaurada*] (1)
tauleta (La Safor) (23)
taula[2] [*espai entre cavallons*] (1) (La Safor) (103)
terrupero de muntanya
tirar[-se] a la terra (Balones) (22)
tiràs
tocar cànem
tocar l'encolla
tocó
toldero [*fumigador del taronger*] (La Safor) (103)
tramela [*ant*]
una tongada d'ametles
vara de batre
vectigal [vitigál] [*bancal molt xafigat*] (Vilallonga) (46)
vencill
[època de] vindre el batre
xarp

estat del bancal

⇒ *I.1.A. NATURA*> *terra, fang*

el taronjar

marc real (La Safor) (103)
*tresbolillo*Φ (La Safor) (103)
viver (La Safor) (103)

l'aigua i el reg

aigua de reg
aigua regadora
aiguamoll
aigüera
alcavó
aljub (30)
cisterna (Vilallonga) (46)

amollar (aigua) (428)
aqüeducte (Cocentaina) (106)
  olbi [*aqüeducte*] (Vilallonga) (46)
arruixar (Alacant) (29)
assarb [*ant*] [*canal de desaigüe*] (Elx) assotaiguar
assut (106) (99)
any de seca
badina (Altea) (28)
  bavina(28)
  embadinar(-se) (la séquia) (28)
  embavinar-se (28)
bassa (Alcoi) (a1) (Alacant) (29)
bassó (Alcoi) (2)
caixer (de la séquia) [kaiʃêʳ] (Alcoià-Comtat) o [keiʃêʳ] (Marina Baixa) (28)
colador (Alacant) (29)
desenrunador [*filtre de pedres*] (Alacant) (29)
donar aigua (105)
dret d'aigua (1) (2)
dret de regar (1)
mina (Cocentaina) (106)
moleta de l'aigua (5)
paleta (Agullent) (35)
partidor (Alcoi) (2) (Cocentaina) (106)
  despartidor (Alcoi)
  almèdia (Camp d'Elx, Torrellano, L'Altet) (118)
portell
portó [de la séquia] (Alacant) (29)
pou
pou de naiximent (37)
reclosa (21) (3)
reg°
  rec°
  requet (Callosa) (28)
  rego (Bellreguard) (23)
reg a fila (Cocentaina) (106)
reg d'inundació (Cocentaina) (106)
reg a manta (Cocentaina) (106)
regar
regar a taules (Cocentaina) (106)
regó
  pegar un regó (Callosa, Altea) (28)
  safareig [safarítʃ] (Alcoi) (Alacant) (29)
  sénia (Camp d'Alacant) (29) (37)
  menar la sénia (Marina Alta) (28)
  senial (Dénia) (312) (67) (28)
  nòria (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  nória (Alacant) (29)
  canal de sénia / nòria (1)
  alcaduf
  cadufos (Vilallonga) (46)
  cangiló
  poalets [pualets]
  calaixó (Alcoi) (3)
  caixó [de sénia] (Vall d'Albaida) (63)
  truja (Gandia) (3)
roda de fora [*rodet, roda petita i horitzontal*] (Gandia) (3)
sobrerregar (Alacant) (29)
sorregar (Altea, Callosa) (67) (28)
tanda (Cocentaina) (108) [*= 7 dies, 168 h.; excep. 9 dies*]
tancar el portó
tocar-li l'aigua a un camp / bancal
tornabou (Agullent) (35)
<trestallador°> [*comporta de la sèquia*]
  trastellador
  trestellador (Alcoi) (107) (Vall d'Alcalà, Vall de Gallinera) (361)
  testellador (Vilallonga) (46)
  rastellador (Llíber, Xaló) (361)
  taona (Teulada, Pego, Sanet) (361)
viver (Cocentaina) (106)

reg (106)
reguet (106)
séquia
séquia mare (Cocentaina) (106)
sequiol (Ontinyent) (32) (Alacant, Pego) (3) (29)
sequiola
sequiola regadora
taula (Cocentaina) (106)
braçal (Cocentaina) (106) (Gandia) (99) (3) (Alacant) (29) (Xàtiva) (3)
fillola (Cocentaina) (106) (Valldigna) (16)
regadora (Cocentaina) (106)
fila (Cocentaina) (Alqueria de la Comtessa) (106) (16)
  fil (Horta de Gandia) (16)
  filet (Novelda) (16)

fila regadora (Cocentaina) (106)
braç (Cocentaina) (106) [= *¼ fila*]
cama (Cocentaina) (106) [= *½ fila*]

president (Cocentaina) (106)
alcalde de reg (Cocentaina) (106)
col·lectiu de reg (Cocentaina) (106)
secretari (Cocentaina) (106)
vocal (Cocentaina) (106)
elet (Cocentaina, Altea) (106) (28)
  sequier (Alacant) (29)
  assequier (Gandia) (105)
sobresequier -a (Alcoi) (85)
menador
  manaor (Relleu) (a1) (28)

accions

abatollar [*varejar els arbres*] (21) (Vall d'Albaida) (63)
abonar
  guano (La Safor) (103)
abraonar [*agarbonar, fer garbons*] (Albaida) (112)
acavallonar (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
  fer cavallons
aclarir [*els arbres*] (Vilallonga) (46) (Vall d'Albaida) (63) [*les plantes en mal estat*] (La Safor) (103)
acotar [*eliminar una planta*] (Alacant) (29)
afluixar la terra
afonar la rella [afonâr] o *[anfonâr]
afonar molt / poc la rella
agarrar aiguamoll (Benilloba) (i3)
agavellar
alfarrassar (21)
americanar [*passar l'aladre americà*] (Alcoi) (a1)
amollar
amollar sembrats
amurgonar (Alacant) (29)
  almurgonar (Alacant) (29)
anar / no anar la terra [*ser / no ser fèrtil*] (Marenys de Rafalcaïd) (23)
anivellar la terra
aplanar
arrabassar° (428) (28)
  rebassar (La Marina) (28)
  arrabassar herbes (Gandia) (99) (38)
arrancar de soca-raïl
arrancar planter [*conreu de l'arròs*] (Castelló de la Ribera) (347)
arrendar el delme en herba (1)
arreplegar el gra [en la pallissa]
arrimar terra (als troncs) (1)
assellerar (Beneixama) (33)
ataular
aterrar [*segar ran de terra*] (Albaida) (112)
atonyar → *peçolar*
atregillar (Alacant) (29)
aventar → *LA BATUDA*
aventar el blat / la palla
aventar l'arròs
  aventada [aventâ] [*conreu de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
balejar
barrejar [*esbargir les llavors de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
  el barrejat
batoll
batollar
batre
  batre la forana
  batre les foranes
bellar [*ventar*] [*ant*] (Palma de Gandia) (110)
birbada [birbâ]
birbador -a [birbaôr] o *[bilbaôr]
birbar° [birbâr] o *[bilbâr] (Alacant) (29)
  bisbar (Beniaia) (23)
  bimbar (Xàtiva) (3)
  cavar les llobades (Benimantell) (67) (28)
  xercolar (Tàrbena) (28)
  eixarcolar° (Agullent) (35)
calçar (La Safor) (103)
cavada [kavâ] (La Safor) (103)
cavar
cavar llobades *[λobàes] [*trossos sense llaurar*] (Benimantell) (28) (29)
cavar les queradilles (109)
cavuig (1)
cavujar (1)
colgar [la planta]

collita → *collita*
collitar (Alacant) (29)
deixar un bancal de guaret (Alacant) (29)
deixar-se un llostre (Benilloba) (i3)
deixar-se una llobada [*eixir-se'n del solc*] (Bacarot) (29)
derronyar (els arbres) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desbarbar (Alcoi) (a1)
descalçar
  descimalar (Alcoi) (i3)
  decimalar
descimalador -a [desimalaór] (Alcoi) (a1)
descorar (un arbre) (Callosa) (28)
descorconar [*les oliveres, etc.*] (Beneixama) (33)
  llevar el corcó (Beneixama) (33)
desflocar (la dacsa) (Benimantell) (28)
desgavellada (una garba, una gavella de blat, herba alfalfes)
desgrunar (l'espiga) (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
desengrunar [desaŋgrunâ^{r}]
desfullar
desgavellada (una garba, una gavella de blat, herba alfalfes)
desgavellar-se (una garba, una gavella de blat, herba alfalfes)
  estar parida (una garba, una gavella de blat, herba alfalfes)
  parir-se (una garba, una gavella de blat, herba alfalfes)
desmargallar (1)
desmollericar
desmontar [*el taronger*] (La Safor) (103)
desmotxar (103)
despallussar
  despallucar (La Vila) (209) (28)
dessocar (Beneixama) (33)
destarrossar
desverdugar
donar les terres a mitges
eixarcolar → *birbar*
eixir-se'n del cavat
eixugar [*l'arròs*] (111)
emparellar (la palla en el paller) (Alacant) (29)
empelt [ampélt]
  esqueix [*de clavellina*] (Polop) (28)
empeltar [ampeltâ^{r}] (Balones) (22)
  empelt a escut
  empelt d'agulla
  empelt d'estaqueta
  empelt de canut
  empelt de planxeta
empeltador -a [ampeltaô^{r} -a]
empeltat -ada (113)
empilar els canyissos (Gandia) (99)
enfardador [amfardaô^{r}]
enfardar [amfardâ^{r}]
ensofatar (Alacant) (29)
entaular (Alcoi) (a1)
entrecavador [antrakavaór] o [entrekavaór]
entrecavar [antrekavâ^{r}] o [entrekavâ^{r}]
  entrencavar (Benilloba)
entrenar cames d'alls [antrenâ^{r}] (Alcoi) (a1)
esbajocar [asbad̻okâ^{r}]
esbrinar (fulles de palma) (57) (28)
escapçar [els caps del panís] (i8)
escarmondar [askarmundâ^{r}] (Alacant) (29)
escombrar l'era (Alcoi) (a1) (Benimantell) (28)
escombrar [*els pins, oliveres, etc.*] (a1) (72) (28) (Alcoi) (a1) (Beneixama) (33) (Marina Baixa)
  les escombres (Ibi) (34)
escorfar [*la corfa de l'ametla*] (28)
escotar [els marges] / (l'herba del marge) [askotâ^{r}] (Alcoi) (Agullent) (35)
esmunyir els arbres
espelluc [aspeλúk] (Alcoi) (2) (Castalla) (387)
  espilluc [aspiλúk] (Alcoi) (2)
espellucador [aspeλukaô^{r}]
espellucar[1] [aspeλukâ^{r}] [*recollir persones necessitades o sense terres, per dret consuetudinari, les restes de la collita d'ametles o fruiters una vegada els propietaris o mitgers l'han recol·lectada*] (Castalla) (387) (Alcoi, Benimantell) (28) (Vilallonga) (46)
  espillucar [aspiλukâ^{r}] (Alcoi, Polop) (28)
  aspallucar (Altea) (28)
  espellugar (Vilallonga) (46)
  esbellucar (Alcoi) (i1)
espellucar[2] [*arreplegar l'ametla*] (Alacant) (29)
espigolada [aspigolâ]
espigolar [aspigolâ^{r}]

esporgar [*els arbres*] (Alacant) (29) (La Safor) (99) (38) (103)
estisorar [astizorâr] (Alcoi) (a1)
estisorejar [astizoredʒâr] (Alcoi) (a1)
estisorejat -ada [astizoredʒát -â] (Alcoi) (a1)
estisorejador -a [astizoredʒaôr -ra] (Alcoi) (a1)
estriar° [*l'ametla*] (Alacant) (29)
femar (Balones) (22) (Alacant) (29)
fer arròs (105)
fer bell [*ventar*] [*ant*] (La Marina) (110) (110)
fer carenes [kerénes]
fer clots (per sembrar) (99) (38)
fer eixuts
fer el cautiu [*preparar el camp*] (Vall d'Albaida) (35)
fer el serrat (57) (67) (28)
fer gavelles (Alcoi) (a1)
fer [un pam, etc.] de guaret la rella
fer la primera rella [*tardor*] (Castalla) (387)
fer la segona rella [*març*] (Castalla) (387)
fer la tercera rella [*juny*] (Castalla) (387)
fer llaurar amb aire
fer marges
fer molt guaret la rella
fer poc guaret la rella
fer un sellar (a l'era) (Beneixama) (33)
fer una rella
fer-li adobs a les terres
formiguerar [*abonar amb terra cremada de formiguer o carbonera*] (Alcoi) (3)
fumar [*descans de deu minuts per cada hora o dues de treball*] (Castalla) (387)
garbejar
gavella
girar la palla (99) (38)
guaretejar (Alacant) (29)
justipreador (Alcoi) (a1)
justiprear (Alcoi) (a1)
llaurício (Balones) (22)
llaurar
[llaurar?] a tall obert (1)
llaurar en aire (Balones) (22)
llevar el tarquim (99) (38)
magencar (14) (21) (Alacant) (29)
  mangencar (Altea, L'Alfàs) (67) (28) (86)
  margencar (Alacant) (29) (Castalla) (387)
  manxencar (Callosa) (28)
mallar (l'ordi, els cereals) (Agullent) (35)
mantornar (Alacant) (29)
netejar els bancals
netejar la rella
netejar sèquies (99) (38)
obrir regadores (99) (38)
obrir sequiols (en regar) (99) (38)
  passar el rotovato (Alcoi) (a1)
  rotovàtor (Tavernes) (31)
patejar [*el fang dels màrgens del planter, en el conreu de l'arròs*] (347)
peçolada (Tàrbena, Altea) (28)
  persolada (Castalla) (72) (28)
peçolar (Tàrbena, Altea) (28)
  espeçolar (Callosa) (28)
  perçolar (Castalla) (72) (28)
  atonyar (Vall d'Albaida) (28)
pegar / fer una magencadeta (Benimantell) (28)
pellucar
piotxar (Novelda) (28)
pirpar [*llaurar amb un punxó*] (Vall d'Albaida) (35)
plançonar
plantar
  plantar al dau (67) (28) (Alacant) (29)
plantar fora coto (Gandia) (105)
podar
porgar (La Safor) (103)
porga (La Safor) (103)
posar els matxos en encolla (57) (28)
traure planter [*conreu de l'arròs*] (Castelló de la Ribera) (347)
rabassar
  rebessar (Vilallonga) (46)
ramassar [*agranar, raspallar l'era*] (Oliva) (23)
rampinar (l'era, etc.) (Agullent) (35)
rascar [*la terra*] (Ròtova) (99) (38) (46) (103)
reblir [*omplir de terra*] (Alacant) (29)
recalçar
reguaretar (Alcoi) (3)
remantornar (Alacant) (29)
repartir planter [*conreu de l'arròs*] (Castelló de la Ribera) (347)

rompre (La Safor) (103)
rutlonar
segar
  segar [per] llastres (28) (Alacant) (29)
  segar [per] llostres (Benilloba) (i3)
  segar ranteret (Alcoi) (*)
  segar arrant (Alacant) (29)
  segar arrantet (Alacant) (29)
  segar a raent (Bacarot) (29)
  segar a arrapa-terròs (Bacarot) (29)
sellar [*les espigues a l'era*] (Beneixama) (33)
sellar [*ventar la palla*] (Beneixama) (33)
sembrar
  la sembra (21)
  la sembrada [sembrâ] (21)
  sembrar a barreig [*a eixams*] (15)
  sembrar barrejat (1)
  sembrar a barrejat (La Vila, Benimantell) (28)
  sembrar a la caranyana (Alcoià-Comtat, Confrides, Benimantell) (a1) (28)
  fer la caranya (Relleu, Sella) (28)
  acaranyar (Relleu, Sella) (28)
  sembrar a manta (Tàrbena) (28)
  sembrar arreu (1)
  sembrar a colpet [*a paló*] (1)
  sembrar a solquet [*a solc*] (21)
  sembrar a xorret [*a solc*] (Xàtiva) (3)
sembrar a tall (Alacant) (29)
tancar les aigües [*netejar d'aigua entollada*] (63)
terrar els bancals
tindre compte de les jornades (Balones) (22)
tonyar (la terra) (Ròtova) (99) (38) (Vilallonga) (46)
traure els terrossos (Ròtova) (99) (38)
  (treballar) a tornadia (Alacant) (29)

treballar el trosset [*de terra*] (Xixona) (101) (Foia de Castalla) (387)
treballar les terres
ventar (Tàrbena) (28)
verma
vermar
xarugar [*llaurar amb l'aladre tipus xaruga*] [ʃarugâr] o *[aiʃarugâr] (3)
xercolar → *birbar*

la batuda

[*preparar l'era*]

arruglonar [aruglonâr] (Alcoi) (a1) (Alcoi) (29) [arul·lonâr] (Benilloba) (i3)
assentar l'era amb el rugló

[*fer la parva*]

fer la parva (Castalla) (387)
garbejar [*transportar el cereal fins l'era*] (Alacant) (29) (Castalla) (387)
cavalló [*cadascun dels munts en què es distribueixen les garbes: cada cavalló unes 10 garbes, i generalm. uns 14 cavallons en l'era*] (Castalla) (387)
garbera (Alacant) (29)
[garbes] nigades en corda (Alacant) (29)
  [garbes] nigades en sogall (Alacant) (29)
parva [*cereal estés en l'era per a batre o trillar*] (Alacant) (29) (Castalla) (387)

[*batre*]

albatussar [*batre a mà*] (1) (3)
batre (Alacant) (29) (Castalla) (387)
trillar (Castalla) (387)
<rutló°>
  rouló (Benilloba) (a3)
  rogló (Alacant) (29)
  rugló° (Benilloba) (Castalla) (387)
  rungló (Alcoi) (88)
  regló (Altea) (57) (67) (28)
  ringló (Callosa) (28)
  rigló (Bolulla) (a1) (28) (s.l.) (86)
  rugló de batre (Castalla) (387)
  rugló cònic (Castalla) (387)
  rugló estriat (Castalla) (387)
trill° (Alacant) (29) (Castalla) (387)
  trull° (Castalla) (387) (Pego, Sanet, Calp) (3)
  llesca [*pedres del trill*] (Castalla) (387)

rodador de matxos [*batedor que mena les bèsties*] (Castalla) (387)
encollar el matxo (14a) (Benidorm) (385)
encolla (Balones) (22) (392)

portar en l'era l'encolla dels animals (Balones) (22) (392)
cançons de batre

«Arre, muleta!» [*crits del rodador de matxos*] (Castalla) (387)
«Fora, fora!» [*crits del rodador de matxos*] (Castalla) (387)

[*aventar*]

aventar (Castalla) (387)
despallar (Alacant) (29) (Castalla) (387)
espoltir (Alacant) (29)
forquejada [forkeʤâ] [*acció d'aventar*] (Castalla) (387)
palejar (Castalla) (387)
pales (Alacant) (29)
forques (Castalla) (387)
ventadores *[ventaôres] [*forques per a la batuda*] (Alacant) (29) (362) (La Torre de les Maçanes) (23) (Castalla) (387)
llebeig [*vent adient per a la batuda*] (Castalla) (387)

gra (Castalla) (387)
palla (Castalla) (387)
pallús [*palla fina*] (Alacant) (29) (Castalla) (387)
granses [*trossos d'espiga*] (Castalla) (387)

«Molt aire i poc que aventar!» [*quan la collita és insuficient*] (Castalla) (387)

tiràs [*post de fusta amb mànec llarg per arreplegar la palla o els grans de blat*] (Castalla) (387)
cavalló [*munt circular de palla arreplegada després de la batuda*] (Castalla) (387)
granera ramassera [*granera feta amb mata de timó o romer amb què es baleja o agrana el pallús o s'arreplega el blat restant*] (Castalla) (387)
balejar [*agranar el blat restant amb les graneres ramasseres*] (Castalla) (387)
palejar [*aventar per última vegada el gra amb una pala de fusta especial amb forma de cullera*] (Castalla) (387)
[*garbellar*]

arer [*garbell de sedàs més gran i allargassat*] (Castalla) (387) (Sant Joan d'Alacant) (399)
garbell [*sedàs amb filat més estret*] (Castalla) (387)
arerar [*tamisar amb l'arer*] (Castalla) (387)
garbellar [*tamisar amb el garbell*] (Castalla) (387)
fer net [*finalitzar l'operació de garbellar*] (Castalla) (387)

«Hem fet net!» (Castalla) (387)

[*mesurar*]

raure *[ráurer] [*distribuir el gra en la barcella*] (Castalla) (387)
raedora [*instrument per a raure o distribuir el gra en la barcella*] *[reodóra] (Castalla) (387)

aixàvega *[aiʃâvega] [*xarxa per a embalar i transportar la palla*] (Castalla) (387)

pinso de civá (Alcoi) *[pjénso] (29)
rastillar (Alacant) (29)
segar a arrapa-terrós (Alacant) (29)
tauleta (Alacant) (29)
càrrega (Alacant) (29)

«Qui no bat en juliol, no bat quan vol» (Castalla) (387)
«Qui no vullga pols, que no vaja a l'era» (Castalla) (387)
«Aire i més aire, el meu home en l'era, i jo amb el flare» (Alacant) (29)
«Bata qui bata, l'era és meua» [*referit al lloguer de l'era, s'aplica a diverses situacions sobre la propietat de les coses, la fidelitat en el matrimoni, etc.*] (Alcoi) (a1) (2) (Castalla) (387) (Ibi) (34) (Ontinyent) (66) (La Marina, Pego) (65)
«Si el graner té blat, bon any i poca fam» (Castalla) (387)

la terra

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> terra, fang*

eines, ferraments i estris

aïna [*eina*] (Benissa, Llíber, Senija, Xàbia) (361)
aïna de treball (La Marina) (28)
aïnes de llaurança (La Marina) (28)
aïnes de llaurar (Vall d'Albaida) (63)
la bestreta (Beneixama) (33)

aixa
aixada (Balones) (22) [aiʃâ] (103)
  aixada amb gavilans (Alcoi) (Benidorm)
    aixada de tonyar (Xàtiva) (3)
  aixada de cavar (Ador) (3)
  aixada de pent (1)
  aixada hortalissera (Benidorm) (3)
  aixada sapeta [*amb tall acerat*] (Alacant) (29)
aixadella [eiʃaêla] (Alcoi)
aixadeta [= *aixada sapeta*] (Alacant) (29)
aixadeta (Ròtova) (99) (38)
aixàvega° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
aixavegó° *[áiʃabegó] (Alcoi) (2)*[áʃabegó] (Alacant) (29) *[áiʃabigó] (Daimús, Miramar) (23) *[ʃabigó] (Miramar) (23)
aixenguer
aixengueret
  aixangueret (Alcoi) (2)
aladre ⇒ *aladre*
aplanadora
aranyador (Alacant) (29)
baleja (Alcoi) (a1)
barça
barxa
barcella
  barxilla (114)
birbadora (La Safor) (103)
  bimbadora (Xàtiva) (3)
  birbadora de tallant (La Safor) (103)
cabàs de dos barcelles
cabàs de vermar
canya de batre
carro de garbejar (general) (347)
  cavallonadora [kabaλonaôra] (La Safor) (103)
càvec (Cocentaina ant, ara Vinaròs) (193)
cernedora (Alacant) (29)
cistella de sembrar la llavor
cofí
colleró
collitor°
  cullitor (Vall d'Albaida, Marina Baixa) (63) (Benimantell) (28)
  culletor (Confrides) (28)
corbella (Ròtova) (99) (38) (La Safor) (103) (Alacant) (29)
corbella de desbarbar [*conreu de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
corbellot (21) (La Safor) (103)
dalla (Ròtova) (99) (38) (Alacant) (29)
degolla (Alcoi) (a1)
degolladora [degoλaóra] (Alcoi) (a1)
descimalador -a [desimalaór] (Alcoi) (a1)
destral [astrál] (Alcoi) (Vilallonga) (46) (103)
destraleta [astraléta]
destraleta de descimalar (Alcoi) (a1)
destraleta de netejar (Alcoi) (a1)
dogalla (Alcoi) (a1)
ensofatadora (Alacant) (29)
entauladora (Ròtova) (99) (38) (La Safor) (103)
entauladora de ganivets [*conreu de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
erer [arér]
esteva (21) (a1)
falç (Alcoi) (La Safor) (99) (38) (Alacant) (29)
  esfalç (Benissa) (69)
falçó (La Safor) (103)
feç (Balones) (22)
fessa (Alacant) (29)
forca[1] (Alacant) (29)
forca[2] [*crossa per a sostenir una branca*] (Bellreguard) (23)
  pilaret (Piles) (23)
forcat [*aladre per a un sol animal*] (Alacant) (29) (99) (38)
forcat americà (Alcoi) (a1)
  forcat de ferro (La Safor) (103)
  forcó
  forconets
forques (Ròtova) (99) (38)
gàbia (Alacant) (29)
gangalla de l'aixada (Alcoi s. XVI) (3)
ganxo (Alcoi, Gandia) (3)
ganxos (Ròtova) (99) (38)
ganxos [del fem] (Alacant) (29)
garbell (Alacant) (29)
garbells (Ròtova) (99) (38)
garbelladores (Benilloba)
garbejadora
garbejadores (Vall de Gallinera, Benilloba) (3)

jou (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
jou de tellols
  tellol
  eixenguer
  clavilla
llauradora [*conreu de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
llegó ° (Alcoi) (Ròtova) (99) (38) (Alacant) (29)
  lligó ° (La Safor) (103)
  llegó de rascar (La Safor) (103)
mandil (Alcoi) (a1)
pala
parell
parrell
peçolador
  persolador (Castalla) (72) (28)
pic
picola (28)
  piotxa [piɔtʃa] (Tàrbena) (28)
piqueta
  gangalla (21)
rall (Benilloba) (i3)
rampí (Agullent) (35)
rascle (La Safor) (103) (Ribera Baixa) (347)
raspall [*per a agranar l'era*] (Alcoi) (a1) (Beniarrés, Castell de Guadalest, Llutxent, Quatretonda, Ontinyent, Palomar, Salem, Carrícola) (23)
  granera (Fageca, Benimantell) (23)
  ramàs (Pego) (23)
rastell
rastellador
rastrell (28)
rugló° → *la batuda*
saranda (Alacant) (29)
sedàs *[seâs] (Alacant) (29)
serpellera [*xarpellera, teixit de cànem*] (Sant Joan d'Alacant) (399)
serrador *[seɾaôr] (Alcoi) (Benilloba) (29) (i3)
serres d'esporgar (Ròtova) (99) (38)
serretó (Altea) (67) (28)
sofat (Alacant) (29)
sofate (Alacant) (29)
sulfatadora *[solfataôra] (La Safor) (103)
  canuts de sofre (La Safor) (103)
tauladora (Alacant) (29)
tiràs (Alcoi) (a1) (1) (Alacant) (29)
tisores de collir i esporgar (Ròtova) (99) (38)
  tisores de podar (103)
  tregilla° (Alacant) (29)
  trugella (21)
trill (99) (38) (Alacant) (29)
  pedres de foc (Alacant) (29)
trilla
trilladora
trilladora de batre
trujilla [*conreu de l'arròs*] (Ribera Baixa) (347)
vareta de batre
ventadora [*pala*] *[ventaôra] (Benilloba) (i3)
ventadora [*forca*] *[ventaôra] (Alacant) (29)

aladre o arada

aladre [*arada*] (Alcoi) (Gandia) (99) (38) (Alacant) (29)

[l']aladre i [el] parell [*joc d'arada i bous*] (Alcoi) (2)
aladre i parrell (Balones) (22)
rella i parell (Alcoi) (2)

[*tipus d'arada*]

americà (Alcoi) (a1)

xaruga (Ròtova) (99) (38) (La Safor) (103) (Ribera Baixa) (347)
  aixeruga (Alcoi) (2)

[*parts de l'arada*]

camatimó [*esf*] (Benissa) (51)
  timó (Benidorm) (3) (Vall d'Albaida) (63)
cameta (Benidorm) (3)
dental (1) (Alacant) (29)
esteva (21) (Alacant) (29) (Xàtiva, Sueca, Ador, Pego, Benidorm, Alcoi) (3) (Benissa) (51)
mandil (Alcoi) (3)
orellera (Benidorm) (3)
  orella (Xàtiva) (3)
rella (Alcoi) (Gandia) (99) (38) (Alacant) (29)
xaruga (Xàtiva) (!) (3)

tascó (21)
tenella (Benidorm, Xàtiva) (3)
tirant (Alacant) (29) [*el jou*]

jouet [*per a un sol animal*] (Sueca, Cullera, Gandia, Pego, Sanet, Alcoi) (3)
jou de cap (Xàtiva,Gandia, Pego) (3)
valona
camella
cos
morrió
clau
volta del jou (Alcoi) (3)
albarzó [*cuiro per lligar el jou amb el camatimó*] (Biar) (3)
jou de tellols (Alcoià) (3)
tellol
eixenguer
clavilla

espantaocells

perot (Alcoi) (2)
espantapardals [aspantapardáls] (Alcoi) (2)
perot per a espantar pardals (Alcoi) (2)
vell (Crevillent, Guardamar) (3)

els conreus o cultius

tipus de cultius

primerencs
tardans
la primera collita (53)

cultius

⇒ *I.1.C. FLORA> PLANTES CULTIVADES*
⇒ *MENJAR> la fruita*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*

cultiu de l'arròs

⇒ *I.1.C. FLORA> PLANTES CULTIVADES> Oryza sativa*

planter
arrossar
sequer

[*males herbes dels arrossars*]

⇒ *I.1.C. FLORA> PLANTES silvestres>*

gram ⇒ *Cynodon dactylon* (347)
jonça ⇒ *Cyperus diformis* (347)
herba de foc ⇒ *Ranunculus sceleratus* (352)
herba de folls ⇒ *Veronica anagallis-aquatica* (352)
llengüeta ⇒ *s.i.* (347)
llepó [*alga*] ⇒ *Caulerpa racemosa* (347)
punyalera ⇒ *Scirpus mucronatus* (3) (448)
senill ⇒ Phragmites spp.
serreig ⇒ *Cynodon dactylon* (347)
xufa ⇒ *Scirpus maritimus* (448)

fases, estats i condicions dels conreus

llavor (general) (Alacant) (29)
siment (sud d'Alacant) (29)

⇒ *I.1.C. FLORA> vegetació, parts de la planta> la llavor*

planter
a mig taboll
abollonat
agarrar [*intr*] [*arrelar una planta*] (29)
amotar-se (1)
amotat -ada (1)
arraïlar
arrodalar-se els sembrats (1)
atabollat -ada (Alacant) (29)
barbat [*planter amb raïls*] (Vilallonga) (46)
bord -a
borrar (Alacant) (29)
borró [*dels ametlers, de la vinya*] (Benissa) (69)

borronet [*de la vinya*] (Benilloba) (i3)
branca per a plantar (1)
brosta [*tany, brot*] (1)
brostat -ada (Marina Alta) (65)
camada [de vinya, arbres, etc.] (1)
carregar-se els arbres (5)
cisconar-se [el blat] (Alcoi) (3)
clavillar (les figues) (La Safor) (46)
començar la moguda
créixens [*quantitat d'excés que apareix dels fruits o cereals quan s'han mesurat en la collita*] (Alcoi, València) (3)
de remulla
de secà
de soca-raïl
desbaconar-se un gra
despuntar [*les tomaques*] (103)
eixida
empeltat -ada [ampeltat -â]
ensucrar-se (les figues, la fruita) (5)
esgarrar-se (l'arbre, la branca, el cimal) [*per excés de fruita*] (Alcoi) (2)
esguellar-se (Villalonga) (46)
espencar-se (Altea) (67) (28)
espencolat -ada (Altea) (67) (28)
estar a la flor
estar a mig taboll
estar clos -a (Alcoi) [*un fruit, tancat*] (29)
estar de sa llei [*arbre no cultivat*] (Alacant) (29)
estar dormit -ida (l'arbre)
estar en son punt [*l'ametla o altres fruits*] (Alacant) (29)
estar gallofa (una carxofa) [*sense obrir-se*] (Alacant) (29)
estar macoc -a [*bacora pansida*] (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (3) [*meló, etc. pansit*] (La Safor) (23)
estar (encara) taboll (Vilallonga) (46)
estar verd -a com un ferrús (Marina Baixa) (Altea, L'Alfàs) (28)
fer bajoques la pebrera (Alcoi) (23)
fer bajoques el pebre (Cocentaina) (23)
fet un pom de flors
fruita de(l) repom (Marina Baixa) (Callosa, L'Alfàs, Benimantell) (28)
fruita repomada (Marina Baixa) (28)
fruitar (5)
gra
grana
granar
granat -ada
granellons
granilló
grianses (La Vila) (28)
grill
grillons
grum [*de l'ametler*] (Alcoi) (Castalla) (29) (72) (Alcoi) (2)
grum [*de l'olivera*] (Benissa) (69) (Oliva) (29)
fer grum [*l'ametler*] (Alacant) (29)
grumar (Callosa, Benidorm) (28)
estar ja grumat -ada (Callosa, Benidorm) (28)
guaix [*conjunt de brins*] (21) (Benimantell) (28) (Alacant) (29)
guaixar (Alcoi) (3) (21) (Alacant) (29)
guaixat -ada (1)
madur -a
matxucar-se (la fruita) (Benimantell) (28)
moguda
mostra [*flor de l'olivera*] (Alacant) (29) (Benilloba) (i3)
fer mostra [*l'olivera*] (Benilloba) (i3)
mostra [*flor del garrofer*] (Alacant) (29)
fer mostra [*el garrofer*] (Alacant) (29)
traure mostra
moure
estar de moguda els arbres
estar en mostra [*en flor, l'olivera*] (Benilloba) (i3)
plançó(Callosa, Alfàs, Bolulla) (28)
plantó (Tàrbena, Marina Alta) (28)
plantonet (Benilloba) (i3)
planter
pollanc (Altea) (28)
bord (Altea) (67) (28)
jodio® (Altea) (67) (28)
porgueres (La Vila) (28)
rebecar-se les figues i bacores
recordí -ina [*tardà*] (Callosa) (28)
regordí -ina (Polop) (28)
recordinada [rekordinâ] (Callosa) (28)
renadiu -a°
renaviu, renaviva (Callosa, Benimantell) (28)

reneviu, reneviva (Polop) (28)
de renadiu (72) (28)
nàixer de renadiu
rostoll
rastoll (Altea) (28)
taboll [*adj inv*] (72) (28) (Alacant) (29)
tendral
tindre (molta / poca) mostra [*flor, l'olivera*] (Benilloba) (i3)
tindre una, dos, etc. mogudes [un arbre]
traure ulls
ullet
ventrellar el blat
verdejar el forment (5)
ver -a
verdal
xanglot

malalties, plagues i defectes dels conreus

arrojar-se [*el blat*] (Alacant) (29)
fer rojors [*el blat*] (Benilloba) (i3)
atisconar-se [*el blat*] (1)
blanqueta [*del taronger*] (111)
bufar-se [*la taronja*] (La Safor) (103)
el callós [*del cacahuet*] (La Safor) (23)
el cotonet [*de l'olivera i el taronger*] (La Safor) (103)
la cotxinilla roja [*de la palmera, àcar Brevipaulus phoenices*] (Elx) (421)
el cuc [*eruga*] (Alacant) (29)
la cuca [*de l'ametler*] (Xixona) (101)
prendre el cabàs
negra
negreta [*de l'olivera i el taronger*] (La Safor) (1) (103) (53)
el negre [*fong de la palmera, en forma de polsina negra*] (Elx) (421)
la caparreta
la lepra [*del taronger*] (La Safor) (103)
la manganella [*del cacahuet*] (La Safor) (23)
la mosca [*del taronger*] (La Safor) (103)
la mosca [*de la palmera*] (Elx) (421)
la negrilla (Alacant) (29)
poll roig [*del taronger*] (La Safor) (103) (Alacant) (29)
poll negre [*del taronger*] (La Safor) (103)
<pugó°>
purgó (Alcoi) (2)
ronya dels arbres
rosquilla (Alacant) (29)
rosquilla verda (Alacant) (29)
rosquilla negra (Alacant) (29)
serpeta [*del taronger, etc.*] [*Mytilaspis citricola*] (Alacant) (29) (La Safor) (103)
tissó [*dels canyots*] (Vilallonga) (46)
tristesa

morir-se
secar-se
ja no traure cap
pansir-se
semar-se (Alacant) (29)
gallof -a [*sec -a*] (Alacant) (29)
macoc -a (La Safor) (23) (Alacant) (29) (Vall d'Albaida) (3)
pansit -ida
místic -a (Alacant) (29)

fruit de mata morta (23)

«Li ha pegat el raig de Sant Martí» [*a un enciam amb fulles secalloses, rotgles o rastres amarronats per dins*] (Alcoià-Comtat) (329)

la collita

collir
collita
la collida de [olives, etc.] (Balones) (22)
colliter -a
collar [*la collita, fruitar*] (Gandia) (3)
<verema° >
verma [vérma] (Benilloba) (i3) (Alcoleja) (i9)
<veremar° >
vermar ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*
velemar (Ontinyent) (66)

renda [*producció*] (Benimantell, Altea) (28)

destrio (Alacant) (29)
garba (Alacant) (29)
garbó (Alacant) (29)
granses (Alacant) (29)
paca [*bala de palla*] (Alacant) (29)
pallús (Alacant) (29)
parva (Alacant) (29)
restoll° [rastóλ] (Alacant) (29)
sogall (sud d'Alacant) (29)
vencill d'espart [*sogall*] (Alacant) (29)

el paller

paller (Alacant) (29)
pallús (Alacant) (29)
almasset (Alacant) (29)
pedrals (Alacant) (29)
frontó [*part frontal*] (Alacant) (29)

acabar el paller en quereneta (Alacant) (29)

Refranys agrícoles

«A l'Advent, els naps es visten i nosaltres nos despullem» (Alcoi) (27)
«A l'Ascensió, cireretes al muntó» (Alcoi) (27)
«A l'Ascensió, cireretes a muntó» (Ibi) (34) (Castalla) (387)
«El dia de l'Ascensió, cireretes al muntó; els hòmens se lleven la capa, i les dones el gipó» *[montó] (Calp) (39)
«A Nadal, l'all / alls al bancal» (Xeresa) (Ontinyent) (66) (Castalla) (387)
«A / Per Sant Joan, bacores; verdes o madures, [però] segures» (1) (Benilloba) (i3) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41) (Ibi) (34) (Altea) (57) (57)
«A Sant Andreu, si no heu sembrat, sembreu» (Bellreguard) (41)
«A sant Mateu, verma i batoll arreu»
«Agost brostat, taronger carregat» (Marina Alta) (65)
«Aigua en maig, a omplir el graner vaig»
«Any bo per a la serra, mal per a la terra»
«Any de figues, any de plors»
«Any de gelades, any d'erades»
«Any de palla, poc grà»
«Any plujós, el masero farà el gos»
«Arbre que molt es trasplanta, poc arraïla»
«Blat tardà, ni palla ni gra» (Calp) (39) (Altea) (57) (57)
«Bon any en la serra, mal any en la terra»
«Desembre nevat, bon any per al blat» (La Safor) (Xeresa)
«El que no bat en juliol, ja no bat qual vol»
«El que sega a Sant Joan no li ampra a Sant Pere» (Albaida) (3)
«El que sembra tardà, ni palla ni blat» (Ontinyent) (66)
«El que sembra tard, ni palla ni gra» (Castalla) (387)
«En abril, cada gota val per mil» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«En abril, una gota val per mil» (Castalla) (387)
«En agost, figues i most»
«En agost, qui tinga raïm farà most»
«En juliol, trau la garba al sol» (1)
«En juny, la falç al puny»
«En minva i en creixent, càrregues de fem» (Ontinyent) (66)
«En setembre, qui tinga llavor(s) que sembre»
«En setembre, el que tinga gra que sembre» (Calp) (39)
«L'aigua per Sant Joan, al pa i al vi causa dany»
«L'any que carrega, s'esgarra»
«Magraner carregadet, i a la vora del camí, agre»
«Més val fum que *escarxa*[Φ]» (Castalla) (387)
«Per l'Ascensió, cireres a montó» (Ontinyent) (66)
«Per Sant Lluc, l'espelluc» (Alcoi) (2)
«Per Santa Àgueda, planta l'alfàbega»

«Per Tots els Sants, arreplega lo dels bancals» (Castalla) (387)
«Pluja de tardor fa bona saó» (La Safor) (Xeresa)
«Pomereta a la vora de la carretera, amargues seran»
«Quan el cel plora, la terra es riu»
«Quan el préssec florix i madura, la nit i el dia van a mesura» (Altea) (23)
«Quan l'alperseguer florix i madura, la nit i el dia estan en mesura» (Xàbia) (23)
«Quan trau les fulles la figuera, s'acosta la primavera» (Castalla) (387)
«Qui no bat en juliol, no bat quan vol» (Castalla) (387)
«Qui té la terra, té la guerra»
«Si la ceba grilla i l'alficòs grana, el dia de Sant Hipòlit, bona diana» (Cocentaina)
«Si la nit de Sant Joan hi ha llevant, mal any» (Castalla) (387)
«Si per novembre trona, la collita serà bona» (La Safor) (Xeresa)
«Terra d'albarís, molt bona per al panís» (Agres)
«Terra de calcides, no la dones a tes filles»
«Terra, ni poca ni massa»
«Tira fem amb cordura, i caga't en els llibres d'agricultura» (Ontinyent) (66)
«Trons en gener, la palla al graner»

⇒ *I.2.G. TEMPS> any, calendari*
⇒ *I.1.A. ORATGE> predicció del temps*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*

Apicultura

la colmena, el buc

buc (Benissa) (69) (Benilloba) (i3)
colmena° (Balones) (22) (28)
colmena de buc (Vilallonga) (46)
colmenar°
brescam (1)

buc d'almelatge (125)
buc de cisca (125)
buc d'espart trenat (125)
buc de suro (125)

caputxa (125)
capús (de cisca) (Callosa) (28)
piquera (125)
creueres (125)
creueta (125)
planeta (125)

bresca
bresques

cel·la

colmena fluixa (125)
colmena forta (125)
colmena desreinada [desreinâ] (125)

les abelles

abella
obrera (125)
abellot (125)
abegot (general) (63)
reina (125)
rei de les abelles (Camp d'Alacant) (29)
fer-se reialeres les abelles (125)

eixam [aiʃám] (Alacant) (29)

malalties

la barroa (125)
la loque (125)
el poll escaiolat (125)

les eines

brescar (1)
fatxo (Biar) (3) (29)
fumigador (125)
garbell (125)
eixamenador (125)
paleta (125)
planeta (125)
plateres (125)
poal (125)
rascador (125)
brescador (1)
raspall (125)
romer (125)

alces de cera (125)
centrifugadora (125)

la indumentària del colmener

careta (125)

accions i conceptes

eixamenar (un buc) (125) (28)
eixamenar-se (un buc) (125)
desreinar (un buc)
estar assegurat (un eixam) (125)
no funcionar (un eixam) (125)
cremar (les bresques, part d'un buc malalt) (125)
fumigar
tallar la mel (125)
castrar la colmena (125)
descel·lar (125)
rascar els quadres (125)

la mel

mel de *pisso*Φ (125)<*pis*>
mel de romer
mel de nesprer (Guadalest / L'Algar) (125) (125) (125) (125)
mel de taronger (Guadalest / L'Algar) (125)

fer-se dura la mel (125)
infectar-se la mel (125)
granillons de sucre (125)

cànters (125)

altres productes

cera (125)
gelea reial (125)
talladetes (125)
arrop i talladetes

Avicultura

ànec°
  ànet
  anedet
  pato°Φ
animal de ploma (62)
colomí
covar
engabiar (i3)
emplomat -ada
desbellussar-se (els pollets) (La Vila) (28)
estar en canonets [un pardalet] (30)
gabiot
gall
  gall de canyar (Altea) (235)

galls anglesos [inglézos] (1)
gallina
gallina favada (1)
galliner
gallinar (Cocentaina)
gallinassa (Alcoi) (2)
gamella (Biar, El Pinós, Guardamar)
gamelló (Biar)
joquer
lloca
mig pollastre
oca
ou ⇒ *MENJAR (1):INGREDIENTS>els ous*
pelejar (21)
pelejada [peledʒâ] (1)
pepita [*malaltia*] (1)
perdigó
perdigot
permudar
permudada [permudâ]
pelmudada [pelmudâ] (1)
petita [*gallina de raça nana*] (Elx) (118)
petito [*pollastre de raça nana*] (Elx) (118)
pitxó
poll [*pollastre*] (Ontinyent) (3)
pollastre
pollastre gramàntol (72) (28) (72)
pollastrer -a
pollastrero -a
pollet
pollet en canonets
pondre
posar una lloca
tita
titot
polit -ida (Alcoi) (Vilallonga) (46)
pòlit (Cocentaina) (a1)
indià *[andïà] (Muro) (a1) (Marina Baixa) (3) (57) (28) (86)
índio (Relleu) (a1) (28)
indiet (Relleu) (28)
tito
titot (Alacant) (29)
pavoⒹ (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
pelar a pèl i repèl (1)

«Poll de gener, a pondre al paller» [dʒinér], *[póndrer] (Calp) (39)
«Polls de gener, ponen en el paller» (3)

cos de les aus

⇒ *I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> cos de les aus*

pinso, ferratge per a aus

ferratje° ⇒ *Ramaderia> ferratge*
destrios d'arròs (67) (28)
edros (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
iedros (Alacant) (29)
evo (Parcent) (28)
els evos (Altea, Tàrbena) (28)
micoⒹ (Alcoi) (28)
mitjans (Altea) (67) (28)

«Pull, pull!» [*gallines*] (i4)
«Pull, pull, pull!» [*gallines*] (i4)
«Póli-póli» [*titot*] (Alacant) (29)
«Polí-polí» [*titot*] (Alacant) (29)

⇒ *II.4.B. MENJAR> INGREDIENTS> la carn> els ous*

Cistelleria

cistelleria

materials

espart
espart cru [*sense picar, més resistent, destinat a fer sogalls*] (Elx) (421)
llata (Banyeres) (364)
pleita [*trenat de vetes de margalló*] (Banyeres) (364)
retamaⒹ (Banyeres) (364)

veta (Banyeres) (364)
vímen (Banyeres) (364)

Comerç

comprar, vendre

demanar tanda

demanar tanda
posar-se a la *cola*①
«Qui és el darrer?»
«Qui és l'últim / última?»
«Posa't a la cola!»

expressions en la compra / venda

«Voldria …»
«Vull…» [vúl] o *[vúlk]
«Em dónes…?»
«Em poses …?»

«Alguna coseta més?»
«Ja ho tens?»
«Ja ho tens tot?»
«Què més?»
«Què més, carinyo?» (a4)
«Vols algo més?»
«Tria el]la]lo que vullgues!»
«Tria de la parada!» [parâ]
«Em sap mal» [però no em queda, etc.]

servir

mesurar
mesura de litre
mesureta de mig litre
mesureta de un quart [de litre]
posar la xorradeta
posar una bona caiguda
posar una bona xorrada [tʃorâ]
paperada [paperâ]

preguntar el preu i pagar

«A com eixim?» *[iʃím] (Alcoi) (i2) (Elx) (40)
«A com ix?» (Alcoi) (Elx) (40)
«A com ixen?» (Alcoi) (Elx) (40)
«A molt eixim?» *[iʃím] (Elx) (40)
«Com li diuen?» [*hum*] (Alcoi) (a1)
«Què et dec?» (30)
«Què li dec?»
«Veges a vore què et dec»
«A vore què hem trencat!»
«Com canta?»
«Molt és?» [mól és] (Alcoià-Comtat)
«Molt és, això?» [mól és] (Alcoià-Comtat)
«Quant és?» (La Safor)
«Quant és, això?» (La Safor)
«Molt puja?» (Alcoi) (a1)
«Em cobra?»
«Em cobres?»

«Cobre's»
«Nyas, ahí° tens; cobra't» (30)

«Estem bé?»
«Ho tens bé?»
«Te l'he donat bé?»
«Xe, ací falta roba, eh!» (Alcoi) (a1) (30)
«Xe, ací falten passades, eh!» [pasâes] (Alcoi) (a1) (30)
«No m'acaba!» (Alcoi) (a1)
«Compta-ho, que els diners són per a contar-los!» (Alcoi) (a1)
«Comptar moltes voltes [i] pagar[-ne] una!» (21) (a1) (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Altea) (57) (57)
«Comptar moltes voltes, pagar una... I pagar ninguna!» (Alcoi) (a1)

«Els diners són per a comptar-los!» (Alcoi) (a1)
«Si ho has comptat tu, bé estarà» (Alcoi) (a1)

«Arregladets»
«Arreglaet!»
«Arreglat!»
«Arreglats!»
«Compte redó!» [kóṇte] (1) (a1) (Ibi) (34)
«Fem compte redó!»
«Lo que vam parlar»
«A cada ú lo d'ell!»
«A cada ú lo d'ell!» «I a robar lo que es puga!» [*resposta*] (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
«A cada lladre, lo que siga d'ell» (Alcoi) (27)
«Anem a escoti!»
«A escoti-barboti!»
«A l'esglesia per orar, i a la plaça per tractar» (Ibi) (34)
«A regatejar, dalt del campanar!» (Alcoi) (2)
«En ser capellà (o monja) em donaràs una estampeta!» (Alcoi) (2)
«En ser capellà / monja em regalaràs una estampeta!» (Alcoi) (2) (a1)
«En ser capellà / monja et donaré una estampeta!» (Alcoi) (2) (a1)
«Deixe u, prenc u!» (Alcoi) [*desp*] (30)

⇒ *II.9.E ECONOMIA > Diners i béns > pagar*

compra i venda

comprar *[krompár] (Benifallim) (i4) (Alacant) (29)
compra
mercar (37)
venda
fer venda (Balones) (22)
oferir (a13)
penyorar (21)
vendre

abastir -se
a baix preu (33)
a barata de
a bon preu (33)
al detall
a dinades (1)
a l'engrós [*est*]
en gros (92) (28)
a orri [ɔri] (a granel) (Altea) (28)
almerç
anar a escoti (Alcoi) (a1)
arregloⒹ <*tracte, acord*> (1)
baixa (en la venda, consum) (5)
barata (alguna cosa) [*a canvi de*] (Balones) (22)
baratar
canviar per / a (una cosa)
cobrar
cobrar a volta de viatge (93)
comanda
pedidoⒹ (a6)
comerç
comprar
comprar a rèdit
comprar al dia
cupo
cupo de sucre
debades (Alcoi) (2)
de franc (Marina Baixa) (28)
despesa
gastoⒹ
dessurtit -ida (Alcoi) (a1)
destapar / encetar / estrenar el corbo (i2)
dita (Marina Baixa) (28)
donar entrada [aṇtrâ] o [eṇtrâ] (5)
encomanar [aŋkomanár]
encomanda [aŋkomanda]
enjuntar-se (uns socis) [aŋdʒuṇtárse] (Alcoi) (a1)
escandall (30) (Alcoi) (a1)
estraperlo (114)
[estar / no estar] en venda [véṇta]
facturar [1] [*fer una factura*] (Alcoi) (a1)
facturar [2] [*enviar la comanda*] (Alcoi) (a1)
fer front [a una lletra] (74)
fer una comanda
fet de comanda
fer *gasto*Ⓓ
fer un tracte

la casa
mercaderia
  mercaduria (Altea) (57) (28)
pagar a escoti
pagar a ratlla
pagar al comptat [kontát]
pagar *plaços*Φ [*terminis*] (5)
preador -a° (Altea) (28)
prear° (Benimantell, Altea) (28)
  aprear° (Polop) (28)
prendre a canya (1)
prendre fiat (Calp) (39)
preu
[quedar] el rebuig
  destrio (Alcoi) (2)
  repussall (Polop) (28)
regatejar
regateig (5)
remesa
renovar [una lletra] (74)
no tindre surtit
prendre a canya
prendre fiat
tassar (5)
<termini°>
  *plaç*Φ
  <a terminis°>
  a *plaços*Φ
tindre eixida
no tindre eixida
tindre una contrata
tindre *pedidos*Φ (a11)
tindre vendedoria en casa
tornar una lletra (Alcoi) (a1)
traure el compte [kónter]
traure el compte de l'escoti (Alcoi) (a1)
venciment
a venciment justetet (5)
vendre
vendre en gros (92) (Polop) (28)
vendre de [modo] franc (5)

«Compte i raó sostenen amistat» (1)
«Dos ulls té el que compra gra; el que compra farina és tort; el que compra pasta, cego; i el que pren fiat, és mort» (Calp) (39)
«El compte és compte» (1)
«L'enhorabona es dóna al que compra, no al que ven» *[nórabona] (Calp) (39)
«Tot en gros?» (Ibi) (28)
«Val més car en la plaça que barat en casa» (Calp) (39)

⇒ *malvendre*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> pagar*

fer bon negoci

apretar° ▵
apretar de comptes
caiguda
estar pujant-se'n (43)
fer almerç
fer calaix
fer caixó
fer el seu agost
fer negoci
girar-se la venta
haver-hi mercat
jugar amb tota la perreria
gananciar
no deixar un cèntim del gos
profit
quallar [*el negoci*] (Alcoi) (94)
rifar-s'ho
servir barat
tindre molts clients
tindre sempre el calaix ple de gent (Agullent) (35)
traure l'esplet (Alcoi) (a1)
traure molt
traure profit
traure joies de les pedres
vendre com a cacaus
vendre com a cacaus els tramússos
vendre['s] a tot lleu (5)

vendre[‘s] com a rosquilles
vendre['s] com a rosquilletes

«Barata diners!» (Alcoi) (a1)
«Bon almerç hem fet (hui)!» (Alcoi) (a1)
«Bon caixó hem fet (hui)!» (Alcoi) (a1)
«Hem tret l’esplet!» (Alcoi) (a1)
«Hui hem fet bon almerç» (Alcoi) (a1)
«Està pujant-se’n!» (43)
«Ja hem encetat / destapat / estrenat el corbo!» (i2)
«Se’l rifen!»

⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT
⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT

fer mal negoci

malbaratar
malvendre
perdre en la barata
tindre pocs clients
traure poc (Balones) (22)
vendre a menyscapte°
tirar a mig acapte (Marina Baixa) (28)
vendre a manco capte (20)

«Qui no ensenya no ven»
«Lo que es debades, es paga dos voltes» (27)
«Lo que no deixa, deixar-ho» (27)
«Carrer banyat, calaix eixut» (La Costera) (198)
«Carrer banyat, calaix eixut, dependent content, amo fotut» (Alcoi) (a1)
«Hostaler a la porta, hostal buit»
«L'amistat és una cosa, i el negoci és una altra»

⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS

subhastar

baladrer -a
arrifar
rifar
subhastar
subhasta
subhastador -a

llogar

amprar [*demanar prestat*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
llogar
*alquilar*①
lloguer
arrendar
arrendar a franca povil (Callosa) (28)
desarrendar-se
llevar-se la brida (1)

barat i car

⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> costar

estafar

aprofitar-se’n dels clients (30)
entrar-se’n (Alcoi) (a1)
entrar-se’n com el *tio* Quinzet [...en la butxaca de l’altre] (Alcoi) (a1)
entrar-se’n en el pes (30)
entrar-se’n en la mesura (30)
estafant -a [astafánt -a] (Alcoi) (a1)
estafar en el pes (30)
estraperlada [estraperlâ]
ser un furtapassades *[furtapasâes] (Alcoi) (30)

⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> robar
⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa

impostos

afor [*avaluació del vi o altres gèneres per al pagament de drets*] (Vall d'Albaida) (63)
impost
impostos
drets de consum *[konsúmo] [*ant*] (105)
drets de tarifa (105)
particions [*ant*] (99)
cises [*ant*] [*del vi, de la carn, del peix, etc.*] (99) (382)
vectigal [*ant*] (86)
portatges [*ant*] (99)
gabella [*ant*] (5)

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se*

establiments

hosteleria

bodega
bodegó
botillo
bar
bar de poble (i2)
barot [*desp*]
café, cafens (Balones) (22)
cafetí
cantina
casa de beguda [*ant*] (428)
cervesseria
club [*ant*] (Balones) (22)
embegut (Crevillent) (52)
estanquet [astaŋkét] (Alcoi) (a1)
bohio [*desp*]
botxintxe [*desp*] (30)
tasca
tasca de tota la vida (i2)
taverna (30)
casa taverna (105)
tenda [*establiment de beguda*] [*ant*] (28) (428)

granja
geladeria
orxateria
restaurant [restorán]
marquessina
societat
filà (Alcoi)

<cambrer -a°>
barman[Ⓓ] (Alcoi)
camarer -a[Ⓓ]
aigüero [*encarregat de donar a beure en la* Loteria de "El Trabajo"] (Alcoi) (a1)
conserge
conserge de filà (Alcoi) (30)
mostrador
taula
veladoret [*taula especial per a la beguda*] (Alcoi)*[velaorét]
carta

⇒ *II.4.F. BEGUDA*

comerços i venda pública

botiga [*general*]
botigueta
la botigueta del carrer (Alcoi) (114)
economat *[ekonomáto] (Alcoi) (2)
negoci
negociet
parada [parâ]
paradeta *[paraêta]
puesto[Ⓓ]
puesto[Ⓓ] ficto (92)
tenda
tender -a (5)
tinglado[Ⓓ] [tiŋglâo]

mostrador
taulell
calaix [del mostrador] (Marina Baixa, Vall d'Albaida, La Safor) (a1) (28) (29)
amo -a
botiguer -a
encarregat -ada
factoret (Alcoi) (a1)

farmàcia
la botiga dels pots [*hum*]

encant°
*encantillo*Φ
un *barato*Φ
la barata
botiga de vetes-i-fils
quiosco de vetes-i-fils
botiga [*de roba*] (Alacant) (29)
boutique° [butík]
camisseria [kamizería]
draperia
drapero -a
*mercadillo*Φ
els estirons del *mercadillo*Φ
paqueteria
paradeta del cullerotero
sastreria
sabateria
botiga de venda a ratlla
[les paradetes dels] *hippies*

llibreria
papereria
impremta [= *llibreria-papereria*] (Alcoi) (2)
estanc
Estanc Reial (Alcoi) (199)
establiment dels cupons blaus [*ant*] (Alcoi) (2)
establiment dels cupons rojos [*ant*] (Alcoi) (2)

peluqueria°
perruqueria [*est*]
ferreteria
ferrateria
rellotgeria [relɔɲdʒería]
perfumeria
drogueria
droguero -a

venedor d'iguals (60)

mercat i alimentació

mercat
mercat en gros (92) (28)
(mercat del) prat [*llotja de verdura i fruita*] (Gandia, Xeraco) *[prádo] o *[prâo] (Alacant) (29) (103)
la plaça [*mercat*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
anar a la plaça (Alcoi) (2)
anar-se'n a fer la plaça (Elx) (40)
anar-se'n a fer els *mandaos*Φ (Elx) (40)
cistella (5)
sarnatxo [*cabàs d'anar a plaça*] (Alcoi) (2)
assentador de fruita i verdura (114)
mercader -a (Polop) (28)
mercolí -ina (Alcoi) (2)
haver-hi mercat
paradeta *[paraêta]
paradetes del mercat
revenedor -a (a13)

llotja° (Alacant) (29)
llotja del peix (El Campello) (37)
llonja° (Alacant) (29) corredor (37)
prestamista (37)

fruteria
verduleria
verdulero -a
colero -a
carnisseria
polleria
xurreria
xurrero -a
vaqueria
bacalleria
bonyitolero -a
ultramarins sov. *[ultramarínos]
estanc de la sal [*ant*] (Balones) (22)

confiteria
sucreria
forn
panaderia
fleca [*ant*]

⇒ *MENJAR (3), PA I DOLÇOS*

⇒ *REBOSTERIA*

quioscs i paradetes

quiosc°
*kiosko*Φ
*quiosco*Φ
paradeta *[paraêta]
paradeta de rosego
paradeta de cacaus (85)
paradeta de torrat i cacauets (El Campello) (37)
cacauero -a (85)
paradeta de dàtils (85)
paradeta de coquetes i cocotets (85)
paradeta d'aigua-sal (85)
olivero -a (85)
paradeta de la safranera (85)
paradeta de faves bollides°(199)
paradeta del castanyero -a
paradeta dels torroners de Xixona (37)
torratero -a (199)
parada de melons [parâ] (199)
paradeta / carro dels gelats
tapenero -a
«Tàpenes i tapenots!» (5)
carro del xamvilero
pregó (5)

tallers

taller
taller de l'afilador
taller de l'electricista [elektrisíste -a]
taller del manyà
taller del llandero
llanderia (Cocentaina) (106)
taller del mecànic
taller de xapa i pintura
taller del tapisser
taller de reparació de ràdios / televisió
fusteria
taller del fuster
taller del ferrer

hospedatge

hotel
hostal
pensió

tindre / estar algú a tot sospés (Alcoi, Marina Baixa) (28)

bordell

bordell
puti-club
antro
casa de cites
casa de putes
anar a ca les xiques (Alcoi) (2)

indústria i empresa

molí
molinar
fàbrica
fabriqueta
màquina (114)
barraca [*desp* o *fam*]
indústria
empresa

fabricant -a (26)
industrial

soci
accionista [aksioníste -a]
director
direcció
director gerent
director comercial
director d'exportació
director de personal

director de contabilitat
secretari -ària
secretari -ària de direcció
administratiu -iva
contable
escribent
escrivent [askrivént]
oficinista [ofisiníste -a]
recepcionista [resepsioníste -a]
telefonista [telefoníste -a]
comercial
comerciant -a
venedor -a
corredor -a
corredor de finques
corredor de pisos
corretatge
exportador -a
assessor -a
auditor -a
inspector -a

cadena de muntatge (114)

oficial
encarregat
*quefe*①

ajudant -a
aprenent
passant -a

obrir un negoci
posar una fàbrica
el crèdit (nom de l'empresa)
afiançar-se
canviar de clientela (26)
pegar la campanada [kampanâ]
prosperar en el món dels negocis (Alcoi) (94)
regar [*beneficiar casualment*]
tindre bones representacions (Alcoi) (94)

negoci fluix
tancar

«A estos els han regat!»

fàbrica de ciment
fàbrica de cucs
fàbrica de fil ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA; la senda o filatura del cànem*
fàbrica de joguets
fàbrica de [la] llum
fàbrica de paper ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA PAPERERA*
fàbrica de sabates
fàbrica de sucre ⇒ *TRAPIG*
fàbrica de xocolate ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA XOCOLATERA*
fàbrica de torrons ⇒ *INDÚSTRIA TORRONERA*
fàbrica tèxtil ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*
fàbrica de papes
fundició ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA*
pedrera ⇒ *I.1.D. MATÈRIA> PEDRA> indústria de la pedra*

local
doc
magatzem° (Alacant) (29)
magasén (Alacant) (29)
magasent (Alacant) (29)
almasent (Alacant) (29)
*almacen*①

«Comerciant de fruita o neu, *enterro* per la mort de Déu» (Alcoi) (27)
«El comerciant i el porc, a la hora de la mort / després de mort» (Altea) (357) (Alcoi) (27) (Gata) (436) ⇒ *II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ > incertesa*
«Tan comerciant és el que guanya, com el que perd» (Alcoi) (27)

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> Diners i béns > mesquí, tacany*

respostes

«On has comprat això?» «En la venta els ous!» (Alcoi) (i6)

Corretgeria

albarder -a
corretger -a
guarnicioner -a (Alcoi) (a1)
tapisser -a

materials i útils

pell de bou
  pell de primera
  pell de segona *[segón]
  pell de tercera
pell adobada en natural
pell adobada en crom
pell de cabra
pell de vaqueta
pell de cavall

cerol [*cera d'Albaida per a untar el fil de cosir*]

badana (23) *assaonada de cabra o d'ovella*]
[tela de] sac
llata [*trena de brins de palma*]
corets [*peces de reforç*]
crin°
  clim (Alcoi) (a1)
  clin (Alcoi) (a1)
  clina (Baix Vinalopó) (118)

ferro per a cosir a mà (Alcoi) (a1)
gaiates (Alcoi) (a1)

eines i ferraments

agulla corbada *[kurvâ] (Alcoi) (a1)
agulla xicoteta (Alcoi) (a1)
agulla de capitoné (Alcoi) (a1)
agulla de subjectar *[sukʤektáˑ] (Alcoi) (a1)
agulla saquera per a les orles (Alcoi) (a1)
agulla saquera per a les corretges (Alcoi) (a1)
agulla saquera de guarnicioner (Alcoi) (a1)
agulla saquera de foradar (Alcoi) (a1)
alesnó [*lesna més gran*] (Alcoi) (a1)
almordasses de corretger / sabater (Alcoi) (a1)
almordasses de cinglar° *[sijnʧáˑ] (Alcoi) (a1)
alicates
bigòrnia [*enclusa petita amb dos corns acabats en punta*] (Marina Alta) (196)
compàs
coltell [*eina per a tallar la pell, consistent en una fulla semicircular amb un mànec*]
  contell (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
cotxilla xicoteta (Alcoi) (a1)
destorcedor de crin *[klín] o *[klím] (Alcoi) (a1)
emborradora [amboɾaórɛ] [*vara per a omplir o farcir*] (Alcoi) (a1)
espolsador [aspolsaóˑ] (Alcoi) (a1)
esquadra <*escaire*>
estenalleta
forma [del colleró] (Alcoi) (a1)
gaiates
lesna [*punxa d'acer cairejada amb mànec de fusta per a fer els forats per on ha de passar el fil de cosir*] (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
  lesna redona (Alcoi) (a1)
  punxó de la lesna (Alcoi) (a1)
llevador de cantos (Alcoi) (a1)
  quitacantosⒹ (Alcoi) (a1)
maça
manduléssio (Alcoi) (a1)
màquina de braç (Alcoi) (a1)
  màquina de cosir a braç (Alcoi) (a1)
màquina de fer traus (Alcoi) (a1)
màquina de rebaixar [*el cuir*] (Alcoi) (a1)
màquina de tallar (23) *o cuiro*] (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)

màquina de traure tires (Alcoi) (a1)
màquina per a acanalar (Alcoi) (a1)
martell de tapisser (Alcoi) (a1)
martell per a clavar (Alcoi) (a1)
plegadora (Alcoi) (a1)
ferro de plegar (Alcoi) (a1)
post [*peça de fusta d'uns 3 metres de llarg per a treballar-hi les pells*] (Marina Alta) (196)
punxó [*instrument de ferro cònic acabat en punta acerada per a fer forats*] (Marina Alta) (196)
quitacantosⒾ → *llevador de cantos*
ratlladora [*eina de fusta o metall per a fer una línia incisa sobre la pell o el cuiro*] (Marina Alta) (196)
ratllador *[raʎaóˑ] (Alcoi) (a1)
rebaixadora [*fulla d'acer corbada amb un mànec a cada cap, per a rebaixar (aprimar) els cuiros*] (Marina Alta) (196)
rodeta [*roda petita amb mànec, per a marcar punts, fer rebaves, etc.*] (Marina Alta) (196)
ruleta per a marcar punts (Alcoi) (a1)
ruleta de rodeta (Alcoi) (a1)
sacabocadosⒾ *[sakabokáos] [*per a fer forats a la pell*] (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
sacabocadosⒾ de mà (Alcoi) (a1)
tauleta de cosir (Alcoi) (a1)
taules [*tenalles de fusta per a subjectar el cuiro o la pell*] (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
taules de cosir (Alcoi) (a1)
tisores
ungleta (Marina Alta) (196)
unyetaⒾ [*eina de tall per al cuiro*] (Marina Alta) (196)
villamarquí° <*trepant*˙> (Alcoi) (i1) (Marina Alta) (196)
berbequíⒾ (Alacant) (29)
xefla [tʃɛflɛ] (Alcoi) (a1)

productes

aparellada [*guarniments de bèstia de càrrega o de tir*] (Marina Alta) (196)
armassóⒾ <*carcassa*°˙> (Marina Alta) (196)
armassóⒾ de selló <*carcassa*°˙> (Marina Alta) (196)

ornaments

botó (Alcoi) (a1)
capitoné [*ornament en forma de rombes*] (Alcoi) (a1)
farfalà [*banda de roba cosida per la part superior i solta per la part inferior que serveix d'ornament a una cortina, etc..*] (Marina Alta) (196)
ferro per a adornar (Alcoi) (a1)
xinxeta (Alcoi) (a1)

peces diverses de cuiro

aixadora (Marina Alta) (196)
aixinguer (Marina Alta) (196)
albarda(Alcoi) (a1)
albardó (Alcoi) (a1)
alitranques (Marina Alta) (196)

barriguera (Marina Alta) (196)
ventrera (Marina Alta) (196)
cabeçada (Marina Alta) (196)
cabeçó (Marina Alta) (196)
cabeçó de quadra (Marina Alta) (196)
<cingla°> [*faixa que assegura la sella o albarda per sota el ventre*]
cinxaⒾ
coixinet (Marina Alta) (196)
collar (Marina Alta) (196)
collera (Marina Alta) (196)
colleró (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
corets [*reforços*] (Marina Alta) (196)
corretja (Marina Alta) (196)
corretjot (Marina Alta) (196)
francalet (Alcoi) (a1) (Marina Alta) (196)
forcasset (Marina Alta) (196)
jouet (Marina Alta) (196)
llomera (Marina Alta) (196)
mandil (Altea) (67) (28) (Alacant) (29)
manil (Elx) (29)
mantil (Marina Alta) (196)
pitral (Marina Alta) (196)
ramals (Marina Alta) (196)
ramalillosⒾ (Marina Alta) (196)
retranca (Alcoi) (a1)
selló (Marina Alta) (196)
tafarra (Marina Alta) (196)

tirants (Marina Alta) (196)
tralla (Marina Alta) (196)
tranca [*corretja*] (Alcoi) (a1)
ventrera → *barriguera*
xalma (Marina Alta) (196)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CAVALLERIES*
⇒ *TRANSPORTS> el carro*

accions

adobar (pells) (Vall d'Albaida) (63)
cosir (Marina Alta) (196)
engreixar (Marina Alta) (196)
fer punta al fil (Marina Alta) (196)
marcar (Marina Alta) (196)
punxar (Marina Alta) (196)
ratllar (Marina Alta) (196)
rebaixar (Marina Alta) (196)
reparar (Marina Alta) (196)
repuntar (Marina Alta) (196)
tallar (Marina Alta) (196)

Costura

anar a cosir
anar a costura
anar a repuntar
anar a pespuntar
fer costura
treballs d'agulla i fil (30)

modista
sastre
modista de blanc
modista de cortines
mestra de costura

veter -a
vetes-i-fils
botiga de vetes-i-fils
quiosco de vetes-i-fils

abrotxoⓓ [*fermall, afiblall*] (Vall d'Albaida) (63) (21)
brotxeⓓ
agarrar les llistes
agulla
agulla de cap (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agulla de cosir (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agulla de fer calça
agulla de gafa
agulla de ganxo
agulla de perla
agulla del monyo
agulla espardenyera (Vall d'Albaida) (63)
agulla i randa
agulla saquera (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
agulla capotera (21)
agulletes de la Mare de Déu [*més petites*] (1)
aguller [*tros de fil*] (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
uller de fil (Vilallonga) (46)
agulleret → *coixinet de les agulles*
agulles de cabet
(estar, medir, tallar, cosir, girar) al fil (30)
(medir, tallar, cosir, girar) a l'altre fil (30)
a l'encontra (30)
al biaix (Marina Alta) (28)
al viésⓓ (Alcoi) (2)
amitjanada
amitjanar un calcetí
arrematar el punt (1)
atavellat [*plegat de colls i punys*] (1)
badana
baga
basta
bastetes
bastidor
teleret [*bastidor*] (Alcoi) (a1)
baület de cosir (21)
biaix (Alcoi) (2) (a1)
biaixat (Alcoi) (2) (a1)

biés
bodoc (Alcoi) (2) (a1)
boixets
  boixets de fer randa (46)
boixos (5)
bordonet
botó°
  botó de galal·lí (Galalith®) (Alcoi) (2) (a1)
  mançaneta° (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  mançana (Vilallonga) (46) (Agullent) (35)
bovina (Alcoi) (a1)
cabdell
canudet de les agulles
canudet de cosir (Balones) (22)
capdell
clèc
coixinet de les agulles
  agulleret (Vall d'Albaida) (63)
cordó
corrufó (Alcoi) (a1)
cos d'una agulla
cosida
cosidora
cosir
cosir més apressa que la senyô Pepa la Sariana (La Pobla Llarga) (193)
cositó (Alcoi) (a1)
cositons (Sant Joan d'Alacant) (399)
costura
cubeta de cordell (1)
culcosit° [*n*] (Alcoi) (a1) (27) (Alacant) (29)
  culcusit -ida
  curcusit -ida
  corcosit -ida (Sant Joan d'Alacant) (399)
    cuscosit (Alacant) (29)
  culcosits°
  culs-cosits [*pl*] (Alcoi) (27)
de tallatge
descosir-se la vora
descosit (Alcoi) (a1)
desfer enredros [de madeixes de llana, etc.] (a5)
desfilagatxat -ada (Alcoi) (a1) (i1)
desmadeixar (Alcoi) (a1)
desmadeixat -ada (Alcoi) (a1)
despassar les agulles
didal
didalet
embastar
embastar [ambastár]
embastat -ada
embastat -ada [ambastat -â]
embeure [embéure] [*encollir la tela que s'ha prestat*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
encaix [aŋkáiʃ] (Alcoi) (a1)
enfilar una agulla
entrar (un vestit, uns pantalons, etc.)
entrar la vora
esbiaixar°
  [asviaiʃâr] (Alcoi) (2)
  [esvieiʃâr] (Callosa) (28)
  *[aviaiʃâr] (Benidorm) (28)
  *[abiaiʃâr] (Vall d'Albaida) (63)
  *[amviaiʃâr] (Alcoi) (2)
  *[anvieiʃâr] (Alcoi) (28)
  *[anviesâr] (Alacant) (29)
  *[embiesâr] (Alacant) (29)
esbiaixat° -ada
  [asviaiʃát -â] (Alcoi) (2)
  [esvieiʃát â] (Callosa) (28)
  *[aviaiʃát -âr] (Benidorm) (28)
  *[abiaiʃát -â] (Vall d'Albaida) (63)
  *[amviaiʃát -â] (Alcoi) (2)
  *[anvieiʃát -â] (Alcoi) (28)
  *[anviesát -â] (Alacant) (29)
  *[embiesát -â] (Alacant) (29)
escot [askɔt]
escotar [askotâr] (Alcoi) (a1)
espatleta
estar al fil (30) (Alcoi) (a1)
estraford (Alcoi) (a1)
estrafòrt [astrafɔrt] (Alcoi) (a1)
fer [punt de] ganxo
fer bastetes [*per a tapar arrugues*] (96)
fer calça
fer cotó rullet (30) (Alcoi) (a1)
fer els minvats
fer punt de calça
fer repunts
fer una basteta
fer-se una carrera
fer-se un set
festonet

figurí (30)
fil
  un bri de fil (Sant Joan d'Alacant) (399)
fil de palomar
gafa (Alacant) (29)
ganxet
ganxo
jaretó
jaretonet
llaç
llista
mançaneta° → *botó*
medir al fil (30)
medir a l'altre fil (30)
minvar
minvar per al *sesgo*Φ (Alcoi) (2)
minvat
no estar al fil (30)
palet
passar l'agulla
pedra [*guix de marcar*] (Alacant) (29)
per al sesgo
plec
prendre la mida
prendre mides (26)
presilla
presilleta
punt
punt de cadeneta
punt de calça
punt pla
repunt (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  el repunt d'un teixit (Alcoi) (422)
repuntar
repuntat -ada
revet
revetar
*sesgo*Φ → *biaix*
sobrefilada (Alcoi) (i3)
sobrefilar (Alacant) (29)
tabaquet dels fils
tabaquet del quecosir (45)
tallar
tallar biscornada (la tela) [viskornâ] (Beneixama) (33)
tallatge
tirar un eixample (Alcoi) (a1)
trau
traure
traure bastetes
traure la vora
traure-la de llarg
traveta
treveta
trenc
ullal
veta (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
veteta
vora
vora viva (Alcoi) (i1) (30)
  el voraviu (Alcoi) (30)
oraviva (Alacant) (29)
voretar
«En vindre els melons, el sastre a rebolcons» (Alcoi) (3)
«Per un punt se'n va anar ma *auela*Φ, i encara no ha tornat!»
  «Per un punt va morir ma *auela*Φ» (Calp) (39)

Ferrer i manyà, metal·lúrgia

(Treball de camp fet per Josep Tormo Colomina)

ferrer

ferrer
ferreria

fundició
carpinteria metàl·lica (114)

bigòrnia (Alcoi) (a1)
broixina (Alcoi) (a1)
caragol (Alcoi) (a1)
caragol de mà (Alcoi) (a1)
cisell (Alcoi) (a1)
  cenzell (Pego) (3)
clau de pato (Alcoi) (a1)
clau fixa sov. [fíha] (Alcoi) (a1)
clau anglesa *[ingléza] (114) (Alcoi) (a1)
clavera (Alcoi) (a1)
contrapunxó (Alcoi) (a1)
enclusa [anklúza] o *[ankrúza]
escarpe
escurafoc (Alcoi) (a1)
estampa (Alcoi) (a1)
estampa de costat (Alcoi) (a1)
estampa de gúbia (Alcoi) (a1)
estampa oblíqua (Alcoi) (a1)
estampes (Alcoi) (a1)
estenalles
  tenalles (Pego) (Xàtiva) (3)
fregall (114)
granet (Alcoi) (a1)
grifa (Alcoi) (a1)
jour
llambroix (21) [λambróiʃ] (Alcoi) [λembróʃ] (Tàrbena) (28)
mall (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
manxó (Alcoi) (a1)
martell de bellota (Alcoi) (a1)
martell de bola (Alcoi) (a1)
martell de forjar (Alcoi) (a1)
obridora (Alcoi) (a1)
plana (Alcoi) (a1)
plom (114)
quiquereta (114)
serjant
  sargentoⒾ
serra
soplet (114)
tallant (Alcoi) (a1)
  tallant de farga *[frágwa] (Alcoi) (a1)
  tornagall (Alcoi) (3)
  trespeu (Alcoi) (a1)
  xitxarra (Alcoi) (a1)

manyà

  espàrrec [aspárɛk] (Alcoi) (a1)
  carxofa (Alcoi) (a1)
  eix [éjʃ] o *[léjʃ] (86) (Alcoi) (a1)
  baldelló
  baldavelló
  forrellat

  ⇒ *ferrer*

llander, llanterner

  llandero -a
  estanyar [astaɲâr] (Alcoi) (a1)

  ⇒ *ferrer*

metal·lúrgia

  metal·lurgia [metalurʤía] (i6)
  banc d'ajustament (114)
  torn (114)
  fornal°
    fràguaⒾ <*farga*>(114)
  forn
  forn elèctric d'inducció (114)
  moldeig en *càscara* (114)
  aleació (114)
  fundició nodular (114)
  fundició esferoïdal (114)
  cubilot (114)
  pualot ?
  escòria (114)
  ferritja (5)
  caldo° de ferro (114)
  cagaferro (5)
  aigua de ferrers

  corretges

engranatges (114)
accessoris industrials (114)
màquina de mecanitzat (114)
màquina de gel (114)
maquinària de molineria (114)
maquinària de panificació (114)
maquinària per al transport neumàtic (114)

⇒ *VITICULTURA> maquinària*
⇒ *PAPER> maquinària*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL> maquinària*

accions

esquimar (114)

tornejar (114)
fresar
fresat (114)

ajustar (114)

operaris

encarregat (114)
conductor (114)
ajustador (114)
aprenent(114) (Alcoi) (a1)
modelista [modelíste] (114)
torner (114)
montador (114)

altres productes

estany (93)
paper estany (93)

Fusteria

fustejar (Callosa) (28)
barrinar
embogar (Alacant) (29)
engalzar

ascla
asclets
borumballa°• (Alcoi) (Altea, Bolulla, Tàrbena) (Petrer, Novelda) (363)
barumballa° (Alcoi) (2) (86)
bomballa (Vinalopó Mitjà: La Canalosa) (363)
bombralla (Fondó dels Frares) (363)
bromballa (Alacant) (29)
brumballa (Benissa) (69) (Alacant) (29)
barrumballa
burumballa
borumballes (Altea, Bolulla, Tàrbena) (86)
borumballs (Benimantell, Benifato, Beniardà, Callosa) (86)
boriols (Vinalopó Mitjà: El Carxe, Monòver, El Pinós, La Romana, Fondó de les Neus, L'Alguenya) (363)
boliols (Vinalopó Mitjà: La Romaneta, La Solana, Ombria de la Sarsa) (363)
galze (Alacant) (29)
malla
pinotxa
serradura (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
serradures
serradís (Tàrbena) (28) (86)
serradissa (Altea, Benidorm, Calp) (28) (Callosa) (86)
tauló
trossada

eines, ferraments

aixa [*eina per a desgruixar o tallar la fusta*] (Alacant) (29)
almordassa
barrina
barrineta
devantal
escaire (1) (15)

garlopa (Alcoi) (3)
passapertot [*xerrac petit*] (Novelda) (3)
plana
paper d'esmeril (1)
paper d'escat (45)
paper d'escata [askáta] (Alcoi) (a1)
serrutx° <*xerrac*˙> (29)

ferratge

ferratge
caragols
claus
claus de volta
esquadres
vis, visos

Indústria paperera

papelero (30)
bambunera (30)
paipaiera (30)

a tota màquina
bolleta
cartó
conductor -a de màquina
marquista
molí de paper
papelorio
papelorios
papers
patracol
patracor
resma (114)
sello
tina

pila de paper de fumar (114)
braçat de paper de fumar (114)
replaces dels braçats (114)
estoig de paper de fumar [estútʃ] (114)

maquinària

destrossadora (300)
lejiadora (114)
pila (114)
pila desfibradora (114)
pila holandesa (114)
màquina contínua (114)
cilindro (114)
engranatges estrella (114)
màquina d'engalzar llibrets (114)
xambons (114)

accions

trinxar la pasta de paper (114)
clorar la pasta de paper (114)
refinar la pasta de paper (114)
tallar
guillotinar
triar les resmes (114)
comptar les resmes (114)
compondre les piles de paper (114)
engalzar llibrets (114)
secció de tallat i guillotinat (114)
secció d'apegat
perolet [de la cola] (114)
taula d'apegat (114)

productes

paper
paper bollo (93)
paper celofana (93)
paper cel·lulosa (93)
paper confiteria (93)
paper cristal (93)
paper d'arròs
paper de barba (93)
paper d'estrassa [astrása] (93)

paper de fumar
  paper d'encigarrar (93)
paper de fumar de cendra blanca (114)
paper de tina
paper especial litografia (93)
paper especial xocolate (93)
paper estrassilla (93)
paper fort
paper parafina (93)
paper seda (114)
paper higiènic (299)
paper de torcar ulleres
paper xarol (93)
llibret de paper de fumar
bobina de paper *contínuo*Φ (114)
resmes (299)
rodial (93)
maniles (299)
sedes (299)
cartonatges (114)
manipulats (299)
estucats (299)
servilletes (299)

Indústria tèxtil

(Alcoi) (2)

materials i útils

borra
borrall
borralló
borrelló
borrera
cardillo (114)
cóp
metxes (114)
napa (114)

batista
belbetó
blonda
cimolsa
  simbolsa
  simolsa
llana bruta (93)
llana cardada
llana *fría*
lli
fil [de lli] (45)
burell
paten fi (30)
paten baix (30)
percal
cotó
cotó de batista
cotó rull
cretona
seda

fil
[fil] gord
fil de gord (114)
fil ranter
filera (Alacant) (29)
filosa
ample
blau del 120 de llana cardada (114)
centener (30)
cordell (30)
corda (30)
fil de torçal (122)
veta (30)

bolla
clarura
dibuix

dril
enteranyinat
floques (114)
malla
manxó
mesclades [mesklâes] (5)
mostrari
  mostruori (30)
oli de les mesclades [mesklâes] (5)
open-end
ordida
ordim
ordit
ordit de la llana regenerada (30)
organdí
pa de filassa
palleta
passada
pita
punt rus
rames
retall
roll
rus
sarassa
setmanal
sulfur *[sulfúro] (5)
terra sabonenca
tiny
ullal
urdit
vitriol *[vedriɔl] (5)
bobina
cabdell (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)*[kapdéλ]
canó (30)
cono (114)
bitlla *[víλa] (30)
cilindre *[selindro]
conos de cartó (114)
conos de paper (114)
cove de les fusades
madeixa
espires de la madeixa / troca (30)
peça
peces (114)
peçolada
peçolades (205) (30)
trama (205) (30)
troca (30)
troques de filassa de trenté (205) (30)

gremi

Gremi de Tintorers [*ant*] (Alcoi) (30)
Gremi de Paraires [*ant*] (30)
Gremi de Teixidors [*ant*] (Alcoi) (30)
dret de bolla [*ant*] (30)

Corporació de Paraires (ss. XIII-XV) (Alcoi) (30)
Fàbrica de Draps (ss. XV-XVIII) (Alcoi) (30)
Casa de la Bolla (1778) (Alcoi) (30)
Reial Fàbrica de Draps (s. XIX) (Alcoi) (30)

Sant Miquel (30)
Sant Maurici (30)
penó (30)

indústria

molí
molí draper
molinar
fàbrica
fabriqueta
màquina (114)
barraca [*desp*]
indústria tèxtil
local
ram de l'aigua
treballar de la llana [*ant*] (184)

fàbrica de rames (114)
fàbrica de llum
fàbrica de panyos (114)
fàbrica de teixits (114)
fàbrica de vetes
fàbrica de flecos (Alcoi) (a1)

filatura
filatura de carda (114)
filatura d'*open-end* (114)
filera [*anf*] (30)
borrera (114)
cotonera (114)
estambrera (114)
vetera (30) (114)
empresa d'acabats (114)
empresa de confecció (30)
empresa de picatge (114)
tint (114)
tints

acabament
acabats
acabats i tints (114)

treballar a mans (30) (Alcoi) (a1)
teixidor de fàbrica (30) (Alcoi) (a1)
teixidor a drapaire (30) (Alcoi) (a1)
tindre telerets (30) (Alcoi) (a1)

⇒ *II.9.B. TREBALL> treballar, la faena> l'ofici*

maquinària

arbre de transmissió *[álbre]
arrebanador
bancada de màquines [bankâ] (114)
barró
batà
bobina (114)
  bavina
  bovina per a filatura de manta (114)
  l'agregat (114)
  agregat de la bobina (114)
bobinadora
  bavinadora (114)
carda (114)
carda repassadora (114)
classificadora de tacos (114)
contina (5)
contínua
copsadora (114)
  copsadora de trama grossa (114)
corrons
diable
  tambor del diable (114)
  delgues (30)
  pues (30)
divisors (114)
embarrat [ambarát]
embarrat de transmissió (114)
emborradora (114)
encarretadora (114)
  molinosa (114)
escandall (Alcoi) (a1)
guill de paral·lelitzat (114)
joc de màquines(114)
joc de màquines de carda (114)
llavador de llana (300)
matacardillo (114)
màquina Bobinet (114)
màquina de cardar
  moló (301)
màquina d'enconar (114)
màquina de fer canons
  moló (301)
màquina de jacquard
màquina de xenilla (114)
màquina del diable
màquina de picar [cartons] (114)
  piano (114)
màquina de sel·leccionar agulles (114)
  la pos (114)
  cartonada [kartonâ]
  cartonades [kartonâes] (30)
  cartonades de picatge (114)
màquina de perxar de cardó (114)
màquina de trascanar de madeixa a bovina [bavína] (114)
maquineta de fer canons (114)
repassadora (114)
selfactina
  solfatina
  cilindrosⒹ [selíndros] (114)
  pans (114)

surtit de carda (114)
  proteccions de surtit de carda (114)
teler
teler a mà
teler a mà i volant (Bellreguard) (41)
teler mecànic (114)
teler de drapaire (114)
teler garroter (114)
teler de llissos (114)
[teler / màquina] Jacquard (114) (300)
  teler de jacar
  teler de xacar (30)
[teler] circular (114)
[teler] circular galga vint (114)
[màquina] rectilínia [rektilínea] (114)
  bitlles [víl·les] (114)
  bobines (114)
  calaix
  fileta (114)
  guia (114)
  frontura (114)
  embrague
  embrague Grosse (114)
  pinte
  pinte mecànic (114)
  perxat
  perxats (30)
  lliços (30)
  malles (30)
  marcs
  llançadora (30)
  montura (114)
  pua (30)
  palletes (30)
  ullals (30)
  ordim (30)
  trama (30)
  fil de trama (30)
  plegador (30)
  roda [inferior] (30) (114)
  travessal (205) (30)
  trevessal
  el quart (30) (Alcoi) (a1)
arcades de Jacquard (114)
  màquina / reducció Vincenzi (300)
  màquina Verdol (300)
  metxera
  perxa
  triturador (114)
  urdidor (60) urdidor seccional (114)
  urdidor de tambor (114)

tint

  barca d'obrir matèria (114)
  barca de tenyir (114)
  barca automàtica (300)
  cilindro® (30)
  forca (30)
  escorredora (30)
  casupa (30)
  casupeta (30)
  secader de borra (114)
  perxa metàl·lica(114)
  premsa (300)
  les rames(114) (30)
  estricador [est] (30) (Alcoi) (a1)
  estenedor (30) (Alcoi) (a1)
  tirador (30) (Alcoi) (a1)
  secador (114)

processos

  carbonissatge (114)
  trinxat (114)
  apertura (114)
  neteja (114)
  llavat de la llana (114)
  classificació de la llana (114)
  preparació (114)
  cardat [de la llana] (114)
  divisió de la napa en metxes (114)
  filat (114)
  filatura (114)
    filat regenerat (114)
  enconat (114)
  encanillat (114)
  urdit (114)

teixit (114)
tissatge (114)
tissatge de calada (114)
tissatge de punt (114)
posada en carta (30) (Alcoi) (a1)
teixit a la plana (30) (Alcoi) (a1)
punt pla (30) (Alcoi) (a1)
deixe (30) (Alcoi) (a1)
prenc (30) (Alcoi) (a1)
«Deixe u» (30) (Alcoi) (a1)
«Prenc u» (30) (Alcoi) (a1)
pentinat
semipentinat (114)
picat de cartons (114)
repassat (114)
pinçat (114)
desengrasat (114)
tintat (114)
alumat (1)
tintura de borra (114)
tintura de cotó (114)
blanqueig (114)
aprestoⒹ (300)
batanat (114)
perxat (114)
secat (114)
tundit (114)
decatit (114) (300)
premsat (114)
acabat (114)
escaldat
estampat
estampació
empaquetat (114)
confecció (114)

accions

cardar

cardar
alimentar l'emborradora (114)
posar la borra a assecar
esmerilar les cardes (114)
tapir

filar

filar
arreplegar les madeixes (114)
cabdellar
classificar els canons per colors (114)
col·locar les bitlles en la fileta *[víles] (114)
fer canons (30) (Alcoi) (a1)
fer canvi de pinte (30) (Alcoi) (a1)
fer els plegadors (30) (Alcoi) (a1)
trascanar de madeixa a bobina (114)
fer / tirar gord
acanonar (30)
mesclar
la mesclada [mesklâ] (30) (Alcoi) (a1)

tenyir

tenyir (30)
tintar
tintada [tintâ] (30)
adobar (30)
blanquejar (300)
remenar la borra (30) (Alcoi) (a1)
traure el drap del *cilíndro* (30)
llevar-li al drap el suc (30)
estricar (30) (Alcoi) (a1)
punxar la tela en les rames (30) (Alcoi) (a1)

teixir

teixir
batojar (1)
enfilar el teler
fer el plegador
nugar un plegador (114)
repartir-se el compte i les polees de l'urdidor (114)
nugar seguint l'orde de la creu (114)
canviar els *cilindros*Ⓓ dels pans (114)

empalmar les napes (114)
fer el *desmonte*① (114)
canviar els pals de la metxera (114)
col·locar *laminilles* per a l'ordim (114)
fer passades
passada [pasâ] (30) (Alcoi) (a1)
duita (30) (Alcoi) (a1)
rebobinar
reoperar els restos de fil (114)
repassar les peces (114)
perxar les peces (114)

cisar
  sisar
filar blau (114)

picar cartons (114)
posar en carta els dibuixos (30) (Alcoi) (a1)
passar a carta els dibuixos (114)
sel·leccionar agulles per passades (114)

troquelar els tacos (114)
classificar els tacos (114)

enfardar [amfardâ r] (Alcoi) (a1)

estampar

estampar [astampâ r] (Alcoi) (a1)
estampat [astampát -â] (Alcoi) (a1)
estampació [astampasió] (Alcoi) (a1)

operaris

abaixador [*ant*] (30) (Vall d'Albaida) (63)
abaixador de panys [*ant*] (30)
bitllaire -a [viλáire -a] (30)
bobinador -a
  bavinador -a (114)
borraire (30)
canonaire -a (30) (114)
colero (114)
conductor (114)
continero -a (30) (114)
contramaestre (114)
diablero (30)
donador -a [donaor -a]
drapaire (30)
  [drapaire] manxego (114)
empeçaire (30) (Alcoi) (a1)
encarregat (114) (30)
encarregat -ada de perxes
enfardador -a [anfardaor -a] (Alcoi) (a1)
estampador -a [astampaôr -a] (Alcoi) (a1)
filador (30)
filaire (30) (Alcoi) (a1)
llançaire (114) (30)
mecanista [mekaníste] (30) (Alcoi) (a1)
paraire [*ant*] (30)
peraire (30)
passadora (114)
patronista [patroníste] (30)
picador -a (30) (Alcoi) (a1)
piloter -a
pilotero -a
pinçadora (114)
pintador
ramaler -a
ramalero -a
ramero -a
selfactiner -a
  solfatinero -a
  sofatinero -a
teixidor -a
teixidor a mà
teixidoret a mà
teòric (30)
tintador (30) (Alcoi) (a1)
treballadors del rame, batans, perxes i pinçat (114)
urdidor -a (114)
vaporiste -a [*ant*] (184)

productes

alfombres (114)
baietes(114)

berries [*ant*] (30)
biscaies [*ant*] (30)
bobinats [bovináts] (30)
bobinetes [bovinétes] (30)
bobinetes de símil-seda (30)
burells [*ant*] (30)

cobertors [kubertó's]
  colxesⒾ
colindres [*ant*] (30)
cortines
cortines amb fil de xenilla (114)
coucheursⒾ (114)
devantals (114)
drap (general) (363)
  pendó (El Carxe, El Pinós, Monòver Fondó de les Neus) (363)
  saial [*drap de tela basta*] (Alcoi) (2)
  feixut -uda [feiʃúa] [*tela grossa*] (Alacant) (29)
durantes [*ant*] (30)
emborrats (114)
endrapats [*ant*] (30)
estam [astám] (Alcoi) (a1)
estamenya [astaméɲa] (Alcoi) (a1)
estampats [astampáts] (Alcoi) (a1)
etamines (114)
fall (i11) (a1)
falletina (a1)
felpa → *pelfa*
feltre
  fieltroⒾ (114)
  fieltro[*s*] de llana (114)
  fieltros per a l'oli (114)
fil
fil de (i1) vint (30)
fil del catorze (30)
filassa (114)
filatura de carda (114)
filatura pentinada de llana (114)
flecos (Alcoi) (a1)
frises [*ant*] (30)
gamusses (114)
gènere de punt *[género] (114)
indianes (30)
llaneta (114)
llenç (Alacant) (29)
llista (96)
lloneta (114)
malles (114)
manipulats de filatura (114)
manteleries (114)
manta de sac
mantes
mantes fornells (114)
manufactures d'estambre (114)
manxons (114)
matalaps (114)
muletons (114)
panyeria (114)
panyetes (114)
panyo
panyo dihuité (1)
panyo trentadosé (1)
patenes (114)
pelfa° (Cocentaina) (a1) (Callosa, L'Alfàs) (28)
  felpa (Alcoi) (28)
plaques de pèl (30)
randa
randa de farfalà
regenerat
regenerat de llana (114)
roba (30) (Alcoi) (a1)
sac d'arpillera
seda ⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> SERICICULTURA*
sedalines [de fil per a cosir] (30)
sendal° [*tela de seda o lli molt transparent*] (1) (53)
  sendall (Alcoi) (181)
serrell
sudaderes per a cavalleries (114)
surtit (114)
tacos (114)
tacos de / para escopeta (114)
tapisseries (114)
teixit acanonat
teixit arrasat (114)
teixits de malla (114)
teixits de vellut / *terciopelo*Ⓘ (114)

teixits per a la confecció (114)
teixits per a [la] decoració (114)
tercereta (302) (282)
tergal (114)
terrot de malloses (114)
tovalles (114)
triturat
tubs i conos per a filatura (114)
vànoves (114)
vànoves / cobertors enserrellats
vànoves / cobertors frunzits
vetes (114)
vicunyes (114)
xacars

«La llana ben llavada, està mig cardada» [λavâ] [kardâ] (114)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> SERICICULTURA*

disseny i dibuix del teixit

⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> COLOR> pautes de color*

Indústria xocolatera

(La Vila Joiosa)

el cacau

cacau criolI (93)
cacau foraster (93)
cacau trinitari (93)

cacau Veneçuela (93)
  cacau Maracaibo (93)
  cacau Puerto Cabello (93)
  cacau Caracas (93)
  cacau Carupano (93)
cacau d'Equador (93)
  cacau d'Arriba (93)
  cacau Esmeralda (93)
  cacau Guayaquil (93)
cacau de Brasil (93)
  cacau Bahia (93)
  cacau Parà (93)
  cacau Maranhà (93)
cacau Colòmbia (93)
  cacau Cauca (93)
cacau Mèxic (93)
cacau Guatemala (93)
  cacau Soconusco (93)
cacau Trinidad (93)
cacau Costa Rica (93)
cacau Granada (93)
cacau Jamaica (93)

cacau Fernando Poo (93)
cacau Santo Tomé (93)
cacau Costa de Marfil (93)
cacau Ghana (93)
cacau Nigèria (93)

cacau Ceilan (93)
cacau Java (93)
  cacau Fine Java (93)
cacau Sri Lanka (93)
cacau Malàssia (93)

cacau Samoa (93)
cacau Nova Guinea (93)

cacau tipus 5 superior (93)
cacau tipus 5-5
cacau tipus 4 fi
cacau tipus 4-4
cacau tipus 3-3
cacau tipus baix

cacau amarg (93)
cacau en pols (93)

parts del cacau

gra (93)
mascle (93)
clofolla (93)
pellofa (93)

altres ingredients

farina
farina d'arròs (93)
farina de blat (93)
farina de dacsa (93)
fècula
sucre
llavors (93)
llet en pols (93)
mantega de cacau
ametla comú (93)
ametla esperança (93)
ametla jordana (93)
ametla llargueta (93)
ametla mallorca (93)
ametla marcona (93)
ametla mollar (93)
ametló (93)
avellana
cacauet (93)
panses (escaldades amb) lleixiu (93)
vegetalina [*mantega d'Illipe*] (93)

albúmina (93)
canyella en rama (93)
essència de canyella (93)
essència de llima(93)
feculosa [*farina de garrofa*] (93)
lecitina (93)
safrà (93)
vainilla (93)
vainilla Bourbon (93)
vainilla Tahiti (93)
vainillina (93)

el lloc

assecador (93)

les eines i maquinària

armari refrigerant [*ant*] (93)
automolda (93)
batedora [*ant*] (93)
collader (93)
conxa (93)
pala giratòria (93)
emmotladora (93)
envolupadora [*est²*] (93)
espolsadora [*ant*] (93)
màquina empaquetadora (93)
(màquina) envolupadora(93)
màquina polvoritzadora (93)
màquina trencadora (93)
marcador (93)
senyalador (93)
molí (93)
molí cònic (93)
cilindre (93)
rodador [*ant*] (93)
motle
motle de metall amb estanyat interior [*ant*] (93)
motle de paper de rajola / *ladrillo*① (93)
pastera (93)
pedra dels Pirineus [*ant*] (93)
pesadora (93)
refinadora (93)
cilindres (93)
senyalador (93)
temperadora (93)
torradora (93)
tambor (93)

torradora de llenya (93)
[*combustible*]
fusta d'olivera (93)
tarugos (93)
carbó (93)
clofolla d'ametla (93)
torrador de seguretat (93)
tren d'emmollat (93)
capçal (93)
dosificadors (93)
trituradora (93)
túnel de fred (93)
túnel de refredament (93)

els processos

fer una *tarea*① [*50 lliures*] (93)

elaboració a la pedra (93)
elaboració a braç(93)
fabricació a braç (93)
elaboració a molí (93)

classificació (93)
pesar el xocolate (93)
garbellar el cacau (93)
torrefacció (93)
torrar (93)
torrat (93)
refredament (93)
refredament per ventilació (93)
espellofat (93)
separar el gra de la fulla (93)
mòlta (93)
moldre (93)
neutralitzar l'àcid del cacau (93)
mescla (93)
refinat (93)
refinar la massa (93)
homogeneïtzació (93)
conxat (93)
conxatge (93)
pesat (93)
aplanat (93)
senyalat (93)
encarar les mitges lliures (93)
refredament (93)
emmotllat (93)
soleta (de paper d'estrassa) (93)
empaquetat (93)
envolupat (93)
embalatge (93)

atuells domèstics

bàscula (93)
botana (93)
garbell (93)
maça (93)
marbre (93)
molinet (93)
morter (93)
sedàs (93)
taulell (93)
xicra (93)
*quíquera*①
*quiquereta*①
xocolatera (93)

el xocolate

fases prèvies

lliures (93)
pilots (93)
tortó (93)

parts

replé (93)
cobertura (93)

producte final

pastilla de xocolate (93)

unça de xocolate (93)
bonyiguets de xocolate (93)
cobertura (per a pastisseria) (93)

bombó (93)
  praliné (93)
  praliné-trufat (93)
fideus de xocolate (93)
torró de xocolate (93)
  torró cruixent (93)
  torró de café (93)
  torró de pruna (93)
  torró de taronja (93)
xocolate a la tassa (93)
xocolate amb ametles (93)
xocolate amb avellanes (93)
xocolate blanc (93)
xocolate de cobertura (93)
xocolate de *ladrillo*① (93)
xocolate de llet (93)
xocolate extrafi (93)
xocolate familiar a la tassa (93)
xocolate fondant (93)

reflex social

ermitanyos [*xocolaters de El Ermitaño*] (La Vila) (93)

Mistera

misto
caixeta de mistos
capseta de mistos
mistos de Serra (85)
embalador -a (85)

Molí

àlem (Vall d'Albaida, Callosa) (28)
arbre
  albre
carcau° (Altea) (28)
  cacau° (Alcoià-Comtat, Vall d'Albaida, Callosa) (i3) (72) (28)
jàssina
maial
mig
mola (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
molinada
molineta
morrera [*post que tanca el pas de l'aigua del cup a la cacau*] (Crevillent) (3)
roda d'àlems
rugló
safa

⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA*
⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI*

Nàutica i pesca

mariner

gambosí (La Vila) (122)
gambosinet (La Vila) (122)
marejant (Altea) (28) (57)
mariner

sentinero (mariner vell) (Dénia) (100)
armador [armaór] [(135)
armador (de xarxes) [*ant*](100)
contramestre (oficial) (El Campello) (37)
capità (100)
patró (100)
segon patró (37)
oficial (100)
primer oficial (100)
segon oficial (100)
segon (37)
pilot (100)
arriador (28)
majordom [*ant*](37)
mirador (28)
motorista (37)
nevero (37)
parés (21)
sentinero (100)
fadrí (de a *bordo*) (37)
xiquet (de a *bordo*) (37)
marmitó (37)

tripulació (100)
enrolar-se (37)
marinerar-se (37)
fer la gent (37)

maonet (37)

«Per a fragates i bergantins, no hi ha hòmens com els calpins» (Calp) (39)

navegació

barlovent [barlovénto] [(135)
borla vent (Calp) (39)
sotavent (100)
pel través (100)
per l'(a)
mura (100)
per la popa (100)
braça (100)
milla nàutica (100)
nucs per hora (100)

accions i maniobres

abatre [*els pals, el fumeral, les veles*] (1)
abocar-se (Calp) (28) (39)
acodar (100)
afilar cap a (37)
afilat -ada cap a (37)
agarrar vents forts(100)
aguantar (37)
aguantar de llevant (37)
aguantar de garbí (37)
aguantar el colp de mar (37)
aguantar-se de capa (100)
anar a la deriva (100)
anar a barlovent en popa (37)
anar a motor (100)
anar a rem (100)
anar de bolina → *navegar de bolina*
anar de prima (67) (28)
anar popa al llevant (100)
anar proa al llevant (100)
anar / tirar a la volta de (un lloc) [*prendre un rumb*] (29)
anar vira i vira (37)
anar-se'n a pique (100)
anar a pico (100)
apujar (La Vila, Dénia) (28)
arratxar (per damunt) (28)
arriar (37)
arribar (21) (100)
arribar a port (100)
atesar → *halar*
atracar (100) (100)
tracar (100)
balisar (100)
balisar (un baix) (100)
balisar (una àncora) (100)
balanceig (100)
balancejar(-se) (l'embarcació) (100)
bandar (100)

bateig (37)
bordejar (100)
brandar (l'embarcació) *[blandâr] [*balancejar-se*] (28) (98)
  brandada *[blandâ] [(28)
brivada (Altea) (28)
cabotejament (100)
cabotejar (100)
capejar (el temporal) (100)
cenyir (100)
ciar (100)
costejar (100)
deixant [*l'estela*] (Benidorm) (122) (28)
derribar (100)
  «Derriba!» (100)
desatracar (100)
desembarcar (100)
desembragar (100)
donar fons [fóndo] (100)
eixir (a la mar) (100)
embarrancar-se (100)
encallar-se (100)
enseuar (100)
entrar (al port) (100)
entravessar-se-li la mar (100)
escandallar (100)
  escandall (29)
  tirar l'escandall (100) (28)
  clavar-se l'escandall (100)
  «Roca!» (100)
  «Platja!» (100)
escar [askâr] (L'Alacantí, Marina Baixa) (El Campello) (37) (Altea, Benidorm) (28) (3)
  fer escar [askâr] (28)
  tirar tafarreta (L'Alfàs) (28)
escorar (37)
estar a la mercé de la corrent (100)
estar al *seno* de popa (100)
estibar (28)
fer bandasos (100)
fer el llast [lástre] [(37)
fer *firme*① (100)
fer marxa arrere (100)
fer vela (100)
fondejar (100)
  «Dona'm *fondo*!»
fossar (Benidorm) (28)
gall (100)
  crestes de gall (100)
governar a mà (100)
halar (Dénia, Alacant, Santa Pola) (28)
  atesar (La Vila) (28)
halotar (Benidorm) (28)
hissar (37)
  «Hissa, hissa!»
llastrar (100)
llaurar (l'àncora el fons) (100) (37)
manar (el buc) (37)
marcar un *rumbo*① (100)
marejar-se (100)
metre [*les xàrcies*] (28)
  haver metut [*les xàrcies*] (28)
navegar
navegar a barlovent (37)
navegar amb *rumbo* (100)
navegar fora caps (100)
navegar per l'amura (100)
navegar per una quarta (100)
navegar de bolina [*contra el vent*] (100)
  anar de bolina (28) *[borína] (Altea) (390) (28)
  navegar cenyint (100)
  navegar de cenyida (100)
navegar a un desquarterar [deskartelár] (135)
navegar a través (100)
navegar de través (100)
navegar per l'aleta (100)
navegar en popa (100)
negar (100)
  vore's negat (100)
netejar *fondos* (37)
orsada [orsâ] (57) (28)
orsar (100) (28)
  «Orsa!»
  «Orsa cap a barlovent!» (100)
patir (100)
pegar cabotades [kabotâes] (100)

pegar sacsades [saksâes] (100)
perdre('s) la terra vista (100)
pilotejar el barco [kabotâes]
pujar (100)
  apujar (100)
quartejar la rosa nàutica (37)
quedar encallat -ada (la quilla, la barca) (100)
ratxar (98)
recalcar (Calp, La Vila) (28) (39)
redossar (100)
remolcar (100)
  arremolcar (100)
salpar (una vela, el palangre, la xarxa, l'àncora, una boia) (100)
salpar el barco (100)
senyalar (100)
servar (la barca) (100)
sortejar (els baixos, els enganxadors) (100)
tindre el vent bo (100)
tirar a mà (100)
tirar a vela (100)
tirar-se cap a (la platja, etc.) (28)
tombar (100)
traure (37)
treballar (100)
  treballar a la bona (100)
  treballar a la mar ampla (100)
varar (100) (37)
  varada [varâ] (37)
  regata d'hómens (100)
  regata de matxos (100)
virar (100)
  virar en redó (100)
  virar per davant (100)
virada [virâ] [(135)
vogar (100)
vore's apurat (100)

«Quan vareu?» (37)
«Anem a traure» (37)
«Asca, asca!» (El Campello, Benidorm) (28) (37)
«Aguanta, aguanta!» (37)
«Avant a tota!» (37)
«Pare, que nos perdem!» (37)
«En calma tots són bons mariners» (390)
«Més val agarrar-se a una cambrona que a una ona» (Xàbia) (23)
«Montgó per la Llorença, no
m'agarraràs, patró, ni amb una
llença» (Calp) (39) (28)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> predicció del temps*

accions i maniobres de la vela

abatre les veles *[abátrer] (1)
aferrar les perxes (100)
anar a la bona (100)
anar sobre el pal [pálo] [(135)
apagar (100)
arriada [arjâ] (1)
arriar (21) (100)
arrissar (1)
atesar (100)
desseparar la vela (100)
drissar (100)
engassar (100)
girar la vela (100)
  passar la vela per cara de proa (100)
hissar (les veles, etc.) (100)
replegar (100)
plegar (100)
salpar (la vela) (100)
sarpar (la vela) (100)
soltar escota (39)
templar l'aparejo[①] (100)
tombar rissos (100)
treballar
trossar (100)
xanar (100)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE> vent*

els vaixells, les barques

barco° (111)

navili [poet](57) (28)
buc (21)
vaixell [poet i est](21)

barca descoberta (100)
barques grans (100)
barques de pes (100)
barques menudetes (100)
barques xiques (100)
barqueta (100)
bot (100)
  bot de llum (28)
  bot de burot (28)
botet (100)

barca d'altura (100)
barca de baixura (100)
barca de Laratx (El Campello) (37)
barques del dia (El Campello) (37)
barques de terra (100)
barques de la mar de terra (100)
barques més en terra (100)
barques de la mar de fora (100)
barques del fons (100)
barques del *pisso*[Φ] (100)

barca de mitjana
barca de floc i mitjana (37)

trainyera (100)
barca de palangre (100)
barca d'arrastre[°] (100)
  barca de bou (100)
  barques de parella [ant]
  barca de vaca [ant] (100)
pesquer tresmaller (37)
  tresmallera (100)
  tresmaller (37)
barca d'emperador (100)
barca de sardinal [ant] (100)
barca de la llum (37)
  tarrafa (37)
  parella de tarrafa (37)
parella de vela (37)

barca de proa recta (100)
barca de proa llançada (100)
barca de popa tallada (100)
  barca de popa d'espill (100)
barca de popa de mona (100)
  barca de popa de mono / mico (100)
barca de popa gilda (100)
barca de popa d'ou (100)
barca de popa de dos cossos (100)
  burra valenciana (100)
barca de popa cadero (100)

botet auxiliar (100)
  xinxorro (100)
  xivato (100)
caero (37)
carabela (37)
carraca (37)
gànguil (1)
gavarra (3)
  xalana (100)
llanxa (Alacant) (29)
llaüt (100) (29)
  llaütet (37)
  llaüt de farols (100)
pailebot
  bailabot (37)
  pailebot de cabotatge (37)
pontó (100)
  puntó (100)
pontona (100)
  puntona (100)

barca a motor (37)
    baca [báka] (37)
barco de poquet motor(37)
motopesquer (37)
buc congelador (37)

parts del buc

eslora (100)

mànega (100)
puntal (100)
carena (100)
<arrufament°, rufa° > (265)
rufo (Dénia) (100)
arqueig (37)
foli [fólio] [(37)
matrícula (37)

proa [próa] o *[próva] [(135)
proa recta (100)
proa llançada (100)
popa (100)
popa d'espill (100)
popa tallada (100)
popa de mono (100)
popa de mico (100)
popa gilda (100)
popa d'ou (100)
popa de dos cossos (100)
popa cadero (100)
costat (100)
cara de proa (100)
cara de popa (100)
casc (100)
espill de popa (100)
bigotí (100)
línia de flotació (100)
obra morta (100)
obra viva (100)

l'estructura del casc

esquelet (100)
costellam (100)
espina (100)

quilla (100)
<paramitjal° >
paremitjol (1)
pal mitjal (Dénia) (135)
palomitjal (Dénia) (100)
palomitjà (Dénia, Cullera) (28)
palometjar (La Vila, Benidorm) (28)
sobrequilla (100)
paramola (Altea) (28)
junta (100)
gaó de proa (100)
gaó de popa (100)
orsa (100)
pelaia (La Vila, Dénia, Cullera) (269) (28)

quadernes (100)
costelles (100)
peces (100)
barraganet (100)
escalemot (100)
clara (100)
forma (100)
gubiada [gubiâ] (100)
medís (100)
*varenga*① (100)
cul de medís (100)
estameneres (100)
punta d'estamenera (100)
pantoque (100)

baus (100)
llates (100)
llató (100)

cinta (100)
cinta doble (100)
corbató (100)
*durmiente*① (100)
bocal (100)
bocala (100)

roda (100)
roda de proa (100)
ro de proa (Dénia) (100)
sobreroda (100)
contrarroda (100)
barretet (100)
peu de roda (100)
tallamar (100)
<codast° >

codasteⒹ
codastreⒹ (100)
roda de popa (100)
ro de popa (Dénia) (100)
limera (100)

forro (100)
tapat (100)
taules (100)
cinta (100)
taules bocales (100)
taules de pantoque (100)
palaies (100)

orla (100)
orla de proa (37)
orla de popa (37)
l'amura (100)
la mura (Dénia) (100)
amura de proa (100)
amura de babor (37)
amura d'estribor (37)
falca de proa (100)
falca de popa (100)
macarrons (100)
banda (100)
clau (100)
trancanill (100)
trencanill (100)
regala (100)
sola (Dénia) (100)
contoval (100)
contolval (100)
soleta (100) (100)
tapa regala (100)
sobreregala (100)
bataiola (100)
berlinga (100)
berlenga (100)
escalamera (100)
escàlem (100)
escalemots (100)
llampera (28)
manegueta (100)
serretes (100)
corbatons (100)
embó [ambó] [(135)
embornals [ambornáls] [(135)
escobenc (100)
devantalet [davantalét] [(135)
forat del botaló (100)
rumball (100)
romball (100)
rumboⒹ (100)
tàlem (100)
ull de bou (100)
portillo (100)

escua (100)
escoba (100)
escua de llevant (100)
escua de garbí (100)

portaló (100)
portilloⒹ (100)

la coberta i superestructura

banc de proa (100)
banc del mig (100)
banc del terç (100)
bancada (100)
bancades (100)
galliner (100)
paraescut (100)
bancassa (100)
saltillo (100)
banqueta de popa (100)
banyera (100)
bita (100)
castell [*anf*] (100)
castell de proa
castell de popa
coberta (100)
corredor (100)
empostat (100)
escotilles (100)

- farola (37)
- galtera (28)
- llumenera (100)
  - lumbrera (100)
- pescant (100)
- pla (100)
- quarters (100)
- quarterons (100)
- senó (Dénia) (100)
  - senó de popa (100)
  - senonet [sinonét] (Benidorm) (28)
- serreta (100)
- sobreproa (100)
- tambutxo (100)
  - guardacalor (100)
  - corredera de la cambra (100)
- tapat (100)
- pont (100)
- pont de *mando*Φ (100)

- argue (100)
  - múJol (100)
- cabestrant (100)
  - especa (100)
- *maquinilla*Φ per enrotllar els cables (100)
  - carretells [karetéls] [(135)
  - cable (100)
  - malletes (100)
  - cabirons(100)
  - cavillots (100)
- xigre (100)

- elevador (100)
- xorrador (100)
- xupa-xup [*fam*](100)

- pallol (100)
- caixa (100)
- nevera (100)

l'interior

- bodega (100)
- ranxo (100)
  - lliteres (100)
  - taquilla (100)
  - marfegueta [*ant*] (100)
  - pallet d'espart [*ant*] (100)
- panyol (37)
- sentina (100)

estris i instruments

- àncora (100)
  - *ancla*Φ (100)
  - ferro (100)
  - ferret (100)
  - cebolleta (100)
  - argolla (100)
  - arganeu (100)
  - xaveta (100)
  - cep (100)
  - canya (de l'àncora) (100)
  - creu (100)
  - ungla (100)
  - mapa (de l'àncora) (100)

- timó (100)
  - arjau (100)
  - caixa del timó (100)
  - manovella (El Campello) (El Campello) (325) (La Vila, Benidorm) (28)
  - manuella (Dénia) (100)
  - seguidor (100)
  - creuera (100)
  - femella del timó (100)
  - mascle (del timó) (100)
    - agulla [agúλa] o *[aúλa] [(135)
    - agullot [agulɔt] o *[aulɔt] [(135)
  - maneta (del davant) (100)
  - pala del timó (100)
  - *palomilla*Φ d'agulles (100)
  - roda (del timó) (100)
  - seguidor (100)

- rem
  - canya (del rem) (100)

guió (100)
pala (del rem) (100)

<bitàcola°>
*bitàcora*Φ (100)
brúixola (100)

radar (100)
bastó de cego (Dénia) [*hum*] (100)
pato (Dénia) [*hum*] (100)

barça (28)
barceta(28)
boia (100)
bomba d'*atxique*Φ (100)
brúixola [brúiʃola] o [brúʃola] (Benidorm) (28)
defensa (100)
hèlix (100)
espitxa (100)
farol (100)
farolet (100)
goniòmetre [goniómetro] [(135)
hèlice (100)
llibre de nacionalitat (100)
*mandos*Φ (100)
motor (100)
pedral (Dénia) [*hum*] (100)
perxa (100)
*pico*Φ (100)
ràdio (100)
rol (100)
sàrsola (100)
sàrsula (100)
sonda (100)
tac (100)

l'aparellament

a) aparellament en general

(aparell) (100)
*aparejo*Φ (100) (37)
arborar *[arbolâr] (37)

b) arbres i pals

arbre [ábre] [(135)
arbre de mitjana (100)
pal [pál] o *[pálo] [(135)
pal major (100)
bauprès (100)
botaló (37)
fogonadura (100)
afogament (100)
culata (100)
metxa (100)
mallet (100)
galtera (28)

c) vergues

botalò (100)
botavara (100)
verga (100)
creuera (100)
antena (100) (37)
car [kár] o *[kárt] (i11) (100) (37)
punta de car (100)
pena (100)
punta de pena (100)
empiulat -ada (100)
anginyes (100)
llama (100)
forca (100)
cameta (100)

d) aparells

aparell (100)
aparellet (100)
*aparejo*Φ real (100)
davant (100)
estrellera (100)

galleta (100)

galleteta (100)
perilla (100)
perilleta (100)
bossell (100)
bossell d'aparellet (100)
botó (100)
botó d'aparellet (100)
botó de guindalessa (100)
pasteca (100)
guindalessa (100)
guindaressa (100)
politges (100)
roldanes (100)
rondanes (100)
quinal
cargadera (100)
guardacap *[gwardakábo] (100)
argolla (100)
cassanell (100)
capçana (100)
clavilla (100)
claviller (100)
dogal (100)
estrallet (100)
ganxo de l'*aparejo*[Φ] (100)

e) caps

anell (100)
anteó (100)
arrissant (122) (28)
batafió (100)
matafió (Dénia) (100)
bafió (Benidorm) (28)
batafionet (100)
batecul (100)
bigota (100)
bolina
borina (122) (28)
bossa (122) (28)
botifarreta (100)
cable (100)
calcers (100)
cap (100)
cap de sant Pere (122)
cap sord (100)
cargadera (100)
davant (100)
dogal (100)
drisses (100) (El Campello) (325)
enginya (100)
escota (100)
manigueta (122) (28)
estatxa (100)
estrai (100)
estrop [estrɔp] o *[astrɔp] (100) (El Campello) (325)
frena (122) (28) (28)
fronc (100)
gorreta (100)
guindalesa (100) (El Campello) (325)
malleta de cànem (100)
obencs (El Campello) (325)
orsapop
assopop (El Campello) (El Campello) (325)
osta (100)
patarràs (100)
patarraixos (37)
tira (100)
tira de davant (100)
tira de l'orsa (100)
trossa (100)

«A la barca només portem la corda de la campana i la del rellotge» (100)

el velam

velam (100)
veles (100)
vela solta (100)
vela aferrada (100)
vela morta (100)
penjoll de vela (100)

flocs (100)
pollacra (100)

treu (21)
vela *cangreja*Ⓓ (100)
vela llatina (100)
vela mestra (100)

batafions de vela (100)
batafions de risso (100)
batedor (100)
caló (28)
costura (100)
espigó (100)
faixa (100)
faixa de rissos (100)
  faixa de risso gran (100)
  faixa de risso xic (100)
faixa de risso menut (100)
falda (100)
gràtil (100)
  gràtil d'escota (100)
  gràtil de pena (100)
pallet (100)
panyos (100)
pinya (100)
punys (100)
  puny d'amura (100)
  puny d'escota (100)
  (puny de) punta de pena (100)
pujamen (100)
reforç (100)
ralinga° [ralíŋga] o *[relíŋga] [(135)
risso (100)
  risso gran (100)
  risso del mig (100)
  risso xic (100)
  risso menut (100)
ullaos (100)
ves (100)
  vessos (100)
  bessos (100)

agulla (100)
ralingar° [raliŋgâr] o *[reliŋgâr] [(135)
rompujoⒹ (100)

nucs o nusos

aranya (100)
ballestrinca
  ballestrinqueⒹ (100)
barrilet (100)
cadira de contramestre (100)
entolladura (100)
  entolladura llarga (100)
  entolladura curta (100)
entollament (100)
esterillaⒹ (100)
filàstica (100)
gassa de mà (100)
  as de guia (100)
gola de llop (100)
lasca (100)
  lasca senzilla (100)
  lasca doble (100)
  lasca de palangre (100)
lligada (100)
margarita (100)
nuc [núk] o *[ɲúk] (36) (100)
  nuc pla (100)
  nuc de remolc (100)
  nuc de forca [órka] [(135)
  nuc de calabrot (100)
  nuc d'espiral (100)
nyinyola (100)
palletes (100)
pinya de guia (100)
rabo° de campana (100)
volta escota (100)
  volta escota senzilla (100)
  volta escota doble (100)

gassa (100) (28)
sobrecoll (100)

assocar (100)
burell *[burél] [(135)
passador (100)

baderna (1)
badernó (1)
enginyes (100)
gànguil
ramal de la cadena (122)

«Bona baderna!» (1)

⇒ *I.1.A. NATURA> ORATGE*

la construcció dels vaixells

calafat (Dénia) (100)
ferrer de la mar (100)
mestre d'aixa (I) (100)

eines i materials

aixa (100)
barrina (100)
brea (100)
cepilloⒹ (100)
claus de ferro galvanitzat (100) (100)
compàs (100)
creasota (100)
cua de milà (100)
destral [astrál] (100)
encalitxat (100)
escantilló (100)
espitxa [*clau de fusta*] (La Vila, Alacant) (29)
estopa (100)
falsa regla (100)
ferro d'obrir (100)
fisca (100)
formó (100)
gafes (100)
garlopa (100)
gat (100)
maça (100)
mall (100)
malla (100)
martell (100)
massilla (100)
maux (100)
paleta (100)
  paleta de calafatejar (100)
  paleta d'un canal (100)
  paleta de dos canals (100)
  paleta de tres canals (100)
parats (37)
patent (100) (37)
  oli (100)
  pedraliti (100)
  roig (100)
pern (100)
peu de cabra (100)
puntacorrents (100)
rasqueta (100)
rebló (100)
rebols (100)
serrutxoⒹ de repell (100)
sèu (37)
tirafondosⒹ (100)

ferro d'obrir (100)
paleta de calafatejar (100)
mall (100)
maça (100)
estopa de fil (100)
estopa de cotó (100)
paleta (100)
  paleta d'un canal (100)
  paleta de dos canals (100)

maqueta (100)
plantilles (100)

rompujo (100)

la fusta

callositat (100)
samanguilla (37)
siroco (37)
teca (37)

accions

afalagar la fusta (100)
armar (una quaderna) (100)
barrinar (un forat, un clau) (100)
botar (37)
calafatar (100)
calafatejar (100)
carenar (100)
donar patent (100)
enformar (Dénia) (100)
embragar (Xàbia) (100)
fer bordó (100)
filar l'estopa (100)
forrar° l'esquelet (100)
netejar els fondos° (100)
netejar la barca (100)
netejar la fusta (100)
pèndol (1)
plantar la quilla (37)
  fer la plantada [plantâ] (37)
relingar (100)
revirar (100)
reviro (100)
  reviro per estufa (100)
  reviro per foc (100)
sagnat [sajnát] (100)
secar la fusta (100)
tallat (de la fusta) (100)
  traure les mesures (100)
  mestrar (100)
  traure les amplàries (100)

traure (la barca cap a terra) (100)
varar (la barca al mar) (100) (37)
  avarada [avarâ] (37)
  varar d'*auelo*ⓘ (37)
  soltar de banda la retenguda [retengúa] (El Campello) (37)

«Vara...! Vara...! Vara...! I el que no faça força que rebente!» (37)

la senda o filatura del cànem

senda (37)
treballar en la senda (37)
filatura (37)
pal (La Vila, Orxeta) [*anf*](28)

filador -a [filaôr] (37)
cabdellador [kabdeλaôr] (37)
menador [menaôr] (El Campello, La Vila) (37) (28)
paler -a (Alacant) [*anf*] (28)
redera (37)

accions

agramar [*trencar la canya del cànem*] (Vall d'Albaida) (63)
alquitranar (37)
colxar (37)
  conxar (37)
descolxar (37)
  desconxar (37)
desfermar (37)
embobinar (37)
entullar (37)
  entulladura (37)
estrillar (37)
fermar (37)
menar (El Campello, La Vila, La Nucia) (37) (28)
repassar (37)
trenar (37)

estar mena que mena (La Nucia) (28)

el fil: materials

fil (37)
filet (37)
fil d'espart (37)
  (fil) senar (37)
fil de goleró (37)
fil de casseret (37)
fil de corona (37)

fil de fisca (37)
feixcar (28)
fiscot (37)
llença (37)

ànima (37)
cordons (37)
filàstiques (37)
guindalesa (37)
calabrot (37)
malleta (37)

cànem (37)
cabdell (37)
carrell (37)
  carrell normal (37)
  carrell doble (37)
cruda (37)
mas (37)
massot (37)
matxot (37)
troca (37)

armalls (37)
corda (37)
cordell (37)
llibanc (37)
malleta (37)
  malleta de fil d'aram (37)
maroma (37)
paloma (37)
tresa (37)

utensilis

anella (37)
canyeta (37)
caretells (37)
càvia (37)
clau (37)
conxador (37)
corbelló (37)
creu (37)
escales (37)
forqueta (37)
pal (37)
perpal (37)
rastrellets (37)
roda [rô] (37)
xitxarres (37)

la pesca

pesca°
  peixca° [péiʃkaʳ] o [péʃka] (Crevillent)
  peixca salada *[ant]* (Oriola, 1603) (69)
pesquera° (53)
  peixquera°
pescar°
  peixcar° [peiʃkâʳ] o [peʃkâʳ] (Crevillent) (24)
pescater -a°
  peixcater -a°
pescateria°
  peixcateria°

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU> peixos de la mar*

pescadors

pescador -a
peixcador -a°
peixcador de canya
canyero (Guardamar) (98)
bouero (100)
coeter (Marina Alta) (36)
encesero (Poble Nou de Benitatxell) (36)
passero (Xàbia) (36)

«Al peixcador de canya, la fam l'escanya» (20)
«Peixcador de canya, més perd que guanya» (Bellreguard) (41)
«Al peixcador de canyeta, la fam li apreta° ᵃ» (92)

accions

pescar
  peixcar°
matar (el peix) (122) (36)
agarrar (el peix) (36)

anar a la ronsa (122)
anar a l'encesa (36)
anar a so de marea (122)
anar-se'n a *pico*① (la bòia) (122)
armallar (Benidorm) (28) (3)
avaria de la sàrcia (122)
  avarida (Benidorm, La Nucia, L'Alfàs) (122)
bromejar (el peix) (122)
calar (122)
calar el bol (28)
  bolejar (Benidorm) (28)
  entrar a bol (63) (28)
  fer el bol (Benidorm) (28)
  fer bol (Altea) (28)
  fer el primer, etc. bol (28)
calar per dins (122)
  calar per for a (122)
calada de migdia (122)
calada de prima (122)
calada d'alba (122)
calada d'antalba (Altea) (57) (122)
calada a revolts (122)
calar a les foscors (122)
cobrar [*recuperar un aparell*](36)
comprovar la tesura dels cables (37)
condir (la pesca) (36)
copejar el peix (100)
coronejar (la boia que sura, etc.) (28)
deixar un frèu (122)
desemmallar[-se] [*el peix de la xàrcia*] (Alacant, Santa Pola) (122) (28) (29)
  desarmallar[-se] [*el peix de la xàrcia*] (La Vila) (122) (28)
donar corda a la boia(122)
enxamplar la xàrcia (100)
estar al plom (100)
estar al suro (100)
fer el cèrcol (122)
fer mostra (122)
fondejar° [*l'ormeig*]
  fundejar (Guardamar) (98)
llançar a barca parada (122)
empeixcar-se (el peix) (122)
regonéixer (122)
pegar-hi (122)
pescar a la ronsa (122)
pescar en aigües altes (122)
rallar (122)
rellevar (122)
  salpar (l'art, el palangre) (122)
salpar prova al corrent (122)
treballar
  treballar la xàrcia (122)
  treballar (el peix) (122)
enllestir (122)
plegar en el cabasset (122)
  tombar el cabasset (122)
  aclarir l'ham (122)
entestar (122)
menejar la molinada (122)
posar repeus (a les xàrcies) (122)
remendar (les xàrcies) (122)
rompuda de la sàrcia (122)
salpar a la tenor (122)
tirar la captura a bord (122)
desempeixcar (la captura de l'ham) (122)
tornar a l'aigua (el palangre) (122)
tronejar (122)
xapar (l'aigua amb el rem) (122)
xorrar [*traure les xàrcies*] (Alacant) (29)

«Infla!» (Altea) (122)

grups de peixos

una mola de peix /məla/ (general) o /mələ/ (Marina Alta) (36) (100) (98) (Benidorm, La Vila) (28)

una molada de peix [molâ](100) (28)
un estol de peix (Benidorm) (28)
un *ganao*® de peixos (Marina Alta) [*no naut*] (36)
una mà de peix (Guardamar) (98)
una manada de peix / peixos [manâ] (Guardamar) (98) (Marina Alta) (36)
un ramat de peixos (Marina Alta) (36)
un esquerot [*banc de peix poc dens*] (Santa Pola) (118)
(haver-hi) una lluerna de peix [*grup de peixos de nit*] (Guardamar) (98)
(haver-hi) una passa de peix (Marina Alta) (36)

accions del peix

acapussar (Guardamar) (98)
anar a la voluntat de la llum (Marina Alta) (36)
anar amolat (el peix) (100)
anar buscant parella (100)
aparar-se (el peix) (100)
armallar-se el peix (a la xàrcia) (Benidorm) (122)
atesar el peix (122)
balluerna (del peix de nit) (La Vila, Alacant) (28)
  lluvernes (La Vila) (28)
barbullar (el peix)
  barbulla (28) (98)
  barbullada (Benidorm) (98)
blanquejar (el peix de nit) (Guardamar) (98)
brollet (del peix) (28)
bromejar (el peix) (122) (28)
buidar (122)
buidar (la tonyina) (122)
calar la pua (Guardamar) (98)
(haver-hi una) carretilla [*un peix sol de nit*] (Guardamar) (98)
caure a l'ham (100)
colgar-se en l'arena (100)
donar la corrent [*Torpedo spp.*](98)
envestir (122)
fer coa (el peix que fa d'esquer) (122)
llampar (el peix de nit) (Guardamar) (98) (Altea, Benidorm) (28) (Marina Alta) (36) (Alacant) (29)
  llambrar [*fosforescència*] (s.l.) (390)
  carretilla (Guardamar) (118) (98)
  arda (Guardamar) (118)
  cremar la mar (Guardamar) (118)
moure el peix (100)
navegar (el peix) (100)
ouar (100)
pegar bocades [bokâes](100)
pegar cabotades [kabotâes](100)
pegar-hi (el peix en la xàrcia) (122)
pegar-li (molt, poc) a l'ham (100)
picar
  picar fort (122) (100)
refollar (el peix) (Guardamar) (98) (Altea, Benidorm) (28) (Santa Pola) (28)
refoll de peix (Guardamar) (98) (Benidorm) (28)
refolladissa (Santa Pola) (28)
regonéixer (la tonyina) (122)
(ser) el peix espavilat (100)
surar
surar dalt de la cara de l'aigua (Guardamar) (98)
tindre el peix abarlovat (122)
tocar a la porta (100)
voler sol (100)

«L'aigua està encesa!» (Guardamar) (98)

⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS DE LA MAR I EL RIU*

pesquera de cingle (Marina Alta)

encesa (122)
  ensa (La Vila) (28)
anar a fer llum (Marina Alta) (36)
anar a la llum (Marina Alta) (36)
anar a l'encesa (La Marina) (36) (122)
pescar a l'encesa (Alacant) (29)
anar a la passa (Marina Alta) (36)
adiar la pesquera (36)

redòs (36)
replanell (36)
canyís (36)
  llisseres (36)
  tirants (36)

- estirants (36)
- anses (36)
- capcingles (36)
- corriola (36)
- perns [*estaques i puntals*] (36)

pistolet [*escarpell, eina*] (36)
sofre (36)
sofate [*sulfat de coure*] (36)
poar (el canyís) (36)
escales de gat (Poble Nou de Benitatxell) (326) (327)

aparell ⇒ *pesca amb canya*
canya ⇒ *pesca amb canya*
fitora (36)
grapa [*forca per a eriçons*](36)
piuleta [*coet de dinamita*] (36)
potera ⇒ *arts de pesca professionals*
rall ⇒ *arts de pesca professionals*
salabre (122) (53)
xamber ⇒ *arts de pesca professionals*
xopa [*cordell*] (36)

cabàs de sarrons (36)
carabasseta (36)
carabassí (36)

candeler *[kandeléro](36)
- cassa
- mànec
- tulipa (Poble Nou de Benitatxell) (36)
  - llanda (Poble Nou de Benitatxell) (36)
- garbell de ginebre (Poble Nou de Benitatxell) (36)
- ascles de teia [téa] (Poble Nou de Benitatxell) (36)
- pinatell (Xàbia) (36)

carburer *[karburéro]⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> LLUM, BRILL I FOSCOR, llànties i llums*
fanal° de gas ⇒ *I.2.H. LLUM I COLOR> LLUM, BRILL I FOSCOR, llànties i llums*

pesca amb canya

aparell (36)
canya (53)
- canyeta (53)
- trompa [*part principal de la canya*](36)
- ximeró [ʃimeró] o *[aiʃimeró] [*peça més curta i prima de la canya*] (36)
- braçol [*part superior de la canya*](36)

llinya (36)

[*material*]

- *cerda*° Ⓘ <cerra°> (36)
- pèl de cuc [*ant*] (36) (122)
- pèl de cavall (36)
- braçolí de cànem (36)
- cordell de cànem (36)
- *nylon*Ⓘ <niló°> (36)

[*tipus*]

- fluixa [flúiʃa] o *[fúiʃa](36) (122) (28)
- llença (36)
- volantí [*llinya grossa*] (36) (Alacant) (29)
- braçolí [*prolongació de la llinya*](36)
- cameta [*braçol curt de llinya*](36)
- panneta de suro (122)

ham (36) (122) (29)
- hamet (53)
- àncora [*conjunt de tres hams soldats*] (Marina Alta) (36)
- ancoreta (Marina Alta) (36)
- potera [= *ancoreta*] (Marina Alta) (36)
- rastre (d'hams) (36)

cabàs (53)
cistella (53)
fils (53)
cabdells (53)
suro (53)
- suret (53)

plometa (53)
volantí ⇒ *llinya*

esquer ⇒ *la carnada o esquer*
recapte [*vianda*]

«Peixcador de canya, més perd que guanya» (Calp) (39)
«Peixcauret de canyeta, la fam li apreta°^» (Ontinyent) (66)

arts de pesca professional

art
arreu (Benidorm) (122)
arreus (Alacant) (29)
aparell (36) (122)
ormeig (1)

art de platja (Alacant) (28)
bol (28)
art de cèrcol (Marina Baixa) (28)

gamber (Alacant) (29)

gànguil (122)
xamber (Dénia) (328) (122) (Marina Alta) (36)
xambel (Dénia) (122) (Benidorm) (122)

pescar al xamber / xambel

ham (122)
anar a l'ham (122)
entullar l'ham amb pèl de cuc (122)
llampuguera (28)

llissera (28)
artó (Benidorm) (28)

mànega (105)

nansa (Benidorm) (122) (Alacant) (29)
nansó (La Vila) (122)
vergat (La Safor) (99)
andanes (122)
línies (122)
la faç (Benidorm) (122)
la faç divina (Altea, La Vila) (122)
tapadora (Benidorm, La Vila) (122)
tapa (Altea) (122)
boca de la tapadora (122)
cos (122)
corda-mare (122)
caloma (122)
ramal (122)
bornòi (122)
panna (122) (28)
pedral (122) (28)
varilles (122)

<morenell°>
mornell° (Dénia, Gandia) (122) (105)
bornell° (Altea, La Vila) (122) (269) (28) (Marina Alta) (36)
bornella (Marina Alta) (36)
morrenell (Pego) (28)
morronell (Sanet) (28)
nansa (Dénia) (269) (28)
bòia (122)
viver (122)

palangre (122)
andana (122)
línia (122)
mare (122)
corda-mare (122)
llença (122) (28)
testa (122)
braçols (122)
braçolada (122) (28)
braçolades (122)
braçolades d'hams (122)
cameta (Dénia) (122)
filloles (122)
armadura (122)
armadures (122)
bateria (Altea) (122)
gall (122)
gaiatell (122)
carabassa (122)

caloma (122)
pedral (122)
ham (122)
contraprés (122)
voladors (122)
boierí (122) (28)
boierins (122)
boiarins (28)
bollerí (122)
bollarí (28)
panna (28)
bornoi (28)
bornoll (28)
embornall (28)
cofa (122)
cabasset del palangre (122)
copa (122)
caixons (122)

nuc (122)
embolic (122)
lío (122)
resseno (122)

palangre de fondo (Altea, Benidorm) (122)
palangre de fondura (La Vila) (122)
palangre de superfície (Altea, Benidorm) (122)
palangre de flote (La Vila) (122)
palangre de menuda (122)
diablillo (Altea) (122)
diablet (Dénia) (122)
pesca al diablet (Dénia, Cullera) (122)
enemic (València) (122)
palangró (València) (122)
palangre de mitja bordera (122)
palangre de bordera (Benidorm) (122)
palangre gros (Altea) (122)
palangre de montera (Benidorm) (122)
palangre de congre (La Vila) (122)
palangre d'agulla palada [palâ] (La Vila) (122)
marraixera (Altea, Benidorm) (122)
mussolera (La Vila) (122)
palangre de l'emperador (Altea) (122)
palangre d'emperador (Altea, Dénia) (122)
palangre d'agulla palada [palâ] (La Vila) (122)

«Bou a l'aigua, *caldero*[Ⓘ] al foc» (Calp) (39)

potera (Benidorm) (122) (Alacant) (29) (La Marina)
cullereta (122)
curricà (!)
curricam (Altea, La Vila) (122) (28)
curricant (La Vila) (122)
curri (Benidorm, La Vila) (122)
l'arma secreta (Benidorm) (122)
giratori (122)
armadura (122)

rall (122) (29)
malles (122)
plom (122)
armar el plom (122)
guarnils [gwarɲdʒls] o [gwarɲdʒʎs] (36)
tirants (122)
boca d'entrada dels tirants (122)
cercolet [tʃerkolét] o [tʃarkolét] [*anell de fusta*] (36)
cerrello [*obertura major*] (Poble Nou de Benitatxell) (36)
revissa (122)
piola (122)
la minva (de la malla de xàrcia) (122)
plegar el rall (36)
rallar [*tr i intr*](122) (36)
llançar el rall (122)
rallada [ralâ] [*llançada*] (Benidorm) (28) (Marina Alta) (36)
pegar / tirar una rallada (Marina Alta) (36)

tonyina (122)
anar a la tonyina (122)
(a)
filadero (122)
busarda (122)
fibra empatillada (122)
piano (122)
ganxo per a embarcar (122)
llargar la carnada (122)

treballar-la (122)
arriar (122)
cobrar (122)
pegar-li una ganxada (al peix) (122)

volantí (122)
aparell (122)

volantí de fondo (122)
fluixa (122)
giratori (122)
xamber

melvera (122)
oronera (122)

pescar (el volantí) gitat (122)
pescar (el volantí) estisat (122)

la carnada, esc o esquer

carnada [karnâ] (98) (36)
encarnada [ankarnâ] (La Vila) (28)
escator (Benidorm) (28)
escada [eskâ] (Gandia) (53)
clavar l'escada (53)

enguar (Baix Vinalopó) (118)
bromeig (La Marina) (122) (28) (36)
bromejar (Benidorm) (122) (Gandia) (53)
molinada [*per a les anguiles*] (57) (28)

cuc (53)
llombrissa (Alacant) (209) (28)
llombrisa (La Vila) (28)
llombrígols marins (36)
crancs (36)
(caragol) avellanenc ⇒ *I.1.B. FAUNA; caragols i anèl·lids*
gamba (53)
gambeta dolça [*de riu*] (Marina Alta) (36)
gambosí (122)
bolsillets[①] [*petits polps, en la pesquera de cingle*] (Marina Alta) (36)
calamarets (36)
sepionets (36)
pota de calamar (122)
cametes de calamar / sépia (36)
cama de polp (36)
moc de calamar (36)
meret de perot (122)
pasta de segó (100)
agulla (36)
lletxa (36)
sorell [*per a la tonyina*] (122) (36)
oblada (36)
tellina [*pescador de canya*] (53)
xanca de sardina (100)

bol de xàrcia (122)
corda-mare (122)

xàrcies o arts de peces: parts

peça (122)
peces (122)
armar les peces (122)
xàrcia [tʃársia], *[sársia], *[sásia] o *[tʃártʃia] (122) (100) (122) (122) (Alacant) (29)
malla (122)
sàrcia de sis passades i mitja (122)
sàrcia de tresmall (122)
bull (122) (28)
bossa (28)
abossar (28)
casseret (Alacant, La Vila, Dénia) (28)
guitarra (28)
orsada (de la xàrcia) (122)
tels (122)
testa de la xàrcia (122)
caps (122)
cantos (122)
goleró (La Vila, Dénia) (269) (28)
recolzes (122)
revolt (122)
cua (Altea, Benidorm) (122)
coa (La Vila) (122)

cóp (Alacant) (29)
corona (La Vila) (28)

armall (122)
boies (122)
suradors (122)
surades (122)
tressa del suro (Benidorm, La Vila) (122)
  relinga del suro (Altea) (122)
  trensa del suro (Altea) (122)
  coronejar (122)
tressa del plom
plomades
pedrals (122)
cinques (122) (28)
frenes (122)
  llinyoles
  ninyoles [nijɔles], *[ɲijɔles] o *[ijɔles] (La Vila, Dénia, Benidorm) (122) (28)
  ninyoleres
batafions (Altea) (122)
peces enfrenades (122)
bornois
braguerot (122)
caló (122)
cadeneta (122)

armat en taula (122)
(calada) de taula (122)
peces armades al terç (122)
peces armades a la meitat (122)
fer un pam (122)
solta (122)
  sàrcia d'un tel (122)
  solta alta (Altea) (122)
  solta tresmallada (Altea) (122)
tresmall
anar per escala (les peces) (122)
coronejar (l'art) (122)
anar armada (la xàrcia) a la meitat (122)
en banda (122)
sàrcia en blanc (122)
sàrcia tenyida amb degot (122)
embeure's la sàrcia (122)

fil de torçal (122)

peces de batre (122)
bols de batuda (Benidorm, La Vila) (122)
tirs de batre (Altea, La Vila) (122)
batuda (Altea, La Vila) (122)
solta (Altea, La Vila) (122)

xàrcies o arts de peces: classes

alatxera (122) (28)
  marassera (La Vila) (122)
  sardinal (La Vila) (122)
  enfrenar (122)
  orsera (Dénia) (28)
  ossera (La Vila) (28)

boguera (Altea, Benidorm) (122)
  espetera (La Vila) (122)

bolero (122)

boletxa (28) (122)

bolig (28)
  bol de bolig (63) (28)

bol (122)
bol de la solta (122)
bols de batuda (122)

cerco (100)

piola (122)

bonitolera (122)

llagosta (122)
  anar a la llagosta (122)

llucera (122)
  espetera (122)

melvera
tunària (Altea) (57) (122)
tonaire [*ant*] (122)
cavallera (La Vila) (122)
xàrcia volant
xàrcia volanta
volanta (La Vila) (122)

mussolonera (122)

oroneta (122) oroneta envasada (122)
oroneta volant (122)
oroneta de correguda (122)

pantesana (Altea) (122)
pantasana (La Vila, Benidorm) (122)

sardinal (122)
surades (122)
tressa del suro (122)
relinga del suro (122)
gall (122)
gall (Benidorm) (122)
calament (Altea) (122)
caloma (Altea, Benidorm) (122)
orsera (122)
boierins (122)
bornois (122)
tirants (Benidorm) (122)
revissa (Altea) (122)
sàrcia amb cadeneta (Altea) (122)
cua de rata (122)
caló (122)
cua del sardinal (122)
mantindre la sàrcia sospresa (Altea) (122)
tressa del plom (122)
relinga del plom (122)
plomades (122)

sepiera

xanguet

l'almadrava

almadrava
bòia [*barca*](Benidorm) (28)

arraix (28)
sotarraix (28)

palomera (Benidorm) (28)
semalet
sambalet (Benidorm) (28)
hato (Benidorm) (28)

sospalmar-se el peix (Benidorm) (122)
«L'almadrava, vol mar brava» (Calp) (39)

estris

panera (122)
piles (de caixes) (122)
andanes (de piles) (122)

reparació de la xàrcia

redera (37)
arremendador -a (37)
apedaçar (37)
fer i refer les xàrcies (37)
rosca (de pi) [*per a tenyir*] (Tàrbena, La Vila, Altea) (269) (28)
picar rosca (Altea) (28)

⇒ *la senda o filatura del cànem*

la mar

costa i platja

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA> costa i platja*

estat de la mar

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> ORATGE> estat de la mar*

la fondària

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA> la fondària*

el fons marí

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA> el fons marí*

el port i la costa

geografia marina

⇒ *I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA*

el port

bocana (Dénia) (100) (Gandia) (Alacant) (29)
canal (100)
caldera (100)
contramoll (Alacant) (29)
dàrsena (100)
dic (100)
*dique*Φ (100)
*dique*Φ flotant (100)
*dique*Φ sec (100)
el braç (Gandia) (i6) (53)
*embarcadero*Φ (100)
escollera [askolléra] (100)
moll (100)
moll de càrrega (100)
norai (100)

el varador

bol(Altea) (28)
tratxo (El Campello)
*varadero*Φ (100)
magatzem (d'ormeigs) [magatzén] (37)
retenguda [retengúa] (El Campello) (37)
parats (37)
escar [askâˈ] (El Campello, Altea, Benidorm) (28) (37)
femeret (37)
armalls (37)

elements costaners per a la navegació

far [fáro] (100) torreta (100)
semàfor del far (100)
llanterna (100)
llumada [λumâ] (100)
*destello*Φ (100)
fase (100)

Oli i olivicultura

almàssera i parts de l'almàssera

almàssera° (29)
almàrsera (28)
almarsa (Altea, Benidorm) (28)
almàssera de sang
almàssera maquilera
molí de sang [*per tracció animal*] (125)
almasserer -a (125)

alcasseria
alcarseria (Cocentaina)

anou
arbre [*eix*] (125)
argue [*barra i travesser de la premsa*] (Cocentaina) (338) (Albaida) (112)
basseta de les morques
bomba d'oli (125)
capolat
carabassí [*per a poar aigua calenta*] (125)
caterina *[katalína] [*la més grossa de dues rodes dentades combinades*] (Alcoi) (i15)
colliter -a
cuixera

cuixeres
embarrat [*ant*] (i15)
fusell
gat (Alcoi) (3)
gronsa (125)
jaç
jàssina
mallal° [maλál] (Benilloba, Vall de Gallinera, Biar) (3) (29)*[majál] (Alcoi) (L'Alcora, Sanet, Alacant) (3) (29)
molinet [*per a la repremsada*] (125)
oró (28)
peu
peu de premsa
pinyol
plorar
premsa forta
premsa fluixa
premsa de biga (125)
premsa de barra (125)
premsa d'*ussillo*Ⓘ [*ant*] (125)
premsa hidràulica (125)
rugló [*pedra que mol*] (125)
  rugló troncocònic (i15)
  rugló italià (i15)
safa [*cos del molí*]
sola
sola dels ruglons
soleta
sompo [*pedra giratòria*] (Guardamar) (3)
triar
truja
orujeresⒾ

recipients

tagzim [*per a portar les olives a l'almàssera*]
  tacsim (Benilloba)
  talzim (Alcoi) (2)
albarça (Relleu) (a1) (28)
esportí [asportí] (Alcoi) (a1) (Bolulla) (125)
  cofí (i15)
esportim (Benilloba)
esportinada
cafís
barcella
arganell
anganell
cànter [de llauna] [*per a mesurar l'oli*] (125)
gerra (125)

premsat de l'oli

aiguada *[aujâ]
aiguassa (63)
apretar° les olives (Cocentaina)
  primer apretada°
capolar les olives
capolat
desoliar (Cocentaina)
aclarir-se l'oli
amerar l'oli
decantació
desoliar
enfatar
fer l'esportinada (Balones) (22)
trastombada (Cocentaina)
trastombar (Cocentaina)
morca
morques
panna
parar un peu [d'olives] (125)
pinyol [*pinyolada, pasta d'oliva*] (Pego, Biar, Guardamar) (3)
gleva
solatge
plorar l'oli
reparat (Cocentaina)
perdudes (Cocentaina)
reperdudes (Cocentaina)
rodal

treball olivícola

maquila
maquilar
maquiler -a
maquilera

quarteró
peonatge
treballar a maquila
cobrar la mòlta [*dret de moldre*] (125)

oli

(oli industrial) ⇒ *I.1.D. MATÈRIA*
(oli medicinal) ⇒ *II.5.B MEDICINA > Malaltia i curació > curació, medicines i teràpia > medicines*

oli de girasol
oli d'oliva
oli d'olives (Miramar) (318)

oli verge [*oli de la primera premsada*] (1) (125)
flor de l'oli (Bolulla) (125)
repremut [*repremsat, oli de la segona premsada*] (Marina Baixa) (125) (El Pinós) (3)
repermut (Cocentaina)
oli cru (76)
oli de cul de gerra
oli rosat
oli d'*orujo*Ⓓ (Beniardà) (125)
oli nou amarguet

enfatar(-se) l'oli

«L'oli novell, i el vi vell» (Ontinyent) (66)

conreu de l'olivera

les oliveres

Olea europaea sspp. sylvestris

ullastre (Castells de Serrella, Parcent, Tàrbena) (23) (Bolulla) (28)
olivera borda (Tàrbena, Pla de Corrals) (23)
el bord de (l')
olivera (Tàrbena) (23)
el bord de les oliveres (Tàrbena) (23)
ullastró (Ràfol d'Almúnia) (23)
olivaró (Alcoi) (44)
olivaronet
olivastró (Montitxelvo) (23)
oliverí (Pedreguer) (23)
oliveró (Tàrbena) (23)
judio (Pla de Corrals) (23)

asclonets d'ullastró (Ràfol d'Almúnia) (23)

Olea europaea sspp. europaea

olivera
olivera vera
olivera alfafarenca
olivera blanqueta
olivera cuquello [*O. europaea var. ovalis*]
olivera genovesa
olivera grossal
olivera mançanella [*O. europaea var. pomiformis*]
olivera negreta
olivera picual
olivera punxeta
olivera cornicabra
olivera sevillana
olivera *tempranillo*Ⓓ [*O. europaea var. precox*]
olivera xanglot

olivaró [*jove*] (Alcoi) (2)

panna [*de l'olivera*](28)
peu d'olivera (Vall d'Albaida) (48)

el conreu o cultiu

bancal
mancal
descorconar
olivero -a
varejar
trapig
mostra
traure mostra
carregar
esplet

fer el plegador (28)
fer judios (Pla de Corrals) (23)
garbera
colliter
baldruig
ull de gall
plançó

[*collir les olives*]

esmunyir [*la rama de les olives*] [asmuɲîr] o *[asmoɲîr] (Alcoi) (Benilloba) (i3)
esmunyir l'olivera
tombar les olives (125)
espolsar les olives (125)

«Olivera vella, destral amb ella» (Cocentaina)
«Olivereta al costat de la carretera, no les hagues» (Cocentaina)
«Olivereta que estàs a prop de mi, ni tu faràs oli, ni jo faré vi» (Cocentaina)
«Vaig a fer judios» (Pla de Corrals) (23)

olives

[*varietats*]

oliva alberquina (Pedreguer) (23)
oliva alfafarenca (Cocentaina) (Biar) (23)
  oliva fafarenca (Biar, Benimarfull) (23)
  oliva de fulla alfafarenca
  oliva d'Alfafara (Biar) (23)
  oliva safarenca (Bolulla) (125)
oliva banya de cabra (Vilallonga) (46)
oliva blanca
oliva blanqueta (Planes, Benimarfull, Parcent) (23)
  oliva de la blanqueta
  oliva blanquella (Bolulla) (125)
oliva borda
oliva callosina (Callosa) (23) (Alacant) (29)
oliva cipriana (Castells de Serrella) (23)
oliva cornicabra (Cocentaina) (Biar) (23) (Alacant) (29)
  banya de cabra (Benimarfull, Pedreguer) (23)
oliva de la fulla negra (Cocentaina)
oliva de la punxeta (Cocentaina)
olivetes del cuquello (Cocentaina) (Alcoi) (Planes, Benimarfull, Castells de Serrella, Benissili) (23)
  cuquillo (Biar) (23)
  cuquells (Vilallonga) (46)
  menüa (Biar) (23)
  menüeta (Biar) (23)
  dels moros (Biar) (23)
  negreta (Benimarfull) (23)
  de la llei d'Agres (Benimarfull) (23)
oliva del xanglot reial (Cocentaina)
  sangló real (Biar) (23)
oliva rojal (Biar) (23)
  rojalet (Biar) (23)
oliva de ullastre
oliva genovesa
oliva gordal (Vilallonga) (46)
oliva grossal (Parcent, Castells de Serrella, Pedreguer) (23) (Bolulla, Callosa) (125)
  rossal (Planes) (23)
oliva mançanella (Planes, Benimarfull, Parcent, Callosa, Castells de Serrella, Benissili, Pedreguer) (23) (Vilallonga) (46)
oliva menuda
oliva morada
oliva morruda (Pedreguer) (23)
oliva picual (Benimarfull, Pedreguer) (23)
oliva vilallonga (arreu, exc. Vilallonga) (46)
  oliva gallinera (Vilallonga) (46)
olives d'espilluc (3)

[*estats*]

emmoretir-se les olives
passar-se les olives
olives marcides *[masíes] (Polop) (28)
  olives marcidetes (Mutxamel) (28)
  olives marxietes (Alacantí) (29)
  olives *marxitâes*① (Alacantí) (29)
olives sabateres (Alcoi) (2)
olives saiades [saiâes] (Alcoi) (2)
olives xacades [tʃakâes] (Alcoi) (2)

[*elaboració*]

aigua-sal [aigwasál] o *[áujasál]
adobar olives
olives trencades
olives farcides
olives *rellenes*Φ
olives / olivetes del cuquello

Pintura i empaperat

(Treball de camp fet per Josep Tormo Colomina)

bastidor
bronxa° (Alacant) (29)
brotxa°
brotxa de lloïr (Alcoi) (a1)
brotxa valenciana (Alcoi) (a1)
camió (Alcoi) (a1)
paletina (Alcoi) (a1)
pinzell d'emblanquinar (Alcoi) (a1)
llença (Alcoi) (a1)
tirafils (Alcoi) (a1)
trepa (Alcoi) (a1)
pinzell de vetejar (Alcoi) (a1)
pinzellet per a fer *lletreros*Φ <*rètols*°> (Alcoi) (a1)
moquillo (Alcoi) (a1)
pinzell de filetejar (Alcoi) (a1)
paletina de dorar (Alcoi) (a1)
pinzell d'imitar a fusta *[madéra] o *[maêra] (Alcoi) (a1)
pinzell de ratllar (Alcoi) (a1)
pinzell de perfilar (Alcoi) (a1)
pinzell d'imitar (Alcoi) (a1)
rodillo (Alcoi) (a1)
escala d'estisora (Alcoi) (a1)
escala banc (Alcoi) (a1)
rodillo d'emblanquinar (Alcoi) (a1)
pistola de gotele [gotéle] (Alcoi) (a1)
pistola d'estrucar (Alcoi) (a1)
pot de vernís (Alcoi) (a1)
pot / potet de trementina (Alcoi) (a1)
pot / potet de laca (Alcoi) (a1)
*cepillo*Φ de picar <*raspall*°> (Alcoi) (a1)
acordellada [akordelâ] (Alcoi) (a1)
deixar-se la paret acordellada [akordelâ] (Alcoi) (a1)
quedar-se la pintura acordellada (Alcoi) (a1)
pinzell d'imitar (Alcoi) (a1)
pinzell d'a dit (Alcoi) (a1)
pinzell redó (Alcoi) (a1)
gaiata (Alcoi) (a1)
unidor (Alcoi) (a1)
paletina de pell de teixó (Alcoi) (a1)
pistola d'emblanquinar (Alcoi) (a1)
pual de la pintura a la cola (Alcoi) (a1)
pual de la pintura per a pintar al temple (Alcoi) (a1)
pualet de l'aigua (Alcoi) (a1)
pintura en *polvo*Φ (Alcoi) (a1)
esmalt (Alcoi) (a1)
esmaltar (Alcoi) (a1)
alabastre (Alcoi) (a1)
pastilla de cola de conill (Alcoi) (a1)
cola de pelleta (Alcoi) (a1)
fucsina [foʤína] (Alcoi) (a1)
brillantina (Alcoi) (a1)
màstic (Alcoi) (a1)
massilla (Alcoi) (a1)
massillar (Alcoi) (a1)
imprimació (Alcoi) (a1)
passada [pasâ] d'imprimació (Alcoi) (a1)
oli llinós (Alcoi) (a1)
pot de pintura (Alcoi) (a1)
potet de pintura (Alcoi) (a1)
passar trepa (Alcoi) (a1)
trepa (Alcoi) (a1)
amaestrar (Alcoi) (a1)
desfer la pintura / el color (Alcoi) (a1)
remenar la pintura / el color (Alcoi) (a1)
lloïr (Alcoi) (a1)

calç (Alcoi) (a1)
xambèrga (Alcoi) (a1)
vernís comú (Alcoi) (a1)
desengraç (Alcoi) (a1)
la gruixa del pèl (Alcoi) (a1)
desfer calç (Alcoi) (a1)
pegar una llambroixada [λambroiʃâ] (Alcoi) (a1)
acabar en quatre llambroixades (Alcoi) (a1)
rodapeu (Alcoi) (a1)
sòcol *[sɔkul] (Alcoi) (a1)
guardapolvoⒹ (Alcoi) (a1)
socolada *[sokulâ] (Alcoi) (a1)
sòcol de dalt *[sɔkul] (Alcoi) (a1)
socolet *[sokulét] (Alcoi) (a1)
aiguarràs *[aujarás] (Alcoi) (2)
blanc nevin (Alcoi) (a1)

pintor -a
pintor -a de brotxa gorda
emblanquinador (Alcoi) (a1)
lloïdor (Alcoi) (a1)
aprenentet (Alcoi) (a1)
empaperador [ampaperaôˈ] (Alcoi) (a1)

pual de la cola (Alcoi) (a1)
cola de farina (Alcoi) (a1)
paper pintat (Alcoi) (a1)
senefa de paper (Alcoi) (a1)
soculet (Alcoi) (a1)
camió d'encolar (Alcoi) (a1)
cepillo d'apegar el paper (Alcoi) (a1)
rodillet per a les juntes (Alcoi) (a1)
rodillet dels racons (Alcoi) (a1)
taula d'empaperar (Alcoi) (a1)
linòleo (Alcoi) (a1)
massilla per a igualar el pis de terra (Alcoi) (a1)
cotxillo per a tallar (Alcoi) (a1)

dauar
dauat -ada
fondo
llenç
marc
pintura comercial
pinzell

Plateria (argenteria), joieria

(Alcoi. Treball de camp fet per Ovidi Carbonell i Cortés)

joiero *[hoiero]
platero -aⒹ <*plater -a°, argenter -a°*>
taller de joieria *[hoieria]
plateria
aiguafort [áuiafɔrt]
alaixa
atzabeja [asaváíe]
atzabejat -ada [asaveĺát-â]
balança
banc [laminador]
banc d'estirâ
banc de la casa Boll
<batifullar°>
matafullar° (46)

bòrax
broqueta
brunyidor
burils
burils d'engastar per a traure els granells
burils de mitja canya
burils per a agarrar les pedres...
burils plans
candiló
carbó de pi
cassoleta
cilindre de fil
cilindre de planxa
cinselar

descarriador
dormilons
embutidor
escobilla
escobillero -a
escobilles
escobilleta
esmoladora *[asmolaôra]
esquadra
estenalles
estisores
fileres
fresa
gravar de relleu *[reliéve]
imant
la llimalla
la plana
lastra
martellet
matrís
matrissos
medidor
medidor de sortiges
motoret
[operari] engastador
[operari] pulidor
[operari] que trau de foc
pantògraf *[pantɔgrafo]
pas de rosca
pasta
pedra d'esmolar [asmolâ˞]
pedra de caputxó *[kaputʃón]
pedra de perilla
pedres de tòc
pèls, pelets
pes de pedreria
pes dels brillants
peu de rei
peu de rei per a la pedreria
peu de rei per als brillants
pinces
pinyons
pitet
plom
premsa [prémsa] o *[prénsa]
pulidora
pulir de terra
pulir roig (hematites)
reblar
reblat
serra de calar [kalâ˞]
serra de pèl
serradora
serrí de boix
*soplete*① <*bufador*>
tallaor
tasset
tindre bones aigües
tindre males aigües
triàngul
troquel de mitja canya
troquel redó
troquel triàngul
troquels
un palló de soldadura
una presió
villamarquí
*varviquí*①

Ramaderia

ramaderia° [*est*]
*ganaderia*①
ramat
*ganao*① (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
un ramat de (cabres, bestiar, *ganao*) (Marina Baixa) (28)
*rebany*①
bover -a (Vall d'Albaida) (63)
baciu [*ramat de xotes*] (Alacant) (29)
peada (Tàrbena, Beniarrés, Alcoi) (28) (Alacant) (29)
peada (de bestiar boví) (Crevillent) (3) (28)
peada de mules (Alcoi) (267) (28)

peades d'animals mulars (Balones) (22)
peüll
peüllet
peüllet de ganao
punteta de ganao
animals de tir (Gandia) (99)

herbatge [*impost*] (Quatretondeta) (3)
arrendament d'herbes (1)
arrendar les herbes (1)
arrendar l'herbatge (1)

rebre al terç [*dos terços dels animals nascuts al seu càrrec que rep el pastor no propietari*] (Castalla) (387)
tracte [*compra i venda d'animals*] (Castalla) (387)
  tracte a pes [*pesant els animals*] (Castalla) (387)
  tracte a ull [*amb una quantitat global*] (Castalla) (387)

quadra
rafal
corral corralassa (Beneixama) (33)
corralís -issos (55) (28)
corralot (28)
ras (Altea, Polop) (28) (Benilloba) (i3)
bardissa
cercat
clos
devesa (100)
dula
mallada [maλâ] [*terra destinada al pastoreig*] (37) (387)
pallera
porquera
  porqueriza
  marranera (Sant Joan d'Alacant) (399)
porquerizo -a

fem
femta
eixuts [aiʃúts]
fenàs (Alacant) (29)
palluc (Altea) (28)
pallús (Tàrbena) (28) (Castalla) (387)
traure el fem de la quadra
traure el llit

abeurador (Vall d'Albaida) (63)
  albeurador (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
ambeurador (Alcoi) (2)
abeurar (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
  albeurar (Vall d'Albaida) (63)
  ambeurar (Alcoi) (2)
abeuratge (Alcoi) (a1)
  abeurada (Vall d'Albaida) (63)

acevar els animals
acevat -ada

pessebre
obi [ɔlbi] o *[ɔlbit]
  olbi (Vilallonga) (46)
gamella [*per a porcs o gallines*] (Biar, El Pinós, Guardamar) (3)
  gamelló [*per a cabres i ovelles*] (Biar, Ontinyent) (3)
salera (Marina Baixa) (28)
pual de porcellana (per a esmunyir) (Alcoi) (a1)
tornall [*bevedor llarg*] (Alacant) (29)
floc tendre (de dacsa) (Benimantell) (28)
citrons (Castalla) (387)
garranxos (1)
gransons (21)
pallots (21)
remulla (Vilallonga) (46)

*campanilla*Φ
*campanillo*Φ
esquella (Balones) (22) (Teulada, Xàbia) (69)
esquellot (21) [*del bou*] (Calp, Llíber, Xaló) (69)
*esquiló*Φ (88)
picot (Alcoi) (La Marina) (28) (86) (Beniarbeig, Sanet, Orba) (69) (Benilloba) (i3) (Benissa) (69)
picot(et) [*de les cabres*] (Calp, Llíber, Xaló) (69)

agullada [*vara per espentar els animals*] (Vall d'Albaida) (63)
almassa
ancolla
borrego° ▵
borrego -ega
bou

bovalar (28)
bovar
burra
burricam
cabestre
cabra ⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers> Capra hircus*
cap de jou
cavall colinet (Alcoi) (a1)
comellana
emparellar
furgatxó (Alcoi) (2)
llaurada
majà
majada
majero
malladar
matxo
moltó
orellals
ovella ⇒ *I.1.B. FAUNA> ANIMALS TERRESTRES> mamífers> Ovis aries*
pastor -a
pasturall
pasturatge (23)
pitet
porc
porc mesell
pota
ramal
ras
ser moridor [un animal]
temps de cria (1)
tracte dels animals
un ramadet d'ovelles

afollar un animal [*avortar*] (Tàrbena, Benimantell, Guadalest, La Vila) (28)
afollar-se un animal (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (63)
afollament (La Vila) (28)
malcriar (un animal) (Beneixama) (33)

parir
traure el xotet [la cabra] (Alcoleja) (23)

accions

acaparrar-se (el ramat) (1) (28)
amollar amb el *ganao*Ⓕ
amollar un camp el *ganao*Ⓕ (1)
belar les ovelles
esquilar
xollar [*esquilar les ovelles*] (Alacant) (29)
l'esquilada [eskilâ] (387)
esquilador *[eskilaôr] (387)
no fer el llit [les cabres] (Penàguila) (23)
portar peades d'animals
pasturar
soltar del ramal

ferratge

ferratge° (Alcoi, Penàguila, Alacant, El Pinós, Xixona, La Vila, Benimantell) (28) (Alacant) (29) (Castells de Serrella, Vall d'Ebo, Teulada) (361)
ferratja^ (20) (28) [feráʤa] (La Safor) (103) (Benissa, Atzúvia, Pego, Sagra, Xaló) (69) (361)
farratge°·
forratge (Tàrbena, Xàbia, Guardamar, Beniarrés) (28) (Marina Alta) (361)
forraque [*cast.*] (Calp) (361)
farratja (Pego) (28)
alferratge (Altea) (28)
esferratja (Alcanalí) (361)
farratge d'hivern (Beniaia) (23)
favó (347)

⇒ *Avicultura> pinso, ferratge per a aus*

transhumància

assagador [*via pecuària en general*] (387)

canyada real [*~75 m. d'ample*] (Castalla, La Torre de les Maçanes) (387)
canyada (387)
canyadeta (Monòver) (388)

cordell [*~40 m. d'ample*] (Castalla, La Torre de les Maçanes) (387)
vereda [*~20 m. d'ample*] (387)
colada [*~10 m. d'ample*] (Castalla, Tibi) (387) (Benimantell) (16)
colador (Onil) (16)
senda (387)

abeurador
descansador (Ibi)
comptador [*coll o pas estret on s'hi pot comptar el ramat*] (Cocentaina) (Benifato)

⇒ *I.2.d. ESPAI, DISTÀNCIA>Camí*

munyir, la llet

esmunyir° (Tàrbena) (209) (Pego, Alcoi, Xàbia, Xixona, Penàguila, Beniarrés) (28) (La Safor, La Marina, L'Alcoià, El Comtat) (16) (69)
[azmuɲĭ] (Sueca, Gandia, Cocentaina, Pego, Benissa) (3)
*[azmoɲĭr] (Tàrbena, Biar, Alcoi, Alacant) (3)
*[esmoɲír] (Alacant) (29)
esbunyir (Xàbia) (69)
munyir° (La Vila, Benimantell, Altea, Alacant, Crevillent, Novelda, La Vila) (28)
monyir *[moɲír] (Alacant) (29) (Altea) (28) (Elx) (3)
mullir (La Vila) (3)
netejar el braguer (de les cabres) (Benimaurell) (23)
represa de la llet (Benimaurell) (23)
estancar-se la llet (Benimaurell) (23)

expressions

«Any d'ovelles, any d'abelles» (Ibi) (34)
«Els moltons, per a fer doblons» (1)
«Ovelles sense pastor, el llop se les menja» (Castalla) (387)

⇒ *I.1.B. FAUNA > ANIMALS TERRESTRES> mamífers*
⇒ *I.1.B. FAUNA> FAUNA EN GENERAL> malalties dels animals*

Sabater

(Treball de camp fet per Josep Tormo Colomina)

sabater -a
sabater a falda (Cocentaina)
sabater atacanador (Alcoi)
espardenyer -a
pegot (Alcoi)

tacó
sola
soleta
puntera
clau
clauet
rematxe
clèc
ullet
sola
mitja sola
cordons

eines

agulles de cloure (Callosa) (28)
banc de finissatge
màquina d'aparar (114)
martell
martell gros
martell d'enfrancar
martell de soletes
martell de posar tapetes
martell de rebutir
martell de clavar
almordasses de montar
estenalles de montar
alicates de traure claus
planxa de picar soles
planxa de rebutir

fusta de picar soles
fusta
*madera*① quadrada [kadrâ]
puntero
compàs
tirapeu
ferret de traure formes
peuet
peu de cavall
raspa
xàira
pedra d'esmolar
contrapunxó
cutxilla [kotʃìλa]
cutxilla curva
cutxilla de tallar
cutxilla de llevar bordonets
estenalles de posar botons
fil de cloure (Callosa) (28)
fil encerat
*huevo*① (Cocentaina)
imant per als clauets
pata de cabra
pateta de cabra
llevabonys de soles
llevabonys primet
lesna curvada [kurvâ]
lesna recta
lesna xicoteta
lesna de cosir
pata de cabra per a sabates
rallador [raλaôˁ]
punxó
ferro de traure cantets
ferro de davant
ferro de fer davants
ferro de marcar
picacèrcos
rodeta de marcar cercos
marcacercos

rodeta
rodeta de llevar vivets
taules
cerol
cera verge
massa de cera
quinqueret de calfar el cerol / la cera
cresolet de calfar el cerol / la cera
veta
sola
taló
planta
franc
tapa
tapeta
plantilla
tacó
tella
forma
bóta
puntera
llengüeta
sabata
puntera
empeine
taló
talonera
vivets
bordons
cèrda
cèrdes de porc javalí
enfranc

espardenyer

cloure (la sola) (Callosa) (28) (86)

Sericicultura

el cuc de seda

el cuc

llavor (171)

cuc de seda [*Bombyx mori*] (171)
cuc (171)
cuc de filar (171)
bitxo° (171)

cuc ratllat [*cuc a ratlles fosques*] (171)
morret [*del cuc*] (171)

*ganao*① [*conjunt de cucs de seda*] (171)

pixar [*el cuc*] (171)
cagar [*el cuc*] (171)
cagarrita (171)

menjar (171)
menjada (171)
rosegar la fulla (171)
brodar la fulla *[bordâ'] (171)

mudar (171)
mudar la pell (171)
muda (171)
canviar la pell (171)
edat [*interval entre mudes*] (171)
estar de primera muda (171)
estar de segona muda (171)
estar de tercera muda (171)
estar de quarta muda (171)

dormida [*estat immòbil quan fan la muda*] (171)
dormir (171)
quedar-se encantats (171)
dormir de la una (171)
dormir de les dos (171)
dormir de les tres (171)
dormir de les quatre (171)
quarta dormida (171)
dormida de fressa (171)

despertar-se (171)
llevar-se (171)
despertar-se de la una (171)
llevar-se de la una (171)
despertar-se de les dos (171)
llevar-se de les dos (171)
despertar-se de les tres (171)
llevar-se de les tres (171)
despertar-se de les quatre (171)
llevar-se de les quatre (171)

camisa [*pell que deixa el cuc en l'última muda*] (171)

quedar-se camisa [el cuc] (171)
tornar-se camisa [el cuc] (171)
assoltar-se el fil (171)

llavar / netejar les camisetes (171)

fressa [*última edat en la vida del cuc*] (171)
quinta edat (171)
fressa major (171)
temps de fressa (171)
estar els cucs de fressa (171)
entrar en la fressa (171)
entrar de fressa (171)
fressar (171)

filar (171)
cuc filaner (171)
estar per a pujar a la botja (171)
anar tirant la seda (171)
rodar / doblar el cap [el cuc] per a filar (171)
fer [el] capell (171)
treballar [el cuc] (171)
fer el [seu] filadís (171)
bava (171)

correus [*primers cuc que s'enfilen a les botges per filar*] (171)
matiners (171)

peresós [*cuc que es retarda per filar*] (171)
manter (171)

cuc clar [*cuc que va a pujar a la botja*] (171)
estar clar [el cuc] (171)

«Cuc clar, a l'amo fa cantar» (171)

el capell

capell [*genuí i especialitzat*] (171)
capoll [*urbà i no especialitzat*] (171)

capell granat [*capell a punt per collir*] (171)
capell mascle [*mé llarg; forma punta*] (171)
capell femella [*més redó*] (171)
capell fresc [*sense ofegar*] (171)
capell sec [*ofegat*] (171)

alducar [*dos capells units; capell de baixa qualitat*] (Vall d'Albaida) (63) (171)
capell doble (171)
[capell] escuma pura [*de millor qualitat*] (171)
capell moll (171)
patges (171)

capell groc (171)
capell blanc (171)
capell melat (171)

cadars [*part exterior del capell*] (171)
cadarsos (171)

crisàlide (171)
xufa [*assecada*] (171)
cuc de perola (171)

camisetes [*ofegat*] (171)

llavar les camisetes (171)

la paloma

paloma (171)
paloma mascle (171)
paloma femella (171)
avivar-se en paloma [el cuc] (171)
foradar el capell (171)
aparellar-se (171)
estar les palomes copulades (171)
revolar (171)
aletejar (171)
paladejar (171)
pondre els ous (171)
cagar llavor (171)
cagar ouets (171)
posta (171)
ous (171)
ouets (171)

criança dels cucs

criader (171)
sala (171)
cova (171)
avivador (171)
armari (171)
rebost (171)
habitació (171)
viveret (171)
incubadora (171)
cambra (171)
entufar-se la cambra [*d'olor*] (171)
andana (171) (46)
andana llevadissa (171)
andana desmuntable (171)
banc (171)
rebanc (171)
canyís (171)
canyissos (171)
canyissos de cucs (Vilallonga) (46)
andador (171)
estufa (171)
termòmetre (171)

guardar la llavor (171)

malalties

bufalaga [*arrufat i menut, inservible*] (171)

canelló [*cuc assecat, ptisi*] (171)
capell canelló (1) (171)

emborratxats [cucs] [*per fulla entabacada*] (171)

menudalla [*cucs que no creixen*] (171)

negreta [*malaltia de punts negres*] (171)
pebrina (171)
matxacar palomes [*per a la seua anàlisi*] (171)

muscardina [*cuc sec i blanc*] (171)
moscardina (171)
rabosa (171)
alfanic (171)

patja [*capell inacabat*] (171)
retriat (171)
capell moll (171)

lletosos [cucs] [*cucs molls per excés d'humitat*] (171)
sapos[Ⓘ] [cucs] (171)
maürar-se [el cuc] (171)
fer-se grocs (171)
grocs [cucs] (171)
groguets [cucs] (171)
güeles[Ⓘ] [cucs] (171)
curtets [cucs] (171)
cabots [cucs] (171)
cresols [cucs] (171)

xapa [*capell fluix, amb poca seda*] (171)
bajoca (171)
penjat [cuc] (171)

llançar els cucs [*eliminar els cucs malalts*] (171)

cansar-se l'andana [*andana on perduren les malalties*] (171)
encucar-se l'andana (171)
andana vella (171)
andana farta (171)

«Foc i fulla, que ells pujaran!» (171)

conreu de la morera

⇒ *I.1.C. FLORA > arbres fruiters o de conreu> Morus alba*

materials

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*

processos

collita (171)
collir la seda (171)
temporada de capell (171)
producció (171)
anyada [aɲâ] (171)

colliter (171)
cuquer (171)
metge dels cucs (171)

treballar en els cucs (171)
criar cucs (171)
fer cucs (171)
exercici de la seda (171)

llavor (171)
beneir la llavor (171)
incubar (171)
avivar la llavor (171)
parar la llavor (171)

onça (171)

cassoleta (171)
caixeta planeta (171)
estufa per a avivar (171)

donar menjar (171)
donar pinso *[pjénso] (171)

davantal (171)
panera (171)
cabàs (171)
sac (171)
escala (171)

escampar els cucs [*separar-los conforme creixen*] (171)
  estovar els cucs (171)
  posar clars els cucs (171)
  posar espesos els cucs (171)

plats (171)
llit (171)
escombro (171)
  escombrades (171)
  fem (171)

  canviar l'escombro (171)
  canviar el llit (171)
  mudar el llit (171)
  florir-se el llit / el fem (171)

paper foradat [*per a canviar el llit*] (171)
full (171)

botja (171)
anar a fer botja (171)
pujar a/en les botges (171)
ofrena de la botja (171)

esbutzar [*esbudellar el cuc*] (171)
  desbutjar (171)

embotjar (171)
fer un arc (171)
carrer (171)
carreró (171)

desembotjar [*traure el capell dels canyissos*] (171)
descapellar (171)

traure de rama el capell (171)
descadarsar [*destriar*] (171)
traure cadarsos (171)
  maquineta de descadarsar (171)
  maquineta de netejar capell (171)
panera (171)
cremar les botges (171)

fer la compra del capell *[krómpa] (171)

sac (171)
romana (171)
balança (171)
bàscula (171)
biombo[Φ] (171)

netejar les andanes (171)
emblanquinar la cambra / l'andana (171)

escaldar el capell (171)
ofegar el capell (171)
assecar el capell (171)
ofegament (171)
parada de la llavor (171)

assecador (171)
forn (171)

triar el capell (171)

saca [*sac gran per a transportar capells secs*] (171)
posar en saques (171)
triar cucs (171)

desborrar (171)

borra (171)
filets (171)
bacinat [*massa de la borra*] (171)
ofrena de la seda (171)

batuda (171)
batedor (171)
batedora (171)

bassa [d'aigua] (171)

escombrar [*traure la seda del capell*] (171)

filar (171)
filatura (171)
filada [filâ] [*taller, filatura*] (171)

filanera (171)
filador (171)
torcedor (171)
recapiadora (171)
debanadora (171)
repassadora (171)

torn (171)
filosa (171)
perola (171)

descruar [*coure les madeixes de seda*] (171)

tòrcer (171)
destòrcer (171)
torsió (171)

provador (171)

flató (171)
aspi (171)
  aspio (171)

aspiar (171)
recapiar (171)
agulla de recapiar (171)

nuc (171)
nuc nou (171)
nuc vell (171)

debanar (171)

buidar la seda (171)

rodet (171)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*

productes

seda (171)
  pèl de cuc (100)

seda fina [*de millor qualitat*] (171)
  escuma pura (171)
filadís [*d'inferior qualitat*] (171)
retriat [*d'inferior qualitat, de capell moll o patges*] (171)
alducar [*d'inferior qualitat*] (171)
xap [*fil gruixut obtingut de la borra, de la més baixa qualitat*] (171)
cadars [*seda de la part exterior del capell*] (171)
  cadarsos (171)
  cardassa (171)
  bava (171)

seda groga (171)
seda blanca (171)
seda melada (171)

títol *[títul] [*qualitat*] (171)

deniers [deniérs] o *[dinérs] [*unitat de numeració*] (171)

madeixa (171)
  flota (171)

fil de pescar (171)

defectes

fer[-se] una rebava (171)
barrinat [*fils enredats*] (171)
borrelló [*defecte del fil*] (171)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL*

Tecnologia

agafall
agarradoret
aïna [*eina*] (Benissa) (69)
aixeta ⇒ *II.6.A. HABITATGE> CASA> aparells, estris i tifells*
àlem ⇒ *II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> MOLÍ*
almordassa
ansa
aram
avellanador [*barrina de punta cònica amb estries convergents*] (Alcoi, Pego) (3)
billòrta
boquilla del telèfono
brúixola
brúixula
bucarda [*maça de picapedrer*] (Alcoi) (a1)
buló
burló
cable
cabota del clau
cadena
cadeneta
esclavó (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
calar-se un motor
calçar (un vehicle, una roda)
calpre
cany (Alacant) (29)
capçal
caragol
carraca
caterina *[katalína] [*la més grossa de dues rodes dentades combinades*] (Alcoi) (i15)
cércol
clau
clau de passe (Alcoi) (a1)
clau de volta [bɔlta]
clau ganxut (1)
corda
corriola (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
de sang
derroscar un caragol (Alcoi) (a1)
doblons
donar la corrent
eina
  aïna (La Marina) (28)
eix (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)*[léiʃ] o *[λéiʃ] (Alacant) (29)
  fusell (Xàtiva, Pego, Sanet, Alcoi, Crevillent, El Pinós) (3) (Agullent) (35)
engreixar (Alacant) (29)
escala
escàrpia
escarpe
esclavó (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
escopeta de pistó
falca
falcar
fer joc
femgüitx [*carretó elevador Femwich*] (Carlet) (347)
fil d'aram
galena
galtera
ganxo
garrutxa [garútʃa], [garɔtʃa], *[garɔtʃɔ] o *[karútʃa] (Alacant) (29) [garɔtʃa] (Verdegàs) (29)
gat
gatillo
grua
gruga
làmpara
llampuga
llussiar [*esmolar*] (Alacant) (29)
maça
mall (Alcoi) (i3) (Alacant) (29)
mallat
mallat -ada
mandrí *[mandríl]
mandrinar (Cocentaina)
mànec
  mànic (Benimantell) (28)
manillar
màquina
maquineta de rotllar cigarros
mola

moleta de l'aigua (350)
moll
mordasses [*tenalles*] (Vilallonga) (46)
pala
palier
paliller
paloma
palometa
passador
pastell
pern
pernet
perpal
petroli
petromax (139)
pic
piragallo [*escala de peu*] (Beneixama) (33)
  piagallo (Beneixama) (33)
pistonera
pitó
planxé
puntal
puntalet
quinal
ràcord
ràdio
  arradiet
  arràdio
rall
rascotons
reblar
reblat -ada
rècord
regle
roda
roda d'àlems
romana
roscar un caragol (Alcoi) (a1)
rutllana (Tàrbena) (28)
serjant
  sergent
  sargentoⒹ
serrutx°
sivella (Marina Alta) (196)
  devilla (Alcoi) (i1)
soga
suco
tanca
traspaleta
ullal
un calç
un calcet
vaqueta
verduc (Marina Alta)
vergallina (del paraigües)
verganyina
  villamarquí° <*trepant*•> (Alcoi) (i1) (Marina Alta) (196)
  berbequíⒹ (Alacant) (29)
villorça° [*capcingle*]
  [viλǝrsa] (Benilloba) (i3) (Callosa, Parcent) (28) (29)
  *[veλǝrsa] (La Nucia) (86)
  *[beλǝrsa] (Beniardà, Confrides) (86)
  *[viλǝrta] (Alacant) (29) (Dénia) (55) (28) (29)
  *[veλǝrta] (Alacant) (29)
  *[beλǝrta] (Alacant) (29)
  *[biλǝrta] (Alcoi) (28) (29)
viró [*sageta prima*] (Altea) (57) (29)
virola (105)
vis, visos
xaveta
xufo

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA*
⇒ *I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR*

Trapig, indústria del sucre

(Històric, segles XV-XIX)

molí

trapig [*molí de sucre*] (402)
trapitjador [*molí de sucre*] (407)

enginy [*fàbrica de sucre*]

caldera

mola
pedra molar (403)
trull [*mola circular*]

atifells

formes de sucre
porrons
canterells
perols (403)
tangins
  tangils (403)
caus (403)
casses (403)
rumiols (403)
esbromadors (403)

terra grita [*greda*] (403)

sacs (403)
saials (403)
marragues (403)
cotó (403)
oli (403)

cogollo (403)

cossi
ruscaders

accions

descodar la canya (403)
matxucar la canya (403)
trullar (403)
trascolar el suc
porgar el sucre
coure el sucre (403)
coure la mel (403)
fer el llent (403)
tenir el punt de llent (402)
refredar-se el sucre (403)
quallar el sucre (403)

sucre d'una cuita (403)

productes

sucre
pa de sucre
mel
mel de sucre (402)
melassa (403)
xarop (402)
mesturasses (403)
esquallats (403)
rossos (403)

Viticultura i vi

acevar [*tirar terra als ceps*] (Albaida) (112)
afonar [*cavar la terra per a plantar-hi vinya*] (Albaida) (112)
amerar el vi
amorgonar
  fer morgons [*preparar, d'una vinya vella, dues jòvens*] (Castalla) (387)v
anar a tallar raïms [*veremar*] (Albaida, Altea) (112)

anar de moguda la vinya
apretar° el raïm
banc [*peça inferior de fusta de la premsa*] (Ador) (3)
banc [*peça superior de fusta de la premsa*] (Alcoi) (3)
barrera (de la vinya) (Balones) (22)
boixa
bóta
brisa (46)

briser
brocats [*tija que resta en esporgar*] (Castalla) (387)
buit [*espai entre fileres de ceps*] (Benilloba) (i3) (Gata, Pedreguer) (69)
  celló (Benissa, Calp, Teulada, Poble Nou de Benitatxell, Xàbia, Jesús Pobre) (69)
  frau (Murla, Parcent, Orba, Xaló) (69)
  reng (Pego) (69)
cabirot [*restes de la verema*] (Alacant) (29)
cabrerot (Alcoi) (Vilallonga) (46) [*raïm que es deixa després de la verema*] (Benissa) (69)
  caberot (Polop) (28)
cagueta [*solatge*] (Crevillent) (3)
camada [de vinya] (Balones) (22) (1)
cànter
cep (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cep raïmer
cepa
cepet
corxadora
cubella[1] [*cubell gran*] (92) (3)
cubella[2] [*recipient al sòl del cup*] (Altea) (3)
cup (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
deixar els brocats [*en esporgar la vinya*] (Castalla) (387)
desafonar (el tonell) (1)
desbrostar (Gata i Xàbia) (69)
descubar
desmondada [desmondâ]
desmondar (Benimantell, Altea) (28) (Bolulla, Polop, Vall de Guadalest) (86) (Benissa) (69) (Calp, Senija, Teulada, Xaló, Llíber, Poble Nou de Benitatxell, Pedreguer) (69)
  escarmondar (Elx) (3) (28)
  mondar (Parcent, Alcanalí, Ondara, El Verger, Pego, Orba) (69)
destrossadora
ensofrar (la vinya) (Castalla) (387)
escausolar (111)
espellugar [*els cabrerots del moscatell*] (Vilallonga) (46)
esporgar les ronyes (de la parra) (Castalla) (387)
estisora
estisorar [*el raïm de moscatell madur*] (68)
  estisoradora (68)
  canviador de plats (68)
  embarrillador (68)
  nuar [la panera] (68)
  nuada (68)
  coques de fenàs (68)
  jaç (68)
  falçó (Benilloba) (i3)
  falçonet (Benilloba) (i3)
  esfalçó (Benissa) (69)
fer la vinya en barbat (Vilallonga) (46)
fer barbat (Vilallonga) (46)
fer barbats en les vinyes (1)
fer-li adobs al vi
fondellol
forcallat
fudre [*bóta o tonell específica per al vi Fondellol*]
fusell
gàbia [*recipient de la premsa on es posa la brisa per a premsar-la*] (Alcoi) (i15) (Benilloba) (i3)
giró
granellons
granillons
grau
grom (de raïm) (Marina Baixa) (28)
llac (1)
llambrusca [*cep bord*] (Crevillent) (118)
mallol (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
magencar (1) (15)
mare
  somta *[sónta] [*solatge del vi*] (Benilloba) (3)
mètode de la doble pasta (335)
moragar el raïm
morgó
most
parador
parra americana (46)
pega
penjoll de raïm
pesolar
peu
peu de cep americà (335)
peu americà (268)
planta (Quatretonda) (147)
planter (Vilallonga) (46)
podar
premsa de taulons

premsat de fusell (335)
punxar el tonellet (Balones) (22)
punxar la bóta
raïm
raïm acanyelladet
raim acanyellat
raïm afartabellacos
raïm balencí
raïm blanquet
raïm boval / bobal
(raïm) bobal agre (Quatretonda) (147)
(raïm) bobal dolç (Quatretonda) (147)
raïm cambril (28)
raïm de cambril
raïm de cambrils (92)
raïm cardador [kardaôr] (Vilallonga) (46)
raïm cardinal (Quatretonda) (147)
raïm de botó de gall
raïm de clotet
raïm de forcallada
raïm forcalla (Vilallonga) (46)
(raïm) forcallà (Quatretonda) (147)
raïm de l'Ebre [*de taula*] (Vilallonga) (46)
raïm de lleis
raïm de marseguera (Alcoi) (Altea, Benissa, Benimantell) (28) (Xixona) (209) (28) (Vilallonga) (46)
raïm de merseguera (Vall d'Albaida) (286) (28) (Quatretonda) (147) (Calp) (39) (28) (El Pinós) (209) (28)
raïm de messeguera (Guardamar) (209) (28) (Matola) (335)
raïm de planta (Vilallonga) (46)
raïm de planta nova
raïm de sarró
(raïm) garnatxa (Quatretonda) (147)
raïm gateta (Vilallonga) (46)
raïm giró (46)
raïm gironet(28)
(raïm) grumer (Quatretonda) (147)
raïm grumer negre (Vilallonga) (46)
raïm grumer blanc (Vilallonga) (46)
raïm italià (Alacant) (29)
raïm lavalé (Quatretonda) (147)
raïm ledo (Alacant) (29)
raïm macabeu (Vilallonga) (46) (raïm) malvasia (Quatretonda) (147)
raïm monastell (Alcoi) (Vilallonga) (46)
raïm morastell
raïm moravia (Quatretonda) (147)
raïm moscatell
raïm moscatellet (Alacant) (29)
raïm moscatell-Itàlia (Quatretonda) (147)
raïm negrillat [*pres pel mildiu*] (Vilallonga) (46)
raïm parrell (Horta d'Alacant) (268)
raïm queixal de llop [*de taula*] (Vilallonga) (46)
raïm roget (Vilallonga) (46)
raïm roget de Xella (Vilallonga) (46)
raïm ros (Alacant) (29)
raïm rossèti (Quatretonda) (147) (Alacant) (29)
raïm rossepti (Alacant) (29)
raïm trepaell (Quatretonda) (147)
raïm valencí (El Comtat) (Alacant) (29)
raïm valencí negre (Alacant) (29)
raïm valencí blanc (Alacant) (29)
raïm verdil
raïm veremeta (Alacant) [*monastrell*]
raïm vernatxa (Vilallonga) (46)
raspa
raspall (Alacant) (29)
raspó
reglotar de (una qualitat)
replanell [*banc per a la brisa en la premsa de vi*] (Gandia) (3)
ros (Quatretonda) (147)
rossejar el raïm (Vilallonga) (46)
rossejat -ada
safareig (Altea) (28) (Xàtiva) (3)
sap
sementar-se
sereno
soleta
taulell
taulons
trascolada
trascoladora
trascolar
trastombar
traure grau

trepitjador de raïm
  trapitjador de raïm
trepitjar
  trapitjar
trescoladora
trestombar
trull (21)
untat -ada
venda a ram
venda de vi a ram
verdil
verema (Castalla) (387)
  vèrma (Alcoleja) (i9)
veremar (Castalla) (387)
  vermar (Alcoleja) (i9)
veremador -a *[veremaôr -a] (Castalla) (387)
vi
  vi batejat
  vi embocat
  vi ensifonat
  vi de colliter
  vi de doble pasta (335)
  vi de fregalà
  vi de la bóta del racó
  vi de piqueta
  vi foraster [*ant*] (335)
  vi quinat (23)
vinassa [*raspa, pell i pinyols*] (Alacant) (29)
vinya
xafigar (Alacant) (29) (Alcoi) (2)
  xafugar (Alcoraia, Verdegás) (29)
  xapigar (Castalla) (387) (Benidorm) (385)
  xapar (Castalla) (387)
xanglot
  xangló (Alacant) (29)
xanglotar (el raïm) [*recollir persones necessitades o sense terres, per dret consuetudinari, les restes de raïm una vegada els propietaris o mitgers han verematˆ*] (Castalla) (387)
  xinglot (Vilallonga) (46)

⇒ *II.4.F. BEGUDA> vi*

la pansa

escampadores (Callosa) (227) (28)
escampar
raïm escaldat
raixmar [*n*] [*vb*] (Callosa) (227) (28)

expressions

«Aigua per Sant Joan, celler buit i molta fam» (Xeresa)
«A Sant Jaume i Santa Ana, raïm en la Plana» (1) (Alcoi) (27)
  «A Sant Joaquim i Santa Ana, raïm en la Plana» *[tʃotʃím]
  «Sant Jaume i Santa Anna, raïm de la plana; si no n'hi ha ací, n'hi ha en Cocentaina»
«El vi fa sang, i l'aigua fang» (Alacant) (335)
«En agost, qui tinga raïm farà most»
«En el pla del Molinell, la marseguera és moscatell» (20) (28)
«L'oli novell, i el vi vell» (Ontinyent) (66)
«Per Sant Martí enceta la bóta de vi»
  «A Sant Marti, mata el porc i enceta el vi» (Ibi) (34)
«Per Sant Mateu, verma arreu»
«A Sant Mateu, verma arreu» (Alcoi) (27)
«Sempre és bo tindre un cep en la vinya, *aunque*① siga de merseguera» (Calp) (39)

d. DEFENSA

Exèrcit

soldat, militar

soldat
capità
<caporal°>
*cabo*①
general *[ʤinerál]
tinent (58)
minyó [*ant*] (Alacant) (29)

exèrcit

anar-se'n soldat (126)
caure soldat
estar soldat (Vilallonga) (46)
comptadoria [kontadoría] [*ant*] (21)
exèrcit [egzérsit], *[eiʃérsit] o *[eʤérsit]
formació
formar
[fer, estar de] maniobres [maniɔbres] (59)
posar-li els galons
llevar-li els galons

bonaig (1)
bonatge (1)

guerra

assalt
batalla
plantar batalla
guerra
presa [*d'una ciutat*] (39)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT*

guerra civil espanyola

bombardeig
bombardejos

refugi

taronger [*subfusell de combat alemany MP28II fabricat al País Valencià*]

mosca [*caçabombarder rus Polikarpov I-16*] (i3)
pava [*bombarder italià Savoia-Marchetti SM.79*] (i3)
xato [*caçabombarder rus Polikarpov I-15*] (i3)

e. ECONOMIA

Diners i béns

diners, riquesa, bens materials

acapte
amprar
arreglar els comptes (1)
arrendament (21)
  arrendament caigut (1)
  arrendament pagat de bestreta (1)
arrendar (21)
anar-se'n baló -ona
anar-se'n els diners
anar-se'n tot en pilotes i marxadors
arreplegar diners (1)
arreplegar l'enviscada [anviskâ] (60)
bens materials
butxaca
cabal (Balones) (22) (20) (Altea) (57) (28)
carquinyol (Alcoi) (2)
caixporro (Alcoi) (2)
centrar-se en diners (5)
deixar a rèdit diners (5)
dineral (5)
diners *[dinés]
dos duros
envolar-se (els diners) (Ontinyent) (66)
escórrer-se (els diners, el sou) (184)
esmerçar diners (Benimantell) (28)
estar baló -ona
fer cabal (20)
fer diners (1)
quatre duros
el ferro
els dàtils
empenyet
faltar roba (30)
fer bullir l'olla (una cosa) [*produir molt benefici*]
fer falta el ferro (60)
fer setmana sancera° (30)
hisenda
  hisienda
la bossa
la millora
muntar [*una quantitat*] (74)
no tindre tan sols un diner per a fer cantar a un cego° (1)
no tindre una estepència (1)
no tindre un sacre (1)
no viure [mai] estricat -ada (30)
paréixer la butxaca de la mostosa *[buʤáka] (Alcoi) (27)
pegar una bona maixcada [maiʃkâ] (Altea, Benidorm) (28)
portar conreu (amb els diners) (Alacant) (29)
portar un arrendament (1)
la pujada dels preus
la puja dels preus (Polop) (28)
pujar el nivell de vida (5)
baixar el nivell de vida
quedar-se baló -ona
recapte
regar [*beneficiar casualment*]
renda
repeló
rodar (els diners) (Ontinyent) (66)
ser de rics
ser lo que fa bullir l'olla
ser solvent (53)
tancar-se l'aixeta (5)
tindre bona bossa (Vilallonga) (46)
tindre diners de llarg (1)
tindre duros
tindre pessetes (126)
tindre xavos
tindre terres
traure camatge [*d'una renda, etc.*] (Marina Baixa(28)
traure's el camatge (Marina Baixa) (28)

un dineral
un patracol de diners
una falcada de diners [falkâ] (Vall d'Albaida) (35)
viure [molt] estricat -ada (30)
viure soltet -a (i4)

càrrec / descàrrec (Balones) (22)
deu / haver

«A estos els han regat!»
«Com anem de diners?» (74)
«Com estem de diners per a...?» (74)
«Munten... (pessetes, euros, etc.) » (74)
«No hi han diners» (74)

«Amb dinerets, torronets» (Alcoi) (2)
«Amb diners, torronets» (Alcoi) (27)
«Amb diners, carxofes; i amb paper, milotxes» (1)
«Amb diners, carxofes; quant més, més grosses» (Ontinyent) (66)
«Amb diners, carxofes; si en vols més, para el cabàs» (Altea) (57) (57) (Calp) (39)
«Amics fins a la mort, si a la bossa no em fas toc» (1)
«Amors, penes i diners, no poden estar secrets» (1)
«Armes i diners, si no es saben manejar, no valen res»
«Conforme els diners, els encens» [inséns] (27)
«Deixa diners als amics, i faràs enemics» (27)
«Del teu diner, tu el caixer» (27)
«De diners i de bondat, la mitat de la mitat» (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Altea) (57) (57) (Calp) (39) (Bellreguard) (41)
«Dels diners i l'amistat, la mitat de la mitat» (Alcoi) (2)
«Deixa diners als amics, si vols tenir enemics» (1)
«Déu dóna al pobre per a que pobrege i al ric per a que riquege»
«Diners, diners i res més»
«Diners i boveria, no es poden amagar» (1)
«Diners i pecats, cada ú sap els que té» (Alcoi) (27) (Calp) (39)
«Diners i pecats, en sobraran la mitat de la mitat» (Ontinyent) (66)
«Diners fets i tabaco rotllat, no els hagues que estan pelats!» (Alcoi) (a1)
«Diners sense tranquilitat, tira-los al gat» (27)
«El diner de l'escolà, cantant vé, i cantant se'n va» (1)
«El diner no té calceta» (27)
«El diner, tot ho alcança, i de la justícia torç la balança» (27)
«El ferro falta *mos* fa» (60)
«*El mal del rico, poco mal y grande trapico*»
«El que té un duro, un duro val» (27)
«El que té, ha retingut també»
«Els diners els feren redons per a que regolaren» (27)
«Els diners fan diners» (1)
«Els diners i els botons / collons, són per a les ocasions» (1)
«Els diners no porten calceta com els polls» (1)
«Els diners no són parents de ningú» (1)
«Els diners i la muller, en la vellea són menesters» (Alcoi) (27)
«Els diners, als flacs els tornen gords, i legítims als bords» [lɛdʒítims] (27)
«Els diners, per on passen…» (Ontinyent) (66)
«Els diners, sempre vénen bé» (27)
«Els diners van a on n'hi han» (1)
«L'amor i els diners no poden estar amagats» (1)
«L'ase que té or, logra lo que vol» (1)
«La lluna al ple, amanix el lloguer»
«Més val deixar-li a l'enemic, que amprar-li a l'amic» (27)
«Més val honra que hisenda»
«Ni t'entenc ni t'entendré; si vols vi, porta diners»
«No juguem amb el duro, que és cabut» (27)

«Oros són trumfos!» (1)
«Pareix la butxaca de la mostosa!»
«Pel dineret, balla el gosset» (1)
«Per a bé d'ànima!»
«Pesseta que li cau, pesseta que matxaca»
«Quan els diners canten, tots callen»
«Qui té un diner, no està sense ell; si tens un diner per vil, mai arribaràs a mil» (1)
«Renegue de bací d'or que escupix sang» (1)
«Salut, diners i bon sol, alegren a qualsevol»
«Si no hi han diners, no hi han vicis»
«Tin diners i fes convits, i no et faltaràn amics» (27)
«Tot no es paga amb diners» (1)

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> riquesa*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> pobresa*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ*

aposta

el posat
travessa

costar

anar-se'n amb un pàmpol
caure-li les celles
caure-li les celles (a algú)
clavada [klavâ]
clavar-li el clau
cobrança
comptar-li (un preu) barat / car, etc. [contar]
costar Déu i ajuda (27)
costar-li diners de la butxaca (74)
costar el moro i el pebre
costar el pebre
costar els ous a real [*anf*] (1)
costar l'ull i el pebre
costar la broma
costar més la salsa, que el pollastre (Alcoi) (27)
costar més que el pont d'Alcoi
costar més que l'obra [de] la Seu
costar quatre xavos
costar tant (59)
costar un censal
costar un dineral
costar un renyó
costar un renyó i part de l'altre
costar un ull de la cara (Alcoi) (27) (Ibi) (34)
costar un ull i part de l'altre
de baldraga (1) (Alacant) (29)
de franc (Balones) (22)
de gorra
dessucar
fer-li un preu ben etzibat [*cobrar car*] [etʃibát] (Altea) (67)
fer les coses a les bòviles, bòviles [*debades, a expenses d'altri*] (Alcoi) (27)
de bòbilis, bòbilis (1) (Elx) (40)
de bobis, bobis (1)
fer mal a la butxaca
fer pagar el pebre
no alcançar° el sou per a (5)
no costar un patxo
no estar al (meu, seu, etc.) alcanç
no fer-li pagar un diner de farda (Balones) (22)
passar-se'n (59)
pegar una enganxada [aŋgaŋtʃâ] (i2)
pegar una llenyada [λeɲâ] (59)
pegar-li / arrear-li una / l'estacada [astakâ]
per quatre xavos
pujar els preus que és un desgavell (5)
sabrada
*sablada*①
ser els comptes del Gran Capità (1)
ser pa ganso
ser una golosina [*car*] (5)
un bon renyó
un porró de diners
valdre un Potosí (Alacant) (29)

«A qui poc li costa, poc li cou» (27)
«Lo que poc costa, poc dol» (27)
«Això és un dineral!»
«Allò que no deixa, deixar-ho»
«Colp de diners no és colp de mort»
«El colom, menja or i caga plom»
«Et cauen les celles!»
«Et peguen l'espardenyà!»
«Lo que es paga amb diners és barat»

barat

abaratir (Vall d'Albaida) (63)
anar barat -a (5)
barat -a
barata cançons [*debades o molt barat*] (Balones) (22)
barater -a
[*puesto*ⓓ] baratero -a
baratura(5)
estar bé de preu
no valdre un gallet (51)
ser per a robar els diners
ser una bicòca (i2)
ser una ganga (5)

«Barat a vindre, pren» (Vilallonga) (46)
«Bo i barat s'han barallat!» (Alcoi)
«Bo i barat es van barallar!» (Ontinyent) (66)
«Com si haguèrem comprat cacaus i tramussos!»
«El que molt s'abaixa, el cul ensenya»
«Tot lo barat és car» (1) (Ontinyent) (66)

car

abús
anar car -a
car -a
carero -a
[*puesto*ⓓ] carero -a
fer mal a la butxaca (Alcoi) (17)
ser cosa d'abús (5)
ser més car que el caviar rus (5)

«Et cauen les celles!» (Alcoi) (a1)
«Mos cauran les celles!»
«Et peguen l'espardenyada!» [aspardeɲâ] (Alcoi) (a1)
«Ni que compràrem alhaixes!» (5)
«No s'encontren bicòques» (i2)
«Que Déu *mos* ajude per a pagar-lo»
«T'has donat compte de lo que puja?» *[kónter] (i2)

[*frases de consolació davant un preu car*]

«Toquem i toquem, i el que es dóna ja no es torna, i el que es perd, julivert»
«Tot lo que es puga pagar en diners, és barat!» (Alcoi) (a1)
«Tot lo que puga comprar-se amb diners és barat!» (Alcoi) (a1)
«Val més pagar que pregar»

endeutar-se, deute, ruïna

deute (Alacant) (29)
deutor -a (53)

a rutxe
afeitar-li a ú els diners (Ibi) (34)
arrutxe
arrastrar° [*un deute*] (74)
arruïnar-se *[aɾoináˈse]
assentar-se en el mig almud [almút] o *[armút]ˆ (428)
acabar menjant merda i vestint de teranyines (26)
acaptar
acapte
amb una mà davant i [una] altra darrere
anar a acapte (L'Alfàs) (28)
[anar] estrenyit -ida [astreɲít]
anar estret -a [de diners]
baixa
baló -na

barata-deutes
curtejar de diners (26)
deixar baló -ona
deixar net -a (5)
deixar pelat -ada
deixar-se un morrió
deure
distraure
dur coses penjades
eixerretar [aiʃeretáʳ]
eixerretat -ada
embarrancar-se [ambaranká'se]
encarrellar-se (en deutes)
endeutar-se
endeutat -ada
endeutat -ada a les quatre cares
enredrar-se [anredrárse]
entrampar-se [antrampárse]
escalibrar [askalibrár]
escarransit -ida (5)
esmunyir *[esmoɲír] (Alacant) (29)
espellucar [*en el joc*] (Vall d'Albaida) (35)
estar / quedar tronat (26)
estar a tothora abocant (Alcoi) (224)
estar a trenta-ú del mes (1) (428)
estar a vint-i-nou de mes (1) (428)
estar arrutxe
estar baló
estar empenyat -ada fins / *d'hasta* les orelles (Balones) (22)
estar fluix (199)
estar més net -a que una espasa (5)
estar més pelat -ada que el cul d'una mona
estar pelat -ada com una rata
[estar] sense cap de perra
fer acapte
fer front als morrions *[frénᵗ] (5)
fer suspensió de pagos° (74)
galguesa (Alacant) (29)
morrió
morrions (5)
munyir *[moɲír] (Alacant) (29)
no deixar surar [els deutes] a algú
no tindre ni un xavo
no tindre un gallet
pagar a ratlla
perdre diners
perdre el ferro i el carbó (74)
perdre un xorro de diners (74)
portar morrió
quedar-se baló (Alcoi) (2)
quedar-se galgo –a (Alacant) (29)
quedar-se tronat
quedar-se tronat del tot
ser del regiment de la canya (Balones) (22) (92)
ser la ruïna [roína]
ser un pou sense sòl
tindre falta de diners (74)
tindre vint-i-quatre hores de renda tots els dies (1)
tirar-ho tot a acapte (Altea, L'Alfàs) (28)
tirar-ho tot a mig acapte (L'Alfàs) (28)
tirar-se al acapte
tornar baló
tronat -ada
való -na [baló]
viure de préstec (Balones) (22)
viure estret -a
viure estricat -ada

«A peu i acaptant!»
«Ací es deu més que es beu!» (74)
«Açò és la ruïna!» *[roína]
«Bancs? Ni els del parterre!»
«El que deu, no té veu» (Ontinyent) (66)
«La ruïna!» *[roína] (i15)
«La ruïna vil!» *[roína] (i15)

«Qui s'endeuta es desendeuta»
«Tots se'n van de vacacions, i es deixen els morrions»
«Val més perdre el pare que quedar-se baló»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> fracassar*

estalvi, estalviar

alforrar° (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)
aforrar°
aforro *Ⓘ <alforrament>
apartadet
apretar-se°
aprofitós -osa
arreplegador -a
arreplego
arreplegó°
arrepleguet
estalvi
estalviar (Alacant) (29)
fer casa
fer el montepio
fer un arreplego
fer una vidriola → *vidriola*
flixar-se (1)
flixat -ada (Balones) (22) (Vall d'Albaida) (3)
guardar un tros de pa per a demà
montepio
parar casa (26)
ser aprofitoset -a
ser corcó
ser [molt] corconet
ser estalviat -ada (una persona) (Balones) (22)
ser una formigueta (26)
traure el montepio

vidriola° (Alcoi) (2) (Marina Alta) (361)
vedriola (Comtat) (Alacant) (29) (Vinalopó Mitjà) (363)
lladriola° (Dénia s. XVII) (39) (Xixona) (361)
gerigola (Callosa) (86)
girigola (Callosa) (86)
gedrigola (Callosa) (86)
gidrigola (Callosa) (86)

«Alquímia provada: tindre renda i no gastar-la» (1)
«Compra en casa, vén en casa, i faràs casa» (Altea) (57) (57)
«De donar ningú s'ha fet ric»
«De tirar ningú es fa ric»
«El dia de demà ningú l'ha vist»
«El pa de hui per a demà manté la cria»
«El que menja de lo que té, li creix» (Ontinyent) (66)
«El que no guarda quan té, no menja quan vol» (Calp) (39)
«El qui té dos i gasta u, no té que menester res de ningú» (Alcoi) (3)
«*Hi ha que*Ⓘ apretar-se°!» <cal>
«La llum la regalen!»
«Qui guarda sempre té» (Xeresa)
«Si vols que els diners no et falten, els primers que tingues no els gastes» (Ontinyent) (66)
«Tota pedra fa forat» (Calp) (39)
«Tota pedra fa marge» (Alcoi) (27) (Marina Alta) (65)
«Tota pedra fa paret» (Ontinyent) (66) (Alcoi) (187) (239) (Ibi) (34) (Marina Alta) (65) (Altea) (357) (Alzira) (441)
«Tota pedra fa riba» (Tibi) (387)
«Tota pedreta fa marge» (Alcoi) (2)
«Tota pedreta fa paret» (Xixona) (438)

gastar, despesa

afluixar la butxaca (5)
anar fent el rei moro (26)
anar-se'n (els diners) com el punt de calça (30)
anar-se'n (els diners) com l'esca
anar-se'n entre xinxes i manxes
arrasar-li-se la cartera (5)
balafiament
derrotxeⒾ <*balafiament*> (5)
balafiar°
desbalafiar° (Alacant) (29) (Alcoi) (a1)
desbarafiar
desbarrafiar (Marina Baixa) (28) (Alacant) (29)
esbalafiar (Alcoi) (Albaida) (i1)

derrotxarⒾ <*balafiar*>
comprar a violí
comprar a tret gobiós (5)
deixar-se la camisa
diners gastadors
enredrar-se (amb una cosa que es compra) [anredrárse]
gastador -a
gastadoret -a
gastar a orri (Balones) (22) (Alcoi) (i1) (L'Alfàs) (28)
gastar a tiri-baldiri
gastar a tort i a dret
(gastar, viure, etc.) a xorrada perduda (Ibi) (34)
gastar al tort i al dret (5)
gastar al tro i al través
gastar sense to ni so (a11)
gastar / pagar una tafarrada (de diners, duros, etc.)
gastar / pagar una porrutada (de diners, duros, etc.) (Monòver) (225)
jugar-se la camisa
(fer, pegar-li) un mos a la llibreta [d'estalvis] (62)
paréixer que haja alçat un rajol i haja tret el fondo
perdre la camisa
perdre l'últim sou (Alacant) (29)
ser / tindre la bossa de sant Tomàs (20)
ser un -a perdut -uda (1)
tindre la bossa de Judes (1)
tindre la butxaca foradada
tindre les mans foradades
tirar amb pòlvora de rei [*gastar diners guanyats sense esforç*] (Alcoi) (i15)
tirar amb pòlvora de ric (Pego) (65)
tirar amb bala de ric (Pego) (65)
tirar amb pòlvora d'altri (1)
tirar de llarg (1)
tirar el burro per la finestra (1) (2) (Alcoi) (27)
tirar el gord
tornar amb la butxaca escurada [askurâ] (26)
viure al dia(33)

«A la bossa del jugador, no li cal estrenyidor» (1)*[bólsa] *[ʤugaôˑ]
«A la bossa del jugador, no li cap estrenyidor» (Alcoi) (27)
«A la bossa del jugador, no li faces lligador» (Altea) (57) (57)
«A la bossa del jugador, no li poses lligador» (Ibi) (34)
«A la botxaca del jugador no li poses estanyador» (Marina Alta) (65)
«A la butxaca del jugador no li poses nugadors» *[nuaôrs] (Ontinyent) (66)
«A la fira no vages, si no tens diners» (Ibi) (34)
«A la fira no vages si no tens diners; i a la Mare de Déu d'Agres, si no ho tens promés» (Alcoi) (27) (Ontinyent) (66)
«A la fira no vages si no tens diners, voràs moltes coses i no compraràs res»
«A vore si tu creus que jo tinc la bujaca de Santo Tomás!» (Alcoi) (i2)
«Això són ganes de desbalafiar els diners» (Alcoi) (a1)
«Al darrer reial, el darrer badall»
«Al gastador mai li falta què gastar, ni al mesquinejador què mesquinejar» (Alcoi) (3)
«Amb dinerets, torronets»
«Amb dinerets, torronets, i amb pessetetes, caixetes»
«Barcelona és bona si la bolsa sona»
«El diner del sagristà, cantant ve i cantant se'n va» *[sakristâ] (Calp) (39)
«Els diners són per a gastar-se-los!» (Alcoi) (2)
«El que convida, no menja» (Alcoi) (27)
«El que guarda sempre té» (Ontinyent) (66)
«El qui té tres, i gasta quatre, sempre va darrere de l'altre» (Alcoi) (Alcoi) (3)
«El qui té u i gasta dos, sempre està menesterós» (Alcoi) (Alcoi) (3)
«Esqueixe molta roba i me'n guanye poca» (Alcoi) (2)
«Les corretges ixen dels corretjots» (Bellreguard) (41)
«Llàstima de diners»

«Més val un dia de gorra, que set de *sombrero*» (27)
«Més val una gorra que dos *sombreros*[①]» (1)
«Molt parlar nou; molt gastar cou» [nɔu] [kɔu] (75)
«Ni guardar en excés ni gastar per demés» (27)
«No es vorà / vorem [mai] cera en l'orella!» (5)
"[A] qui / El que donació en vida faça, que li esclafen / xafen el cap amb una maça» (1) (Alcoi) (27) (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«Qui testament en vida faça, que li esclafen el cap amb una maça » (Xeresa)
«Qui tot s'ho menja, tot ho caga» (1)
«Si no hi han diners, no hi han vicis»
«Tant si sona com si no sona, Barcelona és sempre bona»
«Tu vés fent el rei moro, que...» (Alcoi) (26)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ*

guanyar

abundància
anar traent alguna perra (74)
de prou quartos
embutxacar-se [ambudʒaká'se] (26)
estar / viure sobrancers
farda [*en loteria*] (Agullent) (35)
forrar-se (74)
guanyar diners a cabassos
guanyar diners a grapats (Beneixama) (33)
guanyar la farda [*en loteria*] (Agullent) (35)
nadar de panxeta
no perdre mealla (428) (28)
omplir-se les butxaques
palejar els diners
palejar les unces
percacer
plegar
poar amb pala
ser un burro d'or
suar (diners) de calent (5)
tocar diners [a manta]
xorrar-li els diners
xorrar-li garres avall els diners
xorrar-li garretes avall els diners

«Al calaix!»
«Boles al forat!»
«Salut, diners i bon sol, alegren a qualsevol»

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> riquesa*
⇒ *II.9.B. TREBALL*

mesquí, tacany

agarradet -a
agarrat -ada
apretat -ada°
carronya
caspós -a (Vilallonga) (46)
corcó -ona
escanya-pobres (23)
escarransit -ida
estremat
estrenyit -ida [astreɲít]
gorrer -a
gorrero -a
gorromino -a
judio -a
mesquí -ina
mesquinejador -a (Alcoi) (3)
míser -a
mísero -a
nyènyera
ronyós –a (Benilloba) (i3) (Alcoi) (329)
tacany -a
tiqui-miqui

anar amb l'osset del penjat (428)
escatimar [*per a estalviar*]
esquimetjar (Agullent) (35)

fer el morro prim
gorrejar
mesquinejar (Alcoi) (3)
no donar ni les gràcies (329)
no gastar-se un candongo
no menjar per no cagar (1) (428)
pobrejar
ser apretat° -ada per a donar
ser de la mà en el puny
ser de la Verge del Puny
ser del morro prim
ser del punyet tancadet
ser més agarrat -ada que un xotis (Alcoi) (Ontinyent) (66) (Marina Alta) (65) (Alzira) (441)
ser més agarrat -ada que una llepassa
ser un -a interessat -ada
ser un carronya (Benilloba) (i3)
ser un corcó (Alcoi) (a1)
ser un gorromino (Alcoià-Comtat) (329)
ser un rata
tindre els diners agarrats al faldó de la camisa (27)

«A vore si t'arruïnes!» [*iro*]
«A vore si t'escaldes!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«A vore si t'escanyes!» [*iro*] (Alcoi) (i1)
«Alforra el mesquí, i no sap per a qui»
«Estalvia el mesquí i no sap per a qui»
«Estalvia, mesquí, i no saps per a qui» (Xeresa)
«El mesquí sempre té que mesquinar, i el gastador que gastar» (Calp) (39)
«El que estalvia un misto i d'un *cigarro* en fa dos, patix més i ràbia més que un gos» (Alcoià-Comtat) (329)
«El tacany, és com el porc; que sols aprofita després de mort» (Alcoi) (27)
«L'avar és com el porc; sols aprofita després de mort» (75) (204)
«L'ase d'Arcàdia va carregat d'or i menja palla» (1)
«La bossa del mesquí, el diable l'obrí» (1)
«Lo comptat s'ho menja el llop» (1)
«No els cau mai res» (Alcoià-Comtat) (329)
«No perdrà la casa santa» (Alcoià-Comtat) (329)
«No sigues [tan] tacany!»
«No t'arruïnaràs!» [*iro*]
«No t'escaldaràs!» [*iro*]
«No t'escanyaràs!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«Puix no s'ha escaldat!» [pos] [*iro*]
«Quan més rics, més tacanys» (Alcoià-Comtat) (329)
«Tot ho faràs / fareu en diners!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«Xe, que mosatros som cristians, ni que fórem moros!»

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> cobdícia*
⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> no donar*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia*

moneda

genèric

argent
calàndria [*hum*] (Alcoi) (a1)
candongo [*hum*] (Alcoi) (a1)
cué
dàtils [*hum*] (Alcoi) (a1)
monedeta *[moneêta] o *[monéta] (Alacant) (29)

conjunt

menudalla [*menuts, xavalla*] (Alcoi) (i2) (Gata) (436)
cacaus [*hum*]
solt
tindre solt

tipus

aguileta [*ant*] (29)
amadea [*ant*]
bitllet [viλét]
cabut [*ant*]
centimet

cèntim
dobleta (Balones) (22) (a1) (226)
duro
[duro] de la mà al cul [*ant*] (Alcoi)
[duro del] cul assentat (Elx) (40)
culons (Elx) (40)
duros de barres (Balones) (22)
gallet [*ant*] [*moneda de 5 cts*] (1) (51)
gangalla [*ant*] [*moneda gran*] (1) (Monòver) (225)
lliura (valenciana)
onça (Balones) (22)
parpalla [*falsa*] (Alacant) (29)
pelucona
perra
perreta
pesseta
qüern
quinzet [*ant*] [*moneda de 25 cts, 15ª part de la lliura valenciana*] (51)
quinzetet [*ant*]
reial
sisó [*ant*]
xapa
xapetó (Beneixama) (33)
xavo [*ant*] [*moneda de 10 cts.*]

lluent -a (amb valor) (5)
ser per a torcar-se el cul (sense valor)

pagar

a compte (21)
a compte i bescompte (1)
a les costes de
a toca-*teja*Φ [téha] (74)
a toca-toni (Alcoi) (2)
aboquinar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
abotxinar
apoquinar (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
apoquinar la pastora (Alcoi) (2) (a1)
afluixar la butxaca (5)
afluixar la mosca (1) (33)
amb quatre xavos
amanir els diners
amoixar
amollar
amotxar
anar a ratlla
anar de compte (meu / teu / seu...)
cobrar[-li] a toca-*teja*Φ (74)
com si li robara els diners
compte [kónter]
desendeutar-se
(eixir) carregat -ada (en la contribució, etc.) (Balones) (22)
eixerretar a montes (Balones) (22)
fer-li cagar (a algú) [*fam*] (1)
obrir la butxaca
pagà -ana
pagador -a
pagament
pagar
pagar a ratlla
pagar a ratlleta
pagar al comptat
pagar al *contao*Φ (74)
pagar de bestreta
pagar de bou
pagar de modo honrat (60)
pagar com un homenet (5)
pagar farda (92)
pagar la farda (1)
en rama [enráma] (Alcoi) (a1)
pagar en rama [enráma]
posar (alguna cosa) de la seua butxaca (26)
preu
preu mig (59)
preu final (59)
quedar en pau
rascar-se la butxaca
retratar-se
ser pagar i plorar
soltar la mosca
soltar la pastora (Alcoi) (74)
tancar els ulls
tindre bon diner (1)
tindre cabet per a pagar-ho [alguna cosa]
tirar de cartera (5)

«Al que no te diners, el rei el fa franc» (Marina Alta) [*despreocupació pels miraments socials*] (65)
«A qui no té, el rei li ho fa de franc» (Altea) (227) (28)
«Al que no té, el rei li fa franc» (Altea) (57) (57)
«A qui no té (diners), el rei (li) fa franc» (1) (28) (Ontinyent) (66)
«Açò és pagar i plorar» (Alcoi) (27)
«Això és compte teu / meu, etc.!» (Ibi) (34)
«Ahí° va un duro, que sóc clavari!»
«Al febrer lloga al llogater, i no li planygues el diner» (Tàrbena) (28)
«En febrer, no li planygues diner al llogater» (Callosa) (227) (28)
«Com eixes!» (Alcoi) (a1)
«Comptar moltes voltes [i] pagar[-ne] una!» (21) (a1) (Alcoi) (27) (Ibi) (34) (Altea) (57) (57)
«Comptar moltes voltes, pagar una... I pagar ninguna!» (Alcoi) (a1)
«D'ahí° a l'alça»
«Déu i no paga!» (Alcoi) (a1)
«Déu sempre és Déu!» (Alcoi) (a1)
«Déu sempre és Déu...Déu i no paga!» (Alcoi) (a1)
«Déu sempre és Déu, però mai paga!»
«El compte!» [el kónter]
«Els diners (els amics) i els collons són per a les ocasions» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«En pau!»
«En venta o bodegó, paga a discreció» (Alcoi) (2)
«Fem el compte (de) la vella!» [kónter] (Alcoi) (a1)
«La lluna al ple, amanix el lloguer» *[λogê]
«Qui no paga, al carrer» (Alcoi) (2)
«Qui paga, descansa» (Alcoi) (2)
«El que paga, descansa» (Altea) (357) (Alcoi) (2)
«Qui paga, descansa; i qui cobra, s'alegra» (Xeresa) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«El que paga, descansa; i el que cobra, també» (Calp) (39)
«El que paga descansa i el que cobra més» (Marina Alta) (65)
«El que paga és perquè té por» (Marina Alta) (65)
«El que paga mal, paga dos voltes» (Alcoi) (27)

«Qui paga, mana» (Xeresa)
«Qui s'endeuta es desendeuta»
«Val més pagar que pregar»

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ > Comerç > comprar, vendre*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ > Comerç > preguntar el preu i pagar*

no pagar

anar amb excuses de mal pagador
no amollar ni un garrofó (Gandia) (53)
no soltar un qüé (Alacant) (29)
ser excuses de mal pagador (Alcoi) (2) (Elx) (40)
tindre mal diner (1) (15)

robar

arramblar
arramblar amb tot
arrebassar (Alacant) (29)
arremassar (Alacant) (29)
colgar
distraure diners
estafant -a [astafán^{t} -a] (Alcoi) (2)
fer el roder (Alcoi) (2)
furtapassades [furtapasâes]
furtar
robar
robatori
robatoni (Alcoi) (2) (a1)
robo°
rodar la figuera
roder (Alcoi) (Ontinyent) (32)
sampar
ser més lladre que Jaume el Barbut (Baix Vinalopó) (176)
ser més lladre que Tallacordes (Alcoi)

ser més lladre que Pixum (Alcoi) (85)
ser un furtapassades
ser un llampurna (Agullent) (35)
tindre bona arpa (Benidorm, La Vila) (28)

«A robar, a Crevillent!» (358)
«A robar, a l'Estret Roig» (Ibi) (34)
«Alguatzil° descuidat, lladre al mercat» [algwazíl] (Ibi) (34)
«Cavallers, la bossa o els diners» (Alcoi) (27)
«Dos ovelles i un borrego són animals de llana; dos escrivents i un notari són lladres de mala fama» (227)
«El que té, ha retingut també»
«La bacora no té clam, però guarda el costellam» (1)
«Qui / El que furta un ou, furta un bou» (Alcoi) (Calp) (39) (Ontinyent) (66)
«Qui vulga robar, que vaja al Collao [d'Altea]» (Altea) (176) (358)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> comprar, vendre> estafar*

sou, jornal

jornal (Alacant) (29)
quartonet [*1/4 jornal*] (Gata) (436)
paga
paga extra
paga extra de Nadal
paga extra de Sant Jordi (114)
recapte (205) (30)
setmanal
sou (Alcoi) (i1) (Alacant) (29)
mesada [mesâ] (26)

acaptador -a [*d'almoines*] (57) (28)

arremediar-se
aplegar a final de mes (5)
no aplegar a final de mes
assalariat -ada (5)
bestraure
bestreta
cobrança (Balones) (22)
cobrar de bestreta (Alcoi) (a1) (31)
cobrar de bou (30)
prendre de bou(205) (30)
cobrar en farina
cobrar un jornal d'entrecavador (229)
curt -a (un jornal, una paga)
de renta curteta (5)
estirar-se (el sou, el jornal)
no estirar-se molt (el sou, el jornal) (5)
(jornal, etc.) escarransit (5)
guanyar dos duros
guanyar quatre duros
guanyar-se el sustent (5)
guanyar-se les garrofes
no alcançar° el sou per a (5)
pujar el jornal (5)
passar-ho un regular
viure d'un jornal (5)

«Gran servici, mala paga»
«Val més pa amb ceba i amor, que gallina amb dolor»

Posició social i econòmica

posició social en general

bona posició

apanyar-se en la vida
bufar en caldo° gelat (Alcoi) (2) (La Safor) (53) (Ibi) (34)
cobrar només en dissabte (Alcoi) (62)
criar-se (algú) en bons bolquers
de capa curta (1)
de la mitjania (92)

de mitja capa (Balones) (22) (1)
de mitja capeta
de capa llarga (1)
estar acomodat -ada (Alcoi) (94)
fer-se lloc
gent comú (1)
gent de poc més o menys (1)
mitjà -ada
no pegar tan bona volta (Balones) (22)
no tindre cera en les orelles
no traure-li (a algú) cera de l'orella
no fer-los falta res (Alcoi) (94)
obrer -a
passar-ho tal qual (Balones) (22)
posar-se en el seu lloc
posició
postimero -a
senyoret -a
ser de bona posició
ser de postim [postím] o *[postín] (114)
ser de raixgo i espenta (Balones) (22)
ser de[l] puntet
tindre molt de puntet
traballador -a
tren de vida
viure rodonidet -a
«Eixe és mecaniste!» (30)

baixar de grau social

aplegar a menys
gent de mitja capeta (26)
vingut a menos

expressions

«Ni de pobresa espantar, ni de riquesa gallejar» (Ontinyent) (66)
«No tindrà mai cera en les orelles»
«Tots no poden viure en el carrer sant Nicolau!» (Alcoi) (a1)

posició social baixa; marginalitat

batoiero -a (Alcoi) (2)
calorro -a
caramanxelero (Alcoi) (2)
coreà[no] -a (Alcoi) (2)
entrecavador
gent de bronze (1)
gent de got i navaixa
gent d'esclafit i fona (1)
ravaler -a
sofatinero -a
selfactiner -a
teixidor d'a quinzet (Alcoi) (114)
«Eixe és solfatinero!» (Alcoi) (30) (a1)

pobletà

gent de poblet
poblerí -ina
ser del mocadoret (Alcoi) (2)
gastar mocadoret herberet
samarroquero (Alcoi) (2)
serrà
serrà cavaller (Alcoi) (2)

«Maseros al rogle!» (Alcoi) (2)
«Gent de poblet, gent de roglet» (1)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> rústec*

voler aparentar més del que s'és

bufar en caldo° gelat
ser del puntet (Alcoi) (a1)
ser de mitja capeta (Alcoi) (a1)

⇒ *I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR> imatge*

pobresa

acapte
acabar menjant merda (26)
anar amostrant el cul (92)

anar bambant pels carrers
anar apedaçant (26)
anar rots i apedaçats
demanar almoina (56)
  captar
  fer acapte
  capte
  anar captant de poble en poble (46)
deixar-lo (a algú) a la porta d'un convent (428)
desarrapat -ada (Alcoi) (a1)
dessucar
eixir-se'n ensagristats (Balones) (22)
en la major llisèria (Balones) (22)
escassetjar el forment
esgarrat -ada
estar arrutxe
estar baló
estar curt d'havers / *haveres* (Balones) (22)
estar fent creuetes (428)
estar més pobre que una rata
estar necessitat
estirar / haver estirat més el braç que la mànega (Alcoi) (a1) (347)
estretea (1)
llisèria
mantenir-se només de l'acapte (Balones) (22)
menjar només ferri-busterri
míser -a
misèria
mort -a de fam
no guanyar-se ni l'aigua que es beu (Ontinyent) (66)
no poder estirar més el braç que la mànega (15) / (1)
no poder estirar més el peu que la manta (15) / (1)
no poder fer cantar un cego°
no tindré ú més que l'aire que li pega en la cara (Bocairent) (112)
no tindre ni un clau
no tindre ni un duro
no tindre ni un xavo
no tindre ofici ni benefici (Alcoi) (a1)
no tindre on caure's mort
no tindre prou diners per a fer cantar un cego
no [arribar a] vore's cera en la orella
ple -na de llisèria
pobre -a
pobrea
pobresa
pobret -a
pobretó -ona
posar l'olla per tota la setmana
quedar-se nuet -a del tot (Balones) (22)
sense ofici ni benefici (Alcoi) (a1)
sense tindre ni casa ni fogar (Balones) (22)
ser de la cordeta al cul
ser gent del faldó afegit (1)
ser més pobre que les rates d'església
ser més pobre que una rata
ser misèria i companyia (Alcoi) (Marina Alta) (65)
ser un -a calces-rotes (Alcoi) (a1)
ser un -a desventurat -ada (Alcoi) (a1)
ser un -a esgarrat -ada
ser un -a esmaiat -ada (Alcoi) (a1)
ser un -a mort -a de fam (Alcoi) (a1)
ser un -a pobret -a de missa (Alcoi) (a1)
ser un pobret de missa d'onze
ser un -a *pordiossero -a*Φ (Alcoi) (a1)
ser / estar més pobre que una rata
tindre cara de Jesús Pobre (358)
tindre les mides justetes (5)
tindre poc cabal [kaudál] (5)
tirar-se a l'acapte
tocar-se de ratoners
tornar en misèria i desditxa (Balones) (22)
viure [molt] estricat -ada (30)
viure patint i rabiant (Balones) (22)
viure reduït -ida
vore's un -a esgarrat -ada

«Alabat siga Déu, m'han fet amo de lo que no és meu: de lo que collim, menjarem» (Alcoi) (27)
«Al pobre, tot li pon» (Alcoi) (27)

«Déu dóna al pobre per a que pobrege i al ric per a que riquege»
«Misèria i companyia»
«Misèria i companyia, fàbrica de polls» (i15)
«No té diners ni p'a fer cantar a un cego!» (Alcoi) (a1)
«Pobrets, però alegrets!» (Calp) (39)
«Pobrets, però honrats!» (Calp) (39)
«S'ha acabat la misèria! I una sardina per a quatre»

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se, deute, ruina*
⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> sou, jornal*

riquesa

sense afectació

arregladet -a
arreglar-se (1)
de cabal (28)
desenganxat -ada
estiloset -a
lluïdor -a
mirat -ada
solvent (53)

pretensiós -a [generalment desp]

aires de riquet
baiós -a
burgés -a
cagar alt
de la bàia
dur un tren de vida
«Els diners es veuen!»
merdós -a
paréixer / ser coseta
paréixer que tinga un pinyol a la boca
*pijo -a*Φ
pixar alt
remirat -ada
ric -a
riquet
senyoritinga
ser coseta
paréixer coseta
ser de mitja capeta (30)
ser del puntet (30)
tota la cuentor
voler fer-se la senyora (5)

«Ahir pastor i hui senyor» (Alcoi) (27)
«D'incapaços amb diners, a cabassos» (Alcoi) (27)

ric -a

cabaloset -a (Balones) (22)
capitalista [kapitaliste -a]
caure-li les dobletes de la faixa (Balones) (22)
de bon passar
endur-se dot i criatura
estar alsidre (Altea) (67)
estar fornit -ida de diners (Benimantell) (28)
estar ric -a
estar riquet -a
estar sobrancer -a
fer bon comodo
fer-se amb diners
fer un bon cabalet (Balones) (22)
gent de puntet
menjar cervellets de canari
més ric que Benet (Balones)
no viure [mai] estricat -ada (Alcoi) (a1) (30)
nugar els gossos amb llonganisses
amarrar els gossos amb llonganisses (La Marina) (28)
omplir-se les butxaques
palejar les unces
passar-ho com un cavaller
pegar cudolades
pegar una bona maixcada [maiʃkâ] (Altea, Benidorm) (28)
pouar-los amb pala
que s'ha fet amb diners
ric
ric -a

riquea
riquesa
riquet -a
rossar-se amb els rics
ser de diners
ser de[l] puntet
tindre cacaus
tindre dinerets
tindre diners
tindre duros
tindre font i retrete tot en casa
tindre xavos
xorrar-li els diners
xorrar-li els diners garres avall
xorrar-li els milions
xorrar-li garres avall

«Al dement i al que té, tot li està bé» (Ibi) (34)
«Al ric i al *loco*[①], tot els para bé» (Alcoi) (27)
«Al ric no degues i al pobre no prometes» (Alcoi) (27)
«Al ric, la familia li creix» (Alcoi) (27)
«Eixe -a menja cervellets de canari!»
«El que de pobre es faça ric, no te'l tingues per amic» (Calp) (39)
«Els diners van allà on n'hi ha»
«La viuda rica, per un ull plora, i per l'altre repica» (Calp) (39)
«Quan eixe no té diners, és que el banc ja no en fabrica» (27)
«Tot ho faràs / fareu amb diners!» [*crítica*]

⇒ *II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS*

f. TRADICIÓ SOCIAL

Bous, tauromàquia

correguda
fer la prova (Bellreguard) (41)

torejar (93)
torero (93)

bou
jònec
bitxo (1)
capa (85)
capitalista [kapitaliste] [*espontani*] (Alcoi) (a1)
picador (93)
plaça de bous
plastró (93)

arrastrar° el bou
eixida del corral (Bellreguard) (41)
prendre l'alternativa [péndre] (1)
rematament (59)
volta al rogle (177)

Cacera

cacera en general

acevador (28)
<acevall°>
  acevoⒾ (Benissa) (51)
  cevoⒾ (Marina Baixa) (28)
acevar° (Benissa) (Alcoi) (51)
  posar *cevo*Ⓘ (Marina Baixa) (28)
acevat -ada (Alcoi) (2)
acobil (Alcoi) (2)
acobilar-se (Alcoi) (2)
acovil
acovilar-se
aigüeta
anar a agafar pardals a l'encesa (Marina Alta) (36)
animals serrils (1)
banastell
barraca
barraca de caçar pardalets amb teles (37)
batuda [dels animals serrils] (1)
bellotejar la perdiu
bitllotejar
caça
caça del perdigot
caçador -a
caçador d'escopeta (Alcoi) (2)
caçador de barraqueta
caçador de filat (1)
caçador de furó (Alcoi) (2)
caçador de gabieta (Alcoi) (2)
caçador de llaços (1)
caçador de pardalets (1)
caçador de parada [parâ] (Alcoi) (2)
caçador de reclam (Alcoi) (2)
caçador de tela i vent (Alcoi) (2)
caçar
caçar a la barraqueta
caçar a la gabieta (Alcoi) (3)
caçar a la joca
caçar al candelero (1)
caçar a l'encesa (1)
caçar al rastre
caçar al rogle
caçar al vol
caçar amb barraqueta
caçar amb filats (1)

caçar amb llaços (1)
caçar amb perdigons de plata [*desp*] (1)
caçar amb perdigot
caçar amb ramet (Alcoi) (2)
caçar amb reclam (1)
caçar amb teles (37)
caçar pardalets a l'envisc (Balones) (22)
caçar tords a la joca
cacera
cacera del *tanto*ⓣ (Alcoi) (2)
cacera dels tords en la parada [parâ] (Balones) (22)
canana
canyada (28)
capeta
catxapera (28)
cau (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
cep (Alacant) (29)
cepet (Alcoi) (a1)
covil [*f o m*] (Alacant) (29)
la / el covil de les feres *[fjéres]
culastrejar (la perdiu)
culatejar
dir al cau (el gos coniller) (1)
embrossar-se (el conill o llebre)
empavesada
engabiar [aŋgabiâr]
envisc [anvísk] o *[amvísk]
enviscada [anviskâ] o *[amviskâ]
enviscador -a [anviskadór] o *[amviskaôr]
enviscador de gafarrons (85)
enviscar pardalets [anviskâr] o *[amviskâr] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
enza [énza] o *[énsa] (Alcoi) *[énsa] (Alacant) (29)
escopeter [askopetêr] (Alcoi) (2)
fallega (Alcoi) (a1) (Alacant) (29) (Quatretonda) (16) (Calp) (3) (16) (Benimantell) (16)
cagarrita (Quatretonda) (16)
sostre (Benimantell) (16)
fallegar (el conill) (Alcoi) (2)
afallejar (Benimantell) (16)
fallegueral (Biar) (23)
cagarrissal (23)
fer l'enviscada [anviskâ] o *[amviskâ]
fer un parador
furó
furoner
gàbia
gos
gos coniller
guillar-se
haure nius
javalí°
la cacera dels tords en la parada
llonge
llonja
mascle de mistó
mistó
morenell
mussolera [*reclam*] (23)
palitroc (Altea) (28)
parà
parada
parador
parar cepets
pardalista [pardaliste] (Alcoi) (2)
pistó
posar d'enza (un pardalet)
puestosⓣ (Gandia) (99)
rabosera
rascada
ratoner
rebolcador [*dels javalins*]
recla
reclam
sendera [*xarxa o filat*] (Vilallonga) (46) (Benidorm, Altea) (28) (Alacant) (29)
serrada [serrâ]
<taibola°>
tibola (Tàrbena) (86)
caixbola (Agres) (28)
tiribola (Vall d'Albaida) (28)
gaixbola (Altea, Guadalest) (86) (45) (3)
garibola (Monòver) (28)
tanto ⓣ (Alcoi) (2)
tirada de fotges (La Safor) (99)
tonteta [*ocell caçat no aprofitable*] (Alacant) (29)
trampa
trencar el foc (Gandia) (99)

un parat
untar els brinets d'espart amb envisc (Alcoi) (2)
visc
xamponera (Banyeres de Mariola) (56)

«A Sant Francesc, pilla el reclam i vés» (Alcoi) (27)
«A Sant Francesc, pren el reclam i vés; si tords no agarres, no tornes més» (1)
«Al caçador i al peixcador, sempre se'ls escapa lo millor» (1) (Alcoi) (27)
"[A] caçador de gabieta, la fam li apreta°» (Alcoi) (27) (27) (Alcoi) (3)
«Caçador de furó, perdició» (Alcoi) (3)
«Caçador de reclam, fred i fam» (Alcoi) (3) (a1)
«Caçador de tela i vent, no busques notari per a fer testament» (Alcoi) (2)
«En gener i en febrer, no hi ha cap gos coniller» (Alcoi) (3)

arma

⇒ *II.6.C. ARTEFACTES> ARMES*

cant de la guatla

«Blat barat, blat barat!» (1) (Benilloba) (i3)
«Blat segat, blat segat!» (Benissa) (51)
«Pàlpa-la!» (Alcoi) (a1)
«Set per huit!» (Alacant) (29)
«Uà, ua-là, uà, ua-là»

⇒ *I.1.B. FAUNA> sons d'animals*

Cavalleries

aixadora [*tirant o corretja per a fer recular les bèsties en el carro*] (Alcoi) (2) (Marina Alta) (196)
aixadors (Altea) (28)
aixalma (67) (28)
aixar (el carro) (Altea) (28)
aixinguer → *eixanguer*
aiguaderes
alacranet (Castalla) (387)
albarda [albárda] (Castalla) (387) o *[asbárda] (Calp) (39)
albarda plana (1)
albarda estreta (1)
albarda tancada (1)
albardar
albarder
albardó
alforja
alitranques [*corretges de cuiro que sostenen la tafarra*] (Alcoi) (2) (Marina Alta) (196)
alitranca (Castalla) (387)
almassa → *estríjol*
anganells
animals de pota (Alacant) (29)
antoixos
aparell (Alacant, Pego, Alcoi) (3) (29)
aparellada [*guarniments de bèstia de càrrega o de tir*] (Alcoi) (2) (Marina Alta) (196)
aparellar
apatuscs (21)
arganell
arganells
argolla
arguenells° (Benilloba)
arganells (Alcoi) (Alacant) (29)
arganelles (Beneixama) (33)
armassó^{①} <*carcassa°*> (Marina Alta) (196)
armassó^{①} de selló <*carcassa°*> (Marina Alta) (196)
arre
arreus
assot
babilla (1)
barbellera (1)
barriguera → *ventrera*
bonyiga (56)
bonyigada [bonigâ] (Elx) (3)
bonyígol (56)
bouer

bracejar [*anar el cavall a mig trot*] (Elx) (3)
burra
burro
cabeçada (Marina Alta) (196)
cabeçó (Castalla) (387) (Agullent) (35) (Marina Alta) (196)
cabeçó de quadra [*tipus de cabeçó que porta l'animal quan està lligat dins del corral*] (Marina Alta) (196)
capçal
capçana (1) (Castalla) (387)
capcingle (Tàrbena) (86)
[cavall] d'anques d'ametla (1)
carrintxal
cingla [*corretja per subjectar l'albarda del matxo per baix del ventre*] (Altea) (67) (28) (Alcoleja) (17)
coixinet (Marina Alta) (196)
collar (Alcoi) (2) (Marina Alta) (196)
collera (Alcoi) (a1) (Castalla) (387) (Marina Alta) (196)
colleró (Alcoi) (2) (Castalla) (387) (Alacant) (29) (Marina Alta) (196)
corintxal
cornial (Alacantí, Marina Baixa) (3) (57) (72) (28) (86)
cornitxal
corretja (Alcoi) (2) (Marina Alta) (196)
corretjot [*corretja ampla que passa per damunt l'esquena de l'animal de tir i serveix per a sostenir les barres del carro*] (Marina Alta) (196)
cubrialbardó (3)
culló [1] [*arganells*] (Beneixama) (33)
culló [2] [*sarró de l'alforja*] (Alcoi) (16)
desensarriar
desensarronar
despeat -ada [cavall, etc.]
durícia (en el llom) (1)
eixanguer *[aiʃiŋgér] [*corretgeta que va a cada espadella del jouet o forcasset i que sosté cada cap del timó del forçat*] (Marina Alta) (196)
endogalar
ensobinar-se
escagassar-se
espalmador → *estríjol*
estríjol [*raspall per a cavalleries*] (Alcoi) (2)
espalmador (Vall d'Albaida) (63) (Balones) (428)
raspall (Castalla) (387)
almassa (Comtat)
forcasset [*collar de fusta amb uns ganxos de ferro, on es pasen els francalets i que es posa al coll de l'animal per a llaurar amb forçat o tirar el carro*] (Marina Alta) (196)
forcallet (Castalla) (387)
francalet [*corretja accessòria per a ajuntar o travar altres corretges, especialment les corretgetes de la collera i el forcasset*] (Castalla) (387) (Marina Alta) (196)
ganxos [*peces de ferro corbes que porten les aixadores*] (Marina Alta) (196)
jou
jouet [*jou petit per a llaurar amb un animal sol*] (Marina Alta) (196)
les aparellades
llomera [*corretja que passa per damunt del llom del animal*] (Marina Alta) (196)
mandil [*collar de roba farcit de llana, borra, palla, etc. per a que la collera no els faça mal a les cavalleries*] (Altea) (67) (28) (Alacant) (29)
manil (Elx) (29)
mantil (Marina Alta) (196)
manta mulera (Castalla) (387)
matxet
matxet cosero (Balones) (22)
pitral [*corretja subjecta als dos costats davanters de la sella per a evitar que el selló es faça enrera, amb tires de pell penjant per a espantar les mosques*] (Marina Alta) (196)
plegador *[plegaór] (Castalla) (387)
posar la brida (21)
ramals [*corretges de la brida amb què es governa la cavalcadura*] (Benilloba) (i3) (Marina Alta) (196)
ramaleres (El Pinós, Crevillent) (3) (Alacant) (29)
ramallillosⒹ (Benilloba, Benialí, Calp) (3) (Marina Alta) (196)
rapó (67) (28)
raspall → *estríjol*
reata
rendes
retranca *[ritráŋka] (Alacant) (29)
rossí(Alacant) (29)
ruc [*burro menut*] (Verdegàs) (29)
ruquet [*burro menut*] (Verdegàs) (29)
sària (67) (28)
sàrria
sarró
selló [*seient de cuiro, de forma especialment adaptada a l'esquena del cavall*] (Marina Alta) (196)
serretó [*peça de ferro, semicircular, amb una vora dentada que es subjecta sobre el morro d'un animal de tir, perquè, en*

estirar-li les regnes a les quals va unida la dita peça, l'animal es deixe guiar] (Marina Alta) (196)

silló de carro (Castalla) (387)

sillonet de forcat (Castalla) (387)

sivella (Marina Alta) (196)

sofra (Alcoi) (2) (Castalla) (387) (Alacant) (29)

tafarra [*peça ampla i corbada de cuiro, sola o tela forta que subjecta la sella per darrera, passant per sota la cua de la bèstia*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Marina Alta) (196)

tallar-li l'aigua a una cavalleria

tir

- tir sancer° [*de sis o més cavalls*] (1)
- tir mig [*de quatre cavalls*] (1)

tirants [*corda revestida de cuiro que va des del collar de la bèstia que tira el carro fins a la part anterior d'aquest*] (Marina Alta) (196)

tralla [*corretja o corda que, lligada al cap d'un bastó, serveix per a pegar a les bèsties o per a incitar-les a caminar*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29) (Marina Alta) (196)

ventrera (Marina Alta) (196) [*corretja per a evitar que el vehicle s'alce*]

- *barriguera*ⓓ (Alacant) (29) (Castalla) (387) (Marina Alta) (196)
- *bocao*ⓓ (37)

verga de bou

xalma [*coixí de cànem o tela de sac per a portar càrrega o cavalcar en ases o mules*] (Marina Alta) (196)

a brida batuda (21)

a mitja brida (21)

a tota brida (21)

afluixar la brida (21)

fer repropi (una cavalleria) [*resistir-se a obeir*] (Alcoi) (3)

«Aixa!»

«Sió!»

«Aixa, uóó!» (Alcoi) (a1)

«Aixa, arrere!» (Alcoi) (a1) (Ibi) (34)

«Arre burro, flor-i-col dejú!» (Alacant) (29)

⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> CORRETGERIA*
⇒ *TRANSPORTS> el carro*

Colombofília

(Treball de camp fet per Josep Tormo Colomina)

colombaire

colombari -a (Fondó de les Neus) (363)

colombista (Novelda) (363)

colomero -a (La Romana) (363)

bevedor

catxapera (Callosa) (28)

colomer

columbari

torreta

reüllador [reulaôr]

reülladoret [reulaorét]

ramada [ramâ]

pilot

bando

solta

colom

colomet

colomí

coloma

colometa

colom femella

pitxó

colom cerril

colom comú

todó [*colom salvatge*] (Alcoi) [tudó] (Montnegre) (29)

- *torcàs*ⓓ [*colom salvatge*] [turkás] (Alacant) (29)

colom paput (Alcoi) (2)

- colom puput
- colom de caperutxa [karapútʃa] (Finestrat) (28)

colom rodat

colom aliblanc

colom bàio

colom blanc

colom blau

colom blau rodat

colom bronze
colom cendra
colom ceniciento
colom cendrós
colom curro
colom figura
colom gaví en negre
colom gaví en roig
colom gotat
colom magany
colom gotat oscur
colom mascarat
colom negre
colom plomes
colom pingüino
colom roig rodat

culipavo
caputxino
mensager
colom d'aigua
colom paput
colom de pica
colom valencià
colom laudino

colomina

muixar un colom (La Safor) (28)

currucutejar el colum
grunyir el colom
rumbar el colom
roig esglaiat

Festa i folklore

costum

costum [m] (Alacant) (29)
habitud (Benimantell) (28)
pràctica
tradició
ús

«Eh, costums» (i3)
«Era un costum» (23)

festa i diversió en general

fer festa

alboroque
algatzara
barbulla (La Vila) (28)
broma (Balones) (22)
bull de festa (Alcoi) (62)
bureu (21)
bureo (Elx) (40)

cimbori [tʃimbəri]
comboi (La Safor) (82)
despedida° de solter
divertiment (5)
farra
festa
festeig
festejos (Balones) (22)
gorja
guilindaina (3) (62)
juerga®
murga
pepa
pingoneo
rauxa
revetla (Vall d'Albaida) (35) (La Marina) (86) (Altea) (67)
sambra (20)
assambra (Altea) (57)
saragata
sarau (Balones) (22)
taina
xala

xarana (Alcoi) (440)
jarana[Φ] [harána] (5)
xauxa
ximbori
xirinola
xosa
josa (92) (3)

a festes (46)
anar / estar / vindre de rauxa
anar a córrer l'andola
anar de borina (92)
anar de broma
anar de rauxa (1) (92)
anar-se'n d'alboroque
anar-se'n d'assambra (Altea) (57)
anar-se'n de bureo (Elx) (40)
anar-se'n de despedida°
anar-se'n de farra
anar-se'n de parranda (46)
anar-se'n de *pingoneo*[Φ]
anar-se'n a córrer l'andola
anar-se'n de roll
asclar-la
celebració
celebrar
córrer festes (Balones) (22)
córrer l'andola
córrer-se-la d'andola (Benidorm) (28)
de broma i de taina
endongar-se-la (Polop) (28)
entrar en sarau (5)
esgarro
estar asclant-se
estar de rauxa (1)
estar de xamera
estar de xauxa
estar fent un esgarro
fer el rogle
fer festa
fer quatre grans d'arròs
fer xança
haver-hi / tindre gran broma
rondar l'andola
ser una xauxa
soltar-se la melena
tindre una gran xosa
trencar el setrill
trotxar
vespra de festes (60)
vetlada [vel·lâ]
vetlar
vindre de rauxa (1)

«Açò *hi ha que*[Φ] arremullar-ho!» <cal>
«De festa en festa, com els dolçainers!» (Ibi) (34)
«Per a haver-se de morir no fa falta treballar tant»
«¿De la festa? La vespra» (Alcoi) (27)
«Qui no té la vespra, no té la festa» (Bellreguard) (41)
«Custòria al sant!»
«Esta vida són quatre dies!» (Alcoi) (a1)
«Un dia és un dia!» (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.H. CARÀCTER> festiu*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE*

activitats de festa

ballar
caçar *patos*[Φ] (El Campello) (37)
corregudes de galls (Cocentaina)
córrer vaques (105)
despertada [despertâ]
fer la despertada [despertâ]
dinada [dinâ]
estirades de garrotet (Balones) (22)
fer / posar llumenàries (105)
festa de foc (Xeresa)
guitarrada [gitarâ] (Balones) (22)
màixcares públiques [ant] (105)
moixiganga° [festa de gent disfressada]
muixiganga (75)
motxiganga (Monòver) (225) (Alacant) (391)
plaça de bous
verbena

vol de campanes

fogueril (Alacant) (29)
foguerer –a [*membre de les comissions de fogueres*] (Alacant) (29)
bacoreta (Elx) (40)
castell de focs
Castell de l'Olla (Altea)
coet
  cuet
coet borratxo (99) (436)
coet de canyeta (37)
coet d'eixida (Gata) (436)
coet volador (Gata) (436)
  xevar[Φ] un coet
  aixevar[Φ] un coet (Tàrbena) (28)
  tindre *xevo*[Φ] (un coet) (Tàrbena) (28)
  no tindre *xevo*[Φ] (un coet) (Tàrbena) (28)
coetada [kuetâ] (Xixona) (101)
cordada [kordâ]
cordades [kordâes]
correfocs
despertador *[despertaó^{r}] (Elx) (40)
fogueter –a [*pirotècnic*] (Alacant) (29)
mascletada [maskletâ]
metxallarga (Elx) (40)
misto de tro
petard
piula (29)
piuleta (Gata) (436)
roda (436)
rodetes [rodétes] o *[roêtes] (37)
rodetes de foc (37)
traca
botar una traca
trabuco[Φ] (Elx) (40)
tro de bac (Gata) (436)
tronador
volcà (Gata) (436)

carrosses (37)
corones (23)
enramada [anramâ]
garlanda° (21)
  guirlanda (21)
  guirnalda[Φ] (Alcoi) (La Font d'En Carrós) (23)
  esguirlanda (Xàbia) (23)
ramejat -ada
baladre (per als carros) (37)

banderoles (Alcoi) (a1)
serpentines
talleruques
confètti

arbre de Cucanya
  Cucanya
arbre ensabonat *[ábre] (Vall d'Albaida) (63)
pal ensabonat
el bigó del pollastre (Alcoi) (a1)

tòmbola

«Festa de foc, no la veges de prop» (Xeresa)

⇒ *altres actes i trets folklòrics*
⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> dansa*
⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> cantar*
⇒ *II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> establiments, quioscs*

fira

⇒ *II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> fira*

dansa i cant

cant

cantar
cantoria (428) (92) (57) (28)
cançó de batre (126)
cançó de bres (Cocentaina)
cançó de bressol

safanòria

sarabanda (Alacant) (29)
seguidilla (126)
Seguidilles de la Foia (126)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> cantar*

dansa i ball

dansa
dansada [dansâ] (29)
dansar
ballar les dances
ballador -a
dansador -a [dansaôr] (37)
cap de dansa (El Campello) (37) (Bellreguard) (41)
  cap (Bellreguard) (41)
  director (Bellreguard) (41)
carrella de xics / xiques [*en la dansada*] (Marina Baixa) (28)
collar de confitura (El Campello) (37)

bitllota
bitllotes
postisses (37)

rondalla (37)
rondalla de corda
rondero -a (37)

Alcoianita (Cocentaina) (106)
ball
ball de cresol
ball de l'u (Alcoi) (2) (Castalla) (387)
Ball de la Bandera (Beniarjó) (244) (El Palomar) (347)
ball de la forca (Bellreguard) (41)
ball de la moma (Alcoi) (2)
ball de la safanòria (Alcoi) (2)
ball de les dances (El Campello) (37) (Bellreguard) (41)
ball de nanos (Alcoi) (2)
ball de paloteig (Alcoi) (2)
ball de panderetes i bastonets (Alcoi) (2)
ball del caragol (Tibi) (387)
ball del dos (Bellreguard) (41) (Castalla) (387)
Ball de l'Espill (Alcoi)
Ball del Virrei (Alcoi)
Ball de Velles (Alcoi, Tibi)
ball del punxonet
Balls dels Cabets (Ontinyent) (347)
Ball dels Cabolos (Ontinyent) (347)
Ball dels Cavallets (Ontinyent) (347)
Ball dels Gitanos (Bellreguard) (41)
  capità (Bellreguard) (41)
  capitana (Bellreguard) (41)
  cantinera (Bellreguard) (41)
Ball dels Locos (L'Olleria) (347)
Ball dels Moros (Bellreguard) (41)
Ball dels Pastorets (Alfarrasí) (347)
Ball dels Porrots (Bellreguard) (41)
Ball dels Tapats (Ibi) (347) (Alcoi)
ballet
bolero (126)
bolero mallorquí (126)
Copeo (Banyeres de Mariola) (126)
Còrrega el Conill (Cocentaina) (Cocentaina) (106) (126)
Dansà d'Agres (Agres)
Dansà d'Alcoi (Alcoi) (2)
Dansà de Gandia (Gandia) (99)
Dansà de la Font Roja (Alcoi) (2)
Dansa de les [H]arpies (Biar)
Dansa de Mahoma (Biar)
Dansà del Corpus (Muro)
Dansa del Vetlatori (Montitxelvo) (347)
Dansa / Ball dels Espies (Biar)
Dansà de Velles i Folies (Alcoi) (2)
dansada contestana (Cocentaina) (106)
dansada del barri (Cocentaina) (106)
Danses del Carrer Palacio (Muro)
Danses i Folies (Alcoi) (2)
danses de calderers [*ant*] (Gandia) (99)
danses de dimonis [*ant*] (Gandia) (99)
danses de gitanes [*ant*] (Gandia) (99)
danses de jardineres [*ant*] (Gandia) (99)
danses de llauradors [*ant*] (Gandia) (99)
danses de llauradores [*ant*] (Gandia) (99)
danses de mariners [*ant*] (Gandia) (99)
danses de nans [*ant*] (Gandia) (99)

danses de pastorets [*ant*] (Gandia) (99)
danses de pastoretes [*ant*] (Gandia) (99)
danses de turcs [*ant*] (Gandia) (99)
danseta
danseta repicada
fandango (Cocentaina) (106)
fandango pla (Alcoi) (126)
fandango rodat (Onil) (126)
fandangos de Barxell
la folia (Cocentaina) (106)
folies (1)
*fuera*Φ (Cocentaina) (106)
*fueres*Φ (Cocentaina) (106)
granaïna (Montaverner) (347)
jota (126)
Jota de Barxell (Alcoi) (126)
Jota dels Castelluts (Castalla) (126)
Jota de Banyeres (Banyeres de Mariola) (126)
Jota de Muro (Muro) (126)
les danses
Les Danses (Alcoi) (2)
Malaguenya (126)
Pastoretes
Pastorets i Pastoretes
seguidilles (126)
seguidilles de La Foia (Alcoià) (126)
seguidilles de Mariola (Penàguila) (126)
el Trompot (Alcoi) (126)
la Villenera (Alcoi) (126)

agarrats en rastre
creuar les forques en calderó a la punta [*al Ball de la Forca*] (Bellreguard) (41)
fer una dansadeta
passets per riure
trencar-se-les ballant

«A ballar les dances!» (Alcoi) (i1)
«A ballar les dances, al carrer Major» (Ibi) (34)
«Dones amunt, dones avall» (Muro)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA*

festivitats

Amantats (Alcoi)
Ambaixada de Les Tomaques (Cocentaina)
Ambaixada del Tonell (Muro)
Arenga dels Estudiants (Banyeres)
Carnestoltes° (Cocentaina, Muro, etc.)
  Carnistoltes (Calp) (39)
  fer una Carnistolta (Altea) (28)
  carassetes [de Carnestoltes] (Bellreguard) (41)
  fer codolets [*escarni*] (Bellreguard) (41)
  «Gener i febrer, Carnistoltes hem de fer» (Calp) (39)
  «Qui no vullga Carnistoltes, que tanque les portes» (Calp) (39)
carreres de fadrins
carreres de sacs
Cavalcada del Rei Pàixaro (Biar)
clavari
clavariessa
correduria
La Creu de Maig
Danses del Rei Moro (Agost) (270)
  Dia del Rei Moro (Agost) (270)
  Càntics a la Reina Mora (Agost) (270)
  els màscares (Agost) (270)
  dansers *[danséros] (Agost) (270)
  tarongers *[naranhéros] (Agost) (270)
dia de la mona
dia d'anar a menjar-se la mona
Dia de les Candelàries (Alcoi) (2)
Dia del Ros
Dia dels Fadrins
Festa dels Fadrins
Festes de Folls
Enfarinats (Alcoi)
enramada [anramâ]
entrada de la murta
Falles (Gandia, Oliva, Tavernes de la Valldigna, L'Alqueria de la Comtessa, Xeraco) (271)
Festa de l'Aixabegó (Alcoi) (2)
Festa del Corpus (99)
Festa dels Nanos (Cocentaina)

Festa del Xop (Planes, Altea, Benigànim, el Palomar) (57) (23)
La Plantà del Xop (Planes)
l'Arbret de Sant Joan (Altea) (57) (23)
La Plantà de l'Arbret (Altea) (67)
Festa de la Plantà del Xop (Benigànim, El Palomar) (23)
«Amunt!» (23)
«Oïssal!» «Oandes!» (Planes) (23)
Festa de la Mare de Déu del Carme (Gandia, El Campello) (37)
Festa de les Creus de Maig (Gandia) (99)
Festa de Sant Crispí [*patró del gremi de sabaters*]
«Coca i faves»
«Visca Sant Crispí!» (Elx) (415)
Festa del Nostre Senyor Robat (Onil, Tibi) (387)
festes de carrer
Festes de Folls
Festes a la Mare de Déu del Rebollet (Oliva) (271)
Festes de Moros i Cristians ⇒ *Festa de Moros i Cristians*
Festes en llaor de la Mare de Déu del Miracle (Cocentaina)
Fira i Festes en honor a Sant Francesc de Borja (Gandia) (271)
Fireta de Sant Jaume (El Campello)
Fogueres de Sant Josep (Muro)
L'Angelet (Muro)
La Fira de Cocentaina (Cocentaina)
l'esmorzar de la Fira (Cocentaina) (Cocentaina) (106)
l'esmorzaret (Cocentaina) (Cocentaina) (106)
La Fira i el Porrat de Sant Antoni (Muro)
la Fireta de Muro (Muro)
La Fireta de Sant Antoni (Muro)
La Mare de Déu dels Desemparats (Cocentaina)
La Publicà (Muro)
La Replegà (Biar)
les Caterinetes (Ontinyent)
macip (Ontinyent) (Altea) (28)
majoral
Nit del Ros de Sant Joan
Pasqua
Pasqua Florida
Pasqua Granada
Porrat del Dia de la Sang / Crist de la Sang (Tavernes de la Valldigna) (170)
Porrat de Sant Antoni (Oliva, Benirredrà, Benissa) (271) (233)
Romeria de Sant Antoni (Abad) (Alcoi) (2)
Romeria de Sant Antoni (de Padua) (Muro)
Porrat de Sant Blai (Potries, Oliva) (271) (170)
Porrat de Sant Llorenç (Tavernes de la Valldigna) (271)
Porrat de Sant Macià (Ròtova) (271)
Porrat de Santa Anna (Simat de Valldigna) (271)
Porrat dels Sants de la Pedra (L'Alqueria de la Comtessa) (271)
Processó de la Vinguda de la Mare de Déu de l'Assumpció (Elx) (270)
Trobada de l'Arca (Elx) (270)
cambreres de la Mare de Déu (Elx) (270)
Processó de les Albixeres (Castalla) (3) (249)
guanyar les albixeres (Castalla)
Processió del pa beneït (Sant Gregori) (La Torre de les Maçanes) (272)
Processó dels Xiulitets (Alcoi) (2)
Processó dels Caraputxos [*Divendres Sant*] (Sant Joan) (273)
Rei Pàixaro / Pàixero (Biar)
ronda de l'espígol
la vesprada de la mona (5)
xamela

[*ninots de drap que es pengen als balcons*]

perots de mitjan Quaresma (Alcoi) (2)
sancarrons (Benilloba) (i3)
velles (Agost) (176)
fer velles (Agost) (176)

⇒ *Festa de Moros i Cristians*

altres actes i trets folklòrics

ritus de pas

el padrí, picolí (L'Alcoià)
la padrina, picolina

padrí pollós (La Safor) (99)

«Ací, cap ací, la padrina i el padrí» (Tibi) (387)
«El padrí, picolí; la padrina, picolina; si no tiren confitura, que es morga la criatura» (general) (387)
«Que *mos* tiren confitura, o que es morga la criatura» (Castalla) (387)
«Padrí pollós, que l'ha parit un gos» (Alcoi) (27)
«La padrina pollosa, i el padrí pollós, han parit un gos» (Xixona) (387)
«Si no tiren confitura, que es morga la criatura» (Xixona) (387)
«El padrí pollós, la padrina pollosa, si no tiren no callem, i si tiren mo n'anem» (Castalla, Xixona) (387)

albada
  albades
  aubada
  alborada (Alacant) (29)
anar a menjar-se la mona
auca
Betlem de Tirisiti (⇒ NADAL) (Alcoi) (2)
botargues (Gandia) (99)
bronja (de gesmil) (La Safor)
  bronxa (Bellreguard, Daimús, Oliva, Gandia, Benirredrà, Beniarbeig, Alcalà de la Jovada, Simat de Valldigna, Algemesí) (23)
  bronxeta
  bronja (Ontinyent, L'Alcúdia de Crespins) (23)
  pomellet (Ontinyent, Alcúdia de Crespins) (23)
  ramellet (Alcoi, Albaida) (23)
Cabos [*guardians del Sant Sepulcre*] (Bellreguard) (41)
Capellà de les Roques (Gandia) (99)
carreres (Alcoi, Ibi)
corredors (Bocairent)
Les Correduries de Cap d'Any (Balones, Almudaina) [*ant*] (Balones) (22)
dia dels sancarrons
El Xic (⇒ NADAL)
farolet (fet d'un meló) (Cocentaina)
floretes de Sant Josep
guanyar les albíxeres (Castalla, Tàrbena) (28)
Joan l'Aixâ (Alcoi) (2)
La Despertà (114)
La Replega de la Madeixa [*ant*] (Bellreguard) (41)
L'Encontre (Alcoi) (114) (Bellreguard) (41)
Les Folies (Alcoi, Cocentaina)
Les Pastoretes
al·leluies
  aleluies
  al·leluians
  alolians
  lolians
  olians
gastadors
marsellet
màscares de folls
morterets
ninots de la Quaresma
màscara°
  màixquera
  carasseta (Alacant) (29)
momo
nans i gegants
nanos i gegants
patacada [patakâ] (428) (22) (28)
perot
perot[s] de mitjan quaresma
porrat (Balones) (22)
prendre el ros (Alacant) (29)
prendre's l'eixida
el rascat
sancarrons (Benilloba)
La Trencà del Guió (Elx) (270)
trencar perols el dissabte de Glòria (El Campello) (37)
el Soterrament del Gos (Simat de la Valldigna) (170)
Tia Xima (Cocentaina)
Tio de la Porra (Gandia) (170)
Tio Pòlit (Cocentaina)
Tirisiti (⇒ NADAL) (Alcoi) (2)

«Vols minxo? Vols coca?»
«Era un costum» (23)

⇒ *festa i diversió en general> activitats de festa*

festes de folls (27-28 desembre)

Serenata de la Reina Mora (Agost) (176)
rei moro (Agost) (176)
reina mora (Agost) (176)

Festa de Moros i Cristians

Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit (Cocentaina)
Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Jordi (Alcoi) (2)
Festes de Moros i Cristians en honor a Santa Marta (La Vila) (93)

membres de la filà o comparsa

Junta Directiva (276)
Primer Tro (Alcoi) (275)
Cap de Filà (Cocentaina) (277)
Primer Tro d'Honor (Alcoi) (276)
Cóp (275)
Conseller (276)
Secretari (Alcoi) (276)
Vice-Secretari (Alcoi) (276)
Comptador [koṇtadôr] (276)
Vocal (Alcoi) (276)
indivíduo[Ⓓ] (Alcoi) (275) (276)
agregat (Alcoi) (275)
soci fester (Alcoi) (276)
soci no fester (Alcoi) (276)
soci protector (Alcoi) (276)

càrrecs

Abanderat -ada
Alcaide (Alcoi) (2)
Alfères
alfèris
alfèrissos
Capità
regina
rodella (274) (Alcoi) (Oliva)
Sant Jordiet (Alcoi) (2)
Sargento[Ⓓ] (Alcoi) (275)
glorier
gloriero[Ⓓ] (275)

termes

aguilero (Alcoi) (62)
agulleta (Alcoi) (2)
alardo (275) (232)
alcabús
alijo[Ⓓ] (La Vila) (93)
ambaixador (Cocentaina, Oliva)
Ambaixades
Ambaixada del Moro (Cocentaina) (277)
Ambaixada del Cristià (Cocentaina) (277)
Ambaixada de les Tomaques (Cocentaina)
anar de quatre en fondo
antifonèvol (Alcoi) (2)
antifonevoler[o] -a (Alcoi) (2)
any de càrrec
l'Aparició
arborada *[arboláda] (Agullent) (279)
arcabús
arenga (Oliva)
arrancada [arankâ]
arrancada de diana
arrancada de l'entrada
baixadetes
baixar l'esquadra (81)
batalla (Oliva)
bequetero (Alcoi) (2)
boato[Ⓓ] (275)
botifarra (Alcoi) (275)
cabecera (275)
cap
cabo[Ⓓ]
cap batedor (Oliva)
cabo[Ⓓ] batidor

cabo[①] de diana (275)
cabo[①] d'esquadra (275)
cagafilà
cagafilaes
càrrec
carregador [kaɾegaôʳ] (275)
cartell
cartutxer
cartutxero (275)
Casal de Sant Jordi (Alcoi) (2)
castell de festes
cavallet
combat naval (La Vila) (93)
comparsa
comparses
Comparsa de Sometents [*anf*] (Alcoi) (2)
concòrdia (Alcoi) (276)
Contrabando (Alcoi) (2)
cordonero (Alcoi) (2)
creuada [kreuâ] (Alcoi) (275)
creuada del duro [kreuâ] (Alcoi) (2) (275)
creuar (Alcoi) (275)
cristià -ana
Cucafea [*anf*] (Alcoi) (2)
Darrer Tro (275)
descoberta (Cocentaina) (277)
Desembarcament (Oliva) (170) (La Vila) (93) (El Campello)
despejes[①] dels cavallets de cartó[①] [*anf*] (Alcoi) (274)
destrossafestes
Dia de l'Alardo
Dia de la Glòria
Dia de la Junta de Maig (Alcoi) (2) (a1)
Dia de les Entrades [entrâes] o [antrâes]
Dia de Sant Jordi
Dia del Cartell [kartéλ] o *[kartél] (Alcoi) (2) (a1)
Dia del Descans
Dia dels Comptes (Cocentaina) (298)
Dia dels Músics
Dia dels Trons
Diana (Alcoi) (2)
Diana del Carbonato (Alcoi) (2)
dianer
dianero
dinada [dinâ]
disparo[①]
dissenyo[①] (60) (276)
eixir de *florero*[①]
El Sig (Alcoi) (2)
els arreus de fester
Els Gats (Alcoi) (2)
els que bufen (=músics) (60)
encaro (Alcoi) (275)
encarar-se els capitans (274)
enramada [anramâ]
enramador [anramaôʳ]
enramar [anramâʳ]
ensàio[①] (Alcoi) (60)
Entrada [antrâ]
Entrades [antrâes]
Entrada de Moros [antrâ]
Entrada de Cristians [antrâ]
entrada del berenar [antrâ] (278)
entradeta del berenar [entraêta] (Alcoi) (279)
l'Entrada Farsa [antrâ] (Albaida) (248)
entradetes *[antraêtes] o *[entraêtes] (Alcoi) (2)
esclatar la Diana
escopetes de vaqueta [*anf*] (60)
esmorzar de fira (Cocentaina) (232)
esquadra [askuádra]
esquadra especial
esquadra de negres
estafeta
estar de junta (60)
falto[①] (Alcoi) (275)
fer de cabo
fer de *florero*[①]
fer el puntet
fer el Sant Jordiet (274)
fer enramada
fer esquadra
fer *fallo*[①] (60)
fer les filâes (274)
fer una roda
fester -a
fester de calbot (Alcoi) (2)
fester de fulla (Alcoi) (2)

fester veterà
fiança (Cocentaina) (277)
filada [*ant*]
filà (Alcoi) (La Vila) (93)
filà de moros
filà mora
filà de cristians
filà cristiana
la filà dels mirons (274)
filà de càrrec (275)
filà de cavallet
filà de la ploma
filà del Mig
Filà dels Gats (Alcoi) (2)
Filà els Beatos (Alcoi) (2)
filadetes (Alcoi) (2)
filaero
fonevoler[o] -a (Alcoi) (2)
formar colze amb colze
fuereta (Cocentaina) (232)
gastador
gineta (Alcoi) (3) (280)
Glòria infantil
glorieret
Gran Parada (Cocentaina) (277)
judio (Alcoi) (2)
Juí del Moro Traïdor (Xixona) (176)
La Llaganya (Alcoi) (2)
la seu de la filâ
la treta del montepio (Alcoi) (2)
l'Aparició (Alcoi) (2)
L'Encaro [enkáro] o [ankáro] (Alcoi) (2)
local de filà (5)
llevar-li la pols al trage (Alcoi) (2)
llibret de comparses
llibret de les filades
llibreta de l'algeps [*ant*] (Alcoi) (275)
lloguer [*ant*] (Alcoi) (275)
magentero [mahentéro] (Alcoi) (2)
majors del Casal
maldito (Alcoi) (275)
manta a quadros [*ant*] (Alcoi) (275)
maseret -a (274)
Mig
Mig Any
miquero (Alcoi) (2)
moro -a
morrió (Alcoi) (275)
Nit de l'Olla (Alcoi) [*21-22 d'abril*] (275) (Benilloba) [*14-15 d'agost*] (270)
nit de panxes-buides (Alcoi) (2)
oasis [=*filà*] (Alcoi) (2)
odalisca (60)
olla de la Puríssima (Cocentaina) (232)
olla de músic (275)
olleta de músic
pagar la fulla (Alcoi) (2)
palanquins (60)
palomino -a (Alcoi) (2)
panxes-buides (=músics) (Alcoi) (2)
parella de cóp (275)
pasdoble dianer
passar el punt (Alcoi) (275) (30)
passeig (274)
pegar una formadeta
perdre el lloc en la roda
Primera Diana (Alcoi) (2) (Cocentaina) (232)
puntet
ratlla (Alcoi, Cocentaina) (275) (277) (232)
ratllador [raλaôr] (Cocentaina) (277)
rebenta-festes (Alcoi) (2)
retreta (274)
retreta dels farolets [de paper] per a buscar xonetes [*ant*] (Alcoi) (274)
Reyerta® (Cocentaina) (277)
roberia de Sant Jordi (Alcoi) (220)
roda
roponada [roponâ] (Alcoi) (2)
Sant Jordi el xicotet (Alcoi) (2)
Segona Diana (Alcoi) (2)
somaten
sometent
taula d'escoti (Alcoi) (2)
tindre alfères
tindre Capità
tindre diana
tindre dret a càrrec
tindre dret a disparo
traçar molinets a l'aire

trencada [trenkâ] (281)
un full de comparses (Alcoi) (2)
una festa en ple
vermut i dinar (Alcoi) (282)
vermut i sopar (Alcoi) (282) (276)
voltetes (Cocentaina)

«A la Diana i al llit, al primer crit!» (Alcoi) (179)
«Camilo, trau la llança!» [*ant*] (Alcoi) (143)
«Diana dels Jovençols» (Alcoi) (2)
«El Capità en la Plaça, la bufera li passa» (Alcoi) (2)
«El repós del fester» (Alcoi) (2)
«Ja baixen!» (Alcoi) (2)
«La Magenta, la que més espenta!» (Alcoi) (283) (a1)
«Lluir la panxa fa més moro!» (Alcoi) (96)
«Portem en el cap i en el cor, a Sant Jordi, la Festa i Alcoi» (Alcoi) (2)

roba i complements

trage°
trage d'eixir a festes
trage de moro
trage de cristià
trage de Sant Jordiet (Alcoi) (2)

barbes poblades [poblâes] (274)
barret
bolcada [bolkâ] [*ant*] (284)
bóta (285)
bracilles
caixporra
canana (285)
capa
capot
capot moro (5)
capot ratllat (58)
casc[o] [kaiʃko]
devantals de pell (274)
espidarga
espidargueta
espingarda
faixa (5)
jopetí (5)
llança
manta enrotllada (274)
morral (285)
morrió [*ant*] (301)
motxila (274)
pantaló (5)
panets d'adorno penjant (274)
pectoral de dobletes (226)
penyora
les penyores del trage
puro de faixeta (274)
trabuc
turbant
ulleres fumades [fumâes] (274)
ou amb tomaca (Alcoi) (2)
tortilla amb jolivert (Alcoi) (2)
xafarot

màgia, creences i éssers fantàstics

cabanyelles
cabanyueles
dia d'ànimes
dia de les animetes
les calderes de Pere Botero [*l'infern*] (Alcoi) (a1)
  anar a les calderes de Pere Boter (428)
  anar a les calderes de Pere Botella (428)
(al cel) menjar coquetes amb mel
(al cel) Sant Miquel et donarà coques amb mel (5)
nit d'ànimes
novena
orí verge
traure una animeta del purgatori

poders sobrenaturals

curander -ad
saludador -a (45)
home / dona que lleva les berrugues

manana (Alcoi)
saurí -na (99)
espiritista [esperitíste -a] (114)

medir
dir la bonaventura
passar les canyes (23)
passar-li (l'oració, el ritual secret, a una altra persona) (99)
posar (un got d'aigua, etc.) a la serena (23)
posar (un got d'aigua, etc.) a la rosada (La Font d'En Carrós) (23)

tindre gràcia
tindre llum
tindre un Crist en la boca (45)
tindre els germans forts
haver nascut amb camiseta *[naiʃkút] (Alcoi) (Gandia) (99)
haver nascut de peus *[naiʃkút] (Gandia) (99)

encisar [ensisâr], *[aɲtʃisâr] o *[etʃisâr]
encisat -ada [ensisát], *[aɲtʃisát] o *[etʃisát]
enciser -a [ensisér], *[aɲtʃisér] o *[etʃisér]
encisos [ensízos], *[aɲtʃísos]
prendre d'ull
malcorada
malcoradeta
malcorar

expressions

«Això serà un senyal!»
«El 13, la coixa» (Alcoi) (2)
«Els que naixen amb camiseta tenen gràcia»
«Home roig i gos pelut, primer mort que conegut» (Calp) (39) (Ontinyent) (66) (Bellreguard) (41)
«A l'home roig, dona-li el dit, i es prendrà la mà» (Ibi) (34)
«No em fotràs, corb, que tens el pico negre»
«Tens gràcia!» «Gràcia en els parpalls!» [*resposta*]
«Borinot negre, vista alegre!»
«Voladoret, porta'm figues i ambercocs!» [bolaorét] (Alcoi) (a1)

fòrmules per a encomanar un mussol d'ull

«A tu te'l deixe, a tu te'l done» (Benissa) (51)
«Mussol uno, mussol dos, mussol tres, per a tu és» (Alcoi) (2)

bruixes

auelaⓓ encisera [auéla tʃitʃéra] (Alcoi)
bruixo -a

esperits

ànima
animetes
animetes santes
germà [*número*]

fantasmes

ànima en pena
fantasma (Xeresa, Xeraco, Simat de Valldigna, Benifairó, Tavernes de Valldigna) (180)
la fantasma (Albaida, Adzaneta, Castelló de Rugat) (180)
el pantasma (Valls del Vinalopó) (118)
la pantasma [f] (Alcoraia, Bacarot, Rebolledo) (29)
mumorota° (Benimantell, Callosa) (28)
buborota° (Castalla) (72) (28) (Pego) (3)
buberot (Xàbia) (361)
buberota (Tàrbena) (28) (Xàbia, Xaló, Sagra) (180) (Vall d'Ebo) (361)
bumberot (Dénia) (361)
bumberota (Teulada) (180) (Poble Nou) (361)
bumberoto (Alcalalí) (180)
bumborata (Fageca) (180)
marmoto (Agres, Alfafara, Muro, Banyeres) (180)
marmota (Pobla del Duc, Benigànim, Llutxent, Quatretonda) (180)

marimoto (Alfarrassí) (180)
marimota (Alfarrassí) (180)
marola [marɔla] (Callosa) (28)
momo (Marina Alta) (361)
moro Mussa (Marina Alta) (361) (Vall d'Albaida) (361)
moroti (Tavernes de la Valldigna) (Vall d'Albaida) (361)
morusso (Elx) (209) (28) (Alacant) (29)
murusso (Alacant) (29)
mumaranta (Beneixama) (180)
mumo (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
mumorata (Tibi) (180)
mumerota (Alcoi, Cocentaina, Benidorm, La Vila) (Busot, Mutxamel, Xixona, Aigües de Busot, Castalla, Penàguila, Benifallim, Alcoleja, Benasau, Benilloba, Gorga, Xaló) (180)
mumerotxa (Alacant) (29)
momorota (Parcent) (180)
momorata (Castell de Castells) (180)
musserota (La Torre de les Maçanes, Relleu, Sella) (180)
musseroto (La Torre de les Maçanes, Relleu, Sella) (180)
«Prenguen minxos! Prenguen minxos, cavallers!» [*crit d'una fantasma*] (Sant Vicent del Raspeig) (176)

[*fer por, fer fantasmades*]

eixir de musserota (La Torre de les Maçanes) (180)
fer-li (a algú) una buberota (Marina Alta) (180)
fer un ninot(180) (s.l.)
«Calces blanques, calces negres!» [*repte per a anar al cementeri de nit*]
«Sí que vaig!» [*resposta*] (180)

[*elements per a la fantasmada*]

carabassa
llençol
creu
tiràs (Castell de Castells) (180)
cadira (Pobla del Duc) (180)
esvanadera (Enguera) (180)
llumeneta
llanterneta d'oli
ciri encés
cadenes
campanell

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> BROMA*

dimonis

dimoni ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> RELIGIÓ CATÒLICA*
dimoni emplomat (176)

⇒ *altres éssers fantàstics*

donyets, follets

butoni (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (149)
boroni (La Pobla Llarga) (193)
buteroni (Vall d'Albaida) (149)
buturoni (Vall de Gallinera) (361)
bequeroni (Vall d'Albaida) (149)
bemberoni (Vall d'Albaida) (149)
cucaroni (Monòver) (361) (149)
cerdet [*aparició nocturna*] (Relleu, La Torre de les Maçanes) (180)
donyet (21)
*duendo*① *[wéndo] o *[gwéndo] (a1) (1)
perot (Alcoi) (3)

⇒ *II.1.A. XIQUET EN GENERAL > fer-li por al xiquet*

papu, home del sac

catxou (Elx) (118)
coco (Vall d'Albaida) (35)
confitet [?] (La Pobla Llarga) (193)
home del sac
home del greix (Crevillent) (118)
engreixero *[engreʃéro] (Elx) (118)
greixero (Santa Pola, Guardamar) (118)
greixero dels canyars (Alacantí) (?)
saginero (Benimeli, La Llosa) (361)

el uelet de la tos (Marina Alta) (361)

altres èssers fantàstics

els bous
Bous fantàstics que ataquen en la fosca. (Aigües de Busot) (180)
els gambosins
Essers que ixen quan bufa el vent. (La Torre de les Maçanes) (180)
Grer
Drac femení el cos de la qual forma el paisatge als voltants de Crevillent (Crevillent) (176)
l'Home dels Nassos
Home amb un nas molt gros que apareix la vespra de Cap d'Any, i que personifica l'any vell. (Alcoi) (2) (Vall d'Albaida) (347) (Gandia) (347)
el Tio de les Orelles
Variant de l'Home dels Nassos que apareix el 30 de desembre, enviant-se els xiquets a buscar-lo dient que li queden tantes orelles com dies queden en l'any (El Comtat) (Cocentaina) (347)
la Jonaina (Teulada)
Fantasma nocturn que apareix la nit de Sant Joan i es nota com un pes a l'esquena.(176)
la Mala Fortuna
Espècie de dimoni que apareix entre les dotze i la una de la nit, personificació del mal. (Beneixama) (187)
córrer la Mala Fortuna
«Entre les dotze i la una, córre la mala fortuna»
Paparruana (Orba) (361)
Paparrulla (Poble Nou, Xaló, La Xara) (361)
Espècie de dimoni, per a fer por als xiquets
la Por
Espècie de dimoni, personificació de la por. (180)
Poreta
Espècie de dimoni, personificació de la por. (Pedreguer) (361)
Pateta
Espècie de dimoni o follet que amaga les coses dels humans. (21)
endur-se (una cosa) Pateta (21)
el Quarantamaula
Espècie de dimoni que ronda pels voltants del Pantà de Tibi. (Tibi) (176)
ser l'home de la tela (1)

música (festiva)

Diana florejada [floredʒâ]
fandango
fandanguet
floreig
folia
marxa de processó
paradeta
passadeta (de xaramita) (Sant Joan d'Alacant) (399)
Passacarrer de la Mahoma (Bocairent)
sarabanda (Alacant) (29)
seguidilla

tradició oral: contes i narracions

<conte> [*est*]
cuentoⓘ
contar un *cuento*ⓘ
contaralla (1)
auca
cançó de bres (Cocentaina)
escomencim [*d'un conte*] (Beneixama) (33)
relat (58)
rimal (Alacant) (29)
versar (29)
versador -a
xiste de cego
xiste
contar un xiste

cuentoⓘ de Peret i Marieta (Alcoi) (2) (a1)
cuentoⓘ de lladres i serenos (Alcoi) (2) (a1)
el pardalot d'Alcoi
La Cendrellosa Mendrellosa (Alcoi)
La Cendrellosa (Alacant) (29)
La Mendrellosa (Agost) (28)
La Cendrellosa Mendrollosa (Quatretonda) (286) (28)
La Cendrellosa
La Delicâ de Gandia
Cigronet
Tafutet
«L'oració del pelegrí: "Alça petit! Alça petit!» (Cocentaina)

«Ja me'n trobe somiant, tremolant i encondolit, com si fóra un peix marraix» (Alcoi) (2)

«Açò era una volta...»
«Açò era una volta... Peret de la Volta»
«Vingué el cas que...»
«I anaven anant, uns darrere i atres davant...» (Alcoi) (a1)
«Conte contat, ja s'ha acabat!»
«*Cuento*[①] contat, ja s'ha acabat!» (Alcoi) (a1)
«Com m'ho han contat, ho conte» (Alcoi) (422)

Nadal

Nadal
dia de Nadal
la vespra de Nadal
nit de Nadal
Naiximent
Betlem
betlemero
pessebre
almorzar del *musgo*[①] (Alcoi) (2)
cascaruja[①] [*llepolies, fruits secs*] (Alacant) (29)
primer d'any
putxeret de Nadal
segon dia de Nadal
vespra de Nadal
embaixador
les cartes
escriure la carta als Reis / Reixos
bando
la burreta
burretes
dia de la burreta
vespra de Reis (5)
els Reis°
els *Reixos*[①] (Alcoi)
el Rei [*nom col·lectiu: Aneu a vore el Rei?*] (Alcoi)
el Rei negre
Cavalcada°
Cavalgata[①] (Alcoi)
Cavalcada° de Reis°
Cavalgata[①] dels *Reixos*[①] (Alcoi)
atxero -a
antorxero -a
negres
paquetero
dia de Cap d'Any
xiquet que fa caca

estrenes
asguilando[①] (Alcoi) (2)
arguilando[①] (Alacant) (29)
donar [les] estrenes (Balones) (22)
estrenar (Alcoi) (a1)

«Passar bones festes!»
«Passar bon Nadal!»

«En Nadal, els jocs; i en Pasqua, els focs» (Calp) (39)

«Ja he escrit la carta!» [*diuen els pares, etc.*] (i2)
«Tirurí, tirurí, senyor Rei, jo estic ací»
«Han vingut carregats!»
«Han vingut rics!»
«Enguany els Reis vénen pobres» (5)
«Porteu-se bé, que els Reis estan mirant-ho tot i no vos duran res!» (151)

castanyoles (5)
panderets (5)
matraca (5)
matraquetes
pandorga
simbomba *[sambómba] (Alcoi) (5)
fregar la canya de la pandorga (5)
ferrets (5)

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> RELIGIÓ CATÒLICA*

Música

música en general

instrument *[asturménte] (Alcoi) (2)
instruments de corda
instruments de vent
instruments de teclats i manxa (Bellreguard) (41)

actuació en eixut (Alcoi) (a1)
albades
arpa (88)
arximaga [*fam*] [*encarregat de la xaranga*] (Alcoi) (58)
bacora [*ocarina*] (Bellreguard) (41)
banda
bandúrria (199)
bateriste -a
batsoles
batuta
bellota
boix
bombardí (17)
bombiste
bombo
caixa
caixa xina (Alcoi) (a1)
caixcabell
cançonada [kansonâ]
cançonades [kansonáes]
canya badada
canyes badades
  picacanyes (23)
canyeta de la xirimita
canyisset
canyisset de fer roïdo
carabassetes (a3)
carraca
carracateu
carrancs (23)
carrisses (Alcoi) (2)
cascavell
castanyeta (23)
castanyetes (126)
castanyola
castanyoles
cítara
citra (1) (20) (92) (57) (28)
clarinet (17)
clevilla
compàs (88)
corneta
corn [kɔrn] (Balones) (22)
cornar (Calp) (28)
corno
dalmàtica
de corda
dolçaina° [donsaina] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
  *[dunsáina] (Alacant) (29)
  xaramita° [tʃaramíta], *[tʃeremíta] o *[tʃirimíta] (Alcoi) (El Campello) (37) (Alacant) (29)
  xaramita curta
  dolçaina d'albades
dolçainer -a° [dolsainé^{r}] o *[donsainê ^{r}] (Balones) (22)
  xaramiter -a° (Alcoi) (El Campello) (37)
  xirimiter -a
donsaina
educando (Alcoi) (a1)
el fort del pas-doble (Alcoi) (a1)
el lloc de la tocata
executar [egzekutár], *[eiʃekutâ^{r}] o *[aiʃekutâ^{r}]
fagot (17)
faristol (28)
fer bellotes
fer-li so (a algú) (1)
<flabiol° >
  fabriol (de canya) (Xaló, Vall de Gallinera, Castells de Serrella) (28) (23)
  floriol (Benimantell, Bolulla) (28)
  foriol (Parcent) (28)
  bufacanyes (23)
flauta
flaüta
flauta travessera (17)
gaita
guitarra
guitarra de canya (23)

guitarra d'enxuf (Alcoi) (5)
guitarró
guitarronada [gitaronâ] (Ontinyent) (32)
llegir el pentagrama (5)
llegir música
lleu (Alcoi) (a1)
manacort
matraca
monocord
murga
músic
música
música de les carabassetes
música nova
Música Primitiva
nadaleta (Alcoi) (a1)
oboé (17)
orgue
pandorga (Alcoi, Callosa) (227) (28) (Alacant) (29)
pas moro (a3)
pas-doble
pasdoble dianer
pas-doble dianer
pas-doble sentat
pas-dobles
percussió (17)
piano
picú
pitet
pitet de canya
pito
placa
poc rall
polsar (88)
portar la batuta (Balones) (22)
postisses(86)
rall
raspa
raspar la guitarra (5)
raspat (5)
redoblar (88)
reguerrec (23)
repic (126)
repicades
requint
requintet
rinroc *[botella de vidre rugós]* (Alacant) (29)
rossinyol (23)
sac de gemecs
saxo (17)
simbomba (Benimantell) (28)
so agre
solfa
tabalet
tamboret (37)
  els furranys del tabalet (Polop) (28)
  els furrems del tabalet (Polop) (28)
  els fusells del tabalet (Benimantell) (a1) (28)
templar (126)
templat -ada
timbal
tiple
toc (126)
tocador -a [de guitarra] (5)
tocar la guitarra
tocar el guitarró (5)
traure la música
trombó (17)
trompeta (17)
trompa (17)
tuba (17)
tudell
txamela
viola
  vigòla (88)
violí (17)
violoncel (17)
xaramita° → *dolçaina*
xaranga (58)
xinets (Alcoi) (2)
xaramiter -a° → *dolçainer*
xiulitet

aparell reproductor

altaveu
bàfle

casset
ràdio-casset
xufos

cantar

cançó
cant (17)
cantadeta
cantador (Balones) (22)
cantar
cantar afort (Benidorm) (28)
cantar cançons repicades (Balones) (22)
cantarella
cantarrulla
cantories (Balones) (22)
canturrejar (a7)
cobla (88)
estrivills [estrevíʎs] (Balones) (22)
fandango
fandangos de Barxell (199)
gargantilles (Balones) (22)
paréixer un cor de cegos (Alcoi) (a1)
pegar una cantadeta
safanòria
ser capaç de cantar-les [cançons, tonades] baix l'aigua (Balones) (22)
soltar un gall
tararenes (Balones) (22)
tindre bona seguida

«Cantant *mos* sotarren!» *[sutáren] (Ibi) (34)
«No cantes, que plourà!»
«Qui canta, el seu mal espanta» (Bellreguard) (41)
«Qui canta en la taula i en el llit, no té l'enteniment complit»

dansa

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> dansa*
⇒ *II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE>ballar*

Religió catòlica

religió

religió [reliʤó] o *[relʲiʤó] (Balones) (22)

càrrecs i dignitats

acolitet
acolmo
*anexo*Φ *[enékso] (Balones) (22)
arquebisbe
beneficiat (Altea) (57) (57)
bisbe
cabiscol [kabiskɔl] o *[kapiskɔl] [*ant*] (Balones) (22)
capellà
*cura*Φ (Vinalopó Mitjà) (363)
capellà ecònom [akolmo]
ecònom [akolmo]
escolà [askolâ] (Alcoi) (Benissa) (69)
<escolanet°>
*monaguillo*Φ
*monesillo*Φ (Alcoi) (2)
*monesilio*Φ (Alacant) (29)
mare superiora
monja
mossén
novici, novícia
pavordi
rector [retór] (57) (57)
rector de terme (Balones) (22)
regent (Balones) (22)
vicari (Altea) (57) (57) (Balones) (22)

hàbits
hàbits talars (Balones) (22)
sotana
alça-coll

cota (Balones) (22)
cordons beneïts (Beneixama) (33)

pare predicador
predicador [pedrikaôr]
predic [pedrík] (20)
predicar [pedrikâr]
obrir-se corona (Balones) (22)
portar corona / coroneta
portar corona oberta (Balones) (22)
prendre estat
proveir una parròquia en propietat (Balones) (22)
provisió (Balones) (22)
trasllat [de parròquia] (Balones) (22)
penjar els hàbits

l'abadia [*casa on viu el retor*] (Altea) (67)

culte i institucions

missa i catequesi

acatament
alçar a Déu
anar a doctrina [dotrína] (Alcoi) (a1)
anar a dependre la doctrina [dotrína] (Sant Joan d'Alacant) (399)
anar a missa
cantar missa
catequèsis
combregar
combregar als malalts
combregat -ada
els combregats
la doctrina *[dotrína]
l'Ave Maria
beneir
beneït -ida
benedit -ida (Marina Baixa) (28)
huitada
huitava
missa
missa de huitava
sants olis
novena
novenari
oir missa
oir la Santa Missa (31)
el catret° d'anar a missa (Alcoi) (Ontinyent) (66)
sermó
sermó de la galtada [galtâ] [*Dijous Sant*] (1)

església

església [asglézia] (Balones) (22)
*iglèsia*Φ (Balones) (22)
ermita
parròquia
parròquia d'entrada (Balones) (22)
parròquia d'ascens (Balones) (22)
parròquia de terme (Balones) (22)
vicaria (Balones) (22)
Seu
Calvari

els escalons [de l'església]
els graons [de l'església] (Altea) (28)
ses grases [de l'església] (Tàrbena) (28)

altar
trona
capella
sagrestia
sagristia
àmfores (1)
cancell (Balones) (22)

campana
batall° (Alcoi) (2)
badall (Alacant) (29)
truja [*tremuja*] (Alcoi) (3)
empinar (la campana) (273)
enganyar una campana (Sant Joan) (273)
entrujar les campanes (1)

campaneta
campaneta de combregats
campaneta de les monges
cimbori
cimboriet
custòdia *[kustəria]
cor
estampeta (Alcoi) (a1)
icona
patena
relíquia [relíkia] o *[rekília] (5)
reliquiari [relikiári] o *[relikiéri] (Callosa) (28)
repic (Alacant) (29)
repicar (53)
revoltar les campanes (37)
rompre la campana
timbrar les campanes
tocar les campanes
Calendura [*ninot que toca les campanes al campanar*] (Elx) (118) (192)
Calendureta [*ninot petit que toca les campanes al campanar*] (Elx) (118) (192)
voltejar les campanes (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
toc de Glòria
toc de l'Ave Maria
tocar a mig vol (les campanes)
tocar a mort
tocar a drangs / drancs (Marina Baixa) (75) (28)
toc de l'albat (Gandia) (99)
tocar a albat (Vilallonga) (46)

fer llimosna
la deixa (Alcoi) (a1)
plegues per a l'Església

«Embadineu!» [*crida per a unir-se en files*] (Altea) (67)

festivitats

altar fumat (289)
festes grosses (Balones) (22)
Advent
berenar de pasqua
cena de Dijous Sant
darrer dia
Dia de Reis
dia de Tots-Sants
Tots-Sants
dia de Difunts
dia dels combregats
Dimecres de Cendra
El Baldat (Alcoi) (2) (a1)
Pasqua
Pasqua Florida
Pasqua Granada
quaresma
La Salpassa
La Serpassa
El Salpàs
Setmana dels Dolors [*setmana de passió que precedix la Setmana Santa*] (193)
El Traspàs
fer el traspàs [*dejunar de Dijous Sant a Dissabte Sant*](1)

maça
picoleta (Sant Joan) (273)

processó *[provesó] ⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE; festivitats*
acatament [*genuflexió davant la Mare de Déu en les processons de Setmana Santa*] (Alcoi) (3)
anda
andes
roca [*ant*]
trasllat
tresllat

la Comunió

Primera Comunió
prendre la Comunió
candelària
comuniant -a

Nadal

⇒ *II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal*

resar

breviari
la sogra *[hum]* (115)
encomanar-se° *[a un sant o persona divina]* (99)
encomenar-se (Alacant) (29)
gallofa (21)
gojos (289)
persignar-se (Alacant) (29)
res
resso (Balones) (22)
companyera de resso (Balones) (22)
resar
rosari
rosari de quinze denes(28)
resar el rosari
passar el rosari
resar l'estació dels altars (Balones) (22)
senyar-se

dogma

Déu
el Bon Déu

Crist
Cristo
Jesús
Jesucrist
el Nostre Senyor
el Messies
el Redemptor [redentór]
l'Infant
el Xiquet (23)
el Jesuset
el Bon Jesuset
el Jesuset del Milacre (Alcoi) (2)

el Sant Esperit [sánt espirít] (Balones) (22)
l'Esperit Sant

la Mare de Déu
Maredéu (Elx) (270)
la Mare de Déu d'Agost *[La Verge Assumpta, 15 d'agost]* (67)
la Mare de Déu de l'Assumpció (Elx) (270)
la Mare de Déu del Caneler
la Mare de Déu del Miracle (Cocentaina)
la Mareta (Cocentaina) (279)
la Mare de Déu dels Desemparats
la Verge dels Mamparats (Alcoi) (3)
la Mare de Déu dels Lliris
la Mare de Déu en el llit
la Mare de Déu gitadeta
la Puríssima Xiqueta (Benissa) (233) (176)
la Socarradeta
la Verge Maria
Maria Santíssima

l'àngel Meclí *[Sant Miquel]* (Alcoi) (2)
L'Enxancadet [laɲtʃankaét] *[Sant Maure]* (Alcoi) (2) (a1)
L'Estevadet [lastevaét] (Alcoi) (2) (a1)
sant -a
santets
El Sant Cavaller *[Sant Jordi]* (Alcoi) (62)

Cel
paradís
el regne / regnet del cel [réine, reinét]
glòria
fer part [Déu] (a algú) en / del Cel (Balones) (22)
ànimes / animetes santes
ànima del Cel (62)

Purgatori

infern
dimoni
el Dimoni

l'Enemic (101)
la romana de l'infern
les calderes de Pere Botero
la caldereta de Pere Botero (Crevillent) (52)

pecat
conjurar el dimoni (56)

sacraments

sacrament
sacre
sagrament
sagrat -ada

matrimoni ⇒ *II.8.C. RELACIONS PERSONALS*

absolució
absoldre
absoldre amb cautela
combregar (Balones) (22)
confessar (Balones) (22)
bateig
batejar
pegar la petxinada [*fam*] (Alcoi) (2) (Alacant) (29)
tirar-li l'aigua a un xiquet
un albat ⇒ *II.3.G. COS HUMÀ>EDAT*

crides del bateig

«Padripollo ric, que tiren confits; padripollo pobre, que tiren garrofes» (Pedreguer) (361)
«El padrí, picolí; la padrina, picolina» (Alcoi) (a1)
«La padrina pollosa; el padrí pollós, han parit un gos; si no tiren confitura, que es morga la criatura!» (Xixona) (101)
«Padrina rica, el cul li pica!» (Crevillent) (52)

crides del Dissabte de Glòria

«Cuca mala, ix del forat, que el Nostre Senyor ha ressuscitat!» (Sant Joan) (273)
«Escaravat, ix del forat, que el Nostre Senyor ha ressuscitat!» (Sant Joan) (273)

devoció - no devoció

afectat -ada a l'Església (Balones) (22)
arrapaaltars [*desp*] (26)
beatet -a [*desp*]
beato -a [*desp*]
beato -a roín -a [*desp*] (26)
beguí -ina (138) (28)
devot -a
devot -a de l'Església (Balones) (22)
feligrés -a (Balones) (22)
panerola (Alcoi) [*desp*]
resador -a (Balones) (22)
ser [molt] catòlic -a (74)
ser de missa i olla
ser un -a beato -a fals -a

els Quicos
els de l'Opus
jorovita [*jesuïta*] (Balones) (22) (3)

descregut -uda
retragut -uda de l'església
judio -a [*desp*] [ʤodío -a] (Alcoi) [ʤoío] (Elx) (408)
ser un -a judio -a [*desp*]
ser de l'escorfa amarga [*desp*] (Alcoi) (a1)
tindre el cor danyat (Balones) (22)
tindre l'enteniment pervertit (Balones) (22)
«Eixe és de l'escorfa amarga!» [*desp*] (Alcoi) (a1)

expressions

«Alabat siga Déu i Corpus sempre cau dijous»

«Cançons o responsos?» [*visita de les estrenes (aguinaldo) de la Puríssima*] (Ontinyent) (66)
«Confraries: guiloperies; i concòrdies: discòrdies» *[kofradíes] (Alcoi) (27)
«El Diumenge de Rams, qui no estrena no té mans» (Alcoi) (Ontinyent) (66)
«En la Església, quan no plou, goteja» (Balones) (22)
«En temps de melons, no vages als sermons» (Ontinyent) (66)
«Has tirat el pa; has matat a Déu!» (Alcoi) (2)
«L'església per a resar, i la plaça, per a tractar» *[tratâr] (Alcoi) (27)
«Les campanes de la Glòria el peix s'emporten»
«*Monesillo*® pillo!» (Alcoi) (2)
«*Monaguillo*® pillo!» (Ontinyent) (66)
«Sant Ramon Nonat, faça que el xiquet ixca tan dolcet com ha entrat» (Crevillent) (52)
«*Señor, hoy pequé...* a vore hui a qui fotré» [*desp*] (26)

Setmana Santa

confraria
confrare
confraressa
confraret
confraresseta

germà -ana
disciplinant

seu
seu canònica
Junta de Germandats (Ontinyent) (443)
Junta Major

pas
grup escultòric
estendard
cirial
atxa
blandó
bàcul

vesta
hàbit
túnica
capa
capirot
cingle
faixa
guants
sandàlies

processió
processió de Diumenge de Rams
processió de palmes i rams
processió de la Santa Creu i Maria Magdalena
Processió del Soterrar
Processió del Sant Enterro
Processió del Silenci
Gloriós Encontre

Sermó de la Galtada [*ant*]

Lavatori
Desclavament
Davallament
Resurrecció
l'Angelet de la Corda d'Alfarrasí

càrrecs i dignitats

clavari (president)
clavariessa
sotsclavari
andador
síndic (secretari)
majordom (tresorer)
prior (consiliari)
germà major
macip

vocals

Misteri d'Elx

la Festa (408)
el Misteri (408)
Casa de la Festa (408)
Junta Local Gestora (408)
Junta Protectora de la Festa (408)
clavaria (408)
  Clavaria de Nostra Senyora (408)
  cavaller electe (408)
  cavaller portaestendard (408)
  majordom (408)
  mestrevila [*encarregat de la tramoia del cel*] (408)
  tramoista (408)
Confraria de Nostra Senyora de l'Assumpció (408)
Consell (408)
consueta [*llibreet de normes i text de la peça dramàtica*] (408)

personatges i elements simbòlics

Mare de Déu (408)
  Mare de Déu de l'Assumpció (408)
  L'Assumpta [asúnta] (92)
L'Àngel (408)
  Àngel Major (408)
Àngel de coixí (408)
Àngel de mantell (408)
animeta [*petita imatge de la Mare de Déu que representa la seua ànima*] (408)
Apòstol (408)
Consueta [*ajudant del mestre de cerimònies*]
  Consueta del cel (408)
  Consueta de la Porta Major (408)
  Consueta del cadafal (408)
  Consueta de la sagristia (408)
Gran Rabí (408)
judio [ʤoío] (408)
Sant Jaume (408)
Sant Joan (408)
Sant Pere (408)
Sant Tomàs (408)
Maria Major (408)
  Maria Cantadora (408)
  la Maria (408)
Maries Mudes (408)
  Maria Salomé (408)
    Maria Cleofàs (408)
  Maria Iacobé (408)
Pare Etern (408)
seguici (408)
seguici marià (408)

cel (408)
  portes del cel (408)
caixa de les tres claus (408)
claus (408)
Evangeli (408)
mascareta [*màscara de la Mare de Déu amb els ulls closos*] (408)
oripell [*trossets de paper daurat que simbolitzen els raigs de llum*] (408)
palma d'or [*penyora*] (92)

ginys i estris

Araceli (408)
  rescèlica (408)
la magrana *[maŋgrána] [*aparell aeri que transporta l'àngel*] (92) (408)
  núvol [*ant*] (408)
  el globo (92)
andadorⒹ (408)
bacallar (408)
càbria (408)
  maroma (408)
  corriola (408)
  tròcola [*politja doble*] (408)
cadafal (408)
cadafalet (408)
cadira [*ant*] (408)
catifa (408)
Coronació [*aparell aeri on es representa la Coronació*] (408)
estació (408)

hort de Getsemaní
Calvari (408)
Sant Sepulcre (408)
fossa (408)
fossat (408)
jàssera (408)
biga (408)
llit de la Mare de Déu (408)
llitera (408)
marrano [*bigueta transversal que subjecta la jàssera*] (408)
pal·li (408)
persiana (408)
sepulcre (408)
tendal [*tela penjada a la façana de l'església per protegir els espectadors*] (408)
torn (408)
tramoia (408)
tramoia alta (408)
tramoia aèria (408)
tramoia del cel (408)
tramoia baixa (408)
tramoia terrestre (408)

actes

Nit de l'Albada [albâ] (408)
assaig general (408)
prova de l'àngel [*prova de vertigen*] (408)
llançament de conyetes [*codonys*] [*ant*] (408)
prova de veus (408)
representació extraordinària (408)
Vespra (408)
Vinguda de la Mare de Déu (408)

Assumpció (408)
Coronació [*escena*] (408)
completes [*hora de començament de la primera jornada o Vespra*]
Dormició (408)
exèquies (408)
judiada [ʤoiâ] (408)
processó-soterrament (408)
processó (408)
rodada *[roâ] [*vetla al cos mort de la Mare de Déu*] (408)
Salve (408)
ternari (408)
Trànsit (408)

música i composicions poètiques

Capella del Misteri d'Elx (408)
cantor [*qui representa un dels personatges*] (408)
cartó [*partitura*] (408)
cobles (408)
contrafactum (408)
goigs (408)
llibret de cantor (408)
monòdia (408)
polifonia (408)
quartet (408)
versos (408)
Vespres (408)

Mestre de Capella (408)
Mestre de Cerimònies (408)
ministril [*músic*] (408)

arrova de l'oli [*ant*] (408)
pesada de carn [*obsequi del Consell als cantors i músics*] (408)

«Visca Elx! Visca la Mare de Déu!» (Elx) (412)

Religió islàmica

Terminologia de fonts documentals valencianes meridionals (segles XIII-XVII), especialment del *Llibre de Çuna* e *Xara dels moros* (1408), dels *Llibres de Cort*

del Justícia d'Alcoi, Cocentaina i València així com altra documentació mudèjar (Barceló 1984) amb equivalències en valencià estàndard contemporani (° AVL; • IEC / TERMCAT; * proposta nostra) i àrab, si s'escau. És notòria la presència de nombrosíssims manlleus de l'àrab.

religió

islam [الإسلام] (22)

alcorà [القرآن] (22)

sarraí / serraí -ïna [*musulmà -ana*]
serrahí

Muhammad* [النبيّ محمّدﷺ]
Maffomat (22)

sunna° [سنّة] [*tradició*]
çuna (22)
xaria* [شريعة] [*llei islàmica*]
xara (22)
axara (22)

càrrecs i dignitats

alcadi° / alcadia [القاضي] [*jutge musulmà*] (22)
alfaquí
salmedina [صاحب المدينة] [*cap de policia*] (22)

culte i institucions

l'oració

çalà / çal·là <salà*> [الصلاة] (22)
oració

açobh / açhob <fajr•> [الصُبح / الفجر] (22)
oració prima
oració de l'alba
addoar <zuhr•> [الظُهر] (22)
oració de migjorn (22)
al·làcer <asr•> [العصر] (22)
oració de vespres (22)
almàgrip <magreb•> [المغرب] (22)
oració de sol post (22)

al·làtama / alàtama <alᶜaxa'> [العتمة / العشاء] (22)
oració de lo vespre ans de dormir (22)

mesquita° [المسجد]
mezquita (22)

el dejú

dejú [الصوم] (22)
dejunar

el peregrinatge

la romeria devers Meca [الحاجّ] (22)
lo Romiatge devers Meca (22)

vida social

acidac° [الصداق] [*dot*] (22)
aixovar° [الشوار]
exovar (22)
oxovar (22)
almadal·len [المظالين] [*agravis*] (22)
ròdd almadàl·len [المظالين] [*evitació dels agravis*] (22)
atalicar / talecar [*repudiar, divorciar*] (22)
atalequida [الطلاق] [*dona repudiada*] (22)
atzique <zakà*> [الزكاء] [*almoina legal*] (22)
azique (22)
atzeque (22)
forro -a [حرّ - حرّة] [*home / dona lliure*] (22)
jaquir
mobara / mubara / monbarra [مبارأة] [*carta de lliurament*] (22)
mosequi [مزكي] [*persona que paga la zakà o almoina puntualment*] (22)
rebea exor [ربيع الشعر] [*quarta part del delme*] (22)

nom dels mesos lunars islàmics

muharram [محرّم] [*primer mes lunar*] (22)

almaharam
alfambra
safar* [صفر] *[segon mes lunar]* (22)
çapahar
rabealauel [ربيع الأوّل] *[tercer mes lunar]* (22)
rebealeuel
rabealaher [ربيع الاخر] *[quart mes lunar]* (22)
alxalan [الصداق] *[tercer mes]* (22)
jumet aleuel [جمادى الأوّل] *[quart mes lunar]* (22)
jumet allahehuer
jumet alahir [جمادى الاخر] *[sisé mes lunar]* (22)
arageb [رجب] *[seté mes lunar]* (22)
aregep
xaban* [شعبان] *[huité mes lunar]* (22)
xaben
ramadan [رمضان] *[nové mes lunar]* (22)
remedan
romadan
xaual* [الشوّال] *[desé mes lunar]*
xauell (22)
alxalan (22)
dulqueda / dulquide [ذو القعدة] *[onzé mes lunar]* (22)
dulfaga / dulquea [ذو الحجّة] *[dotzé mes lunar, mes de la peregrinació]* (22)

festivitats

addahea [عيد الأضحى] *[Festa del Sacrifici]* (383)

Pasqua gran
alàhet alquebir

Pasqua de l'arròs
alàhet àquer

III. DISCURS

MARCADORS

a. Marcadors argumentatius

Discurs

«...crec que»
«...diu que» (Alcoi) (i1)
«...que diuen més de quatre» (Alcoi) (144)
«...que diuen» (Alcoi) (i6)
«...que, ja dic...»
«...que, res, que...» (96)
«...suposam,...»
«...vol dir-se, ...»
«Ací està vist que...» (74)
«A tot això...» (Balones) (22)
«A unes males...» (28)
«A vore si és que...» [*suposició*]
«A vore si s'aclarim»
«Anava a dir-te»
«Anem a comptes!» (1)
«Anem a vore si s'entenem» (30)
«Aclarim-se!»
«Així i tot...» (33)
«Això és lo que anava a dir-te»
«Amb tot i amb això»
«Anem al cas!»
«Ara que ho pense!»
«Ara està la part segon: ...» (5)
«Ara ve la segon part: ...»
«Ara ve que...»
«Com?»
«"Com", deien els antics!» [*resposta*] (Ibi) (34)
«Com a que... » (Balones) (22)
«Com li anava dient...» (37)
«Comportaràs que...»
«Comprens lo que vull dir-te?» (a4)
«Comprés?»
«...de dir, "Ai, ..."» (a21)
«... de dir / dius "Escolta, ..."» (59)
«...de dir, "És que..."» (59)
«...de dir "Mira, ..."» (59)
«Damunt de ... encara ...» (74)
«Digues tot lo que vullgues» (1)
«Després ja vorem» (74)
«Donat el cas...»
«Ah?» (La Safor)
«Eh?»
«Eixe és el tema» (i15)
«Eixe és el *cuento*®» (1)
«Escolta, ...»
«...és el cas...» (60)
«Estàs en el cas?» (Elx) (40)
«Fes-te compte que...» (i4)
«Hala»
«Home, *pues*...»
«I això a què ve ara?» (74)
«I això per què?»
«I es pot saber per què?» (a3)
«I ja ve que...»
«...i encara!» (96)
«Jo per a mi que...»
«Juga't algo a que...»
«M'han dit de bona tinta, que...» (74)
«Mig almud, quatre onces» [almút] o *[armút] ^

«Mira, escolta ...» (59)
«No cregues...»
«No creus que...?»
«No et faces compte [de] que...» [= *no et penses que...*] *[kónter] (Alcoi) (i2)
«No per això...»
«No puix [pos] ... [+ *subjecte*]!» (96)
«... no siga cosa que...»
«No tan debades»
«Pensant amb el cap...» (5)
«... per dir-ho millor» (Balones) (22)
«Per a que s'entengam» [p'a ke s'antengam]
«Per compte de dir...» (Balones) (22)
«Per lo que estàvem dient!»
«... perquè -digues!-, ...» (31)
«Potser!» (31)
«Puix ara voràs...» [pos avorás] (i4)
«Puix mira, bo...» [pos]
«Puix si no…. puix ...» [pos]
«Que m'ho diguen a mi, que....»
«...que no... ||» (59)
«Què voleu que vos diga»
«Què vols que et diga»
«Saps cert?»
«Saps com?»
«Saps lo que vull dir-te?» [sás]
«Saps què?»
«Saps què et dic!»
«Saps què et dic?»
«Saps...» [sáps] o *[sás]
«Si això...»
«...si es vol,...» (31)
«Si-ma-vé...» [*marcat rural*] (Alcoi) (2)
«Siga com siga, ...» (74)
«Siga esta…»
«Suposem»
«També s'ha de dir»
«Tenint en compte...» (59)
«Toca, ...!» (26)
«Tu creus?»
«... tu creus?»
«Vat ací»
«Vate ací»
«Veges si això»
«Vegueres...»
«Ves per on» (31)
«Veus tu?»
«Vols dir?»
«Vosté dirà què li s'oferix»
«Vosté sap?» (74)
«Vull dir» (59)
«Vull dir-te»
«Ací tens l'explicació de la falla»
«Açò comença a embrutar-se»
«Açò està embrutant-se!»
«Conta-mos-ho fil per randa» (60)
«El cuento és més llarg, però s'acaba ahí°!»
«Em cansava la boca de dir-ho»
«Encara que et]li trenque el dir!»
«No parle molt...!»
«Parlem a pams»
«Per a no rodar-ho més!»
«Que no haja dit res!»
«Volia fer-li un preguntat» (Alcoi) (Vall d'Albaida, Pego) (35)

cridar l'atenció

⇒ *interpel·lació*

addició

a més
*ademés*①
amb tot açò
dit siga de pas (Alcoi) (94)
per més senyes (19) (22)

afirmació

«Açò no m'ho negarà...» (60)
«Ai, tu sa[p]s?» (i4)
«Una cosa és certa...»
«Jo ho he de dir»
«Lo que és ben cert és que...!»

«Lo que és cert és que...!»
«Millor que millor!» (58)
«No cal dir que... » (Balones) (22)
«No, si ja...»
«Per supost» (59)
«Val que...»
«Vull dir-vos una cosa...»
«Vull dir-vos una cosa, que no vos sàpiga mal...» (60)

⇒ *II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ*

aïna
al capdmunt
amb tal que (1)
amb tot açò
amb tot i amb açò
a despic de (Altea) (57) (28)
ara que ho pense
ausades
cert que
com aquell que
com aquell que diu
com aquell que no ho fa
com si fóra
encara que
em fa l'efecte que
a bones raons
a tot açò
a tot cas
abolint raons
açò
açò i allò
tal mateix (1)

comparança

a post de (Alcoi) (2)
en comparació amb
a l'igual que
lo mateix que si
a diferència de
al costat de (Beneixama) (33)

concessiu

«A tot açò, ...» (Alcoi) (i2)
«...i, a tot açò...»
«...però, a tot açò,...»
«A tot i això, ...» (Ibi) (34)
«Aixina i tot...» (Alcoi) (i2) (Elx) (40)

de resultes de
de tot a totes
en acabat
en açò
en tocant a
en tot açò

«Aixina i tot...»
«Aixina i tot, encara, encara!»
«Conforme s'ha girat la cosa...» (Elx) (40)
«En qualsevol cas...»
«En *qualquier*[®] cas...»
«Encara, encara!»
«I encara gràcies!»

exemplificació

com ara
d'ahí° que (58)
mateixa
o siga's (38)
per a mostra [ser prou] un botó

exemple
mostra
mostra de capell (Balones) (92)

«és dir...»
«és venir a dir»
«Qui diu això, diu un atra cosa!» (Alcoi) (a1)
«És vindre a dir»
«És venir a dir!»
«Fixe's bé» (74)
«...per exemple» [eiʃémple]
«Pa q tu et faces una idea

«Vosté imagine's que...» (74)

finalització, recapitulació

«Al cap i al fi..» (Ibi) (34)
«I bé,mira...»
«Ja veus...»
«Jo què sé!» (31)
«Res!»
es resol tot a ... (5)
«Sols nos resta...» (58)
«Total, que...» (96)
«Per a acabar-ho de arreglar...»
«Per a acabar de reblar el clau...» (26)

insistència

«Però jo sé que...» (a22)

interpel·lació

«Anem al cas!» (Ibi) (34)
«Escolta!»
«Escolta'm ací!»
«No t'ho perdes!» [pérges] (56)
«Però escolta'm!» (i2)
«Què fa, ...?»
«Xei!»
«Xt, ...»

narració

«va i...» (31) (23)

negació

«Bo fora qui negara, lo que ha dit abans» (Ibi) (34)

⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG

objeció

«Com tinc / tens / teniu (etc.) que...?» (i2)
«I ara veges tu què fem / faig (etc.) amb...?» (56)

opinió

«Comptava que...» (Alacant) (29)
«El cas és que...»
«Em crec que...» (i4)
«Em faig el compte que...»
«Em fa l'efecte que...» (28)
«En mon concepte...» (Balones) (22)
«Em pregunte jo...» (31)
«És qüestió que...»
«Es veu que...»
«Estic d'acord que...»
«Fa efecte de que...»
«Ho sent, però...» (31)

idat
itat
justetet
lo més bo que
més aïna
negar
no és altra cosa
no soles … sinó que…
per cert
per la part present
per sabut [que]
posar per cas
posició

oposició, adversativitat

no obstant
però
però això no lleva que (92)

portar la contrària

preludi

«*Bueno*[Φ]...» (Elx) (40)

«Abans de tot..» (Ibi) (34)

possibilitat (modalitzadora)

«Capaç que...»
és capaç que…

recapitulació

«La qüestió, ...»
«I res» (31)
«Ja dic»
«Lo dit, ...»

recuperar el fil

«Què anava a dir-te?»
«Ja ho diré!»
«Ja t'ho diré»

rodar el cap
sembla que
sinòs
sisquera
sixquera
sobre no…
també
tampoc
tan
tan sisquera
tan sols
tant com
tindre que ser
torn

«I dic jo...»
venir a + inf.
vindre a + inf.
vitat

relació

a tall de [*en relació a*] (Elx) (40)
a tenor de lo que [*segons, en funció de*] (Elx) (40)
donant-se el cas [*de*[Φ]] que (57) (57)

negació

[*sense rebuig: no ús pragmàtic*]

rebutjar (a23)
en absolut
ni pensar-ho
ni per *assomo*[Φ]
ni per eixes (Balones) (22)
«En no...» (Balones) (22)
«No li veig el motiu» (a3)

dir que no
dir que "nones"
negar-se
negar-se en redó
tancar-se en banda

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG* [*ús pragmàtic*]

suggeriment

«[Tu] procura de...» (74)

suposició

digam que
posem que
posem per cas

destacar fets o accions PRAGM

«Has vist?»
«Perquè es presenta»
«Pot caure el cel, però…»
«Què et pareix?»
«Què et pareix, coixo?»
«Què et pareix, coixo, balles bé?»
«Què et pareix, coixo, balles bé? En un peu tot lo que sé!»
«Què et sembla?» (La Safor)
«Què t'ha paregut, Canut?"
«Què t'ha paregut, panxut?»
«Què t'ha paregut, pilota de panís?»
«Qui no té qui l'alabe, s'alaba ell mateix»
«Per a d'això...!» [ho faig, fem una cosa]

⇒ *III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES*

reprensió, tirar en cara

«Eh, què?»
«I ara, què?»
«Què, què?» (31)

«Ja t'ho dia jo!»
«Ja t'ho dia (ton pare, ta mare, etc.), que en glòria estiga!» (31)

«Ara sí que esteu ben apanyats!» (56)

«T'ha pegat o t'ha rossat?»
«T'han bufat o t'han fet aire?» (Tavernes) (31)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG*

b. ADVERBIS I EXPRESSIONS ADVERBIALS

Adverbis i expressions adverbials

a continuació (33)
a consciència (33)
a dalt (33)
a deshora (33)
a dins
a dintre (Crevillent) (24) (Elx) (40)
a gos[s]ades
  agausades
a cosa de [*aproximadament*] (Balones) (22)
a cosa feta (33)
a despit de [*malgrat*] (428)
a efecte (Balones) (22)
a la desfeta (Balones) (22)
a la part damunt
a la part davall
a la recíproca
a la seguideta (a6)
a l'efecte (Balones) (22)
a les darreries (Balones) (22)
a les dretes
a lo millor [*potser*]
a lo millor [*finalment*] (Balones) (22)
a l'últim
a mal o bé (Alacant) (29)
a males penes (Polop) (28)
<a mesura que>
  a *medida* que[Φ]
  a *meïa* que[Φ] (Crevillent) (24)
a més de
a mitja veu
a pesar que [a pesâr ke] (Crevillent) (24)
a post de
a priori (5)
a prou penes (Callosa) (28)
a rejo [*amb força*] [rédʒo] (Elx, Crevillent) *[rédʒol] (Santa Pola) (119)
a rinxo de (Callosa) (28)
a soles
a tall de [*en relació a*] (Elx) (40)
a tot açò
a tot tirar (1) [*a tot estirar*]
a molt tirar (Ibi) (34)
a travesses
a ull nu (26)
a vola ploma
ací (Alacant) (29)
açó (tot el excepte Valls del Vinalopó, Baix Vinalopó i Camp d'Alacant) (29)
així [aiʃí] o [aʃí] (Crevillent) (24)
aixina [aiʃína] o [aʃína] (Crevillent) (24)
al baix [*a menys*] (1)
al biaix (28)
al cap (Balones) (22)
al deixant de (Benidorm) (95) (28)
al contrari [de] (Beneixama) (33)
al cru (5)
al pos de [*en comparació amb; semblant a*] (57) (28)
  a pos de [pɔs] (Alcoi) (28)
al revés
<*a l'inrevés*° >
  a l'enrevés (Alcoi) (Callosa, Tàrbena) (28)
al temps que
abans (119)
  ans (119)
  denans (Crevillent) (119)
  antes[Φ] (119)
acabat de
ací
ahí°
aital (57) (57)
així mateix
així que (Balones) (22)

aixina
aixina, a ull [*aproximadament*] (Elx) (40)
aixina i tot
a l'igual que
al menys
  al *menos*[Φ]
al prompte (57) (28)
  a l'emprompte (Altea, L'Alfàs, Marina Alta) (28)
    (Balones) (22)
  en un emprompte (72) (28)
al recte de
al remat
al revés
allà
allavors
almenys
amb deliri [an deliri]
amb tot i amb açò
  ans (Alacant) (29)
  nans
aquí (Alacantí, Vinalopó) (24)
arreu [*successivament*] (Alacant) (29)
astò (Valls del Vinalopó, Baix Vinalopó, Camp
  d'Alacant) (Alacant) (29)
ben fondejat
cabalment (Balones) (22)
cap a
  cab a
  pac a
  p'a
com [puges, ixes, etc.]
compte (en... de o a... de) (Alacant) (29)
darrer -a
d'amagat
  d'ençà que (Alacant) (29)
  ensé que (Alacant) (29)
d'estranquis
de bades [debâes] (Balones) (22)
de cap de manera (96)
de gaidó (Alcoi) (2) (Elx) (40)
de mida que
de normal (17) ⇒ *NORMALMENT*
de panxada
de petit
de primer
de raspalló (55) (28)
de redondó [reondó] (Alacant) (29)
de rondó
de sa llei (72) (28)
de segur
de solana
de totes maneres
  de tots els *modos*[Φ] (i2)
debades
dempuix (Balones) (22)
des que
dessobre
devers [a] *[devés] [*cap a*] (Vinalopó Mitjà) (119)
dins
  dintre (Guardamar, Novelda, La Romana,
    L'Alguenya, Fondó dels Frares) (119)
  dintres (Petrer, Fondó de les Neus) (119)
dret a *[detra] [*cap a*] (Elx) (119)
eixem ací, eixem allà [*més o menys*]
  (Quatretonda) (347)
el qui més o el qui manco (Alacant) (29)
en acabant
en acabat
en açò
en *arreglo* a[Φ] (1) (i15)<*segons, d'acord amb*>
en consonància a (a18)
enfronteret (Crevillent) (24)
en gelat
en junt (5)
en llans
en orde
en passar
en rest (Gandia) (53)
encara
  nincara (Beneixama) (33)
  nincá (Crevillent) (52)
encara que
encara que fóra (31)
encara que siga
  mal que siga (23)
enjamai
enmig de [*a més de*] (20)
ensé que

entan
entonces
espau [aspáu]
ferm (Alacant) (29)
fins
  funs (46) (92) (Gandia, Pego, Vall de Gallinera, Xixona) (3)
  fons (Pego) (3)
  *hasta*Φ
  *d'hasta*Φ
gossada
i encara
llavors
  llavonses (Altea) (57) (57)
llevat de (92)
manco (Alacant) (29)
manque
mas que
massa
mateix (1)
mentrimentres° (Alacant) (29)
  mentriments
  mentrementes
més o menys
mes que
més que res
mes que siga…
més aïna (Alacant) (29) (Alcoi) (3)
normalment
  de normal (17)
  per lo general
  per lo regular (92)
onsevol (Alacant) (29)
ansevol (Alacant) (29)
per a on (1)
per lo general ⇒ *NORMALMENT*
per lo regular (92) ⇒ *NORMALMENT*
per lo manco (Alacant) (29)
per mandat de (5)
per més senyes (22)
qualsevol
  quansevol (Altea) (57) (57)
quant manco (1)
quant menys (1)
ran°
  rant°
  ranteret (Alcoi) (2)
  arrant (Alacant) (29)
  arrantet (Alacant) (29)
  a raent (Bacarot) (29)
  deixar ranteret (Alcoi) (2)
sinse (Alacant) (29)
tort o dret (Balones) (22)
tot plegat [Alcoi] (a1)
volta a [bɔlta a] [cap a] (Elx) (119)

⇒ *I.2.G. TEMPS> temps en general*

c. EXPRESSIONS INTENSIVES

Expressions intensives positives

a base de bé
a carta cabal (Balones) (22)
acollonant
al viu (5)
ben al viu (5)
beníssim
cap i tot [= *completament*] (Balones) (22)
com a sols
com per a ells / elles (Balones) (22)
com un pendó
d'agarra'm que no puc (Alacantí) (124)
d'espenta (5) (Balones) (22)
de bo (28)
de calent (428) (28)
de categoria (74)
de cine
de Déu misericòrdia (Alcoi)
de l'ànima
de llarg (Balones) (22)
de maravella (Benimassot) (23)
de marca (Vall d'Albaida) (35)
de Maria Santíssima (Alcoi) (Alcoi) (297) (2) (a1)
de primera
de repica'm el colze (Alcoi) (2) (Alacantí) (124)
del bordell
del segle *[sígle]
del dimoni
dimonis coronats
dimonis i el que siga
en pla
en quant cap (Balones) (22)
(fer alguna cosa) tot el que (algú) ha sabut
«Va (parlar, jugar, etc.) tot lo que va saber!» [*generalm. positiu*]
«Va (parlar, jugar, etc.) tot lo que va poder!» [*generalm. positiu*]
fer parlar als muts (1)
fer-se de... que m'ascle
fer-se'n creus de [*Alcoi: també positiu*] (62)
hasta allà
hasta allà enmig
hasta el moll dels ossos
haver-hi per a arrapar-se
haver-hi per a contar-li-ho al pare rector (1)
haver-hi per a tirar el barret al foc i no plegar-lo
mecatxis
més ... que Déu
no (fer alguna cosa) ni a tirs (Crevillent) (24)
no poder dir-se amb paraules
no vore-s'hi
per a postres
per a acabar-ho de coronar (Balones) (22) (28)
per acabar de coronar-los (Balones) (22)
per acabar-ho de desbaratar
perquè Déu és bo
que el dimoni
recotxino -a
(ell, ella, etc.) vinga de [+*inf*] (72) (28)
ser cosa per demés
ser d'agarra'm que no puc (Alacantí) (124)
ser d'a xavo (Alcoi) (2) (Alacantí) (29) (124)
ser de xavo (Agullent) (35)
ser d'allò més ... que et pots tirar a la cara (Alcoi) (289)
ser d'aúpa (5)
ser de Déu misericòrdia (Alcoi) (i12)
ser de lo que no n'hi ha
ser de repica'm el colze (Alcoi) (2) (Alacantí) (124)
ser l'hòstia

ser lo més… que hi ha baix la capa del cel (Alcoi) (2)
ser lo més … que n'hi ha-*hi* damunt la capa [de] la terra [*generalm. neg.*] (Elx) (40)
ser mel de ca Telm (Alcoi) (2)
ser mel de romer (Elx) (40)
ser molt *cuento*Φ (1)
ser ... de Déu misericòrdia
ser / estar més ... que altra cosa (135)
ser més ... del món i de Barcelona
(ser, fer, etc.) més ... que Déu
(ser, fer, etc.) més que Carracuca
ser ... però de marca major (Alcoi) (a1)
ser més ... que jo què sé (Alcoi) (a1)
ser més ... que la mare que va (Alcoi) (a1)
ser més ... que manat a fer
ser més gran que Durruti (Alcoi) (i6)
ser més... que ell mateix
ser més... que manar-ho fer
ser més... que no sé que dir -me
ser més…que un voto-a-déu [bótoadéu]
ser de / per a caure espatarrat
ser per a cagar-se
ser per a cagar-se i no torcar-se
ser una cosa sèria
ser una passada
tan gran...
tot … tota …
tots / totes ... del món (Balones) (22)

⇒ *I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> bona qualitat*

expressions que expressen intensitat en els fets narrats

agarrar i [+ *vb*] [*intensiu d'acció*]
pillar i [+ *vb*] [*intensiu d'acció*]
tirar-se a [+ *vb*] [*intensiu d'acció*] (96)

«La mare que va i el pare xiquet que torna!»
«La mare que va!»
«Ole tu mare Tonet!»
«A Déu no siga retret!»
«Agarra-lo que vé *curva*Φ!» (Alcoi) (2)
«Agarra't, que vé *curva*Φ!» (Alcoi) (2)
«Solta escota, que vé ratxa!» (Calp) (39)
«Agulletes de la mare de Déu!» (Ibi) (34)
«Ai!»
«Així com sóna!» (Alcoi) (a1)
«Això és p'a caure espatarrat!»
«Això és per a cagar-se i no torcar-se!»
«Alabat siga Déu!»
«Alabat siga Déu, i Corpus sempre cau dijous»
«Alabat siga Déu, m'han fet amo de lo que no és meu!» (Alcoi) (a1)
«Alça, que em xafe!»
«Allà anava...»
«Allà que va...»
«Allà va!»
«Allà va això!» (Ibi) (34)
«Allà va Quico de nassos!» (Alcoi) (i1)
«Amb lo [+ *ADJ / ADV*] ...» [en lo] (5)
«Ara aniré jo!»
«Ausades que...!» (31)
«Bótoadéu!»
«Calendaris!» [kalendaris]
«Calla!»
«Calla, calla!»
«Cap de Déu!»
«Cavall!» (1) (Alcoi) (304)
«Coses del món!»
«Creus tu que... no...?»
«Cristo!»
«Cristo, agarra't a la creu!»
«D'a xavo...»
«D'a xavo la coca!»
«D'a xavo serà la coca!»
«De campeonat!»
«Ditxós -osa...»
«Eeéu!»
«El caguencí en bicicleta!» (Alcoi) (i1)
«El / la maleït -a...!» (Alacant) (29)
«El més / la més / de lo més... que et pots tirar a la cara» (Alcoi) (289)
«Em cague en dena (peluda)»
«Em cague en la sota de bastos»

«En faig creus que...»
«Endenya!»
«És que...!» (96)
«És massa de carabassa!»
«És una cosa exagerada!» [eksadʒerâ] (Alcoi) (a1)
«Escolta, que això va bo!»
«Fotre!»
«Això és faena de dos!» [*resposta*] (Alcoi) (a1)
«Hagueres vist lo ... que és / són, etc.» (a20)
«Hala, viva-la!»
«Has caigut per a Cuba!» (Alcoi) (a1)
«Has caigut per a València!» (Alcoi) (i6)
«Hi ha un ... que els dimonis!»
«I au!»
«I au, a [+ *inf*]» [*intensiu d'acció*]
«Ja era hora!»
«Ja l'hem cagà, llaurador!»
«Jesús, Maria i Josep!» (Calp) (39)
«La mare de Déu!»
«La mare que va i el pare que torna !»
«La mare!»
«Ma mare em diu bandereta!»
«Ma que...»
«Mae si...»
«Mai que...»
«Mare meua»
«Mare si...»
«Mare!»
«Mare santíssima!» (Tavernes) (31)
«Maria Santíssima!» (Alcoi) (305)
«Me cague en Dénia i en terra que es rega amb sènia»
«Me cague en la sombra!»
«Merda amb pinyols, pinyols sense merda!»
«Mira que ets / és ...» (33)
«No ... més perquè no es pot!»
«No n'he ... (fumat, etc.) jo, de (cigarros de tàrrec, etc.)!» (Tibi) (23)
«No m'ho figues!» (Alcoi) (a1)
«No puc resistir-ho!»
«No sé com s'ho arregla, que però...»
«No vulgues vore..»
«Nyas, cantí!»
«Nyas, cantí, tira-li!»
«Nyas, torrat!»
«Pa i mossos!»
«Palleta!»
«Per acabar-ho d'arreglar!» (Alcoi) (a1)
«Per l'amor de Déu!»
«Puix no t'estic dient que...?» [pós]
«Puix no ... poc!» [pós] (a8)
«Quasi res!"
«Quasi res, diu el paperet!» *[kázi] (Alcoi) (i3) (Ibi) (34) (Elx) (40)
«Quasi res, diu[s]!"
«Quasi res porta el diari!» (1)
«Què et sembla?»
«Que no t'estic dient que...?»
«Recabdell!»
«Recavall!» (1)
«Recollons!»
«Recontradéu!»
«Recontrafotre!» (Alcoi) (a1)
«Recontramistos»
«Redeny!»
«Redéu!»
«Redimonis!»
«Refolis!»
«Si anares aixina!»
«Sols així» (Alcoi) (a1)
«Solta escota, que ve ratxâ!» (Calp) (28)
«Te n'has entrat!» (Alcoi) (a1)
«Toma castanya pelonguera!»
«Toma castanya pilonga!»
«Tot i que vos pese...»
«Un / una ... que déu!» (Alcoi) (a1)
«Vaja que...!»
«Vaja que si...!» (17)
«Xe!»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> enuig*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> indignació*
⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> angoixa, impressió forta*

expressions que intensifiquen el grau o quantitat

A. [*Sovint complementades amb B*]

Amb verbs que impliquen un estat en la persona o subjecte referits:

«Es va posar, de (content, trist, agraviat, etc.)!»
«Es va (fer, tornar, etc.) de (boig, roïn, etc.)!»

«Li va (anar, sentar, etc.) de (bé / mal)!»

«S'ho va (apanyar, arreglar, menjar, etc.) de (bé, ràpid, etc.)!» [*valoració positiva*]
«S'ho va (apanyar, arreglar, menjar, etc.) més (bé, ràpid, etc.)!» [*valoració positiva*]

«Se'n va (anar, etc) de (ràpid, tard, etc.)!»

«Se'n va (menjar, pegar, trobar, etc.) una!»

Amb verbs indicant resultat::

«Va (eixir, estar, resultar, etc.) de (bé, bo, roïn, mal, salat, dolç, etc.)!»
«Va (eixir, estar, resultar, etc.) més (bé, bo, roïn, mal, salat, dolç, etc.)!»

Amb verbs d'acció, indicant grau o quantitat:

«Li van (donar, comprar, traure, etc.), de (alguna cosa)!»
«...però com!» (Alcoi) (i1)
«Va (fer l'indi, etc.) tot lo que va saber!» (i2)

Indicant repetitivitat o quantitat resultat d'una acció repetida:

«Ens (vam, va, etc.) fer de...!» [+*vb*]
«No (vam, va, etc.) parar de...!» [+*vb*]

B. [*Sovint precedides de A*]

«... allà que va...»
«...i lo que faça falta»
«...i lo que haguera fet falta» (74)
«... i lo que no es diu» (Balones) (22)
«... no es pot dir amb paraules!» (Alcoi) (a1)
«... o com?» (Alcoi) (a1)
«... però com!»
«... que deny»
«... que el dimoni»
«... que el món s'acaba»
«... que el món s'acabava»
«... que el món sancer°»
«... que és un desgavell» (5)
«... que és un primor» (5)
«... que ningú s'ho pot imaginar» (i2)
«... que no em facen dir» (Balones) (22)
«... que no passa res»
«... que no m'ho puc acabar» (33)
«... que no s'ho pot acabar» (33)
«... que no se l'acabava»
«... que no se l'acaba»
«... que no t'ho pugues ni imaginar!»
«... que per a què» [ke pa ké] (i1)
«... que te crio»
«... que un Déu»
«... que un vot-a-déu»
«...com a dimonis»

expressions que indiquen confirmació PRAGM

«...i sinò, al temps»
«I sinò, temps al temps»
«Ja voràs, ja»
«Quan / El dia que ... serà ella!» (Alcoi) (a1)

expressions atenuants, que minimitzen la intensitat PRAGM

«A l'any que ve un any!» (Alcoi) (a1)
«A l'any que ve, farà un any!» (Alcoi) (a1)
«A vore si ho arreglem»
«Canyamel, canyamel, no te'n puges tant al cel!» (Alcoi) (a1)

«No files tan prim!» (30) (Alcoi) (a1)
«No patiu»
«Puix també serà cas!» [pos]
«Si jo no tinc res contra ... (algú)» (74)
«També serà cas!»

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU*
⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BURLA*

expressions per a moderar PRAGM

«No t'ho prengues a mal»
«Que no ha passat res!»
«Vinga!»
«Vinga, que no és res!»

⇒ *II.8.I. COMPORTAMENT> moderació*

Expressions intensives negatives

expressions que intensifiquen una valoració negativa

«...de carai»
«...de la guitza»
«...de la punyeta»
«...de la tavella» (3)
«...del nas»
«...el cabró»
«...el fill de puta»
«...el maricó»
«[*vb, sov. infinitiu*] ...punyetes!»
«…que ni pensar-ho»
«A [*vb*] s'ha dit!» [*intensiu d'acció*] (96)

expressions que indiquen compassió, commiseració PRAGM

al canto
anar aviat
aviat -ada
estar arreglat -ada
estar aviat
no voler trobar-se en la pell (d'algú) (1)
ser (algú) de plànyer (L'Alfàs) (28)
«Apanyat estàs!»
«Apanyats estem!»
«Ara vé lo bo!»
«Ausades, mare» *[awsâes] o *[agozâes]
«Ausades, vida» *[awsâes] o *[agozâes]
«Aviat estàs!» (Alacant) (29)
«Busca qui t'ha pegat!»
«Compassió et tinc!» (Alcoi) (a1)
«El Nostre Senyor que t'augmente el catxerulo»
«Ja vas apanyat!» (Alcoi) (a1)
«La part t'allargue!» (Alcoi) (a1)
«Mal assumpt°!» [asún^{t}]
«Mal assumpt° per a...» [asún^{t}] (60)
«Ho teniu bé!»
«No t' / vos arrende la ganància!»
«Pobret -a!» (5)
«Pobre del dimoni!» [*iro*] (Alcoi) (a1)
«Busca-li la manta»

⇒ *II.8.F. SENTIMENTS> compassió*

expressions que potencien la negació

«Això no és... ni res!» (Alcoi) (a1)
«...*ni Dios que lo fundó*!»[Ø] (Alcoi) (a1)

⇒ *II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG*

Índex conceptual alfabètic

abandó ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT> abandó
abelles ⇒ I.1.B. ANIMALS> insectes; ⇒ II.9.C. II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> APICULTURA
absència ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA
absència d'activitat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
absència de guany ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> futilitat
absència de moviment ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> absència de moviment
absència de profit ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> futilitat
abstenir-se ⇒ I.3.C. ACTIVITAT, ABSÈNCIA D'ACTIVITAT> abstenir-se
abundància ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
abusar ⇒ II.9.A. PODER I CONTROL> abusar
acceptació ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD
acceptar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD
accident ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT, SER> accident
accions (del cos) ⇒ II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS
accions (dels ocells) ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> accions
accions (transport) ⇒ II.6.C. ARTEFACTES>TRANSPORTS, VEHICLES> accions
aclaparar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR
aclarir-se ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR
aclarir-se (pensament) ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR
aconseguir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>AGAFAR, OBTENIR; ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> obtenir, fer en abundància
aconsellar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> aconsellar
acontentar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > complaure
acord ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ACCEPTAR, ACORD
actiu ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
actiu ⇒ II.8.H. CARÀCTER> viu, mogut, actiu
activitat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
activitat (extraordinària) ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
adient ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT
admiració ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> ADMIRACIÓ
adreçament ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT
adreçament (a un xiquet) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> adreçament
adreçament (despectiu) ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT
adreçament (a un bebé) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> adreçament al bebé
adular ⇒ 2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > afalagar per interés, adular
adverbis ⇒ III.1.B. ADVERBIS I EXPRESSIONS ADVERBIALS
advertència ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ADVERTÈNCIA
afalagar (per interés) ⇒ 2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > afalagar per interés, adular
afectar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ>AFECTAR
afegir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> AFEGIR, UNIR> afegir
afició ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR> agradar, afició
afirmació ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ
agafar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> AGAFAR, OBTENIR
àgil ⇒ II.8.H. CARÀCTER> àgil
agradar[1] ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR
agradar[2] ⇒ 2.8.D. INTERCANVIS POSITIUS
agraïment ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AGRAÏMENT
agressió ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> colp i violència
agressivitat ⇒ II.8.H. CARÀCTER > difícil, mal caràcter
agricultura ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA
aigua ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT; ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> l'aigua i el reg
aigua-sal ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA> aigua-sal
ajudar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AJUDAR
alçar ⇒ II.9.A. GUARDAR
alegre ⇒ II.8.H. CARÀCTER> alegre
alegria ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> alegria
alegria (insincera) ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> alegria insincera
alenar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> alenar, bufar
alimentació ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> mercat i alimentació
alleugeriment (*alívio*) ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> ALEGRIA> alleugeriment
almàssera ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA
altura ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ
altura (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> altura (coses)
amagar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> AMAGAR
amanerat ⇒ II.8.H. CARÀCTER> amanerat
amenaçar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> AMENAÇAR
amistat ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat
amor (relació) ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amor> relacions amoroses
amor (sentiment) ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amor> sentiment amorós

amplària ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> amplària
anar bé ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar bé
anar malament ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar malament
anar regular ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar regular
anar-hi ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT
anarquia ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> anarquia ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA
anar (funcionar) ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar bé ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> anar malament
anar-se'n ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR; ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA
anfibis ⇒ I.1.B. ANIMALS> rèptils i anfibis
angoixa ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> angoixa
ànim ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM
animals ⇒ I.1.B. FAUNA | ⇒ I.1.B. FAUNA> **ÍNDEX D'ANIMALS DE LA MAR I EL RIU** | ⇒ I.1.B. FAUNA> **ÍNDEX D'AUS**
animals imaginaris ⇒ I.1.B. FAUNA > animals imaginaris
animar ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar ànim> animar
antic (coses) ⇒ I.2.G. TEMPS> vell, antic (coses)
antipàtic ⇒ II.8.H. CARÀCTER> antipàtic, seriós
any ⇒ I.2.G. TEMPS> any
apanyar-se ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>APANYAR-SE
aparell reproductor (de música) ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> aparell reproductor
aparells (de casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> aparells, estris i tifells
aparentar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR> imatge; ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> posició social baixa
apàtic ⇒ II.8.H. CARÀCTER> apàtic, avorrit
apicultura ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> APICULTURA
aposta ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> aposta
apostes (ant) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> apostes
apreci atenuat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APRECIAR> apreci atenuat
apreciar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APRECIAR
apressar ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
aprofitar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>APROFITAR
aprofitar-se'n⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>APROFITAR> aprofitar-se'n
apropiat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT
aràcnids ⇒ I.1.B. ANIMALS> aràcnids
arbres fruiters ⇒ I.1.C. FLORA> arbres fruiters | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
arbres no fruiters ⇒ I.1.C. FLORA> arbres no fruiters | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
argenteria ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> PLATERIA (ARGENTERIA), JOIERIA
arma ⇒ II.6.C. ARTEFACTES> ARMES
arreglar (recompondre> endreçar) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ARREGLAR> reparar o endreçar un objecte
arreglar (una situació) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ARREGLAR> arreglar una situació
arreglar (ordenar) ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE
arreu ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE
arribar ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> anar-hi> arribar
artefacte ⇒ II.6.C. ARTEFACTES> ARTEFACTE, ESTRI
artròpodes ⇒ I.1.B. ANIMALS> insectes, artròpodes
aspecte ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN
assassinar ⇒ II.3.G. MORT> matar, assassinar
assentiment ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT
assentir ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT
astúcia ⇒ II.8.H. CARÀCTER> astut, astúcia
astut ⇒ II.8.H. CARÀCTER> astut, astúcia
atenció ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR
atendre ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR
atenuació ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
atmòsfera ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> fenòmens atmosfèrics
atracció ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR> atracció
atrapat> ser atrapat ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CAURE> caure en una trampa, ser atrapat
atrevir-se ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta, decisió, força de voluntat
aturar ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> absència de moviment ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> absència d'activitat
auca ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> auca
aus ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA
avantatge ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> avantatge
avarícia ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia
avicultura ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AVICULTURA
avisar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AVISAR
avorriment ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR
avorrit ⇒ II.8.H. CARÀCTER> apàtic, avorrit
babau ⇒ II.8.H. CARÀCTER> babau, bambau, estúpid -a
badallar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> badallar
bafaneria ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> fanfarró, bafaneria
baixesa ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ
baldufa ⇒ II.1.b. JOCS INFANTILS> trompa> baldufa

ballar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> ballar; ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> música i dansa
bambau ⇒ II.8.H. CARÀCTER> babau, bambau, estúpid -a
bany ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> vacances ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> higiene personal
baralla ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> brega, baralla
barallar-se ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT > brega, baralla
barat ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> barat i car
barba i bigot ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cabell> barba i bigot
barbaritat ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> dir barbaritats o inconveniències
barrejar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> BARREJAR
barrets ⇒ II.7.A. ROBA> complements
basca (d'un bebé) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> basca, malestar del bebé
bastant ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> prou
bastons ⇒ II.7.A. ROBA> complements
bebé ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> nadó, bebé
beguda ⇒ II.4.F. BEGUDA
begudes alcohòliques ⇒ II.4.F. BEGUDA> begudes alcohòliques
begudes no alcohòliques ⇒ II.4.F. BEGUDA> begudes no alcohòliques
begut ⇒ II.4.F. BEGUDA> borratxera
bellesa ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> bonic -a, bellesa
benedicció ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> FELICITAR, DESITJAR, BENEDICCIÓ
benefici ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT
beneficiar (algú) ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AJUDAR> beneficiar
benestar ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> satisfacció
bens materials ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS
beure ⇒ II.4.A. MENJAR> beure
beure (alcohol) ⇒ II.4.F. BEGUDA> beure alcohol en general
billar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> billar
blanura ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> blanura
boca ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> boca
bogeria ⇒ II.5.B. MEDICINA> BOGERIA
boira ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> boira
bolets ⇒ I.1.C. FLORA> bolets
bon aspecte ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> bon aspecte
bon caràcter ⇒ II.8.H. CARÀCTER> bon caràcter
bon comportament ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> bon comportament
bon estat (de la salut) ⇒ II.5.A. SALUT> bon estat general
bona educació ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ
bona qualitat ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> bona qualitat
bona sort ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT
bonegar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR
bonic -a ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> bonic -a, bellesa
bordell ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> bordell
borratxera ⇒ II.4.F. BEGUDA> borratxera
botànica ⇒ I.1.C. FLORA
bous ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> BOUS, TAUROMÀQUIA
bovades ⇒ II.8.H. CARÀCTER> babau> coses que diu o fa un bambau
braç ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> braç
brega ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT
brill ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR> LLUM, BRILL I FOSCOR
bròfec ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> bròfec
bròfec⇒ II.8.H. CARÀCTER> bròfec
broma ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> BROMA
brutea ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA
brutícia ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA
bufar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> alenar, bufar
bugada ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> ruscada o bugada
buidar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> buidar
buit ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> FORAT, BUIT
burla ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BURLA
buscar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PERDRE I TROBAR> buscar
cabell ⇒ II.3.A COS HUMÀ> PARTS DEL COS> cabell
cabut ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> tossudesa, mania
cacera ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CACERA
café-gelat ⇒ II.4.F. BEGUDA> café-gelat, café-licor
café-licor ⇒ II.4.F. BEGUDA> café-gelat, café-licor
caire, carés ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> caire, carés
calçat ⇒ II.7.A. ROBA> sabates, calçat
calcular ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> estudiar, calcular
calendari ⇒ I.2.G. TEMPS> any, calendari
callar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> callar
calma ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
calmar ⇒ I.3.C. ACTIVITAT; ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> calmar, pacificar
calmós (caràcter) ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> calma
calor (oratge) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> calor
calor (sensació) ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> CALOR
cama ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cama
camí ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> CAMÍ
caminar ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> caminar

camp agrícola ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> el camp agrícola; ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia
cansament ⇒ I.3.C. ACTIVITAT ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> cansament
cantar ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> cantar
canviar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CANVIAR, MODIFICAR
cap ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cap
capacitat[1] ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> mesures
capacitat[2] ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL; ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> possibilitat> capacitat; ⇒ II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT
car ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> barat i car
cara ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cara
caràcter ⇒ II.8.H. CARÀCTER
caragols i anèl·lids ⇒ I.1.B. ANIMALS> caragols i anèl·lids
carés ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> caire, carés
carn ⇒ II.4.A. MENJAR> carn
carregar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CARREGAR
carrer ⇒ II.6.B. POBLACIÓ
carro ⇒ II.6.C. ARTEFACTES>TRANSPORTS, VEHICLES> el carro
cas> no fer cas ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment, desinterés, no fer cas; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> desobeir
casa⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA
casament ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> casament
castigar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CASTIGAR
casualitat ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> CASUALITAT
caure ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CAURE
caure (en una trampa) ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CAURE> caure en una trampa> ser atrapat
causa ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> INICI I CAUSA
cavalleries ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> CAVALLERIES
cedir ⇒ II.8.D. II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD
cel ⇒ I.1.A. NATURA> cel
cel cobert ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> cel cobert
censura⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA, RETRET
certesa ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Afirmació > expressar afirmació > certesa; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat
cicatriu ⇒ II.5.B. MEDICINA> ferida
cinema ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE
clar ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR
claredat, claretat ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR
classe ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> varietat, classe
cobdícia ⇒ II.8.H. CARÀCTER> cobdícia ; ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> avarícia
cobrir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> COBRIR
col·laborar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AJUDAR> col·laborar, cooperar
col·legi ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ
colla ⇒ II.8.B. GENT> reunió
colombofília ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> COLOMBOFÍLIA
coloms ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> COLOMBOFÍLIA
color ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR> COLOR
color (de la pell) ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> color de la pell
colp ⇒ II.8.E. COLP
començar ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> INICI I CAUSA
comerç ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ
comerços ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> comerços i venda pública
comiat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> COMIAT
còmic ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> còmic
commiseració ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
comoditat ⇒ II.8.F SENTIMENTS> COMODITAT
companyia ⇒ II.8.B. GENT> companyia
comparar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR
compartir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> compartir
compassió ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES ; ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> compassió
complaure ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > complaure
complements (festers) ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Festa de Moros i Cristians
complements (roba) ⇒ II.7.A. ROBA> complements
completar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> ple ; ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> FINALITZACIÓ
comportament ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT
compra ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ
comprar ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ,comprar, vendre
comprendre ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> comprendre
comprensió ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT> comprensió
compte ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR> tenir cura
concretar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> concretar
conéixer ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> conéixer; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> saber
confirmació ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
conflicte ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT
conformar-se ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE
conformitat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD

confusió ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> confusió
congregació (de gent) ⇒ II.8.B. GENT> reunió
conhort ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> expressar aconhortament, consol, optimisme
conjunt ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
conreu ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> els conreus o cultius
conreu de l'olivera ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> conreu de l'olivera
consell ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> aconsellar
consentit ⇒ II.8.H. CARÀCTER> consentit
conseqüència ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> CONSEQÜÈNCIA
conservadurisme ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA> conservadurisme
conservar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR> conservar
consistència ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> textura i consistència
consol ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> consolar
consolar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> consolar
constància ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
constitució ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ
construcció ⇒ II.8.E. CONSTRUCCIÓ
consumir-se ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT > consumir-se
contar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR
content -a ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> alegria ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> satisfacció
contes ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> tradició oral
continuïtat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR; continuïtat,ininterrupció
contradir ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT > discussió> replicar, contradir
contrarietat ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> disgust, contrarietat
contribuir ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONTRIBUIR
control ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL
controlar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> controlar, dominar, guiar
contusió ⇒ II.5.B. MEDICINA> ferida
convéncer ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONVÉNCER
convenient ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT
convenir ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT> convenir
convidar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONVIDAR
cooperar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AJUDAR> col·laborar, cooperar
corretgeria ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> CORRETGERIA
cos (dels ocells) ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> cos de les aus
cos (de l'animal) ⇒ I.1.B. ANIMALS> cos de l'animal
cos (humà) ⇒ II.3. COS HUMÀ
cosa certa ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Afirmació > expressar afirmació > certesa; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat
coses (del bebé) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> coses del bebé, estris i objectes
costar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> costar
costura ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COSTURA
costum ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE
cotxe ⇒ II.6.C. ARTEFACTES>TRANSPORTS, VEHICLES> el cotxe
covardia ⇒ II.8.H. CARÀCTER> covardia ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> por, covardia
credulitat ⇒ II.8.H. CARÀCTER> credulitat
creences ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia, creences i éssers fantàstics
créixer ⇒ II.3.F. CRÉIXER
créixer (en general) ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
créixer (estatura) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> créixer
cremar ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FOC ; ⇒ II.8.E. MENJAR
creure ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> creure
criar ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare> educar, criar
cridar (adreçament) ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT
cridar (cridar) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> cridar
cridar (comunicar) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> cridar (comunicar)
crítica ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA
criticar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> criticar
criticar (inconveniències) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> criticar una inconveniència
criticar (falta de comprensió) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> criticar la falta de comprensió
cruel ⇒ II.8.H. CARÀCTER> cruel
cuidar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR
cuina (part de la casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost
cuina (utensilis de cuina) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost
cuina (cuinar) ⇒ II.4.C. ALIMENTACIÓ> cuinar
cuina típica ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA
cuinar ⇒ II.4.C. ALIMENTACIÓ> cuinar
cul ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cul

culpa ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> EXCUSA I CULPA
culpa (rebutjar culpa) ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> EXCUSA I CULPA> donar excuses> rebutjar culpa
cultiu⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> els conreus o cultius
curació ⇒ II.5.B. MEDICINA> curació
curació tradicional ⇒ II.5.B. MEDICINA> curació tradicional
cuscanelles ⇒ II.3.C. COS HUMÀ> FUNCIONS CORPORALS> pessigolles, cuscanelles
cut ⇒ II.1.B. JOCS INFANTILS> cut
dalt ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> altura
dansa ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> dansa ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA> dansa
decisió ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta, decisió, força de voluntat
defalliment ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> defalliment
defectes ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> defectes ⇒ II.3.B. COS HUMÀ> SENTITS
defectes (de la roba) ⇒ II.7.A. ROBA> defectes
defectuós (qualitat) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> inferior
defensar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR> defensar
defraudar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS
deixadesa ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa
delegar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> delegar
demanar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> DEMANAR
demanar atenció ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR> demanar atenció
demanar disculpes ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> DISCULPAR> demanar disculpes
demanar tanda ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ
demostrar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> DEMOSTRAR
densitat ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> densitat i estretor
depilació ⇒ II.8.E. COS HUMÀ> cabell> depilació
derrotar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> derrotar, véncer
desacord ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ACCEPTAR, ACORD
desafiament ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> desafiament
desagraïment ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment
desànim ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> desànim
desaprofitar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>APROFITAR> desaprofitar
desaprovació ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA
desar ⇒ II.9.A. GUARDAR
desastrat ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte
descans ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DESCANS
descobrir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> descobrir
desconfiança ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desconfiança
desconfiat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desconfiat
descurar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR> descurar
descurat -ada ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte
desdeny ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY; ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG
desemparat ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> desemparat
desentendre's ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY> desdeny ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa
desenvolupar-se ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT; ⇒ I.2.G. TEMPS> evolució; ⇒ II.3.F. CRÉIXER
desesperació ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> desesperació
desfogar-se ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> desfogar-se
desgastat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
desig ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> desig
desil·lusió ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS > desil·lusió, resultat negatiu
desinterés ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment, desinterés, no fer cas
desitjar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> FELICITAR, DESITJAR, BENEDICCIÓ
deslligar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ>AFEGIR, UNIR> no unir, deslligar
desobeir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL desobeir; ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desagraïment, desinterés, no fer cas
desorde ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE
desordenat (caràcter) ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE
despatxar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar
despesa ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> gastar, despesa
despistat ⇒ II.8.H. CARÀCTER> despistat
desplaçament ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> transport, desplaçament
despreocupació ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> deixadesa, despreocupació
destacar ⇒ III. DISCURS> EXPRESSIONS INTENSIVES; ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR
destorbar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> destorbar
destruir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR
destruir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR
desvergonyiment ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desvergonyiment

desvergonyit ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> desvergonyit
detallar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> detallar
deteriorament ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT
deteriorament (de la roba) ⇒ II.7.A. ROBA> defectes
deteriorament (de la salut) ⇒ II.5.A. SALUT> mal estat, deteriorament
deteriorat ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT
detestar (persones) ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> odi, detestar
detestar (coses) ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR> no agradar
deure (obligació) ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> OBLIGACIÓ
deure (deute) ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se
deute ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se
dia ⇒ I.2.G. TEMPS> dia
diferència ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DIFERENT, DIFERÈNCIA
diferent ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DIFERENT, DIFERÈNCIA
difícil (de carácter, una persona) ⇒ II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter
difícil (una cosa) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS> absència de dificultat> facilitar
dificultat ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS
diligència ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat
diners ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA
dir que sí ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ASSENTIMENT
direcció ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT
direcció ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> direcció
discreció ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> discreció
disculpar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> DISCULPAR
discurs ⇒ III. DISCURS
discussió ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> discussió
disgust ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> disgust ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> indignació ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> desànim ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> fastidiar
dispar⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> dispar
dissimular ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> dissimular
distància ⇒ II.8.E. DISTÀNCIA> ESPAI
dita ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> dita
diversió ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> festa i diversió en general
divisió ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
divulgar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> divulgar
dolços ⇒ II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA> pa i dolços, rebosteria
dolent ⇒ II.8.H. CARÀCTER> dolent, roí
dolent ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> dolent, perjudicial, reprobable
dolent (qualitat) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> inferior
dolor ⇒ II.5.B. MEDICINA> símptomes
dolor (sentiment) ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> disgust
dominar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> controlar, dominar, guiar
dominar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> dominar
dona ⇒ II.2.A. DONA
dona (despectiu) ⇒ II.2.A. DONA> despectiu
donar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR
dormir ⇒ II.8.E. DORMIR
dret ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> DRET I JUSTÍCIA
dubte ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ
dur ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> portar, dur
durar ⇒ I.2.G. TEMPS> durar
duresa ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fortalesa> duresa i feblesa (coses)
edat ⇒ II.3.F. COS HUMÀ> EDAT
edifici⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> edifici
educació ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare> educar, criar
egoisme ⇒ II.8.H. CARÀCTER> cobdícia ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme
egoisme ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> egoisme
eines ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> eines, ferraments
eixelebrat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable, eixelebrat
eixerit ⇒ II.8.H. CARÀCTER> llest, hàbil, eixerit
eixir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR
elegància ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> elegància
eliminar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR> destruir
eliminar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOLTAR, LLEVAR> eliminar
embaràs ⇒ II.8.A. FAMÍLIA> maternitat
embolic ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> DESORDE
embós ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció
embotit ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA> embotit
emoció ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> emoció
empaperat ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> PINTURA I EMPAPERAT
empinat ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> rost, empinat ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> RELLEU, GEOGRAFIA
emportar-se ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> AGAFAR, OBTENIR> emportar-se

empresa ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> indústria i empresa
encàrrec ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
encertar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> encertar
endeutar-se ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se
enemistat⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT
enfadament ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> enuig
enganyar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> ENGANYAR
enterrar (ocultar) ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> COBRIR
enterrar, enterrament (sepultar) ⇒ II.3.G. MORT> l'enterrament
entrar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR
entremaliat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> entremaliat
entremetent ⇒ II.8.I COMPORTAMENT > xafardejar, indiscreció
enuig ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> enuig
enveja ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> enveja
època ⇒ I.2.G. TEMPS> època
error ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> error
escacs ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> escacs
escarment ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> experiència> escarment
escepticisme ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG
escola ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ
escollir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> TRIAR, ESCOLLIR
escoltar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR ⇒ II.3.B. COS HUMÀ> SENTITS> escoltar
escorcollar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PERDRE I TROBAR> buscar
escriptura ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>E SCRIURE
escriure ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> ESCRIURE
escrupolós ⇒ II.8.H. CARÀCTER> escrupolós
esdeveniment ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT
esdevenir ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT
esforç ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
esglai ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> por, covardia, esglai
espai ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA
espatlat (coses) ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT> deteriorat
espècies (d'ocells) ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA
espenta ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA
esperança ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> confiança, esperança
esperar ⇒ I.2.G. TEMPS> esperar, postergar> esperar
espifiar-la ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> espifiar-la
esplai ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE
esplaiar-se ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE
esports ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> esports
esquadrinyar ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> esquadrinyar
éssers fantàstics ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia> creences i éssers fantàstics
estabilitat ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOSTINDRE, SOSTENIR> ferm> estable
establiments ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> establiments
estalvi ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> estalvi, estalviar
estalviar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> estalvi, estalviar
estat (situació) ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT
estat (de la salut) ⇒ II.5.A. SALUT> estat de la salut
estereotips (de poblacions) ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> estereotips
estimar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> amor
estornudar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> estornudar
estretor ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> densitat i estretor
estri ⇒ II.6.C. ARTEFACTES> ARTEFACTE> ESTRI
estris (de cuina) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> cuina i rebost
estudiar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> estudiar ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ
estufes ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FOC> estufes
estúpid ⇒ II.8.H. CARÀCTER> babau, bambau, estúpid -a
evitar ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> FALTA D'I.3.C. ACTIVITAT> no intervenció, evitar
evolució ⇒ I.2.G. TEMPS> evolució
exagerar ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> excés, exagerar
excés ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> excés, exagerar
excrements ⇒ I.1.B. ANIMALS> excrements
excursió ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> excursió
excusa ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> EXCUSA I CULPA
exèrcit ⇒ II.9.D. DEFENSA > EXÈRCIT
exigent ⇒ II.8.H. CARÀCTER> exigent
èxit ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT
experiència ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
experiència ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> experiència
explicar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> detallar, explicar
expressar admiració ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> ADMIRACIÓ
expressar afirmació ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ> expressar afirmació

expressar agraïment ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> AGRAÏMENT> expressar agraïment
expressar amenaça ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> AMENAÇAR> expressar amenaça
expressar ànim ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar ànim, animar
expressar apreci ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APRECIAR> expressar apreci
expressar crítica ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRÍTICA> expressar crítica
expressar desdeny ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY> expressar desdeny
expressar fastidi ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> expressar fastidi
expressar incredulitat ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT> expressar incredulitat
expressar indiferència ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY
expressar malestar ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> expressar malestar
fácil ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS> absència de dificultat> fàcil
facilitar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS> absència de dificultat> facilitar
falta d'activitat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
falta de trellat ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY
faltar a la promesa ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PROMESA> faltar a la promesa
fam ⇒ II.4.A. MENJAR> gana> fam
família ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
famós ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> VALOR> famós
fanfarró ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> fanfarró> bafaneria
fang ⇒ I.1.A. NATURA> terra, fang
fantasia ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> projectar> fer-se il·lusions infundades
fart ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR > estar fart, tip
fart (menjar) ⇒ II.4.A. MENJAR
fascinació ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> fascinació
fàstic ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> fàstic
fastidi ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR
fastidiar ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> fastidiar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR
feblesa (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fortalesa, duresa i feblesa (coses)
feblesa (persones, constitució) ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> feblesa
feblesa (de caràcter, de voluntat) ⇒ II.8.H. CARÀCTER> poc caràcter, innocent, feblesa de voluntat
felicitar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> FELICITAR, DESITJAR, BENEDICCIÓ
fenòmens (atmosfèrics) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> fenòmens atmosfèrics
fer de ventre ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS, fer de ventre
fer festa ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> fer festa
fer fora ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG
fer pallassades ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> còmic
fer trampa ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa
ferida ⇒ II.5.B. MEDICINA> ferida
ferm ⇒ II.8.H. CARÀCTER> ferm
ferraments II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> eines, ferraments
ferrer ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA
ferum ⇒ II.3.B. SENTITS> OLFACTE I OLOR> mala olor, ferum
festa ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE
festiu ⇒ II.8.H. CARÀCTER> festiu ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> festiu
festivitats ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> festivitats
ficar, posar ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> posar, ficar
finalització ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> FINALITZACIÓ
finesa (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> finesa
fira ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> fira
firmament ⇒ I.1.A. NATURA> firmament
flaquesa ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> flaquesa
flat ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> flat
fluids ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT
foc ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FOC
folklore ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE
fondària ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fondària
font ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT> font, brollador
forat ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> FORAT, BUIT
força ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA
força (de voluntat) ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta, decisió, força de voluntat
forma ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA
formal ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat
formalitat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat
fortalesa ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> fortalesa; ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> fortalesa, vigor
fortalesa (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> fortalesa, duresa i feblesa (coses)
foscor ⇒ I.2.H. LLUM I COLOR> LLUM, BRILL I FOSCOR
fotografia ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE
fracàs ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS
fracassar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> fracassar
fred (oratge) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> fred
fred (sensació) ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FRED

frenar ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
freqüència ⇒ I.2.G. TEMPS> freqüència
fruita ⇒ II.4.A. MENJAR> fruita
fruits secs ⇒ II.4.A. MENJAR> fruits secs
frustració ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS
fugir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ANAR-SE'N, FUGIR
fumar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> fumar
funcions corporals ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS
fusteria ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FUSTERIA
futilitat ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> futilitat
futur ⇒ I.2.G. TEMPS> futur
galanteria ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT> galanteria
gana ⇒ II.4.A. MENJAR> gana, fam
gas ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT
gasos ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> flat
gastar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> gastar, despesa
gastronomia ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA
gat ⇒ I.1.B. ANIMALS> gat i gos
gaudir ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> benestar
gelats ⇒ II.4.A. MENJAR> gelats
generós ⇒ II.8.H. CARÀCTER> generós
genitals ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> genitals
gent ⇒ II.8.B. GENT
geografia ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia
gestació ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> gestació; ⇒ II.8.A. FAMÍLIA> maternitat
golosines ⇒ II.4.A. MENJAR> golosines i rosego
gordura ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> gordura
gos ⇒ I.1.B. ANIMALS> gat i gos
graciós ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> còmic
grandària (persones) ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> altura, grandària
grandària (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> grandària; (persones) ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ
grau ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> grau
groller ⇒ II.8.H. CARÀCTER> bròfec, groller
gruixària (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> gruixària (coses)
grups d'animals ⇒ I.1.B. ANIMALS> grups d'animals
guany ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT
guanyar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> guanyar
guardar ⇒ II.9.A. GUARDAR
guiar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> controlar, dominar, guiar
hàbil ⇒ II.8.H. CARÀCTER> llest, hàbil
habilitat ⇒ II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT
habitació ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> estances de la casa
habitatge ⇒ II.6.A. HABITATGE
higiene ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> higiene
hipocorístics ⇒ II.2.C. NOMS
hipocresia ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> hipocresia
història ⇒ I.2.G. TEMPS> història
home ⇒ II.2.B. HOME
home (despectiu) ⇒ II.2.B. HOME> despectiu
honra ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> HONRA I HUMILIACIÓ
hora ⇒ I.2.G. TEMPS> hora
horrible ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> horrible
hospedatge ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> hospedatge
hosteleria ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> hosteleria
humiliació ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> HONRA I HUMILIACIÓ
humiliar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> HONRA I HUMILIACIÓ> humiliar
humiliar-se ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> HONRA I HUMILIACIÓ
humitat ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT
humitat (oratge) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> humitat
idees polítiques ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA> idees polítiques
idees, expressar idees ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> expressar idees
ignorar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar
il·lusionar-se ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> projectar
imatge ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR
immaduresa ⇒ II.8.H. CARÀCTER> immaduresa
immediat ⇒ I.2.G. TEMPS> immediat
impaciència ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> impaciència, no aguantar
impedir (prohibir) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> prohibir; (obstruir) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció; (destorbar) ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> destorbar
importància ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> importància
imposar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> IMPOSAR, TAXATIU
impossible (cosa impossible) ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY> fet impossible
impostos ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> impostos
impressió forta ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> angoixa
imprudència ⇒ II.8.G. CAPACITAT> II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> imprudència / temeritat

incertesa ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ > incertesa
incomplet ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> incomplet
inconstància ⇒ I.3.C. ACTIVITAT ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> inconstància
inconveniència ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> dir barbaritats o inconveniències
incredulitat ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INCREDULITAT; ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG
indecisió ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ
indefectible ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT
indiferència ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> INDIFERÈNCIA, DESDENY
indiferència (en triar) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> TRIAR, ESCOLLIR
indignació ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> indignació
indiscreció ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> xafardejar, indiscreció
indústria ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> indústria i empresa; ⇒ II.9.B. TREBALL
indústria metal·lúrgica ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL•LÚRGIA
indústria paperera ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA PAPERERA
indústria tèxtil ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL
indústria xocolatera ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA XOCOLATERA
inestable ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT> inestable
inevitable ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT
inferior (qualitat) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT
influir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CANVIAR, MODIFICAR > influir
informal ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> informalitat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable
informalitat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> informalitat
inici ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> INICI I CAUSA
ininterrupció ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> continuïtat, ininterrupció
injustícia ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> DRET I JUSTÍCIA> injustícia
innocent ⇒ II.8.H. CARÀCTER> poc caràcter, innocent
inofensiu ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> inofensiu
insatisfacció ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> insatisfacció
insectes ⇒ I.1.B. ANIMALS> insectes, artròpodes
insignificància ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> no importància, insignificància
insinceritat ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> mentira, insinceritat
insistència ⇒ I.2.G. TEMPS> insistència
insoluble ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT> insoluble
institucions ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> institucions
institucions ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA> institucions
insult ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> INSULT
insultar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> INSULT
intensitat ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
interés ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> INTERÉS
interrupció ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> interrupció
intervenció ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
intervenir ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
inutilitat ⇒ II.8.G. CAPACITAT> inutilitat
investigar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> investigar
ironia ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> IRONIA
irresponsabilitat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable
irresponsable ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> informalitat; ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable, eixelebrat
jactància ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> vanitat, jactància
jardí ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> jardí
jocs ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> jocs
jocs (de xiquets xicotets) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> jocs de xiquets xicotets
joguet ⇒ II.8.E. JOCS> jugar, joguet
joieria ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> PLATERIA (ARGENTERIA), JOIERIA
jornal ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> sou, jornal
jove ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT> jove
justícia ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> DRET I JUSTÍCIA
justificació ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> JUSTIFICACIÓ
lamentar-se ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE
lentitud ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
líquids ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT
llaminadures ⇒ II.4.A. MENJAR> golosines i rosego
llar ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FOC
llargària ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> llargària
llavar ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> neteja
lleig ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> lleig> lletja
lleig> **lletja** ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> lleig> lletja
llegir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ESCRIURE> escriptura> llegir
llengua> **idioma** ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> llengua
llenguatge infantil ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> llenguatge adreçat als infants
llenya ⇒ I.2.F. TEMPERATURA> FOC> llenya
llepolies ⇒ II.4.A. MENJAR> golosines i rosego
llest ⇒ II.8.H. CARÀCTER> llest> hàbil
llibertat ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> LLIBERTAT

lliçó (aprendre d'una contrarietat) ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS > lliçó
lliçó (educació) ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ> escola, col·legi
lliurar-se [de] ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOLTAR, LLEVAR> lliurar-se [de] ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> fer fora, despatxar
lloc ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> LLOC
lloc desagradable ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> LLOC
llogar ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> llogar
lluita ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> esforç ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> BARALLA
llum ⇒ II.8.E. LLUM> BRILL I FOSCOR
lluny ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> lluny
loteria ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> loteria
mà ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> mà
madur (edat) ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT> madur
madur (caràcter) ⇒ II.8.H. CARÀCTER> madur
màgia ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia, creences i éssers fantàstics
major (persona) ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT> vellesa
mal aspecte ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte
mal caràcter ⇒ II.8.H. CARÀCTER> difícil, mal caràcter
mal estat (de la salut) ⇒ II.5.A. SALUT
mala educació ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ
mala olor ⇒ II.3.B. SENTITS> OLFACTE I OLOR
mala sort ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT
malaltia ⇒ II.5.B. MEDICINA> malaltia
malalties (dels conreus) ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> els conreus o cultius
malalties (dels animals) ⇒ I.1.B. ANIMALS> malalties dels animals
malbé ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT
malcriat -ada ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare> malcriar
maleducat -ada ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> EDUCACIÓ> bona i mala educació> maleducat - ada
maleir ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> INSULT> insultar i maleir
malestar ⇒ II.8.F SENTIMENTS> ÀNIM> malestar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> malestar
maltractar ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> maltractar; ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT
malvendre ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> malvendre
mamífers ⇒ I.1.B. FAUNA > mamífers
mamífers marins ⇒ I.1.B. FAUNA > mamífers marins
manar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> manar
manera ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> manera
mania (1) (idea fixa) ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> tossudesa> mania
mania (2) (a algú) ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> odi> detestar
maniós ⇒ II.8.H. CARÀCTER> escrupolós -a
manipulador ⇒ II.8.H. CARÀCTER> manipulador
manipular (manifesser) ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa
manipular (tocar) ⇒ II.8.E. TOCAR> MANIPULAR
manyà ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA
marca (cicatriu) ⇒ II.5.B. MEDICINA> ferida
mar ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA
mare ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare; ⇒ II.8.A. FAMÍLIA> maternitat
marginalitat ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> posició social baixa> marginalitat
matar ⇒ II.3.G. MORT> matar, assassinar
matèria ⇒ I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA; ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> matèria
material ⇒ I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA
maternitat ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
matrimoni ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> casament
medicina ⇒ II.5.B. MEDICINA
medicines ⇒ II.5.B. MEDICINA> curació
mediocre (qualitat) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> mediocre
meditar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> meditar
memòria ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> recordar, memòria
menjades roïns ⇒ II.4.A. MENJAR> menjades roïns
menjar ⇒ II.4.A. MENJAR
menstruació ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> menstruació
mentira> dir mentides ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> mentira> insinceritat
menyspreu ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> MENYSPREU
mercat ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> mercat i alimentació
meréixer ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT
mesquí ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> mesquí, tacany
mesura ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> mesura
metal·lúrgia ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA
millora (de la salut) ⇒ II.5.A. SALUT> millora
minimització ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
mirar ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> mirar
mistera ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> MISTERA
mobles ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> mobles
mocs ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> mocs

moderació ⇒ III.1.C. EXPRESSIONS INTENSIVES
moderació ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> moderació
modèstia ⇒ II.8.H. CARÀCTER> senzillesa, modèstia
modificar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CANVIAR, MODIFICAR
mogut ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
mogut ⇒ II.8.H. CARÀCTER> viu> mogut> actiu
molestar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR
molèsties ⇒ II.5.B. MEDICINA> símptomes
molí ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> MOLÍ
moneda ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> moneda
morir ⇒ II.3.G. MORT
moros i Cristians ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Festa de Moros i Cristians
mort ⇒ II.3.G. MORT
mostrar ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE > mostrar
moviment ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ
moviments (del cos) ⇒ II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS> moviments
música ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> MÚSICA
música (festiva) ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> música (festiva)
nacionalisme ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA> nacionalisme
nadal ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Nadal
nadó ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> nadó, bebé
naips ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> naips
narracions ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> tradició oral
natura ⇒ I.1.A. NATURA
naturalesa (d'una persona) ⇒ II.8.H. CARÀCTER
nàutica ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA
necessitar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>NECESSITAR
negació ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG (ús pragmàtic); ⇒ III. DISCURS> negació (sense ús pragmàtic)
negoci> fer negoci ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> fer / no fer negoci
negoci> no fer negoci ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> fer / no fer negoci ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS
nerviosisme ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> nerviosisme
netedat ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA
neteja ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA
neu ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> neu
nidificació ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> nius, nidificació
nius ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> nius, nidificació
no acord ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ACCEPTAR, ACORD
no adir-se ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT> no adir-se
no agradar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> AGRADAR> no agradar
no aguantar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> impaciència, no aguantar
no atendre ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR> no atendre
no canviar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> CANVIAR, MODIFICAR> no canviar
no comprendre ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> comprendre> no comprendre
no convenir ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT> no adir-se
no dominar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> no dominar
no donar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> no donar
no dormir ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> no dormir
no eixir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> EIXIR I ENTRAR> no eixir
no habilitat ⇒ II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT> no habilitat
no importància ⇒ I.2.I IMPORTÀNCIA, VALOR> no importància> insignificància
no intervenció ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
no prosperar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS > futilitat
no saber ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> ignorar, no saber
no serietat ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY> no serietat
no unir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> AFEGIR, UNIR> no unir, deslligar
no veure ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE > no veure
no voler ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> no voler
nombrar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > ADREÇAMENT ⇒ II.2.C. NOMS
noms ⇒ II.2.C. NOMS
norma ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE> norma
nostàlgia ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> nostàlgia
nou (coses) ⇒ I.2.G. TEMPS> nou
noviatge ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> casament> matrimoni i noviatge
nu, nua ⇒ II.7.A. ROBA> sense vestir
núvols ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> núvols
obedient ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> obedient
obeir ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> obedient> obeir
objecte ⇒ II.6.C. ARTEFACTES> ARTEFACTE> ESTRI
oblidar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> oblidar
obligació ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> OBLIGACIÓ
obligar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> obligar
obrir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR
obstacle ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS> obstacle

obstrucció ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> embós, obstrucció
obtenir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>AGAFAR, OBTENIR
obtenir (en abundància) ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> obtenir, fer en abundància
obvietat ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> obvietat
ocells ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA | ⇒ I.1.B. FAUNA> **ÍNDEX D'AUS**
odi ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> odi
oferiment ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> OFERIMENT
oferir ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> OFERIMENT
oficis ⇒ II.9.B. TREBALL> OFICIS
oldre ⇒ II.3.B. COS HUMÀ>SENTITS> oldre
oli ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA
olives ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> olives
olivicultura ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA
olor ⇒ II.3.B. SENTITS> OLFACTE I OLOR
omplir ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> omplir, ple
onomatopeies ⇒ II.3.B. SENTITS> OÏDA, ESCOLTAR, SOROLL> onomatopeies
opinió ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> opinió
oportunitat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> oportunitat
optimisme ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> expressar aconhortament, consol> optimisme
oratge ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE
orde ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE
ordenat ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE
orde ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> ORDE
orgull (negatiu) ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> vanitat> jactància
orgull (positiu) ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> orgull (positiu)
origen (lloc de procedència) ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> origen
orinar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> orinar
ornitologia ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA
ossos ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> ossos
pa (menjar) ⇒ II.4.A. MENJAR> menjar pa
pa i dolços ⇒ II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA> pa i dolços> rebosteria
paciència ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència> suportar
paciència ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència> suportar
pacificar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> calmar, pacificar
pagar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> pagar
pagar (en la compra) ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ
país ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> origen> terra> país
pal ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> PAL
paper ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA PAPERERA
parat -ada ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> absència de moviment ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> absència d'activitat
parc infantil ⇒ II.1.B. JOCS DE XIQUETS> parc infantil
pardals ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA | ⇒ I.1.B. FAUNA> **ÍNDEX D'AUS**
pare ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> ser mare o pare
paréixer ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR; ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
parentesc ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
parentiu ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
parlar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR
parlar (defectes) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> defectes en el parlar
parlar (en excés) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> frases
part ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
participar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARTICIPAR
parts (de la casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> parts de la casa
parts (del cos) ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS
parxís ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> parxís
pas del temps ⇒ I.2.G. TEMPS> pas del temps
passar (una I.3.C. ACTIVITAT a un altri) ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
passar desapercebut ⇒ IMPORTÀNCIA> VALOR> passar desapercebut
passejar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> passejar
patir ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> patir
pedra ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> pedra
pedra ⇒ I.1.D. MATÈRIA> PEDRA
peixos i crustacis ⇒ I.1.B. FAUNA> PEIX I MARISC | ⇒ I.1.B. FAUNA> **ÍNDEX D'ANIMALS DE LA MAR I EL RIU**
pell ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> pell
pell ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> pell
pell (marques de la pell) ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> marques de la pell
peluqueria / perruqueria ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> cabell
pelut -uda ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS > cabell, depilació> ser pelut -uda
penediment ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> penediment
pensar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR
pentinar ⇒ II.8.E. COS HUMÀ> cabell
perdó ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat, reconciliació
pèrdua ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS > frustració en general; pèrdua
peresa ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
perfum ⇒ II.3.B. SENTITS> OLFACTE I OLOR> perfum

perill ⇒ II.8.F SENTIMENTS> PERILL
perjudicial ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> dolent> perjudicial> reprobable
permetre ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PERMETRE
perseguir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PERSEGUIR
persona de poc trellat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> irresponsable
pesar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> pesar
pesat ⇒ I.2.G. TEMPS> pesat
pesca ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA
pessigolles ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> pessigolles, cuscanelles
petit -a (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> petit -a (coses)
petitesa ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ> baixesa> petitesa
peu ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> peu
pilota ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> pilota
pintura ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> fotografia i pintura
pintura (no artística) ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> PINTURA I EMPAPERAT
plantes cultivades ⇒ I.1.C. FLORA> plantes cultivades | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
plantes silvestres ⇒ I.1.C. FLORA> plantes silvestres | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
planxar ⇒ II.7.A. ROBA> planxar
plateria ⇒ II.8.E. PLATERIA (ARGENTERIA)> JOIERIA
platja ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> vacances; ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia
plats típics ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA
ple ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> COMPLETAR, OMPLIR> omplir, ple
plorar ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> tristesa
pluja ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> pluja
població ⇒ II.6.B. POBLACIÓ
pobresa ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> pobresa
poc adient ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT> no adir-se
poc caràcter ⇒ II.8.H. CARÀCTER> poc caràcter, innocent
poder ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL; ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> possibilitat> capacitat; ⇒ II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT
poesia ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ESCRIURE
política ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA
ponderar ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ> PONDERACIÓ
por ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> por
porc ⇒ I.1.B. FAUNA> mamífers; porc
portar ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> portar, dur
posar> ficar ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> posar> ficar
posició ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ
posició social alta ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> riquesa
posició social baixa ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> posició social baixa
posició social i econòmica ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA
posseir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> POSSEIR, TENIR
possibilitat[1] (partícules modals) ⇒ III. DISCURS
possibilitat[2] ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> possibilitat> capacitat; ⇒ II.8.G. CAPACITAT> HABILITAT; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL
postergar ⇒ I.2.G. TEMPS> esperar, postergar> postergar
postura ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> postura
postura (del cos) ⇒ II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS> postura
precipitació ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
predicció (del temps) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> predicció del temps
preferència ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> preferència
preferir ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> preferència
preguntar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PREGUNTAR
premi ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> meréixer, premi
premsat (de l'oli) ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> premsat de l'oli
preocupació ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> preocupació
preparar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PREPARAR
presència ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> PRESÈNCIA I ABSÈNCIA
pressa ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
pressió ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> pressió
pretensiós -a ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> riquesa
principi ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> INICI I CAUSA
problema ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DIFICULTATS I SOLUCIONS> dificultat, problema
procedència ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
progressisme ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA> progressisme
prohibir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PODER I CONTROL> prohibir
projectar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> projectar
promesa ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PROMESA
prometre ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PROMESA

prompte ⇒ I.2.G. TEMPS
prop ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> prop
prostituta ⇒ II.2.A. DONA> prostituta
protecció ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PROTECCIÓ
protesta ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA
prou ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> prou
provar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PROVAR
providència ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> providència
prudència ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PRUDÈNCIA
prudent ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> PRUDÈNCIA; ⇒ II.8.H. CARÀCTER> serietat> formalitat
puntual ⇒ I.2.G. TEMPS> prompte, puntual
qualitat ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT
quantitat ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART
quedar ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> quedar
queixar-se ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> LAMENTAR-SE ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> PROTESTA
quemadura ⇒ II.5.B. MEDICINA> ferida
quioscs ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> quioscs
ramaderia ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> RAMADERIA
rancor ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> AMISTAT, AMOR, ODI> odi, detestar> rancor, ressentiment
raó ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> raó
rapidesa ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
rascar-se ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> rascar-se
recolzar ⇒ II.8.E. SOSTINDRE> SOSTENIR
rebeldia ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG> rebeldia
rebosteria ⇒ II..4.E. PANADERIA I REBOSTERIA
rebosteria (indústria) ⇒ II.8.E. REBOSTERIA I SUCRERIA
rebre ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> REBRE
rebuig ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> REBUIG
recipient⇒ II.8.E. RECIPIENT
recipients (almàssera, oli) ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> OLI I OLIVICULTURA> recipients
recloure ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR
recolzar (sostenir físicament) ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOSTINDRE, SOSTENIR || (ajudar) II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AJUDAR> beneficiar
reconciliació ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amistat> reconciliació
recordar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> recordar> memòria
refranys (referents a ocells) ⇒ I.1.B. FAUNA> ORNITOLOGIA> refranys
refranys (agrícoles) ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> refranys agrícoles
reg ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> l'aigua i el reg
regalar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DONAR> regalar
reinici ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> INICI I CAUSA> reinici
relacionar-se ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> relacionar-se
relacions personals ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS
relativitat ⇒ II.8.F SENTIMENTS> INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ> relativitat
religió ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> RELIGIÓ CATÒLICA
relleu ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia
remordiment ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> preocupació, remordiment
rentar ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> neteja
renunciar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS > renunciar
renyar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR; ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> BARALLA
reparar (un objecte)⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>ARREGLAR> reparar un objecte
repetició ⇒ I.2.G. TEMPS> insistència, repetició
replicar ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> replicar, contradir
reprobable ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> dolent> perjudicial> reprobable
repte ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> repte
rèptils i anfibis ⇒ I.1.B. FAUNA> rèptils i anfibis
repulsiu ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> repulsiu
residu ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> quedar, resta, residu
resignar-se ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> resignar-se
respecte ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> respecte
resquitar-se ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> RESQUITAR-SE
ressentiment ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> AMISTAT, AMOR, ODI> odi, detestar> rancor, ressentiment
resta ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> quedar, resta, residu
resultat (d'un treball) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT
resultat negatiu ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FRUSTRACIÓ, FRACÀS> desil·lusió> resultat negatiu
resultat positiu ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> èxit, guany, benefici en general
retraure ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> CRITICAR ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BONEGAR, RENYAR ⇒ III. DISCURS> reprensió, tirar en cara ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT>

CONFLICTE, DISCUSSIÓ> discussió> replicar, contradir
reunió ⇒ II.8.B. GENT> reunió
ric ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> ric -a
ridícul ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> BROMA; ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> vergonya ⇒ I.2.A. ASPECTE EXTERN> mal aspecte
riquesa ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS; ⇒ II.9.E. ECONOMIA> POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA> riquesa
risc ⇒ II.8.F SENTIMENTS> PERILL; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS
riu ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia> el riu
riure ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> alegria
roba ⇒ II.7.A. ROBA
roba (d'un bebé) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> roba del bebé
roba (de casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> roba de casa
roba (festera) ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> Festa de Moros i Cristians
robar ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> robar
roí ⇒ II.8.H. CARÀCTER> dolent, roí
romancer ⇒ II.8.H. CARÀCTER> romancer
roncar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> roncar
rosada ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> humitat i rosada
rosego ⇒ II.4.A. MENJAR> golosines i rosego
rost, empinat ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> rost, empinat ⇒ I.1.A. NATURA, ORATGE> relleu, geografia
rotar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> rotar
ruïna ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> endeutar-se
ruscada ⇒ I.2.A. ASPECTE> NETEDAT I BRUTÍCIA> ruscada o bugada
rústec ⇒ II.8.H. CARÀCTER> rústec
sabater ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> SABATER
sabates ⇒ II.7.A. ROBA> sabates
saber ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PENSAR> saber
sabor ⇒ II.4.A. MENJAR> sabor> adjectius
sacrifici ⇒ I.3.C. ACTIVITAT> esforç
saliva ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> saliva
salses ⇒ II.4.A. MENJAR> salses
saltar ⇒ II.3.B. ACCIONS I MOVIMENTS
saludable ⇒ II.5.A. SALUT> saludable
saludar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> SALUDAR
salut ⇒ II.5.A. SALUT
salutació ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> SALUDAR
satisfacció ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> satisfacció
secret ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> secret
seda ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> SERICICULTURA
segur> seguretat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS > AFIRMACIÓ> certesa
semblar ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA> SEMBLAR; ⇒ II.8.A. FAMÍLIA
sense vestir ⇒ II.7.A. ROBA> sense vestir
sentar malament (un menjar) ⇒ II.4.A. MENJAR> sentar malament
sentiments ⇒ II.8.F. SENTIMENTS
sentit comú ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY
sentits ⇒ II.3.B. COS HUMÀ>SENTITS
seny ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY
senzillesa ⇒ II.8.H. CARÀCTER> senzillesa
separar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> TALLAR, SEPARAR
sequedat ⇒ I.1.D. MATÈRIA> LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT> sequedat
ser ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT
serietat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> formalitat
seriós ⇒ II.8.H. CARÀCTER> antipàtic, seriós
serps ⇒ II.8.E. FAUNA > rèptils i anfibis
servil ⇒ II.8.H. CARÀCTER> servil
set ⇒ II.4.F. BEGUDA> beure i set: expressions
sexe ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> sexe
simpàtic ⇒ II.8.H. CARÀCTER> simpàtic
símptomes ⇒ II.5.B. MEDICINA> símptomes
sinceritat ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> sinceritat; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat, sinceritat
singlot ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> singlot
situació ⇒ I.2.A. ASPECTE> ESTAT
situació (d'una casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> situació
sobte ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> SOBTE
societat ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> SOCIETAT I POLÍTICA
sol ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> sol
solidaritat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD
soltar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOLTAR, LLEVAR
solució ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS
sons (d'animals) ⇒ I.1.B. ANIMALS> sons d'animals
soroll ⇒ II.3.B. SENTITS> OÏDA, ESCOLTAR, SOROLL
sorprendre (agafar) ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> AGAFAR, OBTENIR> sorprendre
sorprendre['s] ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> SORPRESA
sorpresa ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> SORPRESA
sort ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> SORT
sospitar ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE > sospitar
sostenir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOSTINDRE, SOSTENIR
sostindre ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> SOSTINDRE, SOSTENIR
sou ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> sou> jornal
suar ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> suar
subhastar ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> subhastar

substància ⇒ I.1.D. MATÈRIA> MATERIAL I SUBSTÀNCIA
sucreria ⇒ II.4.E. PANADERIA I REBOSTERIA
superació ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>DIFICULTATS I SOLUCIONS
superior (qualitat) ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> QUALITAT> superior
supersticions ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> màgia> creences i éssers fantàstics
suportar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CONFORMAR-SE> paciència, suportar
tacany ⇒ II.9.E. ECONOMIA> DINERS I BÉNS> mesquí, tacany
tallar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> TALLAR, SEPARAR
tallers ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ> tallers
tamany (coses) ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA; (persones) ⇒ II.3.E. COS HUMÀ > CONSTITUCIÓ
tancar ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> TANCAR I OBRIR
tardar ⇒ I.2.G. TEMPS> tardar
tares> tapes ⇒ II.4.D. GASTRONOMIA> tares
tauromàquia ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> BOUS, TAUROMÀQUIA
taxativitat ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> IMPOSAR, TAXATIU
teatre ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> teatre
tec ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>JOCS> tec
tecnologia ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> TECNOLOGIA
telefonar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> cridar (comunicar); telefonar
temeritat ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> temeritat
tempesta ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> tempesta
temps (cronològic) ⇒ I.2.G. TEMPS
temps (atmosfèric) ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE
tenacitat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT ; ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> tenacitat
tenir ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> POSSEIR, TENIR
tenir cura ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> CUIDAR
tenir intenció ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER> voler, tenir intenció
teràpia ⇒ II.5.B. MEDICINA> curació
terra ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> AGRICULTURA> la terra
terra ⇒ I.1.A. NATURA> terra
terra (país) ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> origen> terra> país
terra (planeta) ⇒ I.1.A. NATURA> la terra
tèxtil ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA TÈXTIL
textura ⇒ I.2.C. FORMA I GRANDÀRIA
tifells (de casa) ⇒ II.6.A. HABITATGE> CASA> aparells> estris i tifells
timidesa ⇒ II.8.H. CARÀCTER> timidesa
tindre ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>POSSEIR, TENIR
tip ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> FASTIDI, FASTIDIAR> estar fart> tip
tocar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> TOCAR, MANIPULAR; ⇒ II.3.D. ACCIONS I MOVIMENTS > accions ; ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> moviment; ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> esquadrinyar
tolerar ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ACCEPTAR, ACORD
tornar-se'n arrere ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
tossudesa ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> tossudesa, mania
tractar ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> relacionar-se> tracte
tradició ⇒ I.2.G. TEMPS> tradició
tradició oral ⇒ II.9.F. TRADICIÓ SOCIAL> FESTA I FOLKLORE> tradició oral
trampa ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa
trampós ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> manipular, fer trampa
tranquil ⇒ II.8.H. CARÀCTER> tranquil
tranquil·litat ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
transportar ⇒ I.2.E. MOVIMENT, POSICIÓ I DIRECCIÓ> transport, desplaçament
transports (mitjans) ⇒ II.6.C. ARTEFACTES>TRANSPORTS, VEHICLES
treball ⇒ II.9.B. TREBALL
trellat ⇒ II.8.J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA> TRELLAT, SENY
tren ⇒ II.6.C. ARTEFACTES>TRANSPORTS, VEHICLES> el tren
trencar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR> destruir; ⇒ I.2.A. ASPECTE> MALBÉ, DETERIORAMENT
tret ⇒ II.8.E. INTERCANVIS NEGATIUS> BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT> dispar
triar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> TRIAR, ESCOLLIR
tristesa ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> tristesa
trobar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PERDRE I TROBAR
trompa ⇒ II.1.B. JOCS INFANTILS> trompa, baldufa
tropell ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
tros ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> DESFER, DESTRUIR> tros
ulls ⇒ II.3.A. PARTS DEL COS> ulls
unir ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> AFEGIR, UNIR> unir
urbanisme ⇒ II.6.B. POBLACIÓ> carrer, urbanisme
ús ⇒ I.3.C. ACTIVITAT
usar ⇒ I.3.C. ACTIVITAT; ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> UTILITAT
utilitat ⇒ I.2.I. IMPORTÀNCIA, VALOR> UTILITAT
vacances ⇒ II.9.A. ACTIVITATS HUMANES> ESPLAI, ESPLAIAR-SE> vacances
vaixell[1] ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> NÀUTICA I PESCA> els vaixells, les barques / parts del buc
vaixell[2] ⇒ RECIPIENT

valent ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> espenta
valentia ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> valentia
valor ⇒ IMPORTÀNCIA> VALOR
vanitat ⇒ II.8.H. CARÀCTER> vanitat; ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> vanitat, jactància
varietat ⇒ I.2.B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART> varietat
vegetació ⇒ I.1.C. FLORA> vegetació | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
vegetals ⇒ I.1.C. FLORA > plantes cultivades | ⇒ II.4.A. MENJAR> verdura | I.1.C. FLORA> **ÍNDEX DE PLANTES**
vehicles ⇒ II.6.C. ARTEFACTES> TRANSPORTS, VEHICLES
vel·leïtat ⇒ II.8.H. CARÀCTER> vel·leïtat
vell (coses) ⇒ I.2.G. TEMPS> vell, antic (coses)
vell (referit a coses) ⇒ I.2.G. TEMPS
vellea ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT
vellesa ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT
véncer ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> ÈXIT I POSSIBILITAT> derrotar, véncer
venda ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ
vendre ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> COMERÇ,comprar, vendre
venjança ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS > Amistat, amor, odi > odi, detestar > venjança
vent ⇒ I.1.A. NATURA> ORATGE> vent
verdura ⇒ II.4.A. MENJAR> verdura
vergonya ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> vergonya
veritat ⇒ II.8.D. INTERCANVIS POSITIUS> Afirmació > expressar afirmació > certesa; ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS> PARLAR> veritat
vestir ⇒ II.7.A. ROBA> vestir
veure ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE
vi (beguda) ⇒ II.4.F. BEGUDA> vi
vi (elaboració) ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI
viatge ⇒ I.2.D. ESPAI, DISTÀNCIA> viatge
vida ⇒ II.3.F. COS HUMÀ>EDAT; ⇒ I.3.A. ESDEVENIMENT> esdevenir, ser
vigilar ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE> vigilar
vigor ⇒ II.8.G. CAPACITAT> FORÇA, VALENTIA> fortalesa> vigor
violència ⇒ I.3.B. MODIFICACIÓ> COLP I VIOLÈNCIA
visitar ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> relacionar-se> visitar
viticultura ⇒ II.9.C. ACTIVITATS DE PRODUCCIÓ> VITICULTURA I VI
viu ⇒ II.8.H. CARÀCTER> viu> mogut, actiu
volar ⇒ I.2.E. POSICIÓ, MOVIMENT> MOVIMENT> vol
voler ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> VOLER
voler (amor) ⇒ II.8.C. RELACIONS PERSONALS> amor
volta ⇒ I.2.G. TEMPS> volta
vore ⇒ II.3.B. SENTITS> VISTA I VEURE
xafardeig ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> xafardeig
xafardejar ⇒ II.8.I. COMPORTAMENT> xafardejar, indiscreció
xarrar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR
xillar ⇒ II.9.A. ACTIVITATS GENERALS>PARLAR> cridar, xillar
xiquet ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL
xiquet (dormir) ⇒ II.3.C. FUNCIONS CORPORALS> DORMIR> infant
xiquet (molt petit) ⇒ II.1.A. XIQUET EN GENERAL> nadó, bebé
xocolate ⇒ II.9.C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ> INDÚSTRIA XOCOLATERA
zels ⇒ II.8.F. SENTIMENTS> zels

Índex temàtic general

I. MÓN OBJECTIU **1**
1. NATURA, ENTORN **1**
A. NATURA **1**
Natura, oratge 1
Oratge 3
Relleu, geografia 23

I. MÓN OBJECTIU 1
1. NATURA, ENTORN **1**
A. NATURA 1
Natura, oratge 1
NATURA EN GENERAL **1**
CEL **1**
FIRMAMENT **2**
estreles, estels 2
planetes 2
la lluna 2
LA TERRA **3**
EL SOL **3**

Oratge **3**
ORATGE EN GENERAL **3**
bon temps en general 4
mal temps en general 4
expressions sobre l'oratge 4
CALOR **4**
FRED **5**
EL CELATGE **6**
núvols 6
cel cobert 8
BOIRA **8**
FENÒMENS ATMOSFÈRICS **9**
halo de la lluna 9
rojor del cel 9
raig de Sant Martí 9
foc de Sant Elm 10
HUMITAT I ROSADA **10**
humitat 10
rosada 10
gebre 10
NEU **10**
PLUJA **10**
ploure poc 11
ploure molt 11
deixar de ploure 13
PREDICCIÓ DEL TEMPS **13**
SOL **15**
ESTAT DE LA MAR **16**
ones, maror 16
corrent i marea 17
MAREJADA I TEMPESTA **17**
marejada 17
tempesta 18
tromba marina 18
tronada 18
calamarsa, pedra 19
tormenta elèctrica 19
VENT **19**

aire, vent 21
calma, absència de vent 22
expressions 23
Relleu, geografia 23
RELLEU **23**
barranc 27
penya-segat 27
cova 28
estalactites 28
el riu 28
LA MAR **28**
costa i platja 28
la fondària 29
el fons marí 29
TERRA, FANG **30**

B. FAUNA **32**
Fauna en general 32
animals imaginaris 32
picadures i accions dels animals 32
sons d'animals 33
mimologismes 34
grups d'animals 34
malalties dels animals 34

ANIMALS TERRESTRES **35**
mamífers 35
gat 38
accions 38
gos 38
castes 39
accions 39
porc 39
artròpodes 40
insectes i altres artròpodes 40
miriàpodes (centpeus) 45
crustacis terrestres 45
aràcnids 46
estris per a caçar o espantar insectes 46
caragols i anèl·lids 46
caragols 46
sense identificar 48
llimacs o bavoses 48
parts, aspecte i accions dels caragols 48
anèl·lids i cucs 48
rèptils i anfibis 49
anfibis 49
serps 49
altres rèptils 50

ORNITOLOGIA **50**
aus en general 50
cos de les aus 50
accions 51
nius, nidificació 51
espècies 52
ocells no identificats 69
ÍNDEX D'OCELLS **70**

ANIMALS DE LA MAR I EL RIU **78**
peix 78
parts del peix 78
parts del marisc 79
mamífers marins 79

rèptils marins 79
peixos de la mar 80
peixos de riu 94
marisc i altres invertebrats 95
equinoderms asteroïdeus: estrelles de mar 95
equinoderms equinoïdeus: eriçons o garotes 95
equinoderms holoturoïdeus 95
mol·luscs bivalves 95
mol·luscs gasteròpodes 97
mol·luscs cefalòpodes 97
espongiaris 98
celenteris (meduses) 98
celenteris (coralls) 99
celenteris (anèmones) 99
crustacis aquàtics 99
mol·luscs fòssils 102
ÍNDEX D'ANIMALS DEL MAR I EL RIU 103

C. FLORA **112**
VEGETACIÓ **112**
parts de la planta 112
el brancam 112
el fullam 112
l'arrelam 113
els brots 113
la flor 114
el fruit 114
la llavor 115
les espines i esquerdes 115
vegetació, el boscam 115
PLANTES SILVESTRES **116**
espècies no identificades 158
PLANTES CULTIVADES **159**
ARBRES NO FRUITERS **171**
ARBRES FRUITERS O DE CONREU **174**
BOLETS **186**
bolet en general 186
espècies 186
expressions 188
ÍNDEX DE PLANTES 190

D. MATÈRIA **213**
LÍQUIDS, FLUIDS I HUMITAT **213**
líquids, gas 213
aigua retinguda 213
aigua fluent 214
rajar un líquid 214
font, brollador 215
traure un líquid 215
vessar un líquid 215
líquid en moviment 215
afegir aigua o líquid 216
densitat del líquid 216
aire i gas 216
humitat 216
abundància de líquid 217
sequedat 217
secar 217
sec -a 217
MATERIAL I SUBSTÀNCIA **218**
PEDRA **220**
tipus de pedra segons forma 220
tipus de pedra segons material 220
lloc de pedres 221

indústria de la pedra 221
processos 221

2. DIMENSIONS ... 223
ASPECTE EXTERN ... **223**
aspecte 223
caire, carés 223
bon aspecte 223
bonic -a, bellesa 224
cansament 225
desemparat -ada 226
elegància 226
lleig, lletja 226
repulsiu 226
horrible 227
mal aspecte, desastrat -ada, descurat -ada 227
ORDE ... **229**
orde, ordre 229
norma 230
DESORDE ... **230**
desorde, embolic en general 230
arreu 234
DIFERENT, DIFERÈNCIA ... **234**
ESTAT ... **235**
estat, situació 235
estar, ser-hi 235
anar bé 235
anar malament 236
anar regular 236
insoluble 236
MALBÉ, DETERIORAMENT ... **237**
deteriorat, espatlat (coses), fet malbé 237
abandó 240
consumir-se 241
inestable 241
NETEDAT I BRUTÍCIA ... **241**
netedat 241
netejar 242
estris 242
sabó, productes i detergents 242
accions 242
conservació 243
brutea, brutícia 243
brutea 243
persona bruta 245
expressions 245
higiene 246
ruscada o bugada 246
escurada 247

B. QUANTITAT, DIVISIÓ, PART ... **248**
QUANTITAT ... **248**
quantitat en general 248
numeració i aproximació 248
numeració usada com a quantitat imponderada 248
gran quantitat, abundància 248
acumulació 251
poca quantitat 252
obtenir, fer en abundància 253
conjunt (partitius específics) 253
unitat 253
parell 253
sense parell 253
grup 253

col·lectius per sufixació 254
incomptables 255
excés, exagerar 256
grau 256
mesura 257
mesures específiques 257
mesures de superfície 258
expressions 258
prou 258
varietat, classe 258
respostes 258
quedar, resta, residu 258
quedar 258
resta, residu 258
DIVISIÓ, PART **259**

C. FORMA I GRANDÀRIA **260**
FORMA **260**
altura (coses) 260
amplària, capacitat 260
blanura 260
densitat i estretor, poca capacitat 260
fondària 261
forma i deformació 261
fortalesa, duresa i feblesa (coses) 263
duresa i fortalesa 263
feblesa 263
grandària 264
gruixària (coses) 264
finesa 264
llargària 264
matèria 264
a) material de què està fet 264
b) parts de les coses 264
pesar 265
pesar poc 265
pesar molt 265
petit -a (coses) 265
rost, empinat 265
textura i consistència 265
COMPLETAR, OMPLIR **266**
completar, omplir, ple 266
buidar 267
continuïtat, ininterrupció 267
embós, obstrucció 267
incomplet 268
interrupció 268
FORAT, BUIT **268**
forat 268
buit 268
PAL **269**
SEMBLAR **269**
semblar, paréixer 269
imatge, aparentar 270
ironia PRAGM 271

D. ESPAI, DISTÀNCIA **272**
LLOC **272**
lloc en general 272
lloc desagradable 273
ESPAI **274**
espai 274
lluny 274
prop 275

contigüitat 275
viatge, no assentament 275
CAMÍ ... **276**
camins 276
anar per camins 277
elements dels camins 277

E. POSICIÓ, MOVIMENT ... **278**
POSICIÓ ... **278**
posició 278
postura 279
pressió 279
transportar, desplaçament 280
vol 280
MOVIMENT ... **280**
moviment en general 280
caure 284
córrer 284
esclatar 284
llançar 284
moviment irregular 284
escampar 285
xocar 285
expressions 285
anar-hi, arribar 285
caminar 286
absència de moviment 286
direcció 286
portar, dur 287
posar, ficar 287

F. TEMPERATURA ... **288**
CALOR ... **288**
FOC ... **289**
foc i cremar 289
la llar i el foc 290
la llenya 291
eines per a fer llenya 291
estufes 292
FRED ... **292**
sentir fred 292
gel i fredor 294

G. TEMPS ... **295**
TEMPS ... **295**
temps en general 295
dia 296
any, calendari 299
durar 302
època 302
esperar, postergar 303
esperar 303
postergar 303
expressions: positives 303
expressions: negatives 303
evolució 303
freqüència 303
poca freqüència 304
molt poca freqüència 304
mai 304
futur 304
història 305
hora 305
immediat 306

insistència, repetició 306
nou 306
pas del temps, vida 306
perdre el temps 307
pesat 307
prompte, puntual 308
tardar 308
temps no previst 310
inoportunitat 310
improvisació 310
tradició 310
vell, antic (referit a coses) 310
volta 311

H. LLUM I COLOR ... **312**
CLARETAT ... **312**
clar 312
claretat física 312
claretat figurada 312
aclarir-se 312
COLOR ... **312**
pautes de color 315
LLUM, BRILL I FOSCOR ... **315**
llum i claror 315
mitja llum 316
transparència 316
centelleig 316
llànties i llums 316
brill 317
foscor 318

I. IMPORTÀNCIA, VALOR ... **319**
IMPORTÀNCIA ... **319**
importància 319
famós 320
no importància, insignificància 320
passar desapercebut 321
QUALITAT ... **321**
valoració 321
bona qualitat 321
inferior, dolent, defectuós 323
normal 323
mediocre 323
superior 324
manera 324
UTILITAT ... **324**
poca utilitat 324

3. ACCIÓ, ACTIVITAT ... **325**
A. ESDEVENIMENT ... **325**
ESDEVENIMENT ... **325**
esdevenir, ser 325
accident 325
inevitable, indefectible 325
INICI I CAUSA ... **326**
reinici 326
PRESÈNCIA I ABSÈNCIA ... **327**
absència 327
presència 327
anar-se'n 327
SOBTE ... **327**
SORPRESA ... **328**
CASUALITAT ... **328**
CONSEQÜÈNCIA ... **328**

conseqüència 328
fer acceptar les conseqüències PRAGM 328

B. MODIFICACIÓ ... 330
AFECTAR ... 330
AFEGIR, UNIR ... 330
unir, afegir 330
substàncies per a unir 331
estris per a unir 331
no unir, deslligar 331
BARREJAR ... 332
CANVIAR, MODIFICAR ... 332
canviar 332
no canviar 332
infuir 333
CARREGAR ... 333
CAURE ... 333
caure físicament 333
caure en una trampa, ser atrapat 334
COBRIR ... 334
cobrir 334
enterrar 334
COLP I VIOLÈNCIA ... 335
fer violència 335
patir violència 336
colp 337
conseqüències dels colps 339
expressions 339
EIXIR I ENTRAR ... 339
eixir 339
eixir en general 339
eixir de casa 339
no eixir 339
voler eixir 340
entrar 340
FINALITZACIÓ ... 340
no finalització 342
SOLTAR, LLEVAR ... 342
soltar 342
eliminar 342
lliurar-se [de] 342
SOSTINDRE, SOSTENIR ... 342
sostindre en general 342
estris per a sostindre 343
ferm, estable 343
recolzar una opinió 343
TALLAR, SEPARAR ... 343
tallar 343
separar 344
porció 344
esgarriar-se 344
TANCAR I OBRIR ... 344
porta 344
tancar 344
tancar la porta 344
recloure 345
obrir 345
trucar 346

C. ACTIVITAT ... 347
ACTIVITAT ... 347
activitat en general 347
passar una activitat a un altri 348
ser mogut o actiu 348

constància, tenacitat, continuïtat 349
continuïtat 349
encàrrec 349
esforç 349
sacrifici 351
experiència 351
falta d'experiència 351
activitat extraordinària 351
intervenir 352
pressa 352
apressar PRAGM 353
rapidesa 354
tornar-se'n arrere 355
tropell, precipitació 355
ús, desgastat 357
FALTA D'ACTIVITAT ... **358**
lentitud 358
lentitud, acció lenta 358
lentament 358
persona lenta 358
expressions 358
frenar PRAGM 359
absència d'activitat 359
no intervenció, evitar 360
abstenir-se 360
calma 360
tranquil·litat 360
calmar PRAGM 361
cansament 361
inconstància 361
peresa, perea° 361

II. HOME I SOCIETAT ... **363**
1. MÓN INFANTIL **363**
A. XIQUET EN GENERAL ... **363**
XIQUET ... **363**
Xiquet en general 363
Conjunt de xiquets 363
xiquet 363
créixer 365
xicotet -a 366
NADÓ, BEBÉ ... **366**
nadó, bebé 366
el bebé 366
funcions corporals 367
basca, malestar del bebé 367
dentició 367
coses del bebé, estris i objectes 368
gestació 368
roba del bebé 368
LLENGUATGE ADREÇAT ALS INFANTS ... **368**
Expressions usuals 368
festetes i jocs de xiquets xicotets 369
fer-li por al xiquet 369
cançons de bressol 370
adreçament afectuós a un infant PRAGM 370
adreçament a un infant per mostrar disgust, retraure o bonegar PRAGM 371
a) brut 371
b) entremaliat -ada, inquiet -a 371
c) despectius 373
CRIANÇA ... **373**
ser mare o pare, educar, criar 373

malcriar 374
expressions 374
sobre xiquets que es porten bé 374
sobre xiquets que es porten malament 374
sobre xiquets que cauen, es colpegen o patixen per qualsevol motiu 375

B. JOCS INFANTILS ... **375**
joguets 375
jocs diversos 376
parc infantil 380

2. HOME I DONA 381
A. DONA ... **381**
DONA ... **381**
dona en general 381
despectiu 382
embaràs 383
prostituta 383
HOME ... **383**
home en general 383
despectiu 384
NOMS ... **384**
nombrar 384
hipocorístics i pronunciacions típiques 384

3. COS HUMÀ ... **386**
A. PARTS DEL COS ... **386**
PARTS DEL COS ... **386**
parts en general 386
tors 387
cor 387
braç 388
cama 388
peu 388
cap 388
cara 389
ulls 390
boca 391
mà 391
ossos 392
pell 393
color de la pell 393
marques i aspecte de la pell 393
cul 394
genitals masculins 395
genitals femenins 395
cabell i barba 396
cabell 396
depilació, ser pelut -uda 398
barba i bigot 398

B. SENTITS ... **400**
OÏDA, ESCOLTAR, SOROLL ... **400**
escoltar 400
no escoltar 400
no sentir 400
no poder sentir 400
soroll 400
silenci, absència de soroll 401
onomatopeies 401
OLFACTE I OLOR ... **403**
oldre 403
olor en general 403
mala olor, ferum 404

perfum 404
VISTA I VEURE **404**
veure, vore 404
mirar 405
mostrar 406
no veure 406
sospitar 406
vigilar 406
esquadrinyar 407
GUST **407**

C. FUNCIONS CORPORALS **408**
FUNCIONS CORPORALS **408**
funcions corporals 408
alenar, bufar 408
badallar 408
esgarrifall, calfred 408
estornudar 408
fer de ventre [*fam*] 408
menstruació 409
mocs 409
orinar [*fam*] 410
flat [*fam*] 410
rascar-se 410
roncar 411
rotar 411
saliva 411
singlot 411
suar 411
tossir 411
pessigolles, cuscanelles 411
DORMIR **412**
dormir en general 412
infant 414
no dormir 414

D. ACCIONS I MOVIMENTS **416**
MOVIMENTS **416**
moviments del cos 416
accions 416
gests 417
postura 417
ajupir-se 417
caminar doblegant el cos 418
amb les cames penjant 418
assegut -uda 418
assegut còmodament 418
jaure 418
jaure amb els braços i les cames estesos 419
acotxar-se, replegar-se sobre si mateix 419
contraure els membres del cos 419
dreçar-se 419
moviments del cap i el coll 420
traure el cap°, aguaitar[4] 420
accions dels braços i les mans 420
recolzar-se 420
accions de les cames 420
posar-se cama ací cama allà sobre una cosa 420
separar les cames; caminar separant les cames 420
ajupir-se amb el cul en alt 421
ajupir-se amb els genolls doblegats 421
agenollar-se 421
penjar-se 421
portar al be, portar al muscle 421

fer la figuereta 422
ajupir-se per a que un altre puge 422
altres 422

E. CONSTITUCIÓ ... **423**
CONSTITUCIÓ DEL COS ... **423**
altura, grandària 423
baixesa, petitesa 423
bonic 424
defectes 424
defectes en la vista 424
defectes en l'oïda 425
defectes en la constitució 425
feblesa 425
flaquesa 426
fortalesa 427
gordura 428
lleig, lletja 429
pell 429

F. EDAT ... **430**
EDAT ... **430**
edat 430
jove 430
madur -a 430
vellesa, vellea, ser major (persones) 431
vell, nou (referit a coses) 432
CRÉIXER ... **432**

G. MORT ... **434**
MORT, MORIR ... **434**
estar a punt de morir 434
morir 434
formes de morir 435
l'enterrament 436
matar, assassinar 436
expressions 437

4. ALIMENTACIÓ ... **438**
A. MENJAR ... **438**
MENJAR ... **438**
aliment 438
les menjades 438
menjades del dia 438
tipus de menjar 439
menjar 439
menjador -a 439
preparar la taula 439
utensilis 439
menjar 439
dificultats en menjar 440
menjar en abundància 440
menjar ràpidament 442
no menjar; menjar poc 442
la gana, la fam 443
estar fart, sadollat 444
expressions 444
beure 447
set 447

B. INGREDIENTS ... **448**
CARN I OUS ... **448**
la carn 448
carn d'aviram 448

carn de conill 448
carn de porc 449
carn de vedella 449
carn de corder 449
els ous 449
PEIX ... 450
el peix 450
saladura i conserva 450
peixos, marisc i crustacis 450
parts del peix 451
FRUITA I VERDURA ... 451
la fruita 451
fruits secs 452
salses 453
verdura i llegums 453

C. CUINAR ... 454
CUINAR ... 454
cuinar 454
utensilis de cuina 456
el sabor 456
agre, àcid 456
amarg 456
aspre 457
dolç 457
salat 457
coent 458
textura 458
l'estat del menjar que es cuina 459
fases del menjar que es cuina 459
ben fet 459
bo 459
altres qualitats 460
mal fet; adjectius negatius 460
mal gust, fastigós 460
en mal estat o estat no adequat 460
estats de l'arròs 461
quantitat de menjar 462
molta quantitat de menjar 462
poca quantitat de menjar 462
menjades roïns 462
sentar malament 463

D. GASTRONOMIA ... 464
ESPECIALITATS LOCALS ... 464
formatge 468
embotit 468
aigua-sal 469
tares 469

E. PANADERIA I REBOSTERIA ... 471
EL PA ... 471
els ingredients 471
el forn 471
parts del forn 471
els instruments 471
els processos 472
el pa 473
menjar pa 474
COQUES I DOLÇOS ... 474
general 474
especialitats 474
POSTRES I LLAMINADURES ... 476
gelats 476

llepolies, llaminadures 477

F. BEGUDA ... **479**
BEURE I SET ... **479**
beure i begudes en general 479
beure i set: expressions 480
BEGUDES ... **481**
begudes no alcohòliques 481
la llet 481
cafés i infusions 482
marques comercials lexicalitzades 482
el vi 482
begudes alcohòliques 482
café-gelat, café-licor 483
beure alcohol 484
borratxera en general 484
lleugerament begut 485
molt begut 485
passar-se la borratxera 487
persona molt afeccionada a la beguda 487

5. SALUT I MEDICINA ... **488**
A. SALUT ... **488**
ESTAT DE LA SALUT ... **488**
salut, saludable 488
mal estat, deteriorament 488
millora 490
bon estat general 491

B. MEDICINA ... **492**
MEDICINA EN GENERAL ... **492**
anar al metge 492
MALALTIA I CURACIÓ ... **492**
malaltia 492
malalties 493
ferida, quemadura, contusió, marca 495
bony al cap 497
bony al cos 497
ferida al cap 497
ferida al cos 497
símptomes, dolor i molèsties 497
símptomes de l'aparell digestiu 497
símptomes de l'aparell respiratori 499
mal de cap, mareig, febra 499
símptomes de la pell 500
símptomes externs 501
altres símptomes 501
dolor 501
curació, medicines i teràpia 502
medicines 502
curació 503
curació tradicional 504
expressions relatives a la salut 504
expressions iròniques 505
BOGERIA ... **506**

6. HABITATGE I ARTEFACTES ... **508**
A. HABITATGE ... **508**
CASA ... **508**
edifici 508
despectiu 508
edificis representatius 509
parts de la casa i el mas 509
estances de la casa 510

quarto de bany 511
cuina i rebost 511
jardí 512
aparells, estris i tifells 513
habitatge 514
situació 515
MOBLES ... **515**
mobles 515
armari 515
seient 516
llit 516
taula 517
roba de casa 517
accions i activitats domèstiques 518
CONSTRUCCIÓ ... **518**

B. POBLACIÓ ... **521**
POBLE I CIUTAT ... **522**
població 522
carrer, urbanisme 522
topònims i gentilicis 524
pronúncies peculiars dels noms d'algunes poblacions i topònims 524
gentilicis peculiars 524
dites sobre diverses poblacions 525
Sobre les poblacions grans 525
Sobre les poblacions rurals 525
Sobre L'Alcoià-Comtat 525
Sobre La Marina 525
Sobre La Safor 525
Sobre La Ribera Baixa 525
Sobre La Ribera Alta 526
Sobre La Vall d'Albaida 526
Agost (L'Alacantí) 526
Agullent (Vall d'Albaida) 526
Alacant (L'Alacantí) 526
Alcalalí (La Marina Alta) 526
Albatera (La Vega Baixa) 526
Alcoi (L'Alcoià) 526
Alcoleja (El Comtat) 527
Alfafara (El Comtat) 527
Algemesí (La Ribera Alta) 527
Alguenya (Valls del Vinalopó) 527
Altea (La Marina Baixa) 527
Alzira (La Ribera Alta) 527
Asp (Baix Vinalopó) 527
Banyeres (L'Alcoià) 527
Barcelona 527
Benasau (El Comtat) 527
Beneixama (L'Alcoià) 527
Benigembla (La Marina Alta) 527
Beniarrés (El Comtat) 528
Benidorm (La Marina Baixa) 528
Benimantell (La Marina Baixa) 528
Benimarfull (El Comtat) 528
Benimassot (El Comtat) 528
Beniopa (La Safor) 528
Benissa (La Marina Baixa) 528
Biar (L'Alcoià) 528
Bocairent (La Vall d'Albaida) 528
Bolulla (La Marina Baixa) 528
Callosa d'en Sarrià (Marina Baixa) 528
Campello, El (L'Alacantí) 528
Carcaixent (La Ribera Alta) 529
Castalla (L'Alcoià) 529

Castella i els castellans 529
Castells de Serrella (La Marina Alta) 529
Cocentaina (El Comtat) 529
Corbera (La Ribera Baixa) 529
Crevillent (Baix Vinalopó) 529
Dénia (La Marina Alta) 529
Elx (L'Alacantí) 529
Favara (La Ribera Baixa) 529
Finestrat (La Marina Baixa) 529
La Font d'En Carrós (La Safor) 529
Forna (La Safor) 529
Fortaleny (La Ribera Baixa) 530
Gaianes (El Comtat) 530
Gandia (La Safor) 530
Gata (La Marina Alta) 530
Gorga (El Comtat) 530
Ibi (L'Alcoià) 530
La Carroja (La Marina Alta) 530
La Torre de les Maçanes (L'Alacantí) 530
La Vila Joiosa (L'Alacantí) 530
Llaurí (La Ribera Baixa) 530
Montfort (Baix Vinalopó) 530
Murla (La Marina Alta) 530
Muro (El Comtat) 531
Onil (L'Alcoià) 531
Ontinyent (Vall d'Albaida) 531
Orba (La Marina Alta) 531
Parcent (La Marina Alta) 531
Pobla del Duc (La Vall d'Albaida) 531
Polinyà (La Ribera Baixa) 531
Quatretondeta (El Comtat) 531
Rafelcofer (La Safor) 531
Relleu (La Marina Baixa) 531
Riola (La Ribera Baixa) 531
Sant Vicent del Raspeig (L'Alacantí) 531
Sella (La Marina Baixa) 531
Teulada (La Marina Baixa) 532
Tibi (L'Alcoià) 532
Turballos (El Comtat) 532
València 532
Xeresa (La Safor) 532
Xeraco (La Safor) 532
Xixona (L'Alacantí) 532
malnoms i qualificatius 532
institucions 533
origen, terra, país 533

C. ARTEFACTES **534**
ARMES **534**
armes blanques 534
armes de foc 535
altres armes 535
expressions 535
ARTEFACTE, ESTRI **535**
estris 535
artefacte 535
RECIPIENT **536**
TRANSPORTS, VEHICLES **539**
transportar 539
vehicle i trànsit 539
el carro 539
el cotxe 540
el tren 541
altres vehicles o estris per al transport 541

autobús 541
accions 541

7. ROBA I VESTIR ... **543**
A. ROBA EN GENERAL ... **543**
ROBA ... **543**
roba en general 543
accions 543
peces de vestir 543
complements 546
barrets 546
bastons 546
altres complements 546
planxar 547
sabates, calçat 547
condicions, defectes o deteriorament de la roba 548
defecte o deteriorament en general 548
estreta 549
ampla 549
ben ajustada 549
llarga 549
curta 550
VESTIR ... **550**
vestir 550
estils i maneres de vestir 550
vestir bé 550
ajustar-se la roba 551
abrigat -ada, excés de roba 551
desabrigat -ada 551
vestit inadequat 551
altres expressions 553
sense vestir, nu -a, nuet -a 553

8. RELACIONS HUMANES ... **554**
A. FAMÍLIA ... **554**
FAMÍLIA ... **554**
família en general 554
família i procedència 554
parentiu, parentesc 554
mare 555
pare 555
fills 555
germans 556
avis 556
oncles i cosins 556
matrimoni i familia política 557
maternitat 557
B. GENT ... **559**
GENT ... **559**
gent: qualificatius 559
reunió, colla, congregació de gent 559
reunió de gent 559
molta gent 560
companyia 561
C. RELACIONS PERSONALS ... **562**
AMISTAT, AMOR, ODI ... **562**
amistat 562
no amistat 563
reconciliació 563
expressions 563
amor i noviatge 564
sentiment amorós 564
relacions amoroses 565
expressar amor PRAGM 567

fer de celestina 567
casament i matrimoni 567
bon matrimoni 568
mal matrimoni, matrimoni conflictiu 569
no casar-se 569
altres expressions 569
odi, detestar 571
rancor, ressentiment 571
venjança 571
relacionar-se 571
visitar 571
tractar 572
sexe 572
D. INTERCANVIS POSITIUS ... **574**
ACCEPTAR, ACORD ... **574**
acceptació, acceptar, cedir PRAGM 574
cedir, acceptació a contracor PRAGM 575
acord PRAGM 575
desacord, no acceptar PRAGM 575
ADREÇAMENT ... **576**
adreçament PRAGM 576
galanteria PRAGM 577
adreçament despectiu PRAGM 577
AFALAGAR ... **577**
afalagar per interés, adular 577
adulador -a 577
adular -a 577
AFIRMACIÓ ... **578**
expressar afirmació PRAGM 578
certesa 578
certificar l'opinió pròpia 579
aprovació, certificar l'opinió de l'altre 580
asseveració 580
anticipació 580
retrospecció 580
competició discursiva 580
AGRAÏMENT ... **581**
agraïment 581
desagraïment 581
expressar agraïment PRAGM 581
respondre l'expressió d'agraïment PRAGM 581
AJUDAR ... **581**
ajudar 581
no ajudar 582
beneficiar 582
col·laborar, cooperar 582
APRECIAR ... **582**
apreciar PRAGM 582
expressar apreci PRAGM 583
apreci atenuat 583
APROPIAT, ADIENT, CONVENIENT ... **583**
convenir 583
no adir-se, no convenir, ser poc adient 584
ASSENTIMENT ... **584**
assentiment, assentir PRAGM 584
comprensió 584
ATENCIÓ, ATENDRE, ESCOLTAR ... **585**
atendre 585
demanar atenció PRAGM 585
respondre a la petició d'atenció 585
no atendre 585
AVISAR ... **585**
BROMA ... **586**

COMIAT ... 586
comiat PRAGM 586
COMPLAURE ... 588
complaure 588
CONFORMAR-SE ... 588
conformar-se, resignar-se 588
consolar 589
expressar aconhortament, consol, optimisme PRAGM 589
impaciència, no aguantar 591
paciència, suportar 591
CONTRIBUIR ... 592
CONVÉNCER ... 592
convéncer 592
CONVIDAR ... 593
CUIDAR ... 593
cuidar, tenir cura 593
defensar 594
descurar 594
DEMANAR ... 594
demanar 594
DEMOSTRAR ... 594
DISCULPAR ... 595
demanar disculpes PRAGM 595
ÈXIT I POSSIBILITAT ... 595
èxit, guany, benefici en general 595
benefici 597
derrotar, véncer 597
meréixer, premi 597
oportunitat 597
avantatge 598
possibilitat 598
possibilitat 598
capacitat 598
FELICITAR, DESITJAR, BENEDICCIÓ ... 598
felicitar 598
desitjar, expressar benedicció 598
INTERÉS ... 599
interés 599
JUSTIFICACIÓ ... 599
justificació dels actes propis PRAGM 599
OFERIMENT ... 599
oferiment 599
fer un oferiment PRAGM 599
PERMETRE ... 599
PROMESA ... 600
promesa 600
faltar a la promesa 600
prometre PRAGM 600
PROTECCIÓ ... 600
PRUDÈNCIA ... 601
ser prudent 601
expressions que aconsellen prudència PRAGM 601
SALUDAR ... 603
salutació PRAGM 603
Quan fa temps que no s'hi veuen 604
E. INTERCANVIS NEGATIUS ... 605
ADVERTÈNCIA ... 605
advertència PRAGM 605
AMENAÇAR ... 607
expressar amenaça PRAGM 607
BONEGAR, RENYAR ... 608
renyar 608
expressions usades per a bonegar 609

BREGA, CONFLICTE, DISCUSSIÓ, ENEMISTAT **609**
brega, baralla 609
fi del conflicte 610
barallar-se, enemistar-se 610
desafiament 612
calmar, pacificar 613
discussió 613
replicar, contradir 613
desfogar-se 613
dispar 613
inofensiu 614
repte 614
BURLA **614**
burla 614
expressions que indiquen burla PRAGM 614
expressions que censuren la burla PRAGM 615
CASTIGAR **615**
CRÍTICA, RETRET **615**
criticar, reprovar, parlar malament 615
impedir crítica o censura 616
expressar crítica o retret PRAGM 616
ENGANYAR **618**
engany, trampa 618
trampós -a 618
enganyar 619
ser enganyat -ada 619
no deixar-se enganyar 619
expressions 620
EXCUSA I CULPA **620**
donar excuses, rebutjar culpa PRAGM 620
rebutjar excuses PRAGM 620
culpar PRAGM 621
FASTIDI, FASTIDIAR **621**
fastidiar, molestar, aclaparar 621
fastidi 621
fastidiar 621
persona que fastidia 624
destorbar 624
expressar fastidi PRAGM 624
estar fart, tip 626
expressar fartedat PRAGM 626
avorriment 627
tedi 627
fastidi 627
FRUSTRACIÓ, FRACÀS **627**
frustració en general; pèrdua 627
fer fracassar 630
desil·lusió, resultat negatiu 630
espifiar-la 631
fracassar 631
futilitat, no prosperar, absència de profit o guany 632
inutilitat 633
lliçó 633
renunciar 633
HONRA I HUMILIACIÓ **633**
honra i humiliació 633
honra 633
humiliació 633
humiliar 633
frases humiliants 633
humiliar-se 634
IMPOSAR, TAXATIU **634**
INSULT **634**

insultar i maleir 634
expressions usades com a insult PRAGM 635
IRONIA ... **636**
LAMENTAR-SE ... **637**
lamentar-se 637
MENYSPREU ... **638**
menyspreu 638
expressions que indiquen menyspreu PRAGM 639
OBLIGACIÓ ... **639**
obligació 639
PROTESTA ... **639**
protesta 639
persona que protesta molt, rondinaire 640
expressions de protesta PRAGM 640
REBUIG ... **640**
rebuig en general PRAGM 640
rebuig + desdeny PRAGM 644
rebuig + escepticisme PRAGM 644
fer fora, despatxar 644
expressions per a despatxar algú PRAGM 645
rebuig + incredulitat PRAGM 647
rebuig + ironia PRAGM 647
rebuig + neutralització PRAGM 647
rebuig d'alguna cosa que no té aplicació PRAGM 647
rebuig per incapacitat 647
rebeldia 647
RESQUITAR-SE ... **647**

F. SENTIMENTS ... **648**
SENTIMENTS EN GENERAL ... **648**
sentiments en general 648
ADMIRACIÓ ... **648**
admiració 648
expressar admiració o reconeixement PRAGM 648
AGRADAR ... **648**
agradar en general 648
agradar, afició 649
atracció 649
no agradar 649
ALEGRIA ... **650**
alegria 650
estar alegre 650
rialla, riure 651
expressions 652
alegria improcedent 652
alegria insincera 652
alleugeriment 653
AMOR ... **653**
amor 653
ANGOIXA ... **653**
angoixa, impressió forta 653
ÀNIM ... **654**
benestar 654
malestar 654
expressar malestar PRAGM 655
desànim 655
expressar ànim, animar PRAGM 655
ATRACCIÓ ... **656**
atracció 656
BENESTAR ... **656**
benestar 656
COMODITAT ... **656**
COMPASSIÓ ... **657**

compassió 657
CONFIANÇA ... 657
confiança, esperança 657
expressar confiança PRAGM 657
defalliment 657
DESESPERACIÓ ... 657
desesperació, malsofriment 657
defalliment 658
expressar desesperació PRAGM 658
DESIG ... 658
DISGUST, CONTRARIETAT ... 658
disgust, contrarietat 658
expressar disgust o contrarietat PRAGM 659
DOLOR ... 660
EMOCIÓ ... 660
emoció en general 660
ENUIG ... 661
enuig 661
expressar enuig PRAGM 664
retraure enuig 665
ENVEJA ... 665
enveja 665
ESTIMAR ... 666
ESTRANYESA ... 666
estranyesa 666
fascinació 666
FÀSTIC ... 667
fàstic 667
FASTIDI ... 667
GAUDIR ... 667
INCREDULITAT ... 667
incredulitat 667
expressar incredulitat PRAGM 667
INDECISIÓ, DUBTE, PONDERACIÓ ... 669
indecisió, dubte 669
animar a prendre una decisió 669
relativitat 669
incertesa 669
INDIFERÈNCIA, DESDENY ... 670
indiferència 670
expressar indiferència PRAGM 671
criticar indiferència 672
desdeny 672
expressar desdeny PRAGM 672
INDIGNACIÓ ... 672
indignació 672
expressar indignació PRAGM 673
INSATISFACCIÓ ... 675
MALESTAR ... 675
NERVIOSISME ... 675
NOSTÀLGIA ... 676
ORGULL ... 676
orgull (positiu) 676
PATIMENT ... 677
PENEDIMENT ... 677
penediment 677
PERILL ... 677
POR, COVARDIA, ESGLAI ... 678
aporegat -ada 678
covard 678
por 679
que fa por 679
sentir por 679

esgarrifall, calfred 680
expressions sobre la por PRAGM 680
expressar por o esglai PRAGM 681
preocupació, remordiment 681
RESPECTE ... 682
SATISFACCIÓ ... 682
SORPRESA ... 682
sorprendre['s] 682
expressar sorpresa PRAGM 683
TRISTESA ... 684
tristesa 684
trist -a 684
tristesa 685
estar trist 685
plor, plorar 685
expressar tristesa PRAGM 686
minimitzar la tristesa PRAGM 686
VERGONYA ... 686
vergonya 686
avergonyir 687
expressar vergonya PRAGM 687
censurar falta de vergonya PRAGM 687
VOLER ... 687
voler, tenir intenció 687
avarícia 688
desig 688
remarcar un desig gran o excessiu d'altre PRAGM 689
expressar desig PRAGM 689
no voler 690
no estimar 690
no tenir intenció 690
preferència, preferir 690
providència 690
ZELS ... 690

G. CAPACITAT ... 692
FORÇA, VALENTIA ... 692
espenta, decisió, força de voluntat 692
feblesa de voluntat, falta de vigor 693
fortalesa, vigor 693
imprudència 694
temeritat 694
valentia 694
HABILITAT ... 695
habilitat 695
no habilitat, maldestre -a 695
INUTILITAT ... 696

H. CARÀCTER ... 697
CARÀCTER ... 697
caràcter, naturalesa 697
àgil 697
alegre 698
amanerat -ada 698
antipàtic, seriós 698
apàtic, avorrit 698
astut, astúcia 698
babau, bambau, estúpid -a PRAGM 699
coses que diu o fa un bambau 702
altres expressions per desqualificar algú titlant-lo de bambau PRAGM 703
bon caràcter 704
bròfec, groller 706
calma 706

cobdícia 706
consentit 707
covardia 707
credulitat 707
cruel 707
desconfiat 707
desordenat 707
despistat 707
despreocupació 708
desvergonyit 708
difícil, mal caràcter 708
geni, mal caràcter 708
persona de mal caràcter 709
dolent, roí 712
egoisme 714
entremetent 714
escrupolós 714
exigent 715
feblesa 715
ferm 715
festiu 715
formal 715
fort de caràcter 715
generós 715
immaduresa 715
informal, irresponsable 716
llest, hàbil, eixerit 716
persona llesta, hàbil o eixerida 716
ser llest -a, hàbil -a, espavilat -ada 716
madur 717
maniós 717
manipulador 718
nerviós 718
ordenat 718
poc caràcter, innocent, feblesa de voluntat 718
prudent 720
rebel 720
romancer 720
rústec 720
senzillesa, modèstia 720
serietat, formalitat 721
servil 721
simpàtic 721
timidesa 721
tossudesa 721
tradicional 721
tranquil 721
valent 722
vanitat 722
vel·leïtat 723
viu, mogut, actiu 723

I. COMPORTAMENT 725
COMPORTAMENT 725
comportament 725
bon comportament 725
bròfec 726
còmic, graciós, fer pallassades 726
deixadesa, despreocupació 726
desagraïment; desinterés, no fer cas 728
retraure desinterés PRAGM 728
retraure desagraïment PRAGM 728
desconfiança 728
desvergonyiment 729

discreció 730
dissimular 730
dolent, perjudicial, reprobable 731
egoisme 735
entremaliat 736
fanfarró, bafaneria 737
fastidiar 737
festiu 737
formalitat 737
hipocresia 738
inconstància 739
informalitat 739
irresponsable, eixelebrat 739
maltractar 740
manipular, fer trampa 740
moderació 740
obedient, obeir 741
paciència 741
sinceritat 741
tenacitat 741
tossudesa, mania 741
vanitat, jactància 742
vel·leïtat 743
xafardejar, indiscreció 743

J. ÈTICA, DRET I JUSTÍCIA ... 745
DRET I JUSTÍCIA ... 745
dret 745
injustícia 746
LLIBERTAT ... 746
SOCIETAT I POLÍTICA ... 747
institucions 747
idees polítiques 747
conservadurisme 747
nacionalisme 747
progressisme 748
TRELLAT, SENY ... 748
trellat, seny, sentit comú 748
persona de poc trellat, irresponsabilitat 748
cosa o fet impossible 749
no serietat 749
criticar la falta de trellat PRAGM 750
demanar trellat PRAGM 751
EDUCACIÓ ... 751
educadors 751
bona i mala educació 751
bona educació 751
maleducat -ada 752
malcriat -ada 752
expressions 752
escola, col·legi 753

9. ACTIVITATS HUMANES ... 757
A. ACTIVITATS GENERALS ... 757
AGAFAR, OBTENIR ... 757
agafar 757
aprovisionar 757
allò que s'agafa 757
estris per a agafar 758
fraseologia 758
emportar-se 758
sorprendre 758
obtenir 758
AMAGAR ... 759

ANAR-SE'N, FUGIR **759**
APANYAR-SE **760**
apanyar-se PRAGM 760
APROFITAR **760**
aprofitar 761
desaprofitar 762
aprofitar-se'n 762
ARREGLAR **763**
reparar o endreçar un objecte 763
arreglar una situació 763
DESCANS **763**
DESFER, DESTRUIR **764**
desfer, trossejar, esmicolar 764
conservar 764
destruir, trencar, eliminar 764
tros 765
DIFICULTATS I SOLUCIONS **765**
dificultat, problema 765
obstacle 769
risc 769
absència de dificultat 769
ser fàcil 769
solució, superació 769
facilitar 770
DONAR **770**
donar 770
regalar 771
compartir 771
no donar 771
ESCRIURE **772**
escriptura 772
llegir 772
poesia 772
ESPLAI, ESPLAIAR-SE **772**
esplai en general 772
vacances, bany, platja 773
cinema 774
fotografia i pintura 774
esports 775
futbol 775
excursió 776
fira 776
circ 777
fumar 777
jocs 778
passejar 778
ballar 778
teatre 778
GUARDAR, DESAR **779**
JOCS **779**
jugar 779
jocs d'atzar 780
apostes 780
auca 780
billar 780
cut 780
tec 780
escacs 781
loteria 781
naips 781
dòmino 783
parxís 783
pilota valenciana 783
noms dels jugadors 783

sistemes de puntuació 784
modalitats del joc 784
colps 784
trinquet, espai de joc 785
equip 786
lesions 786
última pilotada 786
expressions 786
travessa 786
NECESSITAR **787**
necessitar 787
no necessitar 787
PARLAR **787**
parlar en general, xarrar 787
no parlar 790
expressions 790
parlar en excés 790
pesat -ada 790
llepó -ona, indiscret -a 790
parlar massa 790
frases que critiquen o adverteixen sobre l'excés de parlar PRAGM 791
qualitats o defectes en el parlar 792
veu alta, cridar 793
veu baixa 794
aconsellar 794
detallar, explicar 795
dir barbaritats o inconveniències 795
criticar una inconveniència PRAGM 796
callar 796
expressions per a fer callar PRAGM 796
criticar qui calla PRAGM 796
criticar qui no ha callat PRAGM 796
descriure el callar 796
refranys 797
concretar 797
conte, narració 797
no concretar, anar amb evasives 797
cridar (xillar) 797
cridar (comunicar) 797
telefonar 797
criticar 798
discussió 799
dita, agudesa 799
divulgar 799
expressar idees 799
immoralitats 800
llengua 800
mentira, insinceritat 800
obligar a parlar 801
obvietat 801
pesat 801
preguntar 801
repetir 801
replicar, contradir 801
secret 801
veritat, sinceritat 802
xafardeig 802
PARTICIPAR **804**
PENSAR **804**
pensar 804
comprendre 805
no comprendre 805
criticar la falta de comprensió PRAGM 805

confusió 806
creure, no creure 806
descobrir 807
dubte 807
encertar 807
error 807
estudiar, calcular 808
calcular 808
experiència, escarment 808
ignorar, no saber 809
no adonar-se 810
incredulitat 810
insinceritat 810
investigar 810
meditar 811
oblidar 811
opinió 811
projectar 811
fer-se il·lusions infundades 811
raó 811
recordar, memòria 811
saber, conéixer 812
censurar qui es vana de saber 813
veritat, cosa certa 813

PERDRE I TROBAR ... 814
perdre 814
buscar 814
trobar 814

PERSEGUIR ... 814

PODER I CONTROL ... 814
poder 815
anarquia 815
controlar, dominar, guiar 815
controlar, guiar 815
dominar 816
deixar-se dominar 816
manar 816
expressions per a manar PRAGM 817
abusar, obligar 817
prohibir 817
desobeir 818
no dominar 818
delegar 818

POSSEIR, TENIR ... 818

PREGUNTAR ... 818

PREPARAR ... 819

PROVAR ... 819

REBRE ... 820

SORT ... 820
sort 820
resultat possible 820
bona sort 820
mala sort 821
mala sort 821
malastruc -uga 822

TOCAR, MANIPULAR ... 822
manipular 822

TRIAR, ESCOLLIR ... 823
ser-li indiferent 823

B. TREBALL ... 824

TREBALL ... 824
treballar 824
la faena 824

l'ofici, l'ocupació 824
el torn de treball 824
treballar 825
expressions 827
no treballar 828
no tindre treball 828
no voler treballar 828
OFICIS ... **830**

C. ACTIVITAT DE PRODUCCIÓ ... **834**
AGRICULTURA ... **834**
tinença i treball del camp 834
el camp agrícola 834
estat del bancal 836
l'aigua i el reg 836
accions 838
la batuda 841
la terra 842
eines, ferraments i estris 842
aladre o arada 844
espantaocells 845
els conreus o cultius 845
tipus de cultius 845
cultius 845
cultiu de l'arròs 845
fases, estats i condicions dels conreus 845
malalties, plagues i defectes dels conreus 847
la collita 847
el paller 848
Refranys agrícoles 848
APICULTURA ... **849**
la colmena, el buc 849
les abelles 849
malalties 849
les eines 850
la indumentària del colmener 850
accions i conceptes 850
la mel 850
cànters (125) 850
altres productes 850
AVICULTURA ... **850**
cos de les aus 851
pinso, ferratge per a aus 851
CISTELLERIA ... **851**
materials 851
COMERÇ ... **852**
comprar, vendre 852
demanar tanda 852
expressions en la compra / venda 852
servir 852
preguntar el preu i pagar 852
compra i venda 853
fer bon negoci 854
fer mal negoci 855
subhastar 855
llogar 855
barat i car 855
estafar 855
impostos 855
establiments 856
hosteleria 856
comerços i venda pública 856
mercat i alimentació 857
quioscs i paradetes 858

tallers 858
hospedatge 858
bordell 858
indústria i empresa 858
respostes 859
CORRETGERIA ... **860**
materials i útils 860
eines i ferraments 860
productes 861
ornaments 861
peces diverses de cuiro 861
accions 862
COSTURA ... **862**
FERRER I MANYÀ, METAL·LÚRGIA ... **864**
ferrer 864
manyà 865
llander, llanterner 865
metal·lúrgia 865
accions 866
operaris 866
altres productes 866
FUSTERIA ... **866**
eines, ferraments 866
ferratge 867
INDÚSTRIA PAPERERA ... **867**
maquinària 867
accions 867
productes 867
INDÚSTRIA TÈXTIL ... **868**
materials i útils 868
gremi 869
indústria 869
maquinària 870
tint 871
processos 871
accions 872
cardar 872
filar 872
tenyir 872
teixir 872
estampar 873
operaris 873
productes 873
disseny i dibuix del teixit 875
INDÚSTRIA XOCOLATERA ... **875**
el cacau 875
parts del cacau 876
altres ingredients 876
el lloc 876
les eines i maquinària 876
els processos 877
atuells domèstics 877
el xocolate 877
fases prèvies 877
parts 877
producte final 877
reflex social 878
MISTERA ... **878**
MOLÍ ... **878**
NÀUTICA I PESCA ... **878**
mariner 878
navegació 879
accions i maniobres 879
accions i maniobres de la vela 881

els vaixells, les barques 881
parts del buc 882
l'estructura del casc 883
la coberta i superestructura 884
l'interior 885
estris i instruments 885
l'aparellament 886
el velam 887
nucs o nusos 888
la construcció dels vaixells 889
eines i materials 889
la fusta 889
accions 889
la senda o filatura del cànem 890
accions 890
el fil: materials 890
utensilis 891
la pesca 891
pescadors 891
accions 892
grups de peixos 892
accions del peix 893
pesquera de cingle (Marina Alta) 893
pesca amb canya 894
arts de pesca professional 895
la carnada, esc o esquer 897
xàrcies o arts de peces: parts 897
xàrcies o arts de peces: classes 898
l'almadrava 899
estris 899
reparació de la xàrcia 899
la mar 899
costa i platja 899
estat de la mar 899
la fondària 900
el fons marí 900
el port i la costa 900
el port 900
el varador 900
elements costaners per a la navegació 900
OLI I OLIVICULTURA ... **900**
almàssera i parts de l'almàssera 900
recipients 901
premsat de l'oli 901
treball olivícola 901
oli 902
conreu de l'olivera 902
les oliveres 902
el conreu o cultiu 902
olives 903
PINTURA I EMPAPERAT ... **904**
PLATERIA (ARGENTERIA), JOIERIA ... **905**
RAMADERIA ... **906**
accions 908
ferratge 908
transhumància 908
munyir, la llet 909
expressions 909
SABATER ... **909**
eines 909
espardenyer 910
SERICICULTURA ... **910**
el cuc de seda 911
el cuc 911

el capell 912
la paloma 912
criança dels cucs 912
malalties 913
conreu de la morera 913
materials 913
processos 913
productes 915
defectes 915
TECNOLOGIA ... **916**
TRAPIG, INDÚSTRIA DEL SUCRE ... **917**
molí 917
atifells 918
accions 918
productes 918
VITICULTURA I VI ... **918**
la pansa 921
expressions 921

D. DEFENSA ... **922**
EXÈRCIT ... **922**
soldat, militar 922
exèrcit 922
guerra 922
guerra civil espanyola 922

E. ECONOMIA ... **923**
DINERS I BÉNS ... **923**
diners, riquesa, bens materials 923
aposta 925
costar 925
barat 926
car 926
endeutar-se, deute, ruïna 926
estalvi, estalviar 928
gastar, despesa 928
guanyar 930
mesquí, tacany 930
moneda 931
genèric 931
conjunt 931
tipus 931
pagar 932
no pagar 933
robar 933
sou, jornal 934
POSICIÓ SOCIAL I ECONÒMICA ... **934**
posició social en general 934
bona posició 934
baixar de grau social 935
expressions 935
posició social baixa; marginalitat 935
pobresa 935
riquesa 937
sense afectació 937
pretensiós -a [*generalment desp*] 937
ric -a 937

F. TRADICIÓ SOCIAL ... **939**
BOUS, TAUROMÀQUIA ... **939**
CACERA ... **939**
cacera en general 939
arma 941
cant de la guatla 941

CAVALLERIES ... 941
COLOMBOFÍLIA ... 943
FESTA I FOLKLORE ... 944
costum 944
festa i diversió en general 944
fer festa 944
activitats de festa 945
fira 946
dansa i cant 946
festivitats 948
altres actes i trets folklòrics 949
festes de folls (27-28 desembre) 951
Festa de Moros i Cristians 951
membres de la filà o comparsa 951
càrrecs 951
termes 951
roba i complements 954
màgia, creences i éssers fantàstics 954
poders sobrenaturals 954
expressions 955
fòrmules per a encomanar un mussol d'ull 955
bruixes 955
esperits 955
fantasmes 955
dimonis 956
donyets, follets 956
papu, home del sac 956
altres èssers fantàstics 957
música (festiva) 957
tradició oral: contes i narracions 957
Nadal 958
MÚSICA ... 959
música en general 959
aparell reproductor 960
cantar 961
dansa 961
RELIGIÓ CATÒLICA ... 961
càrrecs i dignitats 961
culte i institucions 962
missa i catequesi 962
església 962
festivitats 963
la Comunió 963
resar 964
dogma 964
sacraments 965
crides del bateig 965
crides del Dissabte de Glòria 965
devoció - no devoció 965
expressions 965
Setmana Santa 966
càrrecs i dignitats 966
Misteri d'Elx 967
personatges i elements simbòlics 967
ginys i estris 967
actes 968
música i composicions poètiques 968
RELIGIÓ ISLÀMICA ... 968
càrrecs i dignitats 969
culte i institucions 969
vida social 969
festivitats 970

III. DISCURS ... 971

MARCADORS 971
A. MARCADORS ARGUMENTATIUS ... 971
DISCURS ... 971
cridar l'atenció 972
addició 972
afirmació 972
comparança 973
concessiu 973
exemplificació 973
finalització, recapitulació 974
insistència 974
interpel·lació 974
narració 974
negació 974
objeció 974
opinió 974
oposició, adversativitat 974
preludi 975
possibilitat (modalitzadora) 975
recapitulació 975
recuperar el fil 975
relació 975
negació 975
suggeriment 975
suposició 975
destacar fets o accions PRAGM 976
reprensió, tirar en cara 976
B. ADVERBIS I EXPRESSIONS ADVERBIALS ... 977
ADVERBIS I EXPRESSIONS ADVERBIALS ... 977
C. EXPRESSIONS INTENSIVES ... 980
EXPRESSIONS INTENSIVES POSITIVES ... 980
expressions que expressen intensitat en els fets narrats 981
expressions que intensifiquen el grau o quantitat 983
expressions que indiquen confirmació PRAGM 983
expressions atenuants, que minimitzen la intensitat PRAGM 983
expressions per a moderar PRAGM 984
EXPRESSIONS INTENSIVES NEGATIVES ... 984
expressions que intensifiquen una valoració negativa 984
expressions que indiquen compassió, commiseració PRAGM 984

ÍNDEX CONCEPTUAL ALFABÈTIC ... 988

ÍNDEX TEMÀTIC GENERAL ... 1 007